

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ସ୍ୱାମୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଶ୍ରୀ କୈଳାସଚନ୍ଦ୍ର ସେନ

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୂର୍ତ୍ତି

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

“तवकथामृतं तप्तजीवनम् कविभिरीडितं कल्मषापहं
श्रवणमङ्गलम् श्रीमदाततं भूवि गृणन्ति ये भूरिदा जनाः ।”

ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ।

ପ୍ରକାଶକ— ସ୍ଵାମୀ ଅସଂଖ୍ୟାନନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ମଠ, ଭୁବନେଶ୍ଵର

ମୂଲ୍ୟ ଟ. ୨୩. ୫୦ ନ. ପ.

ଉତ୍ସର୍ଗ ପତ୍ର

ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରାସନ ସ୍ୱାମୀ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଜୀଙ୍କ

ସ୍ମୃତିକଲ୍ପେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ

ଯୁଗାବତାର ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନଲଭ ଲେଖକଙ୍କର ଭାଗ୍ୟରେ
ଘଟି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସୌଭାଗ୍ୟ ବଶତଃ ହେଉ ଅଥବା ପରମପିତା
ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ଅପାର କରୁଣା ବଳରୁ ହେଉ, ଅଧମ ଲେଖକ ସେହି
ମହାପୁରୁଷଙ୍କର ସହଧର୍ମିଣୀ ଜଗନ୍ନାଥା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶାରଦା ଦେବୀ ଓ
ତାଙ୍କର ମାନସପୁତ୍ର ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରାସନ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କର ଓ ଅନ୍ୟ
କେତେକଣ ଅନୁରକ୍ତ ଭକ୍ତଙ୍କର ପବିତ୍ର ଦର୍ଶନ ଲଭ କରି
ଆପଣାକୁ ଧନ୍ୟ ମଣୁଅଛି । ପରମାତ୍ମା ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରାସନ
ସ୍ୱାମୀ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଙ୍କର ଏହି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବସ୍ଥିତ
ସମୟରେ ଲେଖକ ତାଙ୍କର ପବିତ୍ର ସମ୍ପର୍କର ସୁଯୋଗ
ଲାଭ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱନିମନ
ପ୍ରେମ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାଲଭ କରି ଥିଲା । ତାହାର ସ୍ୱାରକ
ସ୍ୱରୂପ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ନାମକ
ପୁସ୍ତକ ଖଣି ସେହି ମହାପୁରୁଷଙ୍କ
ପୁତ୍ର ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ.

ସ୍ୱାମୀ

। ଇତ ।

ପୃଷ୍ଠା

ତା ୧ । ୧ । ୩୯

ବିନୀତ ଲେଖକ

ଶ୍ରୀ କୈଳାସଚନ୍ଦ୍ର ସେନ

ଭୂମିକା

ଅବହମାନ କାଳରୁ ପୁଣ୍ୟଭୂମି ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ଲୋକୋତ୍ତର ମହାପୁରୁଷ-ମାନେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇ ସନାତନ ଧର୍ମର ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଅଛନ୍ତି, ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ସେ ଏହି ମର-ଜଗତରେ କେବଳ ମାତ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ସ୍ବଲ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମରାଜ୍ୟର ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ ରହସ୍ୟର ସନ୍ଧାନ ଦେଇ ଯାଇଅଛନ୍ତି, ତାହା ଚନ୍ଦ୍ରା କଲେ ବିସ୍ମୃତ ହେବାକୁ ହୁଏ । ବଙ୍ଗୀୟ ୧୨୪୨ ସାଲର ଫାଲଗୁନ ମାସର ୭ଷ୍ଠ ଦିବସରେ କଙ୍ଗଦେଶର ହୁଗୁଳୀ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ କାମାରପୁର ନାମକ ପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମର ଗୋଟିଏ ଦଶଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଂଶରେ ତାହାଙ୍କର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା । ତାହାଙ୍କର ପିତା ଶ୍ରୀ କ୍ଷୁଦ୍ରରାମ ଚକ୍ରୋପାଧ୍ୟାୟ ଜଣେ ପରମ ଧାର୍ମିକ ଓ ତେଜସ୍ବୀ ପୁରୁଷ ଥିଲେ ଏବଂ ମାତା ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ଦୟା ଓ ସରଳତାର ମୂର୍ତ୍ତିସ୍ବରୂପା ଥିଲେ । କ୍ଷୁଦ୍ରରାମ ୮ ବୟାଧାମରେ ଦିନେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲେ ଯେ ସ୍ବପ୍ନ ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ରୂପରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିର ବର୍ଷକ ପରେ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାତ୍ୟୁ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ ହେଲା । ସେ ତାହାର ନାମ ଗଦାଧର ରଖିଲେ । ବାଳକ ଗଦାଧର ଗ୍ରାମର ଆବାଲବୃଦ୍ଧ-ବନ୍ଧିତାଙ୍କର ପ୍ରିୟପାତ୍ର ଥିଲେ ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମରୁ ପଢ଼ାଶୁଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ବିଚ୍ଛନ୍ନ ଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ଫଳରେ ସେହି ଗ୍ରାମର ପାଠଶାଳାରେହିଁ ତାଙ୍କର ଲେଖା ପଢ଼ାର କାର୍ଯ୍ୟ ସାଙ୍ଗ ହୋଇଥିଲା । ସେ ପୁରାତ୍ମକ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ଧାର୍ମିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ଥିଲା । ସଙ୍ଗ ମେଳରେ ଲେଖରେ ବ୍ୟାପୃତ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅତି ଶୈଶବ କାଳରୁ ତାଙ୍କଠାରେ ଧ୍ୟାନ-ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭର ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସେ ଏକାଧିକ ଥର ଭିକ୍ଷୁସ୍ବରୂପ ଭାବରେ ଚନ୍ଦ୍ରପୁ ହୋଇ ସଙ୍ଗଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ପିତୃ ବିୟୋଗାନ୍ତେ ସାଂସାରକ ଅଭାବର ତାଡ଼ନାରୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ରାମକୁମାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟାଥେ ବଙ୍ଗୀୟ ୧୨୫୧ ସାଲରେ ଗଦାଧରଙ୍କୁ କଲିକତା ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଭ୍ରାତା ରାମକୁମାର ତାହାଙ୍କୁ ସେଠାରେ କିଛି ସଂସ୍କୃତ ଶିକ୍ଷାଦାତା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କରବାରୁ ସେ କହିଥିଲେ “ମୁଁ ସେ ଶୁଦ୍ଧ କଦଳୀ ବାନ୍ଧବୀର ବିଦ୍ୟା ଶିଖିବି ନାହିଁ ।” ଏହାର କିଛିଦିନ ପରେ କଲିକତାଠାରୁ ରାଣ ମାଜଲ ଉତ୍ତରରେ ଥିବା ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବର ଗ୍ରାମରେ ରାଣୀ ରାସମଣି ସ୍ବପ୍ନାଦେଶ ପାଇ ଗୋଟିଏ କାଳୀ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପନ କଲେ । ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରୀରାମକୁମାର ସେହି ମନ୍ଦିରରେ ସ୍ବଧ୍ୟାନ ପୁରୋହତ ଏବଂ ବାଳକ ଗଦାଧର ତାଙ୍କର ସହକାରୀ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ତାହାର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କାଳୀ ମାତାଙ୍କ ପୂଜାର ଭାର ଗଦାଧରଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ଏହି ସମୟରେ ସେ ଯଥାରାଜ ତାନ୍ତ୍ରିକ ଦାକ୍ଷୀ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଅଳ୍ପଦିନ ପୂଜାକାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟାପୃତ ହେବା ପରେ ଗଦାଧରଙ୍କ ମନ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବା ସକାଶେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସେ ମାତାଙ୍କ ଚରଣରେ କାତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । କି ଉପାୟରେ ତାଙ୍କୁ ଲାଭ କରି ପାରିବେ ସେହି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରା ଗଦାଧରଙ୍କ ଧ୍ୟାନଜ୍ଞାନ ହେଲା । ଦିନବେଳେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିଜକୁ ସଫଳ ରଖି ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ପ୍ରାଣର ଆଦେଶ ଯୋଗୁଁ ସେ ଉଦୟରେ ନିନ୍ଦନ କରି

କହୁଥିଲେ “ମା ଦିନ ପରେ ଦିନ ଚାଲିଯାଉଛି, ମୁଁ ତୋତେ ନ ଦେଖି ଆଉ ରହି ପାରୁନାହିଁ । ତୁ ମୋତେ ଦେଖା ଦେ ।” ଅନୁରାଗର ପ୍ରାବଲ୍ୟରୁ ତାହାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଦେବଙ୍କର ବାହ୍ୟପୁନା କରିବା କ୍ଷମେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦିନେ ବିରହ ସନ୍ଦୃଶା ସହ୍ୟ କରି ନ ପାରି ସେ ମା’ଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଥିବା ଖଡ୍ଗ ଘେନି ଆସୁଥିବା କରବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେହିକି-ବେଳେ ବରାହପୁରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗଦମୁଖ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ଦେଇ କୃତାର୍ଥ କଲେ ।

ସାଧାରଣ ସିଦ୍ଧପୁରୁଷଙ୍କର ଏହିପରି ଅବେ ମାତ୍ର ଦର୍ଶନଲାଭ ଦିଟିଲେ ପରମ ଶାନ୍ତି ଲାଭ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ (ଏହି ସମୟରୁ ସେ ଏହି ନାମରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲେ) ସାଧାରଣ ସିଦ୍ଧପୁରୁଷ ନ ଥିଲେ । ସେ ଏହି ମରଜଗତର ଧର୍ମଦ୍ରୁହ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ଲାଭ କରି ସୁଦ୍ଧା, ତାହାଙ୍କୁ ନାନାଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ୍ୟ କରିବାର ପ୍ରବଳ କାମନା ତାଙ୍କ ମନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତାହାଙ୍କର ଉପଯୋଗୀ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସାଧନାମାନ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମିତ୍ତ ଗୋଟିକ ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଏପରି ସୁଯୋଗ୍ୟ ଗୁରୁମାନେ କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରଥମରେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ସାଧନାରେ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ଏବଂ ଯୋଗେଶ୍ଵରୀ ନାମ୍ନୀ (ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ତାହାଙ୍କୁ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନାମରେ ଅଭିହତ କରୁଥିଲେ) ଜନେନା ପରମ ବିଦୁଷୀ ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ କଠିନ ତାତ୍ତ୍ଵିକ ସାଧନାମାନଙ୍କରେ ଅନାସ୍ତାସରେ ଉଦ୍ଧୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ତାହାଙ୍କ ତାତ୍ତ୍ଵିକ ସାଧନାରେ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷତ୍ଵ ଥିଲା ଯେ ସେ ଏହି ସାଧନାରେ ବିଦୁମାତ୍ର କାରଣ (ମଦ୍ୟ) ଗ୍ରହଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ତାହା ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ତାଙ୍କର ମନ କାରଣ ରୂପିଣୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭାବରେ ଲାଗି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ନାଶଜାତି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଯେ ସ୍ଵାଭାବିକ ମାତୃଭାବ ଥିଲା ସାଧନ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ତିଳେ ମାତ୍ର ତାହାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟୁ ନଥିଲା ।

ତତ୍ତ୍ଵମତରେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିବା ପରେ ସେ ବୈଷ୍ଣବଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଦାସ୍ୟାଦି ଭାବ-ମାନଙ୍କର ସାଧନାରେ ଆହୁ ନିୟୋଗ କଲେ । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତାହାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଦାସ୍ୟଭାବର ସାଧନା ସମୟରେ ସେ ନିଜକୁ ମହାଶାବର ହନୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଭେଦ ଜ୍ଞାନ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଗାଢ଼ ଅନୁରାଗ ଫଳରେ ସୀତା ଓ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରୁଥିଲେ । ବାସ୍ତବ ଭାବର ସାଧନ ସମୟରେ ସେ ଜଟାଧାରୀ ନାମକ ଜଣେ ରାମାୟାତ୍ ସାଧୁଙ୍କର ଧାର୍ମିକ ଷ୍ଟୁତି ରାମଲୀଳା ବିଗ୍ରହଟିକୁ ସାକ୍ଷାତ ବାଲକ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ତାଙ୍କପ୍ରତି ଠିକ୍ ମାତା କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ପରି ଅପୂର୍ବ ନ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ଜଟାଧାରୀ ତାହା ଦେଖି ବିସ୍ମୟରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ବିଗ୍ରହଟିକୁ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଇଗଲେ । ମଧୁର ଭାବ ସାଧନ ସମୟରେ ସେ ନିଜକୁ ନାରୀ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ସ୍ଵାଧା ଭାବରେ ଭାବିତ ହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତକାର ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ଏହା ପରେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରି ତୋତାପୁରୀ ନାମକ ଜଣେ ସାଧୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଦ୍ଵୈତ ବେଦାନ୍ତ ସାଧନ କରିଥିଲେ । ତୋତାପୁରୀ ୪୦ ବର୍ଷ କଠୋର ସାଧନା କରି ଏହି ମାର୍ଗର ତରମ ଅବସ୍ଥା ‘ନିର୍ବିକଳ ସମାଧି’ ଲାଭ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏପରି ଏକାଗ୍ରତା ଓ କଠୋର ବୈରାଗ୍ୟ ଥିଲା ଯେ, ସେ ତିନିଦିନ ମଧ୍ୟରେ

ଏହି ଉଦାବସ୍ଥା ଲାଭ କରିଥିଲେ । ତୋତାପୁରୀ ଏହା ଦେଖି ପ୍ରମୁତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ମନୁଷ୍ୟ କୌଣସି ସକାରେ ଅରେ ମାତ୍ର ପହଞ୍ଚି ପାରୁଥିଲେ ନିଜକୁ କୃତାର୍ଥ ମନେକରେ, ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ସେହି ଅଦ୍ୱୈତ ଭୂମିରେ ଦୀର୍ଘ ଛ'ମାସକାଳ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ନ ଥାଏ । ଜଣେ ଆଗନ୍ତୁକ ସାଧୁ ତାଙ୍କର ଉଦାବସ୍ଥା ଗୁରୁପାଶ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଶରୀର ରହୁଥିଲେ ସେଥିରେ ଲେଖନମାନଙ୍କର ପରମ କଳାଶ ସାଧୁତ ହେବ ଭାବ ତାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ରୋଳିବାଦ୍ୱାରା ଆଦାତ କରି ତାଙ୍କର କହିତ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଅଣାଉଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ସମୟରେ ଦୁଇ ଗୁଣ୍ଡା ବା ଗୁଣ୍ଡାଏ ଅଳ୍ପ ମୁହଁରେ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଉଥିଲେ । ଏଥିରେ ତାଙ୍କର ଶରୀର ରକ୍ଷା ହୋଇଥିଲା । ଜଗତର ସାଧନେତୃତ୍ୱାବଳରେ ଏପରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅନ୍ୟ କୁହାଯି ଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶର ସମସ୍ତ ମତର ସାଧନାରେ ପିଢ଼ିଲଭ କରି ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପୁଣି ଗୋବିନ୍ଦରାୟଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଇସ୍ଲାମ ଧର୍ମର ସାଧନା କରି-
ଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ସେ କାଳୀମନ୍ଦିରର ଚରୁସୀମା ନିକଟକୁ ଆସୁ ନ ଥିଲେ । ଠିକ୍ ମୁସଲମାନଙ୍କ ପରି ଆଲ୍ଲାଙ୍କ ଭାବରେ ମନ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ଅତ୍ୟଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ତାହାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ । ଏହାର କିଛି ସମୟ ପରେ ଦିନେ ହଠାତ୍ ଯାଶୁଶ୍ରୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭାବରେ ବିଭେଦ ହୋଇ କେତେକ ଦିନ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ହୃଦ୍ଦେ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତିଭାବ ତାଙ୍କ ମନରୁ ଏକାବେଳେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉପର ଦେଇ ଯେତେବେଳେ ସାଧନା ଝୁଲୁଥିବା ସ୍ତବ୍ଧ ହେଉଥିଲା ସେହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର କାମାରପୁରୁଷ ଗ୍ରାମର ଅନନ୍ତଦୁରବର୍ତ୍ତୀ ଜୟରାମବାଟୀ ନାମକ ଗ୍ରାମର ୬ ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଶ୍ରୀମତୀ ସାରଦାମଣି ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବୟସ ୨୪ ବର୍ଷ ମାତ୍ର । ତାଙ୍କର ମାତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆତ୍ମାୟ-
ମାନେ ମନେ କରିଥିଲେ ଯେ, ବିବାହ ହେଲେ ତାଙ୍କର ବୈରାଗ୍ୟର ଉପଶମ ହେବ । ଏତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାୟମାନେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସକାଶେ ପାତ୍ରୀର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଯେତେବେଳେ ବିଫଳମନ୍ଦୋରଥ ହୋଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ନିଜେ ଦୈନ-
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାତ୍ରୀର ସନ୍ଧାନ କହି ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରାସ କରିନାର ବାସନା ସେମାନଙ୍କର ସଫଳ ହେଲା ନାହିଁ । ପବିତ୍ରତା-ରୂପିଣୀ ଶ୍ରୀମତୀ ସାରଦାମଣି ପରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଶିଷ୍ୟ ଓ ସେବିକା ହୋଇ ଯଥାର୍ଥ ସହଧର୍ମିଣୀ ପଦବୀତ୍ୟା ହୋଇଥିଲେ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶେଷ ସାଧନା ଷୋଡ଼ଶୀ ପୁରା । ୧୮୮୦ ସାଲରେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରଠାରେ ସେ ନିଜେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ଜଗନ୍ନାଥ ଜ୍ଞାନରେ ଯଥାବିଧି ପୁରା କରି ତାଙ୍କ ଚରଣରେ ନିଜର ଜପମାଳା ସମର୍ପଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବାହ୍ୟ ପୁରା ଏହିଠାରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ସମସ୍ତ ସାଧନାରେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦ୍ୱାଦଶ ବର୍ଷ ବିତିଗଲା । ଏହି ଦୀର୍ଘକାଳ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ନାନାଭାବରେ ସାକ୍ଷାତ୍ କରି ତାଙ୍କ ସହିତ ଅସ୍ପର୍ଶ ଲାଭ କରି-
ଥିଲେ । ଦ୍ୱୈତ, ଅଦ୍ୱୈତ ରାଜ୍ୟର କେତେ ଅନୁଭୂତି ଯେ ତାଙ୍କର ହୋଇଥିଲା ତାହା କଳନା କରି ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ସମସ୍ତ ଅନୁଭୂତି ଫଳରେ ସେ ପରେ ଯେ କୌଣସି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କର ସ୍ପଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରୁଥିଲେ । ସେଥିରେ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ଦୂର ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଅନେକ ଥର ବହୁ ଭିତ ଶ୍ରେଣୀର ପଣ୍ଡିତ ସାଧକମାନେ ତାହାକୁ ବିଶେଷ

ଭବରେ ପଶ୍ୟା କର ତାଙ୍କର ସେହି ସମସ୍ତ ଉପଲବ୍ଧି ସେ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଶାସ୍ତ୍ରପନ୍ଥକ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । କାହାଣୀକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କର ବାହାର, ଭିତର, ଭୁଲ, ଭବିଷ୍ୟତ ସମସ୍ତ କଥା ବୁଝି ପାରିବାର ସେ ଅତ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ତାଙ୍କର ଥିଲା, ତାର ମୁଳରେ ଏହି ଅନୁଭୂତି । ଏହି ସମୟର ଶେଷ ଭାଗରେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥାଙ୍କର ଅଶରୀର ବାଣୀ ଶୁଣି ପାରିଥିଲେ—“ତୁ ଭବ ମୁଖରେ ରହ ।” ଓମେ ତାଙ୍କର ମନ ଦ୍ରୈତଭୂମିକୁ ଖସି ଆସିଲା । ତଥାପି ଭଗବତ୍ ପସଙ୍ଗ ପଡ଼ିଲେ ବା ଭଣ୍ଡାରୀ ସଙ୍ଗୀତ ଶ୍ରବଣ କଲେ ତାଙ୍କର ମନ ହଠାତ୍ ଭଣ୍ଡାରୀଙ୍କର ସେହି ସେହି ଭାବରେ ବିଲୀନ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଦେହ ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚଳ ଓ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ରହୁଥିଲା ।

ଫୁଲ ଫୁଟିଲେ ଭ୍ରମର ବଳେ ଆସେ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ନିଜକୁ ଗୋପନ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଓମେ ଗୁଣିଆଡ଼େ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭକ୍ତଙ୍କ କଥା ଶ୍ରବଣ କଲେ ସେ ନିଜେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍ କରୁଥିଲେ । ଭରତବର୍ଷର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ବାନ୍ତା ପ୍ରବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନ ୧୮୮୯ ସାଲରେ ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନଲାଭ କରି ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ନିଜ ଫକୀରପତି “ସୁଲଭ ସମାଧାର”ରେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅମୃତ ଜୀବନ ଓ ଉପଦେଶର ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହାର ଫଳରେ କଲିକତା ଓ ତାହା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନସମୂହରୁ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଭକ୍ତ ଓ ଦର୍ଶକମାନେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାହାଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ମତର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମହାପୁରୁଷ ଜ୍ଞାନରେ ଭକ୍ତି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସାଧନାର ଶେଷ ଭାଗରେ ମା ଜଗଦମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ତ୍ୟାଗୀ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଆଗମନ ବାଣୀ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ, ନରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ (ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ) ପ୍ରମୁଖ ସେହି ସବୁ ଶୁଦ୍ଧପୁରୁଷ ଭଣ୍ଡାରୀ ବାଳକ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ଓମେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ମହାପ୍ରମୁଖର ବାଣୀ ଜଗତରେ ପ୍ରସାର କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ର ସ୍ବରୂପ ଭାବେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦେଖି ଦେଖି ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବର ସମସ୍ତ ସମ୍ପଦାୟର ଓ ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଧର୍ମ-ପିୟାସ-ମାନଙ୍କର ମହାପ୍ରାର୍ଥସ୍ଥାନରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଧର୍ମ ନିର୍ଦ୍ଧନ, ଉଚ୍ଚ ଜାତି, ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ସମସ୍ତେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଧର୍ମ ସମୃଦ୍ଧରେ ନିଜ ନିଜ ଫଣସର ମାମାସା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତମୁହୂର୍ତ୍ତ ସମାଧି ଓ ପରଲ ଗୁଣରେ ସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଟିଳ ତତ୍ତ୍ବମାନଙ୍କର ସମାଧାନ ଦେଖି ଧର୍ମ ଯେ କେବଳ କଥାରେ ନାହିଁ ଓ ତାହା ଯେ ଅନ୍ତରର ଉପଲବ୍ଧିର ବିଷୟ ତାହା ସେମାନେ ଦୃଢ଼ସଙ୍ଗମ କରିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ତାଙ୍କର ଯେପରି ଅନୁରୋଧ ଅନ୍ୟ ଦିନରେ ସେହିପରି ତାଙ୍କର ଅପାର୍ଥକ ସ୍ନେହ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରି ପକାଇଥିଲା । ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରକୁ ଆସିଲେ ସେମାନଙ୍କର ସାଂସାରକ ଗୋବତାପ ଯେପରି କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜୀବନର ଶେଷ ଅଙ୍ଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରୁଣ ଓ ମର୍ମହର୍ଷୀ । କେତେବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଶାନୁ ଭଣ୍ଡାରୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଫଳରେ ୧୮୮୫ ମସିହାର ଶ୍ରୀଷ୍ଟନାଳରେ ତାଙ୍କର ଗଳନାଳରେ ବ୍ୟଥା ହେଲା । ଓମେ ତାହା କ୍ଷତରେ ପରିଣତ ହେଲା ଏବଂ ତାହା ଦୁଃସାଧ୍ୟ ରୋଗିଣୀ ରୋଗ (cancer) ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଲା । ଯଦ୍ବିଶା ଯୋଗୁଁ ତରଳ ପଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ

ତୋକିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ତଥାପି ଭଗବତ୍ କଥାର ଓ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
ଭବାବସ୍ଥାର ବିରାମ ହେଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଶେଷତଃ ତାଙ୍କ ବାଳ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଅନୁତ
ସ୍ତରେ କେତେବେଳେ ବା ଇତିହାସରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ସାର ବସ୍ତୁ ଶୁଦ୍ଧିରକୁ ଅଗରେ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରିବା ବିଷୟରେ ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଚିକିତ୍ସା ସକାଶେ ତାହାଙ୍କୁ
ପ୍ରଥମରେ କଲିକତାର ଶ୍ୟାମପୁରର ଏବଂ ପରେ କାଶୀପୁରର ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ୟାନ ଗୁଡ଼ରେ
ରଖାଗଲା । ତାଙ୍କର ମହେନ୍ଦ୍ରଲୀଳା ପରକାର ପ୍ରମୁଖ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ତାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ଭାର
ଗ୍ରହଣ କଲେ; କିନ୍ତୁ କାହିଁରେ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଜିନେ ବେଶ ବୁଝିପାରିଥିଲେ
ସେ ତାଙ୍କର ଶରୀର ଆଉ ରକ୍ତପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ତାହା ସେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇ-
ଥିଲେ । ୧୮୭୭ ଡାକ୍ତର ଅନନ୍ତ ମାସରେ ରୋଗର ବିଶେଷ ବୃଦ୍ଧି ହେଲା । ସେ ପାଣ୍ଡି
ଅଣାଇ ଗ୍ରାବମାସର କେତେଟା ଦିନର ବିବରଣ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇବାକୁ କହିଲେ । ୩୧ ତାରିଖ
ପରେ ଆଉ ପଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ନିଷେଧ କଲେ । ସେହିଦିନ (ଅନନ୍ତ ୧୭ ତାରିଖ) ରାତି
୧୧ । ୨ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ କାଳୀ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଶରୀର ସମାଧିରେ ସେ ମରୁ
ହେଲେ । ତାହା ଶେଷରେ ମହାସମାଧିରେ ପରିଣତ ହେଲା । ପରଦିନ କାଶୀପୁରର
ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେହର ସଜ୍ଜା କରାଗଲା ।

ନରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ପ୍ରମୁଖ କେତେକଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାସ ଧର୍ମରେ ଦକ୍ଷିତ
କରିଥିଲେ, ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ରଖିବାର ଭାର ନରେନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନେ
ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଦେହାବଶେଷ ସମୟରେ ରକ୍ଷା କରି କଲିକତା ଓ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ
ଚରାହନଗରଠାରେ ଗୋଟିଏ ଜାଣ୍ଡି ଗୁଡ଼ରେ ନିଜ ପୁତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ ଓ ନିମ୍ନେ
ନିମ୍ନେ ସମସ୍ତେ ସେଠାରେ ଏକତ୍ର ହେଲେ । ଏହାହିଁ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରଥମ
ମଠ । ସେହି ମଠ ପରେ ୧୮୯୯ ମସିହାରେ ବେଲୁଡ଼କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା ।
ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅଦର୍ଶନର ୭ ବର୍ଷ ପରେ ୧୮୯୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଅଃରେ ନରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ସ୍ବାମୀ
ବିବେକାନନ୍ଦ ନାମ ଧାରଣ କରି ତାଙ୍କ ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ବ ବାଣୀ ସ୍ବରୂପ ଆମେଶ୍ବର
ସିକାରୋ ଧର୍ମ ମହାସଭାରେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ସୁଧୀ ସମାଜ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରବୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ସୁଶିକ୍ଷିତ
ଆମେଶ୍ବରବାସୀ ସୋକ୍ର ବାଣୀର ସାବଧାନମିତ୍ରତାରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ସାଦରେ
ଆରୁଣ୍ୟ ପଦରେ ବରଣ କରିନେଲେ । ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ପ୍ରବୁଦ୍ଧତା ସେହି ବେଳାକୁ
ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଅଦ୍ୟାବଧି ସେଠାରେ ଅକ୍ଷୟ ରହିଛି । ବେଲୁଡ଼ ମଠର ନବ ନିର୍ମିତ ଶ୍ରୀ
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଆମେଶ୍ବରବାସୀଙ୍କର ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଭାବଧାରା ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା
ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଅର୍ପଣ ।

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଆଜୀବନ ଶିଶୁପଣ ପବିତ୍ର, ସରଳ ଓ ନିରାଶ୍ରୟ ଥିଲେ । କାମିନୀ-
କାଞ୍ଚନ ତ୍ୟାଗର ସେ ମୂର୍ତ୍ତି ବିଗ୍ରହ ଥିଲେ । ମା ଛଡ଼ା ସେ ଆଉ କିଛି ଜାଣୁ ନ ଥିଲେ ।
ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ଦୁଃସ୍ବପ୍ନରେ ଜଗନ୍ନାଥ ନିଜ ଆସନ ଗରଜା କରିଥିଲେ । ତାର
ଫଳ ସ୍ବରୂପ ଭାରତରେ ଓ ଭାରତେତର ନାନା ଦେଶରେ ତାଙ୍କର ନାମ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ
ପ୍ରଚଳିତ ହେଉଅଛି । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନରନାରୀ ତାଙ୍କର ଉପଦେଶାତ୍ମକ ପାନକରି ତୃପ୍ତ ହେଉ-
ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ଜୀବନ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜଗତରେ ଅମରତ୍ବର ସନ୍ଧାନ
ପାଇଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷାର ମୂଳସୂତ୍ର—ଭବର ଦ୍ଵି ମୁଖ୍ୟ, ଅପର ଯାହା କିଛି ସମସ୍ତ

ଗୋଷ ଓ ଅସାର । ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କୁ ଲଭକର, ପରେ ଆଉ ଯାହା କିଛି ହୁଏ କର । ସେ ସବୁଠାରେ ବିରାଜମାନ । କେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକ ପ୍ରକାଶ, କେଉଁଠାରେ ବା ଉଷା—ଏତିକି ମାତ୍ର ପ୍ରଭେଦ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ ଇଶ୍ଵରଲ୍ଲଭର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ । ଯେତେ ମତ, ତେତେ ପଥ; ଇଶ୍ଵର ସଗୁଣ ଓ ନିର୍ଗୁଣ, ସାକାର ଓ ନିରାକାର । ଯେପରି ବରଷା ଓ ପାଣି ଅଥବା ଯେପରି ବହୁରୂପୀ—କେତେବେଳେ ନାଲି କେତେବେଳେ ବା ନେଲି, ହଳଦିଆ ଆଉ କେତେବେଳେ ବା ବର୍ଣ୍ଣହୀନ । ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିବାଦ ବିସମ୍ବାଦ ମାନବର ଅଜ୍ଞତା ପ୍ରସୂତ । ତାଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ ଭାବରେ ଡାକିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖାଦେବେ, କିନ୍ତୁ ମନ ଓ ମୁଖ ଏକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କାମିନୀ କାଞ୍ଚନରେ ଆସନ୍ତି ଓ ଅଭିମାନ ମନୁଷ୍ୟର ମହାଶୟ । ଏମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ସାବଧାନରେ ରହବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସମନ୍ବୟ ବାଦ ଜୀବନର ସର୍ବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ । ଜାତି ବର୍ଣ୍ଣ, ଦେଶ ଭାଷା, ଆୟର ବ୍ୟବହାର, ମତ ମତାନ୍ତର, ସାମାଜିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଇତ୍ୟାଦି ଯେନି ସଂସାରରେ ଯେତେ ପ୍ରକାର ଭେଦ ରହିଅଛି ସେ ସବୁକୁ ଏହି ସମନ୍ବୟର ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରରେ ଗୁଡ଼ା ଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏହାହିଁ ପ୍ରକୃତ ମୁକ୍ତିର ପଥ । ଅଜ୍ଞାନବଶରେ ଭୋଗକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନେ ନ କରି, ପରସ୍ପରର ଉଚ୍ଛେଦ ସାଧନରେ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି କର, ପବିତ୍ରତା, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟ ସହକାରେ ଏକତ୍ତରେ ନିଜ ନିଜ ମାର୍ଗ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ମନୁଷ୍ୟୋଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ । କାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିର କଲ୍ୟାଣ ହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ।

ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଜୀବନ ଓ ବାଣୀ ଜଗତର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ଆଲୋଚିତ ହେଉଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପୁସ୍ତକ ଉତ୍କଳବାସୀମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଲେଖା ହୋଇଅଛି । ବ୍ରହ୍ମକାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୈଳାସଚନ୍ଦ୍ର ସେନ ମହାଶୟ ବିରଜ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଷ ଧରି ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ଓ ପ୍ରାମାଣିକ ବ୍ରହ୍ମ ସମୂହ ଆଲୋଚନା କରି ଏହାକୁ ରଚନା କରି ଅଛନ୍ତି । ସାର୍ବ ଗୁଣଶତ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କର ଉଚ୍ଛ୍ଵେଦ ପ୍ରେମ ଓ ଭକ୍ତି ପ୍ରବାହରେ ଉତ୍କଳ ଦେଶ ପ୍ଲାବିତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ନବହୃଦ ପ୍ରକାଶ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କର ଜ୍ଞାନ, ଭକ୍ତି, ଯୋଗ ଓ କର୍ମସମୃଦ୍ଧ ଅଲୌକିକ ଜୀବନ କଥା ଉତ୍କଳର ପ୍ରତି ଗୃହରେ ବିରାଜମାନ କରୁ ଏବଂ ଉତ୍କଳବାସୀଙ୍କ ଐହିକ ପାରମିତ କଲ୍ୟାଣ ବିଧାନ କରୁ ।

ସ୍ଵାମୀ ମାଧବାନନ୍ଦ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

ପ୍ରକାଶକର ନିବେଦନ

ଅଦ୍ୟ ଏହି ଶୁଭ ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ଦିବସରେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କର ଅଲୌକିକ ଜୀବନର ସନ୍ଧିସ୍ତ୍ର ଘଟଣାବଳୀ ଓ ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟୁତ ତପସ୍ୟାର କଥା ଏବଂ ତତ୍ ସହ ଅମୃତମୟ ଉପଦେଶମାନ ପ୍ରାମାଣିକ ଛନ୍ଦ ସମୂହରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କର ଦିବ୍ୟଲୀଳା ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅଗ୍ରୁତପୁରୁଷ ଧର୍ମସମନ୍ବୟର ଉଦାର ବାଣୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଗତକୁ ଚମତ୍କୃତ କରି ଯୁଗାନ୍ତର ଆନୟନ କରିଅଛି । ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନାସିଗଣ ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟରେ ଘୋଷଣା କରୁଅଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ଦ୍ଵାଦଶ ବର୍ଷବ୍ୟାପୀ କଠୋର ସାଧନା, ଅସୁବିଧା ତ୍ୟାଗ ଏବଂ ସମାଧିପୁତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ଓ ଶ୍ରୀମୁଖ-ନିଃସୃତ ଅମୃତମୟୀ ବାଣୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଇହକାଳସଂସ୍ପର୍ଶ ଘୋର ଜଡ଼ବାଦର ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାଂଷ ଫଳସ୍ଵରୂପ ହିଂସା, ଦ୍ଵେଷ, ମିଥ୍ୟା, ପ୍ରବନ୍ଧନା, ଅନାୟୁର, ଅତ୍ୟାୟୁର, ଦମ୍ଭ, କୋଳାହଳର ପାଶବିକ ବୃତ୍ତିନିବୃତ୍ତି ଧ୍ୟାନମାର୍ଗରୁ ସମଗ୍ର ମାନବ ଜାତିକୁ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ରକ୍ଷା କରିବ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଲୋକୋଦ୍ଧର ମହାପୁରୁଷଙ୍କର ଜୀବନ ଓ ବାଣୀ “ନନ୍ଦୁଜନ ସୁଖାୟ” “ବନ୍ଦୁଜନ ହିତାୟ” ଜଗତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶ ଓ ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୋଇଅଛି ଓ ହେଉଅଛି । ଉତ୍କଳ ଭାଷାରେ ଏହି ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଜୀବନ ଓ ବାଣୀ ଅନୁଦିତ ହୋଇ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହେଉ—ବନ୍ଦୁଜନରୁ ଏପରି ସଫଳ ମନ ମଧ୍ୟରେ ପୋଷଣ କରି ଆସୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହି ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନଭିଜ୍ଞତା ହେତୁ ଏତେକାଳ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିପାରି ନ ଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କୃପାରେ ଆଜି ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ସେହି ସଫଳ ପୁଣ୍ୟ ହୋଇଅଛି । ୪ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନ ମହାଶୟ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ରାଜନାୟକ କର୍ମ ଜୀବନରେ ଆବଦ୍ଧ ରହି ତିନି ବର୍ଷ ଯାବତ୍ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ତାଙ୍କର ସରଳ ଓ ବୋଧଗମ୍ୟ ଭାଷାରେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଯେଉଁ ନବ-ସୌସ୍ଵରସମୟ କରିଅଛନ୍ତି, ତାହା ଭାଷାରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଆତ୍ମମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥର ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ଅକ୍ଷୟକୁମାର ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ମହାଶୟଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଯାହା ଯା ପାଉଥିଲେ ଏତେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆତ୍ମମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ-ସାଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ସେ ମହାଶୟ ଗତ କେତେକ ମାସ ଯାବତ୍ ବଡ଼ ଶ୍ରମ ସ୍ଵୀକାର କରି ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥର ଯାବତ୍ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ସମ୍ପାଦନା କାର୍ଯ୍ୟ ସୁସମ୍ପନ୍ନ କରିଅଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ କଟକ ଟ୍ରେଡ଼ିଂ କୋମ୍ପାନୀର ମ୍ୟାନେଜର ପଣ୍ଡିତ ଆଲୁଲ ମିଶ୍ର କାଦ୍ୟାର୍ଥେ ମହାଶୟ ଏହାର ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନାନା ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି । ଏହି ଉଦ୍ଘ-ମହୋଦୟଙ୍କର ଏ ଦିଗରେ ତ୍ୟାଗ ଓ ନିଷ୍ଠା କର୍ମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ଅଟେ । ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟର ଫଳସ୍ଵରୂପ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କର କରୁଣାବାର ସିଂହନ ଦ୍ଵାରା ଏମାନଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦରେ ରଖନ୍ତୁ—ଏହା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ସୁବିଧା ସକାଶେ ଚତୁର୍ଥଶ-ଅକ୍ଷର କବିତା ରୂପରେ ଏବଂ ସୁଲଳିତ ଭାଷାରେ ରଚିତ ହୋଇଅଛି । ତାହାର ସୁବୃଦ୍ଧତ୍ ଆକାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁବିଧା ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ଯଥାସମ୍ଭବ ସ୍ଥଳ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାଠକ ପାଠିକାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ସମାଦୃତ ହେଲେ ଏବଂ ଏହା ପାଠ କରି କାହାର କାହାର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନରେ କିଛି ଉପକାର ସାଧିତ ହେଲେ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ଶ୍ରମ ସଫଳ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ମନେ କରିବୁଁ ।.....

ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ଦିବସ } ନିର୍ବାଣାନନ୍ଦ
ସନ ୧୩୪୭ ସାଲ }

ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ

ପ୍ରକାଶକର ନିବେଦନ

ପ୍ରାୟ ଭ୍ରମବଂଶ ବର୍ଷ ପୁର୍ବେ “ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ”ର ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଅନୁରାଗ ପାର୍ଶଦ ଓ ଭକ୍ତଗଣଙ୍କ ଲିଖିତ ପ୍ରାମାଣିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୂହରୁ ଏହି ପୁସ୍ତକର ସମୁଦାୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ଏହାର ଶୁଦ୍ଧତା ଖୁବ୍ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧର ପରଠାରୁ ନାନା ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହେତୁ ଦେଶର ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଏକେଦିନ ଏହାର ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସମ୍ଭବପରି ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଖୁବ୍ ଅନୁକୂଳ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନଙ୍କ ଅସୀମ କରୁଣାବଶତଃ ବହୁ ଖଣ୍ଡିତର ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ମୁଦ୍ରିତ ହେଲା ।

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଭୁଲ ଫୁଟି ଓ ମୁଦ୍ରଣ ଦୋଷ ଥିଲା ଗ୍ରନ୍ଥକାର ମାନମାୟ ଶ୍ରୀପୁତ୍ର କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନଗୁପ୍ତ ମହାଶୟ ଏହି ବୃତ୍ତ ବସ୍ତୁସରେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କଷ୍ଟ ଓ ତ୍ୟାଗ ସ୍ଵୀକାର କରି ଆଦ୍ୟାପାତ୍ର ଏହାର ଯଥାସମ୍ଭବ ସଂଶୋଧନ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ବିଷୟ-ବସ୍ତୁର କଠିନ ପରୀକ୍ଷଣ ଓ ପରୀକ୍ଷଣ କରି ଗ୍ରନ୍ଥ ଖଣ୍ଡକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଅଳ୍ପାଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଏହି ଦାୟିତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପୁଷ୍ପାକ୍ଷରରେ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିବାରୁ ଆତ୍ମେମାନେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଚିରକୃତଜ୍ଞ ରହିଲୁ ।

ପୁଣ୍ୟ ସଂସ୍କୃତ କଲେଜର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ବୀର ହନୁମାନ ଶାସ୍ତ୍ରୀ, ଏମ୍.ଏ., ସାହିତ୍ୟାଭ୍ୟାସୀ, କ୍ୟୋଡ଼ିଆଭ୍ୟାସୀ ମହାଶୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଆମମାନଙ୍କର କୃତଜ୍ଞତାସ୍ତନନ ହୋଇଛନ୍ତି ।

କଟକର ରାୟବାହେନ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସେନଗୁପ୍ତ, ଏମ୍.ଏ., ବି.ଟି., ମହାଶୟ ଅତି ଯତ୍ନ ସହକାରେ ଏହି ପୁସ୍ତକର ପ୍ରମୁଖ ସଂଶୋଧନ କରି ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟତା କରିଛନ୍ତି । ଏଥି ନିମିତ୍ତ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆମର ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛୁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଦ୍ରଣ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ କାଗଜର ମୂଲ୍ୟ ଅତ୍ୟଧିକ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଅସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୂଳଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଏଥର ଦୁଇଭାଗ କରି ଦୁଇ ଖଣ୍ଡରେ ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା । ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ସଂସ୍କରଣର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲୁ ।

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ମଠ ଭୁବନେଶ୍ଵର ତା ୧୫ । ୯ । ୧୯୫୯	}	ପ୍ରକାଶକ ସ୍ଵାମୀ ଅସଙ୍ଗାନନ୍ଦ
---	---	------------------------------

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ବନ୍ଦନା	୧
ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣାଷ୍ଟକଂ ସ୍ରୋତଂ	୧
ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ବନ୍ଦନା	୨
ଭକ୍ତ ବନ୍ଦନା	୪

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ—ବାଲ୍ୟଲୀଳା

୧ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ପିତାମାତାଙ୍କ ପରିଚୟ	୫
୨ୟ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଜନ୍ମ ବିବରଣ	୧୦
୩ୟ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଅନ୍ନପ୍ରାଣନ ଓ ନାମକରଣ	୧୭
୪ର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶିବଙ୍କ ଆବେଶ	୧୮
୫ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ରଘୁନାଥଙ୍କ ମାଲ୍ୟ ଗ୍ରହଣ	୨୦
୬ଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ—	ମାରୁଳାଳୟ ଗମନ ଓ ପଥ ମଧ୍ୟରେ ଘଟଣାପୀଠଙ୍କ ଆବେଶ	୨୧
୭ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ ଓ ପାଠଶାଳାରେ ଅଧ୍ୟୟନ	୨୨
୮ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ସଙ୍ଗିତଶିଳ୍ପପଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ	୨୪
୯ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ପିତୃବିଦ୍ୟୋଗ ଓ ସାଧୁଯୁକ୍ତ ଚେଷ୍ଟା	୨୭
୧୦ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ବିଶାଳାକ୍ଷୀ ଦେବୀଙ୍କ ଆବେଶ	୨୮
୧୧ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଉପନୟନ ବୃତ୍ତି	୩୧
୧୨ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା	୩୨
୧୩ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀନିବାସ ଶଙ୍ଖାଗାରଠାରୁ ପୂଜା ଗ୍ରହଣ	୩୩
୧୪ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ମନ୍ଦିରବେଶଧାରଣେ ଶ୍ରବଣ ସମାଧି	୩୫
୧୫ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା ଶେଷ	୩୭
୧୬ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ବୟସ୍କଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ଓ ପୋଥିପାଠ	୩୯
୧୭ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଗଦାଧରଙ୍କ ନାଟ୍ୟବେଶରେ ଜ୍ଞାନ	୪୧
୧୮ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ବାଲ୍ୟଲୀଳାର ଅବସାନ ଏବଂ କଲିକତା ନଗରକୁ ଯାତ୍ରା	୪୪

ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ—ସାଧନ ଭଜନ ଲୀଳା

୧ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର କଲିକତା ଆଗମନ	୪୭
୨ୟ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରରେ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ କାଳୀ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା	୪୮
୩ୟ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ପୁନଃ ପଦ ଗ୍ରହଣ	୫୩
୪ର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ—	ବ୍ୟାକୁଳତା ଓ ଦେବୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭ	୬୦

	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୫ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ସାଧନା ଓ ଦବ୍ୟୋନୁଭବ	୭୪
୬ଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁରାଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ପୁନାବୁ ଛାନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଶୁଭ୍ରତାତ ପୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ଭାବନା ପୁନଃ ପଦରେ ନିୟନ୍ତ୍ର	୭୦
୭ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ସ୍ବଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ ଓ ବିବାହ	୭୭
୮ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କ ପବେଶ	୮୩
୯ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ନନ୍ଦ ସାଧନ	୯୦
୧୦ମ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ଶାନ୍ତ ଦାସ୍ୟ ବାସ୍ତବ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚସ୍ଥବରେ ସାଧନ	୯୮
୧୧ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ମଧୁର ଭାବ ସାଧନ	୧୦୫
୧୨ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ବେଦାନ୍ତ ସାଧନ	୧୧୩
୧୩ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ଇସ୍ବଲମ ସାଧନ	୧୨୭
୧୪ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ସାଧନ ଭବନ ସମୟରେ ଚେତନର ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଭାଙ୍କର ମିଳନ ଓ ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧେ ସେମାନଙ୍କର ମତାମତ	୧୩୦
୧୫ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ସ୍ବଦେଶ ଯାତ୍ରା	୧୪୦
୧୬ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଗାର୍ଥ ପରୀକ୍ଷନ	୧୪୫
୧୭ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ପାଣିଦ୍ବୀଟୀ ମହୋତ୍ସବ ଦର୍ଶନେ ଗମନ ଓ କଲ୍ଲୁଟାଲରେ ତୈଳନ୍ୟଦେବଙ୍କ ଆସନ ଗ୍ରହଣ ଓ ଭଗବାନ ଦାସ ବାବାଜୀଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍	୧୫୭
୧୮ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ହୃଦୟ ମୁଖ୍ୟତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃପା ପ୍ରଦର୍ଶନ	୧୬୨
୧୯ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କ ଭ୍ରାତୃଷ୍ଟୁ ଅକ୍ଷୟ କୁମାରଙ୍କ ବିୟୋଗ	୧୬୫
୨୦ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ମଥୁରାମୋହନଙ୍କ ପ୍ରତି କୃପା	୧୬୯
୨୧ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଶୋକପୀ ପୂଜା	୧୭୭
୨୨ଶ ଅଧ୍ୟାୟ—	ଭବାବେଶରେ ଶ୍ରୀ ପାଣ୍ଡୁଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭ ଓ ଭକ୍ତକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳତା	୧୮୩

ତୃତୀୟ ଖଣ୍ଡ—ଗୁରୁତ୍ବରେ ଦବ୍ୟଲୀଳା

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ମ ଅଧ୍ୟାୟ-- ମାଲକେଲ ମଧୁସୂଦନ ଦତ୍ତଙ୍କ ଆଗମନ	୧୮୯
୨ୟ ଅଧ୍ୟାୟ— ସୁଦେଶ ଯାତ୍ରା	୧୯୦
୩ୟ ଅଧ୍ୟାୟ— ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଜନନୀଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗ	୧୯୭
୪ର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ— ପାରାସୁଣ	୨୦୦
୫ମ ଅଧ୍ୟାୟ— ଶମ୍ଭୁ ମନ୍ତ୍ରିକଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ମିଳନ	୨୦୪
୬ଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ— ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ	୨୦୭
୭ମ ଅଧ୍ୟାୟ— ପଣ୍ଡିତ ଦାନବନ୍ଧୁ ନ୍ୟାୟରତ୍ନଙ୍କ ଆଗମନ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ମାତୃଆଶଙ୍କ ଅର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ	୨୧୧
୮ମ ଅଧ୍ୟାୟ— ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବର ମନ୍ଦିରରେ ଶ୍ରୀ କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କ ଆଗମନ	୨୧୭
୯ମ ଅଧ୍ୟାୟ— ଶ୍ରୀ ବିଜୟକୃଷ୍ଣ ଗୋସ୍ବାମୀଙ୍କ ସହିତ ମିଳନ ଓ କଥୋପକଥନ	୨୨୪
୧୦ମ ଅଧ୍ୟାୟ— କାପ୍ତାନ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ବନାଥ ଭଞ୍ଜପାଣିଙ୍କ ଆଗମନ	୨୩୭

ଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦ କୃଷ୍ଣ ଦେବ

ବନ୍ଦନା

ମୂଳଂ କରୋତି ବାୟୁଲଂ
ପଞ୍ଜଂ ଲଘୁସ୍ବତେ ଗଣଂ
ଯତୁକୃପା ତମହଂ ବନ୍ଦେ
ପରମାନନ୍ଦ ମାଧବମ୍ ।

ଜୟ ଜୟ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି	ନମୋ ନମୋ ଶ୍ରୀଶଙ୍କର ପ୍ରଭୁ ଶୂଳପାଣି !
ଜୟ ଜୟ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରବାପଦୁଧାଘା	ନମୋ ସାରଦେ ବରଦେ ଜଗତ-ତାରଣି !
ମସ୍ତ୍ୟରୂପେ କଳ ପ୍ରସା ! ବେଦକୁ ଉଦ୍ଧାର	ନମୋ ଗାଳାତ୍ର ବିହାରି ପ୍ରଭୁ ଜନନାଥ !
କୂର୍ମ ଦେହେ ବହୁଳ ଯେ ପୁଅଗର ଭାରି ।	ଦୃଢ଼ାସନେ ବସି ମୋର ଦେଖାନ୍ତୁ ସତ୍ପଥ ।
ଧରଣ ବରାହ ରୂପେ ଦଶନେ ଧରଣୀ	ନମୋ ନମୋ ଗଜାନନ ପ୍ରଭୁ ଗଣପତି !
ଦଳିଲ ନୃସିଂହ ରୂପେ ଦାନବ ଯେ ପୁଣି ।	ଦୟାବହ ଲେଖନୀରେ ହଥନ୍ତୁ ଶକତି ।
ବାମନ ରୂପେ ଗୁପ୍ତିଲ ବଳକୁ ପାତାଳେ	ନମୋ ଦେବୀ ସରସ୍ବତୀ କମଳ-ବାସିନୀ !
ପରଶୁ ଧରି ନାଶିଲ କ୍ଷତ୍ରିୟ ସକଳେ ।	କୃପା କରି କହନ୍ତୁ ଯେ ଲୀଳାର କାହାଣୀ ।
ନମୋ ନମୋ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାର ଦର୍ପହାର ରାମ !	ସେ ଲୀଳା ଗାଜଶ ଗନ୍ତାବେ ନିରନ୍ତର
ନମୋ ଅନନ୍ତ ଶକତି ହଳା ବଳରାମ !	ଯାପିବ ଯେସନ ମୁହିଁ ଏ ଜୀବନ ମୋର ।
ନମୋ ନବଘନଶ୍ୟାମ ଗୋପୀ-ବିମୋହନ !	ଧନ ମାନ ଜନେ ମୋର ନ ଜନମୁ ଆଶ
କଳ୍ପକରୁପୀ ନମୋ ନମୋ ମେଘୁ ବିନାଶନ ।	ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦେ ଆର୍ଦ୍ର ଚର ଦାସ ।
ନମୋ ନମୋ ଭୃଗୁ ମୁଖା ବୁଦ୍ଧ ମହମ୍ମଦ !	ସଂସାରର ମାୟାମୋହେ ନ ଭୁଲିବି ଆଉ
ନମୋ ନମୋ ଶ୍ରୀଚିତ୍ରକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ-ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ।	ଜୀବନେ ମରଣେ ତବ ପାଦେ ମତି ଆଉ ।

ଶ୍ରୀପଦେ ଏତିକି ମାତ୍ର ମାରୁଣି ମୋହର
କାତରେ କରୁଣା କରି ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରଧର !

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣାଷ୍ଟକ ସ୍ତୋତ୍ରଂ ଶ୍ରୀମଦଭେଦାନନ୍ଦ ସ୍ବାମିନା ବିରଚିତଂ

ଶ୍ରୀମଦ୍ ରାମକୃଷ୍ଣ-ପଦାବ୍ଜ-ସୁଧାପାନୋନ୍ମତ୍ତା
ଚପିକା ଭକ୍ତକାଃ-ପିବନ୍ତୁ ସର୍ବକଲ୍ଲାବେରଂ
ତନ୍ନାମାମୃତଂ ମୁଦା ।

ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଧାତଃ ପୁରୁଷସ୍ତ୍ରମାଦ୍ୟୋ —
ଏବ୍ୟକ୍ତେନ ରୂପେଣ ତତଂ ହୃଦୟଦମ୍ ।
ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ! ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତସ୍ଥାନେ
କୃପାକଟାକ୍ଷୀ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୧ ॥

ହଂ ପାସି ବିଷ୍ଣୁଂ ସୃଜସି ହୃମେବ
ହୃମାଦଦେବୋ ବିନିହଂସି ସର୍ବମ୍ ।
ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତସ୍ଥାନେ
କୃପାକଟାକ୍ଷୀ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୨ ॥

ମାୟାଂ ସମାନ୍ତ୍ରାନ୍ୟ କରୋଷି ଲୀଳାମ୍
 ଭକ୍ତାନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧନ୍ତି ମନନ୍ତମୁଦ୍ଧିଃ ।
 ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତିହେନେ
 କୃପାକଟାକ୍ଷଂ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୩ ।
 ବିଧୂତ୍ୟ ରୂପଂ ନରବତ୍ସୟା ବୈ
 ବିଜ୍ଞାପିତୋ ଧର୍ମ କହ୍ନାଦିବୁଦ୍ଧଃ ।
 ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତିହେନେ
 କୃପାକଟାକ୍ଷଂ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୪ ।
 ତପୋଽଥ ତେ ତ୍ୟାଗମଦୃଷ୍ଟପୁଂ
 ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନମସ୍ୟନ୍ତୁ କଥଂ ନ ବିଜ୍ଞାଃ ।
 ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତିହେନେ
 କୃପାକଟାକ୍ଷଂ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୫ ।

ଶୁଦ୍ଧାତ ତେ ନାମ ଭବନ୍ତି ଭକ୍ତାଃ
 ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ବୟଂ ତ୍ୱାଂ ନ ରୁ ଭକ୍ତିପୁକ୍ତାଃ ।
 ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତିହେନେ
 କୃପାକଟାକ୍ଷଂ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୬ ।
 ସତ୍ୟଂ ବିଭ୍ୱଂ ଶାନ୍ତମନାଦିବୁଂ
 ପ୍ରସାଦୟେ ତ୍ୱାମଳମନ୍ତ୍ରଣ୍ୟମ୍ ।
 ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତିହେନେ
 କୃପାକଟାକ୍ଷଂ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୭ ।
 ଜାନାମି ତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ହି ଦୈର୍ଘ୍ୟେନେନ୍ଦ୍ର
 କିନ୍ତେ ସ୍ୱରୂପଂ କିମ୍ ସ୍ୱବଳାତମ୍ ।
 ହେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହୃଦ୍ରେ ଭକ୍ତିହେନେ
 କୃପାକଟାକ୍ଷଂ କୁରୁ ଦେବ ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୮ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ବନ୍ଦନା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅନ୍ତ୍ୟେ ପ୍ରଭୁ ଅନାଦି କାରଣ
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
 କରଣ କାରଣ କର୍ତ୍ତା ସୃଷ୍ଟି ଲୟ ପ୍ରିତି ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତ୍ୱା କଲ୍ପତରୁ
 ବିଶ୍ୱଧାତା ବିଶ୍ୱପିତା ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦେବ କୃପାସିନ୍ଧୁ
 ଅଧମତାରଣ ପ୍ରଭୁ ଦାନଜନବନ୍ଧୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଅଗତିର ଗତି
 ଅନାଥ ଜନର ନାଥ ପ୍ରଭୁ ଜଗବୃତ୍ତି ।
 ଜୟ ଜୟ ଆର୍ତ୍ତସାଗ ପ୍ରଭୁ ଦକ୍ଷତ୍ୟାଗ
 ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚଦାନନ ଗୋଲୋକବିହାରୀ ।
 ଭୁବନମୋହନ ହରି ଭକ୍ତଜଣିହାର
 ଜଗଜ୍ଜନତ୍ରାତା ପ୍ରଭୁ ଭବଭାର-ହର ।
 ଜୟ ବିଘ୍ନ ବିନାଶନ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଭବ-ଭୟ ବିମୋଚନ ଶାନ୍ତି-ନିଦେତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ସନାତନ ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ହରି
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାକୁର ରାମକୃଷ୍ଣ ରୂପଧାରୀ ।
 ନିରାକାର ସାକାରୀ ରୂପ ଅଗଣିତ
 ମନ ରୁଚି ଅଗୋଚର ବେଦର ଅଞ୍ଜଳି ।

ରୁମ୍ଭେ ଶିବ, ରୁମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମା, ରୁମ୍ଭେ ନାରାୟଣ
 ରୁମ୍ଭେ ରାମ, ରୁମ୍ଭେ କୃଷ୍ଣ, ମୁରଲୀମୋହନ ।
 ରୁମ୍ଭର ଅନନ୍ତ ଶକ୍ତି ଲୋକବୋଧାତେ
 କୃପା କରି ଜଣାଇଲେ ତେବେ ଲୋକେ ଜ୍ଞାନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଜଗତପାବନ
 ଜଗତନିୟନ୍ତ୍ରା ପ୍ରଭୁ ଜଗଜ୍ଜନ ପ୍ରାଣ ।
 ଜୟ ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିଦାତା ଅଜ୍ଞାନନାଶନ
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ହିତାପ-ଝଣ୍ଡନ ।
 ଜୟ ପ୍ରଭୁ ଶୁଦ୍ଧଭକ୍ତି ଶୁଦ୍ଧଜ୍ଞାନ ଦାତା
 ସେବାନନ୍ଦ-ପ୍ରସବଣ ବିଶ୍ୱର ବିଧାତା !
 ଆର୍ତ୍ତଜନ ସାତା ପ୍ରଭୁ କରୁଣା-ନିଧାନ
 ଅଭୟତରଣେ ଦିଅ ଅଧମକୁ ସ୍ଥାନ ।
 ଦାନପ୍ରତି ତବ ଦୟା ବିଶେଷ ପ୍ରକାଶ
 ଜଗତେ ଦୟାଳୁ କିଏ ତୁମ୍ଭର ସଦୃଶ ।
 ସ୍ୱାର୍ଥଶୂନ୍ୟ ଜନେ ସଦା କୃପା ବିତରଣ
 ତୁମ୍ଭର ତୁଳନା ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ନାରାୟଣ ।
 ଶୁଣ ରୁ ଅବୋଧ ମନ ! କରଇ ମିନତି
 ଜପ ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ ତୁମ୍ଭ ଦନରତି ।
 ଭଜ ମନ ! ସଦା ତାଙ୍କ ଅଭୟତରଣ
 ତଣ୍ଡିବୁ ଭବସିନ୍ଧୁ ହେଉ ଏ ବନ୍ଦନ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ସୁଧା ନାମ ଜପ ନିରନ୍ତର
ଆପଣେ ଉଦ୍ଧାର ମୋତେ କର ରୁ ଉଦ୍ଧାର ।
ଭଜ ପୁନଃ ଚନ୍ଦ୍ର ସଦା ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ
ଏକମାତ୍ର ଅଟନ୍ତି ଯେ ତୋର ପ୍ରାଣାରାମ ।
ରଟ ମୁଖେ ରାମକୃଷ୍ଣ ତେଜ କପଟତା
ବୁଦ୍ଧ କର ଜୀବ ହୃଦ ପୁନଃ ବିଶ୍ୱାସାତା ।
ତ୍ୟାଗ କର ମୃତ୍ୟୁମନା କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ
ଅକ୍ଷୟତେଜ ନ କର ରୁ ଆଶ କଦାରନ ।
ପାଦପଦ୍ମେ ପୁରନ୍ଧିତ ଅମୃତ ଶୁଣ୍ଠାର
ପାନ କର ବାସୀମନ ! ହୁଅ ରୁ ଅମର ।
ବୃଥାରେ ଭ୍ରମୁଛୁ କର୍ମ । ସଂସାର କାନନେ
ଛନ୍ଦି ହୋଇ ମଗ୍ନ ହେ ବିଷୟ ପ୍ରସୂନେ ।
ଏତେ ପରି ହେଲୁ ଶିକ୍ଷା ନୋହୁଲି ତୋହର
ଅସାର କୁସୁମ ଖର ଚିତ୍ତେ କଲୁ ସାର ।
ବିଷୟୁର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପରାଗେ ବୋଲିଲୁ ତୋ ଦେହ
ଶ୍ୱାସପୁର ହୋଇ ପୁଛା ନ ଭଜିଲି ମୋହ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ ଅରେ କର ଉଦ୍ଧାରଣ
ଶମନର ଭୟ ଦୂରେ କରୁ ପକାସୁନ ।
ପତିତପାବନ ନାମ ଯାଇଛନ୍ତି ରଖି
ବାସନା ସଫଳ ହେବ ଅରେ ଦେଖ ତାଙ୍କ ।
ଅମୃତକୁ ବଳି ନାମ ଅଟେ ସୁମଧୁର
ନାମ ରସ ପାନେ ସର୍ବ ଶୋକ ହୁଏ ଦୂର ।
ଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ନାହିଁ ସେହୁ ନାମର ଉପମା
ଭଜିଲେ ଜାଣିବୁ ଫିନା ତାହାର ମହିମା ।
ଜପିଲେ ସେ ସୁଧା ନାମ କାୟମନୋବାକ୍ୟେ
କୋଟି ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ପାପ ଖଣ୍ଡିତ ଦଣ୍ଡକେ ।
ପ୍ରଭୁର ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାପାତ୍ରର
ସୁଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିବ ତାଙ୍କଠି ଯାହାର ।
ଯିତାପ ଜ୍ୱାଳାରୁ ତାକୁ ମୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ
ଆପଣେ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱପାଇଁ ।

ନାମେ ଲବ୍ୟ ହୁଏ ଯେଉଁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ରତନ
ଜପ ତପ ଆଦି ତାର ନ ପାନ୍ତି ସଜ୍ଜାନ ।
ବୃଥା ବିଚାରରେ ମନ ! ନାହିଁ କିଛି ଫଳ
ରାମକୃଷ୍ଣ ସୁଧା ନାମ ମୁଖେ ସଦା ବୋଲ ।
ସରଳ ହୃଦୟେ ବାସ ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ
ତେଜ ମନ ! ଲୋକ ଲକ୍ଷ ସରମ ଭରମ ।
ହୃଦୟରେ ସାର କର ତାଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦ
ଅର୍ପଣ ହୁଅ ତହିଁ ଯେତେ ବିଭବ ସମ୍ପଦ ।
ନିତ୍ୟନ୍ତ ପରିତ୍ୟଜ କର୍ମା ମନ ! ରୁହ
ଅନିତ୍ୟ ଘେନି ଉତ୍ତମ ନିରତେ ଏ ମନ୍ତ୍ର ।
ସାଇବନ୍ତୁ ଦାସ ପୁତ ଅତ୍ୟାସୁ ସଜନ
ଯାହାକୁ କଣକୁ ଆସେ ହୃଦୟ-ରତନ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ତୋର ଅନ୍ତର ସମୟ
କଟିବସୁ ବାନ୍ତି ନେଇ ଦେବେ ସେ ବିଦାୟ ।
ଖଟ ବା ପଲଙ୍କେ ଯଦି ଶୋଇଥାନ୍ତି ରୁହ
ଭୂଇଁରେ ଶୁଆଇ ଦେବେ ଟେକିଆଣି ସେହୁ ।
ଯାଙ୍କ ଶୁଭ ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ
ଅଶୁଭ ଭଳିବେ ମନ୍ତ୍ରଥରୁ ଯେତେ କ୍ଷଣ ।
ଛ ଖଣ୍ଡି ବାରିଣ ଆଣି ଦେନିକେ ତୋତେ
ସିଂହାସନେ ଗୋମୟ ଜଳ ତୋହର ପଶ୍ଚାତେ ।
ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଯେଉଁ ସଂସାରର ଶାନ୍ତ
ତହିଁ କର୍ମା ମାତ୍ରାକୁ ରୁହ ଦିନରାତି ।
ନିଜ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଧାବନ୍ତୁ ସରନେ
ସ୍ୱାର୍ଥ ମେଣ୍ଟିଗଲେ ଆଉ ନ ରୁହନ୍ତି କେବେ ।
ଏକମାତ୍ର ବିଶ୍ୱାସାତା ପଦ୍ମ ଜଗନ୍ନାଥ
ତୋ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରା କରନ୍ତି ନିରତ ।
ବେଳ ଆଉଁ ଆଉଁ ଦେନ ତାଙ୍କର ଶରଣ
ହରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ରଟ ମୁଖେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
ସଂସାର ଯାତନାଯାକ ହେଲେ ହେବ ଦୂର
ହସି ହସି ଶୁଦ୍ଧିଯିବୁ ମୁଖେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।

ଭକ୍ତ-ବନ୍ଦନା

ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ପତରୁ
 ନୟ ନୟ ବିଶ୍ୱପତି କରକ୍ଷମ ଗୁରୁ ।
 ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଇଷ୍ଟଗୋଷ୍ଠିଗଣ
 ପଦରେଣୁ ଦାନେ ଧନ୍ୟ କର ଏ ଜୀବନ ।
 ତାଙ୍କ ଯେତେ ଭକ୍ତ ଛନ୍ତି ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ
 ଜାଣିବୁ ରେ ମନ ! ତାଙ୍କୁ ନିଜ ଜାତି ରୁଲେ ।
 ତାଙ୍କ ପାଦେ ନିରନ୍ତର ରଖିଥିଲେ ମତି
 ଚିତ୍ତେ ଉତ୍କଳିବ ପ୍ରଭୁଚରଣେ ଭଜତି ।
 ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟେ ନ କରିବୁ ବଡ଼ ପାନ ଜ୍ଞାନ
 ତୋହର ଆଶ୍ରୟ ସବେ ଦୃଢ଼େ ଦୃଢ଼େ ଜାଣ ।
 ବଡ଼ପାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନାହିଁ ଅଧିକାର
 ପରବେ ଅଟନ୍ତି ରାମକୃଷ୍ଣ ପରିବାର ।
 ପାଶାଧିକ ପ୍ରେୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତଗଣ
 ଦିବା ନିଶି ଭଜ ମନ ! ତାଙ୍କର ଚରଣ ।
 ଭକ୍ତ-ଦୃଢ଼େ ପ୍ରଭୁ ପଦା କରନ୍ତି ବିହାର
 ଭଜତେ ଅଟନ୍ତି ଭବେ ସର୍ବ କର୍ମୁ ପାର ।
 ଜାଣି ନ ପାରିବୁ ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନେ
 ଅନାୟାସେ ପାଇବୁ ତା ଭଜତ ଦର୍ଶନେ ।
 ଭକ୍ତଙ୍କ ଅପାଧ କିଛି ନାହିଁ ଏ ମହାରେ
 କୃପା ହେଲେ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ଗିରି ଲଘିପାରେ ।
 ତାଙ୍କ କରୁଣାରେ ଅନ୍ଧ ଦିବ୍ୟ ନେତ୍ର ପାଇ
 ଲୀଳା ଦରଶନେ ସ୍ୱର୍ଗ-ସମ୍ପଦ ଲଭଇ ।
 ଶୁଷ୍କ କାଷ୍ଠେ କୃପାକଣା ହେଲେ ନିପତିତ
 ପସ୍ତୁଷ୍ପ ପଲ୍ଲବରେ ଦିଶେ ସୁଶୋଭିତ ।

କୃପା ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲେକ କଠିନ ପ୍ରସ୍ତରେ
 ଦ୍ରବ ହୋଇ ବହୁଯାଏ ସରତ ଆକାରେ ।
 ଅଜ୍ଞାନ ପାମର ପତି ହୋଇଲେ ନରୁଣା
 ବେଦର ନିଗୃହ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଛଣେ ତାକୁ ଜଣା ।
 ଭକତି ଆଶ୍ୟାନ ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟାଜେ
 ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନେ ତାହା କିଛି ନ ମିଳଇ ।
 କେତେ ଜଳ ବରଷିବ ପଞ୍ଜିକାରେ ଲେଖା
 ପଞ୍ଜିକା ଚିତ୍ତେ ଦେଲେ ବିନ୍ଦୁ ନାହିଁ ଦେଖା ।
 ଶାସ୍ତ୍ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଅଛି ଭକ୍ତ ବିବରଣ
 ଭକ୍ତ ନ ମିଳଇ ଶାସ୍ତ୍ର କଲେ ଅନୁଷ୍ଠଣ ।
 ସାଧନ ଭଜନ ଆଉ ଭକ୍ତ ସହବାସେ
 ଭଜତି ଗତନ ଲବଧ ଦୁଃଖ ଅନାୟାସେ ।
 ଇଷ୍ଟପଦ ପ୍ରାପ୍ତି ପଦ ଅନ୍ତରେ ବାସନା
 କାୟ ମନ ବାକ୍ୟେ କର ଭକ୍ତ ଆଶ୍ରୟନା ।
 ମୂଢ଼ାପେଷା ଅତି ମୂଢ଼ ନରାଧମ ମୁହଁ
 ଭକ୍ତବିନ୍ଦୁ ମହୁମା ଜାଣିନ ଶକ୍ତି କାହିଁ ?
 ଭକ୍ତପୂଜା ସମ ଭବେ କିଛି ନାହିଁ ଆନ
 ପ୍ରଭୁ-ଭକ୍ତ-ପଦରଜ ଭୃଣାସ ଏ ଦାନ ।
 ସବେ ମିଳି ଅଧମକୁ କୃପାକର ଅରେ
 ମନ ସଦା ମନ୍ତ୍ର ଆଉ ଯେହ୍ନେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ ।
 ପଦରେଣୁ ଏକମାତ୍ର ଭରସା ମୋହର
 ଶିରେ ଦେଇ କର ମୋତେ ଏ ଭର୍ତ୍ତୁ ଉଦ୍ଧାର ।
 ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଦେ ମୋର ଏତିକି ମାରୁଣି
 ମୋହର ସଦ୍‌ଗୁଣ ହେଉ ପ୍ରଭୁ-ନାମ ଗୁଣି ।

ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ
ପିତାମାତାଙ୍କ ପରିଚୟ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦି କାରଣ ବାହୁ ବ୍ରହ୍ମ ପନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାକଲ୍ଲତରୁ
ଅପାର କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ହୁଗୁଳି ଜିଲ୍ଲରେ ଗ୍ରାମ କାମାରପୁକୁର
ମହା ପୁଣ୍ୟଭୂମି ଏହା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟର ।
ଉତ୍ତରେ ଭୂପର ଖାଲ, ଶ୍ରୀପୁର ଦକ୍ଷିଣେ
ପୁରୀ ରାଜଦାଣ୍ଡ, ପୁର-ମୁକୁନ୍ଦ ପଶ୍ଚିମେ ।
ତ୍ୟାଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଆବର ନିଃସଂସାର ଯେହୁ
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଏ ପଥେ ନିଜ ଆଜିଯାତ ସେହୁ ।
ପରଲ ସୁବାପନ୍ନ ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ ଲୋକେ
ଯେ ଯାହାର କାର୍ଯ୍ୟେ କାଳ କାଟନ୍ତି ସେ ପୁଣେ ।
ପଣ୍ଡପଣ୍ଡୀ, ତରୁଲତା, ବାଲ ବନ ପଥ
ସବୁ ହିଁ ପବିତ୍ର ଭାବେ ଗୁଣ ଅବରତ ।
ନିଷ୍ଠାଶୁଣ ସଦ୍‌ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲେ ଏକ ତହିଁ
ଯାଜ ସଦ୍‌ଗୁଣାବଳୀର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ।
ଗୁଡ଼ିଆ ଶ୍ରୀ ଶୁଦ୍ରରାମ ନାମଟି ତାଙ୍କର
ପିତୃବାକ୍ୟ ଦ୍ଵିଜବର ଖ୍ୟାତ ରାଜବର ।
ଦୀର୍ଘକାୟ ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ବଳିଷ୍ଠ ଗଠନ
ଅନ୍ତର ତେଜରେ ସାରା ଅଙ୍ଗ ଦୀପ୍ତିମାନ ।
ହେଲେ ହେଁ ଗୌରୀଦି ପୁଣ୍ୟଧାମ ବହୁଦୂର
ପଦବିଜେ ଯିବାପାଇଁ ନୁହନ୍ତି କାତର ।
ଜପ ତପ ଆଦି ବିପ୍ରୋଚିତ କାର୍ଯ୍ୟମାନ
ସାଧନ୍ତି ଅତୀବ ନିଷ୍ଠା ସହ ପ୍ରତିଦିନ ।

ଦଶଦୁ ହେଲେହେଁ ତାଙ୍କ ପୁରୁଷ ପ୍ରଖର
ପଶ୍ଚିମେ ଗମନ ପାଇଁ ସର୍ବେ ଅବହର ।
ଯେଉଁ ପୋଖରୀରେ ନିଜ କରୁଥିଲେ ସ୍ନାନ
ନୋହୁନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ନିୟା ସମାପନ,
ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥାନ୍ତି ତଟେ ଯେତେ ନରନାରୀ
ସେମନ୍ତ କି ତାହାଙ୍କର କିଙ୍କର-କିଙ୍କର ।
ଶୁଭାଗୁର-ପ୍ରତିମୁଖି ତେଜସ୍ଵୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ପୁଣି ନ କରନ୍ତି କେବେ ଶୂନ୍ୟ-ଦିଅ ଧନ ।
ନୈମିକ ବସନ ଅଙ୍ଗେ ଗୁଣିବ ଆନାର
ନ ହୁଅନ୍ତି କଦାଚନ ଦ୍ଵାରସ୍ଥ କାହାର ।
ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଦୁଡ଼ ନିଷ୍ଠା ତାଙ୍କର ଏପରି
ମଣ୍ଡାରେ ବିରଳ ଦୃଷ୍ଟ ଆରୋକ ସେପରି ।
ଦେବସୁର ଗ୍ରାମେ ଥିଲା ତାଙ୍କ ପୁଷାବାସ
କାମାରପୁକୁରୁ ଯାହା ଦୂର ଦେଉଳ ଡୋଣ ।
ପରୁର ସମ୍ପତ୍ତି ତହିଁ ଥିଲା ତାହାଙ୍କର
ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୁଦ୍ଧେ ମାଲିକ ସାହାର ।
ଭୂ-ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ତହିଁ ଦୁଇବାଟୀ ତଳ
ଦେବାଳୟ ପୁଷ୍ପଗଣୀ ବଗିଚା ଅନେକ ।
କୁଳାନ ବଶନ ବୋଲି ଚରୁଦ୍ଵୀରେ ଖ୍ୟାତ
ଆବର ସେ ଦେବ ଗୁଳ୍ମ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରକୃତ ।
ଗ୍ରାମର ସେ କର୍ମିଦାର ରାମାନନ୍ଦ ରାୟ
ପ୍ରଜାପୀତ୍ରନେ ତାଙ୍କର ତୋଷ ଅଭିଶୟ ।
ଦୈବ ଦୁର୍ବିପାକେ ଦ୍ଵିଜବର ଏକ କାଳେ ।
ପଡ଼ିଲେ ଦୁର୍ଘଟରର ଶ୍ଵାମ କୋପାନଳେ ।

କରୁଣସି ପ୍ରଜାପତି ରୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଥରେ
 ଅଦାଲତେ ମକଦ୍ଦମା ରଚିଲେ ମିଥ୍ୟାରେ ।
 ନୟାଲତ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଶୀଘ୍ର ଆଶା ଅତି
 ମାନସେ ପାହୁଲ ତହିଁ ସେହି ଦୁଷ୍ଟମତି ।
 ଶୁଦ୍ଧରାମ ପଦ୍ୟବାଦ ଖ୍ୟାତି ଦେଶେ ଦେଶେ
 ତାହାକୁ କହିଲେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ସକାଶେ ।
 ମକଦ୍ଦମାରେ ତାଙ୍କର ନୟା ପୁନଶ୍ଚୟ
 ଏଥରେ ନାହିଁ ତ ବିନ୍ଦୁ ମାତ୍ର ନ ସଶୟ ।
 ଏମନ୍ତ ବିରାଗ ତାକୁ ନଲେ ଅନୁରୋଧ
 ରାଜି ନୋହୁଲରୁ ସେହୁ ଜାତ ହେଲା ହୋଧ ।
 ମିଥ୍ୟା ମକଦ୍ଦମା ଏକ ଆଣି ତାଙ୍କ ନାମେ
 ନୟା ହେଲେ ତହିଁ ମିଥ୍ୟା ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପ୍ରମାଣେ ।
 ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କି ଘରବାଡ଼ି ସହକରେ
 ଶୟ କର ନେଲେ ପରୁ କୋଟି ନିଲମରେ ।
 ଏ ସଂବାଦ ପାଇ କଣେ କରୁ ତାହାଙ୍କର
 କାମାରପୁକୁରେ ଥିଲା ଆବାସ ଯାଙ୍କର,
 ପୁଣ୍ୟଲ୍ଲ ଗୋସ୍ଥୀମୀ ଯେ ଅଟେ ତାଙ୍କ ନାମ
 ଯଥା ସେ ଦୟାଳୁ ତଥା ନ୍ୟାୟପରାୟଣ ।
 ବହୁଙ୍କ ବିପଦ କାଳେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ
 ବାରତା ପ୍ରେରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରା ନ କରବା ପାଇଁ ।
 ଏଠାକୁ ଅଇଲେ ଦେବ ରହୁବାକୁ ଘର
 ଧାନ ଜମି କିଛି ମଧ୍ୟ ତାହା ସହକର ।
 ଚଳାଚଳ ହେବ ତହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ବେଗେ ଆସି ଦୁଃଖା କିଛି ନ କର ଅନ୍ତରେ ।
 ଆଶ୍ୱାସନା ପାଇ ଦୁଃଖବର ଶୁଦ୍ଧରାମ
 ମଣିଲେ ବହୁଙ୍କ ଏହା କରୁଣା ଅସୀମ ।
 ବିଳମ୍ବ ନ କର ଆଉ କିଛିତ ମାତର
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର କନ୍ୟାଟିଏ ଧର ସଙ୍ଗତର ।
 ପତ୍ନୀ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେଶୀ ଅଛୁ ପତି ଶୁଦ୍ଧରାମ
 ଦେହେ ଦେହେ ବାହାରିଲେ ତେଜି ନିଜ ଗ୍ରାମ ।
 ଅକୃଳ ସାଗରେ ଏବେ କୃଳଟିଏ ପାଇ
 ଶାନ୍ତିରେ ରହିଲେ ବିପ୍ର ବିଭୁପଦ ଧାୟ ।
 ବଂଶଗତ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପାଦେ ଅନୁରକ୍ତ
 ଏଠାରେ ହୋଇଲୁ ତାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭ୍ୟାସ ।
 ଏକଦା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷେ ତାକୁ
 ପଡ଼ିଥିଲା ଅନ୍ୟ ଏକ ଗ୍ରାମେ ଗମିବାକୁ ।

ବାହୁଡ଼ିଲବେଳେ ପଥପ୍ରମେ ଲାଲ ହୋଇ
 ବିଶ୍ରାମ ଦେଇଲେ ଏକ ତରୁତଳେ ଯାଇ ।
 ସିନ୍ଧୁପ ପୁଣିତଳ ମୁହଁ ପବନ ହୁଲ୍ଲେଲେ
 ନିଦ୍ରା-ଅଭିଭୂତ ହେଲେ ଦୁଃଖ ଶର କାଳେ ।
 ଏ କାଳେ ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷ ରାମ ରଘୁପାଇଁ
 ଏକ ଦିବ୍ୟ ଶିଶୁ ବେଶେ ପାଶେ ଉଭା ହୋଇ
 ସମ୍ପ୍ରୋଧ କହିଲେ ତାକୁ “ଶୁଣ ଦୁଃଖୋତ୍ତମ !
 ଧ୍ୟାନକ୍ଷେପେ ରହୁଛୁ ମୁଁ ଅର୍ଜନ ବିଘ୍ନନ ।
 ମୋ ସେବା କରିବ ତୁମ୍ଭେ ଅଭିଳାଷ ମୋର
 ଦେନି ଗୁଳ ମୋତେ ଏବେ ସଦନେ ରୁମ୍ଭର ।”
 ଅଗାଧ ବିହ୍ୱଳ ଚିତ୍ତେ ଦୁଃଖ ଶୁଦ୍ଧରାମ
 କର ଯୋଗ ବାରମ୍ବାର କରିଣ ପ୍ରଣାମ,
 ଭବିଷ୍ୟେ ଆପଣାର ଦୁଃଖ-ଆବେଶେ
 “କ୍ଷମାକର ମୋତେ ଆହେ ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗେ !
 ଭଗ୍ନହୀନ ଅର୍ଥହୀନ ମୂଢ଼ମତି ମୁହିଁ
 ବିହତ ଅର୍ଜନେ ମୋର ଯୋଗ୍ୟତା ବା କାହିଁ !
 ଅବଶେଷେ ହୋଇଣ ମୁଁ ସେବା ଅପରାଧୀ
 ନିରପେକ୍ଷ ଗମିବି ସିନା ପ୍ରଭେ କୃପାକ୍ଷୟ !”
 ରଘୁପତି ରାମ ତହିଁ ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ
 ଦୁଃଖକୁ ବୋଇଲେ “ଭୟ କର ସମ୍ଭରଣ ।
 ଦୋଷାଦୋଷ ହୁଅ ପାଇଁ ନ କର ଭାବନା
 ଭଗ୍ନବଳେ ରୁମ୍ଭକୁ ସେ ସକଳ ମାର୍ଜନ ।”
 ଏ ପ୍ରକାର ଅଯାଚିତ କୃପାରେ ତାଙ୍କର
 ଥୟ ରହି ନ ପାରିଲେ ଆଉ ଦୁଃଖବର ।
 ପ୍ରାଣର ଆବେଶେ ତହିଁ କରଲେ ସ୍ୱେଦନ
 ଏକାଳେ ସହସ୍ରା ନିଦ୍ରା ହୋଇଲୁ ଭଗନ ।
 ଜାଗରତ ହୋଇ ବିପ୍ର ଭାଳିଲେ ମନରେ
 ଏ କି ଅଦଭୁତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲୁ ଏଠାରେ ।
 ସୌଭାଗ୍ୟ ରବି କି ମୋର ହୋଇବ ଉଦୟ
 ସତ୍ୟେ ପରବେଶ ହେବ ସ୍ୱପ୍ନର ବିଷୟ ।
 ଭକ୍ତ ଭକ୍ତ ଏ ପ୍ରକାର ସହସ୍ରା ତାଙ୍କର
 ଦୃଷ୍ଟି ନିପତିତ ହେଲା ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରୋପର ।
 ଏହି ତ ଅଟଇ ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ-ଦୃଷ୍ଟ-ସ୍ଥାନ
 କୌତୂହଳ ପରବଶେ କଲେ ଗାଘୋରୁଆନ ।
 ଅନେକେଶ କରୁ କରୁ କିଛି ଶର ପରେ
 ପ୍ରବେଶିଲେ ଝଙ୍କା ଧାନଗୁଡ଼ା ସମୀପରେ ।

ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଏକ ଦେଖିଲେକ ତହିଁ
 ଯା ଉପରେ କୃଷ୍ଣନାଗ ଫଟା ଟେକିଛଇ ।
 ଭୁଜଙ୍ଗ ଦଂଶନ ଭୟ ଭୁଲି ଏକାବେଳେ
 ମନର ଆବେଗେ ଯେବେ ତା ପାଶେ ଧାଇଁଲେ
 କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ବିସ୍ତର ହୋଇଲ ଅନ୍ତର
 ବିବର ସମ୍ମୁଖେ ତେଜ ଶିଳା ମନୋହର ।
 ସ୍ୱପ୍ନ ନୁହେଁ, ଏହା ଦେବାଦତ୍ତ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି
 ଦୃଢ଼ଜ୍ଞାନେ ହର୍ଷୋତ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ସେ ଅତି ।
 ଉଦ୍ଭସରେ ଉଦ୍ଭାସିତ 'ଜୟ ରଘୁନାଥ'
 ଶିଳାଟିକୁ ଉଠାଇଲେ ଭକ୍ତ ସହକାର ।
 ଧୀର ଚିତ୍ତେ ନିରେଶିଣ ତାହାର ଲକ୍ଷଣ
 'ରଘୁନାଥ' ଶିଳା ବୋଲି କଲେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।
 ଚିତ୍ତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ତହିଁ ଆନନ୍ଦ ଲହରୀ
 ସଦନେ ଫେରିଲେ ଦ୍ୱିଜ ଶିଳାଟିକୁ ଧରି ।
 ସମ୍ଭାରାଦି କରି ତାକୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ
 ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଲେ ଗୃହ-ଦେବତା ରୂପରେ ।
 ଏହି ସେହି ରଘୁନାଥ ପ୍ରାଣର ମୂଳପତି
 ଯାଙ୍କ ଆରାଧନା ହୁଏ ଗୃହେ ନିତି ନିତି ।
 ବିପ୍ରଙ୍କର ଅତି ଅଳ୍ପ ବିଷୟ ସମ୍ବଳ
 ଭୂ-ସମ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟେ ଭୁଲି ସାତ ପା କେବଳ ।
 ଏହା ପୁଣି ତାହାଙ୍କର ନୁହଇ ଅକ୍ତିତ
 ବନ୍ଧୁବର ପୁଷ୍ପଲଲ ଗୋସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ।
 ପ୍ରତିବର୍ଷ କ୍ଷୁଦ୍ରରାମ ବର୍ଷା ପ୍ରାଚୀନରେ
 ତିନିବିଡ଼ା ମାଟି ଧାନ ଧରି ସ୍ୱହସ୍ତରେ ।
 ଭକ୍ତ ସହ 'ଜୟ ରଘୁନାଥ' ଉଦ୍ଭାସିତ
 କ୍ଷେତ୍ରର ଛାଣନ କୋଣେ କରିନ୍ତି ରୋପଣ ।
 ତଦନ୍ତେ ଆସିଣ କୁଳି ମଜୁରିଆ ଦଳ
 ସମ୍ପାଦନ୍ତି ରୋପଣାଦି କରମ ସକଳ ।
 ଏ କ୍ଷତ୍ର ଭୂମିରୁ ଯାହା ହୁଅଇ ଉତ୍ପନ୍ନ
 ବର୍ଷକର ଖର୍ଚ୍ଚ ପରେ ବଳଇ ସାମାନ୍ୟ ।
 ବ୍ୟୟ ନ କରିଣ ଏହା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିଗରେ
 ଖରଚ କରିନ୍ତି ସବୁ ଅତିଥ ସେବାରେ ।
 ଆଉ ଏକ ଦେଖା ଗୃହେ ନାମ ଶୀତଳାଉ
 କେମନ୍ତ କରିନ୍ତି ଶୀତା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
 ପ୍ରାଚୀନାକୃତି କ୍ଷୁଦ୍ରରାମ ଉଠି ପ୍ରତିଦିନ
 କୁସୁମ ଚନ୍ଦନେ ଯା'ନ୍ତି ଶୁକ୍ଳାନ୍ତ ଧରଣ ।

ସେବାଲେ ଦେଖନ୍ତି ଦବ୍ୟ ବାଲିକା ଗୋଟିଏ
 ହସି ହସି ତାଙ୍କ ପଛେ ଧାଇଁ ଆସୁଥାଏ ।
 ମନୋରମ ମୂର୍ତ୍ତି ରକ୍ତବସ୍ତ୍ର ଆଚ୍ଛାଦିତା
 ନାନାବିଧ ଅଳଙ୍କାରେ ଅଙ୍ଗ ବିଭୂଷିତା ।
 ଯେଉଁ ଗାନ୍ଧୀ ହୋଇଥାଏ ଅଧିକ ପୁଷ୍ପିତ
 ବାଲିକା କରଇ ଲାଲ୍ ଆର୍ତ୍ତ ଅବନତ ।
 ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀନଗନ୍ଧାତା ଦେଖା ଶୀତଳାଉ
 କୁସୁମ ଚନ୍ଦନେ ସାହା ହେଲେ ପାଶେ ଥାଇ ।
 ନାନା ଦବ୍ୟ ଦରଶନ ଲଭିବ ଏମନ୍ତ
 ଦେବସ୍ତବେ ପୁଣି ଏବେ ବିପ୍ରଙ୍କର ଚିତ୍ତ ।
 ଅନ୍ତରର ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ଆବର ବିଶ୍ୱାସେ
 ମୁଖଣ୍ଡି ଆବୃତ ଅସୁରୁବ ଦବ୍ୟାବେଶେ ।
 ଧୀର ଶାନ୍ତ ସୌମ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଯେହ୍ନେ ରୁଷିଟିଏ
 ଯା ଦର୍ଶନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତ ଉତ୍ପଳଇ ପ୍ରାପ୍ତ ।
 ତାଙ୍କୁ ଆସିବା ଦେଖିଲେ ଗ୍ରାମବାସୀଗଣ
 ସମସ୍ତମେ ଉଠନ୍ତି ଯେ ଆସନ ତେଜିଣ ।
 ଆବର ବିପଦ କାଳେ ଆଶୀର୍ବାଣୀ ଆଶେ
 ଥୋକେ ଥୋକେ ଧାବମାନ ତାହାଙ୍କର ପାଶେ ।
 ଗୃହ ସନ୍ନିବେଶେ ଥିଲୁ ଯେଉଁ ଶୁକ୍ଳପଥ
 ଜଗନ୍ନାଥ ଯାଣି ତହିଁ ନିତ୍ୟ ଯାତାୟାତ ।
 କ୍ଷୟାନ୍ତ୍ରୀ ତୃଷାନ୍ତ୍ରୀ ଗୃହେ ଯେ କେହି ଆସନ୍ତି
 ଅନ୍ନ ଜଳ ନ ପାଇଣ କେହି ନ ଫେରିନ୍ତି ।
 ଯେଉଁ ଅନ୍ନ ଭୋଗ ଦ୍ୟନ୍ତ ରଘୁନାଥଠାରେ
 ସେ ସମସ୍ତ ବିତରନ୍ତି ଅତିଥ ସେବାରେ ।
 ନିଚିତ ନିରେଶି ଏହା ପ୍ରତିବେଶିତ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣନ୍ତି ବିପ୍ର କାହ୍ନୁ ପାଏ ଧନ ।
 ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ସନ୍ଧ୍ୟାନିଷ୍ଠ ଯେହ୍ନେ କର୍ମବୀର
 ଅକ୍ଷୟ ମୋଚନ୍ତି ତାର ପ୍ରଭୁ ପରାପୁର ।
 ଦୟାଦ୍ରୁ ହେଲେହେଁ ବିପ୍ର ସମ୍ବଳବିହୀନ
 ସାମାନ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତିକା ଗୁଡ଼ିକ ତୃଣେ ଆଚ୍ଛାଦନ ।
 ତାହା ମଧ୍ୟ ଯତ୍ନ ଯତ୍ନ, ନୁହେଁ ପରସ୍ପର
 ସଂଖ୍ୟାରେ ବହୁତ ନୁହେଁ ତିନୋଟି ମାତର ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାଗିରେ ବୃକ୍ଷଲତା ଅତି ମନୋରମ
 ସାକ୍ଷାତ ଯେମନ୍ତ ମୁନି ରୁଷିକ ଆଶ୍ରମ ।
 ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ସ୍ୱାବସୟ ଶାନ୍ତିପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ
 କ୍ଷୟାତ୍ମସ୍ଥାନାଶୀ ଦୟା ଯହିଁ ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଯଥା ପତି, ତଥା ପତ୍ନୀ, ଚନ୍ଦ୍ରା ଗୁଣବତୀ
 ମଣି ସହୃଦ କାଞ୍ଚନ ସନ୍ଦୋଗ ଯେମନ୍ତ ।
 ସରଳତା ଗୁଣର ତ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
 ରୂପବତୀ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପରକାର ।
 ଦୟାରେ ହୃଦୟ ନିରନ୍ତର ବିରଳିତ
 ମୂର୍ତ୍ତିମତୀ ଦୟା ଯେହ୍ନେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଆବିର୍ଭୂତ ।
 ଭୋଜ୍ୟଶୋଷୀ ଯେତେବେଳେ ସେ ଆସନ୍ତି ଦ୍ଵାରେ
 ଆଦରେ ଦିଅନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଯାହା ଥାଏ ଘରେ ।
 ଦଳକରେ ହେଲେ ଏତେ ଅତିଥ୍ୟ ଆଗତ
 ତାଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ବେଳ ହେଲ ଗତ ।
 ଅନୁଜଳ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ନ କର ଶ୍ରଦ୍ଧା
 ଅତିଥ୍ୟ ସେବାରେ ଭୋଳ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ମନ ।
 ଆସନ୍ତି ଅତିଥ୍ୟ ଯେତେ କରନ୍ତି ଆହାର
 ଏମନ୍ତେ ଅତୀତ ହେଲା ଦିବା ଦ୍ଵିପ୍ରହର ।
 ସର୍ବଶେଷେ ସମାଗତ ଅଭ୍ୟାଗତ ଥୋକେ
 ମାଗିଲେ ଭୋଜନ ଭିକ୍ଷା ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ଭୋକେ ।
 ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ ସାମାନ୍ୟ ଯା ଥିଲା ପାତ୍ରରେ
 ତା ନିରେଖି ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ବ୍ୟଥିତା ଅନ୍ତରେ ।
 ଗୁଣିଲା ନାହିଁ ତ ଗୃହେ ରାନ୍ଧିବାକୁ ପୁଣି
 କିନ୍ତୁ କରବାକୁ ମଧ୍ୟ ହସ୍ତେ ନାହିଁ ଧନ ।
 ଗୃହରୁ ଫେରିବେ ଆଜ ଭୋକିଲା ଅତିଥ୍ୟ
 ଉପାୟ ନ ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରା ବିକଳ ଯେ ଅତି ।
 ବାଲିକା ଗୋଟିଏ କାହ୍ନୁ ଅକସ୍ମାତ ଆସି
 ପାକପାତ୍ର ପାଖେ ଦେଲା ରୋଷ ଘରେ ପଶି ।
 ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନେ ପୁଣିଲା ପାକପାତ୍ର ଉପରେ
 ପୁଲକିତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଏସନ ଦର୍ଶନେ ।
 କାହାର ଏ ପିଲା ଅବା କାହୁଁ ସେ ଆସିଲା
 ରୋଷଘରେ ପଶି ପୁଣି ଅନ୍ନହୃଦ ହେଲା ।
 ଅଇଲେ କି ଅନ୍ନପୁଣ୍ଡ୍ରୀ ଦଗ୍ଧ ଭବନେ
 ଏମନ୍ତ ଭାଳିଣ ନାନା କଥା ମନେ ମନେ ।
 ନିପୁଳିଲା ତାଙ୍କ ହୃଦେ ଅପାର ଉତ୍ସାହ
 ଅତିଥ୍ୟକୁ ଭୋଜି ଦେଇ ଲଭିଲେ ସନ୍ତୋଷ ।
 ସେହିଦିନୁ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ନ ଖାଇବାଯାଏ
 ପାକପାତ୍ର ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନରେ ପୁରଣାଏ ।
 ସାଧୁ, ସନ୍ଥ, ଅଭ୍ୟାଗତ ପ୍ରବେଶନ୍ତି ଯେତେ
 ପେଟପୁର ଖାଇଯାନ୍ତି ଉତ୍ସାହେ ଚିତ୍ତେ ।

ଆପଣାର ଗୃହକର୍ମ ହୋଇଲେ ସପନ
 ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଗୃହେ ଚନ୍ଦ୍ରା କରନ୍ତି ଗମନ ।
 ଖାଇଲେ କି ନାହିଁ କେହି ବୁଝି ଏ ଖବର
 ନିଜ ଭୋଜନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି ତା ପର ।
 ଅଭବବଶତଃ କେହି ଥିଲେ ଅନାହାରେ
 ଦେଇ ଆସନ୍ତି ଆପଣା ଖାଦ୍ୟ ତାହା ଘରେ ।
 ଆପଣେ ଜାଣନ୍ତି ସାରା ଦିନ ଉପବାସେ
 କିମ୍ବା ଖାନ୍ତି ଚଡ଼ା ମୁଢ଼ି ବାହୁଡ଼ି ଆବାସେ ।
 ସରଳତାରେ ହୃଦୟ ପୁଣି ଏ ପ୍ରକାର
 ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ ଜ୍ଞାନ ନ ଥିଲା ତାଙ୍କର ।
 ଅବିଦିତ ଏ ପ୍ରପଞ୍ଚ ପରହୃଦେ ରତ
 ନିରୂପମ ଅଲୌକିକ ଗୁଣ ସମନ୍ବିତ ।
 ସାମାନ୍ୟା ନୁହନ୍ତି ନାରୀ ବିସ୍ମୟ ଆଗରେ
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାଥଙ୍କୁ ଯେହ୍ନେ ଧରିଲେ ଉଦରେ ।
 ତାଙ୍କ ସଉରାବ୍ୟ କଥା ନ ହୁଏ ବଖାଣି
 ତିନିଗୋଟି ପୁଅ ଆଉ କନ୍ୟା ଥିଲେ ବେନ ।
 ଶ୍ରୀରାମକୁମାର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ମଧ୍ୟେ ରାମେଶ୍ଵର
 ସରବ କନିଷ୍ଠ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାକୁର ।
 କନ୍ୟାଦ୍ଵୟ ମଧ୍ୟେ ଦେବୀ କାତ୍ୟାୟିଣୀ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା
 ସର୍ବମଙ୍ଗଳା ଅଟନ୍ତି ତାଙ୍କର କନିଷ୍ଠା ।
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କର ଏକ ପୁଅ ଅକ୍ଷୟ ନାମରେ
 କୈଶୋର ବୟସେ ଯେହ୍ନେ ଗଲେ ଯମପୁରେ ।
 ମଧ୍ୟମର ଦୁଇପୁଅ ଗୋଟିଏ ନନ୍ଦନା
 ରାମଲୀଳ, ଶିବରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମୀଠାକୁରାଣୀ ।
 ଇଷ୍ଠ ପରିବାର ମଧ୍ୟେ ଏତିକି ମାତର
 ତାଙ୍କର ଚରଣେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର ।
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମ କୁମାର ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ
 ଜ୍ୟୋତିଷେ ଦକ୍ଷତା ଯୋଗୁଁ ସର୍ବଶେଷେ ଖ୍ୟାତ ।
 କଥିତ ହୁଅଇ ଦେଶ-ଉପାସନା କର
 ପାଇଥିଲେ ବର ଅନୁଗ୍ରହରେ ତାଙ୍କର ।
 ଯାହା ବଳେ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେକେ
 ଭବିଷ୍ୟତ ଶୁଭଶୁଭ ଜାଣନ୍ତି କ୍ଷଣକେ ।
 ଯାହାର ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯାହା କରନ୍ତି ବଖାଣ
 ନିଶ୍ଚୟ ଫଳଇ ତାହା ଅଭାନ୍ତି ବଚନ ।
 ଭବିଷ୍ୟତ ବକ୍ତା ବୋଲି ଥିଲା ତାଙ୍କ ଖ୍ୟାତି
 ଶ୍ରୀମଣ୍ଡିତ ଲୋକେ ତେଣୁ ଅନେକେ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ।

ସ୍ୱପ୍ନର ବିଧାନ, ଶାନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନାୟନ କର୍ମ
ଆଦର ସେ ରଞ୍ଜିତଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ।
ପଞ୍ଚଦଶ ଯେତେବେଳେ ବୟସ ତାଙ୍କର
ଆଦର ଥିଲେକ ବହୁ ଯଜମାନ ଘର ।
ଆଶ୍ୱିନ ମାସ କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିବସେ
ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ହୁଏ ବହୁ ଧନ ଜନ ବାସେ ।
ସେହି ଉପଲକ୍ଷେ ଦେବୀ ପୂଜିବା କାରଣେ
ଯାଇଥିଲେ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଭୃଗୁପୁରା ଗ୍ରାମେ ।
ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ର ପ୍ରାୟ ଆସି ହେଲ ଉପସ୍ଥିତ
ଗୃହକୁ ନ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଆପଣାର ପୁତ ।
ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ତହିଁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନା ହୋଇଣ
ପୁତ ଅପେକ୍ଷାରେ ଦାଣ୍ଡେ କଲେ ବିଚରଣ ।
କିନ୍ତୁକାଳ ଏ ପ୍ରକାରେ ଗଲ ଅତିବାହୁ
ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ କଣେ ଆସୁଅଛ କେହି ।
ନିଜ ପୁତ ମଣି ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟାକୁଳା ଜନନୀ
ଦ୍ରୁତପଦେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଲେ ସେକ୍ଷଣି ।
ଉପନୀତା ହେଲେ ଯେବେ ସମୀପେ ତାହାର
ଦେଖିଲେ ସେ ନୁହନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର କୁମର ।
ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ ବାମା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯଦ୍‌ବନା
ନାନା ଅଳଙ୍କାର ଅଙ୍ଗ ଦିଶେ ପୁଣୋତ୍ତମା ।
ବ୍ୟାକୁଳେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେବୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି
“କେଉଁଠୁ ଆସୁଛୁ ତୁ ଆସୁଛୁ ଏକାକିନୀ ।”
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ବାମା ସବେହେଁ କରନ
“ଭୃଗୁପୁରା ଗ୍ରାମ୍ ମୁହିଁ କରେ ଆଗମନ ।”
ପୁନଶ୍ଚ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରା ବ୍ୟାସ-ସହକାରେ
“ମୋର ପୁତ ରାମକୁ କି ଦେଖିଛୁ ସେଠାରେ
କେତେବେଳେ ବାହୁଡ଼ିବ ଜାଣୁ କି ଖବର ?
ତା ପାଇଁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଅତି ଅନ୍ତର ମୋହର ।”
ବ୍ରାହ୍ମଣୀର ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେଖିଣ ଏସନ
ଉତ୍ତରଲେ ବାମା ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତାନ୍ନ ଦେଇଣ ।
“ସୁତ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ନ ହୁଅ କାଳର
ପଛେ ପଛେ ଆସୁଛନ୍ତି କୁମର ରୁମ୍ଭର ।
ଦେବୀ ପୂଜିବାକୁ ସେହୁ ଯାଇଥିଲେ ଯହିଁ
ସେହି ସ୍ଥାନୁ ଏହିକ୍ଷଣି ଆସୁଅଛୁ ମୁହିଁ ।”
ଆଶ୍ୱିନୀ ହୋଇଣ ତହିଁ ଦେବୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି
ଅତି ନୈମିତ୍ତିକ ପରୀକ୍ଷାଲେ ତାହାକୁ ଯେ ପୁଣି ।

“ଅଳପ ବୟସ ତୁ ! ଅଟଇ ତୋହର
ଗୋଟା ଦେହେ ପିତାଅଛୁ ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ।
ଏ ଘୋର ନିଶୀଥେ ଅବା ଯାଉଛୁ ତୁ କାହିଁ
ନିଶ୍ଚେ ଯା ପିତାଙ୍କୁ ତାକୁ କିଏ ଅବା କହି ?
ସହାୟ ବଦନେ ବାମା କହିଲେ ଉତ୍ତର
“କଣ୍ଠେ ଯା ପିତାଙ୍କୁ ନାମ କୁଣ୍ଡଳ ତାହାର ।
କାର୍ଯ୍ୟଦେଶ୍ୟ ଯାଉଅଛୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ମୁହିଁ
ବହୁଦୂର ଅଛି ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ତହିଁ ।”
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ରା ସାଦରେ ବଚନ
“ବହୁତ ନୁହେଁ ଏ ନାଲେ ଏକାକୀ ଗମନ ।
ଆଜ ରାତ୍ର ରହଯାଆ ମୋହର କୁଟୀରେ
ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ଗମିବୁ କାଲି ପ୍ରକାଶରେ ।”
ବାମା କହିଲେକ ତହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରମ୍ୟତେ
“କାର୍ଯ୍ୟ-ଅନୁବନ୍ଧେ ଆଜ ଯାଉଛୁ ଭୁବିତେ ।
ସୁବିଧା ଦେଖିଣ ମାତଃ ! ଆରେକ ଦିବସ
ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ ମୁହିଁ ରୁମ୍ଭର ଆବାସ ।”
ଏସନ ଭ୍ରମିଣ ସେହୁ ଖରଚରେ ଯାଇ
ଲୁହାଙ୍କ ଧାନ ଅମାରେ ଗଲେ ଯେ ଉଭେଇ ।
ଘଟଣା ଦର୍ଶନେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଅଗାଧ ବିସ୍ମୟେ
ଧାଇଲେ ପତିଙ୍କ ପାଶେ ବ୍ୟାକୁଳ ଦୃଢ଼ୟେ ।
ନିବେଦନରୁ ତାଙ୍କଠି ପର ବଚରଣ
ଆଶ୍ୱାସି କହିଲେ ଦ୍ୱିଜ ମଧୁର ବଚନ ।
“ଲକ୍ଷ୍ମୀଠାକୁରାଣୀ ସେହୁ ନାହିଁ ତ ସମୟ
ଅନ୍ତରେ ନ କର ରୁମ୍ଭେ କହିଣସି ଉପ ।
କୃପା କରି ଦେଇଛନ୍ତି ରୁମ୍ଭକୁ ଦର୍ଶନ
ଯା ଭାଗ୍ୟେ ଘଟଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଧନ୍ୟ ସେହି ଜନ ।
ଏମନ୍ତ ଦର୍ଶନ ଲଭି ବରଳ ଭୁତଲେ
ବିଶେଷ କୃପା ବିହନେ ନ ମିଳଇ ହେଲେ ।”
ଅତଃପର ବାହୁଡ଼ିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ତନୟ
ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାର ଶୁଣି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୃଦୟ ।
ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଅଟଇ ଯେଉଁ ଧର୍ମର ସଂସାର
କି ଆଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଜନ୍ମ ହେଲେ ତହିଁ ହରିଜର ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୁଖ ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
ଗାନ କର ଏକ ମନେ ଆଉଁ ଆଉଁ ବୋଲ ।
ନ ରହିବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର ଜଣଣ
ଦୁଃଖ ନାଶିବାକୁ ଉଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଜନ୍ମ ବିବରଣ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାକଲୁତରୁ
ଅପାର ନରୁଣାପିନ୍ଧୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
ଅନାଦି କାରଣ ହରି ଚରା ନାରାୟଣ ।
“ଯେତେବେଳେ ଧର୍ମନୀଳ ଦୁଅଇ ମଞ୍ଚରେ
ଅଧର୍ମ ନିଜ ପ୍ରଭବ ସଦମ୍ଭେ ବିସ୍ତାରେ,
ଦୁଷ୍ଟକୁ ବିନାଶି ଯାଏ ଉଦାର କାରଣେ
ଦୁର୍ଗା ଧର୍ମ ସ୍ଥାପିବାକୁ ଆମ୍ଭେ ଏ ଭୁବନେ
ମାୟାକୁ ସ୍ବଗଣେ ଗଣି ତାର ସହଯୋଗେ
ନିଜ ରୂପ ନିଜେ ଗଢ଼ି ଜନ୍ମୁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ।”
ଏହା ଶ୍ରୀମୁଖ ନିଃସୂତ ବାଣୀ ହରିଜନ
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରେ କରିଥିଲେ ଯାହା ସେ ପ୍ରଭୁର ।
ଭଜବିଂଶ ଶତାଦିର ପ୍ରାଚୀନ କାଳକୁ
ଗ୍ରାସିଲୁ ଏସନ ନ୍ନାହି ଏ ଧରା ଧାମକୁ ।
ଯେଉଁମାନେ ଧରିଥିଲେ ଧରମର ଧୂଳି
ସେମାନେ ନ କଲେ ଆଉ ଧରମର ପୁଜା ।
ନିଜ ମତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମଣି ନିଜିଲେ ଅପରେ
ବାଦବିବାଦେ ଏମନ୍ତ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପରେ ।
ଧର୍ମର ଦୋହାଉ ଦେଇ ବ୍ୟଭିଚାରେ ରତ
ବାହ୍ୟ ଆଡ଼ମ୍ବର ହେଲୁ ଧର୍ମେ ପରିତେ ।
ସାଧନ ଭଜନ ଧ୍ୟାନ ଧର୍ମର ସୋପାନ
ଜଗତରୁ ଏକାବେଳେ ହେଲୁ ଅନୁର୍ଜନ ।
ନାନାବିଧ କୁସଂସ୍କାରେ ପୁଣିଲୁ ମାନସ
ଧରାଧାର୍ମ ଅବଶେଷେ ଧର୍ମ ହେଲୁ ନାଶ ।
ବିବେକ ବୈରାଗ୍ୟ ଭକ୍ତି ଧର୍ମର ସମ୍ବଳ
ତମେ ତମେ ସେ ସକଳ ହେଲୁ ସ୍ଥାନବଳ ।
ଦୟା, କ୍ଷମା, ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟାଦି ସଦ୍‌ଗୁଣ ନିକର
ମାନବ ଚିତ୍ତରୁ ହେଲୁ ତମିଶ ଅନ୍ତର ।
କାମ କୋପ ଲୋଭ ଆଦି ଚକ୍ର ଗଦ୍‌ଗଣ
ପ୍ରଭବ ବିସ୍ତାର କଲେ ନିର୍ଭୟ ହୋଇଣ ।
ବାଦବିବାଦ କଲୁ ଆଉ ପ୍ରତାରଣା
କେତେ ଯେ ଉଠିଲୁ ଭବେ ନ ହୁଏ କଳନା ।

ଏକାଲେ ଦୁର୍ଗା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟନିବାସୀନକର
ଏ ଭାରତେ କଲେ ତାଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର ।
ବିଜ୍ଞାନକୁ ସାର କରି ଏମାନେ ସକଲେ
ଐଶୀ ଶକ୍ତି ପରାଜୟ ସଦମ୍ଭେ ଘୋଷିଲେ ।
ବିଦ୍ୟୁତ ବୋହଲୁ ବାଣୀ ଯେମନ୍ତ କିଙ୍କର
ବାସ୍ତୁମାନେ ବିହରଲେ ଆକାଶ ସାଗର ।
ଜୟ ଜୟ ଶିବ, ଅପ, ତେଜ, ବାୟୁ, ବ୍ୟୋମ
ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଭେଦବାକୁ ଗ୍ରହ ତଥ୍ୟମାନ ।
ଯଦ୍‌ବଳେ ଉପାର୍ଜନ କରି ବହୁ ବିଷ
ବିବିଧ ଭୋଗ ବିଳାସେ ନିରନ୍ତର ମଧ୍ୟ ।
ସ୍ଵାର୍ଥପୁର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତେ ପରାଜୟ ଅଧିକାର
ଏହାକୁ କଲେକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ର ଜୀବନର ।
ବଳିଷ୍ଠଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାର, ଦୁଷ୍ଟ-ପାତ୍ରନେ
ଘୋର ହାହାକାର ଭେଦ ଉଠିଲୁ ଗଗନେ ।
ପରାଜୟ ଅପହରଣ ପ୍ରେରଲେ ପାଦସ୍ଥ
ପ୍ରଭୁଶିବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀଷ୍ଠ ଧରମ ତାଙ୍କର ।
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାପି ସୁଲୁ କଲେଜାଦମାନ
ଇଂରେଜ ଶିକ୍ଷାର ତହିଁ କଲେ ପ୍ରଚଳନ ।
ସୁରୁରୁ-ରୂପେ ଚଳିବ ଶାସନ ତାଙ୍କର
ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେ ନିହତ ତହିଁର ।
ବଡ଼ସାନ ଆଦି କରି ଚାଲିଲା ବହୁତ
ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଲେ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ।
ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇଣ ତାହାକୁ ଏସନ
ହରିନେଲେ ବିଶେଷରେ ଯୁବକଙ୍କ ମନ ।
ବିଦ୍ୟାଦାନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଲେକ ପ୍ରଭୁର
କୁସଂସ୍କାରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଧରମ ରୁମ୍ବର ।
କି ଲଭି ପୁଣିଶ ଦେବଗୁରୁ ବା ବ୍ରାହ୍ମଣ
ମାନସର ଭ୍ରମ ବିନୁ ନୁହଇ ଯେ ଧ୍ୟାନ ।
ଏଥିରେ ନୋହୁବ ତବ ଗତି ବା ମୁକତି
ସମ୍ଭଲେ ନାଶିଲେ ଏହା ନାହିଁ କିଛି କ୍ଷତି ।
ସାଗୁଁ ହିଁ ଅଟନ୍ତି ଏକା ଉଦାର କରତା
ତାଙ୍କର ଅର୍ତ୍ତନେ ହେବ ମଙ୍ଗଳ ସବଥା ।

ତା ପଙ୍ଖେ ଦେଖାଇ ନାନାବିଧ ପ୍ରଲେଭନ
 ସପ୍ତର୍ଷି ଭୁଲଇ ଦେଲେ ଲେଳକର ମନ ।
 ସେମାନେ ଫିଙ୍ଗିଣ ଶେଷେ ଦେଶ କୁଳାଗୁର
 ଶ୍ରୀଷ୍ଠ ଧରମକୁ କଲେ ଜୀବନର ସାର ।
 ଦଲେ ଦଲେ ଧାଇଁ ଚଢ଼ି କଲେ ଝୁଆଁ ଦାନ
 ଭାବିଲେ ଏଥରେ ହେବ ପରମ କଲ୍ୟାଣ ।
 ଆଶା ହେଲ ଶେଷେ ଦୁର୍ଗଣାରେ ପଶିଣତ
 ପ୍ରକୃତ ସୁଖ ତହିଁରୁ ନୋହୁଲ ପ୍ରାପତ ।
 ଚରୁଦିଗେ ହାତୀକାର ବଢ଼ିଣ ଏସନେ
 ଉଠିଲେ ଆରେନ ଦଳ ଏହି ପରିଷଷେ ।
 ପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଉଭୟ ଶ୍ରେୟ ମିଳାଇ
 ପ୍ରସ୍ତୁତଲେ ନବଧର୍ମ 'ବ୍ରାହ୍ମ' ନାମ ଦେଇ ।
 ଗଢ଼ିଲେ ସବୁ ସମିତି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଢଙ୍ଗର
 ତା ପଙ୍ଖେ ବଢ଼ିଲେ ନବଜାତି ସମଜର ।
 ଏଥରେ ହେବ ଦେଶର ଘରମ ମଙ୍ଗଳ
 କରଗତ ହେବ ହେଲେ ଚରୁବର୍ଗ ଫଳ ।
 ଏ ଆଶାରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ତହିଁ ଦଲେ ଦଲେ
 ପ୍ରକୃତରେ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ସଦୃଶ ମିଳେ ।
 ରେକଲେ ହେଁ ଏହି ଖୀରଷ୍ଟାନ ହେବ ସ୍ରୋତ
 ନ ମେଣ୍ଟିଲ ପ୍ରାଣ ଆଶା ଏଥରେ କହୁତ ।
 ପ୍ରକୃତ ଧରମ ଆଶେ ପଶିଥିଲେ ସେହୁ
 ହାତୀକାରେ ଇତପ୍ରକ୍ତ ଉପମିଳେନ ସେହୁ ।
 କିଏ ଆଖି ଦେବ ତାକୁ ପ୍ରକୃତ ସନ୍ଦେଶ
 ଅନ୍ଦେଷିଲେ ବହୁ ସାଧୁ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପାଶ ।
 ସରବେ ଗାଇଲେ ସେହି ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନ
 ଅନୁଭବୀ ନୁହନ୍ତି ତ ତାର ତଥ୍ୟମାନ ।
 ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଣ୍ଡିତେ ଦେବେ କାହୁଁ ସେ ଔଷଧ
 ନିଜେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହୁ ଯାହା ପାଇଁ ଧନ୍ୟ ।
 ଏ ସମୟେ ଲେଡ଼ା ଏକ ଏମନ୍ତ ପୁରୁଷ
 ଯେ କଣ ପାରିବ ଶାନ୍ତି-ସୁଧା ପରିବେଶ ।
 ନିଜେ ସାଧୁ ଦେଖାଇବେ ନିଜ ଜୀବନରେ
 ପ୍ରକୃତ ଶାନ୍ତି ମିଳିବ କେପନେ ସଫାରେ ।
 ଏତେ ଧର୍ମ ବା ମତର ଲେଡ଼ା କି ନିମିତ୍ତ
 ବିଧାତାର କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏଥରେ ନିହତ ।
 କିଏ ଶୁଣାଇବ ଆଖି ନିଗାନ ବାରତା
 ପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଯହିଁ ଘଟିବ ଏକତା ।

ପ୍ରାଣର ଏ ହାତୀକାର ଭେଦଣ ଆକାଶ
 ପ୍ରବେଶିଲୁ ଚୈକ୍ଷଣରେ ବିଭୁଙ୍କର ପାଶ ।
 ଅସୁ ରହୁ ନ ପାଶଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
 ସ୍ଥିର କଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମେ ସେନବେ ଶଶ୍ବର ।
 ଯେ ଯୁଗେ ଉଠିବୁ ଶୀର୍ଷେ ବିଜ୍ଞାନର ଶିଖା
 କି ଲଭ ସେ ଯୁଗେ ଗାଇ ଶାସ୍ତ୍ରାଦର ଦାକ୍ଷା ।
 ପାହୁଲେନ ନବ ପଥା ଜଗତ ଗୋପାଇଁ
 ଜନମିତେ ଏଥର ସେ ନିରକ୍ଷର ହୋଇ ।
 ନିଜେ ସାଧୁ ଦେଖାଇବେ ବିଶ୍ବବାସୀଠାରେ
 ଏକ ହିଁ ପତ୍ୟ ନିହତ ସରବ ଧର୍ମରେ ।
 ବିଶ୍ବେଷ ନାହିଁ କାହାଣୀ ସହଜ କାହାର
 ଯେତେ ମତ ତେତେ ପଥ ବିଭୁ ଭଜିବାର ।
 ନିଷ୍ଠା ସହକାରେ ସେହୁ ଯେ ମାର୍ଗେ ଗମିବ
 ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହେବ ।
 ଦେଶକାଳ ପାତ୍ର ଭେଦେ ଏହାର ସର୍ଜନ
 ଯାହାର ଯହିଁରେ ରୁଚି କରୁ ତା ଗ୍ରହଣ ।
 ଶ୍ରୀଷ୍ଠାନ ସବନ ହୃଦୟ ବୌଦ୍ଧାତ୍ମ ସହଜେ
 ସବେ ଭଲ ଭଲ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ ତ କହୁତେ ।
 ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନମାନ ଯେତେ ସେ ସାଧୁବେ
 ବିଶ୍ବବାସୀ ଦେଖିଣ ତା ଚମତ୍କୃତ ହେବେ ।
 ଏକା ନ ଆସି ଏଥର ପ୍ରଭୁ ପରାସ୍ତର
 ସଙ୍ଗତେ ଆଖିବେ ଏକ ମୁକ୍ତ ଯୋଗୀବର ।
 ବହୁ କଠିନ ସାଧନ କରି ପୁରାକାଳେ
 ଯେଉଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟେ ବ୍ରହ୍ମେ ଲୀନ ହୋଇଥିଲେ ।
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହିଁ ଜଣେ ଏ ମହା ପୁରୁଷ
 ପୁଣି କାହୁଁ ଧରିବେ ସେ ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ।
 ତାଙ୍କ ସାମ୍ୟବାଣୀ ବୋହୁ ଏହି ମହାଜନ
 ଘଟାଇବେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ସମ୍ମିଳନ ।
 ଆଉ ସେ ଆଖିବେ ପଙ୍ଖେ ସାଙ୍ଗପାଙ୍ଗ ବହୁ
 ନିତ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବା ଇଶ୍ବର କୋଟି ଶ୍ରେଣୀ ସେହୁ ।
 ଅବତରଲେ କେପନ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେହି ଅସୁବ ବାରତା ।
 ବାଗଣ ଏକଲୁଳିଶ ସନେ ସୁଦର୍ଶନ
 ଗର୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇଁ କଲେ ଯେ ଉଦ୍ୟମ ।
 ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ହେଲେ ହେଁ ବସୁନ୍ଧର ତାଙ୍କର
 ପଦବ୍ରଜେ ଯିବା ପାଇଁ ନୋହୁଲେ କାତର ।

କାଶୀରେ ଦର୍ଶନ କରି କାଶୀ-ବିଶ୍ୱନାଥ
 ଚୈତ୍ର ମାସେ ଗୟାଧାମେ ହେଲେ ଉପନୀତ ।
 ଏ ମଧୁ ମାସରେ ପିଣ୍ଡ କଲେକ ପ୍ରଦାନ
 ପିତୃପୁରୁଷେ ଲଭନ୍ତି ତୃପତ ଅସୀମ ।
 ସଙ୍ଗସ୍ଥାନେ ପିଣ୍ଡ ଦେଇ ଯଥା ନିୟମରେ
 ଶେଷେ ଦେଲେ ଗଦାଧର ଜାହ୍ନବ ପାଦରେ ।
 ପିତୃ ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିଣ ଏମନ୍ତ
 ହୃଦ ମଧ୍ୟେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଯେ ଆନନ୍ଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 ନିର୍ବିଘ୍ନେ ଏ ଶୁଭ କର୍ମ ହେଲୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ
 ବିଭୂପାଦେ କୃତଜ୍ଞତା କଲେକ ଜାପନ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଗୃହେ ଫେରି ବିପ୍ର ଶୁଦ୍ଧରାମ
 ମହାପୁରୀ ସୁନାମରେ ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ରାମ ।
 ଶତ ପରେ ଦେଖିଲେକ ଏକ ଦବ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନ
 ପୁଣି ଦେଉଛନ୍ତି ପିଣ୍ଡ ମନ୍ଦିରେ ଯେଉଁନ ।
 ପିତୃପୁରୁଷ ସରବେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ କାୟେ
 କରୁଛନ୍ତି ତା ଗ୍ରହଣ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୃଦୟେ ।
 ବହୁକାଳ ପରେ ତାଙ୍କ ଦରଶନ ପାଇ
 ରହୁ ନ ପାରିଲେ ବିପ୍ର ଆତ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ ।
 ଭକ୍ତ ଗଦଗଦ ଚିତ୍ତେ ଧାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଶେ
 ପାଦପୁଣି ପ୍ରଣମିଲେ ଅତୀବ ଉତ୍ତାପେ ।
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଏକ ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟାଲୋକେ
 ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଆଲୋକିତ ହୋଇଲ ଶକ୍ତକେ ।
 ଦବ୍ୟସିଂହାସନେ ଏକ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଦେଖୁ
 ବସିଛନ୍ତି ପୁରାଣରେ ପୁସ୍ତକମ୍ଭ ହୋଇ ।
 ସେ ପିତୃପୁରୁଷେ ବେନି ପାର୍ଶ୍ୱରେ ତାଙ୍କର
 ଉପାସନା କରୁଛନ୍ତି ଯୋଡ଼ି ବେନି କରି ।
 ନବ ଦୃଢ଼ାଦଳ ରୁଲେ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ତନ୍ମୁ
 ତହିଁରୁ ବାହାରେ ଜ୍ୟୋତିଃ ଜିଣି ଶତଭାଗୁ ।
 ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନେ ଦେବ ଇଞ୍ଜିତ ଦେଖାଇ
 ବିପ୍ରକୁ ଡାକିଲେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଯିବାପାଇଁ ।
 ସେ ଅପୂର୍ବ ମନୋରମ ମୁରତି ଦର୍ଶନେ
 ଜ୍ଞାନ ନ ରହୁଲ ଚିତ୍ତେ କିହୁତ ପ୍ରମାଣେ ।
 ଯନ୍ତ୍ରରେ ଗୁଳିତ ଏକ ପୁଷ୍ପଲିକା ସମ
 ଦେବ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଦ୍ୱିଜ ଶୁଦ୍ଧରାମ ।
 ପଦ୍ମପାଦେ ପ୍ରଣମିଣ ଭକ୍ତ ସହକାରେ
 ସ୍ତବ ସ୍ତବ ଗାନ କଲେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ।

ସେ ଦେବପୁରୁଷ ତହିଁ ସହାୟ୍ୟ ବଦନେ
 ବିପ୍ରକୁ ବୋଇଲେ ଶାଣୀ ବିନିଦିତ ସୁନେ ।
 ଶୁଣ ଆହ୍ୱେ ଶୁଦ୍ଧରାମ ! ବଚନ ମୋହର
 ଅତୀବ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ମୁହିଁ ଭକ୍ତରେ ଭ୍ରମର ।
 ପୁଷ୍ପରୂପେ ତବ ଗୃହେ ହୋଇ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ
 ବାସନା, ରୁମ୍ଭର ସେବା କରିବି ଗ୍ରହଣ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି ବିପ୍ରବଜ୍ଜେର
 ହୃଦୟେ ଝେଲିଲି ମହାନନ୍ଦ ପାରାବାର ।
 ଗୋଲୋକ-ବିହାରୀ ହରି ଜନ୍ମିବେ ସଦନେ
 ସ୍ୱାକୁ ବଳିଣ ସୌଭାଗ୍ୟ ଅଛି କି ଭୁବନେ ?
 ବିଷାଦର ଗ୍ରସ୍ତା ଏକ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ଉଦିତ ହୋଇଲୁ ପୁଣି ହୃଦ-ଆକାଶରେ । —
 ମୁହିଁ ତ ଦଗିଦୁ ଅତି ସମ୍ଭାବିତ
 କାହିଁ ଗଣିବି, ପୁଣିବି କି ଅବା ଦେଇଣ ।
 ଏମନ୍ତ ଭାଳଣ ବିପ୍ର ବିଷାଦ ବଦନେ
 କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଜଣାଇଲେ ଦେବଙ୍କ ଚରଣେ ।
 ହେ ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଥ !
 ତବ ପୁଣ୍ୟ ଦରଶନେ ହୋଇଛି କୃତାର୍ଥ ।
 ତା ସଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯେଉଁ ଅଭିପ୍ରାୟ
 ଏ ଦାନ ପକ୍ଷେ ଯଥେଷ୍ଟ ତାହା ଦୟାମୟ !
 ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଜନମିତେ ଯଦି ପୁଣି ହୋଇ
 ହସ୍ତରେ ନାହିଁ ତ ଧନ ତବ ସେବା ପାଇଁ ।
 ଏସନ କରୁଣ କାଶୀ ଶୁଣି ବିପ୍ରଙ୍କର
 ଆଶ୍ୱାସି କହିଲେ ଦେବ କରୁଣ-ସାଗର ।
 ‘ଭୟ ନ କରି କିହୁତ ହେ ବିପ୍ର-ନନ୍ଦନ
 ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହ ରୁମ୍ଭେ ଯାହା କରିବ ଅର୍ପଣ ।
 ଗ୍ରହଣ କରିବି ତାହା ସନ୍ତୋଷ ସହୃଦ
 ଭାବନା ନ କରି ରୁମ୍ଭେ ତା ପାଇଁ କିହୁତ ।
 ପରପୁଣ୍ୟ କରିବାକୁ ମୋର ଅଭିଳାଷ
 ଓଁକର ଆପଣି ଆତ୍ମ ନ କରି ବିଶେଷ ।’
 ଏସନ ଆଦେଶ ଶୁଣି ଦେବରାୟଙ୍କର
 ବଚନ ଶୁଣି ନାହିଁ ବିପ୍ରବଜ୍ଜେର ।
 ବିଷାଦ ଆନନ୍ଦ ବିପକ୍ଷିତ ଭାବଦ୍ୱୟ
 ଯୁଗପତ ହୃଦୟରେ ହେଲ ଅଭ୍ୟୁଦୟ ।
 ନଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗି ଦ୍ୱିଜବର ଉଠିଲେ ଚମକ
 ଭାଲିଲେ ଏ ଭଲ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲି କାହିଁକି ।

ପତ୍ୟ ବା ଅଳୀକ ଏହା ବୁଝି ନ ପାରଇ
 ଦେବସ୍ବପ୍ନ କେତେବେଳେ ମିଥ୍ୟା ନ ହୁଅଇ ।
 କୌଣସି ମହାପୁରୁଷ ଜନ୍ମିବେ ନିଶ୍ଚୟ
 ଏଥିରେ ନାହିଁ ତ ଅଣ୍ଟା-ପ୍ରମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ।
 ଦ୍ବିଜ ସୁଦର୍ଶନ ଯିବ କରଣ ଏସନ
 ଫଳାଫଳ ପ୍ରଜାତାରେ ରହୁଲେ ମଉନ ।
 ଅତିବାହି କରୁ ଦିନ ସେହି ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳେ
 ଆପଣା ସଦନେ ବୈଶାଖରେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
 ଏଣେ ଗ୍ରାମେ ତାହାଙ୍କର ନ ଥିବା ସମୟେ
 ଅଭୂତ ଘଟଣାମାନ ଘଟିଲ ଆଲୟେ ।
 ଦିନକରେ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଦ୍ବାର ରୁଇ କରି
 ସୁଖେ ନିଦ୍ରା ଯାଇଥିଲେ ସଦନେ ତାଙ୍କର ।
 ସ୍ବପ୍ନରେ ଦେଖିଲେ ଏକ ଅଭୂତ ପୁରୁଷ—
 ଯାହାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରୁ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ପରକାଶ—
 କରନ୍ତି ତାହାଙ୍କର ଶଯ୍ୟା ଅଧିକାର
 ନିଦ୍ରା ତେଜି ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଭୟରେ କାତର ।
 “ଶୋଭାଧର ଗୃହେ ମୁହିଁ ଦ୍ବାର କଲି ଦେଇ
 କପରି ପଶିଲ ଏହି ବୁଝି ନ ପାରଇ ।”
 ପ୍ରଘାପ ଲାଲିଲେ ତହିଁ ହୋଇ ହୁସ୍ବନ୍ଦିତ
 ନ ପାଇଲେ କାହାଣୀକୁ ଖୋଜିଣ ବହୁତ ।
 ଭୟ ହେଉ ନିଦ୍ରା ଆଉ ନୋହୁଲ ତାଙ୍କର
 ପ୍ରସ୍ବତ ହେଲୁ ନଲେ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଘର ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ କହିଲୁ ସ୍ବପ୍ନର ବୃଣ୍ତାନ୍ତ
 ସେ ସବେ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କଲେକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।
 ସ୍ବପ୍ନ ବିନ୍ଦୁ ଏ ଘଟଣା ନୁହଇ ତ ଧାନ
 କର୍ପାଳ ହେଉଛି ରୁମ୍ଭେ ଶୁଭ ଅକାରଣ ।
 ଗୃହ ପାଶେ ଥିଲ ଏକ ଶିବଙ୍କ ମନ୍ଦିର
 ତହିଁ ଘଟିଲ ଆରେକ ଅଭୂତ ବ୍ୟାପାର ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଠିଆ ହୋଇ ମନ୍ଦିର ଆଗରେ
 ଧନା କମାରୁଣୀ ସଙ୍ଗେ କଥା କହୁଥିଲେ ।
 ଶିବଲିଙ୍ଗରୁ ବାହାରି ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିରାଶି
 ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଶୋଭା ପରକାଶି ।
 ଗୁହ୍ମ ଗୁହ୍ମ ଧରଣ ତା ତଳେ ଆକାର
 ବାୟୁବେଗେ ପ୍ରଧାବିତ ସମୀପେ ତାଙ୍କର ।
 ଚରୁର୍ଦ୍ଧ୍ବେ ବେଢ଼ିଯାଇ ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ
 ପ୍ରବେଶିଲ ଦେହ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ।

ଭୟରେ ମୁଞ୍ଚିତା ଚନ୍ଦ୍ର । ପଡ଼ିଲେ ଭୂତଳେ
 ଶୁଣୁଣା କରଣ ଧନ ଚେତନା ଆଣିଲେ ।
 ତା ଅଗ୍ରତେ କହିଲୁ ମୁଞ୍ଚିତ କାରଣ
 ସେ କହିଲ “ବାୟୁ ବ୍ୟାଧି ବିନ୍ଦୁ ନୁହେଁ ଆନ ।”
 ସେ ଦିବସୁ ଅନୁଭୂତି ହୋଇଲ ତାଙ୍କର
 ସେହି ଜ୍ୟୋତିଃ ଅଛି ଯେହ୍ନେ ଉଦର ଭିତର ।
 ପ୍ରସନ୍ନା ନାମରେ ତାଙ୍କ ଆରେକ ସଙ୍ଗିନୀ
 ତାହା ପାଶେ ଫେଡ଼ିଲୁ ସେହି କଥା ପୁଣି,
 ହସି ହସି ଚରସ୍ବାର କଲ ସେ ଅନେକ
 ବୋଇଲ “ନ କହ ଏହା ଆଉ କାହା ପାଶ ।
 ମନ୍ଦର ବିଭ୍ରମ ଅବା ବାୟୁ ପ୍ରକୋପରେ
 ଅନୁମାନ ମୋର ଏହା ମଧ୍ୟ ଘଟିପାରେ ।
 ଲୋକେ ନ ବୁଝି ପ୍ରକୃତ ମରମ ଏହାର
 ନାନା କଥା ରଚିବେ ଯେ ନାମରେ ଗୁମ୍ଭର ।”
 ସଙ୍ଗିନୀ ପାଶୁ ଏମନ୍ତ ହୃଦ କଥା ଶୁଣି
 ନିରସ୍ତ ରହୁଲେ ଏବେ ଦେଖା ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ।
 ଶୀର୍ଷ ପରିଭ୍ରମି ସ୍ବାମୀ ଫେରିଲେ ଯେ କାଳେ
 ସମସ୍ତ ବିଷୟ ତାଙ୍କ ପାଶେ ନିବେଦିଲେ ।
 ଯାହା ଯାହା ଘଟିଥିଲ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଦିନ
 ବିଶେଷ ବିବୃତି ତାର କଲେକ ପ୍ରଦାନ ।
 “ଆଦର ପୁଞ୍ଜିଲେ ଏଥେ ଗୁମ୍ଭର କି ମତ
 ବାୟୁ ପ୍ରକୋପେ କି ଏହି ବ୍ୟାଧି ଉପସ୍ଥିତ ?
 କିମ୍ବା କୌଣସି ଦେବଙ୍କ ବିଶେଷ କୃପାରେ
 ଦେଖିଲି ସେ ଦୁର୍ଗାମାନ ଏ ନେତ୍ର ପଟରେ ।
 ଯାହାହେଉ କିନ୍ତୁ ଶୁଣ ପ୍ରାଣେ ! ମୋହର
 ଅନୁଭବ କରେ ଯେହ୍ନେ ଗର୍ଭର ସଂସାର ।”
 ପତ୍ନୀ ମୁଖ ଶୁଣିଣ ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ବାରତା
 ଦ୍ବିଜ ମନେ ସମୁଦତ ନିଜ ସ୍ବପ୍ନ କଥା ।
 “ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଦେବ ଦେନବେ ଜନମ
 ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ କିଞ୍ଚିତ ପ୍ରମାଣ ।
 ଏ ସକଳ ଅଟଇ ଯେ ଏହାର ସୁଚନା
 ଚିତ୍ତରୁ ବରଜ ରୁମ୍ଭେ ଅସଥା ଭବନା ।
 ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଛି ଏକ ସ୍ବପ୍ନ ଗୟାଧାମେ
 ଜନ୍ମିବେ ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ଆତ୍ମର ଭବନେ ।
 ଏ ବୟସେ ସୁତ ମୁଖ ଦେଖିବୁଁ ଯେ ପୁଣ୍ୟ
 ଇନ୍ଦ୍ରଦେବେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତି ରଖ ଅନୁକ୍ଷଣ ।

ଅଦ୍ଭୁତ ଦଟନା କେତେ ଦଢ଼ିବ ଆବର
 ବରଳିତ ହେବ ନାହିଁ ତହିଁ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ମୋ ବନ୍ଧୁ କେବେ ହେଁ ଅନ୍ୟ କାହାଣ ଅଗ୍ରତେ
 ପ୍ରକାଶିବ ନାହିଁ ଏହା କରୁଣସି ମତେ ।
 କୃପା କରି ଦେଖାଇବେ ଯାହା ରଘୁରାଜ
 ସେଥରେ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ କଲ୍ୟାଣ ଆମ୍ଭର ।”
 ପଡ଼ିବୁଁ ପାଇଣ ଏ ଅଶ୍ୱାସ ବରନ
 ରଘୁରାଜଙ୍କ ଚରଣେ ଡାଳିଦେଲେ ମନ ।
 କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ଦିନ ଯେତେ ହୋଇଲା ଅଗତ
 ଗର୍ଭର ଲକ୍ଷ୍ମଣମାନ ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକଟିତ ।
 ରୂପର ଲବଣ୍ୟ ଛଟା ବୃଦ୍ଧିପାଇ ଧୀରେ
 କାନ୍ତି ଦେଖି ଭ୍ରାନ୍ତି ପଡ଼ିବେଶିଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ।
 ପଞ୍ଚାଳିଶ ବରଷରେ ବୃଦ୍ଧା ଗର୍ଭବତୀ
 ପ୍ରାଣର ସଂଶୟ ଭାବି ସବେ ଶ୍ୱାତ ଅତି ।
 ଗର୍ଭକାଳର ବିବୃତ ଅପ୍ପଦ କଥନ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବେ ଶୁଣି ବିଶ୍ୱବାସୀ ଜନ ।
 କେତେ କେତେ ଦେବ ଆସି ଏବେ ଦେଖାଦେଲେ
 ଛବିରେ ବି ଦେଖାନାହିଁ ତାହା କେତେବେଳେ ।
 ନବ ନବ ରୂପ ଆଉ ନବ ଆଭରଣ
 ଯାଦେଖି ଝଲିସିଯାଏ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ଲେଚନ ।
 ଗୁହ୍ମ ମଧ୍ୟେ ହେଉଥାନ୍ତି ସର୍ବେ ଆତଯାତ
 ପରକ୍ଷଣେ ଉଦ୍ଭାସିତ ବାୟୁରେ ମିଶ୍ରିତ ।
 କେବେ କେବେ କାହୁଁ ଆସି ଦବ୍ୟକ୍ଷୋଦଗୁଣି
 ଆଲୋକିତ କରେ ଗୁହ୍ମ କରିବ ବିକାଶି ।
 କେବେ ବା ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧେ ଗୁହ୍ମ ସୁବାସିତ
 ଚନ୍ଦନ କାଷ୍ଠରେ ଯେତେ ହୋଇଛି ନିର୍ମିତ ।
 କେତେବେଳେ ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱପ୍ନ ସୌରଭରେ
 ଆମୋଦିତ ଗୁହ୍ମମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ।
 ଶୋଇଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଦିନେ ଆପଣା ଭବନେ
 ମଧୁର ନୃପୁର ଧ୍ୱଜ ଶୁଣିଲେ ଯେ ଶୂନ୍ୟେ ।
 କୌତୂହଳୀ ହୋଇ କର୍ଣ୍ଣ ତେଜିଲେ ସେ ଯେତେ
 ଶୁଣିଲେ ନୃପୁର ଧ୍ୱଜ ଘନ ଘନ ତେଜେ ।
 କାରଣ ନ ଜାଣି ଚନ୍ଦ୍ରା ଭାଲିଲେ ମାନସେ
 ଗୁହ୍ମରେ ନୃପୁର ଧ୍ୱଜ କେଉଁଠାରୁ ଆସେ ।
 ଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧ କରି ମୁଁ ଯେ ଶୋଇଥିଲି ଘରେ
 କେହି କି ପଶିଲ ଆସି ମୋର ଅଗୋଚରେ ।

ଅନ୍ଦେଶିଲେ ଚରୁଦିନ କବାଟ ଖୋଲିଣ
 ଜନପ୍ରାଣୀ କାହାକୁ ସେ ନ କଲେ ଦର୍ଶନ ।
 ନିଦ୍ରାବଶେ ଆଉ ଦିନେ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପନ
 କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଶୁଟିଏ ବସେ କଲ ଆରୋହଣ ।
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠି ବେଳ ଛନ୍ଦଲ ତା କରେ
 ଜଣି ଶଶୀ-ରୂପଗୁଣି ସହାସ୍ୟ ଅଧରେ ।
 କେତେ କଥା କହିଣ ସେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବଚନେ
 ନିମିଷେ ବକ୍ଷରୁ ଖସି ମିଶିଗଲା ଶୂନ୍ୟେ ।
 ଚମକ ପଡ଼ିଣ ଚନ୍ଦ୍ରା ଶଯ୍ୟାରୁ ଉଠିଲେ
 ‘କାହିଁଗଲା ଧନ’ କହି ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ ।
 ସତ୍ୟ ନୁହେଁ, ସ୍ୱପ୍ନ ଏହା ଭାଲି ଅଭାସର
 ଅଶ୍ରୁମୟ ସମ୍ବରଣ କଲେ ଆପଣାର ।
 ହଂସାରୁଡ଼ ହୋଇ ଏକ ଦେବ ଦିନକରେ
 ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ପାଶେ ଦିବା ଦ୍ୱିପହରେ ।
 ପ୍ରବଣ ମାର୍ତ୍ତିଣ୍ଡ ତାପେ ବଦନ ମଣ୍ଡଳ
 ଆରକ୍ତ ଦେଖିଣ ଚନ୍ଦ୍ରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ।
 ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ “ଆରେ ବାଜିଧନ !
 ପ୍ରଶ୍ନର କରଣ କାଲେ ଶୁଣ ତୋ ବଦନ ।
 ଦଗ୍ଧ ଅଟଇ ମୁହିଁ ନାହିଁ ତ ସମ୍ବଳ
 ଗୁହ୍ମରେ ପଶାଳ ଭାତ ଅଛଇ କେବଳ ।
 ଗଣ୍ଡିଏ ସେଥରୁ ଦିଏ ଖାଇ ଯା’ରେ ଧନ !
 ସୁଶୀତଳ ହେଉ ତୋର ତାପିତ ପରାଣ ।”
 ଏପରି ଶୁଣିଣ ଦେବ ସହାସ୍ୟ ବଦନେ
 ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବାୟୁ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଗଲେ କ୍ଷଣେ ।
 ଏପରି ବହୁତ ଦେବ ଦେଲେ ଦରଶନ
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦଟନା ସବୁ ନୁହଇ ସ୍ୱପନ ।
 ଏପରି ଆସିଣ ବହୁ ଦେବ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରେ
 ତାର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଲା ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବରେ ।
 ଅପତ୍ୟ ସ୍ନେହର ଯେତେ ବହୁତାନ୍ତ ସ୍ରୋତ
 ନ ରହଇ ଭଲମନ୍ଦ ବିଚାର କହିତ ।
 ପଡ଼ାପଡ଼ୋଶୀ ଅଧିଅ କନ୍ୟା ଅଭ୍ୟାଗତ
 ଯେ କେହି ଅଭାବ ତହିଁ ନୋହଲେ ବହିତ ।
 କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ପରିପର ତାର
 ଦେବଦେବଙ୍କୁ ମଣିଲେ ଅତି ଆପଣାର ।
 ନ ପୁଲିଲେ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତି ଉପେ
 ମାତୃସ୍ନେହେ ସେବିଲେ ସେ ସରଳ ହୃଦୟେ ।

ଏ ପ୍ରକାରେ ଦଶମାସ ଶ୍ରମଣୀ ଅଗତ
ପ୍ରସବ ସମୟ ଆସି ଦେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ ।
ପତିକୁ କହିଲେ ବିପ୍ରା “ଦେହ ଅବସନ୍ନ
ପ୍ରସବ ସୁତନା ଏହା ମୋର ଅନୁମାନ ।
ରକ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ତ ମୋର ହୋଇ ନାହିଁ ଶେଷ
କି ଉପାୟ ଉଠିଲେକ ବେଦନା ବିଶେଷ ।
ଭୋଗ ପାଇଁ କିଏ ଅନ୍ନ କରିବ ରକ୍ତନ
ଏଥିକୁ ଯା ପ୍ରତିକାର କରି ଉଦ୍ଭାବନ ।”
ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ପତି କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
“କାତର ନ ହୁଅ ରୁମ୍ଭେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
ଚୁମ୍ବର ଗର୍ଭରେ ଯାଜ୍ଞ ଶୁଭ ଆଗମନ
ପ୍ରକାରେ ସେ ନ କରିବେ ବିପ୍ଳବ ଉତ୍ପାଦନ ।
ନିର୍ଭୟେ ରକ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଜି ରୁମ୍ଭେ କରି
କାଲିକ କରିବ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତାହାର ।”
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଦିଅଁଙ୍କର ମହିମା ଏସନ
ସେ ଦିନର ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବିଘ୍ନେ ସମ୍ପନ୍ନ ।
ରାତି ଅବସାନେ ହେଲୁ ପ୍ରସବ ବେଦନା
ଅନ୍ୟ ଘର ନ ଥିବାରୁ ଡେଙ୍କିଶାଳ ବନ ।
ସୁତିକାଗାରରେ ତାହା ହେଲୁ ପଶିଣତ
ଧାନଶିଖା ପାଇଁ ଯହିଁ ରୁଣ୍ଡୀ ଅବସ୍ଥିତ ।
ଶରତ ହେମନ୍ତ ଶୀତ ଏବେ ଅବସାନ
ରୁଚୁରକ ବସନ୍ତର ସଦ୍ୟ ଆଗମନ ।
ପଶୁପକ୍ଷୀ ତରୁଳତା ଶୁକ୍ଳାଦି ସକଳ
ପାଇଲେ ନବ ଜୀବନ ଆଉ ନବ ବଳ ।
ହାସ୍ୟମୟୀ ବସୁନ୍ଧରା ନବ ରୁଚୁ ବେଶେ
ବିଶ୍ୱପତିଙ୍କ ରୁକ୍ଷପ ଦର୍ଶନାଭିଳାଷେ ।
ବିବିଧ ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଅର୍ପଣ ତାଲୁ ନେଇ
ସତ୍ୟେଷେ ରହିଲୁ ରୁହିଁ ପୁମୁହୁଣ୍ଡି ପାଇଁ ।
ବାରଣତ ବସ୍ତ୍ରାଳିଶ ଷଷ୍ଠ ଫାଳଗୁନ
ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷର ଦ୍ୱିତୀୟା ରୂପବାର ଦିନ ।
ପୁଷ୍ପ ଗନ୍ଧ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଶୁଭ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଜ
ଶୁକ୍ଳ, ଶନି, ମଙ୍ଗଳ ଯେ ରୁଜ୍ଜ ସ୍ଥାନେ ରହି ।
ବଡ଼ୀ ହୋଇ ବୃହସ୍ପତି ବିଜେ କର୍କଟରେ
ରାହୁକେରୁ ରହିଛନ୍ତି ବୃଷ ବୃଷ୍ଟିରେ ।
ରବି, ରୁଧି, ଚନ୍ଦ୍ର, କୁମ୍ଭ ଲଗ୍ନେ ସମାବେଶ
ବ୍ରାହ୍ମ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଜନ୍ମିଲେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।

ଜନ୍ମ ମାତେ ଦେବଙ୍କର ଶୀତାର ସୁତନା
ଶୁଣ ଆରେ ମନ ସେହୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟନା ।
ଧାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟନ୍ତ୍ରା ଧନା କମାରୁଣୀ
ପ୍ରସୂତ ସାମ୍ବନ କରି ରଖିଣ ତକ୍ଷଣୀ ।
ଜାତକକୁ ଅତ୍ୟାପର ପଶିଷାର ପାଇଁ
ଖୋଜି ନ ପାଇଲୁ ଆଉ ରଖିଥିଲୁ ଯହିଁ ।
ଭୟେ ସନ୍ତ ହୋଇ ତହୁଁ ପ୍ରସାପ ଘେନଣ
ତହିତରେ ଶିଶୁକୁ ସେ କଲୁ ଅନ୍ଦେଷଣ ।
ଅବଶେଷେ ଧାନଶିଖା ରୁଣ୍ଡୀର ଭିତରେ
ଶିଶୁକୁ ଦେଖିଲୁ ଶୋଇଅଛି ନିର୍ବିକାରେ ।
ଭୟେ ଅଛାଡ଼ିତ ତନ୍ତୁ ମୁଖେ ନାହିଁ ରାବ
ସୂଚୁ ଏ ଯା’ ଭବିଷ୍ୟତେ ମହାତ୍ୟାଗ ଗୁଣ ।
ଅତି ପ୍ରିୟ ଦରଶନ ବଦନ ମଣ୍ଡଳ
ସୁରୋଷ୍ପଦ ଯୁକ୍ତ ଅଙ୍ଗପ୍ରାଙ୍ଗ ସକଳ ।
ଷଷ୍ଠମାସ ଶିଶୁ ସମ ସୁଦର୍ଶୀ ଆକାର
ସମୁଦ୍ଭୁଜ ଗାତବର୍ଣ୍ଣ ଜଣି ଶଶଧର ।
ଧନା ତାଳିଲୁକ ତହୁଁ ଦିନି ଯୁଦ୍ଧରମେ
“କି ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁ ଆସି ଦେଖନ୍ତୁ ଆପଣେ ।”
ହୁରିତ ଆସିଣ ବିପ୍ର କଲେ ନିରାଶଣ
ଦବ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ସୁଶୋଭିତ ସୁଲକ୍ଷଣମାନ ।
ସୁଲକେ ପୁଣିଲୁ ଚିତ୍ତ ଗଦଗଦ ସ୍ୱର
ହୃଦୟେ ଜାତ ଅପୁଷ୍ପ ସୁଖ ପାଶୁବାର ।
ଜନମ ବାରତା ପାଇ ପ୍ରତିବେଶିଗଣ
ଦରଶନ ଆଶେ ଦଳେ ଦଳେ ଧାବମାନ ।
ହୁଳହୁଳି ଶଙ୍ଖନାଦ ଉଠିଣ ଗଗନେ
ପ୍ରବୁଶିଲୁ ଜନ୍ମବାଣୀ ସାରା ବିଶ୍ୱ ଜନେ ।
ଶ୍ରୀଶିଖା ଏ ଅପୁରୁଷ ଜନ୍ମ ବିବରଣ
ଆରେ ମନ କର୍ପା ରୁହିଁ ହେଉ ସନ୍ନିହାନ ।
ଏ ସମ୍ଭବେ ଶାସ୍ତ୍ରାଦିର ପ୍ରମାଣ ଅଛଇ
ସକ୍ଷେପେ କହୁଛି ତୋର ଅନଗତ ପାଇଁ ।
ଭକ୍ତିରେ ଭୁଞ୍ଜିଣ ଯଜ୍ଞ-ଅବଶିଷ୍ଟ ଚରୁ
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜନମିଲେ କୌଶଲ୍ୟା ଉଦରୁ ।
ଦେବଜା ଉଦରେ କୃଷ୍ଣ ଦ୍ରବେଶିବା ବେଳେ
ଷଡ଼େଶ୍ୱରୀ ମୂର୍ତ୍ତି ମାତା ଅନୁଭବ କଲେ ।
ଜନନୀ ଜଠରେ ବୁଦ୍ଧ ପଶିଲେ ଯେ କାଳେ
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଶ୍ୱେତହସ୍ତୀ ରୂପ ଧରିଥିଲେ ।

ଶଙ୍କର ଜନନୀ ଯେବେ ହେଲେ ଗର୍ଭବତୀ
ଦବ୍ୟବୁଦ୍ଧେ ଦେଖାଦେଲେ ଦେବ ପଶୁପତି ।
ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦଟଣା କେତେ ଜନନୀ ଦେଖିଲେ ।
ପାହାନ୍ତ ଦେଶର ଇଷ୍ଟ ଯାଶୁ ମହାମନା
ତାଙ୍କ ଜନ୍ମନଥା ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଦଟଣା ।
ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ମେଘା ଯାଶୁଙ୍କ ଜନନୀ
ଦବ୍ୟରାଜାବେଶେ ହେଲେ ଗରଭଧାରଣୀ ।

ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ବିଭୁ ଯେତେବେଳେ
ଅଲୌକିକ ଭାବେ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ କାଳେ କାଳେ ।
ବିଶ୍ୱାସ କର ନ କର ଆରେ ବାୟା ମନ
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜନ୍ମନଥା ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାଶବାର ।
ନ ରହେ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
ପରମ ଆଶ୍ରୟ ଏବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ଅନ୍ନପ୍ରାଣନ ଓ ନାମକରଣ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାହ୍ୟାକଳ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଜରଜନ ଗୁରୁ ।
ନରଦେହ ଧରି ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସନ୍ତି ପ୍ରାଣୀ କଲ୍ୟାଣ କାରଣ ।
ଜାଣି ଜାଣି ନ ପାରିନ୍ତି ଜନକ ଜନନୀ
ମାୟାମୋହେ ମୃଗ୍ୟ ଯେଣୁ ଦବସ ରଜନୀ ।
ଶଶିକଳା ବୁଦ୍ଧିପାଏ ଯେନ୍ନେ ଦିନେ ଦିନେ
ଶିଶୁ ଗଦାଧର ଗୃହେ ବଢ଼ିଲେ ତେସନେ ।
ରୂପର ଲବଣ୍ୟ ଦେଖି ପ୍ରତିବେଶୀଗଣ
ଭୁଲିଯାନ୍ତି ଆପଣାର ସନ୍ତତିସନ୍ତାନ ।
ଜଳ ଗୁହ କର୍ମ ତରବରେ ସାଗଦେଇ
ବିପ୍ରଙ୍କ ସଦନେ ସବେ ଆସନ୍ତି ଯେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ।
ଶିଶୁକୁ ଦେଖଣ କୋଳେ ଆନନ୍ଦେ ଅପାର
ଛୁଡ଼ିବାକୁ ମନ ଆଉ ନ ବଳେ କାହାର ।
ମୋହନ ମାୟାରେ ସବେ ହୋଇ ଆକର୍ଷିତ
ନିତି ନିତି ବହୁ ଲୋକ ଗୃହେ ସମବେତ ।
ଶିଶୁକୁ ଧରିଣ ଗୋଲ କର ନାନାମତେ
ଯେ ଯା ଘରେ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟା ସମାଗତେ ।
ନନ୍ଦଙ୍କ ଆବାସ ଗୁଲେ ବିପ୍ରଙ୍କ ସଦନେ
ବହୁଲ ଆନନ୍ଦସ୍ରୋତ ନିରତ ଏସନେ ।

ରଜପ୍ରିୟ ମହାପ୍ରଭୁ କରୁଣା ସାଗର
ତାଙ୍କ ରଙ୍ଗ ଗୁଣଗାଥା ଭୁବନେ ଅପାର ।
କେତେ ରଙ୍ଗ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଜନନୀ ସହଚେ
ଶୁଣ ଏବେ ସେ କାହାଣୀ ଅବହତ ରୁଚେ ।
ଶିଶୁକୁ ଶୁଆଇ କୋଳେ ମାତା ଦିନକରେ
ଖରା ପୋହୁଁଥିଲେ ସୁଖେ ନସି ଅଗଣାରେ ।
ଶିଶୁଟି ସହସା ହେଲୁ ଏତେ ବଡ଼ ଭାସ
କୋଳରେ ତାହାକୁ ଆଉ ନ ପାରିଲେ ଧରି ।
ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ କୁଲରେ ଦେଲେ ବହୁ କଷ୍ଟେ ଥୋଇ
କୁଲଂଶୁ ଭଞ୍ଜିଗଲୁ ମଡ଼ ମଡ଼ ହୋଇ ।
ନିଶ୍ଚଳ ସୁପ୍ତିର ଶିଶୁ ସ୍ତନ୍ନନବିହୀନ
ବ୍ୟଥା ହୋଇଲେ ମାତା ଏହା ନରେଶିଣ ।
କୋଳେ ନେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବାରମ୍ବାର
ବିଫଳ ହୋଇଲୁ ସବୁ ପ୍ରୟାସ ତାଙ୍କର ।
କମ୍ପାଇ ଶିଶୁଟି ମୋର ହୋଇଲୁ ଏସନ
ବିକଳେ କାନ୍ଦିଲେ ମାତା ନ ପାଇ କାରଣ ।
ପ୍ରତିବେଶୀ ମଧ୍ୟ ଯେହୁ ଥିଲେ ସନ୍ନିଧାନେ
ଧାଇଲେ ସେଦିନ ଶୁଣି ବିପ୍ରଙ୍କ ସଦନେ ।
ଶିଶୁଟିକୁ ତନ୍ମୁ ତନ୍ମୁ କର ନିଶ୍ଚକ୍ଷଣ
ବ୍ରହ୍ମ ଦୈତ୍ୟାବେଶ ବୋଲି କଲେ ଅନୁମାନ ।
ଗୁଣିଆ ଆଶିଷ ତହୁଁ କଲେ ଝଡ଼ା ଫୁଙ୍କା
ତେବେ ଶିଶୁ ଚେତା ପାଇ ହୋଇଲୁ ହାଲୁକା ।

ଶିଶୁକୁ ଶୁଆଇ ଘରେ ମାତା ଆଉ ଦିନେ
ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ଯାଇଥିଲେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତେ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷେ ଗୃହେ ଯେବେ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟାଗତ
ଦେଖିଲେ ଯୁବକ ଏକ ଶଯ୍ୟାରେ ଶାୟିତ ।
ସତସ୍ତେ ତାକିଲେ ତହିଁ ସ୍ବାମୀକୁ ସମ୍ଭାଷି
“ଗୃହେ କି ଆପଦ ଏଣେ ଦେଖ ଅରେ ଆସି ।
ଶିଶୁ ନାହିଁ ଶେଯେ ଏକ ପୁରୁଷ ଶାୟିତ
କି କରବ କିଏ କଲି ପୁତ ଅପହୃତ ।”
ଦ୍ବିଜ କ୍ଷୁଦ୍ରରାମ ଶୁଣି ପତ୍ନୀଙ୍କ ରୋଦନ
ସମୟମେ ଉପସ୍ଥିତ ତାଙ୍କ ସନ୍ଧ୍ୟାଧାନ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦୁହେଁ ପ୍ରବେଶିଣ ଘରେ
ଦେଖିଲେ ଆପଣା ଶିଶୁ ଖେଳଇ ଶଯ୍ୟାରେ ।
ପଡ଼ିବୁ କହିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆଚମ୍ବିତ ହୋଇ
ଏଥର ମରମ କିଛି ବୁଝି ନ ପାରଇ ।
ପୁରୀର୍ବ ପୁରୁଷ ଏକ ଦେଖିଥିଲି ତହିଁ
ମୋହର ଦର୍ଶନ କେଉଁ ଭ୍ରାନ୍ତ କି ନୁହଇ ।
ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଚଣ୍ଡାଳୁମଣ୍ଡା ଆସିଣ
ଆମ୍ଭର ସଦନେ କରଲେଖି ଅବସ୍ଥାନ ।
ଯାହାଙ୍କ ମାୟାରେ ହୁଏ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସକଳ
ପ୍ରତିକାର ନ କରିଲେ ହେବ ଅମଙ୍ଗଳ ।
ସୁଦକ୍ଷ ଗୁଣିଆ ଜଣେ ଡକାଇ ବହନ
ସୂତର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ କରନ୍ତୁ ବିଧାନ ।”
ଦ୍ବିଜବର ବନିତାକୁ ବ୍ୟାକୁଳା ଦେଖିଣ
ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ ଧୀରେ ଆଶ୍ବାସ ବଚନ ।
“ତନୟ ନୁହଇ ତବ ସାମାନ୍ୟ ମାନବ
ଅଭୂତ ବ୍ୟାପାର କେତେ ଏମନ୍ତ ଘଟିବ ।
ଏ ଧର୍ଯ୍ୟାମେ ଭୂମିଷ୍ଠ ପୁରୁ ଯେଉଁ ସୂତ
ନାନା ଦନ୍ୟ ଦରଶନେ କଲେ ଆପ୍ୟାୟିତ ।
ତାଙ୍କ ଜନ୍ମେ ହେବ କେତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା
ସେଥିପାଇଁ କିଛି ମାତ୍ର ଶୁଦ୍ଧିତ ହୁଅନା ।
ଆମ୍ଭ ଘରେ ରସୁବାର ଦର୍ଥ ବିଦ୍ୟାମାନ
ସୂତକୁ କରବେ ସେହୁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ।
ତାଙ୍କଠି ନିର୍ଭର ରଖି ଶଙ୍କା ଦୂର କର
ନ କହିବ ଏହା ଆଉ କାହାରି ଆଗର ।”
ପତିଙ୍କଠି ଏ ପ୍ରକାର ଆଶ୍ବାସନା ପାଇ
ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଉପମାତା ଦର୍ଥ ପାଶେ ଯାଇ ।

ବାରମ୍ବାର ଜଣାଇଲେ ପୟରେ ତାଙ୍କର
“ମୋ ସୂତକୁ ରକ୍ଷାକର ପ୍ରଭୁ ରସୁବାର !”
ପାଞ୍ଚମାସ ଏ ପ୍ରକାରେ ହୋଇଲି ଅଖତ
ଅନ୍ନପ୍ରାଣନ ସମୟ ଏବେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ବିପ୍ରବର ହସ୍ତେ ନାହିଁ ଧନ
କେପନେ ଏ ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ ସମ୍ପନ୍ନ ।
ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ମଧ୍ୟ ତାକି ଜଣ ଦୁଇ ଗୁଣ
ସ୍ଥିର କଲେ ଶାସ୍ତ୍ରମତେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେବେ ସାରି ।
ଶ୍ରୀପତ୍ନୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ପରକାର
ସୁସମ୍ପନ୍ନ ହେଲ ସମାବେଦ ସହକାର ।
ନେମନ୍ତ କୌଶଳେ ତାହା ହୋଇଲୁ ସାଧନ
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେହୁ ମଧୁର ଆଶ୍ବାସନ ।
ଧର୍ମଦାତା ଲୁହା ନାମେ ଗ୍ରାମେ ଜମିଦାର
ଯେ ଥିଲେକ ପ୍ରେୟ ବନ୍ଧୁ କ୍ଷୁଦ୍ରରାମଙ୍କର ।
ଆଗନ୍ତୁ ସେ ଏ ସବାଦ ହୋଇଣ ସ୍ବାପତ
ପ୍ରବଳ ବାସନା ତାଙ୍କ ଦୃଢ଼େ ହେଲି ଜାତ ।
ଶିଶୁଟି ଯେହେତୁ ସଙ୍ଗ ନୟନଭରାମ
ଭଲ ଭାବେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉ ଏ କରମ ।
କେତେକ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଦେଲେ ସେ ଶିକାଇ
“ବିପ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ରରାମଙ୍କର ଭବନକୁ ଯାଇ,
କନ୍ଦିଷ୍ଠ ସୂତର ଅନ୍ନପ୍ରାଣନୋପଲକ୍ଷେ
ଭୁକ୍ତି ଭୋଜନ ଯାଚନ୍ତା କର ତାଙ୍କ ପାଶେ ।”
ତାଙ୍କ କଥା ମତେ ସବେ ଆସିଣ ରୁଚନ୍ତେ
ରହସ୍ୟେ କରିଲେ ଅଳି ଭୋଜନ ନିମନ୍ତେ ।
ଏଡ଼ି ନ ପାରିଣ ତାଙ୍କ କଥା ଦ୍ବିଜବର
ପରାମର୍ଶ କଲେ ଲୁହା କାବୁ ସହୁତର ।
“ସୂତର ଅନ୍ନପ୍ରାଣନ ଦିନ ଉପସ୍ଥିତ
ମେର ଅବସ୍ଥା କଥା ତ ଗୁମ୍ଫାକୁ ବିଦିତ ।
ପାଣ୍ଡୁଥିଲି ସାମାନ୍ୟରେ କର ଆୟୋଜନ
ମାଙ୍ଗଳିକ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରବ ନିଷ୍ପନ୍ନ ।
ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ କିନ୍ତୁ କରନ୍ତି ଜଗର
ଭୁକ୍ତିଭୋଜନ ଦେବାକୁ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ।
କି କରବ ଭାଇ ! କିଛି ନ ଦେଖି ଉପାୟ
ପରାମର୍ଶ ମାଗି କିସ କରବା ବିଧେୟ ।
କାହାକୁ ପ୍ରତି କାହାକୁ ଦେବି ନିମନ୍ତଣ
ସମସ୍ତଙ୍କ ଶୁଭା ଭୁକ୍ତି ମୋ ପ୍ରତି ସମାନ ।

ବାହୁ ବାହୁ କେତେକନ୍ତୁ ତାକିଲେକ ମୁହିଁ
ଅଟାବ ଅଶୋଭନୀୟ ହେବ ତାହା ଭଲ ।”
ଧର୍ମଦାସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହୁ ନ ଜାଣିଲୁ ପଣ
କହିଲେ “ମୁଁ ଯାହା ହେବ ଏ କାର୍ଯ୍ୟେ ରୁନୁଣ ।
ଜମନ୍ତକ ଦିଅ ରୁନୁ ଦୁଧା ନ ଜଣଣ
ବିଭୁଜ ଇଚ୍ଛାରେ ସବୁ ହୋଇବ ପୁରଣ ।”
କଷ୍ଟମାସେ ଶୁଭଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖି ନାଚକର
ଦିବସ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ହେଲୁ ଅନ୍ନପ୍ରାଣନର ।
ବିନାଲୟେ ବହୁଲ ଯେ ଆନନ୍ଦର ପ୍ରୋତ
ଦଳେ ଦଳେ ନରନାରୀ ହେଲେ ସମବେତ ।
ଶିଶୁଟିକୁ ସଜ କଲେ ନାନା ଆଭରଣେ
ଆବର କୁସୁମ ମାଲୁ ପୁରନ୍ତି ଚନ୍ଦନେ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଶୋଭାଲୁ ଦିବ୍ୟ ନୃତନ ବସନ
ତା ସହଚେ ପୁଣି ଚନ୍ଦନର ରେଖାମାନ ।
ଲଲିତେ ଚନ୍ଦନ ବିନ୍ଦୁ ଅତି ମନୋହର
ପରାଭୁତ ଘାସ୍ତି ଯହିଁ ମଣିକାଞ୍ଚନର ।
ବିଶେଷ ବାଣ୍ଟିତ ଦୃଶ୍ୟ ବଦନ ମଣ୍ଡଳେ
ଶୋଭା ଦେଖି ପ୍ରତିବେଶୀ ବିମୁଗ୍ଧ ସଜଳେ ।
ନାମକରଣର ବେଳ ହେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ
ଜନକ ଜନନୀ ଦୁହେଁ ପରାମର୍ଶେ ରତ ।
ଗୟାଧାମେ ଗଦାଧର କରଣ ଦର୍ଶନ
ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛୁ ଏହି ଅମ୍ଭଙ୍କ ଚତନ ।
କ୍ରମାବର ନାମ ତେଣୁ ଦେଲେ ‘ଗଦାଧର’
ସ୍ନେହର ‘ଗଦାଇ’ ନାମ ପିତାମାତାଙ୍କର ।

ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେବୟା ପୁରରେ
ଦ୍ଵାପରେ ସେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୂପରେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏଠି ଏକଟ ମିଳନ
ଗୁରୁ ଦେଇଥିଲେ ତେଣୁ ‘ରାମକୃଷ୍ଣ’ ନାମ ।
ଖ୍ୟାତ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଏହି ଧରାଧାମେ
‘ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଦେବ’ ନାମେ ।
ଲହାବାବୁ ଏଣେ ଯବ୍ ଭୋଜ୍ୟୋପକରଣ
ରାଣି ରାଣି ଆଣି କଲେ ଗୁଡ଼ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ବିବିଧ ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ ହୋଇଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ଇଷ୍ଟଦେବ ଚନ୍ଦ୍ରାଗରେ ହେଲୁ ନିବେଦିତ ।
ପ୍ରସାଦ ପେବିଲେ ସର୍ବେ ନାତି ନିର୍ଦ୍ଦିଶେଷେ
ଆନନ୍ଦ ହାଟ ଖୋଲିଲୁ ବିପ୍ରଙ୍କ ଆବାସେ ।
ସ୍ଵନାତି ସଞ୍ଜାତି ପ୍ରତିବେଶୀ ପରଜନ
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଦୁଦୟେ ସର୍ବେ କଲେକ ଭୋଜନ ।
ଦଶଦ୍ରୁ ଭିକ୍ଷୁକ ଆଦି ଆସିଲେ ଯେ ଯେତେ
ଆକଣ୍ଠ ଭୋଜନ କଲେ ତୃପ୍ତି ପହଞ୍ଚେ ।
ପରମ ସନ୍ତୋଷ ଲଭୁ ଏସନେ ସକଳେ
ଶିଶୁକୁ ଲଳଣ କର ଗୁଡ଼େ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
ଅପଂ ଏ ନେଲାହଳ ଦଶଦ୍ରୁ କୁଟୀରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ଯଥା ନନ୍ଦଘରେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ-ପାରାବାର ।
ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶିବଙ୍କ ଆବେଶ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଣ୍ଟି କଲ୍ଲତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଶୁଣ ମନ ! ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଗୀତି
ଗୁଡ଼୍ୟଠାରୁ ଗୁଡ଼୍ୟନ୍ତର ଅଟେ ସେ ଭାଗୀ ।

ସୁଧା ରସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗାଥା ଶ୍ରବଣ ମଧୁର
ଶ୍ରବଣେ କାର୍ତ୍ତିନେ ସର୍ବ ଦୁଃଖ ହୁଏ ଦୂର ।
ତେଜୁ ତେଜୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵପାଇଁ
ଭାବେ ଆବିଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଚେତନା ହରାଇ ।
ଏଥର ମମେ ମାତା ଜାଣି ନ ପାରିଣ
ଭୟରେ କାତର ହୋଇ କରନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ।

ଶିବ ନେତ୍ର ସମ ବେନି ଲେଚନ ତାଙ୍କର
ଆରକ୍ତ ହୋଇଣ ଶ୍ରେଣେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ସୁହିବ ।
ସେ ଦୃଶ୍ୟ ନିରେଖି ତାଙ୍କ ସ୍ନେହମୟୀ ମାତା
ଭୁତ ପ୍ରେତ ଦୃଷ୍ଟି ଭବି ହୁଅନ୍ତି ସେ ଶ୍ଵାତା ।
ବଢ଼ା ଫୁଲ ଆଦିକର ବିବିଧ ଉପାୟ
କେତେ ସେ କରନ୍ତି ତାର ନ ଆଏକ ଥୟ ।
ପୁରୀ ମାନସିକ ପୁଣି ବିବିଧ ପ୍ରକାର
ଯାଚନ୍ତି ଦେବ ଦେବୀଙ୍କୁ ହୋଇଣ କାତର ।
ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲୁ ଏସବୁ ସରନ ପ୍ରୟାସ
ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଲେ ଶେଷେ ଶିବଙ୍କର ପାଶ ।
ସେ ନାମ ପ୍ରବେଶ ମାତେ ଶ୍ରବଣ ବିକରେ
ଚେତନା ଲଭଇ ଶିଶୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ।
ଅଧରେ ମଧୁର ହାସ୍ୟ, ମୁଖେ ଧରି ଗୁନ
ଜନମାନଙ୍କୁ ଭୁଲନ୍ତି ସେ ଶ୍ରୀଦେବ ଏସନ ।
ଦୁଇ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷ ହେଲୁ ଏମନ୍ତେ ଅଗତ
ଅଭାଗ ପର କୀଡ଼ାରମ୍ଭ ନୟସ୍ୟ ସହୃଦ ।
ମୁହଁରେ ଗୋଲଣ ଗୁଡ଼ି ମାତା ଦିନ କରେ
ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ତାଙ୍କ ସନ୍ତାନ ହସ୍ତରେ ।
ପତ୍ନୀସାମେ ଶିଶୁଙ୍କର ସେ ପ୍ରକାର ଶ୍ଵାଦ
ନାଚ ନାଚ ଖାଇବାକୁ ଗିରି ଅତି ପ୍ରୀତି ।
ହସ୍ତେ ମାଣ ଧରି ମୁହଁ ଖାଇ ଖାଇ ଥରେ
ଦିବ୍ୟ ଭବ ଉପକଳ ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ।
ବାମ ହସ୍ତେ ମୁହଁ ମାଣ ଦେହ ସଞ୍ଚାଳନ
ରହୁଲେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ପିତୃଳା ଯେସନ ।
ଅନ୍ନମେଷ ବେନି ନେତ୍ର ମୁଖେ ନାହିଁ କଥା
ଏକାକି ଜନମ ଆସି ତହିଁ ଉପସ୍ଥିତ ।
କୋଳେ ଟେକି ନେଇ ତାଙ୍କୁ କାନ୍ଦିଲେ ବହୁତ
ଚେତନାଶୟନ କମ୍ପା ହୋଇଲ ମୋ ପୁତ ।
ବ୍ରହ୍ମଦେବୀ ସନ୍ତାନଙ୍କୁ କଲ କ ନଜର
ଉଦ୍ଧାରଣେ ଦୁର୍ଗାମାମ କଣ୍ଠେ ବାରମ୍ବାର ।
କହିତ ସମୟ ପରେ ବାଳକ ଗଦାଇ
ହସିଲେ ମାତାଙ୍କୁ ଗୁହଁ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ।
ଆଉ ଦିନେ ମୁହଁ ପୁଣି ମାଣ ଧରି ହାତେ
ଖେଳିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରଭୁ ବୟସ୍ୟ ସହୃଦେ ।
ଜମ୍ବୁରେ ବିଶାଳ କ୍ଷେତ୍ର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ନୀଳାମ୍ବର
ନିଶାନ ମାରଦ ତହିଁ ଶୋଭେ ମନୋହର ।

ଧଳା ଧଳା ହଂସମାନ ହୋଇ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ଆକାଶ ମାରରେ ଗଲେ ସେ ପ୍ରକାର ଭଞ୍ଜ ।
ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତେ ଶ୍ରେଣେ ଭ୍ରାନ୍ତୋଦୟ
ଅନ୍ନମେଷ ବେନି ନେତ୍ର ସଞ୍ଚାଳନ କାୟ ।
ହସ୍ତ ବଳା ହୋଇ ମାଣ ପଡ଼ିଲ ଲେଉଟି
ମୁହଁଯାକ ଗୁଣି ଯାଇ ହୋଇଲ ମାଟି ।
ଅଚେତନ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ପଡ଼ିଲେ ଭୁତଲେ
ସଜିଗଣ ଧାଇଁ ଆସି ମାତାଙ୍କୁ ଚାକିଲେ ।
ସପ୍ତସୁମେ ଯାଇ ମାତା ପୁତେ ଟେକି ନେଇ
ବିଳଳେ କାନ୍ଦିଲେ ଯେତେ କହି ନ ହୁଅଇ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଯେବେ ପାଇଲେ ଚେତନା
ହାସ୍ୟ ମୁଖ ଦେଖି ମାତା ଲଭିଲେ ସାନ୍ତ୍ଵନା ।
ଧର୍ମଦାସ ଲହା ନାମେ ଧନାତ୍ୟ ବ୍ୟକତି
କାମାର ପୁଲର ଗ୍ରାମେ ଯାହାଙ୍କ ନୟନ ।
ତାଙ୍କ ଗୁହ୍ମେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସଦା ଯାତାୟାତ
ଦରଶନ ମାତେ ଲହା ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ।
ନହୁ ଅର୍ଥ କାରବାର ହୁଏ ପ୍ରତିଦିନ
ସହସ୍ତେ ଲେଖନ୍ତି ଲହା ଖାତା ଧନ୍ଦସ୍ତାନ ।
ବିଷୟେ ବିଷୟୀ ଲୋକ ମନୁ ସଦାନେଲେ
ବିଶେଷତଃ ଦିଆନିଆ ଅର୍ଥ ଯେତେବେଳେ ।
ଦେବସ୍ତ୍ର ତାଙ୍କ ଗୁହ୍ମେ କଲେ ଆଗମନ
ହୁସାର ପଟେ ନ ଲଗେ ଲହାଙ୍କର ମନ ।
କେଜାଣି କି ଭବ ହୁଏ ହୃଦୟେ ସଞ୍ଚାର
ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡ଼ି ତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ଆଦର ।
ଯଥା ପତି ତଥା ପତ୍ନୀ ଉଭୟେ ସମାନ
ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ କଥା ଭବେ ବର୍ଣ୍ଣିବ କେ ପୁଣ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଦାଶିଆ ଗୋରୁ ତାଙ୍କ ଗୁହ୍ମେ ବହୁତ
ବିବିଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ଗୁହ୍ମେ ପ୍ରବେଶିବା ମାତେ ପ୍ରଭୁ ଗଦ ଧରି
ଲହାପତ୍ନୀ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ମ ଫିଟିଣ ସହୃଦ ।
ଅତି ସ୍ନେହ ସହ ତାଙ୍କୁ ଗୁହ୍ମମଧ୍ୟେ ନେଇ
ଖାଇବାକୁ ଦ୍ୟୁତି ଶୀର ସନ୍ଦେଶ ମିଠାଇ ।
ଗଦାଇ ଖାଆନ୍ତି ବସି ଅତି ହରଷରେ
ତା ଦେଖି ଭସନ୍ତି ସେହୁ ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ।
ଗୟା ବିଷ୍ଣୁ ନାମେ ଥିଲ ତାଙ୍କର ନନ୍ଦନ
ସ୍ନେହ ତୋରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ହୋଇଲେ ବନ୍ଧନ ।

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବନ୍ଧୁକ ଦେଖି ଦୁହିଁଙ୍କର
ସଜାତ ବସାଇ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ପରସ୍ପର ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଗୟାବିଷ୍ଣୁ ଧନ୍ୟ ତବ ପ୍ରେମ
ସ୍ନେହାବଳ ତବ ପାଶେ ବସୁ ଆତ୍ମାରାମ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶୈଶବଲୀଳା ଅପୂର୍ବ କାହାଣୀ
ଗାଇବାକୁ ପରାଭୁତ ବ୍ୟାସଙ୍କ ଲେଖନୀ ।
ନରାଧମ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ମୁହିଁ ଅତିଶୟ
କାମିନୀ-କାଞ୍ଚନାସକ୍ତ କୁହେ ତୁମ୍ଭେ ।

ଲୀଳାଗାନ କରବାକୁ ଶକ୍ତି ମୋର କାହିଁ
ବୁଝେ ହୃଦୟ ପ୍ରାଣେ ମନ ବଳୁ ନାହିଁ ।
ମୋ ପରି ବାତୁଳ କିଏ ପ୍ରାଣେ ଯାର ଆଶ
ବାଲୁକା ଧରି ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣେ ପ୍ରୟାସ ।
ଦୟାକର ଦାନକରୋ ! ଅଗତିର ଗତି
ଲୀଳାମୃତ ଗାଇବାକୁ ହିଅନ୍ତୁ ଶକତି ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାରାବାର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକଦୃଶ ସଂସାର ବନ୍ଧନ
ପରମ ଅଶ୍ରୁସ୍ଥ ଏବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ

ରଘୁବୀରଙ୍କ ମାଲ୍ୟଗ୍ରହଣ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦିକାରଣ ବସୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତବୀ ଲଳିତରୁ
ଅପାର କରୁଣା ପିତୃ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଗଦାଈଙ୍କ ବାଲଲୀଳା ଅତି ସୁଲଳିତ
ଶ୍ରବଣେ ଶାଣ୍ଡିନେ ଚିତ୍ତ ହୃଦ ପୁଲକିତ ।
ଦିନକରେ ଶୁଦ୍ଧିରାମ ପ୍ରତ୍ୟୁଷ୍ଟ ଉଠିଣ
କୁସୁମ ଚୟନେ ଗଲେ ଶୁଭାଙ୍ଗ ଧରଣ ।
ସୁଗନ୍ଧ କୁସୁମହାରେ ଇଷ୍ଟଙ୍କୁ ସଜାଇ
ପୁଜିବେ ଭକତିଭରେ ମନେ ପାହୁଲାଇ ।
ନାନାସ୍ଥାନୁ ତୋଳି ଆଣି ସୁଗନ୍ଧ କୁସୁମ
ମାଳାଟିଏ ଗୁହ୍ମିଲେକ ଅତି ମନୋରମ ।
ସେହି ମାଳା ପିନ୍ଧିବାକୁ ଗଦାଧରଙ୍କର
ପ୍ରବଳ ବାଞ୍ଛନା ହେଲୁ ଦୃଢ଼ସ୍ଥ ମଧ୍ୟର ।
କେମନ୍ତ କୌଶଳ କରି ସେ ମାଳା ପିନ୍ଧିଲେ
ଏକ ଚିତ୍ତେ ସେ ବୃଣ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ କୁହୁହୁଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରୀର ବିଷମ ଚନ୍ଦ୍ର କେ ପାଶବ ରୁଦ୍ଧି
ଯା'ର ଅନ୍ତ ନ ପାଇଲେ ବ୍ରହ୍ମାବିଷ୍ଣୁ ଭଜ ।
ପୁରୋପକରଣମାନ ସମ୍ମୁଖେ ଥୋଇଣ
ଶୁଦ୍ଧିରାମ ଭକ୍ତଭରେ ପୂଜାରେ ଆସନ ।

ଏଣେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ଆସି ଧୀରେ ଧୀରେ
ମହୋତ୍ସାହେ ବସିଲେଣି ପିତାଙ୍କ ଆଗରେ ।
ଦିଅଁଙ୍କର ଅବକାଶ ସ୍ଥାନ ସମାପନେ
ଧାନେ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଦ୍ଧିରାମ ମୁଦ୍ରାତ ନୟନେ ।
ଇଷ୍ଟ ସୁରଣ କେବଳ ଥିଲେହେଁ ମାନସେ
ଗାତ୍ର ଧାନେ ପରିଣତ ତାହା ଅବଶେଷେ ।
ଏ ସୁଯୋଗେ ଦେବରାୟେ ପୁଷ୍ପମାଳା ନେଇ
ପିନ୍ଧିଲେ ଆପଣା ଗଳେ ଉତ୍ତମିତ ହୋଇ ।
ଚନ୍ଦନେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କଲେ ପୁଣି ନିଜ ଅଙ୍ଗ
ତଥାପି ନୋହିଲୁ ପିତାଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଭଙ୍ଗ ।
ତଦନ୍ତେ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି
“ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଁ ରଘୁବୀର ସାଜିବୁ କିପରି ।
ମୁହିଁ ସେହି ରଘୁବୀର ଦେଖନ୍ତୁ ଶୁଦ୍ଧି
କେସନ ସୁନ୍ଦର ବେଶ ହୋଇଅଛି ପୁଣି ।”
ଏ ଭାବେ କଲେକ ଶୀତ୍ଳା କେତେ ଗଦାଧର
ଦଶରଥ ଗୃହେ ଯେହ୍ନେ ରାମ ରଘୁବୀର ।
ନାହିଁ ଆକ୍ରମ୍ଭର ଅବା ସେ ରାଜପ୍ରାସାଦ
ରାଜ୍ୟ, ରାଜ-ପରିଷଦ ବିଶାଳ ସମ୍ପଦ ।
ନାହିଁ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଅବା ଦୁଷ୍ଟ ଦଶାନନ
ଅସୁଗନ୍ଧ ଧାରଣର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଆସୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ଚରଣ ଯା'ଙ୍କର
ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଧାର ହେବୁ ନିମମ ଏଥର ।
ସାଜସଜ୍ଜା ଆଡ଼ମ୍ବରେ କିବା ପ୍ରସ୍ତୋତନ
ସାଧନ ଭଜନ ବାଣେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ।
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟାନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଅବତାରଙ୍କର
ଲୀଳାସ୍ଥଳ ଦେଲୁ ତେଣୁ ଦଶଦ୍ରୁ କୁଟୀର ।
କାମାରସୁକୁର ଗ୍ରାମ ଅଯୋଧ୍ୟା ସଦୃଶ
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଯହିଁ ପରକାଶ ।
ନିବସନ୍ତୁ ତହିଁ ଯେତେ ନରନାରୀଗଣ
ପଶୁପକ୍ଷୀ ତରୁଳତା ଶାନ୍ତ ଗୁଳୁ ଚୁଣ ।
ବେଳକର ଯୋଡ଼ି ମୁହଁ ଚରଣେ ବନ୍ଦନ
କୁପାକର ଅଧମକୁ ପଦରଜ ଦେଲ ।

ସେ ଗ୍ରାମରେ ଥିଲେ ଯେତେ ପକ୍ଷୀବାସୀଗଣ
ରଦାଭକ୍ତ ମଣିଥିଲେ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ।
ବାଟେବାଟେ ଯେଉଁଠି ଯେ ତାହାକୁ ଦେଖନ୍ତି
ସ୍ନେହଭରେ କୋଳେ ଧରି ଗୁଡ଼େ ଦେଇଯାନ୍ତି ।
ବିବିଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖୁଆଇ ଆଦରେ
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୁ ପରମାନନ୍ଦ ଆପଣା ଅନ୍ତରେ ।
ନ ଖାଇଲେ ଦେବରାସ୍ତେ କୌଣସି ସମୟେ
ଅତିଶୟ ନିରାମନ୍ଦ ଜନମେ ଦୃଢ଼ସ୍ତେ ।
ମୋହନୀ ମାୟା ବିପ୍ରାଣ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ଏପରି
ରଞ୍ଜିଲେ ସର୍ବତୋଭାବେ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ମନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍-ପାଶବାର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକଦୁଃଖ ସଂସାର ବନ୍ଧନ
କର୍ମଧାର ରୂପେ ଉଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଉଗ୍ରବାନ ।

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ମାତୂଳାଳୟକୁ ଗମନ ଓ ସତ୍ୟପୀରଙ୍କ ଆବେଶ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବୃନ୍ଦା ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ରଦାଭକ୍ତ ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଶ୍ରବଣ ମଧୁର
ଶୁଣ ମନ ! ସେ ଆଖ୍ୟାନ ଭକ୍ତି ସହକାର ।
ବିଶ୍ୱପତି ଶିଶୁମତ ଶିଶୁର ଆକୃତି
ତାଙ୍କ ଲୀଳା ରୁଚିବେ ବା ପ୍ରାଣୀଏ କେମତି ।
ଅନୁପମ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ନରେ ନ ସମ୍ଭବେ
ଯେତେ ଦେଖିଲେ ହେଁ ମନ ନ ମାନଇ ତେବେ ।
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ ଯେତେ ଶ୍ରୀମଦାସିରଣ
ତଥାପି ନୋହୁଲୁ ଐଶୀଶ୍ୱର-ଉଦ୍‌ଘୋଷନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମାତୂଳାଳୟ ଗ୍ରାମ ମାୟାପୁର
କାମାରସୁକୁର ପାର୍ଶ୍ୱେ ଅବସ୍ଥାନ ତାର ।
ଜନନୀ ସହଚେ ଦିନେ ଯାଉ ଯାଉ ତହିଁ
ମାତାଙ୍କୁ କହିଲେ ବ୍ୟଗ୍ର ଅଧବାଟ ଆଉଁ ।

‘ବସ୍ତେ ମୋତେ ଭଲକରି ଆଛାଦନ କର
କେହି ଯେହ୍ନେ ନ କରିବେ ମୋ ପ୍ରତି ନଜର ।’
ସନ୍ତାନଙ୍କ କଥାମତେ ଦେଖା ଚନ୍ଦ୍ରମଣି
ବସ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକେ ତାଙ୍କୁ କୋଳେ ଢୁବୁ ଦେନ ।
ପଥ ମଧ୍ୟେ ଥିଲା ଏକ ପୀରଙ୍କ ଆସ୍ଥାନ
ସୁଶୀତଳ ତରୁତଳ ମନୋରମ ସ୍ଥାନ ।
ସେଥିର ସନ୍ତାନ ପାଇ ପ୍ରଭୁ ରଦାଧର
ମାତାଙ୍କୁ କହିଲେ ମୋତେ ଓହ୍ଲାଅ ସହର ।
ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ ସତ୍ୟପୀର ଯହିଁ ଅଧିଷ୍ଠିତ
ଓହ୍ଲାଇ ଜନନୀ କୋଳୁଁ ଧାଇଁଲେ ହୃଷିତ ।
ମହା ଦବ୍ୟାସ୍ତବ ହେଲୁ ଅନ୍ତରେ ସଞ୍ଚାର
ବାନ୍ୟଗୁଣ୍ୟ ସଂଜ୍ଞାସ୍ଥାନ ବସିଣ ସେଠାର ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଦେଶ ଯେତେ ତାଙ୍କୁ କଲେକ ଅସ୍ଥାନ
ଶ୍ରବଣେ ନ ପ୍ରବେଶିଲୁ ଜନନୀ ବଚନ ।
ତା ଦର୍ଶନେ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ଦୃଢ଼ସ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ
ପ୍ରବୋଧ ବଚନମାନ କହିଲେ ବହୁଳ ।

କେତେକ୍ଷଣ ପରେ ଜ୍ଞାନ ସୁନ୍ଦର ସମାଗତ
ହୃଦୟେ ଚଳିଲେ ପ୍ରଭୁ ମାତାଙ୍କ ସହୃଦ ।
ଅନ୍ତର ମଧୁର ଅଟେ ଲୀଳାର ପ୍ରସଙ୍ଗ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ପଥ ମଧ୍ୟେ ପୁଣି ଏକ ରଙ୍ଗ ।
ପୂର୍ବପର ପାର୍ଥ ପାର୍ଥ ମାତାଙ୍କର କୋଳେ
ପଥପ୍ରାନ୍ତେ ଉପନୀତ ଏକ ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ ।
ଲଙ୍କାପୋଡ଼ା ହନୁ ଚଢ଼ି ବହୁ ସମବେତ
ଯା ଦର୍ଶନେ ନବସ୍ତବେ ଚିତ୍ତ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ।
କୋଳରୁ ଓଢ଼ାଇ ପଡ଼ି ଶ୍ରୀଦେବ ଚକ୍ଷଣ
ଘର ବେଗେ ଧାଇଁଲେକ ହନୁ ସନ୍ନିଧାନ ।
ବାନର ହଂସକ ଜନ୍ମ ନୁହନ୍ତି ତ ପୋଷା
ତଥାପି ଗଦାଜ ପ୍ରତି ନ କଲେ ସେ ହଂସା ।
ଓଢ଼ାଇ ଆସିଲେ ଯେହୁ ବସିଥିଲେ ତ୍ରାଳେ
ସର୍ବେ ମିଳି ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ଶୀତା କଲେ ।
ଜନନୀ ଆକୂଳ ପ୍ରାଣ ବ୍ୟାପାର ଦେଖିଣ
ଅତି ବିକଳେ ତାକୁନ୍ତି ସୁତେ ଘନ ଘନ ।
ବହୁକ୍ଷଣ ପରେ ପ୍ରଭୁ ଲୀଳା ସାଙ୍ଗ କରି
ଜନନୀ ସମୀପେ ପୁଣି ଆସିଲେକ ଫେରି ।
ଘଟଣା ସାମାନ୍ୟ ଅତି ନୁହେଁ ଗୁରୁତର
ଲକ୍ଷ୍ୟକର ଅମାନୁଷୀ କାର୍ଯ୍ୟ ବାଳକର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକଦୁଃଖ ସଂସାର ବନ୍ଧନ
କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଦ୍ଧା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଦେଖିବୁ କି କାହିଁ ରୁହୁ ଆରେ ବାସୀମନ !
ନୃତ୍ୟ କରିବାର ଶିଶୁ ସଙ୍ଗେ ହନୁମାନ ?
ଦୈବାତ୍ ପଡ଼ିଲେ କେହୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଲେ
ଦନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼େ ଖେଦ ଆସନ୍ତି ସ୍ବଳେ ।
ଗଦାଜଙ୍କ ସହ କିନ୍ତୁ ବିପକ୍ଷତ ଶ୍ରୀ
କି ରଙ୍ଗେ ଝେଲଇ କିଏ ବୋଧଗମ୍ୟ ଅତି ।
ତରୁଲତା ଗୁଳୁ ଆଦି ପଶୁପକ୍ଷୀଗଣ
ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ କିମ୍ବା ଜଡ଼ ସଚେତନ ।
କେଉଁ ଭକ୍ତ କେଉଁ ରୂପେ ଏହୁ ଅବତାରେ
ବିହରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗେ ଏ ଭବ ସଂସାରେ ।
ସ୍ଥାନମାନ ରୁଚ୍ଛନ୍ନ କାହାକୁ ନ କର
ଆରେ ମନ ! ସରବେ ସେ ପୁଲକାୟ ତୋର ।
ଜୟ ଜୟ ଜ୍ଞାନଦାତା ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵ ପାର୍ଥ
ଧରାଧାମେ ଶିଶୁରୂପୀ ଶ୍ରୀଦେବ ଗଦାଜ ।
ସୁବ୍ରତ ଦିଅନ୍ତୁ ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ! ଦୟାକରି
ନରୁବା ଭକ୍ତକୁ ତବ ଚିତ୍ତେ କିପରି ।
ମୋହଜାଲେ ସମାଜ୍ଞନ ସଦା ବେନି ନେତ୍ର
ସେ କାଳ ରେହ ଦେଖାନ୍ତୁ ଦିବ୍ୟ ଲୀଳା ଚିତ୍ର ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାରାବାର ।

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ ଓ ପାଠଶାଳାରେ ଅଧ୍ୟୟନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତାବ୍ୟ କଲ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତା ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଗଦାଜଙ୍କ ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
ଜାଣିନେ ପ୍ରମୁଦ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ଶୀତଳ ।
ସ୍ବଚ୍ଛବ ଚରଣ ସଦା ହୁଏ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ
ଶୁଣିବାକୁ ଭଗବତ କଥା ଅତି ସୁଖୀ ।

ଯେକାଳେ କରନ୍ତି ପିତା ପୁରାଣାଦି ପାଠ
ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ବସି ସନ୍ନିକଟ ।
ଅରେ ମାତ୍ର ଶୁଣନ୍ତି ସେ ଯେଉଁ ଉପାଖ୍ୟାନ
ମାନସୁଁ ନ ହୁଏ ତାହା କେବେ ବିସ୍ମରଣ ।
ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ସେ ବିଷୟେ ବହୁଦିନ ପରେ
ଆବୃତ୍ତି କଲେ ଯଥା ଲିଖିତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ।
ଜାଣିନ ବା ଯାତ୍ରା ଯାହା ଦେଖନ୍ତି ଯେଉଁଠି
ଅନୁକରଣ କରନ୍ତି ତଦ୍ରୂପ ସେଇଟି ।

ପୁର ଅଭ୍ୟୁତ ମେଧା ଦେଖିଣ ଏମନ୍ତ
 ଅଧ୍ୟାପନ ପାଇଁ ତାତ ହେଲେ ଯନ୍ତ୍ରବନ୍ତ ।
 ପଞ୍ଚମ ବରଷେ ପ୍ରଭୁ କଲେ ପଦାର୍ପଣ
 ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ।
 ଗ୍ରାମେ ଥିଲ ଲହାଙ୍ଗର ଯେଉଁ ପାଠଶାଳା
 ତହିଁ ବସିଥିଲ ଏକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପାଠଶାଳା ।
 ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକପାଇଁ ଅବସ୍ଥିତ ତାର
 ପ୍ରତିଭାକୁ ହେଲେ ଯହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
 ଜନତର ଗୁରୁ ଯେହୁ ସଫଳାନୁଦାତା
 ତରୁତର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପାଳନ କରନ୍ତା ।
 ସେହି ବିଭୁ ସଂପାଦକ ପ୍ରଥା ଅନୁସର
 ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଗଲେ ବହୁପଥ ଧରି ।
 ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ ଅମାନ୍ୟତା ତରଣ କଲରେ
 ମୋହଲେ ପ୍ରତିଜ୍ଞ ମନ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ।
 ଶୁଦ୍ଧାଳୀରେ ପାଠପଢ଼ା ଯେମନ୍ତ ନିୟମ
 ପ୍ରାଚୀନକାଳେ ଅପରାଧେ ପ୍ରତି ସମାଗମ ।
 ପାଠପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଭା ତହିଁ କରି ଏକତର ,
 ନାନା ଶିକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ହୁଅନ୍ତି ସେ ରକ୍ତ
 ଗୁଡ଼ିକ ବାହୁଡ଼ିବା କଥା ସରବେ ବିସ୍ମୟ ।
 କୃଷ୍ଣଲୀଳା ରାମଲୀଳା ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସାର
 ଅଭିନୟ ସେ ସବୁର ଅଙ୍ଗବ ସୁନ୍ଦର ।
 ନିଜେ ସକ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗୀତ ସଜାନ୍ତି
 ବିବିଧ ବାଜଣା ନିଜ ଶ୍ରୀମୁଖେ ବଜାନ୍ତି ।
 ଶାସ୍ତ୍ର, ମୁରୁଦଙ୍ଗ, ଶିଙ୍ଗା, ଶଙ୍ଖର ନିନ୍ଦା
 ବଦନେ କରନ୍ତି ତାର ଅନୁରୂପ ଶବ୍ଦ ।
 ହାସ୍ୟ ପ୍ରହସନ ଯାହା ଯହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ
 ଗଦାଧର ଏକାକୀ ତାହା କରନ୍ତି ପୁରଣ ।
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ବାଳକ ସକଳେ
 ଗୁଡ଼ିକ ଫେରିଯିବା କଥା ନ ଭଲନ୍ତି ତଳେ ।
 ଏଥର ସଂବାଦ ପାଇ ଶିକ୍ଷକ ଆପଣେ
 ଯାହା ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶିଲେ ଦିନେ ।
 ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ସ୍ନେହ ଗଦାଧରଙ୍କ ଠାରେ
 ତାଡ଼ିଲା କଲେ ନାହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
 ସୁତ ନିର୍ବିଶେଷେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାର
 ଅତି ସରାଗେ କଲେ ସଫଳା ଆଦର ।

ବିଦ୍ୟାଳୟେ ଦିନକରେ ଗୁରୁ ମହାଶୟ
 ଗଦାଧରଙ୍କ ପାଶେ ତାଙ୍କ ସ୍ନେହେ ଅତିଶୟ ।
 କହଲେ ଶୁଣୁଛୁ ଗୁରୁ ଗୀତବାଦ୍ୟ କରି
 ଶୁଣାଇ ସଙ୍ଗୀତ ଥରେ ତୋଷ ମନ ମୋର ।
 ଗୁରୁ ବାଦ୍ୟ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଏକାକୀ ଉଠିଲେ
 ସଙ୍ଗେ ସମ୍ମୁଖେ ତକ୍ଷଣେ ଯାହା ଆରମ୍ଭିଲେ ।
 ଆନନ୍ଦେ ଗାଇଲେ ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ
 ଦୁଇ ହସ୍ତେ ତାଳ ଦେଇ ନୃତ୍ୟ ଦୁଇପାଦେ ।
 ହସି ହସି ଲେଖିଗଲେ ପ୍ରତି ଅଧ୍ୟାପକ
 କେ ପାରିବ ବଞ୍ଚି କେତେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ସେ ପୁଣି ।
 ସନ୍ନିକଟେ କରୁଥିଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ
 ହାସ୍ୟରୋଚ ଶୁଣି ଧାବମାନ ସନ୍ନିଧାନେ ।
 ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ଏକମେଲେ ଶିକ୍ଷାରେ ଉନ୍ନତ
 ରଙ୍ଗ ମଞ୍ଚରେ ଶୁଦ୍ଧାଳୀ ହେଲେ ପରୀକ୍ଷକ ।
 ପ୍ରଭୁ ପ୍ରତି ସମାକୃଷ୍ଟ ସରବେ ଏସନ
 ସେ ନ ଆସିଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନ ଛନ୍ଦଛନ୍ଦ ।
 ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ କା'ର ମୁଖେ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ କଥା
 ଗଦାଧରଙ୍କ ଆଗମନ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ସଙ୍ଗେ ।
 ଏଭଳି ଶିକ୍ଷକ ଆଉ ପ୍ରତିଜ୍ଞ ତରଣ
 ନିଜ ମନ୍ତ୍ରରେ ଅଧମ କରଇ ବନ୍ଦନ ।
 କଠୋର ତପସ୍ୟା କରି ନ ମିଳଇ ଯାହା
 କାମାରସୁନ୍ଦରବାସୀ ହେଲେ ପ୍ରାପ୍ତ ତାହା ।
 ମାନବ ଜନମ ଲଭି ଧନ୍ୟ ଏ ସଂସାରେ
 ନାରାୟଣ ଶିକ୍ଷା କଲେ ଯିଏ ସହୃଦରେ ।
 ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସବିଶେଷ ଶରଧା ଯତନ
 ଗଦାଧର ଶିଖିବେ ସେହୁ ଲଙ୍ଘନ ପଠନ ।
 ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧାଳୀରେ ଯାହା ପାଠପଢ଼ାବିଧି
 ଅଳପ ସମୟେ ଶିଖି ନେଲେ ଗୁଣନୟ ।
 ମହାପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟ ଥିଲେ ଶ୍ରୀହସର
 ବାରେ ମାତ୍ର ଯା ଶୁଣନ୍ତି ନ ହୁଏ ପାଶୋର ।
 ପ୍ରତିଲିପି ଶିକ୍ଷାଦେ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ
 ପ୍ରଭୁଦ୍ବାରା ତରଳ ପାଠ କଲେ ପ୍ରଥମରେ ।
 ପ୍ରଭୁଦ୍ବାରା ଅନୁରାଗ ଶ୍ରୀହସରଙ୍କ ପ୍ରତି
 ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିବାକୁ ଅତିଶୟ ପ୍ରୀତି ।
 ମହାଭାରତାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ କମ୍ପା ରାମାୟଣ
 ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟେ ଯହିଁ ଯହିଁ ହୁଅଇ ପଠନ ।

ସେହୁ ସେହୁ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ଉପନୀତ
 ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତି ପାଠ ଆଶ୍ରୟ ସହୃଦ ।
 ଏ ଭାବେ ଶିଖିଲେ ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଉପାଖ୍ୟାନ
 ଶୁଦ୍ଧାଳୀରେ ଯେ ସମସ୍ତ ନ ହୁଏ ପଠନ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ପୃଥାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାରାବାର ।
 ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଭ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ

ସଙ୍ଗିରଣଙ୍କ ସହ କ୍ରିଡ଼ା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତବିକଲତରୁ
 ଅପାର କରୁଣା ପିନ୍ଧୁ ନିରଞ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଶ୍ରବଣ-କାର୍ତ୍ତିନେ
 ଦବ୍ୟ ନେତ୍ର ପାଇ ଅଛୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମଣେ ।
 ଦବ୍ୟଲୀଳା ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ମାନସ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ
 ଶିତାପ ସନ୍ତପ୍ତ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ଶୀତଳ ।
 କ୍ରିଡ଼ା ଆରମ୍ଭିଲେ ପ୍ରଭୁ ଦନ୍ତଦନ ଯେତେ
 ସେ ସକଳ ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ଶକ୍ତି କାହିଁ ଚିତ୍ତେ ।
 ସମବୟସ ବାଳକ ଯେତେ ଥିଲେ ଗ୍ରାମେ
 ସେ ସରବେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ରୁଣୁ ଚମେ ଚମେ ।
 ସ୍ନେହ ତୋରେ ନନ୍ଦା ଏବେ ସରବେ ଏପରି
 ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ଶାନ୍ତି ନ ଥାଏ କାହାରି ।
 ଗଦାଇ ବହୁନେ ଝେଲେ ନ ଲାଗଇ ମନ
 ଅନ୍ତରେ ବାସନା ସଙ୍ଗେ ଥିବେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
 ଯେତେକ୍ଷଣ ଟେକିଆନ୍ତି ଗଦାଇ ସହୃଦ
 ଆପଣା ଆପଣା ଗୁଡ଼ ହୁଅନ୍ତି ଶୁଣୁତ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାଦେଈ ବାଳକଙ୍କ ସନ୍ତୋଷ କାରଣ
 ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି ଅନୁ ବିବଧ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
 ଭୋଜନ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ସ୍ୱାଦୀଙ୍କ ସହୃଦେ
 ତା ଦେଖିଣ ପିତାମାତା ଉତ୍ତପିତ ଚିତ୍ତେ ।
 ତେଲି ମାଲୀ ଆଦି କରି ବହୁତ ବାଳକେ
 ଖେଳନ୍ତି ଗଦାଇ ସହ ଅତି କରୁରୁକେ ।
 ବାଳକଙ୍କ ସାଧାରଣ ଖେଳ ସେ ପ୍ରକାର
 ନ ବଳଇ ମନ ତହିଁ ଗଦାଧରଙ୍କର ।

ବ୍ରଜବାସେ ପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇ ଦେବରାୟ
 ତଦ୍ରୂପ କ୍ରିଡ଼ାରେ ରତ ଅଧିକ ସମୟ ।
 ସୁବଳ ସାଜଇ କେହୁ, କେହୁ ବା ଶ୍ରୀଦାମ
 କେହୁ ବା ସୁଦାମ, ଆଉ କେହୁ ବସୁଦାମ ।
 ଗଦାଧର ନିଜେ କାନ୍ଥ-ଭାବ ଆଶ୍ରେପଣେ
 କ୍ରିଡ଼ା କରନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେତେ ବୃନ୍ଦାବନେ ।
 କେତେବେଳେ ସଙ୍ଗୀସହ ଗୋରୁରଣେ ରତ
 କେବେ ବା ଦୋଳନ୍ତି ବୃକ୍ଷତାଳେ ଆଦିନାଥ ।
 ବୃକ୍ଷୋପରେ ରଖିଦେଇ ବସୁ କେତେବେଳେ
 ଆରମ୍ଭନ୍ତି ଜଳକ୍ରିଡ଼ା ଅତି କୁତୃହଲେ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜଳକେଳି ମଧୁର ଆଖ୍ୟାନ
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ କର ତା ଶ୍ରବଣ ।
 ଗୁଡ଼ପାଶେ ଥିଲା ଏକ ବଡ଼ ପୁଷ୍କରିଣୀ
 ହାଲ୍‌ଦାର ପୋଖରୀ ନାମେ ଚରୁରରେ ଜାଣି ।
 ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ନିରମଳ ସରଳ ତାହାର
 ଜଳାଭାବ ମେଣ୍ଟାନ୍ତା ଯା ପକ୍ଷୀବାସୀଙ୍କର ।
 ସ୍ନାନ ପାନ ରନ୍ଧନାଦି ସରବ କାର୍ଯ୍ୟରେ
 ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା ତାହା ଅବାଧରେ ।
 ନରନାରୀ ଉଭୟଙ୍କ ନିତ୍ୟସ୍ନାନ ପାଇଁ
 ପୃଥକ ପୃଥକ ଦୁଇ ଘାଟ ବନା ଥାଇ ।
 ଷ୍ଟୁତ, ଷ୍ଟୁତ, ଶିଶୁ ଯେହୁ ଗଦାଧର ରୁଲେ
 ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ଘାଟେ ସେହୁ ସ୍ନାନ କରୁଥିଲେ ।
 ଦିନକରେ ଗଦାଧର ବୟସ୍ୟ ସହୃଦ
 ସ୍ନାନୋଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ସେହୁ ଘାଟେ ହେଲେ ଉପନୀତ ।
 ସେ ସମୟେ ସେ ପକ୍ଷୀର ରମଣୀ ସରଳେ
 ସେହୁ ଘାଟେ ଆସିଣ ଯେ ସ୍ନାନେ ରତ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଳକଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ ଯେପରି
 ପାଣିରେ ପଶିଲେ ଆଉ ରହେ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ ।
 ଗୋଟି ପ୍ରତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି କେହି ତହିଁ
 ପାଣି ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ଦେଲେ ଆବର ଯେ କେହି ।
 ସ୍ନାନେ ରତ ଥିଲେ ଯେଉଁ ବଧୂଏ ସେକାଲେ
 ପାଣି ପଡ଼ିଲୁ ସେହୁ ଅତି ସୁରୁପ ହେଲେ ।
 ଆହ୍ନିକାଦି କରୁଥିଲେ ଆଉ ଯେଉଁମାନେ
 ପାଣି ଛୁଟା ନିପତିତେ ରୁଷ୍ଟି ବି ସେମାନେ ।
 ଯେତେ ନିବାଶିଲେ ତାହା ନ ଶୁଣିଲେ କେହି
 ଅଧିକ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ରତ ବରଦ୍ରୁ କଲ୍ଲାଇ ।
 ଏକ ବୃଦ୍ଧା ନାଶ୍ନ ତହିଁ ହୋଇ ଖୋଧାନ୍ୱିତ
 ବୋଇଲେ “ଏ ଘାଟେ ରୂପେ ଆସି କି ନିମିତ୍ତ ?
 ଅନ୍ୟ ଘାଟ ଅଛଇ ତ ସୁରୁଷ୍ଟି ପାଇଁ
 ଏଠାକୁ କିମ୍ପାଇ ଆସି ସେଠାକୁ ନ ଯାଇ ।
 ଜାଣନା କି ନାଶ୍ନମାନେ ସ୍ନାନ କରି ସାରି
 ଲୁଗାପଟା ପାଲଟାନ୍ତି ଏଠାରେ ତାଙ୍କର ।
 ସେ ସମୟେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଲଙ୍ଘି ଦର୍ଶନ
 ବହୁତ ନୁହଇ ରୁଦ୍ଧ ପକ୍ଷେ କଦାଚନ ।”
 ସୁଦ୍ଧିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ତହିଁ ବାଳକ ଗଦାଇ
 “କି ହେଉ ତା ଦରଶନ ବହୁତ ନୁହଇ ?”
 ବାଳକେ ଚୁଟିଲୁ ଭଲ ତାର ପ୍ରଘୋଷର
 ଦେଇ ନ ପାରି ଅଧିକ କଲେ ଚିରସ୍ୱାର ।
 ଶୁଣି ହୋଇ ବାଳକ୍ରନ୍ଦ ପାଶ୍ଚାତେ ମାନସେ
 ଏ ସବାଦ ପ୍ରବେଶିଲେ ମାତାପିତା ପାଶେ,
 ସେ ସରବେ ଆନ୍ତୋପରେ ହୋଇ ଖୋଧାନ୍ୱିତ
 ଶାପିବେ କଟୁ ବଚନ କହଣ ବହୁତ ।
 ଏ ଶଙ୍କାରେ ଅନ୍ୟ ସବେ ହୋଇଲେ ନିରସ୍ତ
 ଗଦାଧର କିନ୍ତୁ କେବେ ନୋହୁଲେ ବରତ ।
 ତାଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ଯେଣୁ ଅନ୍ୟ ପରିକାର
 କାରଣ ଲେଖନ୍ତି ସବୁ ବିଧି ନିଷେଧର ।
 ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ତର ପ୍ରାପ୍ତ ନୋହୁବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ସେ କାର୍ଯ୍ୟରୁ କେତେବେଳେ ନ ହୁଅନ୍ତି ସ୍ଥାନ ।
 ହମାଗତ ଯାଇ ଡେଖୁ ଆଉ କେତେ ଦିନ
 ଉଡ଼ାଲେ ରହୁ ଦେଖିଲେ ରମଣୀଙ୍କ ସ୍ନାନ ।
 ବୃଦ୍ଧା ନାଶ୍ନକୁ ଡକନ୍ତେ ଭେଟି ଦିନକର
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଫେଡ଼ିଲେ ସେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାର ।

“ଆଉ କେତେ ଦିନ ସ୍ନାନ ଦେଖିଲୁଣି ମୁହିଁ
 କୌଣସି ରୂପ ଅଶୁଭ ଦିଶିଲୁ ତ ନାହିଁ ।”
 ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କହୁ ସେ ବୃଦ୍ଧା ରମଣୀ
 ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ପାଶେ ପ୍ରବେଶି ତକ୍ଷଣି,
 ଯାହା ଯାହା ଦିଶିଥିଲା ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଦିନ
 ନିନେଦିଲେ ହସି ହସି ତାର ବିବରଣ ।
 ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରା କହୁଲେ ତାହାଙ୍କୁ
 “ମନେ ନ ଦେନ ଅବୋଧ ଶିଶୁର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ।
 ଆଉ କେବେ ଏ କରମ ନ କରିବା ପାଇଁ
 ଅବସର ଦେଖି ତାକୁ ଦେବି ମୁଁ ଚୁଟାଇ ।”
 ନିରଜନେ ଗଦାଇକୁ ପାଇ ଦିନକରେ
 କାରଣ ଚୁଟାଇ ଦେଲେ ସରଳ ସ୍ୱରରେ ।
 “ରମଣୀଏ ଜଳାଶୟେ ସ୍ନାନ କରି ସାରି
 ପାଲଟାନ୍ତି ଲୁଗାପଟା ସେ କାଳେ ତାଙ୍କର ।
 ନିତି ନିତି ଯାଇ ରୁଦ୍ଧେ କର ତା ଦର୍ଶନ
 ନିବାଶିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ନ କରି ଶ୍ରବଣ ।
 ଆବର ବୋଲୁଛ କି ନା ତାହାଙ୍କୁ ଉତ୍ତରେ
 ଦର୍ଶନ କଲେ ବା ଶୁଣି କି ଅଛି ତହିଁରେ ।
 ମଣିଲୁ ରୁଦ୍ଧର କିଛି ହେଉ ନାହିଁ କ୍ଷତି
 ଯା କହୁଛ ଏବେ ଶୁଣି ଶୁଣି କରି ମତି ।
 ଲଜ୍ଜାଶୀଳା ଅଟନ୍ତି ସେ ସ୍ୱରୂପେ ରମଣୀ
 ତବ କର୍ମ ଉପକାଏ ତାଙ୍କ ମନେ ଗୁନ ।
 ରୁଦ୍ଧର ମାତୃସ୍ଥାମୟା ଯେହେତୁ ସେମାନେ
 ତାଙ୍କର ଅବମାନନା ଲଗେ ମୋର ପ୍ରାଣେ ।
 ମୁଁ ଆଉ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାହିଁ କିଛି ଭିନ୍ନ
 ସରବେ ସେ ହେଉ ତବ ଜନନୀ ସମାନ ।
 ଅପମାନିତ ହେଲେ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ମୋର ଅପମାନ ତାହା ଜାଣ ସମ୍ୟକରେ ।
 ଜନନୀ ସଦୃଶା ନାଶ୍ନ ସମ୍ମାନେ ଆଦାତ
 ରୁଦ୍ଧ ପକ୍ଷେ ଡେଖୁ ବସ ! ନୁହଇ ବହୁତ ।
 ଏପରି କରମ ଆଉ କେବେ ନ କରିବ
 ମୋର ଅବା ତାଙ୍କ ମନେ ଯାହା ବ୍ୟଥା ଦେବ ।”
 ଜନନୀଙ୍କ ପାଶୁ ପାଇ ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ତର
 ସେହି ଦିନୁ ସେ କରମ ସ୍ଥାନ ଗଦାଧର ।
 ଗୋସୁରଣ କଥା ଅତି ଶ୍ରବଣ ମଧୁର
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ଆଶ୍ୱାସନ ତାହାର ।

ଗୋରୁରଣ ବାଳକଙ୍କ ସ୍ଵରୂପ ଏମନ୍ତ
 ଅଶ୍ଵିରେ ଦେନଶ ମୁଢ଼ି ଗୋଧନ ଚରନ୍ତି ।
 ଗ୍ରାମରୁ ବାହାରି ଗୋରୁ ଗଲେ ମଇଦାନେ
 ଏକତେ ଖାଆନ୍ତି ମୁଢ଼ି ରଖିଆଳମାନେ ।
 ଖାଇ ଖାଇ ହୁଏ କେତେ ନୃତ୍ୟ ଶୀତା ଗୀତ
 ବଞ୍ଚିବାକୁ ସେ ସକଳ ଶକ୍ତି ପରାହତ ।
 ରଖିଆଳମାନେ ଦିନେ ତରୁତଳେ ବସି
 ମୁଢ଼ି ଖାଉଥିଲେ ସର୍ବେ ହୋଇ ଅତି ଖୁସି ।
 ଥିଲେ ହେଁ ପ୍ରବର ମୁଢ଼ି ଆପଣା ଅଶ୍ଵିରେ
 କରୁଥିଲେ ଛତାଛତା ମୁଢ଼ି ପଟ୍ଟରେ ।
 ଦର୍ଶନ କରଣ ଏହା ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ବ୍ରଜରାବ ଉଦୀପନେ ହୋଇଲେ ବିଭୋର ।
 ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ଏକାବେଳେ
 ନିରେଖିଣ ତାହା ସର୍ବେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ ।
 ବେନ ନେହୁଁ ବହୁଗଳ ଅଶ୍ରୁ ଅବରଳ
 ଭୁଜ ଦ୍ରୁପେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଵପନ କେବଳ ।
 ରାବ ମହାରାବ ଆଦି ପେମର ବିବାଶ
 ବାଳକେ ଜାଣିବେ କାହୁଁ ସେଥିର ସନ୍ଦେଶ ।
 ‘ଗଦାଈ’ ‘ଗଦାଈ’ ବୋଲି ଡାକିଲେ ସେ ଯେତେ
 ଶ୍ରବଣେ ନ ପ୍ରବେଶିଲ ସେ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ।
 ପିତାଲୁଗା କାନ ଧରି କେ କଲ ପବନ
 କେ ଫୁଲିଲ ଆସି କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଘନ ଘନ ।
 କେ ଭାବିଲ ପ୍ରୋତପୁଷ୍ପ ପଡ଼ିଛି ଶରୀରେ
 ରାମ ନାମ କଲ ତହୁଁ ଉପେ ଉଚ୍ଚସ୍ଵରେ ।
 କହିକ୍ଷଣ ପରେ ସଜ୍ଞା ଆସିଲ ଲେଉଟି
 ପ୍ରଥମରେ ପିରୁଡ଼ିଲ ଲୋଚନ ଦୁଇଟି ।
 ବାଳକେ ପାଇଲେ ଏବେ ପ୍ରାଣରେ ଅଶ୍ରୁପ୍ରସା
 ନିରାଶ୍ରୟ ଦୂର ହୋଇ ଜନ୍ମିଲ ହରଷ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ସାଥୀ ରଖିଆଳଗଣ
 “ତୋତେ ଅଣି ଆମ୍ଭେମାନେ ହେଲୁ ହଇରାଣ ।
 ଅଜଠାରୁ ତୋତେ ଆଉ ସଙ୍ଗେ ନ ଅଣିବୁ
 ତୋହର ଗୁହରେ ରହି ଏକାକୀ ଖେଳିବୁ ।”
 ପଡ଼ୋଶୀ କହନ୍ତି ତାଙ୍କ ଜନମ ଅବଧି
 ରାବ ମହାରାବ ଦୁଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗେ ନିରବଧି ।
 ଗ୍ରାମର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତେ ଥିଲ ସେ ଉଦ୍ୟାନ
 ତାହା ତାଙ୍କ ଶୀତାସ୍ଥଳ ଗୋରୁରଣ ସ୍ଥାନ ।

ଅତି ମନୋରମ ଜାଗା ପ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ
 ‘ଭୂତିଖାଳ’ ସ୍ଵୋତସ୍ପତୀ ବହେ ତା ପାର୍ଶ୍ଵରେ ।
 ଗ୍ରାମରୁ ଅନନ୍ତଦୂର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଜନ
 ଉଦ୍ର ଉଦ୍ର ଆମ୍ବବୃକ୍ଷ ତହିଁ ସୁଶୋଭନ ।
 ଶାଖାମାନ ଏତେ ନିମ୍ନେ ପଡ଼ିଛି ଓହ୍ଲିଲି
 ବାଳକେ ଚଢ଼ନ୍ତି ତହିଁ ହୋଇ କୃତଜ୍ଞଳୀ ।
 ଯେମନ୍ତ ବାଳକେ, ଶୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ ସେହୁପରି
 ବିଧାତା ଆଗନ୍ତୁଁ ଯେହ୍ନେ କରୁଛି ତଥାଗ ।
 ମହା ଭାଗ୍ୟବାନ ସେହୁ ଉଦ୍ୟାନର ସ୍ଵାମୀ
 ଯାହାଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ହେଲ ଦେବ ଶୀତାଭୂମି ।
 ମାଣିକ ବାଣ୍ଟୁରୀ ନାମେ ସେହୁ ପରିଚିତ
 ବିପ୍ରକୁଳୋଭବ ସତ୍ତ୍ଵଗୁଣ ସମନ୍ୱିତ ।
 ଧନାତ୍ୟ ତାଲୁନଦାର ଉଦାର ପ୍ରକୃତି
 ଅତ୍ୟଧି ସେବାରେ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ପୀରତି ।
 ଶ୍ରୀହରି ଚରଣେ ସଦା ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ମନ
 ପ୍ରଶାନ୍ତ ଉଦାର ଚିତ୍ତ ମହାଦାମାୟା ପୁଣ ।
 ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କାଦିରୁ ଯା ହୁଅଇ ଆସୁ
 ସାଧୁସନ୍ଥ ସେବିକାରେ କରନ୍ତି ତା ବ୍ୟୟ ।
 ହରିପଦ ଲୁବଧି ଚିତ୍ତ ଭକ୍ତ ମହାନନ
 ବାଲୁ ଶୀତାଭୂମି ହେବ ତାଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ ।
 ଆଗୁଁ ଯେହ୍ନେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଏହୁ ସମାଗୁର
 ଉଦ୍ୟାନ ସ୍ଥାପିବା ପରେ ଗଲେ ସ୍ଵର୍ଗପୁର ।
 ସହୋଦର ହେଲେ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ
 ଧର୍ମେ ତାଙ୍କ ଦୃଢ଼ ଚିତ୍ତ ଅଗ୍ରଜଙ୍କ ପରି ।
 ପରିବାରବର୍ଗ ମଧ୍ୟ ସେ ଗୁପ୍ତେ ଗଠିତ
 ସର୍ବେ ଭକ୍ତ, ତାରତମ୍ୟ ନ ହୁଏ ଲକ୍ଷିତ ।
 ମାଣିକ ବଣରେ ସର୍ବେ ସୁଷ୍ଟ ତାଙ୍କ ରାବେ
 ଯାଙ୍କ ଗୁହ୍ୟେ ଆତଯାତ ସଦା ପ୍ରଭୁ ଦେବେ ।
 ତାଙ୍କ ପରିବାରେ ଥିଲେ ଯେ ରମଣୀବୃନ୍ଦ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଚିତ୍ତେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ।
 ଗଦାଈ ଆସିଲେ ଗୁହ୍ୟ ସରବେ ମିଳଣ
 ନାନା ଅଳଙ୍କାରେ ତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ଭୂଷଣ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ-ନିଃସୃତ ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ତାଙ୍କର
 ଚିତ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଅପାର ସୁଖ-ପାରାବାର ।
 ସେ ମନ-ମୋହନ କଥା ଯେ ଶୁଣଇ ଥରେ
 ପ୍ରାଣ ମନ ତାର ଆଉ ନ ଲାଗେ କାହିଁରେ ।

ମାଧୁର୍ଯ୍ୟର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ଏ ଭୁବନେ
ପ୍ରତି ବାକ୍ୟରୁ ଶରଳ ଅମୃତ ଯେପ୍ରକାରେ ।
ଦିନେ ମାତ୍ର ନ ଦେଖିଲେ ବ୍ୟାକୁଳ ଅନ୍ତର
ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ପାଶେ ପେରନ୍ତି ଖବର ।
ଗଦାଧର ପ୍ରବେଶନ୍ତି କହି ଯେତେବେଳେ
ବେଢ଼ିଯାନ୍ତି ଚଉଦିନେ ରମଣୀ ସକଳେ ।
ବିବିଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି ପବେ ହସ୍ତେ
ଖାଇବା ନିମିତ୍ତ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବେଦନା ଯାଚନ୍ତେ ।
ଶିଶୁମତ ଗଦାଧର ହର୍ଷେ ଲମ୍ପି ଦେଇ
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ମିଷ୍ଟାନ୍ନଯାକ ହସ୍ତ କାଢ଼ିନେଇ ।

କିଏ ଏ ରମଣୀବୃନ୍ଦ ମାଣିକ ଭବନେ
ଦେଖା ବା ମାନସୀ ତାହା କିଏ ଅବା ଜାଣେ ।
ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ମନ ! କେଉଁ ପ୍ରସଂସାଜନ
ସରବେ ଅଟନ୍ତି ତୋର ପ୍ରଣୟ ଯେ ଜାଣ ।
ପ୍ରାପକ ହୁଅନ୍ତି ଯଦି ତାଙ୍କ ପଦଧୂଳି
ସାର୍ଥକ କରନ୍ତି ଜନ୍ମ ଶିରେ ତାହା ବୋଲି ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ପୂଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାଶୁବାର ।
ଦୂର ହେନ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର-କଷଣ
ପରମ ଅଶ୍ରୁସୁ ରୂପେ ଭିଷ୍ମ ଭଗବାନ ।

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ପିତୃବିଘ୍ନୋଗ ଓ ସାଧୁସଙ୍ଗ ଚେଷ୍ଟା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତବଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଜଗତ ଜନର ନାଥ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ସାଧୁସଙ୍ଗର କାହାଣୀ ଅଜନ ମଧୁର
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ଚିତ୍ତ କରି ସ୍ଥିର ।
ଅତିକ୍ରମ କରି ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମମ ବରଷ
ଅଷ୍ଟମରେ କରନ୍ତି ଯେ ପ୍ରବେଶ ।
କାନ୍ଦିମଧ୍ୟେ ଶୁଦ୍ଧରାମ ଜନକ ତାଙ୍କର
ମର କଲେବର ତେଜ ଗଲେ ସ୍ବର୍ଗପୁର ।
ଅନିତ୍ୟ ଅସାର ଏହି ଦୁଃଖମାନ ମହା
ପୁରାଣରେ ଶୁଣିଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାସୀ ।
ପିତୃବିଘ୍ନୋଗରେ କଲେ ତାର ଅନୁଭୂତି
ମାନସ ଆକୃଷ୍ଟ ଏବେ ସାଧୁସଙ୍ଗ ପ୍ରତି ।
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ଗମନ ମାର୍ଗ ଗୁହ୍ୟ ସନ୍ନିକଟେ
ଯାତ୍ରିମାନେ ଆତ୍ମଯାତ ନିତ୍ୟ ସେହିବାଟେ ।
ପଥଶ୍ରାନ୍ତ, ପଥକଙ୍କ ବିଶ୍ରାମ କାରଣ
ଗ୍ରାମେ ଥିଲା ଲୁହାଙ୍କର ପାହୁ ନିକେତନ ।
ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଏ ଯହିଁ ଆସି ନିରନ୍ତର
ପଥଚଲ ଶ୍ରମ ତାଙ୍କ କରନ୍ତି ଯେ ଦୂର ।

ସନ୍ନ୍ୟାସୀଏ କି ସୁନ୍ଦର ଯାପନ୍ତି ଜୀବନ
ସ୍ବର୍ଗ ନ କରଇ ତାଙ୍କୁ ସଂସାର ବନ୍ଧନ ।
ଯେ ଯାହା ଦିଅଇ ନିବେଦଣ ଇଷ୍ଟଦେବେ
ପ୍ରସାଦ ପାଇଣ ସୁଖେ ବିହରନ୍ତି ଭବେ ।
ଭସ୍ମେ ଅଛାଦିତ ତନ୍ମୁ କଟିବସ୍ତ୍ର ସାର
ସଂସାର ଆସନ୍ତି ନାହିଁ କିହ୍ନିକ ମାତର ।
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପୁତ୍ର ଧୂଳି କରି ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ
ଭିକ୍ଷୁରଙ୍କ ନାମ ଶୁଣି କାଲ ଅତିପାତ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତେ ଜନ୍ମେ ମନ୍ତ୍ରୋତ୍ତାପ
ଗଦାଜି ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଶ ।
କେବେ ଏକା, କେବେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗିତର ସହ
ଭଜନ ପୁଜନ ଆଦି ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟହ ।
ବିଭୁଧାନେ ରତ ଯେଉଁ ସାଧୁ ପ୍ରକୃତରେ
ଗଦାଜିଙ୍କ ପ୍ରୀତି ଅତି ସେମାନଙ୍କଠାରେ ।
ନିତି ନିତି ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆସି ଦେବରାସ୍ତେ
ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବିବିଧ ବିଷୟେ ।
ପାମାୟ ଜଳ ଆଣନ୍ତି କେବେ ଶିରେ ବହୁ
କେବେ କେବେ ପୁଣି କାଷ୍ଠ ଅଳ୍ପ ପାକ ପାଇଁ ।
ଗଦାଜିଙ୍କ ଆଚରଣେ ଗୁଣ ସାଧୁରଣ
ପାଶେ ବସାଇ ଦିଅନ୍ତି ଉପଦେଶମାନ ।

ଠାକୁରଙ୍କ ସେବା ପୁନଃ ସମାପନ ପରେ
 ପ୍ରସାଦ ଦିଅନ୍ତି ଆଣି ତାଙ୍କୁ ସମାଦରେ ।
 ଗଦାଧର ମନ୍ତ୍ରାପ୍ତେମେ ଦେନଶ ପ୍ରସାଦ
 ହଜିଗଣେ ବିଚରଣ ଦୂରସ୍ଥେ ଅନ୍ଧାଦ ।
 ନବ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ଦିନେ ପିନ୍ଧି ଗଦାଧର
 ଉପନୀତ ହେଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ସମାପର ।
 ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ତୋର କୌପୀନ ଦେଖିଣ
 ସେ ବେଶ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ହେଲା ତାଙ୍କ ମନ ।
 ନୂତନ ବସ୍ତ୍ରକୁ ଚିହ୍ନି ଶୁଣି ଶୁଣି କରି
 ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ହେଲେ କହିପାନଧାର ।
 ଧୂଳିରୁ ଆଣିଣ ଭସ୍ମ ମଣ୍ଡିଲେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ
 ନୃତ୍ୟ କରୁ କରୁ ଉପସ୍ଥିତ ମାତା ଆଗେ ।
 ହସି ହସି କହିଲେକ ତାହାଙ୍କୁ ଗଦାଧର
 “ସାଧୁ ସାଜିଛୁ କେସନ ଦେଖନ୍ତୁ ଅନାଇ ।”
 “ଆରେ ନାୟା ଧନ ! ରୁଦ୍ଧ କି ବୁଦ୍ଧି କରିଲୁ
 ନୂଆ ଲୁଗାଟି ଛୁଣାଇ କୌପୀନ ପିନ୍ଧିଲୁ
 କାହାଠୁ ଶିଖିଲୁ ଆରେ ଏ ବୁଦ୍ଧି ଗଦାଧର !
 କିଏ ଶିଖାଇଲା ତୋତେ ଏ ବେଶ ପିନ୍ଧାଇ ।”
 ସୁତ ଭବିଷ୍ୟ ଜୀବନ ମାତା ଚିନ୍ତା କରି
 ଅଶ୍ରୁଧାରା ବହୁଗଲା ନେତ୍ରରୁ ତାଙ୍କର ।
 ମାତାଙ୍କ ରୋଦନ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ପ୍ରବୋଧଲେ କହି କଥା ନାନା ପରକାର ।
 ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ଜନନୀଙ୍କୁ ଯେତେ
 ମାତା ଚହ୍ନି ନ ଭୁଲିଲେ କହିଣସମତେ ।
 ଉପାୟ ନ ଦେଖି ଶେଷେ କହିଲେ ବିନଳେ
 “ସାଧୁ ସମାପେ ନ ଯିବି ଆଉ କେତେବେଳେ ।”
 ସୁତର ଆଶ୍ୱାସ ବାଣୀ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
 କୋଳେ ଘେନି ମାତା ଦେଲେ ସମ୍ବେଦେ ଚୂମ୍ବନ ।

ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଆବଦ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 କାର୍ଯ୍ୟେ ପରିଣତ ପାଇଁ ହୋଇଲେ ତତ୍ପର ।
 ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ତହିଁ ସାଧୁଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ
 ଫେରିଲେ ମାନସ କଥା ଦୁଃଖେ ଯୋଡ଼କରେ ।
 ଶିଶୁ ବାକ୍ୟେ ମର୍ମାହତ ହୋଇ ସାଧୁଗଣ
 ପୁଚ୍ଛିଲେ ସରବେ ତାଙ୍କୁ ଏଥର କାରଣ ।
 ଶିଶୁମତ ଗଦାଧର କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ସାଧୁସଙ୍ଗ ଯୋଗୁଁ ମାତା ଶକ୍ତିତା ଅନ୍ତରେ ।
 କେ ଜାଣେ କୌଣସି ଦିନ ସାଧୁ ସହଜ ଜନ
 ଦେନଯିବେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ଭୁଲିକଣ ।”
 ଧରମଶାଳାରେ ଥିଲେ ଯେତେକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ
 ମାତା ହନୁଆନେ ସଙ୍ଗେ ଉପସ୍ଥିତ ଆସି ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ କହିଲେ “ଶୁଣ ଶୁଣ ଆରେ ମାଉ !
 ନେରୁ ନାହିଁ କେତେବେଳେ ତୋ ସୁତ ଭୁଲିଲ ।
 ପିତାମାତା ଦୁହିଁଙ୍କର ଅନୁମତି ବିନା
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଭେକ ଦେନବା ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ମନା ।
 ଏମନ୍ତ ଗର୍ଭିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମେ କି ପ୍ରକାରେ
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ ଆଚରୁ ଏ ସଂସାରେ ।”
 ଯାହା କହି ଶଙ୍କା ଥିଲା ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ମନେ
 ଦୂରଭୂତ ସେହିଦିନୁ ସାଧୁଙ୍କ ବଚନେ ।
 ସାଧୁଙ୍କର ସାଧୁ ବାଣୀ ପୁରଣ ନିମିତ୍ତେ
 ସାଧୁସଙ୍ଗ ଅନୁମତି ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଲେ ସୁତେ ।
 କେ କରିବ ପ୍ରଭୋ ! ତବ ମହିମା କଳନା
 ମୋହ ଆବରଣେ କେତେ କୌଶଳ ସୂଚନା ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରଳେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାରାବାର ।
 ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ମଧାର ରୂପେ ଉଦ୍ଧା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଶାଳାକ୍ଷୀ ଦେବୀଙ୍କର ଆବେଶ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିହୀନ ପ୍ରଭୁ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଣୀ କଲିତରୁ
 ଅପାର କରୁଣା ସିନ୍ଧୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।

ବାଲ୍ୟକାଳେ ଯେତେ କୀର୍ତ୍ତା କଲେ ଗଦାଧର
 ଶ୍ରବଣେ କାର୍ତ୍ତିନେ ଜନ୍ମେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର କଥା ସୁଧାରସେ ପୁଣ୍ୟ
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ କର ତା ଶ୍ରବଣ ।

ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମା ସନାତନ ବୋଧଗମ୍ୟାତ୍ମକ
 ବେଦବିଧି ତତ୍ତ୍ୱମନ୍ତ୍ର ଯାବେ ଅବସ୍ଥିତ ।
 ଜପତପ ଯାଗଯଜ୍ଞ ଶିଷ୍ଟାଦିର ପାତ୍ର
 ମାନସ ବୃତ୍ତିର କେତେ ନୁହନ୍ତି ଗୋଚର ।
 ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ବିଭୁ ଅଖିଳର ପତି
 ଯା'ଙ୍କ କଟାକ୍ଷେ ପ୍ରଳୟ, କଟାକ୍ଷରେ ସ୍ଥିତି ।
 ଏ ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ପାଳନ
 ସେ ପୁଣି ସାଧନ୍ତି କେତେ ଦୁଃସାଧ୍ୟ ସାଧନ ।
 ଦୟାମୟ ଦାନବନ୍ଧୁ କରୁଣାପାତ୍ର
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଯେବେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ଧରି କଲେବର ।
 ମନୁଷ୍ୟ ସଦୃଶ ତାଙ୍କ ଆକାର ଗଠନ
 ଶିଷ୍ଟାକର୍ମମାନ ମଧ୍ୟ ଅଟଇ ତେସନ ।
 ମାନବ ପରାୟେ ଶୀତା କରୁଛନ୍ତି ନିତି
 ଚିତ୍ତିବାକୁ ତେଣୁ କାର ନ ଥାଏ ଶକତି ।
 ପୁରୁଷ ରମଣୀ ଗ୍ରାମେ ନିବସନ୍ତି ଯେତେ
 ଗଦାଈକାଠାରେ ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ ଅପ୍ରମିତେ ।
 ଆଦରେ ତାଙ୍କ ଚାକ୍ଷୁ ଯେ ଯାହା ଭବନେ
 ଦିଅନ୍ତି ବିବିଧ ଖାଦ୍ୟ ଅନ୍ନାଦ ଗୋପନେ ।
 ଦୈବୀୟ ଦେଖିଲେ କେହି ତାହାକୁ ଦାଣ୍ଡରେ
 ଗୁହେ ତାଙ୍କ ଲଜ୍ଜା କିଣି ଖିଆନ୍ତି ସ୍ନେହରେ ।
 ସତ୍ୟ ଗୁଣ ସମନ୍ୱିତ ନାରୀ ଯେ ଅଟନ୍ତି
 ସୁଗନ୍ଧ କୁସୁମ ମାଳ ସପ୍ତେମେ ପିନ୍ଧାନ୍ତି ।
 ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ନେହପାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଶୀତା ଯାର ଇଚ୍ଛା ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ଅରେ ମାତ୍ର ଲଭୁଛୁ ଯେ ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ
 ଭୁଲି ନ ପାରିଲ ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରମା ନଦନ ।
 ହୃଦୟେ ଉପକେ ସଦା ଆନନ୍ଦ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ
 ପୁନଃ ପୁନଃ ଦରଶନେ ତେଣୁ ଅଭିଳାଷ ।
 ମନ ମୋହନୀୟା କଥା ନାନାରସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ
 ଅମୃତଧାରା ଯେସନେ କରଇ ବର୍ଣ୍ଣଣ ।
 ଶୈଶବକାଳରୁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧରଙ୍କର
 ଇଶ୍ୱର ପ୍ରସଙ୍ଗେ ଭାବ ସମାଧି ଗୋଚର ।
 ଦର୍ଶନେ ଶ୍ରବଣେ ଚିତ୍ତେ ଭାବେ ବିରାଜିତ
 ଭାବମୟ ମନ ଭାବ-ସିନ୍ଧୁରେ ମଜ୍ଜିତ ।
 ଅଚୈତନ୍ୟ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ଆଜ୍ଞେକ ବିକାର
 କେବେ ହାସ୍ୟ କେବେ ନେତ୍ର ବହେ ଅଶ୍ରୁଧାର ।

ପ୍ରଥମ ପ୍ରଥମ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦର୍ଶନେ
 ପ୍ରେକ ଦୃଷ୍ଟିବୋଲି ଲୋକେ ଭାବିଥିଲେ ମନେ ।
 ପୁରବର ଭାବ ଏବେ ହୋଇ ଦୃଶ୍ୟଭୂତ
 ସରବେ ମଣିଲେ ଏହା ମହାଭାବୁଁ ଜାତ ।
 ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଦେବଦେବଙ୍କ ମୁରତି
 ମାନସେ ଉଦ୍ଭିଷ୍ଟ କରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତୃତି ।
 ସେହି ଦେବଦେବୀ ଭାବେ ହୋଇ ପ୍ରତୋଦିତ
 ହୃଦୟରେ ମହାଭାବ ହୁଏ ସମ୍ପୃକ୍ତ ।
 ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ଏକ ବିବରଣ
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଲୀଳା କଥା ଅପୂର୍ବ କଥନ ।
 କାମାର ପୁରୁଷ ଗ୍ରାମ୍ ନୁହେଁ ବହୁଦୂର
 କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରାଣୀ ଥିଲା ଏକ ଅନୁଜା ନାମର ।
 ସେଠାରେ ଅଛନ୍ତି ବିଶାଳାକ୍ଷୀ ଠାକୁରାଣୀ
 ଜାଗ୍ରତ ଦେବତା ବୋଲି ଚରୁଦିଗେ ଜାଣି ।
 ନିର୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟେ ତାଙ୍କର ଆସ୍ଥାନ
 ସାମାନ୍ୟ କୂଟୀର ମାତ୍ର ପଶ୍ଚେ ଆଛାଦନ ।
 ଗୋପାଳ ବାଳକେ ତାଙ୍କ ନିତ୍ୟ ସହଚର
 ପ୍ରାତଃକାଳୁଁ ବୁଣ୍ଡ ସଙ୍ଗେ ତହିଁ ନରନୁର ।
 ଦିନମଧ୍ୟେ ଅରେ ମାତ୍ର ପୂଜକ ଆସିଣ
 ଦେବୀ ପୂଜା ସାରି ଗୁହେ କରଇ ଗମନ ।
 ପୂଜକ ନ ଥିବା ବେଳେ ଯେ ଯାହା ଆଣନ୍ତି
 ଦେବୀଙ୍କଠି ଥୋଇ ଦେଇ ଗୁହେ ଫେରିଯାନ୍ତି ।
 ସେ ନୈବେଦ୍ୟ ଖାଇପିଇ ନୋ-ରକ୍ଷକ ବାଳ
 ଆନନ୍ଦେ କରନ୍ତି ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କୋଳାହଳ ।
 କାନୁଁ ବିବିଧ ପୁଷ୍ପ କରି ଆହରଣ
 ଦେବୀଙ୍କୁ କରଇ ବେଶ ଆନନ୍ଦେ ମଗନ ।
 ଦେବୀଙ୍କ କରୁଣା ଅତି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି
 ସେ ଆଖ୍ୟାନ ଶୁଣ ସଙ୍ଗେ ସ୍ଥିର କରି ମତି ।
 ନିକଟସ୍ଥ ଗ୍ରାମେ ଏକ ଧନୀ ମହାଜନ
 ଦେବୀଙ୍କ କୃପାରୁ ଯାଙ୍କ ଅଶ୍ୱସ୍ଥ ପୁରଣ ।
 ଭକ୍ତିଭାବେ ସେହି ବହୁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରି
 ଦେବୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କଲେ ମନ୍ଦିର ତିଆରି ।
 ତହିଁରେ ଦେବୀଙ୍କୁ ଆସି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଣ
 ଧରା ବରଷାରୁ ତାଙ୍କୁ କଲେ ସରକ୍ଷଣ ।
 ଖଜ୍ଜିଲେ ଜାଲି କବାଟ ମନ୍ଦିର ଦୁଆରେ
 ଅପୁବିଧା ନ ହୁଅଇ ଯେତେ ଦର୍ଶନରେ ।

ଲବ୍ଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନାଦି ଧରି ଏବେ ଯେ ଆସନ୍ତି
 କାଲିବାଟେ ଝଙ୍କିଦେଇ ଗୁଡ଼େ ଫେରିଯାନ୍ତି ।
 ଦେଖ ପୁକିବାକୁ ଯେବେ ଆସଇ ପୂଜକ
 ଦ୍ଵାରଖୋଲି ଦେନିଯାଏ ଗୁଡ଼େ ଭୋଗଯାକ ।
 ବାଳକେ ନ ପାନ୍ତି ଆଉ ମିଠେଇ ସନ୍ଦେଶ
 ତାଙ୍କ ମନେ ଜାଳ ଚେଣୁ ଅତି ଅପନ୍ଦୋଷ ।
 ବାଳକ ସକଳେ ରୁଣୁ ହୋଇ ଦିନକରେ
 ଜଣାଇଲେ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦେଖିକି ପୟରେ ।
 “ଆଲୋ ମାତଃ ! ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରବେଶିଲୁ ବୁଦ୍ଧ
 ଭୋଗ ନ ପାଇଲୁ ଏବେ ଆମ୍ଭେମାନେ କେହି ।”
 ତୋହର କୃପାରୁ ଆମ୍ଭେ ଖାଇଥିଲୁ କେତେ
 ସେ ପରୁ ନ ପାରି ଆଉ ଏବେ ଯେ କହିତେ ।
 ଏ ପରଲ ବାଳକଙ୍କ କରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନା
 ଅବଳମ୍ଭେ ଦେଖିକି କଣ୍ଠେ ଗଲ ଶୁଣ ।
 ରାତି ମଧ୍ୟେ ମନ୍ଦିରଟି ଫାଟି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣିଲେ ସବେ ଦେଖିଣ ଏ କାଣ୍ଡ ।
 ବିପଦ ଆଶଙ୍କା କରି ପୂଜକ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ବାହାରେ ଥୋଇଲେ ଦେଖ ପୁରବେ ଯେପନ ।
 ପୁନଃ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଯେହୁ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣେ
 ଦେଖିକି ମନା ହେଲ ତାହାଙ୍କୁ ସ୍ଵପନେ ।
 ଗୋ-ରକ୍ଷକ ବାଳକଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ମୁହିଁ
 ମହାପୁଣ୍ୟ ଭୂଷିତ ଯେ ଖୋଲାଗାନେ ହେ ।
 ମନ୍ଦିରେ ଅବତ ଆଉ କର ନାହିଁ ମୋତେ
 ଯେ କବିବ ତାର ବଣ ନାଶିବ ନିଶ୍ଚିତେ ।
 ଏହି ବିଶାଳାକ୍ଷୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ ସକାଶ
 ଛାମୁ ନାଶ୍ଵାଏ ଦିନେ କଲେ ଅଭିଳାଷ ।
 ଏ ସବାଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ସବୁ ଗଦାଧର
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବାପାଇଁ କଲେକ ଜିଗର ।
 ଯେତେ ପରକାରେ ସବେ ବୁଝାଇଲେ ତାଙ୍କୁ
 ନ ଶୁଣିଲେ ତିଳେ ମାଟି କାହାରି କଥାକୁ ।
 ରମଣୀ ପରବେ ତହୁଁ ହୋଇ ଏକମତ
 ସଙ୍ଗେ ନେଲେ ଗଦାଜାଳୁ ଅନନ୍ତା ସହତ ।
 ନାଶ୍ଵାକର ସବୁଠାରେ ଯେମନ୍ତ ସ୍ଵର
 ଯାଉ ଯାଉ ପଥ ମଧ୍ୟେ ନାନା କଲରବ ।
 ଉତ୍ତମ ସ୍ଵରାବପନ୍ନା ଯେ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
 ଦେଖିକି ମହିମା ଗାନ କଲେ ସମସ୍ତରେ !

ଗଦାଇ ଶୁଣିଣ ଦେଖ-ଗୁଣାନୁଗୁଣିନ
 ନିଜେ ଆରମ୍ଭିଲେ ଦେଖା ବିଷୟକ ଗାନ ।
 ପ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଯେବେ ହେଲେ ଉପମାତ
 ମହାଭାବେ ଗଦାଧର ତହିଁ ନିମନ୍ତେ ।
 ଜଡ଼ ହେଲ ଅଙ୍ଗମାନ କଣ୍ଠେ ନାହିଁ ସ୍ଵର
 ଅବିରାମ ବହନଲ ନେହୁ ଅଶ୍ରୁଧାର ।
 ସହସ୍ରା ବାଳକ ଜଣା ହୋଇଲ ଅଜ୍ଞାନ
 କାରଣ ନ ପାଇ ସବେ ବ୍ୟାକୁଳ ପରାଣ ।
 ତୋମଳ ସ୍ଵରାବପନ୍ନ ବାଳକ ଗଦାଇ
 ଖରା ସହ ନ ପାରିଣ ଏମନ୍ତ ହୁଅଇ ।
 ଏପନ ଭାଳଣ କେହି ବୁଝିତେ ଧାଇଁଲୁ
 ପୋଷଣରୁ ପାଣି ଆଣି ମସ୍ତକେ ସିଞ୍ଚିଲୁ ।
 ପରିହୃତ ବସ୍ତ୍ର କେହି ବିହ୍ଵଳ ପବନ
 ପାଣିଗୁଡ଼ି ଦେଲ କେହି ଶ୍ରୀମୁଖରେ ପୁଣ ।
 ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସଜ୍ଞା ନୋହଲ ତାଙ୍କର
 ଏହା ଦେଖି ରମଣୀ ଏ ଅଶବ କାତର ।
 ଚୌଦିଗେ ବସିଣ ସବେ କଲେକ ହନ୍ଦନ
 “କମ୍ପା ଏ ଶିଶୁକୁ ସଙ୍ଗେ କଲୁ ଆନୟନ ।
 କି କହିବୁ ମାତା ପାଶେ ଫେରିଯାଇ ଘରେ
 ବୁଝି ଦିଶୁନାହିଁ କିଛି ଆତ୍ମଜ୍ଞ ଏଥିରେ ।”
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଲହାଙ୍କର ଦୁହୃତା ପ୍ରସନ୍ନା
 ଗଦାଇଙ୍କ ସ୍ଵରାବତୀ ତାଙ୍କୁ ଭଲ କଣ ।
 ଆଶ୍ଵାସି କହିଲେ ସେହୁ “ହୁଅ ନାହିଁ ଭାତ
 ବିଶାଳାକ୍ଷୀ ଦେଖିକି ଆବେଶ ନିଶ୍ଚିତ ।
 ଦେଖିକି ନାମ କର ସବେ ସମସ୍ତରେ
 ନିଶ୍ଚୟ ଫେରିବ ସଜ୍ଞା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ।
 ତାଙ୍କ ନଥା ଅନୁସରି ରମଣୀ ସକଳେ
 ଉତ୍ତସରେ ଦେଖା ନାମ କଲେ କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ।
 ପ୍ରବେଶ ମାସକେ କଣ୍ଠେ ବିଶାଳାକ୍ଷୀ ନାମ
 ଚେତନା ପାଇଲେ ଷଣ୍ଢେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
 ସନ୍ତୁନା ଲଭିଣ ଚିତ୍ତେ ରମଣୀମଣ୍ଡଳୀ
 ଦେଖିକି ଦର୍ଶନେ ଗଲେ ହୋଇ କୁତୁହଳୀ ।
 ଦେଖିକି ଆଗ୍ରଧନା କରି ଉତ୍ତରରେ
 ଗଦାଇଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଦେଇ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଘରେ ।
 ଏ ସମୁଦେ କହିଲୁ କେହି କେହି ପୁଣ
 ଦେଖିକି ଦର୍ଶନେ ନ ଯାଇ ସେ ନାଶ୍ଵାଗଣ,

ଭୋଗ ନୈବେଦ୍ୟାଦି ଯାହା ସଙ୍ଗେ ଆଣିଥିଲେ
ଗଦାକଳ୍ପ ପୁନା ନର ଘରେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।

ସମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ଭରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାଶବାର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଷ୍ମ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପନୟନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ

ଜୟ ଜୟ ସମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ସମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତ୍ବୀକଲ୍ପକରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ପ୍ରଭୁ ନରହଣ ! କର କାତରେ କରୁଣା
ସଂସାର ଆବର୍ତ୍ତେ ପଡ଼ି ରୁଚି ମୋର ବଣା ।
ଦିଅନ୍ତୁ ଶକତି ମୋତେ ଜପିବାକୁ ନାମ
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମାନବ ଜନ୍ମେ ପୁରୁ ମନସ୍ଥାପନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ଲଲୀଳା ମଧୁର ଆଶୀର୍ବାଦ
ଉପନୟନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ ଏବେ ମନ !
ଅଷ୍ଟମ ବର୍ଷେ ଚମ୍ପେ ହୋଇଲୁ ଅଙ୍ଗତ
ଉପନୟନ ନିମନ୍ତେ ଭ୍ରାତାଏ ଚିନ୍ତିତ ।
ପିତୃ ବିୟୋଗ ଅବଧି ସଂସାରର ଭର
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭବରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତାଠାର ।
ଶୁଭଦିନ ଶୁଭକ୍ଷଣ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ
ବ୍ରତ ପାଇଁ ସହୋଦରେ କଲେ ଆୟୋଜନ ।
ବ୍ରାହ୍ମଚେତର ଜାତୁଁ ଭିକ୍ଷା ନେବା ପ୍ରଥା
ପୁରୁ ବାରଣ ଥିଲା ଏ କୁଳେ ସର୍ବଥା ।
ସେ କାରଣେ ବିପ୍ରନାଥ ଥିଲେ ଗ୍ରାମେ ଯେତେ
ଭିକ୍ଷାମାତା ହେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକଲେ ଚିତ୍ତେ ।
ଶ୍ରବଣ କରିଣ ଏହା ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ନିଜ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶିଲେ ଭ୍ରାତାଙ୍କ ପାଶର ।
ଧନୀ କମାରୁଣୀଠାରୁ ନେବ ମୁହିଁ ଭିକ୍ଷା
ଦୁଃସ୍ବପ୍ନେ ହେଉଛି ମୋର ପ୍ରବଳ ଆକାଂକ୍ଷା ।
ଭିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆସିବେ ଯେବେ ଅନ୍ୟ କେହି
ତାଙ୍କୁ ନେବେ ହେଁ ଭିକ୍ଷା ନେବି ନାହିଁ ମୁହିଁ ।

ଏ ହେତୁ ଘଟିଲେ ବିଦ୍ବଦ୍ ଉପନୟନରେ
ନ ଭରବ ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
ଏପରି ଜଗର ଦେଖି ଗଦାଧରଙ୍କର
ଚିନ୍ତାରେ ମଗନ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମକୁମାର ।
ନାନା ରୂପେ ସେହୁ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ
“ଶୁଦ୍ରଠୁ ଭିକ୍ଷା ଦେଇବା ନାହିଁ ଆତ୍ମ କୁଳେ ।
ଏ ପ୍ରଥା ଲଘବ କଲେ କୁଳ ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ
କାଳି ବୋଲିଦେବ ସିନା ଭବ ମନେ ଥରେ ।”
ଉଦ୍ଭରେ କହିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
“ପୁରୁଷ କରୁଛୁ ମୁହିଁ ଏହା ଅଙ୍ଗୀକାର ।
ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ କଲେ ମୁହିଁ ହେବ ଅପରାଧୀ
ଏହା ନୁହେଁ କେତେବେଳେ ଦ୍ଵିଜୋଚିତ ବଧି ।
ମିଥ୍ୟାବାଦୀ ଅଟଇ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପତ୍ରାନ
ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ଧାରଣ ତାର ଅକାରଣ ।”
ତଥାପି ନୋହୁଲେ ରାଜି ତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା
ଗଦାଧର ଛୁରୁଧ ମନ ପାଇ ଏ ବାଗତା ।
ଅବଶେଷେ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ପାଇଁ
ଦ୍ଵାର ଜଳି ଗୁହ୍ମ ମଧ୍ୟେ ପଶିଲେ ଗଦାଇ ।
ଆହାର ସମୟ ଗତ, ନ ଖୋଲିଲେ ଦ୍ଵାର
ଚନ୍ଦ୍ରଲ ପଡ଼ିଲା ଗ୍ରାମେ ଶୁଣି ସମାରୁର ।
ଯତନେ ଖୁଆଇ ଯାକୁ ବିବଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ
ମହାପୁରୀ ଭୁଞ୍ଜିଥିଲେ ପ୍ରତିବେଶିବଣ ।
ଗୁହ୍ମରେ ଆବଦ୍ଧ ସେହୁ ଆଜି ଅନାହାରେ
ନରନାଥ ଶୁଣୁ ସବେ ବ୍ୟଥିତ ଅନ୍ତରେ ।
କୌଣସି ଉଦ୍ଭର ନାହିଁ ବୁଝାନ୍ତି ଯେ ଯେତେ
ପ୍ରବେଶ ନ କରେ ତାହା ଯେତେ କର୍ଣ୍ଣପଥେ ।

ଧର୍ମଦାସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମେ ଗ୍ରାମେ ଜମିଦାର
 ଶୁଦ୍ଧଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁ ପରମ ଉଦାର ।
 ଉପନୟନ ବିଭ୍ରାଟ ସମାପ୍ତର ପାଇ
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଣିଲେ ତକାଇ ।
 ତାଙ୍କଠୁ ସବୁ ବୃତ୍ତିନ୍ତ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
 ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ।
 “ତୁମ୍ଭ କୁଳେ ନ ଥିଲେହେଁ ଏ ପ୍ରକାର ପ୍ରଥା
 ଅନ୍ୟକୁଳେ ଅଛି ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସବୁଥା ।
 ଭିକ୍ଷାମାତା ହୋଇ ଧନ ଅଗ୍ରେ ଭିକ୍ଷା ଦେଲେ
 ନୋହୁଏ ଆଗୁରକୃଷ୍ଣ ତୁମ୍ଭେ କେତେବେଳେ ।”
 ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଶିରୋଧାରୀ କରି
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣର ଗୁହ୍ୟେ ଅଇଲେକ ଫେରି ।
 କହିଲେ ତାଙ୍କ “ଶୁଣରେ ଗଦାଈ
 ଧନ ହେବ ଭିକ୍ଷାମାତା ଦ୍ଵାର ଖୋଲି ଥାଏ ।”
 ପ୍ରାୟ ହୋଇଣ ଏସନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବଚନ
 ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର କଲେ ଦ୍ଵାର ଉଦ୍ଘାଟନ ।
 ଶୁଭଲଗ୍ନେ ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଶେଷ
 ଆନନ୍ଦେ ପଡ଼େଣୀ ସର୍ବେ କଲେ ଆଶିଷ ।
 ନିଜକୁ ମଣିଲେ ଧନ୍ୟ ଭିକ୍ଷା ଦେଇ ଧନ
 ମହୋତ୍ସାହେ ନୃତ୍ୟ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି ।

କିଏ ଏହି ଧନୀ ଆହା କେତେ ସ୍ଵର୍ଗ୍ୟବତୀ
 ଭିକ୍ଷୁଣୀ କରୁଣା କଲେ ପ୍ରଭୁ ଯାଇ ପ୍ରତି ।
 ମୁନି ରୁଚି ଜପ ତପ ଆଚର ନିରତ
 ଯାଇ କରୁଣା କଣରୁ ହୁଅନ୍ତୁ ବଞ୍ଚିତ ।
 ଧନକୁ ସେ ମାତା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରି
 ତାଙ୍କଠୁ ମାଗିଲେ ଭିକ୍ଷା ଯେମନ୍ତ ଭିକ୍ଷା ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ କି ସମୃଦ୍ଧ ତାହାର ସହୃଦ
 ତୁମ୍ଭ ଲୀଳା ବିଶ୍ଵପତି ତୁମ୍ଭକୁ ଦି ଲୀଳ ।
 ଗଦାଈ ବିହୁନେ ସଦା ଧନ କମାରୁଣୀ ।
 ବସୁଧେବ ଗାୟା ପ୍ରାୟ ଭ୍ରମଇ ଅବନୀ ।
 ଏସନ ବାସୁଲ୍ୟ ଭାବ ଯା ଚିତ୍ତେ ଉତ୍ପନ୍ନେ
 ଚର ଆଶ ଅଧର ତାର ପଦରଜେ ।
 ଭକତବଞ୍ଚକ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତ ପ୍ରାଣଧନ
 ଭକ୍ତି ତୋରେ ଭକ୍ତ ପାଶେ ଆବଦ ଆପଣ ।
 ଅପାର କରୁଣା ତାଙ୍କ ଭକ୍ତଜଙ୍ଗଳରେ
 ଭକ୍ତିର ଅସାଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ଏ ମଞ୍ଚରେ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ସାଗର ।
 ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଦ୍ଧ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଦ୍ଵାବଣ ଅଧ୍ୟାୟ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପରାଭବ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ପତରୁ
 ଅପାର କରୁଣାପିରୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଗଦାଈଙ୍କ ବାଞ୍ଛାଲୀ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟପୁରତ
 ଶକ୍ତି କାହିଁ ଗାଇବାକୁ ସେ ମଧୁ ଚରତ ।
 ଶ୍ରବଣେ ବାସନା ଯେବେ ଆସି ଆରେ ମନ !
 ସୁରଣ କରିବା ଆସ ଅଭୟଚରଣ ।
 ବାଞ୍ଛା କଲ୍ପତରୁ ସେହି କହୁଣି ସକଳେ
 ବାସନା ପୂରିବ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତିରେ ଭଜିଲେ ।

ଜୟ ଜୟ ଦାନବନ୍ତ କରୁଣା ସାଗର
 ଜୟ ଜୟ ଶିଶୁରୂପୀ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
 ଜୟ ଜୟ ଜଗଦ୍ଵିତ ଅକର ଶରଣ
 କୃପାକର ଖୋଲନ୍ତୁ ମୋ ନେତ୍ର ଆବରଣ ।
 ସାମାନ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟାର୍ଜ୍ଜୁନ କରି ପରମେଶ
 ଲୀଳାରେ ଅଭୁତ ତତ୍ତ୍ଵ କଲେକ ପ୍ରକାଶ ।
 ଅପାର ମହିମା କଥା ଶୁଣ ଅତଃପର
 ଲେଖିବାକୁ ଶକ୍ତି ଦ୍ୟୁତି ପ୍ରଭୁ ପରାପୁର ।
 ଜୟ ଜୟ ସିଦ୍ଧକାମ ସର୍ବଦ୍ଵିଜାତୀ
 ଜୟ ସର୍ବ ଶକ୍ତିମନ୍ତ ଅନନ୍ତ ବ୍ୟାଧା ।

ଗ୍ରାମେ ମହାଧନ ଧର୍ମଦାତ୍ର ନାମେ ଖ୍ୟାତ
 ସାଧୁ କାର୍ଯ୍ୟେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରିନ୍ତି ନନ୍ଦିତ ।
 ଶ୍ରୀକ୍ଷିତ ସିଦ୍ଧା ଉପଲକ୍ଷେ ସଦନେ ତାଙ୍କର
 ନିମନ୍ତେ ଆଣିଲେ ଅଗ୍ନେ ପଣ୍ଡିତ ନିକର ।
 ଟୋଲ ଥିଲା ଦେଶମଧ୍ୟେ ଯେତେ ଯେଉଁସ୍ଥାନେ
 ଆହ୍ୱାନ କରିଲେ ତାଙ୍କୁ ପତିତା ପେରଣେ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ସହ ଦଲେ ଦଲେ ପଣ୍ଡିତ ବାହୁଣୀ
 ଲହା ଗୁଡ଼ ଅଭିମୁଖେ କଲେ ଅଭିଯାନ ।
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟେ ସବେ ଆସି ସଜ୍ଜିତଲେ
 ବହୁ ତରୁ ବସସ୍ତରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ।
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ସାଧାରଣ ସେ ପ୍ରକାର ଶାନ୍ତି
 କଥାରେ କଥାରେ ହେଲେ ଗଣଗୋଳ ଅତି ।
 ହେଉନୁ ବା ନ ହେଉନୁ ବିଚାରେ ନିପୁଣ
 ତର୍କ ଯୁକ୍ତିଯାତ୍ର କରିନ୍ତି ହସ୍ତ ପ୍ରସାରିଣ ।
 ଚରୁଦିଗେ ଶୁଦ୍ଧହୋଇ ସଜ୍ଜର ବାରତା
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଠୁଳହେଲେ ବିଶାଳ ଜନତା ।
 ବାଟ ଘାଟେ କାର୍ଯ୍ୟେ ରତ ଥିଲେ ସେ ଯେଉଁଠି
 ଗଣଗୋଳ ଶୁଣି ରୁଣୁ ସରବେ ଏକାଠି ।
 ସଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ଆସି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଉପମାତ ହେଲେ ପଦ୍ମ ମଣ୍ଡପ ମଧର ।
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ତର୍କ ଯୁକ୍ତି କରିଣ ଶ୍ରବଣ
 ସୁନ୍ଦର ମାମାଂସା କଲେ ବିବାଦ ଶଣ୍ଡଣ ।

କିଏ ଏ ବାଳକ ରୂପା ସୁଧା ଶିଶୁମଣି
 ଶାସ୍ତ୍ରର ନିଗୁଡ଼ ତରୁ କହୁଲ ବଖାଣି ।
 ଅଭ୍ୟାସୁର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ସେ ପଣ୍ଡିତମଣ୍ଡଳୀ
 ଦେଶଗଲେ ଗଦାକଳ୍ପ ହୋଇ କୌତୁହଳୀ ।
 ସେ କଲେକ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ପରକାର
 ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନେ ପ୍ରଭୁ ଦେଲେ ତା ଉତ୍ତର ।
 ବଖାଣିଲେ କେତେ କଥା ବୋଧନମାତ୍ରାତ
 ଯା ଶୁଣି ପଣ୍ଡିତଗଣ ହେଲେ ତମଜ୍ଜିତ ।
 ଦଶବର୍ଷ ମାତ୍ର ହେବ ଏହାର ଉମର
 କେମନ୍ତେ ଜାଣିଲୁ ଗୁଡ଼ ମରମ ଶାସ୍ତ୍ରର ।
 ଅଭୁତ ଶକତି ଦେଖି ସୁଦ୍ଧା ଶିଶୁଠାରେ
 ନାନା ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ପଣ୍ଡିତ ନିକରେ ।
 କିଏ ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ଏ ଶିଶୁ କାହାର
 ଏ ବୟସେ କରୁଅଛି ଶୟାଦ ବିଚାର ।
 ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଶିଶୁ ଦୈବ-ଶକ୍ତି-ସମନ୍ୱିତ
 ଏମନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ଶେଷେ ହେଲେ ଉପମାତ ।
 ଶିଶୁର ବିଚାରେ ସବେ ହୋଇଣ ବିମୁଗ୍ଧ
 ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆସିଣ ତାଙ୍କୁ କଲେ ଆଶୀର୍ବାଦ ।
 ଯଥା ଏ ଅଭୁତ ଶିଶୁ, ତଥା କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ
 ଗାଥ ସମକୃଷ୍ଣ ନାମ ଦେଇ କରତାଳ ।
 ସମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ-ପାଶୁବାର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଦ୍ଧା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ବ୍ରହ୍ମୋଦୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀନିବାସ ଶଙ୍ଖାରୀଠାରୁ ପୂଜାଗ୍ରହଣ

ଜୟ ଜୟ ସମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବୃଦ୍ଧ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ସମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲକତରୁ
 ଅପାର କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ବେଦ ବେଦାନ୍ତ ସ୍ୱରାଣ ଗୀତାଦି ପଠନ
 ଜପ ତପ ଯାଗ ଯଜ୍ଞ ଖର୍ଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ।

ଏ ସକଳେ କର୍ମ ମନ ! କରୁ ରୁଦ୍ଧ ଆଶ
 ଭଲ ସଦା ସମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 ସମକୃଷ୍ଣ-କଥା ଭବେ ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
 ଗାଥ ତାଙ୍କ ନାମ ଚିତ୍ତ କର ସୁସମଳ ।
 କିଏ ସମକୃଷ୍ଣ କି ବା ତାଙ୍କର ମହତ୍ତମ
 ମାନବ ରୂପରେ କର ନ ହୁଅଇ ସୀମା ।

ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରମା ଆସ୍ତବେ
 ପରାବ୍ରତ ଶ୍ରବଣଦେବ, ମୁନି ବେଦବ୍ୟାସେ ।
 ମୂଢ଼ ମୁହିଁ ମୋତେ କିବା ତାଙ୍କ କଥା ଜଣା
 କୋଟୀ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ସୃଜନା ।
 ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ସଦା ସେ ମହାପୁରୁଷ
 ଗଦାଧର ରୂପେ ଭବେ ତାଙ୍କର ବିକାଶ ।
 ବୋଧଗମ୍ୟ ନୁହେଁ, ଯାହା ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ପାରେ
 ନିଜେ ସାଧୁ ଦେଖାଇଲେ ତାହା ଏ ଧରାରେ ।
 ସକଳ ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିଣ ଏସନ
 ମନ୍ତ୍ରରେ ସଂଧ୍ୟାରେ ପ୍ରଭୁ ମନ୍ତ୍ରତ କଲାଣ ।
 ବିଷମ ମାୟାର ବେଡ଼ି ଦଣ୍ଡେ ଗଲ ଚିଟି
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମୀପେ ଯେହୁ ଆସିଲେ ବୈପଟି ।
 ଶ୍ରୀନିବାସ ନାମେ ଜଣେ ଜାତିରେ ଶଙ୍ଖାଘ
 କାମାର ପୁକୁରେ ବାସ ବସୋବୁଦ୍ଧ ଭାଗ ।
 ଯଦୁ ବ୍ୟବସାୟେ ତାର ଯା କିଛି ଅର୍ଜୁନ
 କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତହିଁ ଯାପକ ଜୀବନ ।
 ଅତିଶୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାର ଗଦାଧର ପ୍ରତି
 ଗଦାଇ ଆସନ୍ତି ତେଣୁ ତାର ଗୃହେ ନିତି ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେ ସମାଦରେ ଆସନେ ବସାଇ
 ବିବିଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଅଣି ହସ୍ତରେ ଦିଅଇ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭୋଜନ ଦେଖି ଶ୍ରୀନିବାସ ଝୁପି
 ଭ୍ରାତ୍ସେପ ନ ଆଏ ଟେକା ଯେତେ ତାଳେ ଆସି ।
 ପ୍ରେମେ ଗଦ ଗଦ ଚିତ୍ତ ଶୂନ୍ୟ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ
 ଭକ୍ତଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀନିବାସ ବିହ୍ୱଳ ଏସନ ।
 କହଇ କରଇ କଥ ନ ଆଏ ତା ଚେତା
 ଅନିମେଷ ନେତ୍ରେ ଚାହିଁ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ କଥା ।
 କି ଶବ୍ଦ ଉଠଇ ଉନେ ଶ୍ରୀନିବାସ ମନେ
 ପାତାଳକୁ ଉଠିଗଲେ କୁସୁମ ଚନ୍ଦ୍ରନେ ।
 ପୁରନ୍ତି କୁସୁମ ତୋଳି ଭକ୍ତ ସହକାରେ
 ମନୋରମ ପୁଷ୍ପମାଳ ଗୁନ୍ଥିଲେ ତହିଁରେ ।
 ଏ କାଳେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ପଦ୍ମ ଦୟାମୟ
 ଦରଶନେ ଶ୍ରୀନିବାସ ରୁଷ୍ଟ ଅତିଶୟ ।
 ମାଳଗୁଚ୍ଛା ଶେଷକରି ଗଲେ ଖରଚର
 ଆଣିଲେ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ କଣି ବିବିଧ ପ୍ରକାର ।
 ସେ ମାଳ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଦେଇ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀନିବାସ
 ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ପ୍ରଭୁପାଶେ ସ୍ତାପ୍ୟ ଅଭିଳାଷ ।

ଭକ୍ତ ବାଞ୍ଛା ପୂରଣାର୍ଥେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଶ୍ରୀନିବାସ ସଙ୍ଗେ ତହିଁ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
 ସନ୍ନିକଟେ ଥିଲ ଏକ ଧର୍ମ ମଇଦାନ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଉପମତ ତହିଁ ବେନି ଜନ ।
 ଜନଶୂନ୍ୟ ମଇଦାନ ନୀରବ ନିସ୍ତବ୍ୟ
 ତାହା ଦେଖି ଉତ୍ତପ୍ତ ହୃଦୟ ବିମୁଗ୍ଧ ।
 ତରୁ ତଳେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଦେନିଲେ ଆସନ
 ଯୋଡ଼କରେ ଶ୍ରୀନିବାସ ସମ୍ମୁଖେ ଆସିନ ।
 ଅନୁରାଗେ ଗୁହ୍ୟମାଳ କରିଣ ବାହାର
 ଭକ୍ତଭାବେ ପ୍ରଭୁ କଣ୍ଠେ ଦେଲେ ଉପହାର ।
 ଶ୍ରୀକରେ ଅର୍ପଣ କରି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ସକଳ
 ନେନ୍ଦ୍ର ବହଗଲ ଅଶ୍ରୁଧାର ଅବିରଳ ।
 ହସ୍ତ ଗୁଲାଇଲେ ହେତୁ ଶ୍ରୀଆଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର
 କର୍ମ ନେତ୍ର ନାସିକାଦ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଆବର ।
 ଶ୍ରୀନିବାସ କରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀକର ଶ୍ରୀପିଣ
 ଆନନ୍ଦେ ମିଷ୍ଟାନ୍ନଯାକ କଲେନ ଭୋଜନ ।
 ଗଦ ଗଦ କଣ୍ଠସ୍ତରେ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀନିବାସ
 ପ୍ରକାଶିଲେ ଆପଣାର ହୃଦ ଅଭିଳାଷ ।
 “ମନ୍ତ୍ରରେ ହୋଇବ ପ୍ରଭୋ! ତବ ଲୀଳା କେତେ
 ତରଘିବେ ପାପୀ ତାପୀ ଧରାଧାମେ ଯେତେ ।
 ଆସନ୍ତୁ ସମୟ ମୋର ଜଗତୁକ୍ତ ତନ୍ତୁ
 ବସ୍ତୁତ ହୋଇଲି ମୁହିଁ ସେ ସବୁ ଦର୍ଶନ୍ତୁ ।
 ଚରଦନ ପାଇଁ ଖେଦ ରହିଲ ମାନସେ
 କରୁଣା କଟାକ୍ଷେ ଦେବ ! ରହନ୍ତୁ ଏ ଦାସେ ।”
 ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀନିବାସ, ଧନ୍ୟ ଭକତି ଗୁମ୍ଫର
 ଯା ବଳେ ଚିହ୍ନିଲି ତୁମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
 କୋଟି ନମସ୍କାର ମୋର ଗୁମ୍ଫର ଗରଣେ
 କୃପାକର ଅରେ ମୋତେ ପଦରେଣୁ ଦାନେ ।
 ଶ୍ରୀନିବାସ ଅତି ବୁଦ୍ଧ ଶରୀର ପୃଥୁଳ
 ରୋଗଶୋକଶୂନ୍ୟକାୟ ବଳିଷ୍ଠ ସବଳ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ହୋଇ ଉନମୟ ଏତେ
 କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ନୃତ୍ୟ କରୁଥିଲେ କେତେ ।
 ଭାଇ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ୍ତି ତାକୁ ଦେବଗଣେ
 ତା ଶୁଣି ସେ ନୃତ୍ୟ କରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୃଦୟେ ।
 ଅରଳା ଭକତି ତାର ଚିତ୍ତେ ପ୍ରବାହତ
 ଭଗବତେ ଥିଲେ ସେହୁ ମହାନ୍ ପଣ୍ଡିତ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସହଚେ କେତେ ହୃଦ ଚର୍ଚ୍ଚ ବାଦ
 କେତେବେଳେ ହୋଧ କେବେ ଅନ୍ଧାର ଆହୁଦ ।
 ବେଳେ ବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ରଚର୍ଚ୍ଚେ ମଧ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାର
 ଶ୍ରୀନିବାସ ହୋଧାନ୍ତୁତ ସପ୍ତମ ଉପର ।
 “ରୁମ୍ଭର ମୋହର ଆଉ ନୋହୁବ ସାକ୍ଷାତ”
 ଏହା କହୁ ଚାଲିଯାଏ କୋପେ ଜର୍ଜରିତ ।
 ପ୍ରଭୁ ନଦୀଧର ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଉତ୍ତରେ
 ନ ବୁଝିବ ତବ ମୁଖ କହିନ କାଳରେ ।
 କହୁଛନ୍ତି ପରେ ପୁଣି ଦୁହଙ୍କ ମିଳନ
 ପୁରୁବ ବିବାଦ ଆଉ ନ ଥାଏ ସୁରଣ ।

କଥେପନଅନ ଯେତେ ପରମ ଆତ୍ମୀୟ
 ଭାବମାନ ମହାନନ୍ଦେ ସୁନନ୍ତ ଉଭୟ ।
 ଶ୍ରୀନିବାସ ସହ ନୀଡ଼ା ଏମନ୍ତ ସଫଳ
 ନୟନରେ ଦୁହେଁ ଯେତେ ପିତାମହ ପୌତ୍ର ।
 ନର ରୂପ ଧରି ହରି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଆଗମନ
 ଚିତ୍ତେଥିଲେ ଶ୍ରୀନିବାସ ଭକ୍ତ ପ୍ରଧାନ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ଥିଲା ତେଣୁ ସାକ୍ଷାତ ମୁହେଁ
 ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଙ୍କ ସମନ୍ୱିତ ଚିତ୍ତ ଅହରହ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଉଣାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରଳେ ପ୍ରାଣୀ ଭବପାରାବାର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଭା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମହେଶ ବେଶ ଧାରଣେ ଭାବସମାଧୁ

ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାୟପୁଣ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବୁଦ୍ଧ ସନାତନ ।
 ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଣୀ କଲତରୁ
 ଅପାର କରୁଣା ପିଣ୍ଡ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅସୁଷ୍ଟ ଭରଣ
 ଶୁଭ ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ମନ ! ରାମକୃଷ୍ଣ ଗୀତି
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଅଟାବ ମଧୁର
 ଶ୍ରବଣେ ପୁନଃ ହୃଦୟ କାୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ।
 ପ୍ରାଧାନ ଭଜନ ଅବା ପୁଣ୍ୟ କର୍ମ ଫଳେ
 ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ ଯେଉଁ ଭଜନ ନ ମିଳେ ।
 ଶ୍ରବଣ ଜାଣିନେ ପ୍ରଭୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ
 ଅନାୟାସେ ଲବ୍ୟ ହୃଦ ସେହୁ ଭକ୍ତି ଧନ ।
 ଧାରଣ କରିଣ ପ୍ରଭୁ ଯଜ୍ଞ-ଉପଙ୍କାତ
 ସେବା ପୁନା ଆଦି ବିପ୍ରୋଚିତ କାର୍ଯ୍ୟେ ରତ ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା ଗୃହେ ନାମ ରଘୁଙ୍କର
 ତାଙ୍କୁ ପୁଜିବାକୁ ଏବେ ପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାର ।
 ନବ ଅନୁରାଗେ ପୁଣି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚିତ୍ତ
 ସନ୍ତୋଷ ଗାୟନ୍ତୀର ଯଥାବଧି ଆଚରିତ ।

କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ କାଳ ଯେତେ ହେଲା ଅଗ୍ରସର
 ସେବା ପୁନା ଧାନେ ମନ୍ତ୍ର ଚିତ୍ତ ଗାତ୍ରତର ।
 ଚିତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନାନା ଦିବ୍ୟ ଦରଶନେ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ଭବରାଜ୍ୟେ ବିଚରଣେ ।
 ଶିବରାତ୍ରି ଉପଲକ୍ଷେ ଅରେ ଗଦାଧର
 ଶିବଙ୍କୁ ପୁଜିବା ପାଇଁ ମନେ କଲେ ସ୍ଥିର ।
 ନିଷ୍ଠା ସହ ସେବା ପୁନା ବ୍ରତ ଅନଶନ
 ପ୍ରଥମ ସହର ପୁନା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ସମ୍ପନ୍ନ ।
 ଅତୀତର ଶିବରାତ୍ରେ ଏମନ୍ତ ବଞ୍ଚେଲ
 ଶିବ ହେଲା ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୟାନ ଜୀବନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
 ଶିବରାତ୍ରି ଉପଲକ୍ଷେ ସେ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ
 ଯାହା ଏକ ଆରମ୍ଭିଲେ ଯୁବକ ଜିବରେ ।
 ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଶ୍ରୀ ସୀତାନାଥ ଧାର୍ମିକପ୍ରବର
 ତାହାଙ୍କର ଥିଲା ଏକ ଶିବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ।
 ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖେ ହେଲା ଯାହା ଆୟୋଜନ
 ଯାତ୍ରାଦଳ ରୁଣ୍ଡ ସେନ ସରଞ୍ଜାମମାନ ।
 ଶିବରାତ୍ରିରେ ହୋଇବ ଶିବଙ୍କର ପାଲ
 ଶ୍ରବଣ ନିମିତ୍ତ ହେଲା ପୁରୁଷୋତ୍ତମେଳା ।

ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଶୁଦ୍ଧ ସଙ୍ଗେ ଯେମନ୍ତ
 ସାମାନ୍ୟ ବଳମ୍ବ ହେଲେ ଅସ୍ଥିର ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 ବଳମ୍ବର ହେତୁ ଶିବ ସାଜିଥାନ୍ତା ଯେହୁ
 ସହସ୍ରା ହୋଇଲୁ ଗୁରୁ ପୀଡ଼ାକାନ୍ତ, ସେହୁ ।
 ଚରୁଦିଗେ ପଡ଼ିଗଲୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚକ୍ଷୁ
 ଉପାୟ ବିହୀନେ ନିରୁପାୟ ଯୁବାଦଳ ।
 ଗୟା ବିଷ୍ଣୁ ନାମଧାରୀ ଲୁହାଙ୍କ ତନୟ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ଯେହୁ ପ୍ରିୟ ଅତିଶୟ ।
 ଯୁବକଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ବାଜିଲେ ପ୍ରସାଦ
 “ଆସ ଗଦାଜକୁ ଡାକ ସଜାଇବା ଶିବ ।
 ହେଲେହେଁ ତାହାର ଅତି ଅଳ୍ପ ବୟଃ କିମ
 ଶିବ ପାଇଁ କରିବାକୁ ହେବ ପାରଙ୍ଗମ ।
 ଯଥା ସୁଠାମ ଗଠନ ଆବର ଆକୃତି
 ମହେଶ୍ଵର ସାଜିଲେ ହେବ ମନୋରମ ଅତି ।”
 ଗୟା ବିଷ୍ଣୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ଏକମତ
 ଗଦାଧର ପାଶେ ଶୀଘ୍ର ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ।
 କହିଲେ ବୟସାଗଣ “ଶୁଣ ଶୁଣ ଭାଇ !
 ଗୁମ୍ଫା ପାଶେ ଯହିଁପାଇଁ ଆମ୍ଭେ ଆସିଲୁ ।
 ଶିବ ହେବ ବୋଲି ଯାକୁ କରିଥିଲୁ ସ୍ଥିର
 ସହସ୍ରା ଆକାନ୍ତ ସେହୁ ଭେଗେ ଉତ୍ସୁକର ।
 ଶିବଙ୍କ ଭୂମିକା ରୁମ୍ଭେ ନ କଲେ ଗ୍ରହଣ
 ପଣ୍ଡା ହେବ ଆତ୍ମର ଏ ସବୁ ଆୟୋଜନ ।”
 ଏହା ଶୁଣି ଗଦାଧର କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ବ୍ୟାଘାତ ହୋଇବ ମୋର ଶିବଙ୍କ ପୂଜାରେ ।”
 ବାଳକେ କହିଲେ ତହିଁ ଶୁଣ ହେ ଗଦାଜ ।
 ଶିବ ପାଇଁ କଲେ ସେହୁ ବେଶେ ସଜ ହୋଇ,
 ତା ସଙ୍ଗେ ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ନାମ ଅନୁକ୍ଷଣ
 ପୂଜାରୁ କୌଣସି ଗୁଣେ ନୋହୁବ ତା ନ୍ୟନ ।”
 ଅଧିକନ୍ତୁ ଯଦି ଭାଇ ! ଯାତ୍ରା ନୋହୁ ପାରେ
 ନିରାଶ ହେବ କେତେ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ।
 ଶିବ-ବ୍ରତ ଧରି ଆସିଛନ୍ତି ଶ୍ରୋତାଗଣ
 ରଜନୀ ଯାପିବେ ଶୁଣି ଶିବ-ଉପାଖ୍ୟାନ ।
 ଏମନ୍ତେ ପାଳିବେ ବ୍ରତ ଚିତ୍ତେ ଅଭିଳାଷ
 କେସନେ କରିବା ଭାଇ ! ତାହାକୁ ନିରାଶ ।”
 ଏହା ଶୁଣି ଦେବରାୟେ ଉଠିବ ଦୃଶିତ
 ସଙ୍ଗୀ ସହ ସଞ୍ଚାଳିଲେ ହେଲେ ଉପମତ ।

ଗଦାଜ ସାଜିବେ ଶିବ ଶୁଣି ଏ ବାରତା
 ଶ୍ରୋତାଙ୍କର ନ ରହୁଲୁ ଆନନ୍ଦ ଭୟାବୁ ।
 ନାନା ଲୋକେ ବାହାରିଲେ ଧରି ନାନା ବେଶ
 ରାତି ଗତ ପ୍ରାୟ ଯାତ୍ରା ଅଧେ ହେଲେ ଶେଷ ।
 ମହେଶ୍ଵର ଆଗମନ ହେବ କେତେବେଳେ
 ଶ୍ରୋତାଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷା କରି ଅତି ବ୍ୟଗ୍ର ହେଲେ ।
 ଏ ସମୟେ ବଳେ କଲେ ଶୂଳପାଣି ଶିବ
 ଦରଶନ ପ୍ରାପ୍ତି ମାତ୍ରେ ଶ୍ରୋତାଏ ନୀରବ ।
 ମହେଶ୍ଵର ଆଗରଣେ ଅଙ୍ଗ ସୁଶୋଭନ
 ହରିନେଲୁ ଯାହା ଦର୍ଶକଙ୍କ ପ୍ରାଣ ମନ ।
 ବିଭୂତି ଭୂଷିତ ଅଙ୍ଗ ଅତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
 ପରାଭୂତ ଶରତର ଚନ୍ଦ୍ରମା ବମଳ ।
 ଶିରେ ସୁଶୋଭିତ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଜଟାଘର
 କଣ୍ଠରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳା ଦଶେ ମନୋହର ।
 ଏକ ହସ୍ତେ ଶୋଭେ ଶିଙ୍ଗା, ଶିଶୁଳ ଅପରେ
 ବିଚିତ୍ର ବ୍ୟାଘ୍ର ଅମ୍ବର ଶୋଭିତ କଟୀରେ ।
 ସଙ୍ଗେପରି ଚିତ୍ତଲୋଭୀ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଆବେଶ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଝୁଲୁ ଝୁଲୁ ସଞ୍ଚରେ ପ୍ରବେଶ ।
 ଦର୍ଶକେ ଭାଜିଲେ ଏ ତ ନୁହେଁ ଗଦାଧର
 କୈଳାସ ତେଜଶ୍ଵର ଉଦ୍ଧୃତ ସ୍ଵୟଂ ମହେଶ୍ଵର ।
 ଶିବଙ୍କ ଆବେଶେ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲେପପାଇ
 ଅବରଳ ବାଗଧାରୀ ନୟନୁ ଝୁଲେ ।
 କେଜାଣେ ଆସିଲା କାହିଁ ନେତ୍ରେ ଏତେ ବାରି
 ସିକ୍ତ କଲୁ ପଦତଳ ମୃତ୍ତିକା ଆବରି ।
 ଜାତୁଣୀ ବସନ୍ତ ସଦା ଗଙ୍ଗାଧର-ଶିରେ
 ସତେ ବା ଜାତୁଣୀ ଆସି ଉଠିଲେ ନେତ୍ରେରେ ।
 ଦର୍ଶକେ ବିହ୍ୱଳ ହେଲେ ଦେଖି ସେ ମୂରତ
 ଶିଶୁ ଗଦାଧର ଅଙ୍ଗେ ମହେଶ୍ଵର ପ୍ରକୃତ ।
 ଗରଗର ମହାଭାବ ସପ୍ତମେ ଉଠିଣ
 ବ୍ରହ୍ମରାତ୍ରେ ପରମାତ୍ମା ବିଲ୍ୱନ ଯେସନ ।
 ଦର୍ଶକଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯେହୁ ଥିଲେ ସୁପଣିତ
 ମହେଶ୍ଵର ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତେ ଭଜନ୍ତି ସଜାତ ।
 ଖରତରେ ବିଲ୍ୱ ପତ୍ର ସହସ୍ର କରିଣ
 ମହେଶ୍ଵର ଅର୍ଚ୍ଚନ ପାଇଁ କଲେ ଆୟୋଜନ ।
 ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ବିଲ୍ୱପତ୍ର ନଇବେଦ୍ୟ ଆଣି
 ଅନୁରାଗେ ଅର୍ପଣ ଦେଲେ ମନ୍ତ୍ର ଗୁଣି ଗୁଣି ।

ଜୟ ହର ହର ଶିବ ବମ୍ ବମ୍ ଭେଲ
ଏମନ୍ତ ନିନାଦେ ପଦ୍ମସ୍ଥଳ ପୁଣି ହେଲ ।
ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା ପଡ଼େ ସଜ୍ଜା ନ ଆସିଲ ଫେରି
ସଜ୍ଜାସାଧନେ ରହୁଲେକ ପାଶୁ ବିରାବସ
କେହୁ କେହୁ କହନ୍ତି ସେ ଏହୁ ଅବସ୍ଥାରେ
ଦିନଦିନ କଟାଇଲେ ଆସି ନିଜ ଘରେ ।
ଏସନେ ସେ ଦବସର ଯାତା ହେଲ ଶେଷ
ଶ୍ରୋତାଗଣ ଫେରିଗଲେ ଯେ ଯାହା ଆବାସ ।

ଅଦ୍ଭୁତ ବ୍ୟାପରେ ପୁଣି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରିତ
ଶ୍ରବଣେ ଲାଗିଲେ ପୂଜ ହୁଏ ପାପ ଚିତ୍ତ ।
ମୁହମମ ! ଭଲ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦବାସନ
ହୃଦୟ-ବାସନା ଯଦି ଶାନ୍ତି-ଅନୁଭୂତ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ଜଗଦେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାଶୁବାର ।
ତୁର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
ପରମ ଆଶ୍ରୟ ଏବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା ଶେଷ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ପନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତବୀ କଲ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତା ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଯଶାମାନ୍ୟ ଗୁଡ଼ାଳୀରେ ଲେଖାପଢ଼ା କରି
ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା ଶେଷ କଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହର ।
ହୃଦାଶା ବୁଦ୍ଧି ତ କେତେ ନ ଥିଲ ତାଙ୍କର
ଅଙ୍ଗଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଶ୍ରୁତା ତେଣୁ ବରାବର ।
ହରଣ ଗୁଣନ ଯୋଗ ଶିଖି ସାମାନ୍ୟରେ
ଭୁଲ୍ଲେ ଆକାଂକ୍ଷା ଆଉ ନୋହିଲ ସେଥିରେ ।
ଏତିକି ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ବିଦ୍ୟା ଅରଜନ
ଦେଖାନାହିଁ ନ୍ୟାୟ, ଶ୍ରୀତି, ସ୍ମୃତି, ବ୍ୟାକରଣ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ଶାସ୍ତ୍ର ଜ୍ଞାନ ପଣ୍ଡିତ ସକଳ
ମୁହେଁ ବୋଲିଯା'ନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ର ଶ୍ଳୋକ ଅନର୍ଗଳ ।
କଦାପି କରନ୍ତି ନାହିଁ ସାଧନା ଜୀବନେ
ବିଷୟ ପଙ୍କରେ ମଗ୍ନ ଚିତ୍ତ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ସେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଭବେ ପ୍ରାଣୀ ହୁଅନ୍ତି ଭଦ୍ରୁଣ
ତହିଁ ପ୍ରତି ନ ବଳିଲ ତାଙ୍କର ମାନସ ।
ପାଠଶାଳା ଶୁଦ୍ଧ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ପୋଥି ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭଲେ ଅତ୍ୟଧର ।
ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ବସି ପ୍ରଭୁ ରାଜଦିନ
ଲେଖିଥିଲେ ପୋଥି ଏକ ରାମକୃଷ୍ଣାୟୁଗ ।

ହସନ୍ତୀ ଶ୍ରୀହସ୍ତର ଅତି ତମଜାର
ଗୋଟା ଗୋଟା ବର୍ଣ୍ଣମାନ ଲେଖା ଫାର୍ଯ୍ୟକାର ।
ପୁସ୍ତକତ୍ର ହସନ୍ତୀ ଅତି ସଯତନେ
ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇଅଛି ତାଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନେ ।
ଗଦାଈଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଏବେ ପଦା ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ
ସେବା ପୂଜା ସାଧନାରେ ଆନ୍ତ୍ର ସଦା ସୁଖୀ ।
ନାନା ଦେବଦେବୀ ପ୍ରତି ହୃଦୟ ଆକୃଷ୍ଟ
ମୁଁ ଚିତ୍ତେବାକୁ ନିଜେ ସତତ ପଚେଷ୍ଟ ।
ଗ୍ରାମେ ଯେଉଁ କୁମ୍ଭକାର ଗଡ଼ଇ କଣ୍ଢେଇ
ସେ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲେ ସୁଖି ତାହା ପାଶେ ଯାଇ
ନାନା ଦେବଦେବୀ ମୁଁ କିଣି ନିର୍ମାଣ
କୀର୍ତ୍ତା କଲେ ସଙ୍ଗୀ ସହ କରୁଣା ନିଧାନ ।
ଚିତ୍ତକାର ଗୁଡ଼େ ପୁଣି ଯାଇ ବେଳେ ବେଳେ
ତା ସମୀପ୍ତ ଚିନ୍ତାଜନ ନାହିଁ ଶିକ୍ଷା କଲେ ।
ଶ୍ରୀକରେ ଆଜିଲେ ଦେବଦେବୀ ମୁଁ ଯେତେ
ଦେଖିଲେ ହିଁ ମନେହୁଏ ସମ୍ଭବ କି ସତେ ।
ଚକ୍ରକର୍ମ ନାସିକାଦି ଅତି ମନୋହର
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଅଟଇ ଯେହୁ ପଢ଼ି କାଗରର ।
ବିଶ୍ୱଧାତା ପ୍ରଭୁ ଯେହୁ ବିଶ୍ୱକୁ ସୃଜିଲେ
ଅବସ୍ଥାରେ ଅବତରଣ ଏସନେ ଖେଳିଲେ ।
ଅରୁଣଭଦ୍ର ସୁବିଧା ଯେହୁ ସୁବିଧାକାଶେ
ଲେଖିତ ବରଣ ଛବି ଆଗମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶେ ।

କରତପାବନ ରବି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଆରମ୍ଭ କଥା ହେଲୁ ତେମନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରାର ।
 ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଗଲୁ ବାଣୀ ଲୋକେ ଅଗୋଚର
 ନାନା ସ୍ଥାନୁ ଲୋକ ଆସି ଭେଟିଲେ ଏଥର ।
 କର୍ତ୍ତନ ବା ଯାହା ଯାହା ହୁଏ ଯେଉଁଠାରେ
 ଶ୍ରବଣେ ଗମନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗୀ ସହଚରେ ।
 କେତେବେଳେ ଅବା ନିଜେ ସଙ୍ଗୀ ସହ ମାତି
 ହରିନାମ ସଙ୍ଗୀତନେ ମଧ୍ୟ ଦିନ ରାତି ।
 କେତେବେଳେ ଅବା ପୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ
 ସଙ୍ଗୀକୁ ଦେନ କରନ୍ତି ଯାହା ଅଭିନୟ ।
 କେବେ ରଘୁରାଜଙ୍କର ଭଜନ ସୁଜନେ
 ବିଭୋଳ ରହନ୍ତି ଏକାବେଳେ ତନମନେ ।
 ଧ୍ୟାନେ ବସି କେବେ ପୁଣି ଲୁପ୍ତ ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ
 କିନ୍ତୁ ନ ଶୁଣନ୍ତି ଯେତେ କଲେକ ଆହ୍ୱାନ ।
 କେବେ ବିଚରନ୍ତି ଏକା ନିର୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତରେ
 ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଭୋଗ ଲାଭେ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ।
 ସରଳ ସୁସ୍ୱାଦପନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ
 ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ହେଲେ ଅତି ସ୍ନେହ ଧନ ।
 ପୁରାଣାଦ ପାଠ ଗ୍ରାମେ ହୁଏ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ
 ପ୍ରଭୁକୁ ଡାକନ୍ତି ସବେ ପଠନ କାରଣେ ।
 ଯଥା ସ୍ୱରୂପ ସୁନ୍ଦର ତଥା କଣ୍ଠ ସ୍ୱର
 ରୂପ ଲବଣ୍ୟର ଭବେ ନାହିଁ ପଟ୍ଟାନ୍ତର ।
 ଜନମନ ଲୋଭ ବେନି ବଞ୍ଚିତ ନୟନ
 ଯେ ପ୍ରକାର ଆକର୍ଷିତ ଶୁଣେ ଶ୍ରବଣେ ।
 ପ୍ରଶସ୍ତ ଲଲିତ ନାଥା ଅତି କମଳାୟ
 ସୁଶୋଭିତ ହୁଏ ତହିଁ ରଙ୍ଗାଧରଦ୍ରବ୍ୟ ।
 ଶିରରୁ ଦୋଳାୟମାନ ସୁଦର୍ପ କୁନ୍ତଳ
 ଆବରଣ ଅର୍ଦ୍ଧ ଭାଗ ଶ୍ରୀମୁଖ ମଣ୍ଡଳ ।
 ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯେହ୍ନେ ଜଳଦ ବେଷ୍ଟନେ
 କୁନ୍ତଳ ବଡ଼ାଏ ମୁଖ-ଶୋଭାଟି ତେସନେ ।
 ସୁବିଶାଳ ବସ୍ତ୍ରସ୍ଥଳ ଅତି ମନୋହର
 ଆଳାନ୍ତରମୃତ ବେନି ପାର୍ଶ୍ୱେ ବେନି କର ।
 ଯଥା ପୁଣି କଲେବର ତଥା ପାଦଦ୍ରବ୍ୟ
 ପାପୀ ତାପୀ ଭକ୍ତଜନ ଅଭୟ ଆଶ୍ରୟ ।

ହୌଦର୍ଥ ଆକର ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗ ଶୁଣାଧାର
 ଉପମା ବସ୍ତ୍ରାନ ତାଙ୍କ ମଧୁ କଣ୍ଠସ୍ୱର ।
 ଶ୍ୟାମା ଶ୍ୟାମ ବିଷୟକ ଗୀତ ସଦା ମୁଖେ
 ଏକମନେ ଶୁଣନ୍ତି ଯା ନରନାରୀ ସୁଖେ ।
 ଅରେ ଯେ କରଇ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତ ଶ୍ରବଣ
 ମନୁ ତା ହୁଅଇ ନାହିଁ କେବେ ବିସ୍ମରଣ ।
 ପଡ଼ୁଥିଲେ ପୋଥି ଦିନେ ଅତି ଅନୁରାଗେ
 ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇଣ ନରନାରୀ ଚନ୍ଦ୍ରବିଗେ ।
 ନିକଟସ୍ଥ ବୃକ୍ଷ ତାଳେ ବସି ଏକ ହନୁ
 ସେ ପଠନ ଶୁଣି ଯେହ୍ନେ ଭାବମୟ ତନୁ ।
 ବୃକ୍ଷରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଅଶକ୍ତିତ ମନେ
 ବସିଲୁ ଚରଣ ଧରି ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନେ ।
 ପୋଥି ପାଠ ଯେତେକ୍ଷଣ ନୋହୁଲୁ ସମାପ୍ତ
 ସେହୁ ଭାବେ ରହିଲୁ ସେ ଭକ୍ତ ହନୁମନ୍ତ ।
 ମହାପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ପଠନ ଶେଷରେ
 ପୋଥି ଧରି ସ୍ତବ୍ଧଶିଳେ ହନୁମନ୍ତ ଶିରେ ।
 ପାଦେ ପ୍ରଣମିଣ ତହିଁ ସେ ହନୁ ଭକ୍ତ
 ଲମ୍ବ ଦେଇ ବୃକ୍ଷୋପରେ ଭିଲି ହରିତ ।
 କିଏ ଏହି ଭକ୍ତରୂପୀ ପଶୁ ହନୁମାନ
 ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲୁ ଅବା ସେହୁ କି କାରଣ ।
 ରୁମ୍ଭରୁ ହିଁ ଲୀଳା ପ୍ରସ୍ତ ! ରୁମ୍ଭକୁ ହିଁ ଜଣା
 କିବା ସାଧ୍ୟ ବଳ ଜାଣେ କରବେ କଲନା ।
 ରୁମ୍ଭେ ହିଁ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗ ତତ୍ତ୍ୱାଧାର
 ରୁମ୍ଭଠାରୁ ଜାତ ଏହି ବିଶ୍ୱ ଚରାଚର ।
 ମାନବ ଆକାର ପଦ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ୟ ରୂପ,
 ହୀଡ଼ା ମାନ ଅଲୌକିକ ଆଉ ଅପରୂପ ।
 ମନୋରୁଦ୍ଧି ଅଗୋଚର ରୁମ୍ଭେ ସଦାବେଳେ
 ଜାଣିବୁ କାହୁଁ ସେ ତତ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱରୁ ରୁଦ୍ଧିବଳେ ।
 ଦେଇଛନ୍ତି ପଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତ ! ଉଚ୍ଛ୍ୱଳ ଲୋଚନ
 ବିଷମ ପରଦା ତାର ଅଗ୍ରେ ବିଦ୍ୟମାନ ।
 କଠିନ ପ୍ରସ୍ତରେ ତାହା ଯେହ୍ନେରୁ ନିର୍ମିତ
 ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତ ଅସମର୍ଥ ଭେଦବା ନିମିତ୍ତ ।
 ଶିବ ବ୍ରହ୍ମା ନ ପାନ୍ତି ଯେ ମହୁମାର ଅନ୍ତ
 ମୁଁ ଶ୍ରବ ନର ଧାରଣା କରବି କେମନ୍ତ ?

ଚରୁର୍ଦ୍ଧା ବର୍ଷ ହମେ ଏମନ୍ତେ ଅଗ୍ରତ
ଗାଥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ହୋଇ ଏକ ଚିତ୍ତ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବ ପାଶବାର ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସପାର କଷଣ
କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଷ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବୟସ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀତା ଓ ପୋଥିପାଠ

ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଅନାଦି କାରଣ ବହୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତା କଳ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତା ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଅପୁର୍ବ କଥନ
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେହୁ ପବିତ୍ର ଆଶୀର୍ବାଦ ।
ସୁରୁଷ ରମଣୀ ଥିଲେ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟେ ଯେତେ
କଳ୍ପମତେ ଶ୍ରୀତା କଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସହିତେ ।
ନଡ଼ି ସାନ ଆଦି ଯେତେ ଥିଲେ ସହଚର
ସରବେ ମଣିଲେ ତାଙ୍କୁ ଦଳିତ ସର୍ବାର ।
ଯାହା ପ୍ରତି ଯେ ଆଦେଶ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ
ଜୟେ ପାଳନ୍ତି ତାହା ସବୁହେଁ ସକଳେ ।
ଯେତେ ଶ୍ରୀତା କଲେ ସେହୁ ସଙ୍ଗୀତ ସହିତ
ଅନୌକିକ କାର୍ଯ୍ୟବଳୀ ନର ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗତ ।
ଉପନୀତ ହୋଇ ଦିନେ ମାଣିକ-ଉଦ୍ୟାନେ
ମାଥୁର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପୁଜିଲୁ ତାଙ୍କ ମନେ ।
ସଙ୍ଗୀତ କହିଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
କରଣ ମାଥୁର ପାଲୁ ଆଜି ଏହିଠାର ।
ଆଜ୍ଞାମାତ୍ରେ ପଞ୍ଚାଗଣ ରୁଣୁ ହୋଇ କହି
ଆରମ୍ଭିଲେ ଲୀଳା ଯାହା କେବେ ଦେଖା ନାହିଁ ।
ବୃନ୍ଦା ଆଦି ସଙ୍ଗୀ ବେଶେ ସର୍ବେ ସଜ ହେଲେ
ଦରଶନେ ଦେବରାସ୍ତେ ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରୀମିଳେ ।
ଆପଣେ ସାଜଣ ତହିଁ ରାଜ କମଳିନୀ
ବଦନ ସରସ ଗୀତ ଆରମ୍ଭିଲେ ଟାଣି ।
ରାଧିକାଙ୍କ ଶ୍ରବେ ହମେ ତନମୟ ଚିତ୍ତ
‘ମୋ ପରାଣ ବନ୍ଧୁ’ କହି କହି ଅଶ୍ରୁପାତ ।

‘କାହାନ୍ତି ମୁଲ୍ୟାଧାର ମୋ ହୃଦ ରଚନ
‘ହା କୃଷ୍ଣ’ ‘ହା କୃଷ୍ଣ’ ନୋଲି କାନ୍ଦିଲେ ସଂଗନ ।
ଝରଝର ଅନିବାର ନେତ୍ର ବହୁ ମାର
ସିନ୍ଧୁ କଲି କଟାବସୁ ଦେବରାସ୍ତେ ।
କୃଷ୍ଣ ଅଦର୍ଶନେ ପ୍ରାଣ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଣ
ଭୁଜିଲେ ପଡ଼ିଲେ ଶେଷେ ସଙ୍ଗୀ ହରାଇଣ ।
ତାହା ଦେଖି ପଞ୍ଚାଗଣ ଅଗ୍ର ବ୍ୟାକୁଳେ
କି ହେଲୁ କି ହେଲୁ କହି ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ ।
ପାଣି ଆଣି କେ ପିନ୍ଧିଲୁ ବଦନେ ତାଙ୍କର
‘ଗଦାକ ଗଦାକ’ କେ ବା ତାଙ୍କେ ବାରମ୍ବାର ।
ପ୍ରେତ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲୁ କି ଭୁଲିଣ ଏସନ
କେହି କେହି ଶ୍ରୀନାମ କଲୁ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ସଙ୍ଗୀତର ନୋହିଲୁ ତାଙ୍କର
ଏସନ ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ବ୍ୟଥିତ ଅନ୍ତର ।
ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ପୁଣି ଆଉ କେତେ ଜଣ
ପୁନଃ ପୁନଃ କୃଷ୍ଣନାମ କଲେ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ପ୍ରାଣସ୍ପର୍ଶୀ କୃଷ୍ଣନାମ ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ
ସଙ୍ଗୀ ପାଇ ଦେବରାସ୍ତେ ଚେତ୍ତେ ଶେଷକେ ।
ବିକଳେ କହିଲେ ତହିଁ ପଞ୍ଚାଗଣେ ଗୁହଁ
‘କାହିଁ କାହିଁ ଆରେ ମୋର କୃଷ୍ଣଧନ କାହିଁ ।
ହେଇଛି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ପ୍ରାଣନାଥ ମୋର”
ଏହା କହି ଧରିବାକୁ ପ୍ରସାରିଲେ କର ।
କୃଷ୍ଣ ନାମେ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ ଚେତନା ଲଭିଲେ
‘କୃଷ୍ଣ’ ‘କୃଷ୍ଣ’ କହି ସର୍ବେ ଚୌଦିଗେ ନାଚିଲେ ।
ସୁସ୍ଥ ଚିତ୍ତ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ବୟସ୍ୟନିକର
ହରଷରେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଯେ ଯାହାର ପର ।

କେବେ କେବେ ଆସି ପୁଣି ପ୍ରଭୁ ସେହୁ ସ୍ଥାନେ
 ପକ୍ଷୀ ସହ ମଧୁ ହୋନ୍ତି ହରି ସଙ୍ଗୀତ୍ରେ ।
 ଏମନ୍ତେ ବହୁତ ଶୀତା କରି ଗଦାଧର
 ହୃଦୟ ରଞ୍ଜନ କଲେ ସହଚରଙ୍କର ।
 ପକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟେ ବସୋବୁଦ୍ଧ ଲୋକ ଥିଲେ ଯେତେ
 ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ପ୍ରତି ଗାଢ଼ ସ୍ନେହ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ।
 ଦିନାନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଯେବେ ପାନ୍ତି ଅବସର
 ସର୍ବେ ଆସି ବୁଣ୍ଡ ହୋନ୍ତି ସମୀପେ ତାଙ୍କର ।
 ପୁରାଣଦ ପାଠ ଅବା ଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନା ।
 ପ୍ରତ୍ୟହ ହୁଅଇ ଯେତେ ନ ହୁଏ କଳନା ।
 ଫଲ୍ଗୁଙ୍କର କଣ୍ଠସ୍ବର ଯେମନ୍ତ ମଧୁର
 ତେମନ୍ତ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରର ।
 ତାଙ୍କର ପୁରାଣ ପାଠ ଯେ ଶୁଣିଛୁ ଅରେ
 ଅନ୍ୟଠୁଁ ଶୁଣିବା ସ୍ମୃତ୍ୟ ନ ପୋଷେ ଅନ୍ତରେ ।
 ସରବେ ପ୍ରତ୍ୟହ ତାଙ୍କୁ କରିଣ ଆହ୍ୱାନ
 ଶ୍ରୀମୁଖ ପୁରାଣ ପାଠ କରନ୍ତି ଶ୍ରବଣ ।
 ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶାସ୍ତ୍ର କଥା ଯାକୁ ଶୁଣି
 ଶାସ୍ତ୍ରର ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ଉତ୍ତ୍ୟାପିତ ।
 ସୁକ୍ଷ୍ମରେ କରନ୍ତି ଦେବ ଏପରି ମୀମାଂସା
 ଶ୍ରୋତାଏ କରନ୍ତି ତାର ଭ୍ରୂସୁପୀ ପ୍ରଶଂସା ।
 ବସୋବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଏ ପ୍ରକାର
 ମୋହଲେ ଯେ ପ୍ରାଣ ମନ ସର୍ବତୋଭାବର ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ସର୍ବେ ଆରେକ ଆଖ୍ୟାନ
 ନାଶ୍ଟ ସଙ୍ଗେ ଶୀତା କଲେ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ଯେସନ ।
 ତାଙ୍କର ଅଗ୍ର ନାମ ଶ୍ରୀରାମକୁମାର
 ଅକାଳେ ଗ୍ରାସିଲ ଯମ ପତ୍ନୀ ତାହାଙ୍କର ।
 ଏକମାତ୍ର ସଦ୍ୟଜାତ ଶିଶୁ ରଖି କୋଳେ
 ଲହ୍ମଧାମ ତେଜିଣ ସେ ସ୍ବର୍ଗପୁରେ ଗଲେ ।
 ଶିଶୁଟିର ଦୁର୍ବଧ ପାଇଁ ହସ୍ତେ ନାହିଁ ଧନ
 ଅଗ୍ରଜ ସେ ହେତୁ ଅତି ଚିନ୍ତାକୁଳ ମନ ।
 ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ପଛା ନ ଦେଖିଣ ଗ୍ରାମେ
 ବିଦେଶେ ଯିବାକୁ ଛିରି କଲେ ଯେ ଅନ୍ତମେ ।
 ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ବଜନ ସଙ୍ଗେ କରି ପରାମର୍ଶ
 କଲିକତା ନଗରରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
 ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ବୃଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ଜନନୀ
 ଗୃହ କର୍ମ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏକାକିନୀ ।

ଜନନୀକୁ ଦେଖି ସଦା କାର୍ଯ୍ୟେ ହରିବର
 ତାଙ୍କ ସାହା ହେଲେ ଏବେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
 ନିଜେ କରି ଦିଅଁଙ୍କର ସେବାପୁରା କର୍ମ
 ଲାଘବ କରିଲେ ଜନନୀଙ୍କ ପରଶ୍ରମ ।
 କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେ ପ୍ରଭୁ ଏ ପ୍ରକାରେ
 ଯାଇ ନ ପାରିଲେ ଆଉ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଘରେ ।
 ଗଦାଇ ବିହୁନେ ପକ୍ଷୀ ରମଣୀଙ୍କ ମନ
 ନ ଲାଗଇ ଗୃହ କର୍ମେ, ସଦା ଛନ ଛନ ।
 ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ନିଜ ଗୃହ କର୍ମ ସାରି ଦେଇ
 ଚନ୍ଦ୍ରଦେଶଙ୍କ ସଦନେ ସେ ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ ।
 ସ୍ନେହର ଗଦାଇ ସଦା ଗୃହକର୍ମେ ରତ ।
 ଏହା ଦେଖି ରମଣୀଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଥିତ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁକୁ ଦେବାପାଇଁ କର୍ମ ଅବ୍ୟାହତ
 ଲାଗିଯାନ୍ତି ଗୃହକର୍ମେ ଏକମେଲେ ମାତି ।
 କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନେ ସର୍ବେ ହୋଇ ସମବେତ
 ନିବେଦନ୍ତି ଦୃଢ଼କଥା ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିହୃତ ।
 “ଶୁଣି ନ ପାରି ଗଦାଇ ! ତୋ ପୁରାଣ ପାଠ
 ଧାଇଁ ଆସିଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ଏତେଦୂର ବାଟ ।
 ଶୁଣାଇ ଆମ୍ଭକୁ ଅରେ ଭାଗବତାଖ୍ୟାନ
 ତୋଷ କରି ଅବଳାଙ୍କ ପନ୍ତୁ ପରାଣ ।”
 ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ଦେବ ଅତି ହରଷରେ
 କରନ୍ତି ପୁରାଣ ପାଠ ମଧୁ କଣ୍ଠ ସ୍ବରେ ।
 ଭାଗବତ ରାମାୟଣ ଭାଗବାଦ ଆନ
 ଏସନେ ଆବାସେ ପାଠ ହୁଏ ପ୍ରତିଦିନ ।
 ମହାପ୍ରେମେ ମଧ୍ୟ କେବେ ହରି ସଙ୍ଗୀତ୍ରେ
 ଭାବ ପୁଲକାଦି ଦୃଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗେ ଶ୍ରେଣେ ଶ୍ରେଣେ ।
 ଆଶେଶରୁଁ ଗଦାଧର ଥିଲେ ଶୁଦ୍ଧଧର
 ଗୋଟା ଗୋଟା ଯାତ୍ରା ପାଲୁ କଣ୍ଠସ୍ଥ ତାଙ୍କର ।
 ତହିଁରୁ ଗାଇଣ ସେହୁ ବିବଧ ବିଷୟ
 ରଞ୍ଜିତେ ସର୍ବଦା ପକ୍ଷୀ ରମଣୀ ଦୃଢ଼ସ୍ଥ ।
 ନାଶ୍ଟ ବେଶେ କେତେବେଳେ ହୋଇ ବିଭୂଷିତ
 ଶ୍ରୀମତୀ ବା ବୃନ୍ଦାବତୀ ପାଲୁ ଅଭିମତ ।
 କେବେ ପୁଣି ହାସ୍ୟରସ ଭୂମିକା ଧରିଣ
 ନାନା ରଙ୍ଗେ ଆକର୍ଷନ୍ତି ଅବଳାଙ୍କ ମନ ।
 ଏମନ୍ତେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ତାଙ୍କଠି ସକଳେ
 ଗଦାଇ ବିହୁନେ ଆଉ କିଛି ନ ଜାଣିଲେ ।

ସବୁଗୁଣ ସମନ୍ୱିତା ଯେତେକ ରମଣୀ
 ଭକ୍ତଭାବେ ସମାନ୍ୱୟା ସ୍ୱାୟଂ ରାଷ୍ଟ୍ର ଜାଣି ।
 ବୃତ୍ତାଠି ବାସ୍ତବ୍ୟ ଭବ ହୋଇ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ
 ବାଳ ଗୋପାଳ ଭାବରେ ହୃଦୟ ପୁଷିତ ।
 ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଭକ୍ତିମା
 ପ୍ରାଚୀ ପୁରଣୀୟା ନାରୀ ପ୍ରସନ୍ନା ନାମିନୀ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଳା ନିରେଖିଣ
 ସଖୀଭାବେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ମନୁ ଅନୁଷ୍ଠଣ ।
 ରମଣୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସବୁ ଖେଳିଲେ ଏସନେ
 ସେମାନେ ଖେଳିଲେ ତାଙ୍କ ସହ ନାରୀଜନେ ।

ଗଦାଧରଙ୍କ ବୟଃସମ ଷୋହଳ ସତର
 ତଥାପି ମିଳନେ ଦ୍ୱିଧା ନ ହୁଏ କାହାର ।
 ଶିଶୁଭାବ ସଦା ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ଜାଣିତ
 ପବିତ୍ର ମୁରତି ନାନାରୂପ ସମନ୍ୱିତ ।
 ଶରତ ଆନନ୍ଦେ ଯଥା ଅନଳଙ୍କ ଶଶୀ
 ଚରଣ ଉତ୍କଳ ତଥା ମୋହମାୟାନାଶୀ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ କରିବେ ସାଣୀ ଭବ-ପାଶବାର ।
 ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ମଧାର ରୂପେ ଉତ୍ସ ସବୁ ଭଗବାନ ।

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗଦାଧରଙ୍କ ନାରୀବେଶରେ କ୍ରିଡ଼ା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଅନାଦି କାରଣ ବହୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା ନିରାକର
 ଅସାର କରୁଣା ସିନ୍ଧୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଶୁଣ ମନ ! ଏବେ ଦେବରାୟ ଜ ପ୍ରକାର
 ନାରୀବେଶେ କ୍ରିଡ଼ାକଲେ ନାରୀ ସହଚର ।
 କାମାର-ସୁକୁରେ ଯେଉଁ ବଣିକଙ୍କ ବାସ
 ବଣିକ-ପତ୍ନୀ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ସେହି ଅଂଶ ।
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଧନ ବ୍ୟକ୍ତି ସୀତାନାଥ ଜୈନ
 ପୁପବତ୍ର ଶୀତାସ୍ଥଳ ଯାଙ୍କର ସଦନ ;
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତ ଅଭିଶପ୍ତ
 ଦେଖିଲେ ହିଁ ମହୋଦ୍ଦାସେ ବିଷ୍ଣୁର ହୃଦୟ ।
 ପତିପତ୍ନୀ ଅଷ୍ଟ ପୁତ ଆଉ ସପ୍ତ କନ୍ୟା
 ଭକ୍ତରେ ବୁଝନ୍ତି କେହି କାହାଠାରୁ ଉଣା ।
 କନ୍ୟାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଶ୍ରୀମତୀ ଭୁକ୍ତାଣୀ
 ଅତି ଭକ୍ତମତୀ ଶୁଭ ଚରିତା ରମଣୀ ।
 ତାଙ୍କ ଗୃହେ ଗଦାଧର ସଦା ଆତଯାତ
 ନ ଗଲେ ପ୍ରେରନ୍ତି ଲୋକ ଭକ୍ତ ସୀତାନାଥ ।
 ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରକେ ଗୃହେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ବଣିକ-ପତ୍ନୀରେ ରକ୍ତ ଶେଷ ସମାପ୍ତର ।

ବୃତ୍ତା ବା ଭୁକ୍ତା ନାରୀ ସେହି ଗ୍ରାମେ ଯେତେ
 ଗୃହ କର୍ମ ତେଜି ପାଶେ ଧାନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
 ବଣିକ ପତ୍ନୀରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବଶେଷରେ ଟଣା
 ଅନ୍ୟତା ରମନେ ଅଭିଭାବକଙ୍କ ମନା ।
 ଦର୍ଶନୁ ନାରୀଏ ତେଣୁ ହୋଇଣ ବହୁତ
 ସୀତାନାଥ ଗୃହେ ଆସି ହୋନ୍ତି ସମବେତ ।
 ଗୃହ ମଧ୍ୟେ ନିବସିଲେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ନାରୀଗଣ ବେତ୍ତୟାନ୍ତି ଚୌଦ୍‌ଗେ ତାଙ୍କର ।
 ଆବର ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଅନୁନୟ କରି
 ପୁରାଣାଦ ପଢ଼ି ତୋଷ ହୃଦୟ ଆମ୍ଭର ।
 ସୁଧାଧର କଣ୍ଠେ ତହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ
 ଭାବେ ଗଦ ଗଦ ପଢ଼ି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଖ୍ୟାନ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ମହାଭାବ ବିକାଶେ ଅଙ୍ଗରେ
 ତା ଦେଖି ନମନ୍ତି ସର୍ବେ ଭକ୍ତ ସହକାରେ ।
 ଶ୍ରୀମତୀ ବା ବୃନ୍ଦା ପାଲ ପଠନ ସମସ୍ତେ
 ନାରୀବେଶେ ସଜ ହୋନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟେ ।
 ରମଣୀଏ ଆଣି ନାନା ବସ୍ତ୍ର ଆଭରଣ
 ଯତନେ ସଜାଇ ତାଙ୍କୁ-ସୁଲଳିତ ମନ ।
 ବିଶୁଦ୍ଧ-ମନୋଭାବ ମୁରତି ତାଙ୍କର
 ତହିଁ ଦିଶେ ନାରୀବେଶ ଅତି ମନୋହର ।

ଗୁଲି ଚଳନ କଥନ ସବୁ ନାଶ ପଣ
 ଚିହ୍ନିବା କଠିନ ଅତି ସୁରୁଷ ବା ନାଶ ।
 ଶ୍ରୀମତଙ୍କ କଥା ଯେବେ କରନ୍ତି ସେ ପାଠ
 ମନେହୁଏ ରାଧାଗୁଣୀ ଆପଣେ ପ୍ରକଟ ।
 ସଙ୍ଗର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ।
 ପ୍ରେମେ ମାତ୍ର ଶ୍ରୋତାଗଣ ବିହ୍ୱଳ ସେ କାଳେ ।
 ଏସବୁ ଗୁଣେ ପ୍ରଭୁ ନାଶକ ହୃଦୟ
 କରାଇଲେ ପ୍ରେମ ଭକ୍ତି ଦିବ୍ୟ ଶ୍ରବୋଦୟ ।
 କେ ଶୁଣିଲ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପୁନଃ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ
 ଚଢ଼ାଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବଣୀ ପୁଲିନ ଚରଣ ।
 କେ ଶୁଣିଲ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଉଦ୍ଧୱ ପୁନଃ ରାଧାଗୁଣୀ
 ଶ୍ରୀପାଦ ସେବିଲ ନାନା ଅଳଙ୍କାର ଆଣି ।
 ପୁଲକ କମ୍ପନ ଆଦି ଦେଖି ଘନ ଘନ
 କେ ଶୁଣିଲ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ପୁନଃ ।
 ଏମନ୍ତେ ନାଥଙ୍କ ଗୃହେ ହେଲ ବହୁ ଲୀଳା
 ଶେଷରେ ଭେଟିଲେ ଆସି କଟିଳା କୁଟିଳା ।
 କଟିଳା କୁଟିଳା ନୁହେଁ ଆକାର ଗଠନେ
 ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଚରଣ ଠିକ ତାଙ୍କର ସମାନେ ।
 ଦୁର୍ଗାଦାସ ନାମେ ସୀତାନାଥଙ୍କ ଆତ୍ମାୟ
 ଅବରୋଧ ପ୍ରଥା ପକ୍ଷପାତୀ ଅତିଶୟ ।
 ଗଦାଇ ଗମନ୍ତି ସୀତାନାଥଙ୍କ ଅନ୍ତରେ
 ଦୁର୍ଗାଦାସ ଖୋଧାନ୍ୱିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତହିଁରେ ।
 ସୀତାନାଥେ କହୁ ନାନା ପ୍ରକାର ବଚନ
 ନିବାରଣ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଅନ୍ତର ଗମନ ।
 ସୀତାନାଥ ଉଦ୍ଧରିଲେ ତହିଁ ହସି ହସି
 ଜାଣ ନା କି ଗଦାଧର ଅବଳଙ୍କ ଶରୀ ।
 ତା ଶୁଣି କହିଲେ ଦୁର୍ଗାଦାସ ଅହଂକାରେ
 “ସୁରୁଷ ପ୍ରବେଶ କ୍ଷମ ନୁହେଁ ମୋ ଅନ୍ତରେ ।
 କେହି ନ ଜାଣନ୍ତି ତେଣୁ ମୋ ଅନ୍ତର କଥା
 ଚୁମ୍ବିତ ଏ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଅବଧି ସବୁଆ ।”
 ଦୁର୍ଗାଦାସେ ସମ୍ପ୍ରୋକ୍ତ କହିଲେ ଗଦାଇ
 “ନାଶ କି ରହିବେ ପକ୍ଷ ଅବରୋଧେ ଆଇ ?”
 ଦେବପାଦେ ଭକ୍ତି କିମ୍ବା ସତ୍ୟଶ୍ରୀ ଗୁଣେ
 ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ନାଶ ସତ୍ୟର ରକ୍ଷଣେ ।
 ଇଚ୍ଛା କଲେ ମୁହିଁ ତବ ଅନ୍ତରେ ପ୍ରବେଶି
 ନାଶକ ବାରତା ଆଣି ଦେବ ଫେରି ଆସି ।”

ଦୁର୍ଗାଦାସ ଅହଂକାରେ ହୋଇ ପ୍ରକୃଳିତ
 ବୋଇଲେ “ଅଟଇ ଏହା ତବ ସାଧାରଣ ।”
 ଉଦ୍ଧରିଲେ ପ୍ରଭୁ ତହିଁ ସହାୟ ବଦନେ ।
 “କ୍ଷମ କି ଅକ୍ଷମ ଦେଖ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନେ ।”
 ସଦୟେ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାଦାସ ଦେଲେ ଅନୁମତି
 ଉପାୟ ଫାନ୍ତିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ୍ପତି ।
 ମୋଟା ଶାଢ଼ୀ ଖଡ଼ୁ ଆଦି ଗୋପ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର
 ଯୋଗାଡ଼ କରିଲେ ଦିନେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
 ନାଶ ବେଶେ ସନ ହୋଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋପନେ
 ଟୋକେଇ ଗୋଟିଏ କାଶେ ଧରିଲେ ଯତନେ ।
 ଏସନ ବାନ୍ଧିଲେ ବେଶ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ,
 ତନ୍ମୁକାୟଙ୍କର କୁଳ-ରମଣୀ ପଦ୍ମିନୀ ।
 ଦୁର୍ଗାଦାସ ଗୃହ ମୁଖେ ମନ୍ତ୍ରରେ ଗମିଣୀ
 ତାହାକୁ ଭେଟିଣ ଦ୍ୱାରେ କହିଲେ ବଚନ ।
 “ତନ୍ମୁକାୟ କୁଲେ ମୁହିଁ ହୋଇଛି ସମ୍ପୃକ୍ତ
 ହାତେ ଆସିଥିଲି ପୂଜା କରିବା ନିମିତ୍ତ ।
 ଆତ୍ମାୟ ସ୍ଥାନନ ଯେହୁ ମୋ ସଙ୍ଗତେ ଥିଲେ
 ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ସେ ସରବେ ଗୃହେ ଲୁଚିଗଲେ ।
 ତରୁଣ ବୟସ ମୋର ରାତି ସମାଗତ
 ଗୃହେ ଏକା ଯିବା ପାଇଁ ମନ ସଜ୍ଜିତ ।
 ଆଜି ରାତି ପାଇଁ ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ ଆଶ୍ରୟ
 ମଙ୍ଗଳ କରିବେ ତବ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।”
 ଏମନ୍ତ ତରୁଣ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ତରୁଣୀର
 ଶରଳିତ ହେଲ ଚିତ୍ତ ଦୁର୍ଗାଦାସଙ୍କର ।
 ଭୃତ୍ୟକୁ ତକାଇ ତହିଁ କଲେ ଆଜ୍ଞାଦାନ
 ତରୁଣୀକୁ ଅନ୍ତଃପୁରେ ସାବଧାନେ ଘେନ ।
 ନାଶ ବେଶେ ପଣି ପ୍ରଭୁ ଅନ୍ତର ମନ୍ତ୍ରରେ
 ମହୁଳାଙ୍କ ପାଶେ ନିଜ ଦୃଢ଼ ନିବେଦନେ ।
 ସେ ସରବେ ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଦୃଢ଼ତା କାହାଣୀ
 ମୁଦି ଉତ୍ତରାଦି ଦେଲେ ଜଳପାନ ଆଣି ।
 ଆନନ୍ଦେ ଭୋଜନ କରି ତାହା ଗଦାଧର
 ତୋଷିଲେ ମଧୁର ବାକ୍ୟେ ନାଶକ ଅନ୍ତର ।
 କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ବଧୂଗଣ ହୋଇ ଏକାନ୍ତିତ
 ମିଷ୍ଟାନ୍ନାପ କଲେ ବସି ତାହାର ସହୃଦ ।
 ପ୍ରହର ପ୍ରଶକ ରାତି କଟିଲ ଏସନେ
 ବିଳମ୍ବ ଦେଖିଣ ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ତରା ଏଣେ ।

ମଧ୍ୟମ ସନ୍ତାନ ଶ୍ରୀମେଣ୍ଡରକୁ ଡାକଣ
ପ୍ରେଶଲେ ଗଦାଧରକୁ ଖୋଜିବା କାରଣ ।
ଶ୍ରୀମେଣ୍ଡର ପ୍ରବେଶିଣ ବଣିକ ପକ୍ଷୀରେ
ଅନ୍ତେଷିଲେ ଅଗ୍ରେ ତାକୁ ସ୍ୱୀକାରାଥ ଘରେ ।
ସନ୍ତାନ ନ ପାଇ ତହିଁ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର
‘ଗଦାଲ’ ‘ଗଦାଲ’ ବୋଲି ଡାକ ନାରମ୍ଭାର ।
ମଧ୍ୟମ ଭ୍ରାତାଙ୍କ ଡାକ ଯେମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ
‘ଯାଉଛୁ’ ‘ଯାଉଛୁ’ କହୁ ଅନ୍ତରୁ ଧାଇଁଲେ ।
ତନ୍ତ୍ରବାୟୁ ନାଟ୍ୟ ନୋହେ ଏ ଯେ ଗଦାଧର
ଜାଣି ପାର ଦୁର୍ଗାଦାସ ହୋଧେ ଜଗଜଗ ।
ଅତଃପର ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କ ନାଟ୍ୟବେଶେ
ହୋଧ ତେଜ ଯଶ ମଧ୍ୟେ ହସିଲେ ଉଲ୍ଲାସେ ।
ସେ ହବସୁ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ବଦଳିଲ ମନ
ଗଦାଧର ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ବଢିଲ ଦ୍ୱିଗୁଣ ।
ପରବାରବର୍ତ୍ତେ ଆଉ ନ କରଲେ ମନା
ଶୁଣିବାକୁ ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନା ।
ସ୍ୱୀକାରାଥ ଗୃହେ ଆସି ମହଲୀଏ ନିତି
ପୁରୁଷାଦ ପାଠ ଶୁଣି ମନେ ତୋଷ ଅତି ।
ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଅନ୍ଧକାର ଏପରେ ବରୁଣ୍ଡି
ସ୍ୱୀକାରାଥଙ୍କ ଦୃଢ଼ତା ମହୋତ୍ସାହେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ରଙ୍ଗପ୍ରିୟ ଗଦାଧର ମଲ୍ଲୀନାଟ ସହ
ଏମନ୍ତେ କରଲେ ନାନା ଶ୍ରୀତ୍ରୀ ଅହରହ ।
ନାଟ୍ୟ ଆରମ୍ଭଣ ଆଣି ପ୍ରଭୁ ଆଉ ଦିନେ
ନାନା ଅଳଙ୍କାରେ ପଳ ହୋଇଲେ ଆପଣେ ।
ପିନ୍ଧ ଏକ ପିରୁପାତ୍ରୀ ଶାଢ଼ୀ ମନୋହର
କାଶରେ କଳସୀ ଧରି ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ଡାକିଲେ ପଡ଼ୋଶୀ ଦ୍ୱାରେ ଆସ ଲେ ଭଉଣୀ
ହାଲଦାର ପୋଷାକକୁ ଯିବା ପାଣି ଆଣି ।
ଗଦାଲକୁ ନାଟ୍ୟବେଶେ ଦେଖି ବଧୂନଶେ
ବାହାର ହୋଇଲେ ବେଗେ ପୁଲକିତ ମନେ ।
ପାଣିର ନ ଥିଲା ଯାବତ କିନ୍ତୁ ପ୍ରୟୋଜନ
ସେ ବି ବାହାରକୁ ଲାଖେ କଳସୀ ସେନଶ ।
ବୋଲାହଲେ ଯାନ୍ତି ନାଟ୍ୟ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ରେ
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଓଡ଼ିଶା ଦେଇ ଗଦାଲ ମଧ୍ୟରେ ।
ଗନ୍ତବ୍ୟ ମାର୍ଗର ବେଳପାଶେ ଯେତେ ଘର
ଯେଉଁମାନେ ବସିଥିଲେ ଦାଣ୍ଡଦ୍ୱାରେ ତାର ।

ନାଟ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଯା’ନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କୁମ୍ଭ କାଶେ ଧରି
ତାକୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଶକ୍ତି ନୋହୁଲା ନାହାରି ।
ନାନାଗଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀତ୍ରୀ କର ପକ୍ଷୀବାସୀ ସଙ୍ଗେ
ତାକୁ ଉଦ୍ଧାରିଲେ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରେମର ତରଙ୍ଗେ ।
ବୁରୁଦା ମା ନାମେ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରମଣୀ
ଗଦାଲଙ୍କ ପତି ତା’ର ଅତି ସ୍ନେହ ପୁଣି ।
ବିବିଧ ଖାଦ୍ୟ ସେ ନିତ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ତେ ରନ୍ଧଣ
ଭୋଜନ ନିମିତ୍ତ ତାକୁ କରଇ ଆହ୍ୱାନ ।
ସୁଖେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ବଢ଼ିତ ଆସନେ
ବିପ୍ରାପ୍ତିହେ ମହାନନ୍ଦ ତାହା ଦରଶନେ ।
ବାସୁଲ୍ଲ ଭାନରେ ଶେଷେ ଆବଦ ଏମନ୍ତ
ବିନା ନିମନ୍ତରେ ପ୍ରଭୁ ହୋନ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ ।
ଯେ ଯାହା ହୁଅଇ ତାକୁ ସ୍ନେହ ସହକାରେ
ଆନନ୍ଦେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଲାହା ନରୁଣ ସାଗରେ ।
ନ ଥିଲେହେଁ ଉଚ୍ଚନୀତ କଷ୍ଟିତ ବାରଣ
ତଥାପି ଶଙ୍କିତ ରତ୍ନ କାନ୍ଦରେ ଯେ ଧ୍ୱଜନ ।
ତେଣୁ ମା ନାମକ ନାଟ୍ୟକାନ୍ତ ପୁରୁଷର
ବାସନା ହୋଇଲ ଦିନେ ଦୃଢ଼ସ୍ତେ ତାହାର
ନିଜ ହସ୍ତେ ଲଗାଏ ସେ ଯତନେ ରଚନ
ଗୃହେ ନିସି ଗଦାଧର କରନ୍ତେ ଭୋଜନ ।
ବ୍ୟକ୍ତ କରବାକୁ ଶକ୍ତି ହୋଇ ମନ କଥା
ଫେଡ଼ିଲ ଶଙ୍କର ପାଶେ ତାର ଦୃଢ଼ ବ୍ୟଥା ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଭିକ୍ଷାମାତା ଧନା କମାରୁଣୀ
ଶଙ୍କର ଅଟଇ ତାର ବନିଷ୍ଠା ଭଞ୍ଜନ ।
ଶଙ୍କର ବୋଲଇ ତାକୁ ଦେଇ ଆଶ୍ୱାସନା
ଗଦାଲ କେବେହେଁ ଏଥୁ ନ କରବ ମନା ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମତାମତ ଗ୍ରହଣ ନିମିତ୍ତ
ଶଙ୍କର ତାଙ୍କ ସମୀପେ ହେଲେ ଉପନୀତ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବିଶ୍ୱାସୀ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ଜାଣିଲେ ସମସ୍ତ କଥା ଦେଖିବା ମାତର ।
ଶଙ୍କରକୁ ଡାକିନେଇ କହିଲେ ଗୋପନେ
“ତେଣୁ ମା’ର ଅଭିଳାଷ କିଏ ଅଛି ମନେ ।”
ଶଙ୍କର କହିଲ ମୋର ଆସିବା କାରଣ
ଅଗୋଚରରେ ହେଉଣି ତ ରୁମ୍ଭକୁ ଜ୍ଞାପନ ।
ଯାହା ଖାଜବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ରୁମ୍ଭର
ଗୋପନେ ମୁଁ ଆଣି ଦେବି ପାଇଲେ ଉତ୍ତର ।

ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲିଲେ “କପାଳୀ ଏଠାକୁ ଆଣିବ
 ତା ଗୁହ୍ୟେ ଖାଇବ ବସି ଯାହା ସ୍ନେହେ ଦେବ ।”
 ଭକତବତ୍ସଳ ଭାବ ଦେଖ କି ସୁନ୍ଦର
 ଭେଜନ ନିମିତ୍ତ ଗଲେ ପୃଥ୍ବୀର ଘର ।
 କୁଳାଶ୍ରମ ଯେଉଁ ବଂଶେ ପୁତ୍ରତ ଏମନ୍ତ
 ଶୂଦ୍ରଦେବ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଲେ ହୁଏ ଜାତିବ୍ୟତ ।

ସେହୁ ବଂଶେ ଜନ୍ମ ଲଭି ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ଯେ ଯାହା ଦିଅନ୍ତି କାହା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଆଦରି ।
 ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନ ଥାଏ ଜାତି ଗହରବ ପ୍ରତି
 ଭକ୍ତବାଞ୍ଛି: କଲ୍ପତରୁ ଯେଣୁ ଜଗପତି ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଭବପାଶବାସ ।

ଦୂର ହେବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଷ୍ମ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବାଲ୍ୟଲୀଳାର ଅବସାନ ଏବଂ କଲିକତାନଗରୀକୁ ଆଗମନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଅନାଦି କାରଣ ବରୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛି କଲ୍ପତରୁ
 ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ବସୋବୃଦ୍ଧି କ୍ରମେ ଯେତେ ଗଦାଧରଙ୍କର
 ରଙ୍ଗରସ ବରଜଣ ସୁନ୍ଦର ଗମ୍ଭୀର ।
 କାହାକୁ କୌଣସି କଥା ନ କହଣ ଏବେ
 ରୁଚିଯାନ୍ତି ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ କେବେ ।
 ବଳପ୍ର ପୂରୁବ ଭାବ, ବଳାସବିସ୍ମୟ
 ଔଷାଧ୍ୟାୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତାକୁଳ ମନ
 ଆଶିଷଗର୍ଭ ଶ୍ରୀତାଳଲେ ଯାଙ୍କ ସହ ଏତେ
 ମିଷ୍ଟାଳାପ ନାହିଁ ଆଉ ତାହାଙ୍କ ସହଚେ ।
 ଜଗର କଣିଷ୍ଠ କେହୁ ହେଉ ପଶୁରିଲେ
 ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି ଅତିନିଷ୍ଠେ ବେଳେ ବେଳେ ।
 “ବୃଥା କାର୍ଯ୍ୟେ ଏତେଦିନ ଯାପିଲି ଜୀବନ
 ନ କଲି ବିଭୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା କିମ୍ବା ଅନେଷଣ ।
 ସଂସାର ଅନିତ୍ୟ ଅଟେ ମନେ ରଖ ଭଲ !
 ବିଭୁ ବିନୁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଗତ୍ୟନ୍ତର ନାହିଁ ।
 ସାଧୁବାକୁ ଉଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ଜନମ ମୋହର
 ମାନସେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଗୁପ୍ତା ଜାଗ୍ରତ ଏହାର ।
 ଜୀବନେ ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥ କି ହେବା ଉଚିତ
 ଏଥିରେ ମାନସ ମୋର ସଦା ଉଦ୍‌ବେଳିତ ।

ସାଧୁଙ୍କର ପୁତ୍ର ଧୂନି ଗୈରିକ ବସନ
 ବିଭୁଙ୍କଠି ନିର୍ଭରତା, ଭିକ୍ଷାଲବ୍ୟ ଅନ୍ନ ।
 ଶୀତ ବର୍ଷା ସୂର୍ଯ୍ୟତାପେ ନ ଥାଏକ କ୍ଳେଶ
 ଶୋକ ଶଙ୍କାଶୂନ୍ୟ ଚିତ୍ତ ତରୁତଲେ ବାସ ।
 ସଙ୍ଗେପକ୍ଷୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ଏ ପକ୍ଷୀ ଜଗତେ
 ଏ ଭାବ ଜାଗ୍ରତ ଏବେ ମୋ ଚିତ୍ତେ ନିରତେ ।
 ପରକ୍ଷଣେ ଚିନ୍ତା ପୁଣି ବସୋବୃଦ୍ଧି ମାତା
 ତାଙ୍କ ଅହେତୁକ ସ୍ନେହ, ମାୟା ବା ମମତା ।
 ସହୋଦର ପ୍ରଭୁତଙ୍କ ଅନପଟ ସ୍ନେହ
 ଯା ଯୋଗୁଁ ଅଜ୍ଞାତ ଭବେ ପିତାଙ୍କ ବିରହ ।
 ପାଶବାଶିକ ଅବସ୍ଥା ନୁହଇ ସୁଚ୍ଛଳ
 ଅର୍ଥାଭାବ ହେଉ ଯେବେ କେତେ କଲବଳ ।
 ଏସନ ବିପଦେ ତାଙ୍କୁ କଲେ ବରଜନ
 ବିଭୁଙ୍କଠି ଅପରାଧୀ ହେବି ଚିରଦାନ ।
 ପକ୍ଷୀବାସୀ ଅନୁରକ୍ତ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସେ
 ଚିତ୍ତ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାକୁଳିତ ତାହାଙ୍କ ସଦାଶେ ।
 କେମନ୍ତେ ହୋଇବ ତାଙ୍କ ଜୀବନେ ଉନ୍ନତି
 ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା ମୋର ଦିନରାତି ।
 କି ପ୍ରକାର ପହଞ୍ଚିବି ହେଲେ ଆବିଷ୍କୃତ
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିବ ଉନ୍ନତିର ପଥ ।
 ମହାସନ୍ନିପୁଣେ ଭଲ ! ପଡ଼ିଅଛି ମୁହଁ
 ଭଗବାନ ବିନୁ ଆଉ ଗତ୍ୟନ୍ତର ନାହିଁ ।”

ଏମନ୍ତ ସକଳ୍ପ କରି ପଥ ନାଗପୁଣ୍ୟ
 ଗୟାଗରଙ୍କ ଚରଣେ ଦେଇଲେ ଶରଣ ।
 କି ଉପାୟ କଲେ ତାର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ଏକ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ଶ୍ରୀରାମକୁମାର
 ଗ୍ରାମେ ଉପନୀତ କର୍ମ ପାଇ ଅବସର ।
 ତନୁ ବର୍ଣ୍ଣ ହେଲୁ ସ୍ଥାପିତ ଚରୁଷାଠୀ
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା ସେଠି ।
 ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟେ ରତ ଥାଇ ଶିକ୍ଷାକାର୍ଯ୍ୟେ ବାଧା
 ଲେକଟିଏ ଲେଡ଼ା ତେଣୁ ସମୀପେ ସଞ୍ଚିବା ।
 ଶିକ୍ଷାପ୍ରତି ଗଢ଼ାଇ ତ ସଦା ଉପାସାନ
 ରଙ୍ଗ ରସେ ମାତ୍ର ଯାପେ ତାହାର ଜୀବନ ।
 ଭବିଷ୍ୟ ଜୀବନେ ତାର ଉନ୍ନତ ସଂକଳ୍ପେ
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ହୋଇଣ ବିଶେଷେ,
 ଜନନୀ ଆଉ ମଧ୍ୟମ ସହୋଦର ସଙ୍ଗେ
 ପରାମର୍ଶ କଲେ ଦିନେ ବସି ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ।
 “ଗଢ଼ାଇ ତ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ଦେଉ ନାହିଁ ମନ
 ଗ୍ରାମରେ ରହୁଲେ ତାର ହେବ ଅକଲ୍ୟାଣ ।
 ବିପ୍ରକୁଳେ ଜନମିଶ୍ର ବିପ୍ରକୁଳ ବୃଦ୍ଧି
 ନ ଶିଖିଲେ ହୋଇବ କି ଜୀବନେ ଉନ୍ନତ ?
 କୁଟି ଶେଷେ ଫେରିଯିବ କାର୍ଯ୍ୟେ ଯେତେବେଳେ
 କଲିକତାକୁ ଚାଲୁ ସେ ସଙ୍ଗତେ ସେ କାଳେ ।
 ତହିଁ ରହୁ ଚରୁଷାଠୀ ପ୍ରତିଗଣ ସାଥେ ।
 ଶିକ୍ଷା ଲଭିଲେ ଗମିବ କ୍ରମୋନ୍ନତ ପଥେ ।
 ଏକାକୀ ହେଉଛୁ ମୁଁ ତହିଁ ହରବର
 ସାହା ମଧ୍ୟ ହୋଇବ ସେ ଗୃହନାର୍ଯ୍ୟେ ମୋର ।”
 ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗେ ସଞ୍ଚି ହୋଇ ଏକମତ
 ଗଢ଼ାଉ ସମୀପେ ତା କଲେ ସମାଗତ ।

ଅଗ୍ରଜକୁ ସେବକାର ଅଧିକାର ପାଇ
 ଆନନ୍ଦେ ସମ୍ମତ ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ବଞ୍ଚି ସାରି ।
 ଶୁଭଦିନେ ଶୁଭକ୍ଷଣେ ପ୍ରଭୁ ଗଢ଼ାଉ
 ଇଷ୍ଟପାଦେ ପ୍ରତିମିଶ୍ର ଭକ୍ତ ସମ୍ମାନ,
 ଜନନୀ ଚରଣ ରକ ଦେଇ ନିଜ ଶିରେ
 କଲିକତା ବିଜେ କଲେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଚିତ୍ତରେ ।
 ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଆଉ ଯେତେ ନରନାରୀ
 ଗଢ଼ାଇଙ୍କ ପ୍ରତି ଯା’ଙ୍କ ଅନୁରାଗ ଭର ।
 ନିରାମୟ ଏ ସରବେ ହେଲେ ନିମଗ୍ନ
 ଦିବାନିଶି ଭାଲି ଭାଲି ତାଙ୍କ କଥାମାନ ।
 ଅତଃପର ଚିନ୍ତା ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ
 ସୁଶାନ୍ତି ଲଭିଣ ଚିତ୍ତେ କଟାଇଲେ ଲାଳ ।
 ସାଙ୍ଗ ହେଲୁ ବାଲ୍ୟଲୀଳା ଗଢ଼ାଉଙ୍କର
 ଭାଲି ଆନନ୍ଦ ହାଟ ଗ୍ରାମରେ ଏଥର ।
 କଲିକତା ଆଗମିଶ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ
 କଲେ ଯେଉଁ ଅଲୌକିକ ସାଧନ ଭଜନ ।
 ଗାଇବ ଆଶ୍ୟାନ ତାର ଦ୍ଵିତୀୟ ଶଶିରେ
 ଅଧମ ପୋଷିଛି ଆଶା କ୍ଷୁଦ୍ର କୁଦସରେ ।
 ପ୍ରଭେ ଘନବନ୍ଧୁ ଘନନାଥ ନରହର
 ଦୟା ବହୁ ଶୁଣି ଥରେ ଦଶଦ୍ରୁ ଗୁହାର ।
 ବେନି କରଯୋଡ଼ି ମୁଁ କରୁଛି ମିନତି
 କରୁଣା କଶିକା ଦାନେ କରନ୍ତୁ ସଦ୍‌ଗତି ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ତରବେ ପ୍ରାଣୀ ଏ ଭବସାଗର ।
 ଦୂର ହେବ ଶୋକଦୁଃଖ ସଂସାର ଜଷଣ
 କର୍ମଧାର ରୂପେ ଉଦ୍ଧ ନିଜେ ଭଗବାନ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟଲୀଳା ହୋଇଲୁ ସମାପ୍ତ
 ହରି ହରି ବୋଲି ସର୍ବେ ହୋଇ ଏକ ଚିତ୍ତ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ସାଧନ ଭଜନ ଲୀଳା

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର କଲିକତା ଆଗମନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ଲତରୁ
 ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପତି ଜଗନ୍ନ-ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ କରୁଣା ସାଗର
 ଜଗବନ୍ଧୁ ଜଗନ୍ନାଥ ପରମ ଭକ୍ତ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଗାଥା ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
 କାର୍ତ୍ତିନେ ସନ୍ତପ୍ତ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ଶୀତଳ ।
 ନୌଟି ଜନ୍ମାକ୍ଷିତ ପାପ ଖଣ୍ଡକ ଦଣ୍ଡକେ
 ଦୋର ତମ ନାଶ ହୁଏ ଯେମନ୍ତ ଆଲୋକେ ।
 ଦେବଭାବେ ପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇ ପ୍ରାଣ ମନ
 ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ ଏକ ନଗ୍ନ ଜୀବନ ।
 ବିମୋହିତ ପଞ୍ଚଭୂତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିରୟ
 ନିମିଷକେ ଅୟ ହୁଏ ଚଞ୍ଚଳ ଦୃଢ଼ୟ ।
 ଦୂର ହୁଏ ଚିତ୍ତ-ଦୁଃଖ ଅଜ୍ଞାନାବରଣ
 ମାୟାମୋହ ବିଶାସିକା ଶ୍ରେଣ ନିବାରଣ ।
 ଶୁଣ ରୁ ଅବୋଧ ମନ ! ଲୀଳା ପ୍ରଭୁଙ୍କର
 ଭବ-ବ୍ୟାଧି ମହୌଷଧି ଶକ୍ତିର ଆଧାର ।
 କାମାର ପୁକୁର ଗ୍ରାସୁଁ ଲୀଳା ସାଜ କରି
 କଲିକତା ନଗରରେ ପ୍ରବେଶ ଶ୍ରୀହରି ।
 ଶ୍ରୀରାମକୁମାର ତାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସହୋଦର
 ଧନୁ ନିଷ୍ଠା ଶାସ୍ତ୍ରାଧାରୀ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବର ।
 ତାହାଙ୍କର ଚରୁଷାଠୀ ଝାମା ପୁକୁରରେ
 ଖ୍ୟାତନାମା ପକ୍ଷୀ କଲିକତା ସହରରେ ।
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କ ସମୀପେ ପ୍ରଭୁ କରି ଅବସ୍ଥାନ
 କେବେଣେ କଲେକ ଲୀଳା ଶୁଣ ସେ ଆଶ୍ୟାନ ।

ସନ୍ନିକଟେ ଦଗମ୍ବର ମିତ୍ରଙ୍କ ଆବାସ
 ପକ୍ଷୀରେ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ପ୍ରଧାନ ପୁରୁଷ ।
 ଧର୍ମେ ନିଷ୍ଠା, ଭାଷେ ଭକ୍ତି ଚିତ୍ତେ ନିରନ୍ତର
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଆଦର ।
 ଗୃହେ କୁଳଦେବତାଙ୍କ ପୂଜା ଯଥାବିଧି
 ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମୀୟ ଦ୍ଵିଜ ଲେଡ଼ା ତେଣୁ ନିରବଧି ।
 ଶ୍ରୀରାମ କୁମାର ଦ୍ଵିଜ ଅତି ନିଷ୍ଠାପର
 ପୂଜକେ ବଶିଲେ ତାଙ୍କୁ ମିତ୍ର ଦଗମ୍ବର ।
 ଶିକ୍ଷକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦ୍ଵିଜ ଯାହା ଅରଜିଲେ
 ଅଳ୍ପବ ମେଣ୍ଟିଲ ନାହିଁ ତହିଁ କେତେବେଳେ ।
 ଅର୍ଥାଭାବେ ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ହୋଇଣ ଏପରି
 ଇଚ୍ଛା ବିରୋଧେ ନଗଲେ ସେ କର୍ମ ପ୍ରହର ।
 ଦେବସେବା ହେଉ ଏବେ ଶିକ୍ଷାକାର୍ଯ୍ୟେ ବାଧା
 ବିପ୍ରଙ୍କର ମନେ ମନେ ତେଣୁ ମହା ଧନ୍ଦା ।
 କଲିକତା ଆସିଲୁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ତାଙ୍କ ହସ୍ତେ ସମର୍ପିଲେ ଦେବାର୍ଜନ ଶ୍ଵର ।
 ଦେବସେବା ଅଧିକାର ହୋଇଣ ପ୍ରାମତ୍ତ
 ଗଦାଧରଙ୍କ ଦୃଢ଼ୟ ଆନନ୍ଦେ ପୁଣିତ ।
 ସ୍ଵଭବ ଚରଣ ଯଥା ଅନଳଙ୍କ ଶରୀ
 ଅତୁଳ ଅଟଇ ତଥା ଦବ୍ୟ ରୂପରାଣି ।
 ଗଣ-ବିନିଯତ ତାଙ୍କ ମଧୁ କଣ୍ଠ ସ୍ଵର
 ତହିଁରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲେ ମିତ୍ର ପରବାର ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ରୁଣୁ ହୋଇ ରମଣୀ ମଣ୍ଡଳୀ
 ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଭଜନ ଶୁଣି ଅତି କୌତୁହଳୀ ।

ପରୀମଧ୍ୟେ ଏ ବାରତା ଅଟରେ ପ୍ରସ୍ତର
ଧାଉଁଲେ ହମଶଃ ବହୁ ଭଦ୍ର ପରିବାର ।
ଶୁଣି ତାଙ୍କ ସୁଧାମୟ ଭଜନ ଜାଣିନ
ଚିତ୍ତ ଅତି ପୁଲକିତ, ଦ୍ରବୀଭୂତ ପ୍ରାଣ ।
ମହାଶକ୍ତି ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତ
କରଇ ପାଶାଣ ଚିତ୍ତ କ୍ଷଣେ ବିଗଳିତ ।
ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ବହୁଯାଏ ନେତ୍ର ଅବିରଳ
ପ୍ରସବଣୁ ପ୍ରବାହୁତ ଯେମନ୍ତ ସକଳ ।
ମନୋହର ଗୀତ, ସ୍ଵର ଲଳିତ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ,
ଶ୍ରୀଚଣ୍ଡେ ମୋହନ ବଂଶୀ ଲୁଚିଛି ଯେପରି ।
ବାରେକ ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ
ନାହିଁ ଉଠେ ହୃଦକନ୍ଦୀ ହୋଇ ଉଲ୍ଲାସିତ ।
ମହା ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ସେହି ରମଣୀ ନିରସ
ଯା'ଙ୍କ ପ୍ରତି କଲେ କୃପା ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
ଗୁହ୍ୟକର୍ମେ ନ ଲଗଇ ଆଉ ତାଙ୍କ ମନ
ଗଦାଇକ୍ରୁ ଦେଖିବାକୁ ସଦା ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ।
ଯେଉଁ ଦିନ ନ ଆସନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ଲୋକ ହାତେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରେରନ୍ତି ଖବର ।
ପୁରୁଷ, ବାଳକ, ନାରୀ ହୋଇ ଏକତ୍ରିତ
ଭଜନ ଜାଣିନ ଶୁଣି ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ।
କାମାରପୁକୁରେ ଯଥାତଥା ଏ ସ୍ଥାନରେ
ଭକତଙ୍କ ମେଲେ କାଳ ଯାପିଲେ ସୁଖରେ ।
ଅନୁଜଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଗତି କରିଣ ଦର୍ଶନ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ମନେ ମନେ ହେଲେ ଅତି କ୍ଷୁଣ୍ଣ ।
ଯଜନ ଯାଜନ ଆଦି ବିପ୍ରୋଚିତ କର୍ମ
ଅନୁଜଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବେ କରିଥିଲେ ମନ ।
ସେ କାରଣେ ଅଣାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ପାଶେ
ବୃଥା ହେଲୁ କିନ୍ତୁ ସବୁ ଆଶା ଅବଶେଷେ ।
ବହୁତ ଯତନ କଲେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ
ସବୁ ପରିଶ୍ରମ ଯାନ ଗଲୁ ପଣ୍ଡା ହୋଇ ।

ସତତ ଅମନୋଯୋଗୀ ପ୍ରଭୁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି
ତା ଦର୍ଶନେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ବିରକ୍ତ ଯେ ଅତି ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବାକ୍ୟରେ ଦିନେ କଲେ ଚିରସ୍ମାର
ଉତ୍ତରେ କହୁଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
“ସୁଦ୍ଧଲ କଦଳୀ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ସେ ବିଦ୍ୟାଧୟନେ ମୋର ନାହିଁ ଅଭିଳାଷ ।
ଯେ ଶିକ୍ଷା ସାହାଯ୍ୟେ ଜ୍ଞାନ ହେବ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ସତ୍ୟପଥେ ଜୀବନକୁ କରିବ ଗୁଳିତ ।
ପ୍ରବଳ ବାସନା ଚିତ୍ତେ ସେହି ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ
ଅସାର ଶିକ୍ଷାରେ ମୋର ମନ ନ ବଳଇ ।
ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସବରେ ଅବଦ୍ୟା ଉତ୍ପତ୍ତି
ବଳାଉଛ କିମ୍ପା ମୋତେ ସେହି ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ।”
ଏ ହେଉ ଶିକ୍ଷାର କଥା ହେଲେ ଉତ୍ତାପିତ
କର୍ଣ୍ଣ ନ ତେରନ୍ତି ତହିଁ ଶ୍ରୀଦେବ କହିତ ।
ଏହାର ମର୍ମ ରୁଚିବେ କେମନ୍ତେ ଅଜ୍ଞାନ
ବିଷୟ ରସରେ ସଦା ମନୁ ଯା'ଙ୍କ ମନ ।
ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲୁ ଗଦାଇଙ୍କ ମନେ
ସାଧାରଣ ଲୋକେ ତାହା ଜାଣିବେ କେପରି ।
ଶ୍ରୀରାମକୁମାର ଅତି ଚକ୍ରିତ ଅନୁର
କେମନ୍ତେ ସେ ଚଳାଇବେ ଆପଣା ସଂସାର ।
ଦିନ ଦିନୁ ହେଉଅଛି ଅର୍ଥ ଅନାଟନ
ତହିଁ ପୁଣି ଅନୁଜଙ୍କ ବେଗର ଏପରି ।
ଏସନେ ବରଷ ତଳ ହୋଇଲୁ ଅତୀତ
ବାରଣ ବାଷ୍ପି ସାଲ ହେଲୁ ସମାପତ ।
ଅଗ୍ରଜଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣୀ
ଉପାୟ ପାଶୁଲେ ଯାହା ଶୁଣ ସେ କାହାଣୀ
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ପୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ଚିତ୍ତ କଲମସ ଦୂର ।
ଗାଅ ମନ ! ଭଜ ମନ ! ସେହି ସୁଧା ନାମ
ଅନୁରେ ଲଭିବୁ ଯଦି ପ୍ରଭୁ ଆସାଗମ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ ରାଣୀ ରାସମଣିଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃକ କାଳୀମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
 ଅନାଦି କାରଣ ବରୁ ପରୁ ନାରାୟଣ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ କରୁଣାପାଗର
 ଭକତ ଜନଙ୍କ ଆଶା ଭବ କର୍ମଧାର ।
 କେମନ୍ତେ ରଚିଲେ ପ୍ରଭୁ ଲୀଳା ସଙ୍ଗୋପନେ
 ଶୁଣ ଶୁଣ ଅବୋଧ ମନ ! ତାହା ସାବଧାନେ ।
 ପ୍ରଥମେ ଯେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚେ କଲେକ ପ୍ରବେଶ
 ସଙ୍ଗାତେ ଗାଇବି ମୁହିଁ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେଶ ।
 ସୁବୁଦ୍ଧତ କର୍ମକାଣ୍ଡେ ଧନ ପ୍ରୟୋଜନ
 ତହୁଁ ପ୍ରବେଶିଲେ ଏକ ଧନା ମହାଜନ ।
 କରଯୋଡ଼ି ବନ୍ଦେ ତାଙ୍କ ଚରଣ ଯୁଗଳ
 ଯାଜ ସହ ସଙ୍ଗାତରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମେଳ ।
 ମହା ଭାଗ୍ୟବତୀ ସେହି ରାଣୀ ରାସମଣି
 ଅଷ୍ଟ ନାୟିକାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଅଟନ୍ତି ଅଗ୍ରଣୀ ।
 ଯେମନ୍ତେ ଯୋଜନା ହେଲା ଲୀଳାର ସୋପାନ
 ତା ଶ୍ରବଣେ ଦବ୍ୟ ନେତ୍ରି ହୁଏ ଉନ୍ମୋଚନ ।
 କଲିକତା ନଗରୀର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ଵରେ
 ସୁବିଜ୍ଞାତ ପଲ୍ଲୀ ଜାନ-ବଜାର ନାମରେ ।
 ରାଣୀ ରାସମଣିଙ୍କର ସେଠାରେ ବସନ୍ତ
 କୁନ୍ଦବର ସମାନ ଯାଙ୍କ ଅରୁଣ ସମ୍ପତ୍ତି ।
 ତାଙ୍କର ସୌଭାଗ୍ୟ କଥା ନ ହୁଏ ବଖାଣି
 ଯଥା ଧନବତୀ ତଥା ଭକ୍ତମଣି ପୁଣି ।
 ଦାନ ଦୁଃଖୀ ପାଇଁ ସଦା ଚିତ୍ତ ବିଗଳିତ
 ନିତ୍ୟ ଅକାତରେ ଦାନ ବହୁ ଧନ ବିଧି ।
 ଶ୍ୟାମା-ପାଦପଦ୍ମେ ତାଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରମେୟ ଭକ୍ତ
 ଶ୍ୟାମା ଗୁଣ ଲାଗିତନେ ସଦା ଅନୁରକ୍ତ ।
 ଶ୍ୟାମା ନାମ ସଦା କପ, ଶ୍ୟାମା ନାମ ଧ୍ୟାନ
 ସଂସାର ହେଲେହେଁ ଶ୍ୟାମା ପାଦେ ସଦା ମନ ।
 ସିରସ୍ତାରେ ଥିଲା ଯେତେ କାଗଜପତର
 ଶୀର୍ଷଦେଶେ ଶ୍ୟାମା ନାମ ଅଙ୍କିତ ତାହାର ।
 “ଶ୍ୟାମା-ପଦ ଅଭିଳାଷୀ ରାସମଣି ଦାସୀ”
 ମୋହରେ ଖୋଦିତ ଏହା ଭକ୍ତ ପରକାଣି ।

ବହୁକାଳୁଁ ତାହାଙ୍କର ବାଞ୍ଛା ଥିଲା ମନେ
 କାଶୀରେ କରବେ ବାସ ଅନ୍ତମ ଜୀବନେ ।
 ସେଠାରେ ସୁଜନେ ଅନୁଗୁଣୀ ବଶେଶ୍ଵର
 ଦନକରେ କଲେ ତହୁଁ ଯାହାକାଳ ସ୍ଥିର ।
 ଦରକାରୀ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଯାହା ପ୍ରୟୋଜନ
 ଆଦେଶାନୁସାରେ ସବୁ ହେଲା ଆୟୋଜନ ।
 ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଶତ ଶତ ନାବ ପୁଣି ହୋଇ
 ରହଲା ଜାହାଜ ତଟେ ସଙ୍ଗେ ଯିବା ପାଇଁ ।
 ଯାହାର ପୁରବ ରାସେ ଦେଶ ଜଗନ୍ନାଥ
 ରାଣୀଙ୍କୁ କହିଲେ ସ୍ଵପ୍ନେ ହୋଇ ଆବତୁରା
 “କି କାରଣେ ଯିବ ରୁମ୍ଭେ ପୁଣ୍ୟଧାମ କାଶୀ ।
 ମୁହିଁ ଯହିଁ ଆବତୁରା ତହିଁ ବାସିଣୀ ।
 ମୋ ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରି ଭାଗିନୀ ଗରେ
 ଅର୍ଚ୍ଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ବିଧି ଅନୁସାରେ ।
 ସେ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଗ୍ରସ୍ଥେ ମୁହିଁ ଆବତୁରା ହୋଇ
 ଗ୍ରହଣ କରିବ ତବ ପୂଜା ନିତ୍ୟ ଯାତ୍ରା ।”
 ଏସନ ଆଦିଷ୍ଟା ହୋଇ ଭକ୍ତମଣି ରାଣୀ
 ଅତି ସୁଲଳିତା ନିଜ ସଉରାଗ୍ୟ ମଣି ।
 ବିଧିର ବିଧାନେ କାଶୀ ଗମନ ସୁକିତ
 ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ହେଲେ ଦୃଢ଼ ଚିତ୍ତ ।
 ଧନନ୍ତେ ଜମା ଥିଲା ଯେତେକ ଭଣ୍ଡାରେ
 ଉତ୍ସର୍ଗ କଲେ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ।
 ଚୌଦ୍ଵରେ ସେଗଲେ ନିଜ କର୍ମସ୍ଵରଗଣ
 ଅନୁଷ୍ଠଣ କରିବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ।
 କଲିକତାଠାରୁ ଦିନ ଖୋଗ ଉତ୍ତରରେ
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵର ନାମକ ସ୍ଥାନ ଗଙ୍ଗାତୀରେ ।
 ସେଠାରେ ଦେଖିଲେ ଏକ ସୁସଜ୍ଜିତ ସ୍ଥାନ
 ଷୋଡ଼ଶ ବିଦା ଅଟଇ ଯାର ଆୟତନ ।
 କଳ କଳ ନାଦେ ପାଶେ ବହେ ସୁରଧୁନୀ
 ଧାତା ଯେହ୍ନେ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ଲୀଳାସ୍ଥଳ କାଶୀ ।
 କୂର୍ମ ପୁଷ୍ପ ପରି ଅଟେ ଆକୃତି ତାହାର
 ତରୁମତେ ସୁତ ସ୍ଥାନ ଦେବା ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ।

ମନୋମତ ସ୍ଥାନ ପାଇ ଭକ୍ତମଣି ରାଣୀ
କାଳ ବଳମ୍ବ ନ କରି ତାହା ନେଲେ କଣି ।
ବାରଣତ ପଞ୍ଚାବନ ଶୁଦ୍ଧ ମାସରେ
ବେଳିଷ୍ଠା ଭକ୍ତ ହେଲ ରାଜ-ଦରବାରରେ ।
ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
ଆରମ୍ଭିଲେ ରାଜରାଣୀ ଅତି ଅନୁରାଗେ ।
ସେ ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ଅର୍ଥ ହେଲା ପ୍ରୟୋଜନ
ଅକୁଣ୍ଠିତ ଭାବେ ତାହା ଭଣ୍ଡାରୁ ପ୍ରଦାନ ।
ମଧ୍ୟରାତ୍ରେ ନିରମିଳେ ଦୁଇଟି ମନ୍ଦିର
ନବରତ୍ନେ ସୁଶୋଭିତ ଚତୁର୍ମୁଖି ଯାର ।
ଗୋଟିକରେ ଶ୍ୟାମା ମୂର୍ତ୍ତି ହେବ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ଅନ୍ୟଟିରେ ସାଧାକାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପିତ ।
ମନ୍ଦିରର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ପ୍ରଶସ୍ତ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ
ବହୁ ଶତ ଲୋକଙ୍କର ବସ୍ତିବାର ସ୍ଥାନ ।
ତାହାର ପଶ୍ଚିମେ ପୁଣ୍ୟତୋୟା ଶ୍ରୀରାମି
ସୁନ୍ଦର ସୋପାନେ ଘାଟ ବନ୍ଧା ହେଲା ତଥ ।
ସୋପାନକୁ ଲାଗି ଏକ ବୃହତ ଚୈତନ୍ୟ
ଯହିଁରୁ ଜାଣିବା ଶୋଭା ଦିଶେ ମନୋହର ।
ଦ୍ଵାଦଶ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ଵେ ତାର
ସ୍ଥାନର ମହିମା ଯାହା କରଇ ବିସ୍ତାର ।
ବେଢ଼ାର ଅପର ଦିଗ ପାର୍ଶ୍ଵମାନଙ୍କରେ
ନିରମିଳେ ଅଟ୍ଟାଳିକା ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ।
ପାଞ୍ଚଶାଳା, ପାକଶାଳା, ନଇବେଦ୍ୟ ଘର,
ଭଣ୍ଡାରୀଘର ନିରମିଳେ ଯଥା ସ୍ଥାନେ ତାର ।
ଖାଜୁ ଭଣ୍ଡାର ଦ୍ଵାରପାଳ ଆଦି ଯେତେ
ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଖଜା ଗୁଡ଼ ବ୍ୟୟମତେ ।
ଭବିଷ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣେ ଦୁଇ ନନ୍ଦବତ ଖାନା
ପ୍ରତ୍ୟହ ବାଜିବ ଯହିଁ ମଙ୍ଗଳ ବାଜଣ ।
ଏମନ୍ତେ ହୋଇଲ ଶସ୍ତ୍ର ବର୍ଷ ଅତିକାନ୍ତ
ତଥାପି ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହଲ ସମାପ୍ତ ।
ବଳମ୍ବ ଦେଖିଣ ଏଣେ ଦେଖା ଜଗନ୍ନାଥ
ସ୍ଵପ୍ନ ଯୋଗେ ରାଣୀ ପାଶେ ପୁଣି ଆବିର୍ଭୂତ ।
ତାହାକୁ କହିଲେ “ଆଉ କେତେକାଳ ମୁହିଁ

କାଷ୍ଠ * ପିନ୍ଧୁବ ମଧ୍ୟରେ ଥିବ ବନ୍ଦ ହୋଇ ।”
ଦକ୍ଷିଣ ହୋଇଛ ଦେଖ ମୋର କଲେବର
ଅନତି ବଳମ୍ବେ ପୁନା ଆୟୋଜନ କର ।
ଏମନ୍ତେ ଆଦିଷ୍ଠା ହୋଇ ପୁଣ୍ୟବତୀ ରାଣୀ
ଦେଖ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ହେଲେ ଉଦ୍ୟୋଗିନୀ ।
ନିରୁପସ୍ତ କରବାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଦିନ
ନିମନ୍ତେ ଆଣିଲେ ବହୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାସ ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିବସ
ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ହୋଇଲ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।
ସାତଶତ ଅଭିଳାଷ ତାହାଙ୍କର ଚିତ୍ତେ
ଅନୁଭବେ ସେବା ତହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିମିତ୍ତେ ।
ଏ ନିମନ୍ତେ ଶାସ୍ତ୍ରପଢ଼ି ପଣ୍ଡିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ତଳାଇ ଆଣିଲେ ଦିନେ ଆପଣା ସଦନ ।
ତାଙ୍କ ପାଶେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ନିଜ ମନକଥା
ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ ଦିଅ ଶାସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
“ଦେଖାନ୍ତୁ ଅନୁଭବେ କାସନା ମୋହର
କାର୍ଯ୍ୟେ ପରିଶତ ହେବ ତାହା ତ ପ୍ରକାର ।
ସେଥିପାଇଁ ଯାହା ଅଛି ଶାସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟାଧାନ
କହିନ୍ତୁ ତା ସୁଧାରଣ ! ବିଚାର କରଣ ।”
ଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନା କରି ପଣ୍ଡିତ ନିକରେ
ନିବେଦିଲେ ତାଙ୍କ ମତ ରାଣୀଙ୍କ ଆଗରେ ।
“ଶୁଦ୍ଧ ଜାତି ଦେବଦେବୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଲେ
ଅନୁଭବେ ବ୍ୟୟ ନୁହେଁ ତହିଁ କେତେବେଳେ ।”
ଏହା ଶୁଣି ଭକ୍ତମଣି ରାଣୀ ସ୍ମୃତମନା
“ଶାସ୍ତ୍ରକାରଙ୍କର ଏହା ନିବା ଗୁରାମଣୀ ।
ଭକ୍ତ ସହକାରେ ଶୁଦ୍ଧ ନିବେଦିଲେ ଅନୁ
ଦେବତା କରିବେ ନାହିଁ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ ।
ଭଗବାନ ଭକ୍ତଙ୍କର ଚର ମୁହୂର୍ତ୍ତପଣା
ପୁଣ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରହେ ଅଛି ଭୁବ ଭୁବ ଲେଖା ।
ଭକ୍ତସହ ତାଙ୍କଠାରେ ଯାହା ନିବେଦିବ
ଆଦରେ ସେନିବେ ତାହା ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵଦେବ ।
ଭକ୍ତ ମାନ ତାଙ୍କଠାରେ ସରବେ ସମାନ
କରମ ବିଭାଗ ଅଟେ ଲୌକିକ ବ୍ୟାଧାନ ।

* କଥିତ ଅଛି ଯେ, ରାଣୀ ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରାଇ ତାହା ଭଜିଯିବା ଭୟରେ
ପିନ୍ଧୁବରେ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଥିଲେ ।

ଭକ୍ତ-ସ୍ଥାନ ବିପ୍ର-ଅନ୍ନ ଦେବ-ଗ୍ରହଣୀୟ
 ପୁରକ୍ତ ଶୂଦ୍ରର ଅନ୍ନ ହେବ ବର୍ତ୍ତମାନ ।
 ଅଶ୍ବର୍ଥ ମଣ୍ଡଳ ମୁହିଁ ଶାସ୍ତ୍ରର ଚ୍ୟାନ୍
 ସ୍ବର୍ଥପର ଥିଲେ କି ସେ ଶାସ୍ତ୍ରକାରଗଣ ?
 ଆପଣା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରଖି ଶାସ୍ତ୍ର ରଚନା
 ବିଭାପାଦେ ଭକ୍ତପ୍ରତି ଆସ୍ଥା ନ ରଖିଲେ ।
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମତେ ମନ ବଳୁ ନାହିଁ ମୋର
 କେବେ ହେଁ ନୋହୁବ ଶାସ୍ତ୍ର ଏଡ଼େ ଅନୁଦାର ।”
 ଅପନୁଷ୍ଠ ହୋଇ ରାଣୀ ବିପ୍ରଙ୍କ ପିତାନ୍ତେ
 କର୍ମରୁଣ୍ଡବୃନ୍ଦେ ତାଙ୍କ କହିଲେ ରୁରନ୍ତେ ।
 ସହର ବା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ଟୋଳ ଅଛୁ ଯହିଁ
 ସେଠାରୁ ସହର ଆଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଗାଇ ।
 ଏସନ ଆଦେଶ ପାଇ କର୍ମରୁଣ୍ଡଗଣ
 ଚରୁଣ୍ଡରେ ଜଣେ ଜଣେ କଲେ ଅଭିଯାନ ।
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ନାନାସ୍ଥାନୁ ଆସିଲା ବ୍ୟବସ୍ଥା
 କେହି ନ କହିଲେ ଅନ୍ନ ଭୋଗ ଦେବା କଥା ।
 ଶେଷରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଲେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ
 “ଶାମୁକ୍ତରରେ ଚରୁଷ୍ଣାଠୀ ଯାହାଙ୍କର ।
 ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପୁରୁଷ ରାଣୀ ତାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି
 ବିପ୍ରନାମେ ଲେଖିଦେଲେ ନ ଥିବ ଆପଣି ।
 ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ ମନ୍ଦିରେ ଦେବା ସମ୍ପାଦିଣ
 ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବ ତହିଁ ଅନ୍ନଭୋଗ ଦାନ ।
 ତାହା ହେଲେ ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ହୋଇବ ପାଳିତ
 ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ସେ ପ୍ରସାଦ ହୋଇବେ ପ୍ରାପତ ।”
 ପ୍ରାପ୍ତି ମାତ୍ରେ ଏ ପ୍ରକାର ଆଶ୍ବାସ ବଚନ
 ମହାନନ୍ଦେ ଉତ୍ତୁଫୁଲ୍ଲିତ ରାଣୀଙ୍କର ମନ ।
 ସାର୍ବତ୍ରିକ ଲକ୍ଷ ମୁଦ୍ରା ତହିଁ ବ୍ୟୟ କରି
 ଦନାକସରରେ ଫସ୍ତ କଲେ କର୍ମଦାୟ ।
 ଆପଣାର ମନ୍ଦୁବାତା ଗୁରୁଦେବେ ତାଙ୍କ
 ତାଙ୍କ ନାମେ ଦାନପତ୍ର ଦ୍ବାରା ଦେଲେ ଲେଖି ।
 ସେ ସମ୍ପତ୍ତି ବୁଝାସୁଝା କରିବା କାରଣ
 ତତ୍ତ୍ବାବଧାନତା ରୂପେ ନିୟୁକ୍ତା ଆପଣ ।
 ଅନ୍ନଭୋଗ ଦେବାପାଇଁ ସୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣେ
 ଅତ୍ୟଧର ଅନୁପ୍ରସିଦ୍ଧେ ରାଣୀ ନାନାସ୍ଥାନେ ।
 ଦେଶୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ କେହି ନୋହୁଲେ ସମ୍ମତ
 ତାହାଦେଖି ରାମମଣି ଅତି ମର୍ତ୍ତାହତ ।

“ଶାସ୍ତ୍ରାପେକ୍ଷା ଦେଶାତ୍ମକ ଏଡ଼େ ବଳିଆର
 ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ଏଡ଼ିବାକୁ ସର୍ବେ ଅଗ୍ରସର ।
 ମୋହର ସମ୍ପର୍କ ଏଥୁ ଥିବାହେତୁ ସିନା
 ଅନ୍ନଭୋଗ ଦେବାପାଇଁ ବିପ୍ରେ କଲେ ମନା ।
 ନୀତିକୁଳେ ଜନ୍ମ ଦେଲ କିପାଁ ପ୍ରଭୋ ! ମୋତେ
 ଏମନ୍ତ କହଣ ରାଣୀ ଶେଷ କଲେ କେତେ ।
 ଉପାୟ ବିହୀନା ହୋଇ ବ୍ୟାକୁଳ ଅନୁରେ
 ସବାଦ ପ୍ରେରଣେ ରାମକୃଷ୍ଣ ପାଶରେ ।
 “ଶାସ୍ତ୍ରବ୍ୟୟମତେ ସବୁ କଲି ଆୟୋଜନ
 ତଥାତ ଅର୍ଚ୍ଚନା ପାଇଁ ଅମତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
 ଆପଣ ପୁରକ୍ତ ପଦ ଗ୍ରହଣ ନ କଲେ
 ମୋର ସବୁ ପଣ୍ଡିତମ ଯିବ ରସାତଳେ ।”
 ଦେଶ ଭକ୍ତ ଧର୍ମ ନିଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ
 ଏସନ ସର୍ବାଦ ପାଇ କରନ୍ତି ବିଚାର ।
 ପୁରାକାର୍ଯ୍ୟ ଭାର ମୁହିଁ ନ କଲେ ଗ୍ରହଣ
 ଦେବ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଘ୍ନ ହୋଇ ହେବ ଅକଲ୍ୟାଣ ।
 ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣେ ତେଣୁ ହୋଇଲେ ସମ୍ମତ
 ଲୋକାତ୍ମରେ ଦୋଷ ହେଲେ, ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁମତ ।
 ପରଚିତ ଦେଶବାସୀ ସହରେ ଯେ ଥିଲେ
 ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପୁରାକାର୍ଯ୍ୟେ ଦ୍ବାର ନିୟୋଜିଲେ ।
 ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ମନୋମତ ପୁରକ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ରାଣୀ କଲେ ଆୟୋଜନ ।
 ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଦେଶମାନ ଖ୍ୟାତ
 ସୁବ୍ରାହ୍ମଣମାନ ଆଉ ଯହିଁ ଅବସ୍ଥିତ ।
 ଯଥାବ୍ୟୟ ନିମନ୍ତଣ ସେଠାକୁ ପଠାଇ
 ବହୁ ପଣ୍ଡିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଣିଲେ ତଳାଇ ।
 ଚକ୍ରଗ୍ରାମ, ନବଦ୍ବୀପ, କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ, କାଶୀ,
 ଶ୍ରୀହଟ୍ଟ, ଉତ୍କଳ ଆଦି ବହୁତୁର-ବାସୀ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଣ୍ଡିତେ ତାଙ୍କ ଗୁପ୍ତଗଣ ସହ
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ ରୁଣ୍ଡ ହେଲେ ଶହ ଶହ ।
 ଯାହାବାଲା, ପାଲବାଲା, ଜାଣିମାୟା ଦଳ
 ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପୁରକ୍ତ ଦନ୍ତ ସର୍ବେ ହେଲେ ଚଳ ।
 ଚଷ୍ୟ ରୈଷ୍ୟ, ଲେହ୍ୟ, ପେୟ ଶାଦ୍ୟାଦିବ୍ୟମାନ
 କେତେ ଯେ ଅଳଙ୍କାର ନାହିଁ ତା କଳନ ।
 ବସିଲା ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ ଆନନ୍ଦ ବଜାର
 କେମନ୍ତେ ପାହୁଲ ନିଶା ନୋହୁଲ ଗୋଚର ।

କାହୁଁ କାହୁଁ ଲୋକ ଆସି ଜମା ହେଲେ ତହିଁ
 ସଙ୍ଗା କରବାକୁ ମାନବର ଶକ୍ତି କାହିଁ ।
 ଶୁଭକ୍ଷଣେ ସମାଗତ ଶ୍ରୀରାମକୁମାର
 ପଞ୍ଜେ ସେନ ଜଗନ୍ନାଥା ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
 ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରସ୍ତରେ ଗଢ଼ା ମନ୍ଦିର ଚଟାଣ
 ତତ୍ପ୍ରସରେ ବରଜିତ ଗହ୍ନ-ସିଂହାସନ ।
 ସହସ୍ର ପାଶୁତାପୁତ୍ର ରଜିତ କମଳ
 ସିଂହାସନୋପରେ ଆଇ ଦିଶେ ଝଲମଲ ।
 ଶ୍ଵେତ ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ଉପାପତି ଶିବ
 ତତ୍ପ୍ରସରେ ଶୋଭାଛନ୍ତି ଯେହ୍ନେ ମହାଶବ ।
 ବକ୍ଷରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଶ୍ୟାମା ଶିବପୁତ୍ର
 ଶିବାପଦାଗଣୀ ଦେବୀ ଅଭୟଦାୟିନୀ ।
 ଦେବୀଙ୍କ ଚରଣେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଖଡ୍ଗ ଆଠବାଙ୍କୀ
 ନୁପୁର, ପାଉଁଶ୍ରୀ ଆଉ ପାପଦୁ, ଚୁଟୁଳା ।
 ନିମ୍ନ ହସ୍ତେ ବାଲୁ, ଖଡ୍ଗ, ବାଉଁଶୀ, ରସିନୀ,
 ଉଚ୍ଚ ହସ୍ତେ ବାଲୁ, ତାଡ଼, ତାରଳ ଗହ୍ଵଣୀ ।
 ତହିଁରୁ ଦୋଳଇ ଝୁଲୁ ବରଷ ପ୍ରକାର
 ଜନମନଲୋଭ ଶୋଭା ଅତି ମନୋହର ।
 କଟୀରେ କମରପଟୀ ଆଉ ନିମ୍ନଫଳ
 ତା ତଳେ ଦୋହଲମାନ ନର-କରମାଳ ।
 ଗଳଦେଶେ ଚନ୍ଦ୍ର, ମୁକ୍ତା-ସମୁଦ୍ରର ହାର
 କର୍ଣ୍ଣମାଳ ଦାନାମାଳ ବର୍ଣ୍ଣ ନହର ।
 ତତ୍ପ୍ରସର ପୁବର୍ଣ୍ଣର ନରମୁଣ୍ଡମାଳା
 ପ୍ରକାଶେ ଭୈରବୀ ମୂର୍ତ୍ତି ଭୟଙ୍କର ଲୀଳା ।
 ମସ୍ତକେ ମୁକୁଟ ଆଉ କର୍ଣ୍ଣେ କର୍ଣ୍ଣପାଶ
 କାନବାଲୁ, ଫୁଲ ଆଦି ଶୋଭଇ ବିଶେଷ ।
 ନାସିକାରେ ନୋଥ ସହ ଦୋଳଇ ନୋଲକ
 ଦରଶନବୃନ୍ଦଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଆକର୍ଷକ ।
 ବାମ କର ଦୁସ୍ତେ ଅସି ନୃମୁଣ୍ଡ ଧାରଣ
 ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ବର ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ ।
 ପ୍ରତିମାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
 ଶ୍ୟାମ ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭେ ଯେହ୍ନେ ଶ୍ୟାମା ଅଳଙ୍କାର
 ନାନା ଆଭରଣେ ଦେବୀ ହୋଇ ଅଳଙ୍କୃତା
 ସ୍ଥାନପୁର୍ଣ୍ଣିମା ଦିବସେ ହେଲେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
 ଜନତା ଠେଲିଆସି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ବହୁ କଷ୍ଟେ ପ୍ରବେଶିଲେ ମନ୍ଦିର ଭିତର ।

ଦେବୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ମାତେ ଶୂନ୍ୟ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ
 ଯେହ୍ନେ ସ୍ଵୟଂ ନାରାୟଣ ଭବେ ମୁର୍ତ୍ତିମାନ ।
 ସମାବେଶ ହେଉ ମନେ ହେଲୁ ଅନୁମିତ
 ଅନୁପୂର୍ଣ୍ଣା ଦେବୀ ଭକ୍ତ ମସ୍ତକେ ଯେମନ୍ତ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି ଛପିଣ ପାଟକ
 ଯେଉଁଠି ଯେ ଥିଲେ ମନ୍ଦିରର ଆଧିପାଣ ।
 କେତେ ଯେ ଅଇଲେ କାହୁଁ ସଙ୍ଗା କେ କରବ
 ଯେ ଦିଗେ ପଡ଼ିଲୁ ଦୃଷ୍ଟି ନର-ମହାଶୂନ୍ୟ ।
 ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ୍ତେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ସରବେ ପ୍ରସାଦ
 ଆଶ ଦଥ ନଥ ଭଲ ଚରୁଦିଗେ ଶବ୍ଦ ।
 ଯେ ଯାହା ମାଗିଲୁ ତାହା ଅବାଧରେ ପ୍ରାପ୍ତ
 ଦାନସାଗର ଯେସନ ହୋଇଲୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ।
 ଆଗତ ପଣ୍ଡିତ ବସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟାପନ ଯେତେ
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଇଲେ ପାଟ ମୋହର ସହଚେ ।
 ପ୍ରତିଷ୍ଠା କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବିଘ୍ନେ ସମ୍ପନ୍ନ ଏସନ
 ମୋଟ ବ୍ୟୟ ନବଲକ୍ଷ ମୁଦ୍ରା ପରିମାଣ ।
 ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ସେହୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ
 ମନ୍ଦିର ସମ୍ପର୍କ ଦ୍ରବ୍ୟ ନ କଲେ ସ୍ମରଣ ।
 ଉତ୍ତମ ପାଇଦାନର ବଳାରୁ ଅଶଭ
 ସାବ ଦବସ ଯାପିଲେ ତାହାକୁ ସେ ଖାଇ ।
 ଦବା ଅବସାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲୁ ଯେତେବେଳେ
 ଝାମାପୁକୁର ସଦନେ ପ୍ରଭୁ ବାହୁଡ଼ାଲେ ।
 ଝଷ୍ଟ ଦିବସ ହିମଶଃ ହୋଇଲୁ ଅଗତ
 ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ନ ଫେରିଲେ ଶୁଦ୍ଧେ କୌଷ୍ଠଭ୍ରାତ
 ଜାଣିବାକୁ ଅଗ୍ରଜଙ୍କ କୁଶଳ ସନ୍ଦେଶ
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ ପ୍ରଭୁ ସୁନୟ ପ୍ରବେଶ ।
 ଶୁଣିଲେ ସେଠାରେ କୌଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମକୁମାର
 ଏଡ଼ ନ ପାଶଣ ଅନୁରୋଧ ଶ୍ରୀକର ।
 ଯାବତ ଜୀବନ ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟେ ଥିବେ ବୃଥା
 ଅଜୀବର କରଛନ୍ତି ତାଙ୍କଠି ଏମତି ।
 ଏସନ ସବାଦେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ଆତମୃତ
 ଖରତର ଅଗ୍ରଜଙ୍କ ପାଶେ ଉପଶାନ୍ତ ।
 ତାହାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ “ଦେଖ ଜନକ ଆତ୍ମର
 ନିର୍ଜନ ହେଲେହେଁ ଥିଲେ ଅତି ନିଷ୍ଠାପର ।
 ଶୁଦ୍ରଦୃଷ୍ଟି ଭିକ୍ଷା କେଉଁ ନ କଲେ ଗ୍ରହଣ
 ରୁମ୍ଭେ କିପା କଲି ସେହୁ ପ୍ରଥାର ଲଘନ ।

କୈବର୍ତ୍ତୀ ଗୁହରେ ହେଲ ଦେଖଙ୍କ ପୁନକ
କୁଳ ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ସିନା ବୋଲିଲ କଲଙ୍କ ।”
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚହଁ ବୋଇଲେ ବୁଝାଇ
ଦେଶାତ୍ମରେ ଦୋଷ ହେଲେ, ଶାସ୍ତ୍ରେ ବଧୁ ଆଇ ।
ଶାସ୍ତ୍ର କାଢ଼ି ନାନା ଯନ୍ତ୍ର ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଲେ
ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ତାହା କହୁ ନ ମାନିଲେ ।
ତା ଦେଖିଣ କ୍ୟେଷୁଭ୍ରାତା ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ
କି ଉପାୟେ ତାର ଭ୍ରମ ହେବ ଦୂଷ୍ଟଭୂତ ।
ବହୁ ଚିନ୍ତା ପରେ ଶେଷେ କରିଲେ ଯେ ସ୍ଥିର
ଆଜ୍ଞାପଥ ପକାଇବା ଦେଖଙ୍କ ପୟର ।
ସରଳଶୈଳୀ ପ୍ରଭୁ ଜଗତର ନାଥ
କ୍ୟେଷୁକ ପ୍ରସାଦେ ଶେଷେ ହୋଇଲେ ସମ୍ମତ ।
ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ମାୟା କିଏ ବୁଝିବ ସଂସାରେ
ଶୁଣ କଥ ଆଜ୍ଞା ହେଲ ଆଜ୍ଞା ପଥକାରେ ।
ମୂଳକ ପଦ ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ
କରିନାହାନ୍ତି କରମ ଅପରାଧଧର ।
ଏଥରେ ଜଗତେ ହେବ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ
ଏହା ଜାଣି ଯାନ୍ତି ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଅନ୍ୟ ଚିନ୍ତା ମଝିଲ ଦୂଦୟ
ଚତୁର୍ଥାଠୀ ଭାଙ୍ଗି ଗଲେ କି ହେବ ଉପାୟ ।
ଟୀମାପକୃଷ୍ଣକୁ ଆଉ ଲେଉଟି ନ ଯାଇ
ସାର୍ବଭଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରାମନ ରହିଲେ ଗୋପାୟ ।
ପ୍ରସାଦ ସେବନେ କ୍ୟେଷୁ ତାକିଲେକ ଯେତେ
ଶ୍ରୀଦେବ ନୋହଲେ ରାଜି କରଣସିମତେ ।
କନିଷ୍ଠକୁ ପାଶେ ତାକି କ୍ୟେଷୁ ସନ୍ତୋଦର
ସ୍ନେହ ସହ ବୁଝାଇଲେ ନାନା ପରକାର ।
“ଦେବାଳୟମାନ ଅତି ସୁପରିଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ
ତହିଁ ପୁଣି ଗଙ୍ଗାଜଳେ ଏ ଭୋଗ ରନ୍ଧନ ।
ଜଗନ୍ନାଥା ନାମେ ପୂଜ ହୁଏ ତରବର
ଭକ୍ତରେ ଅର୍ପିତ ତାଙ୍କୁ ଏ ଭୋଗ ସମ୍ଭାର ।
ନୋହୁବ କୌଣସି ଦୋଷ ଏ ଭୋଗ ଭକ୍ଷଣେ
ଅଗ୍ରଜା ପ୍ରକାଶ କର ତୁମ୍ଭେ କି କାରଣେ ?”
ତଥାପି ନୋହଲେ ରାଜି ଶ୍ରୀଦେବ ଅବ୍ୟକ୍ତ
ଅନ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ନାହିଁଲେ ତହିଁ କ୍ୟେଷୁଭ୍ରାତ ।
“ରନ୍ଧନ ସାମଗ୍ରୀ ତବ ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା
ଦେଉଛୁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ସମତନେ ତାହା ।

ସେ ସରବ ଦେନ ଯାଇ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
ସ୍ଵପ୍ନସ୍ତରେ ପାକ କର ପୁତ ଗଙ୍ଗାଜଳେ ।
ଚରପୁତ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଏଥୁ ନାହିଁ ଦ୍ଵିଧା
ସପକ୍ତ ଅନୁଭୋଜନେ କହୁ ନାହିଁ ବାଧା ।”
ସମ୍ମତ ହୋଇଲେ ଏଥୁ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦ୍ଭଦ୍ର
ଏ ଭାବେ କେତେକ ଦିନ ତହିଁ ଅବସ୍ଥିତ ।
ଗଙ୍ଗାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ କେତେ ଶୁଣ ମନ ଦେବ
ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଗୋପାୟ ।
“ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ପବିତ୍ର କରିବା ନିମିତ୍ତ
ଗଙ୍ଗୋଦକ ରୂପେ ବ୍ରହ୍ମ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଆଶିର୍ଭୂତ ।
ଏହାର ଅପର ନାମ ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମବାଣ
ସିତାପ ହୁଅଇ ନାଶ ଯାହା ସ୍ପର୍ଶ କରି ।
ଭୀରୀରାଣୀ ଗାରେ ଯେହୁ କରୁଛନ୍ତି ବାସ
ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଦେବଭବ ସ୍ଵତଃ ପରକାଶ ।
ପବିତ୍ର ବାସ୍ନୀୟ କଣ ତାର ଦୁଇ ଟାରେ
ଯେତେଦୂର ଉଡ଼ିଯାଏ ବାୟୁ ପ୍ରଭାବରେ ।
ସେ ସମସ୍ତ ଭୂମିଖଣ୍ଡ ସଦା ସୁପରିଷ୍ଠ
ତାର ଅଧିବାସୀଙ୍କର ନିର୍ମଳ କରିଥ ।
ସଦାଗୁର, ଇଷ୍ଟେ ଭକ୍ତି, ଅନୁମୁଖୀ ମନ
ଜାହ୍ନବୀ ଜଳର ଅଟେ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଏସନ ।”
ଗଙ୍ଗୋଦକେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର କିପରି ଭକତି
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ତାହାର ବିବୃତ ।
ବିଷୟୀ ମାନବ କେହୁ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆସି
କହୁଲେ ବିଷୟ କଥା ବହୁକ୍ଷଣ ବସି ।
ତାହାକୁ କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କରୁଣା ସାଗର
“ଗଙ୍ଗୋଦକ ପାନକରି ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧି କର ।”
ଇଶ୍ଵର ବିମୁଖ ପ୍ରାଣୀ କେହୁ କେତେବେଳେ
ବିଷୟ ଚିନ୍ତିଲେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଥଲବେଳେ ।
ସ୍ଥାନର କଳ୍ପଷ ଦୂର କରିବା କାରଣ
ଗଙ୍ଗୋଦକ ଆଣି ତହିଁ କରନ୍ତି ସିଂହନ ।
ବାଲ୍ୟକାଳେ ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁ ଏଡ଼ି କୁଳପ୍ରଥା
ଧନୀ କମାରୁଣୀକୁ ହିଁ କଲେ ଭିକ୍ଷାମାତା ।
ଯୌବନେ ପାରମ୍ଭେ କପା ସେହୁ ଦେବଙ୍କର
ପ୍ରସାଦ ଭକ୍ଷଣେ ଆଜି ଭାବ ଅନୁଦାର ।
ବାୟା ମନ ! କି ବୁଝିବୁ ଏଥର ରହସ୍ୟ
ନରତେ ରହଣ ରୁହ ବିଷୟର ଦାସ ।

କଣ୍ଠାଦ୍ୱାରା ଯେହ୍ନେ ପାହୁଁ କଣ୍ଠା ବାହାରଇ
ବାହାରଗଲୁ ବେନ କଣ୍ଠା ପିତାହୋଇ ।
ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ନିଷ୍ଠାକୁ ତଥା ପୁତ୍ରତ୍ୱରେ ଧରି
ପାଧନ ଭଜନ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଧାନେ ଆଚରି ।
ଶାସ୍ତ୍ରାଂଶେ ବ୍ରହ୍ମ ବସ୍ତ୍ର ହୋଇଲେ ଅର୍ଜୁନ
ତଦନ୍ତେ ବର୍ଜନ ବିଧି ଶାସ୍ତ୍ରାନୁଶାସନ ।
ଉପମାରେ ଯା କହିଲେ ଜନତ ଗୋପାଳ
ପାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ତାହା ମନ ଦେଇ ।
“ବିଶୁଦ୍ଧ ପୁରୁଷ ପଟେ ଖାଦ୍ୟ ନ ମିଶିଲେ
ଅଳଙ୍କାର ତହିଁ ଗଢ଼ା ନ ହୁଅଇ ଭଲେ ।
ଶୁଦ୍ଧ ପଦ୍ମଗୁଣ ତଥା କରଣ ଆଶ୍ରୟ
ଆକାର ଧାରଣେ କ୍ଷମ ନୁହେଁ ଦୟାମୟ ।
ସଦ୍‌ଗୁଣ ପଟେ ରଜ ତମଃ ହୋଇଲେ ମିଶ୍ରିତ
କଲେବର ଧରିବାକୁ କ୍ଷମ ଆଦରାଧ ।

ଧରିନ୍ତି ସେ ଯେତେବେଳେ ନର କଲେବର
ନରଭଳି ତାହାଙ୍କର ଆଚାର ବେଶର ।
ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ନିଜ ଦେହ ପ୍ରତି
ବାରିମ୍ବାର କହିଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗଦ୍‌ପତି ।
ରାମ, କୃଷ୍ଣ ଆଦି ରୂପ ଧରିଣ ଯେ ହରି
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ କୃପା କରି ।
ଆସିଛନ୍ତି ସେହୁ ଏବେ ଏ ଦେହ ପଞ୍ଜରେ
ଆଡ଼ମ୍ବର ପରିଶୂନ୍ୟ ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ।
ରାଜା ଯଥା ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଧରି ଛଦ୍ମବେଶ
ପହର ଭ୍ରମଣ କରି ଲଭନ୍ତି ସୁନାଷ ।”
ଭବ କର୍ମଧାର ଆସିଛନ୍ତି ଦୟା କରି
ନାବେ ଏବେ ବସ ମନ ! ହେବୁ ଯଦି ପାରି ।
ବେଳ ଚାଲିଗଲେ ଆରେ ହୋଇବୁ ହତାଶ
ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁଦ୍ଧା ନ ମେଣ୍ଟିବ ଆଶ ॥

ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୁଖ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଗାଥ ମନ ! ଭଜ ମନ, ରୁଦ୍ଧ ଅନିବାର ।

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ପୂଜକ ପଦଗ୍ରନ୍ଥ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଗୋଲ୍ଲେକବିହାରୀ
ଭକତଜନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଅନାଦି କାରଣ
ଭକ୍ତବାସ୍ତାବିକଲରୁ କରୁଣା ନିଦାନ ।
ଗୁମୁଠି ପମାନ ସଙ୍ଗେ ଜଗତ ଗୋପାଳ !
ଜାତି କୁଳ ଶୀଳମାନ ବିଚାର ନ ଆଇ ।
ପ୍ରଥମେ ଶୁଦ୍ଧି ପ୍ରଭା ! କୁଳର ବନ୍ଧନ
ଦେଖାଇଲୁ ପଥ ତହିଁ ଧନ କମାରୁଣୀ ।
ଅତଃ ପର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ
ଶୂଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବ-ଅର୍ଚ୍ଚନ ଶ୍ରୀକାର ।
ଭକତବତ୍ସଲ ହରି ଭକ୍ତ ପ୍ରାଣଧନ
ଭକ୍ତଠାରେ ଭକ୍ତିତୋରେ ଆବଦ୍ଧ ଯେ ପୁଣ ।
ପୁଣି କରିବାକୁ ହରି ଭକ୍ତ ମନୋରଥ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରେ ରଖି ମୁକ୍ତ କଲେ ପଥ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଭକ୍ତମତୀ ରାଣୀ ରାସମଣି

ଭକ୍ତିରେ ବାନ୍ଧିଲୁ ଗୁହ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସୀମା ।
ଯାହାକୁ ଆକନ୍ଧ ଧ୍ୟାନ କରି ଯୋଗିଗଣ
ଯୁଗ ଯୁଗ ବିଚିନିଲେ ନ ପାନ୍ତି ସନ୍ଧାନ ।
ସେ ଅମୂଲ୍ୟ ଧନ ରୁମ୍ଭେ ଗଣିଲି ଭବନେ
ରୁମ୍ଭେ ରୁଲେ ଭାଗ୍ୟବତୀ କେ ଅଛି ଭୁବନେ ।
କି ଆଶ୍ୟ ରୁମ୍ଭକୁ ଦେବ ବାକ୍ୟ ନ ଫୁଲଇ
ତବ ପଦରେଣୁ ସଦା ଅଧମ ମାଗଇ ।
ସୁକୌଶଳୀ ପ୍ରେମମୟ ପଦ୍ମ ନାରାୟଣ,
ତାଙ୍କର କୌଶଳ କଥା କେ ଜାଣିବ ପୁଣ ॥
ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କାଳୁଁ ମାସେ ହେଲୁ ଗତ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଅନୁରୋଧେ ପ୍ରଭୁ ତହିଁ ଅବସ୍ଥିତ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଭକ୍ତିପରାୟଣ ମଥୁର ମୋହନ
ରାଣୀ ରାସମଣିଙ୍କର ଜାମାତା ପ୍ରଧାନ ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଦିନେ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ
ପୁଣ୍ୟଲେଖ ପରିଚୟ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣରେ ।

କିଏ ଏ ନିଗାନ ମୁଣି ବୟଃ ସୁକୁମାର
ତେଜ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଳେବର ମନୋମୁଗ୍ଧକର ।
ଉତ୍ତରେ କହଲେ ଧୀରେ ଶ୍ରୀରାମକୃମାର
ବାଳକ ଅଟେ କଳଷ ପହୋଦର ମୋର ।
ସୁକୋମଳ ଘାତ୍ରିପୁତ୍ର ମୂରତି ଦେଖିଣ
ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ଭକ୍ତ ମଥୁର ମୋହନ ।
ସାତଶୟ ଅଭିଳାଷ ଜନ୍ମିଲ ଦୃଢ଼ଦୟେ
ପୁନକ ପଦେ ବଶବେ ତାଙ୍କୁ କି ଉପାୟେ ।
ଏସନ ସକଳ କର ମଥୁର ମୋହନ
ଶ୍ରୀରାମକୃମାର ପାଶେ କଲେ ନିବେଦନ ।
ମଥୁର ବଚନ ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମକୃମାର
ମହା ଧନ୍ଦାରେ ପଡ଼ିଣ ହେଲେ ହରବର ।
ନାନା ପରକାରେ ତାଙ୍କୁ କଲେକ ବାରଣ
ନ ରୁହିଲେ କଦାଚନ ମଥୁର ମୋହନ ।
ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ସମାକୃଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ
ଲୌହ ଲାଗି ରହେ ଯଥା ଚୁମ୍ବକ ପ୍ରସ୍ତରେ ।
ପ୍ରସାବଟି ମନେ ମନେ ରହିଲ ଜାତ୍ରତ
ସମୟ ଦେଖି କରବେ କାର୍ଯ୍ୟେ ପରିଣତ ।
ବିଧିର ବିଧାନ ଅବା କାହାକୁ ଗୋଚର
ଭେଟିଲେ ଏକାଲେ ଜଣେ ଲୀଳା-ସହଚର ।
ବିଦ୍ରୁକଲେ ଜନ୍ମ, ନାମ ଦୃଢ଼ୟ ମୁର୍ଦ୍ଧା
ସମୃଦ୍ଧେ ଅଟନ୍ତି ସେହୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭଣଜା ।
ସୁଦୃଢ଼ କଳଷ ପୁଣି ରୂପ ଦୀର୍ଘାକାର
ବୟସ କେବଳ ମାତ୍ର ଷୋହଳ ସତର ।
ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଆଗୁ ଅହେଉଣା ପ୍ରୀତି
ଦରଶନେ ତେଣୁ ଚିତ୍ତ ପୁଲକିତ ଅତି ।
ଅଳପକେ ଶ୍ରେଷ୍ଠବତ୍ତ ଭଣଜା ମାରୁଳ
ଗଦାଈଙ୍କ ବୟଃସମ ବଂଶଜ କେବଳ ।
ଏସନେ ବିଦେଶେ ପାଇ ବାଲ୍ୟ ସହଚର
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦୃଢ଼ଦୟେ ଜାତ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
ରଜନ ଯୋଗାଡ଼ କରି ହସନ୍ତି ଦୃଢ଼ୟ
ମଧ୍ୟାହ୍ନେ କରନ୍ତି ପାକ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
ରାତିରେ ଲୁଚି କରୁଣା ଦେବୀଙ୍କଠି ଭୋଗ
କହୁତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ତହୁଁ ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗ ।
ଖାଇ ଖାଇ ବହୁଯାଏ ନେତ୍ର ଅଶ୍ରୁଧାର
ନିଷ୍ଠାସୁରେ ପ୍ରାଣ ମନ ଅନୁକ୍ଷଣ ଭର ।

ଦେବୀକୁ କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆକ୍ଷେପେ ବଚନ
“ଖାଇବାକୁ ଦେଲୁ ମାତଃ ! କୈବର୍ତ୍ତର ଅନ୍ନ ।
ଯେଉଁ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ଦୁର୍ଜେତର ଜାତି
ସବୁବେଳେ ନାନାବିଧ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶନ୍ତି ।
ସେ ଦେବଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ତେଣୁ ଶୁଣି ଶୁଣି
ଗାରୋରୁ ଖାଇଯାନ୍ତି ପଲ ପଲ ଆସି ।
ଯାହା ଆଏ ଅବଶିଷ୍ଟ ପଡ଼ଇ ଗଙ୍ଗାରେ
ସେ ପ୍ରସାଦ ଖାଇବାକୁ ଦେଲୁ ମାତଃ ! ମୋରେ ।”
ଏମନ୍ତେ କରନ୍ତି କେତେ ଶେଦ ନରହର
ଏସନେ ଭାଷିଲେ ହୁକୁ ଭଣଜା ତାଙ୍କର ।
ମାରୁଳଙ୍କ ଅତି ପ୍ରିୟ ଅଟନ୍ତି ଦୃଢ଼ୟ
ସାଧନ ଭଜନ କାଳେ ପ୍ରଧାନ ସହାୟ ।
ବାରମ୍ବାର କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆଦିନାଥ
“ଦୃଢ଼ୟର ଯହେ ମୋର ଏ କାୟା ରକ୍ଷିତ ।
ସାଧନ ସମୟେ ପାଶେ ଦୃଢ଼ୟ ନ ଥିଲେ
ରକ୍ଷା ନୋହୁଆନ୍ତା ମୋର କାୟା କେତେବେଳେ ।”
ଧରାଧାମେ ଶୁଣ୍ୟବାନ ଦୃଢ଼ୟ ଠାକୁର
ତାଙ୍କର ପଦ୍ମରେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର ।
ଗୋପନରେ ଏବେ ପ୍ରଭୁ କରନ୍ତି ସାଧନ
ଦୃଢ଼ୟ ନ ପାନ୍ତି କିଛି ତାହାର ସନ୍ଧାନ ।
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଦୁଇ ଏକ ଦଣ୍ଡା ନିରୁଦ୍ଦେଶ
କାରଣ ପୁଛୁଲେ ତାର କହନ୍ତି ଭବେଶ ।
“ଏଠାରେ ହିଁ ଥିଲି ମୁହଁ ଯାଇ ନାହିଁ କାହିଁ ।”
ଏମନ୍ତେ କେତେକ ମାସ ଗଲ ଅତିବାହି ।
ଏକ ଦିନ ହୁକୁ ସହ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
କରୁଥିଲେ ଦେହା ମଧ୍ୟେ ଯେବେ ବିଚରଣ ।
ସହସ୍ରା ପ୍ରବେଶ ତହିଁ ମଥୁର ବିଶ୍ୱାସ
ରୂପ ଦର୍ଶନେ ଦୃଢ଼ଦୟେ ଆନନ୍ଦ ବିଶେଷ ।
ପ୍ରାଣରେ ଆକାଂକ୍ଷା ସଙ୍ଗେ କହୁବାକୁ କଥା
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସହୋଦରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେରଣେ ବାରତା ।
ଅଗ୍ରଜ ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ନାସ୍ତି କଲେ ଯିବା ପାଇଁ ପାଶକୁ ତାଙ୍କର ।
ବିନୟେ ପୁଛୁଲେ ତହୁଁ ଭଣଜା ଦୃଢ଼ୟ
“ଜିଏ ନାସ୍ତି କର ରୁମ୍ଭେ ମାମୁଁ ମହୋଦୟ ।
କୁବେର ସମ ଅଟନ୍ତି ସେହୁ ଧନୀମାନ
ତାଙ୍କ କଥା ରକ୍ଷା କଲେ ଅଛି କିସ ହାନି ?”

ଉଦ୍ଧରେ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ପୁରୁଷଉତ୍ତମ
 “ନ ଜାଣି କହିତ ରୁଦ୍ଧ ଏଥର ମରମ ।
 ଗମନ କଲେକ ମୁହିଁ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିହତେ
 ପୁନଃ ହେବାକୁ ଏଠି କହୁବେ ସେ ମୋତେ ।
 ଶୁଣିବା କରବା ପାଇଁ ନାହିଁ ମୋର ମନ
 ନାହିଁକଲେ ହୋଇବେ ସେ ଅଟାବ ବନ୍ଧୁ ।
 ଅଥବା କାହାଣ ମନେ କଷ୍ଟ ଦେବା ପାଇଁ
 ମୋ ପାଶେ କେବେହେଁ ହୁଏ ! ଇଚ୍ଛା ନ ହୁଅଇ ।
 ବିଶେଷତଃ ଏ ମନ୍ଦିରେ ପୁନଃ ସେ ହେବ
 ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ବର ଭାର ସେହୁ ମୁଣ୍ଡାଇବ ।
 ଦେବାଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର
 ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କିଏ କରିବ ତାହାର ।
 ମୋ ଦ୍ଵାରା ସେ କର୍ମ କେଉଁ ସମ୍ଭବ ନୁହଇ
 ଶୁଣି ନୁହେଁ ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଯିବାପାଇଁ ।
 ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣେ ତୋର ଥିଲେକ ସମ୍ମତ
 ପୁନଃ ହେବାକୁ ମୋର ନୋହୁବ ଆପତ୍ତି ।”
 ଏଥରେ ହେଲୁରୁ ଶୁଣି ଭଣଜା ହୃଦୟ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପାଇଣ ପ୍ରଭୁ ତୋଷ ଅତିଶୟ ।
 ମଥୁର ସମୀପେ ତହିଁ ଚଳିଲେ ବନ୍ଦନ
 ହୁଏ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ତରୁଣପୁରୀ ସମ ।
 ଭକ୍ତ ମଥୁର ମୋହନ ଶ୍ରୀପଦ୍ମକୁ ଦେଖି
 ସହସ୍ରମୁଖ ଠିଆ ହେଲେ ଆସନ ଉପେକ୍ଷି ।
 ଗୋପନେ ତାଙ୍କର ତାଙ୍କୁ କହଲେ ସାଦରେ
 “ବିନୟ ମୋହର ଏକ ରୁମ୍ଭର ପୟରେ ।
 ଦେବାଙ୍କ ପୁନଃ ପଦ କରିଲେ ଗ୍ରହଣ
 ବାଧ୍ୟତା ରହୁବ ମୁହିଁ ଏ ସାରା ଜୀବନ ।”
 ଉଦ୍ଧରେ କହଲେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାରୁ
 “ଦେବାଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ବହୁ ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ।
 କିଏ ସେ କରିବ ବୋଲି ତାହାର ଯତନ
 ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନେ ତେଣୁ ଅକ୍ଷୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
 ହୃଦୟକୁ ଯେବେ ସେହୁ କାର୍ଯ୍ୟେ ନିଷ୍ଠୋଜିବ
 ପୁନଃ ହେବାକୁ ମୋର ଆପତ୍ତି ନ ଥିବ ।”
 ମଥୁର ମୋହନ ତହିଁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ତରେ
 ସମ୍ମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଏହି ପ୍ରସାଦରେ ।
 ବେଶଜାଣରେ ନିୟନ୍ତ୍ର ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାପୁତ୍ର
 ସମ୍ବଳାସ ହେଲେ ହୁଏ ତାଙ୍କର ସହୃଦ ।

ତଦନ୍ତେ ସେ କାଳେ ଦେବସ୍ଵରୂପ ଦିନକରେ
 ବିଚରଣ କରୁଥିଲେ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ ।
 ଶୁଣି ରାମମଣି ଆସି ତହିଁ ଉପମତ
 ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନେ ଟାଣି ହେଲୁ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।
 ଦବ୍ୟଭାବପନ୍ନ କାୟ ଦବ୍ୟ ମୁଖ-କୋପଃ
 ତପନକୁ ଜିଣି ଯାହା ଦାସ୍ୟମାନ ଅଛି ।
 ମନୋମୁଗ୍ଧକର ରୂପ ଶୋଭାର ଆକାର
 ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ଚିତ୍ତେ ଭଜନ୍ତି ସମ୍ଭାର ।
 କେବଳ ଭଜନ୍ତି ନୁହେଁ ସ୍ନେହ ବିମିଶିତ
 ଯେତେ ଦେଖିଲେ ହେଁ ପ୍ରାଣ ନ ହୁଏ ତୃପ୍ତ ।
 ଭକ୍ତର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଖେଳା ଭଜନର ସଙ୍ଗେ
 ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ହୁଏ କଥା ଅତି ଅନୁରାଗେ ।
 ରମ୍ୟ ଲୋଚନକୁ ଯଥା କରେ ଆକର୍ଷଣ
 ବିଭୁପାଦେ ତଥାକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତଙ୍କର ପ୍ରାଣ ।
 ଏ କାଳେ ଦିଅନ୍ତୁ ଏକ ଅଭୁତ ଦଟଣା
 ଯାର ମର୍ମ ରୁଚିବାକୁ ନରରୁଚି ବଣ ।
 ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିନୁ ତିନିମାସ ପରେ
 ବାରଣ ବାଷ୍ପି ସାଲ ଭଦ୍ରବ ମାସରେ ।
 ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ବ୍ରତ ଯଥାବିଧି ପୁରୀନୁ
 ସମାରୋହେ ନନ୍ଦୋତ୍ସବ ହେଲୁ ପରଦିନ ।
 ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ଶେଷେ ଦ୍ଵିଜ କ୍ଷେତ୍ରନାଥ
 ରାଧାସାଗୀକୁ କରିଲେ ପଲଙ୍କେ ଶାୟିତ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରି ଯେବେ ଶୁଆଳବା ପାଇଁ
 ଯାଉଥିଲେ କ୍ଷେତ୍ରନାଥ ଅମନସ୍ସ ହୋଇ ।
 ପିଢ଼ୁଲି ସହସା ପାଦ ପଡ଼ିଲେ ଭୂତଳେ
 ବିଶ୍ରମର ପାଦଟିଏ ଭାଙ୍ଗିଲା ଯା ଫଳେ ।
 ପରସ୍ପର ଏ ବାରତା ହୋଇଣ ପ୍ରଭୁର
 ପ୍ରବେଶିଲୁ ଅବଶେଷେ ରାଣିଙ୍କ ପାଶର ।
 ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଶୁଣି ଏହି ଅଶ୍ରୁର ସବାଦ
 ଅଟାବ ଅଧୀର ହୋଇ ଗଣିଲେ ପ୍ରମାଦ ।
 କିବା ଅପରାଧ କଲି ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପୟରେ
 ଅମଙ୍ଗଳ ହେଲୁ ଯହିଁ ଏ ଦୃଶ୍ୟପଥରେ ।
 ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଯେତେ କର୍ମରୁଣଗଣ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦ ହେଲୁ ଭୟେ କମ୍ପମାନ ।
 ବିଶେଷେ ପୁନଃ ଭକ୍ତାବୃତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରନାଥ
 ଅତଙ୍କେ ଯାଙ୍କର ହେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ଭଗ୍ନ ବସ୍ତ୍ରହର ପୁନା ନୁହେଁ ଶାସ୍ତ୍ର ବଧୁ
 କିତ୍ୟାଚ୍ଚେନ ବନ୍ଦ ହେଲୁ ତେଣୁ ତଦବଧୁ ।
 ନୂତନ ବସ୍ତ୍ରହ ଆଣି ପୁଲିବା ନିମନ୍ତେ
 ବଧୁ ଦେଲେ ଯେତେ ଥିଲେ ବଧୁଙ୍କ ପଣ୍ଡିତେ ।
 ପୁରାତନ ବସ୍ତ୍ରହଟି ଫିଙ୍ଗା ହେବ ଜଳେ
 ଏ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ମର୍ମାହତ ହେଲେ ।
 ବକ୍ଷାଦେ କହଲେ ଯାଇ ରାଣୀଙ୍କ ପାଗର
 “ବଧୁ ବୋଲି ଏ ଅବଧି କମ୍ପାଇ ଆରେ ।
 ନିମନ୍ତେ କରି ଆଣ ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ପଣ୍ଡିତେ
 ଶାସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କିବା ଦେଖ ଭଲମତେ ।”
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ହୃଦବାଣୀ ଶିରୋଧାରୀ କରି
 ନିମନ୍ତେ ପଡ଼ି ଦେଲେ ବଳମ୍ବ ନ କରି ।
 ଅଭାଲେ ପଣ୍ଡିତଗଣ ନିରୁପିତ ଦିନେ
 ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଉପୁଜିଲା ଶାସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟାଧନେ ।
 ନାନା ଯୁକ୍ତି କରି ସବେ ହେଲେ ଏକମତ
 ଭଗ୍ନ ମୂର୍ତ୍ତି ପୁନା ନୁହେଁ ଶାସ୍ତ୍ର ସନମତ
 ଏପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଶରତରେ ପ୍ରବେଶିଣ ରାଣୀଙ୍କ ଛୁମ୍ବର,
 ତାହାକୁ କହଲେ ଶୁଣ ଉକ୍ତିମତା ରାଣୀ
 ମର୍ମାହତ ହେଲି ମୁହିଁ ଶାସ୍ତ୍ର ବଧୁ ଶୁଣି
 ପୁଛନ୍ତୁ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବରେ
 ସ୍ୱାମୀ ପାଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ କି ବଧୁ ସଂସାରେ ?
 ଶାସ୍ତ୍ର କି ବୋଲଇ ପଡ଼ି ତେଜିବା ନିମ୍ନିତ୍ତ
 କି ଅବା ଚିକିତ୍ସା ତାର ଅଟଇ ବିହତ ?
 ସ୍ୱଭାବେ ସରଳ ଯଥା ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 ସରଳତା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ସେହୁପରି ।
 ସରଳ ସରଳ ଅତି ରାମକୃଷ୍ଣ କଥା
 ଶାସ୍ତ୍ରର ଜଟିଳ ତର୍କ ଗଢ଼ ନାହିଁ ତଥା ।
 ଏପରି ସରଳ ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ତାଙ୍କର
 ସେହୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ରାଣୀ ସୁଧୀଙ୍କ ଆଗର ।
 ମୂଢ଼େ ଚୁଟିବେ ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ ଏପରି ସରଳ
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମଧ୍ୟେ କିନ୍ତୁ ପଡ଼ିଲା-ତହଳ ।
 ସୁଧୀଗଣ ପରସ୍ପରେ ରହଲେ ଅନାଇ
 ବୁଦ୍ଧି ନ ଦିଶିଲା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ପାଇଁ ।
 ସ୍ୱାମୀର ଚିକିତ୍ସା ବଧୁ ଯଦି ବୋଲୁଛନ୍ତି
 ଶାସ୍ତ୍ରର ମୀମାଂସା ଯାହା ତାକୁ ଖଣ୍ଡୁଛନ୍ତି ।

ଲେଖକ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ତେଜିବା ବିହତ
 ଶରୀର ଧରିଣ ଦେବେ କପରି ଏ ମତ ।
 ଅବଶେଷେ ସୁଧୀଗଣ କହଲେ ଉଦ୍ଧରେ
 “ପାଣ୍ଡିତ ପଡ଼ିବ ସେବା ବଧୁ ସବୁଠାରେ ।”
 ଏମନ୍ତ ବ୍ୟାଧି ଶୁଣି ରାଣୀ ପଲକିତ
 ମନର ଅଶାନ୍ତ ସ୍ତବେ ହେଲା ଦୁର୍ଘଭୂତ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତି
 ଯେହୁଦିନୁ ଚରୁରୁଣ ହେଲା ବୁଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତି ।
 ଆଉ ତାଙ୍କୁ ସୁନିପୁଣ କାଶିଗରି ଜାଣି
 ପାଦ ଯୋଡ଼ିବାର ଭାବ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ରାଣୀ ।
 ସାନନ୍ଦେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟଭାର କଣିଶ ସ୍ୱୀକାର
 ଭଗ୍ନପାଦ ଯୋଡ଼ିଦେଲେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟର ।
 କେଉଁଠାରେ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା ବସ୍ତ୍ରହ ଚରଣ
 ଜଣା ନ ପଡ଼ିଲା ତାହା କହୁତ ପ୍ରମାଣ ।
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣିଲେ ସବେ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ
 ନିଶ୍ଚୟ ଏ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ମାନବ ଆକାରେ ।
 ନୋହଲେ ଏ କର୍ମ କେଉଁ ନରେ ନ ସମ୍ଭବେ
 ଏମନ୍ତ ଅଭୂତ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିନାହିଁ କେବେ ।
 ଯାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ହୁଅଇ ଏ ବିଶ୍ୱ ସୃଜନ
 ତାଙ୍କଠାରେ ଏ କରମ ଅତୀବ ନଗଣ୍ୟ ।
 ଧରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏବେ ନର କଲେବର
 ନର ଭଳି ଅଟେ ସବୁ ଆଚାର ବେଭାର ।
 ହୃଦ୍‌ବିକୀର୍ତ୍ତା ବିଶ୍ୱଧାତା ପ୍ରଭୁ ଚିନ୍ତାମଣି
 ଧରା ଭାବ ଗୁରୁ ହେଲା ମନେ ମନେ ଶୁଣି
 ଦାନ ଦଣ୍ଡକୁ କୁଟୀରେ ହେଲେ ଆବିର୍ଭୂତ
 ବାହ୍ୟ ଆକୃଷ୍ଟର ବେଶଭୂଷା ବକର୍ଜିତ ।
 ଦାନ ଦୁଃଖୀ ନିରକ୍ଷର ପରାନ୍ତ ଭୋଜନ
 ନଗଣ୍ୟ ମାନବ ପ୍ରାୟ ବାହ୍ୟ ଦରଶନ ।
 ନରଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କଠାରେ କଣିଶ ଆସ୍ତେପ
 ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ସବେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ।
 ଅନ୍ତରେ ଅସୀମ ଶକ୍ତି ରହଇ ନିହତ
 ବାହ୍ୟ ଦର୍ଶନରେ ତାହା ନୁହେଁ ଅନୁମିତ ।
 ହରି ଲୁବ୍ଧ ରକ୍ଷୁମାନ ଅଟନ୍ତି ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି
 ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେକେ ସେହୁ ଅକ୍ଳେଶେ ଚିହ୍ନନ୍ତି ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଭୂତ ଶକ୍ତି ଦେଖି ରାସମଣି
 ଭକ୍ତିରେ କହଲେ ତାଙ୍କୁ ସବିନୟେ ବାଣୀ ।

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସେବା ନିମନ୍ତେ ରୁମ୍ଭେ ହିଁ ସୁଯୋଗ୍ୟ
 ସେ କାର୍ଯ୍ୟେ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଲେ ମଣିବି ସୌଭାଗ୍ୟ ।
 ଭଜତବସ୍ତ୍ରଲ ହରି ଭକ୍ତ ପାଶେ ବନ୍ଧା
 ତହିଁରେ ସମ୍ପଦ ଦେଲେ ନ କରଣ ଦ୍ୱିଧା ।
 କାଳୀଙ୍କ ପୁଜନ କେଷ୍ଟ ଶ୍ରୀରାମକୁମାର
 ବଡ଼ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ଆଶ୍ୟା ହୋଇଲୁ ତାଙ୍କର ।
 ଯାନ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ନାମେ ପ୍ରଭୁ ପରିଚିତ
 ବେଶକାଶୀ ରୂପେ ସେହୁ ହୋଇଲେ ନିୟୁତ ।
 ଏମନ୍ତେ ଚଳିଲୁ କାର୍ଯ୍ୟ କେତେକ ସମୟ
 ଦେବ ପାଦେ ସମାକୃଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ଶ୍ରୀରାଧାକାନ୍ତ ଅର୍ଚ୍ଚନା ସମାପନ କରି
 ତନମନେ ଶିବଙ୍କୁ ଯେ ପୁଜନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ।
 ଇତି ମଧ୍ୟ ହେଲୁ ତାଙ୍କ ଅଭିଳାଷ ଦିନେ
 ସ୍ୱହସ୍ତେ ଗଢ଼େଣ ଶିବ ପୁଜିବେ ଆପଣେ ।
 ବାଲ୍ୟକାଳୁ ଦେବସ୍ଥଳ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ
 ମୁଁ ଗଢ଼ିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଥିଲେ ପାରଙ୍ଗମ ।
 ସ୍ୱହସ୍ତେ ମୁଁ ଥିଲୁ ଆଣି ଜାତୁଣୀ ତଟରୁ
 ଗଢ଼ିଲେ ଦିବ୍ୟ ମୂରତି ସୁଠାମ ସୁସ୍ୱରୁ ।
 ଶିଶୁଳ ତମ୍ବୁରୁ ନାଗ ଯାହା ଯହିଁ ଲେଡ଼ା
 ଅତି ପରିପାତୀ ସହ ତାହା ହେଲୁ ଗଢ଼ା ।
 ଶିଳ୍ପକ-ବିଜୟୀ ବୃଷ ବାହନେ ଆସିଲ
 ଜଟାକୂଟ ଶଶୀକଳା ଶିରେ ସୁଶୋଭନ ।
 ତୁଢ଼ାସର ମାଳା କଣ୍ଠେ ଦିଶେ ମନୋହର
 ଯାହାର ପୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭବେ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ।
 ବେଶ ବିଭୀଷଣ ଦେବା କି ଅବା ଗୁଳନା
 ନିଜ ହସ୍ତେ ଧାତା ଯାକୁ କରଲେ ରଚନା ।
 ଜଡ଼ କି ଜୀବନ୍ତ ମୁଁ ଯି ନ ହୁଅଇ କହ
 କୈଳାସ ଆସିଲେ ଯେହ୍ନେ ଶିବ ଦୟା ବହୁ ।
 ଯେ ଦେଖଇ ତାର ମନ ହୁଏ ଆକର୍ଷିତ
 କେ ଜାଣଇ କି ମୋହନୀ ତହିଁରେ ନିହିତ ।
 ଭକ୍ତ ଚିତ୍ତ-ହର ପ୍ରଭୁ କରୁଣା ସାଗର
 ତାଙ୍କର କୌଶଳ ଅବା କାହାକୁ ଗୋଚର ।
 ଏ ଜଡ଼ ରୂପରେ ତାହା ନୋହୁଏ କଳନା
 ହୃଦୟ ଦର୍ପଣେ ଆରେ ମନ ! ଥରେ ଅନା ।
 ମୁଁ ଥିଲୁ ଗଢ଼ିଯାଉ ପୁଜା କଲବେଳେ
 ମଥୁର ମୋହନ ଆସି ତହିଁ ପ୍ରବେଶିଲେ ।

ମୁଁ ଥିଲୁ ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେ ବିମୋହିତ ମନ
 ଅନସ୍ଥିତରୂପେ ପ୍ରାଣ ତହିଁ ଆକର୍ଷଣ ।
 ହୃଦୟ ପୁଛୁଲେ “କାହୁଁ ଏ ମୁଁ ଅଜ୍ଞ
 କିଏ ସେ ଏମନ୍ତେ ତାକୁ ସୁଠାମେ ଗଢ଼ିଲ ?”
 ବିନୟେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ହୃଦୟ ଠାକୁର
 “ନିଜ ହସ୍ତେ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ମାତୁଳ ମୋହର ।
 କାଶ୍ୟପ ଆଦି କି ଚିତ୍ରାଙ୍ଗନ କର୍ମ
 ସବୁ ବସୟ ଅଟନ୍ତି ସେହୁ ପାରଙ୍ଗମ ।
 ହୃଦୟ ନରନ ଶୁଣି ମଥୁର ମୋହନ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣିଲେ ଦେଖି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟମାନ ।
 ମୁଁ ଥିଲୁ ନେବାପାଇଁ ବାଞ୍ଛା କର ମନେ
 ଜଣାଇଲେ ହୃଦୟକୁ ବିନୟ ବଚନେ ।
 “ଅର୍ଚ୍ଚନାନ୍ତେ ଏ ମୁଁ ଥିଲୁ ଜଳେ ନ ଫେଣିଣ
 ବାଧୁତ ରହୁବି ମୋତେ କଲେକ ପ୍ରଦାନ ।”
 ହୃଦୟ ତହିଁରେ ରାଜି ଦ୍ୱିରୁଚି ନ କରି
 ପୁଜା ଶେଷେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ମୁଁ ଥିଲୁ ଧରି ।
 ସେ ମୁଁ ଘେନିଣ ତହିଁ ମଥୁର ମୋହନ
 ବହନେ ଚଳିଲେ ତାଙ୍କ ଶାଶୁ ସନ୍ନିଧାନ ।
 ମୁଁ ଥିଲୁ ପୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଶୁଣି ପୁଲକିତା
 ପୁଛୁଲେ “ମୁଁ ଥିଲୁ କିଏ ଅଜ୍ଞ ନିର୍ମାତା ।”
 ଉତ୍ତରେ କହଲେ ଧୀରେ ଜାମାତା ମଥୁର
 “ବଡ଼ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଭ୍ରାତା କାଶ୍ୟପ ।
 ନିଶାନ ବୟସ ବେଶ ବ୍ରହ୍ମଗୁଣ ପ୍ରାୟ
 ଦରଶନେ ପ୍ରାଣ ମନ ମୁଗ୍ଧ ଅଭିଶୟ ।
 କାଳୀଙ୍କ ପୁଜନ ପଦେ ତାଙ୍କୁ ନିୟୋଜିଲେ
 ଜାଗ୍ରତା ହୋଇବେ ଦେଶ ଅତି ଅଳ୍ପକାଳେ ।
 ମୋ ଚିତ୍ତେ ହୁଅଇ ଦୃଢ଼ ବଶ୍ୟାସ ଏମନ୍ତ
 “ତାଙ୍କୁ ତହିଁ ନିୟୋଜିବ ଦେଲେ ଅନୁମତି ।”
 ଆନନ୍ଦେ ସମ୍ପଦ ଦେଲେ ଭକ୍ତମତୀ ଶୁଣି
 ମଥୁର ଅଇଲେ ପୁନଃ ଶୁଭବାଣ୍ଟୀ ଘେନି ।
 ଭସ୍ମିତ ହୋଇ ହୁଏ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିହିତେ
 ଅନୁରୋଧ କଲେ ତାଙ୍କୁ ଅଧ୍ୟାନ୍ତ ବିନୀତେ ।
 ‘ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପୁଜନ ପଦ କଲେକ ସ୍ୱୀକାର
 ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ଆମ୍ଭେ ମଣିବୁ ତହିଁର ।’
 ଉତ୍ତରେ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଗୋପାୟ
 “ଭକ୍ତମତ୍ତ ଆଦି ମୁଁ ଥିଲୁ ଭଲ ନ ଜାଣଇ ।

ଶାସ୍ତ୍ର ବଧୂ ମତେ ପୁନା କରବା ନିମିତ୍ତେ
 ଯୋଗ୍ୟପାତ ନୁହଇ ମୁଁ ଜାଣ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ।”
 ପ୍ରଭୁଭବେ କୋଇଲେକ ମଧୁର ବିଶ୍ୱାସ
 “ଦେବ ଦେବୀ ପାଦେ ତବ ଭଜନ୍ତେ ଯାଦୁଣ ।
 ସେ ଭଜନ୍ତେ ବଳେ ଦେବୀ ହୋଇବେ ପ୍ରସନ୍ନ
 ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଧାନେ ଆଉ କେହି ପ୍ରୟୋଜନ ।
 ବସୋବୁଦ୍ଧି ହେତୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ
 ଅପାରଗ ଘେନିବାକୁ ଶ୍ୟାମା ପୁନା ଭାର ।
 ମୋର ଏ ପ୍ରସାଦେ ରୁଚନ୍ତ ହୋଇଲେ ସମ୍ପତ୍ତି
 ରୁଚିତେ ସେ ଭାର କେବେ ହୋଇବ ଅପିତ ।”
 ଭକ୍ତ ଅନୁରୋଧ ପ୍ରଭୁ ଏଡ଼ି ନ ପାରିଣ
 କାଳୀ ପୁନଃ ହେବାକୁ ଗୁଣ ହେଲେ ସୁଖ ।
 ଦେବୀ ପୁନା ଭାର ପ୍ରଭୁ ଘେନିଲେ ଏମନ୍ତ
 ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପୂଜକ ରୂପେ ଅଗ୍ରଜ ନିଯୁକ୍ତ ।
 ପୁନଃ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱପାଇଁ
 ଯେ ଭାବେ ପୁଜିଲେ ତାର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ।
 ବଧୂମତେ ଆରାଧନା ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦର
 ବିଦିଯାଏ ପୁନାକାର୍ଯ୍ୟେ ପ୍ରହର ପ୍ରହର ।
 ସମ୍ୟକ ଭାବରେ ମନ ତହିଁ ନିମଗନ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଏକାବେଳେ ହୋଇଯାଏ ଶୂନ୍ୟ ।
 ବାହ୍ୟରର ଜଥା କମ୍ପା ଲୋକ ଆତ୍ମାତ
 ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ ତହିଁ ପ୍ରତି ତନ୍ମୟ ଏମନ୍ତ ।
 ମଧୁଲୋଭୀ ଭୁକ୍ତ ଯେହ୍ନେ କ୍ରମେମେ ବସିଲେ
 ପ୍ରଭୁ ବିପୁଳ ହୁଅଇ ମଧୁପାନ ଭୋଜ ।
 ପୁନାର ବଧୂବିଧାନ ଦେଖି ବିପ୍ରଗଣ
 ମଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ ଦେବ ଏହି ମହାଜନ ।
 କରୁଣା କରଣ ନରକଲେନର ନେଇ
 ଦେବୀଙ୍କୁ ପୁଜନ୍ତି ଭବେ ଜୀବ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ।
 ଏବେ ଘୋର କଳିକାଳ ଯେତେ ଜୀବଗଣ
 ଭଜନ୍ତି ପୁଜନ୍ତି ସର୍ବେ କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ।
 ଦେବଦେବୀ ସେବାପୁନା ନିତ୍ୟ ଆରାଧନା
 ଜପତପ ଚିନ୍ତା କର୍ମ ସାଧନା ଭଜନ ।
 ଏ ମନ୍ତ୍ରରୁ ଏକାବେଳେ ଗଲୁ ଲୋପ ପାଇ
 ଯାହା ଅଛି, ତା କେବଳ ଲୋକଦେବୀ ପାଇଁ ।
 ବୁଝନ୍ତୁ ବା ନ ବୁଝନ୍ତୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଯା ମନ୍ତ୍ରର
 ଥରେ ମାତ୍ର ଉଚ୍ଚାରିଣ କୌଣସି ପ୍ରକାର,

ମାନସେ ଭଜନ୍ତି ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲୁ ଶେଷ
 ଭବାସୋପ ପାଇଁ କେତେ ନ ଥାଏ ପ୍ରସ୍ତାପ ।
 ଗଦାଧରଙ୍କର ପୂଜା ନୁହେଁ ସେ ପ୍ରକାର
 ଯଥାରଥ ଭବାସୋପ ଚିତ୍ତେ ନିରନ୍ତର ।
 ଆସନର ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ୱେ ଜଳଧାରା ଦେଇ
 ‘ରଂ ଇତି ଧାରୟା’ ଆଦି ବାକ୍ୟମାନ କହ ।
 ଆରମ୍ଭନ୍ତି ପୂଜା ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ହୁଏ ତାଙ୍କ ଦେବତା ଦର୍ଶନ ।
 ବଲ୍ଲିଗଣି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ଜିହ୍ୱାକୁ ବିସ୍ତାରି
 ବିଭିନ୍ନେ ଅଲଂକାର ପ୍ରାଚୀର ଯେପରି ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ବଲ୍ଲିଗଣା ତାଙ୍କୁ ଘେରି ରହୁ
 ସର୍ବବ୍ୟୟ ବାଧାବିଧାନ ରକ୍ଷା କରୁଥାଉ ।
 ଅଙ୍ଗନାୟ ନରନାୟ ପୂଜାଙ୍କ ନିବସ
 ଆଚରନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ବର୍ଣ୍ଣେ ବର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ରଯାକ ଉଚ୍ଚଳୁ ଭାବରେ
 ସନ୍ନିବେଶିତ ରହଇ ଯେହ୍ନେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ।
 ଏମନ୍ତେ ଦେଖନ୍ତି ସଦା ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଶ୍ରୀମୁଖ ନିଃସୂତ ବାଣୀ ଏହା ତାହାଙ୍କର ।
 ତଦନ୍ତେ ଯେକାଳେ ଦେବ ଧ୍ୟାନେ ନିମଜ୍ଜନ୍ତି
 ସର୍ପାକାର ଧରି ତାଙ୍କ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତି,
 ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ୀରେ ଉଠି ଉଦ୍ଭବ ଧୀରେ ଧୀରେ
 ପ୍ରବେଶିବା ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ସହସ୍ରା ପଦ୍ମରେ ।
 ସେ କାଳେ ତାଙ୍କର ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଅନୁଭୂତି
 କାୟାର ଯେ ଅଂଶ ଦେଇ ଗମେ ସେ ଶକତି ।
 ସେହି ସେହି ଅଂଶମାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ
 ନିଷ୍ପନ୍ନ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ମୃତ ଯେ ପ୍ରକାରେ ।
 ପୂଜାବେଳେ କେହି ଯଦି ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆସି
 ଆହ୍ୱାନ କରଇ ତାଙ୍କୁ ମଧୁରେ ସମ୍ଭାଷି ।
 ଶ୍ରବଣେ ସେ କଥାମାନ ନ କରେ ପ୍ରବେଶ
 ପୂଜାରେ ଶରୀର ମନ ସମ୍ୟକ ନିବେଶ ।
 ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଯାଙ୍କ ଦେବପୂଜା ଶୁଦ୍ଧ
 ଦେବତା ଜାଗ୍ରତ ହେବେ କ୍ରମାଶ୍ରୟ ଏଥୁ ।
 କନିଷ୍ଠର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ନିରେଖିଣ
 ଦୃଷ୍ଟଭୂତ ହେଲୁ ତାଙ୍କ ପୁଣି ଚିନ୍ତାମାନ ।
 କନିଷ୍ଠ ହୋଇବେ ଏବେ ଉପାର୍ଜିତ ଶ୍ରମ
 ଏମନ୍ତ ଭାଲିଣ ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜିଲୁ ପ୍ରେମ ।

ଦେବଦେଶ ପୁନା ବଧ ଚଣ୍ଡୀପାଠ ଆନ
 କନ୍ଦଷ୍ଟ ଶିଖିଲେ ଭଲେ ହେବେ ଦ୍ଵିନୋତ୍ଥମ ।
 ନିରତେ ନପାଇ ତାକୁ ନିଜ ସନ୍ନିଧାନେ
 ସେ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ସପତନେ ।
 ଏସନେ ପୁନଃ କାର୍ଯ୍ୟେ ଦକ୍ଷତା ଅର୍ଜିଣ
 ହୃଦୟେ ବହୁଳ ଅନ୍ୟ ଭାବର ତୋଡ଼ାନ ।
 ଦାକ୍ଷା ବିନା ଦେଶୀ ପୁନା ପ୍ରଗତି ନୁହଇ
 ସ୍ଥିର କଲେ ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରେ ଦାକ୍ଷା ନେବା ପାଇଁ ।
 କଣାରାମ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ନାମକ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଶକତି ସାଧନ ଯେହୁ ବୟସେ ପ୍ରଗଣ ।
 କଲିକତା ସହରରେ ଅଟଇ ନିବାସ
 ତାଙ୍କଠାରୁ ଦେଲେ ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 ମନ୍ତ୍ର ଦାକ୍ଷା ଦେଲେ ଯେବେ ଦ୍ଵିଜ କଣାରାମ
 କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ଭାବବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
 ତା ଦେଖିଣ ଗୁରୁଦେବ ଆନନ୍ଦେ ବିହ୍ୱଳ
 ଏମନ୍ତ ଭଜନ ଭାବ ମନ୍ତ୍ରରେ ବିରଳ ।
 ସଂକଳ୍ପକରଣେ ଗୁରୁ କଲେ ଆଶୀର୍ବାଦ
 ଅତରେ ପ୍ରାପତ ହୁଅ ରୁମ୍ଭେ କଷ୍ଟପଦ ।
 ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପୁନଃ ଆଇ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା କହୁ ଦିନ
 କୁଟି ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତରେ କଲେକ ଗମନ ।
 ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ସେହୁ ତେଜିଲେ ଶରୀର
 ହୃଦୟ ବାହାର ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ।
 ଦେଖ କି କୌଶଳ କର ପ୍ରଭୁ ଆଦିନାଥ
 ଶ୍ୟାମାମୁର୍ତ୍ତି ଏ ସ୍ଥାନରେ କଲେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।
 ନର କଲେବର ଧରି ଆପଣେ ଶ୍ରୀହରି
 ଆପଣାକୁ ନିୟୋଜିଲେ ତାଙ୍କ ସେବାକାରୀ ।
 ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ବିରାଜନ୍ତି ହରି ଯେତେବେଳେ
 ଦବ୍ୟ ଭାବେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ତେଜେବେଳେ ।
 ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ ମାତେ ଭକ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟେ
 ଅନିବଚନୀୟ ଶାନ୍ତି-ସ୍ରୋତ ବହୁଧାୟ ।
 ସପାରର ଶୋକ ଦୁଃଖ ହୋଇ ଦୂରୀଭୂତ
 ହୃଦୟରେ ଦବ୍ୟଭାବ ହୁଅଇ ଜାଗ୍ରତ ।
 ଆପଣାର ସତ୍ତା ଆପେ ବିମୁକ୍ତ ହୋଇଣ
 ନବ ଭାବେ ମନ ପ୍ରାଣ କରଇ ଗଠନ ।

ଏମନ୍ତେ ଅଜ୍ଞତ ଶକ୍ତି ତହିଁ ଶୀତା କର
 ଆଗନ୍ତୁକ ଜନ ମନେ ବାନ୍ଧବୀ ତୋର ।
 ସ୍ଥାନ ତେଜ ସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ଚିତ୍ତ ନ ବଳଇ
 କିଏ ଯେହୁ ଅଜ୍ଞତରେ ଆକର୍ଷିତ ଋତ ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଗୃହ ଅଟେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ
 ମୋହାନ୍ତ ମାନବ ତାହା ଗୁରୁଦେବେ ନେମନ୍ତ ।
 ବେଦାଦି ଯାହାଙ୍କ ଅନ୍ତ ନ ଯାନ୍ତି ଝୋଲଣ
 ଗୁରୁ ମନୁଷ୍ୟ କି ଅବା କରବ କଲନ ।
 ତାଙ୍କ କୃପାବଳେ ମୋହ ହୋଇଲେନ ଦୂର
 ତେବେ ସେ ଲୀଳା ଦର୍ଶନେ କ୍ଷମ ହୋନ୍ତି ନର ।
 ଜାହ୍ନବା ଗରରେ ଯେତେ ଅଛି ଦେବାଳୟ
 ଏ ମନ୍ଦିର ସଙ୍ଗେ କେହୁ ନୁହେଁ ଭୁଲମୟ ।
 କାହୁଁ କାହୁଁ ସାଧୁ ଆସି ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରବେଶ
 ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ହରିଜନ ପଥଶ୍ରମ ଲେଖ ।
 ଦର୍ଶନେ ଧାଇଁଲେ ତେଣୁ ଲୋକ ଅଗଣନ
 ସକଳ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତି ଧନୀମାନ ଧାନ ।
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯାହାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସୁଚ୍ଛଳ
 ଦେବଦେଶୀଙ୍କଠି ଭେଟି ଦିଅନ୍ତି ବହୁଳ ।
 ମନ୍ଦିରର ପ୍ରତଳିତ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ
 ପୁନଃ ପ୍ରାପ୍ୟ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ।
 ପ୍ରଣାମି ଟଙ୍କାକୁ ପ୍ରଭୁ ନ କର ସ୍ଵରଣ
 ଧାନ ଜନେ ଦେବା ପାଇଁ ଦିଅନ୍ତି ଆଦେଶ ।
 ଆଜ୍ଞାବନ ଅନାସକ୍ତ ତ୍ୟାଗୀ ଯୋଗୀବର
 ରଜତ କାଞ୍ଚନ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣେ ଅଶ୍ରୁତା ତାଙ୍କର ।
 ଭକତବତ୍ସଳ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ
 କେହୁ ପ୍ରିୟ ନୁହନ୍ତି ତ ଭକତ ସମାନ ।
 ଭକ୍ତିମତୀ ଶ୍ରୀଙ୍କର ହୃଦୟେ ବିଷାଦ
 ଉତ୍ତବର୍ଣ୍ଣେ ନ ସେବନ୍ତି ଦେଶୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦ ।
 ସେ ବିଷାଦ ଦୂରୀଭୂତ କରିବା ମନସେ
 ପୁଣ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବିରାଜିଲେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 ଆପଣେ ପ୍ରସାଦ ପାଇ କରୁଣା ନିଧାନ
 ସାଧୁ ସନ୍ଥ ଅଭ୍ୟାଗତେ ତାହା କଲେ ଦାନ ।
 ନିଷ୍ଠାବୃତ୍ତ ଦ୍ଵିଜେ ଦ୍ଵିଧା ନ କଲେ ଏବେ
 ପ୍ରସାଦ ସେବନ୍ତି ତୋଷେ ଆସିଣ ସରବେ ।

ରାଣୀଙ୍କର ମନୋରଥ ପୁରଣ ଏମନ୍ତେ
ନିରତେ ଭାଷିଲେ ତେଣୁ ହର୍ଷୋତ୍ତମୁରୁ ଚିତ୍ତେ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ପୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଭକ୍ତସମ୍ପଦ ପାନ କଲେ ହୋଇବ ଅମର ।

ବେଳ ଆଉଁ ସୁର ମନ ! ଅଭୟ ଚରଣ
ସଫଳ ହୋଇବ ତବ ମାନବ ଜୀବନ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ ବ୍ୟାକୁଳତା ଓ ଦେବୀଙ୍କ ଦର୍ଶନଲଭ

କୟ କୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲୁକରୁ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବିଶ୍ଵଜନ ଗୁରୁ ।
କୟ କୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନରହର
ଆଦି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ପ୍ରଭୁ ଦଇତାରି ।
ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପୁଜକ ପଦେ ହୋଇଣ ନିୟୁକ୍ତ
କେମନ୍ତେ ପୁଜିଲେ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣ ସେ ଚରିତ ।
ସ୍ଵହସ୍ତେ କରନ୍ତି ବେଶ ନାନା ପରକାର
ଦେଖିଲେହିଁ ବିମୋହିତ ଦର୍ଶକ-ଅନ୍ତର ।
ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ନବବେଶ ନବ-ଅନୁରାଗେ
ତାହାର ଉପମା ଅବା ଦେବ କାହା ସଙ୍ଗେ ।
ପାଷାଣେ ନିର୍ମିତ ସେହି ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି
ପାଲଟିଗଲେ ଚନ୍ଦ୍ରପୁ ପ୍ରତିମା ଯେମନ୍ତ
ଅରେ ମାତ୍ର ଯେ ତାହାଙ୍କୁ କଲୁକ ଦର୍ଶନ ।
ପାଷାଣ ହେଲେହେଁ ଚିତ୍ତେ ଭକ୍ତି ଉଦ୍ଘାପନ ।
କେ ଜାଣେ କି ଶକ୍ତି ତହିଁ ହୋଇଲୁ ନିହତ
ଦର୍ଶନ କଲେବ ପ୍ରାଣ ମନ ବିଚଳିତ ।
ପୂଜା କରୁ କରୁ ତାଙ୍କୁ ନିତି ଏକମନ୍ତେ
ଭାବ ଝମେ ଗାଢ଼ତର ହେଲୁ ଦନ୍ତୁ ଦିନେ
ଦେଖାକୁ ଭଜନ୍ତି ସମ୍ପଦ କଲେବ ଅର୍ଚ୍ଚନ
ପ୍ରସନ୍ନା ହୁଅନ୍ତି ଦେଖା ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନ ।
ସତ୍ୟ କି ଆଶ୍ରୟ ଦେବା ପାଶେ ଉନ୍ନା ହୋଇ
ଦର୍ଶନ ଦିଅନ୍ତି ଭକ୍ତଜନେ ଦୟା ବହୁ ।
ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଚିତ୍ତ ନିରତ ବ୍ୟାକୁଳ
ଭାବ ଭାବ ନ ପାଇଲେ ତାର ଅଳକୂଳ ।
ପୁଜାନ୍ତେ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟେ ଏକାକୀ ବସଣ
ଦେଖାଙ୍କ ଧ୍ୟାନରେ ପ୍ରଭୁ ରହନ୍ତି ମନନ ।

କେବେ ଅବା ବସି ତହିଁ ପ୍ରାଣର ଉଚ୍ଛ୍ଵାସେ
ଗାଆନ୍ତି ମଧୁର ଗୀତ ବୁଝି ଭକ୍ତରସେ ।
କମଳାକାନ୍ତ ଅଥବା ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରସାଦ
ଏ ଦୁଇ ଭକ୍ତଙ୍କ ଗୀତେ ଅଟାବ ଆହ୍ଲାଦ ।
ଗୀତ ଗାଉ ଗାଉ ପ୍ରାଣ ଏମନ୍ତ ବିହ୍ଵଳ
କ୍ଷଣେ ଅସ୍ଵହସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ଭୂତଳ ।
ନିଶୀଥେ ମନ୍ଦର ଦ୍ଵାର ବୁଜି ଯେତେବେଳେ
ଗୋପନେ ଗମନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ସଞ୍ଚରଣୀ ମୂଳେ ।
ସ୍ଵହସ୍ତେ ଚିତ୍ତ ତହିଁ ଚୁଲସୀ କାନନ
ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ବସି ନିତ୍ୟ ଧ୍ୟାନେ ନିମଗନ ।
ସେ ଚୁଲସୀବନ କଥା ଅପୁର୍ବ ଭରଣୀ
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ତାହାର ବିବୃତି ।
ଆଦ୍ୟରୁ ସେ ସ୍ଥାନ ଥିଲୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିନ
ଦିନବେଳେ ଯିବା ପାଇଁ ସଂକଳିତ ମନ ।
ନିରଜନ ଜଗତକୁ ତାହାକୁ ଅଧିକ
ବାଡ଼ ବାନ୍ଧବାକୁ ମନ କଲେ ପଦ୍ମମୁଖ ।
ବାଡ଼ ବାନ୍ଧବା ସାମଗ୍ରୀ କିଛି ନାହିଁ ପାଶେ
ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶେ ।
ଦଃିଲୁ ଏକାକୀ ଏକ ଅଭ୍ୟୁକ୍ତ ବ୍ୟାପାର
ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କାନ୍ଦୁଗରେ ଆସିଲୁ ଜୁଆର ।
ପ୍ରସାଦ ସହସ୍ର କର ତାର ଉନ୍ନିମାଳା
ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ର ପୁଣି ପାଇଁ ଧାବମାନ ହେଲୁ ।
ଶକ୍ତିହସ୍ତ ନୁହେଁ ପୁଣି ସଙ୍ଗେ ଉପହାର
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ କଥା ଅମୃତ ଭଣ୍ଡାର ।
ବାଡ଼ ବାନ୍ଧବା ନିମନ୍ତେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ
ଭାଷି ଆସିଲୁ ସେ ସବୁ କଲେ ଅତାନକ ।

ଏ ସମୟେ ପ୍ରତିକୂଳ ବାୟୁ ପ୍ରବାହରେ
ଲଗିଲ ଗୋସ୍ତୀ ଏ କାଠ ଘାଟ ସମୀପରେ ।
ମନ୍ଦିରର ମାଳୀ ତହିଁ ସହସ୍ରା ପ୍ରବେଶ
ତାକୁ ଦେଖି ଆଦେଶିଲେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
କାଠ ଗୋରୁଟିକୁ ରୁମ୍ଭେ ଆଣ ଉଠାଇଣ
ଆଦେଶ ମାତ୍ରକେ ମାଳୀ ଚଳିଲ ବହନ ।
ଭିତ୍ତିଆଣ ଦେଖିଲ ସେ ତାହା ସଙ୍ଗେ ପୁଣି
କଟୁଣ ଖଣ୍ଡିଏ ଆଉ କେତେକ ବନ୍ଦନ ।
ଚୋଟ ଚୋଟ କାଠମାନ ସମାନ ମାପର
ଉପସ୍ଥଳ କେବଳ ତା ବାଡ଼ି ବାନ୍ଧିବାର ।
ଦେବଙ୍କ ଆଦେଶମତେ ସେହି ଉପାଦାନେ
ଭକ୍ତମାଳୀ ବାନ୍ଧ ଦେଲ ବାଡ଼ି ସେହିଞ୍ଚଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରେରଣ ଦ୍ରବ୍ୟ କିଏ ସେ ସଜାଡ଼ି
ଅଧିକ ନ ଥିଲ ଶେଷେ କାଠ ବା ଦଉଡ଼ି ।
କାହୁଁ ବା ଅଜଲ ଭାସି ଏ ସବୁ ଦରବ
କିଏ ଏହା ପଠାଇଲ ଦେବ ବା ମାନବ ।
ସେ ରହସ୍ୟ ଭେଦବାକୁ ବୁଦ୍ଧି ପରାଭୁତ
ଅଭୁତ ଦଟଣାବଳୀପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀଚରଣ ।
ଏହି ସେ ଭୁଲସୀ ବନ ଯହିଁ ବିଶ୍ୱପତି
ନିରଜନେ ନିମଜ୍ଜନ୍ତୁ ଧାନେ ନିତି ନିତି ।
ମନ୍ଦିରର ଯେଉଁ ଦିଗେ ଏହା ଅବସ୍ଥିତ
ଭସ୍ମାବହ ସ୍ଥାନ ବୋଲି ଆଗହୁଁ କଥିତ ।
ବହୁତ ଜଙ୍ଗଲ ବୃକ୍ଷେ ତାହା ପଶିପୂର୍ଣ୍ଣ
ପୂର୍ବେ ଥିଲ ଯବନଙ୍କ କବରର ସ୍ଥାନ ।
ସେଥିପାଇଁ ସେ ସ୍ଥାନଟି ଅତି ଭୟଙ୍କର
ଦବାଗ୍ନରେ ଗମିବାକୁ କମ୍ପିତ ଶରୀର ।
ନିଶୀଥ ସମୟେ ଭୁତ ପ୍ରେତାଦିକୁ ଡର
ସେପଟେ ଯିବାକୁ ମନ ନ ବଳେ କାହାରି ।
ଦେବଗୁଣ ଗଦାଧର ନିର୍ଭୀକ ଅନ୍ତର
ଆନନ୍ଦେ ଗମନ୍ତୁ ତହିଁ ହେଲେ ନିଶା ଘୋର ।
ଗତିବଧୁ ଦେଖି ହୁକୁ ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ମନ
ପ୍ରତ୍ୟହ ନିଶୀଥେ ମାମୁଁ ଶଯ୍ୟା ବରଜଣ ।
କେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଗୋପନେ ଏକାକୀ
ଜାଣିବାକୁ ତାର ତଥ୍ୟ ରହୁଲେକ ଛଳ ।
ଦିନକରେ ଯଦି ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ବାହାର
ହୁକୁ ଗଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପଶ୍ଚାତେ ତାଙ୍କର ।

ନିବିଡ଼ ଜଙ୍ଗଲେ ପ୍ରଭୁ ଯଦି ପ୍ରବେଶିଲେ
ଦୂରରେ ରହଣ ହୁକୁ ଟେକା ନିକ୍ଷେପିଲେ ।
ମନେ ପାହୁଥିଲେ ମାମୁଁ ଭୟଞ୍ଜକ ହୋଇ
ନିଶ୍ଚୟ ଗନ୍ତବ୍ୟ ଘାନ୍ତି ଆସିବେ ପଳାଇ ।
ଅତି ନିର୍ଭୀକ ଅଟନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ବିଫଳ ହୋଇଲ ସବୁ ପ୍ରସ୍ତାସ ହୁକୁର ।
ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ରଖିଣ ପ୍ରଭୁ ନିଉଣସି ଦିଗେ
ଧାନେ ନିମଜ୍ଜିଲେ ତହିଁ ଅତି ଅନୁରାଗେ ।
ଭୟ ଦେଖାଇଲେ ପୁଣି ହୁକୁ ବାରମ୍ବାର
ସ୍ବାତ ନେହୁ ପ୍ରଭୁ ରତ କାର୍ଯ୍ୟେ ଆପଣାର ।
ବିଫଳପ୍ରସ୍ତାସ ହୋଇ ଶୁଦ୍ଧ ଉପାଦାନେ
ଚୌତୁର୍ଦ୍ଦଳେ ମାଗୁଲକୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ସେ ଦିନେ ।
“ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରେ ମାମୁଁ ରୁମ୍ଭେ ଶଯ୍ୟା ଡାକି କଣ
ପଞ୍ଚବଟୀ ଆଡ଼େ ଯାଅ ମନେ କି ବଞ୍ଚୁର ।”
ଉତ୍ତରେ ବୋଇଲେ ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
“ଧାନ କଣିବାକୁ ତହିଁ ଜରଇ ଗମନ ।
ଆମଳଜା ତରୁତଳେ ଧାନଟି ପ୍ରଶସ୍ତ
ଏଥର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।
ଯେ ଯାହା ବାସନା କଣ ତହିଁ କରେ ଧାନ
ନିଶ୍ଚୟ ହୁଅଇ ତାର ମନସ୍ଥାମ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଏସନ ବିଶ୍ୱାସ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼ଭାବେ ଧରି
ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଯାଏ ତହିଁ ହେଲେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟା ।”
ମାଗୁଲ ବଚନ ଶୁଣି ହୃଦୟ ଠାକୁର
ଛାଛା କଲେ ଦେଖିବାକୁ ଧାନ ତାହାଙ୍କର ।
ଶଯ୍ୟା ଡାକି କଣ ଦିନେ ମାମୁଁ ଯେତେବେଳେ
ପଞ୍ଚବଟୀ ଅଭିମୁଖେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଲେ ।
ହୃଦୟ ଠାକୁରେ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଇ
ରହୁଲେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାବେ ଦୂରେ ଠିଆହୋଇ ।
ନିରୁପିତ ସ୍ଥାନେ ଆସି ପ୍ରଭୁ ନାଗସୁଗ
ସମୀପେ ରଖିଲେ ବସ୍ତ୍ର ପଇତା କାଢ଼ିଣ ।
ଦିଗମୂରଧାସୀ ହୋଇ ନିମଜ୍ଜିଲେ ଧାନେ
ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷିତ ହେଲେ ହୁକୁ ଏମନ୍ତ ଦର୍ଶନେ ।
ଅଶାସ୍ତ୍ରୀୟ କର୍ମ ମାମୁଁ କିପା ଆଚରନ୍ତି
ଏ ପ୍ରକାର ଧାନ ସ୍ବାଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଗ୍ରୁହ ।
କନିଷ୍ଠ ମାମୁଁ କି ମୋର ବାଗୁଲ ହୋଇଲେ
ତା ନ ହେଲେ ଏ ଅବଧି କିପା ଆଚରଲେ ।

ଏମନ୍ତ ବସୁନ୍ଧର ହୃଦୁ ଗଲେ ଖରତର
 ତକ୍ଷଣେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ମାରୁଳ ପାଶର ।
 ଧୀର ଗମ୍ଭୀରେ ତାହାକୁ ବୋଇଲେ ବଚନ
 “ଅଶାସ୍ତ୍ରୀୟ କର୍ମ ମାମୁ ! କର କି କାରଣ ।
 ସାଧନ ଭଜନ କର ମନା ନାହିଁ ତହିଁ
 ବସ୍ତୁ ଉପସ୍ଥଳ କାନ୍ତି ରଖିଛ କପାଳ ?”
 ତତ୍ତ୍ୱ ଉନ୍ମୁଳିତ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ସହାୟ ବଦନେ ତାକୁ କହିଲେ ଉତ୍ତର ।
 “କହୁଛି ନ ଜାଣୁ ରୁଦ୍ଧ ଧ୍ୟାନର ମରମ
 ବନ୍ଧନ ବିମୁକ୍ତ ଧ୍ୟାନ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନିୟମ ।
 ଜାତି, ଭୟ, ଲଜ୍ଜା, ପଶୁ, କୁଳ, ଶୀଳ, ମାନ,
 ଆଜନ୍ମ ଏ ଅଭିମାନେ ମାନବେ ବନ୍ଧନ ।
 ଏ ସବୁ ପାଶରୁ ସେହୁ ନୋହଲେ ମୁକତ
 କପ ତପ ଧ୍ୟାନ ଆଦି ସବୁହିଁ ଯେ ବ୍ୟର୍ଥ ।
 ଉପସ୍ଥଳ ଅଟଇ ଯେ ବନ୍ଧନ ବିଶେଷ
 ଜାତିଚିତ୍ତ ଅହଂକାର କରଇ ପ୍ରକାଶ ।
 ତେଣୁ ସବୁ ବନ୍ଧନରୁ ହୋଇଣ ମୁକତ
 ଏକମନେ ବିଭୁ ଧ୍ୟାନ ଅଟଇ ସରତ ।
 ପରତା, ପିନ୍ଧବା ବସ୍ତୁ, କାନ୍ତି ସେ କାରଣେ
 ସନ୍ନିଧାନେ ରଖିଅଛୁ ଅଟଇ ଯତନେ ।
 ଏ ସବୁ ପିନ୍ଧବ ପୁନଃ ଧ୍ୟାନ ଶେଷ ହେଲେ ।
 ନ କରଇ ଅଶାସ୍ତ୍ରୀୟ କର୍ମ କେତେବେଳେ ।”
 ଏମନ୍ତ ଯୁକତ ଶୁଣି ହୃଦୟ ଠାକୁର
 ଲେଉଟି ଅଇଲେ ଧୀରେ ଆପଣା କୁଟୀର ।
 ଦିବସେ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦେବାଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚନ
 ନିଶୀଥେ ନିର୍ଜ୍ଜନେ ବସି ଧ୍ୟାନେ ନିମଗ୍ନ ।
 ଏ ଭାବେ ହିମଶ ଯେତେ ଦିନ ଅଗ୍ରସର
 ଅନୁରାଗ ଚିତ୍ତେ ବୁଦ୍ଧି ତେତେ ତାହାଙ୍କର ।
 ବାହ୍ୟ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ତାର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶ
 ତା ସଙ୍ଗେ ଆହାର ନିଦ୍ରା ହିମେ ହେଲୁ ହ୍ରାସ ।
 ଶୋଣିତ ପ୍ରବାହ ବନ୍ଧ୍ୟା ମୟିଷ୍ଠେ ଲକ୍ଷିତ
 ତେଣୁ ତା ଆରକ୍ତ, ତନ୍ତ୍ର ଜଳଭାସନାନ୍ତ ।
 ନ ରହଇ ଅର୍ଚ୍ଚନାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ
 କୌଣସି କଥାର କହୁ ନ ରହଇ ଥୟ ।
 ଯଥାବସ୍ତୁ ପୁଷ୍ଟିଏ ଥୋଇଣ ମସ୍ତକେ
 ନିମନ୍ତ୍ରିଲେ ବିଭୁ ଧ୍ୟାନେ ପଶ୍ଚାତ୍ତୁଳତକେ ।

ପୁନଃ ଚେତା ଆସିଲୁ ପୁନାରେ ନିବିଷ୍ଟ
 କହୁତ ସମୟ ପରେ ପୁଣି ଭବାବିଷ୍ଟ ।
 କେତେବେଳେ ଭୋଗ ମାତ ନିବେଦନ କରି
 ସ୍ଥିର ଭାବେ ବସିଲେ ଯେ ଜଡ଼ ମୂର୍ତ୍ତି ପରି ।
 ସନ୍ତୋଷେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଦେବୀ ଏମନ୍ତ ଭାଳିଣ
 ଅଭିଳାଷ ନ କରନ୍ତି ତହିଁ ବାଧା ଦାନ ।
 ବେଶ କଲ୍ପବେଳେ ମନୁ ମାନସ ଉଦୁଗ
 ପଶ୍ଚାତ୍ତୁଳା ବିଚାରାଏ ନ ଆସନ ହୋତ ।
 କେବେ ପୁଣି ଚିତ୍ତେ ଜାତ ଏତେ ଅନୁରାଗ
 ଆରତ କରନ୍ତି ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗ ।
 ପ୍ରାଣ ମନ ଏକାବେଳେ ତହିଁ ବୁଦ୍ଧିଯାଳ
 ବାହ୍ୟ୍ୟଜ୍ଞାନର କୌଣସି ଶକୁନ ନ ଥାଇ ।
 ବଜାଇ ବଜାଇ ପଶ୍ଚାତ୍ତୁଳା ବାହ୍ୟ୍ୟଜ୍ଞାନରେ
 ଥକା ହୋଇ ବସିଯାନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରମରେ ।
 ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ନ ହୁଅଇ ଆରତର ଶେଷ
 ହସ୍ତ ରୁଲୁଥାଏ କଳ ଚଳଇ ଯାଦୁଗ ।
 କେତେବେଳେ ଅବା ପୁଣି ସନ୍ଧ୍ୟାଚିତ୍ତ ସାର
 ଆସନ ଶ୍ରେୟ ଦେବୀ ସମ୍ମୁଖେ ବିସ୍ତାର ।
 ତଥ୍ୟ ବସି ଗୀତ ଗା’ନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଏକମନେ
 ହୃଦୟତା ନାହିଁ ଉଠେ ଯେ ସବୁ ଶ୍ରବଣେ ।
 କେତେ ସମୟ ଏ ଭାବେ ହେଲୁଣି ଅଟଇ
 ତହିଁ ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ ନ ଆସ ତାଙ୍କର କହୁତ ।
 ଭାବରେ ବିହ୍ୱଳ ପ୍ରାଣମନ ଏ ପ୍ରକାର
 କାଳାକାଳ ନ ରହଇ ପୁନା କରବାର ।
 ପୁନା କରବା ନିମନ୍ତେ ଚେତାଇଲେ ପୁରା
 ଚେତା ନ ଆସଇ, ମନ ଦେବୀପାଦେ ବନ୍ଧା ।
 ପ୍ରାତଃକାଳେ ଦେବରାସ୍ତେ ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ କରି
 କୁସୁମ ଚୟନେ ଯାନ୍ତି ଗୁଞ୍ଜୁଡ଼ିଟି ଧରି ।
 ଉଦ୍ୟାନରୁ ନାନାବିଧ ପୁଷ୍ପ ତୋଳିଆଣି
 ସହସ୍ରେ ଗୁଞ୍ଜୁନ୍ତି ମାଳ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ
 ଦେବୀଙ୍କ ପୁନାରେ ରତ ହେଲେ କହୁଦନ ।
 କାଳ ଯେତେ ହିମେ ହିମେ ହେଲୁ ଅଗ୍ରସର
 ଦେବୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଅନ୍ତର ।
 ପ୍ରତିମା ସମୀପେ ଯାଇ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାସ୍ତେ
 ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି କେତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୃଦୟେ ।

କେବେ ଅବା ଏକା ବସି ଭାଳନ୍ତି ଅନ୍ତରେ
ରାମପ୍ରସାଦ ପ୍ରମୁଖ ଭଜନ ନିକରେ ।
ଦେଶଜ ଦର୍ଶନ ଲଭି ଧନ୍ୟ ହେଲେ ଭବେ
ଅଧମ ଭାଗ୍ୟେ କି ଏହା ନ ପଡ଼ିବ କେବେ ।
ଭକ୍ତ ଭକ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳତା ଏମନ୍ତ ପ୍ରବଳ
ଦେଶକୁ କହନ୍ତି ଖେଦେ ପ୍ରଭୁ ଆଦମ୍ଭନ ।
“ଶ୍ରୀରାମ ପ୍ରସାଦେ ମାତଃ ! ଦେଲୁ ରୁ ଦର୍ଶନ
ବହୁତ କରିବୁ ତେବେ ମୋତେ କି କାରଣ ?
ମୁହିଁ କି ଅଟଇ ତୋର ଅକୃଷ୍ଣ ପନ୍ଥାନ
ମୋ ପ୍ରତି କି ନ କରିବୁ କୃପା ପ୍ରଦର୍ଶନ ?
ଧନ ଜନ ଭୋଗ ସୁଖ ନ ମାରଇ କିନ୍ତୁ
ଦରଶନ ଭିକ୍ଷା ମାତ୍ର ଅଧମ ମାରୁଛୁ ।”
ଏ ପ୍ରକାର କହୁ କହୁ ନେତ୍ର ବହୁ ଜଳ
ଭସିଯାଏ ଦୁଇଧାରେ ଗଣ୍ଡ ବନ୍ଧା ପୁଲ ।
ଏ ଭାବେ କେତେକ ଦିନ ହୋଇଲୁ ଅତୀତ
ଦେଶଜ ଦର୍ଶନ ବିନ୍ଦୁ ହୃଦୟ ମଞ୍ଜିତ ।
କି ଉପାୟେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବେ ସେ ପୁଣ୍ୟ ଦର୍ଶନ
ସେଥିପାଇଁ ସଦାବେଳେ ମନ୍ତ୍ର ହେଲା ପ୍ରାଣ ।
ଦର୍ଶନ ବିହୀନେ ଚିତ୍ତେ କେମନ୍ତ ଯତ୍ନେ
ମାନବ ବୁଦ୍ଧିରେ ଏହା ନ ହୁଏ କଳନା ।
ଉପମାରେ ଯା କହୁଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ କଲେ ଶ୍ରବଣ ।
ଓଦା ଗାମୁଛାରୁ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ପାଇଁ
ଚୁପ୍ଚାପି ଦେଲୁ କୋରେ ଯେମନ୍ତ ହୁଅଇ ।
କିଏ ଯେହ୍ନେ ମୋ ହୃଦୟ କଲକ ତେମନ୍ତ
ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଅନୁଭୂତି ହୋଇଲୁ ଏମନ୍ତ ।
ସଙ୍କଟେ ପଡ଼ିଣ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଶୁଣକର
କାତରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଦେଶଜ ପଦ୍ମର ।

“ଦିନ ଶୁଣିଗଲା ମାତଃ ! ନ ଦେଲୁ ଦର୍ଶନ
ଏ ଜୀବନ ଆଇ ମୋର କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ?”
ଏମନ୍ତେ ହତାଶ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
“ନାହିଁ ଏ ପାଶ” କହୁ ଉଠିଲେ ହୁଙ୍ଗାର ।
ଦେଶଜର ଖଟଣ ଯାହା ମନ୍ଦିରେ ରକ୍ଷିତ
ଯେମନ୍ତ ଧରିଲେ ତାକୁ ହୋଇ ଉନମୟ ।
ତନ୍ତ୍ରଣେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ
କୃପାକର ପ୍ରଦାନଲେ ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ ।
ସଞ୍ଜାଣନ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ପଡ଼ିଲେ ଭୂତଳେ
ଦୁଇଦିନ ଯାଏ ଆଉ ଚେତା ନ ପାଇଲେ ।
ଚିତ୍ତାନ୍ତ ସ୍ବେପଧାରୀ ବହୁଣ ଅନ୍ତରେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ମତ୍ତ କଲ ତାଙ୍କୁ ନିନ୍ଦେରେ ।
ସେ ଦିବ୍ୟ ଦର୍ଶନେ ଯାହା କଲେ ଅନୁଭୂତି
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେହି ଅସୁବ୍ଧ ଭରଣା ।
“ଦରଦ୍ବାର ମନ୍ଦିରାଦି ହୋଇଣ ବିଲ୍ଲନ
ପରିଣତ ହେଲା ସବୁ ଏକ ମହାଶୂନ୍ୟ ।
ଅନନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟମୟ କୋଟିଃ ପାର୍ବତୀର
ଚୈତ୍ବିଗେ ବିରାଜେ ଦୃଷ୍ଟି ଗଲା ଯେତେଦୂର ।
ତହିଁରୁ ଉଠିଣ ଭୂସିମାଳା ଅଗଣନ
ତର୍ଜନ ଗର୍ଜନ କରି ଆସିଲା ବହନ ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସେ ସଜଳ ହୋଇ ଏକସିତ
ମୋତେ ଗ୍ରାସିବା ନିମିତ୍ତ ହେଲେ ପ୍ରଧାବିତ ।
ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ମାଡ଼ିଦେଲା ତହିଁ
କ୍ଷଣେ ବୁଡ଼ିଗଲା ଚେତା ଆଙ୍କୁ ପାଙ୍କୁ ହୋଇ ।
ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ କଥା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଏ ପ୍ରକାର କରିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀମୁଖେ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣନେ ହେଲେ ଭବସିନ୍ଧୁ ପାର ।

ବେଳେ ଆଉ ଜପ ମନ ଅଭୟ ରରଣ
ହୃଡ଼ିଗଲେ ଭରୁଥିବୁ ଏ ସାରା ଜୀବନ ।

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ସାଧନା ଓ ଦବ୍ୟୋନ୍ମତ୍ତତା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲୁତରୁ
 ଅନାଦି କାରଣ ବରୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
 ଅପାର କରୁଣାପିଠୁ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ ।
 ଦବ୍ୟ ଦର୍ଶନ ଲଭିଣ ଗଦାଧରଙ୍କର
 ଶାନ୍ତି ନ ଆସିଲୁ ଚିତ୍ତେ କିହତ ମାତର ।
 ଦୃଢ଼େ ଆଶାଦେବାଙ୍କର ଚିନ୍ତାୟ ମୁରତି
 ଅବଧ୍ୟ ଦର୍ଶନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇବେ କେମତି ।
 କେବଣେ ସେ ଅଭିଳାଷ ହୋଇବ ସଫଳ
 ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ଚିତ୍ତ ସତତ ବ୍ୟାକୁଳ ।
 ଦିନୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧିପାତା ସେହୁ ବ୍ୟାକୁଳତା
 ସହଲେ ସେ ଯେତେ କଷ୍ଟ ନାହିଁ ତା ଇସ୍ତୁ ।
 ବାଚୁଳ ପରାୟେ ହୋଇ ସ୍ଵଭାବ ଚରିତ
 ନ ରହୁଲୁ ପୁନା ବିଧି ବିଧାନ କହିତ ।
 ଏକାଳେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଦେବ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ଦିନେ ବସିଥିଲେ ଯାଇ ।
 ସେଠାରେ କଲେକ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଦର୍ଶନ
 ଶ୍ରୀମୁଖ ଈଶ୍ଵର କାଣୀ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
 ଅଦୂରେ ଦେଖିଲେ ଏକ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପ
 ନିରୂପମା ପୁଲବଣ୍ୟ ନାଗର ସ୍ଵରୂପ ।
 ନାନାବଧ ଅଳଙ୍କାରେ ଅଙ୍ଗ ବିଭୂଷିତା
 ଦଗଣେ ଉପୁଜିଲୁ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରସନ୍ନତା ।
 ଆବିର୍ଭୂତା ହୋଇ ବାମା ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ
 ପୂର୍ଣ୍ଣିକଲ ରତ୍ନଦିଗ ଆଲୋକ ଛଟାରେ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦବ୍ୟଦେହୀ ସନ୍ନାସୀ ବଦନେ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗ୍ରସର ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନେ ।
 ଦେବୀ ବା ମାନବୀ କିଏ ଅଟେ ଏ ରମଣୀ
 ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ମନୁ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
 ସହସ୍ରା ଶୂନ୍ୟରୁ ଋଷି ଏକ ହନୁମନ୍ତ
 ସପ୍ତେମେ ଲେଟିଲୁ ଆସି ଦେବୀ ପଦପ୍ରାନ୍ତ ।
 ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ତରେ ପ୍ରଭୁ ପାଇଲେ ବାଚତା
 ରାମଙ୍କ ଗୁହଣୀ ଏହୁ ଜନକ ଦୁହିତା ।

ଅଧୀର ହୋଇଣ କହୁଁ 'ମା' 'ମା' ସମ୍ବୋଧଣ
 ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲେ ଦେବୀ ପାଦ ଆଲିଙ୍ଗଣ ।
 ନିମିଷେ ସେ ଦବ୍ୟଦେହୀ ଜ୍ୟୋତିରୂପ ଧରି
 ପ୍ରବେଶିଲେ ଅତି ବେଗେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ତାଙ୍କରି ।
 ବିହ୍ୱାଳନେ ଦୃଢ଼ସ୍ତ ହେଲୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ
 ନ ରହୁଲୁ ତାହାଙ୍କର କିହତରେ ଜ୍ଞାନ ।
 ଅତଃପର ଦେବରାୟ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ କୁମର
 ଆରମ୍ଭିଲେ ଅମାନ୍ତୁଷୀ ସାଧନ ନିକର ।
 ସାଧାରଣ ନିୟମକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି
 କେତେ ବୃକ୍ଷେ ଅଗ୍ରେ ଫଳ ପରେ ଫୁଲ ଧରି ।
 ଅବତାର ପୁରୁଷଙ୍କ ସମୃଦ୍ଧେ ତେସନ
 ପ୍ରଥମେ ଦର୍ଶନ, ପରେ ସାଧନ ଭଜନ ।
 ମାୟାମୁଗ୍ଧ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ନିମିତ୍ତ
 ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ ପ୍ରଭୁ ସାଧୁଲେ ବହୁତ ।
 ଯେତେ ଧର୍ମ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା ଏ ସଂସାରେ
 ସେ ସବୁ ସାଧୁଲେ ଦେବ ବିଧି ଅନୁସାରେ ।
 ଏସନେ ହୋଇଲୁ ଗତ ଦ୍ଵାଦଶ ବରଷ
 ତଦନ୍ତେ ପ୍ରଭୁର କାର୍ଯ୍ୟେ ନିଯୁକ୍ତ ଭବେଶ ।
 ଆଦି ଗୁଣବର୍ଣ୍ଣ କଥା ଗାଇବ ଏଠାରେ
 କୃପା କରି ଶକ୍ତି ଦିଅ ପ୍ରଭୋ ! ଲେଖନୀରେ ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମୃତ ଭାଗ୍ୟ
 ଶ୍ରବଣେ ଶାନ୍ତିନେ ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜେ ଭକତି ।
 ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତିତରେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ପୁନା ପାଇଁ ଯେବେ ସ୍ଵପ୍ନ କରନ୍ତି ଚୟନ ।
 ସେକାଳେ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ଶାନ୍ତି
 ମନେହୁଏ କେହୁ ଯେହୁ ଭ୍ରମେ ସାଧ୍ୟ ସାଧ୍ୟ ।
 ସ୍ଵହସ୍ତେ ଗୁହ୍ମିଣୀ ମାଳା ଅତି ଯତନରେ
 ମଣ୍ଡନ୍ତି ଦେଶଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରେମଭକ୍ତିଭରେ ।
 ତନ ମନ ସହ ହୁଏ ଦେଶଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚନା
 ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ ନାହିଁ ସାହାର ଭୁଲନା ।
 ନିଶୀଥେ ନ ହୁଏ ନିଦ୍ରା କିହତ ମାତର
 ଭଜନ ସଙ୍ଗୀତେ ମଧ୍ୟ ଆନ୍ତ ନିରନ୍ତର ।

କେବେ ଅବା ଏକା ଯାଇ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
 ଧାନେ ନିମନ୍ତୁ ହୁଅନ୍ତି ଘୋର ନିଶାକାଳେ ।
 ଶେଷେ ଦେଖି ଅବାଧ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
 ବ୍ୟାକୁଳତା ବିରହରେ ଆଲୋଡ଼ିତ ଚିତ୍ତ ।
 ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଡିୟା ସମାପନ ପାଇଁ
 କଉଣସି କାଳାକାଳ ବିଚାର ନ ଥାଇ ।
 ଦେଖନ୍ତୁ ପୁଜିଲେ ଏକ ଅଭିନବ ଭାବେ
 ଦେଖିଲେହିଁ ମନେ ହୁଏ ନରେ ନ ସମ୍ଭବେ ।
 କବା ବାଲ୍ୟପଦ ଧରି ଭକ୍ତି ସହକାରେ
 ଅଙ୍ଗେ ସ୍ପର୍ଶ ପରେ ଦେଲେ ଦେଖିଲ ପସ୍ତରେ ।
 କେବେ ପୁଣି ସ୍ପର୍ଶକରି ତାହା ନିଜ ପାଦେ
 ତଦନ୍ତେ ଦେଖନ୍ତୁ ଦେଲେ ଅତି ପ୍ରେମାସ୍ପଦେ ।
 ବନ୍ଧ ରକ୍ଷୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଆରକ୍ତ ଏସନ
 ଦେଖିଲେ ହିଁ ମନେହୁଏ ମାତାଳ ଯେସନ ।
 କେବେ କେବେ ଅତିଶୟ ଉନ୍ମତ୍ତବସ୍ତାରେ
 ପୁଣି ତେଜି ଆରୋହନ୍ତି ସିଂହାସନୋପରେ ।
 ଦେବୀଙ୍କ ଓଷ୍ଠକୁ ସ୍ନେହେ ଧରି ଶ୍ରୀକରେ
 ଗାଆନ୍ତି ସଙ୍ଗୀତମାନ ଅତି ଆତ୍ମାଦରେ ।
 କେବେ ପୁଣି ଦେବୀ-ହସ୍ତ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଧରିଣ
 ନୃତ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 କେବେ ଅବା ନିବେଦନ କରୁ କରୁ ଭୋଗ
 ଆସନ ତେଜି ଉଠନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗ ।
 ଆଳରୁ ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ ଧରିଣ କହୁତ
 ସିଂହାସନେ ଆରୋହଣ ସପ୍ନେହେ ହରିତ,
 ଦେବୀଙ୍କର ମୁଖେ ତାହା ଲଗାଇ ରଖିଣ
 କହନ୍ତି ଭବରେ ବୁଝି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
 “ମାଆ ‘ମାଆ’ ଆଲେ ‘ମାଆ’ ଗୁଣ୍ଡିଏ ରୁ ଖାଆ
 ‘ଖାଆ’ ‘ଖାଆ’ ଆଲେ ‘ମାଆ’ ଭଲକରି ଖାଆ ।”
 ନିଜକୁ କହନ୍ତି ନିଜେ ପୁଣି ପରସ୍ପରେ
 “ମୋତେ କି କହୁଛୁ ଅଗ୍ରେ ଭୁଞ୍ଜିବା କାରଣେ ।
 ଭଲକଥା, ନିବେଶ ମା’ ଖାଉଅଛୁ ମୁହିଁ”
 କହୁତ ଖାଇଲେ ସେଥି ନିଜେ ଏହା କହୁ ।
 ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶ ଧରି ଦେବୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ
 ଖାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ ନାନା ସୈନ୍ଦବ୍ୟାକ୍ୟେ ।
 “ଏଥର ତ ଖାଇଅଛୁ ଆଲେ ମାଆ ମୁହିଁ
 ଅବଶିଷ୍ଟ ଯାହା ଅଛୁ ଖାଇ ଦେ’ ନେ ରୁହୁ ।”

ଭୋଗ ଦେଲାବେଳେ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ବିରାଡ଼ି
 ବୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବେଶି କଲୁ ମଧ୍ୟାହିଁ ମଧ୍ୟାହିଁ ରକ୍ତି ।
 ସାଦରେ ଧରିଣ ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ଭକ୍ତିରେ କହୁଲେ ବାନ୍ଧ୍ୟ ଦେଖ ଜ୍ଞାନକରି ।
 “ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏ ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ
 ଏହା କହୁ ତହୁଁ ଦେଲେ କହୁତ ସମାଣ ।
 ଦେବୀଙ୍କର ସନ୍ଧ୍ୟାଧୂପ ହେଲେ ସମାବତ
 ଶୟନ ଦେବାକୁ ଯାଇ ପଲ୍ଲ ଆଦିନାଥ ।
 ଦେବୀଙ୍କୁ ସମ୍ପାଦ୍ୟ ପୁଣି କହନ୍ତି ଆଦରେ
 “ଶୋଭାବାକୁ କହୁଛୁ ରୁ ମୋତେ ତୋ ପାଶରେ !
 ସମ୍ଭାଳ ଟିକିଏ ମା’ଲେ ଯାଉଅଛୁ ମୁହିଁ”
 ଶୋଭାଲେ ଦେବୀଙ୍କ ଶେଯେ ଏ ପ୍ରକାର କହୁ ।
 କେତେବେଳେ ଅବା ପୁଣି ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ପୁଣି କରୁ କରୁ ଚିତ୍ତ ଏମନ୍ତ ନିବେଶ ।
 ତନ୍ମୟ ଭାବରେ ଦେବୀ ଧାନେ ନିମନ୍ତନ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଏକାବେଳେ ଶୂନ୍ୟ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ।
 ଦୁଇ ଦିନ ଘଣ୍ଟାକାଳ ଏ ଭାବେ ଅଘାତ
 ସଞ୍ଜାଳଭ କରି ପରେ ପୁଣି ଲାଘି ରତ ।
 ପୁଣି କରବାକୁ ଯେନେ ହୁଅନ୍ତି ଅସମ
 ଅନ୍ୟ ବିପ୍ର ଆସି ସମ୍ପାଦକ ସେ କରମ ।
 ମନ୍ଦିରେ ଥିଲେକ ଯେତେ ରାଜ କର୍ମରାଜୀ
 ଅତି ଭାତ ହେଲେ ଅମଙ୍ଗଳ ଶଙ୍କା କରି ।
 ଭକ୍ତାବୃତ୍ତିଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟ ହେଲଣି ବିକୃତ
 ଅଥବା ଉପଦେବତା ତାଙ୍କଠି ଅଗ୍ନିତ ।
 କରତର ଯେତେ ଯାହା ଅନ୍ୟାୟ କରମ
 ପ୍ରାଣୀଠାରେ ସମ୍ଭବକ ବୁଝି ହେଲେ ଭ୍ରମ ।
 ସବୁହିଁ ସେ କରୁଛନ୍ତି ଅଶଙ୍କିତ ଚିତ୍ତେ
 ଦ୍ଵିଧା ହେଉ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟେ କିଷ୍ଟତେ ।
 ଏଥିକୁ ଉପାୟ କିପ କରବାକୁ ହିଁ
 ଏକମେଳ ହୋଇ ସବେ କଲେକ ବିଚାର ।
 ତକ୍ତପୁତ୍ର କରି ଶେଷେ ହେଲେ ଏକମତ
 ମାଲିକଙ୍କୁ ଏ ସଦାଦ ପ୍ରେରଣା ବିହତ ।
 ଦିନକରେ ଦଳବାନ୍ଧ ସରବେ ଗମିଣ
 ସବୁ କଥା ତାଙ୍କ ପାଶେ କଲେ ନିବେଦନ ।
 ସମସ୍ତ ଦକ୍ଷଣା ଶୁଣି ଭକତ ମଧୁର
 ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ କରିବେ ସେ ହୁଏ ପ୍ରତିକାର ।

ସେତେ ଦିନଯାଏ କିନ୍ତୁ ନ ହୁଏ ବିଧାନ
 ଇଚ୍ଛାମତେ ଭକ୍ତାବୃତ୍ତି କରିବେ ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
 ତାହାକୁ ନ ଦେବ ବାଧା କୌଣସି ପ୍ରକାର
 ଏସନ ଆଦେଶ ହେଲା ସଦୃଶ ବାହାର ।
 ଆଦେଶ ଶ୍ରବଣ କରି ଭାବିଲେ ପରବେ
 କରମ-କାନ୍ଦର ଆଜ୍ଞା ନିଶ୍ଚୟ କରିବେ ।
 ଦେବୀଙ୍କଠି ଭକ୍ତାବୃତ୍ତି ଅପରାଧୀ ଅତି
 କେତେ ବା ସହସ୍ରବେ ଆଉ ମାତା ଭଗବତୀ ।
 ଏମନ୍ତେ କଲେ ଯେ କେତେ ଜଳଜନକଲଜନ
 ସାଧ୍ୟ କାର କିଏ ତାହା କରିବ କଳନା ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ଆରେ ମନ
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଅମୃତ ଆଖ୍ୟାନ ।
 ପୁରୁଷଙ୍କ ପୁରାବିଧି ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
 ମଧୁର ସହସ୍ରା ଦିନେ ମନ୍ଦିରେ ଆଗତ ।
 ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ ଗଲେ ଦେବୀଙ୍କ ଦର୍ଶନେ
 ପୁରାଣେ ନିବିଷ୍ଟ ଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଯେଉଁପ୍ରାଣେ ।
 ସମୀପେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଭକ୍ତ ମଧୁର
 ସେ ଦିନେ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ କିହିତ ତାଙ୍କର ।
 ଦେବୀଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ମନ ଏକାବେଳେ ଲୀନ
 ବାହ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ପ୍ରତି ବେତନା ବିହୀନ ।
 ମଧୁର ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାଲକ ସଦୃଶ
 ଦେବୀ ସଙ୍ଗେ କରୁଛନ୍ତି ହାସ୍ୟ ପରହାସ ।
 ଧ୍ୟାନେ ନିମଜ୍ଜିତ ରହି ଆନନ୍ଦେ ବିହ୍ୱଳ
 ଅଶ୍ରୁଧାର ବହୁଯାଏ ନେତ୍ର ଅବରଣ ।
 କେବେ ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁନୟ ବିନୟ ପ୍ରାର୍ଥନା
 ସେ କାଳେ ଉପକେ ଚିତ୍ତେ ଯେମନ୍ତ ଭାବନା ।
 ପୁରା ବିଧି ନିବେଶିତ ଭକ୍ତ ମଧୁର
 ବିକୃତ ମସ୍ତିଷ୍କ ନୁହେଁ କରିଲେ ଯେ ଛିର ।
 ଐକାନ୍ତକ ପ୍ରେମଭକ୍ତି ପ୍ରେରଣା ବଶତଃ
 ଅତି ଭକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ମନ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ଏମନ୍ତ ପରଲ ଭକ୍ତି ଚିତ୍ତେ ଯାର ଆଉ
 ଅଟେ ତାଙ୍କଠି ଦେବୀ ପ୍ରସନ୍ନା ହୁଅଇ ।
 ଦେବୀଙ୍କ ସ୍ୱରୂପେ ଦବ୍ୟ ଭାବ ପ୍ରକଟିତ
 ସା ଦର୍ଶନେ ମଧୁରଙ୍କ ଚିତ୍ତ ପୁଲକିତ ।
 ଧନ୍ୟ ସେ ପୁରୁଷ ଯାଙ୍କ ଭକ୍ତି ବଳରେ
 ପାଷାଣ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖି ଚିନ୍ତା ଆକାରେ ।

ଦେବୀ ଆଉ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦେଖୁଛି ମୁଁ ସେତେ
 ଆନନ୍ଦ ବହୁଛି କିମ୍ପେ ମୋ ହୃଦୟେ ତେଜେ ।
 ମନ୍ଦର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆଜି ହୋଇଛି ସାର୍ଥକ
 ପାଷାଣ ବିଗ୍ରହେ ଦେବୀ ଯହିଁ ଜାଗରୁକ ।
 ଏମନ୍ତ ଭାଗ୍ୟ ଭାବେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ
 ପ୍ରାସାଦେ ଫେରିଲେ କିନ୍ତୁ ଆଦେଶ ନ ଦେଇ ।
 ଗୁହ୍ୟ ବାହୁଡ଼ିଣ ପରେ ପ୍ରେରିଲେ ହୃଦୟ
 ଭକ୍ତାବୃତ୍ତି ଇଚ୍ଛାମତେ କରିବେ କରମ ।
 ତାଙ୍କୁ ସେହ୍ନେ ବାଧାବିଘ୍ନ ନ ଦେବେକ କେହୁ
 ସେଥିପ୍ରତି ସର୍ବେ ଥିବେ ସତରକ ହୋଇ ।
 ଏସନ ଆଦେଶ ଦେଇ ମଧୁର ବିଶ୍ୱାସେ
 ସବୁ କଥା ନିବେଦିଲେ ରାଣୀଙ୍କର ପାଶେ ।
 ଭକ୍ତାବୃତ୍ତିଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚନେ ଜାଗ୍ରତ ଦେବତା
 ଏହାଶୁଣି ଭକ୍ତମତୀ ରାଣୀ ପୁଲକିତା ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଅତୀବ ମଧୁର
 ତହିଁରେ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ସଙ୍ଗୀତ ତାଙ୍କର ।
 ଅରେ ମାତ୍ର ସେହୁ ତାହା କରିଛି ଶ୍ରବଣ
 ବାରମ୍ବାର ଶୁଣିବାକୁ ଧାଏଁ ତାର ପ୍ରାଣ ।
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତ ଯାହା ଶ୍ରୀମୁଖୁ ନିଃସୃତ
 ଅମୃତର ମଧୁରତା ତାଠି ପରାଭୁତ ।
 ମହାଭକ୍ତ ପରାୟଣା ରାଣୀ ରାସମଣି
 ବେଳେ ବେଳେ ତେଜି ତାଙ୍କ ବିଷୟ କର୍ମଣି,
 ମନ୍ଦିରେ ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ପାଶେ
 ଶ୍ୟାମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗୀତ ଶ୍ରବଣ ସକାଶେ ।
 ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ ବସି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଗାଉଥିଲେ ଦିନେ ଗୀତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର ।
 ଭକ୍ତମତୀ ରାଣୀ ତାଙ୍କ ସମୀପେ ବସିଣୀ
 ଏକଚିତ୍ତେ ଶୁଣୁଥିଲେ ସେ ସଙ୍ଗୀତମାନ ।
 ଏ କାଳେ ଦିଅନ୍ତି ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ରଞ୍ଜନତା
 ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ମାତ୍ରେ ମକଦ୍ଦମା କଥା ।
 ଯହିଁରେ କଲେଖି ସେହୁ ବହୁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ
 ଅନ୍ତର ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବ ଜୟ ପରାଜୟ ।
 ସର୍ବ-ଘଟ ବାଞ୍ଛାନେତ୍ର ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଅନ୍ୟମନା ହେବା କଥା ଯଶେ ଜାଣିପାରି ।
 ବୃଥା ଚିନ୍ତା ତେଜି ଗୀତ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ
 ଶୁଦ୍ଧତାଏ ମାଗିଦେଲେ ରାଣୀ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାନ୍ତେ ।

ଅଳ୍ପକ୍ଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଦେଖାଇଲେ ତାଙ୍କୁ
ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖ ମୋର ବନ୍ଧୁ-ଜନମଣ୍ଡଳ ।
ସେ ଦିବ୍ୟ ରୂପ ଦେଖିଣ ପୁଣ୍ୟବତୀ ରାଣୀ
ଆନନ୍ଦେ ବିହ୍ୱଳା ହେଲେ, ନ ଫୁଲିଲ ବାଣୀ ।
ନେତ୍ର ବହୁଗନ୍ଧ ଅଶ୍ରୁଧାର ଅନ୍ଧକାର
ଦିବ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ଆସାଦେ ଦୃଢ଼ ସମ୍ଭର ।
ରାଣୀଙ୍କୁ ଆଦାତ କଲେ ପୁଜକ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ତାହା ଦେନେ ମନ୍ଦିର ଚନ୍ଦ୍ରଲ ଚକ୍ଷଣ ।
ବିପ୍ରଙ୍କୁ କଠିନ ଦଣ୍ଡ ନିଶ୍ଚୟ ଏଥର
ସେଥିରୁ ଲଭିବେ ନାହିଁ କେବେହେଁ ନିସ୍ତାର ।
ଏଠାରେ ଓଳଟା ଶାସ୍ତି ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି
ମାୟା ମୁଗ୍ଧ ଜାଣେ ଅବା ଜାଣିବେ ତା କାହିଁ ?
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାର
ରୂପରାଜ୍ୟରେ କଲେ କେତେ ସଞ୍ଚାର ।
ରାଣୀଙ୍କର ଦିବ୍ୟ ନେତ୍ର ମୁକୁଳ ଚକ୍ଷଣ
ଧନ୍ୟା ହେଲେ ଲଭିଣ ସେ ଦେବୀଙ୍କ ଦର୍ଶନ ।
ମସ୍ତିଷ୍କ ବିକୃତ ନୁହେଁ ଉଚ୍ଛାସ୍ପର୍ଶିଙ୍କର
ଏସନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ବାହୁଡ଼ିଲେ ଘର ।
ଦିନ ଅଗ୍ରସର ହେଲୁ ଯମେ ଯେତେ ଯେତେ
ଦିବ୍ୟୋଲ୍ଲାଦ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ଯମେ ତା ସହୃଦେ ।
କେତେବେଳେ କି ଆକାର କଲୁ ତା ଧାରଣ
ଠିକଣା ରହିଲୁ ନାହିଁ କିଛି ପ୍ରମାଣ ।
କେତେବେଳେ କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ୟାମା ସନ୍ନିଧାନେ
ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ପ୍ରଭୁ ବିନୀତ ବଚନେ ।
“ନ ଶୁଦ୍ଧେ ମା ଲୋକଶ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରତିପତ୍ତି ଧନ
ଶୁଦ୍ଧେ ନା ମୁଁ ଅଷ୍ଟପିଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ।
ନେ ଲେ, ତୋର ଅହଂକାର ଆଉ ଜ୍ଞାନଜ୍ଞାନ
ନେ ଲେ ତୋର ଭଲମନ୍ଦ ମାନ ଅପମାନ ।
ଦେନ ଯା ଲେ ମାଆ ରୁଦ୍ଧ ସଂସାର ମୋହର
ଭଜନ ରତନ ଦେ ଲେ ବିନୟରେ ତାର ।
ଅହଂବୁଦ୍ଧି ମୋ ଚିତ୍ତରୁ ଯିବ କେଉଁଦିନ
ଦାନାପେକ୍ଷା ହେବ ଦାନ, ଦାନାପେକ୍ଷା ସ୍ଥାନ ।”
କେମନ୍ତେ ଶ୍ରୀଦେବୀଙ୍କ ସାଧୁଲେ ଦାନତା
ଭକ୍ତି ଉପକଳ ଚିତ୍ତେ ଶୁଣିଲେ ସେ କଥା ।
ଦେବୀଙ୍କ ମହିମା ଏବେ ଖ୍ୟାତ ଦେଶେ ଦେଶେ
ବହୁ ସାଧୁଏ ଆସନ୍ତି ଦର୍ଶନ ସକାଶେ ।

ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରୟ ନିମନ୍ତେ ଶକ୍ତି ସଦାକ୍ରତ
ବିଶ୍ରାମ ଲଭିଣ ତହିଁ ସରବେ ତୃପ୍ତ ।
ଭକ୍ତମଣି ରାଣୀ ସାଧୁଙ୍କର ସେବା ପାଇଁ
ବିବିଧ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଥିଲେ ତହିଁ ।
ତା ସଙ୍ଗେ ସମୁକ୍ତ ପୁଣି ଅନୁଭବ ନିତି
ଦାନଦୁର୍ଗା ଖାଇଯାନ୍ତି ସହିଁ କୋଷେ ଅତି ।
ଯେତେନ ଇଚ୍ଛନ୍ତି ପତ୍ର ପତ୍ରକ ଗୋଦିରେ
ଯତନେ ଗୋଟାଇ ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ମହାସୁନେ ।
ଶରେ ବୋହୁ ନିକ୍ଷେପନ୍ତି କାନ୍ଦୁକୀ ନର୍ତ୍ତରେ
ତା ପରେ ମାର୍ଜ୍ଜନା ଧରି ଓଳାନ୍ତି ଶ୍ରୀକଳେ ।
କେତେବେଳେ ପୁଣି ସବୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
ବର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ମନୁଁ ଅହଂକାର ।
କାଳୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଶାନ୍ତି ନିର୍ବିକାର ଚିତ୍ତେ
ନାରାୟଣ ବିରଜନ୍ତି ଜାଣି ସଂସ୍କୃତେ ।
କେବେ ପୁଣି ଜଳପାତ ମାର୍ଜ୍ଜନା ଦେନେ
ସଫା ପୁରୁଷ କରନ୍ତି ପାଇଦାନାମାନ ।
କନ୍ଦନୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପୁରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ପଞ୍ଚଭୂତର ବିକାର ଅଟଇ ସମସ୍ତ ।
ସର୍ବ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମଜ୍ଞାନ ସାଧନ ନିମ୍ନରେ
ଜହ୍ନରେ ସ୍ପର୍ଶନ୍ତି ବ୍ୟାଧି ନିର୍ବିକାର ଚିତ୍ତେ ।
ମାନସୁଁ କାଞ୍ଚନାପତ୍ର କରିବାକୁ ଦୂର
କାନ୍ଦୁକୀ ତଟରେ ବସି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ମୁଦ୍ରା ଆଉ ମାଟି ବେନି ହସ୍ତରେ ଧରିଣ
ସଦସତ୍ ବିରାଜରେ ହୁଅନ୍ତି ମଗନ ।
“ଆରେ ମନ ! ଏହାକୁ ତ ବୋଲନ୍ତି ମୁଖିକା
ଏହାର ଶକ୍ତି ନାନା ଶଯ୍ୟ ଉପାଦାନ ।
ତଦନ୍ତେ ମୁଦ୍ରାକୁ ଧରି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀମତୀ
ରଜତ ଶରୀର ଏହା ଆରୋକ ଆକୃତି ।
ଏହାର ଶକ୍ତିବଳେ ମୁଖିକା ପରାସ୍ତ
କଣା ବିକା ହୁଏ ନାନା ଦରବ ନିତୟ ।
ମୁଦ୍ରା ଆଉ ମାଟି ତେବେ ଉଦୟ ସମାନ
ଉତ୍ତର ଦର୍ଶନ ପଥେ ଦୁହେଁ ଅଲଗା ।
ମନ ମଧ୍ୟ ସମଜ୍ଞାନ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଲେ
ଫିଙ୍ଗନ୍ତି ମୁଖିକା ମୁଦ୍ରା କାନ୍ଦୁକୀ ସଲିଲେ ।”
କେବେ ପୁଣି ବିଭୁଙ୍କର ଦର୍ଶନ ସକାଶ
ବିରହ ବନ୍ଧିବେ ଦରସ୍ତ ହୃଦୟ ଉଦ୍ବୁଗ ।

“ଦିନ ଗଲ ଆଲୋ ମାଆ ! ନ ଦେଲୁ ଦର୍ଶନ”
 ଏମନ୍ତ ଭୃଷିଣ କେତେ ଶବ୍ଦେନେ ଚନ୍ଦନ ।
 କେବେ ପୁଣି ତୁମେ ପଡ଼ି କରନ୍ତି ଚିତ୍କାର
 କେତେ ଧାଇଁ ରୁଣୁ ହୋଇ ଚୋରରେ ତାଙ୍କର ।
 ଇଚ୍ଛାରେ ବୁଝିବେ କିବା ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା
 ଶୂନ୍ୟସ୍ୟାସ ବୋଲି କେଶୁ କରନ୍ତି ଚିକିତ୍ସା ।
 ବେଳେ ବେଳେ ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅପହ୍ୟ ଏସନ
 ଉପାୟ ବିହୀନ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 ଭୁତଲେ ଦଶନ୍ତ ମୁଖ ଯୋଗେ ଏପ୍ରକାର
 ପଦ୍ମମୁଖ ଛୁଣି ଯାଇ ବହଇ ରୁଧିର ।
 ତହିଁରେ ଭ୍ରାନ୍ତେ ପ ନାହିଁ ତାଙ୍କର କହୁତ
 ଏପରି ଭେଗିଲେ ଦେବ କଷଣ ବହୁତ ।
 ଏକମାତ୍ର ଲାବଣ୍ୟ ବ୍ରତ ଚିତ୍ତେ ଧରି
 ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ କେତେ ସାଧୁଲେ ଶ୍ରୀହରି ।
 ସେଥିର ପୁଞ୍ଜଳ ଯାହା ରଖିଗଲେ ପଶୁ
 ସେହରେ କମ୍ପାଇ ମନ ! ତୋହର ଅରୁଚି ।
 ବୁଝି ବୁଝି ନାହିଁ ଭବ ହାଟ ବଳିଆର
 ହାଟ ଭଜିଗଲେ କେହୁ ନୁହଇ କାହାର ।
 ଯାର କାର୍ଯ୍ୟ ପରଯାଏ ଶୁଦ୍ଧିଯାଏ ସେହୁ
 ଅପେକ୍ଷା କରଇ ନାହିଁ କାହାପାଇଁ କେହୁ ।
 କେବେ କର୍ପା ବାୟାମନ ! କ୍ଷଣକ ସକାଶେ
 ଅଶ୍ରୁତା କରୁଛୁ ଚିଦାନନ୍ଦ ପରମେଶେ ।
 ଅମୃତକୁ ବଳି ତାଙ୍କ ଚରଣ ମଧୁର
 ଅସ୍ତାଦେଲେ ବୁଝିବୁରେ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ତାହାର ।
 ଧ୍ୟାନେ ନିମଜ୍ଜନ୍ତୁ ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ଜଗପତି
 ସେ କାଳେ ଯେମନ୍ତ ହେଲ ଅସୁବିଧାକୁହୁ ।
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
 ଶ୍ରୀମୁଖ ନିଃସୂତ ସେହୁ ଦିବ୍ୟ ବିବରଣ ।
 “ଏ ଶରୀରେ ସମୁଦାୟ ଗୁଣ ଅଛି ଯେତେ
 ପାଦରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଶିର ପରିଧନ୍ତେ ;
 ଖଟଖଟ ଶବ୍ଦ ହୋଇ ଗୋଟି ପରେ ଗୋଟି
 ତାଲରେ ବୁଲିଲେ ଯେହ୍ନେ ହୁଏ ଶୁଦ୍ଧକାଠି ।
 କିଏ ଯେହ୍ନେ ସେହୁପରି ଦେହ ଅଭ୍ୟନ୍ତରେ
 ଲଗାଇ ଦଥଇ ଶୁଦ୍ଧ ଗୁଣମାନଙ୍କରେ ।
 ଯେତେକ୍ଷଣ ଯାଏ ଧ୍ୟାନ ଶେଷ ନ ହୁଅଇ
 ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଶୁଦ୍ଧନେ ସମର୍ଥ ନ ଥାଇ ।

ଏପରି କି ଶରୀରକୁ ବୁଲଇ ଟିକିଏ
 ଆସନ ପରିବର୍ତ୍ତନେ ଶବ୍ଦେ ନ ଥାଏ ।
 କିମ୍ବା ଧ୍ୟାନ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅନ୍ୟଥା ଗମନ
 ଅଭିଳାଷ କଲେ ପୁଣି କ୍ଷମତାବିହୀନ ।
 ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦିଗୁ ଖଟଖଟ ଶବ୍ଦେ ପୁନଃବାର
 ନ ଫିଟଇ ଯେତେକ୍ଷଣ ସେ ଗୁଣ ଅଙ୍ଗର
 କେ ଯେହ୍ନେ ବସାଇ ରଖେ ମୋତେ ବଳାକାରେ
 ଧ୍ୟାନବେଳେ ଅନୁଭୂତି ନିତ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାରେ ।”
 କି ଅବା ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହିଁ ଧ୍ୟାନର ମହତ୍ତ୍ୱ
 ପାଇନାହାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବ ଯାର ସୀମା ।
 ସେ କାଳେ ହୁଅନ୍ତୁ ମନ ଭାବେ ଏ ପ୍ରକାର
 ଜଡ଼ କି ତେଜନ ଅଙ୍ଗ ବୁଝିବା ଦୁଷ୍ଟର ।
 ଧ୍ୟାନରେ ଲଭିଲେ ଯେଉଁ ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ
 ସେ ବୃତ୍ତନ୍ତ ଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ଅପୂର୍ବ କଥନ ।
 “ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ଜ୍ୟୋତି ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ
 ଖଦ୍ୟୋତ ସଦୃଶ ଦୃଷ୍ଟିରଙ୍ଗେ ବିଚରଇ ।
 ଦ୍ୱିତୀୟାବସ୍ଥାରେ ପୁଞ୍ଜ ପୁଞ୍ଜ ଜ୍ୟୋତିଃ ରାଶି
 କୁଜଟିକା ସମ ଚତୁର୍ଦିଗେ ଯାଏ ଭସି ।
 ଗଳିତ ରଜିତ ପ୍ରାୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତି
 ତୃତୀୟାବସ୍ଥାରେ ହୁଏ ତାଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ।
 ଶେଷେ ମନୋହର ଦୃଶ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ପାରାବାର
 ଯାହାର ଚରଣେ ଖେଳେ ଶଶି ଚରାଚର ।”
 ଏମନ୍ତ ଦେଖନ୍ତୁ କେବେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନୟନେ
 କେତେଦେଲେ ଅବା ଚକ୍ଷୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଯେ କ୍ଷଣେ ।
 ନିଜେ ପୁଣି କେତେବେଳେ ସେ ଜ୍ୟୋତିରେ ଲୀନ
 ଅଙ୍ଗ ହୁଏ ଜଡ଼ ପ୍ରାୟ, ଶୂନ୍ୟ କାହ୍ୟ ଲୀନ ।
 ଦେହା ଭିନ୍ନ ଦୂର ହୋଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପରେ
 ମନ ମିଶିଯାଏ ଚିଦାନନ୍ଦ ପାରାବାର ।
 ନାନା ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ ହେଲ ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ
 ଜାଣି ନ ପାରିଲେ ପ୍ରଭୁ ସେ ସବୁର ତଥ୍ୟ ।
 ଶୁଭ କି ଅଶୁଭ ଫଳ ହୁଅଇ ଏଥିରେ
 ଚିନ୍ତାକୁଳ ଦେବରାୟେ ଏମନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁରେ ।
 କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ନ ପାରିଣ ପ୍ରାୟ
 କହୁଲେ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳେ ଦେଶଜ ଆଗର ।
 “ମାଆ ମାଆ ଏସବୁ ଯା ଦେଖୁଅଛୁ ମୁହିଁ
 ଏଥିର ମରମ କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ।

ତେ ମନ୍ତ୍ର କହୁ ମାତ୍ର ଜଣା ନାହିଁ ମୋତେ
 ସେଥପାଇଁ ଚିତ୍ତେ ମୋର ଭବନା ନରତେ ।
 ଯା'କଲେ ପ୍ରାପତ ହେବ ତୋହର ଦର୍ଶନ
 ଦୟା ବହୁ କର ମାଗୋ ସେହୁ ଶିକ୍ଷା ଦାନ ।
 ତୋ ବିନ୍ଦୁ ମୋହର କେହୁ ନାହିଁ ତ ସହାୟ
 ଯାହା ପାଶେ ଯାଇ ମୁହଁ ଦେଇବ ଆଶ୍ରୟ ।
 ତୁ ଯଦି ନ ଦେହୁ ଶିକ୍ଷା ଆଲୋ ! କରଦମ୍ଭେ !
 କିଏ ତେବେ ଶିକ୍ଷା ଦେବ ଆଉ ମୋତେ ଭବେ ।”
 ଏମନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଦେଖା ସନ୍ନିଧାନେ
 ଶେଢ଼ନ କରିନ୍ତି ବସି ଦେବ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
 ସୁନ୍ଦର କାତର ବାଣୀ ଶୁଣି ଏ ସ୍ୱକାର
 ଆସନ ଟଳିଲ ଦେଖା ଭଗବତଙ୍କର ।
 ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହୋଇ ସେହୁ କେବଣ ଉପାୟେ
 ଶିକ୍ଷା ଦାନ କଲେ ତାଙ୍କୁ ବିବିଧ ବିଷୟେ ।
 ଶ୍ରବଣେ ଶାଣ୍ଡିନେ ନିଜ ସେହୁ ବିବରଣ
 ଭକ୍ତି ଉପୁଜଇ ଚିତ୍ତେ ହେଲେହେଁ ପାଷାଣ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି “ଏକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପୁରୁଷ
 ମୋ ଦେହୁଁ ବାହାର ଠିଆ ହୁଅନ୍ତେ ଗୋ ପାଶ ।
 ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଉପଦେଶ ଆବଶ୍ୟକ
 ତା ଦେଇଣ ହେଲେ ମୋର ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ।
 ସାଧନ ଭଜନେ ସ୍ଥୁଳ ଅମଳୟ ହେଲେ
 ନାନା ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତେ ସେ କାଳେ ।
 ଶାଣ୍ଡିତ ଯିଶୁନ ଧର କହନ୍ତି ପୁରୁଷ
 ଜପତପେ ନ କଲେକ ମନ ସନ୍ନିବେଶ ।
 ଏହୁ ଶାଣ୍ଡିତ ଯିଶୁନେ ବସନ୍ତ ରୁମ୍ଭର
 ବିଦାରଣ କରିଦେବ କ୍ଷଣେ ନାରଦାର ।
 କେବେ ଅବା ପୁଣି ସେହୁ ସହାୟା ବଦନେ
 ଉତ୍ସାହ ଦିଅନ୍ତି କେତେ ସାଧନ ଭଜନେ ।
 କେଉଁ ସାଧନ କି ଭଲ ହେବ ଅନୁଷ୍ଠିତ
 ଫଳାଫଳ ତାର ଅବା ହୋଇବ କେମନ୍ତ ।
 ଏ ସବୁ ବିଷୟେ ନାନା ଉପଦେଶ ଦେଇ
 ମୋର କଲେବର ପୁଣି ବଲ୍ଲଭ ହୁଅନ୍ତୁ ।”
 ଯେ ପାପ ପୁରୁଷ ପ୍ରାଣୀ ଶରୀରେ ଆଇଣ
 ଶ୍ରେଣବିଳାସେ କରଇ ଚିତ୍ତ ଆକର୍ଷଣ ।
 ତାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧ୍ୟାନ କରିବା ନିମିତ୍ତ
 ମାନସେ ସଂକଳ୍ପ କଲେ ଶ୍ରୀଦେବ ଅତ୍ୟୁତ ।

ବସିଥିଲା ବେଳେ ଦିନେ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୁଲେ
 ଧ୍ୟାନ କଲେ ତାକୁ ତହିଁ ଅସୁବ କୌଶଳେ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରା ମାତେ ସେ ପୁରୁଷ ଦେହରୁ ବାହାର
 ବର୍ଣ୍ଣରେ ସିପଣ୍ଡ କଲା ଶୁଷ୍କ ଆକାର ।
 ବେଳ ଲେଉଟ ଆକ୍ରମ ଯେସନ ମଦୁଆ
 ଢଳ ଢଳ ଆସି ତାଙ୍କ ପାଶେ ହେଲୁ ଠିଆ ।
 ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପୁରୁଷ
 ଅଙ୍ଗ ବାହାରଲୁ ପିନ୍ଧି ଗେରୁଜର ବାସ ।
 ଦରଶନେ ସୌମ୍ୟମୁଖି ହସ୍ତରେ ସିଶୁଳ
 ଆକର୍ଷି କାଳପୁରୁଷେ ବଧୂଳ ଚଳାଳ ।
 ପାପପୁରୁଷ ଏସନେ ହେଲୁ ବିନୟ
 ହବ୍ୟଦେହ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ।
 ଦୂରସ୍ଥ ଦେବଦେବୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
 ଅଭିଳାଷ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଦୃଢ଼ଦେହ ଜାଗ୍ରତ ।
 କିମ୍ବା ଦୂରେ ହେଉଥିଲେ ଭଜନ ଜାଣିନ
 ତାହା ଶୁଣିବାକୁ ମନ ହେଲେ ନଦାତନ ।
 ଦେହରୁ ବାହାର ପୁଣି ସେ ଦେବପୁରୁଷ
 ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ମାର୍ଗେ ଚଢ଼ି ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରବେଶ ।
 ଦର୍ଶନ ଶ୍ରବଣ ସୁଖ ଉପଭୋଗ କରି
 ପୁଣି ଦେହେ ଲୁନ ହୋଇ ସେହୁ ମାର୍ଗ ଧର ।
 ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଯେତେ ରୂପର ଉଦ୍ଭବ
 ସାଧନ କାର କିଏ ତାହା କଲନା କରିବ ।
 ପ୍ରସନ୍ନା ହୋଇଣ ଏବେ ଦେଖା ଜଗନ୍ନାଥ
 ନିରତ ରହଲେ ପାଶେ ସହଚର ଯଥା ।
 ପ୍ରାଚୀନକାଳେ ଶଯ୍ୟା ତେଜ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଉଦ୍ୟାନେ କରନ୍ତି ଯେବେ କୁସୁମ ତପୁନ ।
 ଦେଖା ଭଗବତ୍ ତାଙ୍କ ସାଥେ ସାଥେ ରହୁ
 ନାନା ବୀଡ଼ା କହୁଲେକ ଭଜନସହ ତହିଁ ।
 କେତେବେଳେ ପାଶେ ବସି ସହାୟା ବଦନେ
 ରଙ୍ଗରସ ହୁଏ କେତେ କଥୋପକଥନେ ।
 ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କେବେ ଶିକ୍ଷାଦାତ୍ରୀ ସମ
 ସାଧନ ଭଜନ ପାଇଁ କଲେ ଶିକ୍ଷାଦାନ ।
 କେବେ ବା ଦେଖାଙ୍କୁ ଭୋଗ ନିବେଦନ କାଳେ
 ବାଳିକା ରୂପେ ସେ ଆସି କୌତୁହେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
 କେତେବେଳେ ମନ୍ତ୍ରପାଠ ନ ହେଉଣୁ ଶେଷ
 ଭୋଜନେ ବସନ୍ତି ଦେଖା ଆଗ୍ରହେ ବିଶେଷ ।

ଅଦରେ କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଟିକିଏ ସମ୍ଭାଳ ମନ୍ତ୍ର କରେ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
 ଅନୁମୟ ନ ମାନିଲେ ଦେଖା ଭଗବତ
 ପୂଜାର ଆଦ୍ୟରୁ ତେବେ ଭୋଗ ନିବେଦନ୍ତି ।
 ପାଷାଣ ମୂରତି ଏବେ ଚିନ୍ତୟ ଆକାର
 ତାଙ୍କର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜ୍ୟୋତିଃ ଚୌଦିଗେ ବିସ୍ତାର ।
 ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଦେବୀଙ୍କର ନାସିକାରନ୍ତରୁ
 ନିଃଶ୍ୱାସ ବହଇ ଯଥା ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ନାସାରୁ ।
 ଚିତ୍ତଦନ ମୂରତି ରୂପେ ଦେବୀ ବିରାଜିତ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗର ଛୁୟା କାହିଁ ନ ହୁଏ ଲକ୍ଷିତ ।
 ଆଲୋକ ଧରିଣ ପ୍ରଭୁ ଯେତେ ନିରେଖନ୍ତି
 ଦେଖାଇବ ଛୁୟା କାହିଁ ଦେଖି ନ ପାରନ୍ତି ।

ନିଶୀଥେ ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଅନେକ ସମୟେ
 ମନ୍ଦିର ବାହାର ଦେଖା ବାଲିକା ପରାୟେ ।
 ମୁକ୍ତକେଶେ ବିଚରନ୍ତି ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ମଧ୍ୟରେ
 କେବେ ପୁଣି ଆଶ୍ଚେହନ୍ତି ମନ୍ଦିର ଚୂଡ଼ାରେ ।
 ଜାହ୍ନବୀର ଶୋଭା ତହିଁ କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ
 କମ୍ପା କଲିକତା ଶୋଭା ଦର୍ଶନେ ମଗନ ।
 ଏମନ୍ତେ ଜାତୁକା ହୋଇ ଜଗତ ଜନନୀ
 ଯେତେ କୀଡ଼ା କଲେ ତାହା ଅପୁଷ୍ପ କାହାଣୀ ।
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ବୈକୁଣ୍ଠ
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଜନନୀ ଯହିଁ ଏମନ୍ତେ ପ୍ରକଟ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣେ ଶାନ୍ତିନେ ହେଲେ ଭବସିନ୍ଧୁ ପାର ।

ବେଳ ଆଉଁ ଭଜ ମନ ଅଭୟ ଚରଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଷା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁରାଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ପୂଜାରୁ ଷାନ୍ତି ଓ
 ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ତାଙ୍କ ଶୁଦ୍ଧିତାତଙ୍କ ପୂର୍ବ ଶ୍ରୀରାମ ଚାରକଙ୍କ
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପୂଜକ ପଦେ ନିଯୁକ୍ତି ।

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାକଲ୍ଲତରୁ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବିଶ୍ୱଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିଃଞ୍ଜନ
 ଅପାର କରୁଣା ସିନ୍ଧୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଦିବସ ନିମଗ୍ନ ଯେତେ ହେଲୁ ଅପ୍ରସର
 ଅନୁରାଗ ବୃଦ୍ଧି ହେଲୁ ଉଦ୍ଧର ଭଉଁର ।
 ଦେଖା ଧ୍ୟାନ ଦେଖା ଜ୍ଞାନ ଦେଖାହିଁ ସକଳ
 ଦେଖାଇ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ସତତ ବ୍ୟାକୁଳ ।
 ଆଶ୍ୱା ନ ରହୁଲ ଆଉ ପୁଣ୍ୟବିଧି ପ୍ରତି
 ଅର୍ଚ୍ଚନ କରନ୍ତି ତାଙ୍କ ବାସନା ଯେମତି ।
 ନିତେ ରହୁଲେ ଏବେ ଭାବେ ନିମଗ୍ନ
 ଶାସ୍ତ୍ରବିଧି ପାଳିବାକୁ ହୁଏ ବିପୁରଣ ।
 ସ୍ନାନ ଅବକାଶ ଆଉ ନ ହେଉଣୁ ଶେଷ
 କେବେ କେବେ ନିବେଦନ୍ତି ଭୋଗ ଦେଖା ପାଶ ।

କେବେ ପୁଣି ଧ୍ୟାନେ ମନ୍ତ୍ର ହୋନ୍ତି ଏ ପ୍ରକାର
 ବିସ୍ମରନ୍ତି ଏକାବେଳେ ଅସ୍ମିତ୍ୱ ତାଙ୍କର ।
 ପୁକା ନିମିତ୍ତ ଯା ଆଏ କୁସୁମ ଚନ୍ଦନ
 ତହିଁରେ କରନ୍ତି ନିଜ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମଣ୍ଡନ ।
 ସ୍ୱଳ୍ପକେ ତନ୍ମୟ ଭାବ ଯେବେ ହୁଏ ହ୍ରାସ
 ବିରହ ବେଦନା ହୃଦେ ଉପକେ ବିଶେଷ ।
 ଅନୁରାଗ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବ ପ୍ରବଳ ବାତ୍ୟାରେ
 ପ୍ରାଣ ମନ ଆଲୋଡ଼ିତ ହେଲୁ ନିରନ୍ତରେ ।
 ଉଦ୍ଭେଜନା ଅବଶେଷେ ଏପରି ପ୍ରବଳ
 ହୃଦୟେ ଲୁଲିଲୁ ଯେହ୍ନେ ବହିଁ ହଳାହଳ ।
 ତା ପ୍ରଭବେ ଅଙ୍ଗ ଜ୍ୱାଳା ହେଲୁ ଏ ପ୍ରକାର
 ଘରେ ବା ବାହାରେ ଶାନ୍ତି ନୋହୁଲୁ ତାଙ୍କର ।
 ଓଢ଼ା ଗାମୁଛାକୁ ଶିରେ କରଣ ସ୍ଥାପନ
 ଜାହ୍ନବୀରେ ବୁଡ଼ିଥାନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଅନୁକ୍ଷଣ ।

ପ୍ରହର ପ୍ରହର କାଳ ଏ ଭାବେ ଅଗତ
 ତେବେ ମଧ୍ୟ ନ ଲଭିଲେ ଶାନ୍ତି କଥାସ୍ତତ ।
 ଏସନ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମଥୁରା ମୋହନ
 ନାଚ ବ୍ୟାଧି ଭାବ ପଣା ଖୁଲିଲେ ବହନ ।
 ଦେବାଙ୍କର ଯଥାବିଧି ଅର୍ଚ୍ଚନ ନିମିତ୍ତ
 ଅନ୍ୟ ଦ୍ଵିଜ ନିୟୋଜିତେ କଲେ ପ୍ରିୟକୃତ ।
 ରାମ ଚାରକ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଝୁଲିତାତ ସୁତ
 କର୍ମ ଅନେଷଣେ ଏବେ ଏଠି ଉପସ୍ଥିତ ।
 ପ୍ରପଣିତ ନିଷ୍ଠାଶ୍ରୟ ବିଧି ଜଣେ ପାଇ
 ଶ୍ରୀମଥୁରା ନିୟୋଜିତେ ତାଙ୍କୁ ପୁନା ପାଇଁ ।
 ରାମଚାରକର ଅନ୍ୟ ନାମ ହଳଧାରୀ
 ଶକ୍ତି ପୁରୁଷ ହେଲେହେଁ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ଭାବ ।
 ଦେବାଙ୍କଠି ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ ପ୍ରଥାର ଦର୍ଶନେ
 ନିଷ୍ଠାଶ୍ରୟ ହଳଧାରୀ ଅତି ଶୁଷ୍ଟ ମନେ ।
 ନିଷ୍ଠା ସହ ପୁରୁଷକୁ ଚିତ୍ତେ ନାହିଁ ପ୍ରୀତି
 ଏଥରେ ଶ୍ରୀକରନାଥ ଅସନ୍ନୁଷ୍ଠ ଅତି ।
 କଥକ ହୁଅଇ ଦିନେ ଦ୍ଵିଜ ହଳଧାରୀ
 ସନ୍ଧ୍ୟା କରୁଥିଲେ ବସି ନିତ୍ୟ ପୂଜା ସାରି ।
 ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ଶ୍ରୀଦେବୀ ଏକାଳେ
 ସହସ୍ରା ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।
 ଆଦେଶିଲେ “ଶୁଣ ଦ୍ଵିଜ ! ମୋହର ବଚନ
 ରୁମ୍ଭ ପୁଣା ନ କରିବ କେବେହେଁ ପ୍ରହର ।
 ଲାଘବ କଲେକ ରୁମ୍ଭେ ଏ ଆଜ୍ଞା ମୋହର
 ସମନ ସଦନେ ଯିବ ସନ୍ତାନ ରୁମ୍ଭର ।”
 ମାନସ-ବିକାର ଭାବ ଦେବାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ
 ବିରତ ନୋହିଲେ ଦ୍ଵିଜ ପୁଣା କରିବାକୁ ।
 ଦେବାଙ୍କ ଆଦେଶମତେ କିନ୍ତୁକାଳ ପରେ
 ହଳଧାରୀଙ୍କ ସନ୍ତାନ ଗଲେ ସମସ୍ତରେ ।
 ଦେବାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଦ୍ଵିଜ ପୁରୁଷ ମାନସେ
 ତାଙ୍କ ପୂଜାକାର୍ଯ୍ୟ ଯାନ୍ତି ହେଲେ ଅବଶେଷେ ।
 ହୃଦୟ ନିୟୁକ୍ତ ହେଲେ ଦେବୀଙ୍କ ପୁରୁଷ
 ହଳଧାରୀ ହେଲେ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସେବକ ।
 ଦେବୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ତାଙ୍କ ସୁତ ଗଲ ନାଶ
 ତାମସୀ ମୂରତି ଦେବୀ ସୁଦୃଢ଼ ବିଶ୍ଵାସ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ତାଙ୍କ ଦିନେ ଦ୍ଵିଜବର
 “ତମୋଗୁଣେ ଦେବୀ ରୁମ୍ଭେ କିପା ପୂଜା କର ।

ଏଥରେ ନୋହିବ କେଉଁ ରୁମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ
 ବୃଥାରେ ସାପୁରୁ କିପା ବହୁମୂଲ୍ୟ କାଳ ।”
 ଜଗଜ୍ଜନନୀଙ୍କ ନିନ୍ଦା ଶୁଣିଣ ଏମନ୍ତ
 ଦେବରାୟେ ହୋଇଲେକ ବ୍ୟଥିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 ଯା କହିଲେ ହଳଧାରୀ ତାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ
 ଜାଣିବାକୁ ଅତି ବ୍ୟଗ୍ର ହେଲା ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।
 ଶରତରେ ଆସି ତହିଁ ଦେବୀ ସନ୍ନିଧାନେ
 ତାହାଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ସ୍ନେହେ ବାଳକ ସମାନେ ।
 “ଆଲୋ ମା ! ହଳଧାରୀ କହୁଅଛୁ ମୋତେ
 ତମୋଗୁଣେ ବିରାଜିଛୁ ରୁହ ଏ ଜଗତେ ?
 ଏଥିରେ ମୋ ମନେ ଜାତ ବିଷମ ମନ୍ଦେହ
 ସତ୍ୟ କି ଅସତ୍ୟ ଏହା ଫେଡ଼ି ମୋତେ କହ ।”
 ଶିଶୁକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦିଏ ଜନନୀ ଯେସନ
 ହୃତବାଣୀ କହ ଦେବୀ ତୋଷିଲେ ତେସନ ।
 ଏମନ୍ତେ ପ୍ରାପତ ହୋଇ ଯଥାର୍ଥ ଉଦ୍ଧର
 ହଳଧାରୀ ପାଶେ ଦେବ ଧାଇଁଲେ ସହର ।
 ମନ୍ଦିରେ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ପୂଜାରେ ଆସୀନ
 ଭବାବେଶେ ତାଙ୍କ ସ୍ଵରୂପେ କଲେ ଆରୋହଣ ।
 ହୁଙ୍ଗାଣ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଆରେ ରେ ପାମର !
 “ତାମସୀ କହୁଛୁ ରୁହ ମାତାଙ୍କୁ ମୋହର
 ଜାଣୁନା କି ମାତା ମୋର ଏ ବିଶ୍ଵଜନନୀ
 ଶୁଭ ପତ୍ନୀ ଗୁଣେସ୍ଵୀ ସିଲେକ-ତାରଣୀ ।”
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସ୍ପର୍ଶେ ହଳଧାରୀଙ୍କର
 ଦିବ୍ୟ ଲୋଚନ ଉନ୍ମିଳ ନିମେଷ ମଧ୍ୟର ।
 ତତ୍ତ୍ଵେଣ ସେ ପାଶେ ପ୍ରାଣେ କଲେ ଅନୁଭବ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ମୂର୍ତ୍ତିମତୀ ଦେବୀ ଆବିର୍ଭବ ।
 କୁସୁମ ଚନ୍ଦନ ଆଦି ପୂଜା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ
 ଥୋଇଥିଲେ ଯାହା ଦେବୀ ଅର୍ଚ୍ଚନ କାରଣ ।
 ବେନିକରେ ସେ ସଜଳ ଘେନି ଭକ୍ତଭାବେ
 ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପସ୍ତରେ ।
 ଅତଃପର ପ୍ରବେଶିଣ ହୃଦୟ ଠାକୁର
 ହଳଧାରୀଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ କିବା ସମାରୁର ।
 “କ୍ଷୋ ମାମୁ ? ରୁମ୍ଭେ ତ ବଡ଼ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ
 ମାରୁଲ ବାରୁଲ ବୋଲି ରୁମ୍ଭର ତ ମତ ।
 ସେ ବାରୁଲ ପାଦେ କିପା ଦେଲ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି
 ଏଥର ରହସ୍ୟ କିବା କହୁଛୁ ହେ ଟୋଲି ।”

ଉତ୍ତରେ କହଲେ ତହିଁ ଦ୍ଵିଜ ହଳଧାଞ୍ଜ
 “କର ନାହିଁ ଏହା କହୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅନୁସର ।
 ନ କାଲେ କି ମୋହନ ଥିଲ ତାହାଠାରେ
 କ୍ଷଣେ ବସୁଣଲି ସବୁ ତା ଅଙ୍ଗ ସ୍ପର୍ଶରେ ।
 ସାକ୍ଷାତ ଦେଖିଲି ଯେହ୍ନେ ଶ୍ୟାମଳ ମୂରତି
 ମର୍ତ୍ତ ବୁଝିବାକୁ ପରାହତ ମୋ ଶରତି ।”
 ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦୈବାଶକ୍ତି ଏସନେ ବିକାଶ
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କଲେହେଁ ରାମଚାରକ ଦ୍ଵିଜେଶ ।
 ମୋହ କାଲେ ପ୍ରାଣ ମନ ବନ୍ଧା ଏ ପ୍ରକାର
 ବିସ୍ମୃତ ହୋଇଲେ ତାହା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟର ।
 ବାହ୍ୟ ଶୌର ସଦାଶୁର କିମ୍ବା ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନ
 ବୃଥା ସବୁ ମାୟାମୋହେ ମୁନ୍ଧ୍ୟ ଯାର ମନ ।
 ଦୂର ନ ହେଲେ କାମିନୀ-କାଞ୍ଚନ ଆସକ୍ତ
 ସଦ୍‌ବସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣେ ଚିତ୍ତେ ନ ଥାଏ କ ଶକ୍ତି ।
 ଉପମାରେ ଯା କହଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟ
 ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ ! ଚିତ୍ତ କର ଅସୁ ।
 ଦିଆଯିଲି କାଠି ଯଥା କଲେ ସିଦ୍ଧ ହେଲେ
 ଯେତେ ଘଷିଲେକି ଆଉ କଦାପି ନ କୃଲେ
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନାସକ୍ତ ହେଲେ ମନ ତଥା
 ସଦ୍‌ବସ୍ତୁ ଦେହବାକୁ ଅକ୍ଷମ ସଦା ।
 ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ ହଳଧାଞ୍ଜ ଦ୍ଵିଜୋତ୍ତମ
 ପୁରାଣାଦି ପଢ଼ିବାରେ ଶକ୍ତି ଅନୁପମ ।
 ସେ ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
 ସରବେ ବିମୁନ୍ଧ ଶୁଣି ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଶ୍ଵର ।
 ହଳଧାଞ୍ଜ ଦିନେ ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲୁବେଳେ
 ଶିଶୁର ଦର୍ଶନ କଥା ପ୍ରଭୁ ପଶ୍ଚ କଲେ ।
 ହଳଧାଞ୍ଜ ଶାସ୍ତ୍ର କାଢ଼ି କଲେ ପ୍ରତିପନ୍ନ
 ଭବର ଅଗାଧ ବସ୍ତୁ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ ।
 ଭବାବେଶେ ହୁଏ ଯେଉଁ ରୂପ ଅନୁଭୂତ
 ସେ ସକଳ ମିଥ୍ୟା, ଏହା ଶାସ୍ତ୍ରର ଉକ୍ତି ।
 ବାଳକ ସ୍ଵଭାବାପନ୍ନ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଏମନ୍ତ ପିତାନ୍ତେ ହେଲେ ବରଲିତ ଭର ।
 ବିଷମ ସନ୍ଦେହେ ଚିତ୍ତ ହେଲ ଆଲୋଡ଼ିତ
 “ଭ୍ରମାସୁକ ଅଟଇ କି ମୋ ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥ ?
 ଭବାବେଶେ ଦେଖିଲି ମୁଁ ଯେତେ ବହୁ ରୂପ
 ଆଦେଶ ଲଭିଲି ଯେତେ ତାଙ୍କର ସମ୍ପାଦ ।

ସେ ସବୁ କି ତେବେ ମୋର ମନର ବିକାର
 ଭଣିଲେ କି ଜଗଜ୍ଞାତୀ ମୋତେ ଏ ପ୍ରକାର ।”
 ବିଷୟ ବଦନେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି
 ଦେଖାନ୍ତୁ କହଲେ କେତେ ଆକ୍ଷେପରେ ଦାଣୀ
 “ନିରକ୍ଷର ମୂର୍ଖ ମୁହିଁ ଆଲୋ ଜଗଦମ୍ବୁ
 ଭଣିଲୁ କି ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ତୁ ଏଭାବେ ।”
 ଏମନ୍ତ କହଣ ଦେବ କାନ୍ଦଲେ ବହୁତ
 ଯା ଶୁଣି ଦେଖା ଆସନ ଟଳିଲି ହୃଦୟ ।
 ଅବଶେଷେ ହେଲ ଏକ ଅଭୂତ ଦର୍ଶନ
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ବିନରଣ ।
 ଯେ ଗୁହ୍ୟେ ବସିଣ ଦେବ ଏସନେ କାନ୍ଦଲେ
 ଶୂନ୍ୟରୁ ଉଠିଲି ଧୂମ ତାର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳେ ।
 ତଦନ୍ତେ ଧରଣ ତାହା ଲୁହୁଡ଼ି ଆକାର
 କିପଦାଣ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କଲୁ ସେ ଗୁହର ।
 ଜୀବନ୍ତ ମୂରତି ଏକ ତହିଁ ବାହାଶଲ
 ଯାର ଦବ୍ୟରୂପ ଦେଖି ମୁନ୍ଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରବଳା ।
 ସଦାସ୍ୟ ବଦନ ଦୀର୍ଘ ଶୁଣୁ ଲମ୍ବମାନ
 ଜନମନୋହର ରୂପ, ଜ୍ୟୋତି ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚାହିଁଣ ମୁହିଁ କହଲେ ଗର୍ଭୀରେ
 “ଭବ ଦେନ ଭବେ ମମ୍ଭୁ ଆଥ ନିରନ୍ତରେ ।”
 ତଦନ୍ତର ଏସନେ ସେ କରଣ ଆଶିଷ
 କୁହୁଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ପୁନଃ ହୋଇଲେ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
 ତଦନ୍ତେ ନିମିଷ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ହିତ ଧୂମ
 ଦୈବ ବାଣୀରେ ଆଶୁପ୍ର ହେଲେ ଗୁଣଧାମ ।
 ହଳଧାଞ୍ଜ କଥା ଶୁଣି ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଦିନେ
 ବିଷମ ସନ୍ଦେହେ ଉତ୍ସୁକଲ ତାଙ୍କ ମନେ ।
 ମୀମାଂସାର୍ଥେ ଦେବୀ ପାଶେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ
 ବୋଇଲେ ସକଳ କଥା କାନ୍ଦ ବିଶ୍ଵପାଇଁ ।
 ପ୍ରସନ୍ନା ହୋଇଣ ଭଗବତ୍ ଜଗନ୍ନାଥା
 ନାରାୟଣେ ଘଟପାଶ୍ଵେ ହେଲେ ଆବିର୍ଭୂତା ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭାଷିଲେ ଧୀରେ ସମ୍ବେଦ ବଚନ
 “ଭବେ ବୁଝିଥାଅ ବସ୍ତୁ ! ହୃଦୟ ଅନୁକ୍ଷଣ ।”
 ଏମନ୍ତେ ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ପୁନଃବାର
 ସାଧନେ ନିମନ୍ତ ହେଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପର ।
 ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ ଯେତେ ଗୋପନରେ କଲେ
 ବିଶେଷ ବିବୃତ କେହି କାଣି ନ ପାରିଲେ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସହ ସାଧୁଜନେ କର ଅବଧାନ
 ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ପଣ୍ଡିତ ହଲଧାଣ୍ଡକର ଗୁଣ ।
 ବୟସରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଥିଲେ ଦ୍ଵିଜ ହଲଧାଣ୍ଡ
 ଯେପରି ପଣ୍ଡିତ, ଭକ୍ତ ସାଧକ ସେପରି ।
 ବୈଷ୍ଣବ ପଦ୍ମାରେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବିଲକ୍ଷଣ
 ବେଶ୍ୟା ଦେନ କରୁଥିଲେ ପ୍ରେମର ସାଧନ ।
 ମନ୍ଦିରର ଲୁଟାଗଣ ଏହା ଜାଣିପାରି
 ଖବ୍ ଆଲୋଚନା କଲେ ପଶ୍ଚାତେ ତାଙ୍କର ।
 ସିଦ୍ଧବାନ ଦ୍ଵିଜ ବୋଲି ଥିଲା ତାଙ୍କ ଖ୍ୟାତି
 ଯା'କୁ ଯା ବୋଲନ୍ତି ଭୁବ ହୁଏ ଫଳବତୀ ।
 ଏ କଥା କହିଲେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ହେବ ରୋଷ
 ସ୍ଵଷ୍ଟ କହବାକୁ କା'ର ନ ହୁଏ ସାହସ ।
 ନିର୍ଭୀକ ଶ୍ରୀଦେବରାୟ ଜାଣିଲେ ଯେମନ୍ତ
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କର ନିନ୍ଦାବାଦ ହେଉଛି ଏମନ୍ତ ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ଦିନେ ସବୁ ନିବେଦିଲେ
 ତାହା ଶୁଣି ହଲଧାଣ୍ଡ ମନେ କୋପ କଲେ ।
 କନିଷ୍ଠ ହୋଇ ନିନ୍ଦାକୁ ଏମନ୍ତେ ରୁ ମୋତେ
 ଯେ ମୁଖେ ଶୁଣିଲୁ, ଚକ୍ରପ୍ରାପ୍ତ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦେ ।
 ଏ ଶ୍ରବେ ଦେଲୁ ଦ୍ଵିଜବର ଅଭିଶାପ
 କ୍ଷମା ମାଗିଲେହେଁ ଶାନ୍ତ ନୋହୁଲା ସେ କୋପ ।
 କୟାକାଳ ପରେ ରାତି ପ୍ରଥମ ପ୍ରହରେ
 ତାଙ୍କୁ ସଲ ସଲ ହୋଇ ବିଶେଷ ଭାବରେ ।
 ବୋହୁଲ ଶୋଣିତଧାରୀ ଶ୍ରୀମୁଖ ତାଙ୍କର
 ବର୍ଣ୍ଣେ ସଦ୍ୟ ଶିମପତ୍ର ରସ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ଶୋଣିତର କୟାଦଂଶ ଲଗିଣ ଦନ୍ତରେ
 ଝୁଲିଲା ତହିଁରୁ ବଟ-ଓହଳ ଆକାରେ ।
 ମୁଖେ ଲୁଗା ଦେଇ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 ରକ୍ତ ବନ୍ଧ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବାରମ୍ବାର ।
 ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସ ତାଙ୍କ ହୋଇଲା ବିଫଳ
 ଉପାୟ ନ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ହେଲେ ଭୟାକୁଳ ।
 ମନ୍ଦିରସ୍ଥ କର୍ମଗୁଣ ପାଇ ଏ ବାରତା
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମୀପେ ଧାଇଁ ପହଞ୍ଚି କି କଥା ।
 ହଲଧାଣ୍ଡକୁ ତନ୍ମଧ୍ୟେ କଣିଶ ଦର୍ଶନ
 ଶ୍ରୀଦେବ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ କାତରେ ବଚନ ।
 “ତବ ଅଭିଶାପୁଁ ହେଲ ଏ ଅବସ୍ଥା ମୋର
 କେ ଜାଣେ କି ଫଳ ଶେଷେ ହୋଇବ ଏହାର ।”

କନିଷ୍ଠଙ୍କ ସକରୁଣ ବଚନ ଶୁଣିଣ
 ସକାତରେ ହଲଧାଣ୍ଡ ନଗଲେ ରୋଦନ ।
 ପୁଣିଜ ପ୍ରାଚୀନ ସାଧୁ ଜଣେ ସେ ହବସ
 କାହୁଁ ଆସି ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ କଣଥିଲେ ବାସ ।
 ଗୋଲମାଲ ଶୁଣି ସେହୁ ପ୍ରଶ୍ନର ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ
 ଖରଚରେ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଆସି ।
 ଶୋଣିତର ରଜ ଆଉ ଯେ ସ୍ଥାନୁଁ ବହୁଲ
 ତାହା ଦେଖି କହିଲେ ସେ ଭୟ କିଛି ନାହିଁ ।
 “ମୋ ବିଶ୍ଵାସ ରୁନ୍ଦେ ଯୋଗାଭ୍ୟାସେ ରତ ଥିଲୁ
 ଶୋଣିତ ବାହାରି ତବ ହୋଇଛି ମଙ୍ଗଳ ।
 ହଟଯୋଗ ସାଧନର ତରମେ ଗମିଣ
 ଜଡ଼ ସମାଧିର ହେଉଥିଲା ଉପକମ ।
 ପୁଷ୍ପମ୍ନା ନାଡ଼ୀର ଦ୍ଵାର ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ
 ଦୁର୍ଘସିନ୍ଧୁ ଶୋଣିତ ଶିରେ ଯାଉଥିଲା ବୋହୁ ।
 ମନ୍ତ୍ରସ୍ଵରେ ନ ଉଠିଣ ସେ ସବୁ ଶୋଣିତ
 ଅନ୍ୟ ବାଟ ଦେଇ ତାହା ହେଲୁ ବହୁର୍ଗତ ।
 ମୋ ମତେ ଅଟଇ ଏହା ମଙ୍ଗଳ ସୂଚନା
 ଏଥପାଇଁ କର ନାହିଁ କେବେହେଁ ଭୀନନା ।
 ବାହାରି ନ ଯାଇ ରକ୍ତ ଉଠିଥିଲେ ଶିରେ
 ଲଭୁଥାନ୍ତୁ ରୁନ୍ଦେ ଜଡ଼ ସମାଧି ଅତରେ ।
 ଘଟଣା ଦେଖିଣ ମୋର ହୁଅଇ ବିଶ୍ଵାସ
 ଦେବୀଙ୍କର ଅଛି କିଛି ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
 ଯାହା ସେହୁ ରୁନ୍ଦେ ଦ୍ଵାରା କରିବେ ସାଧନ
 ସେଥପାଇଁ ରୁନ୍ଦେ କାୟା କଲେ ଫରକ୍ଷଣ ।”
 ଏମନ୍ତ ଆଶ୍ଵାସ ବାଣୀ ଶୁଣି ସାଧୁଙ୍କର
 ଆଶ୍ଵସ୍ତ ହୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଅଭିଶାପ କାର୍ଯ୍ୟେ ପରିଣତ
 ବିଧାତାଙ୍କ ଲୀଳା ଅଟେ ଏ ଭବେ ଅଭୁତ ।
 ଆପଣେ ଆଚରି ହଟଯୋଗର ସାଧନ
 ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ କହିଲେନ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 “ହଟ ଯୋଗେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ସେ ସାଧନଚୟ
 କଳିଯୁଗ ପ୍ରାଣୀ ପକ୍ଷେ ନୁହେଁ ତା ବିଧେୟ ।
 କଳିରେ ଅଲ୍ଲୀୟ ପ୍ରାଣୀ, ଅନ୍ୟଗତ ପ୍ରାଣ
 ହଟ ଯୋଗାଭ୍ୟାସେ କାୟା ସୁଦୃଢ଼ କରିଣ ।
 ରକ୍ତଯୋଗ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲଭିବେ ଉତ୍ତର
 ଏତେ କରିବାକୁ କାହିଁ ଆୟୁଷ ତାହାର ।”

ହୃତଯୋଗ ଚିନ୍ତାଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ହେଲେ
 ସିଦ୍ଧ ଗୁରୁ ପାଶେ ପାଶେ ଥିବେ ସଦାବେଳେ ।
 ଆହାର ବିହାର ଆଦି ସବୁ ବିଷୟରେ
 ଚଳିବାକୁ ହେବ ତାଙ୍କ ଆଦେଶାନୁସାରେ ।
 ନିୟମର ଅଳପକେ ହେଲେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ
 ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚୟ କମ୍ପା ବ୍ୟାଧି-ଉପକ୍ରମ ।
 ଏ ହେତୁ ସେ ଯୋଗ ପତ୍ନୀ ଅଟାବ କଠିନ
 କଲିୟାଣେ ସେ ସବୁର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
 ବାୟୁକୁ ବୁଦ୍ଧିଶ ମନ ନିରୋଧ କରିଣ
 ପ୍ରାଣାୟାମ କୁମ୍ଭକାଦି ତହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
 ଭକତି ସହିତ ବିଭୁ ଧ୍ୟାନେ ନିମଜ୍ଜିଲେ
 ବାୟୁ ମନ ମଧ୍ୟ ରୁଦ୍ଧ ହୋନ୍ତି ଏକାବେଳେ ।”
 କଲିରେ ଅଲ୍ଲୀୟୁ ପ୍ରାଣୀ ଦେହେ ଶୀତବଳ
 ଏମନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ମନେ ପ୍ରଭୁ ଆଦମ୍ଭଳ ।
 ଇଷ୍ଟ ଲଭ ପାଇଁ ମାର୍ଗ କଲେକ ପୁରମ
 ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ କୃପା ଅପାର ଅସୀମ ।
 “ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ର ବିଦ୍ୟୋଗରେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଚିତ୍ତେ
 ଛଟପଟ ବ୍ୟାକୁଳତା ଯେଉଁ ପରିମିତେ ।
 ସେହୁପରି ଯାର ପ୍ରାଣ କାନ୍ଦେ ବିଭୁ ପାଇଁ
 ଆଉ ତା ଅସ୍ତ୍ରପ୍ରହର ହୋଇଲେକ ସ୍ଥାୟୀ ।
 କରୁଣାପାଗର ହରି ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
 ଦୟା ବହୁ ଥରେ ହେଲେ ଦେବେ ଦରଶନ ।”
 ଶ୍ରୀ ରାମପଣି ଶୁଣି ବ୍ୟାଧିର ବାରତା
 ଆଶ୍ରେଣ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ହେଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିନ୍ତିତା ।
 ଯାଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ନିରତ ରହୁଳ
 ତାଙ୍କ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟଭଙ୍ଗ ଶୁଣି ଅନ୍ତର ବ୍ୟାକୁଳ ।
 ମଥୁରାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତହିଁ କରଣ ବିରୁଦ୍ଧ
 ଆଦେଶିଲେ କରିବାକୁ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରତିକାର ।
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନାସକ୍ତ ଯାହାଙ୍କର ପ୍ରାଣ
 ସେ ଅବା ବୁଝିବେ କିଏ ବ୍ୟାଧିର କାରଣ ।
 ଖବୁ ବୁଦ୍ଧିଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତ ଶ୍ରୀଦେବ ଆଚର
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟାକୁଳତା ଜନ୍ମିତ ତାଙ୍କର ।
 ସେ ବ୍ରତକୁ ଭଗ୍ନ କଲେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ଦୃଶ୍ୟଭୂତ ହେବ ବ୍ୟାଧି ସମ୍ୟକ ଶାବରେ ।
 ଏମନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ମନେ ଶ୍ରୀ ରାମପଣି
 ବ୍ରତ ଭଙ୍ଗ ତେଷ୍ଟ କଲେ ବାସୁଙ୍କନା ଆଣି ।

ରୂପସୀ ଯୁଗ୍ମ ଦୁଇ ବେଶଭୂଷା ହୋଇ
 ଅଇଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରେ ଶ୍ରୀ-ଅଜ୍ଞା ପାଇ ।
 ଯେ ପ୍ରକୋଷ୍ଠେ ପ୍ରଭୁଦେବ ଶଯ୍ୟାରେ ଶାୟିତ
 ବେଳକାଳ ଜାଣି ତହିଁ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ଭୁଲିବା ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ଦେବଙ୍କର ମନ
 ଦେଖାଇଲେ ବାରନାଶ ନାନା ପ୍ରଲୋଭନ ।
 ଦରଶନ ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଆଦିନାଥ
 ‘ମା’ ‘ମା’ ବୋଲି ଦେବାଜ୍ଞାନେ ଭୂତଲେ ପଡ଼ିତ ।
 ବାଳକ ସୁଭାବାପନ୍ନ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ଶତଶତ ଦୂରେ ଥାନ୍ତି ଯାଙ୍କୁ ସଦା ଡରି ।
 ନିରତେ କରିନ୍ତି ଶୀଘ୍ର ବିଭୁ ଯାଙ୍କ ସହ
 ଆଦିବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଯେହୁ ପବନ ବିଶ୍ରୁତ ।
 ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀବୀଷ୍ଣୁ ଦେଖି ନାଶ ଦୁହିଁଙ୍କର
 ହୃଦୟେ ବାସୁଙ୍କ ଶବ ହୋଇଲ ସଞ୍ଚାର ।
 ନିମିଷେ ଗମିଲୁ ଦୂରେ କୋଟି ଜନ୍ମ ପାପ
 ନିବଡ଼ ଚିମିର ଯଥା ଆଲୋକ ସମୀପ ।
 ଆପଣା କୁଳର୍ଣ୍ଣେ ଦୁହେଁ ଅନୁଜପ୍ତା ହୋଇ
 କରଯୋଡ଼ଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ କ୍ଷମା ପାଇଁ ।
 କାତର ଫଳନ ଶୁଣି ନାଶ ଦୁହିଁଙ୍କର
 ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ସଜ୍ଜା ଲଭି ଉଠିଲେ ସହର ।
 ଜଗତ ଜନନୀ ଜ୍ଞାନେ ବାସୁଙ୍କନା ଜନେ
 ଯୋଡ଼କରେ ନିମୟାର କଲେ ତତକ୍ଷଣେ ।
 ବ୍ୟର୍ଥ ମନୋରଥ ହୋଇ ସେ ଦୁହେଁ ଏମନ୍ତ
 ଶ୍ରୀପାଶେ ନିବେଦିଲେ ସରବ ବୁଦ୍ଧାନ୍ତ ।
 ଏଥରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୋହୁ ମଥୁର ମୋହନ
 ପରାସ୍ତାଥେ ପୁନଃବାର କଲେ ଆୟୋଜନ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମୀବାହୁ ନାମେ ବେଶ୍ୟା ଅତି ରୂପବତୀ
 କଲିକତା ସହରରେ ଯାର ବଡ଼ ଖ୍ୟାତି ।
 ଯାହାର ଗୌରବ କଥା କହୁ ନ ହୁଅଇ
 ମୁନି ରୁଷି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶନେ ଭୁଲିଲ ।
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପରାମର୍ଶ କରିଣ ମଥୁର
 ଷୋଡ଼ଶୀ ରୂପସୀ ଦଳେ କଲେ ଏକତର ।
 ମେଢୁଆ ବଜାରେ ଏକ ପତ୍ନୀ ଭବନରେ
 ପରାସ୍ତା ସ୍ଥଳ ସ୍ଥରେ କଲେ ଗୋପନରେ ।
 ବେଶ୍ୟାଙ୍କ ସମୀପେ ତହିଁ କଲେ ଅର୍ଜୀକାର
 କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧ ହେଲେ ଦେବେ ଯଥା ପୁରସ୍କାର ।

ଷୋଡ଼ଶୀ ଯୁବତୀ ସଙ୍ଗେ ଧରି ଲକ୍ଷ୍ମୀବାରି
 ବାନ୍ଧିଲେ ମୋହନ ବେଶ ପ୍ରଲୋଭନ ପାଇଁ ।
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟେ ଆସି ମଥୁରା ମୋହନ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ଧୀରେ ମଧୁର ବଚନ ।
 ବୋ ଦେବ ! ଆସନ୍ତୁ ଯିବା ସହର ଭ୍ରମଣେ
 ଆଣିବୁ ଫିଟନ ଗାଡ଼ି ସଙ୍ଗେ ସେ କାରଣେ ।
 ମଥୁରାଙ୍କ ଅନୁନୟ ଶୁଣି ଭବନାଥେ
 ବିଚେକଲେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତରୀତ ଚିତ୍ତେ ।
 ସୁନ୍ଦର ଫିଟନ ଗାଡ଼ି ପୁସ୍ତକିତ ଭଲେ
 ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରୀ ଦେବସ୍ବୟ ସେଥରେ ବସିଲେ ।
 ବେନ ଅଶ୍ବେ ଯୋଗୁଗାଡ଼ି ଦୁର୍ଗାମୀ ଅତି
 ସହସ୍ରରୂପେ ଗଲ ଯଥା ବାସୁଗତି ।
 ନିମିଷେ ଚଳଇ ଗାଡ଼ି ଘଡ଼ିକର ପଥ
 ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ସହ ଯେହ୍ନେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ରଥ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଶର ଗାଡ଼ି ଭ୍ରମି ନାନାସ୍ଥାନେ
 ଅବଶେଷେ ଉପମାତ ବେଶ୍ୟାଙ୍କ ସଦନେ ।
 ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ବେଶ୍ୟାଳୟେ ପ୍ରବେଶ କରାଇ
 କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତରେ ଶ୍ରୀ ମଥୁରା ଗଲେ ଗାଡ଼ି ନେଇ ।
 ନାନା ଆଉରଣେ ବିଭୂଷିତା ବେଶ୍ୟାଗଣ
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଯେହ୍ନେ ସ୍ବରଗର ଅପସରାମାନ ।
 ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ତାଙ୍କୁ ଦେବସ୍ବୟଙ୍କର
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ହୋଇଲୁ ମହାଭବର ସମ୍ଭାର ।
 'ମା' 'ମା' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ ମଥୁରା କଣ୍ଠରେ
 ଶ୍ୟାମା ଗୁଣ ଗାନ କଲେ ପ୍ରେମ ସହକାରେ ।
 ଗୀତ ଶୁଣି ବେଶ୍ୟାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ବିମୋହିତ
 ପାସୋରାଲେ ଯହିଁପାଇଁ ଥିଲେ ନିଷ୍ଠାକିତ ।
 ଶ୍ୟାମାଭବେ ମଉହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ସଜ୍ଜା ହରାଇଣ ନିମଜ୍ଜିଲେ ସମାଧିରେ ।
 ଅଶ୍ରୁତ ଅଦୃଷ୍ଟପୂର୍ବ ଅବସ୍ଥା ଦର୍ଶନେ
 ଅତି ସଶକ୍ତିତ ହେଲେ ବାସୁକୀନାମାନେ ।
 ବାସୁକୀ ଭବରେ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ପ୍ରଣୋଦିତ
 ମାତା ରୁଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭବେ ଶୁଣି ଶ୍ରୀଷ୍ଠାରେ ରତ ।
 ଏମନ୍ତ ସବାଦ ପାଇ ମଥୁରା ମୋହନ
 ବ୍ୟଗ୍ର ଚିତ୍ତେ ପ୍ରବେଶିଲେ ବେଶ୍ୟାଙ୍କ ଭବନ ।
 ସ୍ବଳ୍ପକେ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଲଭିଲେ ଚେତନା
 ଶୀଘ୍ର ଦେଶରଲେ ଗୁଡ଼େ ତାଙ୍କୁ ମହାମନା ।

ଶ୍ରୀମଥୁରା ସ୍ବୟମଣି ଏସନ ପ୍ରତ୍ୟେକ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପସାଣା କଲେ ପୃଥକ ପୃଥକ ।
 ଶ୍ରୀ ଦେବ କହନ୍ତି "ଏହି ଉଭୟ ପୁରରେ
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ସ୍ବରୂପ ଦୃଷ୍ଟ ବାରନାସୀରେ ।
 'ମା' 'ମା' ବୋଲି ଚେଷ୍ଟା ତାଙ୍କୁ କରି ସମ୍ବୋଧନ
 ଦବ୍ୟ ଦରଶନେ ନେଲୁ ହୃଦ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କର୍ମାଙ୍ଗ ରୁଲେ ସକ୍ତିଚିତ ହୋଇ
 ଶରୀରର ଅଭ୍ୟନ୍ତରେ ପ୍ରବେଶିଲୁ ଯାଇ ।"
 ଆପଣା କୁନର୍ମ୍ମ ଭଳି ମଥୁରା ମୋହନ
 ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଆଗମନେ ସକ୍ତିଚିତ ମନ ।
 ଅନ୍ତରର ବ୍ୟଥା ଜାଣି ଶ୍ରୀଦେବ ଅନ୍ତର
 କୌଶଳ କରିଣ ତାହା କଲେ ଦୃଢ଼ଭୂତ ।
 ଦିନକରେ ଦେବସ୍ବୟ ମନ୍ଦର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 ପଦବ୍ରଜେ ବୁଲୁଥିଲେ ଉତ୍ତରୀତ ମନେ ।
 ଶ୍ରୀମଥୁରା ଦୂରୁ ତାଙ୍କୁ କରିଣ ଦର୍ଶନ
 ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଲେ ପାଶେ ଆସିବା କାରଣ ।
 ଆପଣା କୁନର୍ମ୍ମ ଭଳି ଲଜ୍ଜିତ ଅଭ୍ୟନ୍ତ
 ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପ୍ରଭୁ ତାହା ଜାଣିଲେ ଯେମନ୍ତ ।
 ଏକାଧାରେ ଧରିଲେ ସେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ବରୂପ
 ପଶ୍ଚାତେ ଶ୍ୟାମା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ରାମକୃଷ୍ଣ ରୂପ ।
 ପଛରୁ ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖନ୍ତି ମଥୁରା
 ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ବିରାଜିତା ଦେଶ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ଦେଖୁଛୁ ନେତରେ ଯାହା ପତ୍ୟ କ ସ୍ବପନ
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ଆସନ୍ତି ଯେବେ ଏସନ ଭାଳଣ ।
 ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସ୍ବରୂପ
 ବ୍ୟାପାର ଦେଖିଣ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ହେଲୁ ଲେପ ।
 ତନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର ନିଷ୍ଠାସଖ କରନ୍ତି ସେ ଯେତେ
 ବାରମ୍ବାର ଦୃଷ୍ଟ ହେଲୁ ରୂପ ସେହମତେ ।
 ବ୍ୟଗ୍ରତା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼ତର
 ଝିରି ରହି ନ ପାରିଲେ ଆଉ ଯେ ମଥୁରା ।
 ଭକ୍ତିଭରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଶ୍ରେ ଆସିଣ ଦଉଡ଼ି
 ଠିଆ ହେଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ।
 ପରଶିଲେ ପ୍ରଭୁ ତହିଁ ସହାୟ୍ୟ ବଦନେ
 "କପାଇଁ ଅଭାଳ ଧାଇଁ ମୋର ସନ୍ନିଧାନେ ।"
 ମଥୁରାଙ୍କ ମୁଖ ଆଉ ବାକ୍ୟ ନ ଶୁଣିଲୁ
 ଅଶ୍ରୁଧାର ଅନର୍ଗଳ ନେତ୍ର ବହୁଗଲୁ ।

ଶ୍ରୀଚରଣେ ଅପରାଧ କରୁଥିଲେ ଯେତେ
 ଅନ୍ତରେ ମାରିଲେ କ୍ଷମା ଭକ୍ଷା ତା ନିମନ୍ତେ ।
 ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ବେଦନା ଜାଣି ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି
 ଆଶ୍ୱାସିଲେ ମଥୁରାକୁ କହ ମୁଦୁ ବାଣୀ
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଅମୃତ କଥନ
 ଅତ୍ୟଭୂତ ପଟ୍ଟଣାରେ ତାହା ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।
 ମଥୁରା ପହଞ୍ଚିଲେ ତନେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଭଦ୍ରାପାଦରେ କରୁଥିଲେ ପୁଣେ ବିଚରଣ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ କହୁଲେ ଧୀରେ ତାକଣ ମଥୁରେ
 “ବିଭୁଜ ମହିମା ଦେଖ କେପନ ବିସ୍ତାରେ ।
 ପଥପୁଷ୍ପ ତରୁଳତା ଶୋଭେ କି ପୁନର
 ବର୍ଣ୍ଣେ ଗୁଣେ ରୂପେ ପରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ।”
 ଭିତ୍ତିରେ ଭସିଲେ ତହିଁ ମଥୁରା ମୋହନ
 “ନିୟମେ କରନ୍ତି ବିହୁ ପୂଜନ ପାଳନ ।
 ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷେ ଯେଉଁ ଫଳ କୁସୁମ ଧରଇ
 ସେହି ଫଳ ସେହି ପୁଷ୍ପ କାଳେ କାଳେ ତହିଁ ।
 ନିୟମେ ପୂଜନ୍ତି ସବୁ ପରମ ଭଗ୍ନ
 ନିୟମ ଲଙ୍ଘନେ ଶକ୍ତି ନ ଥାଏ ତାଙ୍କର ।”
 ମଥୁରା ବଚନ ଶୁଣି ଶ୍ରୀଦେବ ଭସିଲେ
 “ଯେ ପୂଜେ ନିୟମ, ସେହୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀପାରେ ହେଲେ ।
 ଯେ ବୃକ୍ଷେ ଦେଖୁଛ ନାଲି ଜବା ପୁଷ୍ପ ଛିତ
 ଇଚ୍ଛାକଲେ ଧଳା ପୁଷ୍ପ ତହିଁ କୁପ୍ରମିତ ।”
 ମଥୁରା ବୋଇଲେ “ତାହା ନ ହୁଏ ସମ୍ଭବ
 ଏକ ବୃକ୍ଷେ ଦୁଇରଙ୍ଗ କପଣ ହୋଇବ ।”
 ଭିତ୍ତିର ନ ଦେଇ ପ୍ରଭୁ ରହୁଲେ ମଉନ
 ଭ୍ରମଣେ ବାହାର ହେଲେ ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଘନ ।
 ନାନା ସ୍ଥାନ ପରିଭ୍ରମି ଶେଷେ ଉପମତ
 ଯହିଁ ଦେଖିଥିଲେ ରକ୍ତ ଜବା ପୁଷ୍ପ ଛିତ ।
 ଏକ ବୃକ୍ଷେ ଧଳା ନାଲି ଦୁଇ ପୁଷ୍ପ ଦେଖି
 ଶ୍ରୀଦେବ କହୁଲେ ତହିଁ ମଥୁରାକୁ ତାକ ।
 “ଛୋଟପଟୁ ଇଚ୍ଛାକଲେ କିପ ନ ହୁଅଇ
 ଏକ ବୃକ୍ଷେ ଦେଖ ପୁଷ୍ପ ଦୁଇ ରଙ୍ଗେ ଥାଇ ।”
 ଅଭୂତ ବ୍ୟାପାର ଦେଖି ମଥୁରା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
 ଭଗବାନଙ୍କର ଭବେ ଅରୁଣ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।
 ପୁଷ୍ପଦଳ କଥା ପୁର ମଥୁରା ମୋହନ
 ବାରମ୍ବାର ପୁନା କଲେ ଯୁଗଳ ଚରଣ ।

ଆଉତନେ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ ଶିବଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ
 ଶିବ ପ୍ରୋଥ ପଡୁଥିଲେ ଭକ୍ତି ସହକାରେ ।
 ନିମ୍ନର ଛନ୍ଦଟି ପାଠ କଲେ ଯେତେବେଳେ
 ଆତ୍ମହରା ହୋଇଲେକ ଭବର ପ୍ରାବଲ୍ୟେ ।
 “ଅପିତ ଗିରିସମଂ ସ୍ୟାତ୍ କଳ୍ପନଂ ପିତୃପାତେ
 ସୁରତରୁବର ଶାଶ୍ୱା ଲେଖନୀ ପଥମୁର୍ଦ୍ଧା
 ଲିଖତି ଯଦ୍ ଗୁହ୍ୟତ୍ତା ସାରଦା ସର୍ବକାଳଂ
 ଜଦପି ତବ ଗୁଣାନାମୀଶ ପାରଂ ନ ଯାତି ।”
 ଏ ଶ୍ଳୋକଟି ବାରମ୍ବାର କଣେ ଆବୃତ୍ତି
 ବୋଲୁଛନ୍ତି “ହେଇ ହେଇ ଶିବ ପଶୁପତି ।”
 ସେ ଦବ୍ୟ ରୂପ ଦର୍ଶନେ ଏପନ ବିହ୍ୱଳ
 ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଭାଷ ‘ଶିବ’ ‘ଶିବ’ ହିଁ କେବଳ ।
 ଦବ୍ୟ ରାଗ ପଶରୁମି ମାନସ ଏମନ୍ତ
 ଏକାବେଳେ ହୋଇଛନ୍ତି ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନତ୍ୟାଗ ।
 ଦର ଦର ବହୁସାଧା ନେତ୍ର ଅଶ୍ରୁଧାର
 ପିକ୍ତକଲ୍ପ ଗନ୍ତ ବନ୍ଧ ଚରଣ ଆବର ।
 ବ୍ୟାପାର ଅଟଇ କିପ ଜାଣିବା କାରଣ
 ଧାର୍ମିକେକ ମନ୍ଦିରର କର୍ମରୁଗଣ ।
 ସଂସାର ଲୋକେ ନ ରୁଚି ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଏହାର
 ମସ୍ତିଷ୍କ ବିକୃତ ବୋଲି କରଲେ ଯେ ପ୍ରିର ।
 କେହୁ କେହୁ କହୁଲେ ଯେ ଅତି ଖୋଧରରେ
 ଭକ୍ତି ଆଶ ବାରୁଳକୁ ମନ୍ଦର ବାହାରେ ।
 ନାନାକଥା ଏ ପ୍ରକାରେ କହୁଲେ ହେଁ ତହିଁ
 ସେଥିପ୍ରତି ଦେବଙ୍କର ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ତ ନାହିଁ ।
 ଏକାଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ମଥୁରା ମୋହନ
 ନିବାସିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବ୍ୟାପାର ରୁଚିଣ ।
 “ସ୍ମରଣ କର ନାହିଁ କେହୁ ତାଙ୍କର ଶରୀର
 ବିହରନ୍ତି ଯହିଁ ନିଜେ ପ୍ରଭୁ ମହେଶ୍ୱର ।”
 ଆହା କି ପ୍ରଶାନ୍ତ ଧୀର ଗମ୍ଭୀର ମୁରତି
 ଶିରେ ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିପୁଷ୍ପ, ଶୁଭ୍ର ଅଙ୍ଗ କାନ୍ତି ।
 ସତେ ଯେହ୍ନେ ଉପାପତି ସୁଧାମ ତେଜଶ
 ପ୍ରାଣୀକ କଲ୍ୟାଣ ହେତୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଆରମ୍ଭନ ।
 ଦବ୍ୟ ଭବୋଚ୍ଛ୍ୱାସେ କ୍ଷଣେ ପୁର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ
 ସତତ୍ୱ ନୟନେ ରୁହିଁ ହେଲେ ପ୍ରମୁଦିତ ।
 ଏମନ୍ତେ ଦେଖିଣ ନାନାପ୍ରକାର ମୁରତି
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ଦୃଢ଼ ହେଲେ ମଥୁରାଙ୍କ ଭକ୍ତ ।

ଭକ୍ତମଣି ରାମକୃଷ୍ଣ ଯିଶୁର୍ଦ୍ଧା ଦର୍ଶନେ
ଅନୁରାଗେ ବନ୍ଧା ଥିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ।
ଉଭୟେ ବିରାଜି ଏବେ କରଲେକ ସ୍ଥିର
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ପୀଡ଼ା ନୁହଇ ତାଙ୍କର ।
ଦାହନା ବ୍ୟାଧିରେ ପ୍ରଭୁ ପାଇଛନ୍ତି କ୍ଳେଶ
ଏହା ଦେଖି ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣେ ଆତ୍ମାତ ବିଶେଷ ।
ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚକ୍ରାକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାପ୍ରସାଦ
ତାଙ୍କ ସମୀପେ ମଧୁର ପେଶଲେ ସବାଦ ।
ପରାକ୍ଷା କରଣ ତାଙ୍କୁ ବୈଦ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର
ସ୍ଥିରକଲେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ବ୍ୟାଧିର କାରଣ ।
ଶାରବାକୁ ଦେଲେ ବଡ଼, ତୈଳ ମରଦନେ
ଏମନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଗଲେ ନିଜ ସ୍ଥାନେ ।
ଯଥାବିଧି ଚକ୍ରାକ୍ଷରେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଗତ
ଉପଶମ ନୋହୁଏ ବ୍ୟାଧିର କହୁତ ।
ଦିନ ଯେତେ ଅଗ୍ରସର, ବୃଦ୍ଧି ତେତେ ବ୍ୟାଧି
ତାହା ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣନିଧି ।
ବୈଦ୍ୟକୁ ସକଳ କଥା ଜ୍ଞାପନ ନିମିତ୍ତ
ତାଙ୍କର ସଦନେ ଦିନେ ନିଜେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ପୁରୁଷ ବଙ୍ଗର ଜଣେ ଖ୍ୟାତ ଚକ୍ରାକ୍ଷ
ଏକାକୀ ଆସିଲେ କାହିଁ ତହିଁ ଅଗ୍ନିନିଧି ।
ଯୋଗସାଧନାରେ ଥିଲା ତାଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା
ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେ ଜାଣିଲେ ସମସ୍ତ ବାରତା ।
ନିଶ୍ଚୟ ଅଟନ୍ତି ଯୋଗୀ ଏ ମହାପୁରୁଷ
ଯୋଗୀର ଲକ୍ଷଣମାନ ଅଙ୍ଗେ ସୁପ୍ରକାଶ ।
ସନ୍ଦେହ ଭଞ୍ଜନ ହେବୁ ପୁଞ୍ଜିଲେ ବିନୟେ
“ଯୋଗାଭ୍ୟାସ କରିନ୍ତି କି ସାଧୁ ମହାଶୟେ ?”

ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଶ୍ରବଣ କରି ସମସ୍ତ ବିଷୟ
ଦୃଢ଼ାଭୁତ ହେଲା ତାଙ୍କ ଧାରଣା ନିତୟ ।
ଗଙ୍ଗା ପ୍ରସାଦକୁ ତହିଁ କହୁଲେ ସମ୍ବୋଧି
ଏ ବ୍ୟାଧିର ନାହିଁ ସ୍ବଭାବ ! କୌଣସି ଔଷଧି ।
ଯୋଗେଶ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବ୍ୟାଧି ନରେ ଅପ୍ରାପକ
ଯାହାର ହୃଦୟ ଭବେ ସେହୁ ସ୍ବଭାବନ୍ତ ।
ଏତେ କଥା ଶୁଣି ସୁଦା ଗଙ୍ଗା କବିରାଜ
ଚକ୍ରାକ୍ଷ ବକ୍ଷିନ ପାଇଁ ହୋଇଲେ ନାରାଜ ।
ତାଙ୍କ ପାରୁଷଣଯନ୍ତ୍ର କଲେ ପ୍ରତିକାର
ଫଳ ନୋହୁଏ କି ତହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ।
ଗୃହେ ଏଣେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଥିତା ସୁତ କଥା ସ୍ବର ସ୍ବର ।
କନିଷ୍ଠ ସନ୍ତାନଠାରେ ମାତାମାନଙ୍କର
ମାୟାମମତା ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟ ନିନ୍ଦୁର ।
ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ପୁଣି କ୍ୟୃଷ୍ଣସୁତର ବିଦ୍ବୋଗ
କନିଷ୍ଠର ପୁନା ତ୍ୟାଗ ହୋଇଲା ସଂଯୋଗ ।
ଗୋଟି ଗୋଟି ଏ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାମାନ
ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ଜୀବନାକାଶ କଲ ସମାଛନ୍ଦ ।
ଶୋକ ଦୁଃଖାତାତେ ମାତା ହୋଇଣ ନାଚର ।
ସୁତକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ହୋଇଲେ ଅଧୀର ।
ମନୁଷ୍ୟ ପଠାଇ ଗୃହେ ଆଣିଲେ ଫେରାଇ
ଜନ୍ମସ୍ଥାନେ ଉପମାତ ଜଗତ ଗୋପାଇଁ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ କୀର୍ତ୍ତନେ ହେଲେ ଭବସିନ୍ଧୁ ପାର ।
ନ ରହିବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ସଂସାର କଷଣ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମେ ଉଦ୍ଧା ଏବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ସୁଦେଶକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ ଓ ବିବାହ

ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲୁତରୁ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଦ୍ଧ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମ-ଉତ୍ସବ
କାତରେ କରୁଣାକର କରୁଣାସାଗର ।

ଜନ୍ମଭୂମିରେ ପ୍ରବେଶି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ
କେମନ୍ତେ କରଲେ ଯାତ୍ରା ଶୁଣ ସେ ଚରଣ ।
‘ମା’ ‘ମା’ ବୋଲି କେତେବେଳେ ବ୍ୟାକୁଳେ ଚିନ୍ତନ
ସ୍ବବାବେଶେ କେତେବେଳେ ଶୂନ୍ୟ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ।

କେତେବେଳେ ଅବା ପୁଣି ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ
 ପ୍ରେମାଳାପେ ମନ୍ଦ୍ର ହୋନ୍ତ ବସୁନ୍ଧାକୁ ନେଇ ।
 ଉଦାରୀନ ଶ୍ଵବ ଚିତ୍ତେ ସତତ ବଳାଶ
 ଆଶୁର ବେଶର ଷ୍ଟୁତ୍ର ବାଳକ ସଦୃଶ ।
 ଲଜ୍ଜା ଘୃଣା ଭୟ ନାହିଁ କିହତ ପ୍ରମାଣ
 ଦୁରୁହ ଅଭୀଷ୍ଟ ଲଭେ ପ୍ରଧାବିତ ପ୍ରାଣ ।
 କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦେଖିଣ ସରବେ ଚନ୍ଦ୍ରତ
 ଭୂତ ପ୍ରେତ ଉପଦେବ ତାଙ୍କଠି ଅଗ୍ନିତ ।
 ସୁତ ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେଶ ବ୍ୟଥିତ ହୃଦୟ
 ମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ କଲେ ବିଧିପ ଉପାୟ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି, ଜଣେ ଆସିଲୁ ଗୁଣିଆ
 ଭୂତ ପ୍ରେତାଦର ଯେହୁ କାଶଲ କମିଆ ।
 ମନ୍ତ୍ର ପାଠ ପରେ ଏକ ବଳିତା ପୋଡ଼ାଇ
 ମୋ ହୃଦ୍ରେ ଅର୍ପିଲୁ ତାର ଧୂମ ଘ୍ରାଣ ପାଇଁ ।
 କହୁଲୁ ଯଦ୍ୟପି ଭୂତପ୍ରେତ ଆଶ୍ରିତବ
 ଏହାକୁ ସୁଦ୍ଧିବା ମାତ୍ରେ ଛାଡ଼ି ପଳାଇବ ।
 କୌଣସି ସୁଫଳ ଏଥୁ ନୋହୁଲୁ ଲକ୍ଷିତ
 ଆରେକ ଗୁଣିଆ ପୁଣି ହେଲେ ସମାହୃତ ।
 ଯଥାବଧି ପୁନା କରି ଗୁଣିଆ ପ୍ରଧାନ
 ଗଞ୍ଜର ଗହରେ କଲେ ଚଣ୍ଡୀକୁ ଆହ୍ୱାନ ।
 ପୁନାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟା ହୋଇ ଚଣ୍ଡୀ ଆବର୍ତ୍ତୁତା
 ବୋଇଲେ ସମେତ ଫେଡ଼ି ଯଥାର୍ଥ ବାରତା ।
 “ଭୂତପ୍ରେତାଗ୍ନିତ ନୁହେଁ ସ୍ଵାଙ୍କର ଶରୀର
 କିମ୍ବା ପୀଡ଼ାଗ୍ରସ୍ତ ନୁହେଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ।”
 ଅତଃପର ଦେବଙ୍କୁ ସେ ସ୍ନେହେ ସମ୍ବୋଧଣ
 କହୁଲେ ମଙ୍ଗଳମୟ ନିଦାନ ବଚନ ।
 “ସାଧୁ ହେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ହେ ଗଦାଇ !
 ବହୁତ ଗୁଆ ଚଟ୍ଟଣ ବିହତ ନୁହଇ ।
 ଗୁଆ ଚଟ୍ଟଣ କଲେକ ବହୁ ପରିମାଣେ
 କାମଗ୍ରସ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ପାଏ ଚିତ୍ତେ ଦିନେ ଦିନେ ।”
 ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଆଦେଶ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ସେହୁ ଦିନୁ ପରିତ୍ୟାଗ କଲେ ସେ ଅଭ୍ୟାସ ।
 ଗ୍ରାମକୁ ଆସିଣ ମଧ୍ୟ ଦେବରାୟଙ୍କର
 ସାଧନ ଭଜନେ ଯୁକ୍ତି ନାହିଁ କିହତର ।
 ସନ୍ନିକଟେ ଯେ ସକଳ ଜନଗୁନ୍ୟ ସ୍ଥାନ
 ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଯାଇ ତହିଁ ଧ୍ୟାନେ ନିମଗନ ।

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଦୁଇଟି ସ୍ଥାନ ଅଟଇ ପ୍ରଶସ୍ତ
 ରୁଧିର ମୋଡ଼ାଲ, ଆଉ ଭୃତଶାଳ ଖ୍ୟାତ ।
 ଦିନ ରାତି କିଛି ମାତ୍ର ନ କରି ବିରୁର
 ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନମନ୍ତୁ ସେଠାର ।
 ମିଷ୍ଟାନ୍ନାଦ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ କରିଣ ସଗ୍ରହ
 ଦେବଦେଶଙ୍କଠି ଭୋଗ ଦିଅନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟହ ।
 ଭୋଗ ଶେଷ ହେଲେ ହାଣ୍ଡି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ସହତ
 ବାୟୁ ବେଗେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ଉଠି ଶୂନ୍ୟରେ ବଲୁପ୍ତ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଯେତେବେଳେ ହୁଏ ବଳିଦାନ
 ଶିବାଗଣ ଆସିଣ ତା କରିନ୍ତି ଭକ୍ଷଣ ।
 କେବେ କେବେ ଦେବାଦେଶୀ ହୋଇ ଆବର୍ତ୍ତୁତ
 ହିତ ବଚନେ କରନ୍ତି ସମେତ ଦୂରତ ।
 ଅତଃପର ଦିନକରେ ପ୍ରଭୁ ନରହଣ
 ଗୃହେ ଫେରିବାକୁ ହେଲୁ ଅଭିଶପ୍ତ ତେଣ ।
 ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ର ପ୍ରାୟ ଆସି ହେଲୁ ସମାଗତ
 ଗୃହେ ନ ଫେରିଲେ ଆଉ ପ୍ରଭୁ ଭବନାଥ ।
 ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେଶୀ ଆଉ ଭ୍ରାତା ରାମେଶ୍ୱର
 ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ହୋଇଲେ ଦୁହେଁ ଅତ୍ୟବ କାତର
 ମାତାଙ୍କ ଆଦେଶେ ରାମେଶ୍ୱର ବାହାରିଲେ
 ନାନା ସ୍ଥାନେ ଖୋଜି ଖୋଜି ଶୁଣାନକୁ ଗଲେ ।
 ଗଦାଇ ଗଦାଇ ବୋଲି ଶଙ୍କ୍ଷାପୁକ୍ତ ଚିତ୍ତେ
 ଆହ୍ୱାନ କରଲେ ତାଙ୍କୁ ଦୂରରୁ ଯେମନ୍ତେ ।
 ଉଚ୍ଚସ୍ଵରେ ଉତ୍ତରଲେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 “ଅଗ୍ରସର ହୁଅ ନାହିଁ ସମୀପେ ମୋହର ।
 ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି ଚଣ୍ଡୀଶ୍ଵମଣ୍ଡା ବହୁତ
 କେ ଜାଣେ ଯଦ୍ୟପି ସେହୁ ହୋଇ ପ୍ରକୃପିତ ।
 କରବେ ଗୁମୁର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ ସାଧନ
 ସେ ନିମନ୍ତେ ଆସିବାକୁ କରୁଛୁ ବାରଣ ।”
 ସାଧନ ଭଜନ କେତେ ହୋଇଲୁ ଏମନ୍ତ
 ମାନବେ ନୋହୁଲେ କେହୁ ସେ ସବୁ ବିହତ ।
 ପୁରୁବର ଉନ୍ମତ୍ତତା ଆଉ ବ୍ୟାକୁଳତା
 ଦୂରଭୂତ ହୋଇ ଏବେ ଉପଶାନ୍ତ ବ୍ୟଥା ।
 ପୁଷ୍ପପତ୍ର ନାହିଁ ଆଉ ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦନ
 ଆଶୁର ବେଶର ଯେହୁେ ନର ସାଧାରଣ ।
 ଦେବଦେଶୀ ପୁନା ଆଉ ଭ୍ରମଣ ଶୁଣାନେ
 ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣେ ।

ଏ ରୂପ ବେଞ୍ଚରେ ଆଉ କାହାର ମନରେ
ରହୁଲ ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
ଏସନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସ୍ନେହମୟୀ ମାତା
ଗୋପନେ ବିଚାର କଲେ ବିଷୟ ଦେବା କଥା ।
ଚୌଦିନେ ପ୍ରହରାନ କଲେ ଆତ୍ମାସୁଖନ
ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ରୀଟିଏ ନୋହୁଲ ଘଟନ ।
ସଦ୍‌ବର୍ଣ୍ଣାୟା ପୁଣି ପାତ୍ରୀ ମିଳିଲ ଯେ ସ୍ଥାନେ
ପଣ ପାଇଁ ବହୁ ଟଙ୍କା ମାଗିଲେ ସେମାନେ ।
ଅର୍ଥାଭାବେ ପ୍ରପାତ୍ତିତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ରାମେଶ୍ୱର
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାପନେ ତହିଁ କଲେ ଅର୍ଥାକାର ।
ଏସନେ ସକଳ ଶ୍ରମ ହେଲୁ ବଢ଼ିଲ
ମାତା ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ହେଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ।
ମାତା ଭ୍ରାତା ଉଭୟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ବିମର୍ଷ
ଭାବବିଷ୍ଣୁ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଦେଲେ ପରାମର୍ଶ ।
“ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା କର କପା ନାନା ସ୍ଥାନେ ଯାଇ
ଜୟରାମବାଟୀ ଗ୍ରାମେ ମୋର ପାତ୍ରୀ ଥାଇ ।
ସତ୍‌-ଗୁଣସୁସମ୍ପନ୍ନା ପୁଣି ସଦ୍‌ବର୍ଣ୍ଣକା
ତାହାର ପିତାଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖ୍ୟୀ ।
ମୋ ସଙ୍ଗେ ସେ ବାଲିକାର ବିଷୟ ହେବା ପାଇଁ
ଚିନ୍ତିତ ରହୁଛୁ ଆଗୁଁ କୁଟାବନ୍ଧା ହୋଇ ।”
ଭଲ ଫଳଟିଏ ଯଥା ବୃକ୍ଷରେ ଫଳିଲେ
ଦିଅଁକୁ ଲାଗିବ ଭୋଗ ଭଲ ପକ୍ୱ ହେଲେ ।
ମାନସିକ କରି ଏହା କୁଟା ଶିଏ ଆଣି
ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଭ ପାତ୍ର ଦେଇଥାନ୍ତି ପାତ୍ରୀ ।
ଏ ବିବାହ ସେହପରି ଆଗନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ହୋଇଥିଲା ଏହା ଯେ ପ୍ରକଟ ।
କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ଅଛଇ ଆବର
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେହୁ ପୁତ୍ର ସମାର୍ପଣ ।
କାମାରପୁରୁର ପଣି ଅନତି ଦୂରରେ
ଖ୍ୟାତନାମା ଗ୍ରାମ ଏକ ଶିପୁଡ଼ ନାମରେ ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଭିନୀ ଦେବୀ ହେମାଙ୍ଗିନୀ
ବିଷୟ କରଥିଲେ ତହିଁ ଉଚ୍ଚ କୁଳ ଜାଣି ।
ହୃଦୟ ମୁଖ୍ୟୀ ନାମ ସନ୍ତାନ ତାଙ୍କର
ସେହୁ ଥିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ସହଚର ।
ତାଙ୍କର ଗୃହକୁ ତେଣୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ କରୁଥିଲେ ଗମନାଗମନ ।

ସୁଗାୟନ ଜଣେ ଥରେ ତହିଁ ଉପସ୍ଥିତ
ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟଗ୍ର ତାଙ୍କ ଗୀତ ଶୁଣିବା ନିମିତ୍ତ ।
ସେଥିପାଇଁ ଯଥାଯଥ ହେଲ ଆୟୋଜନ
ଚରୁଦିନେ ଶୁକ୍ଳ ହେଲ ସେ କଥା ବହନ ।
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନସେ ଆସି ଗ୍ରାମ୍ୟ ନରନାରୀ
ରୁଣ ହେଲେ କେତେ କିଏ କରିବ ସୁମାର ।
ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ସହଚେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଆସିଥିଲେ ତହିଁ ଗୀତ ଶ୍ରବଣ କାରଣ ।
ଗୀତ ସମାପ୍ତ ହେଲୁରୁ ଜଣେକ ରମଣୀ
ସୁଦ୍ଧ ବାଲିକା ଗୋଟିକୁ ତାର କୋଳେ ଘେନି,
ରଙ୍ଗ କରି କହୁଲୁନ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ
କାହାକୁ ହେଉଛି ମନ ବିଷୟଦେବା ପାଇଁ ।
ତକ୍ଷଣେ ସେ ଶିଶୁ କରି ଉତ୍ତୋଳନ କରି
ଅଙ୍ଗୁଳରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିଲା ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
ସେହୁ କନ୍ୟା ଏହୁ ଯା'କୁ ବିବାହ ନିମନ୍ତେ
ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶିଲେ ଦେବ ଭାବବିଷ୍ଣୁ ଚିତ୍ତେ ।
କିଏ ଏ ବାଲିକା ରୂପେ ବିପ୍ରଙ୍କ ସଦନେ
କୋଟୀ ନମସ୍କାର ମୋର ତାଙ୍କର ତରଣେ ।
ଶୁଣ ମନ ଏଥୁଅନ୍ତେ ବିବାହ ବିବୃତ
ଶିଶୁ ରୁଲେ ରଙ୍ଗ କଲେ କେତେ ଜଗପୁତ ।
ନିଜସ୍ୱଳ୍ପ କଥାମତେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ରାମେଶ୍ୱର
ଜୟରାମବାଟୀ ନେକ ସେଗଲେ ସହର ।
ପଞ୍ଚମ ବୟସ ମାତ୍ର କରି ଅତିକ୍ରମ
ବିଷ୍ଣୁ ବୟସରେ କରନ୍ତି ପଦାର୍ପଣ ।
ନିଜଶତ ମୁଦ୍ରା ପଣ ନୋହୁଲେ ପ୍ରାପତ
ବିବାହ ହେବାକୁ କନ୍ୟା ପିତା ଅସମ୍ମତ ।
ଘଟକଠୁଁ ଏ ସଂବାଦ ପାଇଲେ ଯେପରି
ମାତା ପାଶେ ନିବେଦିଲେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ହୃଦୟ କରି ।
ଶୁଣ ସମାର୍ପଣ ଚନ୍ଦ୍ରା ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକେ
ରାମେଶ୍ୱରେ କହୁଲେନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁଲକେ ।
ଏମନ୍ତ ସୁଯୋଗ ରୁମ୍ଭେ କେବେହେଁ ନ ପ୍ରକ୍ତ
ଯେ କୌଣସିମତେ କରି ବିବାହ ଯୋଗାଡ଼ ।
ଏସନ ଆଦେଶ ପାଇ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ରାମେଶ୍ୱର ।
ବିବାହ ନିମନ୍ତେ ଏବେ ହେଲେ ତତପର ।
ବାରଣ ବାସ୍ତବି ପାଲ ବଳଶାଖ ମାତ୍ର
ଶୁଭଦିନ ସ୍ଥିର ହେଲ ବିବାହ ସମାପ୍ତେ

ତେଜଶ୍ଚ ବରଷ ପ୍ରଭୁ କଣ ଅତିକ୍ରମ
 କବିଶରେ କବିଛନ୍ଦ୍ର ମାତ୍ର ପଦାର୍ପଣ ।
 କାମାରସୁକୁର ଗ୍ରାମେ ନରନାଥ ଯେତେ
 ବଦାଳକ୍ତ ଅତି ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
 ତାଙ୍କ ପରଶସ୍ତ୍ର କଥା କଣିଶ ଶ୍ରବଣ
 ମହାନନ୍ଦ ପାରାବାରେ ସର୍ବେ ଶ୍ରୀମାନ ।
 ବିବାହ ଦବସ ଯେବେ ହେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ
 ପ୍ରତିବାସୀ ନାଥମାନେ ହୋଇ ସମବେତ ।
 କେହୁ ବସି ବର ପାଇଁ ଘୋଷଣା ଚନ୍ଦନ
 କୁସୁମ ତୋଳିଲୁ କେହୁ ଗୁଳୁକ୍ତ ଦେଶଣ ।
 କେହୁବା ଗୁଞ୍ଜିଲୁ ମାଳା ଦବ୍ୟ ମନୋହର
 ଚନ୍ଦନ ପିନ୍ଧାଇ କେହୁ ସଜ କଲୁ ବର ।
 କେହୁ ଦେଲୁ ଫୁଲଫୁଲ କେହୁ ଶଙ୍ଖନାଦ
 ଏମନ୍ତେ ଆନନ୍ଦେ ମନୁ ହେଲେ ନାଥବୃନ୍ଦ ।
 ଶୁଭଜଙ୍କ ମନ ନିରାନ୍ଦ ଅତିଶୟ
 ବାଦ୍ୟ ଆଡ଼ମ୍ବରଶୂନ୍ୟ ଶୁଭପରଶୟ ।
 ଅନ୍ତରେ କାଣିଶ ଏହା ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ମଧୁସୂକ୍ଷ୍ମେ କହୁଲେକ ସାନ୍ତୁ ନା ଦେଇଣ ।
 ବୃଥାରେ କପାଇଁ ରୁମ୍ଭେ କରୁଅଛ ଖେଦ
 କପର ବାଜୁଛି ଶୁଣ ସୁମଙ୍ଗଳ ବାଦ୍ୟ ।
 ଏମନ୍ତ କହିଣ ଶିଶୁମତି ଗଦାଧର
 ଶ୍ରୀମୁଖେ କଲେକ ଧ୍ବଜ ବାଦ୍ୟ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ଦତ୍ତ-ଦତ୍ତା ଦୁମ୍ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଦୁମ୍
 ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତ ଦତ୍ତା ଦୁମ୍
 ଏସନେ ବଜାଇ ବାଦ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ଆନନ୍ଦେ ନାଚିଲେ ଗୁହ୍ୟେ ବାଳକ ସଦୃଶ ।
 ରଜପ୍ରିୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏ ରଜ ଦେଖିଣ
 ହସି ହସି ଗଡ଼ଗଲେ ଆଗନ୍ତୁକ ଜନ ।
 ଅତିଶୟ ଲଜ୍ଜାହୀନ ଯାହାର ସ୍ଵରାବ
 ବିବାହ ସମୟେ ତାର ହୃଦ ଲଜ୍ଜାସ୍ଵର ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ଦୃଷ୍ଟି ତାର ବିପକ୍ଷତ ଶୁଦ୍ଧ
 ମରମ ବୁଝାଇ ସେହୁ ଯା ଚିତ୍ତେ ଭଜଇ ।
 ଲଜ୍ଜା ପୂଣ୍ୟ ଭୟଶୂନ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
 ଆଶ୍ଵର ବେରର ସଦା ବାଳକ ସମାନ ।
 ମାୟାମୁକ୍ତ ନେତ୍ରେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ନିରେଖିଲେ
 ସ୍ଵଚ୍ଛ ଦିଶେ ଯେହ୍ନେ କାତେ ମଇଳା ନ ଥିଲେ ।

ମାଙ୍ଗଳିକ ଧ୍ବଜ ମଧ୍ୟେ ବିଜେ କଲେ ବର
 ସନ୍ନିଶ୍ଚେ ପଶ୍ଚାତେ ବର-ଯାତିଶ୍ରୀ ନିକର ।
 ଖାଲି ପାଦ, ଖାଲି ଦେହ, ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି କରେ
 କଟିରେ ଚଦର ଭିଡ଼ା ଗାମୁଛା କାନ୍ଧରେ ।
 ନାନାରଙ୍ଗ କହିରୁନ ଯାଉ ଯାଉ ପଥେ
 ମହେଶ୍ଵର ବିବାହ ବେଳେ ଭୈରବ ଯେମନ୍ତେ ।
 ବରସହ ବରଯାତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରର ଗମନେ
 ବିବାହ ମଣ୍ଡପେ ଉପସ୍ଥିତ ଶୁଭକ୍ଷଣେ ।
 ଶୁଭ ଲଗ୍ନେ ସମାପତ ଶୁଭପରଶୟ
 ଅଭ୍ୟସର କନ୍ୟାକର୍ତ୍ତା ବ୍ୟସ୍ତ ଅତିଶୟ ।
 ବରଯାତ୍ରୀ କନ୍ୟାଯାତ୍ରୀ ସମାଗତ ଯେତେ
 ସ୍ଵେଜନ କରିବେ କି ପ୍ରକାରେ ବିଧିମତେ ।
 ଜହ୍ନମଧ୍ୟେ ଥିଲେ ଯେତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଣ୍ଡିତ
 ସ୍ଥାନାଭାବେ ଅଗ୍ରେ ହେଲୁ ତାଙ୍କର ପଙ୍ଗତ ।
 ପାର୍ଶ୍ଵସ୍ଥିତ କୋଠସ୍ଥରେ ରମଣୀ ମଣ୍ଡଳୀ
 ରଚିଲେ ବାସର ଶଯ୍ୟା ହୋଇ କୁଚ୍ଛୁନଳୀ ।
 ରମଣୀଙ୍କ ରଙ୍ଗ ଡଙ୍ଗ ଦେଖିଲେ ଯେପରି
 ଶ୍ୟାମାସ୍ଵର ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚିତ୍ତେ ଉଦ୍ଘାପନ ।
 ‘ମାଆ’ ‘ମାଆ’ ବୋଲି ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରବେ ବିମୋହିତ
 ଶାନ୍ତ-ବିନୟିତ କଣ୍ଠେ ଗାଇଲେ ସଙ୍ଗୀତ ।
 ପଦ୍ମତୋଳା ଶୁଣି ଯେହ୍ନେ ମୋହିତ ନାଗୁଣୀ
 ସ୍ତମ୍ଭଭୂତ ହେଲେ ତେହ୍ନେ ପୁରୁଷ, ରମଣୀ ।
 ଯେ ଥିଲେ ଯେବଣ ଶ୍ରବେ ପଙ୍ଗତ ଉପରେ
 ରହିଲେ ସେ ଶ୍ରବେ କାଷ୍ଠପିରୁଳା ରୂପରେ ।
 ତରୁଣୀଏ ଆବାକାବା ଶୁଣିଣ ସଙ୍ଗୀତ
 ଅନିମେଷ ନେତ୍ରେ ଚାହିଁ ହେଲେ ଜଡ଼ୀଭୂତ ।
 ରଜ କରବାକୁ ଚିତ୍ତେ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା
 ଏ ରଜ ଦେଖିଣ ତାହା ଦୂରେ ଉଡ଼ିଗଲା ।
 ଧନ୍ୟ ସେ ରମଣୀବୃନ୍ଦ ଏ ମନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳେ
 ହରଗୋଷ୍ଠୀ ଦେନ ଯେହ୍ନେ ଏସନେ ଢେଳିଲେ ।
 ଯେ ଯୁଗ୍ମ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବିରହି ଅକ୍ଷମ
 ହେଲେ ତା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥକ ଜନମ ।
 ମହା ଭାଗ୍ୟବତୀ ପୁଣ୍ୟା ଶାଶୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର
 କାମାତା ସ୍ଵରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
 ତାଙ୍କ ରୂପେ ଭାଗ୍ୟବତୀ କେ ଅଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରରେ
 ବିଶ୍ଵଜନନୀକୁ ଯେହ୍ନେ ଧରିଲେ ଉଦରେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ପଦରେଣୁ ମାଗଇ ଅଧମ
କାତରେ ନରୁଣା କର ପ୍ରଭୁ ଗୁଣ୍ୟମ !
ବିଭ୍ର ଶେଷେ ବରକନ୍ୟା ଗୁହେ ବାହୁଡ଼ିଲେ
ନବ ବଧୂ ପାଇ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରେଣେ ।
ବିଧାତାଙ୍କ ଲୀଳା ଭବେ ଅଟଇ ବିବିଧ ।
ପୁଣ ଦୁଃଖ କାଳେ କାଳେ ଭ୍ରମଇ ଏକଦ ।
ଏ ଆନନ୍ଦ ଦିନେ ନିରାଶର ଉପସ୍ଥିତ
ସେଥିର ସନ୍ଦେଶ ଶୁଣ ହିର କର ଚିତ୍ତ ।
ଗୁହେ ବିରାଜିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା
ଅର୍ଥାତ୍ତେବେ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ଚର ପ୍ରସାଦିତା ।
ଦିଶଗତ ମୁଦ୍ରା ଯାହା ଦେଇଥିଲେ ପଣ
ଅତି କଷ୍ଟେ କରଥିଲେ ତାହା ଆସ୍ତ୍ରୋଜନ ।
ଅଳଙ୍କାର ଚଢ଼ିବାକୁ ଅର୍ଥର ଅଭାବ
ମାଗିଆଣି ଚଳାଇଲେ ବିବାହ ଉତ୍ସବ ।
ଫେରାଇବା ଦିନ କ୍ଷମେ ହେଲ ଉପସ୍ଥିତ
ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ସେଥିପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିନ୍ତିତ ।
ନବବଧୂର ଅଙ୍ଗରୁ ଅଳଙ୍କାରମାନ
ଶାଶୁ ହୋଇ କେଉଁ ପ୍ରାଣେ କାଢ଼ିନେବେ ପୁଣି ।
ଏମନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଚନ୍ଦ୍ରା କରନ୍ତି ରୋଦନ
ଜାଣିପାର ମନ କଥା ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ବଧୂମାତା ନିଦ୍ରାଗତା ଥିଲେ ଯେତେବେଳେ
ଅଳଙ୍କାର କାଢ଼ିନେଲେ ଅପାର କୌଶଳେ ।
ନିଦ୍ରା ଭଜିଲୁ ବଧୂ ଶାଶୁ ପାଶେ ଯାଇ
ବୋଲିଲେ “ଗହଣା ନାହିଁ” ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଦେଖାଇ ।
“ଗୁହେ ଶୋଇଥିଲି ପୁଣେ, ନ ଥିଲେକ କେହି
କେ ନେଲୁ ରୋଗଇ କହୁ ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ ।”
ସଜଳ ଲେବନେ ଚନ୍ଦ୍ରା କୋଲେ ତାଙ୍କୁ ଘେନି
ଭୁଲିଲେ କହି ନାନା ଆଶ୍ୱାସନା ବାଣୀ ।
ଏ ସବାଦ କନ୍ୟାପକ୍ଷ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ
ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ବଢ଼ିଲେ କଟୁ ବଚନେ ବହୁତ ।
ମାତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ କହିଲେ ଗଦାଇ
“ସେମାନଙ୍କ କଥା କହୁ ମନେ ଘେନ ନାହିଁ ।
ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ତ ଏବେ ହୋଇଛି ସମ୍ପନ୍ନ
ଆଉ କି ଫେରାଇ ନେବେ କନ୍ୟାକୁ ସେ ପୁଣି ।
ତାଙ୍କର କଥାର ଆଉ କିସ ଅଛି ମୂଲ୍ୟ
ସେଥିପାଇଁ କେତେବେଳେ ନ ହୁଅ ବ୍ୟାକୁଳ ।”

ପରଶସ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲ ଏ ପ୍ରକାରେ ଶେଷ
ସୁଦେଶେ ରହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଉନବିଂଶ ମାସ ।
ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରକୁ ବିନେ କରଣ ତଦନ୍ତେ
ସାଧନ ଭଜନେ ମନୁ ହେଲେ ପୁରମତେ ।
ପରଶସ୍ତ୍ର କଥା ଶୁଣି କିସ ଭ୍ରମ ମନ !
ଭାବୁର ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଯେହୁ ନରତେ ନିମଗ୍ନ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ଯା’ଙ୍କ ପ୍ରତି ପରମେଶ
ବହୁରନ୍ତି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମାନବ ସଦୃଶ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ କପାଳ ଅବା ନଲେ ପରଶସ୍ତ୍ର
କହୁଛୁ ତା ମର୍ତ୍ତ ଶୁଣ ଚିତ୍ତ କର ଅସ୍ତ୍ର ।
ବାଲ୍ୟକାଳୁଁ ଜ୍ଞାନଭକ୍ତ କରଣ ଅର୍ଜୁନ
ସଂସାର କରନ୍ତି ପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀଗଣ ।
ଅନ୍ତତଃ ସୁଃରେ ସେହୁ ନ ହୋଇ ବିମୁଗ୍ଧ
ଆଶା ନ ରଖନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ବିଭବ ସମ୍ପଦ ।
ଶୋକଦୁଃଖ ଦଶଦୃତା ତାଙ୍କୁ ନ ସ୍ପର୍ଶଇ
ଅଟଳ ସୁମେରୁରୁଲେ ଚିତ୍ତ ଦୃଢ଼ ଆଇ ।
ଏମନ୍ତେ ଆଚର ସେହୁ ବିଦ୍ୟାର ସଂସାର
ହେଲେ ତରଫାନ୍ତି ଏହି ଭବ-ପାରାବାର ।
କରତେ ସ୍ଥାପିବା ପାଇଁ ଏପରି ଆଦର୍ଶ
ପରଶସ୍ତ୍ର ସୂତ୍ରାବଦ୍ଧ ହେଲେ ପରମେଶ ।
ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ର ସମ୍ବୋଧନ ନୁହେଁ ବିବାହର ଲକ୍ଷ୍ୟ
ଆପଣା ଜୀବନେ ପ୍ରଭୁ ଦେଲେ ତାର ସାକ୍ଷ୍ୟ ।
ଗୁହୁହାଣ୍ଡମେ କିପରି ରହୁବାକୁ ହେବ
ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯା କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱଦେବ
ଶୁଣ ଆରେ ବାସୁମନ ! ସେ ଅମ୍ବିୟ ବାଣୀ
ତରଫାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ଭବନଚର୍ଚ୍ଚିଣୀ ।
“ସୁଧମେ ଭାବୁରଲଭ, ତା ପରେ ସଂସାର
ଏହା ଯେ କର ପାଇଇ, ଧନ୍ୟ ସେହୁ ନର ।
ବହୁ ଶ୍ରମ କର ସୁନା ପାଇଲେକ କେହି
ଯେଉଁଠି ତାହାକୁ ରଖୁ ତଦ୍ରୂପ ରହଇ ।
ମାଟିରେ ପୋତୁ ବା ତାକୁ ରଖୁ ବାକସରେ
କମ୍ପା ଫିଙ୍ଗି ଦେଉ ତାକୁ ସାଗର ଗର୍ଭରେ ।
ସୁନାର ଆକାରେ ସୁନା ଥିବ କାଳେ କାଳେ
ବଦଳିବ ନାହିଁ ତାର ରୂପ କେତେବେଳେ ।
ମନ କଥା ଥିଲୁବେଳେ ପଶିଲେ ସଂସାରେ
କଳ୍ପସିତ ହୁଅଇ ତା ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ।

ସେ କାରଣ ଜ୍ଞାନ-ଧନ ନଶଣ ଅର୍ଜୁନ
 ସଂସାରେ ପ୍ରବେଶ ଅଟେ ବିହତ ବ୍ୟାଧି ।
 ବିରାଟ ଜଳଧି ସମ ଏ ଭବ ସଂସାର
 ପ୍ରାଣୀର ମନଟି ଖାଣ୍ଡି ଦୂରଧି ସେ ପ୍ରକାର ।
 ଦୁଃଖ ରାଶିଲେ ଯଥା ସଲିଳ ମଧ୍ୟରେ
 ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ମିଶିଯାଏ ସେଥି ସହଜରେ ।
 ଦୁଃଖକୁ ନିର୍ଜଳେ କିନ୍ତୁ ବସାଇଣ ଦହ
 ନହୁଣୀ କାଢ଼ିଲେ ସେଥି ପ୍ରାଣକାଳେ ମୋହ ।”
 ତା ପରେ ଥୋଇଲେ ତାକୁ ସଲିଳ ଭ୍ରମରେ
 ନ ମିଶିଣ ଶ୍ରେୟାଏ ପୃଥକ ଭାବରେ ।
 ମାନସ ରୂପ ଦୁଃଖରୁ ସେହି ପରକାର
 ଜ୍ଞାନଭକ୍ତି ନହୁଣୀକୁ କରଣ ବାହାର,
 ତା ପରେ ଥୋଇଲେ ତାକୁ ସଂସାର ସଲିଳେ
 ନିର୍ଲିପ୍ତ ହୋଇଣ ଶ୍ରେୟସ୍ୟ କାଳେ କାଳେ ।
 ସଂସାର କରଇ ସେହି ଲଭି ବିଭୂପଦ
 ପତ୍ନୀ ସହ ରଖେ ନାହିଁ ଦୈହକ ସମ୍ପଦ ।
 ବିଭୁଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଭକ୍ତ ହେଲେ ପତିପତ୍ନୀ
 ବିଭୁଙ୍କ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ଲିପ୍ତ ଦିବସ ରଜନୀ ।
 ବିଭୁ ଧ୍ୟାନ, ବିଭୁ ଜ୍ଞାନ, ବିଭୁ ହିଁ ସର୍ବସ୍ବ
 ବିଭୁ ବିନୁ ଅନ୍ୟ କାହିଁ ନ ଥାଏକ ଆଶ ।
 ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ସର୍ବ ଯଟେ ବିରାଜନ୍ତି
 ଚିତ୍ତରେ ଏ ଭାବ ରଖି ପାଣିକୁ ସେବନ୍ତି ।
 ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଜାଣିଣ ଭଣ୍ଡର ଭଣ୍ଡସା
 ସେବାରେ ନିୟୁକ୍ତ ଥାନ୍ତି ଦିବସ ଶବ୍ଦ ।
 ସମ୍ପ୍ରେକ୍ଷେ ଶିଶୁଙ୍କୁ ତାଳି ଦିଅନ୍ତି ଭୋଜନ
 ବାଳ ଗୋପାଳ ଭାବରେ ଚିତ୍ତ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।
 ପତିପତ୍ନୀ ଦୁହିଁଙ୍କର ହୃଦେ ଥିଲେ ଭକ୍ତି
 ଏ ଭାବେ ସଂସାର ଯାତ୍ରା ଭାଗ୍ୟବଳେ ପାନ୍ତି ।
 ଭଣ୍ଡର-ଆନନ୍ଦ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଆର୍ତ୍ତ ଭୁଞ୍ଜିଥିଲେ
 ଏ ସୁଖ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ବହୁ ପୁଣ୍ୟ ଫଳେ ।
 ଭଣ୍ଡରଙ୍କ ସବିଶେଷ କରୁଣା ବିହ୍ବନେ
 ଏପରି ସଂସାର ଭୋଗ ଅତୁଳ ଭୁବନେ ।
 ତା ନ ହେଲେ ପତିପତ୍ନୀ ଦୁହିଁଙ୍କ ଅମେଳ
 ଜନ୍ମାଏ କଳହ ଆଦି ନାନା ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।
 ଦିନରାତି ପତ୍ନୀ ଖେଦେ ବୋଲଇ ବଚନ
 ପିତା ମୋତେ ଦେଲେ କିମ୍ପା ଏ ପାପରେ ଦାନ ।

ଏପରି ଲୋକର ହାତ ଧରିଅଛି ମୁହିଁ
 ସୁଖ କ’ଣ ଦିନେ ସୁଦ୍ଧା ଜାଣିଲି ନାହିଁ ।
 ପେଟକୁ ମୁଠାଏ ପୁରୁ ନ ମିଳିଲ ମୋତେ
 ପିଲା ଏ କି ଅବା ଶୁଣେ ଖାଇଲେ ତୃପ୍ତତେ ।
 ପିତାବାକୁ ନ ପାଇଲି ଖଣ୍ଡେ ଛୁଆଳିନୀ
 ହସ୍ତେ ପାଦେ ଦେହେ ନାହିଁ ଖଣ୍ଡିଏ ଗହଣା ।
 ପିଲାଙ୍କ ଦେହରେ କୌଣସିଟି କିଛି ନାହିଁ
 କି ସୁଖେ ରଖିଛ ରୁମ୍ଭେ ଦେଖ ଅରେ ଗୁହଁ ।
 ଆଖି ମୁହଁ ସଦାବେଳେ ଭଣ୍ଡର ଭଣ୍ଡର
 ରଖୁନାହିଁ କିଛି ମାତ୍ର ସଂସାର ଖବର ।
 ଭଣ୍ଡର ଫଣ୍ଡର ଆଦି ଗୁଡ଼ି ପାଗଲାମି
 ଲୋକଭଳି ଦର କର ପିଲାକୁଆ ଦେନ ।
 ଭଣ୍ଡରଙ୍କ ପାଦେ ଯାଉ ମନ୍ତ୍ରାଧିକ ମନ
 ଏ କଟୁ ବାକ୍ୟେ କି ଘରେ ରହିବ ସେ ପୁଣ ।
 ସେ ସ୍ଥାନେ ରମିଲେ କେହି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ବାଧା ବିନୁ ଦେବେ ନାହିଁ ବିଭୁ ଭଜିବାରେ ।
 ଅନୁଷ୍ଠିଣ ସେ ପ୍ରକାର ଜନଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନ
 ସେଠାରେ ରହିବ ଘରୁ ପୃଥକ ହୋଇଣ ।
 ସେପରି ପଙ୍କଜ ମାଛ ପଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ
 ପଙ୍କର କୌଣସି ଦାଗ ଗାଢ଼େ ନ ଲାଗଇ ।
 ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ଅରଜଣ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ସଂସାର କଲେକ ଦାଗ ନ ଲାଗେ ଗାଢ଼ରେ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭି କଲେକ ସଂସାର
 ଅବିଦ୍ୟା ପ୍ରଭବ ଦୂର ହୁଅଇ ପ୍ରାଣୀର ।
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନାସକ୍ତି ଅବିଦ୍ୟା ପ୍ରଭବ
 ହୃଦ ମଧ୍ୟେ କେତେବେଳେ ସ୍ଥାନ ନ ପାଇବ ।
 ଭକ୍ତ ଭଗବାନ ଭକ୍ତି ଏ ତିନି ଦେନଶ
 ବିଦ୍ୟାର ସଂସାର ସୁଖେ କରବ ଯାପନ ।”
 ପ୍ରାଣୀହତେ ଦେବସ୍ବୟ କହଲେ ଏମନ୍ତ
 ମାୟା ଶକ୍ତି ଏହିବାକୁ ଏହାହିଁ ସୂସଥ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ପାନକଲେ କଣିକାଏ ଭବପିତ୍ତ ପାର
 ବେଳ ଆଦି ଭଜ ମନ ! ଅଭୟ ଚରଣ
 ହୃଦିଗଲେ ଶ୍ରେୟସ୍ବ ଏ ସାରା ଜୀବନ ।

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କର ପ୍ରବେଶ

ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲୁକରୁ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଗୁରୁ ।
 ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
 ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ବାରଣସୀ ପବନ ଯାଲର ଶେଷରେ
 ବଂଶୁଡ଼ିଲେ ଦେବରାୟ କରମ କ୍ଷେପରେ ।
 ଅକ୍ଷୟର ଭକ୍ତମଣି ରାଣୀ ରାମମଣି
 ଗୁଣଗୁଣେ ସ୍ଵର୍ଗଧାମେ ଶାମା ନାମ ଗୁଣି ।
 ତାଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗ କଥା ଅସୁବ କଥନ
 ସାଧୁଜନେ ଏକମନେ ଶୁଣ ବିବରଣ ।
 ମରଣ ସମୟ କାଣି ରାଣୀ ଆପଣାର
 ଗୁହ ଢେଳି ବାହକଲେ ଭଗୀରଥୀ ଠାର ।
 ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପୁରୁ ଆତ୍ମୀୟ ସମୁଦ୍ରେ
 ଗଙ୍ଗାଯାତ୍ରା କରାଇଲେ ମହା ସମାବେଦେ ।
 ଆଲୋକମାଳାରେ ଚରୁଦିଗ ସୁମଣିତ
 ତା ଦେଖି କହିଲେ ରାଣୀ ଭରତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 ଦୂରେ ଦେଖିଯାଅ ଏହି ଭୌତିକ ରୋଷନା
 ବିଜେ କରୁଛନ୍ତି ମୋର ଜଗତ ଜନନୀ ।
 ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ବାହାରିଣ ଦବ୍ୟ କ୍ୟୋତରାଣି
 ଉଦ୍ଭାସିତ କରୁଅଛୁ ଦେଖ ଦଶଦଶି ।
 ଏମନ୍ତ କହିଣ ରାଣୀ ରହିଲେ ମଉନ
 ପୁନଶ୍ଚ ଭାଷିଲେ ଧୀର ଗମ୍ଭୀର ବଚନ ।
 ଆସିଲକ ଜଗଦମ୍ବ ! ଜଗତ ଜନନୀ
 ଚରଣେ ମାରଇ ସ୍ଥାନ ଦାସୀ ଅଭାଗିନୀ ।
 କଥା ସବୁ ନ ସବୁ ଆସି ଶିବାକୁଳ
 ରାବଦେଇ ଚରୁଦିଗେ କଲେ ମହାଭୋଳ ।
 ମହା ପୁଣ୍ୟବତୀ ରାଣୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ ହୃଦୟେ
 ମାତୁଳୋତ୍ତେ ଲୁନ ହେଲେ ସମାଧି ଆଶ୍ରୟେ ।
 ରାଣୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁପରେ ମଥୁର ମୋହନ
 ମଉର ଗୁଳନା ଭାର କଲେକ ପ୍ରହର ।
 ରାଣୀଙ୍କ ବିପ୍ଳବିଣ୍ଡୁରେ ହୋଇ ଅଧିପତି
 ବିପଦେ ନ ଯାଇ ଭକ୍ତମାର୍ଗେ ସଦା ମତି ।

ପରୁଷ ଚରଣେ ତାଙ୍କ ଭଜନ ବିଶ୍ଵାସ
 ଦିନୁଦିନୁ ବୃଦ୍ଧିପାତ୍ର ହୋଇଲେ ବିଶେଷ ।
 ଶ୍ରୀଚରଣ ଦୃଢ଼େ ଧରି କଲେକ ସଫାର
 ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏହା କରିଲେ ସେ ପ୍ରେର ।
 ଏକାଦଶମେ ଏସନ ଏନାର ବରଷ
 ସେବିଲେ ଦେବଙ୍କ ପାଦ ମଥୁର ବିଶ୍ଵାସ ।
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀ ମଥୁର ଗୁମ୍ଫାର ସମାନେ
 ଭାଗ୍ୟବାନ କିଏ ଅଛି ଆଉ ଏ ଭୁବନେ ।
 ଗୁମ୍ଫାର ଚରଣେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର
 ବହୁ ପୁଣ୍ୟ ବଳେ ମିଳେ ଭକ୍ତି ଏ ପ୍ରକାର ।
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ଉପନୀତ
 ଶାମାଙ୍କ ସେବାରେ ବ୍ରତୀ ରହିଲେ ନିରତ ।
 ଦବ୍ୟୋନ୍ମାଦ ଗାତ୍ରଦାହ ବିରହ ଲକ୍ଷଣ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଭାସିପନ ହୋଇଲୁକ ପୁଣ ।
 ଏମନ୍ତ ଉନ୍ମାଦ ଭାବ ଦେଖା ନାହିଁ କେବେ
 ମର୍ମ ହୃଦିନ ପାରନ୍ତି ତେଣୁ ଏ ମାନବେ ।
 ମାୟାମୋହେ ବିଜଡ଼ିତ ଯାହାଙ୍କର ମନ
 ଦବାନଶି ଭଜନ୍ତି ସେ କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ।
 ଐହିକ ସୁଖସମ୍ଭୋଗ ଯାହାଙ୍କର ଆଶ
 ସେ କାହୁଁ କାଣିବେ ସ୍ଵାଦ ହରଇଛନ୍ତି ରସ ।
 ଅନିତ୍ୟ ଅସାର ଅଟେ ଏ ଭବ ସଫାର
 ପ୍ରତି କ୍ଷଣେ ପାଉଛନ୍ତି ପ୍ରମାଣ ତାହାର ।
 ତଥାପି ଆସଇ ନାହିଁ ବିରାଗ ତା ପ୍ରତି
 ଅନ୍ତରେ ପଡ଼ଇ ସମ ତହିଁ ନିପତିତ୍ର ।
 ଆଚରନ୍ତି ଯାହା କିଛି ଭଜନ ପୁନନ
 ତା କେବଳ ଲୋକଦେଖା ବାହ୍ୟ ଆବରଣ
 ବିଭୁ ପାଇଁ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯା' ଚିତ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ
 ତାକୁ ଦେଖିଣ ବୋଲନ୍ତି ଏ ମୂଢ଼ ବାବୁଲ ।
 “କେହି କି ଲଭୁଛୁ କେବେ ଭାଷୁର ଦର୍ଶନ
 ସେ କେବଳ ଶୁଣା କଥା ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ।”
 ଏସନ ସ୍ଵଭାବ ଅଟେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର
 ପ୍ରଭୁକୁ ଦେଖିଣ ସେହୁ ବରକ ସଫାର,

କେତେବେଳେ ହରି ହରି କେବେ ରାମ ରାମ
 କେବେ ପୁଣି କରୁଛନ୍ତି ଶ୍ୟାମା-ଗୁଣ ଗାନ ।
 କନ୍ଦନ କରନ୍ତି କେବେ ଦରଶନ ପାଇଁ
 ବିକଳେ ପଡ଼ନ୍ତି କେବେ ଗଙ୍ଗାତୀରେ ଯାଇ ।
 ରାଣୀଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହେ କେତେ କେତେ ଲୋକ
 ଧନା ହୋଇ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତିଲେ ସାଂସାରକ ସୁଖ ।
 ତାଙ୍କ ଅତି ପ୍ରିୟପାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ରାବଣାୟ
 ସେ ଦିନେ ଉନ୍ମତ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ନାହିଁ ।
 ମାୟାମୁଗ୍ଧ ପ୍ରାଣୀଗଣ ତେଣୁ ବିସ୍ମୟଲେ
 ସ୍ବାକ୍ଷ ବଳି ମୂଢ଼ ଆଉ ନାହିଁ ମହାତଳେ ।
 ଏକାଲେ ଭେଟିଲେ ଏକ ଅଭୂତ ରମଣୀ ।
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ତାର ବିଚିତ୍ର କାହାଣୀ ।
 ମନ୍ଦିରର ସୁପ୍ରଶସ୍ତ୍ର କୁସୁମ ଉଦ୍ୟାନେ
 ଯେକାଲେ ଶ୍ରୀଦେବ ରଜ କୁସୁମ ଚୟନେ ।
 ସେକାଲେ ସେ ଗଙ୍ଗା ଗର୍ଭେ କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ମନ୍ଦିର ଘାଟକୁ ଖଣ୍ଡେ ନାବ ଆଗମନ ।
 ତହିଁରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଏକ ସୁନ୍ଦରୀ ରମଣୀ
 ଉପରେ ବସିଲା ଆସି କୁଣ୍ଡାସନ ଘେନି ।
 ଗୁଳିଶ ବରଷ ସାୟ ତାହାର ବୟସ
 ପ୍ରୌଢ଼ା ହେଲେ ହେଁ ଯୌବନ-ଶୋଭା ସୁପ୍ରକାଶ
 ଗୌରବ ବସନ ଅଙ୍ଗେ ଦିବ୍ୟ ସୁଶୋଭନ
 ଦୀର୍ଘାଳୁଲାୟିତ କେଶ ଶିରେ ଲମ୍ବମାନ ।
 ବେଶଭୂଷା ଦେଖିବାକୁ ଭୈରବୀ ସଦୃଶ
 କଥକ ହୁଅଇ ପୂର୍ବ ବଙ୍ଗେ ତାର ବାସ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ନନ୍ଦନା ବାମା ବାଲ୍ୟକାଳାବଧି
 ଉତ୍ସବ ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ମନ୍ତ୍ର ଥିଲେ ନିରବଧି ।
 ବେଦାନ୍ତ ସ୍ଵରାଶ ତନ୍ତ୍ର ତାଙ୍କ କଣ୍ଠଗତ
 ଯେହ୍ନେ ଦେଶୀ ସରସ୍ଵତୀ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଆବିର୍ଭୂତ ।
 ଯୋଗମାୟା ଅଂଶେ ଜାତ ସେ ବିପ୍ର ନନ୍ଦନା
 ଯୋଗେଶ୍ଵରୀ ନାମେ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦେଶେ ଜାଣି ।
 ସ୍ଵପ୍ନ ଯୋଗେ ଧନେ ବିପ୍ରା କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ଗଙ୍ଗାତୀରେ ଛନ୍ତି ଏକ ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରଧାନ ।
 କେମନ୍ତେ ପାଇବେ ସେହି ସ୍ଵରୂପଙ୍କ ଦେଖା
 ଏଥୁକରି ଗୁହ୍ୟ ତେଜ ଉପିଲେକ ଏକା ।
 ଶୁଭଦିନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ
 ତାପରେ ଘଟିଲା ଯାହା ଶୁଣ ମନ ଧୀରେ ।

କୁସୁମ ଚୟନ ସାର ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ଆପଣା ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ମଧ୍ୟେ ଆସିଲେକ ଫେରି ।
 ସମ୍ପ୍ରେହେ କହିଲେ ତହିଁ ଦୃଢ଼ସ୍ଵେ ତାକଣ
 “ସେ ବାମା ବସିଛୁ ଘାଟେ ତାକୁ ତାକିଆଣ ।”
 ମାତୁଳ ଆଦେଶ ଶୁଣି ଦୃଢ଼ସ୍ଵ ବିସ୍ମୃତ
 ଜିଏ ଏ ରମଣୀ, ତାଙ୍କୁ କାହିଁକି ଆହୂତ ।
 ଏମନ୍ତ ସନ୍ଦେହେ ପଡ଼ି ଦୃଢ଼ସ୍ଵ ଠାକୁର
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗ୍ରାମୁର ।
 “ରମଣୀ ତ ପରଚିତା ନୁହନ୍ତି ଆମ୍ଭର
 ତାକିଲେ ଆସିବେ କିମ୍ପା ସମୀପେ ଗୁମୁର ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଆଦାନାଥ
 “ମୋ ନାମେ ତାକିଲେ ସେହି ଆସିବେ ନିଶ୍ଚିତ ।”
 ତଥାପି ହୃଦ୍ଭାଙ୍ଗ ମନ୍ତ୍ର ନ ଗଲା ସନ୍ଦେହ
 ମାତୁଳଙ୍କ ଚିତ୍ତେ କିମ୍ପା ଏମନ୍ତ ଆତ୍ମହ ।
 ଯାହାହେଉ ମାତୁଳଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି
 ବାମା ସନ୍ନିଧାନେ ହୃଦ୍ ଗଲେ ହୁରାବର
 ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପାଶେ କହିଲେ ବିନୟେ
 ମାତୁଳ ତାକିନ୍ତି ତବ ଦର୍ଶନାଭିପ୍ରାୟେ ।
 କି ଅବା ଚାହିଁଲେ ସେଥୁ ଭୈରବୀ ରମଣୀ
 ଆସନ ତେଜିଣ ତହିଁ ଉଠିଲେ ତକ୍ଷଣି ।
 ଭେଦବାକୁ ଏ ଗହସ୍ୟ ମାନବେ ଅକ୍ଷମ
 ହୃଦ୍ ମନେ କୌତୂହଳ ଅଧିକ ଜନମ ।
 ପ୍ରକୋଷ୍ଠେ ସବେଶ ମାତ୍ରେ ବିପ୍ରଙ୍କ ନନ୍ଦନା
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭି ଅତି ଆହ୍ଲାଦିନୀ ।
 ବେନିନେତ୍ର ବହୁଗଳା ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ଧାର
 ବହୁ ଦିନେ ଦେଖା ଯେହ୍ନେ ସୁଦୃଢ଼ ବନ୍ଧୁର ।
 ପ୍ରେମ ଗଦଗଦ କଣ୍ଠେ କହିଲେ ବଚନ
 “ଏଠାରେ ରହୁଛୁ ଗୁମ୍ଫା କରୁଣାନିଧାନ ।
 ଦର୍ଶନାଭିଳାଷେ ମୁଁ ସେ ଗୁହ୍ୟରୁ ବାହାରି
 ଖୋଜିଲି ଯେତେ ସ୍ଥାନେ ନାହିଁ ତା ସୁମାର ।
 ଯାହାହେଉ ଆଜି ମୋର ପରମ ହୌଷାଦ୍ୟ
 କୃପାକର ଦେଖାଦେଲେ ପ୍ରଭେ ମହାଭାଗ !”
 ସୁଚ୍ଛିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 “ଏଠାରେ ମୁଁ ଅଛୁ ବୋଲି ଜାଣିଲି କପଟ ?”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ଧୀରେ ଭୈରବୀ ରମଣୀ
 କୃପାକର କହିଦେଲେ ଜଗତ ଜନନୀ ।

ତନୁ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ନିମିତ୍ତ
 ଆଦେଶିଲେ ଦୟା ବହୁ ଦେବା ଜଗନ୍ନାଥ ।
 ପୁଷ୍କବଜେ ପାଇଲି ମୁଁ ଦୁହଙ୍କ ଦର୍ଶନ
 ତବ ଅନୁକମ୍ପାରେ ତ୍ରୁମୁଖିନୀ ଏତେଦିନ ।
 ଆଜି ମୋର ସେହି ଆଶା ହୋଇଲୁ ପୁଣି
 ଦିବ୍ୟ ଦର୍ଶନ ପାଇଣ ଚିତ୍ତ ପୁଲକିତ ।”
 ଉପବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ବାମାଙ୍କ ପାଶରେ
 କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ ମାତା ପୁତ୍ର ସେ ପ୍ରକାରେ ।
 ଅନ୍ତରର ଲୋକ ପାଇ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ୍ଵର
 ଆପଣା ଅନ୍ତର କଥା ଫେରିଲେ ତା ପାଶ ।
 ଅଲୌକିକ ଦର୍ଶନ ଯା କରୁଥିଲେ ଯେତେ
 ଏକେ ଏକେ ବ୍ୟାପିଲେ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିହୃତେ ।
 ଶରୀର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣି ଚେତନା ଶୂନ୍ୟତା
 ଅନନ୍ତା, ଅଙ୍ଗ ବିଚାର, ଗାତ ଦାହ କଥା ।
 ଏ ସବୁ ବିଷୟମାନ ତନ୍ମ ତନ୍ମ କରି
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 “ଏସନ ହୁଅଇ କାମୀ, କି କାରଣ ତାର
 ପ୍ରକୃତ କି ବାଚୁଳତା ହୋଇଛି ମୋହର !
 ଜଗଦମୁକ୍ତ ଭଜିଲି ମନସାଗ ଦେଇ
 ଦୁରୁହ ବ୍ୟାଧି କି ମୋର ହେଲ ସେଥିପାଇଁ ।”
 ବାମା ଶୁଣିଲେ “କେ କହେ ଗୁମୁକ୍ତ ବାଚୁଳ
 ମାନବର ଏ ଅବସ୍ଥା ମହାରେ ବିଚଳ ।
 ବାଚୁଳତା ନୁହେଁ ଏହା କୌଣସି ପ୍ରକାର
 ମହାଭାବର ଲକ୍ଷଣ ଶରୀରେ ରୁମ୍ଭର ।
 ଇଚ୍ଛାର ନରଙ୍ଗ ଏହା ନୁହେଁ ବୋଧଗମ୍ୟ
 ବାଚୁଳତା ବୋଲୁଛନ୍ତି ନ ଜାଣି ମରମ ।
 ଆଦର ଲକ୍ଷଣ କେତେ ହେବ ପ୍ରକଟିତ
 ସେ ସମସ୍ତ ଅଛି ଅବା କାହାକୁ ବିଦିତ ।
 ଯାହା ମୁଁ ଜାଣିଛି ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥାଦି ପଢ଼ିଣ
 ଦୁଇପ୍ରାଣେ ଦୃଷ୍ଟ ମାତ୍ର ଏ ଦିବ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ।
 ଦ୍ଵାପରରେ ବୃନ୍ଦାବନେ କୃଷ୍ଣ ବିରହରେ
 ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ଦୃଷ୍ଟ ହେଲ ପ୍ରଥମରେ ।
 ଦ୍ଵିତୀୟେ ତା ଦେଖାଗଲ ଘୋର କଳିଯୁଗେ
 ଭବତୀତା ମହାପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ।
 ଯେଉଁ ସବୁ ଭକ୍ତିଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି ମୋ ପାଶରେ
 ତାହା ପଢ଼ି ଶୁଣାଇବ ବିଶଦ ଭାବରେ ।”

କଥୋପକଥନ କରୁ ତରୁ ଏ ପ୍ରକାର
 ବେଳ ହେଲ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର ।
 ମାତ୍ର ମିଶ୍ରିଣ ଆଦି ଦେବା ଭେଦ ଆଣି
 ଜନସାଗର କଣିକାକୁ ଦେଲେକ ତକ୍ଷଣି ।
 ଅପାତ୍ୟ ସ୍ନେହରେ ବିପ୍ରା ହୋଇ ପ୍ରତୋଷିତ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ଅଗ୍ରେ ଖାଇବା ନିମିତ୍ତ ।
 ଦୁଦପୁର ଭାବ ଜାଣି ଜଗତ ଗୋପାୟି
 କହିତେ ଖାଇଲେ ତହିଁ ଶ୍ରୀହସ୍ତରେ ନେଇ ।
 ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନ କଥା ଏ ପ୍ରକାର ଶେଷ
 ଯୋଗାଡ଼ ହୋଇଲ ଏବେ ରଚନ ସକାଶ ।
 ବିପା କଣ୍ଠେ ବନ୍ଧା ରଘୁନାଥ ଶାଳଗ୍ରାମ
 ଜାଣିପାରି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣଧାମ ।
 ଦିଅ, ଅଟା, ତଣ୍ଡୁଳାଦି ଉଣାରୁ ଅଣାଇ
 ସିଧା ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ପାକ କରିନେବା ପାଇଁ ।
 ରଚନସାମଗ୍ରୀ ଧରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ନନ୍ଦନ
 ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ତାହା ପାକ କଲେ ଆଣି ।
 ପାକଶେଷେ ରଘୁନାଥ ସମ୍ମୁଖେ ଥୋଇଣ
 ସକଳ ସାମଗ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ କରି ନିବେଦନ,
 ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ଯେବେ ନିମଜ୍ଜିଲେ ଧ୍ୟାନେ
 ଅଭ୍ୟୁକ୍ତ ଦର୍ଶନ ଲାଭ ସମାଧିପ୍ତ ସତ୍ୟେ ।
 ବେନି ନେତ୍ରୁ ବହୁଯାଇ ପ୍ରେମ ଅଗ୍ରଧାରୀ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଫିକ୍ତ କଲ ତଳେ ବସୁନ୍ଧରୀ ।
 ବିପ୍ରାଙ୍କର ଧ୍ୟାନେ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତଜନସ୍ଥଳ
 ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଣ ପ୍ରାଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତକ୍ଷଣ ।
 ଦିବ୍ୟ ରାବାବେଶେ ପଶିତେଜିଣ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ
 ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ କ୍ଷଣେ ବିପ୍ରା ସନ୍ନିକଟ
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭବାବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ତହିଁ ନରହରି
 ଖାଇଲେ କହିତ ଲୋଚନ ବେନି କରେ ଧରି ।
 ଧ୍ୟାନଭଙ୍ଗ ମାତ୍ରେ ବିପ୍ରା କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ଇଷ୍ଟଦେବ କରୁଛନ୍ତି ନୈବେଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ।
 ଅପୁଷ୍ପ ଦର୍ଶନେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ପୁଲକିତ
 କରତାଳି ଦେଇ ମହାନନ୍ଦେ କଲେ ନୃତ୍ୟ ।
 ତଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ଯେବେ ସଞ୍ଜାଳଭ କଲେ
 ଆପଣାର କଲ୍ପ କର୍ମେ ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ।
 ଯୋଡ଼କରେ ବିପ୍ରା ପାଶେ କଲେକ ପ୍ରାର୍ଥନା
 “କୃପା କରି ଅଧମକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ରୋ କ୍ଷମା ।”

ବାହୁଣୀ କହିଲେ ତହୁଁ ଦେଇଣ ଆଶ୍ୱାସ
 “କ୍ଷେ ଦେବ ! ଏଥରେ କିଛି ନାହିଁ ତବ ଦୋଷ ।
 ଯେଉଁ ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ଉଦ୍ଧାର ଗର୍ଭରେ
 ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛ ରୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ।
 ଧ୍ୟାନେ ନିମଜ୍ଜିଣ ଯାହା କଲି ମୁଁ ଦର୍ଶନ
 ସେଥିରୁ ହୁଅଇ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମାନ ।
 ଏ ପ୍ରକାର କିଏ କଲ, କିସ ହେଉ ତାର
 କହିତେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଏ ସମ୍ଭବେ ମୋର ।
 ଅକ୍ତିଠାରୁ ମୋର ବାହ୍ୟ ପୁଣା ହେଲ ଶେଷ
 ଏତେଦିନେ କୃପା କଲେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 ଯାଙ୍କ ଅନୁକ୍ଷଣେ ରତ ଥିଲି ଏତେଦିନ
 ଆଉ ଯାଙ୍କ ପାଇଁ ଭାବବନ୍ଧୁ ବରଜଣ,
 ଖରା ବର୍ଷା ଶୀତ ଆଦି ସହ ନାନା କ୍ଳେଶ
 ଭବ ପୁଣି ତେଜି ଭ୍ରମୁଥିଲି ଦେଶ ଦେଶ,
 ଆତରଲି ନାନା ରୂପ ସାଧନ ଭଜନ
 ଅନୁଷ୍ଠିଲି କେତେ ବେଦବେଦାନ୍ତ ପୁରାଣ ।
 ସେହି ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ମୂରତି
 ଦର୍ଶନ ଲଭିଣ ଆଜି ମୁହିଁ ଭାଗ୍ୟବତୀ ।”
 ଏପନ ଭାଷିଣ ରଘୁଶୀର ଶାଳଗ୍ରାମ
 ନିକ୍ଷେପିଲେ ଗଙ୍ଗା ଗର୍ଭେ ବିପ୍ରା ତତକ୍ଷଣ ।
 ଏମନ୍ତେ ଦୁହଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଦବ୍ୟ ପ୍ରେମ ଜାତ
 ସେ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରସ୍ପର ଆକର୍ଷିତ ।
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବୁଝି ଅନୁକ୍ଷଣ
 ଜାଣି ନ ପାରିଲେ କାଳ ଯାଉଛି କେପନ ।
 ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତାମୃତ ଆଦି ଭକ୍ତି ଗ୍ରନ୍ଥ
 ପାଠ କରି ଶୁଣାଇଲେ ବିପ୍ରା ତାଙ୍କୁ ନିତ୍ୟ ।
 ଭାବ ମହାଭାବ ଆଉ ପୁଲକ କମ୍ପନ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଯେମନ୍ତ ସାହା କରିନ୍ତି ଦର୍ଶନ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ତନ୍ମ ତନ୍ମ ତା ସଙ୍ଗେ ମିଳାନ୍ତି
 ସାତଦିନ ସାତରାତି କଟିଲୁ ଏମନ୍ତ ।
 ଦେବରାସ୍ତେ ଆପଣାର ଅବସ୍ଥା ସମ୍ଭବେ
 ଯାହା ଯେବେ ଦର୍ଶିଥିଲୁ କହିଲେ ଅବାଧେ ।
 କଥୋପକଥନ କାଳେ ଭାଷିଲେ ବିପ୍ରାକୁ
 “ଯାଉଥିଲି ଦିନେ ମୁହିଁ ଶିଷ୍ୟତ ଗ୍ରାମକୁ ।
 ବାଟରେ ଦେଖିଲି ଏକ ବିପ୍ରାଣ୍ଡି ପ୍ରାନ୍ତର
 ତଳେ ସୁଶ୍ୟାମଳ କ୍ଷେତ୍ର, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ଲୀଳାମୂର ।

ଆମ୍ଭ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବଟାଦ ବୃକ୍ଷ ଅଗଣନ
 ପ୍ରାଣୀକୁ ଶୀତଳ ପ୍ରସାଦ କରିନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ।
 କୁସୁମେ ଭୂଷିତା ଯେତେ ତରୁ ଗୁଳୁଲତା
 ବିହଙ୍ଗାଦ ନୃତ୍ୟଗୀତେ ତହିଁ ଭିନମଣ୍ଡା ।
 ଦର୍ଶନ ମାଟକେ ସେହି ମନୋରମ ସ୍ଥାନ
 ଦୃଢ଼ଦେବ ହୋଇଲୁ ଦବ୍ୟଭାବ-ଉଦ୍ଦୀପନ ।
 କିଶୋର ବୟସ୍କ ବେନି ସୁନ୍ଦର ବାଳକ
 ମୋ ଦେହରୁ ବାହାରିଲେ ତହିଁ ଅଗ୍ନିନଳ ।
 ବନ ମଧ୍ୟେ ସୁଖେ ଭ୍ରମି ସେହି ଦବ୍ୟଦେହୀ
 କୁସୁମ ଚନ୍ଦ୍ରନ କଲେ ହୃଷ୍ୟୋତ୍ପଳ ହୋଇ ।
 କେତେବେଳେ ବହୁଦୂର ଧାବନ୍ତି ବନ୍ଧନ
 ହାସ୍ୟ ପରିହାସ କେବେ ଆସି ସନ୍ନିଧାନ ।
 ଏମନ୍ତେ ବିହର ସୁଖେ ମନର ଆନନ୍ଦେ
 ପୁନରପି ପ୍ରବେଶିଲେ ମୋ ଶରୀର ମଧ୍ୟେ ।
 ଏପରି ଅଭୂତ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲି କପାଳ
 ଏହାର ମରମ କିଛି ବୁଝି ନ ପାରଇ ।”
 ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତହୁଁ ବୋଇଲେ ଉତ୍ତରେ
 “କିଛିମାତ୍ର ମିଥ୍ୟା ନାହିଁ ରୁମ୍ଭର ବାକ୍ୟରେ ।
 ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ କଲେବର ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର ହେଉ ପୁଣି ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ।
 ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପ୍ରେମ ଅବତାର
 ଏକାଧାରେ ଆସିଛନ୍ତି ମହାବେ ଏଥର ।
 ସେ କାରଣେ କଲ ରୁମ୍ଭେ ତାହୁଣ ଦର୍ଶନ
 ଏଥିକ ଶ୍ରବଣ କରି ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ।”
 ଏମନ୍ତେ କହିଣ ବିପ୍ରା ଭାବପୁର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠେ
 ନିମଜ୍ଜିଲେ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଭାଗବତ ପାଠେ ।
 “ଅଦ୍ୱୈତେର ଗଲ ଧରି କହେ ବାରବାର
 ପୁନଃ ସେ କରବ ଲୀଳା ମୋର ଚମତ୍କାର
 କାର୍ତ୍ତିନେ ଆନନ୍ଦ ରୂପ ହୋଇବେ ଆମାର ।
 ଅଦ୍ୟାବଧି ଗୌର ଲୀଳା କରେନ୍ ଗୋରାବସ୍ତ
 କୋନ୍ କୋନ୍ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ଦେଖିବାରେ ପାସୁ ।”
 ଅବତାରକ ଲକ୍ଷଣ ଲେଖା ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରେ
 ସେ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ପୃଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଗାତେ ।
 ତନ୍ମ ତନ୍ମ ମିଳାଇଣ ସେ ଲକ୍ଷଣମାନ
 ବିପ୍ରାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ମହୋତ୍ସାହେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।

ନରଦେହ ଧରି ପୁନଃ ଆସିଛନ୍ତି ହରି
ପାପୀତାପୀ ଏ ମହାରୁ ଯିବେ ସବେ ଭରି ।
ଏମନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ଶେଷେ ହୋଇ ଉପନୀତ
ସରବ ସମ୍ମୁଖେ ତାହା ପ୍ରଭୁରେ ଉଦ୍ୟତ ।
ମଥୁରାକୁ ଦିନେ ଚଢ଼ି ଦେଖିଲେ ଯେଉଁନ
ତାଙ୍କ ପାଶେ ସେହୁ କଥା କଲେ ଉଚ୍ଚାପନ ।
ହସି ହସି ଶ୍ରୀମଥୁର କହଲେ ଉଦ୍ଧର
“ଶାସ୍ତ୍ର ସମୁଦ୍ଧରେ ଲେଖା ଦଶଅବତାର ।
ଏକାଦଶ ଅବତାର ହୋଇ ନ ପାରଇ
ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ବିଶେଷ କୃପା ସ୍ଵାକ୍ଷର ଦେଖଇ ।”
ମଥୁରାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଶୁଣି କହଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
“ଚରୁବିଂଶ ଅବତାର ଭଗବତେ ଭଣି ।
ଭଗବାନ ବ୍ୟାସଦେବ କହୁଛନ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ
ସଂଖ୍ୟାଗତ ଅବତାର ହୋଇବେ ଭୂମିଷ୍ଠ ।
ଆବର ଯେ ଲେଖାଅଛି ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥରେ
ଅବତାରୀ ହେବେ ଗୋରୁ ପୁନଶ୍ଚ ମଞ୍ଚରେ ।
ଯେ ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ଗୌର ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକଟିତ
ସେ ସମସ୍ତ ସ୍ଵାକ୍ଷରରେ ହୁଅଇ ଲକ୍ଷିତ ।
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ଥିଲେ ଗୁମ୍ଫର ମାନସେ
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ ଦେଖି ତକାଅ ମୋ ପାଶେ ।
ସ୍ପର୍ଶ କରି କହୁଅଛୁ ଏତେ ଲୋକ ଆଇ
ପ୍ରମାଣ କରିବ ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନ ଦେଖାଇ ।”
ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଶୁଣି ମଥୁର ମାବର
ସ୍ଥିର କଲେ ତକାଇବେ ପଣ୍ଡିତ ବୈଷ୍ଣବ ।
ଏସବୁ ବିଷୟ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଉଚ୍ଚାପଣି
ଯଥାର୍ଥ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସ୍ଵାର କରିବେ ବହନ ।
କୃପା କଲେକ ଶ୍ରୀଦେବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଗାଇବ ମୁଁ ବୃଣନ୍ତି କାହାର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଶେ ରହଲେ ବସା ବହୁ ଦିନ
କାମିନୀ କାଞ୍ଚନାସକ୍ତ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣିଗଣ ।
ବିପ୍ରାଙ୍କ ଚରଣ ପ୍ରତି ସନ୍ନିହାନ ହୋଇ
ନାନା କୁଳିଆ ରଟିବେ ସେ ସମ୍ପର୍କ ନେଇ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦେବରାସ୍ତ୍ର ତହୁଁ ଦିନକରେ
ଭଲରୂପେ ବିରୁଣଣ ନିଜ ମାନସରେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କୁ ପାଶେ ତାଙ୍କ ଦେଲେ ଉପଦେଶ
ଭଲ ହେବ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନେ କଲେ ବସବାସ ।

ସନ୍ନିକଟେ ଲୋକାଳୟ ଅଛଇ ବହୁତ
ସେ ସ୍ଥାନେ ବହୁଣୀ ଅଟେ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ହୃଦୟାଣି ଶିରୋଧାରୀ ମଣି
ନିକଟସ୍ଥ ସାମେ ଯାଇ ରହଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
ଦକ୍ଷିଣେ ନିତି ନିତି କରି ଆତଯାତ
ଧର୍ମ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଯାପନ୍ତି ସମୟ ନିରତ ।
ଅସ୍ତାତଲେ ଯେତେବେଳେ ଯାନ୍ତି ଦିନମଣି
ନିଜ ଆବାସେ ଫେରନ୍ତି ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ।
ଦକ୍ଷିଣେ ଯେମେ ଯେମେ ବୁଦ୍ଧି ହେଲୁ ଯେତେ
ଗୋପାଳ ଭବ କାନ୍ତ ହେଲୁ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ।
କ୍ଷୀର ସର ଆଣି ନିତ୍ୟ ଯଶୋଦାଙ୍କ ରୁଲେ
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶୁଆନ୍ତେ ବିପ୍ରା ଅତି କୃତଜ୍ଞଲେ ।
ଆସି ନ ପାରିଲେ ସେହୁ କୌଣସି କାରଣେ
ଧାଇଯାନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଶେ ଶ୍ରୀଦେବ ଆପଣେ ।
ଏସନେ ବାସୁଲ ଭବେ ଜଗତ ଗୋପାଳ
ବନ୍ଧା ପଡ଼ିଲେକ ବିପ୍ରା ପାଶେ ଧରା ଦେଇ ।
ସନ୍ନିକଟେ ଥିଲେ ଯେତେ କୁଳବଧୂରଣ
ବିପ୍ରାଙ୍କୁ ଶୁଣି ସବେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଖ୍ୟାନ,
ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ଚିତ୍ତେ ଆକାଂକ୍ଷା ପ୍ରବଳ
ଉପାୟବିନ୍ୟାସ ହୋଇ ଅତି କଲବଳ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପୁଷ୍ପରୁ ବିପ୍ରା ଗଙ୍ଗା ସ୍ନାନ ଛଲେ
ପ୍ରତ୍ୟହ ଆଶନ୍ତି ତହିଁ ବାମା ଦଳେ ଦଳେ ।
ଏମନ୍ତେ ସେ ନାଗବୃନ୍ଦ ପାତେ ଆସି ନିତି
ଦର୍ଶନ ଲଭିଣ କନ୍ଦୁ ସ୍ଵାର୍ଥକ ମଣନ୍ତି ।
ପୁଷ୍ପବଙ୍ଗେ ଦୁଇଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ ବିପ୍ରାଙ୍କର
ସଂକ୍ଷେପରେ ଶୁଣ ମନ ! ଚରିତ ତାଙ୍କର
ଜଣକର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ର, ଗିରିଜା ଆରେକ
ଉଭୟ ଅଟନ୍ତି ଅତି ବଶିଷ୍ଠ ସାଧକ ।
ବହୁ ଶ୍ରମସାଧ ନାନା ସାଧନା କରିଣ
ଚନ୍ଦ୍ର ଲଭିଥିଲେ ଶକ୍ତି ଅଭୂତ ଏସନ ।
ବହୁଲେକ ଦ୍ଵାରା ସେହୁ ଥିଲେ ହେଁ ବେଷ୍ଟିତ
ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ତହୁଁ ହୋନ୍ତି ଅନ୍ତର୍ହୃତ ।
ଏପରି ଗମିଲେ ନାନା ଗୋପନୀୟ ସ୍ଥାନ
ସେ ସବୁ ଅତି ଦୁର୍ଗମ, ସୁରକ୍ଷିତ ଥାନ ।
ଅନ୍ଧର ମହଲେ ପଶି ଆଣିଲେ ବାରତା
ତାଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ କା’ର ନ ଥାଏ କ୍ଷମତା ।

ଶକ୍ତିର ଏମନ୍ତେ ହେଲୁ ଅପବ୍ୟବହାର
 ଯଥା ତଥା ଗମିଲେ ସେ ନ କରି ବିଚାର ।
 ଅତପାତ କରି ଏକ ଧନାଲୋକ ଘରେ
 ସେମାବତ ହେଲେ ତାଙ୍କ କନ୍ୟା ସହୃଦରେ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତ ହୋଇଣ ତହିଁ ହରାଇଲେ ଶକ୍ତି
 ବିଚୁଡ଼ି ଲଭିଲେ ଶେଷେ ଏମନ୍ତ ଦୁର୍ଗତ ।
 ଅଭୂତ ଶକତି ଜନ୍ମେ ସାଧନ ଭଜନେ
 ତହିଁରେ ମଜ୍ଜିଲେ ବାଧା ଇଷ୍ଟଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ।
 ଶକ୍ତି ପ୍ରସବରେ ମନେ ଅହଂକାର ଜାତ
 ସାଧନ ମାର୍ଗରୁ ପ୍ରାଣୀ ହୁଅନ୍ତି ସ୍ଥଳିତ ।
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନେ ବଢ଼ି ତା ଆସନ୍ତି ଛମେ
 ବଂଶୁରର ଅନାସୁର ପଥେ ନିତ୍ୟ ତ୍ରମେ ।
 ସାଧକ ଭକ୍ତଙ୍କୁ ତେଣୁ କହିଲେ ଶ୍ରୀହରି
 “ତେଜବ ବିଚୁଡ଼ି ଲାଭି ବସ୍ତ୍ରା ଜାନ କରି ।”
 ଗିରିଜାଙ୍କ ସେହପରି ଅସୀମ କ୍ଷମତା
 ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରୀ ଦେବରାୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା
 ଶମ୍ଭୁ ମହିଳ ନାମକ ଧନାତ୍ମ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର
 ସୁନ୍ଦର ଉଦ୍ୟାନ ଥିଲା ମନ୍ଦିର ପାଖର ।
 ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ଥିଲା ତାଙ୍କ ଅତିଶୟ ଭକ୍ତି
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରଭୁ ତହିଁ ପଦବ୍ରଜେ ଯାନ୍ତି ।
 ଗିରିଜା ସହୃଦେ ଦିନେ ଯାଇଥିଲେ ତଥ
 ଫେରଣା ବେଳକୁ ହେଲୁ ଅତ୍ୟଧିକ ରାତି ।
 ଅନ୍ଧକାରେ ବାଟପାଟି କିଛି ନ ଦିଶିଲା
 ପଦବ୍ରଜେ ଆସିବାକୁ ତାଙ୍କୁ କ୍ଳେଶ ହେଲା ।
 ଗିରିଜା କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ବିନୟେ ବଚନ
 “ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ଏଠି ଅଳ୍ପକେ ଆପଣ ।
 ଆଲୋକ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଅଛୁ ମୁହିଁ
 ପଦବ୍ରଜେ ଯିବେ ପୁଣେ କଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।”
 ଏପରି ଶୁଣିଣ ସେହୁ ପଛ ଲେଉଟାଇ
 ବିପଦତ ଦିଗେ ଚାହିଁ ଠିଆ ହେଲା ତହିଁ ।
 ତାହାର ପୃଷ୍ଠ ଦେଶରୁ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ
 ଜ୍ୟୋତି ଶିଖା ବାହାରିଲା ପ୍ରକାଶ ଆକାରେ ।
 ବହୁଦୂରବ୍ୟାପୀ ତାର ଆଲୋକ ବିସ୍ତାର
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ପୁଣେ ଗମନ୍ତୁ ଏଥର ।
 ସେ ଆଲୋକ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟେ
 ବାହୁଡ଼ିଲେ ଅକ୍ଳେଶରେ ଆପଣା ଆଳୟେ ।

ଚନ୍ଦ୍ର, ଗିରିଜା ଏ ଦେନ ସାଧକ ପ୍ରବର
 ଏପରି କଲୁରୁ ଶକ୍ତି ଅପବ୍ୟବହାର ।
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ଆଦେଶେ ତାଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ସକାଶେ
 ଶକ୍ତି ହରିନେଲେ ଦେବରାୟେ ନିଜ ପାଶେ ।
 ଏଥୁମନ୍ତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିକର ଆସିଲା ଚେତନ
 ଆଗମ୍ଭିଲେ ପୁନଃବାର ସାଧନ ଭଜନ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଭ ନୋହିଲା ଜୀବନେ
 ଅହଂକାରେ ନଷ୍ଟ ହେଲେ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନେ ।
 ଏଭଳି ଶକତି ଲାଭେ ନାହିଁ କିଛି ଫଳ
 ଗଲୁଛନ୍ତି କହିଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୁଳ ।
 କୌଣସି ଲୋକର ଥିଲା ଦୁଇଟି ତନୟ
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ଯୌବନେ ହେଲା ବୈରାଗ୍ୟ ଉଦୟ ।
 ରାଜବନ୍ଧୁ ପିତାମାତା କରି ପରତ୍ୟାଗ
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଧରି ଯତ୍ନ ମାର୍ଗ ।
 କନିଷ୍ଠ କୌଣସି ରୂପେ ଲେଖାପଢ଼ା କରି
 ଜୀବନ ଯାପିଲା ପୁଣେ ଗୁପ୍ତା ପଢ଼ା ଧରି ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଧର୍ମର ଅଛି ଏପରି ବ୍ୟାଧି
 ଜନ୍ମଭୂମି ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେକ ମନନ ।
 ପଦାପର୍ଶ କଲେ ବାରବାରଷ ଅନ୍ତରେ
 ଦୋଷ ନ ହୁଅଇ ତହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜଣକ ଏହି ଘାତ ଅନୁସରି
 ବାରବର୍ଷ ପରେ ଗୃହେ ଆସିଲାକ ଫେରି ।
 ରୁଷବାସ କର୍ମ କରି ତାହାର ଅନୁଜ
 ଠୁଳ କରିଅଛୁ ଗୃହେ ବିପୁଳ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ।
 ଅନୁଜଙ୍କ ନାମ ଧରି ତାଙ୍କଲୁ ପ୍ରାଂରେ
 ଖରଚରେ ଗୃହନର୍ତ୍ତୀ ଆଡ଼ିଲେ ବାହାରେ ।
 ବହୁକାଳ ପରେ ନିଜ ଅଗ୍ରଜଙ୍କୁ ପାଇ
 କନିଷ୍ଠଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ପୁଣି ସୀମା ନ ଧରଇ ।
 ନମସ୍କାର କରି ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପୟରେ
 ଗୃହ ମଧ୍ୟେ ସେନି ଗଲେ ଅତି ସମାଦରେ ।
 ଯଥାବସ୍ଥ ଚର୍ଚ୍ଚା କରି ଭଜନ ସହୃଦ
 ଆହାରାନ୍ତେ ଦୁଃଖ ପୁଣି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରତ ।
 ଅଗ୍ରଜଙ୍କୁ ଗୃହା ଶୁଭ କହିଲେ ବିନୟେ
 କୌତୂହଳ ଜନମତ ମୋହର ଦୃଢ଼ୟେ ।
 ସାଂସାରିକ ପୁଣ୍ୟଭୋଗ ସବୁ ବରଜଣ
 ଏତେ କାଳ କଟାଇଲା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ ।

କିଏ ଲଭି କରନ୍ତି ନିଜର ଜୀବନେ
 କହୁନ୍ତି ହେ ଦୟାବତ୍ ଅନୁଜ ଅଧମେ ।
 ଅଗ୍ରଜ ସଦମ୍ଭେ ତହୁଁ ଭାଷିଲେକ ବାଣୀ
 ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ହୁଅ ଅନୁଗାମୀ ।
 ଏମନ୍ତ କହଣ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ସହୋଦର
 ପ୍ରବେଶିଲେ ନିକଟସ୍ଥ ତଟିନୀ ପାଶର ।
 ଦେଖ କି ଅଭୂତ ଶକ୍ତି ଅବଳିତ ମୁହିଁ
 ସଲିଳ ଉପରେ ଶୁଭିଗଲେ ଏହା କହୁ ।
 ନିର୍ଦ୍ଦୟରେ ଅନ୍ୟ ଶାରେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
 ଭ୍ରାତାକୁ କହିଲେ ତହୁଁ ହୋଇ ଗଞ୍ଜାନ୍ତି ।
 “ଦେଖିଲ ତ କି ଅଭୂତ କ୍ଷମତା ମୋହର
 ସାଧନ ଭଜନ ମୂଳ ଅଟଇ ଏହାର ।”
 ସାନଭାଇ ତହୁଁ ଏକ କାଠୁଆରେ ବସି
 ଅଧଲ ମାପୁଲେ ନଇ ପାଶ ହୋଇ ଆସି ।
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠକୁ କହିଲେ “ବାର ବରଷ ଧରଣ
 ଆପଣେ ଆଚରଣ ଏତେ ସାଧନ ଭଜନ,
 ଲଭୁଛନ୍ତି ଭବେ ଯେଉଁ ଅଭୂତ ଶକତି
 ଅଧଲ ଏ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ମୋର ତା ପ୍ରାପତି ।
 ଏପରି ଯୋଗ ସାଧନେ ଅଛୁ କେଉଁ ଫଳ
 ଅଧଲୁ ବେଶୀ ନୁହେଁ ଯାହାର କି ମୂଲ୍ୟ ।”
 ନିଜସ୍ଵର ସାରଗର୍ଭ ବଚନ ଶ୍ରବଣେ
 ଚୈତନ୍ୟ ଉଦ୍ଭବ ଏବେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କର ମନେ ।
 ଶକତି ଅର୍ଜନ ପାଇଁ ତେଜ ଅଭିଳାଷ
 ବରୁପାଦେ କଲେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ସନ୍ନିବେଶ ।
 ଆବର ଗୋଟିଏ ଗଲୁ ଶୁଣ ଏ ବିଷୟେ
 ଭକ୍ତ ପାଶେ କହୁଛନ୍ତି ଯାହା ଦୟାମୟେ ।
 “ବହୁ ସାଧନ ଭଜନ କରି ଜଣେ ଲୋକ
 କୌଣସି ସମୟେ ହୋଇଥିଲା ସିଦ୍ଧବାକ୍ୟ ।
 ଯାହାକୁ କହଇ ଯାହା, ରୁଚନ୍ତି ଘଟଇ
 କେବେହେଁ କୌଣସି ବାକ୍ୟ ବ୍ୟର୍ଥ ନ ହୁଅଇ
 କାହାକୁ କଦବା ଯଦି କହଇ ତୁ ମର
 ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଇ ତାହାର ।
 ଜାଇ ଉଠ ପୁନଶ୍ଚାର କହିଲେକ ତାକୁ
 ମଲ୍ଲ ଲୋକ ଜାଇ ଉଠେ କ୍ଷଣେ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ।
 ସେ ଯୋଗୀ ପୁରୁଷ ଦିନେ ଯାଉ ଯାଉ ବାଟେ
 ଏକ ଭକତ ସାଧୁକୁ ଭେଟିଲେ ନିକଟେ ।

ବିଭୁଙ୍କର ନାମ କିଏ ସାଧୁ ମହାଜନ
 ଏକ ମନେ ରହୁଛନ୍ତି ଧ୍ୟାନେ ନିମଗନ ।
 ଅହଂକାରୀ ସାଧୁ ଗର୍ବେ ଆସିଣ ତା ପାଶେ
 ତାହାକୁ କହିଲେ ବାଣୀ ମୃତୁ ମନ୍ଦ ହାସେ ।
 “ଭଜନାନ ଭଗବାନ ହେଲ ଏତେ ଦିନ
 କହିବେ ରୁମ୍ଭର କିଏ ହୋଇଛୁ ଅର୍ଜୁନ ।”
 ଭକ୍ତ ସାଧୁ ତହୁଁ ତାକୁ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ବିଭୁକୁ ମୁଁ ଭଜେ ନାହିଁ ସନାମ ଅନ୍ତରେ ।
 କାମନା ଥିଲେ ତ ଫଳ ଫଳନ୍ତା ତାହାର
 କାମନା ବିହନେ ଫଳ ହେବ କି ସକାର ?
 ଇଶ୍ଵର ଦର୍ଶନ ମାତ୍ର ଏକାନ୍ତ ବାସନା
 ଭାଗ୍ୟେ ନ ଘଟଇ ତାହା ତାଙ୍କ କୃପା ବିନା ।
 ସେ ନିମିଷ ଦିନରାତି ଭଜଇ ତାହାକୁ
 କେବେ ହେଲେ କୃପାକଣା ଦେବେ ଅଧମକୁ ।”
 ଭକ୍ତ କଥା ଶୁଣି ଯୋଗୀ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ଆଶା ଯଦି ନ ରଖ ଅନ୍ତରେ ।
 ପଣ୍ଡିତମ କରୁଅଛୁ ତେବେ କି କାରଣ
 ବରଜଣ ଦାସପୁତ ବନ୍ଧୁ ପଶିଜନ ।
 କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରି ଯେବେ ହେଲ ଗୁଣଦ୍ୟାଗୀ
 ଚେଷ୍ଟାକର ଯେ ପ୍ରକାରେ ହେବ ଫଳ-ଭୋଗୀ ।”
 ଯୋଗୀଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ଭକତ
 “ବୋଲ ଭାଇ ! ଯୋଗ ସାଧୁ ରୁମ୍ଭେ କି ପ୍ରାପତି ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ଯୋଗୀ କି କହିବ ଆନ
 “ଆସିଲେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଦେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରମାଣ ।”
 ସାଧନ ଭକତ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ
 ଉପମତ ହେଲେ ଦୁହେଁ ଏକ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ।
 ତାହାର ଗର୍ଭରେ ବସା ଏକ ମଞ୍ଚ ହାତୀ
 ତା ସମୀପେ ପ୍ରବେଶିଣ ଆଦେଶିଲେ ଯଦି ।
 “ଆରେ ଆରେ ମଞ୍ଚ ଗଜ ! ଆଜ୍ଞା ଦେଲି ତୋରେ
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମ ତେଜି ହୁଏ ଯାଅ ଯମ ପୁରେ ।”
 ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ଗଜ ପଡ଼ିଲା ଭୂତଳେ
 ପ୍ରାଣବାୟୁ ଗୁଡ଼ି ମରିଗଲା କଳବଳେ ।
 ପୁନଶ୍ଚ କହିଲେ ତାକୁ “ଏବେ ଉଠ ଜାଇ
 ସେ ମୃତ ହୁଅି ଉଠିଲୁ ବେଗେ ପ୍ରାଣ ପାଇ ।”
 ଭକ୍ତକୁ କହିଲେ ତହୁଁ ଦମ୍ଭେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
 “ଯୋଗସାଧନାର ଫଳ ଅଟଇ ଏପରି ।”

ଭକ୍ତ ସାଧୁ ନମ୍ର ଭାବେ କହଲେ ଉଦ୍ଧର
 “ହାତୀ ମାରି ଜୀଆଇଲ କଲି ମୁଁ ସ୍ବାକାର ।
 ତହିଁରେ ହୋଇଛି ଭଲ ! ରୁମ୍ଭର କି ଲାଭ
 ମରମ ନ ରୁହେ ପାରି ବୁଦ୍ଧି ପରାଉବ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାକର ଦେଖ ଅରେ ଆହେ ଯୋଗୀବର !
 ଧର୍ମମାର୍ଗେ କେତେଦୂର ରୁମ୍ଭେ ଅଗ୍ରସର ?
 ବାରମ୍ବାର ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଲଭୁ ପ୍ରାଣୀଗଣ
 ଏ ସଂସାରେ ଭୋଗହୁଅ ଅନୁଷ୍ଠାନ କଷଣ ।
 ସେଥିରୁ କି ପାଇଅଛି ରୁମ୍ଭେ ଅବ୍ୟାହତ
 ଜରା ରୋଗ ଶୋକରୁ କି ପାଇଛି ବିରତି ?

ଅଶ୍ରୁ ସଜ୍ଜିତାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ପାଇଛି କି ରୁମ୍ଭେ କେବେ ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ?”
 ଭକ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଯୋଗୀ ବାକ୍ୟଶୂନ୍ୟ
 ତଦନ୍ତେ ଉଦୟ ହେଲ ତାଙ୍କର ଚୈତନ୍ୟ ।
 ଭକ୍ତଙ୍କୁ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ନରୁଣୀସାଗର
 “ଧର୍ମମାର୍ଗେ ଏ ସକଳ ଅକଲ୍ୟାଣକର ।
 ସେ ହେଉ ତାହାକୁ ଅତି ଉଚ୍ଛ ବସ୍ତୁ ଜାଣି
 ନିଜ ନିଜ ଧର୍ମପଥେ ହେବ ଅଗ୍ରଗାମୀ ।”
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧା ପାସବାର
 ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ହେଲେ ଭବସିନ୍ଧୁ ପାର ।

ବେଳ ଆଉଁ ଭଲ ମନ ! ଅଭୟ ଚରଣ
 କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ଉଷ୍ମ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଭକ୍ତସାଧନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ଲତରୁ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବିଶ୍ବଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦକପାବନ
 ଅପାର କରୁଣାପିନ୍ଧୁ ଦାନ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
 ତହୁ ମଜର ଦୁରୁହ ସାଧନ ନିରାସ
 କି ପ୍ରକାରେ ଆଚରଣେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ତାହାର ବିବୃତି
 ଦୁଃସାଧ ସାଧନମାନ ଦେବେ ନ ଜାଣନ୍ତି ।
 ମନୁଷ୍ୟର ଶକ୍ତି କାହିଁ ସେ ସବୁ ସାଧକ
 ପ୍ରକୃତରେ ଦାକ୍ଷାଗୁରୁ କାହୁଁ ବା ପାଇବ ।
 ଜଗତ ଜନନୀ ଶ୍ୟାମା କଣିଶ କୌଶଳ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସବୁ ଆର୍ତ୍ତ କଲେ ଠୁଳ ।
 କିଏ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ, କାହିଁ ତାର ଘର
 ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଜ୍ଞା ହେଲ ଭଗବତାଙ୍କର ।
 ଯେ ମହାପୁରୁଷ ’ଛନ୍ତି ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ
 ତାଙ୍କର ସହାୟ ହୁଅ ସାଧନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ।
 ଦେଖ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 ପ୍ରବେଶିଲେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ପୀଠସ୍ଥଳ ଜାଣି ।

ଚନ୍ଦ୍ରିଲେ ଦର୍ଶନମାତ୍ରେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ତହୁ ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜିଲ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
 ଦକ୍ଷିଣତା ହିମେ ଯେତେ ହୋଇଲ ବର୍ଦ୍ଧିତ
 ବିପ୍ରାଙ୍କ ଧାରଣାମାନ ହେଲ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯାର ସାହାଯ୍ୟ ଭ୍ରମ
 ଦୂରକଲେ ଦେଖାଇଣ ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରେ ଲେଖା ଯେ ସକଳ ସାଧନର ପଥ
 ବହୁକାଳୁ ପ୍ରଚଳିତ ପରମ୍ପରାଗତ ।
 ସେ ମାର୍ଗରେ ଦେବସ୍ବୟେ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର
 ଦବ୍ୟ ଭବ ବୁଦ୍ଧି ହେବ ଉଦ୍ଧର ଉଦ୍ଧର ।
 ଏମନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କୁ କହଲେ ସ୍ନେହରେ
 “ସାଧନ ଭଜନ କର ତାହାକି ମତରେ ।”
 ତହିଁରେ ଲବ୍ଧ ହୁଅଇ ଯେଉଁ ଫଳାଫଳ
 ଶାସ୍ତ୍ର ପଡ଼ି ଶୁଣାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ସେ ସକଳ ।
 ବିପ୍ରାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଆପଣା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ ପାରିଲେ ସ୍ଥିର କର ।
 ଶିଶୁ ସମ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯାଇ ପୂଜିଲେ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କହୁଛୁ ତନ୍ମମତ ସାଧବାକୁ ।

କଳିତେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଜଗତ ଜନନୀ
 ଚନ୍ଦ୍ରମତ ସାଧୁବାରେ ନାହିଁ କିଛି ହାନି ।
 ଦେଶଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀକୁ ଜଣାଇଲେ ସମ୍ମତି ତାଙ୍କର ।
 କର୍ମକୁଶଳା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନାନାସ୍ଥାନେ ଯାଇ
 ଶିବାର ସାମଗ୍ରୀମାନ ଆଣିଲେ ଗୋଟାଇ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରଶାସ୍ତ୍ର ମତେ ତିନି ପ୍ରକାର ସାଧନ
 ଶିବାସନ, ମୁଣ୍ଡାସନ, ଚିତ୍ରାସନ ଆନ ।
 ଏଥିରୁ ଗୋଟିକେ ବସି ଯଥା ନିୟମରେ
 ଏକମନେ ଧ୍ୟାନ କଲେ ଆଶୁ ଫଳ ମିଳେ ।
 ମୁଣ୍ଡାସନ ଚତୁର୍ବିଧ ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ
 ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ଟଙ୍କା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ।
 ମନ୍ଦର ସଂଲଗ୍ନ ଉଦ୍ୟାନର ଉତ୍ତରରେ
 ଗଢ଼ିଲେ ଦୁଇଟି ବେଦୀ ଯଥା ନିୟମରେ ।
 ଶୁଭଦିନ ଶୁଭକ୍ଷଣ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ
 ତିନିଗୋଟି ନରମୁଣ୍ଡ କଲେ ଆସ୍ଥାନନ ।
 ବାଲୁକାରୁ ତଳ ଜାଣି ପୁସବିଟ ଠାଉଁ
 ହିମୁଣୀ ବେଦିକା ସଂସ୍ଥାପନ କଲେ ତହିଁ ।
 ନରାଦ ପଞ୍ଚ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରନ କଙ୍କାଳ
 ଶୁଭକ୍ଷଣେ ଆଣି ବିପ୍ରା ସେଠି କଲେ ଠୁଲ ।
 ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ପାଇ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
 ପଞ୍ଚମୁଣ୍ଡୀ ବେଦୀ ଏକ ସେଠାରେ ସ୍ଥାପିଲେ ।
 ଏସନ ଆସନେ ବସି ପ୍ରଭୁ ଏକ ମନେ
 ନିମଗ୍ନ ହୋଇଲେ ଏବେ ତାହାଙ୍କ ସାଧନେ ।
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ସେ ବିଷୟ
 ଭକ୍ତ ପାଶେ କହିଛନ୍ତି ଯାହା ଦେବସ୍ବୟ ।
 ଦବାଭାଗେ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଭ୍ରମି ନାନା ସ୍ଥାନ
 ସହସ୍ର କରନ୍ତି ଯତ୍ନେ ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତମାନ ।
 ନିଶୀଥେ ଆସନ ପାଶେ ସେ ସକଳ ଥୋଇ
 ପ୍ରତ୍ୟହ ସେଠାକୁ ମୋତେ ଆହ୍ୱାନ କରଇ ।
 ଦେଶାସୁକା ଯଥାବିଧି ହେଲେ ସମାପତ
 ଆଦେଶନ୍ତୁ ମୋତେ ଧ୍ୟାନେ ବସିବା ନିମିତ୍ତ ।
 ପୁନା ଶେଷେ ଚିତ୍ତେ ଯେଉଁ ଭବ ଉପକଳ
 ଜପତପ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ନ ଥାଇ ।
 ଦେଶାଙ୍କଠି ମନପ୍ରାପ୍ତ ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ବ
 ଜପମାଳା ଧରୁ ଧରୁ ମନ ହୁଏ ଲବ୍ଧ ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ହେଲୁ ବହୁ ଦିନ ଦରଶନ
 ବର୍ତ୍ତମାନୁ ସେ ସମସ୍ତ ନ ହୁରେ ବଚନ ।
 ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ହେଲୁ ଯେତେ ନବ ଅନୁଭୂତି
 ଭସ୍ବତ୍ରା କରିବା ପାଇଁ ନ ଆସ ଶକତି ।
 ଚୌଷଠି ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଯେତେ ସାଧନ ପ୍ରଣାଳୀ
 ବିପ୍ରାଙ୍କଠୁଁ ଏବେ ଏବେ ସବୁ ଶିକ୍ଷ କଲି ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃସାଧ୍ୟ ଅଟେ ଯେ ସବୁ ସାଧନ
 ଦେଶଙ୍କ କୃପାରୁ ହେଲି ନିର୍ବିଘ୍ନେ ଉଦ୍ଧାର୍ଯ୍ୟ ।
 ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ଯେତେ ସାଧନା ସାଧିଲେ
 ବିପ୍ରାଗତ ବିବରଣ କୁହାଯିବ ମିଳେ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖୁଁ ହୋଇଛୁ ମାତ୍ର ଯା କହୁ ନିଃସୂତ
 ତାହାହିଁ ଏ ଧରାଧାମେ ପ୍ରାଣୀ ଅବଗତ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରର ସାଧନ ପଥ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପିଞ୍ଜିଲ
 ମଦ୍ୟ ମାଂସ ମତ୍ସ୍ୟ ମୁଦ୍ରା ମୈଥୁନର ଝେଲ ।
 ଯେ ପଞ୍ଚ ‘ମ’ କାରେ ପଞ୍ଚ ପ୍ରାଣୀ ହୁଏ ନାଶ
 ସେ ପଞ୍ଚ ‘ମ’ କାରେ ପୁଣି ଲବ୍ଧ ହୋନ୍ତି ଭିଶ ।
 ପଥଭ୍ରଷ୍ଟାଶଙ୍କା ପ୍ରତି କ୍ଷଣେ ବିଦ୍ୟମାନ
 ରାଜ୍ୟବଳେ ତରଫାନ୍ତି ଯେହୁ ପୁଣ୍ୟବାନ ।
 ଖଣ୍ଡାଦାଡ଼େ ଚଳନ ବା ବ୍ୟାଘ୍ର ଆକ୍ରାନ୍ତ
 ତାହା ଚୁନିନାରେ ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଯେ ଜାଣ ।
 କେମନ୍ତ ଦୁଃସାଧ୍ୟ ଅଟେ ସେ ସାଧନ ପଥ
 ଶୁଣ ମନ ! ଯା କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭବନାଥ ।
 “ନିଶୀଥେ ଦେଖିଲି ଦିନେ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 କାହୁଁ ଆଣି ଏକ ପୁଣି ଯୁବତୀ କାମିନୀ,
 ବିବସ୍ତା କରଇ ସେହୁ ପୁଣି ଯୌବନାକୁ
 ବୋଇଲୁ ଦେବା-ଆସନେ ତାକୁ ବସିବାକୁ ।
 ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତକରଣମାନ ଥୋଇ ତା ଅଗ୍ରତେ
 ଦେଶାଙ୍କୁ ନେ ପୁନିବାକୁ ଆଦେଶିଲେ ମୋତେ ।
 ବିଧି ଅନୁସାରେ ଯେବେ ପୁନା ହେଲୁ ଶେଷ
 ତା ପରେ କହିଲେ ବିପ୍ରା ମୋ ପ୍ରତି ଆଦେଶ ।
 ‘ମୂର୍ତ୍ତିମତୀ ଜଗନ୍ନାଥା ଭବ ପ୍ରାକ୍ତ ମନେ
 ତାଙ୍କ କୋଡ଼େ ବସି ବସ୍ତ୍ରା ମଗ୍ନ ହୁଅ ଧ୍ୟାନେ ।’
 ବିପ୍ରାଙ୍କ ଆଦେଶ ଶୁଣି ମୋ ପ୍ରାଣ ଆକୁଳ
 ଜଗଦମୁକ୍ତ ପୁମର କାହିଁକି ବହୁଳ ।
 ମାତ ଜଗଦମ୍ବେ ! ତୋର ଏ କି ବିଚ୍ଛନ୍ନତା
 ଶରଣ ଘେନିଲି ବୋଲି ଏହି ବୁଝାମଣା ?

ମୁଁ ଅଟେ ଅତି ଦୁଃଖୀ ପ୍ରାଣୀ ତୋହର
 ଜାଣି ଶୁଣି ଦେଉ କଥା ଗୁରୁ କାର୍ଯ୍ୟର ।
 କହୁ କହୁ ହବ୍ୟ ଭାବେ ଚିତ୍ତ ପରପୁଣ୍ୟ
 ବିଦ୍ରାବେଶକୁ ମଣିଲି ଦେବ ଆଜ୍ଞା ସମ ।
 ଶୁଭଶୁଭ ଅଶୁମାତ୍ର ନ କରି ବିଚାର
 ହିର ଚିତ୍ତେ ନପକଳ ମନ୍ତ୍ର କାରମ୍ଭାର,
 ରମଣୀ ଚୋଡ଼ରେ ଯେବେ ବସିଲି ମୁଁ ଯାଇ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହେଲି ସମାଧିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ।
 କହୁଷଣ ପରେ ଯେବେ ଲଭିଲି ଚୈତନ୍ୟ
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୋଇଲି କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛୁ ସମ୍ପନ୍ନ ।
 ବିଦ୍ରାଜ୍ଞ ବଚନେ ଚିତ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର
 ପ୍ରଣମିଲି ଦେବପାଦେ ଭକ୍ତ ସହକାର ।
 ଆଉ ଦିନେ ବିପ୍ରା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଆଶିଷ
 ମଣ୍ଡ୍ୟ ଏକ ଆଇ ଭଣ୍ଡି କଲୁକ ରନ୍ଧନ ।
 ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସମର୍ପି ସେଥରୁ କିହୁକ
 ଆଦେଶିଲେ ମୋତେ ତାହା ସେବନ ନିମିତ୍ତ ।
 ତର୍ପଣ କରିଣ ମୁହିଁ ତାଙ୍କ କଥାମତେ
 ଗ୍ରହଣ କରିଲି ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତେ ।
 ଅନ୍ୟ ଦିନେ ପୁଣି ସେହି ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 ଶ୍ରେୟ ଗଳିତ ମହାମାଂସ ପିଣ୍ଡ ଆଣି,
 ତର୍ପଣ ଶେଷରେ କଲେ ମୋ ପ୍ରତି ଆଦେଶ
 ଜିହ୍ଵାରେ ତାହାକୁ ଖୁଣି କରିବା ପକାଣ ।
 ଏମନ୍ତ ଆଦେଶ ଶୁଣି କହୁଲି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ
 ଅକ୍ଷୟ ଅଟଇ ମୁହିଁ ଏହା କରିବାକୁ ।
 ଚକିତେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତହୁଁ କହୁଲେ ଉତ୍ତରେ
 ଏ କ କଥା ପୁଣି ତବ ଶ୍ରୀମୁଖ ବାହାରେ ?
 ଏଇ ଦେଖ ନିଃସଙ୍କୋଚେ କଲି ମୁଁ ଗ୍ରହଣ
 ଲଘୁଜ୍ଞ କମ୍ପାଳ ରୁମ୍ଭେ ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଧାନ ।
 ପୁନଶ୍ଚ ଗ୍ରହଣେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସେ ଯେମନ୍ତ
 ମୋ ହୃଦେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଚଣ୍ଡୀ ମୂର୍ତ୍ତି ଆବିର୍ଭୂତ ।
 'ମାଆ' 'ମାଆ' ସମ୍ବୋଧଣ କରି ମୁଁ ଚିତ୍କାର
 ଭୀଷଣ ହେଲ ଅଙ୍ଗ ନିମିତ୍ତ ମଧ୍ୟର ।
 ଏସନ ସୁଯୋଗ ପାଇ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 ମହାମାଂସ ଖଣ୍ଡ ମୁଖେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲେ ଆଣି ।
 ଚିତ୍ତେ ହେଲ ନାହିଁ ଆଉ ଦୃଶ୍ୟର ସଂସାର
 ଦୃଶ୍ୟ ତ୍ୟାଗ କରାଇଲେ ଦେବୀ ଏପ୍ରକାର ।

ଆନନ୍ଦାସନ ସାଧନ ସାଧନା ସମୟେ
 ଦେଶିଣ ପୁରତେ ରତ ନରନାଶ ଦ୍ରବ୍ୟେ,
 ଶିବ ଶକତିର ଲୀଳା ମନେ ଉପକଳଣ
 ସମାଧିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଲି ଯେ ମୁହିଁ ତତକ୍ଷଣ ।
 ତଦନ୍ତେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ସଞ୍ଜାପ୍ରାପ୍ତ ହେଲି
 ହରଷେ ଭାଷିଲେ ଧୀରେ ମୋତେ ବିପ୍ରକାଳୀ ।
 ଆନନ୍ଦାସନରେ ବସ୍ତ୍ର ଏବେ ରୁମ୍ଭେ ସିଦ୍ଧ
 ଶରଣବର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଆସନ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ପୁଣି ସେହି ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 କୁଳାଗୁରୁ ପୁନା ପାଇଁ ମନେ ମନେ ଗୁଣି,
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଅଛୁ ଯେ ନାଟମନ୍ଦିର
 ପୁନାପାଇଁ ଆୟୋଜନ କଲେ ଯେ ସେଠାର ।
 ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଭୈରବୀଙ୍କୁ ସେ ସ୍ଥାନେ ତକାଇ
 ସମସ୍ତ ସଗ୍ରହ କଲେ ତା ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ।
 ସବ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ପୁନା କଲି ଦବାଭାଗେ
 ବିକାରବିହୀନ ଚିତ୍ତେ ଅତି ଅନୁରାଗେ ।
 ସ୍ତ୍ରୀ ଯୋନିରେ ଦୃଷ୍ଟ ଜଗନ୍ନାଥ ଅଧିଷ୍ଠାନ
 ଏ ପ୍ରକାରେ ପୁଣି ଶରଣବର ସାଧନ ।
 ବାଲ୍ୟାଳ୍ପ ରମଣୀଠି ମାତୃଜ୍ଞାନ ମୋର
 ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନ ଦର୍ଶିଲି ତହିଁ କିହୁକର ।
 ଯୋନି ଶବ୍ଦ କେହି କେବେ କଲେ ଉଚ୍ଚାରଣ
 ବିଶ୍ଵଯୋନି କଥା ମନେ ଜାଗ୍ରତ ତକ୍ଷଣ ।
 ମୋ ଚିତ୍ତେ ଭବାନୀ କଲେ ନିରତେ ବିହାର
 ଭୁଞ୍ଜିଲି ସମାଧି ଯୋଗେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
 କାରଣର ନାମେ ଅବା ଗନ୍ଧେ ସେହିପରି
 ବିହୁଳ ଜଗଦ୍‌କାରଣ ଉପଲବ୍ଧ କରି ।
 ନାଶ୍ଵ ଏ ଅକ୍ଷୟ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରତିକୃତ
 ଆଜ୍ଞାବନ ବ୍ରହ୍ମରୂପେ ତେଣୁ ଗଣପତି ।
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ତାର ବିବରଣ
 ମାତୃଭାବ ତାଙ୍କ ମନେ ଉଠିଲି କେସନ ।
 କିଶୋର ବୟସେ ଗଣପତି ଦିନକରେ
 ବିରାଜୁ ଶ୍ରୀକାରତ ଦେଶି ସମ୍ମୁଖରେ,
 ବାଳକପୁଲ୍ଲଭ ଚପଳତା ଅନୁସର
 କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କରିଲେ ତାହାକୁ ପ୍ରହାର ।
 ପ୍ରାଣ ଯେନ ସେ ବିରାଜୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ରୁଦ୍ଧଶ୍ଵାସେ ତାଙ୍କ ପାଶୁ ପଳାଇଲ ଦୂରେ ।

ଶ୍ରୀକା ଶେଷେ ଗୁହେ ଫେରି ପ୍ରଭୁ ଗଣପତି
 ଭେଟିଲେ ଯେ କାଳେ ତାଙ୍କ ଜନନୀ ପାଦପା ।
 ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ନାନା ସ୍ଥାନେ ଦେଖି ଛତ ଚନ୍ଦ୍ର
 ବିଷାଦପ୍ରସାରେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ଆଛନ୍ନ ।
 ମାତାଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତହୁଁ କାରଣ ତାହାର
 ଜନନୀ ବିମର୍ଷ ଭାବେ କଲେକ ଉତ୍ତର ।
 “ରୁମ୍ଭେ ବନ୍ଧୁ ! ମୋର ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କାରଣ ”
 ଗଣେଶ ବିପ୍ଳବ ଶୁଣି ମାତାଙ୍କ ବଚନ ।
 ମାତୃଭକ୍ତ ଗଣପତି ସକଳ ନୟନେ
 ମାତାଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତହୁଁ କରୁଣ ବଚନେ ।
 ଏ କି କଥା କହୁଛନ୍ତି ଜନନୀ ମୋହର
 “କେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ କଲି ମୁଁ ପ୍ରହାର ।
 କେବେହେଁ ମୁଁ କଣ ନାହିଁ ଦୃଷ୍ଟି ଏସନ
 ଯା ପାଇଁ ଏପରି କଷ୍ଟ ଭୋଗିବେ ଆପଣ ।”
 ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଉତ୍ତରେ ତହୁଁ କହିଲେ ଜନନୀ
 “କାହାକୁ ମାଗଛ ଆଜି ଦେଖ ମନେ ଶୁଣି ।”
 ଚନ୍ଦ୍ରା କର ଉତ୍ତରଲେ ଧୀରେ ଗଣପତି
 “ବିରାଡ଼କୁ ମାଗଅଛ ମୁହିଁ ମୂଢ଼ମତି ।”
 ସମ୍ଭବ ହୁଅଇ ସେହି ବିରାଡ଼ ଯାହାର
 ମାତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବେ କଲ ସେ ପ୍ରହାର ।
 ଏମନ୍ତ ଭାଲିଶ ହେଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ
 ରୋଦନ କରଲେ ନିନ୍ଦ ଆପଣା ଦୃଷ୍ଟି ।
 ସୁତେ କୋଳେ ଘେନି ତହୁଁ ସ୍ନେହମୟୀ ମାତା
 ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ କହି ମର୍ମ କଥା ।
 ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ବନ୍ଧୁ ! ମୋହର ବଚନ
 “ତବ ସମ୍ମୁଖେ ଯେ ଦେହ ମୋର ବିଦ୍ୟମାନ ।
 ତଦୁପରେ କର ନାହିଁ କେହି ଅତ୍ୟାଚାର
 ସେଥିପାଇଁ ହୁଅ ନାହିଁ କେବେହେଁ କାତର ।
 ଜାଣିରଖ ଆରେ ଧନ ! ମୁହିଁ ଏ ସଦାରେ
 ଯାନପାୟ ପ୍ରାଣୀରୂପେ ବିଚରଣ କରୁ ।
 ବିରାଡ଼କୁ ମାଗିବାରୁ ଛତ ତା ଶରୀର
 ସେହି ଛତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୃଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗରେ ମୋହର ।
 ଜ୍ଞାତବାରେ କରନାହିଁ ଏ କର୍ମ ସାଧନ
 ସେ କାରଣେ କରନାହିଁ ଦୁଃଖ କଦାଚନ ।
 ଆଜିଠାରୁ ବାସାଧନ ! ଜାଣିବ ନିଶ୍ଚିତ
 ସ୍ୱାମୁଖିବିଶିଷ୍ଟା ପ୍ରାଣୀ ମୋ ଅଂଶେ ସମ୍ଭୂତ ।

ସରୁଷ ମୁରତିଧାରୀ ଲବ ଯେତେ ଭାବେ
 ତବ ପିତୃ ଅଂଶେ ଜାତ ସେମାନେ ସରବେ ।
 ଯାହା କହୁ ଏ ଜଗତେ କରୁଛ ଦର୍ଶନ
 ଶିବ ଆଉ ଶକ୍ତି ବିନ୍ଦୁ ନାହିଁ କହୁ ଆନ ।”
 ମାତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଗଣପତିଙ୍କର
 ସେହୁଦନ୍ତ ମାତୃଭବ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼ଭର ।
 ବିବାହ ବୟସ ଯେବେ ହେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ
 ପରଶସ୍ତ୍ର ପାଇଁ କେତେ ନୋହୁଲେ ସମ୍ମିତ ।
 କହିଲେ ଜଗତେ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ରମଣୀ
 ସରବେ ଅଟନ୍ତି ମୋର ଆଶ୍ରୟା ଜନନୀ ।
 ଜନନୀଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱ ହେବା ଶାସ୍ତ୍ର ଅବହତ
 ଏ ଭାବ ନିରତ ତାଙ୍କ ହୃଦୟେ ଜାଗତ ।
 ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ବ୍ରତ ଭେଷ୍ଟ ଧରି ଗଣପତି
 ଅଗଳିଲେ ଦେବ ମଧ୍ୟେ ବିଶେଷରେ ଖ୍ୟାତ ।
 ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ହେଲେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ
 ନିର୍ବାପ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ପୁନା ସେନାରଣ ।
 ଗଣପତିଙ୍କ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ କେମନ୍ତ ପ୍ରଶର
 ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ଏକ ଦୃଷ୍ଟନ୍ତ୍ର ତାହାର ।
 ଏକଦା ପାଦପା ଦେଖା ହୋଇ କୌତୂହଳୀ
 ହସ୍ତରେ ଧରିଣ ତାଙ୍କ ମଣିମୁକ୍ତାମାଳ,
 ଗଣେଶ କାର୍ତ୍ତିକ ବେଳେ ସୁତଙ୍କୁ ତାଙ୍କର
 ସସ୍ନେହେ କହିଲେ “ବନ୍ଧୁ ! ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
 ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହୁ ବିଶ୍ୱ ପରିମି
 ମୋ ପାଶେ ସୁବେଶ ହେବ ହୋଇଣ ଅଗ୍ରଣୀ
 ତାହାକୁ ଅର୍ପିବି ମୁହିଁ ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରହାର
 ବେଳେ ଭାବ ଯାଅ ଏକୁ କରଣ ବିରୁଦ୍ଧ ।”
 ମାତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଦେବ କାର୍ତ୍ତିକେୟ
 ଭାବିଲେ ଅଗ୍ରଜ ମୋର ଅତି ସ୍ଥୁଳକାୟ ।
 ମୁଖିକ ଅଟଇ ପୁଣି ତାଙ୍କର ବାହନ
 ମହର ଗତିରେ କେତେ କରବ ଗମନ ।
 ମୟୁର ବାହନ ମୋର ଉଡ଼େ ଶିପି ଗତି
 ଚନ୍ଦ୍ରହାର ନିଶ୍ଚେ ମୋର ହୋଇବ ପ୍ରାପତି ।
 କାର୍ତ୍ତିକ ଏମନ୍ତ ଭାଲି ମୟୁରେ ବସିଣ
 ବାହାର ହୋଇଲେ ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରମଣେ ତକ୍ଷଣ ।
 ଜନନୀ ବଚନ ଶୁଣି ଦେବ ଗଣପତି
 ଏକା ବସି ଆପଣାର ଚିତ୍ତେ ବିରାଗନ୍ତ ।

ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାୟକ ଅଟେ ଏ ବିଶ୍ଵ ଜଗତ
 ଭ୍ରମଣରେ ବୃଥା ଜ୍ୟା ହେବ ବହୁଗତ ।
 ଜନକ ଜନନୀ ମୋର ମସେଣ ପାଟଣ
 ଏ ବିଶ୍ଵ ଦ୍ରୁତାନ୍ତ ତାଙ୍କ ଦେହେ ଅବସ୍ଥିତ ।
 ଏସନ ପିତାନ୍ତ କରି ହୋଇଲେ ବାହାର
 ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କଲେ ମାତା ପିତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ।
 ବନ୍ଦନାଦ କରି ପୁଣି ଯଥା ନିୟମରେ
 ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ବସିଲେ ମାତା ପିତାଙ୍କ ପାଖରେ ।
 ତଦନ୍ତେ ଫେରି ଅଇଲେ ଦେବ କାର୍ତ୍ତିକେୟ
 ହାର ପ୍ରାପ୍ତ ଅଶା ପୋଷି ପ୍ରହରୁ ଦୃଢ଼ୟ ।
 ଗଣେଶଙ୍କ ବ୍ୟବହାରେ ହୋଇଣ ସନ୍ତୋଷ
 ଚନ୍ଦ୍ରହାର ସମର୍ପିଲେ ତାଙ୍କୁ ଆଶୁତୋଷ ।”
 ଏସନେ ଉଲ୍ଲେଖି ଗଣପତିଙ୍କ ବିଷୟ
 ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 “ଗଣେଶଙ୍କ ସମ ନାସ ମାତେ ମାତୃଜ୍ଞାନ
 ଜାଗତ ରହୁଲା ମୋର ଦୃଢ଼େ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
 ପରିତ୍ୟେ-ପୃଷ୍ଠାବଦ୍ଧ ହେଲି ଯା ସହଚ
 ତା ଠାରେ ଦେଖିଲି ଜଗଦମ୍ଭା ଆବିର୍ଭୂତ ।
 ସାକ୍ଷାତ୍ ବିଶ୍ଵଜନନୀ ତାହାକୁ ଜାଣିଣ
 ଭକ୍ତ ସହକାରେ କଲି ଚରଣ ବନ୍ଦନ ।
 ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଅଟନ୍ତି ଶିବଙ୍କ ମୂରତି
 ଦୃଢ଼ୟେ ନିରତେ ମୋର ହେଲୁ ଅନୁଭୂତି ।
 ଶିଶୁ ଲଙ୍କକୁ ଜୀବନ୍ତ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଜ୍ଞାନେ
 ପୁଜିଲି ଭକତିଭରେ କୁସୁମ ଚନ୍ଦନେ ।”
 ସାଧନ ସମୟେ ଯେତେ ଅଭ୍ୟୁତ ଦର୍ଶନ
 ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀ ଦେବରାୟ ଶୁଣ ସେ ଆଶ୍ୟାନ ।
 “ଦୟା ବଞ୍ଚି ଜଗନ୍ନାଥା ଦେଖାଇଲେ ଦିନେ
 ଶିବ ଆଉ ଶକ୍ତି ବିରାଜିତ ସଙ୍ଗେ ସ୍ଥାନେ ।
 ଜୀବଜନ୍ତୁ ତରୁଳତା ଗୁଳୁ ଆଦିକରି
 ସବୁଠି ତାଙ୍କ ପ୍ରଭବ ରହୁଛି ବିପ୍ରାରି ।
 ସେ ଶିବ ଶକ୍ତି ଅଟନ୍ତି ପୁରୁଷ ପ୍ରକୃତି
 ତାଙ୍କ ରମଣେ ଏ ବିଶ୍ଵେ ସୃଷ୍ଟି ନିତି ନିତି ।
 ଶୌଣ୍ଡିକ ଶୁନ୍ଦରେ ଯେତେ ନ ହୁଏ ଜନମ
 ଶିବଲିଙ୍ଗ ଅର୍ଚ୍ଚନାର ଏହାହିଁ ମରମ ।”
 ଏସନ ଶୁଣିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 ଶୁଣ ଏବେ ଅନୁଭୂତି ହେଲୁ କି ପ୍ରକାର ।

ଭଗବାନଙ୍କ ବିଭୂତି ଦେଖି ଶୂନାଳରେ
 ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟ ତାର ବିନା ବିନାରେ ।
 କୁକୁର କୁକୁର ହୋନ୍ତି ଭୈରବ ବାହନ
 ଏମନ୍ତ ଧାରଣା ମନେ ସୁଦୃଢ଼େ ପୋଷିଣ ।
 କୁକୁରକୁ ପୁର ଦେଇ ଭୁଞ୍ଜିବ ନିମିତ୍ତେ
 ଛଡ଼ାଇ ଖାଇଲେ ତାହା ନିର୍ବିକାର ଚିତ୍ତେ ।
 ଚିତା ଧୂମ ପାନ ପାଇଁ ଉନମୟ ହୋଇ
 ମୁଖ ବ୍ୟାଦାନେ ଧାଇଁଲେ ଶବ ପୋତେ ଯହିଁ ।
 ମଳମୂତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ।
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ଦେଖିଲେ ଦିନେ ଶୂନ୍ୟରୁ ଉଦ୍ଭବ ।
 ଜୀବାତ୍ମା ସହସ୍ରା ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ବାହାରି
 ଜିହ୍ଵା ଲହଲହ କରି ଅଗ୍ନିଶିଖା ପରି ।
 ମଳମୂତେ କିଛି ମାତ୍ର ନ କରି ପ୍ରଭେଦ
 ଏକେ ଏକେ ସେ ସମସ୍ତ କଲୁ ଯେ ଆସ୍ଵାଦ ।
 କରୁଣା କଣଣ ଜଗନ୍ନାଥା ଏ ପ୍ରକାରେ
 ଦେଖାଇଲେ ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଭେଦ ସଂସାରେ ।
 ବ୍ରହ୍ମଯୋଗି ଏ ସମୟେ ହେଲୁ ବି ଦର୍ଶନ
 ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ବସ୍ତୁ ଆକାର ସିକୋଣ ।
 ଅସଂଖ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସେଥୁ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 କେବଳେ ପ୍ରସବ ହୁଏ ବିଶ୍ଵ ଚରାଚରେ ।
 ତାହା ଯେ ଅଭ୍ୟୁତ କାନ୍ତ ନ ଖୁବେ ବଚନ
 ଦେଖାଇଲେ ତା ବି ଦେଖା ସଦୟ ହୋଇଣ ।
 ଶୁଣ ଏବେ ସାଧୁଜନେ ସାଧନ ଭଜନେ
 କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତି ହୋନ୍ତି ଜାଗତ କେସନେ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖେ ଯା କହିଛନ୍ତି କରୁଣାସାଗର
 ସନ୍ଧେପେ କହୁଛି ସେହି ଅଭ୍ୟୁତ ବ୍ୟାପାର ।
 “ମେରୁଦଣ୍ଡ ମୂଳେ ଅଛି ପଦ୍ମ ମୂଳାଧାର
 ଯା ଅଟେ ଆସ୍ଥାନ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତିଙ୍କର ।
 ସୁଷୁପ୍ତ ଭୁଜଙ୍ଗ ପ୍ରାୟେ କୁଣ୍ଡଳ ଆକାରେ
 ନିବସନ୍ତି କୁଣ୍ଡଳିନୀ-ଶକ୍ତି ମୂଳାଧାରେ ।
 ଏ ମହାଶକ୍ତି ପ୍ରାଣୀଠି ନୋହୁଲେ ଜାଗତ
 ନ ହୁଏ ଚୈତନ୍ୟ କିମ୍ବା ଚରଣ ପ୍ରାପତ ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯୋଗ ଅପେକ୍ଷା ଭବନ ଯୋଗରେ
 କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତି ଜାଗି ଉଠନ୍ତି ସହରେ ।
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନୁ ମନ ବିରତ ନୋହୁଲେ
 ଯୋଗ କ୍ଷମ ହୁଏ ନାହିଁ ତାହା କେତେବେଳେ ।

ସାଧାରଣ ମାନବଙ୍କ ମନ ନିନ୍ଦୁର
ଲିଙ୍ଗ ଗୁହ୍ୟ ନାଭିଦେଶେ ଭ୍ରମେ ବରାବର ।
ବହୁ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ ଯୋଗ ସାଧନ ଫଳରେ
ଜାଗନ୍ତୁ ସେ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତି ମୂଳାଧାରେ ।
ଜଳା ପିଙ୍ଗଳା ସୁଷୁମ୍ନା ତନ୍ମତୋଟି ନାଡ଼ୀ
ମୂଳାଧାରେ ରହୁଛନ୍ତି ପରସ୍ପରେ ଭିତ୍ତି ।
ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ୀରେ ଷଷ୍ଠ ପଦ୍ମ ବିରାଜଇ
ନିମ୍ନେ ମୂଳାଧାର ପରେ ସ୍ବାଧିଷ୍ଠାନ ଆଇ ।
ତତ୍ତ୍ୱର୍ତ୍ତେ ରହଇ ମଣିପୁର, ଅନାହତ
ବିଶୁଦ୍ଧ, ଆଜ୍ଞା, ନାମରେ ଷଷ୍ଠ ଚକ ଖ୍ୟାତ ।
ମୂଳାଧାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଳ ପଦ୍ମର ଆକାର
ଗୁହ୍ୟଦେଶେ ଅବସ୍ଥିତ ଅଟଇ ଏହାର ।
ତଦୁପରେ ସ୍ବାଧିଷ୍ଠାନ ଚକର ସଂସ୍ଥିତି
ଷଷ୍ଠଦଳ ପଦ୍ମପ୍ରାୟ ତାହାର ଆକୃତି ।
ଲିଙ୍ଗଦେଶେ ଅବସ୍ଥାନ ଅଟଇ ଏହାର
ତତ୍ତ୍ୱର୍ତ୍ତେ ବିରାଜେ ନାଭିଦେଶେ ମଣିପୁର ।
ଦଶଦଳ ପଦ୍ମେ ଏହୁ ଚକ ପୁରସିତ
ଏ ତିନି ଚକଟି ମନ ଭ୍ରମଇ ସତତ ।
କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏକୁ କଲେ ଅତିକ୍ରମ
ହୃଦେ ଅନାହତ ପଦ୍ମେ ନିବସଇ ମନ ।
ଦ୍ବାଦଶ ଦଳରେ ଏହୁ ପଦ୍ମ ପୁଣ୍ୟୋତ୍ପତ୍ତି
ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ଉଦ୍ଭିତ ।
ନାନାବିଧ ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ଏଠାରେ ଦେଖିଣ
ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣଇ ସେ ସାଧକ ଜନ ।
ତା ପରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ଚକ କଣ୍ଠେ ସ୍ଥାନ ଯାର
ଷୋଡ଼ଶ ଦଳ ଆକାର ପ୍ରମାଣ ତାହାର ।
ଏ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶଇ ମନ ଯେତେବେଳେ
ଭିକ୍ଷୁର ପ୍ରସଙ୍ଗେ ରତ ଥାଏ ସଦାବେଳେ ।
ବିଭୁଙ୍କର ଗୁଣଗାଥା ଶ୍ରବଣ ଜାଣିଲେ
ଉକ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳ ମନ ଧରିଥାଏ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ବିଷୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ତାକୁ ଲଗେ ବିଷୟଲ୍ୟ
ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକେ ପ୍ରାଣେ ବିଚ୍ଛାଦାଏ ଶୂଳ ।
କାମିନୀନାଥନ କଥା ଯେଉଁଠି ହୁଅଇ
ସେ ସ୍ଥାନ ବରଜି ଅନ୍ୟଠାକୁ ଯେ ଗମଇ ।
ତତ୍ତ୍ୱର୍ତ୍ତେ ଦ୍ୱିଦଳ ପଦ୍ମ ଆଜ୍ଞାଚକ୍ର ନାମ
ଲଲିତ ଦେଶରେ ହୁଏ ଏହାର ଆସ୍ଥାନ ।

କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତି ଏଠି ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ
ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭି ସାଧକ ମୋହତ ।
ତଥାପି ଏ ଦର୍ଶନରେ ସ୍ବଲ୍ପ ବ୍ୟବଧାନ
ଲଣ୍ଠନ ମଧ୍ୟରୁ ଯେତେ ଆଲୋକ ଦର୍ଶନ ।
ମନେହୁଏ କରୁଛୁ ମୁଁ ଆଲୋକ ସ୍ବରାଶ
କାର ବ୍ୟବଧାନ ଯୋଗୁଁ ବିଫଳ ସପ୍ତାସ ।
ଶୀର୍ଷଦେଶେ ଯେ ସପ୍ତମ ଚକ ବିରାଜଇ
ସହସ୍ରା ତା ନାମ ସହସ୍ରେକ ଦଳ ଆଇ ।
ଶ୍ରୀ ସତ୍ତ୍ୱଦାନନ୍ଦ ଶିବ ବିଭୁ ପରାପୁର
ଏ ଚକେ ରହଣ ନିତ୍ୟ କରନ୍ତି ବିହାର ।
ଆଦ୍ୟାଶକ୍ତି କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଷଷ୍ଠ ଚକ ଭେଦ
ସହସ୍ରାରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ହୁଅଇ ସମାଧି ।
ଶିବ ଶକ୍ତି ଦୁର୍ଦ୍ଦିଙ୍କର ଏକତ୍ର ମିଳନେ
ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଭୋଗ ହୁଏ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ବିଭୁପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳତା ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ
କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତି ତେବେ ହୁଅନ୍ତି ଜାଗତ ।
ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଦିନେ ଦେଶା ଦୟା ବହୁ
ଦେଖାଇଲେ କୁଣ୍ଡଳିନୀ କେସନେ ଜାଗଇ ।
ଏ ସ୍ଥଳ ଅଟେ ଅତି ଗୁହ୍ୟ ସମାରୁର
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ ! ଆଖ୍ୟାନ ତାହାର ।
“ମୋହର ସଦୃଶ ଏକ ଯୁବକ ପୁରୁଷ
ସୁଷୁମ୍ନା ନାଡ଼ୀ ମଧ୍ୟରେ କଲ୍ପନ ପ୍ରବେଶ ।
ଜିହ୍ବା ଦ୍ୱାରା ଯୋନି ରୂପ ପଦ୍ମେ ଏକେ ଏକେ
ରମଣ ଆରମ୍ଭ କଲି ତହିଁ ମହା ସୁଖେ ।
ଗୁହ୍ୟ ଲିଙ୍ଗ ନାଭିଦେଶେ ଅଛଇ ଯେ ପଦ୍ମ
ଅଧୋମୁଖୀ ହୋଇଣ ତା ଥାଏ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ରମଣ ସୁଧରେ ତାହା ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ
ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ହେଲୁ ନିମ୍ନେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଦିଗେ ଗୁହ୍ୟ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦବ୍ୟଦେଶେ ଉଠି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଦିଗେ
ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶିଲୁ ଅତି ବେଗେ ।
ସେଠାରେ ଦ୍ବାଦଶ ଦଳ ପଦ୍ମ ଅନାହତ
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ ହୋଇ ଶେଷେ ହେଲୁ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ।
କଣ୍ଠ ଲଲିତସ୍ଥ ପଦ୍ମେ ବିହର ତା ପରେ
ବିକଶିତ କଲି ତାକୁ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ।
ସହସ୍ରା ପଦ୍ମରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରବେଶିଣ
ମୁକୁଳିତ କଲି ଶେଷେ ତା ପରେ ରମିଣ ।

ଏ ପ୍ରକାରେ ପଦ୍ମପାଦ ହେଲ ମୁକୁଳିତ
ଦବ୍ୟଦେଶ ଦେବତାବେ ପୂର୍ଣ୍ଣକଲ୍ପ ଚିତ୍ତ ।”
ପାଧୁକଟେ ଶୁଣ ଏବେ ମନ ସ୍ଥିର କରି
ଅନାହତ ଧନ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣିଲେ ଯେପରି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପାବପାପ ବିବିଧ ଶବଦ
ଏକତ୍ର ହୋଇଣ ତହିଁ ଜନ୍ମେ ଦବ୍ୟ ନାଦ ।
ଏ ନାଦ ପରବ ସ୍ଥାନୁ ହୋଇ ସମୁଦ୍ଧୃତ
ବିରାଟ ପ୍ରଣବ ଶବ୍ଦେ ତାହା ପରିଣତ ।
ଏ ମହା ବିରାଟ ଧନ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
ବାହାରୁଛୁ ସବୁ ସ୍ଥାନୁ ଅଜ୍ଞାନ ଭାବରେ ।
ଏମନ୍ତେ କରୁଣାମୟୀ ଜଗତ ଜନନୀ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯେ କରାଇଲେ ଅନାହତ ଧନ ।
ଭିଦୁଶ ଅଭୂତ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲେ ସେ ଯେତେ
ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଗୋଚର ଲୁହେ ସେପରି କଷ୍ଟତେ ।
ପଶୁପକ୍ଷୀ ଆଦି କରି ପ୍ରାଣିମାନଙ୍କର
ରାବ ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
ନାର ମନ୍ତ୍ର ବୁଝିବାକୁ ହୋଇଥିଲେ କ୍ଷମ
ନିଜ ମୁଖେ କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
ଦେଶଙ୍କ ମୋହନୀ ମାୟା ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶିଲେ ଦିନେ ପ୍ରଭୁ ଆଦିନାଥ ।
ଜାହ୍ନବା ଗର୍ଭରୁ ତହିଁ ନିମିତ୍ତେ କାଳେ
ଅସୁବୁ ସୁନ୍ଦରୀ ଏକ ନାରୀ ବିଜେ କଲେ ।
ପଞ୍ଚନକ୍ତୀ ମୂଳେ ବାମା ପ୍ରବେଶିଲ ଧୀରେ
ରୁହୁଁ ରୁହୁଁ ମୁଣ୍ଡି ନଭାବାଦ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ।
ସୁନ୍ଦର କୁମାରଟିଏ ତହିଁ ପ୍ରପବଣ
ପ୍ରନ ଦେଇ କଲ ତାକୁ ଲଳନ ପାଳନ ।
ପରକ୍ଷେ ପୁଣି ତାକୁ କରାଇ ବଦନେ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଗ୍ରାସକଲ କଠୋର ପରାଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ମୋହନୀ ମାୟା ଦରଶନ ଦେଇ
ପ୍ରନଶ୍ଚ ଜାହ୍ନବା ଗର୍ଭେ ନିମଜ୍ଜିଲେ ଯାଇ ।
ଦଶଭୁଜାରୁ ଆରମ୍ଭେ ଦ୍ଵିଭୁଜା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ନାନାରୂପେ ଦେଖା ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆବିର୍ଭୂତ ।
ବିବିଧ ଭାବରେ ଦେଇ ହୃତ ଉପଦେଶ
ବାୟୁସଙ୍ଗେ ମିଶି ପୁଣି ନିମିତ୍ତେ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
ଯେତେ ଦେଖା ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିଲେକ ଗୁଣଧାମ
ରାଜ ରାଜେଶ୍ଵରୀ ମୂର୍ତ୍ତିରୂପେ ଅନୁପମ ।

ଏ ବ୍ୟଗତ ଭୈରବାଦ ଯେତେ ଦେବମୂର୍ତ୍ତି
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଲେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି ।
ସେ ପଦ୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନର ଶକ୍ତି ପରାହତ
ଅଲୌକିକ ଦଟଣାରେ ପୁଣି ଶ୍ରୀଚରଣ ।
ତନ ମନ ଶ୍ୟାମା ପଦେ ଦେଇଣ ଆହୃତ
ଆବର ଯେ ନରେଶିଲେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵପତି ।
ଜ୍ଞାନାନୁ ଯେସନ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ବାହାରେ
ଆବର ରହୁଛୁ ଦୃଢ଼େ ସମ୍ୟକ ଭାବରେ ।
ଅଜ୍ଞାନୀ ସମୁଦ୍ଧୃକ ଯେହ୍ନେ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଶ
ଦରଶନ ବୃନ୍ଦାବନ ମନପ୍ରାଣ ଲେଖା ।
ଜ୍ୟୋତିଃ ଦେଖି ଲୋକ ସମାଗମ ଆଶଙ୍କାରେ ।
ଆବୃତ ରଖିଲେ ଅଜ୍ଞ ସର୍ବଦା ବସୁରେ ।
ତଥାପି ସେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଆସିଛି ତନ୍ତ୍ରର
ନୟ ଚେତ ଉପରକୁ ହୁଅନ୍ତା ବାହାର ।
ସମୟେ ସମୟେ ତାଙ୍କ ଜଡ଼ ତନ୍ତ୍ର ପୁଣି
ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପ କରନ୍ତା ଧାରଣ ।
ଆଲୋକେ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ସ୍ତ୍ରୀୟା ନିପତିତ
ସାଧନ ଫଳେ ଅନ୍ତମେ ଘଟିଲ ଏମନ୍ତ ।
ନିରତ ନିରଭିମାନ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
ବିଚୂଷ୍ଣା ଜନ୍ମେ ତେଣୁ ତହିଁରେ ତାଙ୍କର ।
କାତରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଦେଶଙ୍କ ପୟରେ
ବାହାରର ଆଡ଼ମ୍ବର ନିରତେ ମୁଁ ତରୋଁ ।
ବାହ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ହରିନେଇ ଆଲୋ ଜଗନ୍ନାଥ !
ଅନ୍ତର ଆଲୋକ କରି ରହୁ ରୁ ପନ୍ତତ ।
ସୂତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ଜଗତ ଜନନୀ
ବାହ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ହରି ହେଲେ ଦୃଢ଼ସ୍ଵବାସିନୀ ।
ଅତଃପର ଭଗବତୀ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ
କେବଣେ ଆସିଣ ଧର୍ମପିପାସୁ ସକଳେ
ଜୀବନେ କୃତାର୍ଥ ହେବେ ଧର୍ମଲଭ କରି
ଧର୍ମରାଜ୍ୟେ ପରିଣତ ହେବ ବସୁରାଶ୍ଵ ।
ଅଶିମାଦ ସିଦ୍ଧି ଯାହା ସାଧନେ ପ୍ରାପତ
ତାହାକୁ ରଖିଲେ ଦେବ ଅନ୍ତରେ ଗୁପ୍ତ ।
ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳେ ଯେବେ ନରେନ୍ଦ୍ର ଭେଟିଲେ
ତାହାଙ୍କୁ ଗୋପନେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଇଲେ ।
“ଅଶିମାଦ ଅଷ୍ଟସିଦ୍ଧି ଲଭୁଛୁ ମୁଁ ଯାହା
ମୋ କାର୍ଯ୍ୟେ ଲାଗିବ ନାହିଁ କେବେହେଲେ ତାହା ।

ନଗରେ କରୁଛୁ ରୁଦ୍ଧ ଧରମ ପ୍ରସାର
ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇପାରେ ସେ ସବୁ ତୋହର ।
ହୃଦୟ କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ଥିଲେ ରୁଦ୍ଧ
ଅବାଧେ ତୋଠାରେ ତାହା ସମର୍ପିବି ମୁହିଁ ।”

ଏହା ଶୁଣି ଶ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ପୁଚ୍ଛିଲେ ବିନୟେ
“ଲଭ ପାରିବି କି ବିଷ୍ଣୁ ଏହାର ଆଶ୍ରୟେ ।”
ସସ୍ପେନ୍ଦ୍ରେ ବୋଲିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁରେ
“ବିଷ୍ଣୁ ଦର୍ଶନ ନ ମିଳେ କଦାପି ଏଥିରେ ।”

ନରେନ୍ଦ୍ର ବୋଲିଲେ “ତେବେ ନେଇ କିପ୍ର ଫଳ
ଭିକ୍ଷୁର ଦର୍ଶନ ପଥେ ନୋହୁଲେ ସମ୍ଭଳ ।”

ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତର ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମପାଦ
ଅନ୍ତର ସହୃଦ ତାଙ୍କୁ କଲେ ଆଶୀର୍ବାଦ ।

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ଧନ୍ୟ ତବ ଶକ୍ତି
ନୋହୁଲେ କି ଦେବ ଏଜେ ଶରଧା କରନ୍ତି ।

ତନ୍ମୁମତରେ ସେ ସବୁ ସାଧନ ଭଜନ
ଅକ୍ଳେଶେ ସାଧିଲେ ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ଗୋଷ୍ଠି ପ୍ରକାର
ତତ୍ତ୍ୱେ ସିଦ୍ଧି ଲଭିଥିଲେ ଏମନ୍ତେ ଠାକୁର ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ଦୁର୍ଗା ଶୁଣ ଛିବ ଚିତ୍ତେ
ଦିନଦିନେ ସିଦ୍ଧିଲଭ କଲେ ସବୁମତେ ।

ସାଧନ ଫଳରେ ଏବେ ସୁଖମୁଗ୍ଧ ଦ୍ଵାର
ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ରହିଲା ସେ ସଦା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣର ।

ଆଶ୍ଚର୍ୟ ବେଞ୍ଚର ପଞ୍ଚବର୍ଷ ଶିଶୁସମ
କାହିଁରେ ନ ଥାଏ ଆଶ୍ଚ୍ୟ କହୁତ ପ୍ରମାଣ ।

ହସନ୍ତ କାନ୍ଦନ୍ତି କେବେ ପାଗଳ ପରାୟ
କୌଣସି କଥାରେ କହୁ ରହେ ନାହିଁ ଥୟ ।

ବାବୁବେଶ ଧରି କେବେ ଆନନ୍ଦେ ଭ୍ରମଣ
ଲୁଗାପଟା କାନ୍ଦେ ଯାକ ନଗ୍ନ ପରଶଣ ।

କଟୀରେ ନ ରହେ ବସ୍ତ୍ର, ପଇତା ଧୁନ୍ଧରେ
ଯହିଁ ତହିଁ ପଡ଼େ ଖସି ଯଥା ଶିଶୁଠାରେ ।

କେତେବେଳେ କିନ୍ତୁଲେ ନିବାକେ ବସନ୍ତି
କଉଣସି କାର୍ଯ୍ୟେ ଆହୁ ସ୍ମୃତ୍ୟା ନ କରନ୍ତି ।

ଶୁଚି ଅଶୁଚି ତାଙ୍କଠି ଉଭୟ ସମାନ
ପାନ ଭୋଜନ ସମ୍ଭବେ ବିଚାରବିହୀନ ।

ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରକୃତି ଆଦି ସେ ଚରୁର୍ବିଶ ତତ୍ତ୍ୱ
ସବୁଠି ଦେଖନ୍ତି ସେହି ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତିତ୍ବ ।
ନଗ୍ନଶିଶୁ ଏକ ତାଙ୍କ ଦେହରୁ କାନ୍ଦାର
ହରଷେ ଭ୍ରମଳ ସଙ୍ଗେ ଦବସ ଶବ୍ଦ ।

କେତେ ହାସ୍ୟ ପରିହାସ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଭଜରେ
ନାନାଭଙ୍ଗ କଉତୁହ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ତରେ ।
ପରମହଂସ ଅବସ୍ଥା ଲଭିଣ ଏସନ
ଚୁଲପୀ ପଳନାଠାରେ କଲେ ସମଜ୍ଞନ ।

ଉଦରେ ଶ୍ଵାସଣ ଶୁଧା ସାଧନ ଫଳରେ
ଯେତେ ଖାଇଲେ ସନ୍ତୋଷ ନୋହୁଲା କାହିଁରେ ।

ଏକାକୀ ଖାଇଲେ ଯଦି ଉଦର ପୁରାଇ
ପରଶଣେ ମନହେଲା କିନ୍ତୁ ଖାଇନାହିଁ ।

ଦନସାଦି ଅନୁଭୂତ ଶୁଧା ବଳବତୀ
ଯେତେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ତହିଁରେ ନ ହେଲା ତୃପ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଉପେ ବୋଇଲି ବିଦ୍ଵାଙ୍କୁ
“କିପ୍ର ଗୋ ଉପାୟ ଏହି ଶୁଦ୍ଧି ଶୁଧାକୁ ।”

ଆଶ୍ଚାସନା ଦେଇ ବିଦ୍ଵା କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
“ସ୍ଵାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ନାହିଁ ଏଥିପାଇଁ କହୁତରେ ।

ଭିକ୍ଷୁର ପଥରେ ଯେହୁ ପଥନ ହୁଅଇ
ତାଙ୍କଠି ଏପରି ଶୁଧା ବିଚିତ୍ର ନୁହଇ ।

ଏ ସମ୍ଭବେ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ବହୁତ ଆଖ୍ୟାନ
କଉଣସି ଚିକିତ୍ସାର ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ସୃଷ୍ଟି ଉପାୟରେ ଭଲ କରିଦେବି ମୁହିଁ
ଭବିତ ନ ହୁଅ ବସ୍ତୁ ! ତୁମ୍ଭେ ଏଥିପାଇଁ ।”

ଏମନ୍ତ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
ଆୟୋଜନ କଲେ ଦିନେ ନାନା ଖାଦ୍ୟ ଆଣି ।

ଚୂଡ଼ା, ଉଷୁଡ଼ା, ସନ୍ଦେଶ, ଲୁଡ଼, ରସଗୋଲା
ନାନାବିଧ ଆୟୋଜନେ ଗୁହ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ।

ଅଭ୍ୟାସ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ସାଦରେ ତାକଣ
ସସ୍ପେନ୍ଦ୍ରେ କହିଲେ “ବସ୍ତୁ ! ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।

ଦିନ ଦିନ ଦିନ ରାତି ଏ ଗୃହରେ ଥାଇ
ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ଖାଅ ହସ୍ତେ ନେଇ ।”

ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କ କଥାମତେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
ଦିନ ଦିନ ଦିନସାଦି ରହୁଲେ ସେଠାର ।

ଯେ କ୍ଷଣେ ବାସନା ହେଲ ଯାହା ଖାଇବାକୁ
ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ଷଣ କଲେ ଅବାଧେ ତାହାକୁ ।
ଦିନ ଦିନ ଦିନ ରାତି ବଦଳି ଏମନ୍ତେ
ରାକ୍ଷସୀ ଛୁଆ ବିରାମ ହୋଇଲ ଉଦନ୍ତେ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଅସ୍ବାଦନ କଲେ ଥରେ ଭବ ବ୍ୟାଧି ଦୂର ।
ବେଳ ଆଉଁ ଆଉଁ ସେହୁ ରସେ ଯାଅ ବୁଝି
ବେଳ ଗଲେ ଭ୍ରମୁଥିବ ଭବବାଟ ଛୁଟି ।

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ :

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଶାନ୍ତ ଦାସ୍ୟ ବାସ୍ତବ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚଭବରେ ସାଧନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଣୀ କଲତରୁ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ଜଗନ୍ନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତ ପାବନ
ଘନନାଥ ଘନସଖା ପ୍ରଭୁ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ।
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ-ଚରିତ ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
ନିରତ କାର୍ତ୍ତିନେ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ନିର୍ମଳ ।
ଶାନ୍ତ ଦାସ୍ୟ ଆଦି ପଞ୍ଚଭବର ସାଧନ
ଭିକ୍ଷୁର ଦର୍ଶନ ପଥ କରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।
ତାହାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ କଥା ବିଶେଷ ଭାବରେ
ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ଭକ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ।
ଭାବ ରାଜ୍ୟରେ ଏ ମନ ବିଚରଣ କରି
ଭିକ୍ଷୁର ଦର୍ଶନେ କ୍ଷମ ହୁଅଇ କପରି ।
ପ୍ରଥମେ ଗାଇବ ମୁଁହିଁ ସାରତତ୍ତ୍ୱ ତାର
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ଭକ୍ତ ସହକାର ।
ସାଧକ ନୋହୁଲେ ସାଧକର ମନୋଭାବ
କେମନ୍ତେ ରୁଚିବେ ଅବା ଇଚ୍ଛା ମାନବ ।
ଏ ସାଧନା ଅଟେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବ ରାଜ୍ୟ କଥା
ରୂପ ରସାଦିର ସ୍ଥୂଳ ମୂର୍ତ୍ତି ନାହିଁ ତଥା ।
ରାଗ ଦ୍ୱେଷ ଦୁର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ପ୍ରବୃତ୍ତିନିବୃତ୍ତି
ମନକୁ କରନ୍ତି ଯେହୁ ନିରତେ ଅଥୟ ।
ବିଷୟୋନ୍ମାଦ ଅଥବା ଶାରଦ୍ଧ ମହତ୍ତ୍ୱ
ଏ ସବୁର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ସେଠାରେ କିହୁତ ।
କେବଳ ବିରାଜେ ତହିଁ ଅନ୍ତରର ଭାବ
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ଗତ ସମ୍ଭାର ପ୍ରଭାବ ।

ବିଶେଷ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ସଂସର୍ଗରେ ଆସି
ଉଚ୍ଚ ଭାବରେ ମନକୁ ଧରଇ ଆକର୍ଷି ।
ପ୍ରତିକୂଳ ଭାବ ଯେତେ ମାନସେ ଉଦୟ
ନିରତେ ସଗ୍ରାମ କରି ତାକୁ କରେ ଜୟ ।
ଏମନ୍ତେ ବିରାଗ ଜନ୍ମି ବାହ୍ୟ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି
ଭାବ ରାଜ୍ୟେ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ମନ କରେ ଗତି ।
ଗଞ୍ଜାବୁଁ ଗଞ୍ଜାବତର ରାଜ୍ୟେ ଗମେ ଯେତେ
ଭାବ ନିମେ ସୂକ୍ଷ୍ମତର ହେଉଥାଏ ତେତେ ।
ଗଞ୍ଜାବତମ ପ୍ରଦେଶେ କଲେକ ପ୍ରବେଶ
ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ତହିଁ ସମ୍ବଳେ ବିନାଶ ।
ଏକମେବ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ବସ୍ତୁ ତହିଁ ପାଇ
ତା ସଙ୍ଗେ ବିହରେ ସଦା ଏକାତ୍ମତ ହୋଇ ।
ଯେତେଦିନ ଏ ମନର ସଂସାରନିରାୟ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତହିଁ ନ ହୁଅଇ ଲୟ ।
ଭାବ ରାଜ୍ୟରୁ ସେ ମନ ଲେଉଟି ଆସିଣ
ବାହ୍ୟ ଜଗତରେ ପୁନଃ କରଇ ଭ୍ରମଣ ।
ସମାଧି, ବାହ୍ୟ ଅବସ୍ଥା, ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ
ଆତ୍ମଯାତ୍ର ସାଧକର ମନ ଏ ପ୍ରକାରେ
ପାଠକଲେ ଜଗତର ଧର୍ମ ଇତିହାସ
ତହିଁରୁ ଯା ଅବଗତ ହୁଅଇ ସନ୍ଦେଶ ।
କଦବା କୃତ୍ତିତ ଏହି ଧରଣୀ ମଣ୍ଡଳେ
ଆସନ୍ତି ଏ ଭଲ ଦେବ ମାନବ ବିରଳେ ।
ଯାହାଙ୍କର ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାନ ଭୂମି
ନିଜ୍ୟ ସମାଧି ଅବସ୍ଥା ଚରାଚର କାଣି ।

ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ହେବୁ ସେହୁ ଦୟା ବହୁ
 ସଂସାରେ ଟାଣି ରଖନ୍ତୁ ମନକୁ ବଳାଇ ।
 ଅନ୍ତର ବିରଳ ଅଟେ ଏହାଙ୍କର ସଖ୍ୟା
 ଏ ଯୁଗେ ଆସିଲେ ରାମକୃଷ୍ଣ ଦାନ ସଖା ।
 ବାରମ୍ବାର ବଖାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ରାସେ
 “ସୁଦ୍ର ସୁଦ୍ର ଦୁଇ ଏକ ବାସନା ସହାୟେ ।
 ସମାଧି ଭୂମିରୁ ଟାଣି ଏ ମନକୁ ମୁହିଁ
 ସଂସାରେ ସ୍ଥାପନା ଉଚ୍ଚଳନ ହୃଦ ପାଇଁ ।
 ତା ନ ହେଲେ ସ୍ବାଭାବର ପ୍ରକୃତି ତାହାର
 ନରତେ ସଜ୍ଜିତନନ୍ଦ ସହଜ ବିହାର ।”
 ଏ ସମାଧି ଅବସ୍ଥାକୁ ଆର୍ତ୍ତ ରୁପିଗଣ
 କେହୁ କହୁଛନ୍ତି ଶୂନ୍ୟ, କେହୁ ଅବା ପୁଣ୍ୟ ।
 ପ୍ରାଣକୁ ଉପନିଷଦ-ବେଦାନ୍ତ ବାଣୀଶ
 ଭାବାତ୍ମାବସ୍ଥା ବୋଲି କରନ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।
 ଏଥିରେ ଯାହାର ମନ ହୁଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
 ଭାବାତ୍ମାତ ରାଜ୍ୟେ ସେହୁ ବିଚରେ ନରତ ।
 ତହିଁ ନ ଥାଏ ବିଭୁଙ୍କ ପୂଜନ ପାଳନ
 କିମ୍ବା ଲୀଳା ପ୍ରକାଶର କୌଣସି ଶକ୍ତି ।
 ଶାନ୍ତ ଦାସ୍ୟ ସଖ୍ୟ ଆଦି ଯେଉଁ ପଞ୍ଚସଖାବେ
 ଭାବ ରାଜ୍ୟେ ବିଭୁ ପଞ୍ଚେ କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତି ମାନବେ ।
 ତହିଁ ଚଳେ ସେ ସମ୍ପର୍କ ସବୁ ଯାଏ ଗୁଚ୍ଛି
 ନିର୍ଗୁଣ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ସାକ୍ଷାତରେ ଭେଟି ।
 ସରୁଣ ସାକାର ବ୍ରହ୍ମ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ
 ସେ ଭାବର ପଞ୍ଚ ନାମ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
 ଶାନ୍ତ, ଦାସ୍ୟ, ସଖ୍ୟ, ଆତ୍ମ ବାସୁନ୍ଦ୍ୟ, ମଧୁର
 ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ପଞ୍ଚ ନାମ ଯେ ତାହାର ।
 ଯେ ସକାମ ପଞ୍ଚସଖା ପୋଷି ସ୍ବାଭାବରେ
 ଜନମ ଲଭନ୍ତି ପ୍ରାଣୀ ଏ ଭବ ସଂସାରେ ।
 ମାତା, ପିତା, ଭାଇ, ବନ୍ଧୁ, ସୁତ, ପତି, ପତ୍ନୀ,
 ପ୍ରଭୁ, ଭୃତ୍ୟ ଆଦି ପଞ୍ଚସଖାବେ ଟଣାଟଣି ।
 ନିତ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ସୂତ ଚିତ୍ତେ ସେ ଭାବ ନିକର
 ଭକ୍ତ ସହ ସମର୍ପିଲେ ବିଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ।
 କାମ ବୋଧ ଲେଖିବ ଯେ ପ୍ରକୃତି ସକଳ
 ପ୍ରାଣୀକୁ କୁକର୍ମେ ସଦା କରେ କଳବଳ ।
 ଇଶ୍ବରେ ଅର୍ପିତ ଶୁଦ୍ଧ ସମ୍ପର୍କ ବଳରେ
 ଉନମତ୍ତ ନ କରନ୍ତି ଆତ୍ମ କୁକର୍ମରେ ।

ହୃଦୟେ ଆଲଣ ସେହୁ ଚଢ଼ଣପୁରସ୍
 ଇଶ୍ବର ଦର୍ଶନ ପଥେ ହୁଅନ୍ତୁ ସହାୟ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ କାମ ଶୁଦ୍ଧ ବଳବନ୍ତ
 ସର୍ବ ଶୋକ ଦୁଃଖାଦର କାରଣ ନିବୃତ୍ତ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନାକାଂକ୍ଷା ଦୃଢ଼ ହେଲେ ଚିତ୍ତେ
 କାମ ତା ପ୍ରକୃତି ତେଜ ନମଇ ସବୁଥେ ।
 ଇଶ୍ବର ଦର୍ଶନ ମାର୍ଗେ ଯାହା ପ୍ରତିକୂଳ
 ବୋଧ ସାହାଯ୍ୟେ ସେ ସବୁ କରଇ ନିର୍ମୂଳ ।
 ସାଧନ ଅଗାଧ ବସ୍ତୁ ପରମ-ଇଶ୍ବର
 ତାଙ୍କ ପ୍ରେମ ପୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ।
 ସେ ପୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭୋଗ ନିତ୍ୟ ଚିତ୍ତେ କଣ ଆଶ
 ଲେଉଟ ସଦା ସେ ଦଗରେ କରଇ ପ୍ରସାସ ।
 ବିଭୁପ୍ରେମେ ନିରନ୍ତର ହୋଇ ବିମୋହିତ
 ଇଶ୍ବର ସାଧନ ପଥେ ନିମଜ୍ଜେ ନିରତ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ଧର୍ମେ ଲଭିଣ ଏ ଭବେ
 ଜୀବନେ କୃତାର୍ଥ ହେଲେ ଯେ ସବୁ ମାନବେ ।
 ତାଙ୍କ ଅପୂର୍ବ ଧର୍ମିଣୀ ଦର୍ଶନ କରଣ
 ତାହା ଲଭିବାକୁ ମନ ଧାଏଁ ଅନୁଷ୍ଠଣ ।
 ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବିଭୁ ସର୍ବ ଭାବର ଆଧାର
 ଏକାଗ୍ରତା ନଷ୍ଟା ଭକ୍ତି ଦେଖିଣ ଉଚ୍ଚର ।
 ତାହାର ବାସନା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରବା ନିମନ୍ତେ
 ସାକାର ଭାବରେ ଉଭା ଯା ଭାବ ଯେମନ୍ତେ ।
 ପ୍ରେମମୟ ହରି ସଦା ବନ୍ଧା ପ୍ରେମ ତୋରେ
 ପ୍ରେମରେ ତାଙ୍କିଲେ ଉଭା ପ୍ରେମିକ ପାଶରେ ।
 ପଞ୍ଚସଖାବେ ଏହି ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚ ଭାବାପନ୍ନ
 ଶାନ୍ତ ଦାସ୍ୟ ସଖ୍ୟ ଆଦି ତାର ପଞ୍ଚ ନାମ ।
 ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅବତର ଏକ ଏକ ଉଚ୍ଚ
 ଏକ ଏକ ଭାବ ଧରି ସାଧନେ ନିୟୁକ୍ତ ।
 ବହୁକାଳବ୍ୟାପୀ ଚେଷ୍ଟା ସାଧନା ବଳରେ
 ଭାଷ୍ଟ୍ର ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଧନ୍ୟ ଏ ମଣ୍ଡଳରେ ।
 ବୈଦିକ ବଞ୍ଚିତ ଯୁଗ ସାଧକ ମଧ୍ୟରେ
 ଶାନ୍ତ ଭାବର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଥିଲା ଅଧିକରେ ।
 ଔପନିଷଦକ ଯୁଗେ ସେହୁ ଶାନ୍ତ ଭାବ
 ପୁଣ୍ୟ ହୋଇ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବର ଉଦ୍ଭବ ।
 ସେଥି ପଞ୍ଚେ ପିତୃଭାବେ ପୁଣା ବିଭୁଙ୍କର
 ଏ ଭାବତେ ନିମେ ନିମେ ହୋଇଲୁ ବିସ୍ତାର ।

ଶାନ୍ତ ଆଉ କାମଶୂନ୍ୟ ଦାସ୍ୟର ସାଧନ
 ଭରଣସ୍ଥ ରାମାୟଣୀ ଯୁଗରେ ପ୍ରଧାନ ।
 ତାହାକି ଯୁଗେ ବିଭିନ୍ନ ମାତୃଭାବେ ପୁକା
 ମଧୁର ଭାବରୁ ତହିଁ କୟାଦଂଶ ଖେଳା ।
 ସତ୍ୟ ବାସ୍ତବ୍ୟ ମଧୁର ଏହି ତିନି ଭାବ
 ବୈଷ୍ଣବ ଯୁଗେ ଲଭିଲ ବୈଷେଷ ପ୍ରଭାବ ।
 ଯେ ସବୁ ସାଧନେ ଯୁଗ ଯୁଗ ବିତିଗଲା
 ତାହାକୁ ସାଧୁଲେ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ବଳା ।
 ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ ସେଥର ଚରିତ
 ଅଲୌକିକ ଘଟଣାରେ ଯାହା କି ପୁରତ ।
 ବିଭିନ୍ନ ଜପ, ତପ, ଗୁଣାନୁକର୍ତ୍ତନ
 ବୈଧୀ ଭକ୍ତି ସାଧନର ଯାହା ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
 ତାହା ଆଚରଣେ ହୁଏ ଭକ୍ତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସେହି ଭକ୍ତି ହେଲେ ପରିପାକ ।
 ଭାବ ସମାଧିରେ ଚିତ୍ତ ନିମଗ୍ନ ହୋଇଣ
 ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟପୁରତ ରୂପ ହୁଅଇ ଦର୍ଶନ ।
 ବୈଧୀ ଭକ୍ତିର ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ କର
 ହୃଦୟରେ ଅନୁରାଗ ବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ଭାରି ।
 ବିଭିନ୍ନ ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ଦର୍ଶନ କରଣ
 ଭକ୍ତବୀର ଆପଣାକୁ ମଣାଇ ଯେ ଧନ୍ୟ ।
 ଶାନ୍ତ ଭାବର ସାଧନ ନାମେ ଏହା ଖ୍ୟାତ
 ପ୍ରଥମେ ଯା ଆଚରଣେ ପ୍ରଭୁ ଆଦିନାଥ ।
 ଜପ ତପ ଧ୍ୟାନ କର ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
 ବରାଭୟ ରୂପ କେତେ ଦର୍ଶନ କରଣେ ।
 ମାନବର ଶକ୍ତି କାହିଁ କରବ ବର୍ଣ୍ଣନ
 ଶାନ୍ତଭାବେ ସ୍ଥିରକାମ ଶ୍ରୀଦେବ ଏସନ ।
 ଭକ୍ତିମାର୍ଗ ସାଧନେ ଯା ହେଲା ଅନୁଭୂତ
 ଶୁଣ ଏବେ ସେ ବିଷୟ ଶୁଣି କର ଚିତ୍ତ ।
 “ମନ ଯେତେ ବିଭିନ୍ନପଦେ ଅନୁରକ୍ତ ହେବ
 ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ଭାବଟି କ୍ରମେ ତେଜେ କମିଯିବ ।
 ବିଭିନ୍ନ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଶଭୁଜା ମୂର୍ତ୍ତି
 ସବର ପ୍ରଥମେ ହୁଏ ତାର ଅନୁଭୂତ ।
 ଅତୀତର ଭାବ ରାଜ୍ୟେ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ହୁଏ ପାଏ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କର ।
 ଦଶଭୁଜା ମୂର୍ତ୍ତି ଯାଇ ଦ୍ଵିଭୁଜା ଦର୍ଶନ
 ଶାନ୍ତିପ୍ରଦ ସୌମ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଅସ୍ଥ ଶୟନ ।

ତତ୍ପରେ ଦର୍ଶନ ବାଳ ଗୋପାଳ ମୂରତି
 ବିଭୁତିବିଶ୍ଵାସ ସ୍ନେହା ଶିଶୁର ପ୍ରକୃତି ।
 ତଦନ୍ତେ ଦର୍ଶନ କରେ ଯାହା ଭକ୍ତବୀର
 ତାହା ବିଦାନନ୍ଦ ଘନ ଜ୍ୟୋତିର ଆକାର ।
 ସତ୍ୟଭାବେ କି ପ୍ରକାର ଭାବର ସାଧନ
 ତା ଅଦର୍ଶ ବୃନ୍ଦାବନେ ଗୋପବାଳଗଣ ।
 କାନ୍ଥପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟଧିକ ସ୍ନେହ
 କାନ୍ଥ ଧ୍ୟାନ ଜ୍ଞାନ, କାନ୍ଥ ଚିନ୍ତା ଅହରହ ।
 ଏକତ୍ରେ କାନ୍ଥଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆହାର ବିହାର
 ଜୀବନସଂସ୍ଥ କାନ୍ଥ ଅଟନ୍ତି ତାଙ୍କର ।
 କାନ୍ଥ ପୁଣେ ଦୁଃଖେ, କାନ୍ଥ ଶୟନେ ସ୍ଵପନେ
 କାନ୍ଥ ବିନୁ ଅନ୍ୟ ଚିନ୍ତା ଆଦି ନାହିଁ ମନେ ।
 ବନ ଫଳପତ୍ର ଯାହା ଆଶନ୍ତି ଗୋଟାଇ
 ନିଜେ ତା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ନାହିଁ କାନ୍ଥ କୁ ନ ଦେଇ ।
 ଏ ସଂସାର ଶୀତାଭୂମି ଅଟେ ବିଭିନ୍ନ
 ପ୍ରାଣୀମାନେ ତାହାଙ୍କର ଶୀତା ସହଚର ।
 କେ ଅବା ହୋଇଛୁ ରାଜା, କେହି ତାଙ୍କ ପ୍ରଜା
 ରଜାଳୟେ ଶୀତା ଯେହ୍ନେ ପିରି ସାଜସଜ୍ଜା ।
 ସଂଜ୍ଞାବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅହେତୁକ ପ୍ରେମ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠବଡ଼ ମଧ୍ୟେ ନାହିଁ କିଛି ଭାରତମ୍ୟ ।”
 ବାଲ୍ୟାବଧି ଭଗବାନ ଦେବସ୍ଵୟଙ୍କର
 ସାଂଜନାନ ଭାବରେ ପୁରତ ଅନ୍ତର ।
 ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ ଧନା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଣ୍ଡିତ
 ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ ପାମର ବା ପାତକୀ ପତିତ,
 ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରେମ
 କାନ୍ଥଙ୍କ ସମୀପେ ଯଥା ଶ୍ରୀଦାମ ପୁଦାମ ।
 ଅହେତୁକ ପ୍ରେମେ ବିଭୁ ଦେଖିଲେ ସଂସାର
 ଲୀଳାମୟଙ୍କର ଲୀଳା କରତେ ବିଚର ।
 ଏମନ୍ତେ ହୋଇଣ ସ୍ଥିରକାମ ଶ୍ରୀଠାକୁର
 ସାଧନ ସାଧୁଲେ ଯେତେ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ।
 ଭକ୍ତି ସହ ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ
 କେବଳେ ସାଧୁଲେ ଦାସ୍ୟ ଭାବର ସାଧନ ।
 ଭୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭୁ, ମୁହିଁ ଦାସ ଏମନ୍ତ ଯେ ଭାବ
 ଭକତି ଶାସ୍ତ୍ରେ ବୋଲୁଏ ତାହା ଦାସ୍ୟ ଭାବ
 ଏହାର ଆଦର୍ଶ ଭାବେ ଭକ୍ତ ହନୁମନ୍ତ
 ଭକ୍ତବଳେ ଲଭିଲେ ଯେ ଜଳଧି ଅନନ୍ତ ।

ରାମଧାନ ରାମଜନ ରାମହିଁ ସବସ୍ତ
ତାଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଚିତ୍ତେ ଏକମାତ୍ର ଆଶ ।
ଧନ ମାନ ଦେହ ସୁଖେ ଆଏ ନାହିଁ ଲୋଭ
ସତତ ଆକାଂକ୍ଷା ହୃଦେ ପ୍ରଭୁ ପାଦ ଲଭ ।
ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞା ପାଳିବାକୁ ନିରତେ ତପ୍ତରେ
ପ୍ରାଣଗଲେହେଁ ତହିଁରେ ଘିଲେ ନାହିଁ ଡର ।
ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ଭକ୍ତି ସଦା ରାମ ନାମେ
ବ୍ରହ୍ମପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ରୁଚ୍ଛ କଲେ ମନେ ।
ସେ ହନୁମନ୍ତକୁ ଅଗ୍ରେ ଆଦର୍ଶ ରଖିଣ
ଦାସ୍ୟ ଭାବ ପ୍ରାପ୍ତଲେ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଦିନରାତି ଚନ୍ଦ୍ରା ମନେ ରାମ ରସଗାର
କାହିଁନଲେ ପାଇବି ମୁଁ ଦର୍ଶନ ତାଙ୍କର ।
ଏସନ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ
ବେନି ନେତ୍ର ବହୁଯାଏ ଅଶ୍ରୁ ଅବରଳ ।
ବଦନେ ରଟନ୍ତି ରାମନାମ ଅବିରାମ
ଦଶରଥ ପୁତ୍ର ନନ ଦୁଃଖାଦଳ ଶ୍ୟାମ ।
ନେତ୍ରେ ନାହିଁ ନିଦ୍ରା, କିମ୍ବା ପେଟକୁ ଆହାର
ସତତ ଚିନ୍ତାର ନାହିଁ ରାମ ରସଗାର ।
ବିରହେ ଲୋଚନ କେବେ ପଞ୍ଚନକ୍ଷୀ ମୂଳେ
ଯଥ ଚନ୍ଦ୍ର ଧାବମାନ କେବେ ବା ବ୍ୟାକୁଳେ ।
ହନୁମନ୍ତ-ଭାବ ଚିତ୍ତେ ହୋଇଣ ପ୍ରଣବ
ବାନର ସଦୃଶ ହେଲୁ ଆଶ୍ରୟ ବେଗର ।
ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଆକାରେ ବଳି ପିନ୍ଧିବା ବସନ
କଟୀରେ ତା ଦୃଢ଼ଭାବେ ନିରତେ ବନ୍ଧନ ।
ଲମ୍ପୀ ଦେଇ ଆଜିଯାତ ହନୁମନ୍ତ ରୁଲେ
ବକଳ ସହୃଦ ଫଳମୂଳାଦି ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
ତୃଷା ହେଲେ ଧାର୍ଯ୍ୟଯାତ ଶ୍ରୀରାମେ ଶରେ
ଓଷ୍ଠରେ ପିବନ୍ତି ପାଣି ହନୁ ଯେ ସକାରେ ।
ହୁଙ୍କାର ଗୁଣ୍ଡଣ କେବେ ଉଠି ବୃକ୍ଷତାଳେ
‘ରସଗାର’ ‘ରସଗାର’ ଚିନ୍ତାର ବିକଳେ ।
ମହାଶାବଜ୍ଜ ଭାବରେ ଏମନ୍ତ ତନ୍ମୟ
ବାନର ସମ ପୂର୍ଣ୍ଣିତ ସଦା ନେତ୍ରଦ୍ୱୟ ।
ସ୍ୱାକୁବଳ ଅତ୍ୟାଶ୍ରୟ ଭାବେ ଅବହତ
ମେରୁଦଣ୍ଡ ଇଚ୍ଛେ ପ୍ରାୟ ନିମ୍ନକୁ ବଳିତ ।
ଏ ସମୟେ ସୀତାଦେବୀ ପାଶେ ଉଭା ହୋଇ
ହୃଦୟ ରଞ୍ଜିଲେ ଦିବ୍ୟ ଦର୍ଶନ ଯେ ଦେଇ ।

ଭଗବତ୍ ଭାବେ ପୁନଃ ହୋଇ ପ୍ରଣୋଦିତ
କାଷ୍ଠ ପାଦୁକା ଆଶିଷ ପଲଙ୍କେ ସ୍ଥାପିତ ।
କୁସୁମ ଚନ୍ଦନେ ତାକୁ ପୁଜି ଦିବା ନିଶି,
ଅନର୍ଗଳ ଅଶ୍ରୁ ଧାର ନେତ୍ର ଗଲ ଭସି ।
ପାଦୁକା ସହୃଦ ଖଟ ମସ୍ତକେ ଥୋଇଣ
କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଯଥେତଃ କଲେକ ଭ୍ରମଣ ।
ବଦନେ ରଟିଲେ ସଦା ଭେ ରାମ ! ଭେ ରାମ !
ଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନେ କର ମୋ ପାଞ୍ଚ ଆରାମ ।
ଶ୍ରବଣ କଲେକ ସେହୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦନ
ପାଶାଣ ହେଲେହେଁ ହୃଦ ହୋଇବି ତପାଶ୍ରୁ ।
ଦିନ ତିନି ଶୁଭ ମାତ୍ର ଆଇଣ୍ଡ ଏ ଭାବେ
ଅବଶେଷେ ନିମଜ୍ଜିଲେ ପଶୁ ମହାଭାବେ ।
ନିଜର ପୃଥକ ସଗ୍ନ ନ ରହିଲୁ ଆନ
ସମୟେ ମିଶ୍ରିତ ହେଲୁ ମୁକ୍ତି ଯେସନ ।
ପ୍ରତି ରକ୍ତବନ୍ଧୁ ଶ୍ରେୟ ହେଲୁ ଅନୁଭୂତ
ରାଜାବଲୋଚନ ରାମ ଯେହୁ ଅଧିଷ୍ଠିତ ।
ଦାସ୍ୟ ଭାବର ସାଧନ ଏସନେ ଯେ ଶେଷ
ତା ପରେ ହୃଦେ ବାସ୍ତବ୍ୟ ଭାବର ସକାଶ ।
ପୁଷ୍ପାପେକ୍ଷା ଏ ସାଧନେ ଭାବ ଉଚ୍ଚତର
ପୁଣିଠାରେ ସ୍ନେହଆଏ ଯଥା ଜନନୀର ।
ସ୍ୱାର୍ଥଶୂନ୍ୟ ସେହୁ ସ୍ନେହ କାମନାବିହୀନ
ପ୍ରାଣଦେଇ ସୁତ-ଶୁଭ-ଚନ୍ଦ୍ରା ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ଶ୍ରୀମତୀ ଯଶୋଦା ଯେହୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନନୀ
ସବୋଇ ଆଦର୍ଶ ଯାର ହିଁ ଭୁବନେ କାଣି ।
ସିଣ୍ଡୁରୀ ଭାବବିହୀନ ଏକାକେଲେ ଚିତ୍ତ
ବାଳ ଗୋପାଳ ଭାବରେ ବିହ୍ୱଳ ନିରତ ।
ପୁଣିରୂପେ ଅବଶାମ୍ଭୀ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଏ ଭାବ ହୃଦୟେ କେବେ ନ ପାଇଲୁ ସ୍ଥାନ ।
ତାହାର ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ ମନ ! ଶୁଣ ସାବଧାନେ
ଯା ଭାଷିଲେ ଦେବରାୟ ଭକ୍ତ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ମଥୁରା ତେଜିଣ ଯେବେ ଗଲେ ନରହର
ଗୋପଗୋପୀ ଖେଦକଲେ କୃଷ୍ଣ ଝୁରିଝୁରି ।
ଭଗବାନ କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କ ସାନ୍ତାପନା କାରଣ
ଉଦ୍ଧବକୁ ଗୋପସୁରେ କଲେକ ପ୍ରେରଣ ।
ଉଦ୍ଧବ ଯେମନ୍ତ ତହିଁ ସଦାର୍ପଣ କଲେ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଯଶୋମତୀ ପୁଞ୍ଜିଲେ ବ୍ୟାକୁଳେ ।

“କହ କହ ମୋ ଗୋପାଳ ଅଛୁରେ କପର ?

ଏ ଜୀବନ ଗଲା ମୋର ତାକୁ ଝୁର ଝୁର ।

ଆଣିବୁ କି ରୁହୁ ଶୁଭ ସଂବାଦ ତାହାର
ଶାନ୍ତିବାରି ତାଳି ପ୍ରାଣ ସୁଶୀତଳ କର ।”

ଭବବ ବୋଲିଲେ “ମାତଃ ! ରୁହୁର ସନ୍ତାନ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ସ୍ବୟଂ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।

ସାମାନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସେହୁ ନୁହନ୍ତି ଜଗତେ

ଜଗଜ୍ଜନ-ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଜାଣ ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ତେ ।”

ଯଶୋଦା କହୁଲେ ତହିଁ ଭବିଷ୍ୟକୁ ଗୁହ୍ୟ

“ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି କହ ମୋତେ କପି କହୁ ରୁହ ?

ଗୋପାଳ କପିରାଜ କହ ଆରେ ମୋତେ

ତା ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ହୁଏ ମୋ ପ୍ରାଣ ନିରତେ ।”

ବାସୁଦେବ ଭବିଷ୍ୟତ ମାୟାସ୍ବୟଂ ଏପରି

ମନୁ ହେଲେ ଏବେକାର ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।

ଗୋଟିକ ଅବସ୍ଥା ପରେ ଶ୍ରେଣି ଆସଇ

ସମୁଦ୍ରର ତେଲ ଯେହୁେ ଉଠଇ ପଡ଼ଇ ।

ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ଆଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ମଥୁରା ମୋହନ

ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଆଜ୍ଞା ତଦନ୍ତେ ପାଳନ ।

ଅତସ୍ତ ଆସିବେ ଯେତେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରକୁ

ଯଥାବଧି ସେବିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ମଥୁରାକୁ ।

ଅତସ୍ତଶାଳାରେ ତେଣୁ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ

ପାନ ହେଜନ ପ୍ରଭୃତି ଯାହାକୁ ଯେମନ୍ତ ।

କମଣ୍ଡଳୁ କମ୍ବଳାଦ ବ୍ୟବହାରୀ ଦ୍ରବ୍ୟ

ଆଗନ୍ତୁକ ସାଧୁଙ୍କର ଯେ ସବୁ ଅଭ୍ୟାସ ।

ଅକାତରେ ତାହା ତାଙ୍କୁ ବିଚରଣ ପାଇଁ

କାଞ୍ଚା କରିବାରୁ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଗୋପାଇଁ,

ତାଙ୍କ ଅଭିଳାଷ ମତେ ଭଜନ ମଥୁରା

ରଣ୍ଡାରେ ଝୁଟିଲେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଜନ ପ୍ରକାର ।

କର୍ମରାଶି ପ୍ରତି ହେଲୁ ବିହତ ଆଦେଶ

ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାମତେ ବାହ୍ୟାସ ସମାପନ ।

ଏମନ୍ତ ଅତସ୍ତଶାଳା ଲଭୁଲୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧି

ସାଧୁସନ୍ଥ ସମାଗମ ଛମେ ହେଲୁ ବୃଦ୍ଧି ।

ଜଟାଧାରୀ ନାମେ ଜଣେ ପ୍ରବୀଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ

ଏ ସମୟେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ଆସି ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପାଦେ ତାଙ୍କ ନିଷ୍ଠା ଭକ୍ତ ଅତି

ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧା ରାମଲୀଳା ଅଷ୍ଟଧାରୁ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ବାଲ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି ମନୋମୁଗ୍ଧକର

ତହିଁରେ ଆକୃଷ୍ଟ ଚିତ୍ତ ଜଟାଧାରୀଙ୍କର ।

ସେବା ପୁଣି ଅନୁରାଗେ କରି ପ୍ରତିଫଳ

ରାବମୟ ଚିତ୍ତ ରାବରାଜ୍ୟେ ବିଚରଣ ।

ସେ ରାବ ଚମପଃ ହେଲୁ ଯେତେ ଦମ୍ଭଭୂତ

ରାମଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଦର୍ଶନେ ଯମର୍ଥ ।

ଏମନ୍ତେ ସେ ରାବରାଜ୍ୟେ ଯେତେ ଅଗ୍ରସର

ଅହରହ ଦର୍ଶନରେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।

ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ନିଷ୍ଠା ଭକ୍ତ ଦର୍ଶନ କରିଣ

ତାଙ୍କଠି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମନ ।

ପୁଣି କଲବେଳେ ନିଜ ତାଙ୍କ ପାଶେ ବସି

ଆଗ୍ରହେ ଦେଖନ୍ତି ସବୁ ମାନସ ନିବେଶି ।

ଦିବ୍ୟ ଦନ ଜ୍ୟୋତିର୍ଲୁପେ ରାମ ରଘୁବାର

ଶ୍ରବଣ କରିନ୍ତି ପୁଣି ଜଟାଧାରୀଙ୍କର ।

ରାବମୟ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରଭୁ କରି ତା ଦର୍ଶନ

ସେ ସାଧନ ସାଧୁବାକୁ ହେଲୁ ତାଙ୍କ ମନ ।

ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀ ଜଟାଧାରୀ ଜାଣି ମନୋରାବ

ପରମ ଆହ୍ଲାଦ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ସମୁଦ୍ଭବ ।

ଶୁଭ ଦିନ ଶୁଭକ୍ଷଣ ଯୋଗାଯୋଗ ଦେଖି

ଇଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ର ଘାଷା ଦେଲେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ।

ରାମଲୀଳାଙ୍କ ଅସ୍ପର୍ଶ ସୁନ୍ଦର ମୂରତି

ତହିଁରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲେ ଦେବରାୟ ଅତି ।

ଶିଶୁଠି ମାତାର ଯେଉଁ ଅହେତୁକ ସ୍ନେହ

ସେହି ସ୍ନେହ ଅନୁଭୂତି ଚିତ୍ତେ ଅହରହ ।

ଛମେ ଛମେ ଦିନ ଯେତେ ହେଲୁ ଅଗ୍ରସର

ରାମଲୀଳା ପ୍ରେମେ ବନ୍ଧା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଶର ।

ଅଳପ ସମୟେ ଦେବ ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ

ବାଳକ ରୂପରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେକ ଦର୍ଶନ ।

ଦିବ୍ୟଦାନ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପ ମନୋହର

ତନୁ ଚାରି ବରଷର ଶିଶୁ ଯେ ପ୍ରକାର ।

ପ୍ରେମର ବନ୍ଧନ ଶେଷେ ଏମନ୍ତ ପ୍ରବଳ

ତାଙ୍କୁ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ଆଉ ଦଶରଥ ବାଳ ।

ଯେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପାଶେ ସେହି ଏତେ ଦିନ ଥାଇ

ତାଙ୍କଠୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କଲେ ପୁଣି ତୋଷ ହୋଇ ।

ତାଙ୍କ ପାଶେ ରହୁବାକୁ ନାହିଁ ଆଉ ମନ

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମୀପେ ତେଣୁ ସଦା ଧାବମାନ ।

ଦେବସ୍ବସ୍ବ ବୋଲନ୍ତି “ମୁଁ ଯେତେ କ୍ଷଣ ସାଧନ
 ସାଧୁ ପାଶେ ବସି ନିତ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ଦେଖୁଥାଏ ।
 ଶିଶୁରୂପୀ ଦେବ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥାନ୍ତି ତହିଁ
 ମୁଁ ଆସିଲେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ସେ ଆସନ୍ତି ଗୋଡ଼ାଇ ।
 କେତେବେଳେ ନାନା ରଙ୍ଗେ ନାଚନ୍ତି ଆଗରେ
 କେବେ କେବେ ଧଳିସିଧି ଗୋଡ଼ାଇ ପଛରେ ।
 ସୋହାଗରେ କେବେ ପୁଣି ଚଢ଼ନ୍ତି ମୋ କୋଳେ
 କୋଳରୁ ଓହ୍ଲାଇ କ୍ରୀଡ଼ା କେତେବେଳେ ତଳେ ।
 କଣ୍ଠାବଶେ ସାଇ କେବେ ତୋଳନ୍ତି କୁସୁମ
 ଗଙ୍ଗାରେ ବୁଡ଼ନ୍ତି କେବେ ଦୁଷ୍ଟ ଶିଶୁ ସମ ।
 ରୌଦ୍ରତାପେ କେତେବେଳେ ସାଥୀନ୍ତି ଦଉଡ଼ି
 ମହାପୁଣୀ କେବେ ପୁଣି ଧରୁଛନ୍ତି ଗଡ଼ି ।
 ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ତାହାକୁ କଲି ମୁଁ ବାରଣ
 କର୍ଣ୍ଣମଧ୍ୟେ ନ ପଶିଲି ମୋର କଥାମାନ ।
 ପଦ ପଲ୍ଲବ ଲେଚନେ ଶୁଦ୍ଧିଣ ମୋ ପ୍ରତି
 ହସି ହସି ଚାଲିଯାନ୍ତି ଦେବ ଶିଶୁମତ ।
 କେବେ ପୁଣି ନାନାରଙ୍ଗେ ମୁଖରଙ୍ଗୀ କରି
 ବିଦ୍ରୂପ କରନ୍ତି ବେନି କରକୁ ପ୍ରସାରି ।
 ସଙ୍ଗେଧେ ତାହାକୁ କେତେ କଲି ଚିରସ୍ମାର
 ଜାଣି ନାହିଁ କରେ ମୋତେ ପାଳି ଦୁଷ୍ଟାବୁର ।
 ପୁନଶ୍ଚ କଲେକ ରୁଦ୍ଧ ଦୁଷ୍ଟାମି ଏପରି
 ହାତ ଗୋଡ଼ ଗୁଞ୍ଜ ତୋର ଦେବ ଗୁନାକର ।
 ତଥାପି ଆଶା ନ ଦେଲେ ମୋହର ବଚନେ
 ଟାଣି ଆଣି ବନ୍ଧ କରି ରଖିଲି ସଦନେ ।
 କ୍ରୀଡ଼ାର ସାମଗ୍ରୀ କିଛି ଦେଇ ତାର ହାତେ
 ଭୁଲାଇ ରଖିଲି ତାକୁ ଘରେ ନାନାମତେ ।
 ଦୁଷ୍ଟାମି କଲେକ ପୁନଃ ଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର
 ମୁଥଟିଏ ଗୁଡ଼ିତାଏ ପୁଷ୍ପେ ଦିଏ ମାର ।
 ମାତ ଖାଇ ଯେତେବେଳେ ସଜଳ ଲେଚନେ
 ଗୁଡ଼ି ରହଇ ମୋ ପ୍ରତି କାତର ପରାଣେ ।
 ସେ ଦୁଃଖ ଦେଖିଣ ଆଉ ନ ପାରିଇ ସହ
 ସାନ୍ତାପନ ଦିଅଇ ତାକୁ କୋଳେ ଟେକି ନେଇ ।”
 ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନେ ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀଦେବ ବାହାର
 ରାମଲୀଳା ଧାରି ଯାନ୍ତି ପହଞ୍ଚେ ତାଙ୍କର ।
 ଗାଧୋଇ ଦେଇଣ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ସପତନେ
 ସପ୍ତେହେ କହନ୍ତି କଥା ଜନନୀ ସମାନେ ।

“ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା ଆଉ କଥା ଶୁଣ ମୋର
 ଉଠିଆରେ ପୋଛୁଦିଏ ଦେବ ମୁଣ୍ଡ ତୋର ।
 ସାଥୀନା ବେଶି ପାଣିକୁ ବୁଡ଼ିଯିବୁ ରୁଦ୍ଧ
 ପାଣିରୁ ଉଠିଆ, କଥା ଶୁଣନା କପାରି ।”
 ବୁଡ଼ିହେଲେ ରାମଲୀଳା ବାଳକ ସ୍ବଭାବେ
 ବରଷାରେ ଚନ୍ଦ୍ରବାକୁ ଧାଇଁଯାନ୍ତି ଯେବେ ।
 ପୂଜର ମଙ୍ଗଳାକାଂକ୍ଷୀ ଜନନୀ ସମାନ
 କହନ୍ତି ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କୁ ନିଷ୍ପେଷ ବଚନ ।
 “ବରଷା ହେଉଛି ବାସ୍ନା ! ସାଥୀନା ବାହାରେ
 କାଦୁଅ ହୋଇଛି ଭାରି ଲାଗିବ ପହଞ୍ଚେ ।
 ବରଷା ପାଣିରେ ଦେବ ମୁଣ୍ଡ ଉଠିଯିବୁ
 ଜଳ କାଶ ଶରଦରେ ବୁଡ଼ିଯିବୁ ରୁଦ୍ଧ ।
 କଥା ଶୁଣନାହୁଁ ଯେତେ କହୁଥାନ୍ତି ତେ
 ମାର ଗୁଣ୍ଡା କରିଦେବୁ ତାହା ମୋତେ ।”
 ଏଭାବେ କରନ୍ତି ବୁଡ଼ିବା ତାହା
 କେବେ ପୁଣି ମଧୁସୂତେ ଦ୍ୟୁତି ଆଶ୍ୱାସନା ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ବୋଲନ୍ତି “ଦିନେ ସ୍ନାନେ ଯାଉଥିଲି
 ରାମଲୀଳା ଅଳ କଲି ସଙ୍ଗେ ଯିବ ବୋଲି ।
 ମୁହଁ ହାତ ଧରି ତାକୁ ବୁଝାଇଲି ଯେତେ
 ନ ଶୁଣିଲି ମୋର କଥା କହିଣିମତେ ।
 ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଶେଷେ ତାକୁ ଦେନନାଲି ସଙ୍ଗେ :
 ପ୍ରବେଶ ମାନ୍ଦବେ ଜଳେ କ୍ରୀଡ଼ା କଲି ରଙ୍ଗେ ।
 ଯେତେ କହୁଲି ପାଣିରୁ ଉଠିଯିବା ପାଇଁ
 କଥା ନ ଶୁଣିଣ ତହିଁ ଅଧିକ ବୁଡ଼ାଇ ।
 ହୋଧାନୁଡ଼ି ହୋଇ ତାକୁ ଉଡ଼ି ଆଣି ଯୋରେ
 କହୁଲି ଦେଖୁଛି କେତେ ବଳ ତୋ ଦେହରେ ।
 ବୁଡ଼ି ଏବେ କେତେକ୍ଷଣ ବୁଡ଼ିବୁରେ ରୁଦ୍ଧ
 ପାଣିରେ ଧଇଲି ମାଡ଼ି ଏ ପ୍ରକାର କହ ।
 ପାଣିପିଇ ଶିଶୁ ମୋର ହେଲୁ କଲବଳ
 ସେ ଦୁଃଖ ଦେଖିଣ ପ୍ରାଣ ଅଧ୍ୟନ୍ତ ବିକଳ ।
 ସପ୍ତେହେ ହୋଡ଼ରେ ତହିଁ ତାକୁ ଟେକିନେଇ
 ପ୍ରବୋଧୁଲି ମଧୁସୂତେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ।
 ଆଉଦିନେ ଏହପରି ଲଗାଇଲି ନାଟ
 ବୁଝାଇ କହୁଲି ଯେତେ ନ ଗୁଡ଼ିଲୁ ହଟ ।
 ଭୁଲାଇବା ଭଲ କିଛି ଦରବ ନ ପାଇ
 ଆଣି ଦେଲି ତାର ହସ୍ତେ ଧାନମିଶା ଖଇ ।

ଯେମନ୍ତ ଡାକଲୁ ତାକୁ ସେ ଅବୋଧ ବାଳ
 ସୁକୋମଳ ଜନ୍ମା ଶୁଣି ଅତି କଲବଳ ।
 ବସୁର ଯଦ୍ୱାରା ଦେଖି ବିକଳ ମୋ ପ୍ରାଣ
 କହୁବାର ନୁହେଁ ଯେତେ କଲି ମୁଁ ଶ୍ରେୟନ ।
 ଆପଣାର କଲ କର୍ମ ନିନ୍ଦ ମନେ ମନେ
 ବସୁକୁ ଧଇଲି ହୋଡ଼େ ସପ୍ନେନ୍ଦୁ ରୁମ୍ଭେନେ ।
 ଅନୁତାପେ ପ୍ରାଣ ମୋର ଅଗର ଅଧାର
 ନୟନୁ ଝରିଲୁ ଅବିରାମ ଅଶ୍ରୁଧାର ।
 ହାତ ମୁହଁ ଓଷ୍ଠ ଧରି ଦେହ ସହକାରେ
 ପ୍ରବୋଧ କହିଲି କଥା ନାନା ପରକାରେ ।
 “ଆହା ! ଯେ ମୁହଁକୁ ଅତି ସୁକୋମଳ ଜାଣି
 ଶୀର ସର ଶୁଆଇଲେ କୌଶଲ୍ୟା ଜନନୀ ।
 ନରାଧମ ମୁହଁ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ହେଲୁ
 ସେ ମୁହଁରେ ଏ ଜନ୍ମନ୍ୟ କୁଣ୍ଡଳୀ ମୁଁ ଦେଲି ।”
 କହୁ କହୁ କଥାମାନ ଶୁଣୁ ବେଶେ ଶୁଣେ
 ପୁରସ୍କୃତ କରି ଉଠି ତଦନ୍ତେ ଦୃଢ଼ପଦ୍ମେ,
 ହନନ କରିଲେ ଶୋକେ ହୋଇଣ ଅଧାର
 ଅବିରଳ ବହନଲ ନେତ୍ର ଅଶ୍ରୁଧାର ।
 ଭକତମଣ୍ଡଳୀ ମଧ୍ୟେ ଥିଲେ ଯେହୁ ପାଶେ
 ଶୋକେ ଅଭିଭୂତ ସେହୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ ଦୃଶ୍ୟେ ।
 ଧାରୁ ମୁଣ୍ଡି ରାମଲୀଳ ଭଜନ ବଳରେ
 ପରିତେ ହେଲେ ଶେଷେ ଚିନ୍ତାସୁ ରୂପରେ ।
 ସାଧନେ ସପନ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ
 ବିହରଲେ ଶିଶୁରୂପେ ସଙ୍ଗେତେ ନିରତ ।
 ଜଟାଧାରୀ ଯେହୁ ତାଙ୍କୁ ପୁଲି ଏତେକାଳ
 କରିଥିଲେ ଆପଣାର ଦୃଢ଼ପଦ୍ମ ସମ୍ଭଳ ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ରହୁବାକୁ ଆଉ ନାହିଁ ମନ
 କେମନ୍ତେ ଆସିଲେ ଗୁଡ଼ି ଶୁଣ ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟନ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ଭାଷନ୍ତି “ଜଟାଧାରୀ ବେଳେବେଳେ
 ଚରାବଡ଼ା ଆଦି ନିତ୍ୟକ୍ରିୟା ବଢ଼ିଗଲେ
 ଠାକୁରଙ୍କ ପାଶେ ଯେବେ ଭୋଗ ନିବେଦନ୍ତି
 ରାମଲୀଳକୁ ସେଠାରେ ଆଉ ନ ଦେଖନ୍ତି ।
 ବ୍ୟାପାର ଦେଖିଣ ଯଦି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ
 ମୋ ପାଶେ ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ ଖୋଜିବା ନିମିତ୍ତ ।
 ଦେବକୁ ସେ ନୀଡ଼ାରତ ଦେଖି ମୋ ସଦନେ
 ଖେଦେ କହନ୍ତି ବଚନ କେତେ ଅଭିମାନେ ।

ତୋ ପାଇଁ ଯତନେ ଏତେ ଶ୍ରମବାଦି ମୁହଁ
 ଭୁଞ୍ଜିବା ସକାଶେ ନାନାପ୍ରାଣେ ଖୋଜୁଥାଉଁ ।
 ନୀଡ଼ା କରୁଛୁ ଏଠାରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ
 ତୋ ଦୃଢ଼ପଦ୍ମ ହେଲୁ ପୁଣି ଏପନ କଠିନ ।
 ନୋହୁଲେ କି ତୋର ଚିତ୍ତ ପାଷାଣେ ନିର୍ମଳ
 ମାତାପିତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତୁ କଷଣ ଏମନ୍ତ ।
 ତାଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ି ଚାଲିଗଲୁ ଗହନ କାନନେ
 ନ ରାଗିଲୁ ଅରେ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ତୋ ବିହନେ ।
 ତୋତେ ଝୁରି ଝୁରି ପିତା ଭେଜିଲେ ଜୀବନ
 ତେବେ ମୁଣ୍ଡା ନ ଦେଲୁ ତୁ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ।
 ଏପରି ଖେଦ କରିଣ ଯଦି ଜଟାଧାରୀ
 ଦେବକୁ ନିଅନ୍ତୁ ନୀଡ଼ା ଶ୍ରୀକରକୁ ଧରି ।”
 ଏ ଭାବେ କେତେକ ଦିନ ଗଲୁ ଅତିବାହି
 ସାଧୁ ଏବେ ବ୍ୟଗ୍ର ଅନ୍ୟପ୍ରାଣେ ଯିବା ପାଇଁ ।
 ଦେବ ରାମଲୀଳ ତହିଁ ନୋହୁଲେ ସମ୍ମତ
 ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ରହୁବାକୁ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ମତ ହେତ ।
 ଜଟାଧାରୀ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଆସି ଦିନକରେ
 ଦୃଢ଼ପଦ୍ମ ଜଣାଇଲେ ଗଦାଗଦ ସ୍ଵରେ ।
 ରାମଲୀଳଙ୍କ ଯେ ରୂପ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
 ଏତେଦିନଯାଏ ମୁହଁ ଥିଲୁ ଆକାଞ୍ଛିତ ।
 କରୁଣାସାଗର ରାମ ରାଜୀବଲୋଚନ
 କୃପା କରି ଦେଇଛନ୍ତି ସେ ରୂପେ ଦର୍ଶନ ।
 ସାଧନ ଭଜନ ମୋର ହୋଇଛି ସଫଳ
 ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ଯିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ପଦ୍ମ ବଞ୍ଚଳ ।
 ଗୁମ୍ଫାକୁ ଗୁମ୍ଫାଣ ଅନ୍ୟ ଧଳେ ଯିବା ପାଇଁ
 ରାମଲୀଳ ମୋତେ ଆଉ ରାଜି ଯେ ନୁହଇ ।
 ମୁଖରେ ରହୁଲେ ସେହୁ ଗୁମ୍ଫା ସମୀପରେ
 ସେ ନିମନ୍ତେ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ମୋର କଷ୍ଟକରେ ।”
 ଏହା କହୁ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ମୁଣ୍ଡି ସମୀପରେ
 ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ଚାଲିଗଲେ ସାଧୁ ମହାଜନ ।
 ବାସ୍ତବ୍ୟ ଭାବେ ତନ୍ମୟ ହୋଇଣ ଏପରି
 ଅନୁଭବ କଲେ ଦେବ ଦିବସ ଶବ୍ଦସ୍ଵର —

“ନୋ ରାମ ଦଶରଥକା ବେଟା ।

ବନ୍ଧା ରାମ ପଟ ପଟ ମେ ଲେଟା ।

ବନ୍ଧା ରାମ ଜଗତ ପଶେବା

ବନ୍ଧା ରାମ ସବୁସେ ନେୟାରା ।”

“ପ୍ରଭୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେହୁ ଦଶରଥ ପୁତ୍ର
ସବ ଦଃତ ସେହୁ ରାମ ଛନ୍ଦ୍ର ବିରାଜିତ ।
ସବଦ ସେ ରାମଙ୍କର ନିତ୍ୟ ପରକାଶ
କାହିଁରେ ନୁହନ୍ତି ଲିପ୍ତ ସେ ରାମ ଭବେଶ ।
ମାୟାବଦ୍ଧିତ ବନ୍ଧୁ ସ୍ବରୂପେ ନିର୍ଗୁଣ
ସବସ୍ଥାନେ ରହୁଛନ୍ତି ନିତ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ।”

ବାସ୍ତବ୍ୟ ଭାବ ସାଧନେ ପ୍ରଭୁ ଏ ପ୍ରକାରେ
ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ ଯାର ଏ ସାରା ସଂସାରେ ।
ମଧୁର ଭାବ ସାଧନ ଅତୁଳ କଥନ
ଅନ୍ୟ ଅଧ୍ୟାୟେ ଗାଇବ ତାହାର ଆଖ୍ୟାନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ଲାଗିଲେ ହେଲେ ଭବପିତ୍ତ ପାର ।

ବେଳ ଆଉଁ ଆଉଁ ମନ ! ଯାଅ ରସେ ବୁଡ଼ି
ବେଳ ଗଲେ ଭରୁଥୁ ଭାବ ନାଟ ହୁଡ଼ି ।

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ମଧୁର ଭାବ ସାଧନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତବ୍ୟଲକ୍ଷରୁ
ଅନାଦିକାରଣ ବନ୍ଧୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦତପାବନ
ଅପାର କରୁଣାପିତ୍ତ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମୃତ ଆଖ୍ୟାନ
ପାଇବୁ ପରମାନନ୍ଦ ମଳ୍ଲ ଜହିଁ ମନ !
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦେବରାୟ ଜନକ ଗୋସାଇଁ
ସାଧୁଲେ ମଧୁର ଭାବ ଅନୁରାଗୀ ହୋଇ ।
ଅତି ବୁଢ଼ ଭାବପତ୍ନୀ ଏ ସାଧନ ପଥ
ସାଧୁଜନେ ପରବାରେ ଶୁଣ ତାର କଥା ।
ଗାନ୍ଧି ଦାସ୍ୟ ଆଦି ପେଟି ପଞ୍ଚଭାବ ଆଇ
ତା ମଧ୍ୟେ ମଧୁର ଭାବ ଅଗ୍ରଣୀ ଅଟଇ ।
ଆବର ଗୁଣଭାବର ସାର ବସ୍ତୁମାନ
ଏ ମଧୁର ଭାବ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଥାଏ ପୁଣି ।
ପ୍ରେମିକା ନାୟିକା ଏଥେ ନୀଳଦାସ ଭୁଲେ
ପ୍ରିୟତମଙ୍କ ସେବାରେ ରଜ ସଦାବେଳେ ।
ସଖାସମ ତା ସଙ୍ଗେତେ ରହୁ ନିରାନ୍ତର
ସମରାଗୀ ହୁଏ ପୁଣି ଦୁଃଖରେ ତାହାର ।
ସାଧୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଚିତ୍ତେ ଯଥା ପ୍ରୀତି
ଦୁଃଖ ଦର୍ଶନରେ ତଥା ବ୍ୟଥା ପାଏ ଅତି ।
ସ୍ନେହମୟୀ ମାତା ଯଥା ସୁଚର କଲ୍ୟାଣ
ଆପଣା ହୃଦୟେ କରେ ନିରଜ ପୋଷଣ ।

ପ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ତେଜସ୍ବୀ ତାର ସଂକ୍ରାନ୍ତକରଣେ
ପ୍ରାଣ ସମର୍ପଇ ପ୍ରିୟତମର କଲ୍ୟାଣେ ।
ସେ କାର୍ତ୍ତେ ହୁଅଇ ତାର ଚିତ୍ତ ବିନୋଦନ
ତାହାନଶିବାକୁ ତତପର ଅନୁଷ୍ଠଣ ।
ପ୍ରେମିକା ତା ପ୍ରେମିକର କଲ୍ୟାଣ ନିମିତ୍ତ
କାୟମନୋବାକ୍ୟେ ଚନ୍ଦ୍ରା କରେ ଅବରତ ।
ଶରୀର ମନକୁ ପ୍ରିୟ ପାଦେ ସମର୍ପଣ
ଆପଣାର ପୁଣି ଦୁଃଖ କରେ ବିସ୍ମରଣ ।
ସବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରେମାଦର୍ଶ ଏହା ଯେ ଅଟଇ
ସାହାଯ୍ୟ ସମର୍ଥା ସେମ ଶାସ୍ତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶଇ ।
ଏ ସେମ ହୁଅଇ ନୀତିନାମୀ ସେତେବେଳେ
ହୃଦୟ ପରାୟେ ପ୍ରାଣୀ ଭ୍ରମଇ ଭୁଲେ ।
ଦୈବିକ ସୁଖ ସମ୍ଭାଗେ ହୋଇ ନିମଗ୍ନ
ଭୁଞ୍ଜଇ ଅଶେଷ କ୍ଳେଶ ହରାଇଣ ଜ୍ଞାନ ।
ସୁନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ତାହା ଇଶ୍ବରଭିକ୍ଷୁଧୀ
ପବିତ୍ର ସ୍ନେହେ କରଇ ମାନବକୁ ସୁଧୀ ।
କାମ ହୋଧ ଆଦି ଯେଉଁ ଶତରାସୁରପୁ
ତାଙ୍କ କୃଷ୍ଣଭବମାନ କ୍ଷଣେ ପାଇ କ୍ଷୟ ।
ପବିତ୍ର ମାର୍ଗରେ ସଦା ହୁଏ ପ୍ରଧାନକ
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରାଣୀକୁ କରେ ଦେବେ ପରଶତ ।
ନିତ୍ୟ ପୁଣେ ପ୍ରାଣିନଶ ହୋଇ ଅଧିକାରୀ
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ବିମଳାନନ୍ଦ ଦିବା ବିଭବସ୍ଥ ।

ଏହାର ଆଦର୍ଶ ମନ ! ଦେଖ ବ୍ରଜସୁରେ
 ଗୋପବାଳୀ ପାଗଳିନୀ କୃଷ୍ଣ ବିରହରେ ।
 ଭବତୀତା ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଏ ସମୁଦ୍ଧେ ଯା କହଲେ ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ।
 “ପ୍ରେମୋନ୍ମାଦେ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ବ୍ରଜେ ଗୋପନାଶ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୟ କୁଳମାନ ଗଲେ ଯେ ପାସୋର ।
 ପରଦ୍ବାର ପତି ପୁର କର ପରତ୍ୟାଗ
 ‘ହା କୃଷ୍ଣ’ ‘ହା କୃଷ୍ଣ’ ବୋଲି ଧାଇଁଲେ ଚୌଦିଗ
 କୃଷ୍ଣ ଧ୍ୟାନ, କୃଷ୍ଣ ଜ୍ଞାନ, କୃଷ୍ଣେ ତନମୟ
 କୃଷ୍ଣ ବିନୁ ନ ଜାଣିଲେ ଆଦର ବିଷୟ ।
 ନେତ୍ରପଟେ ଯାହା କିଛି କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ବୋଇଲେ ସେ ସଦୃଶରେ କୃଷ୍ଣ ବିଦ୍ୟମାନ ।
 ବୃକ୍ଷଟିଏ ଯେଉଁସ୍ଥାନେ ଦର୍ଶନ କରିଲେ
 ‘କୃଷ୍ଣ ଧ୍ୟାନେ ମନ ରୁପି’ ଏମନ୍ତ ଭାଲିଲେ ।
 ଚୂଡ଼ ଦର୍ଶନେ ହୋଇଲ ଚିତ୍ତେ ଅନୁଭୂତି
 କୃଷ୍ଣପାଦ ପୂର୍ଣ୍ଣେ ରୋମାଞ୍ଚିତ ବସୁମତୀ ।
 ପ୍ରେମୋନ୍ମାଦ ଯେତେବେଳେ ଉଠିଲ ମରମେ
 ରାସମଣ୍ଡଳେ ବିହ୍ବଳ ଆସେ କୃଷ୍ଣଜ୍ଞାନେ ।
 ଗୋପାଙ୍ଗନା ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ବର
 ଶୁଦ୍ଧ ସତ୍ତ୍ବ ପ୍ରେମମୟୀ ରାଧିକା ସୁନୟ ।
 ବିଭୁ ପାଦେ କି ପ୍ରକାର ପ୍ରୀତି ବାଞ୍ଛନୀୟ
 ଆଦର୍ଶ ଶ୍ରୀମତୀ ତାର ଭବେ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
 ପ୍ରେମ ରସ ଆସ୍ବାଦନ କରିବା ନିମିତ୍ତ
 ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁ ରାଧିକା ସମ୍ଭୃତ ।
 ଯେଉଁ କୃଷ୍ଣ ସତ୍ତ୍ବ ଚିତ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଆଧାର
 ରାଧିକା ରୂପେ ଆଧେୟ ସେହି ନଟବର ।
 ନିଜ ପ୍ରେମସୂତା ନିଜେ ଆସ୍ବାଦନ ପାଇଁ
 ଆସିଲେ ରାଧିକା ରୂପେ ଭବେ ବିଶ୍ୱସାଇଁ ।
 ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ପ୍ରୀତିରେ କି ସୁଖ ସନ୍ତୋଗ
 ଆସିଥିଲେ ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ପ୍ରଭୁ ମହାରାଗ ।
 ଅଗୁଳାୟ ଅଟକି ଭବେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେମ
 ସେ ଭବେ ଭାବି ନୋହିଲେ କେ ରୁଚିବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ।
 କୃଷ୍ଣ ଅନୁରାଗେ ସଦା ପ୍ରାଣ ମନ ଭାବ
 ତମାଳକୁ କୃଷ୍ଣ ଭାବ ଉନମତ୍ତ ପର ।
 ସୁମାଳ ଅମ୍ବର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବେ ଦର୍ଶନ କରିଣ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅଙ୍ଗେ କୃଷ୍ଣ ଭାବ ଉଦୀପନ ।

ନେଲି ବସ୍ତ୍ର ନେତ୍ରପଟେ ହୋଇଲେ ଗୋଚର
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭାବେ ତନୁ ହୁଏ ଜରଜର ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ହୁଅଇ ତା ଏଡ଼େ ବଳବତୀ
 ‘କାହିଁ’ ‘କାହିଁ’ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ବ୍ୟାକୁଳେ ଧାବନ୍ତି ।
 କୃଷ୍ଣ ଅନୁରାଗେ ତନୁ ସଦା ଗରଗର
 ମହାରାଗେ ମନୁ ଆନ୍ତ୍ର ଢେଣୁ ନିରନ୍ତର ।
 ସଞ୍ଜଗୂନ୍ୟ ହୋଇ ଯେବେ ପଡ଼ନ୍ତି ଭୁତଳେ
 ସର୍ବମାନେ କେହି ତାଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ ଗଲେ ।
 ଅନ୍ୟ ସର୍ବ ଆସି ତାଙ୍କୁ କରଇ ବାରଣ
 ଏ ସମୟେ ଅଙ୍ଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହଇ ବିଧାନ ।
 ପ୍ରେମମୟ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରେମର ଆଧାର
 ବିଳାସ କରିନ୍ତି ଦେଖ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ।
 ସମୟେ ସମୟେ କୃଷ୍ଣ-ବିରହର ବନ୍ଧୁ
 ଏମନ୍ତ ପ୍ରସର ହୁଏ ହୃଦୟରେ ପୁଣି,
 ନୟନାଶ୍ରୁ ସେ ତାପରେ ବିଶୁଷ୍ଟ ହୋଇଣ
 ବାୟୁସଙ୍ଗେ ବାସ୍ନାକାରେ ହୁଅଇ ବିଲ୍ଲନ ।
 ଭାବେ ବୁଡ଼ି କେତେବେଳେ କହନ୍ତି ଶ୍ରୀମତୀ
 ‘ଦେଖ ସଖି ! ଚରୁଦିଗେ କୃଷ୍ଣ ବ୍ୟାପିଛନ୍ତି ।’
 ଉତ୍ତରେ କହନ୍ତି ତହିଁ ସର୍ବମାନେ ତାଙ୍କୁ
 ‘ଆମ୍ଭେ ପାଉ ନାହିଁ ରାଧିକା ! କିଛି ଦେଖିବାକୁ ।’
 ଶ୍ରୀମତୀ ବୋଲନ୍ତି ତହିଁ ଉତ୍ତରେ ବଚନ
 “ନେତ୍ରେ ମାରଦିଅ ରୁମ୍ଭେ ଅନୁରାଗାଞ୍ଜନ ।
 ତା ହେଲେ ଦେଖିବ ସର୍ବେ ମୋହର ସଦୃଶ
 କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସର୍ବସ୍ଥାନେ ପ୍ରପ୍ରକାଶ ।
 କାମନା ବିଷୟ ଚିତ୍ତେ ସାଧୁ ଭକ୍ତଗଣ
 ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ରୁଲେ କଲେ ବିଭୁଙ୍କ ଭଜନ ।
 ସକଳ ପ୍ରକାର ଶତ୍ରୁ-ସିଦ୍ଧିଭାତ ଆଶ
 ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରୁ ଲଭେ ସମ୍ଭଳେ ବିନାଶ ।
 ନିରନ୍ତର ବିଭୁଙ୍କର ଭାବେ ନିମଜ୍ଜିଣ
 ସର୍ବତ୍ର ବିଭୁଙ୍କ ରୂପ କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ ।”
 ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମର ପ୍ରକୃତି
 ଦେବରାୟେ ଭକ୍ତପାଶେ ଯାହା କହିଛନ୍ତି ।
 ପ୍ରଥମେ ଦ୍ବୀପର ଯୁଗେ ଏ ପ୍ରେମ ପ୍ରଭୁର
 ଦ୍ବିତୀୟରେ କଳିଯୁଗେ ପ୍ରକଟ ତାହାର ।
 ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଏ ଭାବରେ ହୋଇଣ ବିକୃତ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ କଦର୍ଯ୍ୟଭାବେ ଯେବେ ପରିଗତ ।

ତବ୍ଧ ମତ ବାମାଗୁର ତେଜ ଶୁଭ ଭବ
ନାନା ବ୍ୟଭିଚାର ଦେଶେ କଲ ସମ୍ଭବ ।
ଜଗଦମ୍ଭାଙ୍କ ସକାମ ପୁଜା ଉପାସନା
ସୌହୃଦ ପୁଣ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାନ କଲ ସମ୍ଭବନା ।
ଯେଉଁ ସାଧୁ ସନ୍ଥମାନେ ସତ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠେଶେ
ନିୟନ୍ତ୍ର ରହିଲେ ସଦା କାୟ କାନ୍ଦ୍ୟ ମନେ ।
ପ୍ରକୃତ ମାର୍ଗଟି ଯାହା ତାକୁ ହୃଦିୟାଳ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲେ ବିଭିନ୍ନର ପାଇଁ ।
ସେ ବିଶୁଦ୍ଧ ପୁତ ପ୍ରେମ ପ୍ରସ୍ତର କାରଣ
ଶ୍ରୀଚିତନ୍ୟ ରୂପେ ବିଭୁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ପୁଣ୍ୟ ।
ରାଧା ପ୍ରେମେ ମାଗୁଥାଲ ହୋଇ ଗୌରହର
ଧରାତଳେ ବିଲୁଣ୍ଠିତ କୃଷ୍ଣ ଝୁର ଝୁର ।
କୃଷ୍ଣ ଅଦର୍ଶନେ ନେତୁ ବହୁ ବାଗଧାରୀ
ସିନ୍ଧୁ କଲ କେତେ ଠାଇ ଏହି ବସୁନ୍ଧରା ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବିରହେ ହେଲେ ଏମନ୍ତ ଅଧୀର
ବନ୍ଧକୁ ଶତ ବିଷତ ନଖେ ଆପଣାର ।
ବୃକ୍ଷଲତା ଆଦି ଯାହା କଲେକ ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣଜ୍ଞାନେ ସେ ସବୁକୁ ଭାବେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
କୃଷ୍ଣାନୁରାଗ ଅନ୍ତମେ ଏପରି ବଢ଼ିଲ
ଲୋମକୂର୍ପୁ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଶୋଣିତ ଝରିଲ ।
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ହେବୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ମହାବେ ଆହା ଅକଥ୍ୟ କଣେ ।
କାମନା ବିଷ୍ଣୁର ଶବ୍ଦ ବୈରାଗ୍ୟ ଆଚର
ବିଭୁ-ଭଜନ ଧରାରେ ସମ୍ଭବ କପର ।
ସତ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନୀ ସାଧକଙ୍କୁ ତାହା ଦେଖାଇଣ
ପ୍ରସ୍ତରଲେ ନବ ପତ୍ର ନାମ ସମ୍ପାଦିନ ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ କହନ୍ତି “ଯଥା ହସ୍ତୀମାନଙ୍କର
ପ୍ରେତ ବଡ଼ ଆଦି ଦନ୍ତ ଦୁଇ ପରକାର ।
ବେନ ବଡ଼ ଦନ୍ତ ଶସ୍ତ୍ର ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ
ପ୍ରେତ ଦନ୍ତେ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ଶରୀର ପୋଷଇ ।
ଚିତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ତଥା ଅନ୍ତରେ ବାହାରେ
ଦ୍ଵିବିଧ ଭାବର କୀଡ଼ା ହୁଏ ନିରନ୍ତରେ ।
ବାହାରେ ମଧୁର ଭାବ ଧରି ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ
ଅନ୍ତରେ ଅଦ୍ଵୈତ ଭାବ ପୋଷିଲେ ଗୁପ୍ତରେ ।
ବ୍ରହ୍ମପଦେ ପ୍ରାଣମନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥାଇ
ଭୁମାନନ୍ଦ ଅନୁଭବି ନିରତ କଲାଇଁ ।

ମଧୁର ଭାବ ସାଧନ ସାଧକା ନିମିତ୍ତ
ପ୍ରକୃତ ଭାବ ଆଶ୍ରୟ ଅଟଇ ବିହତ ।
ଏକମାତ୍ର ପରମାତ୍ମା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଏ ବିଶ୍ଵ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୁର ପ୍ରଧାନ ।
ଆଦର ପଦାର୍ଥ ଯେତେ ଜାଗା ସହଜ
ସରବେ ଅଟନ୍ତି ତାଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ସମ୍ଭୂତ ।
ଶୁଦ୍ଧପୁତ ଭାବେ ସଦା ସର୍ବାନ୍ତଃକରଣେ
ପତିରୂପେ ବିଭୁଙ୍କୁ ଯେ ଭଜେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଆନନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜି ସେ ଅନ୍ତରେ
ମୁକ୍ତି ଧନେ ଅଧିକାରୀ ହୁଅଇ ଶେଷରେ ।”
ମଧୁର ଭାବର ସୁଲ କଥାଟି ଏମନ୍ତ
ଶୁଣ ଏବେ ପ୍ରଭୁ ତାହା ସାଧିଲେ କେମନ୍ତ ।
ଦେବସ୍ଵାମୀ ନ ଜାଣନ୍ତି ଭାବ-ସରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଲୋକଲକ୍ଷା ପ୍ରତି ଭୟ ନ ଥିଲ ତାଙ୍କର ।
ବାରମ୍ବାର କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
“ଅଷ୍ଟ ପାଶ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଯା କରଇ ବନ୍ଧନ ।
ସେ ସବୁ ମନରୁ ଦୂର ନୋହୁଲେ ସମ୍ଭଲେ
ସମ୍ଭବ ନୁହଇ ବିଭୁ-ଭାବ କେତେବେଳେ ।”
ଯେ କାଲେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟେ ଯେ ଭାବ ପ୍ରବଳ
ଆଗୁର ବେଭର ସେହି ରୂପ ଅବକଳ ।
ତବ୍ଧ ମତର ସାଧନ ଯେବେ ଆଚରଲେ
ସେହିପରି ବେଶଭୂଷା ପିନ୍ଧିଲେ ସେକାଲେ
ଗନ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ଆଭରଣ, ବିଭୂତ ଭୂଷଣ,
ଲଲଟେ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା, ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଧାରଣ ।
ବୈଷ୍ଣବ ମତରେ ତଥା ସାଧନ ସମୟେ
ପିନ୍ଧିଲେ ତଦନୁରୂପ ବେଶ ଦେବସ୍ଵୟେ ।
ଶୁକ୍ଳବସ୍ତ୍ର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗଟି ସଦା ସମାବୃତ
ତହିଁରେ ଚନ୍ଦନ ରେଖାମାନ ସୁଶୋଭିତ ।
ତଦୁପରେ ପାଉଁ ପାଉଁ ଚୁଲପାଉଁ ମାଳା
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗର ଶୋଭା ଅଧିକରେ ବିସ୍ତାରିଲ ।
ବେଦାନ୍ତ ମତେ ତଦୁପ ପ୍ରଭୁ ଯେତେବେଳେ
ଅଦ୍ଵୈତଭାବ ସାଧନେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଲେ ।
ଶିଖା ଉପକୀର୍ତ୍ତ ଆଦି କଣେ ବର୍ଜନ
କପାସ ଚିତାଦି କଲେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଧାରଣ ।
ପୁଂଭାବ ସାଧନ ବେଳେ ଦେବସ୍ଵୟ ଯଥା
ବିବିଧ ପୁରୁଷ ବେଶ ଧରିଲେ ଯଥା ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସାଧନ କାଳେ ତଥା ତାହାଙ୍କର
 ନାଶରୂପେ ବେଶଭୂଷା ଆସୁର ବେଶର ।
 ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀପରାକ୍ରମ ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷ
 ବେଶ ଭବର ଏକତ୍ର ଥିଲା ସମାବେଶ ।
 ମଧୁର ଭବ ସାଧନେ ଯେବେ ଶ୍ରୀଠାକୁର
 ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଲେ ଅନୁରାଗ ସହକର ।
 ଲଳିତା ପ୍ରବୃତ୍ତି ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ସହଚରୀ
 ତାଙ୍କ ରୂପେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଚିତ୍ତେ ହୃଦେ ଧରି ।
 ମନୋହର ନାଶବେଶେ ହୋଇଲେ ମଣ୍ଡିତ
 ଲୋକ ଲଜ୍ଜାକୁ ନ କରି ଭ୍ରମେଷ୍ୟ କହିତ ।
 କାର୍ଯ୍ୟକଳାପାଦ ସବୁ ନାଶଙ୍କ ସଦୃଶ
 ସାଧ୍ୟ କାର କେ କହୁବ ତାହାଙ୍କୁ ପୁରୁଷ ।
 ଏ ସମୟେ ମଥୁରାଙ୍କ ଗୃହେ ବିଜେନର
 ପୁରାଣନା ସହ ବାସ କଲେ ନରହର ।
 ଭକତ ପ୍ରଧାନ ଯଥା ମଥୁରା ମୋହନ
 ଭକ୍ତଗୁଣେ ପତ୍ନୀ ତଥା ତାଙ୍କର ସମାନ ।
 କାମଗନ୍ଧ ଶୂନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ଚେତା ଦେବରାସେ
 ଆଚନ୍ଦ୍ର ଏ ଭାବ ପୁରନାଶଙ୍କ ଦୃଢ଼ସ୍ୱେ ।
 ତହିଁସଙ୍ଗେ ଏବେ ନାଶ ସମ ବ୍ୟବହାର
 ଚିତ୍ତେ ଅକୃଷ୍ଣ ମ ସ୍ନେହ ନାଶର ଆସୁର ।
 ଲଜ୍ଜା ସଙ୍କୋଚର ଭାବ ଅଶ୍ରୁ ପରିମିତେ ।
 ଲକ୍ଷିତ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ କେବେହେଲେ ଚିତ୍ତେ ।
 ଏମନ୍ତେ କି ମଥୁରାଙ୍କ କନ୍ୟାମାନଙ୍କର
 ପତିମାନେ ଆଗମିଲେ ଶୁଣୁର ଆଗାର ।
 ଶ୍ରୀ ଦେବରାସେ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସମାଦରେ
 ସୋହାଗେ ଦଅନ୍ତ ବାନ୍ଧ ବେଶୀ ସୁନ୍ଦରରେ ।
 ସ୍ୱାମୀ ଚିତ୍ତ ରକ୍ତିବାକୁ ବେଶ କରଦେଇ
 ଶିକ୍ଷା ଦାନ୍ତ ନାନା ମତେ ସ୍ୱାମୀ ସେବାପାଇଁ ।
 ସଖୀ ରୂପେ ତାଙ୍କ କରେ ଶ୍ରୀକର ସ୍ଥାପିଣ
 ଦେବଦାନ୍ତେ ସମାଜରେ ପତି ସନ୍ନିଧାନ
 ତାଙ୍କଠି ପୁରୁଷଜ୍ଞାନ ନ ହୁଏ କାହାର
 ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ଯେହ୍ନେ ପ୍ରକୃତରେ ନାଶ ।
 ହୃଦୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନାମେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭଣଜା
 ସତତ ସେ କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ପରିଚୟ ।
 ତାହାଙ୍କୁ ତଳାଇ ଦିନେ ଅନ୍ଧର ମହଲେ
 କୌତୁହଳେ ଶ୍ରୀମଥୁରା ସଦାସ୍ୟେ ଭସିଲେ ।

କହୁ ଦେଖି ଭଲ ଏହି ନାଶଙ୍କ ମଧ୍ୟର
 କିଏ ଅଟନ୍ତି ମାତୁଳ ଗଦାଲ ରୁମ୍ଭର ।
 ଏତେଦିନ ଯାପିଲେହେଁ ଦୁହେଁ ଏକମେଲେ
 ବହୁ କଷ୍ଟେ ଚିତ୍ତିବାକୁ ହୃଦୁ କ୍ଷମ ହେଲେ ।
 ଭବାବେଶେ ଥାଇ ପ୍ରଭୁ ଏକାଳେ ନିରତ
 ଅଳ୍ପକେ ସଜ୍ଞା ହରାଇ ଭ୍ରମେ ନିପତିତ ।
 ଯତନ ବିହୀନେ ଅମଙ୍ଗଳ ଅନୁମାନ
 ସତତ ସତର୍କ ଶ୍ରୀମଥୁରା, ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ।
 ତାଙ୍କଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଶୁଣି ତେଣୁ ଅହରହ
 ଆପଣା ସଂସାର କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦାହ ।
 ଏଥୁମଧ୍ୟେ ଘଟିଲା ଯେ ଅଳ୍ପକ ବ୍ୟାପାର
 ହୃଦୟ ବିଦାରେ ଶୁଣି ସେହି ସମୟର ।
 ଦିନକରେ ଦେବରାସ ଅନ୍ଧର ବାହାରି
 ସଦରକୁ ବିଜେ କଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ କାରି ।
 ଭବାବଶୁ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଆସି ଧୀରେ ଧୀରେ
 ବସିଲେ କୌଣସି ଏକ ନିଭୃତ ସ୍ଥାନରେ ।
 ଗୁଡ଼ାଣୁ ଶଲ୍ୟମେ ନିଆଁ ଦେଇ ଜଣେ ଦାସ
 ଦ୍ରୁତବେଗେ ଗଲୁନେଲେ ମଥୁରାଙ୍କ ପାଶ ।
 ଚଳୁଣ୍ଡ ଶରଣ ନିଆଁ ଅଜ୍ଞାତେ ତାହାର
 ନିପତିତ ହେଲା ପୁଷ୍ପେ ପ୍ରଭୁ ଦେବଙ୍କର ।
 ପିଠି ପୋଡ଼ି ଚର୍ମ ପୋଡ଼ା ଗନ୍ଧ ବାହାରିଲା
 ତଥାପି ତାଙ୍କର କିଛି ଚେତା ନ ଆସିଲା ।
 ଏକ ଆରୋକ ପୁରୁଷ ଆଚନ୍ଦ୍ରୀତ ହୋଇ
 ଚର୍ମ ପୋଡ଼ା ଗନ୍ଧ ଏଠି କେଉଁଠୁ ଆସିଲା ।
 ଅନେକିଲେ ଯେତେ ଯହିଁ ନ ପାଇ ସନ୍ଧାନ
 ଭକ୍ତ ମଥୁରାଙ୍କ ମନ ହେଲା ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ।
 ଶୁଣିଆଡ଼େ ଶ୍ରୀ ଦେବଙ୍କୁ ଅନେକ୍ଷଣ କରି
 ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନେ ଭାବେ ମନ୍ତ୍ର ହରି ।
 ଚେତା ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ମଥୁରା ମୋହନ
 କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଶ୍ୟାମା ନାମ କଲେ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
 ସେ ନାମ ଶ୍ରବଣ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶିଲୁମାତେ
 ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସିଲାକ ଗାତ୍ରେ ।
 କ୍ଷଣେ ଚେତା ଆସି ପୁଣି ତକ୍ଷଣେ ଲୁପ୍ତ
 ଏମନ୍ତେ କହିତ କାଳ ହୋଇଲା ଅଗତ ।
 କାତର ହୋଇଣ ତହିଁ ମଥୁରା ଅଧୀରେ
 ଅବସାନ କାଳୀ ନାମ କଲେ ଉଦ୍ଧାସରେ ।

କହୁକରେ ସଜ୍ଜା ଲଭୁ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି
 ମଥୁରେ ଭାସିଲେ ଅତି ସକରୁଣ ବାଣୀ ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନଶା ଦ୍ରବ ପୁଷ୍ପ ଦେଶେ ମୋର
 ଜାଣି ନ ପାରଇ କିଏ କାରଣ ଚାହାର ।
 ପୁଷ୍ପ ଦେଖି ମଥୁରଙ୍କ ଦୁଃସ୍ୱ ଆକୁଳ
 ପ୍ରବେଶିବୁ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଗୁଣମ ଉଦ୍ଧୁଳ ।
 ଗୁଣହୃଦ ଦେଖିଣ ଏ ନୃଣାମ ବ୍ୟାପାର
 ନିଆଁକୁ ତକ୍ଷଣେ କାଢ଼ି କଲେକ ବାହାର ।
 ଭଲ ଯତ୍ନେ ଗଣିଲି ମୁଁ ପ୍ରଭୁକୁ ଭବନେ
 ନିଜକୁ ଧରକାର କଲେ ବାରମ୍ବାର ମନେ ।
 କାତରେ ପାଥନା କଲେ ଦେବାଙ୍କ ପଦ୍ମରେ
 ରକ୍ଷାକର ଜଗନ୍ନାଥା ଅଧମ ପାମରେ ।
 ଅହରହ ପତ୍ନୀ ସହ ସେବାରେ ନିପୁଣ
 ଘାଆ ନ ଶୁଖିଲୁ ଯେତେ ଦିନସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
 ଏସନେ ପାଇଲେ ବହୁ କଷ୍ଟ ଜଗଦୀଶ
 ତଥାପି ନୋହୁଲୁ ତାଙ୍କ ଯତ୍ନଶୀଳ ଶେଷ ।
 ଆଉ ଦିନକରେ ପୁଣି ଦକ୍ଷିଣ ଯାହା
 ଅତି ଦୁଃସ୍ୱଦାନର ଅଟଇ ସେ ଚାହା ।
 ଚନ୍ଦ୍ର, ହଳଧର ନାମେ ଜନେକ ବ୍ୟକତି
 କାଳୀଘାଟ ପହଞ୍ଚି କଟ ଯାହାର ନପତି ।
 ମଥୁରଙ୍କ ପାଶେ ସେହୁ ଆତିଥାତ ଜଣ
 ତଥେ ଆଶା ପ୍ରିୟପାତ୍ର ହୋଇବ କପଟ ।
 ଭବାବେଶେ ସଜ୍ଜାହୀନ ଦେବ ବେଳେ ବେଳେ
 ବିଶ୍ୱାସ ନକରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚାହା କେବେହେଲେ ।
 ମଥୁରଙ୍କୁ କାନେ କାନେ କହେ ନିରନ୍ତର
 ଭବାବେଶ ଆଦି ସବୁ ଉତ୍ତାମି ମାତର ।
 ଦିନକରେ ପ୍ରଭୁ ଯେବେ ଭାବଶିଷ୍ଟ ଆଇ
 ଭୁତଳରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ଚେତନା ହରାଇ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଆସି ପାଶେ ଏହି ଅବସରେ
 ବହୁତ ପ୍ରହାର କଲୁ ତା ବୁଟ ଯୋଡ଼ାରେ ।
 ଯା ପ୍ରସବେ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗରେ ଚିହ୍ନ ନାନା ସ୍ଥାନେ
 ତା ନିରେଶି ଭୃତ୍ୟଙ୍କର ଅତି ବ୍ୟଥା ମନେ ।
 ମୁନିବଙ୍କ ପାଶେ ଦେବେ ଏଥର ଖବର
 ଏକ ମେଳ ହୋଇ ସର୍ବେ କଲେ ଏହା ସ୍ଥିର ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ଜାଣିଣ ଏହା କଲେ ନିବାସଣ
 ଅଜ୍ଞାନେ କଣିବୁ ଚନ୍ଦ୍ର, କରମ ଏସନ ।

ଏ ଅଜ୍ଞାନ ବଶବର୍ତ୍ତୀ ସେତେଦିନ ନର
 ଏ ଭଲ ଦୃଷ୍ଟିମୈ ଆଏ ସବୁଦି ଚାହାର ।
 କରୁଣା ସାଗର ଭେ ପଡ଼ିତ ପାବନ
 ଏମନ୍ତେ ପାଶଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ର, କଲେ କ୍ଷମାଦାନ ।
 କେତେକ ଦିନସ ଯାପିଁମଥୁର ଆଳସ୍ୟେ
 ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ବିନେ କଲେ ପୁଣି ଦେବସ୍ୟେ ।
 ତାଙ୍କ ମନୋଭାବ ଜାଣି ମଥୁର ମୋହନ
 ସଖୀ ସାଜିବାକୁ ଆଣି ଦେଲେ ଆଉରଣ ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳସ ଶୁଭ୍ର କଞ୍ଜିଣ୍ୟାଦି କରି
 ପରଚୁଲ ବସ୍ତ୍ର ଯାହା ଯଦି ଦରକାର ।
 ଏମନ୍ତେ ପ୍ରାପତ ହୋଇ ବିବିଧ ଭୂଷଣ
 ମହାନନ୍ଦେ ଦେବସ୍ୟେ ହେଲେ ଭାସମାନ ।
 ଶିରେ ଦେଲେ ପରଚୁଲ ବେସର ନାଥାରେ
 ଲଳିତେ ପିନ୍ଧୁର ବିନ୍ଦୁ, ଅଞ୍ଜନ ନେସରେ ।
 ଅଧରେ ତାମ୍ବୁଲ ରାଜ, କର୍ଣ୍ଣେ ଝୁପା ଫୁଲ
 ଜଣିବେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହାର ଦିଶେ ଝୁଲମଲ ।
 ଶୁଭ୍ର ବଳା କଞ୍ଜିଣ୍ୟାଦି ନାନା ଅଳଙ୍କାର
 ବାହୁଧରେ ସୁଶୋଭିତ ହୋଇଲୁ ଚାଞ୍ଚର ।
 କଟୀ ଦେଶେ ଚନ୍ଦ୍ରହାର, ନୃପୁର ଚରଣେ
 ସୁନ୍ଦର ଘାଗରା ପିନ୍ଧା ପଶୁ ମେ ଯେସନେ ।
 ନକ୍ଷତ୍ର ନାଶଲୁ ଭୂତା, ମସ୍ତକ ଓଡ଼ିଆ
 ଗୁଳଧାମେ ପିନ୍ଧୁଥିଲେ ଯଥା ଗୋପାଙ୍ଗନା ।
 ଗୁଲି, ବୋଲି ଆଦି ସବୁ ଯେମନ୍ତ, ରମଣୀ
 ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ପରାହତ ଏ ସ୍ୱଦ୍ଧ ଲେଖନୀ ।
 ଏସନେ ସଜ ହୋଇଣ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶେ
 ଆରମ୍ଭିଲେ ଦାସୀ ସେବା ଶ୍ରୀମତୀ ଉଦେଶ୍ୟେ ।
 ଅତି ପ୍ରାତଃକାଳୁ ନିତ୍ୟ କରି ଶାନ୍ତୋଦ୍ଧାନ
 ଉଦ୍ୟାନୁ ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଆଣନ୍ତୁ ତୋଳିଣ ।
 ଅନୁରାଗେ ଗୁମ୍ଫି ତହିଁ ମନୋହର ମାଳ
 ରାଧାକାନ୍ତେ ପିନ୍ଧାଇଣ ଆନନ୍ଦେ ବହୁଳ ।
 କେବେ ପୁଣି ଅମ୍ବିକାକୁ କାତ୍ୟାୟଣ ଜ୍ଞାନେ
 ପୁନନ୍ତୁ ଭବତ ସହ ପଙ୍କଜ ଚରଣେ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣକୁ ପତିବୁଦ୍ଧେ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ
 କରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ କେତେ ସଦପ୍ରାନ୍ତେ ।
 ଗୋପୀଗଣ ସାଇ ଯଥା କାଳିନ୍ଦୀତଟରେ
 କୃଷ୍ଣପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଦେବା ପୂଜିଲେ ଭକ୍ତରେ ।

ଯୁଗଳ ଚରଣ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହୋଇ ଆଉ ନାଥ
 ଶ୍ୟାମ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ସେବିଲେ ତଥା ଅବରତ ।
 ସମୟ ହମଶା ଯେତେ ହେଲା ଅଗ୍ରସର
 ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଅଦର୍ଶନେ ପରାଣ ଅସ୍ଥିର ।
 କାତରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି କହନ୍ତି ଶ୍ରୀହର
 “ଦୟା କରି ଅରେ ମୋତେ ରାତ୍ରି ବୁଜେଶ୍ବର ।
 ତବ କୃପା ବିନ୍ଦୁ ରାଧେ ! କେହି କଦାରନ
 ପାଇ ନ ପାରନ୍ତି ଭବେ ଶ୍ୟାମଙ୍କ ଦର୍ଶନ ।
 ଶ୍ୟାମ-ହୃଦ ବିଳାସିନୀ ଆସ ଗୋ ଶ୍ରୀମତ !
 କରୁଣା କଟାକ୍ଷପାତ କରି ଗାନ ପ୍ରସନ୍ନ ।
 ଗୋପୀ-ଶିରୋମଣି ରୁମ୍ଭେ ଶ୍ୟାମ ସୋହାଗିନୀ
 ମହାଭାବମୟୀ ମହାଭାବ ପ୍ରସବିନୀ ।
 କୃଷ୍ଣ ହୃଦ ବିହାଶିଣୀ ପ୍ରେମମୟୀ ରାତ୍ରି
 ରୁମ୍ଭେ ଅଟ କାନ୍ଥାଜର, ରୁମ୍ଭର କଥାଳ ।
 ଅବୁଝି ଦେଖାଅ ମୋତେ ଶ୍ୟାମ ପ୍ରାଣ ଧନ
 ଦେଖିଯିବି ନାହିଁ ମାତ୍ର କରିବି ଦର୍ଶନ ।
 ଶ୍ୟାମଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ମୋର ପରାଣ ବ୍ୟାକୁଳ
 ବାରେ ଦେଖାଇଣ କରି ଏ ପ୍ରାଣ ଶୀତଳ ।
 ପ୍ରବୋଧ ନ ମାନେ ପ୍ରାଣ, ନ ଦେଖି ଗୋବିନ୍ଦ
 ଶ୍ୟାମ ସହ ଦିଅ ରାଧେ ! ଚରଣରବିନ୍ଦ ।
 ବାରମ୍ବାର ଭାଷାମାଗେ କାତରା କିଙ୍କରୀ
 ଶ୍ୟାମଙ୍କୁ ଦେଖାଅ ବାରେ ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ବର !
 ଏ ଦେହରେ ପ୍ରାଣ ମୋର ଆଉ ନ ରହୁବ
 କୃପା ନ କରିଲେ ନରହତ୍ୟା ପାପ ନେବ ।”
 କରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଁ କରୁଁ ଏ ପ୍ରକାରେ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ଭୂମିରେ ।
 କେବେ କେବେ ଆପଣାକୁ ଭାବି ଶ୍ରୀରାଧିକା
 ବିକଳେ ରୋଦନ୍ତି ଶ୍ୟାମ ବିରହରେ ଏକା ।
 ସତତ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଚିତ୍ତ ଅଧୀର ପରାଣ
 ଗାଆନ୍ତି ବିରହ ଗୀତ ହୃଦନ କରିଣ ।
 କେବେ ପୁଣି ପଶାବୃନ୍ଦେ ପମ୍ପୋଧନ କରି
 ଗୀତେ ପ୍ରକାଶନ୍ତି ହୃଦ ବ୍ୟଥା ନରହର ।
 “ଶ୍ୟାମଙ୍କର ଭେଟ ଯେବେ ନ ପାଇବି ସହ !
 ଏ ଜୀବନ ତେବେ ଆଉ ରଖିବି କିପାଇଁ ?
 ଶ୍ୟାମ ଯେ ଅଟନ୍ତି ମୋର ନୟନର ତାରା
 ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ହୁଏ ଦଶହାର ।

ଶ୍ୟାମ ଯଦି ହୁଅନ୍ତେ ଗୋ ମୋ ଶିର କୁନ୍ତଳ
 ଯତନେ ବାନ୍ଧନ୍ତି ତହିଁ ବୋଲି ଫୁଲମାଳ ।
 ଶ୍ୟାମଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଚରଭାଷାବୁଣୀ
 କହୁ କହୁ ସଖି ! କାହିଁ ଶ୍ୟାମ ଗୁଣମଣି ।”
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଗାଉ ଗାଉ ବିରହ ସଙ୍ଗୀତ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲୋପ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତା ନିରତ ।
 ଦିନ ଅନ୍ତେ ଦିନ ଗଲା ମାସ ଅନ୍ତେ ମାସ
 ବେଳକୁ ବେଳ ବଢ଼ିଲା ବିରହ ବିଶେଷ ।
 ଶୟନ ଭୋଜନ ପାନ କରି ପରହାର
 ଭୂମିଲେ ଉନ୍ମତ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ଜଗତ ଠାକୁର ।
 ବିରହର ବନ୍ଧୁ ଶେଷେ ଏମନ୍ତ ପ୍ରବଳ
 ଅସହ୍ୟ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରାଣ କଲ କଲବଳ ।
 ଲୋମକୂର୍ଦ୍ଧ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ କ୍ଷରଣ ଶୋଣିତ
 ଶ୍ରଦ୍ଧାମାନ ଭଗ୍ନପ୍ରାୟ ଶିଖଳ ଲକ୍ଷିତ ।
 ଦାରୁଣ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନ୍ତେ ହେଲା ଏ ପ୍ରକାର
 କାର୍ଯ୍ୟରୁ ବିରତ ହେଲେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିକର ।
 ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହୋଇଣ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସମୂହ
 ମୃତପ୍ରାୟ ନିପତିତ ସଞ୍ଜାଶୂନ୍ୟ ଦେହ ।
 ଅବଶେଷେ ବୁଜେଶ୍ବରୀ ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ
 ଦୟାବହ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ କହନ୍ତି “ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ
 ମୁଖେ କହୁ ବୁଝାଇବା ଅସମ୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟ ।
 କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମେ ବିଗଳିତ ମଧୁର ମୂରତି
 ନିରୂପମ ପବିତ୍ରତା ଦିବ୍ୟ ଅଙ୍ଗକାନ୍ତି ।
 ନାଗେଶ୍ବର କୃପାମର କେସର ଯେସନ
 ଅଙ୍ଗକାନ୍ତି ଅଞ୍ଜଳି ଗଉର ତେସନ ।”
 ବୁଜେଶ୍ବରୀ ଏ ପ୍ରକାରେ ଭାବୁ ହୋଇ ପାଶେ
 ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ବିଲ୍ଲନ ନିମିତ୍ତେ ।
 ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଦେବରାୟ କରୁଣାପାଗର
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ହୋଇଲେ ଅଧୀର ।
 ଆପଣାକୁ ବୁଜେଶ୍ବରୀ ମଣି ମନେ ମନେ
 ତନ୍ମୟ ରହିଲେ କୃଷ୍ଣଭାବେ ଅନୁକରଣ ।
 ଆପଣା ଅସ୍ତ୍ର ଉପକାରେଲେ ଭୁଲି ଯାଇ
 ମହାଭାବେ ମଗ୍ନ ଯେତେ ବୁଜେଶ୍ବରୀ ରାତ୍ରି ।
 ସେ ଭାବର ଯେ ସକଳ ଧୂରନା ଲକ୍ଷଣ
 ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରକାର ଗଣ ।

ସେ ସବୁ ଲକ୍ଷଣମାନ ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକଟିତ
 ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞେ ସାଧନ ଦେଖି ହେଲେ ପ୍ରମୁଦିତ ।
 ରାଧାବାଣୀଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଦ୍ଵାପର ଯୁଗରେ
 ଏ ଭାବ ପ୍ରକଟ ହେଲା ସର୍ବ ପ୍ରଥମରେ ।
 କଲିଯୁଗେ ଭଗବାନ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଚିତ୍ରନାମ
 ପଢ଼ିତ ଉଦ୍ଧାର ହେବୁ ଯଦା ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ।
 ତାଙ୍କଠି ସେ ମହାଭାବ ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରକାଶ
 ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏହି ଦୁଇସ୍ଥାନେ ହୋଇଛୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।
 ସର୍ବ ଧର୍ମ ସମନ୍ବୟ ସକାଶେ ଶ୍ରୀହରି
 ପୁନଃ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ରାମକୃଷ୍ଣ ରୂପ ଧରି ।
 ସାଧନ ଭଜନ କରି ଦେଖାଇଲେ ଭବେ
 ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କଥା ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ କେବେ ।
 ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ଦେବରାସ୍ତ୍ର କରୁଣା ସାଗର
 ଭକ୍ତଙ୍କ ସମୀପେ କହିଛନ୍ତି ବାରମ୍ବାର ।
 “ଉନବିଂଶ ପରକାର ଭାବ ଏକାଧାର
 ପ୍ରକଟ ହୋଇଲେ ମହାଭାବ ନାମ ଧରେ ।
 ସେହି ଉନବିଂଶ ଭାବ ହୋଇ ଘନାତ୍ମକ
 ଏ ଶରୀର ମଧ୍ୟେ ଅଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶିତ ।”
 ରାଧାଭାବେ ଦେବରାସ୍ତ୍ର ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଵ
 ନିଜଠୁ ପୁରୁଷଜ୍ଞାନ ପାଇଲ ଯେ ଲୟ ।
 ଏମନ୍ତ କି କେତେବେଳେ ସୁପ୍ତ ହେଲେ ତିଳେ
 ନିଜକୁ ପୁରୁଷ ବୋଲି କେତେ ନ ଭାବିଲେ ।
 ନାରାଜନୋତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟେ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ
 ସମ୍ୟକ ଆବୃତ ଥାଇ ସରବ ସମୟ ।
 ସ୍ଵାଧୀଷ୍ଠାନ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେହେ ଯହିଁ ଅବସ୍ଥିତ
 ସେ ସ୍ଥାନର ଲୋମକୂର୍ମ୍ମ ଶରୀର ଶୋଣିତ ।
 ରମଣୀଙ୍କ ରୁଚି ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ
 ତିନି ଦିବସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟ ଏ ପ୍ରକାରେ ।
 ହୃଦୟ ମୁଖ୍ୟତା ତାଙ୍କ ଭଗିନୀ କହିନ୍ତି
 “ସୁନେହରେ ଏ ଶୋଣିତ ନିଜେ ଦେଖିଛନ୍ତି ।
 ପିତୃଧରା ବସ୍ତ୍ର ନଷ୍ଟ ହେବା ଆଶଙ୍କାରେ
 ଦେବରାସ୍ତ୍ର ପିତୃଧୂଲେ କୌପୀନ ଭିତରେ ।”
 ଆରେ ମନ ! କିପାଁ ହେଉ ରୁଚି ସନ୍ଦେହନ
 ବେଦାନ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ଏଥିର ପ୍ରମାଣ ।
 ମାନବ ଶରୀରେ ଯେଉଁ ମନର ବସତି
 ନିତ୍ୟ ଗଢ଼େ ସେହି ଭାର ଗଠନ ଆକୃତି ।

ଯେତେବେଳେ ହୃଦ ଯେଉଁ ଭାବର ପ୍ରବଳ
 କଲେବରେ ଫୁଟିଉଠେ ତେମନ୍ତ ତା ଫଳ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ବେଦାନ୍ତ ନାମ୍ୟ ଅଭ୍ୟାନ୍ତ ହୁଅଇ ପ୍ରମାଣ ।
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ରାଜ୍ୟ ନାଜି ଉପଲବ୍ଧି ଯେତେ
 ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଆଦି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତେ
 ବେଦପୁରାଣାଦି ସଙ୍ଗେ ସେ ସବୁ ମିଳାଇ
 ପଣ୍ଡିତ ସମାଜେ ତାଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୋଲଇ ।
 ପୁଣି ଯୁଗମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଥୀ ରଞ୍ଜିତଣ
 ଲଭିଲେ ଯେ ତତ୍ତ୍ଵ ସାରା ଜୀବନେ ସାଧୁଣ ।
 ସେ ସକଳ ଉପଲବ୍ଧି ଦେବ ଅତିକମ୍ପି
 ଶାସ୍ତ୍ରାତ୍ମକ ମାର୍ଗେ ବହୁ ଦୂର ଅନ୍ତରାମୀ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରେମେ ପ୍ରଭୁ ବିହ୍ୱଳ ଏପରି
 ମହାଭାବେ ମନୁ ଆନ୍ତ ଦିବା ବିଭବସ୍ଥ ।
 କୃଷ୍ଣଧ୍ୟାନ କୃଷ୍ଣଜ୍ଞାନ କୃଷ୍ଣହିଁ ସର୍ବସ୍ଥ
 କୃଷ୍ଣ ବିନୁ ଅନ୍ୟ କାହିଁ ନ ରହିଲ ଆଶ ।
 ପ୍ରେମମୟ ହରି ପ୍ରଭୁ ଗୋଲୋକବିହାରୀ
 ରୁଚି ନ ପାରନ୍ତି ତାଙ୍କ ଭକ୍ତ-ପ୍ରେମ-ତୋଷ ।
 ସତ୍ତ୍ଵବିହ୍ୱ ଆନନ୍ଦର ଦିବ୍ୟ ଘନ ମୂର୍ତ୍ତି
 କୃଷ୍ଣରୂପେ ଉଦ୍ଭାବ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି,
 ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଅଭିଳାଷ
 ଧନ୍ୟ ରୁଦ୍ରର ମହିମା ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବତାମାନେ ପୁଣ୍ୟ ଯେ ପ୍ରକାର
 ଦର୍ଶନ ଦେଇଣ ଲୀନ ଶରୀରେ ତାଙ୍କର ।
 ଏ ସାଧନ ବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପରକାରେ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ଦେଇ ଲୀନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ।
 କହିଛନ୍ତି ଦେବରାସ୍ତ୍ରେ କୃଷ୍ଣ-ଅଙ୍ଗ-କାନ୍ତି
 “ନେକି ବର୍ଣ୍ଣ ବିଲଘାସେ କୃପ୍ତମ ଯେମନ୍ତ ।”
 କୃଷ୍ଣଭାବେ ନିରତେ ସେ ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଵ
 ଦେଖିଲେ ଜଗତେ ସର୍ବବସ୍ତୁ କୃଷ୍ଣମୟ ।
 କେବେ ପୁଣି ଆପଣାକୁ କୃଷ୍ଣଜ୍ଞାନ କରି
 ଆବିର୍ଭୁଲେ ଲୀନାବେଳା ବୃନ୍ଦାବନ ସୁଗ ।
 ଯୋଗେଶ୍ଵରୀ ନାମ୍ନୀ ସେହି ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 ଭକତି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଥିଲେ ସୁଧା ଶିରୋମଣି ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର କୃଷ୍ଣଭାବ ଦର୍ଶନ କରିଣ
 ବାସ୍ତବ୍ୟ ଭାବ ତାଙ୍କର ହୃଦେ ଉଦ୍ଭାସନ ।

ଭାବେ ଗଦ ଗଦ ସଦା ଯଥା ନନ୍ଦରାଣୀ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶୁଆନ୍ତେ ସ୍ନେହେ ଶୀର ସର ଆଣି ।
 ପାଶର ଆନେଗ ହନେ ଏମନ୍ତ ପ୍ରଶର
 ଆଳୀରେ ଦେନ ଲବଣୀ ଆଉ ଶୀର ସର ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଆଶେ ହେଲେ ବହୁର୍ତ୍ତ
 ନାହିଁ ଗାଈ ପଦ୍ମସର ବିଚ୍ଛେଦ ପଞ୍ଚାବ ।
 ଯେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ଦାଣ୍ଡେ ତାଙ୍କ ଭାବେ ମଞ୍ଜି
 ତାଙ୍କ ଅନୁନାମୀ ହେଲ କୃଷ୍ଣ ନାମ ଭଳି ।
 ଏମନ୍ତେ ମିଳିଲେ ସଙ୍ଗେ ରମଣୀ ବହୁତ
 ତାଙ୍କ ସହ ପୁଣ୍ୟ ଦ୍ଵାରେ ବିପ୍ରା ଉପମାତ ।
 ଭାବରେ ଆବିଷ୍ଟ ବିପ୍ରା ନେତ୍ର ଝରେ ମାର
 ବଦନେ ମରମ-ସ୍ପର୍ଶୀ ପଞ୍ଚାବ ମଧୁର ।
 “ଦୁଆରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ମାତା ନନ୍ଦରାଣୀ
 ଦେଖିବି ତୋ ନନ୍ଦମୁଖ ନ ଯିବିରେ ଦେହ ।
 ଆଆରେ ଆଆରେ କାନ୍ଥ ମୋ ହୃଦୟ ମଣି
 ଶୀର ସର ଖୋଇ ଦିଏ ତୋତେ କୋଳେ ଦେହ ।”
 ବିରହ ପଞ୍ଚାବ ନାହିଁ ଗାଈ ଏ ସକାରେ
 ପବେଶିଲେ ଦଳ ସହ ବିପ୍ରା ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ।
 ସଭାସେ ଚଳନ୍ତି ଯଥା ଗୋପାଜନାଗଣ
 ଦୃଶ୍ୟଟି ଦେଖିଲେ କଥା ହେଲା ଅନୁମାନ ।
 ବିପ୍ରା ହୃଦଭାବ କାଣି ପ୍ରଭୁ ଗବଗ୍ରାହ
 ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରବେ ପମାଧୁୟ ହୋଇ ।
 ସମୀପେ ଆସିଣ ବିପ୍ରା କଲେ ନିଶ୍ଵାସ
 ଭାବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବିଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ ନାଗପୁଣ୍ୟ ।
 ଭାବେ ଗଦଗଦ ବିପ୍ରା ଆଳୀ ଧରି ହାଲେ
 ଭୂମେ ନିପତନ ପାଦୁ ପଞ୍ଜାଗୁନ୍ୟ ଚିତ୍ତ
 ଏକାଳେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇ ହୃଦୟ ଠାକୁର
 ଆଳୀ ସହ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କୁ ଧଇଲେ ପଦ୍ମର ।
 କିୟତାଳ ପରେ ବିପ୍ରା ଲଭିଲେ ଚେତନ
 ଦେବସଜ୍ଜର ଭାବ ନୋହଲ ଭାନନ ।
 ପ୍ରେମପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତେ ବିପ୍ରା ବସିଲେ ସମୀପେ
 ବେଳ ନେତ୍ର ଅଶ୍ରୁ ଧାବୁ ବହଲ ଅମାପେ ।
 ଭାବବିଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ କହୁଁ ଶୁଦ୍ର ଶିଶୁ ଭୁଲେ
 ସମ୍ବେଦେ ବସିଲେ ଯାଇ ବିପ୍ରାଙ୍କର କୋଳେ ।
 ଶୀରସର ଲବଣୀରୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି
 ହୃଦୟ ଠାକୁର ଦେଲେ ଶ୍ରୀମୁଖେ ତାଙ୍କର ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀର କୋଳେ ବସି ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ
 ଶାଆନ୍ତ ଶୀର ସରଦ ଶୁଦ୍ର ଶିଶୁ ସମ ।
 କିବା ରମଣୀୟ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖ ଆଗେ ମନ !
 ବୈକୁଣ୍ଠରେ ପଶଣେ ଆଜ ଏ ଭୁବନ ।
 କେତେବେଳେ ପୁଣି ବିପ୍ରା ଗୋପନାୟ ବେଶେ
 ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇଣ ଗାନ୍ଧୀ ନାତି ମନ ତୋଷେ ।
 “ଆସ ଆସ ଦିବା ପଶି ! ଗୋଷ୍ଠେ ଗୋରୁରଣେ
 ଶୁଣୁଛୁ ଗୁଣା ହେବେ ରାତ୍ରି ନିଧୁ ବନେ ।
 ଅଙ୍ଗେ ମଣି ପୀତବସ୍ତ୍ର ଶିଶୁପୁତ୍ର ଶିରେ
 ମୋହନ ମୁରଲୀ କାନ୍ଥ ଦେବେ ତାଙ୍କ କରେ ।
 ରାତ୍ରି ଗୋପାଳରାଜ ଏମନ୍ତେ ପଳାଇ
 ଦ୍ଵାରପାଳ ହେବେ ନିଜେ ମୋ ପ୍ରାଣ କଲ୍ଲାଇ ।
 ଲଳିତା ବିଶାଳା ଆଦି ଅଷ୍ଟପଣ୍ଡିତଗଣ
 ଗୋପାଳ ଦେଶରେ ସଜ ହୋଇଣ ଆପଣ ।
 କରେ କର-ତାଳି ଦେଇ ଭ୍ରମି ବନେ ବନେ
 ଧବଳ ଶ୍ୟାମଳ ଚରଣଦେ ଫୁଲମନେ ।”
 କେବେ ସଜ ହୋଇ ପୁଣି ପୁରୁଷ ପରାୟେ
 ବାଉଁଶ ପଞ୍ଚାବ ଗାନ୍ଧୀ ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟେ ।
 କଟୀଦେଶେ ବନ୍ଧା ଡୁଗା ବାଜେ ତାଳେ ତାଳେ
 ଗୋରୁ ଗୁଣ ଗାନ୍ଧୀ ନାତି ପ୍ରେମର ହିଲ୍ଲୋଲେ ।
 ଗୌର-ପ୍ରେମ-ତେଜ୍ଞ ବହୁଯାଉଛୁ ବେ ଭାଇ !
 ପାଶାଣ୍ଡ ଦଳି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଇଣ ବୃତ୍ତାଳ ।
 ବୁଢ଼ି ରହବାକୁ ମୋର ମନ ହୁଏ ଯେତେ
 ରହ ପାରୁନାହିଁ ଭାଇ ! କଉଶସିମଳେ ।
 ପ୍ରେମଳଳେ ଛନ୍ତି ଯେଉଁ ପ୍ରେମିକ କୁମ୍ଭୀର
 ତଳୁ ଭାଙ୍ଗିଆଣି ଶାସ କରବା ଉପର ।
 ଏ ବ୍ୟଥାର ବ୍ୟଥୀ ମାତ୍ର ଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ଭାଇ !
 ଜଗଦ୍ଵାତା ବେନି ଭାତା ନନ୍ଦର ନିତାଇ ।
 ବିପ୍ରାଙ୍କ ପଞ୍ଚାବ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ପଞ୍ଜାଗୁନ୍ୟ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ନ୍ତି ତକ୍ଷଣ ।
 ଭକ୍ତଭାବେ ପଶୁପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ରାଙ୍କ ଅନ୍ତର
 ମହାମାୟା ଅଂଶୀଭୂତା ମାନବ ଆକାର ।
 ଅଭୂତ ଅଭୂତ ନରନାରୀ ଅନଗନ
 କାହୁଁ କାହୁଁ ଆସି ଗୁଣ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମଧାନ ।
 ଭକ୍ତ ସହକାରେ ମନ ! ଶୁଣ ଶୁଣ ଚିତ୍ତେ
 ପ୍ରଭୁ ଅବତାରେ କଲି ପାଳିତଲ ସତ୍ୟେ ।

ହରିଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଗି ନରଦେହ ଧରି
ଧରରେ ଅଇଲେ ଦେବଦେବୀ ଅମ୍ବୁମାରି ।
ଅପାର ମହମାର୍ଣ୍ଣବ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଜଗତ ତାରଣ ହେବୁ ଭବେ ଅବତାର୍ଣ୍ଣବ ।
ଏ ଭାବରେ କିପ୍ରକାଳ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଆଇ
ଅଭୁତ ଦର୍ଶନ ଏକ ଅନ୍ତେ ଲଭିଲି ।
ରାଧାକାନ୍ତ ଜଈଜ୍ଞର ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖେ ।
ଭଗବତ ଶୁଣୁଥିଲେ ଦେବ ଦିନେ ପୁଣ୍ୟେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶ୍ରବେ ହେଲେ ତନ୍ମୟ ଏମନ୍ତ
ସାଣ୍ଠି ରୁଲେ ସ୍ଥିର ତନ୍ତ୍ର ସ୍ବାବସ୍ୟ ବିଧି ।
ସହସ୍ରା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି
ପାଶେ ଉଷ୍ଣ ହେଲେ ଦିବ୍ୟ-ଆଲୋକ ବିସ୍ତାରି ।
ପାଦପଦ୍ମ ଏକ ଜ୍ୟୋତିଃ ଶିଖା ବାହାରଣ
ଭଗବତ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଯେ ସ୍ପର୍ଶିଲୁ ପ୍ରଥମ ।

ତଦନ୍ତେ ସେ ଜ୍ୟୋତିଃ ବେଗେ ହୋଇ ଅଗ୍ରସର
ସ୍ପର୍ଶକଲ୍ଲ ନକ୍ଷତ୍ରଲ ଦେବରାୟଙ୍କର ।
ଏ ପ୍ରକାରେ କସ୍ତୁରୀ ସଂଲଗ୍ନ ଆଇଣ
କ୍ଷଣ ପରେ ହେଲୁ ପୁଣି ତାହା ଅନ୍ତର୍ଜନ ।
ଶୁଣ ଆରେ ବାସୁମନ ! ଏଥର ମନମ
ଭକ୍ତପାଶେ ଯା କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
ଭଗବତ, ଭକ୍ତ ଆଉ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଏକ ପଦାର୍ଥ ଏ ତନୁ, ନୁହଇ ଯେ ଭିନ୍ନ ।
ପାରୀନ କାଳରୁ ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟାଖ୍ୟିଲେ
ତାହାର ସତ୍ୟତା ଦିବ ନିଜେ ଦେଖାଇଲେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଅମାୟ ଲହରୀ
ପାନ କରି ପୁଣ୍ୟ ମନ ! ଦିବା ବିଭବରା ।
ଏଡ଼ିବୁ ତୁ ହେଲେ ତେବେ ଶମନର ତର
ମାୟାଜାଲେ ପଡ଼ି କିମ୍ପା ହେଉ ହରବର ।

ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ବେଦାନ୍ତ ସାଧନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ଲତରୁ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
ଅପାର କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଗୁଣଗାଥା ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
ଗାଇଲେ ଶୁଣିଲେ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ନିର୍ମଳ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସ୍ନେହମୟୀ ମାତା
ସାମାନ୍ୟ ଶୋକଦୁଃଖେ ହୋଇ ପ୍ରସାଢ଼ିତା ;
କନିଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ ପାଶେ ରହୁ ଗଙ୍ଗାତୀରେ
ଯାପିବେ ଅନ୍ତମ କାଳ କହିତ ସୁଖରେ ।
ଏମନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ମନେ ଗୁହ୍ୟ ବରଜଣ
ଗଙ୍ଗାତୀରେ ସୁତପାଶେ କଲେ ଆଗମନ ।
ଦ୍ଵାଦଶ କରଷ ତହିଁ ଅବସ୍ଥାନ କରି
ସ୍ଵର୍ଗଧାମେ ଚାଲିଗଲେ ଗୁପ୍ତ ମର୍ତ୍ତ୍ୟସ୍ଵର ।
ଯଥା ତ୍ୟାଗୀ ପୁତ୍ର, ମାତା ତ୍ୟାଗଶୀଳା ତଥା
ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ତାଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ଗୁଣଗାଥା ।

ସକାନ୍ତିରେ ମୁକ୍ତହସ୍ତ ମଥୁର ମୋହନ
ଜୀବନେ ଯେ କଲେ ବହୁ ସାଧୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
ତାଙ୍କ ଅତି ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ
ସେ ହେବୁ ସେବନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ସଂକୀର୍ତ୍ତକରଣେ ।
ଆଗନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମନେ ଥିଲା ଅଭିଳାଷ
ପ୍ରଭୁ ପାଇଁ ଖଞ୍ଜିଦେବେ ପାଟଣା ବଣେଷ ।
ଦେବଙ୍କ ଅଗ୍ରତପୁଷ୍ପ ତ୍ୟାଗ ନିରେଖିଣ
ପ୍ରସ୍ଥାନ ଆଶିବା ପାଇଁ ସଜ୍ଜିତ ମନ ।
ଦିନକରେ ଶ୍ରୀମଥୁର ଦୁଦୟ ସହଜ
ସେ ସମ୍ଭବେ କରୁଥିଲେ କଥା ଉଦ୍‌ଧାପିତ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣରେ ତାହା ଯେମନ୍ତ ପ୍ରବେଶ
ତକ୍ଷଣେ ଉଦ୍‌ଘୋକ ଚିତ୍ତେ ଭୟଙ୍କର ରୋଷ ।
ଗେ ମୂଢ଼ ! ବିଷୟ ମୋତେ ଛାଡ଼ିବା କାରଣେ
ମହତା କରୁଛୁ ରୁଦ୍ଧ ବସିଣ ଏ ସ୍ଥାନେ !
ଏହା କହି ମଥୁରକୁ ମାଗିବା ନିମିତ୍ତ
ଧାଇଁଲେ ଶ୍ରୀଦେବରାୟ ଯେମନ୍ତ ଉନ୍ମତ୍ତ ।

ଭକ୍ତ ମଥୁର ନିରାଶ ହୋଇଣ ଏସନ
 ସେ କଥା ନ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ଆଉ କଦାଚନ ।
 ଅଭିଳାଷ ମନେ ମନେ ରହିଲୁ ଜାଗ୍ରତ
 ଉପାୟ ଖୋଜିଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ ନିମିତ୍ତ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ଆନମନେ ଲଭିଣ ସୁଯୋଗ
 କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ପୁନଃ କଲେ ଯେ ଉଦ୍ୟୋଗ ।
 ପ୍ରତିଦିନ ଚନ୍ଦ୍ରାପାଶେ କରି ଆତଯାତ
 ରହିଲେ ପ୍ରିୟ ବଚନେ ତାହାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ।
 କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦିନେ କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ
 ବହୁଦିନୁ ଇଚ୍ଛା କିଛି ଦେବାକୁ ରୁନୁକୁ ।
 କି ଅବା ବାସନା ତବ କଲେ ପ୍ରକାଶ
 କିଙ୍କର ମାଗଇ ଉଷା, ନ କର ନିରାଶ ।
 ପରଲକ୍ଷା ମୂର୍ତ୍ତିମତୀ ଦେବୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି
 ବିପଦେ ପଡ଼ିଲେ ଶୁଣି ମଥୁରଙ୍କ ବାଣୀ ।
 ମାରିବେ ତାହାଙ୍କୁ କିପ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମଗନ
 ଯିବକର ନ ପାରିଣ କହିଲେ ବଚନ ।
 “ରୁନୁର କଲ୍ଲାଣେ ବସ୍ତୁ ! ପୁଣେ ଅଛି ମୁହିଁ
 କୌଣସି ବିଷୟେ ମୋର ଅଭାବ ତ ନାହିଁ ।
 ଅବଶ୍ୟକ ମୋର ଯାହା ହେବ ଯେତେବେଳେ
 ପ୍ରେରଣ ବାରତା ମୁହିଁ ରୁନୁଁ ଦେବାଲେ ।”
 ଏମନ୍ତ ଭାଷଣ ଚନ୍ଦ୍ର ! ଗମିଣ ଛୁଟିତେ
 ପେଟରୁ ଆଣି ଖୋଲିଲେ ମଥୁର ଅଗ୍ରତେ ।
 “ପିନ୍ଧିବା ବସନ ଦେଖ ଅଛଇ ଯଥେଷ୍ଟ
 ରୁନୁ କୃପାରୁ ନ ଆଏ ମୋର ଅନୁକମ୍ପ ।
 କୌଣସି ବିଷୟେ ନାହିଁ କିଛି ଅଭାବ
 ଯାହା ଯେବେ ଆବଶ୍ୟକ ଦେଉଛ ସରବ ।”
 ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୋହୁଣ ଏଥେ ଭକ୍ତ ମଥୁର
 ବୁଝା ପାଶେ କଲେରୁ ବିଶେଷ ଜଗର ।
 ହସି ହସି ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ,
 “ନିତାନ୍ତ ଆଗ୍ରହ ଯତ ରୁନୁର ଚିତ୍ତରେ ।
 ଦାନ୍ତ ଦକ୍ଷିଣା ଗୁଡ଼ାଡ଼ି ଆସି ପ୍ରାୟ ଶେଷ
 ଅଣାକର କିଣିଦିଅ ସେଥିରୁ ମୋ ବସ୍ତୁ !”
 ନୋହୁଲେ କି ଏପ୍ରକାର ତ୍ୟାଗଶୀଳା ମାତା
 ଉଦରେ ଧରନ୍ତୁ ରୁନୁ ବୁଝାଣୁ କରତା ।
 ଏହା କହି ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ଚରଣ ପୁଜଣ
 ଆପଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ତଲେ ମଥୁର ମୋହନ ।

ଗୁହେ ବାହୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ାଡ଼ି କିଣି ଅଣାକର
 ତାଙ୍କ ପର୍ମାପେ ପ୍ରେରଣେ ତାହା ଖରଚର ।
 ଚିତ୍ତ ସ୍ଥିର କରି ଏବେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ
 ବେଦାନ୍ତ ସାଧନ କଲେ ଶ୍ରୀଦେବ କେସନେ ।
 ସାକାର ସାଧନେ ଯେତେ ମତ ପ୍ରଚଳିତ
 ଶୈବ ଶାକ୍ତ ରାମାୟତ ଦୈଷ୍ଟବ ସଦ୍‌ବ୍ରତ ।
 ଏକ ଏକ ସାଧୁଣ ତା ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମେ
 ଉପମାତ ହୋଇ ସେହି ସବୁର ଚରମେ,
 ପ୍ରବଳ ଆବାଂକ୍ଷା ଏବେ ହେଲୁ ତାଙ୍କ ମନେ—
 ଭାଗାତାବସ୍ଥା ଯାହା ବେଦାନ୍ତ ବଶାଣେ,
 ନିରାକାର ନିର୍ଗୁଣ ସେ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ଅଦ୍ୱୈତ ମତର ଯାହା ଅଟେ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥାନ ।
 ଉପଲବ୍ଧି ହେବ ତାହା କେବଣେ ଜାବନେ
 କାୟମନୋବାକ୍ୟେ ଏହା ଚନ୍ଦ୍ରା ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
 ଗୁରୁ ଏକ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବା ନିମିତ୍ତ
 ଅଗ୍ନିନେ ପାଶେ ଆସି ହେଲେ ଉପମାତ ।
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ଶବ୍ଦତ ତାହାର
 ଅମାନୁଷ ସମାବୁର ଦେବେ ଅଗୋଚର ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି “ଯେହୁ ସବୁ ସମୟରେ
 ବସବାସ କରିଥାଏ ରତ୍ନାକର ଡାରେ ।
 ତା ଗର୍ଭେ ରହଇ କେତେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ
 ଇଚ୍ଛାକରେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଜାଣିବା କାରଣ ।
 ମୋ ପାଶେ ଆଇଣ ଶ୍ୟାମା ନିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ
 ଅବାଧ ଦର୍ଶନ ଦାନେ କଲେହେଁ କଲ୍ଲାଣ ।
 ବେଳେ ବେଳେ ଚିତ୍ତେ ମୋର ଇଚ୍ଛା ବଳବତୀ
 ଦେଖାଙ୍କ ଅନନ୍ତ ଭାବ ଦେଖିବି କେମତ ।
 ଅନନ୍ତରୂପିଣୀ ଶ୍ୟାମା ଶଙ୍କର ଭବାନୀ
 ଅନନ୍ତ ଭାବରାଶିର ଚର ପ୍ରସବିଣୀ ।
 ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଭାବେ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
 ବାସନା ହୁଅଇ ମୋର ଚିତ୍ତେ ଉଦୀପିତ ।
 ତାହା ପୁଣି କରିବାକୁ ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପୟରେ
 ଶିଶୁ ରୁଲେ ଅଳି କରୈଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଅନ୍ତରେ ।
 କୃପାମୟୀ ଜଗନ୍ନାତା ପ୍ରସନ୍ନା ହୋଇଣ
 ଉପଲବ୍ଧି ବା ଦର୍ଶନେ ଯାହା ପ୍ରୟୋଜନ ।
 ସେ ସବୁ ଯୋଗାତ କରି ଆଗର୍ହ ଆପଣେ
 ମୋ ଦ୍ୱାରା କରନ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ଏସନେ ।

କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ତେ ସେହୁ ଭାବେ ଦେଖାଦେଇ ମୋତେ
ଧନ୍ୟ କଲେ ମୋ ଜୀବନ ଏ ମର ଜଗତେ ।
ଶିରେ ଧରି ଦେଶଙ୍କର କୃପା ଅନୁକ୍ଷଣ
ଏମନ୍ତେ ସାଧୁକି ନାନା ଭାବର ସାଧନ ।
ବେଦାନ୍ତ ସାଧନେ ଯେବେ ହେଲୁ ଅଭିଳାଷ
ମୋ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପୁରୁଷ ।
ତେଜଃସୂକ୍ତ କଲେବର ସୁଦୀର୍ଘ ଆକାର
ପରିଧାନ ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ଅଟଇ ଅମୃତ ।
ପ୍ରକାଶ ବସୁଧ ସିରେ ଜଟାଜଟିଆସ
ଯୋଗିଗଣ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ନାମ ତୋରାପୁରୀ ।”
ନାରାୟଣ ଦାସପୁରୁଷ ଥିଲେ ଯୋଗୀବର
ସେ କାରଣେ ଅନ୍ତଃସେବା ନିରତେ ତାଙ୍କର ।
କୃଷ୍ଣକ୍ଷେତ୍ର ପାଶେ ଗ୍ରାମ ଲୁପ୍ତସ୍ଥାନା ନାମ
ତନ୍ମିଳନେ ଥିଲୁ ତାଙ୍କ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ।
ସାତ ଶହ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ ତାଙ୍କ ମଣ୍ଡଳୀରେ
ସର୍ବେ ଥିଲେ ଧୂରନ୍ଧର ଧରମ ପତ୍ନୀରେ ।
ଆହାର ବିହାର ଆଉ ଧର୍ମଶିକ୍ଷା ଦାନ
ସର୍ବ ବିଷୟେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେମନ୍ତ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଣ୍ୟ ଭୟ କାନ୍ଦ କୁଲ ଶୀଳ ମାନ
ଇତ୍ୟାଦି ଯେ ଅଷ୍ଟ ପାଶ ପ୍ରାଣୀର ବନ୍ଧନ ।
କି ଉପାୟେ ସେ ସକଳ ହେବ ଦୂରଭୂତ
ପ୍ରଥମରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ ମଠରେ ତେମନ୍ତ ।
ଅତଃପର ଧ୍ୟାନାଦିରେ ମନ ଦୃଢ଼ ହେଲେ
ସାଧୁପଙ୍କ ଗର୍ଭଯାତ୍ରା ଶିଷ୍ୟେ ଆଜ୍ଞା ମିଳେ ।
ମହନ୍ତ ନିୟୁକ୍ତ ପ୍ରଥା ମଠରେ ସୁନ୍ଦର
ଗୁରୁଙ୍କ ଉପରେ ତାହା ନ ଥିଲୁ ନିର୍ଭର ।
ଯଥାବିଧି ଜପତପ ଆଚରଣ ସମସ୍ତ
ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେହୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ପ୍ରାପ୍ତ ।
ପରମହଂସ ଅବସ୍ଥା ଯାହାର ଆସୁଥି
ସର୍ବ ସମ୍ମତେ ମହନ୍ତ ସେହୁ ନିର୍ବାଚିତ ।
ତା ନ ହେଲେ ଧନମାନ କ୍ଷମତା ଲଭିଣ
କାମିନୀ କାଞ୍ଚନେ ଲିପ୍ତ ହେବ ସତେ ମନ ।
ସାଧୁସେବା ଦେବାର୍ଜନ ସାଧୁକାର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ
ତାକୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରିଦେବେ ସ୍ଵାର୍ଥେ ।
ନାନାଦି ଅପତକାର୍ଯ୍ୟେ ଏ ପ୍ରକାରେ ମାତ୍ର
ନାଶ କରି ଦେବେ ସବୁ ମଠର ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଆତ୍ମନ୍ତ ନ ଆଏ ଯାର କାମିନୀ କାଞ୍ଚନେ
ଏତଲି ଲେନର ଲେଡ଼ା ତେଣୁ ଶୀର୍ଷିହାନେ ।
ଏମନ୍ତେ ମଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧୁକ ହୋଇଣ
ପକ୍ଷୀରେ ବ୍ୟୟ ହେବ ତେବେ ଦୟାଧନ ।
ଆଶ୍ରମର ଯତ୍ନସ୍ଥ ଶ୍ରୀ ଅନୁସରଣ
ଘର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ ବାହାରଲେ ତୋରାପୁରୀ ।
ଏକାନ୍ତରେ ବାସକରି ନିର୍ମଳା ଲଟକେ
ଗୁଲିଶ ବରଷ ନିମନ୍ତେଲେ ସାଧନରେ ।
ଅନ୍ତମେ ଲଭିଣ ନିର୍ବିକଳପ ସମାଧି
ନିର୍ଗୁଣ ପରମବ୍ରହ୍ମ କଲେ ଉପଲବ୍ଧି ।
ଅତଃପର କାଳ ହେଲୁ ବାସନା ସକଳ
ଘର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ କଟାକଟେ ଶେଷ କାଳ ।
ପଦକ୍ରମେ ପରବ୍ରାହ୍ମୀ ତେଣୁ ନାନା ସ୍ଥାନ
ଅବଶେଷେ ବଞ୍ଚିଦେଶେ କଲେ ପଦାର୍ପଣ ।
ଗଙ୍ଗାସାଗର ପବିତ୍ର ଜଳେ ସ୍ନାନ କରି
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ଦେଖିବେ ଯାଇ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ହରି ।
ଏମନ୍ତ କାମନା ତାଙ୍କ ଦୃଢ଼ ମଧ୍ୟେ ଯୋଡ଼ି
ଏକାଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରେ ସର୍ବେଶିଳେ ଆସି ।
ମନ୍ଦିରର ବନ୍ଧା ଘାଟ ଭାଗିନୀ ଗାରେ
ଦେବସ୍ଵୟେ ମନ ଥିଲେ ଯହିଁ ସମାଧିରେ ।
ସେ ସମୟେ ତୋରାପୁରୀ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
ଦର୍ଶନ ମଃତେ ରୂପ ହେଲେ ବିମୋହକ ।
କିଏ ଏ ଯୁବକ ତପୋଦୀପ୍ତ କଲେବର
ଭବର ଉତ୍ତଳ ଛଟା ବଦନେ ବିସ୍ତାର ।
ଏ ନୁହନ୍ତି କେତେବେଳେ ସାମାନ୍ୟ ପୁରୁଷ
ମନ୍ଦିରର ବିରଳ ନର ଏହାଙ୍କ ସଦୃଶ ।
ସାଧନାର ଉପଯୁକ୍ତ ପାଠ ତାଙ୍କୁ ଜାଣି
ବିନୟେ ପୁଲ୍ଲିଲେ ତୋତା କୌତୃହଲେ ବାଣୀ ।
“ଉତ୍ତମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ରୂପେ ପୁରୁଷ ପୂଜକ
ବେଦାନ୍ତ ସାଧନେ ଯଦି ଅଭିଳାଷ ତବ ।
ସେ ମାର୍ଗରେ ଚାଲୁକୁ ମୁଁ ଗର୍ବିତ କରାଇ
ଅନ୍ୟସ୍ଥାନେ ଗୁଲିଯିବି ଯନ୍ତ୍ରପଦ୍ୟ ଆଉଁ ।”
ଯଦିଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ଉତ୍ତରେ ସରଳ ଭାବେ କଲେ ନିବେଦନ ।
“ମୋ ଇଚ୍ଛାରେ କରେ ନାହିଁ କିଛିସେ କଥା
କାର୍ଯ୍ୟ ଆଚରଣ ମାତ୍ର ଆଦେଶନ୍ତି ଯଥା ।

ମୋ ପ୍ରତି ସେ ଜନନୀଙ୍କ ହୋଇଲେ ଆଦେଶ
 ଦାକ୍ଷା ନେବାକୁ ନୋହୁଏ ମୋର ଦୁଃଖା ଲେଶ ।”
 ପ୍ରଭାତରେ ଯୋଗୀବର କହୁଲେ ତାହାକୁ
 “ସାଥ ତେବେ ପୁଣି ଆସ ରୁମ୍ଭର ମାତାକୁ ।”
 ମନ୍ଦିରେ ପବେଶି ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁରେ
 ସବୁ କଥା ନିବେଦିଲେ ଦେଖାଇ ପୟରେ ।
 ପ୍ରସନ୍ନା ହୋଇଣ ତହିଁ ଜଗତ ଜନନୀ
 ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କଲେ କହୁ ଶୂନ୍ୟ ବାଣୀ ।
 “ସାଥ ବସ ! ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ପାଶୁ ଦାକ୍ଷା ଦେନ
 ରୁମ୍ଭ ନିମିତ୍ତ ଏ ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କ ଆଗମନ ।”
 ହର୍ଷୋତ୍ତମୁକ୍ତ ବଦନରେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ଶରତରେ ପ୍ରବେଶିଣ ଯୋଗୀବର ପାଶ,
 ଦେଖା ଭଗବତା ସାହା ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶିଲେ
 ନିବେଦିଲେ ସେ କଥା ସେ ସ୍ତବ୍ଧ ଶିଶୁ ରୁଲେ ।
 ସେ ପାଷାଣ ମୂର୍ତ୍ତି ମନ୍ଦିରରେ ବିରାଜନ୍ତୁ
 ମାତା ବୋଲି ଦେବରାସ୍ତ୍ର ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ୍ତୁ ।
 ଏପଣ ସରଳ ଭାବ ଦେଖି ଦେବଙ୍କର
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ତୋତା ଯଦିବର ।
 ନିରାକାରବାଦୀ ଯୋଗୀ ଭାଲିଲେ ଅନ୍ତରେ
 ନିମଗନ ‘ଛନ୍ତି ଏହୁ ଅତି କୁସଂସାରେ ।
 ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଅଟନ୍ତି ନିରାକାର ନିରଞ୍ଜନ
 ମାନସର ଭ୍ରମ ତାଙ୍କୁ ସାକାରେ ଭଜନ ।
 ଏମନ୍ତ ଭାଲିଣ ତୋତା ବ୍ୟଙ୍ଗେ ମୁଦୁହାସେ
 ଅନ୍ତରେ ରଖିଲେ ଗୁପ୍ତି ଭାବ ଏତାଦୃଶେ ।
 ମନେ ମନେ ବିରୁଣଣ କରିଲେ ସେ ସ୍ଥିର
 ଦାକ୍ଷାନେଲେ ଦୂର ହେବ ଏହି କୁସଂସାର ।
 ଏପରି ପିତାନ୍ତେ ତୋତା ହୋଇ ଉପମତ
 ପ୍ରଭୁକୁ ବୋଇଲେ “ତେବେ ହୁଅ ହେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
 ଶିଖା ଉପମାନ ଆଦି କଣେ କର୍ଜ୍ଜନ
 ଉଦ୍ୟୋଗୀ ହୁଅ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କାରଣ ।”
 ଆଦେଶ ଶୁଣିଣ ପ୍ରଭୁ କହୁଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ଗର୍ଭ-ଧାରଣୀ ଜନନୀ ‘ଛନ୍ତି ମୋ ପାଶରେ ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କଥା କଲେ ସେ ଶ୍ରବଣ
 ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣେ ବ୍ୟଥା ହେବ ବଜ୍ରାଘାତ ସମ ।
 ଏ ବୃତ୍ତ ବୟସେ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତ ହୃଦୟେ
 ତାଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଦେଲେ ପାପ ଅର୍ଜିବି ନିଶ୍ଚୟେ ।

ଏଥୁପାଇଁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ
 କରିବା ନିମିତ୍ତ ମୋର ବଳୁନାହିଁ ମନ ।”
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମନୋଭାବ ଯଦିବର ଜାଣି
 ଗୋପନେ ସନ୍ନ୍ୟାସଦାନେ ରାଜିହେଲେ ପୁଣି ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ ବାଣୀ ପାଇ ଯୋଗେଶ୍ଵରୀ
 ନିବାଶିଲେ ତାଙ୍କୁ ନାନା ଚର୍ଚ୍ଚ ଯୁକ୍ତ କରି ।
 “ବୈଦିକ ସାଧନେ ବସ ! କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ
 ତହିଁରେ କପାଇଁ ରୁମ୍ଭେ ବଳାହୁଛୁ ମନ ।
 ଏ ପଥେ ଗମନ ପାଇଁ କର ନାହିଁ ଆଶ
 ଏ ସାଧନ ମାର୍ଗ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମାରସ ।
 ସଦାବେଳେ ଯୋଗୀ ପାଶେ ସାତାୟାତ କଲେ
 ଭାବ-ଭକ୍ତି-ପ୍ରେମ ନାଶ ପାତବ ସମୂଳେ ।”
 ଏ ଭାବେ କହୁଲେ ବିପ୍ରା ଯେତେ ପରକାର
 ଶ୍ରବଣ ନ କଲେ ତାହା ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର ।
 ଦାକ୍ଷା ପାଇଁ ଶୁଭଦିନ ହେଲା ନିର୍ଭୀକତ
 ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ତାର ସ୍ଥାନ ସ୍ଥିରକୃତ ।
 ସେ ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲୋଡ଼ା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନେ
 ସେ ସବୁ ଯୋଗାଡ଼ କଲେ ଶ୍ରୀଦେବ ଆପଣେ ।
 ମଙ୍ଗଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଧରଣ
 ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଧୀରେ ଦେଖା ପଲ୍ଲିଧାନ ।
 ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 ଶୁଭକର୍ମ ଆରମ୍ଭିଲେ ବିଧି ସହକାର ।
 ଅଗ୍ରେ ପିତୃ ପୁରୁଷଙ୍କ ତୃପତି କାରଣ
 ପିଣ୍ଡଦାନ ଆଦେଶିଲେ ଗୁରୁ ମହାଜନ ।
 ତଦନ୍ତେ ଆପଣା ଆତ୍ମା କୁଶଳ ନିମିତ୍ତେ
 ଆପଣାକୁ ପ୍ରେତପିଣ୍ଡ ଦେଲେ ବିଧିମତେ ।
 ଏମନ୍ତେ ସମାପ୍ତ ହେଲେ ଗ୍ରାହଣିୟା କର୍ମ
 ରହିଲେ ସଫଳ ଭାବେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
 ରାତିଶେଷେ ଶୁଭ ବ୍ରାହ୍ମ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଉଦୟେ
 ପୁନଃ ସମାଗତ ତହିଁ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଦୁୟେ ।
 ଯଥାବିଧି ପୁଜା ଆଦି ହେଲେ ସମାପନ
 ହୋମ ପାଇଁ ପ୍ରହ୍ଳୀତ ପୂଜା ହତାଶନ ।
 ବହୁ ଯୁଗ ପରେ ଆଜି ପ୍ରାଣୀ ହୃଦପାଇଁ
 ତ୍ୟାଗ ବ୍ରତ ଆଚରନ୍ତି ଜଗତ ଗୋପାଇଁ ।
 ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଦେବଦେବୀ ଅଗଣନ
 କୌତୂହଳେ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ଆଗମନ ।

ହୋମାଗ୍ନିର ପୁତ୍ର-ମନ୍ତ୍ର ଗନ୍ତୀର ନିଃସ୍ବନେ
ଧରାଧାମ ମୁଖଶତ ଦେଖ ହେ କେପନେ ।
କଳନନାଦିନୀ ଗଙ୍ଗା ତା ବକ୍ଷ ଫୁଲ
ପ୍ରାଚୀନ ଗୁପ୍ତିଙ୍କ ଗୀତ ଶ୍ରବଣେ ନାଚଇ ।
ବହୁକାଳ ପରେ ଆଜି ତାର ପୁଣ୍ୟ ଗରେ
ଚଳିତ ବୈଦିକ ହୋମ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ହୃଦରେ ।
କେମନ୍ତେ ସେ ପୁତ୍ର ହୋମ ହେଲୁ ସମ୍ପାଦନ
ସଂକ୍ଷେପରେ ଶୁଣ ମନ ! ତାର ବିବରଣ ।
ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶେ ତୋତା ହୋଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ଧୀର ସ୍ବନେ ମନ୍ତ୍ରପାଠେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ।
ଏକ ଚିତ୍ତେ ଦେବସ୍ବରୂପ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରି
ହୋମରେ ଆହୁତି ଦେଲେ ମନ୍ତ୍ରପାଠ କରି ।
ପ୍ରଥମେ ପରମବ୍ରହ୍ମ ଚିତ୍ତେ କରି ଧ୍ୟାନ
ଶ୍ରୀ ଠାକୁରେ ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ର କଲେ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ତାର ସାରମର୍ମ୍ମ ଏଠି ଗାଢ଼ବ କହିବ
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ସବେ ସ୍ଥିର କରି ଚିତ୍ତ ।
“ମୋର କରାସୁଅ ହେଉ ପରବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ତ୍ବ
ଦିବ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମ ବସ୍ତୁ ମୋଠି ହେଉ ଉଦ୍ଭାସିତ ।
ସେ ପରମାତ୍ମନ ଶୁଦ୍ଧ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ !
ଦେବ, ନର ଆଦି ଯେତେ ଗୁମ୍ଫର ସନ୍ତାନ,
ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ କୃପାପାତ୍ର ମୁଁହିଁ ସେ ଅଟଇ
ବାଳକ ସେବକ ପ୍ରତି କୃପା କରି ସାଜି !
ସେ ସଂସାର-ଦୁଃଖହର ପ୍ରଭୁ ପରାପୁର
ଯାବତସ୍ବ ଦୈତ ଶ୍ବବ ମୋଠୁଁ କର ଦୂର ।
ସେ ପରମାତ୍ମନ ! ଆଜି ସମ୍ୟକ ଶ୍ରବଣେ
ମୋ ପ୍ରାଣ ବୃତ୍ତିକୁ ଦେଲି ଆହୁତି ଏଠାରେ ।
କିନ୍ତୁ ସୁଗଣ୍ଡକୁ ଦୂରେ ନିରୁଦ୍ଧ କରିଣ
ହୃଦେକ ଚିତ୍ତ ହୋଇଣ କଲି ଅବସ୍ଥାନ ।
ବାଧାବିଘ୍ନ ମଳିନତା ଯେତେ ଜ୍ଞାନ ଦ୍ବାରରେ
ସେ ଦେବ ! ସେ ସବୁ ମୋଠୁଁ ଦେନଯାଅ ଦୂରେ ।
ତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞାନ ଚିତ୍ତେ ଯେନ୍ତେ ହୁଏ ଉଦ୍ଭାସିତ
ଉପାୟ କରନ୍ତୁ ତାର ପ୍ରସ୍ତେ ! ଆଦିନାଥ ।
ବାୟୁ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ନଦ, ନଦୀ ସ୍ବିରାସ୍ତ ପୁତ୍ର ବାରି
ବନସ୍ପତି, ବ୍ରାହ୍ମ, ଯବ, ଶସ୍ୟ ଆଦି କଣ ।
ଜଗତେ ଯେତେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁମ୍ଫର ଆଦେଶେ
ଅନୁକୂଳେ ବିରକ୍ତିଶ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ନାନା ଦେଶେ ।

ତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞାନ ଅଗନନେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଣ
ଧନ୍ୟ କରନ୍ତୁ ସେ ଦେବ ! ଅଥମ ଜୀବନ ।
ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ପ୍ରସ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
ନାନାବୃଷ୍ଟି ଏ ଜଗତେ ଆଜି ବର୍ତ୍ତମାନ ।
ପରିଶୁଦ୍ଧି କରିଣ ମୋ ଏ ଶରୀର ମନ
କ୍ଷମ କରନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନେ ପରା ତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞାନ ।
ଏ ନିମନ୍ତେ ଗୁମ୍ଫା ମୁଁ ଦେଉଛି ଆହୁତି
ସେ ଦେବ ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ ଗୁମ୍ଫା ମୋହ ପ୍ରତି ।”
ଆଦିବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଧ୍ୟାନ କରିଣ ଏମନ୍ତେ
ବିଜ୍ଞା ହୋମ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏଥୁଅନ୍ତେ ।
କ୍ଷିତି, ଅପ, ତେଜ, ବାୟୁ, ବ୍ୟୋମ, ପଞ୍ଚଭୂତ
ମର କଲେବର ମୋର ଯହିଁରୁ ସମ୍ଭୂତ ।
ପୁତ୍ର ହୋମାଗ୍ନିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆହୁତି ଫଳରେ
ବିଶୁଦ୍ଧତା ଲଭିବୁ ସର୍ବତୋଭାବରେ ।
ରକୋଗୁଣରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଚିତ୍ତ ମଳିନତା
ଆହୁତି ପ୍ରସବେ ଦୂର ହୋଇଣ ସର୍ବଥା,
ଯେ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ବରୂପ ମୋର ଲବ୍ଧ ହେଉ ତାହା
—ଇତି ସ୍ବାହା ।

ପ୍ରାଣ, ଅପାନ, ସମାନ, ଉଦାନ ବ୍ୟାନାଦି
ଯେଉଁ ବାୟୁ ହିଁତ ମୋଠି ଲବ୍ଧ ପରିଶୁଦ୍ଧ ।
ରକୋଗୁଣରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଚିତ୍ତ ମଳିନତା
ଆହୁତି ପ୍ରସବେ ଦୂର ହୋଇଣ ସର୍ବଥା,
ଯେ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ବରୂପ ମୋର ଲବ୍ଧ ହେଉ ତାହା
—ଇତି ସ୍ବାହା ।

ଅନ୍ନ ପ୍ରାଣ, ମନ ଆଦି ବିଜ୍ଞାନ, ଆନନ୍ଦ,
ଏମନ୍ତ ଯେ ପଞ୍ଚକୋଷ ହେଉ ପରିଶୁଦ୍ଧ ।
ରକୋଗୁଣରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଚିତ୍ତ ମଳିନତା
ଆହୁତି ପ୍ରସବେ ଦୂର ହୋଇଣ ସର୍ବଥା,
ଯେ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ବରୂପ ମୋର ଲବ୍ଧ ହେଉ ତାହା
—ଇତି ସ୍ବାହା ।

ହେ ଅଜ୍ଞାନ ତମୋହାରୀ ଲେହନାସ୍ତ୍ର ଦେବ !
ହେ ଅଶ୍ବସ୍ତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣକାଶ ମଙ୍ଗଳ ବିଭବ !
ଜାତବ ହୋଇଣ ପ୍ରସ୍ତେ ! ହୃଦାସନେ ମୋର
ଜ୍ଞାନପଥେ ସର୍ବ ବାଧାବିଘ୍ନ ଦୂର କର ।
ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ସଂସାର ଚିତ୍ତେ ମୋର ଆଜି
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରବଣେ ତାହା ପରିଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ।

ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମୁଖ-ନିସ୍ତୁତ ଜ୍ଞାନେ ମୋର ଚିତ୍ତ
 ଭେଦେବ ! ସମ୍ପଦ ରୂପେ ହେଉ ଉଦ୍ଭାସିତ ।
 ରତନଗୁଣରୁ ଉତ୍ପତ୍ତି ଚିତ୍ତ ମଳିନତା
 ଆହୁତି ସଜ୍ଜାବେ ଦୂର ହୋଇଣ ସର୍ବଥା
 ଯେ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ବରୂପ ମୋର ଲବ୍ଧ ହେଉ ତାହା
 — ଇତି ସ୍ବାହା ।

ଚିଦାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ ଅଟେ ସ୍ବରୂପ ମୋହର
 ବିଭବେ ସମ୍ପଦେ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ମୋର ।
 ଦାସ, ପୁତ୍ର, ଧନ, ମାନ ବିଷୟାଭିଳାଷ
 ହୋମରେ ଆହୁତି ଦେଇ କଲି ମୁଁ ବିନାଶ ।
 — ଇତି ସ୍ବାହା ।

ଏମନ୍ତେ ଆହୁତିଦାନ ହେଲେ ସମାପନ
 କରଯୋଡ଼ି ଧ୍ୟାନ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଆଦିନାଥ ।
 ଭୁବିତ ସକଳ ଲୋକ ଲଭି ଆଶା ମୋର
 ଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆଜି ମନୁଁ କଲି ସବୁ ଦୂର ।
 ସର୍ବଭୂତେ କରୁଛୁ ମୁଁ ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ
 ଏମନ୍ତେ ହୋଇଲୁ ପୁତ୍ର ହୋମ ସମାପନ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶିଖା ପୂତ୍ର ଯଜ୍ଞ ଉପବାଚ
 ସକଳ ଆହୁତି ଦେଲେ ହୋମେ ବିଧିମତ ।
 ସ୍ଥାନକର ଅତ୍ୟଧର ପୁତ୍ର ଗଙ୍ଗାଜଳେ
 ଗୁରୁଦକ୍ଷ କଉପୀନ କଷାୟ ପିନ୍ଧିଲେ ।
 ଏସନେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବେଶେ ଛିଦ୍ଧ ବଶିଷ୍ଠାୟ
 ବସିଲେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଶେ ଘାଷା ନେବାପାଇଁ ।
 ଘାଷା ଶେଷେ ଗୁରୁଦେବ ହୋଇ ଅତି ତୋଷ
 ନାମ ଦେଲେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଚୋଡ଼ାପୁଷ୍ପ ଯୋଗୀଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ନାନା ଉପଦେଶ ବାଣୀ ।
 “ନିତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏକମାତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ବସ୍ତୁ ଭବେ
 ଦେଶକାଳେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହନ୍ତି ସେ କେବେ ।
 ସ୍ବାକ୍ଷରେ ନିତ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ମୁକ୍ତ ସେହି ବ୍ରହ୍ମ
 ଚରନ୍ତର ଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜନମ ।
 ତାଙ୍କଠି ନାନାଦି ରୂପ ମାୟାରେ ଆରୋପ
 ଅଶ୍ରେ ଅଟଇ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସ୍ବରୂପ ।
 ସମାଧି ସମୟେ ଯାହା ହୁଅଇ ଦର୍ଶନ
 ଦେଶ କାଳ ଗଣ୍ଡି ମଧ୍ୟେ ନୁହେଁ ତା ବନ୍ଧନ ।

ନାମରୂପ ସୀମା ମଧ୍ୟେ ଯାର ଯିତି ଆଇ
 ନିତ୍ୟ ସାର ବସ୍ତୁ ତାହା ନଦାସି ନୁହଇ ।
 ସେକାରଣେ ଚେଷ୍ଟା କର ରୂମ୍ଭେ ନିରନ୍ତର
 କରବାକୁ ସେ ଅନିତ୍ୟ ବସ୍ତୁ ପରିହାର ।
 ମାୟାରୂପୀ ପିଞ୍ଜରରେ ପ୍ରାଣିଗଣ ଆଇ
 ଅଖଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମକୁ ଖଣ୍ଡରୂପେ ଚିତ୍ତରଇ ।
 ସେ ପିଞ୍ଜରୀ ହୁନିକର ସିଦ୍ଧ ବିଷମରେ
 ଉଡ଼ିଯାଅ ଆକାଶରେ ପକ୍ଷୀ ଯେ ପ୍ରକାରେ ।
 ଅନ୍ତରେ ନିହିତ ଆତ୍ମତତ୍ତ୍ବ ଅନେଷଣେ
 ନିମଜ୍ଜିତ ହୁଅ ରୂମ୍ଭେ କାୟ ବାକ୍ୟ ମନେ ।
 ସମାଧି ସହାୟେ ଚର୍ଚ୍ଚି ହେଲେ ଅବସ୍ଥିତ
 ନାମରୂପ ଏ ଜଗତ ହେବ ଅନୁହିତ ।
 ମୁହିଁ ମୋହର ଇତ୍ୟାଦି ଯେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜ୍ଞାନ
 ବିରାଟ ଜ୍ଞାନରେ ସର୍ବେ ଅନ୍ତମେ ମିଳନ ।
 ଅଖଣ୍ଡ ପରିଦାନଦ ରୂମ୍ଭେ ସ୍ବରୂପ
 ଆଦିବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଏ ରୂପ ।
 ଆମ୍ଭେ ରୂମ୍ଭେ ଆଦି ଯେତେ ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନ ଭାବ
 ଅଜ୍ଞାନରୁ ସେ ସରବ ହୁଅଇ ଉଦ୍ଭବ ।
 ଭେଦାଭେଦ ଜ୍ଞାନ ଚିତ୍ତେ ଥିବ ଯେତେଦିନ
 ପରମାନନ୍ଦ ନୋହୁବ ପ୍ରାପ୍ତି କଦାଚନ ।
 ଯେ ଜ୍ଞାନ ରାଜ୍ୟରେ ମନ କଲେ ଅବସ୍ଥିତ
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଏକ ଅନୁଭୂତ ।
 ଭୂମା ଜ୍ଞାନ ନାମ ତାର ଶାସ୍ତ୍ରରେ କଥିତ
 ଏଠାରେ ପରମାନନ୍ଦ ହୁଏ ଅନୁଭୂତ ।”
 ତୋଡ଼ା ସାଧନ ଉଚ୍ଚନ କରି ଆଜ୍ଞାବନ
 ଉପଲବ୍ଧି କରଥିଲେ ଯେଉଁ ତତ୍ତ୍ବମାନ ।
 ସେ ସବୁ ଭୋକ୍ତୁ କହି ଉପଦେଶ ଛଲେ
 ଅଦ୍ୱୈତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ମନକୁ ସ୍ଥାପିଲେ ।
 ଅତ୍ୟଧର ମାନସକୁ ନିର୍ବିକଲ୍ପ କରି
 ଆତ୍ମଧ୍ୟାନେ ମଜ୍ଜିବାକୁ ଆଦେଶିଲେ ପୁଣି ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି “ମୁହିଁ ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ମତେ
 ନିର୍ବିକଲ୍ପ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି ଯେତେ ।
 କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚର୍ଚ୍ଚି ନୋହୁଲି ସନ୍ତମ
 ଏମନ୍ତେ ବିଫଳ ହେଲା ସବୁ ପରିଶ୍ରମ ।
 ମନକୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ସର୍ବକୋଭାବରେ
 ଆତ୍ମଧ୍ୟାନେ ବସିବାକୁ ଯଦା ଚେଷ୍ଟା କରୁଁ ।

ନରଦମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରପଦ ଉଦ୍ଭବ ମୁରତି
 ନୂଳନ୍ତ ଜୀବନ୍ତ ଭାବେ ଚିତ୍ତେ ଅନୁଭୂତ ।
 ବାଚସ୍ପାତ ଚେଷ୍ଟା କରି ସାଧ୍ୟମତେ ଯେତେ
 ପିଠି ଲଭୁ ନ ପାରିଲି କରୁଣପିମତେ ।
 ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇ ଶେଷେ କହୁଲି ତୋତାକୁ
 ନିବିକଲ୍ୟ କରି ନ ପାରିଲି ମୋ ମନକୁ ।”
 ଏପନ ନୈରାଶ୍ୟ ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ମୋହର
 ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଯତି କଲେ ଚରସ୍ବାର ।
 “କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ତୁମ୍ଭେ କହୁଅଛ ମୋତେ
 ଦେଖିବ କିପରି ମନ ନ ଆସେ ଆସୁଥିବ ।”
 ଏମନ୍ତ ଭାଷିଣ ତୋତା ତେଜିଲେ ଆପନ
 ଭଙ୍ଗା କାଚ ଖଣ୍ଡେ କାହୁଁ ଆଣିଲେ ଖୋଜଣ ।
 କାଚର ପୁଟାକ୍ଷଣ ଅଗ୍ରଭାଗ ସାହାଯ୍ୟରେ
 ଖୋଦିଲେ ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଭୂମୁଖ ମଧ୍ୟରେ ।
 ଅଭ୍ୟସର ଆଦେଶିଲେ “ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରୁଟି
 ମନକୁ ଏକାଗ୍ର କରି ଗୋଟାଇ ଏକାଠି ।”
 ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶ ମୁହିଁ ଶିରୋଧାରୀ କରି
 ଧ୍ୟାନରେ ବସିଲି ପୁନଃ ଚିତ୍ତେ ଆଶୁ ଧରି ।
 ପୁଣ୍ୟ ପାପ ଦେଶଙ୍କର ସମୁଦ୍ଭବ ମୂର୍ତ୍ତି
 ମାନସ ଆକାଶେ ହେଲୁ ଉଦୟ ଯୋମତ ।
 ଜ୍ଞାନ ଅସି କଲପନା କରି ମନେ ମନେ
 ବେନିଖଣ୍ଡ କରି ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ତକ୍ଷଣେ ।
 ଏମନ୍ତେ ହେଲୁ ମନ ବିକଳବିହ୍ବଳ
 ନାମରାଜ୍ୟ ତେଜି ଉଦ୍ଭବ ଗମିଲୁ କହୁନ ।”
 ତଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ଦେବରାୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
 ନିବିକଲ୍ୟ ସମାଧିରେ ମନ ଗାଢ଼ତର ।
 ସମାଧିସ୍ଥ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଯତି ତୋତାପୁରୀ
 ବହୁକ୍ଷଣ ନିବସିଲେ ସମୀପେ ତାଙ୍କର ।
 ସମାଧି ଭଗ୍ନ ନୋହୁବା ଦର୍ଶନ କଣିଶ
 କାଳେ କେ କରିବ ଯଦି ବିଦ୍ଧ ଉପାଦାନ,
 ଏହି ଶଙ୍କାରେ ସାଧନ କୁଟୀରର ଦ୍ବାରେ
 କୋଳପ ଲଗାଇ ଦେଇ ବସିଲେ ଅତୁରେ ।
 ଦବା ଅବସାନ ହୋଇ ରାତି ସମାଗତ ।
 ରାତି ଯାଇ ପୁନଃ ଦବା ହେଲୁ ଉପଗତ ।
 ତଥାପି ନୋହୁଲି ତାଙ୍କ ସମାଧି ଭଗନ
 ଏମନ୍ତେ ଅତୀତ ଦିନ ରାତି ଦିନ ଦିନ ।

ପ୍ରଭୁ ନ ତାଙ୍କିଲେ ଦ୍ବାର ଖୋଲିବା ନିମିତ୍ତ
 ଏହା ଦେଖି ଯଦିବର ଅତୀବ ବହୁତ ।
 କୌତୂହଳାନ୍ତର ହୋଇ ଶେଷେ ଯୋଗୀବର
 ବ୍ୟାପାର କାଣିବା ପାଇଁ ଖୋଲିଦେଲେ ଦ୍ବାର ।
 କୁଟୀର ଭିତରେ ପଶି କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ଗଣ୍ଡାର ସମାଧି କଲେ ପ୍ରଭୁ ନିମଗନ ।
 ଯେ ଭାବେ ବସାଇ ଥିଲେ ସେହିଭାବେ ଛନ୍ଦ୍ର
 ପ୍ରାଣର ବିକାଶ କିଛି ଦେଖି ନ ପାରନ୍ତି ।
 ପ୍ରାଣନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ଦିଶେ ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳ
 ତହିଁ ବିନିର୍ଗତ କୋପାଦି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ଭବ ।
 ଲେଖନୀୟ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଚିତ୍ତେ ଦେଖା ନାହିଁ
 କାହାଟି ଯେପନ ପ୍ରାଣବିହ୍ବଳ ଅଟଇ ।
 ନିବାଚ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଘାପ ପ୍ରାପ୍ତ ତାଙ୍କ ମନ
 ଅବସ୍ଥିତି କରୁଅଛି ବ୍ରହ୍ମେ ହୋଇ ଲୀନ ।
 ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପ୍ରମୁଦିତ ହେଲେ ଯଦିବର
 ସତ୍ୟ କି ଅଲୀକ ଏହା ଭାବନ୍ତି ମନର ।
 ଶୁକ୍ତିଶ ବରଷ ବ୍ୟାପୀ କଠୋର ସାଧନେ
 ଉପଲବ୍ଧି କରି ଯାହା ମୋହର ଜୀବନେ ।
 ସେ ସାଧନ ଏ ଯୁଗେ ଦିନେ ମାତ୍ର କରି
 କାହାକୁ ଆସୁଥି କଲେ ସହଜେ କିପରି ।
 ଏପନ ଚିନ୍ତା ତୋତା ହେଲେ ସନ୍ଦିହାନ
 ପୁନଶ୍ଚ ପୂଜାନ୍ତପୂଜା କଲେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ।
 ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶିତ ଯେଉଁ ଲକ୍ଷଣନିରାୟ
 ତନ୍ମ ତନ୍ମ ନିରେଖିଲେ ଯୋଗୀ ମହୋଦୟ ।
 ପ୍ରଥମେ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଦ୍ରୁଦୟ ସ୍ବୟନ
 ପରେ ନାସିକାରେ ବାୟୁ ଗମନାଗମନ ।
 କାଷ୍ଠସମ ଧୀରସ୍ଥିର ଅଟଇ ଶରୀର
 କରଦେଇ ସ୍ପର୍ଶକଲେ ତାକୁ ବାଚସ୍ପାତ ।
 ତଥାପି ନୋହୁଲି କିଛି ବିକାର ଦର୍ଶନ
 କିମ୍ବା କଲେବରେ ଦୃଷ୍ଟ ଚେତାର ଲକ୍ଷଣ ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିମୁଗ୍ଧାନନ୍ଦେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ
 ଆପଣାକୁ ଆପେ ତୋତା ପ୍ରକାଶ୍ୟେ ବୋଲଇ,
 କି ହେଲୁ ଏ ଦୈବାମାୟା ନ ପାରଇ ବୁଝି
 ପ୍ରକୃତ କି ସମାଧିରେ ରହୁଛନ୍ତି ମଞ୍ଜି ।
 ବେଦାନ୍ତ କଥିତ ଜ୍ଞାନ ମାର୍ଗର ଯା ଲକ୍ଷ୍ୟ
 ସେ ନିବିକଲ୍ୟ ସମାଧି ଦିନକେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।

ଦେବତାଙ୍କ ମାୟା କିବା ଅଟଇ ଅଭୂତ
 ଭେଦବାକୁ ଏ ଗହସ୍ୟ ବୁଝି ପରାଭୂତ ।
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଯୋଗୀବର ଧନ୍ୟ ରୁଦ୍ରେ ଭବେ
 କେ ରୁଦ୍ଧର ଶିଷ୍ୟ ଥରେ ଭାବ ଦେଖ ଏବେ ।
 ଯୋଗେଶ ମହେଶ ଯାଙ୍କ ଅନ୍ତକୁ ନ ପାନ୍ତି
 ତାଙ୍କ ଅନ୍ତ ପାଇବାକୁ ରୁଦ୍ଧର କି ଶକ୍ତି ।
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ପ୍ରାଣୀ ହୃଦ ପାଇଁ
 ଛଦ୍ମ ବେଶେ ଆସି ତବ ଶିଷ୍ୟତ୍ବ ବୋଲାଇ ।
 ମାୟା ଜାଲେ ବେନି ନେତ୍ର ଏମନ୍ତ ଆଛନ୍ଦୁ
 ଭ୍ରମ ହୁଏ ସ୍ବପ୍ନ ବ୍ରହ୍ମ ସମୀପେ ଆଇଶ ।
 ତପ୍ତର ହୋଇଲେ ଗୁରୁଦେବ ଅତ୍ୟପର
 ସହଜ୍ଞାବସ୍ଥା ଆସିବ କପରି ଶିଷ୍ୟର ।
 ସମାଧିରେ ବହୁଦିନ କଲେ ଅବସ୍ଥିତ
 ଶଙ୍କା ଥାଏ ମରକାୟ ନାଶର ବିପତ୍ତି ।
 ହୃଶିଓମ୍ ହୃଶିଓମ୍ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ
 ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆରମ୍ଭ କଲେ ତୋତା ତତକ୍ଷଣ ।
 ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଦେବ ଜଗତଗୋସାଇଁ
 ସମାଧିରୁ କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ଆସିଲେ ଓଢ଼ାଇ ।
 ଶିଷ୍ୟର ଅଭୂତ ଶକ୍ତି ନିଶ୍ଚୟଶଃ କରି
 ତହିଁରେ ମୋହତ ହେଲେ ଯଦି ତୋତାପୁରୀ ।
 ପରସ୍ପରେ ପ୍ରେମ ତୋରେ ଆବଦ୍ଧ ଏମନ୍ତ
 ବେଦାନ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ କାଳ କାଟିଲେ ନିରତ ।
 ଲଙ୍ଗୁଳି ବାବାଜୀ ପ୍ରାୟେ ତୋତା ମହାମୁନି
 ନିବସନ୍ତି ପଞ୍ଚବଟୀ ତଳେ ଜାଲି ଧୂଳି ।
 ସମ୍ପତ୍ତି କେବଳ ମାତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ରୁମୁଟା
 ବସିବାକୁ ମୃଗଗୁଳ, ପାନ ପାତ୍ର ଲେଟା ।
 ନିଶୀଥରେ ଯେତେବେଳେ ଶୂନ୍ୟ ତଉଡ଼ିଗ
 ଅଧିକ ଜାଳନ୍ତି ଧୂଳି ସାଧୁ ମହାଭାଗ ।
 ଅତଳ ପୁମେରୁ ରୁଲେ ତା ସମ୍ମୁଖେ ବସି
 ଧ୍ୟାନେ ନିତ୍ୟ ନିମଗନ ହୁଅନ୍ତି ତପସ୍ବୀ ।
 ଏଭଳି ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ବପାଇଁ
 ପରାଗଲେ ଦିନକରେ କୌତୂହଳୀ ହୋଇ ।
 “ଯୋଗେ ପିତା ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମ କରଣ ଦର୍ଶନ
 ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଧ୍ୟାନକର ତେବେ କି କାରଣ ?”
 ଧୀରେ ଧୀରେ ତୋତାପୁରୀ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଜଳପାତ୍ରଟିରେ ।

“ପିତୃକର ତାଳ କେତେ ଉତ୍କଳ ଦଶଇ
 ନ ମାଜିଲେ ଦିନେ କିନ୍ତୁ କଳଙ୍କି ଧରଇ ।
 ତେମନ୍ତ ଜାଣିବ ବସ୍ତୁ ! ମାନବର ମନ
 ଧ୍ୟାନାଭ୍ୟାସ ନ କରିଲେ ହୋଇବ ମଳିନ ।”
 ସୃଷ୍ଟିଦୃଷ୍ଟି ପୁଷ୍ପମ୍ବର ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାସ୍ତ
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତହିଁ ଶ୍ରୀଗୁରୁକୁ ଶୁଣି ।
 “ତାଳିଟି ହୁଅଇ ଯଦି ପୁରୁଷେ ନିର୍ମଳ
 ମଇଳା ନୋହୁବ କେତେ ନ ମାଜିଲେ ନିତ୍ୟ ।”
 ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ସହାୟ୍ୟ ବଦନେ
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଇଲେ ତବ କଥା ସତ୍ୟ ମଣେ ।
 ଏମନ୍ତେ ଯେ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରତିଦିନ
 କଥାଛଳେ ଉପଦେଶ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ।
 ଦିନକରେ ତୋତାପୁରୀ ଗଭୀର ନିଶୀଥେ
 ଯେମନ୍ତ ବସିଲେ ଧ୍ୟାନେ ଏକଅଗ୍ର ଚିତ୍ତେ ।
 ବିନା ବାୟୁ ପ୍ରବାହରେ ସହସ୍ରା ତକ୍ଷଣ
 ଆଲୋଡ଼ିତ ହେଲୁ ପଞ୍ଚବଟୀ ବୃକ୍ଷମାନ ।
 ସେଥିରୁ ଓଢ଼ାଇ ଏକ ଦୀର୍ଘାକାର ପ୍ରାଣୀ
 ଦର୍ଶନେ ମାନବାକୃତି ଯେହ୍ନେ ଅନ୍ତମାନ ।
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗ୍ରପର ହୋଇ ସେ ପୁରୁଷ
 ତୋତାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ନିବସିଲୁ ଧୂଳି ପାଣ ।
 ନିଜ ରୂଲେ ସେ ପୁରୁଷ ଅଟେ ଦିଗମ୍ବର
 ବିସ୍ମୟେ ପୂଜିଲେ ତହିଁ ତାକୁ ଯଦିବର ।
 “କିଏ ରୁଦ୍ରେ, କି ନିମନ୍ତେ ଆସିଲ ଏଠାରେ”
 ଅଭୂତ ପୁରୁଷ ତହିଁ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ ।
 “ଦେବଦୂତ ଭାଇବ ଅଟଇ ଯେ ମୁହିଁ
 ବୃକ୍ଷେ ନିବସଇ ଏହି ସ୍ଥାନ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।”
 ନିର୍ଭୟେ କହିଲେ ତୋତା ତାହାଙ୍କୁ ବରନ
 “ମୋହର ପୌରାଣ୍ୟ ଆଜ ଲଭିଲି ଦର୍ଶନ ।
 ରୁଦ୍ରେ ଆମ୍ଭେ ଏହି ବେନି ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
 ପାରଥକ୍ୟ ଦେଖୁ ନାହିଁ ଅଣ୍ଟ ପ୍ରମାଣରେ ।
 ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ସ୍ବରୂପ ରୁଦ୍ରେ ପ୍ରକାଶ
 ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅଟଇ ସେହି ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଅଂଶ ।
 ଆସ ଆମ୍ଭେ ବେନି ଭାଇ ବସି ଏକତ୍ରରେ
 ନିମନ୍ତେବା ବିଭୁ ଧ୍ୟାନେ ଆଜ ଏ ସ୍ଥାନରେ ।”
 ଅଭୂତ ପୁରୁଷ ତହିଁ ମନ ମନ ହସି
 ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ବାୟୁ ସଙ୍ଗେ ଗଲୁ ମିଶି ।

ଏଥରେ କହୁତେ ତୋତା ନୋହୁ ବିଚଳିତ
ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ପୁଣି ଧ୍ୟାନେ ହେଲେ ନିମଜ୍ଜିତ ।
ପରଦିନ ପ୍ରାତଃକାଳେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରଦେ
ହେଉଲେ ସମସ୍ତ କଥା ତୋତା ବିସ୍ତାରିତେ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କ ମୁଖୁ ଶୁଣି ସରବ ବିଷୟ
ସଫଳାନ୍ତି ପତ୍ୟ ବୋଇଲେକ ଦେବରାୟ ।
ବହୁଦିନୁ ନିବସଇ ଏଠି ସେ ଭୈରବ
ଅବଗତ ମୁହିଁ ତାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଭବ ।
ଏଥୁ ପୁଣ୍ୟ କେତେବାର ଦେଖାଦେଇ ମୋତେ
କହୁଅଛୁ ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟ ସେ କେତେ ।
ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ବରୂପ ଶୁଣି ଗୋଟିଏ ସଫଳା
କେମନ୍ତ ଭବିଷ୍ୟ ବାଣୀ କହେ ଉତ୍ତମନା ।
“ପଞ୍ଚବଟୀ ପ୍ରାନ୍ତେକଟେ ପରକାୟୀ ଗର
ଯହିଁ ବହୁ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ଆବାସ ମନ୍ଦିର ।
ଗୋଲା ଗୁଲି ଆଦି ଯେତେ ଯୁଦ୍ଧ ସରଞ୍ଚାମ
ତା ନିମନ୍ତେ ଆଉ ଗୁଡ଼ ହେଲୁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ମନ୍ଦିରର ଯେଉଁ ଅଂଶେ ପଞ୍ଚବଟୀ ଆଇ
ରାଜ ଆଜ୍ଞା ହେଲୁ ସେହୁ ପାତା ନେବା ପାଇଁ ।
ଏ ବାରତା ପାଇ ମୁହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ
ସାଧନ ଭଜନ ସ୍ଥାନୁଁ ହୋଇବି ବିରୁଦ୍ଧ ।
ସମ୍ଭାରର କୋଲାହଳ ବରଜଣ ମୁହିଁ
ରଚିଲୁ ଏ ପଞ୍ଚବଟୀ କେତେ କ୍ଳେଶ ପହୁ
ନିଜ୍ଜନେ କରବି ତହିଁ ଦେବୀଙ୍କର ଧ୍ୟାନ
ମନେ ମନେ କେତେ ଆଶା କରୁଛୁ ପୋଷଣ ।
ଯୋର କରି କାନ୍ତିନେବେ ପରକାର ଯେବେ
ଏପରି ସ୍ଥାନ କି ଆଉ ପାଇବି ମୁଁ କେବେ ।
ରାସମଣିଙ୍କ ଜାମାତା ଭକତ ମଥୁର
ମୋ ଦୁଃଖ ଦେଖିଣି ଅଶ୍ରୁ ଭିଡ଼ିଲେ ପହୁର ।
ସ୍ଥାନଟିକୁ ଯେ ପ୍ରକାର ସର୍କାର ନ ନିଏ
ତା ପାଇଁ ଲଢ଼ିଲେ ସେହୁ ବହୁକାଳଯାଏ ।
ଏ ସମୟେ ଦିନକରେ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
ଦେଖିଲୁ ସେ ଭୈରବକୁ ବସି ବୃକ୍ଷତାଳେ ।
ମୋର ପ୍ରତି ଆଦେଶିଲୁ “ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ଜାଗା ପାଇଁ କର ନାହିଁ ଚିନ୍ତା କଦାଚନ ।
ଜାଗା ନେଇ ନ ପାରିବେ କୋମାଳୀ ସର୍କାର
ମାମଲରେ ପରାଜୟ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କର ।”

ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ସରକାର ହେଲେ ପରାଜିତ
ଏସନେ ବଚନ ତାର ପତ୍ୟ ପରାଜିତ ।”
ଅଦ୍ବୈତ ମନ୍ତ୍ରାରେ ଅଜ୍ଞ ସେମନ୍ତ ବ୍ୟାଧୁଣୀ
ଭକ୍ତିମାର୍ଗେ ତେମନ୍ତ ସେ ଅଜ୍ଞ କୋତା ମୁନ ।
ଭକ୍ତିର ଚରମେ ଭକ୍ତ ହେଲେ ଉପମାନ
ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ବୈତଜ୍ଞାନ ନାର ହୁଏ କରନତ ।
ସାଧନେ ହୁଅଇ ସାନ୍ନା ଭଜନ ଶାନ୍ତିନ
ଉପେକ୍ଷା ବିଷୟ ନୁହେଁ ଏହା କଦାଚନ ।
ଏଥର ମରମ ତୋତା ନ ବୁଝେ ଭଲେ
ବିଦ୍ରୁପ କରନ୍ତି ପରା ଭଜନାଦି କଲେ ।
ପତି-ପତ୍ନୀ ଅପତ୍ୟ ବା ସଂସାରାବେଶେ
ବୁଝାଣୁ ନିର୍ଭୀକ୍ତ ସେହୁ ଭକ୍ତିଭାବେ ଜପେ ।
ବିଭ୍ରାପ୍ତେ ମାର୍ଗେ ସେହୁ ହୁଏ ଅସମ୍ଭବ
ବୁଝ ନ ପାରିଲୁ ଏହା ତୋତା ଯଦିବର ।
ବିରହ ବା ବ୍ୟାକୁଳତା ବିଭ୍ରାଙ୍କ ସଦାଶେ
ହାସ୍ୟ ନୃତ୍ୟ ଫଳନାଦ ଶ୍ରବଣ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସେ ।
ଏହାର ଅଗ୍ରସ୍ଥେ ଶ୍ରବ ଶ୍ରବେ ଯେ ଗମକ
ଅବଳମ୍ବେ ତାର ବାସ୍ତୁ ପ୍ରାପତି ହୁଅଇ ।
ଏ ବିଷୟ ତୋତାଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ଅଟେ
ଶ୍ରବୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ବାକୁଳତା ତାଙ୍କ ଅଭିମତ ।
ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ଯେନି ଗୁରୁ ସିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ବାଦାନୁବାଦ ହୁଅଇ ନିତ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାରେ ।
ଲବ୍ଧ ହେଲେହେଁ ନିର୍ବିଚଳିତ ସମାଧି
ଭଜନ ଶାନ୍ତିନେ ପୁଣି ପାନ୍ତି ଗୁଣନିଧି ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ସକାଳରେ ନିତ୍ୟ କରତାଳ ଦେଇ
ନୃତ୍ୟଗୀତେ ଭଜନମୟ ଆନ୍ତ୍ର ବିଶୁପାଇଁ ।
ତୋତାଙ୍କ ସମୀପେ ବସି ପ୍ରଭୁ ଦିନକରେ
ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ଅପରାହ୍ଣେ ବେଦାନ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ।
ଫଳଶାସ୍ତ୍ର ସେମନ୍ତ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲୁ ସମାଗତ
ବାକ୍ୟାଳାୟୁ ଦେବରାୟ ହୋଇଲେ ବିରାଜ ।
ହରିନାମ କରୁ କରୁ ଭଜନମୟ ହୋଇ
ଆରମ୍ଭିଲେ ତହିଁ ନୃତ୍ୟ କରତାଳ ଦେଇ ।
ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟେ କହୁଲେକ ତୋତା ବ୍ୟଙ୍ଗ କରି
“ତାଳିମାରୁ ଚୁଟି କଲ ଦେଖିଲୁ କପଟ ।”
ବିରକ୍ତ ହୋଇଣ ପ୍ରଭୁ ଦେଲେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର
“ଚକ୍ଷୁସ୍ତାନ ହେଲୁ କି ହେ ଚୁକ୍ତେ ଯୋଗୀବର !

ହରିନାମ ରସାସ୍ତବ କରି ନାହିଁ କେବେ
 ବୁଝି ପ କରୁଛ ମୋତେ ସେହେତୁ ଏ ଭାବେ ।
 ଲଭିଅଛ ସତ୍ୟ ରୁମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଦର୍ଶନ
 ଚିତ୍ତ କିନ୍ତୁ ଅନୁଦାର ଭାବେ ପରିପୁଷ୍ଟ ।”
 ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଅମୋଦ ବାଣୀ ଶୁଣି ଗୁରୁବର
 ଦ୍ଵିଗୁଣ ନ କଲେ ଆଉ କିଛି ମାତର ।
 ମନେ ମନେ ଭାଲିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଏଥିରେ
 କୌଣସି ପ୍ରକାର ଗୁରୁତ୍ଵ ଆଇପାରେ ।
 ଆଉ ଦିନେ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ବସି ଧୂଳି ପାଶେ
 ଗଲୁ କରୁ କରୁ ମନୁ ଯଦା ବ୍ରହ୍ମରସେ ।
 ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଜଣେ ଉଦ୍ୟାନର ମାଳୀ
 ଗୁଡ଼ାଖି ଚଳମେ ନିଆଁ ନେଲା ଧୂଳି ଖୋଳି ।
 ଯେମନ୍ତ ପଡ଼ିଲା ତାଠି ତୋତାଙ୍କ ନଜର
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ହୋଧେ ଜରଜର ।
 ଗାଳି ଗାଳି ତାହାକୁ ଦେଇଣ ଯାବତ
 ଚମୁଟା ଧରିଣ ଶେଷେ ପ୍ରହାରେ ଉଦ୍ୟତ ।
 ଗୁରୁଙ୍କ ବେଗର ଦେଖି କରୁଣା ନିଧାନ
 କରି ନ ପାରିଲେ ଆଉ ହାସ୍ୟ ସମ୍ଭରଣ ।
 ଏ କି କଲେ ପୁଣି ଏହି ବହୁଜୀବୁଷ୍ଟ
 ଏସନ ଭାଷିଣ ଦେବ କଲେ ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ ।
 ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ବେଗର ଦେଖି ଗୁରୁ ଅତମ୍ଭିତ
 କଦନ୍ତେ କହିଲେ, “ଦେଖ ଲୋକର ହେମତ ।
 ନ କହି ନ ବୋଲି ଧୂଳି ସ୍ଵରଣ କରିଣ
 ଅପରିତ କଲ ମୂଢ଼ ପୁଢ଼ ହୃତାଶନ ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 “ସତ୍ୟ ମଣିଲି ତେ ଦେବ ! ବଚନ ରୁମ୍ଭର ।
 ପରିମାପି ତବ ଚିତ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଗୁଣି
 ରହୁ ନ ପାରିଲି ମୁହିଁ ଆଉ ଯେ ନ ହୁଏ ।
 ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପୂର୍ବେ ପ୍ରସ୍ତେ ! କଲେଟି ବିଚାର
 ଏ ଜଗତେ ବ୍ରହ୍ମବସ୍ତୁ ଏକମାତ୍ର ସାର ।
 ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତରେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ବସ୍ତୁ ଅବା ଆଇ
 ସକଳ ପଦାର୍ଥେ ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ବିରାଜଇ ।
 ମୁଖେ କହିଣ ଏପରି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞ ବଚନ
 ହୋଧେ ପ୍ରହାରେ ଉଦ୍ୟତ ପୁଣି ପରକ୍ଷଣ ।
 ମାୟାର ପ୍ରଭାବ ଭାବେ କେଡ଼େ ବଳିଆର
 ଏହା ଭାଲି ହାସ୍ୟୋଦ୍ଘେକ ହୋଇଲୁ ମୋହର ।”

ଉତ୍ତର ଶ୍ରବଣ କରି ଯତି ତୋତାପୁରୀ
 ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ କଲେ ଭାଷି ।
 କିପ୍ରକାଳ ପରେ ପୁଣି ତାଙ୍କ ପ୍ରଭୁ ଦେବେ
 ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ “ରାମ ଭାଜିଅଛୁ ଏବେ ।
 ବାସ୍ତବିକ ହୋଧବଶେ ନିରାକାଶ ଜ୍ଞାନ
 ଆବଶ୍ୟକ ନିନ୍ଦନୀୟ କରମ ଏସନ ।
 ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରେ ହୋଧ ଶୟ ବଳବନ୍ତ
 ତାହାକୁ ଏହାନ୍ତେ ଆଜି କଲି ମୁଁ ନିହତ ।”
 ମାୟାର ପ୍ରଭାବ କେଡ଼େ ଶୁଣ ଆରେ ମନ !
 ସେ ସମ୍ଭାଷେ ଯା କହିଲେ ଦେବ ନାରାୟଣ ।
 “ମନକୁ ଗୁଝାଅ ରୁମ୍ଭେ ଯେତେ ପରକାର
 ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ ଶୋକ ଦୁଃଖ ନ ଆଏ ଆତ୍ମାର ।
 ପାପପୁଣ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା କର ଯଉବନ
 ମାନସର ଭ୍ରମ ବିନ୍ଦୁ ମୁହଁରେ ଯେ ଆନ ।
 ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ ପରି ଶୂନ୍ୟ ଆତ୍ମା ନିର୍ବିକାର
 ସତ୍ତ୍ଵ ଚିତ୍ତାନନ୍ଦମୟ ସ୍ଵରୂପ ତାଙ୍କର ।
 ରୋଗଶୋକ ଅସୁସ୍ଥାଦି ଯାବତାୟ କ୍ଳେଶ
 ଉପସ୍ଥିତ ମାତେ ପରୁ ଜ୍ଞାନ ଯାଏ ନାଶ ।
 ଭଗବାନ କୃପାକରି ମାୟା ନ ଏଡ଼ିଲେ
 ମାୟା କବଳୁଁ କାହାର ଶାନ୍ତି ନାହିଁ ଭଲେ ।”
 ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ କହିଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟେ
 ମଧୁର ଆଶ୍ୟାନ ଏକ ଶୁଣ ସେ ବିଷୟେ ।
 “ଶ୍ରୀରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ସୀତା ବନବାସକାଳେ
 ଏକ ଦିନ ଅସ୍ତଗନ୍ତ ମାର୍ଗେ ଯାଉଥିଲେ ।
 ଅଗ୍ରେ ଯାଉଥିଲେ ରାମ ଧନୁର୍ବାଣ ଧରି
 ସୀତାଦେବୀ ଚାଲୁଥିଲେ ପଶ୍ଚାତେ ତାଙ୍କର ।
 ତାଙ୍କ ପଛେ ଯାଉଥିଲେ ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଚାଲୁଥିଲେ ସୁଖେ ଚନ୍ଦ୍ର ଜଣ ।
 ରାମ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଏତାଦୃଶ ସ୍ନେହ
 ଦର୍ଶନ ନ ପାଇ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଦୁଃଖାବହ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଦୃଢ଼ଭାବ ସୀତାଦେବୀ ଜାଣି
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବାଟ କାଟି ଛୁଟୁ । ହୋଇ ପୁଣି ।
 ଲକ୍ଷ୍ମଣେ କହିଲେ ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ ସହକାରେ
 ପ୍ରାଣ ଭରି ଦେଖ ତବ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସହୋଦରେ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଏ ପ୍ରକାରେ ପାଠଣ ଦର୍ଶନ
 ହୃଦ ତୃଷ୍ଣା ନିବାରଣେ ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।

ତେମନ୍ତ ଯେ ଜାନ ଆଉ ଭଣ୍ଡର ମଧ୍ୟରେ
ମାୟାରୂପୀ ଯାତା ବିରଜନ୍ତ ନିରନ୍ତରେ ।
ଜୀବରୂପୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ଶୋକ ଦୁଃଖ ଦେଖି
ମଧ୍ୟସ୍ଥାନୁଁ ନ ଗମିଲେ ମାୟାରୂପୀ ସଖୀ
ଏ ଜଗତେ ବିଭୁଙ୍କର ଦରଶନ ଲାଭ
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କେବେ ନୁହଇ ସମ୍ଭବ ।
ହଜାରେ ବିରୁଦ୍ଧ କର ତହିଁ ନାହିଁ ଫଳ
ଦୟା ନ କଲେକ ଅରେ ପ୍ରଭୁ ଆଦମୂଳ ।”
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ମନ ! ତୋତା କି ପ୍ରକାରେ
ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କଲେ ସାକାର ଭଣ୍ଡରେ ।
ଏକାଦଶ ମାସ କାଳ ବଙ୍ଗେ ବାସ କରି
ରକ୍ତ ଆମାଶୟ ରୋଗ ଭୋଗିଲେ ଯେ ଭଣ୍ଡ ।
ଉଦରେ ହୋଇଲୁ ଏଡ଼େ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା
ତହିଁ ଲାଗି ଛଟପଟ ଯୋଗୀ ମହାମନା ।
ଧ୍ୟାନ କରି ନ ପାରନ୍ତି ପୁଣିର ଚିତ୍ତରେ
ତେଣୁ ସେ ବିଷଣୁ ଅତି ସଙ୍ଗ ସମୟରେ ।
ସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ିକ ଯିବା ପାଇଁ ବିରୁଦ୍ଧ ଯେତେ
ଗୁଡ଼ିକ ଯାଇ ନ ପାରନ୍ତି କରୁଣସିମ୍ତେ ।
ପ୍ରତ୍ୟହ ଭଲନ୍ତି ଆଜି ଦେବିବ ବିଦାୟ
କହବାକୁ ତଳେ ମାତ୍ର ନ ପାନ୍ତି ସମୟ ।
ବ୍ରହ୍ମକଥା ଆଳାପରେ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ
ଯାବତ ବିଷୟ କର୍ମ ହୁଅନ୍ତେ ବିସ୍ମୃତ ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଗମନ ପୂର୍ବ ଆଗଦନ
ପୂର୍ବପରି ଭଜିଆନ୍ତି କହବା କାରଣ ।
ଶ୍ରୀଦେବ ସମୀପେ ଆସି ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ
ମନରୁ ବିସ୍ମୃତ ହୁଏ ସେ ସବୁ ସନ୍ଦେଶ ।
ଏ ପ୍ରକାରେ କପାଳାଳ ହୋଇଲୁ ଅଞ୍ଜଳ
ବ୍ୟାଧି ହ୍ରାସ ନ ପାଇଣ ନିମଣ୍ଡଳ ବଞ୍ଚିତ ।
ପୀଡ଼ାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ଏବେ ତନ୍ତୁ ଫମେ ଯାଣ
ଗୁରୁଙ୍କ ସକାଶେ ପଡ଼ି ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ମନ ।
ମଥୁରାକୁ ଡାକି ଦିନେ କଲେକ ଆଦେଶ
ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଶେଷ ।
ଗୁରୁଙ୍କ ସେବାରେ ରତ ଥାଇ ଦେବରାୟ
ନିଜେ ଗୁଡ଼ିଲେ ଔଷଧ ପଥ୍ୟାଦି ବିଷୟ ।
ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବ୍ୟାଧି ନୋହୁଲି ଲାଘବ
ସାଦାତତାବସ୍ଥା ଶେଷେ ହୋଇଲୁ ଉଦ୍ଭବ ।

ନିଶାକାଳେ ପୀଡ଼ା ଦିନେ ବଢ଼ିଲୁ ଏସନ
ଶୋଇ ବସି ନ ପାରିଲେ ଯତି ମହାଜନ ।
ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଦେହୁଁ ମନକୁ ଗୋଟାଇ
ପରମାତ୍ମାଙ୍କଠି ତାକୁ ନିବେଶିବା ପାଇଁ ।
ସକଳ ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା ହୋଇଲୁ ବିଫଳ
ଏଣିକି ଏ ଦେହ ଯୋଗୁଁ ମୋର ଅମଙ୍ଗଳ ।
ଏସନ ଭାଲିଷ ସୁଖ କଲେ ଦୃଢ଼ପଣ
କାରୁଣ୍ୟରେ କରବ ମୁଁ କାୟା ବିସର୍ଜନ ।
ବିଶେଷ ଯତନେ ମନ ପରବ୍ରହ୍ମେ ରଖି
ବାହାରିଲେ ଯୋଗୀବର ଆସନ ଉପେକ୍ଷି ।
ଘୋର ନିଶା ଚଉବର କୋଳାହଳଶୂନ୍ୟ
ଏକଛନ୍ଦେ ଶାନ୍ତିରାଜ ନରନ୍ତି ଶାସନ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ତୋତା ଦେହତ୍ୟାଗ ପାଇଁ
ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଗଙ୍ଗା ଗର୍ଭେ ଯାଇ ।
ଭିତରକୁ ଯେତେ ଯେତେ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର
ନ ଦେଖନ୍ତି ପାଣି କାହିଁ ଅଶୁନ ଉପର ।
ଘୁଲି ଘୁଲି ଆଗପଟେ ହେଲେ ଉପନତ
ତରୁଳତା ଗୁରୁ ଦେଖି ହେଲେ ତମକିତ ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲଣି ଅନ୍ୟ ପାରେ ଆସି ମୁହିଁ
ଗୁଡ଼ିକିବା ଭଳି ପାଣି ନ ଦେଖିଲି କାହିଁ ।
ଏ କି ମାୟା ବିଭୁଙ୍କର ନ ପାରଇ ଗୁଡ଼ି
ଜଳଶୂନ୍ୟ ହୋଇଲେ କି ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ଆଜି ?
ବିଫଳପ୍ରୟାସ ହୋଇ ସିଂହ ଯୋଗିବର
ନୈରାଶ୍ୟ ସାଗରେ ମନୁ ଚିତ୍ତ ତାହାଙ୍କର ।
ସହସା ଦେଖିଲେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ
ଯାହାର କରଣେ ଉଦ୍ଭାସିତ ଚନ୍ଦ୍ରଦଳ ।
ତଦନ୍ତେ ମା ଜଗଦାତ୍ମୀ ଅଭୟଦାୟିନୀ
ଭାଷା ହେଲେ ଯତିଙ୍କର ସମୀପେ ତକ୍ଷଣି ।
ଜଳ, ସ୍ଥଳ, ଜନ, ମନ, ଜୀବନ, ମରଣ,
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଅସୁସ୍ଥତା, ପୀଡ଼ା ଆଉ ଜ୍ଞାନଜ୍ଞାନ
ଦର୍ଶନ ଶ୍ରବଣ କନ୍ୟା କଲ୍ୟାଣ, ମନନ
ସଙ୍ଗତ ଦେଖିଲେ ଜଗଦାତ୍ମୀ ବିଦ୍ୟମାନ ।
ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାରେ ହୁଏ ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ଲୟ
ଇଚ୍ଛାରେ ପ୍ରସୂତ ବିଶ୍ୱ ଇଚ୍ଛାରେ ପ୍ରଲୟ ।
ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରୁଛନ୍ତି ନିତି
ସମ୍ଭବକୁ ଅସମ୍ଭବ ସୁନନ୍ଦ ତେମନ୍ତ ।

ସାକାର ଯେ ଆଦିମାତା ସେହୁ ନିରାକାର
 ସବୁଣ ନିର୍ଗୁଣ ସବୁ ତାଙ୍କଠି ବିକାର ।
 ଯେ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଉପାସନା କଲେ ଏତେ କାଳ
 ଶିବ ଶକ୍ତି ଏକତ୍ତରେ ତାଙ୍କଠାରେ ଠାଳ ।
 ହରିଗୋଷ ରୂପେ ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟମାନ
 ବ୍ରହ୍ମ ଆଉ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟେ ନାହିଁ ବ୍ୟବଧାନ ।
 ଦର୍ଶନ ଲଭଣ ଏହି ବିରାଟ ମୂର୍ତ୍ତିର
 ଆନନ୍ଦେ ଉତ୍ତୁଷ୍ଟ ତୋତାପୁଷ୍ପ ଯତିବର ।
 ଆତ୍ମବଳ ଦାନ କରି ତାଙ୍କର ପୟରେ
 ଲେଉଟି ଆସିଲେ ପଦବୁଜେ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
 ପୀତାମ୍ବର ପଦ୍ମଶା ଦୂର ହୋଇଣ ଶଙ୍ଖକେ
 ଦୃଢ଼ପଦ କରଇ ତାଙ୍କ ନାଶଲ ପୁଲକେ ।
 ବାହୁଡ଼ିଣ ତୋତାପୁଷ୍ପ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
 ଜଗଦମ୍ବାଜ ଧ୍ୟାନରେ ନିଶୀଥ ଯାପିଲେ ।
 ପ୍ରାତଃକାଳେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଯେମନ୍ତ
 ତାଙ୍କପାଶେ ବଖାଣିଲେ ସକଳ ବୃତ୍ତନ୍ତ ।
 “ବ୍ୟାଧି ନୁହେଁ ସେ ତ ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ
 ଯା ଯୋଗୁଁ ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ଜଗତ ଜନନୀ ।
 ତାଙ୍କର କୃପାରୁ ଏବେ ମୁହିଁ ବ୍ୟାଧିମୁକ୍ତ
 ଅଜ୍ଞାନ-ଦମିତରାଶି ମୋର ଦୂରଭୁକ୍ତ ।
 ତମ ଦବସୁଁ ଅଧିକ ନ ରହଇ କାହିଁ
 ଏକାଦଶ ମାସ ଏଠି ଗଲ ଅତିକାହିଁ ।
 ଏ ସ୍ଥାନ ଚେଳିନୀ ପାଇଁ ପୁରୁଷ ଯେତେଥର
 ବିଦାୟ ନେବାକୁ ପାଶେ ଅଭିଳାଷ ରୁମ୍ଭର ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରପଞ୍ଚେ ମନ ନିବିଷ୍ଟ ରହଣ
 ବିଦାୟ ଗ୍ରହଣ କଥା ହେଲୁ ବିପ୍ଳବର ।
 ଏମନ୍ତେ ମା ଜଗତାନ୍ତୀ ହୋଇଣ ସଦାୟ
 ଭୁଲଇ ରଖିଲେ ମୋତେ ଶତକ ସମୟ ।
 ଏବେ ତବ ଜନନୀଙ୍କୁ କୃତ୍ତିବୋଲ କରି
 ଏଠାରୁ ବିଦାୟ ଦିଅ ମୋତେ କୃପାକରି ।”
 ତୋତାଙ୍କ ବିନୟ ଶୁଣି ପଲ୍ଲୀ ନାରାୟଣ
 ମନ୍ଦେ ମନ୍ଦେ ହସି ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ବଚନ ।
 “ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟ, ଶକ୍ତି ମିଥ୍ୟା ଏ ପ୍ରପଞ୍ଚ ଦେଉ
 ତର୍କ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ କେତେ ଯେ କେଜାଣି ।
 ତାଙ୍କର ସ୍ବରୂପ ଏବେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖିଣ
 ଚକ୍ଷୁ କର୍ଣ୍ଣର ବିବାଦ ହୋଇଲୁ ଭଞ୍ଜନ ।

ଜଗତ ଜନନୀ ବହୁ ପୁରୁଷ ଦୟାବହ
 ଏ ଗୃହ ତତ୍ତ୍ଵଟି ମୋତେ ଦେଇଥିଲେ କହି ।
 ଯେହୁ ବ୍ରହ୍ମ, ସେହୁ ଶକ୍ତି, ନାହିଁ ଭେଦାଭେଦ
 ଅଗ୍ନି ତା ଦହଇ ଶକ୍ତି ଯେମନ୍ତ ଅଭେଦ ।”
 “ନହୁବତେ” ଏ ସମୟେ ବାଳିଲ ବାଳଣୀ
 ହୋଇବ ମଙ୍ଗଳାରତି ସେବା ବନ୍ଦାପନା ।
 ଭକ୍ତ ଗଦଗଦ ଚିତ୍ତେ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ଦ୍ଵୟେ
 ବାହାରିଲେ ଭବାନୀଙ୍କ ଦର୍ଶନାଭିପ୍ରାୟେ ।
 ଆରତି ଶେଷରେ ଦୁହେଁ ଭକ୍ତି ସହକାରେ
 ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କଲେ ଦେଶୀଙ୍କ ପୟରେ ।
 ତଦନ୍ତେ ସେ ଯୋଗିବର ମେଲଣି ମାଗିଣ
 ଫୁଲମନେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ କଲେକ ଗମନ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଲୋତାପୁଷ୍ପ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମ୍ପର୍କେ
 ପୁଣିତା ଲଭିଲେ ସ୍ବାଧି ଗନ୍ତବ୍ୟ ମାରଗେ ।
 ଅତଃପର ପ୍ରଭୁ କଲେ ସୁଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ
 ମନକୁ କଣିବେ ପୁଣିତାବେ ନିର୍ବିକଳ୍ପ ।
 ଏମନ୍ତେ ସ୍ଥାପିଣ ମନ ଅଦ୍ଵୈତ ଭୂମିରେ
 ସନ୍ତୁଷ୍ଟବେ ନିଗନ୍ତର ବ୍ରହ୍ମ ପାଶବାରେ ।
 କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମସ୍ତ ହେଲୁ ଯେ ତଦ୍ଵନ୍ଦ
 ଏଥର ଆଖ୍ୟାନ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭୁକ୍ତ ।
 ପଞ୍ଚଭୁକ୍ତରୁ ମନକୁ ଆଣିଲେ ଗୋଟାଇ
 ଦେହର ଅସ୍ତିତ୍ଵ ଜ୍ଞାନ କିଞ୍ଚିତ ନ ଥାଇ ।
 ଶୌରାଦ୍ଧ କରମ କମ୍ପା ଶୟନ ଶ୍ରେକ୍ଷଣ
 ମାନସରୁ ଏକାବେଳେ ହେଲୁ ଅନ୍ତର୍ଜ୍ଵାନ ।
 ମୁହିଁ ମୋହର ଏ ଭାବ ଶୂନ୍ୟ ଗଲ ଉଡ଼ି
 ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭର ରହଇ ରସାତଳେ ପଡ଼ି ।
 ଦ୍ଵୈତାଦ୍ଵୈତ ଭେଦଭାବ ଶୁଦ୍ଧିଯାଇ ଦୂରେ
 ବିମଳ ଆନନ୍ଦ ଶାନ୍ତି ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଅନ୍ତରେ ।
 ଆନନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ ମାତ୍ର ଆନନ୍ଦ କେବଳ
 ନାହିଁ ନାମ, ରୂପ କମ୍ପା ଦାନ, ଦେଶ, କାଳ ।
 ନିଗତେ ବିମଳାନନ୍ଦେ ହୋଇ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ
 ଅଶଶ୍ଵାସ ଆତ୍ମା ହୃଦୟ କଲେ ଅବସ୍ଥିତ ।
 ଯେ ଭାବ ସଦାମ୍ଭ ମନ ଗୁଚ୍ଛିତ ଗୋଚର
 ତାକୁ ଅତିକମ୍ପି ଶୁଦ୍ଧିଗଲେ ବହୁଦୂର ।
 ଭାବର ଅତୀତାବସ୍ଥା ରୁଚ୍ଛିତାନେ ଥାଇ
 ଭୁଞ୍ଜିଲେ ପରମାନନ୍ଦ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।

ଶାସ୍ତ୍ରାଦିରେ ଏ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ବର୍ଣ୍ଣନ
ଆହାର ସହଚେ ସଦା ଆହାର ରମଣ ।
ଏମନ୍ତେ ଏକାଦଶମେ ଛଅମାସ ଧରି
ରହଲେ ଏକାନ୍ତେ ମନୁ ପ୍ରଭୁ ନରସିଂହ ।
ସାଧାରଣ ଜୀବେ ଏଠି ହେଲେ ଉପନୀତ
ତାଙ୍କ ଶରଣ ନ ଥାଏ ଫେରାବା ନିମିତ୍ତ ।
ଅବତାର ପୁରୁଷେ ବି ଆସିଲେ ଏ ସ୍ଥଳେ
ମହା ସମାଧିରେ ଲୀନ ଅତି ଅଲ୍ପକାଳେ ।
ଘୋର ଅଦୈତ୍ୟାନୁସାରେ ଏତେ ଦିନ ଥାଇ
କେମନ୍ତେ ଶରୀର ଧରି ରହଲେ ଗୋସାଇଁ ।
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ ! ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚଣିତ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କଥନ ।
“ନ ଭବରେ ଗତ ହେଲୁ ଦିନସ ରକ୍ତମା
ସେ କଥା କହିଲେ ମୁଁହି ନ ପାରିଲି ଜାଣି ।
ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାୟେ ସଦା ପଡ଼ିଥାଏ ତଳେ
ମୁହେଁ ନାକେ ପଶିଯାନ୍ତି ମାଛ ପଲେ ପଲେ ।
ଧୂଳିଧୂସରୀତ କେଶ ବାନ୍ଧିଗଲୁ ଜଟା ।
ଶୌଚାଦି ଯିଦ୍ଦାନେ ନଷ୍ଟ ସବୁ ଲୁଗାପଟା !
ପକ୍ଷୀମାନେ ବସି ଶିଖର ନିର୍ଭୀକ ଅନ୍ତରେ
ଶାନ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଖୋଜନ୍ତି ଚଞ୍ଚୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ।
କୌଣସି ବିଷୟେ ମୋର ନ ରହୁଲୁ ଜ୍ଞାନ
ଏ ଦେହର ହୋଇଥାନ୍ତା ନିଷ୍ପତ୍ତ ପତନ ।
ଦୟାମୟୀ ଦେବୀ ଜଗଦାତ୍ମିକ କୃପାରେ
ଏ ସମୟେ ସାଧୁ ଜଣେ ଆସିଲେ ଏଠାରେ ।
ଦର୍ଶନ ମାଟିକେ ସେନ୍ଦ୍ର ଜାଣିଲେ ସହର
ଜଗତ କଲ୍ୟାଣକର ଅଟେ ଏ ଶରୀର ।
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଯଥେ ହୋଇବ ସାଧକ
ଏମନ୍ତ ଭୁକ୍ତି କଲେ ଯନ୍ତ୍ର ସୁରକ୍ଷିତ ।
ତାଙ୍କ ପାଶେ ଥିଲୁ ଗୋଟିଏ ମୋଟା ବୁଲବାଡ଼ି
ମୋ ଶରୀରେ କୋରେ ତାକୁ ଦିଅନ୍ତେ କରୁଡ଼ି ।
କେତେ ଶ୍ରମ ପରେ ଯଦି କୌଣସି ସମୟ
ଦେଖନ୍ତେ ସ୍ଥଳରେ ଜ୍ଞାନ ହୋଇଛି ଉଦୟ ।
କ୍ଷୀର କମ୍ପା ବାଲି ଭଳି ତରଳ ପଦାର୍ଥ
ମୁହେଁ ତାଳି ଦେବାପାଇଁ ହୁଅନ୍ତେ ସମର୍ଥ ।
ସେଥିରୁ କହିତ ମାତ୍ର ଉଦରକୁ ଯାଇ
ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କଲ ଦେହ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।

କେବେ ପୁଣି କିଛିମାତ୍ର ନ ଯାଇ ଉଦରେ
ଦେଲୁ ମାତେ ଗଡ଼ିପଡ଼େ ସବୁହିଁ ବାହାରେ ।
ଏ ଭାବେ ଅନାଦ ହେଲୁ ଛମେ ଛଅ ମାସ
ତା ପରେ ମୋ ପତି ହେଲୁ ଦେଶଙ୍କ ଆଦେଶ ।
‘ଲୋକ-ଶିକ୍ଷା ହେଉ ଭବେ ତବ ଆଗମନ
ଭବ ଦେହଅଥା ରୁଦ୍ଧେ ତେଣୁ ଅନୁକ୍ଷଣ ।’ ”
ଅକ୍ଷୟର ଜଗଦମ୍ବା ମଧୁର ଗୁହ୍ୟତା
ରକ୍ତ ଆମାଶୟେ ହେଲେ ଶୟାରେ ଶାୟିନୀ ।
ତାକତର ବବରାଜ ଦେଖିଲେକ ଯେତେ
ପ୍ରାଣ ଆଶା ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ଅଲଗା ସମସ୍ତେ ।
ହୃଦୟ ହୋଇଣ ତହିଁ ଭବତ ମଧୁର
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାସେ ଧାନମାନ କାଳୀଙ୍କ ମନ୍ଦର !
ଦେଶଙ୍କ ପୟରେ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ଜଣାଇଣ
ବାବୁଲ ପରାୟେ ପଲ୍ଲ ପାଶେ ଆଗମନ ।
କାରଣ ପୁଣ୍ୟେ ତାକୁ କରୁଣାସାଗର
କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସବୁ କଥା ଫେଡ଼ିଗଲୁ ମଧୁର ।
ସକରୁଣ ବାନ୍ଧ୍ୟ ଶୁଣି ପଲ୍ଲ ଭଗବାନ
ଦୟାଦ୍ରୁ ଚିତ୍ତରେ କଲେ ଅଭୟ ପଦାନ ।
ଶୁଦ୍ଧ ହୁଅ ନାହିଁ ରୁଦ୍ଧେ କହିତ ମାତର
ଆଶ୍ୱେନୀ ଲଭିବ ନିଶ୍ଚେ ଗୁହ୍ୟତା ରୁମ୍ଭର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଭୟ ବାଣୀ ଶିରୋଧାରୀ କରି
ମଧୁର ଆପଣା ଗୁହ୍ୟ ଅଭିଳେଖ ଫେରି ।
ସେହିଦିନୁ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହେଲେ ବ୍ୟାଧିମୁକ୍ତ
ଆମାଶୟ ଶେଷେ ଦେବ ହୋଇଲେ ଆତ୍ମାନ୍ତ ।
ଛଅ ମାସଯାଏ ଭୋଗି ବହୁତ ଯନ୍ତ୍ରଣା
ଆଶ୍ୱେନୀ ଲଭିଲେ ଶେଷେ ପଲ୍ଲ ଜଗବାନ ।
ଶ୍ରୀ ପଲ୍ଲ ବୋଲନ୍ତି “ଏହି ପୀଡ଼ାଦ୍ୱାରା ମୋର
ସାଧନ ହୋଇଲା ବିଶେଷରେ ଉପକାର ।
ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି ମନ ସମାଧିରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ
ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାରେ ସୁବେଶିଲୁ ଆସି ।
ମାନବ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱର କାର୍ଯ୍ୟ କମ୍ପନ୍ନ ଆଚରଣେ
ସକ୍ଷମ ହୋଇଲୁ ପୁଣି ତାର କହୁଦିନେ ।”
ବାଚସ୍ପତିର କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗପତି
“ମନ ମୋର ସଦା ଶୁଦ୍ଧେ ନିବିଡ଼ିଲେ ଛିଡ଼ି ।
କେବଳ ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ସକାଶେ
ବଳାକାରେ ରଖିଥାଏ ତାକୁ ନିମ୍ନଦେଶେ ।

ବାସନାବିଘ୍ନ ମନେ ପାଏ ନାହିଁ ବଳ
 ହୃଦେ ପୋଷେ ତେଣୁ ସ୍ଵଳ୍ପ ବାସନା କେବଳ ।
 ଜଳପାନ କରିବ ବା ଗୁଡ଼ାଖି ଟାଣିବ
 ଅମୃତକୁ ଦେଖିବ ବା ଆଳାପ କରିବ ।
 ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଷ୍ଟୁତ୍ ବାସନା ପ୍ରବୃତ୍ତି
 ପୋଷିବୁ ହୃଦୟ କୋଣେ ସନ୍ତପନେ ଅତି ।
 ଯେ ବାସନା ବଳେ ମନ ଆସି ନିମ୍ନଦେଶେ
 ପୁନଃ ପୁନଃ ଧାଇଁଯାଏ କ୍ଷଣେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵଦେଶେ ।
 ପୁନଶ୍ଚ ଭାବକୁ ସେହୁ ବାସନା ସାହାଯ୍ୟେ
 ବଳାକାରେ ଟାଣିରଖେ ଏ ମରତ ରାଜ୍ୟେ ।”
 ପାଣିଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ହେବୁ କରୁଣାସାଗର
 କେତେ ଯେ ବ୍ୟାକୁଳ ଭାର ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ।
 ଅଯାଚିତ ଭାବେ କୃପା ହୁଏ ବିଚରଣ
 ଶ୍ରଦ୍ଧାଶେ ଅଶ୍ରୁଜା କର୍ପା ଆରେ ବାୟୁ ମନ !
 ସାଧନ ଭଜନସ୍ଥାନ କଳିକାଳ ଏବେ
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନାଦର କିଙ୍କର ସରବେ ।
 ଧରାକୁ ଦେଖନ୍ତୁ ସରା ଯେ ଅରେ ମାତର
 ଆତ୍ମିକ କରଣେ କ୍ଷମ କୌଣସି ପ୍ରକାର ।
 କମ୍ପା ବଳ୍ଲୁପତ୍ର ପୁଷ୍ପ ଚୁଲସୀ ଧରଣ
 ଅହଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତେ କରେ ଇଷ୍ଟ ଆରାଧନ ।
 କମ୍ପା ବ୍ରତାଦ ଆଚର କାମନା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ
 ବିପ୍ରକ୍ତ ଭୋଜନ ଦେଲ ପାରଣା ଦିବସେ ।
 କମ୍ପା ପର୍ଯ୍ୟଟନ କରି କାଣୀ ବୃନ୍ଦାବନ
 ଦାନ ଦୁଃଖୀଜନେ ବିଚରଣ କରୁ ଧନ ।
 କି ଅବଂ ଶରୀରେ ମାଣ ହସନାମ ଗ୍ରହ
 ଜପମାଳା ଧରି କଲ୍ପ ଶଶିକାଳ ଜପ ।

ନେଲି ନାଲି ଶୁକୁପାଟ ତମନେ ପିନ୍ଧଣ
 ରେଣୁମର ନାମାବଳୀ ଶରୀରେ ମଣ୍ଡିତ ।
 ଭରବତ, ଚଣ୍ଡୀପାଠ କରି ଆଡ଼ମ୍ବରେ
 ଭକ୍ତି-ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ପିଟିଲି ଜନସମାଜରେ ।
 ବଦନେ ରଚିଲ ହରି, ଚିତ୍ତେ ହରି ନାହିଁ
 ଏ ଭାବେ ଗଳିଲେ ହରି ପାଲବେ ବା କାହିଁ !
 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ନ ଥାଇ ହରି ବୃଥା ଆଡ଼ମ୍ବର
 କଳିଯୁଗ ପାଣିଞ୍ଜର ଏମନ୍ତ ବେଢ଼ର ।
 ଯେତେ ‘ଛନ୍ଦ୍ର ତ୍ୟାଗୀ ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପୁରୁଷ
 ବାହାରେ ବେରାଗ୍ୟ ମାତ୍ର, ଚିତ୍ତେ ସୁଖ ଆଶ ।
 ଶିରେ ଜଟା ଭାରି ଅଙ୍ଗେ ଗୌରବ ବସନ
 ହରିକୁ ନ ସେବି, ସେବା କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ ।
 ସଦା ରତ ଆତ୍ମସୁଖେ, ଧର୍ମଜ୍ଞାନସ୍ଥାନ
 ନାମେ ଧର୍ମ ଆଚରଣ ନାରାଜା ପ୍ରଧାନ ।
 ଧର୍ମସ୍ଥାନ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥାନ ପ୍ରାଣିଗଣ ଏବେ
 କିଏ ହରି, କାହିଁ ହରି, ମିଳନ୍ତି କି ଭାବେ,
 ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ହୃଦୟେ କିନ୍ତୁ
 ଏମାନେ ବୁଝିବେ କିସ ସାଧନର ତତ୍ତ୍ଵ ।
 ଯେ ସାଧନ କଲେ ପ୍ରଭୁ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ
 ମହେଶ୍ଵର କର୍ମିତ କାୟ ସେ ସବୁ ଶୁଣିଲେ ।
 ସାଧନର ଫଳ ଯାହା ଯାଇଛନ୍ତି ରଖି
 ଅନିତ୍ୟେ ମାରିଛୁ ମନ ! କମ୍ପା ତା ଉପେକ୍ଷି ।
 ଗାଥ ମନ ! ଭଜ ମନ ! ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ
 ଅବହେଳେ ରୁଚିଯିବ ଏ ଭବ ବନ୍ଧନ ।
 ନିତ୍ୟ ସୁଖେ ସୁଖୀ ହୋଇ ହେବୁ ରେ ଅମର
 ବେଳ ଆଉ ଆଉ ଏବେ ହୁଅ ଅଗ୍ରସର ।

ବ୍ରହ୍ମୋଦୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରାମ ସାଧନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାକଲ୍ପତରୁ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବିଭଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
 ଅପାର କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ ।

ସାଧନେ ଶୁଣ ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳା ଗାଥା
 ନିବ୍ୟାସିତ ହୁଏ ଯହିଁ ନିତ୍ୟ ସଦା ।
 ତେଜ ମନ ! ଏ ଅଳିକ ଭବ-ସୁଖ-ଆଶା
 ରାମକୃଷ୍ଣ-କଲ୍ପତରୁ ତଳେ କର ବସା ।

ନିତ୍ୟ ସ୍ବାଦ କରଣ ତା ପୁରସ୍କାର ଫଳ
ମହାନନ୍ଦେ ନୃତ୍ୟ କରି ଗାଇ ହରକୋଳ ।
ଜ୍ଞାନରାଜ୍ୟ ଅତିକ୍ଷମି ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
ବିଜ୍ଞାନ ରାଜ୍ୟରେ ଏବେ ନିରନ୍ତର ବାସ ।
ଶାସ୍ତ୍ରଗତ ଅମାନ୍ୟ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନା
ଯେତେ ଆଚରଣେ ତାର ନ ହୁଏ କଳନା ।
ବୈଦିକ ଯୁଗ୍ମ ଆରମ୍ଭି ଏ ପୁଣ୍ୟ ଭରତେ
ଯେତେ ମତ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା ଧର୍ମପଥେ ।
ବେଦବେଦାନ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱାଦି ଦର୍ଶନ ପୁରାଣ
ସେ ସବୁ ମତରେ ଯେତେ ପତ୍ତା ପ୍ରଚଳନ ।
ଏକେ ଏକେ ସାଧୁ ପ୍ରଭୁ ଆପଣା ଖବନେ
ପ୍ରବେଶିଲେ ସେ ସବୁର ଚୁଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରମାଣେ ଏବେ ଚିତ୍ତ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ
ଯେହୁ କରୁଛନ୍ତି ଲୀଳା, ସେହୁ ପୁଣି ନିତ୍ୟ ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ସାକାରେ ଦୃଷ୍ଟ, ସେହୁ ନିରାକାର
ଅନନ୍ତ ରୂପର ସେହୁ ଅଟନ୍ତି ଆଧାର ।
ବେଦ ଯାହାଙ୍କ ବିଷୟ କରଇ ବର୍ଣ୍ଣନ
ପୁରାଣ ତାଙ୍କର କଥା କରଇ ଗୀର୍ତ୍ତନ ।
ବେଦାନ୍ତ ସ୍ବରୂପ କରେ ଯେଉଁ ବିଭୁ କଥା
ତତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଭଣଇ ଯେ ତାଙ୍କ ଗୁଣଗାଥା ।
ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ ହେଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ
ପରିଦାନନ୍ଦ ବିଭୁହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଟେ ଏକ ।
ଯେଉଁ ମତ ଅନୁସର ଯାନ୍ତୁ ଯେ ଭଜିଲୁ
ତାହାକୁ ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମଣି ଅନ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦିଲୁ ।
ବିଶେଷ ଭବର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଣ ଏସନ
ଧର୍ମ ଜଗତକୁ କରିଦେଲୁ ଛନ୍ଦ ଭିନ୍ନ ।
ସେଥିମଧ୍ୟେ ସାମନ୍ତ୍ରୀୟ ସ୍ଥାପନାଭିପ୍ରେୟେ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନରକାୟେ ।
ନିଜେ ସାଧୁ ଦେଖାଇଲେ ବିଶ୍ୱଜନ ପାଶ
ସକ୍ତିଦାନନ୍ଦ ବିଭୁ ହିଁ ସବୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
ତଦନ୍ତେ ବାସନା ହେଲୁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ
କି ତତ୍ତ୍ୱ ନିହତ ଅଛି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧର୍ମରେ ।
ସେ ସକଳ ତତ୍ତ୍ୱମାନ ଜାଣିବା କାରଣ
ଯେ ସାଧନ ଆରମ୍ଭିଲେ ତାର କଥା ଶୁଣ ।
ଗୋବିନ୍ଦରାୟ ନାମରେ ଥିଲେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି
ଧର୍ମପିତା ଯାହାଙ୍କର ଅତି ଅନୁରକ୍ତ ।

ନରମ ଲଭିଣ ସେହୁ ଷ୍ଟ୍ରୀସୁ କୁଳରେ
ପାରଦର୍ଶୀ ଥିଲେ ପାର୍ବ ଆରଣ୍ୟ ଭଣ୍ଡାରେ ।
ନାନାବିଧ ଧର୍ମ ମତ ଆଲୋଚନା କରି
ଇସ୍ଲାମ ଧର୍ମରେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଲୁ ଭରି ।
ଏଥିରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାକ୍ଷା ଦେନ ଯଥାସ୍ବତ
ସାଧନାରେ ମନ୍ତ୍ର ଯଥା ଇସ୍ଲାମ ପଦ୍ଧତି ।
ସୁଦୃଢ଼ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଭୁକ୍ତ ପ୍ରେମିକ ଗୋବିନ୍ଦ
କୋରାଜ ପଡ଼ିଣ ନିତ୍ୟ ଲଭିଲେ ଆନନ୍ଦ ।
ନାନାଦେଶ ପରିଭ୍ରମି ସାଧକ ଦେବେଶ
ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରରେ ଆସି ଏକାଲେ ପବେଶ ।
ସାଧନାକୁଳ ସ୍ଥାନ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳ
ଦର୍ଶନ କରିଣ ଚିତ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ବହୁଳ ।
ଆସନ ବିସ୍ତାର କହିଁ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେବେଶ
ଆଶ୍ୱାଜ ଧାନରେ ମନ କଲେ ସନ୍ନିବେଶ ।
କଷ୍ଟପ୍ରତି ତାହାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଭକତି
ଦର୍ଶନ କରିଣ ପ୍ରଭୁ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ଅତି ।
ଅନେକ ସାଧକ ଏହି ପଥ ଅନୁସର
ଦିବାନିଶି ଯାପୁଛନ୍ତି ଆଶା ଜପ କରି ।
ଶିଶୁର ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ପଥ
ଏକାବେ ମଗନ ହେଲେ ସବୁ ଭବନାଥ ।
ସେଥିର ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣିବା କାରଣ
ଦରବେଶଠାରୁ ଦାକ୍ଷା କଲେକ ବ୍ରହ୍ମଣ ।
ଯେକାଲେ ସାଧୁଲେ ପ୍ରଭୁ ଯେଉଁ ଧର୍ମମତ
ତା ନିୟମ ଅନୁସର କାର୍ଯ୍ୟେ ହୋଇ ରତ ।
ଆଶାମୟ ଦାକ୍ଷା ନେଇ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟେ
ଆଚରଣ ଇସ୍ଲାମୀ ଦେବେଶ ପରାୟେ ।
ଆଶ୍ୱାଜ ଭବରେ ମନ୍ତ୍ର ଥାଇ ନିରନ୍ତର
ହୃଦୟାଳି ଭାବ ମନ୍ତ୍ର ଏକାବେଲେ ଦୂର ।
ଦେବଦେବୀକୁ ପ୍ରଣାମ କଥା ଥାଇ ଦୂରେ
ଦର୍ଶନେ ନ ବଲେ ମନ ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରମାଣରେ ।
କିନ୍ତୁ ଶୋଭିଣ ସର୍ବଦା ବସ୍ତ୍ର ପରଧାନ
ପ୍ରାତଃ ସନ୍ଧ୍ୟା ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ନମାଜ ପଠନ ।
ହୃଦୟାଳି ଭୋଜନରେ ନୋହୁଲୁ ପ୍ରବୃତ୍ତି
ସବନ ପାକ ଭୋଜନେ ଇଚ୍ଛା ବଳବତ୍ତା ।
ହୃଦୟର ଭାବ ଜାଣି ଭକତ ମଧୁର
ଗୁଣାଇଲେ ଶ୍ରୀଦେବକୁ ନାନା ପରକାର ।

ଦେବରାୟେ ଅବଶେଷେ ହୋଇଲେ ସମ୍ମତ
 ମୁସଲ୍‌ମାନ ଖାନା ଶୁଦ୍ଧ କରିବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
 ଏମନ୍ତ ଆଦେଶ ଲଭି ମଥର ମୋହନ
 ମୁସଲ୍‌ମାନ ପୃଷ୍ଠପାତ କଲେ ନିସ୍ତୋଜନ ।
 ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶମତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାତକ
 ରାଜ୍ୟ ଯେ ନାନାବିଧ ଖାଦ୍ୟ ଯାବନିକ ।
 ପାତକକୁ ହିନ୍ଦୁଭଳି ଲୁଗାପିନ୍ଧା ଦେଖି
 ଗୋପନେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ମଥୁରାକୁ ଡାକ ।
 ଏ ଭାବେ ବସୁ ପିନ୍ଧିବା ଅବଧି ଅଟଇ
 କୁଣ୍ଡ ଖୋଲି ରାଜବାଲୁ କହୁ ହୁଏ ଯାଇ ।
 ଖାଦ୍ୟେ ପିଆଜ ଲପ୍ତଶ ଗନ୍ଧର ସମ୍ଭାର
 ଆହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଚିହ୍ନେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
 ଯାବନିକ ହାବ ଭାବ ଶ୍ରବଣ ଅନ୍ତରେ
 ତା ଦେଖି ଭଟ୍ଟଜା ହୁକୁ କହିଲେ ଖୋଧରେ ।
 “ଏକ ଦେଶେ ମାମୁଁ ! ତବ ଅନ୍ୟାୟାଚରଣ
 ଯବନ ବେଶର କିମ୍ପା ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇଣ ?
 କିନ୍ତୁ ତବ ଶୁଦ୍ଧ ନିଷ୍ଠାସ୍ଵାସ ସପ୍ରକୃତେ
 ଲୋକେ କି କହିବେ ଭଲ ଏମନ୍ତ ଦେଖିଲେ ।
 କୁଣ୍ଡ ଖୋଲି ବସୁ ପିନ୍ଧି କହିବାକୁ ଲଳି
 ଯଜ୍ଞସ୍ୱର ଫଳି ପଡ଼ି ଫିସନ୍ଧ୍ୟା ନମାକ ।”
 ସକାତରେ ଦେବରାୟେ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 କହିଣସି ଶୁଭ ନାହିଁ ମୋହର ଏଥରେ ।
 କିଏ ଯେତେ ସଦାବେଳେ ହୃଦୟରେ ଆଇ
 ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋତେ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରଇ ।”
 ବୁଝାଇଲେ ହୁକୁ ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ପରକାର
 ବୁଝି ନ ବୁଝିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର ।
 ମସ୍ତକଦେ ନମାଇ ପାଠ ଇଚ୍ଛା ବଳନୟ
 କାର ଶକ୍ତି ଅଛି ସେଧବାକୁ ତାର ଗତି ।
 ବାଧାବିଘ୍ନ ନ ମାନିଲେ ସେ ଇଚ୍ଛା କିସ୍ତ
 ମସ୍ତକଦେ ଧାଇଁଲେ ଦେବ ଗୋପନେ ନିରତ ।
 ମାମୁଁଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ହୁକୁ ଆପଣା ମନ୍ଦିରେ
 ଚରୁଦିଗେ ଅନୁପ୍ରାଣେ କାତର ଅନ୍ତରେ ।
 ନିକଟସ୍ଥ ମସ୍ତକଦେ କଲରୁ ପରାନ୍
 ଦେଖିଲେ ନମାଜେ ମନ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 କିଏ ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ମସ୍ତକଦେ କାହାର
 ନମାଜ ପଡ଼ନ୍ତି ଯହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାକୁର ।

ନିର୍ଦ୍ଦିତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଗତ ବାଲକ ଅଗ୍ରତେ
 ଗୁରୁଜନ ଭେଟିଲେକ କେହି ଅକସ୍ମାତେ ।
 ପଶଙ୍କିତ ଯଥା ସେହୁ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନେ
 ହୁକୁଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ତଥା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନେ ।
 ହୃଦୟ ତାହାଙ୍କୁ କିଛି କହିବା ଆଗରୁ
 ବିନୟେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ ।
 “ନ ଦେନ ମୋହର ଦୋଷ କହୁଅଛି ସତେ
 କେ ଯେତେ ଅଖିଲ ଏଠି ବଳାକାରେ ମୋତେ ।”
 କହିଲେ ଏ କଥାମାନ କରୁଣେ ଏମନ୍ତ
 ପାଷାଣ ହେଲେହେଁ ଚିତ୍ତ ହେବ ଦୁଃଖଭୂତ ।
 ରୋଷ ପରିବର୍ତ୍ତେ ହୁକୁ ସମାଦର ସହ
 ଫେରାଇ ଆଣିଲେ ତାଙ୍କୁ ଆପଣାର ଗୁହ ।
 ଏ ଭାବରେ ତିନି ଦିନ ଆଇ ଗୁଣଧାମ
 ଇସ୍‌ଲମୀ ଧର୍ମମତେ ହେଲେ ସିଦ୍ଧକାମ ।
 ପଥମେ ଏକ ଗମ୍ଭୀର ଦୀର୍ଘ ଶୁଶ୍ରୁଷା
 ପୁରୁଷପ୍ରବର ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପ ଧରି,
 ଉଷା ହେଲେ ଶୂନ୍ୟ ପଥେ ପ୍ରଭୁ ଦେବ ପାଶେ
 ଦର୍ଶନେ ବୁଝିଲୁ ଚେତା ଭାବର ଆବେଶେ ।
 ସରୁଣ ବସତ ରୂପ ଦର୍ଶନ କରଣ
 ରୁଷାସ ନିର୍ଗୁଣ ବୃନ୍ଦେ ମନ ହେଲୁ ଲୀନ ।
 ହିନ୍ଦୁ ଆଉ ମୁସଲ୍‌ମାନ ଏହି ଦୁଇ ଜାତି
 ଭାବତରେ ବହୁକାଳୁଁ କଲେହେଁ ବସତି ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାର ପ୍ରବାହ କିମ୍ବା ଆସୁର ବେଶର
 ପରସ୍ପର ଦୁର୍ଜେୟ ଅଟେ ବରାବର ।
 ଫଳେ ଏକ ଆଗେକକୁ ଭିକ୍ଷା ପୂଣ୍ୟ ନେହେ
 ନିରତେ ଯେ ନିରେଖଇ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏଥେ ।
 ସବଶକ୍ତିମାନ ବିଭୁ ପ୍ରଭୁ ଅବତାରେ
 ନିଜେ ସାଧି ଦେଖାଇଲେ ଜନ ସମାଜରେ ।
 ଭିକ୍ଷାପୂଣ୍ୟ ଆଉ ସବୁ ଅଜ୍ଞାନୁଁ ସମ୍ଭୁତ
 ଏକହିଁ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନ, ଭିନ୍ନ ମାତ୍ର ପଥ ।
 ବୃଥା କଳହ ତେଜଣ ଆସ ଆସ ଭାବ !
 ଅନନ୍ତେ ଭଜିବା କଳତରୁ ମୂଲେ ଆର୍ତ୍ତ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ ଅଟନ୍ତି ଭବେ ମହାକଳ୍ପ ଦ୍ରୁମ
 ଯେ ଯା ଶୁଦ୍ଧେ, ତାହା ପାଏ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନସ୍ତାମ ।
 ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ଯେତେ ଅବତାର
 ପଶୁଣିଲେ ଏକ ଏକ ଭାବ ବିଭୁଙ୍କର ।

ଏ ଅବତାରରେ ଦୃଷ୍ଟ ତାର ବୈଳକ୍ଷଣ
 ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦ ଦମ୍ଭଭୁତ ଏଠାରେ ମିଶିଣ ।
 ସାମାନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ
 ଚକ୍ଷୁରେ ଚାହିଁବା ଶବ୍ଦ ନାପ୍ରକଟ କ୍ଷଣକେ ।
 ଦୁଇଜ ଭୂମିରେ ମନ କେବେ ବିଚରଣ
 କେବେ ବା ଅଦ୍ବୈତ ଶବ୍ଦେ ରହନ୍ତି ମଗନ ।
 ମନ ମଧ୍ୟେ ନ କଲେ ହେଁ କୌଣସି ସ୍ବକଲ୍ପ
 ସ୍ବତଃ ସାମ୍ପ୍ରମାନ ଚିତ୍ତେ ଅଦ୍ବୈତ ପ୍ରଦାୟ ।
 ଚରାଚର ପ୍ରାଣୀ ଅବା ବସ୍ତୁ ମାତ୍ରକେ
 ଚିଦାନନ୍ଦ ବୁଝିବ ଅଂଶ ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ।
 ସମସ୍ତେବେ 'ଛନ୍ତି ବହୁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ
 ପ୍ରକଟ ବା ଅପ୍ରକଟ ଆଧାର ଭେଦରେ ।
 ପାଦଭୈମ ଶବ୍ଦ ଏବେ ପ୍ରକଳ ଏପରି
 ସଂକ୍ଷେପେ ଶୁଣ କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ତାହାର ।
 ମନ୍ଦିର-ଉଦ୍ୟାନେ ଥରେ ଯାଏ ବୁଦ୍ଧି ହେଉ
 ବିନାମୁଲ୍ୟେ ଦାସ ନେବା ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ସେଥୁ ।
 ଲୋଭ ପରବଶେ ନିଶ୍ଚୟ ପାପିଆ ଜଣେକ
 ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟର ଲାଗି ଦାସ କାଟିଲୁ ଅନେକ ।
 ଦିନମଣି ଅସ୍ତାତଲେ ଗୁଡ଼ିବାର ଦେଖି
 ବାଞ୍ଛନ୍ତି ପ୍ରକାଶ ଗୋସ୍ଥ ଦାଣ୍ଡେ ନେବ ବିକି ।
 ଗୁରୁଭାବ ଟେକିବାକୁ ଦେହେ ନାହିଁ ବଳ
 ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ହୋଇଲୁ ବିଫଳ ।
 ଦୂରରୁ ବ୍ୟାପାର ଦେଖି ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 ମହାଶବ୍ଦ କ୍ଷଣେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଉଦ୍ଭିଳଇଁ ।
 ଜ୍ଞାନରୂପୀ ଆତ୍ମା ଯାର ଦୃଢ଼େ ବିଦ୍ୟମାନ
 ସେ କିପରି କରଇ କର୍ମ ଅଜ୍ଞାନ ସମାନ ।
 ଶ୍ରେ ରାମ ! ବିବିଧ ଲୀଳା ଅଟଇ ଗୁରୁର
 ସମାଧିପ୍ତ ହେଲେ କ୍ଷଣେ ଗଲି ଏ ପ୍ରକାର ।
 ଆରେକ ଦିବସ ଅତି ସାମାନ୍ୟ ବିଷୟେ
 ମହାଶବ୍ଦ ଉଦ୍ଭାସନ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ୟେ ।
 କୌଣସି ବାଳକ ତାର ଚପଳତା ବଶେ
 ଗୁଞ୍ଜିଥିଲୁ କାଠି ଖଣ୍ଡେ କଙ୍କୀ ଗୁହ୍ୟ ଦେଶେ ।
 ଉଡ଼ିଗଲୁ ଯେମନ୍ତ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କର
 ଦର୍ଶନେ ବ୍ୟଥିତ ଚିତ୍ତ କରୁଣାସାଗର ।
 ନିମିଷକେ ମହାଶବ୍ଦ ହୋଇ ଉଦ୍ଭାସିତ
 ଚିତ୍ତରେ ଶ୍ରୀ ଦେବସ୍ବୟ ହେଲେ ନିମଜ୍ଜିତ ।

ତଦନ୍ତେ ଶୁଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ଭାସ୍ୟ କରି
 “କେ ବୁଝିବ ଉଦ୍ଭାସ ! ମହୁମା ଗୁରୁର ।
 ଆପଣା ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଆପେ କରିଲ ଏସନ”
 କହୁଁ କହୁଁ ହାସ୍ୟରେଲେ ଶୁଣିଲୁ ଗଗନ ।
 ଆରେକ ଦିନ ମନ୍ଦିର ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟର
 ନବ ଦୃଶ୍ୟଦଳେ ଥିଲୁ ଶୋଭିତ ଯେଠାର ।
 ଦେବଜ୍ଞର ଦୃଷ୍ଟି ତହିଁ ପଡ଼ିଲୁ ଯେମନ୍ତ
 ପ୍ରାଣ, ମନ ଏକାଦେଲେ ଆକୃଷ୍ଟ ଏମନ୍ତ ।
 ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମହାଶବ୍ଦ ହୋଇଣ ଉଦୟ
 ସ୍ଥାନଟିକୁ ମନେ କଲେ ଯେହ୍ନେ ନିଜ କାୟ ।
 ସହସ୍ରା କୌଣସି ଲୋକ ତା ଉପକଟରୁ
 ପାଦେ ଦଳି ଶୁଣିଗଲୁ କାର୍ଯ୍ୟେ ଅନ୍ୟମୁଖ ।
 ଏମନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ତହିଁ କଲେ ଅନୁଭବି
 କି ବୁଝିବେ ତାର ମର୍ମ ମାୟା-ମୁଗ୍ଧ ଶବ୍ଦ ।
 ଏ ସମୁଦ୍ରେ ଯା କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଦେବସ୍ବୟ
 ଶୁଣି ଆରେ ବାୟା ମନ ଚିତ୍ତ କରି ଥୟ ।
 “କେହି ଶୁଣିଗଲେ କା’ର ବକ୍ଷୋପର ଦେଇ
 ଯେପରି ଖବୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ତାହାର ହୁଅଇ ।
 ସେହୁପରି କଷ୍ଟ ସେ ମୁଁ କରି ଅନୁଭବ
 ପ୍ରକାଶ କରି ନ ହୁଏ ବାକ୍ୟେ ସେ ସରବ ।”
 ଛଅପଦ୍ଧା କାଳ ଏହି ଶବ୍ଦାବେଶେ ଥାଇ
 ଶ୍ରେଣିରେ ସେ କଷ୍ଟ ତାହା କହି ନ ହୁଅଇ ।
 ଗଙ୍ଗାତୀରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଆଉ ଦିନେ
 ଶବ୍ଦେ ଗଦ ଗଦ ତାର ଶୋଭା ଦରଶନେ ।
 ଏକାଲେ ଲାଗିଲୁ ପାଟେ ନାବ ଦୁଇଖଣ୍ଡ
 ମାରିଯାବ ଉତ୍ତରଣ କଲହରେ ଭୁଣ୍ଡ ।
 ସେ କଲହ ଫମେ ଫମେ ବଢ଼ିଲ ଏମନ୍ତ
 କୋଧବଶେ ସେମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ହେଲୁ ଲୁପ୍ତ ।
 କୌଣସି ନଳିନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ବଳ ପୁଷ୍ପରେ
 ମାଣଦେଲୁ ଗୁପ୍ତତାଏ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଶବ୍ଦରେ ।
 ଏ ଦୃଶ୍ୟଟି ନିରେଖିଣ ଦେବସ୍ବୟଙ୍କର
 ଅନ୍ତରେ ହୋଇଲୁ ଗୁରୁ ବ୍ୟଥା ଏ ପ୍ରକାର ।
 ସହ ନ ପାରିଣ ତାହା କାହିଁଲେ ଏପରି
 ନିଜେ ମାତ୍ର ଖାଇଛନ୍ତି ସତେକି ଯେସନ ।
 ମାମୁଙ୍କ ଫଳନ ଶୁଣି ରଣଜା ଦୃଢ଼ୟ
 ଘଟଣା ଜାଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର ଅଭିଶପ୍ତ ।

ମାମୁଙ୍କ ପର୍ମାପେ କୃଷ୍ଣ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
 ପୁଷ୍ପଦେଶ ନିରେଶିଣ ହେଲେ ଚମକିତ ।
 “କେ ଅଟେ ସେ ନରାଧମ ପାମର ବଢ଼ର
 ଯେ କଲ ଚୁମ୍ବକ୍ତ ମାମୁଁ ! ଏପରି ପ୍ରହାର ।
 ପୁଷ୍ପଦେଶ ଦିଶୁଅଛି ଆରକ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ମନେ ହୁଏ ବୁଦ୍ଧିଭର ଆଦାତ ଯେମନ୍ତ ।
 ଅଙ୍ଗୁଳିର ଚନ୍ଦ୍ରମାନ ଦିଶେ ଜଳ ଜଳ
 ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବେ ଆଦାତ କଲ କିଏ ସେ ବାଉଳ ।
 ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ମୋରେ ସେହି ପାମରକୁ
 ଦୁଧା ନ କରିବି ତାର ଶର ଛେଦିବାକୁ ।”
 ଧୀର ଭାବେ ପ୍ରଭୁ ତହୁଁ କହିଲେ ହୃଦୟେ
 “ମାରି ନାହାନ୍ତି ତ ମୋତେ ଏ ମାଣ୍ଡୀ ନିରାୟେ ।

ବିବାଦେ ନାହିଁକ ଦଳ ହେଲେ ମରାମଣ
 ତାହାର ଆଦାତ ଚନ୍ଦ୍ର ପୁଷ୍ପରେ ମୋହଣ ।”
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି ହୃଦୟ ଗ୍ରମିତ
 କେ ବୁଦ୍ଧିବ ତବ ଲୀଳା ପ୍ରଭୋ ଜଗନ୍ନାଥ !
 ଏ ବିଶ୍ୱକଳ୍ପନ ଭବ ଦେଖିଛୁ କି ମନ !
 ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦେ ରହୁ ତୁ ମଗନ ।
 ଦୟାବହ ଦେବରାୟ ଦେଲେ ଦିବ୍ୟ ନେତ୍ର
 ଅକ୍ଳେଶେ ଦେଖିବୁ ତେବେ ଦିବ୍ୟ ଲୀଳା ଚିତ୍ର ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ପାନ କଲେ ତରସିବୁ ଭବ ପାଶବାର ।
 ବିମୁଖ କମ୍ପାଇ ରୁହ ସେହି ସୁଧାପାନେ
 ଏତେ ଭୋଗି ସୁଦ୍ଧା ଚେତା ନ ଆସିଲ ମନେ ।

ବେଳ ଥାଉ ଥାଉ ଘେନ ଶ୍ରୀପାଦେ ଆଶ୍ରୟ
 କରୁଣା କରିବେ ନିଶ୍ଚେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ସାଧନ ଭଜନ ସମୟରେ କେତେ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ସହିତ
 ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ମିଳନ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା
 ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କ ମତାମତ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲୁକରୁ
 ଅପାର କରୁଣାପିତ୍ତ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ସାନ ଉଦ୍ଧାରଣ ।
 ସାଧନ କରିଣ ପ୍ରଭୁ ଯେ ଅବସ୍ଥା ଲବ୍ଧ
 ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଶାସ୍ତ୍ର ଯାହା ଅଛି ଲିପିବଦ୍ଧ ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆସି କେତେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ
 ପ୍ରକାଶିଲେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ତାଙ୍କ ମତାମତ ।
 କିଏ ସେ ପଣ୍ଡିତ କିବା ମତବ୍ୟକ୍ତ କଲେ
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ କୁତୃହଲେ ।
 ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦିବ୍ୟୋଦ୍ଭାବ କରିଣ ଦର୍ଶନ
 କେ କହୁଲୁ ବ୍ୟାଧି, କିଏ ପ୍ରେତ ଆତ୍ମମଣ ।
 ଉତ୍ତର ନମନ୍ତେ ହୁଏ ବ୍ୟାକୁଳତା ଏତେ
 ତାହା ଦେଖି ନ ଥିଲେକ କେହି ଜଗତେ ।

ନାନା ଲୋକେ ନାନା କଥା ତେଣୁ ଯେ କହିଲେ
 ବାୟୁବ୍ୟାଧି ବୋଲି କିନ୍ତୁ ମଥୁରା ଭାସିଲେ ।
 ଉପଶମ ପାଇଁ ତେଣୁ ହୋଇ ଯନ୍ତ୍ରବାନ
 ଯଥାଯଥ କଲେ ତାର ଚିକିତ୍ସା ବିଧାନ ।
 ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ସେହି ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଥିଲେ
 ମଥୁରାଙ୍କ କଥା ଏହି ସଦମ୍ଭେ ବୋଲିଲେ ।
 ଭବ ମହାଭବ ଆଦି ଶାସ୍ତ୍ର ଯା ଲିଖିତ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷଣ ତାର ସହୁ ପ୍ରକଟିତ ।
 ବିରହର ଜ୍ୱାଳା ଏହା ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ମତେ
 ଚନ୍ଦନ ଘୋଷଣ ତେଣୁ ଲେପିଲେ ନିରତେ ।
 ଯନ୍ତ୍ରରେ କି ଅଙ୍ଗଜ୍ୱାଳା ହୋଇଲୁ ନିବୃତ୍ତ
 ଚିକିତ୍ସାଦ ବ୍ୟର୍ଥ ଯାର ଆଶ୍ୱେଷ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ମତେ ବିଦ୍ୟା ମଥୁରା ଭାସିଲେ
 ନିଶ୍ଚୟ ଗୌରବ ପୁନଃ ବିଜେ ଧରତଳେ ।

ବିଶିଷ୍ଟ ପଣ୍ଡିତ ଦେଖି ଆମନ୍ତ୍ରଣ କର
ପ୍ରମାଣ କରିବି ତାଙ୍କ ପାଶେ ମତ ମୋର ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମଥୁରା ମୋହନ
ଆସ୍ଥା ନ ଦେଲେ ତହିଁରେ କହୁତ ପ୍ରମାଣ ।
ଭିକ୍ଷାକୃତ ଆଚରଣୀ ନରଣ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
ବିଶ୍ୱାସ କରିବ କିଏ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ।
ଏ ପ୍ରକାରେ ବିଚାରକୁ ନେତେକ ସମୟ
ମଥୁରେ କହୁଲେ ଦିନେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
ବିଦ୍ୱା କଥା ପତ୍ୟାପତ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ
ତାଙ୍କ ପୁଅ ପୁପଣ୍ଡିତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଇ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ଭକତ ମଥୁରା
ସକ୍ଷାତ୍ ବସାଇବା ପାଇଁ କଲ ସବୁ ସ୍ଥିର ।
ବାଲକ ସ୍ୱରାଜପନ୍ଥ ପୁରୁଷ ଠାକୁର
ପଣ୍ଡିତ କଥାରେ ହେବ ବିଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କର ।
ଭବମହାଭବ ଆଦି ବିଦ୍ୱା ଯାହା କହେ
କପୋଳକଳ୍ପିତ କଥା ଗ୍ରହଣ ସମ୍ଭବେ ।
ଅନାକ ରାବନାମାନ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଦୂର
ଔଷଧେ ବିଶ୍ୱାସୀ ହେବେ ଜଗତ ଠାକୁର ।
ଏମନ୍ତ ପାହୁଣ ଭକ୍ତ ମଥୁରା ମୋହନ
ଗୋଟିଏ ପଣ୍ଡିତ ସକ୍ଷାତ୍ କଲେ ଆବାହନ ।
କଲିକତା ସହରସ୍ଥ ପଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟରେ
ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ସବୁଠାରେ ।
ଭଗବତ ଦର୍ଶନାଦି ଯେତେ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ
ତାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ବିଶେଷ ନିପୁଣ ।
ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ସକ୍ଷାତ୍ ହୁଏ ଯେଉଁଠାରେ
ପ୍ରଥମ ଆସନ ପାନ୍ଥ ବୈଷ୍ଣବ ସେଠାରେ ।
ଭକତି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଥିଲା ବିଶେଷ ରୂପସୂତ୍ରି
ବୈଷ୍ଣବ ସମାଜେ ତେଣୁ ଥିଲେ ଅଧ୍ୟୁପତି ।
କୌଣସି ବିଷୟେ କାର ସନ୍ଦେହ ଜନ୍ମିଲେ
ମୀମାଂସାର୍ଥେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଧାବନ୍ତ ସକଳେ ।
ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଆଦି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ
ସକ୍ଷାତ୍ ପାଇଁ ସେ କାରଣେ ହେଲେ ମନୋମତ ।
ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିବସରେ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ, ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେତେ ଘେନଣ ।
ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରରେ ଆସି ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କଥା ମୀମାଂସା ନିମ୍ନେ ।

ମଥୁରା ମୋହନ ତାଙ୍କ ଦଳ ବଳ ଘେନି
ସକ୍ଷାତ୍ କଲେ ସବେଶିଲେ ବେଳକାଳ ଜାଣି ।
ହକୁକୁ ଘେନିଣ ସାଥେ ବିଦ୍ୱା ଯୋଗେଶ୍ୱରୀ
ସକ୍ଷାତ୍ କଲେ ପ୍ରବେଶିଲେ ପୋଥିପଥ ଧରି ।
ବିରୁଦ୍ଧାଳୟେ ଓକିଲ ମହକଲ ପାଇଁ
ଦମ୍ଭ ସହକାରେ ଯଥା ବହୁତା କରଇ ।
ବିଦ୍ୱା ତଥା ବୀରଦର୍ପେ ଅଶ୍ୱା ଦୃଢ଼େ ଭକ୍ତି
ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ଧରି ହୃଦ୍ଧାଗଲେ ରକ୍ତି ।
ସୁନେନ୍ଦ୍ରରେ ଦେଖିଥିଲେ ଯେ ଅବସ୍ଥାମାନ
ଅଥବା ଯା କଣଥିଲେ ଶ୍ରୀମୁଖ ଶ୍ରବଣ ।
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ସେହି ସମ୍ପଦାୟ
ସକ୍ଷାତ୍ କଲେ ବ୍ୟାଣିଲେ ଦୃଢ଼େ ଅତିଶୟ ।
ତଦନ୍ତେ ଭକତି ଶାସ୍ତ୍ର ବାହାର କରିଣ
ପୁଣି ପୁଣି ଯୁଗେ ଆସି ଭକ୍ତାବୃନ୍ଦଣ,
ପବିତ୍ର ଜଗନେ କଲେ ଯାହା ଅନୁଭୂତି
ଭକ୍ତିଶାସ୍ତ୍ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଯେ ସବୁ ବିବୃତି,
ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସକଳ
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ମିଳାଇ ତତ୍କାଳ,
ପୁଧାଙ୍କ ସମୀପେ କଲେ ସୁମତ ପ୍ରକାଶ—
ସେହି ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ମଧ୍ୟ ଏ ମହାପୁରୁଷ ।
ଏ ସମ୍ଭବେ ଯଦି କାର ଅନ୍ୟ ମତ ଅଛି
ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ବିନୟ କରୁଛି ।
ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଶିରୋମଣି ବୈଷ୍ଣବଚରଣ
ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ଯେମନ୍ତ ସେ କଲେନ ଦର୍ଶନ
ଆଉ ଯେ ଲକ୍ଷଣମାନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶ
ସେଥିରୁ ଜାଣିଲେ ତାଙ୍କୁ ଏ ମହାପୁରୁଷ ।
ତାଙ୍କ ସମ୍ଭବେ ଆଉ ଯା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଶ୍ରବଣେ
ତାହା ଶୁଣି ଅନୁମାନ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ କଲେ ।
ଆଦ୍ୟାସ୍ତ୍ରାନ୍ତ ସବୁ କଥା କଣଣ ଶ୍ରବଣ
ଅନ୍ତର ସହଜେ କଲେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ ।
କହୁଲେ ଯେ ଉନ୍ନବିଂଶ ଭବ ସମ୍ମିଳନେ
ମହାଭବ ବୋଲୁଛନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନେ ।
ଯାହା କି କେବଳ ମାତ୍ର ରାଧାନାଙ୍କଠାରେ
କମ୍ପା ଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ଚୈତନ୍ୟାବତାରେ ।
ଏ ବେଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲିଖିତ
ଏଙ୍କଠାରେ ସେ ସକଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଭାଷ୍ୟମେ ଯଦି କାର ଜପତପ ବଳେ
 ମହାଭାବ ଅନୁଭୂତି ହୁଏ କେତେବେଳେ ।
 ତେବେ ସେହି ଉଶାଭାଗ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ
 ଦୁଇ ବା ଗୁଣ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ତାହାଠାରେ ।
 ଉଶାଭାଗ ପରକାରେ ଭାବର ପ୍ରବାହ
 ଧାରଣ ଅକ୍ଷମ ଅଟେ ମନୁଷ୍ୟର ଦେହ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରକାରମାନେ ସଙ୍ଗେ ଏଥୁ ଏକମତ
 ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ଧୀରେ ଶୁଷିଲେ ଏମନ୍ତ ।
 ମଥୁରା ପ୍ରଭୃତି ଯେତେ ଥିଲେ ସନ୍ତୋଷରେ
 ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ମତ ଶୁଣି ଆଚମ୍ବିତ ହେଲେ ।
 କରୁଣାପାଗର ପ୍ରଭୁ ଅନାଦି କାରଣ
 ଯାଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ସବୁ ହୋଇଛି ଆହ୍ୱାନ,
 ସନ୍ତୋଷରେ ବସିଣ ସେ ନିର୍ବିକାର ଚିତ୍ତେ
 ଶୁଣିଲେ ସମସ୍ତ କଥା ଦର୍ଶନ ଯେମନ୍ତେ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ବନ୍ଧୁଆରୁ ମସଲ କାଢ଼ିଣ
 ବାଳକ ପରାସ୍ତେ ତାହା କରନ୍ତି ଚଟଣ ।
 ଅନ୍ତମେ ଶ୍ରବଣ କରି ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ମତ
 ମଥୁରେ କହୁଲେ ବାଣୀ ହୋଇ ଉତ୍ତୁଷିତ ।
 ଯାହା ହେଉ ବ୍ୟାଧିପ୍ରସ୍ତ ନୁହେଁ ମୋ ଶରୀର
 ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି ଶୁଣି ଏହି ସମାଗୁର ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ
 ସ୍ୱାର୍ଥକ ମଣିଲେ ତାଙ୍କ ମାନବ ଜୀବନ ।
 ଏସନେ ଶ୍ରୀପାଦେ ଭକ୍ତି ହୋଇଣ ବର୍ଦ୍ଧିତ
 ଦିବ୍ୟ ସଙ୍ଗ ଲଭ ପାଇଁ ହେଲେ ଲୀଳାୟିତ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ତାଙ୍କ ପାଶେ କରି ଆଗମନ
 ଭାବର ପ୍ରସଙ୍ଗେ କାଳ କରିଲେ ଯାପନ ।
 ବଳସ୍ତବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟେ ‘କର୍ତ୍ତାଭଳା’ ଦଳ *
 ତାହାକି ମତର ଯାହା କେତେକ ନକଲ ।
 ଏହି ଦଳଭୁକ୍ତ ଥିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ
 କଲିକତାରେ ତାଙ୍କର ବହୁତ ସମ୍ମାନ ।
 କେତେବେଳେ ନିଜେ ଏକା ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଆସି
 ଶୁଣନ୍ତି ସାଧନ ଚକ୍ର ପଦ ପ୍ରାନ୍ତେ ବସି ।
 ଦଳବଳ ସଙ୍ଗେ ଆଣି ପୁଣି କେତେବେଳେ
 ଶୁଣନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ବାଣୀ ବସି ଏକମେଳେ ।

ଶ୍ରୀଦେବ ଶୁଷିଲେ ବିଭୁ ଲଭିବା ନିମିତ୍ତ
 ଅତି କଦରୀ ଅଟଇ ଜାଣିବ ଏ ମତ ।
 ଗୁହ୍ୟ ପ୍ରବେଶିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଲୋକର
 ନାନା ଦିଗେ ଖଞ୍ଜାଆଏ ଦ୍ୱାର ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ସଦର ଫାଟକ ଦେଇ କେହି ପ୍ରବେଶଇ
 କେହି ପୁଣି ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଲି ଦ୍ୱାର ଦେଇ ।
 ମଳମୂଳ ପରିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ
 ମେହେନ୍ତର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱାର ଥାଏ ସେଥେ ।
 ଯାହାର ଯେମନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ସେହି ବାଟ ଦେଇ
 ଗୁହ୍ୟଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ କରଇ ।
 ପାଇଖାନା ବାଟେ ଗୁହ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ସମାନ
 ଭାବର ପ୍ରାପ୍ତିର ଏହି ସ୍ଥାନ ପଥ ଜାଣ ।
 ପ୍ରାଣୀଏ ହୋଇ କାମିନୀ କାଞ୍ଚନେ ଆସନ୍ତି
 କାମିନୀ ଦେନି ଏଥରେ ସାଧନେ ନିୟୁତ ।
 ଏ ମାର୍ଗ ଅଟଇ ତେଣୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପିଚ୍ଛଳ
 ପଦସ୍ଥଳନ ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ବହୁଳ ।
 ଏ ମତବାଦୀଙ୍କ ଆଡ଼଼ା କଲିକତାଠାରେ
 କାହିଁ ବାଗାନ ନାମକ ନିକୃତ ସ୍ଥାନରେ ।
 ସାଧନେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ତହିଁ ବହୁ ନରନାରୀ
 ବୈଷ୍ଣବ ଦିଅନ୍ତି ଦାକ୍ଷା ଯାହାକୁ ଯେପରି ।
 ସେଠାରେ କି ଶବ୍ଦେ ହୁଏ ସାଧନ ଭଜନ
 କେମନ୍ତେ ଲଭିବେ ଭକ୍ତି ମହତ କଲ୍ୟାଣ ।
 ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ଦିନେ ଏମନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁର
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଗଲେ ସଙ୍ଗେ ଯାନ ଧରି ।
 ସାଧନ ଭଜନ ପଢ଼ା ଦେଖିଣ ସେଠାର
 କହୁଲେ ଶ୍ରୀଦେବରାୟ କରୁଣାପାଗର ।
 “ନାରୀ ହୋଇବ ହଞ୍ଜୁଡ଼ୀ, ନର ନୟଂସକ
 ତେବେ ହେବ ‘କର୍ତ୍ତାଭଳା’ ମତର ସାଧକ ।”
 ଅତୀତର ଭକ୍ତବର ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦେବ ଶବ୍ଦେ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଣ,
 ନିର୍ଭୀକ ହୃଦୟେ ଆସି ସଙ୍ଗ ସମକ୍ଷର
 ଭାବରାବତାର ବୋଲି କଣିଲେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ।
 ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ମତାମତ ଶ୍ରବଣ କରଣ
 ନୋହୁଲୁ ଶ୍ରୀ ମଥୁରାଙ୍କ ସନ୍ଦେହ ଭଞ୍ଜନ ।

* କର୍ତ୍ତାଭଳା—ତାହାକି ସାଧନ ଭଳି ନାରୀ ଦେନି ବୈଷ୍ଣବ ମତର ଏକ ପ୍ରକାର ସାଧନବିଶେଷ ।

ପୁଣି ସବୁ ବସାଇଲେ କିନ୍ତୁ ଦିନ ପରେ
 ବାରତୁମ୍ଭ ତଳାଇଣ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବରେ ।
 ଗଉଁସ ନାମେ ସେଠାରେ ବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ
 ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଯାର ଦେଶେ ଦେଶେ ଖ୍ୟାତ ।
 ତାହାଙ୍କ ମତରେ ପିତା ତେଜସ୍ବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ହୋମ ପଢ଼ଇ ତାଙ୍କର ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ।
 ଭୁଲିଲେ ନ ରଚନ୍ତି ସେ ବେଦା କେତେବେଳେ
 ବାମ ହସ୍ତେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ୍ତି ହେଲେ ।
 ମନ୍ତ୍ରଣ ମନ୍ତ୍ରଣ କାଷ୍ଠ ବାମେ ସଂସ୍ଥାପଣ
 ଦକ୍ଷିଣେ କରନ୍ତି ତହିଁ ଆହୁତି ପ୍ରଦାନ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ବିଦିଆ ଏ ପ୍ରହର ପ୍ରହର
 ଅନୁଭବ ନ କରନ୍ତି କାନ୍ତି କିଞ୍ଚିତର ।
 ପିତା ବଳେ ଲଭିଥିଲେ ଏପରି ଶକତି
 ତା ନ ଜାଣି ସବେ ହୋନ୍ତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଅତି ।
 ଆବର ଶକତି ଏକ ଥିଲା ବି ତାଙ୍କର
 ଯା' ବଳେ ହରନ୍ତି ଶକ୍ତି ପ୍ରତିଦିନୀଙ୍କର ।
 ସବୁସ୍ଥଳେ ଯେତେବେଳେ ହୁଏ ତର୍କ ଯୁକ୍ତି
 ପ୍ରସ୍ତୋତ କରନ୍ତି ଗୌରୀ ଏହି ଦୈବୀ ଶକ୍ତି ।
 କେସରେ କରନ୍ତି ସେହି ଶକତି ହରଣ
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ବିବରଣ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବିଷୟେ ସେହି ହୋଇଲେ ଆହୁତ
 ସବୁସ୍ଥଳେ ଯେମନ୍ତ ସେ ହୋନ୍ତି ଉପମାତ ।
 ହା ରେ ରେ ରେ ବୋଲି ଏତେ କରନ୍ତି ସେ ପାଟି
 ଗଞ୍ଜର ନିନାଦେ ଚଉଦିଗ ଯାଏ ଫାଟି ।
 ତଦନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଦେଶାନ୍ତୋପ ପାଠକର
 ପ୍ରବେଶନ୍ତି ମଣ୍ଡପରେ ମୁଖାବର ଗୌରୀ ।
 ହା ରେ ରେ ରେ ଶବ୍ଦଟିର ଶକ୍ତି ବଳିଆର
 ଗୌରୀ ହୃଦେ କରି ଦୈବୀ ଶକ୍ତିର ସମ୍ଭାର ।
 ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଚିତ୍ତେ ମହାପାତ୍ର ଜୟକାଳ
 ଜୟଯୁକ୍ତ କରିଇ ଯେ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଠାର୍ ।
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କଠାରେ ଥିଲା ଏପରି କ୍ଷମତା
 ଆଉଁ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ତା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ନରତା ।
 ମନ୍ଦର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଗୌରୀ ପଦାର୍ପଣ କରି
 ହା ରେ ରେ ରେ ଶବ୍ଦ ଯଦା ଗୁଡ଼ିଲେ ହୁଙ୍କାରି ।
 ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ ତାହା ପ୍ରଭୁ ପଦୁପାଦ
 ତାଙ୍କୁ ବଳି ହୁଙ୍କାରିଲେ ହା ରେ ରେ ଶବ୍ଦ ।

ତାହା ଶୁଣି ଗୌରୀ କଲେ ତହିଁ ଉଦେ ରକ୍ତି
 ଦେବସ୍ବ ଉତ୍ତମାଦ କଲେ ତାକୁ ବଢ଼ି ।
 ଦୁହଙ୍କର ଏ ପ୍ରକାର ହା ରେ ରେ ଶବ୍ଦରେ
 ତହୁଁ ପଡ଼ିଲା ଭାଗ ମନ୍ଦର ଭିତରେ ।
 ସ୍ବେଦ ବା ତପ୍ତର ଶଙ୍କାକର ଦ୍ବାରଗଣ
 ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି ଧରଣ ଯେ ହେଲେ ଧାବମାନ ।
 ଦେବସ୍ବ ଆଉ ସେହି ମୁଖୀ ଶିଶୁମଣି
 ଏ ପ୍ରକାର ଘୋର ରକ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ଜାଣି ;
 ହାସ୍ୟ ସମ୍ବରଣ କରି ନ ପାରି ସେମାନେ
 ଠେଙ୍ଗାଧର ବାହୁଡ଼ିଲେ ଯେ ଯାହାର ସ୍ଥାନେ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି “ଦେବୀ ମୋତେ ଜଣାଇଲେ
 କେଉଁଠି ଅଜିଥିଲେ ଗୌରୀ ପିତା ବଳେ ।
 ସେ ଶକ୍ତି ତାହାଠାରୁ ହର ନଗତ ଜନନୀ
 ତା କଲ୍ୟାଣ ହେଉ ମୋଟି ଅରପିଲେ ଆଶି ।”
 ତର୍କରେ ଅନେକ ବୋଲି ତାର ଅହଂକାର
 ଚୂର୍ଣ୍ଣିଭୂତ ହେଲା ଗୌରୀ ପାଶେ ଏ ପ୍ରକାର ;
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅନପତ୍ତ ଦେବ ଶବ୍ଦ ଦେଖି
 ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଏବେ ଗୌରୀଙ୍କର ହନ୍ୟ ଆଶି ।
 ସମ୍ୟକ ଭାବରେ ତହିଁ ହୋଇ ବିମୋହିତ
 କିମ୍ବଦାନ୍ତ ତାଙ୍କ ପାଶେ ସୁଖେ ଅବସ୍ଥିତ ।
 ଏଥୁମଧ୍ୟେ ଭକ୍ତବର ମଥୁର ମୋହନ
 ଗୌରୀଙ୍କର ଆଗମନ ବାରତା ପାଇଣ,
 ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଆଦି ପଣ୍ଡିତ କେତୋଟି
 ସାଧନ ରଜନ ଯାଙ୍କ ଥିଲା ଅନୁଦୃଷ୍ଟି
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରକୁ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆଶିଣ
 ସୁନନ୍ଦ କରଲେ ଏକ ସଭା ଆୟୋଜନ ।
 ଅନ୍ୟ କିନ୍ତୁ ନୁହଇ ଯେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହାର
 ଦେବଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଘେନି ବିଶେଷ ବିଷୟ ।
 ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହବସରେ ପଣ୍ଡିତ ମଣ୍ଡଳୀ
 ଏକେ ଏକେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଆସି ପରାସ୍ତ ।
 ଯଥା ସମୟେ ଭକ୍ତ ମଥୁର ମୋହନ
 ତାଙ୍କ ଦଳବଳ ସହ କଲେ ଆଗମନ ।
 ବୈଷ୍ଣବ ନ ଆସିଲୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବେଳେ
 ଗୌରୀ ସହ ବିଜେ କଲେ ଦେବ ସଭାସ୍ଥଳେ ।
 ପ୍ରଥମରେ ଦେବସ୍ବେ ଗଲେ ଦେବୀ ପାଶ
 ଶ୍ରୀମୁଖି ଦର୍ଶନ ପାଦ ବନ୍ଦନା ସକାଶ ।

ମନ୍ଦିର ଭିତରୁ ଯଦା ହୋଇଲେ ବାହାର
 ଭବାବେଶେ କଲେବର ହେଲୁ ଜର ଜର ।
 ଟଳମଳ ପାରା ଅଙ୍ଗ ଭାବର ସାବଲ୍ୟେ
 ଶରୀରର ଭର ଯେହ୍ନେ ପାଦ ନ ପଡ଼ିଲେ ।
 ଏ ସମୟେ ପ୍ରବେଶିଣ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ
 ପଙ୍କଜ ଚରଣେ କଲେ ସଶାମ ଯେପଦ ।
 ଦେବରାଜ ହୁଙ୍କାଶଣ ଚଢ଼ି ତା ସୁନ୍ଦରେ
 ଶ୍ଯାମଧ୍ୟେ ସମାଧିପ୍ତ ସେହୁ ଅବସ୍ଥାରେ ।
 ତାହାଙ୍କ ପଣ୍ଡିତ ଗୌରୀ ଦେଖିଲେ ପାଞ୍ଚାତ
 ଆଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରଶ କଲେ ଯେହ୍ନେ ଦେଖା ଜନନୀତ ।
 ପାରା ସୃଷ୍ଟି ସଚ୍ଚିତ୍ତନ୍ୟ ଯାଙ୍କ ଚୈତନ୍ୟରେ
 ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବଳସ୍ତବ ଆପଣା ସୁନ୍ଦରେ ।
 ଦୃଢ଼ସ୍ୱ ଚୈତନ୍ୟମୟ ହୋଇଲୁ କଷଣ
 ଭାବୋତ୍ଥାସେ ଗାଇଲେ ଯେ ଗ୍ରୋହେକ ରଚଣ ।
 ଆହା କି ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ କିବା ମନୋହର
 ମହାଭାବେ ସମାଧିପ୍ତ ଜଗତ ଠାକୁର ।
 ପ୍ରଶାନ୍ତ ସପନ ଦବ୍ୟ ବଦନମଣ୍ଡଳ
 ବାହାରଇ ତହୁଁ ଜ୍ୟୋତି ଅଗାଧ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦେ ଧରି ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ
 ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ଥାସେ ତାଙ୍କ ଦୃଢ଼ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।
 ଦୃଢ଼ସ୍ୱର କୃତଜ୍ଞତା ଜୀପନ ନିମିତ୍ତ
 ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଅନର୍ଗଳ ମୁଖ ବହୁଗତ ।
 ମଥୁର ପ୍ରମୁଖ ଗୌରୀ ପଣ୍ଡିତ ନିକଟେ
 ଯେଉଁମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ସେ ସଭାରେ ।
 ସ୍ଥିର ନେତ୍ରେ ପାଇଣ ସେ ଅସୁବ ଦର୍ଶନ
 ଭକତି ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।
 କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚରଣରେ ଦେଶ
 ଶୁଣିଲେ ଭକତିଭରେ ପ୍ରବର ମାଧୁରୀ ।
 ଅତୀତର କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭଜନ ସମାଧି
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ସାପ୍ତ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ କୃପାକ୍ଷୟ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି ପଣ୍ଡିତ ପକଲେ
 କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ ହେଉ ଏବେ ଗଲେ ସଭାସ୍ଥଳେ ।
 ଗଉରୀ ପଣ୍ଡିତ ତହିଁ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ
 ବୋଇଲେକ ତର୍କ ଯୁକ୍ତ ଆଉ କିଏ ପାଇଁ ।
 ବୈଷ୍ଣବ-ସାଧକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ପ୍ରତି
 ଯେ ପ୍ରକାରେ କୃପା କଲେ ଦେବ ଜଗତୁତି,

ତା ଦେଖି ମୋ ଦୁଃଖମୟ ହୋଇଅଛି ଦୂର
 ବୈଷ୍ଣବ ପଣ୍ଡିତ ସହ ଏକମତ ମୋର ।
 ତର୍କ ଯୁକ୍ତ ଆଉ କିଛି ନ କରି ବିଶେଷ
 ଏମନ୍ତେ ବିଚାର କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଦ୍ଧେ ହେଲୁ ଶେଷ ।
 ଅନ୍ୟ କେତେକ ବିଷୟେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପରେ
 ସଭା ଭଙ୍ଗ ହେଲୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ।
 ଗୌରୀଙ୍କୁ କହିଲେ ଦେବରାୟ ଅତୀତର
 “ଯେ କଥା ବିଚାର ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ରୁମ୍ଭର
 ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟାପନ ନ ହେଉଛି ସେ ସବୁ ସଦୃଶ
 ଅନ୍ୟ କଥା କହୁ ସଭା କରିଦେଲୁ ପାଞ୍ଚ ।
 ନିଜ ଶରୀର ଦେଖାଇ କହିଲେ ଠାକୁର
 ବୈଷ୍ଣବ କହୁଛ ପୁଣି ଏକୁ ଅବତାର ।
 ସମ୍ଭବ କି ହୋଇପାରେ ଏହା କେତେବେଳେ
 ରୁମ୍ଭର କି ମତାମତ କହୁ ମୋତେ ଭଲେ ।”
 ଉତ୍ତରେ ଶୁଣିଲେ ଗୌରୀ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ
 “ତାକୁ ବଳି ଆଉ କିଛି ମୋହର ମତରେ ।
 ମୋ ବିଶ୍ୱାସ ପୁଣ୍ୟପୁର ଅବତାରଗଣ
 ଯେ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ କଳା ସେନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଆଗମିଣ
 ନିଜ ପ୍ରାଣ ବଳି ଦେଇ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କଲ୍ୟାଣେ
 ପ୍ରଭୁର କଲେ ବିବିଧ ଧର୍ମ ଏ ଭୁବନେ ।
 ସେହୁ ଅନାଦିକାରଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
 ଆପଣେ ଏ ଧରାଧାମେ ସ୍ୱପ୍ନ ଅବତାର ।”
 ଗୌରୀଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ସହାସ୍ୟେ କହିଲେ ପୁଣି ସମ୍ବୋଧନ କରି ।
 “ନିଜ ମତାମତ ରୁମ୍ଭେ ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତ କଲ
 ବଳସ୍ତବ ଚରଣେ ତହିଁ ବଳିଗଲ ।
 ଏ ପ୍ରକାର କଥା ରୁମ୍ଭେ କହୁଛ କମ୍ପାଇଁ
 କଥାର ମରମ ମୁଁ ତ ରୁଚି ନ ପାରଇ ।”
 ଗଉରୀ କହିଲେ ତହୁଁ ବିନୟେ ଉତ୍ତର
 “ରୁଚିବାକ୍ୟେ କହୁନାହିଁ ମୁଁହିଁ ଏ ପ୍ରକାର ।
 ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ପଢ଼ିଣ ପୁଣେ ଯାହା ଜାଣିଥିଲୁ
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମାଣ ତାର ରୁମ୍ଭେ ପାଇଲ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟେ ନିବେଶିତ ମୋହର ଯେ ମତ
 ପ୍ରତିବାଦେ ଯଦି କେହି ଅଛନ୍ତି ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
 ରାଜିଅଛି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତର୍କ ଯୁକ୍ତ କରି
 ପ୍ରମାଣ କରିବି ମତ-ସତ୍ୟତା ମୋହର ।”

ଗୌରୀଙ୍କ ବନ୍ଦାଣ ଶୁଣି କହିଲେ ଠାକୁରେ
 “ନାଣି ନ ପାରଇ ମୁହିଁ ଏହା ଜହ୍ନତରେ ।”
 ଗଉରୀ କହିଲେ “ସତ୍ୟ ରାମୁର ବଚନ
 ଶାସ୍ତେ ଅଛୁ ଭୁଲ ଭୁଲ ଏଥର ପ୍ରମାଣ ।
 ଆପଣାକୁ ନ ଜାଣନ୍ତୁ ଆପେ ଯେତେବେଳେ
 ଅବଗତ ହେବେ ତାହା ଅନ୍ୟ କେହି ବଳେ ।
 କରୁଣା କରିଣ ଚିତ୍ତା ଦେଲେ ଆପଣାକୁ
 ଇଚ୍ଛାରେ ସମ୍ପଦ ହେବେ ତେବେ ଚିହ୍ନିବାକୁ ।”
 ଗୌରୀଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଗୁରୁ ଦେଖିଣ ଏପନ
 ମୁହୁ ମନ୍ଦ ହାସ୍ୟ କଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
 ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ଗୌରୀ ଶେଷେ ସମାକୁଣ୍ଠ ହୋଇ
 ମନ କଲେ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ଯିବା ପାଇଁ ।
 ଦବ୍ୟ ସଙ୍ଗ ଲଭେ ଚିତ୍ତେ ଦବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଜାତ
 ସପାରେ ବିରାଗ ଭାବ ହେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ଲୋକ ଖ୍ୟାତି ଦାମ୍ଭିକତା ପାଣ୍ଡିତ୍ୟାଦିଜ୍ଞାନ
 ହୃଦୟରୁ ଏକାବେଳେ ହୋଇଲୁ ଯେ ଦୂର ।
 ଚିତ୍ତରେ ତାଙ୍କର ଏବେ ମୁଦୁଡ଼ି ଧାରଣା
 ଏ ଜଗତ ମିଥ୍ୟା ବିଭୁପାଦ ଲାଭ ବିନା ।
 ଅଳୀକ ବିଷୟେ ମଧୁ ଆଇ ଏତେ ଦନ
 ବୃଥାରେ କ୍ଷେପଣ କଲୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଜୀବନ ।
 ମୁଦୁଡ଼ି ସକଳ୍ପ ତେଣୁ ତଲେ ମନେ ମନେ
 ଗୁଡ଼େ ଫେରି ଯିବ ନାହିଁ ଆଉ କଦାଚନେ ।
 ଯେତେଦିନ ଏ ଧରରେ ଥିବ ମୁଁ ଜୀବିତ
 ଭକ୍ତିରେ ଭଜିବି ବିଭୁ ଅନୁର ସହୃଦ ।
 କେବେ ଯଦି ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇବ ତାଙ୍କର
 ନିଶ୍ଚୟ ଦର୍ଶନ ଦେବେ ସେ ବିଶ୍ୱ ଠାକୁର ।
 ଏଠାରେ ରହିଲେ ପୁତ୍ର ପରଦାରଗଣ
 ଗୃହ ପାଇଁ ଦେଖାଇବେ ନାନା ପ୍ରଲେଭନ ।
 ଏମନ୍ତ ବିଶ୍ୱର ଦିନେ ସାତ୍ୟକାଳୁଁ ଉଠି
 ଫେଡ଼ିଲେ ଅନୁର କଥା ପ୍ରଭୁଦେବେ ଭେଟି ।
 ଭକ୍ତିଭରେ ଶ୍ରୀଚରଣେ କରି ନମସ୍କାର
 ମେଲଣି ମାଗଣ କ୍ଷଣେ ହେଲେ ଦେଶାନ୍ତର ।
 ଏଥୁମନ୍ତେ ଭେଟିଲେ ଯେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମଲୋଚନ
 ବର୍ଜମାନେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ ସଧାନ ।
 ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ତାଙ୍କ ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ
 ରାଜ ସଭା କରିଥିଲେ ତେଣୁ ଅଲଙ୍କୃତ ।

ଅଭୂତ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ତାହାର
ଏକଦା ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜ ଦରବାରେ
ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତରାପନ କଲେ ପଣ୍ଡିତ ନିକରେ ।
ଶିବ ବିଷ୍ଣୁ ଏହି ଦୁଇ ଦେବଙ୍କ ମଧ୍ୟର
କିଏ ବଡ଼, କିଏ ସାନ, କି ମତ ଶାସ୍ତ୍ରର ।
ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯେହୁ ଥିଲେ ଶିବଙ୍କ ଭକତ
ଶିବ ବଡ଼ କହୁ ନିଶ୍ଚୟ ଶାସ୍ତ୍ରରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ।
ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ଯେହୁ ଥିଲେ ସେ ମତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
କହୁଲେ ଦେବତା ମଧ୍ୟେ ବିଷ୍ଣୁ ହିଁ ପ୍ରଧାନ ।
ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଲେଖା ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ
ଅନର୍ଗଳ ଗାଢ଼ଗଲେ ସେ ସବୁ ଦମ୍ଭରେ ।
ଏକ ଆରେକର ମତ କରଣ ଶ୍ରେନ
ଆପଣ ଇଷ୍ଟକୁ ବଡ଼ କଲେକ ପ୍ରମାଣ ।
ବାଦାନ୍ତବାଦରେ ତହୁଁ ବହୁକ୍ଷଣ ଗଲ
କୌଣସି ମୀମଂସା ଭାର ହୋଇ ନ ପାରିଲା ।
ରାଜାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମଲେଚନ
ସହସ୍ରଲେ ଅବଶେଷେ କଲେ ଆଗମନ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ତହୁଁ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର
ବିବାଦ କାରଣ ଶୁଣି ଭାଷିଲେ ଉତ୍ତର ।
“ତଉଦ ସ୍ବରୂପ ମୋର କେହି କେତେବେଳେ
ଦେଖିନାହାନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁ ବା ଶିବ ମହାତ୍ମଲେ ।
କେମନ୍ତେ କହୁବ ମୁହିଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରଣ
ମହେଶ ଅଟନ୍ତି ବଡ଼ କିମ୍ବା ନାରାୟଣ ।
ଶାସ୍ତ୍ରମତ ଶୁଣିବାକୁ ଯଦି ଇଚ୍ଛାକର
ଧୀର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ତେବେ ବଚନ ମୋହର ।
ଶିବ ହୋଇଛନ୍ତି ବଡ଼ ଶୈବଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ରରେ
ବିଷ୍ଣୁ ହୋଇଛନ୍ତି ବଡ଼ ଦୈତ୍ତବ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ।
ଯାହାର ଅଟଇ ଯେହୁ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା
ବଡ଼ କରି ଭାବିଛନ୍ତି ତାକୁ ଗ୍ରନ୍ଥକର୍ତ୍ତା ।
ପ୍ରକୃତରେ କେହି କା’ଠୁଁ ନୁହେଁ ବଡ଼ ସାନ
ଶକ୍ତି, ବଳ, ମହିମାରେ ଉଭୟ ସମାନ ।”
ଏମନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶୁଣି ଯୁଧୀବରଙ୍କର
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କଲେ ସର୍ବ ପଣ୍ଡିତ ନିକର ।
ବିଭ୍ରାପାଦେ ଭକ୍ତ ଆଉ ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ
ପଦ୍ମଲେଚନଙ୍କଠାରେ ଦୁଇ ପକ୍ଷି ଲିତ ।

ସଦାଶୁର, ଇଷ୍ଟନିଷ୍ଠା ତପସ୍ୟା ବଳରେ
 ବହୁ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜିଥିଲେ ଜନ ସମାଜରେ ।
 ତାଙ୍କର ସଦ୍‌ଗୁଣାବଳୀ ଶୁଣି ନରହର
 ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦବିଗ୍ନ ଭାଗ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବ୍ୟଗ୍ରତା ଦେଖି ମଥୁରା ମୋହନ
 ବର୍ଜମାନ ଯିବାପାଇଁ କଲେ ଆସ୍ଥାନନ ।
 ଏକାକୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ସେହି ସମାଶ୍ରୟ
 ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ହେବୁ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର ।
 ଆଶ୍ରୟାଦତ୍ତ ସମାପେ ଭାଗିରଥୀ ଗରେ
 ବାମୁ ପରିବରତନେ 'ଛନ୍ଦ୍ର ଏକ ଘରେ ।
 ସମ୍ପାଦର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ନିରୂପଣ ପାଇଁ
 ମଥୁରା ପ୍ରେରିଲେ ହୃଦୟ ମୁଖ୍ୟାଙ୍କୁ ତହିଁ ।
 ପଠିକ ସବାଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଣ ଏସନେ
 ବନେ କଲେ ଦେବରାୟ ପଣ୍ଡିତ ଦର୍ଶନେ ।
 ସାଧକ ପଣ୍ଡିତ ଆଉ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର
 ଏକତ୍ର ମିଳନେ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରୀତିର ସମ୍ଭାର ।
 ଦିବ୍ୟ ନେତ୍ରେ ସୁଧାବର କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ବାହ୍ୟେ ନର, ଅନ୍ତରରେ କାଳୀମୁଖି ପୁଣ ।
 ଭକ୍ତସହକାରେ ତେଣୁ ଯୋଡ଼ି ବେନକର
 ପୁତ୍ରାସନ ଆଣି ବସାଇଲେ ଖରଚର ।
 ତାଙ୍କର ଭକ୍ତ ଦେଖିଣ ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାସ୍ତ
 ଭାବରେ ଆବିଷ୍ଟ ହେଲେ ସ୍ତବ୍ଧମଧ୍ୟେ ତହିଁ ।
 ଦୃଢ଼ସ୍ଥ ଆବେଗ ଆଉ ସମ୍ଭାଳ ନ ପାରି
 ଶ୍ୟାମାଗୁଣ ଗାନ କଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହର ।

ଗୀତ

କେ ଜାନେ ଗୋ କାଳୀ କେମନ୍
 ଶକ୍ତ ଦରଶନେ ନା ପାସୁ ଦରଶନ୍ ।
 କାଳୀ ପଦ୍ମବନ୍ଦେ ହୃଦୟ ସନେ
 ହୃଦୟୀରୂପେ କରେ ରମଣ୍ ।
 କାଁକେ ସହସ୍ରାରେ ମୁଳାଧାରେ
 ସଦା ଯୋଗୀ କରେ ମନନ ।
 ତନି ଘଟେ ଘଟେ ବିରଜ କରେନ୍
 ଇଚ୍ଛାମୟୀର ଇଚ୍ଛା ଯେମନ୍ ।
 ମାୟେର ଉଦର ବ୍ରହ୍ମାଣ ଭଣ୍ଡ
 ପ୍ରକାଶ ତା ରୂପେ କେମନ୍ ।

ମହାକାଳ ଜେନେଛେନ କାଳୀର ମନ୍ତ୍ର
 ଅନ୍ୟ କେବା ଜାନେ କେମନ୍ ।
 ପ୍ରସାଦ ଭାଷେ ଲେନେ ହାଁସେ
 ସନ୍ତରଣେ ସିନ୍ଧୁ ତରଣ ।
 ଆମର ମନ ବୁଝେଇ ପ୍ରାଣ ବୁଝେନା
 ଧରୁବେ ଶଶୀ ହସେ ବାମନ୍ ।

ଗୀତ

ବଳ ଦେଖ ଭାଇ କି ହସୁ ମଲେ
 ଏଇ ବାଦାନ୍ତବାଦ କରେ ସକଳେ ।
 କେଉଁ ବଳେ ଭୁତ ପ୍ରେତ ହବି
 କେଉଁ ବଳେ ଭୁଲ ସ୍ୱର୍ଗେ ଯାବି ।
 କେଉଁ ବଳେ ସାଲୋକ୍ୟ ପାବି
 କେଉଁ ବଳେ ସାଧୁଜ୍ୟ ମେଲେ ।

ବେଦେର ଆଶ୍ରୟ ଭୁଲ ଘଟାକାଶ୍
 ଘଟେର ନାଶକେ ମରଣ ବଳେ ।
 ଓଁରେ ଶୂନ୍ୟତେ ପାପପୁଣ୍ୟ ଗଣ୍ୟ
 ମାନ୍ୟ କରେ ସବୁ ଖେପାଲେ ।
 ଏକ ଘରେତେ ବାସ କରେଛେ
 ପାଞ୍ଚଜନେ ମିଳେ କୁଳେ ।
 ସେ ଯେ ସମୟ ହଲେ ଆପ୍ତନା ଆପନ
 ଯେ ଯାର ସ୍ଥାନେ ଯାବେ ତଳେ ।
 ପ୍ରସାଦ ବଳେ ଯା ହୁଇ ଭାଇ
 ତାଲ ହବରେ ନିଦାନ କାଲେ ।
 ଯେମନ ଜଲେର ବିମ୍ବୁ ନଲେ ଉଦୟ
 ଜଳ ହସେ ସେ ମିଶାୟ ଜଳେ ।

ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଦେବରାୟ ଶ୍ରୀବାଣିଷ୍ଠ ହୋଇ
 ସ୍ଥାଣ୍ଡ ସମ ନିବେଶନ୍ତୁ ଚେତନା ହରାଇ ।
 ପୁଲକ କମ୍ପନ ଆଦି ଭାବର ଲକ୍ଷଣ
 ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗରେ ହୁଅଇ ଦର୍ଶନ ।
 ଭାବେ ବିରଳିତ ହେଲେ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର
 ବେନି ନେତ୍ରେ ବହୁଗଳ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁଧାର ।
 ଭାବ ମହାଭାବ ଆଦି ପ୍ରେମର ବିକାଶ
 ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ନାଶିଥିଲେ ଯେ ସବୁ ସନ୍ଦେଶ ।

ସୁଷ୍ଟପ ଦର୍ଶନ କରି ଏବେ ସେ ସକଳ
 ଶୁଦ୍ଧ ପଣ୍ଡୁପୁଣ୍ୟ ଚିତ୍ତେ ହୋଇଲେ ବିହ୍ୱଳ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପୂଜିଲେ ତହିଁ ଭକ୍ତ ସହୃଦବ
 “ଭାବାବେଶେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ କି ସକାର ।”
 ତନ୍ମ ତନ୍ମ ବଖାଣିଲେ ଯାହା ସ୍ୱଭାବଦେବ
 ଶାସ୍ତ୍ରର ଅନ୍ତର ବାକ୍ୟ ଅଟେ ସେ ସରବ ।
 ଶିଷ୍ୟଗଣେ ପାଶେ ତାଙ୍କ ବୋଇଲେ ପଣ୍ଡିତ
 “ଶାସ୍ତ୍ର ନ ପଢ଼ିଣ ଦେଖ ସ୍ୱାକ୍ଷର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ।
 ଆବୃତ୍ତି କରିଲୁ ଆମ୍ଭେ ପେଡ଼ି ପେଡ଼ି ପୋଥି
 ନ ପାଇଲୁ ପ୍ରକୃତରେ କିପ ତଥ୍ୟ ସେଥି ।
 ଏ ଭଳି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମନ୍ତ୍ରରେ ବିରଳ
 ଦର୍ଶନ ଲଭିଣ ଆଜି ଜନମ ସଫଳ ।”
 ଶିଶୁ ପରାସ୍ତେ ପୂଜିଲେ କରୁଣା ନିଦାନ
 “ମୋ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ତବ କିପ ଅନୁମାନ ।”
 ଉତ୍ତରେ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବର
 “ଦେବ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ରୁମ୍ଭର ।”
 ହୃଦୟ ଶୁଷ୍କିଲେ “ଅନ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ ନିଚୟ
 ଅବତାର ବୋଲି ସ୍ୱାକ୍ଷର ନରନ୍ତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ।”
 ପଦ୍ମଲୋଚନ କହିଲେ “ମୋହର ମତରେ
 ନ୍ୟୁନ କିମ୍ବ ହୁଅଇ ସେ ତାହାଙ୍କୁ ଏଥିରେ ।
 ଅବତାର ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର
 ସେହି ମହାଜନ ଏହି ପୁରୁଷ ସ୍ୱାକ୍ଷର ।
 ସ୍ୱାକ୍ଷର କୃପା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ଶତ ଶତ ନରେ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ ପରଶତ ହେବେ ଅବତାରେ ।”
 ସନ୍ତାପ୍ୟ ବଦନେ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଶ୍ରୀହରି
 “ରାଜ ଦରବାରରେ ତବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖାତିର ।
 ଅତି ନରଣ୍ୟ ମାନବ ମୁହିଁ ସେ ଅଟଇ
 ମୋ ପ୍ରତି ଏତେ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଅ କିମ୍ଭାଇ ।”
 ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ତହିଁ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବର
 ବୋଇଲେ “ଏ ନୁହଇ ସେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବାକ୍ୟ ମୋର ।
 ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ତରେ ମୁହିଁ ରୁଚିଅଛି ଯାହା
 ଉଦୟରୁ ତରବାକୁ ରୁମ୍ଭେ ଏକା ନାହା ।
 ରୁମ୍ଭର ଚରଣ ଚେଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ପାପତ
 ନିଦା ମୂର୍ଖ ହୁଅଇ ସେ କ୍ଷଣେ ପୁପଣ୍ଡିତ ।
 କିମ୍ବଦ ଆଶ୍ୱେଷ୍ୟ ହେଲେ ସର୍ବ ତକାଇଥା
 ମୋ ମତ ତାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ କଣିବ ପ୍ରମାଣ ।”

ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଇଲେ ମୁଁହେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ସ୍ମୃତି
 “ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରକୁ ଆସ ଅରେ ଦୟାବହ ।”
 ପଣ୍ଡିତ ଶୁଣିଲେ “ମୁହିଁ ଭଲ ହେଲେ ଅରେ
 ନିଶ୍ଚୟ ମମିତ ଦ୍ୱିଧା ନ କରି ଏଥିରେ ।”
 ଅତଃପର ଶୁଣ ମନ ! ପଣ୍ଡିତେ କିପର
 ପୁନଃଥରେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ଇଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ କରି ।
 ଦେବୀ ସାଧନାରେ ସିଦ୍ଧ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବର
 ପାଇଥିଲେ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ବର ।
 ଯାହାବଳେ ଦୀର୍ଘକାଳ ଅର୍ଜିଥିଲେ ଖ୍ୟାତି
 ତର୍କରେ ଅନେୟ ଏହି ପୃଥୀ ମହାମତି ।
 ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁଠାକୁ ଆହୁତ ହୋଇଣ
 ବିରୁଦ୍ଧ ନିମନ୍ତେ ଯାନ୍ତି ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରଧାନ ।
 ଜଳପୁଣ୍ଡି ତାଳ ଆଉ ଗାମୁଛ ଝଣିଏ
 ସବୁବେଳେ ତାହାଙ୍କର ପାର୍ଶ୍ୱେ ରଖାଥାଏ ।
 କୌଣସି ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନ ମୀମାଂସା ସକାଶ
 ସେ କାଳେ କରନ୍ତି ସେହି ଚିତ୍ତ ସନ୍ନିବେଶ ।
 ତା ପୁଟେ ଗାମୁଛ ତାଳ ଧରିଣ ହସ୍ତରେ
 ଟହଳନ୍ତି ଏଣେ ତେଣେ କିଛି କ୍ଷଣ ଧୀରେ
 ଏଥିଅନ୍ତେ ହାତ ମୁହଁ ଭଲ ରୂପେ ଧୋଇ
 ଉପବେଶନ କରନ୍ତି ଆସନରେ ଯାଇ ।
 ଏମନ୍ତ ଆଚରଣ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶିଲେ
 ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତି ଜାଣେ ଦୈବୀ ବଳେ ।
 ତର୍କ ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସର୍ବେ ହୋଇ ପରାହତ
 ଅନେୟ ପଣ୍ଡିତ ବୋଲି ଦେଶେ ଦେଶେ ଖ୍ୟାତ ।
 ଦେଶଙ୍କ ଆଦେଶ ମତେ ଆଚରନ୍ତି ଏହା
 ପୁଟେ କହି ନ ଥିଲେ ସେ କାହା ପାଶେ ତାହା ।
 ଏମନ୍ତ କି ପ୍ରିୟ ପତ୍ନୀ ସଧର୍ମିଣୀ ପାଶ
 ଏ ଗୃହ ତହିଁଟି କଣ ନ ଥିଲେ ପ୍ରକାଶ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି “ଜଗଦମ୍ଭା ଦୟାବହ
 ଏଥିର ମରମ ମୋତେ ଦେଇଥିଲେ କହ ।”
 ଅବସର ପାଇ ଅରେ କରୁଣାସାଗର
 ଲୁଚାଇ ରଖିଣ ତାଳ ଗାମୁଛ ତାଙ୍କର ।
 କୌଣସି ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନ ମୀମାଂସା କାରଣ
 କଥୋପକଥନ ଛଲେ କଲେ ଉତ୍ତରାପନ ।
 ଆସନ ତେଜଣ ତହିଁ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର
 ବହୁ ଅନୁଷ୍ଠାନେ ତାଳ ଗାମୁଛ ତାଙ୍କର ।

ଖୋଜି ଖୋଜି ଯେତେବେଳେ ତାହା ନ ପାଇଲେ
 ହସି ହସି ଦେବରାୟ ତାହାକୁ କହିଲେ ।
 “ତାଳ ଗାମୁଛା ରୁମ୍ବର ରଖିଅଛୁ ମୁହିଁ
 ସେଥପାଇଁ ରୁମ୍ବ ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅ ନାହିଁ ।
 ଉପସ୍ଥିତ ପଶୁଟିର ସୁମାମାଂସା କର
 ତାଳ ଗାମୁଛା ରୁମ୍ବର ଦେବ ଅଟେପର ।”
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଇଲେ ପଣ୍ଡିତ
 “ଛଳ କର ଦେବରାୟ ! ଆଉ କି ନିମିତ୍ତ ।
 ରୁମ୍ବ ପ୍ରଭା ! ଜନଦ୍ରୁରୁ ଜଗତ-ଭଣ୍ଡର
 ରୁମ୍ବ ଅଛପା କିଏ ଅଛ ଏ ମନ୍ତ୍ରର ।”
 ଅତି ଭବନ ସହଜ ଏମନ୍ତ ଭାଷଣ
 ଇଷ୍ଟଜନେ ସ୍ଥିତି କରି ପୁଲିଲେ ଚରଣ ।
 ସେହୁଦିନୁ ପ୍ରଭାପାଦେ ହେଲ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି
 ନିରତେ ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗ ଅନ୍ତରେ ଲେଖନ୍ତି ।
 ପାଢ଼ା ବୁଦ୍ଧି ହେବୁ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଲ ଅବଶ
 ନିଜେ ଆସି ନ ପାରନ୍ତି ଆଉ ପ୍ରଭା-ପାଶ ।
 ସୂତକୁ ପ୍ରେମଣ ତେଣୁ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନେ
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଦେଇଯାନ୍ତି ଆପଣା ସଦନେ ।
 ଭଣ୍ଡର ପ୍ରସଙ୍ଗେ ଦୁହେଁ ନିମଗନ ଥାଇ
 ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି ବେଳ କେମନ୍ତେ ଗମଇ ।
 ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଦିନ ହୋଇଲା ଅଘାତ
 ପାଢ଼ା ଉପଶମ ନୋହୁ ନିମଗଣ ବର୍ଦ୍ଧିତ ।
 ଜୀବନର ଆଶା ନିମେ ହେଲ ଛାଡ଼ିବର
 ଜାଣି ପାରିଲେ ଯେମନ୍ତ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର ।
 ଶରୀର ତେଜିବେ ଯାଇ ସୁଖ କାଶୀ ଧାମେ
 ଏସନ କଲ୍ୟାଣ କରି ଆପଣାର ମନେ,
 କାୟାପୁତ୍ର ନୋହୁଲେକ କାଶୀ ଯିବା ବୃଥା
 ସୂତେ ତାଙ୍କ କହିଲେକ ଶୁଣ ମୋର କଥା ।
 “ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରସାଦ କଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରାପତ
 ନିଶ୍ଚୟ ମୋହର କାୟା ହେବ ଶୁଦ୍ଧପୁତ ।”
 ନାନାବିଧ ଉପାଦେୟ ଶ୍ରେଣୀ ବସ୍ତୁମାନ
 ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇ ନିଜ ଗୃହେ ଏକ ଦିନ ।
 ସୂତ ହସ୍ତେ ପ୍ରେମଣ ତା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପାଶ
 ପ୍ରସାଦ ଆଣିବା ପାଇଁ କଲେକ ଆଦେଶ ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆଗମିଣ ପଣ୍ଡିତ-ନନ୍ଦନ
 ପିତାଙ୍କ ବିନତି ପାଦେ କଲେ ବିବେଦନ ।

ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
 “ପ୍ରସାଦେ କି ରୋଗମୁକ୍ତି ହେବ ପିତାଙ୍କର ?”
 ପଦ୍ମବଳା କହିଲେ ସେ ଅତି ନମ୍ର ହୋଇ
 “ତାତ ମୋର ନ ମାଗନ୍ତି ପ୍ରସାଦ ତା ପାଇଁ ।
 ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଆପଣ ପରମ-ଭଣ୍ଡର
 ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ ଧରିଛନ୍ତି ନର କଲେବର ।
 ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଣାଦ ସେ ସାପତ ହୋଇଲେ
 କାଶୀରେ ତେଜିବେ ସୂତ ଦେହ ଅନ୍ତକାଳେ ।
 ଏମନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସେ ଲାଜ ପ୍ରସାଦରେ ଆଶ
 ଦୟାଳୁ କଣିକାଏ ହସନ୍ତ ରବେଶ !”
 ସକଳ ପଦାର୍ଥ ଦେବ କହିତେ କହିତେ
 ଗ୍ରହଣ କରିଣ ଦେଲେ ପ୍ରସାଦ ତା ହାତେ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ସଦା ପ୍ରସାଦ ହୋଇଣ ପ୍ରାପତ
 କାଶୀଧାମେ ସ୍ୱାମୀ କଲେ ଭବତ ପଣ୍ଡିତ ।
 ସେତାରେ ଜୟତଳାଳ ସୁଖେ ବାସ କରି
 ମରକାୟ ତେଜିଣ ସେ ଗଲେ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ଥ ।
 ନାରାୟଣ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାମେ ଆଚେକ ପଣ୍ଡିତ
 ଅଇଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିହତ ।
 ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ଦେଶେ ତାଙ୍କର ବସତି
 ବାଲ୍ୟାଳ୍ପ ଧରିଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବୃଦ୍ଧି ।
 ଗୁରୁଗୃହେ ବାସ କରି ପତିଣ ବରଷ
 ପାଞ୍ଚଟି ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି କଲେ ଶେଷ ।
 ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରଟି ପଠନ ନିମିତ୍ତ
 ନବଦୀପ ନଗରୀରେ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୈୟାୟିକ ଗୃହେ ବାସ କରି
 ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର ପଠନର ହେଲେ ଅଧିକାରୀ ।
 ଏକାଦଶମରେ ପାତ ବର୍ଷ ତହିଁ ଆଇ
 ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର ସୁପଣ୍ଡିତ ଜଗତେ ବୋଲୁ ।
 ଅଭିଜ୍ଞତା ଲଭି ଷଡ଼ ଦର୍ଶନେ ଏପଣ
 ପ୍ରବଳ ବାସନା ହେଲ ଦୃଢ଼ସ୍ତେ ତାଙ୍କର ।
 ପୋଥିଗତ ବିଦ୍ୟାଯାକ ନ କଲେ ସାଧନା
 ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟଟି ତାର ହେବ ନାହିଁ ଜଣା ।
 ଏପଣ ବିଭୁର ଦିନେ ମନେ କଲେ ସ୍ଥିର
 ଦେଶେ ଫେରି ଆଚରଣେ ସାଧନା ତାହାର ।
 ଶୁଣିଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ଏକ ସାଧୁ ଛନ୍ଦ
 ପରମହଂସ ଅବସ୍ଥା ଯେହୁ ଲଭିଛନ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଚିତ୍ତେ ହେଲୁ ଆଶ
କଷ୍ଟପାଥ କରି ତହିଁ ହୋଇଲେ ସୁନେଶ ।
ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେକେ ସେହି ରମଣୀୟ ସ୍ଥାନ
ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରାଣ ମନ କଲୁ ଆକର୍ଷଣ ।
ତଦୁପରେ 'ଛନ୍ଦ୍ର' ଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ଦେବ ସୁରୁଷ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲଭି ପାଶେ ବିଶେଷ ସନ୍ତୋଷ ।
ବେଦାନ୍ତରେ ପଢ଼ିଥିଲେ ସବୁକୁମି କଥା ।
ଗୋଟି ଗୋଟି ଫିଟିଗଲେ ସେ ମାର୍ଗ ପ୍ରବିଧି ।
ନିର୍ବିକଳ ସମାଧି ଯେ ହୋଇ କରାଗି
ବିଚିତ୍ର ଦର୍ଶନମାନ ହୁଏ ଅନୁଭବ ।
ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼ିଦାନନ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଦର୍ଶନେ
ଏ ଭବ ସାଗର ତରହାନ୍ତ ପ୍ରାଣନିର୍ଗମ୍ଭ ।
ଶୁଆ ରୁଲେ କଣ୍ଠସ୍ଥ ଯା ଥିଲା ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର
ନିତି ନିତି ଦେଖିଲେ ତା ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ପର ।
ଭିକ୍ଷୁର ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ହେଲେ ଉତ୍ତରାପନ
ଯଥାତଥା ସମାଧିରେ ହୁଅନ୍ତୁ ମଗନ ।
ସମାଧିର ପରପାରେ ଯେ ଅବସ୍ଥା ଅଛି
ତାହା ମଧ୍ୟ ତାହାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେଉଛି ।
ନିରେଶିଣ ଏ ପ୍ରକାର ଅଭୂତ ବ୍ୟାପାର
ଜ୍ଞାନନେତ୍ର ଉନମୁକ୍ତ ଏବେ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ।
“ଶାସ୍ତ୍ରର ନିଗୂଢ଼ ମର୍ମ ରୁପାକାବା ପାଇଁ
ଦ୍ଵିଷ୍ଟାସୁ ମାନବ ଆଉ ଭବେ ନ ଦେଖଇ ।
ଯାହାହେଉ ସ୍ଵା'ଙ୍କ ପାଶେ କରି ବସବାସ
ବ୍ରହ୍ମପଦ ଲଭିବାକୁ କରିବ ପ୍ରୟାସ ।
କିଏ ଜାଣେ କେତେବେଳେ ଏ ଶରୀର ମୋର
କାଳ କବଳେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ତାର ପ୍ରିୟ ।
ବୁଝା କିପାଁ ଏ ଜୀବନ କରିବ ଶ୍ରେୟଶ
ବ୍ରହ୍ମପଦ ଲଭିବାକୁ ନ କରି ଯତନ ।
ଦେଶକୁ ମୋହର ଆଉ ଲେଉଟି ନ ଯାଇ
ପ୍ରାଣ କଲ ଦେବ ବିଭୁ ଦରଶନ ପାଇଁ ।
ଏପରି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାରାୟଣ
କିୟତାଳ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ କଲେ ଅବସ୍ଥାନ ।
ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ବସି ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ
ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ କଥାମୁତ ପାନ କଲେ ।
ପାଣ୍ଡିତ୍ୟାଭିମାନ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଦୃଷ୍ଟାଭୂତ
ବ୍ୟାକୁଳତା ବଜାରାନ୍ତ ସମେ ହେଲୁ ଜାତ ।

ସ୍ଵା'ଙ୍କର ଚରଣେ ମୁହଁ ଦେଇଲେ ଶରଣ
ସାର୍ଥକ ହୋଇବ ମୋର ମାନବ ଜୀବନ ।
ଏମନ୍ତ ବିଶୁଦ୍ଧ ମନେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଦେଇଲେ ଆଶ୍ରୟ ।
ନିଜ ମନୋରାଜ ତାଙ୍କ ପାଶେ ନିରବଦ୍ଦଶ
ସନ୍ନ୍ୟାସ ଦାକ୍ଷା ନେବାକୁ କଲେ ଆଦେଶ ।
ଚିତ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେଖି ପଲ୍ଲୁ ବିଶ୍ଵପାଇଁ
ସମ୍ମତ ସକାଶ କଲେ ଦାକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ।
ଶୁଭଦିନ ଶୁଭକ୍ଷଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି
ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଦାକ୍ଷା ଦେଲେ ପଲ୍ଲୁ ନରହରି ।
ବ୍ରହ୍ମପଦ ଲଭି ହେବ କେମନ୍ତେ ଜୀବନେ
ସେ ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରାଣପଣେ ।
ପଳନ ନେତ୍ରରେ ଦିନେ ପଲ୍ଲୁ ପାଶେ ଆସି
ଆଶୀର୍ବାଦ ଭକ୍ଷା କଲେ ଯିବେ ବାରାଣସୀ ।
ନିର୍ଜନେ କରିବେ ତହିଁ ସାଧନ ଭଜନ
ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଦର୍ଶନ କିମ୍ବା ଶରୀର ପତନ ।
ଏପରି ସକଳ କରି ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ
ପଦରଜ ଶିରେ ନେଇ ଦେଇଲେ ବିଦାୟ ।
ଏକାକୀ ଭେଟିଲେ ଆସି ଦୁଇଟି ବାଳକ
ଗୋବିନ୍ଦ ଜଣକ ନାମ ଗୋପାଳ ଆରେକ ।
ଏ ବେନି ଶିଶୁଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଭକତି ଅର୍ପଣ
ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦେ ଆଶ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମୀପେ ନିତ୍ୟ ଆତଯାତ କରି
ଭିକ୍ଷୁର ସପକ୍ଷେ ମଧୁ ଦବସ ଶବ୍ଦସ୍ତ ।
ସ୍ଵାଧୀନ ଚରଣ ତାଙ୍କ ଅଗାଧ ନିମ୍ନଲ
ସେ ହେଉ ଆକୃଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ ଭକତବତ୍ସଳ ।
ପ୍ରେମ ଭକତିର ନାନା ଗୁଣ କଥା କହୁ
ତାଙ୍କ ମାନସ ରଞ୍ଜିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ ।
ଶ୍ରୀଦେବ କରନ୍ତୁ ଯଦା ହରି ଶୁଣି ଗାନ
ତା ଶୁଣିଣ ବିମୋହିତ ବେନି ଭକ୍ତଜନ ।
ଭାବେ ବିଗଳିତ ପୁଣି ଚିତ୍ତ ଏ ପ୍ରକାର
ଆନନ୍ଦାନ୍ତ ନହୁଯାଏ ନେତ୍ର ଝରି ଝରି ।
ଦନ୍ତ ସଙ୍ଗ ପ୍ରଭାବରେ ନିରତେ ଏପରି
ଅନ୍ତରେ ବହୁଳ ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିର ତୋଫାନ ।
ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ସମେ ଯହୁଁ ହୋଇଲୁ ଉଦୟ
ଏ ସଂସାର ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ହେଲୁ ବିଷ ପ୍ରାୟ ।

ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଆସି ଦିନେ ଭକତ ଗୋପାଳ
ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେକ ପାଦେ କାନ୍ଦଣ ବହୁଳ ।
“ବିଦ୍ୟାୟ ହିଅନ୍ତୁ ମୋତେ ପ୍ରଭୁ ନରହର
ଭୁକ୍ତିପାୟ ଏବେ ମୁହିଁ ଧରା ତ୍ୟାଗ କରି ।”
ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଇଲେ “ଏହି ନିଗାନ ବୟସେ
ଯିବା ପାଇଁ ଅଭିଳାଷ କିମ୍ପାଇ ମାନସେ ?
ଆଉ କିଛି ଦିନ ଏଠି ଦେହ ଧରି ରହି
ଭବଭଙ୍ଗେ ଲୀଳା ଖେଳା ଦେଖ ମନ ଦେଇ ।”
ଭବରେ ବହୁଲେ ଭକ୍ତ ଯୋଡ଼ି ବେନି କରି
“ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନ ବଳଇ ଦିଲେ ରହିବାକୁ ମୋର ।”

ଅବହେଳେ ଦୂର ହେବ ଏ ଭବ ବନ୍ଧନ ।
ହୃଦ ପଦ୍ମେ ବିରାଜିବେ ପ୍ରଭୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଇଲେ ତେବେ ବିଲମ୍ବ ନ କରି
ପୁନଃ ଆସି ସାହା ହେବ ଲୀଳାରେ ମୋହର ।
ଭକତ ଗୋପାଳ ତହିଁ ହୋଇଣ ସମ୍ପତ
ଚରଣ ବନ୍ଦଣ କାୟା ତେଜିଲେ ହୃଷିତ ।
ଭକତ ଗୋବିନ୍ଦ ତାଙ୍କ ଅନୁଗାମୀ ହେଲେ
ଏମନ୍ତେ ଭକତ ବେନି ଲୀଳା ସାଜ କଲେ ।
ଦେଖିବୁ କିହେଲେ ଯେ “ଏ ଦୁଇ ଭକତ
ମଣେ ମହାଦ ଆଚାର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଜାତ ।”
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ପୃଥାକ ଲିଖିତ
ମୁନିବର ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ ଦିବା ବିଷୟ ।

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ସ୍ବଦେଶ ଯାତ୍ରା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛୀକଲ୍ପତରୁ
ପତିତପାବନ ହରି ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଦାନବନ୍ତ ଦଇତାଣ ଭକ୍ତ ପ୍ରାଣଧନ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା କଥା
ଶ୍ରବଣେ ଉତ୍ପଳେ ଭକ୍ତ ସେମ ପବିତ୍ରତା ।
ପୃଥାକସେ ପୁଣି ନାଆ ଭୁଞ୍ଜି ନିରବଧି
ଅବହେଳେ ତରିଯିବ ଏ ଭବ ବାନ୍ଧବ ।
ପାଧନ ଭଜନ ଏବେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଶେଷ
ଅତିସାର ବ୍ୟାଧି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲ ବଶେଷ ।
ବ୍ୟାଧି ପ୍ରସବରେ ତନ୍ତ୍ର ଫଳେ ହେଲା ଶ୍ରୀ
ତାହା ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ମଧୁର ମୋହନ ।
ଚକ୍ରସ୍ଥା ନିମନ୍ତେ ନିୟୋଜିଲେ ଜଣେ ବୈଦ୍ୟ
କବିରାଜ ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ନାମ ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାସୁଧାକର ।
ବୈଦ୍ୟ ଶିରୋମଣିଙ୍କର ଚକ୍ରସ୍ଥାରେ ଥାଇ
ବ୍ୟାଧିରୁ ଆରୋଗ୍ୟ ଲଭି କଲେ ବିଶ୍ଵସାଧି ।
ବର୍ଷାକାଳେ ଗଙ୍ଗା ପାଣି ହୁଅଇ ଦୃଷିତ
ତାକୁ ପାନ କଲେ ବ୍ୟାଧି ପୁନଃ ହେବ ଜାତ ।

ଏମନ୍ତ ଆଶଙ୍କା କରି ଭକତ ମଧୁର
ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନର କଲେକ ବନ୍ଧୁର ।
ନାନାଦି ଧୁନ୍ନି କରିଣ ପ୍ରିୟ କଲେ ଶେଷେ
ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ପଠାଇବେ ତାଙ୍କ ନିଜ ଦେଶେ ।
ଜଗଦମ୍ଭା ଦାସୀ ନାମେ ମଧୁର ଗୁଡ଼ୁଣୀ
ପ୍ରଭୁ-ପାଦ-ପଦ୍ମର ଯେ ଚର ଭାଷାରୁଣୀ ।
ତାଙ୍କର ଭକତି କଥା କହୁ ନ ହୁଅଇ
ସ୍ଵାମୀଠୁଁ କୌଣସି ଗୁଣେ ଉଷା ନ ଅଟଇ ।
ଦେବଙ୍କ ଆର୍ଥିକାବସ୍ଥା ନୁହଇ ସ୍ଵଚ୍ଛଳ
ଦରିଦ୍ରତା ବିରାଜଇ ଗୃହେ ଚରକାଳ ।
ସେଠାକୁ ଗମନ କଲେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
ବ୍ୟବହାରୀ ଦ୍ରବ୍ୟାସ୍ତବେ ଭୋଗିବେ ବିଶେଷ ।
ଏସନ ବନ୍ଧୁର ମଧୁରଙ୍କ ପରିବାର
ଆୟୋଜନ କଲେ ବହୁ ଦରବ ସମ୍ଭାର ।
ବାରଣସୀ ଚଉପ୍ରାନ୍ତ ସାଲ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମାସେ
ଶୁଭ ଦିନେ ବିଜେ କଲେ ପ୍ରଭୁ ନିଜ ଦେଶେ ।
ଭଣଜା ହୃଦୟ ଆଉ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
ଅନୁଗାମୀ ହୋଇଲେ ଯେ କେବଳ ଏ ବେଳେ ।

ବହୁଦିନେ ଆସୁଛନ୍ତି ସ୍ନେହର ଗଦା
 ଆସିବେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ତେଣୁ ଦରଶନ ପାଇଁ ।
 ସାଧନ ଭଜନେ ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ଥିଲେ ଚିତ୍ତ
 ତାଙ୍କ ନାମେ ନାନା କଥା ଗ୍ରାମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
 କେ କହୁଲୁ ଗଦାଧର ନାଗବେଶ ଧରି
 କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ନିରନ୍ତର ବୋଲି ହରି ହରି ।
 କେ କହେ ଗେରୁଆ ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଛନ୍ତି
 ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ସମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ଆଚରଣ ।
 କେ କହୁଲୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଯଜ୍ଞ ଉପକରଣ
 କରୁ ଖୋଲି ଆତ୍ମା ଆତ୍ମା ଭଜନ୍ତି ନିରନ୍ତର ।
 ଏମନ୍ତେ ଗ୍ରାମରେ ନାନା କଥା ଶୁଣି
 ଯା ଶୁଣିଣ ମନେ ଦୁଃଖ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଗମନ ବାରତା ପାଇଣ
 ତାହାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଣ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।
 ପୁଷ୍ପରୁ ତାଙ୍କର ଯେହୁ କୃପାପାତ୍ର ଥିଲେ
 ପାଗ୍ରେଟି ଆଖିବା ପାଇଁ ଦାଣ୍ଡେ ରୁଣୁ ହେଲେ ।
 ଭକ୍ତି ସହ ସହସ୍ରରେ ଗୁହା ଫୁଲମାଳ
 ଦେବଙ୍କ କଣ୍ଠେ ଦେଇଣ ଆନନ୍ଦେ ବହୁଳ ।
 ଦାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଦେବରାସ୍ତେ ଗଲେ ଯେତେବେଳେ
 ତାଙ୍କ ପଶ୍ଚାତେ ଧାଇଁଲେ ଲୋକ ଦଳେ ଦଳେ ।
 ଦାଣ୍ଡେ ଆସି ନ ପାରିଣ ନବବଧୂରଣ
 ଦ୍ଵାରଦେଶେ ଠିଆ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ କାଢ଼ିଣ ।
 ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ନିକୃଷ୍ଟ ଜାତି ଗ୍ରାମେ ଥିଲେ ଯେତେ
 ରସ୍ତା କଡ଼େ ଠିଆ ହେଲେ ଭକ୍ତପୁଣ୍ୟ ଚିତ୍ତେ ।
 ଦେବରାଜଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଭ ବହୁଦିନେ
 ପୁଣି ସୀମା ନ ରହୁଲୁ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ମନେ ।
 ନିଜ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡ଼ି ଲୋକେ ଥୋକେ ଥୋକେ
 ସ୍ନେହେ ପୁଞ୍ଜନ୍ତି କୁଶଳ ସବାଦ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ।
 କଥାବାଣୀ କରି ସବେ ଅତି ଆତ୍ମାଦିତ
 ପୁଷ୍ପପ୍ରାସ୍ତୁ ଅତି ତାଙ୍କ ସ୍ଵରାବ ରଖିତ ।
 ରାସ୍ତା ହୋଇଥିଲୁ ତାଙ୍କ ନାମେ ଯେତେ କଥା
 ଚିତ୍ତରେ ସତ୍ୟତା ନାହିଁ, ଅଲୀକ ସତ୍ୟଥା ।
 ଅମାୟିକ, ପ୍ରେମପୁର୍ଣ୍ଣ, ହାସ୍ୟ ପରିହାସ
 ପୁଷ୍ପପରି ପ୍ରତି ବାକ୍ୟେ ହେଉଛି ପ୍ରକାଶ ।
 ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ, ଧର୍ମପ୍ରାଣ, ନାମେ ମରୁଆଲୁ
 ଏ ରାବ ସମୁଦ୍ର ଚିତ୍ତେ କରୁଅଛି ଖେଳା ।

ବଶେଷତଃ ଦୃଷ୍ଟ ଏବେ ଏତିକି ମାତର
 ଦିବ୍ୟାବେଶେ ତନ୍ମୁ ମନ ମନ ନିରନ୍ତର ।
 ଅଲକ୍ଷ୍ୟେ ତାର ପ୍ରଭବ ବିସ୍ତାର ଏସନ
 ଦର୍ଶନେ ଯେ ଆଗମନ୍ତି ତାଙ୍କ ସନ୍ଧ୍ୟାଧାନ ।
 ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଦୂର୍ବଳତା ହୋଇ ଦୃଶ୍ୟଭୂତ
 ଦିବ୍ୟାନନ୍ଦ ଶାନ୍ତି ସ୍ତୋତ ଶୁଣେ ସବାହନ ।
 ବାହୁଡ଼ନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ନିଜ ନିଜ ଘରେ
 ପୁନଃ ପୁନଃ ଦେଖିବାକୁ ଆନାଷ୍ଟା ମନରେ ।
 କିଏ ଯେତେ ଆକର୍ଷକ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପାଶ
 କଥାମୂଳ ପାନ ପାଇଁ ସଦା ଧାର୍ଯ୍ୟ ମନ ।
 ମଧୁପାନ ଲେଖସକ୍ତ ମଣିକା ସଦୃଶ
 ନିରତେ ଧାଇଁଲେ ଲୋକ ପ୍ରଭୁଦେବ ପାଶ ।
 ପ୍ରାଣର ହର୍ଷକୁ ପାଇ ବହୁଦିନ ପରେ
 ବସିଲୁ ଆନନ୍ଦ ହାତ କାମାର ପୁରୁଷେ ।
 ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ପାଶେ ଆସି ଲୋକ ଅଗଣନ
 କଥାମୂଳ ପାନକର ଭବେ ହେଲେ ଧନ୍ୟ ।
 ବିବିଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ କଣେ ପସ୍ତୁତ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୋଳନ ପାଇଁ ଆଣନ୍ତି ନିୟୁତ ।
 ଶ୍ରେଣିଲେହେଁ ଦେବରାସ୍ତେ ଉଦର ପାତ୍ରାରେ
 ସେ ଯାହା ଦିଅନ୍ତି ତାହା ଲୁହୁନ୍ତି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ।
 ଉଚ୍ଚମାର ଜାତି ସେନ ନାହିଁ ଭେଦାଭେଦ
 ଭକ୍ତିସହ ସେ ଯା' ଦିଏ ତହିଁରେ ଆତ୍ମାଦି ।
 ଉପପତ୍ନୀ ଥିଲୁ ଏକ ତାଙ୍କ ଗୃହ ପାଶେ
 ନାସନା ତାଙ୍କର କିଛି ଅପରି ସକାଶେ ।
 ନୀଳକୁଳ ହେଉ ମନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶଙ୍କତି
 କାହାକୁ ନ କହୁ ଭୟେ ହୃଦୟ ମହିତି ।
 ମନୋରାଜ ଜାଣିପାରି ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି
 ପୂର୍ଣ୍ଣକଲେ ଆଶା ଯେତେ ଶୁଣ ସେ କାହାଣୀ ।
 ଦାନଜନ ପତି ତାଙ୍କ ଦୟା ଅଭାଗସ୍ତ
 ତା ନ ହେଲେ ନାମ କିଆଁ ହେବ ଦୟାମୟ ।
 ରାବବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 ଭୁବନେ ପଡ଼ିଲେ ସଂଜ୍ଞା ହରାଇ ସହର ।
 ସାବୁଦନ ଏ ରାବରେ ହୋଇଲୁ ଅତୀତ
 କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତେଜା ନୋହୁଲୁ ଆଗତ ।
 ସଦନେ ହେଲେ ହେଁ ବହୁଲୋକ ସମାଗମ
 ଖୋଇବାକୁ ତେଣୁ କରି ସବେ ବ୍ୟର୍ଥଗ୍ରାମ ।

ଭାଷ୍ୟବତୀ ଭାଷାମାତା ଧନୀ କମାରୁଣୀ
 କହୁଲେ ରମଣୀ ବୃନ୍ଦେ ଭାବବେଶ ଜାଣି ।
 ଗଦାକଳ୍ପ ଖୋଇବାକୁ ଚିତ୍ତେ ଯାର ଆଶ
 ଗୁହେ ଯାଇ ଇଚ୍ଛାମତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେନ ଆସ ।
 ସାରାଦିନ ଅନାହାସ ପ୍ରାଣର ଗଦାକ
 ସର୍ବେ ମିଳି ଦେବା ଭେଜି ଆସ ବେଗେ ଧାଇଁ ।
 ଏହାଶ୍ରମୀ ଯେତେ ଲୋକ ଥିଲେ ଉପସ୍ଥିତ
 ଉଚ୍ଚମାନ ନ ଭାବି ପାଥକ୍ୟ କହୁତ ।
 ନିଜ ନିଜ ଘରେ ଯାଇ ସାଧ୍ୟ ଅନୁସାରେ
 ଆଶିଲେ ବିବିଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅନୁସାର ଭରେ ।
 କେ ଆଶିଲୁ ଶୀର ସର, କେ ଆଶିଲୁ ମୁଣ୍ଡ
 କିଏ ଅବା ଫଳମୂଳ ପୁରାଇ ଗୁଞ୍ଜୁଡ଼ି ।
 ଯେ ଯାହା ଆଶିଲୁ ତାହା ଦେଲି ତାଙ୍କ ମୁଖେ
 ଭାବବେଶେ ଦେବରାସ ଖାଇଲେକ ମୁଖେ ।
 ଆହାର କରିଲେ ଯେତେ ନ ଆସିଲୁ ଚେତା
 ଆଜି କିଏ ବାଜି ଅଛ ତାଙ୍କେ ଭାଷାମାତା ।
 ଯେ ଜାତି ସେ ଜାତି ହେଉ ନ କରି ଭାବନା
 ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ପାଶେ ଆଶ ଯାର ଯା ବାସନା ।
 ଏହାଶ୍ରମୀ ତମଯାକ ଧାଇଁଲେ ଭବନେ
 ଭୋଗ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ କହୁ ଆଶିବା କାରଣେ ।
 ସୁପକ୍ୱ ପଦାର୍ଥ ଏ ବୃକ୍ଷରୁ ତୋଳଣ
 ବିଶୁଦ୍ଧ ହସ୍ତରେ ତାହା ଆଶିଲେ ବହନ ।
 ଭକ୍ତବାସ୍ତବୀ କଲ୍ପକରୁ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ମହାନନ୍ଦେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ସେ ପାତଳ ପଣସ ।
 କହୁତ ସମୟ ପରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହେଲେ ପଞ୍ଜା ଲଭୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
 ଉଚ୍ଚମାନ ଜାତି ଅଟେ ସମାଜ-ବନ୍ଧନ
 ଦୂରଭାବ ନିରେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 ବିପ୍ରେ ଶୃଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ନାହିଁ ଭେଦାଭେଦ
 ସେ ତାଙ୍କେ ଅନ୍ତର ସହ ତାଠାରେ ଆରାଧନ ।
 ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆହାର ସମ୍ବନ୍ଧେ
 ଶ୍ରବଣ କଲେକ ପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱେଦ ଅପମାଦେ ।
 “ଶୂନ୍ୟର ମାଂସ କେହି କରିଣ ଭକ୍ଷଣ
 ବିଭୂତି ରଖିପାରିଲେ ତା ଭକ୍ତ ଅକ୍ଷୟ ।
 ଧନ୍ୟ ଅଟେ ସେହି ପ୍ରାଣୀ, ଧନ୍ୟ ଜନ୍ମ ତାର
 ଅତ୍ରାଣ୍ୟ ଅଟଇ ସେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟର ।

କାମଦାଞ୍ଚନାସକ୍ତ ସେ ହୃଦୟାନ୍ତ ଗାତ
 ଧୂଳିତା ଜୀବନ ସ୍ଥାନ ପ୍ରାଣୀ ସେ ବୋଲଇ ।
 ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ହୋଇଅଛି ଯାହାର ଆଦୃଷ୍ଟ
 ଆହାରେ ନ ଆସ ତାର ବିରୁଦ୍ଧ କହୁତ ।
 ଶୂନ୍ୟର ମାଂସ କିମ୍ବା ପୁତ୍ର ହୃଦୟାନ୍ତ
 ତା’ଠାରେ ଉଭୟ ବସୁ ଅଟଇ ଅମାନ ।
 କେତେକ ପକ୍ଷେ ଅଟେ ଆଚେନ ସେ ବିଧି
 ଯାହା ତାହା ଖାଇବାକୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନିଷିଦ୍ଧ ।
 ନିଗୃହମଣିମ ଅଛି ଏଥରେ ନିହତ
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶୁଣ ସର୍ବେ ସ୍ଥିର କରି ରହି ।
 ନିଜ ପକ୍ଷେ ଆହାରର ଦନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧ
 ଅବସ୍ଥା ବିଶେଷେ ତେଣୁ ନିହତ ନିଷିଦ୍ଧ ।
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶୁଣ ନିଜେ ସେ ସବୁ ଆହାର
 ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖି କୌଣସି ପ୍ରକାର ।
 କି ଅବା କିଏ ବିଭୂପାଦେ ଭକ୍ତ ହାନି
 ସାଧନାବସ୍ଥାରେ ତାହା ପରିତ୍ୟାଜ୍ୟ ଜାଣି ।
 ଜ୍ଞାନମାର୍ଗରେ ନ ଆସ ଏମନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ
 କିହା ତୁମ୍ଭେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ ତାଙ୍କର ଆହାର ।
 ବ୍ରହ୍ମଠାରେ ସଦା ମନୁ ଜ୍ଞାନୀଙ୍କର ମନ
 ଭୋଗ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟେ ଅସଲରୁ ତାହା ସେ କାରଣ ।
 ଆହାରର ଦୋଷଗୁଣ କୌଣସି ପ୍ରକାର
 କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନ ପାରଇ ତା ମନ ଉପର ।
 ନିଜ ପାଇଁ ଜ୍ଞାନୀ କେବେ ଆହାର ନ କରେ
 ଆହାର ଆଦୃତ ତାଙ୍କ କୃଷ୍ଣଲିଙ୍ଗଠାରେ ।”
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମୃତ ଲକ୍ଷଣ
 ଭକ୍ତ ସହ ପାନ କରି ଦିବା ବିରାଗଣ ।
 ସ୍ୱଗୃହରେ ବିରାଜନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାସେ
 ଏ ଫବାଦ ପ୍ରବେଶିଲୁ ଶୁଣି ଆଲସେ ।
 ଶ୍ରୀ ସାରଦାଦେବୀ ତାଙ୍କ ସହଧରମିଣୀ
 ପତିଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ହେଲେ ଆକାଂକ୍ଷିଣୀ ।
 ଅଭିଳାଷ କଣାଇଣ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପଦ୍ମରେ
 ଆଜ୍ଞା ଦେନ ପ୍ରବେଶିଲେ ଶୁଣି ମନ୍ଦିରେ ।
 ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଶ୍ରୀ ନାନାବିଧ କଥା
 ମାନସେ ଉପକିଷ୍ଣ ଅଭିଶପ୍ତ ବ୍ୟଥା ।
 ଏବେ ସାକ୍ଷାତେ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିଣ
 ଚକ୍ଷୁ କର୍ଣ୍ଣର ବିବାଦ କଲେକ ଭଞ୍ଜନ ।

ଇଶ୍ବର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଦେଶ ସ୍ବାମୀ ସଦା ରତ
 ଅନ୍ୟ କଥା ଶ୍ରୀବଦନ୍ତ ନ ହୁଏ ସ୍ଥଳିତ ।
 ଲୋକାଭ୍ୟୁତ ପାଶେ ମଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ଆବଦ୍ଧ
 ଗ୍ରାମସ୍ଥ ପରବ ଶ୍ରେଣୀ-ଲୋକ ସ୍ବେଚ୍ଛାସ୍ଥ ।
 ବାଚୁଳ ନୁହନ୍ତି ପତି ଯଥା ଜନଶ୍ରୁତି
 ହରିନାମ ରସାସ୍ବାଦେ ମଗ୍ନ ହନରାତି ।
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବର୍ଷେ ଏବେ ଦେଶ ଉପକୂଳ
 ପଶ୍ୟେ ପରେ ଏହା ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ ।
 ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଏପରି ଦବ୍ୟ ଭବ ନରେଶିଷ
 ସାରଦାଦେଶଙ୍କ ମନ ତହିଁ ନିମଗ୍ନ ।
 ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସମୀପେ ପାଇ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁର
 ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନେ ହେଲେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ।
 ଧର୍ମମାର୍ଗେ ପତ୍ନୀ ଯେତେ ହୋଇବେ ସହାୟ
 ସେ ଭାବରେ ପାଶା ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଦୟାମୟ
 ସ୍ବାମୀଙ୍କ କଠୋର ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତାଦର୍ଶନ
 ଦବ୍ୟ ଭାବେ ପୁଣି ଲେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ମାନସ ।
 କାମବିବର୍ଜିତ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମ ଲଭ ପାଇଁ
 ଶ୍ରୀଚରଣ ସେବିବାରେ ମଗ୍ନ ରହୁଲାଇଁ ।
 ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବାଧା ଅନୁମାନ
 ସେଥିରୁ ନିରସ୍ତ ପାଇଁ ବୁଝାଇଲେ ଯେତେ
 ଦେବରାୟ ନ ମାନିଲେ କରୁଣପିପତେ ।
 ଏଥିରେ ଭୈରବୀ ବିପ୍ରା ହୋଇ ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର
 ଅଭିମାନେ ଜଳଶିତ ହେଲା ତାଙ୍କ ମନ ।
 ବିପ୍ରାଙ୍କର ଦୁଃଖତା ଜାଣି ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ହୁଟି ନ କଲେ କହିତ ପୁଣିର ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ।
 ପରନ୍ତୁ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ବୁଝାଇ
 ବିପ୍ରାଙ୍କୁ ସେବିବ ଶାଶୁତୁଲେ ମନ ଦେଇ ।
 ଯଥା ପତି ତଥା ପତ୍ନୀ ସମାନେ ସମାନ
 ବିପ୍ରାଙ୍କ ସେବାରେ ରତ ଦୁହେଁ ଅନୁଷ୍ଠଣ ।
 ତଥାପି ବିପ୍ରାଙ୍କ ମନେ ନାହିଁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା
 ଅହଂକାର ଅଭିମାନେ ସଦା ଜର୍ଜରତା ।
 ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଦିନେ ଉଦ୍‌ଭେଜିତା ହୋଇ
 ମେଲଣି ମାଗିଲେ କାଶୀଧାମେ ଯିବାପାଇଁ ।
 ଶୁଣି ଆରେ ମନ ସେହି ଘଟଣା ବିବୃତ
 ଶ୍ରବଣ ମଧୁର ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାଗୀତ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅନୁଗତ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀନିବାସ
 ଭକ୍ତିଭାବେ ଦେବ ସଦା ବନ୍ଧା ତାଙ୍କ ପାଶ ।
 ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣେ ନ ହେଲେ ହେଁ ଜନମ ତାଙ୍କର
 ଧର୍ମଭାବେ ବହୁଗୁଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଭୁଙ୍କର ।
 ରତ୍ନବାରିକ ପ୍ରସାଦ ପ୍ରାପତିଆଶାରେ
 ଉପକୂଳ ହେଲେ ଦିନେ ସଭୁଙ୍କ ପାଶରେ ।
 ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀନିବାସେ ଦେବରାୟେ ପାଇ
 ତାଙ୍କ ଦୁଃସ୍ବପ୍ନରେ ସୁଖ ସାମା ନ ଧରଇ ।
 ଭଗବତେ ତାହାଙ୍କର ବିଶେଷ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି
 ଆଗନ୍ତୁ ଜାଣିଣ ଏହା ପ୍ରଭୁ ଜଗପତି ।
 ଭଗବତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦୁହେଁ ମଧ୍ୟ ହେଲେ
 ବେଳକାଳ ପ୍ରତି କିଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ରଖିଲେ ।
 ଏମନ୍ତେ ମଧ୍ୟାହ୍ନକାଳ ହୋଇଲା ଅନ୍ଧାର
 ପ୍ରସାଦ ସେବନ ପାଇଁ ସଙ୍ଗେ ସମାନ୍ତର ।
 ନାନାବିଧ ଭୋଗ ଅତି ଯତନେ ଦିଆଇ
 ଯାହା ପାଇ ପଡ଼ୋଶୀଏ ଆନନ୍ଦିତ ଭାରି ।
 ଗ୍ରାମମଧ୍ୟେ ପ୍ରଚଳିତ ସତ୍ୟ ଯେ ପ୍ରକାର
 ଶୂଦ୍ରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଶୂଦ୍ର କରେ ପଶିଷ୍ଠାର ।
 ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀନିବାସ ଏହି ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ
 ଭୋଜନାନ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଗୋଟିଆରେ ।
 ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ
 ନିଷେଧ କରିଲେ କହି ସବିନୟ ବାଣୀ ।
 “ଆପଣ ଅତିଥ୍ୟ ଏଠି ଆହେ ଭକ୍ତବର !
 ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ତୋଳିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ।”
 ବାରିମ୍ବାର କହିବାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଏମନ୍ତ
 ନିର୍ଦ୍ଦିବାକେ ଶ୍ରୀନିବାସ ହୋଇଲେ ଯେ ଶାନ୍ତ ।
 ଭୈରବୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବିପ୍ରକୁଲେ ଜନମିଶ୍ର
 ଶୂଦ୍ରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ସେହୁ ତୋଳିବେ କେପନ ।
 ସାମାଜିକ ପ୍ରଥାମତେ ଏହା ଅନୁଚିତ
 ଏପରି ଆପତ୍ତି କଲେ ନାଶ୍ବୀବ ବହୁତ ।
 ରାଜ ନୋହୁଲରୁ ବିପ୍ରା ତାଙ୍କର କଥାରେ
 ମହା ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା ସେଠାରେ ।
 ଦୁଃସ୍ବପ୍ନ ପ୍ରାପତ ହୋଇ ତାର ସମାବୁର
 ଭୈରବୀଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ ନାନା ପରକାର ।
 ତଥାପି ଭୈରବୀ ତାଙ୍କ କଥା ନ ମାନିଣ
 ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଗୋଟିଆ କାର୍ଯ୍ୟେ ବ୍ୟାପୃତ ଆପଣ ।

ପକ୍ଷି ସମାଜରେ ଏଥେ ହେବ ଗଣ୍ଡଗୋଳ
 ଏମନ୍ତ ଭାଲିଶ ହୁଅୁ ମହା ଶଙ୍କାକୁଳ ।
 ଉପାୟବହୁନେ ଅତି ଉଦ୍ଦେଶିକ ହୋଇ
 ବସା ପ୍ରତି କଟୁବାକ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କଲୁ ।
 “ସମାଜ ଗଢ଼ିତ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଏ ପ୍ରକାର
 ତବ ଅବସ୍ଥିତି ଏଠି ହୋଇବ ଦୁଷ୍ଟ ।”
 ବାହୁଣୀ କହିଲେ ହୋଧେ “ଏଥିକ ନ ତରେ
 ଆଶ୍ରୟ ଦେବର ମୁହଁ ଶୀତଳା ମନ୍ଦିରେ ।”
 ପରବାରବର୍ଗ ଅମଙ୍ଗଳ ଶଙ୍କା କରି
 ବୁଝାଇଲେ ନାନାମତେ ବସା ହୁଅୁ ଧର ।
 ଶ୍ରବଣ କରିଣ ତାଙ୍କ ସବନୟ ବାଣୀ
 କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିରସ୍ତ ହେଲେ ଭୈରବୀ ବାହୁଣୀ ।
 କହିକାଳ ପରେ ଯେବେ ହୋଧ ଉପଶମ
 ଲଜ୍ଜିତା ହୋଇଲେ ବସା ବୁଝି ନିଜ ଭ୍ରମ ।
 ଏ ସ୍ଥାନେ ରହିଲେ ହେବ ଭାବ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ
 ବେଶୀ ଦିନ ଝିରି ତେଣୁ ନୁହଇ ବିଧେୟ ।
 ଏପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ଆପଣାର ମନେ
 ପ୍ରାତଃକାଳୁ ଉଠିଗଲେ କୁପୁମ ଚୟନେ ।
 ବିବିଧ ସୁବନ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି ଶୁଦ୍ଧି ଏକ ଦ୍ଵାର
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର କଣ୍ଠେ ଦେଲେ ଭକ୍ତି ସହକାର ।
 ଚନ୍ଦନ କର୍ପୁରେ କରି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଚଢ଼ିତ
 ଶ୍ରୀଚେତନ୍ୟ ଜାନେ ପାଦେ ଢେଲେ ପ୍ରଣିପାତ ।
 ଆପଣା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମେ ଅନୁଜପା ଶ୍ରବକନ୍ୟା
 ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣାନ୍ତରରେ ଶ୍ରମା କଲେକ ପାର୍ଥନା ।
 ପ୍ରାଣମନ ସମ୍ପାଦିଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ
 ବିଦାୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବଦନେ ।
 ଛଅ ବର୍ଷ କାଳ ବସା ପତ୍ନୀ ପାଶେ ଆଇ
 କାଶୀଧାମେ ଯାତା କଲେ ଫୁଲିଚିତ୍ତ ହୋଇ ।
 ଦେବରାୟ ସୁଦେଶରେ ଥିଲେ ଯେତେ ଦିନ
 ପକ୍ଷୀର ଗଗନ ଧର୍ମ-ଭାବେ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ ।
 ବିପ୍ର ଶୂଦ୍ର ଧନୀମାନ ପଣ୍ଡିତ ମୂରୁଖ
 କଥାମୃତ ପାନ କରି ପ୍ରାପ୍ତ ମହାପୁଣ୍ୟ ।
 ଭେଦାଭେଦ ଜ୍ଞାନ ତେଜି ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ
 ବୁଣ୍ଡ ହୋନ୍ତି ଆସି ସବେ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ସାରି ।
 ଉତ୍ତର ପ୍ରସଙ୍ଗେ ମାତି ଏମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟହ
 ବହୁଳ ପଭୁଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଧର୍ମର ପ୍ରବାହ ।

ଧର୍ମସାଧେ କରିଥିଲେ ଉନ୍ନତି କେମନ୍ତ
 ଶୁଣ ଆରେ ବାସାମନ ! ତାହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।
 ପ୍ରତିବାସିନୀ କେତୋଟି ଆସି ଦିନକରେ
 ଧର୍ମାଲୀପ କରୁଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗତରେ ।
 ଏ କାଳେ ହୋଇଲ ଦେବଙ୍କର ଭାବବେଶ
 ନାନା ଲୋକେ ନାନା କଥା କଲେ ଯେ ପ୍ରକାଶ ।
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଥିଲେ ଜଣେ ଭକ୍ତିମତୀ ନାରୀ
 ଆଲୋଚନା ଶୁଣି ଶୁଣି ବିରକ୍ତ ଯେ ଭାରି ।
 ସଙ୍ଗିନୀଙ୍କୁ କହିଲୁ ସେ ନିଷେଧ ବଚନେ
 “ଗୋଳମାଳ କରି ନାହିଁ ଏଠି ରୁମ୍ଭେମାନେ ।
 ଭାବବେଶ ନ ଭାଲିକା ଯେତେକ୍ଷଣଯାଏ
 ତେତେକ୍ଷଣ ରୂପ ହୁଅୁ ସରବେ ଟିକିଏ ।
 ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ସାଗରେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ
 ମହାପୁଣ୍ୟେ ସନ୍ତରନ୍ତି ଏବେ ମୀନସମ ।
 ଗଣ୍ଡଗୋଳ କଲେ ପୁଣ୍ୟ ହୋଇବ ବ୍ୟାଘାତ
 ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାଧାଦାନ ଅନ୍ତର ଗଢ଼ିତ ।”
 ଏ ପ୍ରକାର ହୃତବାଣୀ ଶୁଣିଣ ସଙ୍ଗଲେ
 ଭାବଭଙ୍ଗ ହେବାଯାଏ ନିର୍ବାକେ ରହିଲେ ।
 ତଦନ୍ତେ ଭାବ-ସମାଧି ଭାଲିକା ଯେମନ୍ତେ
 ନାରୀ-କଥା ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ।
 ଏକମେଳ ହୋଇ ସବେ ଭକ୍ତି ସହକାରେ
 ସେହିକଥା ଉଦ୍ଧାରିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଶରେ ।
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ସତ୍ୟ ଅଟଇ ତାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବଚନ ।
 ଏହାଶୁଣି ସେ ସରବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣିଲେ
 ଏ ନାରୀ କପରି ଆଶୁ ଏ ତତ୍ତ୍ଵ ଜାଣିଲେ ।
 ମଙ୍ଗଳ ନିଦାନ ରାମକୃଷ୍ଣ-ଗୁଣ ଗୀତ
 ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ଚିତ୍ତ ହୁଏ ପୁଲକିତ ।
 ପାତମାସ ଅବସ୍ଥିତି କରି ଜନ୍ମସ୍ଥାନେ
 ଧର୍ମଭାବ ଉପକାଳ ଗ୍ରାମବାସୀ ମନେ ।
 ବିଜେକଲେ ଦେବରାୟ ପୁନଃ କର୍ମସ୍ଥଳୀ
 ବିରାଜିତା ଛନ୍ତି ଯହିଁ ଜଗନ୍ନାଥା କାଳୀ ।
 ଭଟ୍ଟକା ହୁଅୁଲୁ ପୁନଃ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଧର
 ଗ୍ରାମଠାରୁ ବାହାରିଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହର ।
 ବାଟରେ ଦିଟିଲ ଏକ ଅଭ୍ୟୁକ୍ତ ଘଟନ
 ଏକମନେ ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେ ଆଶ୍ୟାଦ ।

ଶ୍ରେୟସୀ ପ୍ରମଦ ଜାଣି ଦୁଦୟ ଠାକୁର
 ଆଶ୍ରୟ ଦେଖିଲେ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତଶାଳାର ।
 ଗୋଳକ୍ଷେପନ ସେଠାରୁ ଅତି ଅଳ୍ପବାଟ
 ଖାଦ୍ୟ ପାଳ ଆରମ୍ଭିଲେ ହୃଦ୍ ଚଟାପଟ ।
 କଳିକଟା ଆଡ଼େ ସେଠୁ ଏକମାତ୍ର ଗାଡ଼ି
 ଭୟଙ୍କର ଅପୁରୁଷା ତାକୁ ଦେଲେ ଗୁଡ଼ି ।
 ଶ୍ରେୟସୀ ଯୋଗାଡ଼ କରି ହୃଦ୍ ସେନାରଣେ
 ମାମୁଁଙ୍କୁ କହିଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ପାରନ୍ତୁ ବଢ଼ନେ ।
 ଆହ୍ୱାସନ୍ତେ ବିଜେ କଲେ କରୁଣାପାଗର
 ସଙ୍ଗେ ସେନ ଦୁଦନାଥ ଭଜନା ତାଙ୍କର ।
 ଲକ୍ଷ୍ମେୟନ ଧରବାକୁ ଅଛି ଅଳ୍ପଦୂର
 ମଳୟାଗେ ଗଲେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତଠାକୁର ।
 ଏକକାନ୍ତ କଣ୍ଠାଗଛ ଦେଖିଲେ ସେଠାରେ
 ଶୂଳପାଣି ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ପୁଜିଲେ ତହିଁରେ ।
 ପ୍ରଭୁର ଜନ୍ମିତ ତହିଁ ସେ ବୃକ୍ଷ ନିରୟ
 ତାହା ଦେଖି ତାଙ୍କମନେ ପ୍ରୀତି ଅତିଶୟ ।
 ବୃକ୍ଷରୁ କେତେକ ଶାଖା ଯୋଗାଡ଼ କରିଣ
 ମହେଶଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚନରେ ହେଲେ ନିମଗନ ।
 ଶଶବ୍ୟସ୍ତେ ହୃଦ୍ ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ତାଙ୍କଲେ
 ଶ୍ରାବଣସ୍ତ ଦେବରାଜ କିଛି ନ ଶୁଣିଲେ ।
 ଏଥୁମଧ୍ୟ ସେ ଦିନର ନିରୂପିତ ଗାଡ଼ି
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଗୁଲିଗଲ ଲକ୍ଷ୍ମେୟନ ପ୍ରତି ।
 ପୁଣି ଶେଷେ ପ୍ରଭୁଦେବ ଯେବେ ବାହୁଡ଼ିଲେ
 ଦୁଦୟ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଅନେକ ବକିଲେ ।
 ତାଙ୍କ ତାଙ୍କ ନ ଆସିଲ ଗାଡ଼ି ଗଲ ଗୁଲି
 ଉପାୟ କରିବା କିପ ଦେଖ ଏବେ ଭାଳ ।
 ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ପ୍ରଭୁ ରହିଲେ ମଉନେ
 ଅତିଶୟ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ହୃଦ୍ ମନେ ମନେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମେୟନ ଗୁଡ଼ ମଧ୍ୟେ କରିଣ ପ୍ରବେଶ
 ମାଷ୍ଟରେ ପୁଛିଲେ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିର ସନ୍ଦେଶ ।
 କଳିକଟା ଅଭିମୁଖେ ଆଜି ଯିବା ପାଇଁ
 ଆଉ କି କୌଣସି ଗାଡ଼ି ଏଥୁ ମଧ୍ୟେ ଥାଏ ?
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ଶେଷ ଦୁଦୟକୁ ଗୁଡ଼ି
 କଳିକଟା ଅଭିମୁଖେ ଆଉ ବାଡ଼ି ନାହିଁ ।
 ତେବେ ଗୋଟିଏ ଅପମୟ ଗାଡ଼ି ଆମୁଅଛି
 ଏଥର ସବାଦ ତାର ଯୋଗେ ମୁଁ ପାଇଛି ।
 କୋମ୍ପାମାର ବଡ଼ନାହିଁ ଆସୁଛନ୍ତି ତହିଁ
 ଦେଖିବି ସେଥିରେ ଯଦି ପାରିବି ଚଢ଼ାଇ ।
 ଅନ୍ୟ ଯାଣି ଯିବା ପାଇଁ ନାହିଁ ଅଧିକାର
 ତେଣୁ ଫୁଟି ନ କରିବି, କରୁଛି ସ୍ୱୀକାର ।
 ଗାଡ଼ି ଆସିଲୁ କର୍ମାଗୁଣଙ୍କ ଯତନେ
 ଆନନ୍ଦେ ଉଠିଲେ ତହିଁ ପଛୁ ଫୁଲମନେ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମାମୟ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ନିରତ
 କେଉଁଠି ଘଟୁଛି କ'ଣ କାହାକୁ ବା ଛାଡ଼ ।
 ଶୁଭଶୁଭ ଭାଳି ପ୍ରାଣୀ ଆଚରନ୍ତି କର୍ମ
 ଫଳାଫଳ ତାର ଲକ୍ଷ୍ମାମୟଙ୍କ ଅଧୀନ ।
 ଇଶ୍ୱର ମଙ୍ଗଳମୟ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼େ ଜାଣି
 କର୍ମ କଲେ ଶୁଭଫଳ ଦ୍ୟାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ।
 ଫଳ ଆଶେ କର୍ମ କଲେ ଅବିଦ୍ୟା ସଂସାରେ
 ବିଷମୟ ଫଳ ତାର ହୁଅଇ ଶେଷରେ ।
 କର୍ମ ଆଉ ତାର ଫଳ କରିଣ ବର୍ଜନ
 ଭଜ ମନ ! ନିତ୍ୟ ରୁଦ୍ଧ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣ ।
 ପାଇବୁ ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧି ଆଶା ଯିବ ମେଣ୍ଟି
 ବୃଥା କମ୍ପା ମାୟା ପଙ୍କେ ହେଉଅଛୁ ଦାଣ୍ଡି ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ପୁଧାର ଲବ୍ଧି
 ପାନ କର ସୁଖେ ମନ ଦିବସ ଶବ୍ଦ ।

ଶୋଭଣ ଅଧ୍ୟାୟ ତୀର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଣ୍ଟିକଲତରୁ
 ଅପାର କରୁଣାପିତା ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମ ନିରଞ୍ଜନ
 ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସ୍ୱାମୀ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।

ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣ ମନ ଭଜ ନିରବଧି
 ଲକ୍ଷ୍ମୀଥିଲେ ତଣବାକୁ ଏ ଭବ ବାନ୍ଧବ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଗୁପ୍ତ ପଦ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
 ପ୍ରତି ଜଳକଣା ତାର ଅମୃତ ଭଣ୍ଡାର ।

ଏ ଝରଣା ଜଳେ ମନ ! ରହ ସଦା ବୁଝି
 ଚିତ୍ତ ଜଳମନ୍ତ୍ରାଦି ଯିବ ତୋର ପ୍ରତି ।
 ଏମନ୍ତେ ହୋଇଲେ ଚୁହୁ ସ୍ଥଳ୍ପ ଜରମଳ
 ଦେଖିବୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଲୀଳା ବିଶ୍ୱ ବିମଳ ।
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ କର ଅବଧାନ
 ଗର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥା ଅପୁର କଥନ ।
 ଦନକଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସେଲେ ମଥର ବନ୍ଧନ
 ପତି ପାଶେ ଉତ୍ଥାପିଲେ ଗର୍ଥ ଯିବା କଥା ।
 ଧର୍ମକର୍ମ ଗର୍ଥସାଥୀ ପୁଣ୍ୟପ୍ରଦାୟିନୀ
 ମଥର ବିସ୍ତୃତ ପାଶେ ପାଇ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
 ପରବାର ସହ ପଦ୍ମପାଦକୁ ସେବଣ
 ପ୍ରଭୁଦେବ ବିନୁ କିନ୍ତୁ ନ ଜାଣିଲେ ଆନ ।
 ପଙ୍କଜଚରଣେ ତାଙ୍କ ଗନ୍ତ ବଳିଆର
 ଜୀବନସଂସ୍ଥ ସେହୁ ଚରଣ ତାଙ୍କର ।
 ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦ ଶୁଣି ଭକ୍ତ ଶିରୋମଣି
 ସମ୍ପ୍ରେତ୍ତେ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ସୁଧାମୟ ବାଣୀ ।
 ଦେବରାୟ ରାଜ ହେଲେ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରସାଦେ
 ମୋହର ସମ୍ମତ ତହିଁ ଅଛି ପୂର୍ଣ୍ଣରାବେ ।
 ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତି ଯିବା ପାଇଁ ବଳୁ ନାହିଁ ମନ
 ସଂଗ୍ରହେ ତାଙ୍କର ମତ କର ଗୋ ଗ୍ରହଣ ।
 ପ୍ରଭୁପାଶେ ପ୍ରବେଶିଣ ମଥର ଗୁହଣୀ
 ନିବେଦନେ ଶ୍ରୀଚରଣେ ସମସ୍ତ କାହାଣୀ ।
 ଭକ୍ତବାଣୀ ଜଳେତରୁ ଚାଲୁ ଜଗଜ୍ଞାନ
 ଏକ ନ ପାରନ୍ତି କେତେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସାର୍ଥନା ।
 ଶ୍ରବଣେ ଚିନ୍ତି ରାଜ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି
 ଅତି ସୁଲଳିତା ତହିଁ ମଥର ଗୁହଣୀ ।
 ଏ ରହସ୍ୟ ଭେଦବାକୁ ଅଛି ଶକ୍ତି କାର
 ପରାଜିତ ପ୍ରଜାପତି ମନୁଷ୍ୟ କି ସ୍ତର ।
 କରୁଅଛି କେତେ କିଏ ଦୁଃସାଧ ସାଧନ
 ସନ୍ଧ୍ୟା କରି ଶୀତ, ତାପ, ବ୍ରତ ଅନଶନ ।
 କଣ୍ଠରେ କୌପୀନ ମାତ୍ର ତରୁତଳେ ବାସ
 ସକଳ ନେତ୍ରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ସୁଦର୍ଶନ ଶିଖାସ ।
 ଆତ୍ମସୁଖ ବିବର୍ଜିତ ଭକ୍ଷ୍ୟ ମାତ୍ର ଜଳ
 ଜର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ କଲେବର କଙ୍କାଳ କେବଳ ।
 ତଥାପି ନ ପାନ୍ତି ଭବେ ହାଙ୍କର ଦର୍ଶନ
 ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ନେଇ କେହୁ ଝେଲେ ରାତିଦିନ ।

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତବ ଲୀଳା ଗୋଲେକ ବିହାସ
 ଦେବ କନ୍ଦରେ ଅଜ୍ଞତ ଯାହାର ମାଧୁରୀ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମ୍ମତ ପାଇ ଭକତ ମଥର
 ଯୋଗାଡ଼ କଲେକ ଏବେ ଗର୍ଥେ ଗମିବାର ।
 କୁତ୍ୟ, ଅର୍ଥ, ଖାଦ୍ୟ, ପେସୁ, ବିବିଧ ଦରବ
 ବିଦେଶରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ସେ ସରବ ।
 ବିଧି ମତେ ସେ ସକଳ ହେଲୁ ଆୟୋଜନ
 ବସ୍ତ୍ରା ବସ୍ତ୍ରା ବନ୍ଧା ହେଲୁ ବସନ ବାସନ ।
 ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ନିବସନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଜନନୀ
 ଅତି ବୃଦ୍ଧା ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ଦେବୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ।
 ତାଙ୍କ ମତ ଲେଖିବାକୁ କରୁଣା ନିଦାନ
 ବନ୍ଦିଲେ ଚରଣ ଯୁଗ ଆସି ସନ୍ନିଧାନ ।
 ମାତାଙ୍କ ଆଶିଷ ବାଣୀ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ କରି
 ତାଙ୍କୁ ମେଲଣି ନେଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 ବାରଣସୀ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ସାଲ ମାଦମାସ
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଲୁ ଗର୍ଥେ ଗମିବା ପକାଣ ।
 ଦ୍ୱିତୀୟ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ ସରବ ସମେତ
 ଶୁଣିଣ ରୋଳ ତବା ଭକ୍ତା ତନ୍ନିମିତ୍ତ ।
 ରୋଳବାଇ ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ର କଲେକ ମଥର
 କଟାଳ ରଖିବେ ଗାଡ଼ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଠିଠାର ।
 ନିର୍ବାଣିତ ଶୁଦ୍ଧଦିନ ହେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ
 ଗର୍ଥେ ବିଜେ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଦେବ ଅବ୍ୟୁତ ।
 ଶୁଣିଣା ନିମନ୍ତେ ସଙ୍ଗେ ଭଣିକା ଦୃଢ଼ସ୍ଥ
 ମଥର, ମଥର ପତ୍ନୀ, ଦାସ ଦାସୀ ଚପ୍ପ ।
 ଦେଖି ଘରେ ବୈଦ୍ୟନାଥଙ୍କ ଘର୍ଷନେ
 ମଥରଙ୍କ ସାତଶୟ ଅଭିଳାଷ ମନେ ।
 ରୋଳବାଇ ସଙ୍ଗେ ପୁର ବୁଝି ଅନୁସାରେ
 ଗାଡ଼କୁ ରଖିଲେ କାଟି ଦେଖିବର ଠାରେ ।
 ପାର୍ଶ୍ୱ ପକ୍ଷୀରେ ଦିନେ ଗମନ ସମୟେ
 ଲୋକଙ୍କ ଦୂର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ମଥର କହଲେ ଡାକ ବ୍ୟସ୍ତ ଅନ୍ତରେ
 ଏମାନଙ୍କ ଦୂରବସ୍ଥା ଦେଖିଯାଅ ଥରେ ।
 ଜଗତ ଜନନୀ ମୋର ରୁମ୍ଭକୁ ଏ ଭବେ
 ତାଙ୍କର ଶାନ୍ତି ରୂପେ ଖଞ୍ଜିଛନ୍ତି ଏବେ ।
 ମାଣିବାକୁ ଦିଅ ତେଜ ଏହାକୁ ଏମନ୍ତ
 ମୁଣ୍ଡଠାରୁ ବହୁଯାଉ ପାଦ ପରିଯନ୍ତ ।

ଖାଇବାକୁ ଦଥ ତାଙ୍କୁ ଉଦର ପୂରାଇ
ଖଣ୍ଡେ ଲେଖା ଲୁଗା ଦଥ ପରିଧାନ ପାଇଁ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶ ଶୁଣି ଭକତ ମଥୁର
ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ହେଲେ କଥା ବହୁବେ ଉତ୍ତର ।
ଚିନ୍ତାକରି ଶୁଣ କାଲ ବିନୟେ ବୋଲିଲେ
“ବହୁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହେବ ଖର୍ଚ୍ଚାଦି ସକଳେ ।
ସାମାନ୍ୟ ନୁହଇ ପୁଣି ଫକୀ ଏହାଙ୍କର
ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ ବହୁ ଅର୍ଥ ଦରକାର ।
ବିଦେଶେ ହୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ! ଅର୍ଥର ଅଭାବ
ବିପଦର ସୀମା ଆଉ ତହିଁ ନ ରହୁବ ।
ଏଥିକ ଆପଣେ ଯାହା କରିବେ ଆଦେଶ
ଆଜ୍ଞା ପାଳନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛଇ ଏ ଦାସ ।”
ଦାନବରୁ କୃପାପିତ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଅବତାର
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ଅତୀବ କାତର ।
ଦର ଦର ବହୁଗଲ୍ଲ ନେଷୁ ବାରିଧାର
ପ୍ରସ୍ତବଶ ବହୁମାନ ଜଳ ସ୍ରୋତ ପର ।
ମଥୁର ଗୁହାରି ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦାନନାଥ
ଉତ୍ତରେ ବହୁଲେ ତାଙ୍କୁ ହୋଇଣ ଦୁଃଖିତ ।
“ସ୍ବାଙ୍କର କୌଣସି ରୂପେ ନାହିଁ ତ ଶୂନ୍ୟ
ଅର୍ଥାଭାବେ ହେଉଛନ୍ତି ଅତି କଲବଳ ।
ରୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଅ ସବେ ଶର୍ପ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ
ସ୍ବାଙ୍କୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ନ ଯିବି ମୁଁ ଏଠୁଁ କଦାଚନେ ।”
ଏପନ ଭାଷଣ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାପାତ୍ରର
ବସିଲେ ଦଶଦ୍ରୁ ମେଲେ ଧରିଣ ଜଗର ।
ଦାନ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରତି ଦେଖି ଅପାର କରୁଣା
ଭକ୍ତବର ମଥୁରଙ୍କ ରୁଦ୍ଧି ହେଲ ବଣ ।
କଲିକତା ଅଭିମୁଖେ ଛୁବି ଲେନ ପେଶ
ଅଣାଇଲେ ବହୁମାନ ଆଦେଶ ଯେପରି ।
ଖଣ୍ଡେ ଲେଖା ଲୁଗା ପାଇ ଦାନ ଦୁଃଖୀଜନ
ମହାନନ୍ଦ ପାରାବରେ ହେଲେ ଭାସମାନ ।
ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଦେଖି କୃପାନିଧିଙ୍କର
ହୃଦ ମଧ୍ୟେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳିଲ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
ଏମନ୍ତେ ଦଶଦ୍ରୁଜନେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି
ବାସୁଣୀ ସିନେ କଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
ବିଶ୍ୱ ବିଧାତାଙ୍କୁ ଦେନ କୋମଳାଙ୍ଗର ଗାଡ଼ି
ପ୍ରବେଶିଲ କାଶୀଧାମେ ବାୟୁ ବେଗେ ଉଡ଼ି ।

ପୁଣ୍ୟତୋଷା ଗଙ୍ଗା ଖରେ ବାଣୀ ଅବହୃତ
ବିପ୍ରୀର୍ଣ୍ଣ ସୋପାନ ଶ୍ରେଣୀ ଘାଟେ ସମନ୍ୱିତ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ଶିବ ମନ୍ଦିର ବିରାଜଇ ତହିଁ
ବ୍ୟୋମସ୍ପର୍ଶୀ କୋଠା ଯେତେ ଭାର ସୀମା ନାହିଁ ।
ତୋରଣେ ଶୋଭିତ ବହୁ ସୁବିପ୍ରୀର୍ଣ୍ଣ ମାର୍ଗ
ଅନନ୍ତର ଅଳ୍ପ ବାଣୀ ଆବର ତଡ଼ାବ ।
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସୁଶୋଭିତ ଉଦ୍ୟାନ ଭବନ
ଜନମନ ହରଇ ଯେ ତାହା ଅନୁଷ୍ଠଣ ।
ନବୋପର ଶୋଭେ ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିର
ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ଆଛାଦିତ ଯାହାର ଶିଖର ।
ଭାବିତର ଗୁଣାତ୍ମକ ସାଧୁ ସନ୍ଥ ନ୍ୟାସୀ
ଶାନ୍ତି ଲଭୁଛନ୍ତି ଏହି ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥେ ଆସି ।
ଦାନ-ଜନଙ୍କ ଅଭାବ ମୋଚନ ନିମିତ୍ତେ
ଫକୀ ନାହିଁ ଅନୁଛନ୍ତି ଖେଳା ତହିଁ ଯେତେ ।
ବହୁକାଳରୁ ଅନୁପ୍ରାପ୍ତ ଧନ ବ୍ୟୟ ହୋଇ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ଶିବ ପୁରୀ ଏ ବୋଲଇ ।
ଦିବାନିଶି ବାବୁଜଣ ତହିଁ ମହେଶ୍ୱର
ସ୍ଥାପନ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ ଭକ୍ତ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ।
ଶିବଙ୍କ ଶରଦ ଅନୁପୁର୍ଣ୍ଣା ରୂପ ଧରି
ତହିଁ ବିଚରନ୍ତି ଅନ୍ନ ଦିବସ ଶବ୍ଦର ।
ଏମନ୍ତ ଯେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁର ପୁଣ୍ୟ କାଶୀଧାମ
ତହିଁ ପ୍ରବେଶିଲେ ପୁଣେ ପ୍ରଭୁ ଆସ୍ବାସମ ।
ଦର୍ଶନ ମାତେ ହୃଦୟେ ଭକ୍ତ ଭାବୋଦୟ
ପାଣମନ ଏକାବେଳେ ହୋଇଗଲ୍ଲ ଲୟ ।
ମଥୁରଙ୍କୁ ପାଶେ ତାଳ ପ୍ରଭୁ ନାଗସୁଗ
ତାହାଙ୍କୁ ବହୁଲେ “ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ।
ପୁଣ୍ୟ ତୀର୍ଥେ କାଶୀଧାମ ପୂଜ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁର
ଅପରାଧ ନ କରିବି ମଳମୂର୍ତ୍ତି ସାଗ ।
ସବାସର ନନ୍ଦୋଦୟ କର ମୋହ ପାଇଁ
ଶୌରୀର କରବି ଖର୍ଚ୍ଚ ବହୁଭାଗେ ଯାଇଁ ।
ଇଦୁଣ ଆଦେଶ ପାଇ ଭକତ ମଥୁର
ପାଲିଙ୍କିବ ନନ୍ଦୋଦୟ କଲେ ଖରତର ।
ଏପନେ ଯାଇଣ ନିତ୍ୟ ପହର ବାହାରେ
ଶୌର କର୍ମ ସମାପନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଯଜ୍ଞେତେ ଦେନ ମଥୁର ମୋହନେ
ପଞ୍ଚତୀର୍ଥ କରିବାକୁ ଗଲେ ନାବ ଯାନେ ।

ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକା ପର୍ମାପେ କାଶୀର ଶୁଣାନ
ଚିତା ଯହିଁ ଜଳୁଥାଇ ସାରା ରାତିଦିନ ।
ପାଟେ ନାବ ଲାଗିବାକୁ ଅଛି କିଛି ଦୂର
ଚିତାଧୁମ ଦୃଷ୍ଟ ହେଲା ଘନ ଘଟାକାର ।
ଦର୍ଶନ କରିଣ ଏହା ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ମହାନନ୍ଦ ପାରାବାରେ ହେଲେ ଭ୍ରମମାନ ।
ଦୁଲବେକ ପଟାଳ ଶ୍ରେଣେ ହୋଇ ରୋମାଞ୍ଚିତ
ଭବାବେଶେ ଧାଇଁବାକୁ ଯେମନ୍ତ ଉଦ୍ୟତ ।
ସ୍ରୋତେ ପଡ଼ି ଭସିଯିବେ ଶଙ୍କା କରି ମନେ
ଧରିବାକୁ ଧାବମାନ ହେଲେ ମାର୍ତ୍ତୀମାନେ ।
ନାବର ଗୋଟିଏ କୋଣେ ପ୍ରଭୁ ଠିଆ ହୋଇ
ସମାଧିପ୍ତ ହେଲେ ଦବ୍ୟ ଦରଶନ ପାଇ ।
ଶ୍ରୀମୁଖେ ମଣ୍ଡଳ ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃ ସମାଛନ୍ନ
ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ପତ୍ତାସ୍ୟ ବଦନ ।
ଭଗିନୀ ଦୃଢ଼ସ୍ଥ ଆଉ ଭଜିତ ମଥୁର
ନିରେଖିଣ ସେ ଦୃଶ୍ୟଟି ବିସ୍ମୃତ ଅନ୍ତର ।
ଭାବୋପଶମ ହେଲାବୁ କିଛି ଶେଷ ପରେ
ଓହ୍ଲାଇଲେ ସବେ ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକା ପାଟରେ ।
ସ୍ଥାନ ଆଦି ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାପନ କରି
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧ୍ୟାନଥେ ବିଜେ କଲେ ନରହରି ।
ଭବାବେଶେ ପ୍ରଭୁ ଯାହା କଲେକ ଦର୍ଶନ
ସେ ବିଷୟେ ଶୁଣ ଏବେ ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ
“ଦେଖିଲି ପୁରୁଷ ଏକ ଅତି ମନୋହର
ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ କଲେବର ସୁଦର୍ପ ଆକାର ।
ପିଙ୍ଗଳ ବର୍ଣ୍ଣର କଟା ଶିରେ ଲମ୍ବମାନ
ଶୁଣାନେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ଧୀରେ ବିଚରଣ ।
ସତ୍ୟେକ ଶବ ପାଶେ ସେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ
ଉଠାନ୍ତି ଯତନେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମ ମନ୍ତ୍ର ଦେଇ ।
ଏଣେ ସର୍ବ ଶକ୍ତିମୟୀ ଦେବୀ ଜଗନ୍ନାଥା
ମହାକାଳୀ ରୂପେ ପାଶେ ହୋଇ ଆବିର୍ଭୂତା,
ଆନନ୍ଦେ ବସିଣ ସେହି ଚିତାର ଉପରେ
ଯେତେ ପ୍ରକାର ସମ୍ଭାର ଆଏ ଦେହାଠାରେ,
ସ୍ଥଳ ସୂକ୍ଷ୍ମ କାରଣାଦି ବିବିଧ ବନ୍ଦନ
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି କରନ୍ତି ମୋଚନ ।
ଏମନ୍ତେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରି ନିର୍ବାଣର ଦ୍ଵାର
ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ପ୍ରେରନ୍ତି ଦେବୀ ନିତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମପୁର ।

ଯେ ଯୋଗ ସାଧନ କରି ପାଣି କଲ୍ଲ କଲ୍ଲ
କଦବା ଲଭନ୍ତି କେବେ ଭୂମାନନ୍ଦ ସ୍ଵଲ୍ଲ ।
ସେହି ଭୂମାନନ୍ଦ ଏଠି କାଶୀ ବିଶ୍ଵନାଥ
ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଦେଇଣ ନିତ୍ୟ କରନ୍ତି କୃତାର୍ଥ ।”
ମଥୁରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥିଲେ ଯେତେକ ପଣ୍ଡିତ
ଶ୍ରୀମୁଖ ଶୁଣିଣ ଏହି ଅଭୂତ ବୃତ୍ତନ୍ତ ।
କାଶୀଝଣ୍ଡେ ଲେଖାଅଛି ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯାହା
ନିବେଦିଲେ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ପବନସ୍ଵେ ତାହା ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଲଭଇ ମୃତ୍ୟୁ ଆସି କାଶୀଧାମେ
ତା ସମାନ ଭାଗ୍ୟବାନ ନାହିଁ ଯିଭୁବନେ ।
ତା ଠାରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵନାଥ
ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ନିର୍ବାଣର ପଥ ।
କରୁପେ ହୁଅଇ ସେହି ନିର୍ବାଣ ପାପପ
ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ନାହିଁ କିଛି ବିଶେଷ ବିବୃତ ।
ଆପଣ ଦର୍ଶନ କଥା ଯାହା ବଖାଣିଲେ
ଶାସ୍ତ୍ରର ଲେଖାକୁ ଛାଡ଼ି ଅତିକ୍ରମ କଲେ ।
ଯେତେଦିନ ଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଏହି ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନେ
ପ୍ରତ୍ୟହ ଗମନ୍ତି ବିଶ୍ଵନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ।
କିଏ ଅବା କରୁଅଛି ଦର୍ଶନ କାହାର
ମନ୍ଦିରେ ପଦେଶ ମାତ୍ର ମନ ସମାଧିର ।
ନାବେ ବସି ଦିନକରେ ଜଗତ ଗୋପାଇଁ
ଆସୁଥିଲେ ବିଶ୍ଵନାଥ ଦରଶନ ପାଇଁ ।
ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ଟାରେ କାଶୀ ବିଶ୍ଵେଶ୍ଵର
ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେହ୍ନେ ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାର ।
ତଦନ୍ତେ ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଆସି
ବୁହୁଁ ବୁହୁଁ ଦେହ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଣେ ଗଲେ ମିଶି ।
ଅତଃପର ନିରେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭାବାବେଶେ
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋଟିଏ ଯେହ୍ନେ ଆସି ତାଙ୍କ ପାଶେ ।
ହସ୍ତ ଧରି ଦେହଗଲେ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ
ସୂକ୍ଷ୍ମମୟୀ ଅନ୍ତର୍ସୂକ୍ଷ୍ମା ମୂର୍ତ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ।
କାଶୀଧାମେ ଦେବରାୟ ଥିଲେ ଯେତେ ଦିନ
ପ୍ରତ୍ୟହ ହୁଅଇ ଦବ୍ୟ ଦର୍ଶନ ଏସନ ।
ଦେବାଳୟମାନଙ୍କରେ ଯେ ସ୍ଥାନେ ଗମିଲେ
ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଆଉଁ ଶୂନ୍ୟ ଭାବର ପ୍ରାବଲ୍ଲେ ।
ପୁଣ୍ୟ ଲୀଳା ସ୍ମୃତି ପଥେ ହୋଇଣ ଜାଗ୍ରତ
ହୃଦ ମଧ୍ୟେ ବହୁଯାଏ ମହାଭାବ ପ୍ରୋତ ।

ଦେବଦେଶଙ୍କ ଶୁଣୁ ପରଶନ ପାଇଁ
 ସମର୍ଥ ନୋହୁଲେ ଦେବେ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
 ବହୁ ସାଧୁସନ୍ଥ କାଶୀଧାମେ ନିବସନ୍ତି
 ନଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡ, ହସ୍ତେ ଆଳ ନେହୁଆ ପିନ୍ଧନ୍ତି ।
 ବେଦାନ୍ତର ମନ୍ତ୍ର କେହି ବୁଝନ୍ତି କଦବା
 ଅତି ସାମାନ୍ୟ ବୁଝନ୍ତି ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ଯେ ଅବା ।
 ପରମହଂସ ଅବସ୍ଥା ଲଭୁଛନ୍ତି ଦେବ
 ଏମାନେ ବୁଝିବେ କାହିଁ ତାର ଗୁଡ଼ିକ ।
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ନାହିଁ କିଛି ନିଶାଣ ଲକ୍ଷିତ
 ନାସିବା ଲଲଟ ଆଦି ଚିହ୍ନାବଳିକି ।
 ଦେହ ନୁହେଁ ଭସ୍ମାବୃତ, ଶିରେ ନାହିଁ ଜଟା
 ବୁଦ୍ଧାସ ଚୂଳସୀମାଳା ନାହିଁ ଘନଘଟା ।
 ଅଙ୍ଗେ ନାହିଁ ନାମାବଳୀ କମ୍ପା ବ୍ୟାଘ୍ର ଗୁଳ
 ଧୂଳି ଜଳା, ସଙ୍ଗେ ଚେଲ, ମୁଝେ ହର ହର ।
 ପରିଧାନ ଏକମାତ୍ର ଶୁଦ୍ଧ ସୂତ ବସ୍ତ୍ର
 ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁସାରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ ମାତ୍ର ।
 ନ କରନ୍ତି ବେଦ ପାଠ, ବର୍ଣ୍ଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନିତ
 କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ସହଜ ।
 ବାହାରରୁ ଚିହ୍ନିବାର ସାଧା ନାହିଁ କାର
 ଆପଣେ ଚିହ୍ନା ନ ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ କୃପା କରି ।
 ମନୁଷ୍ୟ କିଅବା ଗୁରୁ ଦ୍ରୁପା ପରାଜିତ
 ଭଣ୍ଡରଙ୍କ ନଲେଳା ନିବୃତ୍ତ ଏମନ୍ତ ।
 କାଶୀ ଅବସ୍ଥାନ କାଳେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ଭେଟିଥିଲେ ବହୁ ସାଧୁ ସନ୍ଥ ସହଜରେ ।
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସ୍ଥାନୀ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ନତ ଆତ୍ମା ଯତକର ମୌନୀ ।
 ଭଲ ମନ୍ଦେ ସମଜ୍ଞାନ ବିକାରବିହୀନ
 କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା ଶୂନ୍ୟ, ଦଗମ୍ବର ପରିଧାନ ।
 ଶର ବର୍ଷା ଶୀତ ପ୍ରତି ନ ଆସ ଗୁଣ୍ଡେଷପ
 କାନ୍ଥାଶ ବାଲୁକାଶୟା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାଭୟ ।
 ଯତଙ୍କର ଗୁଣାବଳୀ ଦେଶେ ଦେଶେ ଖ୍ୟାତ
 ଦର୍ଶନେ ଆସନ୍ତି ତେଣୁ ଲୋକ ଶତ ଶତ ।
 ଏମନ୍ତ ପର୍ୟାସୀ ପାଦେ କୋଟି ନମସ୍କାର
 ସାହାଜ ଦର୍ଶନାକାଂକ୍ଷୀ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଦେବରାସ୍ତ୍ର ଯଦା ଉପସ୍ଥିତ
 ମନେ ମନେ ପୂଜା କଲେ ସ୍ଥାନୀ ଯଥୋଚିତ ।

ଏକମାତ୍ର ନିଷ୍ୟଦାନ ସମ୍ବଳ ତାଙ୍କର
 ତାହା କାହିଁ ସମର୍ପିଲେ ହସ୍ତେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ।
 ପରମ ହରଷେ ପ୍ରଭୁ ତହିଁ ନିଷ୍ୟ ଦେନ
 ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସନ୍ନି କଲେ ସାର ବାଣୀ ।
 ଏକ ବା ଅଧିକ ଛନ୍ତି ଜନତେ ଭଣ୍ଡର
 ସଙ୍କେତେ କହିଲେ ମୌନୀ ତାହାର ଉତ୍ତର ।
 ସମାଧିସ୍ଥ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ନଲେନ ଦର୍ଶନ
 ଅଶେଷ ସର୍ବଦାନନ୍ଦ ଏକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ।
 ଜୀବ ଜଗତ ଆଦର ଆଦମ୍ବରୁ ରୂପେ ଶବ
 ଯେତେକ୍ଷଣ ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ ।
 ତେତେକ୍ଷଣ ଭଗବାନ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମାନ ହୁଅନ୍ତି ବହୁତ ବୋଲିଣ ।
 ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତର ପାଇ ତୋଷ ଦେବରାସ୍ତ୍ର
 ଆନନ୍ଦର ପାରାବାର ବହୁଳ ହୃଦୟେ ।
 ଭଣ୍ଡା ଦୃଢ଼ୟେ ତହିଁ ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀହରି
 ପରମହଂସ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱାଂଜନ ।
 ଦେଖିଲେ ହିଁ ମନେହୁଏ ଯେତେ କାଶୀନାଥ
 ସ୍ୱୟଂ ହୋଇଛନ୍ତି ସ୍ୱାଙ୍ଗଠାରେ ବିରାଜିତ ।
 ଅକ୍ଷୟର ଦିନକରେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ନିମନ୍ତଣ କଲେ ତାଙ୍କୁ ମଥୁରା ଆବାସେ ।
 ପାସୁସାନ୍ନ ଆଦି କରି ବିଭିନ୍ନ ଦରବ
 ନିଜ ହସ୍ତେ ଖୁଆଇଲେ ସ୍ନେହେ ପ୍ରଭୁଦେବ ।
 ତଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କର ଅଭିଳାଷ ମନେ
 ଦେଖିବେ କପରି ଆନ୍ତ୍ର ମଠାଧୀଶମାନେ ।
 ନାନକପତ୍ନୀ ମଠରେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
 ମହନ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନିଜେ କଲେନ ସାକ୍ଷାତ ।
 ବଡ଼ ବଡ଼ ଖୋଟାଯାକ ଯୋଡ଼ି ବେନି କର
 ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ପାଶେ ଯେସନ କଙ୍କର ।
 ମଠାଧୀଶଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କ ଅନୁମାନ
 କାର୍ଯ୍ୟେ ଚିତ ଗୁହୁକ୍ଷର ଗୁହୁଣୀ ସେସନ ।
 ସ୍ମୃତିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଦେବ “କି ଉପାୟେ ମୁକ୍ତି ?”
 ଉତ୍ତରଲେ ମଠାଧୀଶ “ନାରାୟଣ ଭକ୍ତ ।”
 ବେଦାନ୍ତ-ବାସୀ ହେଲେହେଁ ପରବେ ଏମାନେ
 ଭକତି ମାର୍ଗକୁ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ବହୁଗୁଣେ ।
 ସାକ୍ଷାତ ପ୍ରଭୁ ଏଠି ଅବସ୍ଥାନ କରି
 ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗଲେ ମଥୁରାକୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି ।

ମନ୍ତ୍ରନ ମୁଣ୍ଡନ ଆଦି ହିସ୍ତାକର୍ମମାନ
 ଶ୍ରୀମଥୁରା ଯଥାବଧି କଲେ ପ୍ରମାପନ ।
 ମନ୍ତ୍ରନ ମୁଣ୍ଡନ ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ବୋଲି ନହୁଲେ ମଥୁରେ ।
 ଆରେ ମୂଢ଼ମନ ! ତୁମ୍ଭ ବୁଝ ଭଲ କରି
 ଆକାରେ ହେଲେହେଁ ନର, କାର୍ଯ୍ୟେ ନରହୁଣ ।
 ମାନବ ବୁଦ୍ଧିରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦେଖିଲେ
 ନିଶ୍ଚୟ ପଡ଼ିବୁ ତୁମ୍ଭ ବନ୍ଧନ ଜଞ୍ଜାଳେ ।
 ତମ୍ଭେ ତହୁଁ ଗୁପ୍ତ ରଖି ମାନସ ନୟନେ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଲୀଳାଶୈଳୀ ଦେଖ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
 ଶୁଣିବା ଦେଖିବା ମଧ୍ୟେ ବହୁତ ଅନ୍ତର
 ଶୁଣା ଚନ୍ଦ୍ର, ଦେଖା ଚନ୍ଦ୍ର ଭେଦ ସେ ପ୍ରକାର ।
 ସେ ଲୀଳା ଦର୍ଶନେ ଯଦି ଚିତ୍ତେ ଅଭିଳାଷ
 ମନରୁ ତେଜ କାମିନୀ-କାଞ୍ଚନର ଆଶ ।
 ଯଦି କଳା ମେଘ ନେତ୍ର ପଥେ ଆଗମିଲେ
 ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସେହୁେ ନ ମିଳିଲ ଭଲେ ।
 ମହା ଅନର୍ଥର ମୂଳ ମାୟାର ବନ୍ଧନ
 ସେତେକ୍ଷଣ ନେତେ ବନ୍ଧା, ଅସ୍ମୁକ୍ତ ନୟନ ।
 ସେତେଦିନଯାଏ ତାହା ନ ହୁଅଇ ଦୂର
 ଦିବ୍ୟଲୀଳାର ମାଧୁରୀ ଶୁଣ ନିରନ୍ତର ।
 ବନ୍ଧନ ମୋତନେ ତାର ଶକତି ଅସୀମ
 କାୟାମନୋବାକ୍ୟେ ସଦା ଭଲ ସେହୁ ନାମ ।
 ପ୍ରସାଦରେ ଥିଲୁବେଳେ ବୈଦାନ୍ତିକ ଜଣେ
 କୌତୃହଲେ ଆଗମିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ।
 ଏ ପ୍ରଦେଶେ ଖ୍ୟାତ ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ବତୀ
 ବେଦାନ୍ତ ବାଗୀଶ ଆର୍ଯ୍ୟ-ସମାଜାଧିପତି ।
 ଏହାଙ୍କର ଚେଲ ସେହୁ ଆଗନ୍ତୁକ ଜନ
 ନିରାକାର ଭାବ ଚିତ୍ତେ ସଦା ବିଦ୍ୟମାନ ।
 ରୂପଗୁଣ ସମନ୍ବିତ ସାକାର ରାଶିର
 ସ୍ୱୀକାର କରିନ୍ତି ନାହିଁ ପଣ୍ଡିତସବର ।
 ସାକାର ସମୂହେ ତନ୍ମ ହୋଇଲୁ ବହୁତ
 ମାୟାର ବ୍ୟାପାର ବୋଲି ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମତ ।
 ନିଜ କଥା ସପକ୍ଷରେ ବେଦାନ୍ତ ବଚନ
 ବହୁତ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ କଲେ ଆଗନ୍ତୁକ ଜନ ।
 ସେ ମତ ଖଣ୍ଡିତ ତହୁଁ ପ୍ରଭୁ ନରହୁଣ
 କଲନ୍ତି ପ୍ରମାଣ ଶାସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ଭୁଣ ଭୁଣ ।

ତଥାପି ସେ ବୈଦାନ୍ତିକ ନ କଲେ ସ୍ୱୀକାର
 ଉଦ୍ବେକିତେ ବୋଇଲେକ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର ।
 “ଜଗଦମ୍ଭାକୁ ପୁଲିକି ଏତେ କାଳ ମୁହଁ
 ବୁଝା ହୋଇଲ କି ଶ୍ରୀମ, ଫଳ କହୁ ନାହିଁ ।”
 ବଚନେ ନୋହୁବ ଲଭ ଏହା ଅନୁମାନ
 ସ୍ବରୂପ ଧାରଣ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି ।
 ବାୟୁରେ ଦୋଳଇ ସେହୁେ ଯୁକ୍ତିର ପଲିକ
 ମହାସ୍ବରୋଚିଷେ ଦେବଙ୍କର ଅଙ୍ଗ ଟଳମଳ ।
 ମହାଶକ୍ତି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ କ୍ଷଣକେ ବିକାଶ
 ରୂପ ରସ ଗୁଣ ଆଦି ଯା ବଳେ ପ୍ରକାଶ ।
 ଏଇ ଦେଖ ବୋଲି ନିଜ ଶରୀର ଦେଖାଇ
 ହୁଙ୍କାଶ ଉଠିଲେ ତହୁଁ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
 ସୀତା ତାରେ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାଳନେ
 ଥର ଥର ହୋଇଣ ତା କମ୍ପର ସେସନେ ।
 ତେସନେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କର ଶକ୍ତି ପ୍ରଭାବରେ
 ଭାଗ୍ୟବାନ ବୈଦାନ୍ତିକ କମ୍ପିଲେ ସେଠାରେ ।
 ଦିବ୍ୟନେତ୍ରେ ସେକାଳେ ସେ ଯା କଲେ ଦର୍ଶନ
 ତା ଫଳେ ଲେଟିଲେ ତଳେ ଧରି ଶ୍ରୀଚରଣ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ସଙ୍ଗେ ଭକ୍ତି ସହକାର
 ବୃନ୍ଦାବନେ ଗର୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସମାପ୍ତର ।
 ପ୍ରସାଦରୁ ପୁନଃକାର କାଶୀଧାମେ ଫେରି
 ପକ୍ଷାନ୍ତରେ ବୃନ୍ଦାବନେ ବିଜେ କଲେ ହରି ।
 ପଦାର୍ପଣ ମାତ୍ରେ ସେହୁ ପୁଣ୍ୟ ବୃନ୍ଦାବନେ
 ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଲୁ ପୁଣ୍ୟ ସୁଦୃଢ଼ ତାଙ୍କ ମନେ ।
 କଂସ-ହାସେ ବସୁଦେବ କୃଷ୍ଣ କୋଲେ ଘେନି
 ପାରି ହେଲେ ସେହି ଘାଟେ ଯମୁନା ତଟିନୀ ।
 ମଥୁରାର ସେହୁ ଘାଟ ଦେଖିଲେ ସେପରି
 ସେ ଛବି ଉଠିଲୁ ଚିତ୍ତେ ଚକ୍ଷଣେ ତାଙ୍କର ।
 ବିଶ୍ବଧାତା ବିଶ୍ବକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ଦେବରାସ୍ତେ
 ନିରେଖିଲେ ବସୁଦେବ ଆକୁଳ ଦୃଢ଼ସ୍ତେ ।
 ଘୋର ଚିନ୍ତାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଗର୍ଭର ନିଶାରେ
 ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଶ୍ୱାସେ କୃଷ୍ଣ ଘେନି ଧାବନ୍ତି ବେଗରେ ।
 ଏ ଦିବ୍ୟ ଚିତ୍ତ ଦର୍ଶନେ ମହାସ୍ବର ଉଠି
 ସମାଧିରେ ହେଲେ କ୍ଷଣେ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
 ସମାଧି ଚମତ୍ତ୍ୱ ହେଲୁ ଏପରି ଗର୍ଭର
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ନ ରହୁଲ କୌଣସି ପ୍ରକାର ।

ଭକ୍ତଶର ଶ୍ରୀମଥୁର, ଭଣଜା ହୃଦୟ,
ବେନି କଣ୍ଠେ କୃଷ୍ଣନାମ କଲେ ସେ ଭକ୍ତସ୍ବ
ତେବେ ମଧ୍ୟ ନ ଆସିଲ କହୁତରେ ହୋସ
ଅନନ୍ୟ ଭାସାୟ ହୋଇ ମଥୁର ବଶ୍ୟାସ ।
ସବାସରେ ଦେନିଯିବେ ଏମନ୍ତ ବସୁର
ଯଥୋଚିତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲେ ଲୋକ ପ୍ରେର ।
ମହାଭବେ ମନ୍ତ୍ର ଆଇ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
ବୃନ୍ଦାବନେ ନରଯାନେ କଲେନ ପବେଶ ।
ଏ ସୁକାରେ ବଚନଲ ଉଠିନ ସହର
ତଥାପି ଭଜିଲ ନାହିଁ ସମାଧି ତାଙ୍କର ।
ବୃନ୍ଦାବନେ କୟଳାଳ ଅବସ୍ଥାନ ପରେ
ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟ ହେଲ ଯମେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ।
ସେ ସ୍ଥାନର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ମହାନନ୍ଦ ପାରାବୀରେ ହେଲେ ଭସମାନ ।
ବିଶେଷତଃ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଯହିଁ ଲଳାସ୍ଥଳ
ସେ ସବୁ ଦର୍ଶନେ ଭବ ହୋଇଲ ପ୍ରବଳ ।
ଚିତ୍ତପଟେ କାଗି ଉଠି ପୁରୁଷର ମୂର୍ତ୍ତି
ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ କଲ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଚ୍ୟୁତି ।
ଏସନ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଭକତ ମଥୁର
ପରାମର୍ଶ କଲେ ହୃଦୁ ମୁଖୁର୍ଯ୍ୟା ସଙ୍ଗର ।
ଯହିଁ ତହିଁ ଲେପ ହୁଏ ସ୍ବାଙ୍କ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ
ଫାର୍ଥୀୟ ଦର୍ଶନେ ଆଉ ଗମିନେ କେସନ ।
ସବାସର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରୁଅଛୁ ମୁହିଁ
ତହିଁ ଆଶ୍ରେହୁଣ ଯିବେ ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାସ୍ତ ।
ଯାନେ ଯିବାପାଇଁ ଯଦି ହୋଇବେ ଅମତ
ତୁମ୍ଭେ ସଙ୍ଗେ ଯିବ, ଯାନ ଗମିନ ପଶ୍ଚାତ ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଶ୍ୟାମକୃଷ୍ଣ ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ
ଏପରି ଅଛଇ ଯେତେ ରମଣୀୟ ସ୍ଥାନ ।
ସେ ସକଳ ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଆଶ
ଆଗନ୍ତୁ ତା କାଣିପାରି ମଥୁର ବଶ୍ୟାସ ।
ସବାସ ଖଣ୍ଡିଏ ଶୀଘ୍ର କଲେ ଆସ୍ଥାନନ
ଯହିଁ ବସି ଫାର୍ଥେ ଯିବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ବାଇବାକୁ ସଙ୍ଗେ ଦେଲେ ଜଳିପି ମିଠାଇ
ଅଧୁଲି ସୁଉକା ଦୋଣି ତେରଣ ପାଇଁ ।
ଧନ ସ୍ତ୍ରୀ ନ ପାବନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଶୁଣମଣି
ସବାସ କୋଣେ ସ୍ଥାପିଲେ ଆଗନ୍ତୁ ତା କାଣି ।

ଏସନ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଭକତ ମଥୁର
ଫାର୍ଥ ଦର୍ଶନେ ପ୍ରେରଲେ ପ୍ରାଣର ଠାକୁର ।
ହୃଦୟ ଘରୁ ଘରୁ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ଧରି
ଫାର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନେ ବିଜେକଲେ ନରହରି ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଶ୍ୟାମକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ପଥରେ
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଦେଖି ଯିବେ ବାସନା ଅନ୍ତରେ ।
ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟେ ତହିଁ ଯିବାବେଳେ
ସେଦନ କରିଲେ କେତେ ପାଣର ବିକଳେ ।
“ଆରେ କାହ୍ନୁ ! ଏଠାରେ ରୁଚିବୁ ଗୋଧନ
ସବୁ ତ ଅଶୁଣୁ ତୋର ପୁଷ୍ପର ନିଶାଗ ।
ତୋତେ ଦେଖିନାହିଁ କିପା ଆଜି ମୁଁ ଏଠାରେ
କାହିଁ ଅଛୁ ଆରେ କାହ୍ନୁ ! ଦେଖା ଦେ ରେ ଅରେ !”
କହୁଁ କହୁଁ ଦେବସ୍ବୟ ଭବରେ ବିହ୍ବଳ
ନେଟୁ ବହୁଗଲ ବାଗଧାରୀ ଅନର୍ଗଳ ।
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ନାମ ଶୁଣି ଚିତ୍ତେ ଯାହାଙ୍କର
ଭଲୁଲଇ ମହାବେଗେ ପ୍ରେମ ପାରାବାର ।
ଲଳାସ୍ଥଳ ଗିରି ଯେବେ ଦେଖିବେ ନୟନେ
କି କାଣ୍ଡ ଦଟିବ ହୃଦୁ ଭଜି ବ୍ୟସ୍ତ ମନେ ।
ଯେମନ୍ତ ଦେଖିଲେ ସେହି ମନୋରମ ଗିରି
ନାଚୁଛନ୍ତି ଯହିଁ ରଙ୍ଗେ ମୟୁରମୟୁର ।
ବନ ଫଳ ପୁଷ୍ପେ ଚରୁଦିନ ମନୋହର
ଦଲେ ଦଲେ ଆତଯାତ ହୁଣଣ ନିକର ।
ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଏକାବେଳେ ହେଲ ଅନ୍ତର୍ହିତ
ମହାଶକ୍ତି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ହେଲ ସଞ୍ଚାରିତ ।
ସାଧ୍ୟ କାର ; କିଏ ତାଙ୍କୁ ଗଣିବ ଧରଣ
ତେଜ୍ଜି ପଡ଼ି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନେ କଲେ ଆଶ୍ରେହୁଣ ।
ପଣ୍ଡାମାନେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପଛେ ପଛେ ଧାଇଁ
ବହୁ କଷ୍ଟେ ଆଣିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ଲେଉଟାଇ ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣେ ଶ୍ୟାମ କୃଷ୍ଣେ ଯାଇ ଦେବସ୍ବୟ
ସେଠାରେ ଦେଖିଲେ ବହୁ ସାଧକ ନିରସ୍ତ ।
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କୁଞ୍ଜ ଉପାର କରିଣ
ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଯେ ଯା ଭାବେ ଧାନେ ନିମଗନ ।
ଯେ ଦ୍ବାଦଶ କୁଞ୍ଜବନ ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ
ସେ ସବୁ ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ।
ଦାନକନେ ଦାନ ପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ ବିଷ୍ଣୁ
ସବାସର ଏକ କୋଣେ ଥିଲ ସରଞ୍ଚିତ ।

ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଚିତ୍ତେ ଲଳିତା ଯେଉଁ ଓଢ଼ାଣ ଓଢ଼ାଣ ।
 ତ୍ୟାଗର ଜୀବନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ସ୍ୱର୍ଗ କରି ନ ପାରନ୍ତି କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ।
 ବିଚରଣ ନ କରିଣ ଡେଇଁ ସ୍ୱହସ୍ତରେ
 ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ସେ ସଜଳ ଏଭଳି ଭାବରେ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁରତି ଯେତେ ବ୍ରଜସ୍ଥରେ ଥାଉ
 ମଥୁରେ ବୋଇଲେ ଭୋଗ କରିଦେବା ପାଇଁ ।
 ଯେଉଁଠି ଦେଖିଲେ ଯାହା ସମାଧିଷ୍ଠ ଚର୍ଚ୍ଚି
 କି ବଞ୍ଚିବ ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଅତି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।
 ଶ୍ରୀବକ୍ତ୍ରବିହାରୀ ମୂର୍ତ୍ତି ବୃନ୍ଦାବନ ପତି
 ବିଶେଷ ପ୍ରକଟ ଯହିଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶକତି ।
 ଲାଜୁ ଦେଖି ଦେବଗଣେ ଭାବର ଆନେଶେ
 ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବାକୁ ଧାଇଁଲେକ ପାଶେ ।
 ମହାଭାବ ହୋଇ ଏବେ ସମାଧି ଗଢ଼ାର
 ସହଜେ ନ ଲେଉଟିଲୁ ଚେତା ତାହାଙ୍କର ।
 ଗଉଡ଼ୀୟ ଭୋଗ ଧରି ତଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି
 ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ବିଜେ କରି କଲେ ମାଧୁକଣ୍ଠ ।
 ଦଳନରେ ନିଧୁନରେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ
 ଭେଟିଲେ ରମଣୀ ଏକ ଗଙ୍ଗାମାତା ନାମ ।
 ଷାଠିଏ ବରଷ ହେବ ତାଙ୍କର ବୟସ
 ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରକଟ ବିଶେଷ ।
 ସରନେ ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କ ପ୍ରେମ ଭକ୍ତ ଦେଖି
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଯେହ୍ନେ ଆବିର୍ଭୂତା ଶ୍ରୀଲଳିତା ସଖୀ ।
 ବୃନ୍ଦାଙ୍କର କଟୀଦେଶ ବସନବିହୀନ
 ଆଲିଙ୍ଗାୟା ପିନ୍ଧି ଲଜ୍ଜା କରନ୍ତି ବାରଣ ।
 ଭାବେ ସଦା ଗଦ ଗଦ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ
 ସ୍ୱଭାବେ ପଞ୍ଚକର୍ଷୀୟା ବାଳିକା ପରାୟ ।
 ଜଣୁରେ ପୁଟୁଳା ବନ୍ଧା ଶାଳଗ୍ରାମ ମୂର୍ତ୍ତି
 ଦୂରରୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବୃନ୍ଦା ଦେଖିଲେ ଯେମିତି,
 ଶ୍ରୀରାଧିକା ବୋଲି ଚିତ୍ତେ ହେଲ ଅନୁମିତ
 ଆନନ୍ଦେ ଧାଇଁଲେ ଡେଇଁ ପ୍ରସାରି ଦ୍ୱିତୀତ ।
 “ଆରେ ରେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭା କାହିଁଥିଲୁ ଏତେ ଦିନ
 ଭାଗ୍ୟବଳେ ଆଜି ମୁଁ ପାଇଲି ଦର୍ଶନ ।
 ପାର୍ଥକ ମୋ ଜପ ତପ ଜନମ ଆବର
 ମୋ କୁଞ୍ଜ ପବିତ୍ର କରି ଦେଇ ପାଦ ତୋର ।”

ଶଶାଙ୍କ ଦେଖିଲେ ଯଥା ଉତ୍ତୁଲେ ଜଳଧି
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ତଥା ଚିତ୍ତେ ପ୍ରେମ ବୁଦ୍ଧି ।
 ବୃନ୍ଦାଙ୍କଠି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅପାର ପୀରତି
 ଧନ୍ୟ ଭକ୍ତବତ୍ସଲତା, ଧନ୍ୟ ଜଗତ୍ପତି ।
 ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ଭଜନ ଡୋରେ ଆବଦ୍ଧ ଏପରି
 ଶୁଧା ଚୂଷ୍ମା ଏକାବେଳେ ଗଲେ ସେ ପାପୋଷି ।
 କାହିଁ ଅବା ଭକ୍ତବର ମଥୁରା ବିଶ୍ୱାସ
 କାହିଁବା ଭଣଜା ହୃଦୁ, ଖୋଜା ନାହିଁ ଲେଶ ।
 ସାରାଦିନ କଟିଯାଏ ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ଭବନେ
 କୌଣସି ବିଷୟ ଆଉ ନ ଥାଏକ ମନେ ।
 ପ୍ରତିଦିନ ଦିବାଭାଗେ ଅଳ୍ପ ବହୁ ନେଇ
 ଆଶ୍ରମେ ଦିଅନ୍ତି ହୃଦୁ ମାଲୁଙ୍କ ପାଇଁ ।
 ଦିବା ଅବସାନେ ଚର୍ଚ୍ଚି ହୋଇ ଉପନୀତ
 ଫେରାଇ ଆଣନ୍ତି ଗୃହେ କଷ୍ଟରେ ବହୁଳ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ପୁଣି ବୃନ୍ଦାଠି ଏପରି
 ସକାଳେ ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ ଆଶ୍ରମେ ତାଙ୍କର ।
 ବୃନ୍ଦା ହେଲେ ପ୍ରିୟତମ ସପାର ମଧର
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରନେ ହେଲେ ଯେହ୍ନେ ଅତି ପର ।
 ପ୍ରାଣର ପ୍ରତିମା ପାଇ ବୃନ୍ଦା ଚିତ୍ତେ ପ୍ରୀତି
 ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି ନାନା ଖାଦ୍ୟ ନିଦି ନିଦି ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ତାକଣ ମୁହେଁ ବସାଇ କୋଳରେ
 ଶ୍ରୀମୁଖେ ଦିଅନ୍ତି ଭୋଜ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ସ୍ୱହସ୍ତରେ ।
 ଉଦର ପୁରାଇ ପଥୁ କଲେକ ଭୋଜନ
 ତା ପରେ କରନ୍ତି ବିପ୍ରା ପ୍ରସାଦ ଗ୍ରହଣ ।
 ଏମନ୍ତେ ଭୋଜନ କରି ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ଆଶ୍ରମେ
 ଯଥା ତଥା ବିଚରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମେ ।
 କାଳୀୟ ଦମନ ଦାଟେ ଦେବ ଦାନନାଥ
 ସ୍ନାନାର୍ଥେ ଗମନ୍ତି ନିତ୍ୟ ହୃଦୟ ସହୃଦ ।
 ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ ଚର୍ଚ୍ଚି ଜାଗି ପୁରୁ ପୁରୁ
 ଭାବରେ ବିଭୋଳ ହୋଇ ସଜ୍ଜା ହୁଏ ରୁଦି ।
 କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହୃଦୁ ତାହାଙ୍କୁ ଧରିଣ
 ଗାଧୋଇ ଦିଅନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧ ବାଳକ ସମାନ ।
 ଦାଟେ ଆସି ଦଳନରେ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଗୋପନାଳଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଏକମେଳ ଧରି
 ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ସୁଖେ ଗାଇ ଏକତାନେ
 ଯମୁନାକୁ ପାଶ ହେଉଛନ୍ତି ଫୁଲ ମନେ ।

ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟ
ପୁଣି ପୁଣି ଚିତ୍ତେ ଜାଗି ଭବରେ ଜନ୍ମୁ ।
ବେନି ନେହୁଁ ଅଶ୍ରୁଧାର ବହୁଳ ଚକ୍ଷୁ
“ରେ କୃଷ୍ଣ ରେ କୃଷ୍ଣ” ବୋଲି ତାକିଲେ ସଦନ ।
ହେଲେ ହେଲେ ଦେଶ ମୋର ନବଦନ ଶ୍ୟାମ
କରେ ବଂଶୀ, ଶିରେ ଶିଖିପୁଲ୍ଲ ମନୋରମ ।
ଅଧରେ ମଧୁର ହାସ୍ୟ ଯାନ୍ତି ନାଚ ନାଚ
ବେନିପାଦେ ରୁଣୁରୁଣୁ ନୃପୁର ବାଜୁଛୁ ।
ଗୁଣଆଡ଼େ ତାକୁ ଘେରି ଗୋପବାଳଗଣ
ଗୋରୁରଣେ ଯାଉଛନ୍ତି ଯମୁନା ପୁଲିନ ।
“ଯାଉଛନ୍ତି ହେଲେ ମୋର ଶ୍ୟାମ ନଟବର”
ଏମନ୍ତ କହି ଧାଇଁଲେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର ।
ବେଗେ ଯାଇ ହୃଦୁ ତାକୁ ଧରିଲେ ଯେପରି
ଜଦଣ୍ଡରେ ସମାଧି ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
ଚେତା ନ ଆସିଲା ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
ସବାସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତହିଁ କଲେ ଶରତରେ ।
ଆଶ୍ରମେ ଆସିଲେ ଦେବରାୟ ନରଯାନେ
ଭାବେ ଗଦ ଗଦ ବୁଢ଼ା ତାହାକୁ ଦର୍ଶନେ ।
ଭବମୟୀ ବ୍ରଜେଶ୍ଵରୀ ଭବରେ ମଗନ
ବିଶେଷ ଯତନ କଲେ ଏମନ୍ତ ଭାଳିଣ ।
ଭବ ଭଜନରୁ ତାକୁ ବସାଇଣ କୋଳେ
ମୁହେଁ ସହକାରେ ତହିଁ ବୁଢ଼ା ଯେ ଭାସିଲେ ।
“ଆରେ ଦୁଲ୍ଲୀ ! ମୋ କୁଞ୍ଜେ ରହୁ ବରବର
ଯହେ ଯୁକ୍ତି ନ କରିବ କୌଣସି ପ୍ରକାର ।”
ବୁଢ଼ାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ଶ୍ରୀହରି
“ସେଥିରେ ଅନିଚ୍ଛା ନାହିଁ କହିତ ମୋହରି ।
ରୁମ୍ଭର ଭେଦନ ନିତ୍ୟ ଆତପି ତଣ୍ଡୁଳ
ଆହାର କରଇଁ ମୁହିଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କେବଳ ।”
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାକୁ ତହିଁ ରଜାମାୟୀ
“ଚନ୍ଦ୍ରା କହୁ କର ନାହିଁ ରୁମ୍ଭେ ସେଥିପାଇଁ ।
ଯେ ଶାନ୍ତ ଶାନ୍ତବା ନିତ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ ରୁମ୍ଭର
ଘୋରାଡ଼ ବଣବ ତାହା ଯହୁ ପହଞ୍ଚିବ ।”
ମାଗୁଲେ ବୋଇଲେ ତହିଁ ଭଣଜା ହୃଦୟ
“ଉଦର ପୀଡ଼ାରେ ତବ କଷ୍ଟ ଅପ୍ରମେୟ ।
ଅତ୍ୟଧିକ ପୀଡ଼ା ହେଲେ କେ କରିବ ସେବା
ବୁଝି ପୁଝି ପ୍ରଭୁକ୍ଷର ଦଥ ନ୍ୟାୟ ଯେ ବା ।”

ବୁଢ଼ା ଭାଷେ “ମଳମୂଳ ପୋଛବ ମୁଁ ହସ୍ତେ
ସାଣ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦୁଲ୍ଲୀ ନମନ୍ତେ ।”
ଭଗବାନ ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ଭ୍ରାନ୍ତଭ୍ରାନ୍ତ
ବୁଢ଼ାଙ୍କ ଆଶ୍ରମେ ବାସ ପରାଙ୍କର ମନ ।
ସଂକଳ୍ପ ଶ୍ରବଣ ମାତେ ମଧୁର ହୃଦୟେ
ଫେରିବା ବନ୍ଧୁକେ ଶଙ୍କା ହେଲ ଅଭିଶପ୍ତେ ।
ଯେପରି ଦେଖୁଛୁ ମୁହିଁ ସଂକଳ୍ପ ଏଠାରେ
ବୁଢ଼ାବନ ଧନ ମୋର ହରିଦିବା ପରେ ।
ହୃଦୁକୁ ତାକିଣ ତହିଁ କହିଲେ ଗୁପ୍ତରେ
“ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଭାଙ୍ଗି ଦଥ ଯେ କୌଣସିମତେ ।
ଫେରିବା ପାଇଁ ତାକୁ ନବ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି
ଏଠାରେ ରହିବା ଆଉ ନୁହଇ ବହିତ ।”
ବୁଢ଼ା ସହ ଏଣେ ଦେବ କରନ୍ତି ବିରାଜ
ଆଶ୍ରମରେ ଶ୍ରୀଆବସା ହେବ କି ପ୍ରକାର ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ହୃଦୁ ଶଙ୍କାପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତେ
ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢିଲେ ଦିନେ ମାର୍ମ୍ଭଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ।
ଭୋ ମାର୍ମ୍ଭ ! ଏଠାରେ ରହିଲୁଣି ବେଶୀ ଦିନ
ଗୁଲି ଏବେ ଫେରିଯିବା ନିଜ ନିକେତନ ।
ଭକ୍ତିମତୀ ରଜାମାତା ଶୁଣି ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ
ଖେଦେ ବଞ୍ଚିଲେ ହୃଦୁ ପାଶେ ମନୋଭାବ ।
“ଦୁଲ୍ଲୀକୁ ପାଇଅଛି ବହୁ ପୁଣ୍ୟ ଫଳେ
କେପନେ ବହୁବ ପ୍ରାଣେ ତାକୁ ଗ୍ରନ୍ଥଦେଲେ ।”
ବିଷମ ସମସ୍ୟା ଏବେ ହେଲ ଉପସ୍ଥିତ
ମଙ୍ଗଳ କାହାଣୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୁଖ ।
ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ହେଲ ନାନାଦି କୌଶଳ
ସବୁ ପ୍ରକାର ପ୍ରୟାସ ହୋଇଲ ବଫଳ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରଗାଢ଼ ଭକ୍ତି ଜନନୀ ପୟର
ଏହା ଭାବ ଫଳ ଏକ କଲେ ଶ୍ରୀମଧୁର ।
ହୃଦୁକୁ ବୋଇଲେ ତାକି “କହ ମାଗୁଲୁକୁ
ବୁଢ଼ା କପା କଷ୍ଟ ଦେବ ବୁଢ଼ା ଜନମକୁ ।
ଏକାକିନୀ ଛନ୍ଦ୍ର ସେହୁ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ
ଅତି ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ ଥିବେ ତାଙ୍କ ବହୁନରେ ।
ପ୍ରଭୁ ଫେରିଯିବେ ନାହିଁ ଆଉ କଲିକତା
ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ ଚିତ୍ତେ ହେବ ଅତି ବ୍ୟଥା ।
ଦରଦାର ଗୁଡ଼ ତାଙ୍କ ପାଶେ ସେ ଆସିଲେ
ଯାପିବେ ଅନ୍ତମ କାଳ ତହିଁ ଭଲେ ଭଲେ ।

ଆମ୍ଭେ ଫେରିଗଲେ ସେହୁ ତାଙ୍କ ଅଦର୍ଶନେ
 ଆଉ କି ବହୁବେ ପ୍ରାଣେ ଭାବ ଦେଖି ମନେ ।”
 ଦୃଢ଼ସ୍ୱ ଯେମନ୍ତ ଏହା କଲେ ନିବେଦନ
 ଜନନୀଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମନ ଛନ ଛନ ।
 ବୋଇଲେ ଅଟ୍ଟବ ବ୍ୟସ୍ତେ “ଗୁଲି ତେବେ ଯିବା
 ଏ ସ୍ଥାନେ ନୋହୁଲି ଆଉ ମୋହର ରହୁବା !”
 ଉଠିଲେ ଏମନ୍ତ ଭାସି ଜଗତ ଗୋପାଳ
 ଯିବା ବୋଲି କହିଲୁ ଆଉ କେ ରଖଇ ।
 ଗଙ୍ଗାମାତା ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଗମନ ଉଦ୍ୟତ
 ଆଗେ ମୋ ଦୁଲ୍ଲୀ କହି କାନ୍ଦିଲେ ବହୁତ ।
 “ଆଗେ ମୋ ଦୁଲ୍ଲୀ ! ଘର କରି ଅନ୍ଧକାର
 ଗୁଲିଗଲେ ବହୁବ ମୁଁ ପ୍ରାଣେ କି ପ୍ରକାର ।
 ଦୃଢ଼ସ୍ୱସବସ୍ତ ରୁହ ନୟନର ତାହା
 ଦର୍ଶନ ଦେଇଣ କିପାଁ କଲୁ ବସୁନ୍ତର ।
 କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଗଙ୍ଗାମାତା ଧରିଲେ ଶ୍ରୀକର
 ପାଦକ୍ଷେପେ ଶକ୍ତିମାନ ଜନତ ଠାକୁର ।
 ଯିବାବେଳ ଗତ ପ୍ରାୟ ଏହା ଅନୁମାନ
 ଅନ୍ୟ ହସ୍ତ ଧରି ହୃଦୁ ଗଣିଲେ ଯେ ଟାଣି ।
 ପରଶୁରେ ପଡ଼ି ପ୍ରଭୁ ଭକତବତ୍ସଲ
 ବାଳକ ପରାସ୍ତେ ତହିଁ କାନ୍ଦିଲେ କେବଳ ।
 ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ଦେଖି ବୁଝା ଗଙ୍ଗାମାତା
 ଅତ୍ୟନ୍ତ କାତର ହେଲେ ଚିତ୍ତେ ପାଇ ବ୍ୟଥା ।
 ଉପାସ ନ ଦେଖି ଶେଷେ ନିସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ାଦେଲେ
 ମାଗୁଳୁ ଭାଙ୍ଗି ନେଇ ହୃଦୁ ଗୁଲିଗଲେ ।
 ଏକ ପକ୍ଷ କାଳ ରହି ବୃନ୍ଦାବନ ଗାଥେ ।
 ବାହୁଡ଼ିଲେ ସବେ ପୁନଃ ବାଗୁଣୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶମତେ ମଥୁରା ମୋହନ
 ଦାନସାଗର ଠାରେ କଲେ ଆସ୍ତେଜନ ।
 ଦାନ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରାୟ ସହ ଆସିଲେ ସେତେକ
 ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ।
 ତାଳ କମଣ୍ଡଳୁ ବସ୍ତ୍ର କମ୍ପନାଦି କରି
 କେତେ ଯେ ଏମନ୍ତେ ନେଲେ ନାହିଁ ତା ପୁମାର ।
 ଏପରି ବହୁତ ଅର୍ଥ ଅକାଳରେ ବ୍ୟୟ
 ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ ନିର୍ଭୀକ ଦୃଢ଼ସ୍ୱ ।
 ଅକ୍ଷୟର ଦେବରାୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଭଣି
 ଗଣା ବାଦ୍ୟ ଶୁଣିବାକୁ କଲେ ଅଭିଳାଷ ।

ମହେଶ୍ୱରୀ ପୂର୍ବର ନାମେ ଅଧିବାସୀ ଜଣେ
 ଗଣାବାଦ୍ୟ-ବିଶାରଦ ଥିଲେ ସେହୁ ସ୍ଥାନେ ।
 ଦେବରାୟ ଭଣିକାକୁ ସଙ୍ଗତେ ଦେଖିଣ
 ତାଙ୍କର ଆବାସେ ଉପସ୍ଥିତ ଏକଦିନ ।
 ହୃଦୁ ବୋଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ “ମାଗୁଲ ମୋହର
 ଗଣାବାଦ୍ୟ ଶୁଣିବାକୁ ଆଗତ ଏଠାର ।”
 ଭକତ ମହେଶ୍ୱର ତହିଁ ପରମ ଆତ୍ମାଦେ
 ଉପସ୍ଥିତ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କଲେ ପଦ୍ମପାଦେ ।
 ଆଦରେ ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନେ
 ବାଦ୍ୟ ଆରମ୍ଭିଲେ ତାନମାନେ ଏକ ମନେ ।
 ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ ଗଣାବ ପୁଲିକିତ ଧ୍ୱନି
 କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ଭାବାବସ୍ଥ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି ।
 ଅର୍ଚ୍ଚ ବାଦ୍ୟବସ୍ଥା ହମେ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟାଗତ
 ଦେଖା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ କହିଲେ ଶ୍ରୀଦେବ ଅତ୍ୟୁତ ।
 ସଚେତ କରି ଗୋ ମାତଃ ! ଅଗେ ଦୟାବହ
 ପ୍ରାଣପୁର ଗଣା ବାଦ୍ୟ ଶୁଣିନିଏ ମୁହିଁ ।
 ପୂଜର ପାର୍ଥନା ଶୁଣି ଦେଖା ଜଗନ୍ନାଥ
 କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଫେରାଇଲେ ତେଜା ।
 ପ୍ରାପତ ହୋଇଣ ଏବେ ପୁଣ୍ୟ ବାଦ୍ୟଜ୍ଞାନ
 ଆନନ୍ଦ ସହଚେ ବାଦ୍ୟ କଲେକ ଶ୍ରବଣ ।
 ଭାବେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଆରମ୍ଭିଲେ ଗଣା ସହ ସଙ୍ଗୀତ ତାଙ୍କର ।
 ଆନନ୍ଦ ଲହରୀ ତହିଁ ଉଠିଲ ଏମନ୍ତ ।
 ନ ଜାଣିଲେ ବେଳକାଳ ଗମିଲ କେମନ୍ତ ।
 ବାଦ୍ୟ ଶେଷେ ଜଳଯୋଗ କରି ଦେବରାୟ
 ଦୃଢ଼ସ୍ୱକୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି ଫେରିଲେ ଆଳୟ ।
 କିୟତ୍କାଳ କାଶୀ ଗାଥେ ଅବସ୍ଥିତ ପରେ
 ଗୟା ଯିବାକୁ ମଥୁରା ପାଣ୍ଡଲେ ମନରେ ।
 ପ୍ରଭୁ ପାଣେ ଏ ପ୍ରସାଦ କଲୁ ଆଗତ
 ତହିଁରେ ଶ୍ରୀ ଦେବରାୟ ନୋହୁଲେ ସମ୍ମତ ।
 “ଗୟାଧାମୁଁ ଏ ଶରୀରେ ମୋର ଆଗମନ
 ତହିଁ ଗଲେ ଏ ଦେହର ହୋଇବ ପତନ ।
 ଯେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ଆସିଅଛୁ ଧରାଧାମେ ମୁହିଁ
 ଅଦ୍ୟାବଧି ସେ କାର୍ଯ୍ୟଟି ପୁଣ୍ୟ ହୋଇ ନାହିଁ ।
 ଗୟାଧାମେ ଯିବାପାଇଁ ତେଣୁ ଅନୁଚିନ୍ତ
 ଏକାନ୍ତେ ଶସିଲେ ଏହା ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମମୁଖ ।

ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁ ଯଦି ଏଥର କାରଣ
 ଦୁନଃ ଦୁନଃ ପଡ଼ି ମନ ! ଜନ୍ମ ବିବରଣ ।
 ସେ ସ୍ଥାନୁଁ ହୁଅଇ ଯେଉଁ ବସ୍ତ୍ରର ଉପୁଡ଼ି
 ତା ସମୀପେ ଗଲେ ତାର ନ ରହଇ ଛିଡ଼ି ।
 ସୂର୍ଯ୍ୟରୁ ଯେମନ୍ତ ଏହି ଧରଣ ବକାଶ
 ତା ପାଶେ ଗମିଲେ ଦୁନଃ ହେବ ତାର ନାଶ ।
 ଭଣ୍ଡାରଠାରୁ ଏହି ମାନବ ସମୃଦ୍ଧ
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ଦୁନଃ ନିର୍ବାଣ ନିଶ୍ଚିତ ।
 ଗୟାଧାମେ ବିଭୁଙ୍କର ବିଶେଷ ସକାଶ
 ବୁଦ୍ଧ ଚୈତନ୍ୟାଦି ଯହିଁ ପ୍ରାପ୍ତ ଦିବ୍ୟାଦେଶ ।
 ସେହି ଗୟାଧାମେ ଆସି ପିତା ପ୍ରଭୁଙ୍କର
 ସ୍ବପ୍ନରେ ଦର୍ଶନ କଲେ ଦେବ ଗଦାଧର ।
 ଆଦର କହିଲେ ଦେବ ପୁଷ୍ପସନ୍ନ ହୋଇ
 ପୁତ୍ରରୂପେ ଜନମିବ ଗୁମ୍ଫା ଘରେ ଯାଇ ।
 ଗୟାଧାମେ ଗଲେ ତେଣୁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ସର୍ବତୋଭାବରେ ଲୀନ ହେବେ ବିଭୁଠାରେ ।
 ମୂର୍ତ୍ତିମନ ବୁଝି ଏବେ କଥାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ
 ପାର୍ଥବ ପ୍ରସନ୍ନ ଗୁଡ଼ି ଭ୍ରମର ଗୁମ୍ଫା ।
 ପୁରୀଧାମେ ଜଗନ୍ନାଥ ଜାଉଁଛନ୍ତି ଦର୍ଶନ
 କୌଣସି ସମୟେ କଥା ହେଲେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ।
 ଭବରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାପାଗର
 “ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଦର୍ଶନେ ଯିବା ନୋହୁବ ମୋହର ।
 ଜ୍ଞାନାତ୍ମକ ଅବସ୍ଥାନ କରି ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ
 ମହା ସମାଧିରେ କଲେ ଶରୀର ରକ୍ଷଣ ।
 ତହିଁ ଗଲେ ସେହି ଭାବେ ହୋଇ ପ୍ରଣୋଦିତ
 ମହାସମାଧିରେ ମୁହିଁ ହେବ ନିମଜ୍ଜିତ ।”
 ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଦର୍ଶନ ତାଙ୍କ ନୋହୁଲ ଏମନ୍ତେ
 ଦିବ୍ୟ ଗୁମ୍ଫା କଥା କିଏ ବୁଝିବ କେମନ୍ତେ ।
 ମାୟାମୋହେ ପ୍ରାଣୀ ମନ ନିରତ ଆଜ୍ଞନ୍ନ
 ଦିବ୍ୟ ଲୀଳାଖେଳା କାହୁଁ ଜାଣିବ ସେ ପୁଣ ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଗଣତ ଅମୃତ ଭଣ୍ଡାର
 ଗାଇଲେ ଶୁଣିଲେ ନେତ୍ର-ଆବରଣ ଦୂର ।
 ଭଜନ ଶ୍ରୀଚରଣ ଦିବା ବିଶ୍ରାବଣ
 ଏ ଭବ ଜଳଧି ଯଦି ହୋଇବୁ ରୁ ପାଶ ।
 ପ୍ରାଣ-ପ୍ରତିମା ଦେବଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ସେନଶ
 କାଶୀଧାମୁଁ ଯାବା କଲେ ମଥୁର ମୋହନ ।

ବାରଣସ ପଞ୍ଚସ୍ତବ କେଷୁ ମଧ୍ୟଭାଗେ
 ନିଜ ସ୍ଥାନେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗେ ।
 ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଶ୍ୟାମକୃଷ୍ଣ ସୁପବିତ ଗଳ
 ଯେହୁ ଆଶିଥିଲେ ଯାହା ପଦ୍ମ ଦେବଗଳ ।
 ସେଥିରୁ କହୁଳ ବସ୍ତ୍ର ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳ
 ସାଧନ କୁଟୀରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ପୋତିଦେଲେ ।
 ତଦନ୍ତେ ଦୋଷଣା କଲେ ପଦ୍ମ ଦେବଗୁପ୍ତ
 “ଶୁଣ ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଯେତେ ଅଳ୍ପ ଧାର୍ମିକତା
 ଆଜିଠାରୁ ମୋହର ଏ ସାଧନର ସ୍ଥାନ
 ଦେବଭୂମି ପଣ୍ଡିତ ଯଥା ବୃନ୍ଦାବନ ।”
 ପଦାର୍ପଣ କରି ଦେବ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ
 ଆଦେଶିଲେ ପାଶେ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତ ମଥୁରେ ।
 “ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଦିନେ ଦାନଦୁଃଖୀ କନେ
 ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ଦାନ କରି ଅକାତର ମନେ ।
 ଗାଁ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଫଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ
 ପ୍ରାପତ ହୋଇବ ତେବେ ସମ୍ୟକ ରୂପରେ ।”
 ଯେସନ ପ୍ରାଣର ପ୍ରଭୁ, ବାକସ୍ତ୍ର ତେସନ ।
 ଆଜ୍ଞା ମାତେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସବୁ ଆସ୍ବୋନନ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ସାଧୁ ଯଦି ଯୋଗୀ ବହୁ
 ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆଣିଲେ ଶ୍ରୀମଥୁର କାହୁଁ କାହୁଁ ।
 ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ହେଲୁ ବିଗ୍ରହ ଉତ୍ସବ
 ମହାନନ୍ଦେ ଭ୍ରମମାନ ଦେଖି ପ୍ରଭୁଦେବ ।
 ଚର୍ଚ୍ଚାବୃଷ୍ଟି ଲେଖ୍ୟ ସେସୁ ଖାଇଲେ ଯେ ଯେତେ
 କଳନା କରବ କିଏ ବୋହୁନେଲେ କେତେ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସ୍ଥୀମାନେ ତା ମଧ୍ୟ ଯେତେଜ
 ଶୋହଲ ମୁଦ୍ରା ପାଇଲେ ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରତ୍ୟେକ ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତ ଯେତେ ଆସିଥିଲେ
 ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରା ବିଦାଳି ପାଇଲେ ।
 ବହୁତ ଅର୍ଥର ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଲୁ ଏମନ୍ତେ
 ଗାଁ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କାର୍ଯ୍ୟ କାହାଣୀ ସଂହାନ୍ତେ ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଭାଗ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନିଦାନ
 ଦିନରାତି କରି ମନ ! ଶ୍ରବଣ ଶାନ୍ତିନ ।
 ଅବହେଲେ ତଥ୍ୟସିଦ୍ଧି ଏ ଭବ ବାନ୍ଧବ
 ନ ଥିବ ମରଣ ଶଙ୍କା ବିଷୟରେ ଛନ୍ଦ ।
 ଅନିତ୍ୟ କରୁଛୁ ଆଶ ତେବେ କିମ୍ପା ମନ !
 ବରଜଣ ସେ ପରମ ପଦ ନିତ୍ୟ ଧନ ।

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ପାଣିଦ୍ୱାଟୀ ମହୋତ୍ସବ ଦର୍ଶନ, ଚୈତନ୍ୟାସନ ଗ୍ରହଣ
ଓ ଭରକାନ ଦାସ ବାବାଜୀଙ୍କ ସନ୍ଧ୍ୟା ସାକ୍ଷାତ ।

ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଣୀ କଲୁକରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦତ ପାଦନ
ଅନାଦି କାରଣ ବହୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ପାଣିଦ୍ୱାଟୀ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ଗ୍ରାମ ଗଙ୍ଗାତୀରେ
ମହୋତ୍ସବ ହୁଏ ଯହିଁ ପ୍ରତି ବରଷରେ ।
କି ଅବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତାର, ହେଉଛନ୍ତି କମ୍ପାନ
ଭକ୍ତ ସହ ତାର ତଥ୍ୟ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ନାମର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଭବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କାରଣ
ନଦୀଦ୍ୱାରା ଅବଗାମୀ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ।
ତାଙ୍କର ମହିମା ଗୁଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପ୍ରଭୁ ଯେବେ ଭ୍ରମି ଦେଶେ ଦେଶେ,
ଆଦିଶ୍ୟାମେ ବିଚରଣ ସୁଧା ହରି ନାମ
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଆଦି ପାଣିଦ୍ୱାଟୀ ଗ୍ରାମ ।
ଅବଧୂତ ବସି ଏକ ବଟକରୁ ମୂଳେ
ସମସ୍ତ ରଜନୀ ତହିଁ ଆନନ୍ଦେ ଯାପିଲେ ।
ରଘୁନାଥ ଦାସ ଆଦି ଯେତେ ଭକ୍ତଗଣ
ଆଗମନ ବାଣୀ ପାଇ କଲେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
ଚରଣି ଖୋଜି ଖୋଜି ସନ୍ତାନ ନ ପାଇ
ସବେ ଭଜଣିତ କାହିଁ ଗଲେ ଯେ ନିତାଇ ।
ପରଦିନ ବଟମୂଳେ ପାଇଣ ଦର୍ଶନ
ଆନନ୍ଦସାଗରେ ସବେ ହେଲେ ଭାସମାନ ।
ରଘୁନାଥେ ସନ୍ତୋଷେ କହିଲେ ନିତାଇ
“ଗୁଡ଼ସ୍ଥାନରେ ପୁଣେ ରହିଅଛୁ ଗୁଡ଼ ।
ଦରୁ ପଳାଇଣ ଆଦି ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ
ପ୍ରେମ ଆସ୍ଥାନ କରୁ ଗୋରାକ୍ଷ ପୟରେ ।
ଆଜିଠାରୁ କରଣ ମୁଁ ତୋତେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ଭକ୍ତ ସେବା କର ଚୂଡ଼ା-ମହୋତ୍ସବ କର ।
ଏମନ୍ତେ ଆଦିଶ୍ୟ ହୋଇ ଭକ୍ତ ରଘୁନାଥ
ଚୂଡ଼ା ଆଣି ମହୋତ୍ସବ କରିବେ ହୁଅନ୍ତୁ ।
ଆଗନ୍ତୁଲେ ତହିଁ ଏକ ବିବେଚନା ଶୀଘ୍ର
ଅଗଣନ ଲୋକ ଆସି କଲେ ଯୋଗଦାନ ।

ଏ ଦିନଟି ସୁରକ୍ଷାର୍ଥେ ପ୍ରତି ବରଷରେ
ଉତ୍ସବ କରନ୍ତି ଗୌର ଭକ୍ତେ ଏ ଘାଟରେ ।
ଅଦ୍ୟାବଧି ହେଉଛନ୍ତି ଯେ ଏହା ଅନୁଷ୍ଠିତ
ବହୁ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ତହିଁ ହୋଇ ସମବେତ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଦଳ ଗୁଣଆତ୍ମ ଆସି
ହରିନାମ ଶ୍ରୀମନ୍ତରେ ମଉ ଦବାନଶି ।
ଦେବରାୟ ସେ ଉତ୍ସବ ଦର୍ଶନ ସକାଶେ
ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶିଲେ ଥରେ ମଥୁରା ପାଶେ ।
ବହୁ ଗୁଣୀ ଗୌରଭକ୍ତ ଆସନ୍ତି ଯେ ତହିଁ
ନାମେ ମାତ୍ର ଭକ୍ତ କିନ୍ତୁ ଚିତ୍ତେ ଭକ୍ତ ନାହିଁ ।
ଦ୍ୱେଷ ହଂସା ପୁଣି ଚିତ୍ତ ଗାତେ ନାମାବଳି
ବିଚିତ୍ର ଚିତ୍ତ ଅଜ ହସ୍ତେ ମାଳି ଝୁଲୁ ।
ଠାଣିରେ ବାନ୍ଧନ୍ତି ଶିଖା ତହିଁ ଶୋଭେ ପୁଷ୍ପ
ମୋଟା ସରୁ କଣି ବେଳେ ଦୋଳଇ ଅମାପ ।
କାମିନୀକାନ୍ତର ରସେ ଚିତ୍ତ ନିମଗ୍ନ
ଉପରକୁ ଆସ ମାତ୍ର ଭକ୍ତର ନିଶାଣ ।
ଭାବ, ମହାଭାବ, ପ୍ରେମ, ସୁଲଳ, କମ୍ପନ,
ଭକ୍ତବଳେ ଯେ ସକଳ ହୁଅଇ ଅର୍ଜୁନ ।
ତହିଁରେ ନ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଧାରଣା କିଷ୍ଟକ
ଦେବକ୍ତୁ ଦେଖି ସେ ହେବେ ହଂସା-କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।
ହୋଧ ପରବଶେ ତାଙ୍କୁ ଯଦି ଆନନ୍ଦ
କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦେବେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ନଷଣ ।
ଏସନ ଆଶଙ୍କା କଣ ଭକ୍ତ ମଥୁର
ଉତ୍ସବେ କହିଲେ ଧୀରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥର ।
ଯିବାର ଯୋଗାଡ଼ ସବୁ କରଦେବ ମୁହିଁ
ସଙ୍ଗେ ଯିବେ ଦରୁଆନ ଦେହ-ରକ୍ଷା ପାଇଁ ।
ସହାୟ ବଦନେ ପ୍ରଭୁ କହିଲେ ମଥୁରେ
ଦରୁଆନ ଯିବେ କପା ମୋର ସଙ୍ଗତରେ ।
ଦରୁଆନ ସଙ୍ଗେ ଦେଶ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦରଶନ
ଏହା ଅଟେ ରାଜସିଦ୍ଧ ଭକ୍ତର ଲକ୍ଷଣ ।
ବିଦ୍ୱା ଶଙ୍କା ଯାହା ଗୁମ୍ଫା କରୁଛ ମାନସେ
ସେଥିପାଇଁ ଜଗନ୍ନାଥା ଛନ୍ଦି ମୋର ପାଶେ ।

ତରା ଯୋଗେ ଜଳପଥେ କାନ୍ଥର ବନ୍ଧରେ
 ଉତ୍ସବକୁ ବିଜେକଲେ ବୁଢ଼ାଣ୍ଡ ଠାକୁରେ ।
 ଅଫଣ୍ୟ ଶାନ୍ତିନ ଦଳ ଯୁଥ ଯୁଥ ହୋଇ
 ନାବେ ବସି ସୁଖେ ଯାନ୍ତି ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ।
 ଝାଞ୍ଜ ମୁରୁଦଙ୍ଗ ସହ ପକ୍ଷୀତ ଧ୍ବଜରେ
 ଦିବ୍ୟ ଶୋଭା ପ୍ରଦାନତ କାନ୍ଥର ବନ୍ଧରେ ।
 ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶନ ମାତେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱସାଇଁ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲେପ ପ୍ରାୟ ଭ୍ରାନ୍ତବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ।
 ବେନି ନେତ୍ର ନନ୍ଦମାନ ଆନନ୍ଦାଗ୍ର ଧାର
 ପଦ୍ମାସ୍ୟ ବଦନ ସେମେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ତର ।
 ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବସେ ଧରି ତରା ବେଗେ ତଳେ
 ଲାଗିଲି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘାଟେ ଅତି ଅଳ୍ପ କାଳେ ।
 ଅର୍ଦ୍ଧ ବାହ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 କୃଲେ ବିଜେ କଲେ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦାନ କରି ।
 ଅଫଣ୍ୟ ଶାନ୍ତିନ ଦଳ ହୋଇ ଏକତ୍ରିତ
 ଉତ୍ସବ ସ୍ଥାନରେ ସଙ୍ଗୀତରେ ଉନମୟ ।
 ଗର ବେଗେ ଧାଇଁଯାଇ ଜଗତ ଠାକୁର
 ପଶିଲେ ଜନତା ଠେଲି ଉତ୍ସବ ମଧ୍ୟର ।
 ତାଙ୍କ ପଟେ ଗାନ କରି ସୁଧା ହରିନାମ
 ଉତ୍ସାହେ କଲେକ ନୃତ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
 ନୃତ୍ୟର ମାଧୁର୍ୟ ଉଦେ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
 ଯେ ଦେଖଇ ପ୍ରାଣମନ ଆକୃଷ୍ଟ ତାହାର ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ-ନିଃସୃତ-ନାମେ ନିହୃତ ଯେ ଶକ୍ତି
 ତା ଫଳେ ପରୁଷ ଚିତ୍ତେ ଉପକଳି ଉକ୍ତି ।
 ତହିଁ ପୁଣି ଶାଶବନ୍ଧନ ଚକ୍ରପୁର
 ପାଷାଣ ହେଲେହେଁ ଗଳିଗଲି ଯେ ଅନ୍ତର ।
 ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ମଧ୍ୟେ ରଖି ଶାନ୍ତିମାୟା ଯେତେ
 ମହୋତ୍ସାହେ ନୃତ୍ୟ କଲେ ତାହାଙ୍କ ପଦ୍ମତେ ।
 କ୍ଷଣକେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଚିତ୍ତେ ଭବିଷ୍ୟ ଅପାର
 ଭୂତଲେ ଲେଖିଲେ ସବେ ଧରି ଶ୍ରୀପଦ୍ମର ।
 ଦରଶନେ ଚରୁଦିଗେ ଜନତା ଠେଲି
 ଯତନେ କଲେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ପବନ ବ୍ୟଜନ ।
 ଏଣେ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀମଧୁର ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ଆକୃଳ
 ଯତନବିହୀନେ ଯଦି ଘଟେ ଅମଙ୍ଗଳ ।
 କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମେ ନ ଲାଗିଲି ତାହାଙ୍କର ମନ
 ଦୁଇ ଏକ ଭୂତ୍ୟ ଘେନି ଉଠିଲେ ବହନ ।

ସବୁର ଉତ୍ସବକ୍ଷେତ୍ରେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
 ଦେବଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତହିଁ ନୃତ୍ୟେ ଉନମୟ ।
 ଦରଶନେ ବିମୋହିତ ଶ୍ରୀମୁଖି ଦର୍ଶନେ
 ନାନାବଦେ ଲଗିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସେବନେ ।
 ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମଧୁରଜ ଅତି ପ୍ରୀତି ଚିତ୍ତେ
 ବିଦ୍ୟାଶଙ୍କା ନ ଦେଖିଣ ଫେରିଲେ ଛାଡ଼ିବେ ।
 ଧନ୍ୟ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀମଧୁର ଧନ୍ୟ ସେ ଭବିଷ୍ୟ
 ନୋହୁଲେ କି ବରା ଆନ୍ତେ ଗୁହ୍ୟେ ଜଗପତି ।
 ନୃତ୍ୟେ ଉନମୟ ପ୍ରଭୁ ଗାଇ ହରି ଶ୍ରେ
 ତାଙ୍କୁ ଘେରି ନାରୁଛନ୍ତି ଲୋକ ଅଗଣନ ।
 ସମୁଦ୍ର କରୋଲ ପ୍ରାୟେ ଉଠି ହରି ଧ୍ବଜ
 ଭବେ କି ପ୍ରକଟ ପୁନଃ ଗୌର ଗୁଣମଣି ।
 ଏହା ଭାବି ଗୁଣଆତ୍ମ ହେଲୁ ପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ
 ତା ସଙ୍ଗେ ଫିଙ୍ଗିଲେ ଫେରି ଆଦି ହରିଲୁଟି ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସମାଧିଷ୍ଠ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 ପତିନାଶଙ୍କାରେ ଭକ୍ତେ ଧରୁଛନ୍ତି ଧାଇଁ ।
 ଯେତେବେଳେ ବାହ୍ୟବସ୍ତା ସମାଗତ ପୁନଃ
 ଶ୍ରୀଦେବ କରନ୍ତି ସେମେ ମଧୁର ଶାନ୍ତିନ ।

କୀର୍ତ୍ତନ

“ନଦେ ଟଳମଲ ଟଳମଲ କରେ
 ଗୌର ପ୍ରେମେ ହିରୋଲେ ରେ ।
 ଯାଦେର ହରି ବଳିତେ ନୟନ ଝରେ
 ଐ ତାରା ତାର ଦୁସଲ ଏସେଛେ ରେ ।
 ଯାର ଆପନ ନେତେ ଜଗତ୍ ନାରାୟ
 ତାର ତାର ଦୁସଲ ଏସେଛେ ରେ ।
 ଯାର ଆପନ କେନ୍ଦେ ଜଗତ୍ କାନ୍ଦାୟ
 ତାର ତାର ଦୁସଲ ଏସେଛେ ରେ ।
 ଯାର ଆପନ ନେତେ ଜଗତ୍ ନାରାୟ
 ତାର ତାର ଦୁସଲ ଏସେଛେ ରେ ।
 ଯାର ମାତ୍ର ଶେଷେ ପ୍ରେମ ଯାତେ
 ତାର ତାର ଦୁସଲ ଏସେଛେ ରେ ।
 ଯାର ଆଚଣ୍ଡାଲେ ପ୍ରେମ ଦେୟ
 ତାର ତାର ଦୁସଲ ଏସେଛେ ରେ ।”

ମହୋତ୍ସବେ ଉପମତ ଯେତେ ଭାଗ୍ୟବାନ
 ଦିବ୍ୟ ପ୍ରେମ ହିରୋଲରେ ସବେ ଭାସମାନ ।

ଆନନ୍ଦର ହେତୁ କେହି ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି
 ଚୁପ୍ ବେଶେ ଦେବସ୍ୱପ୍ନ ସଙ୍ଗେ ବିରାଜନ୍ତି ।
 ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନେ ନୃତ୍ୟ କରି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଡାକର
 ଅବରଳ ବହରଲ ବହୁ ସେବ ଧାର ।
 ଅମଙ୍ଗଳ ଆଶଙ୍କାରେ ଭକତ ନିକରେ
 ଗହଳୁଁ କୌଣସି ରୂପେ ଆଣିଲେ ବାହାରେ ।
 ମଧୁପାନେ ମଧୁ ମଧୁ-ମଷିକା ପାଣରୁ
 ଛଣ୍ଡାଇ ଆଣିଲେ ପଦ୍ମ ଯଥା ସର୍ବେବରୁ ।
 ଆକୁଳ ପରାଣେ ସର୍ବେ ଧାବନ୍ତି ପଶ୍ଚାତେ
 ଜାଣିନାୟା ଦଳ ତଥା ଧାବମାନ ସାଥେ ।
 କେ ଆଣିଲା ଫୁଲମାନ କେ ଆଣିଲା ଭୋଗ
 ଚରଣେ ସମର୍ପି କଲେ ଆନନ୍ଦ ସମ୍ଭୋଗ ।
 ଅହେତୁକ କୃପାପିନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ସବୁଥିରୁ କିଛି କିଛି କରିଣ ଗ୍ରହଣ ।
 ଭକତଙ୍କୁ ବିଚାରଲେ ସ୍ନେହ ସହକାରେ
 ସେ ପ୍ରସାଦ ପାଇ ସର୍ବେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ତୋଷରେ ।
 ହାସ୍ୟ ପରିହାସ କେତେ ହେଲା ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେ
 କେତେବେଳେ ମନୁ ପୁଣି ଭକତି ପ୍ରସଙ୍ଗେ ।
 ଉତ୍ସବ ଉଦ୍ୟୋଗ୍ନା ଭକ୍ତ ନାମ ମଣିସେନ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଭକ୍ତିସ୍ତବେ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଣ ।
 ଚରଚର ତାଙ୍କ ପାଶେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
 ସଦନକୁ ଡାକିନେଲେ ଆଦର ସହୃଦ ।
 ପଞ୍ଚଜରଣ ବନ୍ଦ ପରିଚାଟମେଲେ
 ଭକ୍ତି ସହକାରେ ଯଥା ବିଧି ଚର୍ଚ୍ଚାକଲେ ।
 ଦର୍ଶନଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଭକ୍ତି ଭାବ ଉପୁଜାଇ
 ନିଜସ୍ଥାନେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
 ପ୍ରତିବର୍ଷ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦାନ କରି
 ଏ ଭାବେ ବାନ୍ଧିଲେ ବହୁ ଚିତ୍ତେ ଭକ୍ତି ତୋର ।
 ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇଲା ନାମ ଝମଣୀ ଏସନ
 ମେଘେ ଆବୃତ ରହିବ ସୂର୍ଯ୍ୟ କେତେ କ୍ଷଣ ।
 ସହରର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳେ କଲୁଟୋଲୁ ପଟି
 ଖ୍ୟାତନାମା ହରିସକ୍ଷ ଥିଲାକ ଯେଉଁଠି ।
 ଭକତ ବୈଷ୍ଣବଗଣ ବାନ୍ଧି ଏକ ମେଣ୍ଟ
 ପ୍ରତ୍ୟହ କରିନ୍ତି ତହିଁ ଭାଗବତ ପାଠ ।
 ସକ୍ଷ ମଧ୍ୟେ ଥିଲା ଏକ ପବିତ୍ର ଆସନ
 ବୁଦ୍ଧମ ତତ୍ତ୍ୱେନ ଯାହା ସଦା ସୁଶୋଭନ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ତହିଁ ବିନେ କରି
 ପ୍ରତ୍ୟହ ଶୁଣନ୍ତି ହରି କଥାର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ।
 ଏସନ ବିରାଜି ମନେ ବୈଷ୍ଣବ ସକଳେ
 ଜାଣିନ କରନ୍ତି ଗ୍ରହ ପାଠ ଶେଷ ହେଲେ ।
 ଭାଗବତ ପୋଥିପାଠ ଶ୍ରବଣ କାରଣ
 ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରିଲେ ଦିନେ ସତ୍ୟାଗଣ ।
 ଏମନ୍ତେ ଆହୂତ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ସକ୍ଷସ୍ଥଳେ ସର୍ବେଶିଲେ ହୃଦ୍ ସଙ୍ଗେ ଧରି ।
 ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥୋଚିତ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ
 ସତ୍ୟାଗଣ ବସାଇଲେ ଯଥାସ୍ଥାନେ ନେଇ ।
 ପୁଧାରସେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାଗବତ କଥା
 ଏକମନେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ତହିଁ ଯେତେ ଶ୍ରୋତା ।
 ଭାବାବେଶେ ଆହୁତ ହୋଇ ଶ୍ରୀଠାକୁର
 ହରାଇଲେ ଭଲମନ୍ଦ ଜ୍ଞାନର ବିରୁର ।
 ଆସନ ତେଜିଣ ତହିଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ
 ଠିଆହେଲେ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ଆସନ ଉପରେ ।
 ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦିଗେ ଉତ୍ତୋଳିଣ
 ଗଭୀର ସମାଧି ଜଳେ ତକ୍ଷଣେ ମଗନ ।
 ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସକଳ ଦେହ ଜଡ଼ବତ
 ପ୍ରାଣର ସଞ୍ଚାର କାହିଁ ନୋହୁଲା ଲକ୍ଷିତ ।
 ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଦୃଷ୍ଟ ଦେହ ଶ୍ରୀମୁଣ୍ଡଳ
 ପ୍ରେମପୂର୍ଣ୍ଣ ହାସ୍ୟାସିତା ତହିଁରେ ଦେବଳ ।
 ଏ ଦବ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଣ ଭକତ ନିକରେ
 ଭାବିଲେ ସରବେ ନିଜ ନିଜ ଅନ୍ତରରେ ।
 ଭାବେ ବିଗଳିତ ହୋଇ ଏ ମହାପ୍ରଭୁଷ
 ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ସହ କରନ୍ତି ବିଳାସ ।
 ପାଠକ ଆପଣା କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ବିସ୍ମୃତ
 ସ୍ଥିର ନେତ୍ରେ ନିରେଖିଣ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ନୀଭୂତ ।
 ଶ୍ରୋତାଏ ସେଠାରେ ଯେତେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ
 ଅବ୍ୟକ୍ତ ଦବ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ଅନ୍ତରେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଦବ୍ୟ ଭାବେ ହୋଇ ପ୍ରଣୋଦିତ
 ତଦନ୍ତେ ଆସନ ତେଜି ସକଳ ଭକତ,
 ମହୋତ୍ସାସେ ଉଚ୍ଚ ନାଦେ ହରିଧ୍ୱନି କରି
 ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ଆରମ୍ଭିଲେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ଦେଶ ।
 ଶ୍ରବଣରେ ହରିନାମ ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟ ଦେହ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଝମଣ ।

କ୍ଷବେ ଗଦ ଗଦ ପ୍ରଭୁ ବୃହାଣ୍ଡ ଠାକୁର
 ପ୍ରେମେ ଆରମ୍ଭିଲେ ନୃତ୍ୟ ଉଦାମ ମଧୁର ।
 ଭକ୍ତଗଣ ଶତଗୁଣେ ହୋଇ ଉତ୍ସାହିତ
 ଚୌଦିଗେ ଦେଶଣ ତାଙ୍କୁ ନୃତ୍ୟ ଉନମୟ ।
 ତୈତନ୍ୟ ଆସନ ପ୍ରଭୁ କଲେ ଅଧିକାର
 ନ୍ୟାୟ କି ଅନ୍ୟାୟ କିଏ କରିବ ଚରୁର ।
 ଉଦାମ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟେ ହରି ସଙ୍ଗୀତୀନ
 ସତେ ଯେହ୍ନେ ଧରାଧାମେ ଗୌର ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ।
 ଏମନ୍ତେ ପରବେ ହୋଇ କ୍ଷବେ ମରୁଥାଲୁ
 ସମୟ ଆଡ଼କୁ କା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ରହିଲୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ଧ୍ବନି ଶେଷେ ସବେ ଉତ୍ତାଗଣ
 ସାଜ କଲେ ବହୁଷଣେ ମହା ସଙ୍ଗୀତୀନ ।
 ବିଶ୍ରାମ ଲଭିଣ ତହିଁ କହିତ ସମୟ
 ବାହୁଡ଼ିଲେ ନିଜାଳସ୍ୱେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ଜାତୀନାନ୍ତେ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ତଲେ ଯେ ଯା' ଘର
 ତଦନ୍ତେ ଲାଗିତ ଚିତ୍ତେ ପୂର୍ବର ସମ୍ଭାର ।
 ଉଦ୍ଦେଶନା ପରେ ତମେ ଆସେ ଅବସାଦ
 ଏହା ଅଟେ ପ୍ରକୃତର ଅଟଳ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।
 ନର ସଙ୍ଗୀତୀନେ ଚିତ୍ତେ ଭକ୍ତ ଉତ୍ସୁକଲ
 ଜ୍ଞାନବିନ୍ଦୁ କିନ୍ତୁ ତାହା ସ୍ଥାୟୀ ନ ହୁଅଇ ।
 ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୟ ଆନ୍ତ ନାମ ସଙ୍ଗୀତୀନେ
 ଚଢ଼ିଯାନ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତ ସୋପାନେ ।
 ଜାତୀନାନ୍ତେ ଖସିଆସେ ମନ ନିମ୍ନ ସ୍ତରେ
 ସମୁଦ୍ରେ ଡେଇଁ ଉଠେ ପଡ଼େ ଯେ ପ୍ରକାରେ ।
 ଗୁହ୍ୟେ ବାହୁଡ଼ିଣ ଭକ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମଗନ
 ଦିଅଁଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଚଣା ଥିଲା ଯେ ଆସନ ।
 ଏ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସିଣ ତାକୁ କଲେ ଅଧିକାର
 ଉଚିତ କି ଅନୁଚିତ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କର ।
 ଏକ ଦଳ କଲେ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ
 ଆରେକ କଲେ ଯେ ଠାକୁ ପ୍ରତିବାଦ ପୁଣି ।
 ବଜ୍ରସ୍ତବ ସମ୍ପଦାସ୍ତେ ପଡ଼ିଲା ଚଢ଼ଳ
 ସମାଲୋଚନାରେ କଟିଗଲା କିନ୍ତୁ କାଳ ।
 ତଦନ୍ତେ ମାମାଘା ପାଇଁ ସବେ ଏକମେଲେ
 କାଳନାୟକାଶ୍ୱ ପାଶେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।
 ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଶିରୋମଣି ଭକ୍ତପ୍ରଧାନ
 ବିଖ୍ୟାତ ବାବାଜୀ ନାମ ଦାସ ଭଗବାନ ।

ବୈଷ୍ଣବ ସମାଜେ ସ୍ୱାଜ ବିଶେଷ ପ୍ରସିଦ୍ଧି
 ବୈଷ୍ଣବ ମତରେ ସେହୁ ଲଭିଥିଲେ ସିଦ୍ଧି ।
 ଯେ ଆସନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଇଷ୍ଟଙ୍କ ସଦାଶ
 ତହିଁରେ ବସିଲେ ଜଣେ ନଗଣ୍ୟ ପୁରୁଷ ।
 ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ ଦାସ ଭକ୍ତ ଶିରୋମଣି
 ରୋଷ ଜାତହେଲ ତାଙ୍କ ମାନସେ ତକ୍ଷଣି ।
 ହୋଧାନ୍ତ ହୋଇଣ ଶେଷେ ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ବଚନେ
 ଗାଳିଦେଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେ ଯା ଆସିଲ ମନେ ।
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆସିଥିଲେ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ଯେତେ
 ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବଳିଲେ ଯେ ଦାସ ନାନାମତେ ।
 ଏତେ ଭକ୍ତ ଆଉଁ ଆଉଁ ହରି ସକ୍ଷ ମଧ୍ୟେ
 ରାମକୃଷ୍ଣ ସେ ଆସନେ ବସିଲେ ଅବାଧେ ।
 ସେଥିପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ଯେତେ
 ସେ ପରବେ ଅପରାଧୀ ଅଟନ୍ତି ମୋ ମତେ ।
 ଅତୀତର ବାବାଜୀଙ୍କ ହୋଧ ଶାନ୍ତ ହେଲେ
 ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରତିକାର ମାନସେ ପାଣ୍ଡଲେ ।
 ଅନ୍ୟ କେହି ନେତେବେଳେ ଏପରି କରମ
 କରିବାକୁ ଯେହ୍ନେ ଆଉ ନୋହୁବେ ସମ୍ଭବ ।
 ବିହତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦାସ ଦେଲେ ତା ନିମନ୍ତେ
 ସେ ଆଦେଶ ଦେନି ସବେ ଫେରିଲେ ରୁରନ୍ତେ ।
 ଯାଙ୍କ ପାଇଁ ହେଉଅଛି ଏତେ ଆନ୍ଦୋଳନ
 ତାଙ୍କର ଭ୍ରାନ୍ତେପ ନାହିଁ, ନିର୍ବିକାର ମନ ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ବାସନା ହେଲା ଦିନେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ
 କେମନ୍ତେ ସାକ୍ଷାତ ହେବ ବାବାଜୀ ସହଚେ ।
 ମଥୁରାକୁ ଜଣାଇଲେ ତାଙ୍କ ଅଭିଳାଷ
 ଭାର ଯୋଗାଡ଼ ସେ କଲେ ଯେମନ୍ତ ଆଦେଶ ।
 ବର୍ତ୍ତମାନ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟେ କାଳିନୀ ସହର
 ଯହିଁ ବିଦ୍ୟାମାନ ବହୁ ଶିବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ।
 ରାଜ ପରିବାର ଯାହା କରଣ ନିର୍ମାଣ
 ମନ୍ତ୍ରରେ ଅକ୍ଷୟ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଯେ ସ୍ଥାପନ ।
 ଏ ସ୍ଥାନହିଁ ଭଗବାନ ଦାସଙ୍କ ଅଶ୍ରମ
 ଶ୍ରୀ ଗୌରଙ୍କ ଭକ୍ତିଶ ଯେ ହେଲେ ସିଦ୍ଧକାମ ।
 ନାବେ ବସି ପ୍ରଭୁ, ହୃଦ୍ୱ, ଭକ୍ତ ମଥୁର
 ଗଙ୍ଗା ବାସେ ବିଳେ କଲେ କାଳିନୀ ସହର ।
 ଦାଟରେ ଲାଗିଲା ତସ୍ମି ଅପ ପ୍ରାତଃକାଳେ
 ମଥୁର ମୋହନ ହରା ବସା ଖୋଜି ଗଲେ ।

ହୃଦୟକୁ ସଙ୍ଗେ ସେନ ସବୁ ନାରାୟଣ
 ଇତି ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭିଲେ ସହର ଦର୍ଶନ ।
 ସାଧୁଙ୍କ ଠେଣା ଜାଣି ଲୋକଙ୍କ ମୁଖରୁ
 ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ହେଲେ ଚହ୍ନି ପ୍ରଭୁ ଜଗଦଗ୍ରାସ ।
 ହୃଦୟକୁ ନହଲେ ଚହ୍ନି ଦ୍ରୁମାଣ୍ଡବ ସ୍ଥାମୀ
 ରୁହ ଯାଆ ଅଗ୍ରେ, ମୁହିଁ ହେବ ଅନୁଗାମୀ ।
 ଏସନ ଭାଷଣ ପ୍ରଭୁ ଆପଣା ଶରୀର
 ବସୁରେ ଆବୃତ କଲେ ସଙ୍ଗତୋଭାବର ।
 କେଜାଣି କି ରହସ୍ୟ ସେ ନିହତ ଏଥିରେ ।
 ରୁହି ନ ପାରିଲେ ହୃଦୁ ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରମାଣରେ ।
 ଏ ଭାବେ ଗମିଲେ ଅବ୍ରହ୍ମ ଭଣଜା ହୃଦୟ
 ବସୁବୃତ ହୋଇ ପଛେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ବାବାଜୀ ସମୀପେ ହୃଦୁ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
 ତାଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲେ ଭକତି ସହୃଦ ।
 ସବନୟେ ନିବେଦନ କଲେ ଅଭାସର
 ତବ ଦର୍ଶନେ ଆଗତ ମାରୁଳ ମୋହର ।
 ଏକାଲେ ବାବାଜୀ ତାଙ୍କ ଜପମାଳା ଧରି
 ଶୁଣୁଥିଲେ କତିପୟ ବୈଷ୍ଣବ ଗୁହାରି ।
 ସହସ୍ରା ତାଙ୍କ ମାନସ ହେଲୁ ବିଚଳିତ
 ଅଗ୍ରମେ କୌଣସି ମହାପୁରୁଷ ଆଗତ ।
 ଇତିପ୍ରକାଶ ଶୁଣିଆଡ଼େ ଚହ୍ନି ନିରେଶିଣ
 ନ ପାଇଲେ ଏକାଦଶ ବ୍ୟକ୍ତିର ସନ୍ତାନ
 ବାବାଜୀ ନିବିଷ୍ଟ ପୁନଃ କଥୋପକଥନେ
 କି ଶାନ୍ତି ଦେବେ ସାଧୁର ଅନ୍ୟାୟାଚରଣେ ।
 ଦୁଃଖିର ବିବରଣ ଶୁଣି ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ
 ଦଣ୍ଡ ଆଦେଶିଲେ ଚହ୍ନି ବିହୃତ ସେମନ୍ତ ।
 “କଣ୍ଠୀ ମାଲ ତାହାଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ରଖିଣ
 ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ତଡ଼ି ଦିଅ ତାହାକୁ ଏକ୍ଷଣ ।”
 କଥା ଶେଷ ନ ହେଉଣୁ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ସଭାମଧ୍ୟେ ଉପବିଷ୍ଟ ନମସ୍କାର କରି ।
 ହୃଦୟ ଭାଷିଲେ ଚହ୍ନି ତାକୁ ଦେଖାଇଣ
 ମାରୁଳ ଅଟନ୍ତି ମୋର ଏହି ମହାଜନ ।
 ହରିନାମେ ମରୁଆଲ ଆନ୍ତ ନିଗ୍ରହ
 ହରି ବିନ୍ଦୁ ନ ଜାଣନ୍ତି ବିଷୟ ଆବର ।
 ହୃଦୟ ବଚନ ଶୁଣି ସାଧୁ ଭଗବାନ
 ପୁଚ୍ଛିଲେ କୁଶଳବାଣୀ ତାକୁ ପ୍ରଣମିତ ।

ଜପମାଳା ଦେଖିଣ ସେ ବାବାଜୀଙ୍କ ହାତେ
 ହୃଦୟ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାକୁ ଅତି ଆତମ୍ଭିତେ ।
 “ସାଧନ ଭଜନ କରି ହୋଇଛନ୍ତି ସିଦ୍ଧ
 ମାଳା, ଚିତା ସହ କର୍ପା ତଥାପି ସମୃଦ୍ଧ ।”
 ଗମ୍ଭୀରେ ଉଦ୍ଧର ଦେଲେ ଭକ୍ତବର ଦାସ
 “ଲୋକ ଶିକ୍ଷା ହେବୁ ରଖିଅଛୁ ଏ ଅଭାସ ।
 ନରୁଦା ଭଜର ପ୍ରାଣୀ ମୋର ଦେଖାଦେଖି
 ଧର୍ମପଥୁ ଭୁଷ୍ଟ ହେବେ ଭଜନ ଉପେକ୍ଷି ।”
 ଅହଂଭାବେ ପଶୁପୁଣ୍ୟ ବାବାଜୀଙ୍କ କଥା
 ଶୁଣିଣ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ଜଗତକରତା ।
 ସମ୍ଭାଳ ନ ପାରି ଶେଷେ ଉଦ୍ଧେଳିତ ହୋଇ
 ଠିଆ ହେଲେ ଲୁଗାପଟା ଦୂରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ।
 କଟିରୁ ପଡ଼ିଲୁ ଖସି ପିଛବା ବସନ
 ବଦନମଣ୍ଡଳେ ହବ୍ୟ କୋପାନ୍ତର ଶ୍ରେମାନ ।
 ହୁଙ୍ଗାରି କହୁଲେ ଚହ୍ନି ସାଧୁକୁ ସମ୍ବୋଧ୍ୟ
 “ଏଡ଼େ ଅହଂକାର ଅଛୁ ଚିତ୍ତେ ଅଦ୍ୟାବଧ୍ୟ ।
 କିଏ ତୁମ୍ଭେ ଭାଳି ଦେଖ ଦାସ ଭଗବାନ
 ଲୋକଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ କର ଆସ୍ଥାନନ ।
 ଅହଂକାରେ ତବ ଚିତ୍ତ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦିବ
 କଣ୍ଠୀ କାଢ଼ି ଭକ୍ତ ବିଚାଡ଼ନ ଆଜ୍ଞା କର ।
 ଜାଣନା କି ଏ ଜଗତ ଯାହାଙ୍କ ରଚନା
 ଶିକ୍ଷାଦାନେ କ୍ଷମ ନୁହେଁ କେହି ତାଙ୍କ ବିନା ।”
 ଏହା କହି ଦେବରାୟ ହେଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧାବିଷ୍ଟ
 ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସକଳ ନିମ୍ବୁ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ।
 ଗାନ୍ଧାରୀ ଶର ପ୍ରାୟେ ତାଙ୍କ ତେଜସ୍ବିନୀ ବାଣୀ
 ଦାସଙ୍କ ହୃଦୟେ ବିଛ ହୋଇଲୁ ତକ୍ଷଣି ।
 ତଦନ୍ତେ ହୋଇଣ ହବ୍ୟ ଜ୍ଞାନର ସମ୍ଭାର
 ମନେ ମନେ ଆପଣାକୁ କଲେ ସେ ଧୂଳିକାର ।
 “ବାସୁଦେବ ଏ ଜଗତେ ବିଭୁହିଁ କରତା
 ଚରାଚର ବିଶ୍ବ ତଳେ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଯଥା ।
 ଅହଂକାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଣ ମାନବ
 ନିରତେ ଭାଲଇ ମୁହିଁ କରୁଛୁ ସରବ ।
 ବିଭୁ ଦେବଛନ୍ତି ଯାକୁ ସେମନ୍ତ ଶକତି
 ସେହି ସୀମା ମଧ୍ୟେ ସେହୁ ଭ୍ରମେ ଦିନରାତି
 ତାଠାରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମିତ୍ତ
 କାହାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରଣମିତ ।”

ଭକ୍ତ ଭକ୍ତ ଏ ପ୍ରକାର ଭକ୍ତ ପ୍ରଧାନ
 ଆକର୍ଷିତ ହେଲା ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ତାଙ୍କ ମନ ।
 ମହାପୁରୁଷ ଅଟନ୍ତି ଏ ବଂଶ ନିଶ୍ଚୟ
 ଦୃଢ଼େ ବିରାଜଇ ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟ ।
 ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତବର ଦାସ
 ହରି କଥାରେ ମାନସ କଲେ ସନ୍ନିବେଶ ।
 ଦାସ ଭଗବାନ ଆଉ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ହରିକଥାମୃତ ପାନେ ହୋଇଲେ ମଗନ ।
 ଭବ ମହାଭବାଦି ଯା ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରେମର
 ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଦୃଶ୍ୟମାନ ତାହା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗର ।
 ଏହା ନିରେଖିଣ ଦାସ ହୋଇଲେ ଚକିତ
 “ଦେବ ଅଂଶେ ଏହାଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ ସମୃତ ।
 ଭବ ମହାଭବ କଥା ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଥିଲି
 ଅନୁଭୂତ ପାଇଁ ମୋର ପ୍ରାଣୋତ୍ସର୍ଗ କଲି ।
 ସାଧନ ଭଜନ କଲି ବହୁତ ପ୍ରକାରେ
 ଲଭି ନ ପାରିଲି ଯାହା ମୋର ଜୀବନରେ ।
 ସ୍ବାକ୍ତି ଦେଖଇ ସେହି ଭବ ମହାଭବ
 ଅବଲ୍ଲୀଳାମେ ହୁଏ ନିତ୍ୟ ସମୁଦ୍ଧବ ।”
 ଏ ପ୍ରକାର ଭକ୍ତ ଭକ୍ତ ଭକ୍ତବରଙ୍କର
 ହମଶଃ ବଢ଼ିଲି ଭକ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମର ।
 ଯେମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ ସେହୁ ଏହି ମହାଜନ
 ଅଧିକାର କରିଥିଲେ ଚୈତନ୍ୟ-ଆପନ ।
 ଆପଣାକୁ ଧିକ୍କାରଣ ହେଲେ ମର୍ମାହତ
 କଟୁବାକ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜିଲି ଅଜ୍ଞତାବଶତଃ ।
 ମୋ ସମାଜେ ଅପରାଧୀ ନାହିଁ ଏ ମହାରେ
 ବିନାଶେ ମାଗିଲେ କ୍ଷମା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ସାଙ୍ଗ ହେଲେ ପ୍ରେମ ଅଭିନୟ
 ବସାପରେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ବାବାଜୀ ଯେ କରନ୍ତି ଉଚ୍ଚାବସ୍ଥା ଲଭି
 ମଥୁରା ପାଶେ ଫେଡ଼ିଲେ, ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମନାଭ ।
 ଏହା ଶୁଣି ଶ୍ରୀମଥୁରା ଭକ୍ତ ସହକାରେ
 ବାବାଜୀଙ୍କ ଦରଶନେ ଗଲେ ଦିନକରେ ।
 ମଥୁରା ଫେରିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶିଲେ ଦେବ
 ଭକ୍ତ ସେବାପାଇଁ ଏଠି କର ମହୋତ୍ସବ ।
 ଅତଃପର ଦେବରାୟ ମଥୁରା ସହକ
 ବିଜେ କଲେ ନବଦ୍ଵୀପ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ।

ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ଜନ୍ମଭୂମି ଏ ପବିତ୍ର ଧାମ
 ତହିଁ ପ୍ରବେଶିଣ ପ୍ରଭୁ ପୁରୁଷ-ଉତ୍ତମ,
 ଗୋସ୍ବାମୀଙ୍କ ଥିଲା ଯେତେ ଠାକୁର ମନ୍ଦିର
 ନିତ୍ୟ ପୁଜା ହୁଏ ଯହିଁ ନୋରାଗୟଙ୍କର ।
 ଗୋଟେ ଗୋଟେ କରି ସବୁସ୍ଥାନେ ସେ ଗମିଲେ
 ଦବ୍ୟଭାବର ଅଭାବ ସବୁଠି ଦେଖିଲେ ।
 ବିଷାଦ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଏଣୁ ଚିତ୍ତ ସମାବୃତ
 କପାଇଁ ଅଛଇ ଖେଦ କରିଲେ ବହୁତ ।
 ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ସମୟେ ନାବେ ଆଗେହଣ
 ସେଠାରେ ପାଇଲେ ଏକ ଅଭୁତ ଦର୍ଶନ ।
 ସୁନ୍ଦର ବାଳକ ଦୁଇ କଣୋର ବୟସ
 ଯାହାଙ୍କର କାନ୍ତି ତତ୍ତ୍ଵ କାଞ୍ଚନ ସଦୃଶ ।
 ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଃମଣ୍ଡଳରେ ଶିର ଆଚ୍ଛାଦିତ
 ସ୍ବରୂପ ଦର୍ଶନେ ପ୍ରାଣ ମନ ବିମୋହିତ ।
 ବେନ ହସ୍ତ ଟେକିଣ ସେ ଯୁବକ ଦୁଇଟି
 ହସି ହସି ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ ଆସିଲେ ଝପଟି ।
 “ହେଲ ଆସିଲେଣି” କହି ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ
 ସଞ୍ଜଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଜଳେ ପତନ ପରାୟ ।
 ଏ କାଳେ ମଥୁରା ଆସି ଧଇଲେ କୁଣ୍ଡଳ
 କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ସମାଧିସ୍ଥ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି ବେନ ଦବ୍ୟଦେହଧାରୀ
 ଝପଟ ଆସି ପଶିଲେ ଦେହରେ ମୋହଣ ।
 ନବଦ୍ଵୀପ ସନ୍ନିକଟେ ଚଢ଼ା ପାଶ ଦେଇ
 ନାବେ ଗମନ ସମୟେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵାସୀ ।
 ଗଞ୍ଜାବର ସେବକେ ମନ ହୋଇଲା ଆକୃଷ୍ଟ
 ନବଦ୍ଵୀପ ଧାମେ ଯାହା ନୋହୁଥିଲା ଦୃଷ୍ଟ ।
 ହେଉ ପୁଣ୍ଡଳରୁ ତାଙ୍କୁ ମଥୁରା ବିଶ୍ଵାସ
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାର ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 “ମହାପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ପୁଣ୍ୟଲୀଳାଭୂମି
 ବହୁକାଳୁଁ ଗଙ୍ଗାଗର୍ଭେ ବିଲ୍ଲୀନ ହେଲଣି ।
 ସମ୍ପ୍ରାଣେ ଯେ ଚଢ଼ାମାନ ଦର୍ଶନ କରିଲି
 ତାହା ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଥିଲା ତାଙ୍କ ଲୀଳାସ୍ଥଳୀ ।
 ଉପସ୍ଥିତ ହେଲକ୍ଷଣି ତେଣୁ ସେହୁ ସ୍ଥାନେ
 ଦବ୍ୟଭାବ ଜାଗରୁକ ହେଲା ମୋର ମନେ ।”
 ଏହିରୂପେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ
 ଦର୍ଶନକୁ ପାଇଥିଲେ ଧାମ ବୃନ୍ଦାବନ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବହୁ ଗୁପ୍ତ ଲୀଳାସ୍ଥଳ
ଅବସ୍ଥାର କର ଭବେ ପ୍ରାପ୍ତିଲେ ମଙ୍ଗଳ ।
ନବଦ୍ଵୀପ ଦର୍ଶନାନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ
ଭଲେ ଭଲେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଆପଣା ଆଳୟ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଲହରୀ
ହୃଦୟ ସୁଗନ୍ଧ ପିଅ ଦବା ବିରାବରୀ ।
ଏ ଭବ ଯାତନା ଦୂର ହୋଇ ଅବହେଳେ
ଭୁକ୍ତିର ପରମାନନ୍ଦ ସ୍ଵର୍ଗେ କାଳେ କାଳେ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ହୃଦୟ ମଙ୍ଗର୍ଯ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃପା ପ୍ରଦର୍ଶନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସ୍ତ୍ଵୀକଲ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିରୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା କଥା ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
ଶ୍ରବଣେ କର୍ତ୍ତ୍ତବ୍ୟ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ନିର୍ମଳ ।
ଶୁଣ ଆରେ ମନ ! ଏବେ ହୃଦୟ କେପନ
ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ କୃପା ଲଭି ହୋଇଲେ ଯେ ଧନ୍ୟ ।
ମାଗୁଲଙ୍କ ପାଶେ ଆଇ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ତାଙ୍କ ସେବା ଶୁଣି, ଶାରେ ରତ ନିରନ୍ତର ।
ଯେ କାଳେ ଯେମନ୍ତ ସେବା ହୁଏ ପ୍ରୟୋଜନ
ଯତ୍ନେ ଶୁଦ୍ଧି ନ କରନ୍ତି ସେହୁ କଦାଚନ ।
ଏମନ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ଗର୍ବି ସତତ ସନ୍ତୋଷ
ଚିତ୍ତରେ ଦାୟିକ ଶ୍ରବ କାଗ୍ରତ ବିଶେଷ ।
ମାଗୁଲ ମୋହର ଦୌଷ ଶକ୍ତି ସମନ୍ୱିତ
ବହୁ ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ଯା ବଳେ ଆସୁଥିବ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବ କମ୍ପାଈ ମୁହିଁ ପରକାଳ ପାଇଁ
ସାଂସାରିକ ପୁଣ୍ୟ-ଭୋଗେ ଜଳାସ୍ତ୍ରୁଳି ଦେଇ ।
ବିଷୟ କର୍ମରେ ରତ ରହଣ ନିତାନ୍ତେ
ଯଥେଷ୍ଟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଲେ ଆପଣା ଆସୁଥିବେ ।
ଏ ବିଶ୍ଵ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଯାହା ଧାତାଙ୍କ ନିୟମ
ତାକୁ ଏଡ଼ିବାକୁ ପୁଣି କେ ଅଟଇ କ୍ଷମ ।
କାହାଣୀକୁ ନ ଦିଅନ୍ତି ସର୍ବବିଧ ପୁଣ୍ୟ
ଚେତା ଆଶିବାକୁ ଖଣ୍ଡିଆନ୍ତି ନାନା ଦୁଃଖ ।
ନିବୋଧ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଅଟେ ଏମନ୍ତ ସ୍ଵଭାବ
ଯେତେ ଭୋଗିଲେହେଁ ସଦୃଞ୍ଜନର ଅଭାବ ।
ଋତୁରୁ ବାହୁଡ଼ିବାର କରୁକାଳ ପରେ
ହୃଦୟଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଗଲେ ଶମନ ଆଗାରେ ।

ସପାର ଅନନ୍ତ ଭାବ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ମନପ୍ରାଣ ତାଲିଦେଲେ ଦେଖାଇ ପୟର ।
ନିଷ୍ଠାସହ ନିତ୍ୟ କଲେ ଦେଖାଇ ଅର୍ଚ୍ଚନ
ଭଗୁର ପ୍ରସଙ୍ଗେ ମନ ଏକାବେଳେ ମନ ।
ଉପସାଦ, ପରହୃତ ବସୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଧ୍ୟାନେରତ ନିର୍ଜନରେ ଯାଇ ।
ମାଗୁଲଙ୍କ ପାଦେ ଦିନେ କଲେକ ବିନତି
ତାଙ୍କ ଗୁଲେ ଯେହ୍ନେ ହୁଏ ଧର୍ମ-ଅନୁଭୂତି ।
ହୃଦୁ କଥା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ କହିଲେ ବୁଝାଇ
ଜପତପ ତୋର କିଛି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।
ଭକ୍ତି ସହ ମୋର ସେବା ଶୁଣି, ଶାଦି କଲେ
ମୁକତି ଲଭିବୁ ତୁହି ଭବେ ଅବହେଳେ ।
ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀଦେବରାୟ ବୁଝାଇଲେ ଯେତେ
କର୍ମ ନ ଡେରିଲେ ହୃଦୁ କରୁଣାପିମତେ ।
ଅନନ୍ୟ ଉପାୟ ହୋଇ କରୁଣାସାଗର
ଶେଷରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପ୍ରେତେ ଉତ୍ତର ।
ଦେଖାଇର ଯାହା ଗଛା ବାହାଡ଼ି ହୋଇବ
ମୋହର କଥାରେ କେତେ କିଛି ନ ଦିଟିବ ।
ଦେଖଙ୍କ କୃପାରୁ ମୋର ସ୍ଵଭାବ ବଦଳି
ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ନାନାବିଧ ଉପଲବ୍ଧି କଲି ।
ତୋଠାରେ ତେମନ୍ତ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ
ମୋ ପରି ଦେଖିବୁ ଦବ୍ୟ ଦୁଃଖ ଅହରହ ।
ଅତଃପର କୟାକାଳ ହୋଇଲୁ ଅନ୍ତତ
ଦନ୍ତ ଦନ୍ତ ପୁଣ୍ୟପୁଣ୍ୟ ମମଣ ବର୍ଜିତ ।
ନିଷ୍ଠାଭକ୍ତି ସହ ନିତ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରଭାବରେ
ପ୍ରସନ୍ନା ହୋଇଲେ ଜଗନ୍ନାଥା ତାଙ୍କଠାରେ ।
ମମେ ମମେ ହେଲୁ ବହୁ ଦବ୍ୟ ଦରଶନ
ଲେପପାଏ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ତାଙ୍କ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ।

ହୃଦ୍ ଦିନେ ମଗ୍ନ ଥିଲେ ଭବନ ଆବେଶେ
ଏକାଲେ ଭେଟିଲେ ତାଙ୍କୁ ମଥୁର ବିଶ୍ୱାସେ ।
ତାଙ୍କର ଏପରି ଭବ ଦର୍ଶନ କରିଣ
ମଥୁର ଶ୍ରିଷ୍ଟିଲେ ଦେବେ ବିମଳ ହୋଇଣ ।
ଏପରି ଅବସ୍ଥା ପୁଣି ହୃଦର କିପାଇଁ
ଉଦ୍ଧରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋପାଇଁ ।
“ଏହାକୁ ଉଣ୍ଡାମି ବୋଲି ନ ଭବନ ମନେ
କାରଣ ନହୁଛି ତାର ଶୁଣ ସାବଧାନେ ।
କୌଣସି ରୂପେ ବିଭୁଙ୍କ ଦରଶନ ପାଇଁ
ଦେବା ପାଶେ ଅଳି କଲ ବ୍ୟାକୁଳିତ ହୋଇ ।
ଉକ୍ତିତୋରେ ବିଭୁ ସଦା ବନ୍ଧା ଉକ୍ତି ପାଶେ
ଦର୍ଶନ ଲଭୁଛି ସେହୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟେ ।
ଏ ଅବସ୍ଥା ନ ରହୁବ ତାଠି ବେଶି ଦିନ
ଅନ୍ତରେ ହୋଇବ ଶାନ୍ତ ଯେନ ମୋ ବଚନ ।”
ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ମଥୁର
“ଏ ସକଳ ତବ କୀର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ପରାପର !
ମୋଠାରେ ଛଳନା କର ହେ ନାଥ ! କିମ୍ପାଇ
ତବ କୃପା ବିନୁ ଏହା ସମ୍ଭବ ନୁହଇ ।
ବାରେକ କରୁଣା କରି ପ୍ରଭୋ ନରହରି !
ହୃଦଠାରୁ ଏ ଭବକୁ ନ୍ୟନ୍ତ୍ର ଅପସାରି ।
ନନ୍ଦୀ ଭୂଜୀ ସମ ସଦା ଆମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ
ପାଶେ ଆଜ ଦାସ ରୂପେ ସେବିବୁ ଚରଣ ।
ଦାସଠି ଏ ଅବସ୍ଥାର ଅଛି କିପ ନର
ବିଚାର କରି ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମନାଭ ।”
ଏଥୁଅନ୍ତେ କିପୁକାଳି ଗଲ ଅତିବାହି
ଗଗ୍ଗର ନିଶୀଥେ ଦିନେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱପାଇଁ ।
କୌଣସି କାରଣେ ନିଜ ଗୁହରୁ ବାହାରି
ପଞ୍ଚବଟୀ ଅଭିମୁଖେ ଗଲେ ହୃଦ କରି ।
ହୃଦୟ ଏମନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଯିବାର ଦେଖିଣ
ମଳତ୍ୟାଗେ ଗଲେ ବୋଲି କରି ଅନୁମାନ ।
ତାଳି ବାମୁଛୁ ଘେନିଣ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ
ଅପୁରୁଷ ଦୃଶ୍ୟଟିଏ ବାଟରେ ଦେଖିଲେ ।
ଉଦ୍ଭିଦାଳ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ପୁଲ୍ଲ କଲେବର
ଦମ୍ଭଭୁତ ଦିବ୍ୟ କୋପାଃ ତହିଁରୁ ବାହାର ।
ଯାହାର ଆଲୋକେ ପଞ୍ଚବଟୀ ଆଲୋକିତ
କୋଟି ଶଗଧର ଯେତେ ତହିଁ ବିରାଜିତ ।

କୋପାଃସ୍ପର୍ଶେ ବେନ ପାଦ ନ ଲଗେ ଧରରେ
ସୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି ସେତେ ଶୂନ୍ୟ ମାଗରରେ ।
ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଣ ହୃଦୁଙ୍କ ଚିତ୍ତ ପ୍ରମୁଦୁତ
ଭବିଲେ ନେତ୍ର କି ମୋର ହୋଇଲି ବିକୃତ ?
ବେନ ଚକ୍ରକୁ ମାର୍ଜନ କଲେ ବାରମ୍ବାର
ତଥାପି ଦଟିଲ ନାହିଁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ତାର ।
ବୃକ୍ଷଲତା କୁଟୀରୀୟ ପଦାର୍ଥ ନିରସ
ସକଳ ଦେଖନ୍ତୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ।
ମାଗୁଲକୁ ନିଶ୍ଚୟ କଲେ ଯେତେବାର
ସେହୁ କୋପାଃସ୍ପର୍ଶକାର ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ।
ହୃଦୟ ଭବିଲେ ମନେ ମନେ ତଦନ୍ତରେ
ବିକୃତ ହେଲ କି କଲ ମୋ ଦେହ ପିଣ୍ଡରେ ।
ଯାହାର ପ୍ରସ୍ତବେ ଏହୁ ଅଭୁତ ଦର୍ଶନ
ନେତ୍ର ପଥେ ମୋର ପୁନଃ ପୁନଃ ଆଗମନ ।
ଏପନ ଭାଳିଣ ସଦା ନିଜ ଦେହ ପ୍ରତି
ନିଶ୍ଚୟ କଲେ ଥରେ ହୃଦ୍ ମହାମତ ।
ମନେକଲେ ସେ ବି ଜଣେ ହିବ୍ୟଦେହଧାରୀ
ଭବେ ଉଦ୍ଧ ଦେବ ଅନୁଚର ଆଶ୍ୟା ଧର ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ସାଥେ ସାଥେ ରହୁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ
ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆତ୍ମାଲ ଅନୁରାଗେ ।
ବିଶ୍ୱପତି ଆବର ସେ ନୁହନ୍ତି ସେ ଭିନ୍ନ
ଅଂଶରୁ ସମୁତ ସେବା କରିବା କାରଣ ।
ଏ ଜ୍ଞାନ ଜାତ୍ରାତ ହେବା ମାତ୍ର ହୃଦୟରେ
ନିମଗ୍ନ ତକ୍ଷଣ ମହାନଦ ପାରାବରେ ।
ଆପଣେ ବୁଝିଣ ତହିଁ ଭୁଲିଲେ ସହାର
ଦୂର ହେଲ ଲୋକଲକ୍ଷ୍ମୀ ଉଦ୍‌ଯାଦ ଆବର ।
ଉଦ୍‌ଯାଦ ସଦୃଶ ଉଡେ ତାଳିଲେ ମାମୁକୁ
“ଆରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ଏବେ ଚିତ୍ତେ ନିଜକୁ ।
ଆରେ ଆରେ ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ନୋହୁ କି ମନୁଷ୍ୟ
ଏଠାରେ କିପାଇଁ ଆଉ କଣିକାରେ ବାସ ।
ଆଆ ଆଆ ରାମକୃଷ୍ଣ ! ଦେଖେ ଦେଖେ ଭ୍ରମି
ଉଦ୍‌ଭାବିବା ଏ ଜଗତେ ଛନ୍ତି ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ।”
ହୃଦୁଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭବଗାନ୍ଧୀ
ତାକୁ କହିଲେ, “ଏପରି ହୁଅନା ରେ ରୁଦ୍ଧ ।
ସାନ୍ତ ହୁଅ ଉଚ୍ଚନାଦ ନ କର ରୁ ଆଉ
ନାଦ ଶୁଣି ଲୋକମାନେ ହେବେ ହାଉ ହାଉ ।

ଦୂର୍ବଚ୍ଛନ୍ନା କାର ଅବା ହେଲୁ ଉପସ୍ଥିତ
ହେବୁ ଜାଣିବାକୁ ଲୋକେ ହେବେ ପ୍ରଧାବତ ।”
ସେତେ ପକାରେ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁ କହଲେ ଅଶ୍ରୁପି
ଉଡ଼ିଗଲା କଥାଯାକ ହୃଦ୍ କର୍ଣ୍ଣେ ପଶି ।
ଶରତରେ ଦେବରାସ୍ତେ ଆସି ସନ୍ନିଧାନ
ବନ୍ଧୁଲ ଶୁଣି ତାର କହଲେ ବଚନ ।
“ଜଗତ ଜନନୀ ମା ଲେ ଭବାନୀ ଶଙ୍କରୀ
ଏହାର ଶକ୍ତି ହରଣ ଦେ ଲେ ଜତି କରି ।
ଶୁଣିମାତେ ତାର ସେହୁ ଅପୁଷ୍ପ ଦର୍ଶନ
କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ମହାଶୂନ୍ୟ ହୋଇଲା ବିଜ୍ଞାନ ।
ସ୍ବାଭାବିକାବସ୍ଥା ହୃଦ୍ ପାଇଲେ ଯେମନ୍ତ
ବିଷାଦରେ ପଶୁପୁଣି ହେଲା ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।
ରୋଦନ କରି କହଲେ ମାରୁଳ ସମୀପ
କି କାରଣେ ଦେଲି ମୋତେ ରୁମ୍ଭେ ଅଭିଶାପ ।
“ଆଉ କି ସେ ଦର୍ଶନ ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟିବ”
ଉତ୍ତରେ କହଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱଦେବ ।
“ଚରକାଳ ପାଇଁ ଜତି ରହୁଥିବୁ ରୁଦ୍ଧ
ଏପରି କଥା ତ କେତେ କହି ନାହିଁ ମୁହିଁ ।
ଏ ଅବସ୍ଥା ଥିବ ତୋର ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ
ଏହାହିଁ ମୋ କହୁବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅଟଇ ।
ସାମାନ୍ୟ ଦର୍ଶନେ କଲୁ ଏତେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ
ଉପାୟ ବିହୀନେ ମୁହିଁ କଲି ଏ କୌଶଳ ।
ଦିନରାତି କେତେ କ’ଣ ଦେଖୁଅଛୁ ମୁହିଁ
କହୁମାତ୍ର ଉତ୍ତରାନ୍ୟ ନ କରିଇ ତହିଁ ।
ତୋ କାର୍ଯ୍ୟ ନିରେଖି ମୋର ହୃଦ ଅନୁମିତ
କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ହୋଇ ନାହିଁ ତୋର ଉପସ୍ଥିତ ।
ଏ ନିମନ୍ତେ ନ କରିବୁ ରୁଦ୍ଧ ଆଉ ଶେଦ
ବେଳ ହେଲେ ପାଇବୁ ତୁ ସ୍ୱର୍ଗର ସମ୍ପଦ ।”
ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି ଦୃଢ଼ସ୍ୱ ମାରବ
ମାନସେ କାନ୍ତ ହେଲା ଅହଂକାର ଭାବ ।
ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲେ କୌଣସି ଉପାୟେ
ପୁଷ୍କର ଅବସ୍ଥା ଲଭ କରିବି ନିଶ୍ଚୟେ ।
ଏସନେ ପୋଷିଣ ଚିତ୍ତେ ସୁଦୃଢ଼ କାମନା
ଆରମ୍ଭିଲେ ଜପତପ ଧ୍ୟାନ ଧାରଣା ।
ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ଜପ କରିଣ ମାରୁଳ
ଲଭିଛନ୍ତି ଅମାନ୍ୟ ଶକତି ସକଳ ।

ତାଙ୍କର ଆସନେ ବସି ଜପ କଲେ ମୁହିଁ
ଅନନ୍ତବଳମ୍ଭେ ହେବି ପିତୃକାମ ତହିଁ ।
ଏମନ୍ତ କରିଣ ସ୍ଥିର ଘୋର ନିଶାକାଳେ
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଦିନେ ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ।
ମାରୁଳ ଆସନେ ଅନୁରାଗେ ଉପବେଶି
ଧାନେ ମନୁ ହେଲେ ତହିଁ ମାନସ ନିବେଶି ।
ଏକାଳେ ଶ୍ରୀଦେବରାସ୍ତେ କରୁଣାସାଗର
ରୁଦ୍ଧ ତେଜି ସେ ଦିଗକୁ ହେଲେ ଅଗ୍ରସର ।
କିମ୍ବଦୂର ଗମିଲୁ ଶୁଣିଲେ ଚିତ୍ତାର
କାତରେ ଡାକଇ ହୃଦ୍ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ।
“ମାମୁଁ ! ମାମୁଁ ! କାହିଁ ଅଛୁ, ଆସ ବେଗେ ଧାଇଁ
ଏଠାରେ ଯେ ପୋଡ଼ିମଲି ଜୀବନରେ ମୁହିଁ ।”
ଭାଗ୍ୟକାର ସକରୁଣ ଚିତ୍ତାର ଶୁଣିଣ
ପାଶେ ଯାଇ ଦେବରାସ୍ତେ ପୁଚ୍ଛିଲେ କାରଣ ।
“ଆରେ ହୃଦ୍ ! କିମ୍ପାଇ ରୁ ହେଉଛୁ ଏପରି
କିସ ହେଲା ତୋର ଏଠି କହ ବେଗେ କରି ।”
ଉତ୍ତରେ କହଲେ ହୃଦ୍ କାତରେ ବଚନ
“ଅସହ୍ୟ ଯାତନା ପ୍ରାଣେ କି କହୁବି ଆନ ।
ଧାନ ପାଇଁ ଏ ଆସନେ ବସିଗଲା ମାତ୍ରେ
କେ ସେହୁେ ପଲମେ ନିଆଁ ଡାଳିଦେଲା ଗାତେ ।
ଦାହକା ଯନ୍ତ୍ରଣା ମୋର ଅଙ୍ଗେ ଗୁରୁତର
ରୁରନ୍ତ ଏଥର ରୁମ୍ଭେ କର ପ୍ରତିକାର ।”
ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାସ୍ତେ କରୁଣା ନିଧାନ
ଆଶ୍ୱାସନା କଲେ ଅଙ୍ଗେ ହାତ ଚୁଲ୍ଲଇଣ ।
“ଭାବନା ନ କରି ଆଉ, ପୀଡ଼ା ହେବ ଦୂର
କଥା ଏଡ଼ି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ କିମ୍ପା ଏ ପ୍ରକାର ।
ବାରମ୍ବାର କହୁଅଛୁ ପୁରୁଷେ ମୁଁ ତୋତେ
ମୋ ସେବା କଲେକ ମୁଣ୍ଡ ଲଭୁବୁ ନିଶ୍ଚିତେ ।”
ଏସନେ ଶୁଷିଣ ତାକୁ ଶୁଣିକଲା ମାତେ
ପୀଡ଼ା ଦୂର ହୋଇ ମହା ଶାନ୍ତି କାତ ଗାତେ ।
ତଦନ୍ତେ ହେଲା ହୃଦର ସୁଦୃଢ଼ ଧାରଣା
ଅନ୍ୟଗତ ନାହିଁ ମୋର ମାମୁଁ ସେବା ବିନା ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ହୃଦ ବାଣୀ ଧରି ନିଜ ଶିରେ
ସେବା ଆରମ୍ଭିଲେ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତ ସହକାରେ ।
ଏ ଭାବେ କହୁତ କାଳ ହୋଇଲା ଅତୀତ
ଅନ୍ୟ ଏକ ଭାବ ପୁଣି ଚିତ୍ତେ ସମୁଦିତ ।

ଶାରଦାୟ ଦୁର୍ଗୋଷ୍ଠବ ଦେଖି ଆଗମନ
ଦେଖା ଗଢ଼ି ପୁରା ପାଇଁ ହୃଦ୍ କଲେ ମନ ।
ଷୋଡ଼ଶୋପସ୍ତରେ ହେବ ଦେଖାଇ ପୁରା ।
ମନୋହର ଜାତ କଲେ ମାମୁଁକୁ ଭଣଜା ।
ଅଭିଳାଷ ଜାଣିପାରି ପ୍ରଭୁ ନରହର
ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟେ ପକାଣିଲେ ପଲ୍ଲବି ତାଙ୍କର ।
ମାମୁଁଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ହୃଦ୍ ଆନନ୍ଦ
ମଥୁରାଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ଶ୍ରୀହାତ୍ୟା ନମିତ୍ତ ।
ଯଥାସାଧ୍ୟ ଅର୍ଥଦାନ କରିଣ ମଥୁର
ହୃଦ୍‌କୁ କହିଲେ “ଶୁଣ ଅଭିଷେକ ମୋର
ମୋ ଗୃହରେ ଦୁର୍ଗୋଷ୍ଠବ ରୁମ୍ଭକୁ ତ ଜଣା
ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ପୁରା ପ୍ରଭୁଦେବ ବିନା ।
ଏଥପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମୁହିଁ କୌଣସି ପକାରେ
ଛାଡ଼ି ନ ପାରିବି ଗ୍ରାମେ ରୁମ୍ଭ ପହଞ୍ଚିବେ ।”
ମଥୁର ବଚନ ଶୁଣି ହୃଦୟ ବିଷଣୁ
ସ୍ଥିର କଲେ ଗ୍ରାମେ ଏକା କରିବେ ଗମନ ।
ହୃଦ୍‌କୁ ବିଷଣୁ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଶୁଣନ୍ତୁ
ଆଶ୍ୱାସିଣ କହିଲେକ ତାହାକୁ ମମ୍ବୋଧ ।
“ବିଷଣୁ ହୁଅନା ରୁହ ମଥୁର ବଚନେ
ପୁଷ୍ପ ଦେହେ ଯିବି ତୋର ପୁରା ଦରଶନେ ।
ତୋ ବିନୁ ସେଠାରେ ଅନ୍ୟ କଲ୍ଲଣସି ପ୍ରାଣୀ
ମୋର ଉପସ୍ଥିତି କଥା ନ ପାରିବେ ଜାଣି ।
ତଦ୍‌ଧ୍ୟାତବ ରଖିଣ ଅନ୍ୟ ବିଷ ଜଣେ
ଆପଣା ଭାବରେ ପୁରା କରିବୁ ଆପଣେ ।
ଏକାବେଳେ ଉପକାସୀ କେତେ ନ ରହିବୁ
ଗଙ୍ଗା ଜଳ ମିଶ୍ରିପଣ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ପିଇବୁ ।
ଏ ପ୍ରକାରେ କଲେ ରୁହ ଦେଖାଇ ଅର୍ଜନ
ଜଗତ ଜନନୀ ପୁରା କରିବେ ଗ୍ରହଣ ।”
ଦେଖାଇ ପ୍ରତିମା କିଏ କରିବ ତିଆରି
ଆଣିବେ ତଦ୍‌ଧ୍ୟାତବେ କାହାକୁ ସେ ବର ।

ଆବର ଯାହା କି ଦେଖା ପୁରାବ ବିଧାନ
ରୁଣାଇଲେ ତନ୍ମ ତନ୍ମ ପ୍ରଭୁ ନାଗସୁତ ।
ଏମନ୍ତେ ଆଦିଷ୍ଠ ହୋଇ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ତୋଷମନେ ନିଜ ଗ୍ରାମେ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ମାତୁଳଙ୍କ ହୃତ ବାଣୀ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ କରି
ସେହୁମତେ ପୁରାବାକୁ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ।
ଦେଖାଇ ବୋଧନ ଆଦି ଯେତେ କର୍ମମାନ
ଷଣ୍ଢୀ ଦିନ ଯଥାବିଧି ହୋଇଲେ ସମ୍ପନ୍ନ ।
ବିହୃତ ସପ୍ତମୀ ପୁରା ଶେଷ ହେଲ ବେଳେ
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପ ସେ ଦେଖିଲେ ।
ଭାବିଷ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ଦେବା ପ୍ରତିମା ପାଶର ।
ହୃଦ୍ ବୋଲେ ମାମୁଁଙ୍କୁ ସେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ରୂପେ
ପ୍ରତ୍ୟହ ଦର୍ଶନ କଲେ ଦେଖାଇ ସମୀପେ ।
ଅଷ୍ଟମୀ ନବମୀ ପରମ୍ପରା ଏ ପକାରେ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କୃପାରେ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ବାହୁଡ଼ିଣ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ମାତୁଳଙ୍କୁ ନିବେଦିଲେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାର ।
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭକତବତ୍ସଲ
“ପୁରା ଦେଖିବାକୁ ମନ ହେଲୁ ବ୍ୟାକୁଳ,
ଭାବିବେଶେ ଦିବ୍ୟ ଦେହ କରିଣ ଧାରଣ
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ପ୍ରବେଶିଲି ଦେଖା ସନ୍ନିଧାନ ।
ଦେଖାଇ ସମୀପେ ରହୁ ଅର୍ଜନ ଆରତି
ଦେଖିଲି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ତୋଷ ହୋଇ ଅତି ।”
ପୁରା ସାଜ କରି ଏବେ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ସେବା କାର୍ଯ୍ୟେ ରତ ହେଲେ ପୁରୁଷ ଯେ ପ୍ରକାର
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ମୁଖାର ଭଣ୍ଡାର
ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ହେଲେ ଭବ ନଦୀ ପାର ।
ବେଳ ଆଉ ଭଲ ମନ ! ଚରଣ କମଳ
ଏଡ଼ିବାକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଭବ-ମାୟାଜାଲ ।

ଉନବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କର ଭ୍ରାତୃଷ୍ଣୁ ଏ ଅକ୍ଷୟକୁମାରଙ୍କ ବିସ୍ମୋଗ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାକଳ୍ପତରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଅନାଦି କାରଣ
ପତିତପାବନ ହୃଦ ବ୍ରହ୍ମ ସଦାତନ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଭାବୁଛୁ ଅକ୍ଷୟକୁମାର
 ଆଶେଶରୁ ମାତା ଯାକ ଗଲେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରରେ ମାତୃହୀନ ଶିଶୁ
 ଦୁନିତନ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ଯେତେନେ ସୁଧାଂଶୁ ।
 ସୁନ୍ଦର ପୁଠାମ ରୂପ ମନୋମୋହକର
 ଦେଖିଲେହିଁ ମନେହୁଏ ଯେହ୍ନେ ମହେଶ୍ୱର ।
 ବାଲକାନ୍ତ ଦେବ ପାଦେ ଥିଲା ତାଙ୍କ ମତି
 ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରେ ବିଶେଷ ଭକତି ।
 କୁଳଦଥ ରଘୁବାରେ ପୁରଣ ନିରତ
 ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଯାପିଲେ ଯେ ପ୍ରମୟ ବହୁତ ।
 କୈଶୋର ବୟସେ ଏବେ ପଦାର୍ପଣ କରି
 ଭଗବତୋଷଣ ପାଇଁ ତଥେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଶୁଭ ।
 କର୍ମାନ୍ତସନ୍ତାନ ହେବୁ ସ୍ୱାମୀ ତେଜଶ
 ଅଛଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନ ।
 ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନରେ ପୋଷିଥିଲେ ଯଥା ଅଭିଳାଷ
 କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତିଦେଲେ ତଥା ପରମେଶ ।
 ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ଜଉଙ୍କ ପୁନକ ପଦରେ
 ନିୟନ୍ତ୍ର ହୋଇଲେ ରାମଚାନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରେ ।
 ପୁନା କରବା ସମୟେ ଏମନ୍ତ ତନ୍ମୟ
 ଭୁଲିଯାନ୍ତି ଏକାବେଳେ ବାହ୍ୟକ ବସ୍ତୁ ।
 ଆତ୍ମାତା ହେଉଥାନ୍ତି ଲୋକସଙ୍ଗାତ
 ତା ପ୍ରତି ନ ଥାଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ତାଙ୍କର କିଛି ।
 ଦୁଇପିନି ପଣ୍ଡାକାଳ ତନ୍ମୟ ରହିଣ
 ପୁନା ଆରମ୍ଭନ୍ତି ପୁନଃ ହେଲେ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ।
 ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପୁନା ସମ୍ପଦ କରଣ ଏମନ୍ତେ
 ପଞ୍ଚବଟୀ ମୂଳେ ଶିବ ଅର୍ଚ୍ଚନ୍ତି ତଦନ୍ତେ ।
 ନିତ୍ୟକର୍ମ ପୁନାପୁନ ହୋଇଗଲେ ଶେଷ
 ନିଜ ଭୋଗ ପାତେ ନିସ୍ଵୋଜନ୍ତି ଯେ ମାନସ ।
 ଆହାସଦ ବଢ଼ାଇଣ ଦୁନି ଅପରାହ୍ଣେ
 ଭଗବତ ପାଠେ ନିବସନ୍ତି ଏକ ମନେ ।
 ଅନୁରାଗ ଚମେ ଚମେ ହୋଇ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ
 ତାନ୍ତ୍ରଦେଶ୍ୱ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ କ୍ଷରଣ ଶୋଣିତ ।
 ଅକ୍ଷୟଙ୍କ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ ଦର୍ଶନେ
 ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ଅତି ପ୍ରଭୁ ମନେ ମନେ ।
 ଦୁଇପିନି ବର୍ଷ ହେଲା ଏମନ୍ତେ ଅଘାତ
 ଗତିବିଧି ଦେଖି ରାମେଶ୍ୱର ପଶଙ୍କିତ ।

ପରଶୟ ପୁଣେ ତାଙ୍କୁ ଆବଳ କାରଣ
 ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ତଳେ ପାଣି ଅନ୍ତେଷଣ ।
 କାମାରସୁକୁର ପୁତ୍ର ଶ୍ରାମର ସନ୍ନ୍ୟସ
 ଉପସୂକ୍ତା ପାଣି ପାଇ ପାପିଲେ ନିବନ୍ଧ ।
 ବାରଗତ ପଞ୍ଚପ୍ରଣ ପାଳ ବଳଶାନ୍ତେ
 ପରଶୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା ଦୁଃଖପୁଣେ ।
 ତଦନ୍ତେ ଅକ୍ଷୟ ଚନ୍ଦ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁବନ୍ଧନେ
 ଆଗମିଲେ ତାହାଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ ଭବନେ ।
 ସେଠାରେ ଆତ୍ମାନ୍ତ ଏକ ଭକ୍ତିଟି ସେଗରେ
 ଶୁଭଫଳ ହେଲା ନାହିଁ କିଛି ଚିକିତ୍ସାରେ ।
 ଏପରି ସବାଦ ପାଇ ଦୁନି ରାମେଶ୍ୱର
 ଚିକିତ୍ସାର୍ଥେ ଅଣାଇଲେ ଶ୍ରାମକୁ ତାଙ୍କର ।
 ବିହତ ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ୱାରା ଆରୋଗ୍ୟ କଲା
 ପୁନଶ୍ଚ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ଦେଲେକ ପଠାଇ ।
 ଏଠାରେ ଚମଣଃ ହେଲା ପ୍ରାଣୀର ଭିନ୍ନତି
 ଦଇବ ଶାସନେ ପଦା ବିପରୀତ ନାତି ।
 ଅକ୍ଷୟ ସହସ୍ରା ଦିନେ କୁରରେ ଆତ୍ମାନ୍ତ
 ତାହା ଦେଖି ଦେବରାୟେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 ତାଙ୍କର କବିରାଜ ଯାକୁ ଦେଖାଇଲେ
 ସାଧାରଣ କୁର ବୋଲି ପରବେ ଶୁଣିଲେ ।
 ହୃଦୁକୁ କହିଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
 “କଦାପି ନୁହଇ ଏହା ସାଧାରଣ କୁର ।
 ଯେତେ ଦୂର ହେଉଅଛି ମୋର ଅନୁମାନ ।
 ତାଠି ଦେଖା ଗଲଣି ତ ବକାର ଲକ୍ଷଣ ।
 ପୁଣି ଯେଉଁ କନ୍ୟାଟିକୁ ବିଭା କରଥାଇ
 ରାକ୍ଷସଗଣବିଶିଷ୍ଟା ସେ ନାରୀ ଅଟଇ ।
 ଅଶୁଭ ଲକ୍ଷଣମାନ ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରକାଶ
 ଭଲ ଚିକିତ୍ସା କଲା ମେଣ୍ଟି ନଥ ଆଶ ।”
 ଦୃଢ଼ପୁ କହିଲେ ତହିଁ ମାମୁଁ କଥା ଶୁଣି
 ଶ୍ରୀମୁଖୁ ବାହାରେ କିମ୍ପା ଏ ଅଶୁଭ ବାଣୀ
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
 “ଏ କଥା ମୁଁ କହି ନାହିଁ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ମୋର ।
 ଭକ୍ତକୁ କି ହୁଏ ! ଗୁହ୍ୟ ମୋର ଅଭିଳାଷ
 ଆରୋଗ୍ୟ ନ ହୋଇ ସେହୁ ପ୍ରାଣେ ଯାଇ ନାଶ ।
 କି କରବି ଆରେ ହୁଏ ! ମୋର ରାଗ ନାହିଁ
 ଯାହା ବୋଲାଇଲେ ଦେଖ ତା କହିଲି ମୁହିଁ ।”

ଦୃଢ଼ ସ୍ଵଭାବ ଶୁଣି ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ
ଭଲ ଚକ୍ରାନ୍ତ ନିମନ୍ତେ କଲେ ଆସ୍ଥାନନ ।
ନାନା ସ୍ଥାନୁ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଆଶିଷ ରୁଚନ୍ତ
ସୁଚକ୍ରାନ୍ତ କରାଇଲେ ପାରୁ ପରାନ୍ତ ।
ବିଦ୍ୟାଳୟ ଶାସ୍ତ୍ର ପରାନ୍ତ କାର
ଭଣ୍ଡା ନ ପଡ଼ିଲ ବ୍ୟାଧି କହୁତ ମାତର ।
ଭଣ୍ଡର ଭଣ୍ଡର ତାହା ହୋଇଣ ବର୍ଜିତ
ଅନ୍ତର ସମୟ ସମେ ହେଲ ଉପହୃତ ।
ଏହା ନାଶି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପ୍ରଭୁ ନରହର
ଅକ୍ଷୟ କହଲେ ଶୟା ପାଶେ ବିନେ କର ।
କହ ଅକ୍ଷୟ ! “ଓ”, ରାମ, ଗଙ୍ଗା, ନାରାୟଣ,
ସେତେ ଅର ପାରୁ ଆରେ କର ଭଜାରଣ ।
ଆବୁଛି କରଣ ଏହା ମାତ ଚକ୍ରାନ୍ତ
ମହାନାଦରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଅକ୍ଷୟକୁମାର ।
ଶୋକତପ୍ତ ଚକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ ବହୁତ କାନ୍ଦଲେ
ଭବାବେଶେ କହୁ ଦେବ ଭଜେ ହାସ୍ୟ କଲେ ।
ସ୍ଥିର ହୋଇ ବାସ୍ତବ ! ଶୁଣ ସାବଧାନେ
କି ଗୁଡ଼ି ରହୁଥାଏ ବିପଦ ଆଚରଣେ ।
ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ କହଲେ, “ଶୟାପାଶେ ଠିଆହୋଇ
ଦେହାନ୍ତର ହେବା ଦୃଶ୍ୟ କହି ଦେଖିଲୁ ।
ମନେ ହେଲ ଚରାଘା ଶୋଳ ମଧ୍ୟେ ଥିଲ
ପହୁଣା ସକଳେ ତାକୁ କେହ କାନ୍ଦି ନେଲ ।
ଚରାଘା ଶ୍ରୀ ତାହା ରହୁଲ କହୁତ
ଗୁରୁଜନେ ଭୁମେ ଶୋଳ ହେଲ ନିପତିତ ।
ଭବାବେଶେ କଲି ପଦା ଏହା ଦରଶନ
ମହୋଦଧିରେ ଉତ୍ତୁରିତ ହେଲ ମୋର ମନ ।
ଆନନ୍ଦେ ନାଶିଲ କେତେ ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ
ଆବର ହୁଅଇ ସେତେ ସୀମା ତାର ନାହିଁ ।”
ଭବାବେଶେ ଭଜିଯାଇ ସେବେ ନାରାୟଣ
ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାକୁ କଲେ ଆଗମନ ।
ଅକ୍ଷୟ ବିସ୍ଫୋର ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସ୍ଵଭାବ
ଶୋକର ପ୍ରସବ ସମେ କଲେ ବିସ୍ଫୋର ।
କରଦମ୍ଭାକୁ ସୁମର କହଲେ ଶ୍ରୀମୁଖ
“ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣ୍ଡଳ ମା ନେ ମାୟାକୁ ତୋହର ।
ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ପାଇଁ ସେ ବସୁ ପିଛନ୍ତି
କେଉଁଠି ପଡ଼ୁଛ ତାହା, ଅସୁ ନାହିଁ କହୁ ।

ଗ୍ରାହଣୀ ସଙ୍ଗେ କେତେ ଦିନ ବା ସମ୍ପର୍କ
ତା ମାୟା ନ ଏଡ଼ି ପାରି ଶୋକେ ହେଲ ଅନ୍ତ ।
ସେତେବେଳେ ଏଡ଼ି ଶୋକ ଅନୁଭୂତ ମୋର
କି ଦୃଶ୍ୟ ନ ହେଉଥିବ ଗୁରୁଜନଙ୍କର ।
ତୋହର କୃପାରେ ମାତ ! ଦେଖିଲି ସତର
ଏ ଭବ ସଂସାର ଘୋର ମାୟାମୋହ ଖେଳ ।
ତୋତେ ଧରି ସେହୁ ଏହୁ ସଂସାରେ ଭ୍ରମର
ଶୋକେ ପଡ଼ିଲେହେଁ କେବେ କାତର ନୁହଇ ।”
ସଂସାରର ଅନିବାରଣ ସମ୍ପର୍କେ ଶ୍ରୀଦେବ
ହା କହଲେ ଶୁଣ ସେହୁ ଅମୂଲ୍ୟ ବିଭବ ।
“କେତେ ଦିନ ପାଇଁ ଅବା ଭବେ ଆଗମନ
ପୁତ୍ରପୌତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଅବା କେତେ ଦିନ ।
ସୁଖ ଭୋଗ ଆଶେ ପାଶୀ କରଇ ସଂସାର
କଲ୍ଲନାକଲ୍ଲନା କେତେ ମାନସ ମଧ୍ୟର ।
ବହୁମିମ୍ବ କର ସୁଖସମ୍ବୋଧ ଆଶାରେ
ପୁତ୍ର କନ୍ୟା ମୁଖ ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ଚକ୍ରରେ ।
ପଡ଼ାଶୁଣା କର ସେହୁ ହେଲୁ ମନୁଷ୍ୟ
ବିବାହ ଦେଇଣ କାଳୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଭଜାପ ।
ମନେକଲେ ଏ ସଂସାର ସୁଖର ଆଗାର
କିନ୍ତୁକାଳ କଟିଗଲ ସୁଖେ ଏ ପ୍ରକାର ।
ତା ପରେ ନାଶିଗାଉଣୀ ହୋଇଲେ ନିମନ
କାର କର, କାର କାଶ, ସଜ୍ଜିତ ବିଷମ ।
ଶତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ କେହୁ ଗଲ ସମସ୍ତରେ
ଅମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ କେହୁ ଭ୍ରମିଲ ଦାଣ୍ଡରେ ।
ଆଜି ମଲ୍ଲ ବଡ଼ ପୁଅ, କାଲି ମଲ୍ଲ ନାତି
ଭବନା ଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ଦିନରାତି ।
ସଂସାରର ଅନିବାରଣ ତଦା ବୁଝିପାର
ଆପଣା କର୍ମକୁ ଆପେ ନିଜର ଧରକାର ।
ଭବିତ ହୋଇଲେ ଆଉ ନ ଆଏ ଉପାୟ
ବେଳ ଆଉଁ ଆଉଁ ସେନ ଶ୍ରୀପଦେ ଆଶ୍ରୟ ।”
ଅକ୍ଷୟ ବିସ୍ଫୋର ପରେ ମଧୁର ମୋହନ
କର୍ମଦାୟ ପ୍ରଦର୍ଶନେ କଲେ ମନନ ।
ରାଜାଗଣେ ନବ କୋଠୀ ହୋଇଛ ନିର୍ମିତ
କହିଁ ଯିବା ଦିନ ଆସି ହେଲ ଉପସ୍ଥିତ ।
ଅକ୍ଷୟ ବିସ୍ଫୋରେ ଶୋକାରୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
ସ୍ଥାନ ପରବର୍ତ୍ତନେ ଦୃଶ୍ୟ ହେବ ଦୂର ।

ଏହା ଶୁଦ୍ଧ ଶ୍ରୀମଥୁରା ଯାଇ ତାଙ୍କ ପାଶେ
 ଅନୁରୋଧ କଲେ ସଙ୍ଗେ ଗମନ ସକାଶେ ।
 ଭକ୍ତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ପଛୁ ଭବନାଥ
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବା ପାଇଁ ହୋଇଲେ ସମ୍ମତ ।
 ଏଥୁରେ ମଥୁରା ଚିତ୍ତେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ
 ସାଥୀ ହେବେ ପ୍ରାଣାଗ୍ରମ ପଛୁ ଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦ ।
 ଜୟ ଜୟ କୃପାକ୍ଷୟ ଗାନନାଶ୍ରୟ
 କୋଠରେ କି କାଣ୍ଡ ହେଲୁ ଶୁଣ ସେ ବନ୍ଧବ ।
 କଲ୍ୟାଣ-ନିଧାନ କଥା ମଥୁରା ଆଶ୍ୟାନ
 ଶ୍ରବଣେ ଲାଗିଲେ ସବୁ ଦୁଃଖ ବିମୋଚନ ।
 ରାଣାଦାଟ ସନ୍ନିକଟେ ଥିଲୁ ଏକ ଗ୍ରାମ
 କାଳାଇ ଘାଟ ଅଟଇ ଯାହାର କି ନାମ ।
 ସେଠାରେ ଅଛଇ ଏକ ବିହାରୀ ପ୍ରାନ୍ତର
 ବସବାସ ଯହିଁ ବହୁ ଗାନନଜନ ।
 ପସର କୁଟୀରମାନ ଶୋରମୟ ଅତି
 ତରୁତଳେ ବାସ କର କଟାନ୍ତ ସେ ରାତି ।
 ଅନଗନେ ଲାଗିଣୀଁ ରୁଗଣ କଲେବର
 ପଞ୍ଚରାବ ଅଛି ଗଣି ହୁଏ ଅନେକର ।
 ଶତ ଗୁଣ୍ଡିପୁରୁଷ ସ୍ତବ୍ଧ ମଳିନ ବସନ
 ଯାହା ପିନ୍ଧି କରନ୍ତି ସେ ଲଜ୍ଜା ନିବାସନ ।
 ମୂର୍ତ୍ତିମଣି ଦଶଦ୍ରୁପା ରାକ୍ଷସ ଦର୍ଶନେ
 ଅତି ବ୍ୟଥା ପାଇଲେକ ଦେବରାୟ ମନେ ।
 ଶ୍ୟାମାକ୍ତ କହଲେ କାନ୍ଦ ଜଗତ ଗୋପାୟ
 “ସ୍ବାଜ୍ଞ ରୁନେ ଗାନ ଦୁଃଖୀ କାହିଁ ନ ଦେଖାଇ ।
 ରୁନେ ମତ, ଜଗଦାଣୀ ରୁନେ ଏ ରାଜ୍ୟ
 ଏଭଳି ଦୁଃଖୀଙ୍କ ବାସ ରୁନୁକୁ କି ସାଜେ ?
 ରୁନି ନ ପାରଇ ତବ କାର୍ଯ୍ୟର ମରମ
 କେ ଯାଏ ଶୀଘ୍ର ଖେଚଡ଼ି, ଅଭୁକ୍ତ କେ ପୁଣି !
 ହିଲେକ-ଭିରାଣ ରୁନେ ସଭାଙ୍କ ଜନମ
 ରୁନୁର ଏ ଭେଦ ମାତ କମ୍ପାଇ ଭବାନି ?”
 ଗାନ-ସଖା ଦେବରାୟ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରାଣଧନ
 ଅହେତୁର କୃପାପିତୁ ଦାଗଦ୍ୟୁ ଉଞ୍ଜନ ।
 ଅନାଥଜନଙ୍କ ନାଥ ଦୟାଦ୍ରୁ ଅନ୍ତରେ
 ସମ୍ପ୍ରେହେ କହଲେ ତାଙ୍କ ଭକତ ମଥୁରେ ।
 “ଏମାନଙ୍କ ସମ ଦୁଃଖୀ କାହିଁ ନ ଦେଖାଇ
 ଅନ୍ଧଦାନ କର ସ୍ବାକ୍ତ ଉଦର ପୁରାଇ ।

ପିନ୍ଧିବାକୁ ବିଧି ବସ୍ତ୍ର ଶ୍ରେୟ ଲେଖାଏଁ
 ଦାଗଦ୍ୟୁ ମୋଚନ କର ସାଧେ ଯାହା ହୁଏ ।
 ଏଭଳି କାଳୀନ ତନୁପୁରେ ଦେଖା ନାହିଁ”
 କହୁ କହୁ ବାଣଧାରୀ ନେତ୍ର ଗଲୁ ବହୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ଗାନନାଥ କାଳୀନ ଠାକୁର
 ଯାଙ୍କ ପ୍ରତି ଏତେ ଦୟା ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ।
 ଭୁବନମୋହନ ହରି ଯା ପ୍ରତି ସଦୟ
 ସ୍ୱାର୍ଥକ ଲାବନ ତାର ଧରି ନର-କାୟ ।
 କେ କହେ କାଳୀନ ସ୍ବାକ୍ତ ଏ ସେ ରାଗ୍ୟବାନ
 ଯାହାଙ୍କ ଦୁଃଖେ କାତର ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 ଗାନନାଥ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ
 ଧରୁତଳେ ଗାନକୁଳେ ହୋଇଛନ୍ତି କାତ ।
 ଦେଖିବେ, ନେତ୍ର ପୁରାଇ ଅଭୟ ଶ୍ରୀପଦ
 ତେଣୁ ଏ ପ୍ରାନ୍ତରେ ବାସ ତେଜ ଜନପଦ ।
 ଦ୍ୱାରଦେଶେ ବଳେ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ପୁଣି ଆଶା, ଆଜି ପୁଣ୍ୟ ଦରଶନ କର ।
 ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଆଜ୍ଞା ହୁଏ ମଥୁରକୁ
 ନରତେ ତପୁର ଆନ୍ତ ତାହା ପାଳିବାକୁ ।
 ଏଥରକ ଦୃଷ୍ଟ ହେଲୁ ତାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ
 କେ ବୁଝିବ ତବ ଲୀଳା ପ୍ରଭେ ଆତ୍ମାରାମ !
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶ ଶୁଣି କହଲେ ମଥୁର
 “ଭୋ ପ୍ରଭୋ ! ସତତ ତବ ଦୟାଦ୍ରୁ ଅନ୍ତର ।
 ଗାନ ଦୁଃଖୀ ଦର୍ଶନରେ ଦ୍ରବରୁତ ହୁଅ
 କେଉଁଠୁ ଆସିବ ଅର୍ଥ ନ ଜାଣଇ ଦୟା ।
 ଏ ସ୍ଥାନେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ଗାନ ଦୁଃଖୀ ଜନ
 ଅନ୍ଧ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ କହୁ ଅର୍ଥ ପ୍ରୟୋଜନ ।
 କେଉଁଠୁ ଲପସ ଅର୍ଥ ଆସଇ ହସ୍ତକୁ
 ସେ ଖବର ଜଣା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ।
 ସେ କାରଣେ ଆଜ୍ଞା ବିଧି ମୋତେ ବାରମ୍ବାର
 ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଏ ପ୍ରକାର ।
 ମଥୁରାଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଦେଖି ପଛୁ ଭଗବାନ
 ଉତ୍ତରେ କହଲେ ତାଙ୍କୁ କର୍ମଣ ବଚନ ।
 “ହେଲେ ଦେଖ ମନେ ଥରେ ମଥୁର ବିଶ୍ୱାସ !
 କିଏ ରୁନେ, କାହାର ବା ଅଟଇ ଏ ବିଷ ।
 ଜାଣନା କି ସିଦ୍ଧବନ ମାତାଙ୍କ ଭଣ୍ଡାର
 ତାଙ୍କର ରାଜିତେ ଭବେ ସବୁ କାରବାର ।

ଆସିନ'ହିଁ ଧନ ନେଇ, ଯିବ ସେହିପରି
ଧନାନ୍ନେନ ମାତେ ଭବେ ଖାଜିବ ତାଙ୍କର ।
ଜନନୀଙ୍କ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଟନ୍ତୁ ସଫାରେ
ଜଣେ ମାତ୍ର ଅଟ ରୁମ୍ଭେ ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।
ମାତାଙ୍କ ଆଦେଶ ; କର ଧନ ବିକରଣ
ଦୁଃଖେକଷ୍ଟେ ପ୍ରପାତ୍ତିତ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ।”
ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରରେ ଏହି ତେଜସ୍ବୀ ବାଣୀ
ମଥୁରଙ୍କ ହୃଦୟ ମନସ୍ତୁ ଚକ୍ଷୁଷୀ ।
ଦୃଶ୍ୟଭୂତ ହୋଇଲି ଯେ ମନର ମାତ୍ରତା
ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇଲେ ଅତି ଆସିଲୁ ତେଜା ।
ବିନୟେ କହୁଲେ ତାଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
“ବାସନା ପୁରଣ ପାଇଁ ଏ ଦାସ ତପୁର ।”
ଏପରି ଭାଷଣ ତାଙ୍କୁ ମଥୁର ବିଶ୍ବାସ
କଲିକତାକୁ ସହର ପ୍ରେରଣେ ସନ୍ଦେଶ ।
ବସ୍ତାବଦି କରି ପ୍ରେର ବସନ ବହନ
ଦାନଦୁଃଖୀଜନେ ଏଠି ହେବ ବିକରଣ ।
ଆଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତ ମାତେ କର୍ମ ଶୁଣମାନେ
ପ୍ରେରଣେ ଯେ ବସ୍ତା ବସ୍ତା ବସନ ବହନେ ।
ଚଷ୍ୟ, ଶ୍ରେଷ୍ୟ, ଲେହ୍ୟ, ପେୟ ଯାହା ଦରକାର
ଆୟୋଜନ କଲେ ତାହା ନିଜେ କୋଠିଠାର ।
ସପ୍ତାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେଲ ଦଶଦ୍ରୁ ଶ୍ରେଜନ
ଦାନନେ ଦେଖନ୍ତି ବସି ପ୍ରଭୁ କାର୍ଯ୍ୟପୁଣ୍ୟ ।
ସୁଦୃଢ଼ ସହୃଦେ ନବ ବସୁଦାନ ଶେଷେ
ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ ସବେ ମନର ଉତ୍ସାହେ ।
ଦାନଜନ, ଭାଗ୍ୟବାନ ରୁମ୍ଭେ ହିଁ ସଫାରେ
ତବ ପଦରଜ ଦଥ ଅଧମର ଶିରେ ।
ରୁମ୍ଭର ପୌରାଣ୍ୟ କଥା ନ ହୁଏ ବଞ୍ଚାଣୀ

ଦ୍ବାର ଦେଶେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲ ପ୍ରଭୁ ରବିପାଣି ।
ବହୁତ ସାଧନ ଫଳେ ଯାହା ନ ମିଳଇ
ଅବହେଳେ ଲବ୍ଧ ହେଲେ ସେ ପ୍ରାଣ ଗୋପାଳ ।
ଦାନତା ଅଟଇ ଯଦି କାରଣ ଏହାର
ଅଧମ ମାନଇ ସେହି ଭିକ୍ଷା କାରମ୍ଭାର ।
ଦ୍ବାରଠି ଦେଖିବି ସବୁ ଜଗତ ପାବନ
ଶ୍ରୀପଦ ପଙ୍କଜେ ସର୍ବେ ! ଦଥ ମୋତେ ସ୍ଥାନ ।
ଦାନତା-ରଚନ ଆସ, ଯାଅ ଅହଂକାର
କରୁଣା କଲବେ ତେବେ କରୁଣାସାଗର ।
ବୁଝିବି ବୁଝାଅ ମନ କରୁଛୁ ମିନତି
ଜଗଣ ତରାଅ ଗାଲ ରାମକୃଷ୍ଣ-ଗୀତି ।
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଅମୃତ ଭଣ୍ଡାର
ଗାଲଲେ ଏ ମର ପାଣି ହୋଇବେ ଅମର ।
ସଫାରର ଶୋକ ଦୁଃଖ ହୋଇ ଦୃଶ୍ୟଭୂତ
ନିତ୍ୟ ସୁଖ ଦୁଃଖ ମଧ୍ୟେ ହେବ ପ୍ରବାହତ ।
ଧରଣ ଅନିତ୍ୟ ସୁଖେ ଦେଇ ଜଳାଞ୍ଜଳି
ବିଭୁପାଦେ ପ୍ରାଣ ମନ ଦଥ ସବେ ଭାଲ ।
ଭବେ ଅହେତୁକ କୃପାପିତ୍ତ ଅଭ୍ୟାଦୟ
ନ ରହୁବ ଶୋକ ଦୁଃଖ ଯାତନା ନିରୟ ।
ଅଭ୍ୟାସର ଦେବସ୍ବୟ ମଥୁର ସହୃଦେ
ଭୂମିଲେ କର୍ମଦାୟର ଆଉ ସ୍ଥାନ କେତେ ।
ମଥୁରଙ୍କ ଗୃହ ଗୃହେ ଶେଷେ ସବେଶିଶ
କିୟତାଳ ସୁଖେ ତହିଁ କଲେଇ ଯାପନ ।
ଗୁରୁ ପରିବାର ମଧ୍ୟେ କଳହ ମେଣ୍ଟାଇ
ଫେରଣେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରେ ଜଗତ ଗୋପାଳ ।
ରାମକୃଷ୍ଣଲୀଳା କଥା ଅମୃତ ଆଖ୍ୟାନ
ଭକ୍ତିଭରେ ଦିବାନିଶି କର ସବେ ପାନ ।

ବଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମଥୁର ମୋହନଙ୍କ ପ୍ରତି କୃପା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛା କଲିକତାରୁ
ଅପାର କରୁଣାପିତ୍ତ ଜନଜନ ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ପ୍ରେମଭକ୍ତି ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ
ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ପୁଣି ତହିଁରେ ନିହିତ ।

ଗୃହେ ବସି ଏକ ମନେ ଶ୍ରବଣ ଜାଣିନେ
ସଦା ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ବିନା ସାଧନ ଭଜନେ ।
ନିତ୍ୟଲୀଳା ସହଚର ମଥୁର ବିଶ୍ବାସ
କାଣି କାଣି ନ ପାରିନ୍ତି ସ୍ବରୂପ ଆଭାସ ।
ନିଦାସ ବୈଶାଖେ ଯଥା ତପନ କରଣ
କେବେ ତାଲେ ଖର ରଶ୍ମି କେବେ ମେଘାଳୁନ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତା ତଥା ମଥୁର ସହଚ
କେବେ ବା ପ୍ରକଟ, ନେବେ ରହନ୍ତି ଗୁପ୍ତ ।
କରୁଣା କରଣ ଧରା ନ ଦେଲେ ଆପଣେ
ତାଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ କ୍ଷମ କ'ଣ ଏ ଭୁବନେ ।
ମଥୁରଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ କଥା ନ ହୁଏ ବଂଶୀ
ଯାଙ୍କ ପ୍ରତି କଲେ କୃପା ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ସମାକୃଷ୍ଟ ଭକତ ମଥୁର
ମନ୍ଦିରେ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତର ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ।
ଦଳକରେ ଦେବରାୟ କୌଣସି କାରଣେ
ବାରଣ୍ଡାରେ ବୁଲୁଥିଲେ ଭାବବିଷ୍ଣୁ ମନେ ।
ତୁରେ ଆଇଣ ମଥୁର କଲେ ନିଶ୍ଚୟ
ଶିବ ଶକ୍ତି ଦୁର୍ଦ୍ଦିଙ୍କର ଅଭୂତ ମିଳନ ।
ଭକତି ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଚିତ୍ତେ ହେଲ ପ୍ରବାହତ
ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ଦୁଃଖ ପାଶେ ସମାଗତ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବେନି ପାଦ ଧରି ଦୁଇ କରେ
କ୍ଷମନ କଲେ ଶିବ ସ୍ଥାପି ତତ୍ପ୍ରସରେ ।
ମଥୁରେ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
“ହେତୁ ନ ରୁଦ୍ଧ କର୍ମା ହୁଅ ଏ ପ୍ରକାର ।
ରାଣୀଙ୍କ ଜାମାତା ରୁମ୍ଭେ ଲୋକେ ଅଛୁ ଖ୍ୟାତ
କି କହୁବେ ତୁମ୍ଭକୁ ସେ ଦେଖିଲେ ଏମନ୍ତ ।
ଶାନ୍ତ ହୁଅ ଏବେ ରୁମ୍ଭେ ମଥୁର ମୋହନ
କପାଳ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଏତେ କହୁ ବିବରଣ ।”
ଉତ୍ତରେ କହଲେ ତହିଁ ଭକତ ମଥୁର
“ଦେଖିଲ ଅଭୂତ ଦୃଶ୍ୟ ସ୍ବରୂପେ ରୁମ୍ଭର ।
ବୁଲୁଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଭାତ ବାରଣ୍ଡାରେ
ଦିବ୍ୟ ଦର୍ଶନ ପାଇଲି ତବ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ।
ସନ୍ନିଧେ ଦେଖିଲି ସ୍ବୟଂ ଦେବୀଙ୍କ ମୂରତି
ବିରାଜିତ ହୋଇଛନ୍ତି ମନ୍ଦିରେ ଯେମନ୍ତ ।
ଦେଖିଲି ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ତ ଶୂଳପାଣି ଶିବ
କହିତ ନାହିଁ ତ ଭ୍ରମ ଏଥେ ପ୍ରଭୁଦେବ !
ଲୋଚନର ଭ୍ରମ ବୋଲି ଭାବ ପ୍ରଥମରେ
ପୋଛୁଲି ବିଶେଷ ଯତ୍ନେ ତାହା ବେନିକରେ ।
ସନ୍ନିବିଷ୍ଣୁ ଚିତ୍ତେ ପୁଣି ନିରେଖିଲି ଯେତେ
ଦେଖିଲି ସେ ସେହି ଦିବ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ସୁଧା ମତେ ।
ଏ ପ୍ରକାରେ ଯେତେ ଥର କଲି ନିଶ୍ଚୟ
ସ୍ବରୂପେ ଦେଖିଲି ଶିବ ଶକ୍ତିର ମିଳନ ।

“ରୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭାତ ! ଆଦିନାଥ ଅନାଦି କାରଣ”
ଏହା କହୁ ଶ୍ରୀମଥୁର କଲେକ କ୍ଷମନ ।
ତାହାଙ୍କୁ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
“ଏ ବିଷୟ କହ ମୋତେ ନ ହୁଏ ଗୋଚର ।”
ଏ ପ୍ରକାରେ ନାନା ଭାବେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ
ବହୁକଷ୍ଟେ ଶାନ୍ତ କଲେ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱସାଇ ।
ସେହିଦିନୁ ପ୍ରଭୁପାଦେ ମଥୁରଙ୍କ ଉକ୍ତି
ଶତଗୁଣେ କ୍ଷମଣୀ ଯେ ହେଲ ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତି ।
ପ୍ରବଳ ବାସନା ଚିତ୍ତେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଲଭ
ସହ୍ୟ କରି ନ ପାରିଲେ ସେଥିର ଅଭାବ ।
ସାମୁଦ୍ରେ ଅନୁରୋଧ କରି ବାରମ୍ବାର
ପ୍ରାଣର ଦିଅଁଙ୍କୁ ଦେନିଗଲେ ନିଜ ଘର ।
ଚରଣ ସେବଣ ତହିଁ ପଦପତ୍ରୀ ଦୁୟେ
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଅପାର ସୁଖ ଆପଣା ହୃଦୟେ ।
ଶୋଇବାକୁ ଦେଲେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟର ବିଛଣା
ବ୍ୟବହାରେ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଚୌପା ପାତ୍ରର ଯୋଜନା ।
ପିନ୍ଧିବାକୁ ବହୁମୂଲ୍ୟ ବସନ ଅଣାଇ
ଅସୀମ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ମଣ୍ଡାଇ ।
ଧନା ହୋଦାଗର ଜଣେ ଏକାଲେ ପ୍ରବେଶ
ବହୁବ୍ୟ ଶୀତ ଲୁଗା ବିଦ୍ୟୁ ସବାଣ ।
ବନାରସୀ ଶାଳ ଯୋଡ଼େ ଥିଲା ତା ମଧର
ନାନା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଳ ମନୋହର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଉପଭୋଗ୍ୟ ଏହା ଯେ ଅଟଇ
ମନସ୍ତ କଲେକ ତହିଁ ତାହା ନୟ ପାଇଁ ।
ସହସ୍ରେକ ମୁଦ୍ରା ଦେଇ ତାକୁ ନୟ କରି
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ପିନ୍ଧାଇ ତୋଷ ହୋଇଲେ ଯେ ଭାଗ ।
ଶାଳ ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଆନନ୍ଦେ ବିଚ୍ଛଳ
ନାଚି ନାଚି ବିଚରିଲେ ଯେହ୍ନେ ଶିଶୁବାଳ ।
ବାରମ୍ବାର ନିରେଖନ୍ତି ଯତନେ ତାହାକୁ
ତାଙ୍କର କହନ୍ତି ପୁଣି ଦେଖନ୍ତି ଯାହାକୁ ।
“ଏଇ ଦେଖ ମୂଲ୍ୟବାନ ଶାଳଟିକୁ ମୋର
ସହସ୍ର ମୁଦ୍ରାରେ କିଣି ଦେଇଛୁ ମଥୁର ।”
ପରକ୍ଷଣେ ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଭାବର ଭଦ୍ର
ଆନନ୍ଦ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଆଦି କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟେ ଲୟ ।
ମାନସେ ଭାଳନ୍ତି ଏହା କି ଅବା ଜନସ
“ଯାହା ପାଇଁ ଲୋଭାସକ୍ତ ମନ ! ରୁ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ।

ଶ୍ରଗଲେମରେ ଏହା ତ ହୋଇଛି ତଥାଗ
 କମ୍ପାଇ ଆସନ୍ତି ଏତେ ତହିଁରେ ତୋହର ?
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଗଢ଼ା ଯେଉଁ ପଞ୍ଚଭୂତେ
 ଏହା ମଧ୍ୟ ନିର୍ମିତ ଯେ ହୋଇଅଛି ସେଥେ ।
 ଶୀତ ମାତ୍ର ନିକାରଣ ହୁଅଇ ଏଥିରେ ।
 କମ୍ପଳାଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଯେ ପ୍ରକାରେ ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଭଲ ବିଭିନ୍ନ ଦର୍ଶନେ
 ସାହାଯ୍ୟ କରଇ ନାହିଁ ଅଶ୍ୱ ପରମାଣେ ।
 ପରନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଅଙ୍ଗ କଲେ ଆହ୍ୱାନ
 ହୃଦୟରେ ଜାତ ଅହଂକାର ଅଭିମାନ ।
 ଏତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ଶାଳ ପିନ୍ଧିଅଛି ମୁହିଁ
 ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଉ କା'ର ନାହିଁ ।
 ଅହଂକାର ଏ ପ୍ରକାରେ କ୍ଷମେ ଚୁକ୍ତିପାଇ
 ଚିତ୍ତକୁ ସମ୍ୟକ ଭାବେ ଅଛନ୍ତି କରଇ ।
 ଫଳେ ବିଭୂପାଦୁଁ ମନ ହୋଇଣ ଅନ୍ତର
 ସଂସାର ଜାଲରେ ପଡ଼ି ହୁଏ ହରବର ।
 ଏମନ୍ତ ବହୁତ ଦୋଷ ନିହତ ଏଥିରେ
 କଲ୍ଲଭ ରଖିଣ ତେବେ ଏହାକୁ ଗାତ୍ରରେ ।”
 ଏସନ ବିଶୁଣ ମନେ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଭୁତଲେ ଫିଙ୍ଗିଲେ ଶାଳ ରୁଚ୍ଛ ଜ୍ଞାନ କରି ।
 ଏଥିରେ ମିଳଇ ନାହିଁ ବିଭିନ୍ନ ଦର୍ଶନ
 ଏହାପେକ୍ଷା ସ୍ଥାନ ବସ୍ତୁ ନାହିଁ କିଛି ଆନ
 ପାଦେ ଦଳି ବାରମ୍ବାର ପକାଇଲେ ଛେପ
 ପୋଡ଼ି ଦେବା ପାଇଁ ତାକୁ ଉଦ୍ୟାତ ଯେଉଁପ ।
 ଜଣେ କେହି ତଦଣ୍ତରେ ତହିଁ ପ୍ରବେଶିଣ
 ବେଗେ ଟାଣି ଆଣି ଶାଳ କଲ୍ଲ ପରକ୍ଷଣ ।
 ଏ ସଂବାଦ କହିଲରୁ ମଥୁରା ଅଗ୍ରତେ
 ବିଚଳିତ ନ ହେଲେ ସେ ତହିଁରେ କହିତେ ।
 ଉଭୟେ ଓଲଟି ପୁଣି କହିଲେ ମଥୁରା
 “ଜଗନ୍ନାଥ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଅଟନ୍ତି ସେ ମୋର ।
 ନରେ କି ରୁଷିବେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ମରମ
 ପ୍ରଜାପତି ବୁଝିବାକୁ ଯାହାକୁ ଅକ୍ଷମ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ଅଟନ୍ତି ମୋର ମଙ୍ଗଳ ନିଧାନ
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଚନ୍ଦ୍ରା ଚନ୍ଦ୍ରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
 ଯାହା ସେ କରନ୍ତି ତହିଁ ମୋହର ସନ୍ତୋଷ
 ହୃଦୟେ ନ ଥାଏ ଦ୍ୱିଧା, ସମ୍ବଦ୍ଧର ଲେଶ ।

ଆଉ ଦିନେ ପ୍ରଭୁ ଚିତ୍ତ-ବିନୋଦନ ପାଇଁ
 ଯାତ୍ରାଦଳେ ଶ୍ରୀ ମଥୁରା ଆଣିଲେ ଡକାଇ ।
 ଗାୟକଙ୍କ ଭଲ ମନ୍ଦ ବିଶ୍ୱର ନିମିତ୍ତ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉପରେ ତାର ଭାବ ହେଲ ନ୍ୟସ୍ତ ।
 ଭଲ ଲୁଗାପଟାଦିରେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମଣ୍ଡାଇ
 ଦର୍ଶନଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ଲାଜୁ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
 ଗାୟକଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ ସକାଶ
 ଆକ ମାଣ ରଖି ଦେଲେ ଟଙ୍କା ଦଣ ଦଣ ।
 ଶତାଧିକ ଟଙ୍କା ରଖି ଏମନ୍ତେ ଅଗ୍ରତେ
 ବିତରଣ ଭାବ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛାମତେ ।
 ଅହେରୁକା କୃପାପିତ୍ର ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ତାଙ୍କଠି ଖସିଲା ସମ ଧନରହମାନ ।
 ମନ୍ତ୍ରସ୍ପର୍ଶୀ ଗୀତଟିଏ ଯେମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ
 ତକ୍ଷଣେ ଯେ ଦେବସ୍ୱପ୍ନ ଭାବାବସ୍ଥ ହେଲେ ।
 ଆକମ୍ପା ଟଙ୍କା ଥିଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଯେତେ
 ଗାୟକ ଆଡ଼କୁ ଠେଲି ଦେଲେ ନିଜ ହାତେ ।
 ଏସନେ ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା ଅରଜରେ ଶେଷ
 ମଥୁରା ଦେଖିଣ ଏହା ପରମ ସନ୍ତୋଷ ।
 ଯେ ପ୍ରକାର ମନ, ପୁରସ୍କାର ସେହିପରି
 ପରନ୍ତୁ ଏପରି ଭାଲି ଆନନ୍ଦତ ଭାରି ।
 ପୁଣି ଶହେ ଟଙ୍କା ଆଣି ମଥୁରା ମୋହନ
 ଆକମାଣ ପୂର୍ବପରି କଲେ ସମ୍ମାପନ ।
 ଗୀତେ ବିମୋହିତ ହୋଇ ଶ୍ରୀଦେବ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ବିତରଳେ ସବୁ ଟଙ୍କା ପୁରବେ ଯେମନ୍ତ ।
 ପାଶେ ଆଉ ଟଙ୍କା ନାହିଁ ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀହର
 ଦାନ କଲେ ଲୁଗାପଟା ଯା ଥିଲା ତାଙ୍କର ।
 ଆହ୍ୱାନ ଏକମାତ୍ର ହେଲା ଦିଗମ୍ବର
 ଭାବେ ନିଶ୍ଚଳ ନିଷ୍ଠନ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁର ।
 ଏହା ଦେଖି ଶ୍ରୀମଥୁରା ଭକ୍ତ ଶିରୋମଣି
 ସହସ୍ରେ ବ୍ୟକ୍ତି କଲେ ବିକ୍ଷଣ ଯେ ଦେଶ ।
 ଯେମନ୍ତ ଉଦାରମନା ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ
 ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କଠାରୁ ନୁହନ୍ତି ଯେ କମ ।
 ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଆଜ୍ଞା ହୁଏ ତାଙ୍କପ୍ରତି
 ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାଳନ୍ତି ତା ନ କରି ଆପଣ୍ଡି ।
 ବହୁ ଧନ ବ୍ୟୟ ହେଲା ଏପରି ଭାବରେ
 କାତର ନୋହୁଲେ କେବେ ମଥୁରା ସେଥିରେ ।

ଅତଃପର ବାସ୍ତାମନ ! କର ଅବଧାନ
 ମଥୁରାଙ୍କ ଗୃହେ ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବ ବିବରଣ ।
 ପ୍ରତିବର୍ଷ ହୁଏ ପୁନଃ ସମାରୋହ ସହ
 ରାଜସିକ ଭକ୍ତର ପା ଲକ୍ଷଣ ସମୂହ ।
 ପରପୁଷ୍ପେ ମଣ୍ଡପଟି ପୁନ୍ନର ମଣ୍ଡିତ
 ବିଚିତ୍ର ସାଜସଜ୍ଜାରେ ଦେଶୀ ପୁସ୍ତକିତ ।
 ନାନାବିଧ ମିଷ୍ଟାନ୍ନାଦି ଦରବ ସମ୍ଭାରେ
 ଦେଶୀଙ୍କର ପୁନଃ ହୁଏ ଶୋଭାଶୋପରାରେ ।
 ବିବିଧ ବାଳିକା ନନ୍ଦବତରୁ ବାଳକ
 କୌଣସି ବିଦ୍ୟେ ବ୍ରତ କିମ୍ବଦନ୍ତ ନ ଆଇ ।
 ପୁତ୍ର ହୋମ ଧୂମ ଗନ୍ଧେ ଚୌଦିଗ ପୁରୁଷ
 ଚଣ୍ଡୀପାଠ ଆଦି ଯାହା ଯନ୍ତ୍ରି ପୁରୁଷତ ।
 ଗୃହେ ଆସିଛନ୍ତି ଦେଶୀ ଚିତାନନ୍ଦମୟୀ
 ଆନନ୍ଦେ ଗୁଣ୍ଡଳ ମନ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଆଇ ।
 ଏଥୁ ସଙ୍ଗେ ଏ ବରଷ ପ୍ରଭୁ ଛନ୍ତି ଘରେ
 ଏକତ୍ର ମିଳନ ଯେତେ ଶୂନ୍ୟ ସୋହାଗରେ ।
 ମଥୁରା, ମଥୁରା ପତ୍ନୀ ଦୁହେଁଙ୍କର ଚିତ୍ତ
 ସହସ୍ର ଗୁଣରେ ତେଣୁ ଆନନ୍ଦେ ପୁରୁଷ ।
 ମୃଣ୍ମୟୀ ପ୍ରତିମାଠାରେ ଚନ୍ଦ୍ରାୟୀ ମୁରତି
 ଦର୍ଶନ କରିଣ ଭାବବିଷ୍ଣୁ ଜରପୂତି ।
 ମାତା ସଙ୍ଗେ ସନ୍ତାନର ଯଥା ବ୍ୟବହାର
 ଦେଶୀଙ୍କଠି ଆଚରଣ ତଥା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ।
 ବାଳକ ସୁଲଭ କେତେ କହନ୍ତି ବଚନ
 ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତିମା ପ୍ରାୟେ ଚିତ୍ତେ ଅନୁମାନ ।
 ଆଜି ଯେତେ ଧରାଧାମ, ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳ,
 ଅନ୍ୟତମାୟାନନ୍ଦେ ଦିଶୁଛି ଗହଳ ।
 ପୁତ୍ର ଦେଶୀମଣ୍ଡପର ଭିତର ବାହାର
 ଚତୁର୍ଦିଗେ ଯେତେ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର ସମ୍ଭାର ।
 ଦେବଦେଶୀ ଏକତ୍ରରେ ସର୍ବେ ସମ୍ମିଳିତ
 ଅପୂର୍ବ ଶୋଭାରେ ଦର୍ଶନର ବିମଳିତ ।
 ଦବସେ ସପ୍ତମୀ ପୁନଃ ହୋଇଲ ସମ୍ପନ୍ନ
 ଦେଶୀପାଦେ କଲେ ପ୍ରଭୁ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ଦାନ ।
 ସନ୍ଧ୍ୟା ସମାଗତ ଏବେ ହୋଇବ ଆରତି
 ଅନ୍ନର ମହଲେ ଭାବେ ମନ୍ତ୍ର ଜରପୂତି ।
 ନିଜେ ଯେ ପୁରୁଷ ତାହା ହୋଇଣ ବିପୁଳ
 ଦେଶୀଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚିତ୍ତ ବିଗଳିତ ।

ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିରେ ଆଛନ୍ତି ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳ
 ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ହାସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ ଅଧରେ କେବଳ ।
 ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଆଦି ସବୁ ରମଣୀ ସଦୃଶ
 ନାସ ପ୍ରାୟେ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ରଙ୍ଗ ପାଟ ବାସ ।
 ରୂପ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଛଟାର ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
 ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ତିବାକୁ ପୁଣି ସାଧ୍ୟ ଅଛି କାର ।
 ମନୋରାଜ୍ୟ ଜାଣିପାର ମଥୁରା ଗୁହଣୀ
 ବହୁମୂଲ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର ବାକସବୁ ଆଣି,
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଲଗି କଲେ ସେ ସବୁ ଯତନେ
 ରୂପର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେଲ ଶତଗୁଣେ ।
 ତଥାପି ଭାଜିଲ ନାହିଁ ଭାବ ଯେ ତାଙ୍କର
 ଦେଶୀଙ୍କ ଆରତି ଏବେ ଉଠିବା ଉପର ।
 ମଥୁରାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତେଣୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନା ଯେ ଅତି
 ଏକା ପ୍ରଭୁ ଯିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧୁ ନାହିଁ ମତି ।
 ଉପାୟ ନ ଦେଖି ଶେଷେ ପଦପ୍ରାନ୍ତେ ବସି
 ହୃଦ ଭାବ ଜଣାଇଲେ ବଚନେ ପ୍ରକାଶି ।
 “ସମାଗତ ପ୍ରାୟ ପ୍ରଭୋ ! ଆରତିର ବେଳ
 ଦର୍ଶନେ ଗମିବା ତାତ ! ଆସନ୍ତୁ ସହଳ ।
 ଆଜି କରବେ ନାହିଁ କି ଶୂନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି
 ସମୟ ତ ନାହିଁ ଆଉ ତିନାଞ୍ଚ ପ୍ରମାଣ ।
 ଦର୍ଶନେ ଯିବା ସକାଶ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ସକଳେ
 ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ଦେଉନ୍ତୁ ଶ୍ରୀପଦ କମଳେ ।”
 କାତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 ସ୍ମରଣେ ଲାଭିଲେ ଜ୍ଞାନ ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
 ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୃଦୟେ ପୁର-ନାସାଗଣ ମେଲେ
 ନାସାବେଶେ ଦେବରାୟ ଧୀରେ ବିଜେକଲେ ।
 ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ ସର୍ବେ ଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପରେ
 ଆରତି ଆରମ୍ଭ ହେଲ ଶେଷ ମଧ୍ୟରେ ।
 ଏକ ପାର୍ଶ୍ବେ ମଥୁରାଦି ପୁରୁଷ ନିକର
 ରହିଲେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ସୋଡ଼ି ବେନିକର ।
 ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ବେ ଠିଆହୋଇ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱାସୀ
 ଶୂନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କଲେ ନାସାମେଲେ ଆଇ ।
 କିଏ ସେ ଅପୂର୍ବ ନାସା କରଇ ଶୂନ୍ୟ
 ଆନ୍ଦୋଳନ ଏ ପ୍ରକାର ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ।
 ଆରତି ଶେଷେ ମଥୁରା ଆସିଣ ଅନ୍ନରେ
 ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପିଲେ ସେହି ନାସା ସମ୍ଭାରରେ ।

ସହାୟେ କହଲେ ତହିଁ ମଥୁରା ଗୁହଣୀ
ନାଶ କିଏ ରୁନେ ତାକୁ ନ ପାରିଲି ଜାଣି ।
ସେ ଅଟନ୍ତି ଦେବରାୟ କରୁଣା ନିଧାନ
ପତିକୁ କହଲେ ଫେଡ଼ି ସବୁ ବିବରଣ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ତହିଁ କହଲେ ମଥୁର
“ଧରା ନ ଦେଲେ ଧରଣ, ଶକ୍ତି ଅଛି କାର ।
ସଦାସର୍ବଦା ତାହାକୁ ଦେଖୁଥାଇଁ ପାଶେ
ତଥାପି ଅନ୍ଧମ ହେଲି ଚିହ୍ନିବା ପ୍ରକାଶେ ।
ଅଷ୍ଟମୀ ନବମୀ ପୁନା ଶେଷ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ
ବିସର୍ଜନ ବେଳ ଯଦା ହେଲା ଦଶମୀରେ ।
କର୍ତ୍ତାପାଶେ ପୁରୋହିତ ପ୍ରେରଣେ ଖବର
ଆସିଲେକ ବିସର୍ଜନ ହେବ ଦେଖାଙ୍କର ।
ଏ ବର୍ଷର ପୁନା ଅଟେ ଅନ୍ଧବ ବିଚିତ୍ର
ଦେବଦେବୀ ସମ୍ମିଳିତ ସରବେ ଏକତ୍ର ।
ଅପୁଷ୍ପ ଆନନ୍ଦସ୍ରୋତ ବହୁ ନିଜନ୍ତର
କରିଛୁ ଯେ ମଥୁରାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଅଧିକାର ।
ବିସର୍ଜନ କଥା କର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରବେଶ ମାନ୍ଦବେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଷାଦେ ଚିତ୍ତ ପୁରୁଷ ଶରଣେ ।
ମନେ ମନେ ଶ୍ରୀମଥୁରା କଲେକ ବିଚାର
“ବିସର୍ଜନ ଦେବ କିମ୍ପା ଦେବୀକୁ ମୋହର ।
ଦେବୀଙ୍କ କଲ୍ୟାଣେ ଗୁହେ ଅଛି ଯେଉଁ ଧନ
ତହିଁରେ କରିବି ନିତ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
ଦେବୀ ଆଗମନେ ସର୍ବେ ଭୁଞ୍ଜିଛନ୍ତି ସୁଖ
ବିସର୍ଜନ ଦେଇ କିମ୍ପା ଆଶିଷ ମୁଁ ଦୁଃଖ ।
ସେନାରଣେ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ ନ ପାରିବି”
ଦୃଢ଼େ ସେ ସଂକଳ୍ପ କଲେ ଏମନ୍ତ ଯେ ଭାବ ।
ଯେତେ ପକାରରେ ସର୍ବେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ
କାହାର କଥାରେ କର୍ଣ୍ଣ ନ ଡେରିଲେ ତିଳେ ।
ବିଷମ ସମସ୍ୟା ଦେଖି ସରବେ ଚିନ୍ତିତ
ଅବଧିରେ ଅମଙ୍ଗଳ ଘଟିବ ନିଶ୍ଚିତ ।
ସଦାଦ ପ୍ରାପତ ହୋଇ ମଥୁରା ଗୁହଣୀ
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶରଣ ନେଲେ କହୁ ମୁହୁଁ ବାଣୀ ।
“ବିଜୟା ଦଶମୀ ଦେବୀ ହେବେ ବିସର୍ଜନ
ଆଜ୍ଞା ଦେଇ କର୍ତ୍ତା ତାହା କରିବି ବାରଣ ।
ହୋଇଲୁ କି ଆଜି ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବିକୃତ
ହେବୁ ନ ଜାଣିଣ ମୋର ଜ୍ଞାନ ବୁଝି ହୁଅ ।

ଶାସ୍ତ୍ର ବିଧି ବହୁରୂପେ ଯେ କରମମାନ
ତାହା ଆଚରଣେ ଶୁଭ ନାହିଁ କଦାଚନ ।
ଅନୁଗ୍ରହ କରି ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଣ ଅବେ
ସମ୍ମତ କରନ୍ତୁ ଏଥୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
ଆପଣଙ୍କ କଥା ସେହୁ ନ ପାରିବେ ଏଡ଼ି
ସରବେ ବିଷୟ ଗୁହେ ସଂକଟରେ ପତି ।”
କାତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ମଥୁରାଙ୍କ ପାଶେ ବନେ କଲେ ଖରଚର ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ତହିଁ ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀହରି
ମଥୁରା ରୁମନ୍ତ ଗୁହେ ବାହୁଲ୍ୟ ପଣ ।
ଆରକ୍ତ ଲୋଚନ, ମୁଖ ଦଶଇ ଗନ୍ଧାର
କୌଣସି ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ଯେହ୍ନେ ମାନସ ଅସ୍ଥିର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେ ମଥୁରା ମୋହନ
ଧାଇଁଥାପି ମନକଥା କଲେ ନିବେଦନ ।
“ଯେ ଯାହା କହନ୍ତୁ ମୋର ନାହିଁ ତହିଁ ଭର
ମନ ମଧ୍ୟ କରିଛୁ ଯେ ମୁହଁ ଏହା ହିଁ ।
ଏ ଦେହରେ ଯେତେଦିନ ଥିବ ମୋର ପ୍ରାଣ
କରି ନ ପାରିବି ଜନନୀକୁ ବିସର୍ଜନ ।
ପୁଣିବି ଭଜନ ସହ ଗୁହେରେ ନିରତ
ବସୁ ନ ପାରିବି ତିଳେ ମାତାଙ୍କ ବ୍ୟାଘାତ ।”
ପ୍ରତିରେ ବୁଲାଇ ହସ୍ତ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ହୃଦ ନିମନ୍ତେ କହଲେ ମଙ୍ଗଳ ବଚନ ।
“କିଏ କହନ୍ତୁ ମାତାଙ୍କୁ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ
ସଂସାରେ ରହୁବ ରୁନେ ମାତୃଶ୍ମାନ ହୋଇ ।
ବିସର୍ଜନ ଦେଲେ ଅବା ଯିବେ କେଉଁଠାକୁ
ମାତାଙ୍କ ରହୁବେ ତୁମ୍ଭ ନିଜ ପନ୍ଥାନକୁ ?
ପୁନାନେଲେ ଘନିଷ୍ଠ ବସିଣ ମଣ୍ଡପେ
ଆଜିଠାରୁ ରହୁବେ ସେ ଆହୁରି ସମୀପେ ।
ମହାନନ୍ଦେ ଦୁଃଖାସନେ ବସିଣ ରୁନୁର
ଗ୍ରହଣ କରିବେ ପୁନା ଏବେ ନିରନ୍ତର ।”
ପ୍ରଭୁଙ୍କ କର ଶୁଣିଲେ ମଥୁରା ମୋହନ
ଦେଖାଙ୍କୁ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟେ କଲେ ଯେ ଦର୍ଶନ ।
ଦୁଃଖାସନେ ବିରାଜଣ ଜଗତଜନନୀ
ଉଦ୍‌ଭାସିତ କରୁଛନ୍ତି ଦଶଦଶ ପୁଣି ।
ଅଭୂତ ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର
ଦେଖା ବିସର୍ଜନ ପାଇଁ ନୁହନ୍ତି କାତର ।

ଏମନ୍ତେ ବଳୟା ପଟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଶେଷ
 ପରବାରବର୍ଗ ଚିତ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ଅଶେଷ ।
 ଅତୀତର ସାଧୁକଳେ କର ଅବଧାନ
 ଭବ ସମାଧି ମଧୁର ଲଭିଲେ କେସବ ।
 ଭବ ସମାଧିରେ ଥାଇ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଅସୁବ ଦିବ୍ୟ ଆନନ୍ଦ କିପରି ।
 ତାର ଅନୁଭୂତି ପାଇଁ କୌଣସି ସମୟେ
 ପ୍ରବଳ ବାସନା ହେଲୁ ମଧୁର-ହୃଦୟେ ।
 ମଧୁର ଭାବିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାପାଗର
 ଅଟନ୍ତି ସବ ଶକ୍ତିର ଘନଭୂତାକାର ।
 ରାମ, କୃଷ୍ଣ, ଶିବ, କାଳୀ ଦେବଦେବୀ ଯେତେ
 ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ନିହିତ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
 ରୂପ ଗୁଣ ଅତିନିମି ଯେ ରାଜ୍ୟ ଅଛଇ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀକଳେ ଦେଖାଇବେ ଜଗତ ଗୋପାୟ ।
 ଏମନ୍ତ ଧାରଣା ଚିତ୍ତେ ହୋଇ ଗାତ୍ରତର
 ବାସନା ପୁରଣ ପାଇଁ କଲେ ଯେ ଜଗର ।
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାନିଧାନ
 ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ରୁମ୍ଭେ ମୋହର ବଚନ ।
 “ମଞ୍ଜି ପୋତିଲେ କି ଗଛ ଜନମି ତକ୍ଷଣେ
 ଫଳ ପାତ ଭୁଞ୍ଜିପାରେ କେହି କଦାଚନେ ।
 ଅଧୁନା ସମାରେ ରୁମ୍ଭେ ଅଛ ଯେଉଁଭାବେ
 ବହୁ ପୁଣ୍ୟବଳେ ତାହା ଲଭନ୍ତି ମାନବେ ।
 ସମାର କରଣ ଧର୍ମେ ରଖିଅଛ ମନ୍ତ୍ର
 ଦୁଇଦିଗେ ସମଭାବେ କରୁଅଛ ଗତି ।
 ଭବ ସମାଧି ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପତ ହୋଇଲେ
 ବିଷୟ କର୍ମରେ ମନ ନ ଲାଗିବ ତିଳେ ।
 ବୁଝାଯୁଝା କେ କରବ ସମ୍ପତ୍ତି ରୁମ୍ଭର
 ଭୁକ୍ତଶାଳା ହୋଇ ସବୁ ଯିବ ନାରଖାର ।”
 ବୁଝି ନ ବୁଝନ୍ତି ତାହା ମଧୁର ମୋହନ
 ବିନୟେ ପ୍ରାର୍ଥନା ପାଦ ଧରି ପୁନଃ ପୁନଃ ।
 ଯାହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାହା ହେଉ ପ୍ରଭୋ ନରହର
 ଭବ ସମାଧି କରନ୍ତୁ ଅରେ ଦୟା କର ।
 ପୁନଶ୍ଚ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 “କିପାଇଁ ହେଉଛ ରୁମ୍ଭେ ଅଧୀର ଏସନ ।
 ଭକତେ ଲେଖନ୍ତି ବିଭୁ-ସେବା ହିଁ କେବଳ
 ଦର୍ଶନରେ ନ ହୁଅନ୍ତି ପୁଣି କେତେବେଳ ।

ବିଭୁଙ୍କ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଚିତ୍ତେ ଜନ୍ମେ ଶାନ୍ତି
 ଜାତ୍ରତ ନ ହୁଏ ତେଣୁ ପ୍ରେମ ଅବା ପ୍ରୀତି ।
 କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଯେତେବେଳେ ମଧୁରକୁ ଗଲେ
 ତାଙ୍କ ବିରହେ ଗୋପୀଏ ବ୍ୟାକୁଳା ହୋଇଲେ ।
 ହୃଦୟର କାଣିପାରି ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରଧର
 ସାମୁଦ୍ରୀ ପାଇଁ ପ୍ରେମିଲେ ଉଦ୍ଧବେ ସହର ।
 ଜ୍ଞାନପଥର ପଥକ ଅଟନ୍ତି ଉଦ୍ଧବ
 ବୁଝି ନ ପାରନ୍ତି ତେଣୁ ବୃନ୍ଦାବନ ଭାବ ।
 କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତି ଗୋପୀଙ୍କର ଯେଉଁ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମ
 ତାକୁ ସେ ବୋଲନ୍ତି ନୀଳ ଭକ୍ତିର ସୋପାନ ।
 ଗୋପୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଶିଖାଲର ହେବ
 ଏହା ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅନ୍ତରର ଭାବ ।
 ଉଦ୍ଧବ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ପୁଣ୍ୟ ଗୋପପୁରେ
 ଗୋପୀଙ୍କନାଙ୍କୁ ଡାକଣ କହିଲେ ସଧୀରେ ।
 “କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି କିପାଁ ହେଉଛ ବ୍ୟାକୁଳ
 ଜାଣନା କି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ।
 ମଧୁରରେ ‘ଛନ୍ତି ସେହୁ, ବୃନ୍ଦାବନେ ନାହିଁ
 ଭ୍ରମରୁ ଏ ଭାବ ତବ ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜଇ ।
 ଭଗବାନ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ‘ଛନ୍ତି ସବୁଠାରେ
 ଆଖି ମୁଦ ହୃଦମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତା କର ଅରେ ।
 ନବଦନ ଶ୍ୟାମ କୃଷ୍ଣ ମୁରଲୀ ମୋହନ
 ହୃଦୟରେ ବଦ୍ୟମାନ କରବ ଦର୍ଶନ ।”
 ଉଦ୍ଧବ-ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ଗୋପୀଏ
 “କୃଷ୍ଣଙ୍କର ସତ୍ତା ଯେହୁ ବିଜ୍ଞାନୀ ବୋଲୁଏ ।
 ସେ ପୁଣି କହନ୍ତି କଥା ଅଜ୍ଞାନଙ୍କ ପରି
 ତାଙ୍କୁ ବା କହିବୁ କିଏ ଆମ୍ଭେ ମୂଢ଼ା ନାରୀ ।
 ହେ ଉଦ୍ଧବ! ଶୁଣ ରୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭ ହୃଦବ୍ୟଥା
 ଧନୀ ଜ୍ଞାନୀ ନୋହୁଁ ଆମ୍ଭେ ଗୋପଙ୍କ ବନ୍ଧିତା ।
 ରୁଷି ମୁନି ପ୍ରାୟେ ଧ୍ୟାନ ଜପତପ କର
 ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନାହୁଁ ଆମ୍ଭେ ପ୍ରାଣର ମୁରବୀ ।
 କ୍ଷୀର, ସର, ମାତାମାତ ଆଖିଣ ଏ କରେ
 ଖୁଆଇଲୁ ଯେତେ ତାହା କିଏ କଲିପାରେ ।
 ବନଫୁଲମାଳ ଆଉ ଗୁମୁମ ଚନ୍ଦନେ
 ସଜାଇଲୁ କେତେ ରୂପେ ପାଦରେ ଯତନେ ।
 ପ୍ରାଣର ପ୍ରତିମା ଯେହୁ ଅଟନ୍ତି ଏମନ୍ତ
 ଅନ୍ୟ ଭାବେ ଭଜିବୁ ବା ତାହାଙ୍କୁ କେମନ୍ତ ।

ଧ୍ୟାନ କରିଥାନ୍ତୁ ଆମ୍ଭେ ଯେଉଁ ମନ ଦେଇ
 ସେ ମନକୁ ସମର୍ପିବୁଁ ତାଙ୍କ ପାଦେ ନେଇ ।
 ଆମ୍ଭର ବୋଲିଣ କହୁ ନାହିଁ ଅମ୍ଭଠାରେ
 ଅହଂବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନେ ତାଙ୍କୁ ଜପିବୁଁ ଯହିଁରେ ।”
 ଗୋପୀଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବିଜ୍ଞାନ ଭବବ
 ଅଭ୍ୟୁତ ମଣିଲେ ଜାଣି ତାଙ୍କ ହୃଦୟର ।
 କୃଷ୍ଣଙ୍କଠି ଗୋପୀ ପ୍ରେମ ଶାଦ୍ଦୁଶ ଗଭୀର
 କି ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧି ସେହି ପ୍ରେମ-ପାରାବାର ।
 ଅବଗତ ହୋଇ ତାହା ଆପଣା ଅନ୍ତରେ
 ଗୁରୁଜ୍ଞାନେ ପ୍ରଣମିଲେ ଗୋପୀଙ୍କ ପୟରେ ।
 ମନେ ହେଜ ରୁନେ ଏବେ ମଥୁରା ମୋହନ
 ଶୁଭା ଭବତର ଅଟେ ଏଭଳି ଲକ୍ଷଣ ।
 ଏମନ୍ତ ଭବତ ଯାର ଚିତ୍ତେ ଭବୁଲକ
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଆଶା ତାହାର ନ ଥାଇ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ତାଳି ଦେଇ ମନପ୍ରାଣ
 ପରମାନନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜିବ ଚିତ୍ତେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ବୁଝାଇଲେ ଯେତେ ଦେବରାୟେ
 ସାନ୍ନ୍ୟାସ ଆଦିଲ ନାହିଁ ମଥୁରା ହୃଦୟେ ।
 ଉପାୟ ନ ଦେଖି ପଡ଼ି କରୁଣାସାଗର
 ଧୀରେ ଧୀରେ ମଥୁରାକୁ ଶାନ୍ତିଲେ ଭିତର ।
 “ଅଭିଳାଷ ଜଣାଇବ ଦେଶଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ
 ଯାହା ସେ କରିବେ, କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ମୋ ଆୟତ୍ତେ ।”
 ତଦନ୍ତେ କିପ୍ରକାଳ ହୋଇଲୁ ଅତୀତ
 ଭବ ସମାଧି ଯେକାଳେ ହେଲୁ ଅନୁଭୂତ ।
 ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ବେଗ ମଥୁରା ମୋହନ
 ପ୍ରଭୁପାଶେ ପ୍ରେରଲେକ ବାରତା ବହନ ।
 ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପାଶେ ପ୍ରଭୁ ନିରେଖିଲେ
 ପୁରୁଷର ଗୁଣ ବୋଲି ନାହିଁ ଆଉ ତିଳେ ।
 ଲୋଚନ ଆରକ୍ତ ହୋଇ ବହେ ଅଶ୍ରୁଧାର
 ଦନ ଦନ ଅରୁଣ ହେଉ ବସ ତା ସଙ୍ଗର ।
 ରିଶ୍ମର ପ୍ରସଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଭାଷ
 ଭାବେ ଭନମୟ ହୋଇ କାନ୍ଦନ୍ତି ବିଶେଷ ।
 ଯେମନ୍ତ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କଠି ପଡ଼ିଲୁ ନକର
 ବେଗେ ଧାଇଁଆସି ପାଦ ଧରିଲେ ତାଙ୍କର ।
 କହିଲେ “ବୋ ଦେବ ! ମୋର ହୋଇଅଛି ଦୋଷ
 ଗୀନପ୍ରତି ଅରେ ଦୟା କରନ୍ତୁ ଭବେଶ ।

ଗତ ତନୁହନ ଧରି ଏ ଅବସ୍ଥା ମୋର
 ବିଷୟ ସମ୍ପତ୍ତି ସବୁ ହେଲୁ ନାରଖାର ।
 ବିଷୟ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲି
 ମନକୁ କୌଣସି ରୂପେ ସ୍ଥାପି ନ ପାରିଲି ।
 ଦୟାନର ଏ ଅବସ୍ଥା ନିଅ ପ୍ରଭୋ ! ଫେରି
 ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ମୋର ଏଥେ, ମୁହିଁ ଯେ ସଂସାର ।”
 ଭିତରେ କହିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 “ଅଳି କରୁଥିଲୁ ଏତେ ତେବେ କି କାରଣ ?”
 ବିନୟେ କହିଲେ ତହିଁ ଭକତ ମଥୁରା
 “ଏକାନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜିବି ସୁଖ ମନେ ଥିଲୁ ମୋର ।
 ଯେପରି ଦେଖୁଛି ଏବେ ଦିଅନାର ଗତି
 ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ସବୁ ବିଷୟ ସମ୍ପତ୍ତି ।
 ରୁନୁର ଏ ଭାବ ପ୍ରଭୋ ! ରୁନୁକୁହିଁ ସାଜେ
 ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ଏଥେ ମୋର ଆହେ ଦେବରାଜେ !”
 ସହାୟ୍ୟେ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 “ମନା କରୁଥିଲୁ ଆଗୁଁ ମୁହିଁ ସେଥିପାଇଁ ।”
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ମଥୁରା
 “ଜାଣିଥିଲୁ କି ପ୍ରଭବ ଏପରି ଏହାର ।
 ପାରାବାର ପ୍ରାୟେ ଏକାବେଳେ ମାଡ଼ିଆସି
 ଅଭିଭୂତ କଲୁ ମୋର ପ୍ରାଣମନ ଗ୍ରାସି ।
 ପଞ୍ଜଜରରଣେ ଏବେ ମୋହର ମିନତି
 ପୁଷ୍ପର ଅବସ୍ଥା ଫେରି ଦିଅନ୍ତୁ ଝଟତି ।”
 ଭକ୍ତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ବକ୍ଷେ ହସ୍ତ ପ୍ରାପି ଭାବ କଲେକ ହରଣ ।
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଶ୍ରୀମଥୁରା ରୁନୁର ଭକତ
 ଯା ବଳେ ରୁନୁଁ ବନ୍ଧା ପ୍ରଭୁ ଜଗପତି ।
 ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଦେବ ଅଂଶେ ଜନମ ରୁନୁର
 ପୁଷ୍ପ ସମୂହରୁ ମନ ଟାଣେ ଶ୍ରୀପୟର ।
 ମଥୁରା ସମୂହେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧ ପରସ୍ପରେ
 ଅକପଟ କାରବାର ତେଣୁ ନିରନ୍ତରେ ।
 ଯେତେବେଳେ ଯାହା ପ୍ରଭୁ କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ
 ମଥୁରା ଅଗ୍ରତେ ତାହା କରନ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ ।
 ଯେ ପ୍ରଭୁ ବୁଝାନ୍ତି ଏତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟେ କଥା
 ପରସ୍ପରେ ପୁଣି ସେହି ବାଳକ ସଂସାର ।
 କଥା କହୁ କହୁ ଦିନେ ମଥୁରା ସହୃଦ
 ବାହାରେ ଆସିଲେ ପ୍ରଭୁ ପରିସ୍ରା ନିମିତ୍ତ ।

ବାହୁଡ଼ଣ ମନ ଦୁଃଖେ କହଲେ ମଥୁରେ
 “ଏ କି ବ୍ୟାଧି ହେଲା ପୁଣି ମୋହର ଶରୀରେ ।
 ପରସ୍ପାଦ ଦ୍ଵାର ଦେଇ ଶରୀର ମଧ୍ୟରୁ
 ବାହାର ଆସିଲା ପୋକ ଗୋଟେ ଅତି ସବୁ ।
 ଦେହ ମଧ୍ୟରେ ତ ପୋକ ନ ଥାଏ କାହାର
 ଏପରି କିମ୍ପାଇ ହେଲା ବୋଲି ତ ବିଚାରି ।”
 ବୁଝାଇ କହଲେ ତହିଁ ଉତ୍ତରେ ମଥୁର
 “ଏଥପାଇଁ ନ କରନ୍ତୁ ଚିନ୍ତା କିଛିତର ।
 ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତେ କାମ ଖାଟ କରିଣ ବସନ୍ତ
 ଉପକାଏ ତାଙ୍କ ମନେ ନାନାଦ କୁଚୁଡ଼ି ।
 ସେହୁ କାମ ଖାଟ ଆଜି ତବ ଶରୀରରୁ
 ବହୁର୍ଗତ ହୋଇଗଲା ଦେବୀଙ୍କ କୃପାରୁ ।
 ଏଥରେ ସାଧୁତ ହେବ ବିଶେଷ ମଙ୍ଗଳ
 ଚିନ୍ତା ନ କରନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରଭେ ଆଦମ୍ଭ !”
 ମଥୁର ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଆନନ୍ଦେ ନାଚିଲେ ଛୁଦ୍ଧ ବାଳକ ଯେପରି ।
 ମଥୁର କହନ୍ତି ପୁଣି ଆଉ ଦିନକରେ
 କହଲେ ଶ୍ରୀଦେବୀଙ୍କୁ କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ।
 “ସଦୟ ହୋଇଣ ମୋର ଜଗତ ଜନନୀ
 ଜଣାଇଲେ ଭବିଷ୍ୟତ ଲୀଳାର କାହାଣୀ ।
 ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭକ୍ତ ମୋର ଅଛନ୍ତି ଅନେକ
 ଏଠାରେ ଭେଟିବେ ଆସି ସବେ ଏକ ଏକ ।
 ଇଶ୍ଵର ସମ୍ବନ୍ଧେ ନାନା ନିର୍ଗୁଡ଼ ଶିଷ୍ୟ
 ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ହେବ ଭଗ୍ନର ଉଦୟ ।
 ସତ୍ତ୍ଵଦାନନ୍ଦ ଯେହୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ତାଙ୍କୁ ଜଗିବେ ସେମାନେ ପଦ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନ ।
 ଏ ଦେହ ମାଧ୍ୟମେ ହେବ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହୃଦ
 ଯନ୍ତ୍ରେ ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
 ଏ ସବୁ ଯା ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଖାଇଲେ ମୋତେ
 ମନ୍ତ୍ରିରେ ଭ୍ରମ ଅବା ସତ୍ୟ ଅଛି ଏଥେ ।
 କିସ ଅନୁମାନ ହୁଏ ରୁମ୍ଭର ଏଥରେ
 ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ବିଚାରିଣ କହ ମୋତେ ବାରେ ।”
 ବିନୟେ କହଲେ ତହିଁ ଭକ୍ତ ମଥୁର
 “ଭ୍ରମ ନୁହେଁ କେତେବେଳେ ଏହା ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଠର ।
 ଯେତେ ଯାହା ଦେଖାଇଲେ ଦର୍ଶିଲୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ
 ଏ ଗୋଟିକ ହେବ କିମ୍ପା ତେବେ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ।

କୌଣସି କାରଣ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଛି ବିଳମ୍ବ
 ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର କଥା ନିଶ୍ଚୟ ଦର୍ଶିବ ।
 ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ହୋଇଥିଲେ ଭକ୍ତ ସମ୍ମିଳନ
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦେ ମୁଁ ଯାପିଥାନ୍ତି ଦିନ ।”
 ଏ ପ୍ରକାର ଆଶ୍ଵାସନା ପାଇ ତାଙ୍କଠାରୁ
 କହଲେ ବାଳକ ସାୟ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ ।
 “କେ ଜାଣେ ଭକ୍ତଚୂଡ଼ା ଆୟୁଛନ୍ତି କେବେ
 ମାତା ବିନୁ ନ ଜାଣନ୍ତି ଅପର ମାନବେ ।
 ତନ୍ମ ତନ୍ମ ଜଗ ସବୁ ବୁଝାଇଲେ ମୋତେ
 ଦୟାବା ନ ଦୟା ତାଙ୍କ ମରଜି ଯେମନ୍ତେ ।”
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ମଥୁରଙ୍କ ଭକ୍ତି କେମନ୍ତ
 ସାବଧାନେ ଶୁଣି ମନ, ତାହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।
 ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବ୍ୟାଧିରେ ଥରେ ଆତ୍ମାନ୍ତ ହୋଇଣ
 ଶଯ୍ୟାରେ ଶାୟିତ ହେଲେ ମଥୁର ମୋହନ ।
 ଦେବରାୟଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନ ପାଇ ଏମନ୍ତ
 ମନପ୍ରାଣ ଏକାବେଳେ ବିକଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 କାତରେ ପ୍ରେଷିଲେ ଲୋକ ପାଶେ ବାରମ୍ବାର
 ବିଜେ କଲେ ଦିନେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
 ଶଯ୍ୟାପାଶେ ସାୟ ହୋଇ ପ୍ରାଣର ଗୋବିନ୍ଦ
 ମଥୁରଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଜାତ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ।
 ଶଯ୍ୟାରୁ କୌଣସିରୂପେ ଗାଣୋତ୍ଥାନ କରି
 ବସିଲେ ଚରଣ ପ୍ରାନ୍ତେ ତଳିଆକୁ ଡେରି ।
 ଆବର କହଲେ “ପ୍ରଭେ, କରୁଣା ନିଧାନ
 ପଦରଜ ଶିରେଦେଇ ମୁଢ଼େ କର ଧନ୍ୟ ।”
 ମଥୁର ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମନାଭ
 ବୋଇଲେ “ମୋ ପଦରଜେ ହେବ କେଉଁ ଲୁଭ ?
 ବ୍ୟାଧିର କି ଉପଶମ ହୋଇବ ସେଥିରେ”
 ଏହା ଶୁଣି ଶ୍ରୀମଥୁର କହଲେ ଉତ୍ତରେ ।
 ଶୁଣନ୍ତୁ ହେ ଦେବରାୟ ଆରତ ଭଞ୍ଜନ
 “ରଜ ମାରୁ ନାହିଁ ସେଗୁଁ ମୁକତି କାରଣ ।
 ତାକତର କବିରାଜ ଅଛନ୍ତି ତା ପାଇଁ
 ରୁମ୍ଭଙ୍କୁ କଷଣ ଦେବ ସେ ହେଉ କିମ୍ପା ।
 ପାରି ହେବାକୁ ଦୁସ୍ତର ଭବ-ତରଙ୍ଗିଣୀ
 ମାରଇ ଚରଣ ରଜ ଯୋଡ଼ା କର ବେନୀ ।”
 ଭକ୍ତର ପ୍ରାର୍ଥନା କର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ
 ଦେବରାୟ ଗୁଣାବିଷ୍ଣୁ ହୋଇଲେ କ୍ଷଣକେ ।

ଏହି ଅବସର ପାଇ ମଥୁର ମୋହନ
 ଶ୍ରୀପଦ ପଙ୍କଜେ ଶିର କରିଲେ ସ୍ଥାପନ ।
 ବେଳ ନେତୁ ବହୁଗଲ ଆନନ୍ଦାଗ୍ରଧାର
 କୃତାର୍ଥ ମଣିଷ ଧନ୍ୟ ହେଲେ ଭକ୍ତବର ।
 ନିତ୍ୟ ସହଚର ଭକ୍ତ ମଥୁର ବିଶ୍ୱାସ
 ଏମନ୍ତେ କରିଣ ବହୁ କୀର୍ତ୍ତା ରଙ୍ଗ ରସ,
 ବାରଣତ ଅଠସ୍ତର ଆଷାଢ଼ ମାସରେ
 ସହସ୍ରା ଆତ୍ମାନ୍ତ ହେଲେ ବିଷମ ଜୁରରେ ।
 ଅଭିନୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବେ ସମାପ୍ତ ତାଙ୍କର
 ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ସେକାରଣେ ହୋଇବେ ଅନ୍ତର ।
 ତାହାର ସୂଚନା ଦେଲେ ଜଗତ ଜନନୀ
 ସେ ହେବୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଅତି ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
 ପ୍ରତ୍ୟହ ହୃଦୁକ୍ତ ପ୍ରେମ ନିଅନ୍ତୁ ଖବର
 ନିଜେ ଯିବା ପାଇଁ ମନ ନୋହୁଲ ତାଙ୍କର ।
 ଆଠ ଦିନ ମାତ୍ର ରୋଗେ ହୋଇଣ ଆତ୍ମାନ୍ତ
 ଆରମ୍ଭରୁ ବାକ୍ୟରୋଧ ଶେଷ ପରିସନ୍ତ ।
 ଆସନ୍ତୁ ମରଣ କାଳ ଜାଣି ଜ୍ଞାନଗଣ

କାଳୀଦାତେ ଯେନ ଗଲେ ତାହାକୁ ବହନ ।
 ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ଦେବସ୍ୱୟ ଜଗତ ଠାକୁର
 ସୁଖ ଦେହେ ପ୍ରବେଶିଲେ ସମାପେ ତାଙ୍କର ।
 ଆତ୍ମାରାମ ଦର୍ଶନ ଯଦା ବାହାର ହୋଇଲେ
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କର ସନ୍ତାନେ ରଥେ ଟେକିନେଲେ ।
 ପୁଣ୍ୟ ଆତ୍ମା ରଥେ ବସି ଗଲେ ଦେଶଲୋକ
 ଏସନ ଦର୍ଶନ କଲେ ପ୍ରଭୁ ପଦମୁଖ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ କୋଇଲେ “ଭୋଗ ଲାଭା ତାହାର
 ମେଣ୍ଟି ନ ଥିବାରୁ ଭବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପର
 ବାଣ୍ୟବାନ ରାଜାଗୁହେ ଜନମ ଲଭିଣ
 ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଗ ଲିପିସା କରିବ ସୁରଣ ।”
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଶ୍ରବଣ କଲେନ ଜୀବେ ହୋଇବେ ଅମର ।
 ମିଥ୍ୟା ପୁଣ ଆଶେ କମ୍ପା ହେଉଛ ଧାବତ
 ସୁଧା ନୁହେଁ, ସେ ଯେ ଦୁଃଖ-ଭଣ୍ଡାରେ ପୁଣିତ ।
 ବେଳ ଆସି ଭଜ ମନ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣ
 ଭବନୀତା କରିବେକ ତୋ ଦୁଃଖ ମୋଚନ ।

ଏକବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ ଷୋଡ଼ଶୀ ପୂଜା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାକଲ୍ଲଭରୁ
 ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ଜଗଜ୍ଜନ ଗୁରୁ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପତିତପାବନ
 ଅପାର କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ ।
 ସାଧନ ଭଜନ ଆଦି ଯେବେ ହେଲୁ ଶେଷ
 ଷୋଡ଼ଶୀ ପୂଜା କଲ୍ଲନା କଲେ ପରମେଶ
 କିସ ସେ ଷୋଡ଼ଶୀ ପୂଜା, କି ମାହାତ୍ମ୍ୟ ତାର
 ସାବଧାନେ ଶୁଣ ସଞ୍ଜେ ଚିତ୍ତ କରି ଧିର ।
 ଭଗବତାଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚନ ହୁଅଇ ଏଥରେ
 ମନ୍ତ୍ର ଭଜାରଣ ହୁଏ ଷୋଡ଼ଶ ଅକ୍ଷରେ ।
 ଷୋଡ଼ଶୀ ପୂଜା ନାମରେ ତେଣୁ ଏହା ଖ୍ୟାତ
 ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଏଥେ ନ ହୁଏ କଲ୍ଲିତ ।
 ଶିଳ୍ପବନ ମଧ୍ୟେ ହାହା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସାର
 ଏଥରେ କଲ୍ଲନା ହୁଏ ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ।
 ଚରୁଭୂଜା ଶିଳ୍ପସ୍ଥଳ ରକ୍ତପଦ୍ମାସୀନା

ଅରୁଣ କରଣେ ଅଙ୍ଗ ଦିଶେ ସୁଶୋଭନା ।
 ବିଶ୍ୱକ୍ଷମୋହନା ବେଶେ ଦେଶା ବିଭୂଷିତା
 ସର୍ବମଙ୍ଗଳଦାୟିନୀ ବୁଦ୍ଧାଶ୍ରୟ ମାତା ।
 ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଯେଉଁ ଦେଶା ଭଗବତା
 ତାଙ୍କୁ ପୂଜିବାକୁ ମନ କଲେ ବିଶ୍ୱପତି ।
 ବିଭୁଙ୍କର ଲୀଳା ଅଟେ ଭୁବନେ ଅଭୁତ
 ଅଲୌକିକ ରାବେ ପୁଣି ତାହା ସମ୍ପାଦିତ ।
 ଶ୍ରୀ ସାରଦା ଦେଶା ଯେହୁ ପତ୍ନୀ ଦେବଙ୍କର
 ଅଷ୍ଟାଦଶ ବର୍ଷ ଏବେ ବୟସ ତାଙ୍କର ।
 ଶୁଣ ବରଷ ପୂର୍ବରେ ପ୍ରଭୁ ଯେନେବେଲେ
 ଆପଣାର ସ୍ୱଦେଶକୁ ବଜେ କରିଥିଲେ ।
 ସେକାଳେ ଶୁଣୁରାଲସେ ଆନମନ କରି
 ଦେଶା ପାଇଥିଲେ ପୁଣ୍ୟ ଦର୍ଶନ ତାଙ୍କର ।
 ଦେବଭୂଜା ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଫସ୍ତେ ଆସିଣ
 ଦବ୍ୟାନନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜିଥିଲେ ଚିତ୍ତେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।

ପିତାଳୟେ ବାହୁଡ଼ିଣ ଶ୍ରୀ. ସାରଦା ଦେଶ
 ଜୀବନ ଯାପିଲେ ସେହୁ ପୁତ ପୁଣି ଭବ ।
 ଦିନ ପରେ ଦିନ କ୍ଷମେ ହୋଇ ଅପ୍ରସର
 ଏପ୍ରମେ କଟିଲୁ ଶୁଣ ବରଷ ତାଙ୍କର ।
 ପତି ସେବା ଏବେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ବଳବତ୍ତା
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଆଶ ମେଣ୍ଟିଲୁ କେମନ୍ତ ।
 ବାରିଶତ ଅଠସ୍ରା ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସରେ
 ଗଙ୍ଗାରେ ପଡ଼ିଲୁ ବୁଡ଼ ଦୋଳ ପୁଣିମୀରେ ।
 ସେ ଇନ୍ଦେଶ୍ୟେ ଜାତିବର୍ଗ ଖର୍ଚ୍ଚେ ବାହାଣଲେ
 ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଯିବା ପାଇଁ ମାନସେ ପାଞ୍ଚଲେ ।
 ପିତାଙ୍କୁ ଜଣାଇବାକୁ ଚିତ୍ତ ଅଭିଳାଷ
 ତହିଁରେ ତାଙ୍କର ହେଲୁ ଆନନ୍ଦ ବିଶେଷ ।
 କନ୍ୟାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ସେନି ଜନକ ତାଙ୍କର
 ଶୁଭଦିନେ ଜାତିଯଜ୍ଞେ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ବାହାର ।
 ଗୋଲ ଯୋଗେ ଦୂରନ୍ଦିତ କାଶୀ ବୃନ୍ଦାବନ
 କଲିକତାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ନିକଟ ସ୍ଥାନ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜନ୍ମଭୂମି କାମାରପୁର
 କମ୍ପା ଜୟରାମବାଟୀ ଶୁଶ୍ରୂକଙ୍କ ଘର ।
 ପୁଷ୍ପପ୍ରାୟ ରତ୍ନଅଳ୍ପ ଅତିଦୂର ପଥ
 ବାଣ୍ଟିବୁ ପୋତେ ବା ରେଲେ ନୁହଇ ଯୁକତ ।
 ଦେଶାଙ୍କର ପିତା ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵିଜବର
 ଆତ୍ମୀୟସୁଜନ କନ୍ୟା ସହ ଏକତର ।
 ପଦବିଜେ ବାହାଣଲେ ହୋଇ ଏକମେଳ
 ପରସ୍ପରେ ରଙ୍ଗ କରି ଆନନ୍ଦେ ବହୁଳ ।
 ଧାନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଗୋଟି ପରେ ଗୋଟି ହେଲେ ପାର
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ପଦ୍ମପୁଷ୍ପେ ପୁଣିଶୋଭିତ ସର ।
 ପଥପାଶ୍ଵେ ଅଶୁଭ୍ରାଦି ବିଶାଳ ପାଦପ
 ଗ୍ରୀଷ୍ମାଦାନେ ହରୁଆଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତାପ ।
 ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ପଥକଙ୍କ ଆଶ୍ରୟ କାରଣେ
 ଚଟା ଘରମାନ ଗଞ୍ଜା ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ।
 ସାନନ୍ଦେ ଚଳିଲେ ପଥ ଦୁଇ ଦିନ ଦିନ
 ତଳପରେ ନିରାମନ୍ଦେ ହୃଦୟ ଆଛନ୍ଦି ।
 ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରମେ ଅନନ୍ତାସ୍ରା ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ମଧ୍ୟ ପଥେ ଜୁର ରୋଗେ ହୋଇଲେ ଆତ୍ମଜ୍ଞା ।
 କନ୍ୟାର ପୀଡ଼ିତାବସ୍ଥା କରଣ ଦର୍ଶନ
 ଦ୍ଵିଜ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅତି ଚିନ୍ତାକୁଳ ମନ ।

କନ୍ୟାକୁ ସେନିଶ ସେହୁ ଚଟା ଗୋଟିକରେ
 ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଲେ ଶ୍ଵେତ ମୁକତ ଆଶାରେ ।
 ଏମନ୍ତେ ପୀଡ଼ିତା ହୋଇ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ଦେବୀ
 ନିଜ କର୍ମକୁ ନିନ୍ଦିଲେ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ ।
 ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନେ ଜଗନ୍ନାତା ପାଶେ ଉଷ୍ଣ ହୋଇ
 କେବଣେ ସାନ୍ତୁନା ଦେଲେ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ
 ଶୁଷ୍କ ଜଳରେ ଦେବୀ ହୋଇ ପ୍ରପୀଡ଼ିତା
 ଶୋଇଥିଲେ ବିଛଣାରେ ହସ୍ତଭଣ୍ଡ ଚେତା ।
 ଏକାକୀ ଏକ ଅଜ୍ଞାତ ରମଣୀ ଆସିଣ
 ବଢ଼ିଲେ ତାଙ୍କର ପାଶ୍ଵେ ଆତ୍ମୀୟ ଯେସନ ।
 ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ଶୁଣିଆଡ଼େ ବୁଲିଗଣ ହାତ
 ଆସିଗିଲେ ମୃଦୁହେ ଯେହ୍ନେ ଜନ୍ମକଳ ମାତ ।
 ଶୀତଳ କୋମଳ କରି ସ୍ଵରଣ ମାତ୍ରକେ
 ଜୁର ଗୁଣ୍ଡିଶ ଚେତନା ଆସିଲୁ ଶରଣେ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ଦେଲୁ ମାତେ ଦେଶ ଦେଖିଲେ ପାର୍ଶ୍ଵରେ
 ଅତିକ୍ରା ରମଣୀ ଏକ ବସି ସେବା କରେ ।
 ଯାହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟେ ପ୍ରାଣ ମନ ବିମୋହିତ
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଧାମେ ଯେହ୍ନେ ଏକ ଦେଶ ଆବିର୍ଭୂତ ।
 କେଉଁଠୁ ଆସିଣ ଏହୁ ଏ ବିଜନ ଦେଶେ ।
 ଶୁଣିଷା କରଇ ମୋର ଆତ୍ମୀୟ ସଦୃଶେ ।
 ଏମନ୍ତ ବିଶୁଣ ମନେ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ପୁଞ୍ଜିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଧୀରେ ପରବୟ କଥା ।
 “ଦେଶ ବା ମାନସ ରୁଦ୍ଧେ କାହାର ଗୁଣ୍ଡଣୀ
 କେଉଁଠାରୁ ଆସୁଅଛ, କାହିଁ ଯିବ ପୁଣି ।”
 ରମଣୀ କହିଲେ ତହିଁ ସର୍ଥରେ ଉତ୍ତର
 “ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରୁ ମୁହିଁ ଆସୁଛି ଏଠାର ।”
 ଏସନ ଉତ୍ତର ପାଇ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ଅତ୍ୟଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ହେଲେ ଅଭିଭୂତା ।
 ସେଠାକାର ଲୋକ ଜାଣିଥିବେ ସେ ପତିଙ୍କୁ
 ଏହା ଭାବି ମନ କଥା ନିବେଦିଲେ ତାଙ୍କୁ ।
 “ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରକୁ ଯାଇ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ସେବକ
 ଘରୁ ବାହାର ହୋଇଲି ଏ ପ୍ରକାର ଭାବ ।
 ଜୁରରେ ଆବାନ୍ତ ହେଲୁ ଆସି ମଧ୍ୟ ପଥେ
 ଜଳନା କଳନା ଆଜି ସବୁ ଗଲ ବ୍ୟର୍ଥେ ।
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରକୁ ଯିବା ନ ଘଟିବ ଭାଗ୍ୟେ”
 ଏମନ୍ତେ କହିଲେ ଖେଦେ କେତେ ତାଙ୍କ ଆଶେ ।

ସାନ୍ନା ଦେଇଣ ବାମା କହଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ଚନ୍ଦ୍ର ନ ହୁଅ ରୁମ୍ଭେ କଦାପି ଏଥରେ ।
 କୁରୁ ଆଶ୍ୱେନୀ ଲଭ କଣିଶ ସହର
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ଦେଖିବ ପଡ଼ିବୁ ରୁମ୍ଭେ ।
 ରୁମ୍ଭେ ପାଇଁ ରଖାଇଛୁ ତାହାକୁ ସେ ସ୍ଥାନେ
 ଫଗସ୍ ନ କର ରୁମ୍ଭେ ମୋହର ବଚନେ ।”
 ତାହାକୁ ପଚ୍ଛିଲେ ତହିଁ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ଦେବୀ,
 “କିଏ ରୁମ୍ଭେ ମୋ ଦୁଃଖରେ ଏତେ ଅନୁଭବ ?”
 ବିମଳ ଭାବେ ବୋଲିଲେ ତାହାକୁ ରମଣୀ
 “ସମ୍ପର୍କେ ଅଟଇ ମୁହିଁ ରୁମ୍ଭେ ଭଉଣୀ ।”
 କଥା ଶେଷ ନ ହେଉଣୁ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ପୁନଃ ନିଦ୍ରା ଅଭିଭୂତା ।
 ପ୍ରାତଃକାଳୁଁ ଦ୍ୱିଜ ରାମ ଗାୟୋତ୍ଥୀନ କର
 କୁରର ବିରାମ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ଭାବ ।
 କନ୍ୟାକୁ କହଲେ “ତେବେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯିବା
 ଅନ୍ୟ ଚଟୀ ଅଗ୍ରେ ଧରି ବିଶ୍ରାମ ଲଭିବା ।”
 ପିତାଙ୍କ କଥାରେ କନ୍ୟା ହୋଇଲେ ସମ୍ମତ
 କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଦୁହେଁ ବହୁର୍ଗତ ।
 କିନ୍ତୁ ଦୂର ଗଲା ପରେ ବିଭୁଙ୍କ କୃପାରେ
 ପାଲଟି ଖଣ୍ଡିଏ ପିତା ପାଇଲେ ଭଡ଼ାରେ ।
 ପାତ୍ରତା ସାରଦାଦେବୀ ପାଲଟିଲେ ବସି
 ଘରରେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଆସି ।
 ପାତ୍ରତା ପତ୍ନୀକୁ ତହିଁ ସହସା ଦେଖିଣ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
 ଅଶ୍ରୁ ଲାଗି ବୁଦ୍ଧି ହେବ କୁରର ପ୍ରକୋପ
 ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତିଣ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଧ୍ୟପ,
 ପତ୍ନୀଙ୍କ ଶୟନ ପାଇଁ ନିଜ ପ୍ରକୋପରେ
 ଭିନ୍ନ ଶଯ୍ୟା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲେକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ।
 ଆକ୍ଷେପେ କହଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 “ଏତେ କାଳ ପରେ ଏଠି କଲ ଆଗମନ ।
 ଆଉକି ଧରାରେ ‘ଛନ୍ଦ୍ର’ ଭଜତ ମଥୁରା
 ଚିକିତ୍ସା ନିମନ୍ତେ ଯନ୍ତ୍ର କଣିବେ ରୁମ୍ଭେ ?”
 ସାହାହେଉ ଦେବ ରାୟ ତହିଁ ଆରଦନ
 ଚିକିତ୍ସା ନିମନ୍ତେ କଲେ ବିଶେଷ ଯତନ ।
 ଔଷଧ ସେବନ କରି ଦିନ ଦୁଇ ଦିନ
 ଆଶ୍ୱେନୀଲଭ କଲେ ଶ୍ରୀ ସାରଦାମଣି ।

ତଦନ୍ତେ ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ରହୁବା ସକାଶେ
 ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲେ ଦେବ ନିଜ ମାତା ପାଶେ ।
 ପତିଙ୍କ ଆଦର ଯନ୍ତ୍ରେ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଣ
 ଦୂର କଲେ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ।
 ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ପତି ‘ଛନ୍ଦ୍ର’ ମୁଖ ପରି
 ମିଥ୍ୟାରେ ରଚନ୍ତି କୁଣ୍ଡା ଅଜ୍ଞାନ ସଂସାର ।
 ଦେବଭାବେ ତାଙ୍କ ପତି ନରତେ ବିହ୍ୱଳ
 ମରମ ନ ବୁଝି ସବେ ବୋଲନ୍ତି ବାତୁଳ ।
 ପ୍ରାଣୀଏ ରୁଦ୍ଧ ପତି ବହୁପୁଣ୍ୟେ ପାନ୍ତି
 ପାଇଲେ ଶ୍ରୀପଦ ସେବା ଧନ୍ୟ ମୁଁ ମଣନ୍ତି ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଦେବଭାବେ ହୋଇ ପ୍ରଣୋଦିତ
 ଆପଣା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦେବୀ କଲେ ସ୍ଥିରାବୃତ୍ତ ।
 ବସବାସ କରି ଏବେ ଶାଶୁଙ୍କର ପାଶେ
 ପଣସୁଣ୍ଡି ହେଲ ଚିତ୍ତ ଅଗାଧ ଭିକ୍ଷାସେ ।
 ଦେବଗୁଣ ପତି ଆଉ ଶାଶୁଙ୍କ ପଦ୍ମର
 ସେବାରେ ନିୟନ୍ତ୍ରା ହେଲେ ଦେବୀ ଅତ୍ୟଧର ।
 କନ୍ୟାଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନା ଦେଖି ଦ୍ୱିଜ ରାମରାଜ
 ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଆପଣା ଚିତ୍ତେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ।
 ଦେବସମ ଜାମାତାଙ୍କ ପାଶେ କନ୍ୟା ରଖି
 ଦ୍ୱିଜ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହେଲେ ଗୃହ ଅଭିମୁଖୀ ।
 ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପାଇଣ ପାଶେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧର
 ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନେ ହୋଇଲେ ତପୁର ।
 ମାନବ ଜନ୍ମର କିସ ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ତହିଁ କିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଶେଷ ।
 କିପରି ଭାବରେ ଥାଉ ଏ ଭବ ସଂସାରେ
 ସ୍ଥାୟିନୀକୁ ହେବ ମନ ବିଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ।
 ଜାତୀୟ ବିଷୟମାନ ତନ୍ମ ତନ୍ମ କରି
 ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଗୁଣାଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 ପରଶସ୍ତ୍ର ସୂକ୍ତେ ଯଦା ହୋଇଲେ ଆବଦ୍ଧ
 ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀନାରାୟଣ ।
 ମାତଃ ଜଗଦନ୍ତମ୍ଭୁ ରୁମ୍ଭେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି
 ପତ୍ନୀଠାରୁ କାମରାସ୍ତ୍ର ନଥ ଅପହାରି ।
 ତା ହେଲେ ଏକତ୍ର ଦୁହେଁ କରି ବସବାସ
 ସାଧୁ ପାଣବି ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଜନ୍ମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
 ସୁତରାଜାତର ବାଣୀ ଶୁଣି ଜନନୀତା
 ପତ୍ନୀକୁ ପ୍ରକୃତ କଲେ କାମ ବିବର୍ଜିତା ।

ମଧୁର ଆଶ୍ୟାନ ତାର ଶୁଣ ମନ ଦେଇ
 ହେଲେ ଜଗବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଯଦି ଭବ ନର ।
 ବଦସେ ସାରଦା ଦେଶ ଶାଶୁ ପାଶେ ଆନ୍ତ୍ର
 ସ୍ବାମୀ ପାଶେ ଶୋଇବାକୁ ନିଶୀଥେ ଆସନ୍ତି ।
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୌବନ ପତ୍ନୀ ପୁଣ୍ୟ ଯୁବା ସ୍ବାମୀ
 ଘଟକ ଭାବରେ ସଦା ଯାପନ୍ତି ଗଜନା ।
 ଯୁବକ ଯୁବତୀ ଦୁହେଁ କାହାର ମନରେ
 କାମୋଦ୍ବେଗ ହୁଏ ନାହିଁ ଅଶୁ ପ୍ରମାଣରେ ।
 ଭଗ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ଦୁହେଁ ସଦା ବିହ୍ୱଳ
 ଗୋଲେକରେ ପରିଣତ ହେଲେ ଧରାତଳ ।
 କୌଣସି ଯୁଗରେ କହଣସି ଅବତାରେ
 ଏ ବଶତ ପ୍ରେମ ଦେଖା ନାହିଁ ଏ ଧରାରେ ।
 ପତ୍ନୀକୁ ନିଦ୍ରା ଦେଖି ଦେବସ୍ବୟ ଦିନେ
 ବିରାଜେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେଲେ ଆପଣାର ମନେ ।
 “ଆରେ ମନ ! ଭଲରୂପେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କର
 ସ୍ବାକୁ ହିଁ କହନ୍ତି ଲୋକେ କାମିନୀ ଶରୀର ।
 ସ୍ବାକୁ ଅତି ଉପାଦେୟ ଶ୍ରେୟାବତ୍ତ ଜାଣି
 ଶ୍ରେୟାକରଣ ନମନ୍ତେ ଲୀଳାଦୃତ ପ୍ରାଣୀ ।
 ଏ ଶ୍ରେୟ ବିଳାସ ଯାର ଚିତ୍ତେ ଆଦି ଆଶ
 ଦେହରେ ଆବଦ୍ଧ ରହେ ସଦା ତା ମାନସ ।
 ଏଥିରେ ନ ହୁଏ କେତେ ବିଭୀଷଣ ଲଭ
 ଅତି ରୁଚି ହେବୁ ବହୁ ଏ ହେତୁ ଜାଣିବ ।
 ପ୍ରକୃତ ବିରାଜ କର କହ ଆରେ ମନ !
 ତୋର ଆଶା କରବାକୁ କାହାକୁ ଚହଣ ।
 ବିଭୀଷଣ ଲଭ ଅବା କାମିନୀ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ
 ଯାହାକୁ ତୋହର ଇଚ୍ଛା କର ତାକୁ ଶ୍ରେୟ ।
 ପେଟେ ଭୋଗ ମୁହେଁ ଲାଜ କେବେହେଁ ନ କର
 ଶ୍ରେୟାବତ୍ତ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତରେ ଚିନ୍ତା କି ଆବର ।”
 ଏମନ୍ତ ବିରାଜ କର ଶ୍ରୀଦେବ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ପତ୍ନୀ ଅଙ୍ଗ ପୁଣିବାକୁ ସେମନ୍ତ ଉଦ୍ୟତ ।
 ଭଗ୍ନସ୍ବୟ ଭାବ ମନେ ଜାଗିଣ ତକ୍ଷଣ
 ଗଭୀର ସମାଧି ଜଳେ ଦେଲେ ନିମଗ୍ନ ।
 ଚିତ୍ତେ ହେଲ ଏ ପ୍ରକାର ଭାବ ବିହ୍ୱଳ
 କଟିଗଲ ସାରା ରାତି ନ ଆସିଲ ନେତା ।
 କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଦେବଦେଶ ନାମ ଉଚ୍ଚା
 ତେଜା ଆସିଲ କହୁ କଷ୍ଟେ ପରଦିନ ।

ଆପଣା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜାଣି ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 ପତ୍ନୀକୁ ଦେଲେ ସେ ଶିକ୍ଷା ସମୀପେ ବସାଇ ।
 ଗୁହ୍ୟ କର୍ମରୁ ଆରମ୍ଭ ବ୍ରହ୍ମ ପଦ ଲଭ
 ସର୍ବ ବସ୍ତୁରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ପଦ୍ମନାଭ ।
 ପତ୍ନୀକୁ କହଲେ ଦିନେ କରୁଣାସାଗର
 “ସୁଦମାୟ ଯଥା ମାୟା ସର୍ବ ଶିଶୁଙ୍କର,
 ପରମ ଆତ୍ମୀୟ ତଥା ଜଗତର ନାଥ
 ସେ ତାଙ୍କ ପାରଇ ତାର ପାଶେ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ମାନବ ମାନସ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରରେ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଧିକାର ଅଛି ତାଙ୍କଠାରେ ।
 ସର୍ବାନ୍ତ୍ରୀକରଣ ଦେଇ ସେ ତାଙ୍କୁ ତାନକ
 କୃତାର୍ଥ ହୁଅଇ ସେହୁ ଦର୍ଶନ ସେ ପାଇ ।
 ରୁଦ୍ଧେ ଯଦି ପ୍ରାଣ ଦେଇ ତାଙ୍କର ତାହାକୁ
 କୁଣ୍ଡିତ ନୋହୁବେ ସେହୁ ଦର୍ଶନ ଦେବାକୁ ।”
 ଦେବଭାବେ ପତି ପତ୍ନୀ ସଦା ମନୁ ଥାଇ
 କେମନ୍ତେ ଯାପିଲେ ନିଶା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
 କହଲେ ସାରଦାଦେଶ ଭକ୍ତଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ
 “ସେ ଦିବ୍ୟ ଭାବର ନଥା ଅତୁଳ ଜଗତେ ।
 ସେ ଅପୂର୍ବ ଭାବ ରାଜ୍ୟେ ଭ୍ରମନ୍ତା ମୋ ମନ
 କଥାରେ ତା ବୁଝାଇବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ।
 ଦେବସ୍ବୟ ଆନ୍ତ୍ର ସଦା ଭାବରେ ବିହ୍ୱଳ
 ଭାବାବେଶେ କେବେ କାନ୍ଦ, କେବେ ହାସ୍ୟ ରୋଲ ।
 କେତେବେଳେ କହୁ ନାନା ହୃଦ କଥାମାନ
 ଆଦେଶନ୍ତି କରବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟେ ତା ପାଳନ ।
 କେତେବେଳେ ମନ ପ୍ରାଣ ଲୀନ ସମାଧିରେ
 ସେ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଭୟ ଜାତ ମୋ ଚିତ୍ତରେ ।
 ରାତି ରାତି ବିଦିଯାଏ ଚିନ୍ତାରେ ଆକୁଳ
 ଭଗ୍ନଆର୍ତ୍ତ କେତେବେଳେ ହେବ ପ୍ରାଣନାଶ ।
 ଭାବର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଦିନେ ହୋଇଲ ଏପରି
 ସମାଧିରେ ମନୁ ଥାଇ ସାରା ବିଭୀଷଣ,
 ସମାଧି ଭଜିଲ ନାହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲି ଫଳ ନୋହୁଲ ସେଥିରେ ।
 ଉପାୟ ନ ଦେଖି ରୁଦ୍ଧ ହଜିଲ ମୋ ଦର
 କାତରେ ଭାଜନ ପାଶେ ପେଶିଲି ଦେବ ।
 ହୃଦ ଆସି ହରିନାମ କଲ କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ
 କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ତେବେ ଚେତା ସେ ଲଭିଲେ ।

ସମାଧି ଦେଖିଣ ମୋର ଚିତ୍ତେ ଭୟ ନାଚ
ପ୍ରଭୁ ପ୍ରାଣନାଥ ତାହା ହୋଇ ଅବଗତ,
କେଉଁ ଦେବ ନାମ କଲେ କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ
ସହଜେ ଆସିବ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କଠାରେ
ତନ୍ମ ତନ୍ମ କରିଣ ତା ଶିଖାଇଲେ ମୋତେ
ତଦବତ ଆଚରଣ ମୁହିଁ ସେହୁମତେ ।
ଦେବଦେବୀ ନାମ କଣ୍ଠେ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରରେ
ସମାଧି ଭାବେ ରେତା ଆସଇ ଶରଣେ ।
ଭାବବେଶେ କେତେବେଳେ ସମାଧି ହୋଇବ
ଜାଣି ନ ପାରିଲେ ତାହା କ୍ରମେ ଗାନ୍ଧି ହେବ ।
ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ଚିତ୍ତ ହୋଇଣ ମହିତ
ସାରା ରାତି ଶଯ୍ୟା ପାଶେ ଥାଏ ମୁଁ ଜାଗତ ।
ଚେତା ଥିଲବେଳେ ନାଥ ସଦୟ ହୋଇଣ
ନାନା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା କରନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ।
କେମନ୍ତେ ବଳିତା ରଖି ପ୍ରାପ୍ତ ଜାଲବ
ଗୃହ କର୍ମମାନ କି ଭାବରେ ଆଚରଣ ।
କିଏ କିପରି ମନୁଷ୍ୟ ସୁଭବ କେହନ
କାହା ସଙ୍ଗେ କି ପ୍ରକାର ବେଶର ବିଧାନ ।
ଅନ୍ୟ ଗୃହେ ଗଲେ ସେହୁ ପରିବାର ପ୍ରତି
କି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, କାହା ସଙ୍ଗେ ବେଶର କର୍ମିତ ।
ଭଜନ ଜାଣିବ ପୁଣି ବହୁଙ୍କର ଧ୍ୟାନ
କେବେଶେ ତା ଆଚରଣେ ମନସ୍ଥାମ ପୁଣି ।
ଆଦର ସମାଧି ଲଭି ପ୍ରାଣୀ ଏ ଧରଣେ
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଲଭି ତରସାନ୍ତି କି ପ୍ରକାରେ ।
ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟମାନ ତନ୍ମ ତନ୍ମ କରି
ପାଶେ ରଖି ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଦେବ ନରହର ।
ପତି ପତ୍ନୀ ମଧ୍ୟ କିବା ପବିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ
ନିଜେ ସାଧୁ ଦେଖାଇଲେ ଆପଣେ ଗୋବିନ୍ଦ ।
ଆରେ ମୁହଁ ମନ ! ଏବେ ହେଉ ଦେଖ ଅରେ
କିପରି ବେଶର ତୋର ପତ୍ନୀ ସହୃଦରେ ।
କାହିଁ ସେ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରେମ, ହୃଦ ଶିକ୍ଷା ଦାନ
କାହିଁ ନାସ୍ତି ପ୍ରତି ଭକ୍ତି, ନାସ୍ତି ଜାତି ମାନ ।
ନିରତେ କାମକଟାକ୍ଷ କରି ତାଙ୍କ ପ୍ରତି
କନକ କରିବା ଯନ୍ତ୍ରେ କଲୁ ପରଶଦ ।
ହବ୍ୟ ନେତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ କର ରୁ ଦର୍ଶନ
ଦେବଦେବୀ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ କେତେ ସହୃଦେ କଷଣ ।

ମାନବ କଲ୍ୟାଣ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼ ଭାବେ ଧରି
ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସିଲେ ଦେବୀ ସଙ୍ଗେ ନରହର ।
ବିବାହ ବନ୍ଧନେ କିସ ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ନିଜେ ସାଧୁ ଧରାଧାମେ ସ୍ଥାପିଲେ ଆଦର୍ଶ ।
ସେ ଆଦର୍ଶେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଆରେ ବାସ୍ତା ମନ !
କାର୍ଯ୍ୟେ ପରିଣତ ପାଇଁ ହୁଅ ଯନ୍ତ୍ରବାନ ।
“ସୁପାର୍ଥେ ହିଂସାରେ ଭୀଷା” ଶାସ୍ତ୍ର ବଖାଣଇ
ନ ଜାଣିଲୁ ଏ ବାକ୍ୟର ମର୍ମ କି ଅଟଇ ।
ଶାସ୍ତ୍ରର ଦୋହାଦ ଦେଇ ନାମ ମେଣ୍ଟାଇଲୁ
ଦୁଃଖ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ମନ୍ଥା ପଶୁପୁଣି ନଲୁ ।
ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ ନହୁଛିନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମେ
“ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ବା ପୁତ୍ର ପ୍ରାନ୍ତାନ ଜନମେ
ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁହେଁ ଭାବ ଭାବଣୀ ସମାନ
ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ସ୍ଥାପିବେ ତାଙ୍କର ଜାନନ ।”
ପାଶୋଇଣ ଆରେ ମନ ! ଆର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ
ଆପଣାକୁ କଲୁ ସିନା ଏବେ ଶୂନ୍ୟାୟ ।
ତୋ ଦୁଃଖେ କାତର ହୋଇ ଯୁଗ-ଅବତାର
ଦଶଦ୍ୱ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୃହେ ଯେନିଲେ ଶରୀର ।
ଅଗତ ଗୋରବ ଯଦି ବାସନା ତୋ ଚିତ୍ତେ
ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଚର ନରତେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷିଣ ସଦୃଶ ଧ୍ୟାନ
ସାଣ୍ଟିଲୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଇନ୍ଦ୍ରଦାନବନାଶ ।
ଯୁଗ-ଅବତାର ଦାଣି ଅବହେଳା କଲେ
ଜାତିର ବିନାଶ ହୁଏ ଦେଖ କାଳେ କାଳେ ।
ଅଭୀଷେଷ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ଆରେ ମନ !
ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତିର ମହାତ୍ମ୍ୟେ କେତେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ।
ପାଦ ସେବା କରୁ କରୁ ପତ୍ନୀ ଦନକରେ
ପତିଙ୍କୁ ପୂଜିଲେ ପଶୁ ଅତି ମୃଦୁ ସ୍ୱରେ ।
“ରୁଦ୍ଧେ ମୋତେ କି ଚକ୍ଷୁରେ କରୁଛ ଦର୍ଶନ”
ଉଦ୍ଧରେ ଭାସିଲେ ଧୀରେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
“ମନ୍ଦିରେ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥା ବିରାଜିତା” ଶକ୍ତି
ଏ ଦେହ ପିଣ୍ଡର ସେହୁ କାରଣ ଅଟନ୍ତି ।
ଜନ୍ମଦାୟୀ ରୂପେ ସେହୁ ଶକ୍ତି ନହୁବତେ
ଚରଣ ସେବନ୍ତି ସେହୁ ମୋର ସନ୍ନିହୃତେ ।
ସାକ୍ଷାତ୍ ଆନନ୍ଦମୟୀ ଦେବୀ ସ୍ୱରୂପରେ
ରୁମୁକ୍ତ ଦେଖି ମୁହିଁ ନିରତେ ଅନ୍ତରେ ।”

କେବଳ ଏ ମୁହଁ କଥା ନ ଭଲ ରୁ ମନ !
 କଥା ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଆଚରଣ ।
 ଭକ୍ତ ସହ ସେ ଆଶ୍ୟାନ ଅବଧାନ କର
 ଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ପଟାନ୍ତର ଯାର ।
 ବାରଣତ ଅଣୀ ସାଲ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଅର୍ଚ୍ଚନତ
 ଅମାବାସ୍ୟା ତଥ୍ୟ ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସମାଗତ
 ଫଳଦ୍ଵାରଣୀ କୁମାରୀ ପୁଜା ଆଜନ୍ତନ
 ମନ୍ଦିରେ ବିଶେଷ ପୁଜା ତେଣୁ ଆୟୋଜନ ।
 କେନାଣି କି ମନେ ଭାବ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵସାହି
 ଯୋଗାତ କରନ୍ତି ପୁଣି ଗୃହେ ପୂଜା ପାଇଁ ।
 ସେ ନିମନ୍ତେ ଯାହା କିଛି ଲେଖା ତାହାଙ୍କର
 ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ଯଥାବିଧି କଲେ ଏକତର ।
 ଆକ୍ରମଣ * ଆଦି ଦିଆହେଲୁ ଯଥାସ୍ଥାନେ
 ପୁଜାରମ୍ଭ ହେବ ଶୁଭକ୍ଷଣ ଆଗମନେ ।
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅସ୍ତ୍ରାଚଳେ ଗଲେ ଦିନମଣି
 ତମିରେ ଆଛନ୍ଦୁ ଅମାବାସ୍ୟାର ଚରଣ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଆଜ୍ଞାମତେ ଶ୍ରୀସାରଦା ମାତା
 ଯଥାକାଳେ ପୂଜାସ୍ଥଳେ ହେଲେ ଉପମତା ।
 ଦେବୀ ପାଶେ ପୂର୍ବମୁଖେ ବସିଲେ ଗୋସାଇଁ
 ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣେ ପତ୍ନୀ ଉତ୍ତରାସ୍ୟା ହୋଇ ।
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କଳସୀର ମନ୍ତ୍ରପୁତ୍ର ଜଳେ
 ଯଥାବିଧି ଶ୍ରୀମାତାଙ୍କୁ ଅଭିଷିକ୍ତା କଲେ ।
 ଅତଃପର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ପୁଜାସ୍ଥଳେ ଭବାନୀଙ୍କୁ କଲେ ଆବାହନ ।
 “ଦେବୀ ଭଗବତୀ ସର୍ବଶକ୍ତି ଅଧିଶକ୍ତି
 ଜଗତଜନନୀ ମାତଃ ହିଂସାର ସୁନ୍ଦରୀ !
 କୃପାଦୃଷ୍ଟିପାତ ଅରେ କଣିଶ ମୋଠାର
 ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ ମୋର ସର୍ବସିଦ୍ଧି ଦ୍ଵାର ।
 ସ୍ଵାଙ୍କର ଶରଣ ମନ କରାଇଣ ପୁତ୍ର
 ଦୟାକହ ସ୍ଵାଙ୍କଠାରେ ହୋଇ ଆବିର୍ଭୂତ ।
 ଏସନେ ସ୍ଵାଙ୍କର ଦେହେ ବିରଜି ଆପଣ
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ କରନ୍ତୁ ସର୍ବ ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ ।”
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ସାରଦାଦେବୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ
 ମନ୍ତ୍ରନାସ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଯଥା ନିୟମରେ ।
 ଷୋଡ଼ଶୋପରାରେ ପୁଜା କରି ଦେବୀଜ୍ଞାନେ

ଭୋଗ ମଧ୍ୟ ନିବେଦନେ ଭକ୍ତସୁକ୍ତ ମନେ ।
 କସ୍ତୁରୀ ନିବେଦିତ ଭୋଗରୁ ଆଶିଷ
 ସ୍ଵହସ୍ତରେ ଦେବୀ ମୁଖେ କଲେକ ପ୍ରଦାନ ।
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ଦେବୀଙ୍କ ଆସନେ ବସି ଏଣେ ସମାଧିସ୍ଥା ।
 ଅର୍ଚ୍ଚବାହ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଜେ
 ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ସମାଧି ନିଜେ ।
 ଅପୁରୁଷ ଦୃଶ୍ୟ ମନ ! ଦେଖ ରେ ନେତ୍ରରେ
 ପୁଣ୍ୟ ପୁଜକ ଉଭୟେ ମନ୍ତ୍ର ସମାଧିରେ ।
 ପୂର୍ବଭାବେ ଆତ୍ମା ସହ ଆତ୍ମାର ମିଳନ
 ଦିବ୍ୟାନନ୍ଦ ଭୁକ୍ତିଲେଖ ଏକ ହୋଇ ପୁଣି ।
 ଏ ଭାବେ କସ୍ତୁରୀକାଳ ହୋଇଲୁ ଅଗତ
 ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରହର ରାତି କ୍ରମେ ହେଲୁ ଗତ ।
 ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଫେରିବାର ସେ ସବୁ ଲକ୍ଷଣ
 ଅତଃପର ସେ ସକଳ ଅଙ୍ଗେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ।
 ଅର୍ଚ୍ଚ ବାହ୍ୟାବସ୍ଥା ପ୍ରଭୁ ଲଭିଲେ ଯେମନ୍ତ
 ଆତ୍ମନିବେଦନ କଲେ ଦେବୀ ପଦପ୍ରାନ୍ତ ।
 ତଦନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଯେତେ ସାଧନର ଫଳ
 ଜପମାଳା ଆଦି କରି ଯା କିଛି ସମ୍ଭବ ।
 ଦେବୀଙ୍କର ପାଦପଦ୍ମେ ତାହା ସମର୍ପଣ
 ଭକ୍ତସହ ପ୍ରଣମିଲେ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ।
 “ମଙ୍ଗଳରୂପିଣୀ ମାତଃ ମଙ୍ଗଳଦାୟିନୀ !
 ହେ ଦେବୀ ! ସରବ କର୍ମ ନିଷ୍ଠାନାଶିଣୀ ।
 ହେ ଶରଣଦାୟୀ ଶିବ-ସୋହାଗିନି ଗୌର
 ନମସ୍କାର କରଇଁ ମୁଁ ଚରଣେ ତୁମ୍ଭର ।”
 ମୂର୍ତ୍ତିମଣି ବିଦ୍ୟାରୂପୀ ପତ୍ନୀ ଦେହାଶ୍ରୟେ
 ଭଣିଷ୍ଠସ୍ଵ ଉପାସନା କରି ଦେବରାଜେ,
 ସାଧନ ଭଜନ ପୁଣ୍ୟ କଲେ ଆପଣାର
 ଦେବତ୍ଵରେ ଗଢ଼ିଲେକ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ।
 ଏମନ୍ତେ ଦେବତ୍ଵ ଲାଭି ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ହୃତ ସାଧନେ ଅର୍ପିଲେ ଦକ୍ଷତା ।
 ବହୁ ପ୍ରାଣୀ ତାଙ୍କଠାରୁ ହୃତ କଥା ଶୁଣି
 ଅବହେଳେ ତଣିଗଲେ ଭବ-ତରଙ୍ଗଣୀ ।
 ଧିବ ଏ ଜୀବନ ମୋର ମୁହଁ ମୂଢ଼ ଏତେ
 ନ ମାରିଲି କୃପାକଣ ପାଇ ସନ୍ନିହତେ ।

ଆସିଥିଲେ ଦେଶା ଯେବେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଦର୍ଶନେ
ବଡ଼ଦାଣ୍ଡେ ଥିଲେ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀର ସଦନେ ।
ସବାଦ ପ୍ରାପତି ମାତେ ତହିଁ ଧାଇଁଯାଇ
କୃତାର୍ଥ ମଣିଲି ମୁହିଁ ପଦ-ରକ ପାଇ ।
ରୂପର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ କବା କରିବ ବର୍ଣ୍ଣନ
ବସୁନ୍ଧା ହେଲେହେଁ କୋମଳତା ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।
ଧୀର ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୂରତି ଭାବେ ବିଗଳିତା
ଭାବରାଜ୍ୟେ ବିଚରଣ ଭାବପୁର୍ଣ୍ଣ କଥା ।
ବେନନରେ ପୁଣୋଭିତ ପୁବର୍ଣ୍ଣ ବଳୟ
ତାଙ୍କ ପତି ଚରଣାଶା ଦିଏ ପରିଚୟ ।
ଦର୍ଶନ ମାତକେ ଚିତ୍ତେ ମାତୃଭାବ କାତ
ପ୍ରତି ବାକ୍ୟରେ ଶରଇ ଯେହ୍ନେ କି ଅମୃତ ।
ପ୍ରବେଶ ମାତକେ ଦେଶା କରିଲେ ଯେ ପ୍ରଶ୍ନ

ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ଆଦି 'ଛନ୍ଦ୍ର କେତେ ଜଣ ।
ପୁତ୍ର କନ୍ୟା କହୁ ମାତ୍ର ନାହିଁ ଯେ ମୋହର
ତାହା ଶୁଣି ଆଦେଶଲେ ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରା କର ।
ଧାରଣା ନ କର ପାଶ କଥାର ମରମ
ହେଲାରେ ଯାପିଲି ମୁହିଁ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଜୀବନ ।
ଶ୍ରୀପଦ ପଙ୍କଜେ ମୁଡ଼ି କରଇ ମିନତି
କରୁଣା କଟାକ୍ଷ ଦଥ ଥରେ ମୁଡ଼ି ପଡ଼ି ।
ଯେତେଦିନ ଜୀବ ଥିବ ଏ ଦେହ ପିତ୍ତରେ
ମୋ ରସନା ରଟି, ବନ୍ଧୁ ନାମ ନିରନ୍ତରେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଅମୀୟ ପୁଣିତ
ଶ୍ରବଣ ଜାଣିନେ ଯମ-ଭୀତି ଦୂରଭୂତ ।
ବେଳ ଆଉ ଆଉ ମନ ! ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀଚରଣ
ଏଡ଼ିବାକୁ ଗୁଡ଼ି ଯଦି ଯମ-ନିର୍ଦ୍ଦୀତନ ।

ଦ୍ଵାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭାବାବେଶେ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଦର୍ଶନଲଭ ଓ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳତା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛାନଳତରୁ
ଅନାଦି କାରଣ ବନ୍ଧୁ ଜଗନ୍ନ-ଗୁରୁ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ପତିତପାବନ ହରି ପ୍ରଭୁ ସନାତନ ।
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ-ଚରିତ ଶ୍ରବଣ ମଜଲ
ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ଚିତ୍ତ ହୁଅଇ ନିର୍ମଳ ।
ଏମନ୍ତେ ବିମଳ ସଜ୍ଜ ହୁଏ ଯାର ଚିତ୍ତ
ବିଭୁଙ୍କର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ତହିଁ ପ୍ରତିଭାତ ।
ସାଧନ ଭଜନ ଶେଷ କରି ଦେବରାୟ
ଭବାବିଷ୍ଣୁ ରହଲେନ ସରବ ସମୟ ।
ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶର ଇଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ
ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଚିତ୍ତ ସମାକୃଷ୍ଟ
କେପନେ ପାଇଲେ ତାଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସେହି ଅଭୁତ ଘଟନ ।
ମଥୁରାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଆଚେନ ଭକତ
ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ଏବେ ସତ୍ତ୍ଵ ସନ୍ନିହତ ।
ଶମ୍ଭୁଚରଣ ମଣ୍ଡି କି ନାମ ଯେ ତାଙ୍କର
ଧନରେ କୁବେର ପ୍ରାୟ ହୃଦୟ ଉଦାର ।
ଦାନେ ସଦା ମୁକ୍ତହସ୍ତ, ଖ୍ୟାତି ସେଥିପାଇଁ

କେତେ ଦାନ ହୁଏ ନିଜ୍ୟ କଳି ନ ହୁଅଇ ।
ଚିତ୍ତେ ତାଙ୍କ ଅନୁରକ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ପ୍ରତି
ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜାରେ ସେ ହେବୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳ ଅତି ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅକପଟ ଭକତି ଦେଖିଣ
ତାଙ୍କଠି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲ ଶମ୍ଭୁଙ୍କର ମନ ।
ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ କରି ଆତଯାତ
ଗୁଡ଼ି ବ୍ରହ୍ମଚରୁ ଶୁଣି ହେଲେ ଆପ୍ୟାୟିତ ।
ପରସ୍ପରେ ପ୍ରୀତି ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଣ ଚମଣ
ଭକ୍ତି ତୋରେ ଶମ୍ଭୁ ବନ୍ଧା ଦେବରାଜ ପାଶ ।
ଗୁରୁ ପଦେ ବସି ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ନିମିତ୍ତ
'ଗୁରୁଜୀ' 'ଗୁରୁଜୀ' ବୋଲି ଡାକିଲେ ନିରତ ।
ଏହା ଶୁଣି ଦେବରାୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋପାଇଁ
ଚରନ୍ତ ଭାବେ ବୋଇଲେ ଉଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇ ।
'ଏ ଜଗତେ ଗୁରୁ କେହି ନୁହନ୍ତି କାହାର
ଏକମାତ୍ର ଗୁରୁ ସେହି ପ୍ରଭୁ ପରାପୁର ।
'ଗୁରୁଜୀ' 'ଗୁରୁଜୀ' ବୋଲି କଥା ତାଙ୍କ ମୋତେ
ବିଶ୍ଵଗୁରୁଙ୍କୁ ଅମାନ୍ୟ କରୁଅଛ ଏଥେ ।
ଯେତେ କହିଲେ ହିଁ ଶମ୍ଭୁ କହୁ ନ ଶୁଣିଲେ
'ଗୁରୁଜୀ' 'ଗୁରୁଜୀ' ଡାକ କେତେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ।

ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କେ ପ୍ରାଣୀ ଦବ୍ୟାଲୋକ ପାନ୍ତି
 ତାଙ୍କ ବିନ୍ଦୁ ଆଉ କେ ବା ଭବେ ଗୁରୁ 'ଛନ୍ତି ।
 ପ୍ରାଣ ମନ ତାଳିଦେଇ ଗୁରୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ
 ମନେ ମନେ ପୂଜା କଲେ ହୃଦୟ ମନ୍ଦିରେ ।
 ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ
 ପୁରଣ କରନ୍ତି ତାହା ଭକତ ମଞ୍ଜିକ ।
 ଯଥା ପତି ତାହାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସେହିପରି
 ଭକତରେ କେହି ଉଠା ନୁହନ୍ତି କାହାରି ।
 ସାକ୍ଷାତ ଦେବତା ଜ୍ଞାନ ଦୃଢ଼େ ଧରି ଚିତ୍ତେ
 ସେବନ୍ତି ଭକତି ସହ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନିରତେ ।
 ମାନବୀ ନୁହନ୍ତି ଦେବୀ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ମାତା
 ଏମନ୍ତ ଭଳିନ୍ତି ସଦା ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ବନ୍ଦିତା ।
 ପରସ୍ପର ମଙ୍ଗଳବାରେ ଗୁହ୍ୟେ ଦେନିଯାଇ
 ସାକ୍ଷାତ ମଙ୍ଗଳା ଜ୍ଞାନେ ଆରାଧନ୍ତି ତହିଁ ।
 ଶାଶୁଙ୍କ ସମୀପେ ଦେବୀ ଆଇ ନହୁବତେ
 ସ୍ଥାନାଭାବ ହେତୁ କଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜୁଛନ୍ତି କେତେ ।
 ଏପରି ବିଚାର ମନେ ଭକତ ମଞ୍ଜିକ
 ହୃଦୟ କଲେ ଜାଗା ଖଣ୍ଡେ ମନ୍ଦିରର ପାଖ ।
 ପୁଷ୍ପଗନ୍ଧ ଗୁହ୍ୟ ତହିଁ କରଣ ନିର୍ମାଣ
 ସାରଦା ଦେବୀଙ୍କୁ ଦେଲେ ରହିବା କାରଣ ।
 ଗୁହ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ସକାଶେ
 ନିୟୋଜିଲେ ନାରୀ ଜଣେ ପୁଣି ତାଙ୍କ ପାଶେ ।
 ବସବାସ କରି ଦେବୀ ଏ ନବ ଭବନେ
 ସୁବିଧା ପାଇଲେ ପତି ସେବିବା କାରଣେ ।
 ନାନାବିଧ ଚାନ୍ଦ୍ରାବ୍ୟ କରିଣ ରନ୍ଧନ
 ଆଶନ୍ତି ପତି ସମୀପେ ସ୍ବଦ୍ବସ୍ତେ ବେହେଣ ।
 ଦେବସ୍ବୟେ ଦିବାଭାଗେ ପତ୍ନୀପାଶେ ଯାଇ
 ହରନ୍ତି ତାଙ୍କର ମନ ହରିକଥା ଗାଇ ।
 ଏମନ୍ତେ ବରଷେକାଳ ଯାପି ନରହରି
 ଶୁଣ ଏବେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାଧୁଲେ କପରି ।
 ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ପ୍ରଗାଢ଼ ଭକ୍ତି କରିଣ ଦର୍ଶନ
 ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମାକୁଣ୍ଠ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ଭବନେ
 ତୋଷନ୍ତି ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ହରିଗୁଣଗାନେ ।
 ଦେବସ୍ବୟଙ୍କର ଭାବୋଚ୍ଛ୍ବାସ ନିରେଖିଣ

ଯାଶୁଙ୍କର କଥା ଶମ୍ଭୁ କଲେ ଉତ୍ତଥାପନ ।
 ତାଙ୍କର ଚରିତାମୃତ ଶୁଣିବା ସକାଶ
 ଦେବଗୁଳ ପ୍ରକାଶିଲେ ଆହୁତ ବିଶେଷ ।
 ବାଇବେଲ ପାଠ କରି ଶମ୍ଭୁ ନିତି ନିତି
 ଶୁଣାଇଲେ ଯାଶୁଙ୍କର ଲୀଳାମୃତ ଗୀତି ।
 ଏମନ୍ତେ ଶୁଣି ବିମଳ ଚରିତ କାହାଣୀ
 ସେ ଭାବେ ମଗନ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣମଣି ।
 ତାଙ୍କ ପ୍ରଗୁଣତ ଧର୍ମେ କି ସତ୍ୟ ନିହତ
 ପ୍ରବଳ ବାସନା ହେଲୁ କାଣିବା ନିର୍ମିତ ।
 କେମନ୍ତେ ପୁରୁଲ ଚିତ୍ତ ଆଶ ତାହାଙ୍କର
 ଜଗତେ ଅଭୁତ ଅଟେ ବିବୃତ୍ତି ତାହାର ।
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବର ଗ୍ରାମର ଅତି ନିକଟରେ
 ଯଦୁ ମଞ୍ଜିକଙ୍କ ଏକ ଉଦ୍ୟାନ ସେଠାରେ ।
 ନାନା ସରଞ୍ଜାମେ ପୁର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ୟାନଭବନ
 କାହ୍ନେ ସୁସଜ୍ଜିତ ବହୁ ରମ୍ୟ ଚିତ୍ରମାନ ।
 ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଥିଲୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଯାଶୁଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର
 ବାଲ ଗୋପାଳ ମୂରତି ଡୋକ ଡେ ମେଘାଙ୍କର * ।
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ସୁଦୃଢ଼ ଭକତ
 ଆଜ୍ଞା କରିଥିଲେ ଯଦୁ କର୍ମସ୍ବରା ପ୍ରତି ।
 ଯେନାଲେ ଆସିବେ ପ୍ରଭୁ ଉଦ୍ୟାନ ଭବନେ
 ଘର ଖୋଲିଦେବ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ରାମ କାରଣେ ।
 ଦିନକରେ ଦେବସ୍ବୟ ବସିଣ ସେ ଘରେ
 ଛବିମାନ ଦେଖୁଥିଲେ ଜନ୍ମସ୍ବ ଭାବରେ ।
 ଯାଶୁଙ୍କ ଅଭୁତ ଲୀଳା ହୃଦୟେ ପୁମରି
 କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟେ ଭାବାବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 ଗୁହ୍ୟ ଗୁହ୍ୟ ଯାଶୁଙ୍କର ସେହି ଛବି ଖଣ୍ଡ
 ଜୀବନ୍ତ ଜ୍ୟୋତିଃ ଆକାର ଧରିଲୁ ତଦନ୍ତ ।
 ଚରୁଦିଗ ପୁର୍ଣ୍ଣ କରି ସେ ଜ୍ୟୋତିଃସ୍ବରେ
 ତକ୍ଷଣେ ବିଲ୍ଲିନ ହେଲୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦେହରେ ।
 ସେ ଜ୍ୟୋତିଃସ୍ବରୀ ହୃଦୟେ ପ୍ରବେଶି ମାତ୍ରକେ
 ଭାବର ପ୍ରବାହ ଗଲୁ ବଦଳି କ୍ଷଣକେ ।
 ହିନ୍ଦୁସ୍ବାଦି ଭାବ ଦୂର ହୋଇ ଏକାବେଳେ
 ବିରାଜିଲୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାନୁ ଭାବ ତାହା ପ୍ରଳେ ।
 ହିନ୍ଦୁ ଦେବଦେବୀ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ବା ଭକତି
 ଦୂରେ ଯାଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଧର୍ମେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଲୁ ଅତି ।

* ମେଘା ଯାଶୁଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜନନୀ

ଶ୍ରୀକ୍ରିଷ୍ଣାନ ଭାବେ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ପରପୂର୍ଣ୍ଣ
 ଚକ୍ରେ ହୋଇଲ ଏକ ଅଭୂତ ଦର୍ଶନ ।
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀକ୍ଷ୍ମ-ପ୍ରାର୍ଥନା ମନ୍ଦିରେ
 ଅନୁଗ୍ରହେ ଉପବିଷ୍ଟ ପାଦୋପ ନିକରେ ।
 ଧୂପଦୀପ ଆଦି ଜାଲ ଯୀଶୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ
 ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ତର ସହୃଦେ ।
 ଅତଃପର ସେହୁସ୍ଥାନ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼େ ଧରି
 ଲେଉଟି ଅଇଲେ ଗୃହେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 ଉଦାହରଣ ଏକାକରେ ହୃଦୟ ମନ୍ଦିତ
 ଆରାଧ୍ୟା ଦେବାଙ୍କ କଥା ହୋଇଲେ ବିସ୍ମୃତ ।
 ଏହି ଭାବ-ପ୍ରବାହଟି ଉନିଦିନଯାଏ
 ସମ୍ୟକେ ବିରାଜ କଲ ତାଙ୍କର ହୃଦୟେ ।
 ଜଗତ ସ୍ବଭାବେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାପାତ୍ରରେ
 ଭ୍ରମୁଥିଲେ ଯଦା ପଞ୍ଚବତୀ ନିକଟରେ ।
 ଦେଖିଲେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ପ୍ରବର
 ପ୍ରଶାନ୍ତ ହୃଦୟେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗ୍ରସର ।
 ମନୋରମ ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ଆକୃତି
 ଦରଶନେ ମନେ ହେଲ ବିଦେଶୀ ବିନାଦି ।
 ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳେ ବେନି ବିଶ୍ରାନ୍ତ ଲୋଚନ
 ଅପୂର୍ବ ହୌଦର୍ଶି ଶିଶୁ କରଇ ବର୍ଜନ ।
 ଅଳ୍ପକେ ହେଲେହେଁ ଚେପା ନାସିକା ତାଙ୍କର
 ମୁଖଶ୍ରୀ ନ କରେ ହ୍ରାସ କିହତ ମାତର ।
 ହୌମ୍ୟ ଦରଶନ ସେହି ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳ
 ଅଲୌକିକ ଦେବଭାବେ ଧୃଷ୍ଟେ ତଳ ତଳ ।
 ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ପ୍ରଭୁ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଣ
 କିଏ ଅଟେ ଏ ପୁରୁଷ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମଗନ ।
 ଦବ୍ୟଦେହୀ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଅଗ୍ରସର ଯେତେ
 ଦେବରାୟେ ଅଧିକରେ ବିହ୍ୱଳ ଯେ ତେତେ ।
 ସହସା ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ହୃଦୟ କମରେ
 କିଏ ଯେନ୍ତେ କହିଦେଲ ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ବରେ ।
 ଭଗ୍ନରାଜତାର ଏହି ପଦ୍ମ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ
 ପ୍ରେମର ସାକାର ମୂର୍ତ୍ତି ଯୋଗିନୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟରେ ହୋଇଣ କାତର
 ସହୃଦେ ଯେ କେତେ କଷ୍ଟ ନୁହେଁ କହିବାର ।
 ଭବସାଗରୁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
 ହୃଦୟ ରୂପେ ଦେଲେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଚିତ୍ତେ ।

ଅଜ୍ଞାନ ମାନବ ଯେତେ ନିର୍ଦ୍ଦୀକନ ଦେଲେ
 ପ୍ରଶାନ୍ତ ହୃଦୟେ ଦେବ ସେ ସବୁ ସହୃଦେ ।
 ଶେଷ ହେଉ ନ ହେଉଣୁ ଏ ଦୈବୀ ବଚନ
 ସେ ଦେବପୁରୁଷ ତାଙ୍କ ପାଶେ ଆବିର୍ଭାବ,
 ବାହୁଧାର ପ୍ରସାରିଣ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି
 ଲୀନ ହେଲେ ସେହୁକ୍ଷଣି ଶରୀରେ ତାଙ୍କର ।
 ଚକ୍ରେ ଶ୍ରୀଦେବରାୟ ଭଜାବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ
 ଭୂତଲେ ପତିତ ହେଲେ ଚେତନା ହରାଇ ।
 ସରୁଣ ବିରାଟ ବ୍ରହ୍ମେ ଲୀନ ହୋଇ ମନ
 ଦବ୍ୟାନନ୍ଦ ରସାସାଦ କଲେ କରୁଣଣ ।
 ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଧର୍ମ ଯେତେ ଏ ମହାରେ
 ଏ ପ୍ରକାରେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କଲେ ସବୁଥିରେ ।
 ବୌଦ୍ଧଧର୍ମମତେ କେଉଁ ସାଧନ ଭଜନ
 ନ କଲେହେଁ ଦେବରାଜ କରୁଣାମଧାନ ।
 ବୃକ୍ତଦେବ ଅଟନ୍ତି ଯେ ଭଗ୍ନରାଜତାର
 ଏ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ହୃଦୟେ ତାଙ୍କର ।
 ବୃକ୍ତଦେବ ଅବା ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଧର୍ମେ
 ପ୍ରବାହ ଭକ୍ତି କରନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଗୃହ୍ୟାମେ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ବଳରାମ ସୁଭଦ୍ରା ମୂର୍ତ୍ତିରେ
 ଅଦ୍ୟାପି ପ୍ରକଟ 'ଛନ୍ତି ସେହି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ।
 ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ତେଣୁ ଯେ କଲେ ଭକ୍ଷଣ
 ପବିତ୍ର ହୁଅଇ ତାର ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ମନ ।
 ବିଷୟ ବାସନା ମନୁଁ ହୋଇ ଦୃଢ଼ଭୂତ
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବ ଧର୍ମେ ହୁଅଇ ଜାଗ୍ରତ ।
 ବିଷୟୀ ମାନବେ କହୁଣଣ ପାଶେ ଥିଲେ
 ଗଙ୍ଗୋଦନ ନିରମାୟ ସେବନ୍ତି ସେ ଗଲେ ।
 ଯେ ଜ୍ଞାନମାର୍ଗ ଧନଟ ବୈଦିକ ଯୁଗରେ
 ତା ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ ବୁଦ୍ଧି ଧର୍ମରେ ।
 ଜାଣିଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଏହା ଯୋଗଦୃଷ୍ଟି ବଳେ
 ଏପରି ଭାବିଲେ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତ ସକଲେ ।
 ଜୈନ ଥଉଁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଧର୍ମସବର୍ତ୍ତକ
 ମହାବୀର, ଖର୍ବିଙ୍କର, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାନକ ।
 ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ତାଙ୍କ ସମାନ ଭକ୍ତ
 ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା କାହାପ୍ରତି ନ ଥିଲା କମଦ ।
 ନାନକଙ୍କଠାରୁ ଗୁରୁଗୋବିନ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ଶିଖମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଦଶଗୁରୁ ଖ୍ୟାତ

ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ କହନ୍ତି ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବତ୍ ଗୋପାୟ
 ଜନକ ଚାରିକ ସେବେ ଅବତାର ଥାଇ ।
 ମୁକ୍ତି ଲଭିବା ପୁରୁଷ ରାଜସି ଜନକ
 ପ୍ରାଣୀ-କଲ୍ୟାଣ ସାଧନେ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ।
 ଗୁରୁ ରୂପେ ଦଶଅବ ଜନମ ଲଭିଣ
 ଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ଶିଖ ଧର୍ମ କଲେ ସମ୍ଭାଷଣ ।
 ସକଳ ପ୍ରକାର ଧର୍ମେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରି
 ଯୋଗବଳେ ଜାଣିଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
 ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ଯେଉଁ ପରମ-ଭଗ୍ବନ
 ଶୁଦ୍ଧ-ବୁଦ୍ଧ-ମୁକ୍ତି ଅଟେ ସ୍ବଭବ ଯାଜନ ।
 ବିଶେଷାବତାର ସେହୁ ତାଙ୍କର ଅଟନ୍ତି
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ କାୟ ଧରିଛନ୍ତି ।
 ଭଗ୍ବନଙ୍କଠାରୁ ସେହୁ ସନ୍ତତ ଅଭିନ୍ନ
 ତେଣୁ ତାଙ୍କ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ସମାନ ।
 ସାଧନ ଭଜନ ସେହୁ ଆରଗିଲେ ଯେତେ
 ସେ ସକଳ କେବଳ ଯେ ବିଶ୍ବଜନ ହୃଦେ ।
 ଏ ନବ ଆଲୋକ ପାଇ ମାନବେ ଏ ଭବେ
 ଅବଲୀକ୍ଷମେ ଭବସିନ୍ଧୁ ଜଗନ୍ନିବେ ।
 ପ୍ରାଣୀ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ କର୍ମ ଯେତେ ଦିନ
 ଭଗବାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରୂପେ ଥିବ ଗଣ୍ୟ
 ତେତେଦିନ କଲେବର ଧରି ପୁନଃ ପୁନଃ
 ସୁରେ ସୁରେ ତା ସାଧନେ ହେବେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ।
 ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ
 ରାଜକର୍ମସ୍ବରୂପ ଯଥା ଧାଇଁଣ ଛାଡ଼ିବ,
 କଳହ ପରୁଷ ଦୁର୍ବ ମେଣ୍ଟାଇ ସେଠାରେ
 ପୁନଶ୍ଚ ଧ୍ୟାୟନ୍ତି ଶାନ୍ତି ସର୍ବତୋଭାବରେ ।
 ଧର୍ମ ରାଜ୍ୟ କଥା ମଧ୍ୟ ଅଟେ ସେହୁପରି
 ଏମନ୍ତ ଗୁପ୍ତିଲେ ପରୁ ଦେବ ନରହରି ।
 କଥାର କଥା ତ ଏହା ନୁହଇ କେବଳ
 କହୁଛନ୍ତି ମଧ୍ୟ ପୁନଃ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କାଳ ।
 ବାୟୁକୋଣେ ଆଉ ଦୁଇଶତ ବର୍ଷ ପରେ
 ନଲେବର ଧରିବେ ସେ ପୁନଶ୍ଚ ଧରାରେ ।
 ମୁକ୍ତି ଲଭି ନ ପାରିବେ ସେହୁ ତେତେବେଳେ
 ଅପେକ୍ଷା କରିବେ ବହୁ କାଳ ସେ ସକଳେ ।
 ଯୋଗାରୁହେ ହୋଇଣ ଯେ ଶ୍ରୀଦେବ ଆବର
 ଜାଣିଥିଲେ ଦିବ୍ୟୋପାନ ସମୟ ତାଙ୍କର ।

କହୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ନିଜ ପତ୍ନୀ ସନ୍ନିହୃତେ
 ଯେ କାଳେ ଖାଇବ ମୁହିଁ ଯାହା ତାହା ହାତେ ।
 କଳକତା ସହରରେ ରହିଣ ଆବର
 ଅନ୍ୟେ ଅଗ୍ରଭାଗ ଦେବ ଆପଣା ଚାନ୍ଦ୍ୟର
 ଅହାର କରିବ ପାୟସାନ୍ନ ହିଁ କେବଳ
 ନିକଟ ଜାଣିବ ତଦା ମୋର ଅନୁକାଳ ।
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ରାଜ୍ୟର ବି ଭବିଷ୍ୟ ଘଟଣା
 ଜାତ ଥିଲେ କେତେକ ଯେ ପ୍ରଭୁ ମହାମନ ।
 ସର୍ବ ଧର୍ମ ମତ ସାଧୁ ସିଦ୍ଧି ଲଭି ତହିଁ
 ଦୃଢ଼ଭାବେ ଜାଣିଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାସ୍ତ ।
 ନିରାଟ ସତ୍ୟ ଅଟଇ ସେହୁ ସବୁ ମତ
 “ଯେତେ ମତ, ତେତେ ବିଭିନ୍ନ ଲଭିବାର ପଥ ।”
 ଆବର ବିଷୟଟିଏ ଜାଣିଥିଲେ ଦେବ
 ଧର୍ମରାଜ୍ୟେ ମେଣ୍ଟାଇଲୁ ଯାହା ବୈରାଗ୍ୟ ।
 ବେଦ ଉପନିଷଦାଦି ବ୍ରହ୍ମମାନଙ୍କରେ
 ଦିନେଟି ପ୍ରଧାନ ମତ ସ୍ଥାପିତ ସଂସାରେ ।
 ପ୍ରକୃତରେ ଏଥିମଧ୍ୟେ କି ମର୍ମ୍ମ ନିହତ
 ନ ଜାଣିଣ ହେଲୁ ଭାର ବହୁ ରୂପ ଅର୍ଥ ।
 ଯେ ମତର ଅନୁଗାମୀ ଯେଉଁ ଭାଷ୍ୟକାର
 ଟାଣିଓଟାଣି ସେ ଭାବେ କଲେ ଅର୍ଥ ଭାର ।
 ଏମନ୍ତେ ଉପୁଜି ତହିଁ ନାନା ଜଟିଳତା
 ନଷ୍ଟକଲୁ ସମ୍ୟକରେ ଧର୍ମର ଏକତା ।
 ଫଳେ ଏକ ଆରେକକୁ ଦେଖି ବୈରାଗ୍ୟବେ
 ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଭିଆଇଲେ ତାହାର ପ୍ରଭାବେ ।
 ଦେବରାୟ ସବୁ ମତ ଆପଣେ ସାଧଣ
 ଧର୍ମରାଜ୍ୟେ ସାମ୍ୟଭାବ କଲେ ସମ୍ଭାଷଣ ।
 “ଦୁଇତ, ବିଶିଷ୍ଟାଦ୍ବୈତ ଅଥବା ଅଦ୍ବୈତ
 ବିରୋଧ ନୁହଇ କେହି କାହାର ସହୃଦ ।
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି ବା ମନର ଅବସ୍ଥା
 ବିଭିନ୍ନତା ହୋଇଅଛି ଏ ଦିନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
 ସାଧାରଣ ପ୍ରାଣୀ ସେହୁ ବିଷୟେ ଆସକ୍ତ
 ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଦ୍ବୈତ ଭାବ ଅଟେ ଧୂଳିପୁତ୍ର ।
 ଦ୍ବୈତଭାବେ ଆଶ୍ରୟନା ସାକାର ଭଗ୍ବନ
 ନାମ ସଂଜାତନ ଆଦି ପ୍ରଶସ୍ତ ତହିଁର ।
 ଆଉ ପାହାଚେ ଉଠିବ ଯାହାଙ୍କର ମନ
 ବିଶିଷ୍ଟାଦ୍ବୈତ ଭାବଟି ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଜାଣ ।

ମନ ବୁଦ୍ଧି ସାହାଯ୍ୟରେ ସାଧକ ସକଳ
ବିଭୁଙ୍କର ଲୀଳା ଦେଖିଥାନ୍ତି ସଦା ଭୋଳ ।
ବିଭୁ ଯଥା ନିତ୍ୟ, ତାଙ୍କ ଲୀଳା ବି ତଦ୍‌ବତ
ପୃଥକ ନୁହଇ କେହି କାହାଠାରୁ କିହିତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ଅଟନ୍ତି ଶ୍ୟାମ, ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ବି ନାମ
ଆବର ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ମଧ୍ୟ ତାହାଙ୍କର ଧାମ ।
ବାକ୍ୟ ମନ ଅନ୍ତଃମନି ଅଛଇ ଯେ ପଥ
ଅଦ୍ୱୈତ ପଥା ନାମରେ ତାହା ଅଭିହତ ।
ଜୀବ-ଜଗତ ଏଠାରେ ହୋଇ ଅନୁର୍ଜନ
ଉପଲବ୍ଧି ହୁଏ ସତ୍ତ୍ୱ ଚିତ୍ତାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ ।”
ଏଥିପୁର୍ବେ ଆସିଥିଲେ ଯେତେ ଅବତାର
ସାଧନ ସହାୟେ କେହି ଜୀବନେ ତାଙ୍କର ।
ଉପଲବ୍ଧ୍ୟ କରିଣ ଏ ମହାନ ତତ୍ତ୍ୱ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ ଭବେ ଏହାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ।
ଏ ଯୁଗରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ଠାକୁରେ
ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଭାବ ପ୍ରସ୍ତୁତଲେ ଜଗତରେ ।
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁଣେ ତାଙ୍କ କେତେ ଉଚ୍ଛ୍ଳାନ
ବିସ୍ତାର କରନ୍ତୁ ସ୍ଥିର ଏବେ ଗୁଣୀକନ ।
କର୍ମ ସମୂହେ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗ
ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣୀଙ୍କର କର୍ମ ଗ୍ରାସ ହୁଏ ତ୍ୟାଗ ।
ଶତଚେଷ୍ଟା ସହେ କର୍ମ କରି ନ ପାରନ୍ତି
କି ଅବା ଭାଣ୍ଡର ତାଙ୍କୁ କରି ନ ଦିଅନ୍ତି ।
ଗୁହସ୍ତ ବଧୂଏ ଯଥା ହେଲେ ଗର୍ଭବତୀ
କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ହ୍ରାସ ହୁଏ କର୍ମର ପ୍ରବୃତ୍ତି ।
ଅବଶେଷେ ଯେତେବେଳେ ଜନମଳ ପୁତ
ଗୁହକର୍ମ ଏକାନ୍ତେଲେ ହୁଅଇ ବର୍ଜିତ ।
ପୁତ ଦେନ ସୋହାଗରେ ସଦା ଗୁପ୍ତମାନ
ଆବର ଚନ୍ଦ୍ରା ମାନସେ ପାଏ ନାହିଁ ସ୍ଥାନ ।
ଇତର ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଆରୋକ ନିୟମ
ବିଭୁଠି ନିର୍ଭର ରଖି ଆଚରଣେ କର୍ମ ।
ଧର୍ମଲୋକ ଗୁହେ ଦାସଦାସୀ ସେ ପ୍ରକାରେ
ହସ୍ତେ କର୍ମ କରି ମନ ରଖିଥାନ୍ତି ସରେ ।
ପ୍ରାଣୀହତେ କହଲେକ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣାଧାର
କାର୍ଯ୍ୟ କର ମନ ରଖି ବିଭୁଙ୍କ ପୟର ।

କର୍ମ ଆଚରଣ ନିତ୍ୟ ସାଧର ଆୟୁଷେ
ବିଭୁଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟେ ନାମ ଜପିବ ନିରତେ ।
ଏ ଭାବେ କଲେକ ସଦା କର୍ମ ଆଚରଣ
କର୍ମଯୋଗର ସାଧନ ହୋଇବ ପୁରଣ ।
ବିବିଧ ସାଧନ କରି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟ
ଅବଗତ ହେଲେ ବହୁ ଭବିଷ୍ୟ ବିଷୟ ।
ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ଏବେ ଚିତ୍ତ କରି ସ୍ଥିର
ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଗୂଢ଼ କଥା ଦେବେ ଅନୋଚର ।
“ଯାହାଙ୍କର ଶେଷ ଜନ୍ମ ସେ ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ
ଯେପରି ହେଲେ ଏଠାକୁ ହେବ ଆସିନାକୁ ।”
ଆଉ ଯେଉଁ ଗୁପ୍ତାଛବିଃ ନିପିବାବସ୍ଥାର
ତାକୁ ଦେଖାଇଣ କହୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଠାକୁର ।
“ଏହା ଅତି ଉଚ୍ଚ ଯୋଗାବସ୍ଥାର ମୂରତି
କାଳେ ତାର ପୁରା ହେବ ଘରେ ଘରେ ନିତି ।”
ଏ କାଳେ ଶ୍ରୀ ଜଗଦମ୍ଭା ଜଣାଇଲେ ପୁଣି
“ତାଙ୍କର ବହୁତ ଭକ୍ତ ଜନମ ହେଲେଣି ।
ଯଥା ସମୟେ ସରବେ ତାହାଙ୍କୁ ଭେଟିଣ
ତାଙ୍କ ଉଦାର ମତକୁ କରିନେ ଗ୍ରହଣ ।
ଦୃଢ଼େ ଗଢ଼ିଣ ଗୋଟିଏ ନବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ
ପ୍ରସ୍ତୁତବେ ବିଶ୍ୱଜନେ ତାଙ୍କ ଭାବତୟ ।
ଧର୍ମ-ପିପାସୁ ମୁମୁକ୍ଷୁ ସାଣୀ ସେ ସକଳ
ସେ ମଧ୍ୟ ଭେଟିବେ ଆସି ହେବ ଯେବେ ବେଳ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ନିଃସୂତ କଥାମୃତ ପାନ କରି
ଅବହେଲେ ଯିନେ ସର୍ବେ ଭବସିନ୍ଧୁ ତର ।”
ଏମନ୍ତେ ଅଛଇ ତାଙ୍କ ଯେତେକ ଭକ୍ତ
ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଣ ଏବେ ଦୁଦୟ ମନ୍ତ୍ରିତ ।
କେବେ ସେ ଭକ୍ତତତ୍ତ୍ୱ ହେବେ ଏକମେଳ
ତାଙ୍କଠି ଅର୍ପିବେ ନିଜ ସାଧନର ଫଳ ।
ଶକତି ସମ୍ପାଦ କରି ସେମାନଙ୍କଠାରେ
ପ୍ରାଣୀହତ-କ୍ଷମ ତାଙ୍କୁ କରିବେ ମନ୍ତ୍ରରେ ।
ଏ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳତା ହେଲୁ ଯେ ସକାର
ଶ୍ରୀମୁଖ ନିଃସୂତ ବାଣୀ ଶୁଣି ତାହାଙ୍କର ।
“ଭକ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ଚିତ୍ତ ଯେମନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରିତ
କରି ନ ହୁଅଇ ତାର ଭାସୁଣୁ କିହିତ ।

ଦବାସ୍ତରେ ସେ ଭବକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
 ଶୁଣି ରଖିଥାଏ ନୋରେ ହୃଦୟ କନ୍ଦରେ ।
 ବିଷୟୀ ଲୋକଙ୍କ କଥା, ବିଷୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ
 ଶୁଣି ଶୁଣି ଯେତେବେଳେ ଆସଇ ବିରାଗ ।
 ବିକଳେ ଭଲଇଁ କେବେ ଆସିବେ ଭକତେ
 ଇଶ୍ଵରୀୟ କଥା କହି ତାଙ୍କର ପହଞ୍ଚେ ।
 ଏ ସନ୍ତପ୍ତ ପ୍ରାଣ ମୋର କରବି ଶୀତଳ
 ନିରତେ କହିବି କଥା ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ ।
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉପଲବ୍ଧି କରିଅଛୁ ଯାହା
 ମାନ୍ୟତା ଲାଭିବ ପ୍ରାଣେ କହି ତାଙ୍କୁ ତାହା ।
 କାହାକୁ କହିବି କିଏ ଦେବି କିବା ପୁଣ୍ୟ
 ନିରନ୍ତର ଭକ୍ତୁଆଁ ଏହି କଥାମାନ ।
 ହୃଦୟର ବ୍ୟାକୁଳତା ଚମେ ବୁଝି ପାଇ
 ଦବା ଅବସାନେ ମୋତେ ଅସ୍ଥିର କରଇ ।
 ପର୍ୟାପନ୍ନ ପାଇଁ ଯେବେ ବାଳକ ବାଳିଣୀ
 ହୃଦୟେ ବଢ଼ଇ ମୋର ଅଧିକ ଉଦ୍ଘୋଷ ।
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦିନଟିଏ ହୋଇଲୁ ଅଗତ
 ନ ପାଇଲି ଆଜି ମୁହଁ କାହାରି ସାକ୍ଷାତ ।
 ହୃଦ ଆବେଗରେ ଚଢ଼ି ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ଗୁଡ଼େ
 କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତାଙ୍କେ ତାଙ୍କୁ ବଳ ପାଏ ଯେତେ ।
 କିଏ ଅଛୁ କାହିଁ ଭୁଲୁ ଆସି ହୃଦ କଣ
 ଭୁଲୁକୁ ନ ଦେଖି ପ୍ରାଣ ବିକଳ ମୋହର ।”
 ନିନ୍ଦନ ଧ୍ବନିରେ ହୁଏ ଆକାଶ ପୁଷ୍କତ
 କହି ନ ହୁଅଇ କେତେ କାନ୍ଦିଲି ଏମନ୍ତ ।

କି ପ୍ରକାର ବ୍ୟାକୁଳତା ହେଲା ଅନୁଭୂତ
 ଭୁଲନାରେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦ୍‌ପତି ।
 ପୁଣ୍ୟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଜନନୀ ଅନ୍ତରେ
 ଯେ ପ୍ରକାର ବ୍ୟାକୁଳତା ହୁଷ୍ଟ ଚରାରେ ।
 ପ୍ରେମିକ-ପ୍ରେମିକା ଦୁହେଁ ମିଳନ ନିମିତ୍ତ
 ପ୍ରବଳ ଆକାଂକ୍ଷା ଯଥା ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଜାତ ।
 ଏ ସମସ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳତା ତାର ଭୁଲନାରେ
 ଅତି ସ୍ଵାମୀନ୍ୟ ବୋଲିଣ ହୁଅଇ ମନରେ ।
 ଏମନ୍ତେ କିପୁରୁଷାଳ ହୋଇଲୁ ଅଗତ
 ଅତ୍ୟନ୍ତର ଏବେ ଏବେ ଭକ୍ତ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ଭକ୍ତ ସମାଗମ କଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର
 ଗାଇବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡେ ବିବରଣ ତାର ।
 ହୁଅନ୍ତୁ ଶକତି ନାଥ ! ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ
 ଜାତରେ କରୁଣା କର ଥରେ ଦୟାବଦ୍ଧ ।
 ଗୁରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଭାର ମୁଁଡ଼ ବହୁଅଛି ଶିରେ
 ଶ୍ରୀପଦ ପଙ୍କଜ ମାଟି ଭରସା ଅନ୍ତରେ ।
 ତବ କରୁଣାରେ ମୁଁକ ହୁଅଇ ବାଲୁକ
 ଖଣ୍ଡ ଲୁହଯାଏ ଗିରି ପରବତ ମାଳ ।
 ଚିତ୍ତେ ପୋଷି ସେହି ଆଶା ଧଇଲି ଏ କାର୍ଯ୍ୟ
 ଯାହା ତବ ଇଚ୍ଛା କର ପ୍ରତ୍ୟେ ଦେବରାଜ ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
 ଦବାସ୍ତ ଗାଥା ଗର୍ବେ ଚିତ୍ତ କର ସ୍ଥିର ।
 ଅବହେଳେ ତରିଯିବ ଭବତରଙ୍ଗିଣୀ
 ନ ରହିବ ତବ ଦୁଃଖ ଯାତନା କାହାଣୀ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଖଣ୍ଡର କଥା ଶେଷ ଏହଠାରେ

‘ହରିବୋଲ’ ‘ହରିବୋଲ’ ହୁଅ ସମସ୍ତରେ ।

ଚୂଚୀୟ ଖଣ୍ଡ ବୁରୁଭାବେ ଦିବ୍ୟଲୀଳା

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ
ମାଇକେଲ ମଧୁସୂଦନ ଦତ୍ତଙ୍କ ଆଗମନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନରଞ୍ଜନ
ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସ୍ୱାମୀ
ଅଶ୍ୱେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ପ୍ରଭୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ତବ କରୁଣା ଭାଗ୍ୟ ଅଟଇ ଯେ ମୁହିଁ
ମାୟାଜାଲ ହିନ୍ଦୁ କର ପ୍ରଭୋ ! ଦୟାବହ ।
ଶ୍ରୀପଦପଙ୍କଜେ ମୋର ଏତିକି ଜଣାଣ
ଦବ୍ୟ ନେତ୍ର ପାଇ ସଦା କର୍ତ୍ତେ ଲୀଳା ଗାନ ।
ଲେଖନୀରେ ଦିଅ ଶକ୍ତି ପ୍ରଭୋ ନରହର
ଭଣିବି ରୁମ୍ଭର ଲୀଳା ଅମୃତ ଲହରୀ ।
ସାଧନ ଭଜନ କର ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଅରୁଣ
ସହଲେ ଯେ ସୁଧାକ୍ଷଣ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ।
ତାହା ଆସ୍ୱାଦନ ପାଇଁ ଲୋକ ଅଗଣନ
ଭୁଞ୍ଜ ସମ ତାଙ୍କ ପାଶେ ହେଲେ ଧାବମାନ ।
ପ୍ରଥମରେ ନାରାୟଣ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହଚ
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ଦକ୍ଷିଣେ ସମୁଦ୍ର ଧର୍ମରେ ଶ୍ରୀଷ୍ଟାନ
ମାଇକେଲ ଆଖ୍ୟା ତେଣୁ ନାମରେ ଯୋଜନ ।
ସରଳ ପ୍ରକୃତି ବଙ୍ଗ କବି ଚୁଡ଼ାମଣି
ବହୁ କାବ୍ୟ ପ୍ରସବିଲୁ ତାଙ୍କର ଲେଖନୀ ॥
ପ୍ରଥମ ଯୌବନ କାଳେ ସେ କବିଶେଖର
ରୁକରକ୍ୟେ ମୁଗଧ ହେଲେ ଶ୍ରୀଷ୍ଟାନ ଜାତିର ।
ନିଜ ଧର୍ମ ରୁଚ୍ଛ ଜ୍ଞାନେ ପଦ୍ମରେ ଫିଟିଣ
ପଡ଼ିଲେ ଶ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଧର୍ମେ ପଡ଼ିଲେ ଯେପନ ।
ସେକାଳେ ଧରମ ରାଜ୍ୟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚହଳ
ପାଦେଶ୍ୱ ସାହେବଙ୍କର ପ୍ରଭବ ବହୁଳ ।
ହାଟେ ବା ବଜାରେ ନାନା ପ୍ରାନ୍ତେ ରୁଣୁ ହୋଇ
ପ୍ରବୁଦ୍ଧିଲେ ଶ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବଜାଇ ।
ପିରୁଳାଦି ମୂର୍ତ୍ତି ପୁଜା ମାନସ ବିକାର
ବୁଆରେ କପାୟ କାଳ ସେପରି ଚଢ଼ିର ।

ସ୍ୱର୍ଗବାସ ନରବାକୁ ଅଲେ ଅଭିଳାଷ
ଯାଶୁକୁ ଭଜିଲେ ପୁଣି ହେବ ତବ ଆଶ ।
ଏଣେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବ୍ରାହ୍ମ ପ୍ରବୁଦ୍ଧନଗଣ
ନିଜ ଧର୍ମମତ ଦମ୍ଭେ କରି ସମର୍ଥନ,
ପ୍ରବୁଦ୍ଧିଲେ ଜନ ପାଶେ ଅତି ଆମ୍ବଳନେ
ଗମିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଅଲେ ଶାନ୍ତିନିକେତନେ ।
ଭେଦାଭେଦ ଜ୍ଞାନ ସବୁ କରି ପରିହାର
ଚିତ୍ତେ ରୁଦ୍ଧ ସର୍ବେ ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ପରିବାର ।
ସାକାରବାଦୀ ଯେତେକ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ସନ୍ତାନ
ଭଜନ ପୁକନେ ସଦା ରତ ଯାଜ ମନ ।
କେ କହୁଲୁ ଭଜ କୃଷ୍ଣ ସର୍ବଦେବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଅବହେଲେ ପାତ୍ରି ହେବ ତା ହେଲେ ବୈକୁଣ୍ଠ ।
କେ ବୋଲିଲୁ ଭଜ ରାମ ଦଶରଥବାଳ
ମାନବ ଜୀବନ ତବ ହୋଇବ ସଫଳ ।
ଯାଜ ପାଦ ସ୍ପର୍ଶେ ନାବ ହୋଇଲୁ ପୁବର୍ଣ୍ଣ
ତାଙ୍କ ଗୁଣଗାନେ ହେବ ଦୁଃଖ ବିମୋଚନ ।
କେ ଶୁଣିଲୁ ଶିବଲିଙ୍ଗ ପୁଜ ଭକ୍ତିଭରେ
ଆଶୁତୋଷ ମୁକ୍ତି ଦେବେ ରୁମ୍ଭକୁ ଅଟରେ ।
କେ କହୁଲୁ ଏକମନେ ଭଜ ଗଜାନନ
ରୋଗ ଶୋକ ତାପ କ୍ଷଣେ ହେବ ବିମୋଚନ ।
କେ ଘୋଷିଲୁ ଭଜ କାଳୀ ଜଗତ ଜନନୀ
ସର୍ବ ମଙ୍ଗଳଦାୟିନୀ ବହୁ ବିନାଶିନୀ ।
କେ ଶାନ୍ତି ମୁଦଙ୍ଗ ଧରି ହରିଗୁଣ ଗାଇ
ଉଚ୍ଛ୍ୱସରେ ବୋଲେ ଭଜ ଗଉର ନିତାଇ ।
ପ୍ରେମେ ମାତି କେବଣେ ସେ ପ୍ରେମ ଅବତାର
ମାଡ଼ ଟୋକ ହରିନାମ କଲେବ ପ୍ରବୁର ।
ଜ୍ଞାନପତ୍ରୀ ନେତ୍ର ନେତ୍ର ବିଭୁର କରଣ
ରାସିଲେ ମାୟାର ଖେଳ ଏ ସାରା ଭୁବନ ।
ଗତି ମୁକ୍ତି ନାହିଁ ତେଣୁ ସାକାର ଭଜନେ
ଆସ୍ୱାସନ ବ୍ରହ୍ମ ଦେଖ ଚିତ୍ତେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।

ଆପଣା ଆପଣା ମତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନେ କରି
 ନିନ୍ଦାଲେ ଅପର ମତ ଗୁଣ ନ ବିଚାରି ।
 ପ୍ରକୃତରେ ହରିଗତ ମନ ଯାହାଙ୍କର
 ଛନ୍ଦ ହେଲେ ନାନାବିଧମତେ ଏ ପ୍ରକାର ।
 ଏମନ୍ତ ଆଳଙ୍କ କାଳେ ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି
 ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମେ ନରକାୟା ଦେନ ।
 ନିଜେ ସାଧୁ ଦେଖାଇଲେ ଜଗତ ସମ୍ମୁଖେ
 ବିଭିନ୍ନ ଦର୍ଶନ ମାର୍ଗ ଅଟଇ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ।
 ନିଜ ନିଜ ଧର୍ମପଥ କଲେକ ଆଶ୍ରୟ
 ଲକ୍ଷ୍ୟ ଯାନେ ପ୍ରବେଶିବେ ପରବେ ନିଶ୍ଚୟ ।
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ମହାପୁରୁଷ
 ପ୍ରଭୁରନ୍ତି ଏପରି ଯେ କୁଶଳ ସନ୍ଦେଶ ।
 ଏହା ଶୁଣି ମାଇକେଲ ଶ୍ରୀମଧୁପୁର
 ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ପାଶେ ଆଗମନ ।
 ନମସ୍କାର କରି ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣ ପ୍ରାନ୍ତେ
 ବୋଇଲେ “ଶୁଣାନ୍ତୁ ତତ୍ତ୍ଵ କଥା କହୁ ମୋତେ ।”
 ଏମନ୍ତ ବିନୟ ବାଣୀ ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେକେ
 ଦ୍ରବ୍ୟଭୂତ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ହୃଦୟ ଶକ୍ତକେ ।
 ତତ୍ତ୍ଵ କଥା କହିବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ
 ପଦେଥଧେ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କୁ କହୁ ନ ପାରିଲେ ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଇଲେ ତହିଁ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧି

“ଜଗତ ଜନନୀ ମୁହଁ ଗର୍ଭଛନ୍ତି ବାରି ।
 ଏହାଙ୍କୁ ସୁଛନ୍ତୁ କର୍ପା ସ୍ଵପନ୍ନ ତେଜଶ
 ବିକାଶର ଧର୍ମ ମତ କଲେକ ଗ୍ରହଣ ।”
 ଶ୍ରୀ ମଧୁପୁରନ ତହିଁ ବୋଇଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ବିଧର୍ମ ଦେନିଛୁ ମୁହିଁ ପେଟ ବିଚଳରେ ।”
 “ଉଦର ଜ୍ଵାଳାରେ ପଡ଼ି ବିଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ
 ସ୍ଵାନ୍ତୁ ବଳି ସ୍ନାନକର୍ମ ଭବେ ନାହିଁ ଆନ ।”
 ଏମନ୍ତ କହଣ ତାଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ
 ତାଙ୍କ କୃତ କରମକୁ ନିନ୍ଦାଲେ ବେଜାୟ ।
 ଅତଃପର ପ୍ରଭୁ ଦେବ ଜଗତର ନାଥ
 ସୁଧା କଣ୍ଠେ ଆରମ୍ଭିଲେ ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ।
 ରାମସ୍ତବାଦ ପରୁଛି ଭକ୍ତଗଣଙ୍କର
 ଉପଦେଶପୁର୍ଣ୍ଣ ଗୀତ ଭକ୍ତର ଭଣ୍ଡାର ।
 ମଧୁକଣ୍ଠ ସ୍ଵରେ ତାହା ଗାଇ ଶ୍ରବଣାତ୍ମା
 ମଧୁପୁରନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ମନ ନେଲେ ମୋହ ।
 ବିଭୂପାଦେ ଭକ୍ତ ଅଟେ ଏକମାତ୍ର ସାର
 ଏହା ଜାଣି ବାହୁଡ଼ିଲେ ଗୃହେ କବିବର ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଶ୍ରବଣ ମଧୁର
 ଏକ ମନେ ଗାଥ ପଢ଼େ ଭକ୍ତ ପହୁକାର ।
 ଶମନ ଶାସନ ଭୟ ଦୂର ହେବ ହେଲେ
 ଭବଯାତା ବିରାଜିବେ ହୃଦୟ କମଳେ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ସ୍ଵଦେଶ ଯାତ୍ରା

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମ ନିରଞ୍ଜନ
 ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ହିଲେକର ପତି
 ପତିତପାବନ ହରି ଅଗତିର ଗତି ।
 ସ୍ଵଦେଶ ଗମନ କଥା ମଧୁର ଆଶ୍ୟାନ
 ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ଚିତ୍ତେ ଜନ୍ମେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ।
 ପୁରୁଷ ରମଣୀ ଭକ୍ତ ସ୍ଵଦେଶରେ ଯେତେ
 ଏକମେଳେ ଧାବମାନ ସଙ୍ଗେ ସନ୍ନିହୃତେ ।
 ଗଦାଜଙ୍କ ଗୁଣଗ୍ରାମ ଚୌଦିଗେ ବିସ୍ତାର
 ଦେଖିବାକୁ ସେ କାରଣେ ସମସ୍ତେ ଅସ୍ଥିର ।
 ସଂସାର କରମେ ଆଉ ନ ଲାଗଇ ମନ

ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ସଦା ମନ ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ।
 ପଇସା କରନ୍ତି ଯାହା ପଥର ସମ୍ଭଳ
 ଯାହା ପାଶେ ନ ଥିଲକ କିନ୍ତୁ ସେ ସକଳ ।
 ଚୁଡ଼ା, ମୁଠି ବା ତଣ୍ଡୁଳ ସଙ୍ଗତେ ଦେନିଶ
 ଧାଇଁଲେ ସେ ପାଇବାକୁ ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ ।
 ଅତି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେଲେହେଁ ଆଗମନ ପଥ
 ତା ପ୍ରତି ନ ଥାଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ କାହାର କହିତ ।
 ଶୀତ ବରଷାରେ ଜ୍ଵେଳ ନ ଥାଏ କାହାର
 ଦଳେ ଦଳେ ଧାବମାନ ଗଦାଇ ପାଶର ।
 ଶକ୍ତ ହସ୍ତ ନୁହେଁ ପୁଣି ଚିତ୍ତ ତୋଷ ପାଇଁ
 ପ୍ରୀତିକର ଶ୍ରେୟ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ଆଣି ଆଇଁ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ଚନ୍ଦ୍ର ରାତି ବଲ୍ଲି ପଦ୍ମବଳେ
 ପଡ଼ୋଶୀ ଆସନ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ଦେବରାଜେ ।
 ଧନ୍ୟ ସେହି ଗ୍ରାମବାସୀ, ଧନ୍ୟ ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ
 ଏମନ୍ତେ ଧାଇଁଲେ ଯେହୁ ପାଶେ ଅହରହ ।
 କୁଳବଧୁ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଗ୍ରାମେ ଯେ ସକଳ
 ଆସି ନ ପାରିଣ ତାଙ୍କ ପାଶ କଲବଳ ।
 ଭକ୍ତ ପ୍ରିୟ ଦେବରାୟ ଭକ୍ତ ତାଙ୍କ ସାଶ
 ଅନ୍ୟ କେହି ପ୍ରିୟ ନୁହେଁ ଭକ୍ତ ସମାନ ।
 ଭକ୍ତ ଅଙ୍ଗ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ, ଭକ୍ତ ହୃଦେ ବାସ
 ଭକ୍ତ ଦୁଃଖେ ଦୁଃଖୀ, ଭକ୍ତ ଉତ୍ସାହେ ଉତ୍ସାହ ।
 ଏଭଳି ଭକ୍ତଙ୍କ ହୃଦ ରଞ୍ଜନ କାରଣ
 ସୁଦେଶେ ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
 ସାଧନ ଭଜନ ସବୁ ହୋଇଲେକ ଶେଷ
 କନ୍ଦୁସ୍ଥାନେ ଉପନୀତ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ ।
 ଆଗମନ ଚାହୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସବେଶ ଯାହାର
 ପଡ଼ିଉଠି ଧାଇଁଆସେ ଦର୍ଶନେ ତାଙ୍କର ।
 ନରନାରୀ ବାଳବୃତ୍ତ ଯୁବକ ଯୁବତୀ
 କିବା ଉତ୍ତବଶୋଭବ କିବା ନୀତି ନୀତି ।
 କନ୍ୟା କୁଳବଧୁ ଯେହୁ ଷୋଡ଼ଶ ବୟସୀ
 ବିରାଟ ବିଷ୍ଣୁରେ ସର୍ବେ ରୁଣୁ ହେଲେ ଆସି ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ଲଜ୍ଜା ଭୟ ନ ଥାଏ କାହାର
 ଦରଶନେ ଲଜ୍ଜାଭୟ ହରନ୍ତି ଶ୍ରୀହର ।
 ଯାହାର ବାସନା ଯାହା ସଙ୍ଗତେ ଆଶିଷ
 ଭକ୍ତଭରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି କରନ୍ତି ଅର୍ପଣ ।
 ପଡ଼ୋଶୀ ବା ନିକଟସ୍ଥ ଗ୍ରାମବାସୀ ଯେତେ
 ଦରଶନେ ଦଲେ ଦଲେ ଆସିଲେ ସମସ୍ତେ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ଜାନକନ୍ତୁ କାଶ ନାହିଁ ଶ୍ଵାସ
 ନିର୍ଭୟେ ବିଦଙ୍ଗ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ବସନ୍ତି ।
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ସାଶ ନାଶ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ସର୍ବ ହୃଦେ ସ୍ଵବାହୃତ ଆନନ୍ଦ ତୋଟାନ ।
 ରଙ୍ଗସହ ତତ୍ତ୍ଵ କଥା ହୁଏ ନିରନ୍ତର
 ରାତି ଦିନ କହିତ ଯେ ନ ଥାଏ ବିରାଟ ।
 ଶୁଣି, ବ୍ୟବସାୟୀ ଆଉ ମଜୁରୀଆ ଭାଇ
 ଦବାଭାଗେ ଯାହାଙ୍କର ସମୟ ନ ଥାଇ ।
 ସନ୍ଧ୍ୟା ସମାଗମେ ଯେବେ ଲଭନ୍ତି ବିଶ୍ରାମ
 କଥାମୃତ ପାନ ହେଉ ପାଶେ ଧାବମାନ ।

ଅମୀୟ ପୁରତ ବାଣୀ ଶୁଣିଣ ତାଙ୍କର
 ବିସ୍ମୃତ ହୁଅନ୍ତି ସର୍ବେ ଆପଣାର ଘର ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ କଟିଯାଏ ଦ୍ଵିପହର ରାତି
 ତେବେ ମଧ୍ୟ ନ ହୁଅଇ ଲାଗି-ଅନୁଭୂତି ।
 କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଳେ ରମିବାକୁ ହେବ ପ୍ରାତଃକାଳେ
 ଆବାସେ ଫେରନ୍ତି ଲଜ୍ଜା ହୃଦୟେ ନ ଥିଲେ ।
 ଅନ୍ତରର କଥା ଜାଣି ନରତ ଗୋସାଇଁ
 କେମନ୍ତେ ରଞ୍ଜିଲେ ମନ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
 କ୍ଷେପରେ କୃଷ୍ଣକେ ଯହିଁ କାର୍ଯ୍ୟେ ଥାନ୍ତି ରତ
 ପ୍ରାତଃକାଳୁଁ ଉଠି ତହିଁ ଧାବନ୍ତି ଅଧିକ ।
 ବିବିଧ ମଧୁର କଥା କହୁ ତାଙ୍କ ଆଗେ
 ତୋଷନ୍ତି ତାଙ୍କର ମନ ପ୍ରଭୁ ମହାଭାଗେ ।
 ସାଗଣିଆ କାକ ଆଦି ବସି ବୃକ୍ଷତାଳେ
 କଲରବ କରୁଥାନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ହିଞ୍ଜୋଳେ ।
 ସେ ସବୁ ଶ୍ରବଣ କର ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ
 ଆପଣା ଭାବରେ ଆପେ ରହନ୍ତି ମଗନ ।
 ହସି ହସି ତଦନ୍ତରେ ଶୁଣାକୁ ବୁଝାନ୍ତି
 କଲରବେ ପଣିମାନେ ଯେ କଥା ବୋଲନ୍ତି ।
 ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀଦେବରାୟ ବିଜେ କର ଦେଶେ
 ଭକ୍ତଭାବ ଜନ୍ମାଇଲେ ଶୁଣାଙ୍କ ମାନସେ ।
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ଯାହାଙ୍କର ସୁଦୃଢ଼ ବିଶ୍ଵାସ
 ଏ ଭବ ସଂସାର ତାଙ୍କୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଦୃଶ ।
 ଶୋକ ଦୁଃଖର ତୋଟାନ ବହୁଯାଏ ଯେତେ
 ସାହା ହୁଅନ୍ତି ତାହାର ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ।
 ଗୟା ବିଷ୍ଣୁ ଲହରୀ ନାମେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସଙ୍ଗାତ
 ଅସୀମ ବିଶ୍ଵାସ ତାର ଶ୍ରୀପାଦେ ନିରତ ।
 ଏକଦା ତା ତନୟର କୃତ ରୋଗ ହୋଇ
 ବଞ୍ଚିବାର ଆଶା ଆଉ କିହିତ ନ ଥାଇ ।
 ବଡ଼ ବଡ଼ କବିରାଜ ତାଙ୍କର ଅଭାଲେ
 ପ୍ରତିକାର କେହି କିଛି କରି ନ ପାରିଲେ ।
 ସୁତର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଜନକ ଜନନୀ
 ଆକୁଳ ଚନ୍ଦନେ ଦୁହେଁ ଫଟାନ୍ତି ଅବନୀ ।
 ଏ ସମୟେ ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରଭୁ କୃପାସିନ୍ଧୁ
 ଗୟା ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଯେହୁ ଶେଷବର ବନ୍ଧୁ ।
 ସମସ୍ତ ଦଟଣା ଶୁଣି କରୁଣାସାଗର
 ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ କଲେ ତାହାଙ୍କୁ ସହର ।

ଜନସ୍ବେ ନ ଦିଅ ଆଉ କୌଣସି ଔଷଧ
 ଜଗନ୍ନାଥ କୃପାରୁ ଦୂର ହେବ ବ୍ୟାଧି ।
 ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ କରି
 ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ ଆଉ ନ କଲେ କାହାର ।
 ଔଷଧାଦି ଯାହା କହୁ ଗୁହେ ରଖିଥିଲେ
 ବେଗେ ଯାଇ ସେ ସମସ୍ତ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ କଲେ ।
 ଏ ସବାଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଗ୍ରାମବାସୀ ଯେତେ
 ପରସ୍ପରେ କହୁଲେକ ଅତି ଆଚମ୍ବିତେ ।
 ଯେତେକ୍ଷଣ ରହେ ଶ୍ବାସ ତେତେକ୍ଷଣ ଆଶ
 ଉଠା ନୁହଇ ତ ପିତାମାତାଙ୍କ ବିଶ୍ବାସ ।
 ତହିଁ ପୁଣି ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ତାଙ୍କର
 ଔଷଧ ଫିଙ୍ଗିଲେ ଏବେ ମନେ କି ବିଚାର ।
 ସେ ବିଶ୍ବାସେ ଭବାର୍ପୁବ ଗୋଷ୍ଠଦ ସମାନେ
 ସେ ବିଶ୍ବାସ ଦୃଢ଼ ଯାର ପ୍ରଭୁଙ୍କ କରଣେ ।
 ତା ପାଶେ କି ଅବା ଗୁରୁ ଏ ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟାଧି
 ଯାହା ଯାର ରହିଛି ପ୍ରଭୁ ଗୁଣନିଧି ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ କେବେ ନ ହୁଏ ଅନ୍ୟଥା
 ଦିନଟସ୍ବେ ଉପଶମ ବ୍ୟାଧି ସେ ସବୁଆ ।
 ସମ୍ପଦ ବିପଦ ସଖା ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ବପତି
 ଶାନ୍ତିର ଭଣ୍ଡାର ଏହି ରାମକୃଷ୍ଣ ପୋଥି ।
 କହୁଦିନ ରହି ପ୍ରଭୁ କାମାରପୁକୁରେ
 ଭଟ୍ଟଜା ହୃଦୟ ସହ ଗଲେ ତାଙ୍କ ଘରେ ।
 ଶିୟୁଡ଼ ଗ୍ରାମରେ ଥାଏ ହୃଦର ବସତି
 କାମାରପୁକୁର ଯାହା ନୁହେଁ ଦୂର ଅତି ।
 ଆନନ୍ଦନ ବାନ୍ତି ଗ୍ରାମେ ପ୍ରବୁର ମାଟିକେ
 ଧାବଲେ ଘରୁଙ୍କ ପାଶେ ଲୋକ ଥୋକେଥୋକେ ।
 ସପାଶ୍ବ ବୈଦ୍ୟରୀ ସାଧୁ ନାନା ପରକାର
 ଏକମେଲେ ଭୁଣ୍ଡ ହେଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୁମୁର ।
 ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କୁ ନାନା ହିତ ଉପଦେଶ
 ଯାହାର ପ୍ରଭବେ ହେଲେ ଦୂର ମାୟାପାଶ ।
 ମନୋମୁଗ୍ଧକର ବାଣୀ ସେ ଶୁଣଇ ଅରେ
 ଭୁଲି ନ ପାରଇ ତାହା ସାରା ଜୀବନରେ ।
 ପୁନଃ ପୁନଃ ଧାଇଁଥାଏ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନ
 ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୃଦୟେ କଲେ କଥାମୃତ ପାନ ।
 ନଫର ବାଣୁର୍ଯ୍ୟ ନାମେ ପ୍ରତିବାସୀ ଜଣେ
 ତାଙ୍କର ଭକତି ଅତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ।

ସଦାବେଳେ ତାହାଙ୍କର ପାଶେ ପାଶେ ଥାଇ
 ଯୋଗାଡ଼ କରନ୍ତି ନିତ୍ୟ ସେବା ପୁରା ପାଇଁ ।
 ସନ୍ଧ୍ୟା ସମାଗତ ହେଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଧରିଣ
 ସମାବେଦେ କରନ୍ତି ସେ ଜାଣିନାୟୋଜନ ।
 ଶିୟୁଡ଼ ଗ୍ରାମରେ ଥିଲା ଯାହାଙ୍କର ବାସ
 ଧରମ ଦିଗରେ ସର୍ବେ ପାଷାଣ୍ଡ ସଦୃଶ ।
 ଦେଖିଲେ ଚୈତନ୍ୟଭକ୍ତ ଠେଙ୍ଗାବାଡ଼ି ଧରି
 ଗ୍ରାମରୁ ତଡ଼ନ୍ତି ନାନା ଉପହାସ କରି ।
 ଗଭିର ନିତାଇ ବୋଲି ସଙ୍ଗୀତୀନ ଯହିଁ
 ଏକମେଲେ ଗଣ୍ଡଗୋଲ କରନ୍ତି ସେ ତହିଁ ।
 ଏବେ ସର୍ବେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର କରୁଣା ଲଭୁଣ
 ବାଧାବିଘ୍ନ ନ ଦିଅନ୍ତି ଆଉ କଦାଚନ ।
 ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ହୋଇ ଏକନିତ
 ହରିନାମ ସଙ୍ଗୀତୀନେ ନିବେଶନ୍ତି ଚିତ୍ତ ।
 ମହାପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣଜ୍ଞାନ କରି
 ବୈଷ୍ଣବ ଦର୍ଶନ ମାତେ ସମାଦର ଭାରି ।
 ନଫରଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ମେଣ୍ଟ-ସର୍ଦ୍ଦାର ମଣିଣ
 ମହାନଦେ କରନ୍ତି ସେ ହରି ସଙ୍ଗୀତୀନ ।
 ଗ୍ରାମ ମୁଣ୍ଡେ ଥିଲା ଏକ ଶିବଙ୍କ ମନ୍ଦିର
 ସରବେ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ ଠାକୁର ।
 ପଥର ବିଗ୍ରହୀ ଗୋଟା ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣ
 ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ସେହିଠାରେ ଜାଣିନାୟୋଜନ ।
 ଦିନକରେ ଭକ୍ତଗଣ ହୋଇ ସମବେତ
 ଗାଉଥିଲେ ସଙ୍ଗୀତୀନେ ଏହି ସେ ସଙ୍ଗୀତ ।
 “ସଙ୍ଗୀତୀନେ ଆମାର ଗୌର ନାରେ
 ଦେଖରେ ବାସ ନରହରି,
 ଥେକୋ ଗୌରେର କାଛେ ।
 ସୋନାର ବରଣ ଗୌର ଆମାର,
 ଧୁଲୁସ୍ବ ପଡ଼େ ପାଛେ ।”
 ଦେବରାୟ ସେ ଜାଣିନ ଶ୍ରବଣ କରଣ
 ମହାଭାବ-ଜଳଧିରେ ହୋଇଲେ ମଗନ ।
 ଦୁଆ ଧରି ଉକ୍ତେ ଯେତେ ଗାଇଲେ ସଙ୍ଗୀତ
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପ୍ରଭୁଦେବ ହୋଇଲେ ଉନ୍ମତ୍ତ ।
 ଭବର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଶେଷେ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାର
 ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଗଡ଼ିଲେ କାନ୍ଦୁ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।

ଶତବିଷତ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମଥର ବାକଣ
 ବିଭୀଷ ମଣିଲେ ରୁଣ୍ଡ ଯେତେ ଭକ୍ତଗଣ ।
 ଛାନ୍ଦ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଯେତେ ପରକାରେ
 ପ୍ରସାଦ ବିଫଳ ହେଲୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପରେ ।
 ଏକାଲେ ପ୍ରବେଶି ତହିଁ ହୃଦୟ ଠାକୁର
 କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଶବ୍ଦମନ୍ତ୍ର ଗାଇଲେ ସବୁର ।
 କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ଦେବରାୟେ ଲଭି ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ
 ବାହୁଡ଼ିଲେ ହୃଦୁ ପଟେ ତାଙ୍କର ସଦନ ।
 ଅତ୍ୟଧର ଶୁଣ ମନ ପଡ଼ୁ କି କୌଶଳେ
 ଗ୍ରାମବାସୀକୁ ଚୁଲପୀ ମାଲି ପିନ୍ଧାଇଲେ ।
 ହୃଦୟକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ପ୍ରଭୁ ଭବଗ୍ରାସୀ
 ଆଣିଲେ ଚୁଲପୀ ମାଲି ଯା ପାଇଲେ ଯହିଁ ।
 ଭକତଙ୍କୁ ଦାନକରେ ଏକତ୍ର ଦେଖିଣ
 ଚୁଲପୀ ମହମା ପ୍ରଭୁ କଲେକ ଜାଣିନ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖନିଃସୃତ ବାକ୍ୟେ ବଳିଆର ଶକ୍ତି
 ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଉତ୍ପଳିଲୁ ଭକ୍ତି ।
 ବେନକର ଯୋଡ଼ି ଯେତେ ଭକତ ନିକର
 ଚୁଲପୀ ଦେଖା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ କଲେ ନମସ୍କାର ।
 ବେଳକାଳ ଜାଣି ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱସାଇଁ
 ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ହସ୍ତେ ମାଲି ଖିଏ ଖିଏ ଦେଇ ।
 ଆଦେଶିଲେ ସର୍ବେ ଯାଇ ଆପଣା ମନ୍ଦିରେ
 ଗୁରୁଦତ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଜପ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ।
 ଶାଳଗ୍ରାମଙ୍କଠି ଏହି ମାଲିକୁ ଭୁଇଁଣ
 କଣ୍ଠରେ ପିନ୍ଧିବ ଜାଣି ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ।
 ଏମନ୍ତ ଆଦେଶ ପାଇ ଭକତ ନିକର
 ପ୍ରୀତିପୁର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତେ ଗଲେ ଯେ ଯାହାର ଘର ।
 ଭକ୍ତ ନଫର ବାଣ୍ଟୁଣୀ ମାଲି ହସ୍ତେ ଧରି
 ବସିଲେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାଶେ ଘରକୁ ନ ଫେରି ।
 ପୁଣି ଶ୍ରୀଧର ମୂର୍ତ୍ତି ସଦନେ ଲାଙ୍ଗର
 ପ୍ରତ୍ୟହ ପୁଜନ୍ତି ଯାକ୍ତି ଭକ୍ତି ସମ୍ଭାବର ।
 ଯଥା ଭାଗ୍ୟବାନ ଦ୍ୱିଜ ତଥା ଭକ୍ତିମାନ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ଭକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ ଅସୀମ ।
 ହୃଦୟର ଜାଣି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଧରିଲେ ମୂର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀଧର ଠାକୁର ।
 ନଫର ବାଣ୍ଟୁଣୀ ଦେଖି ସେ ଦିବ୍ୟ ମୂରତି
 ହସାଇଲେ ତାଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ଦିବ୍ୟାନନ୍ଦେ ମାତ ।
 ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣମି ବୋଲେ ରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠସ୍ୱରେ

“ରୁନେ ମୋର ଇଷ୍ଟଦେବ ପ୍ରଭୁ ପରାସ୍ତରେ ।
 ଏ ଜୀବନ ମୋର ଆଜ ହୋଇଲୁ ପଫଳ
 ହୃଦପଦେ ନିବସନ୍ତୁ ପଦ୍ମେ ଆଦିମୂଳ !”
 ଭାବେ ଚନ୍ଦ୍ର ନଦ ହୋଇ ଭକତ ଗୋପାଇଁ
 ପାଦପଦ୍ମେ ପ୍ରମର୍ପିଲେ ସେହି ମାଲ୍ୟ ନେଇ ।
 ତଦନ୍ତେ ଆଶିଷ ତାହା ଭକ୍ତ ସମ୍ଭବରେ
 ପ୍ରେମାନନ୍ଦେ ନୃତ୍ୟ କରି ପିନ୍ଧିଲେ ଗଳାରେ ।
 ଶିଫୁଡ଼ ଗ୍ରାମରେ ଥିଲେ ଅଧିବାସୀ ଯେତେ
 ଏବେ କାଳ କଟାଇଲେ ଭକ୍ତିମୁର୍ତ୍ତି ଚିତ୍ତେ ।
 ତାଙ୍କୁ ଧରି ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ନରୁଣାନିଧି ନ
 ଆସିଲେ ଗ୍ରାମବାସୀ ନଗର ଜାଣିନ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ ଜାଣିନ ଅଟେ ଅନ୍ତର ମଧୁର
 ଘରେ ରହୁ ନ ପାରନ୍ତି କେହି ଆଉ ଯିବ ।
 ଯୁଥେ ଯୁଥେ ଲୋକ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗଦେଇ
 ଭୁକ୍ତିଲେ ଅପାର ସୁଖ ଏକ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ।
 ‘ଖାନାକୁଳ’ ଅଧିବାସୀ କେତେକ ପଣ୍ଡିତ
 କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷେ ସେହି ଗ୍ରାମେ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାମ ଶୁଣି ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତେ
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଅସଂକାୟ ଚିତ୍ତେ ।
 କଥାରେ କଥାରେ ହେଲୁ ନାନା ଚର୍ଚ୍ଚା କଥା
 ସୁଧାରଣ ନାଜଗଲେ ଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖା ଯଥା ।
 ନ ବୁଝିଲେ କେହି ତାର ନିଗୁଡ଼ ମରମ
 କେବଳ ଆବୃତ୍ତି ଶ୍ଳୋକ ଶୁଦ୍ଧ ପକ୍ଷୀ ପମ ।
 ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥିତ ଶୁଣିବାକୁ ବହୁ ଲୋକ ଧୁଣୁ
 ସୁଧୀଙ୍କ ବଚନେ କାଳ ନ ପଶିଲୁ ମୁଣ୍ଡ ।
 ସହାସ୍ୟ ବଦନେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ସରଳ ଭାଷାରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ କଥାମାନ ।
 ଯାର ଅର୍ଥ ବୁଝିବାକୁ ପ୍ରଥମ ବାଳକ
 ଶ୍ରୋତାଏ ସେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣି ହୋଇଲେ ଅବାକ ।
 ଏକ ଆଚେନକୁ ଚାହିଁ କହନ୍ତି ପଣ୍ଡିତେ
 ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ନ ପଢ଼ି ତଥ୍ୟ ଜାଣିଲେ କେମନ୍ତେ ।
 ନିଶ୍ଚୟ ଦଇତା ଶକ୍ତି ନିହତ ସ୍ୱାକଂ
 ଏହା କହି ପଦସାଜେ ଲେଖିଲେ ଏକାଠି ।
 ଦିନେ ଦେବରାୟଙ୍କର ହେଲୁ ଅଭିଳାଷ
 କଷି କଣ୍ଠାକୁ ତିଅଣ କାଇବା ସକାଶ ।
 ହୃଦୟ ମୁଖୁଣୀ ତାହା ହୋଇ ଅବଗତ
 ପ୍ରାତଃକାଳୁଁ ଅନେଷଣେ ହେଲେ ବହୁର୍ଗତ ।

ଏକା ନୁହେଁ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ କନିଷ୍ଠ ସୋଦର
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ଯାବ ଭକତ ଅପାର ।
 ଅକାଳେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଫଳ ପାଇବେ ବା କାହୁଁ
 ସେ ନିମିତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାକୁଳ ହୃଦୟ ଆଗନ୍ତୁ ।
 ତନ୍ମ ତନ୍ମ କଣ ପଦ ଗୁଡ଼େ ଅନେଷିଲେ
 କୁହାଯି କଣାରୁ ଫଳ ଦେଖି ନ ପାରିଲେ ।
 ଉପମତ ଶେଷେ ଏକ ଦଶଦ୍ୱ କୁଟୀରେ
 ମାଡ଼ିଛୁ କଣାରୁ ଗଛ ଯାହାର ପିତାରେ ।
 ଗୋଟେ ମାତ୍ର ଫଳ ତହିଁ ଯଥା ଆବଶ୍ୟକ
 ତାକୁ ଦେବାପାଇଁ ଗୁହ୍ୟସୀ ଅନୁରୋଧ ।
 ଯେତେ ପରକାରେ ହୃଦ୍ କଲେ ଅନୁରୋଧ
 କଷ୍ଟ ଫଳ ତୋଳିବାକୁ କଲ୍ଲକ ନିଷେଧ ।
 ବୋଲଇ ଏ ଫଳ ଯେବେ ହୋଇବ ସୁପକ୍ୱ
 କାଟିଣ ମୁଁ ଖଣ୍ଡେ ଦେବି ଦେନ ମୋର ବାନ୍ଧ୍ୟ ।
 ବିଫଳ ହୋଇଣ ହୃଦ୍ ଗଲେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ
 ଅନେଷଣ କରିବାକୁ ଆରବକ ପକ୍ଷୀରେ ।
 ଦୁଇ ପକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟେ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରାକୃତ
 ତାକୁ ପାଶ ହେବାବେଳେ ହୃଦୟ ଠାକୁର
 ମଧ୍ୟ ପଥେ ଘଟିଲକ ଅଭୂତ ଘଟଣା
 ଯା ଶ୍ରବଣେ ମାନବର ବୁଦ୍ଧି ହୁଏ ବଣା ।
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାନ୍ତି ହୃଦ୍ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମନନ
 ସହସା ଦେଖିଲେ ଏକ ହନୁ ଧାବମାନ ।
 କଷ୍ଟ କଣାରୁ ଗୋଟିଏ ଧରଣ ତା ହାତେ
 ଧାଇଁଆସେ ଉଦ୍‌ଘୋଷେ ଦେହେ ଶକ୍ତି ଯେତେ ।
 ହୃଦ୍‌କୁ ଯେମନ୍ତ ସେହୁ ତେଜିଲ ବାଟରେ
 ତା ପାଶେ କଣାରୁ ଥୋଇ ପଳାଇଲ ଦୂରେ ।
 ହନୁମନ୍ତ ରୂପେ କିଏ ଏହି ଭକ୍ତବୀର
 ତାହାର ପୟରେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର ।
 ଘଟଣା ଦେଖିଣ ହୃଦ୍ ଆହୂର୍ତ୍ତ ଅଦନ୍ତ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦୃଷ୍ଟିପଥ ଗଲ ହନୁମନ୍ତ ।
 ଅତୀତର ପରସ୍ପର ସବାଦ ପାଇଲେ
 ଏହି ଫଳ ଯାକୁ ଗୁହ୍ୟସୀ ନାହିଁ କଲେ ।
 କଣାରୁକ୍ତ ନିରୋଷିଲେ ହୃଦ୍ ତନ୍ମ ତନ୍ମ
 କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ତାର ନାହିଁ କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ।
 ପୁଲକିତ ଚିତ୍ତେ ତାହା ଧରଣ ହସ୍ତରେ
 ବାହୁଡ଼ିଲେ ଦ୍ୱିଜ ସୁତ ଆପଣା ଆଗରେ ।
 ଜୟ ଜୟ ପ୍ରଭୁଦେବ ଅଯୋଧ୍ୟା ଭିକ୍ଷୁର

ଜୟ ଜୟ କପିବେଶୀ ଭକତ ସବର ।
 ଜୟ ଜୟ ବେନ ଗୁଣ ହୃଦ୍ ଗୁଣାଗୁଣ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ ଧୂଳି ମାଗଇ ଅଧମ ।
 ନାନାକର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟ ଯଥା ପୂର୍ଣ୍ଣଙ୍କ କରଣେ
 ପ୍ରଭୁ ଅବତାରେ ଲୀଳା ହୁଅଇ ତେସନେ ।
 ନାନା ଦିଗେ ନାନା ଭକ୍ତ ଧରି ନାନାରୂପ
 ସେବନ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଭାବେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱାସୁପ ।
 ଛଦ୍ମବେଶେ ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣ ଭକ୍ତ କୋଟି କୋଟି
 ସାଧ୍ୟ କାର କେ ଚିହ୍ନିବ କେ ଅଛୁ କେଉଁଠି ।
 ସନ୍ନିକଟେ ମଡ଼ାଗୋଡ଼ ନାମେ ଶୁଦ୍ଧ ଗ୍ରାମ
 ତହିଁ ଏକ ଭକ୍ତବୀର ସଦ୍‌ଗୋପ ସନ୍ତାନ ।
 ପ୍ରତାପ ହାଲର ଅଟେ ନାମ ଯେ ତାଙ୍କର
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ହେଉ ପ୍ରବେଶ ଏଠାର ।
 ବାନ୍ଧାବସ୍ତ୍ର ହରିପାଦେ ଅଚଳା ଭକତ
 ଯେତେ ତାଳିଲେହେଁ ହରି ନୋହୁଲ ପ୍ରାପତ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପୁଞ୍ଜିଲେ ଦିନେ ହୋଇଣ କାତର
 “କର୍ଣ୍ଣବିହୀନ କି ହରି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ?
 ତାକୁଅଛୁ ଯେତେ ତାଙ୍କୁ କହୁ ନ ଶୁଣନ୍ତି
 ମନ୍ତ୍ର ‘ସ୍ୱା’ର ବୁଝିବାକୁ ନାହିଁ ମୋ ଶକତି ।”
 ମନ୍ଦହାସେ ଦେବରାସେ ବୋଲିଲେ ଉତ୍ତର
 କହୁଛୁ କାରଣ ଶୁଣ ଭକ୍ତ ସହକାରେ ।
 “ଦେଖିଛୁ କି ଆଖି କ୍ଷେତ୍ରେ କୃଷକ କପର
 ସଲିଳ ବୁଝାନ୍ତି କେତେ ପଶିଣ୍ଡମ କର ।
 ପୋଟରୁଛୁ କ୍ଷେତ୍ରଯାଏ ଖୋଲିଆନ୍ତି ନାଳ
 ସେହବାଟେ ତାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରେ ମଡ଼ାନ୍ତି ସଲିଳ ।
 ନାଳ ମଧ୍ୟେ କାହିଁ ଯଦି ପଡ଼ଇ ଗଳିଆ
 ବୋହୋଇ ପାଣିଯାନ ଯେତେ ହୁଏ ବୁଝା ।
 ସାବଧାନ ଲାଗି ପାଣି ବହୁଆନ୍ତି ଯେତେ
 ଯାଇ ନ ପାରଇ ତାହା କେବେହେଁ ଯେ କ୍ଷେତ୍ରେ ।
 ଧନ୍ୟ ପଥେ ଯାବ ତଥା ହୃଦ୍ ବିଦ୍ୟମାନ
 ତାକିବା ନ ତାକିବା ଯେ ଉତ୍ତର ସମାନ ।
 ଯେତେ ତାକୁଆଥ, ତାହା ଲୀନ ଅଧବାଟେ
 ଯାଇ ନ ପାରଇ ଜଗଦୀଶ ସନ୍ନିକଟେ ।”
 ହାଲର କହଲେ ତହିଁ ଅଟାବ ବିନୟେ
 “କିଏ ସେହି ହୃଦ୍ ଅଟେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟେ ?”
 ଉତ୍ତରେ ବୋଲିଲେ ଧୀରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
 “ବିଶ୍ୱାସ ଭକତ ବିନୁ ନୁହେଁ ତା ଆବର ।

ବିଶ୍ୱାସ ଭକତିଶୂନ୍ୟ ଯା ଚିତ୍ତ ଅଟଇ
ତା ତାନ ବନ୍ଧୁ ସମୀପେ ଯାଇ ନ ପାରଇ ।”
ଜନ୍ତୁରେ କଡ଼ାକୁ କଡ଼ା ଛନ୍ଦା ଯେ ପ୍ରକାର
ସେହୁପଣ ଧାବମାନ ଭକତ ନିକର ।
ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ହୋଇଣ ସୁବେଶ
ଦର୍ଶନ ଲଭିଣ ମେଷ୍ଟାଇଲେ ଚିତ୍ତ ଆଶ ।
ଏମନ୍ତେ ହମଶଃ ହେଲ ଭକ୍ତଙ୍କ ଗହଳ
ମାରୁଳ-ବିଶ୍ରାମ ହେଉ ହୃଦୁ କଲବଲ ।
କିପୁଳାଳ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ରାମ କାରଣ
ରଖିଲେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଆବଦ୍ଧ କରିଣ ।
ଦର୍ଶନ ନ ପାଇ ଲୋକେ ହୋଇଲେ ବିକଳ
ଲୁଗାରେ ରହିବ ବନ୍ଦା ବଢ଼ି କେତେ କାଳ ।
ଏ ଭାବେ କିପୁଳାଳ ଯାପି ନିଜ୍ଜନରେ
ପୁନଶ୍ଚ ଆସିଣ ପ୍ରଭୁ ଲୋକ ସମକ୍ଷରେ
ବିତରଣେ କୃପାକଣା ଶତଗୁଣାଧିକେ
ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ହସ୍ତେ ପାଇ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ।
ମନାନୁସର ନାମରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗ୍ରାମ
ବାରମାସେ ତେର ଯାତ୍ରା ଯହିଁ ସମ୍ପାଦନ ।
ଖ୍ୟାତ ଜାତୀୟା ଜଣେ ଗୋପାଳ ନାମର
ଉତ୍ସବ ନିମନ୍ତେ ଏବେ ଆହୂତ ହେଠାର ।
କଣ୍ଠସ୍ତର ତାର ଅଟେ ମଧୁର ଏମନ୍ତ
ଯେ ଶୁଣଇ ତାର ଚିତ୍ତ କ୍ଷଣେ ଦୃଢ଼ଭୂତ ।
ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ତା ଜାତୀନ ହୁଏ ଆୟୋଜନ
ଲୋକ ଜମା ହୋଇ ତହିଁ ହୁଏ ଲୋକାରଣ୍ୟ ।
ଦୂର ଦୂରନ୍ତର ଗ୍ରାମେ ଯାକର ବସତି
ଜାତୀନ ଶ୍ରବଣ ପାଇଁ ଧାବନ୍ତି ତା କତି ।
ମନାନୁସରରେ ମହୋତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷେ
ଗୋପାଳକୁ ଆଖିଛନ୍ତି ତଟିଛିତ ଲୋକେ ।
ପ୍ରଭୁର ହୁଅନ୍ତେ ବାଜି ଶିଶୁତ ଗ୍ରାମରେ
ବହୁଳ ଆନନ୍ଦ ସ୍ରୋତ ଲୋକଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ।
ମନ୍ତ୍ରଣା କଲେକ ସର୍ବେ ରୋପନେ ରୋପନେ
ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ସେନିଧିବେ ସଙ୍ଗେ ସେହୁ ସ୍ଥାନେ ।
ଜାତୀନ ଶୁଣିଲେ ସ୍ବଳ ଆନନ୍ଦ ଯାକର
ତା ଜାତୀନେ ଭୁଞ୍ଜିବେ ସେ ଆହ୍ଲାଦ ଅପାର ।
ଏମନ୍ତ ବରୁଣ ମନେ ସର୍ବେ ଅଗମିଣୀ
ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଏ ସନ୍ଦେଶ କଲେ ନିବେଦନ ।
ଶ୍ରୀଦେବ କହିଲେ ତହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ଉତ୍ତରେ

“ସର୍ବାଣ୍ଡେ ପ୍ରେଶବ ମୁହିଁ ହୃଦୁକୁ ସେଠାରେ ।
ଯିବା ପାଇଁ ମୋରେ ସେହୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ
ନିଶ୍ଚୟ ଗମିବ ତହିଁ ଦ୍ବିଧା ନାହିଁ ତିଳେ ।”
ମାରୁଳଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ଗମିଲେ ମନାନୁସରେ ପ୍ରଦୋଷେ ସହର ।
ଜାତୀନ ହେଉ ଗୋପାଳ ସକ୍ଷରେ ଆସିଣ
କରୁଛନ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ ପୂର୍ବ ଆୟୋଜନ ।
ଦ୍ବିଜ ହୃଦୁ ସକ୍ଷୟଲେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥତ
ନିବେଦିଲେ ଆଗମନ କାରଣ ହୃଷିତ ।
ଗୋପାଳ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକେ
ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ବ୍ୟାକୁଳ କ୍ଷଣକେ ।
ଜାରତନ ଆୟୋଜନ ସ୍ବଚିତ ରଖାଇ
ବାହାଣଲେ ତକ୍ଷଣେ ସେ ଦଳବଳ ନେଇ ।
ସେଠାରୁ ଶିଶୁତ ଗ୍ରାମ ଅର୍ଦ୍ଧକୋଶ ଦୂର
ରାତି ସମାଗତ ପ୍ରାୟ ପ୍ରହର କାନ୍ତର
ବାଧାବିଘ୍ନ ନ ମାନିଲେ ଗୋପାଳ କହୁତ
ଦର୍ଶନ ଲଭିବା ପାଇଁ ଚିତ୍ତ ଆକାଞ୍ଚକ୍ଷିତ ।
ଗୋପାଳେ କହିଲେ ତହିଁ ହୃଦୟ ଠାକୁର
ଫବାଦ ପ୍ରେଶବା ଏଠୁଁ ଶିଙ୍ଗା ହାହାସାର ।
ଶିଙ୍ଗ ମୁରଦଙ୍ଗ ନାଦ କର କୋରେ ଏତେ
ପ୍ରବେଶିଷ୍ ତାହା ଯେତେ ମାମୁଁ ସନ୍ତୁହିତେ ।
ଖଣ୍ଡିଏ ମୁଦଙ୍ଗ ଆଉ ଶିଙ୍ଗାର ଯେ ରବ
ଅର୍ଦ୍ଧକୋଶୁ ଶୁଣାଯିବ ଏ ନୁହେଁ ସମ୍ଭବ ।
ତଥାପି ସେ ବଳାଇଲେ ଗାଡ଼େ କୋର ଯେତେ
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଶୁଣିଲେକ ନାଦ ଶୁନ୍ୟ ପଥେ ।
ଦେବରାସ୍ତେ ମଧ୍ୟ ରଖି ଗ୍ରାମବାସୀଗଣ
ହୃଦୁ ଆଗମନ ପାଇଁ ଅଗାଧ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ।
ଏକାଳେ ଶ୍ରୀଦେବରାଜେ ଭାବାରାଷ୍ଟ୍ର ହୋଇ
“ବୋଇଲେକ ଦେଖ ଦେଖ ହୃଦୁ ଅସୁଆଇ ।
ଶୁଣାଯାଏ ଶିଙ୍ଗା ମୁରୁଦଙ୍ଗର ନିନାଦ
ହୃଦୁ ସହତ ଗୋପାଳ ଆସିବା ଫବାଦ ।”
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ସର୍ବେ ପରୁଣଲେ ତହିଁ
“ଆମ୍ଭେ ତ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରୁ ନାହିଁ ।
ଏକା ଅପଣଙ୍କୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣୁଛି କେସନେ
ଅପାରଗ ବୁଦ୍ଧିବାକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ।”
ଏ ପ୍ରକାରେ ପରସ୍ପର କଣ ଆନ୍ଦୋଳନ
ଅତି ସୁନ୍ଦୀଭୂତ ହେଲେ ଗ୍ରାମବାସୀଗଣ ।

ବହୁକ୍ଷଣ ପରେ ହୃଦୁ ଅଳ୍ପଦୂରେ ଥାଇ
ଗୋପାଳେ କହୁଲେ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା ପାଇଁ ।
ଏଥର ସରବେ ଶବ୍ଦ ଶ୍ରବଣ କରିଣ
ସତ୍ୟ ମଣିଲେକ ଏବେ ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ।
ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଣ ପ୍ରଭୁ ସମାଧିପ ହେଲେ
ଗୋପାଳ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲେ ।
କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ଭବଭଙ୍ଗ ହୋଇଲୁ ଯେମନ୍ତ
ଜାଣିନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଗୋପାଳ ଭକତ ।
ଗୋପାଳ ଗାଆନ୍ତ୍ର ଗୀତ ମଧୁକଣ୍ଠ ସ୍ଵରେ
ଶ୍ରୋତାଏ ଶୁଣନ୍ତୁ ମନଯୋଗ ସହକାରେ ।
ନମ୍ନ ପଞ୍ଜୀତ ଗୋପାଳ ଗାଇଲେ ଯେପରି
ଗୀତରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ପ୍ରଭୁ ନରହରି ।
ଗୋପାଳ—“ଭୁବନସୁନ୍ଦର ଗୌର

ନନ୍ଦଆପ୍ତ କେ ଆନନ୍ଦରେ

ଏମନ ରୂପ ବିଧି ବୁଝି ଦେଖେ ନାହିଁ
ଗହେହେ (ବଟେ) କନ୍ତୁ ବିଧି ଦେଖେ ନାହିଁ
ଦେଖିଲେ ହେହେହେ ନାହିଁ”—କଥାଏ ।
ପ୍ରଭୁ—“ଗୋପାଳରେ ଭୁକ କି ବଢିବେ
ଗୋରୁ ରୂପ ବିଧିର ଗଢାନୟ
ସ୍ଵୟଂ ସ୍ଵପ୍ରକାଶ ରୂପ, ବିଧିର ଗଢାନୟ ।” କଥାଏ
ଗୌରାଙ୍ଗ ଦେବଙ୍କ ମନମୋହନାୟାମୁଖି
ବିଧାତା ସ୍ଵହସ୍ତେ ତାହା ନିଜେ ଗଢିଛନ୍ତି ।
ଏ ଭାବେ ଗୋପାଳ ଯଦାକଲେ ଜାଗତନ
ଦେବ ବୋଲିଲେ ତା ନୁହେଁ ପ୍ରକୃତ ଆଶ୍ୟାନ ।
ସ୍ଵପ୍ରକାଶ ଗୋରୁରୂପ ଭୁବନମୋହନ
ବିଧାତା ଗଠିତ ନୁହେଁ ତାହା କଦାରନ ।
ଏ ପ୍ରକାରେ ଗୋରୁରୂପ କରିଣ ଅଙ୍କିତ
ମଧୁକଣ୍ଠସ୍ଵରେ ପ୍ରଭୁ ଗାଇଲେ ସଙ୍ଗୀତ ।
ଶ୍ରୀବଦ୍ଧୁ ଗୌରରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା ଶୁଣିଣ
ଶ୍ରୋତାଏ ସେ ରୂପ ଚିତ୍ତେ କଲେକ ଅଙ୍କନ ।
ଜାଣିନେ ଉନ୍ମତ୍ତ ଥାଇ ନ ଜାଣିଲେ ବେଳ
ଉପସ୍ଥିତ ହେଲୁ ପାଦୁ ଘୋର ନିଶାକାଳ ।
ହୃଦୁ ଗୁହେ ହୋଇଅଛି ଭେଜନାୟୋକନ
ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ସେହୁ ବିଳମ୍ବ ଦେଖିଣ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦେବରାୟ ତାହା ଜାଣିପାରି
ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ସାଙ୍ଗ କଲେ କଉଶଳ କରି ।
ଗୀତ ସମାପନେ ସର୍ବେ ଆସି ଯୁଥେ ଯୁଥେ

ପ୍ରଣମିଲେ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଗୋପାଳ ସହଚେ ।
ଆଗମନ ବାଣୀ ପାଇ ଭକ୍ତ ନଟବର
ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆଗତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗ୍ରାମୁର ।
ଗୋସ୍ଵାମୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶ୍ୟାମବଜାରେ ବସିତ
ପ୍ରଭୁପାଦେ ତାହାଙ୍କର ଅଚଳା ଭକତି ।
ଯେମନ୍ତ ଗୋସ୍ଵାମୀ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସେହପରି
ଭକତିରେ ଉଷା କେହୁ ନୁହଇ କାହାରି ।
ତାଙ୍କର ସୌଭାଗ୍ୟ କଥା ନ ହୁଏ ବଣାଣି
ବିଶେଷରେ କୃପା କଲେ ଯାକ୍ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ।
ଏକଦା ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେହୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି
ଦେନ ଯାଇଥିଲେ ବାସଭବନେ ତାଙ୍କରି ।
ପାଦପୁଜା କରି ଦୁହେଁ ଭକତି ଭାବରେ
ତୋଷିଲେ ତାଙ୍କର ମନ ବିଶେଷ ଭାବରେ ।
ମାଗିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ବର ଯୋଡ଼ି ବେନ କର
ସନ୍ତାନସନ୍ତତି କହୁ ନାହିଁ ତ ଆତ୍ମର ।
ଆପଣଙ୍କ କୃପା ହେଲେ ଲଭୁଛୁ ସନ୍ତାନ
ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମରେ ଥାଇ ଯାପିବୁ ଜୀବନ ।
ଗକ୍ତବାଞ୍ଛା କଲୁକରୁ ପ୍ରଭୁ ଭବନାଥ
ବର ଦେଲେ ପୁଣି ହେବ ତବ ମନୋରଥ ।
ବ୍ୟର୍ଥ ନୁହଇ କଦାପି ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ
ଗୋସ୍ଵାମୀ ପ୍ରାପତ ହେଲେ ଅଗରେ ସନ୍ତାନ ।
ସେହଦନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁପାଦେ ତାଙ୍କର ଭକତି
କ୍ଷମଣରେ ବୁଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ହେଲୁ ନିତି ନିତି ।
ଆଗମନ ବାଣୀ ପାଇ ଭକ୍ତ ସେ କାରଣେ
ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ଧାବମାନ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ଏକା ନୁହେଁ ସଙ୍ଗେ ପୁଣି ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ଦଳ
ଗ୍ରାମସ୍ଥ ତନ୍ତ୍ରୀଏ କୃଷ୍ଣ-ଭକ୍ତ ସେ ସକଳ ।
ବୈଷ୍ଣବଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବହୁ ତନ୍ତ୍ରୀ ସେ ଗ୍ରାମରେ
ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦର୍ଶନେ ପ୍ରୀତି ଦୃଢ଼ସ୍ଵରେ ।
ସୁନ୍ଦର ସୁଠାମ ରୂପ ଦେଖି ଦେବଙ୍କର
ଗଢିଲେ ଭକତିଭାବେ ପୟରେ ତାଙ୍କର ।
ହରି ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ କରି ଆନନ୍ଦ ହିଲୋଲେ
ଦେବରାୟେ ନଟବର ଗ୍ରାମେ ଦେନଗଲେ ।
ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଲଢ଼ି ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟେ
ଅତିଥ ହୋଇଲେ ଭକ୍ତ ଗୋସ୍ଵାମୀ ଆଳୟେ ।
ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି “ଗ୍ରାମେ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେକେ
ଗୌରାଙ୍ଗ ଦେବ ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ଅଗୁନକେ

ତାଙ୍କ ଭାବେ ମାତ୍ର ସାତ ସାତ ସାତଦିନ
ନୃତ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ହେଲି ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ମୋ ପୁଷ୍ପ ଶରୀର ଏହି ପିଣ୍ଡରୁ ବାହାର
ନୃତ୍ୟେ ମଧ୍ୟ ହେଲୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପଛ ଧରି ।
ଅଗଣନ ଲୋକ ଆସି ଚଢ଼ି ଜମା ହେଲେ
ଠିଆ ହେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ ନ ପାଇଲେ ।
କେ ଚଢ଼ିଲୁ ଚୁକ୍ତତାଲେ କିଏ ବା ପିଢ଼ାରେ
କେ ପୁଣି ଭଜା ଖଣ୍ଡିଆ ପାଟରୁ ଉପରେ ।
ଯେଉଁଆଡ଼େ ଗଲି ଲୋକ ଗଲେ ସାଥେ ସାଥେ
ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ ପୋଷାଣ ବସିବା ଜମିରେ ।
ଲୋକ ଗହଳ ସତତ ହୋଇଲୁ ଏସନେ
ଲୁଚି ରହିଲି ଅନ୍ତମେ ତନ୍ମୀର ସଦନେ ।
କ୍ଷଣକାଳ ପରେ ସବେ ତହିଁ ହୋଇ ରୁଣୁ
ଆରମ୍ଭିଲେ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଉଦାମ ଉଦୟ ।
ନ ରହିଲୁ ସ୍ଥାନ ଅବା ଲୋକନର କାଳ
କେବେ ଦିନ ଦିନିକା କେବେ ପନ୍ଥାବେଳ ।
ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ପରସ୍ପର ସବାଦ ପ୍ରସ୍ତର
ଆସିଛନ୍ତି ଲୋକ ଏକ ଅଭୂତ ସ୍ଵର ।
ସାତବାର ମର ସାତବାର ଜନ୍ମଛନ୍ତି
ଶତ ଶତ ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ଧାଉଁଛନ୍ତି ।
ଶୋଇବାକୁ ବସିବାକୁ ନ ପାଇଲି ସ୍ଥାନ
ଯହିଁ ଗଲି ତହିଁ ରୁଣୁ ଲୋକ ଅଗଣନ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଆକର୍ଷଣ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ
ଏମନ୍ତେ ଉନ୍ମୁତ୍ତ ହୋଇ ଭବେ ପ୍ରାଣିକୁଳେ ।”
ଗ୍ରାମବାସୀ ଦୃଢ଼େ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଉପୁଜାଇ
ଫେରିଲେ ଶିଷ୍ୟତ୍ର ଗ୍ରାମେ ପ୍ରଭୁ ବଶପାଇଁ ।
ହୃଦୟ କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ଦ୍ଵିଜ ରାଜାରାମେ
କଳହେ ମାତ୍ର ଏକ ବିଷୟ ବରମେ,
କୌଣସି ଲୋକର ଶିରେ କଲେକ ଆଘାତ
ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ତା ନାମେ କଲୁ କୋଟେ ଦରଶାସ୍ତ୍ର ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଜାଣି ଅତି ସାଧୁ ସତ୍ୟବାଦୀ

ସାକ୍ଷୀରୂପେ ନିଜତନ କଲେ ସେହି ବାଦୀ ।
ରାଜାରାମ କାର୍ଯ୍ୟେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଣ ଭରଜୁ
ତାହାକୁ ବଳିଲେ ତାଙ୍କ ପାରୁ ପରିସନ୍ନ ।
“ଆପୋସରେ ମନଦମା ସଦା ନ ଭାଙ୍ଗିବୁ
ଅନ୍ତର ବିପଦେ ଗୁହ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତ ପଡ଼ିବୁ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ଘଟଣା ଯାହାକି ଦେଖିଅଛୁ ମୁହିଁ
କହୁକି ହାକିମ ଆଗେ ତୋ ଭାବେ ଯା ଆଇ ।”
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶ ମାନ ସେ ବିପ ନନ୍ଦନ
ମନଦମା ମେଣ୍ଟାଇଲେ ଆପୋସେ ତକ୍ଷଣ ।
ଏ ସମ୍ପର୍କେ ଦେବରାୟ ଆସି ଶଷ୍ଠୀପୁରେ
ଦର୍ଶନେ ଗଲେ ମୁଣ୍ଡୁସୀ ଦେଶଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ ।
ଜାତ୍ରାକ ବୋଲଣ ଦେଶ ଦେଶେ ଦେଶେ ଖ୍ୟାତ
ପୁରୀ ମାନସିକ ପାଇଁ ଲୋକ ଆତଯାତ ।
ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ପୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଦେଶଙ୍କର ହବ୍ୟରୂପ କଲେକ ଦର୍ଶନ ।
ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟେ ଯେ ଦେଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେଖିଲେ
ସେ ଦେଶ ଗୁହ୍ୟ ଯାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭିଲେ ।
ବିହତ ସନ୍ତାନ ନର ହେଲେ ଅବଗତ
ଆଦ୍ୟରେ ଯେ ଦେଶ ଏଠି ଥିଲେ ସଦିଷ୍ଟିତ ।
ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୁ କରିବାରୁ ପାଗଳମା ଜଣେ
ନୃତନ ମୁରତି ରାଜା ସ୍ଥାପିଲେ ଯେ ସ୍ଥାନେ ।
ଉଦ୍ଘୋଷ ସବାଦ ପାଇ କୌଣସି ଦ୍ଵିଜେଶ
ଭଗ୍ନ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଣିଥିଲୁ ଯେହୁ ତାଙ୍କ ପାଶ ।
ଭଙ୍ଗାମୂର୍ତ୍ତି ଯୋଗି ପୁନଃ ଅନ୍ୟଥ ସ୍ଥାପିଣ
ଗଣିଥିଲେ ସେବା ପୁରୀ କଲେ ପ୍ରତିଦିନ ।
ଅତଃପର ଦେବରାୟ ଦୃଢ଼ସ୍ଵ ଏକସେ
ଆସିଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୁଖ ସୁଧାର ଲହରୀ
ଅକୃଳ ଭବ ଜଳଧି ତରବାର ତରୀ ।
ଆସିଛନ୍ତି ଏବେ ସେହି ତରବାର କାଣ୍ଡାଣ୍ଡ
ନାବେ ଶୀଘ୍ର ବସ ମନ ! ସଦା ହେବୁ ପାଶ ।

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ଜନନୀଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦି କାରଣ ବହୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ଫିଲେକର ପତି

ପତିପତ୍ନୀବଦନ ହରି ଅଗର ଗତି ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା କଥା ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ
ମାତୃପିତୃ ଭକ୍ତି ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜଇ କ୍ଷଣେ ।

ଜନନୀ ବିସ୍ଫୋଗ କଥା ଅମୃତ ଆଶ୍ୟାନ
 ତାହାର ବିବୃତ ମନ ! ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
 ତନୁତଳ ମଧ୍ୟେ ଛନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ସ୍ଵର୍ଗଧାମେ ଯାଇଛନ୍ତି ମଧ୍ୟମ ସୋଦର ।
 ତାହାଙ୍କର ବଂଶଧର ନନ୍ଦନ ନନ୍ଦନୀ
 ରାମଲୀଳା, ଶିବଲୀଳା, ଲକ୍ଷ୍ମୀଠାକୁରଣୀ ।
 ଭ୍ରାତୃଷ୍ଠ, ରାମଲୀଳା ବାଲିକ ବସୁସ
 ନିବସନ୍ତି ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ପ୍ରଭୁଦେବ ପାଶ ।
 ମହାରାଧା ଅତି ବୃଦ୍ଧା ଦେଶୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି
 ପଞ୍ଚାଶୀ ବୟସେ ପଦାର୍ପଣ ଗଣି ଗଣି ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ହେତୁ ମନ ଆବର ବୁଦ୍ଧିର
 ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଥିଲା ବିଶେଷ ଭାବର ।
 ମନ୍ଦିରର ସନ୍ନିକଟେ ଥିଲା ଝୋଟକଳ
 ଦ୍ଵିପଦ୍ମରେ ବାଜେ ତହିଁ ପ୍ରତ୍ୟହ ବିଗୁଲ ।
 ବିଗୁଲ ବାଜିଲେ ଏକ ଘଣ୍ଟାକ ନିମନ୍ତେ
 ଭୋଜନ ସକାଶେ କର୍ମରାଶି ଛୁଟି ପାନ୍ତେ ।
 ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରାଣ ହେତୁ ବିପ୍ରା ଏ ବିଗୁଲ ଧ୍ଵନି
 ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଶଙ୍ଖନାଦ ମନେ ମନେ ଗୁଣି,
 ଯେତେକ୍ଷଣ ନ ଶୁଣନ୍ତି ଶବ୍ଦ ତାହାର
 ଭୋଜନେ ବସନ୍ତି ନାହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ।
 ଜଗର କରିଲେ ବୃଦ୍ଧା କହନ୍ତି ଉତ୍ତରେ
 ଶଙ୍ଖ ଧ୍ଵନି ହୋଇ ନାହିଁ ବୈକୁଣ୍ଠଧାମରେ ।
 ଭୋଜନେ ନସି ନାହାନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ
 ଆହାର କରିବି ମୁଁ ଆଗରୁ କେବଳ ।
 ପୂଜା ପଦ ପାଇଁ କଲ ବନ୍ଦ ଯେ ଦିବସ
 ସେବନ ତାଙ୍କୁ ଖୋଇବା କଠିନ ପ୍ରୟାସ ।
 ପ୍ରଭୁ ଆଉ ହୁଅ ନାନା ଉପାୟ ପାହୁଣ
 ଭୋଜନେ ବସାନ୍ତି ବହୁ କଷ୍ଟେ ଭୁଲଭଣ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭକତି ଅତି ଜନନୀ ପୟରେ
 ପ୍ରତ୍ୟହ କରନ୍ତି ତାଙ୍କ ସେବା ସ୍ଵହସ୍ତରେ ।
 ଜନନୀଙ୍କଠାରେ ସଦା ଦେଶସମ ଜ୍ଞାନ
 ପାଦଧୂଳି ନ୍ୟନ୍ତ୍ର ଶିରେ ନିତ୍ୟ ପଶମିଣ ।
 ସଦାଳାପ ଶୁଣୁ, ଶାବଦ କରି ଦୁଇବେଳା
 ନିଜ ଗୁହ୍ୟେ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ବଳା ।
 କଉଶସି ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷେ
 ଗୁହ୍ୟରୁ ଆସିଲା ଭାଷା ହୁଅ ପାଶେ ତାଙ୍କେ ।
 ସେ କାରଣେ ବିଚଳିତ ତାହାର ଅନ୍ତର

ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ନିବେଦିଲେ ଗ୍ରାମର ଖବର ।
 ଗୁହ୍ୟେ ଯିବା ପାଇଁ ତେଣୁ ଭାଷା ଅନୁମତି
 ତହିଁରେ ନୋହଲେ ରାଜି ପ୍ରଭୁ ଜଗତ୍ପତି ।
 ଯିବା ପାଇଁ ହୁଅ ଯେତେ କଲେକ ଜଗର
 ସେଥିରେ ନୋହଲେ ରାଜି ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁର ।
 ଦକ୍ଷିଣ ବଦନେ ତହିଁ ପୁଛିଲେ କାରଣ
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାନ୍ଧ୍ୟାନ ।
 “ଆପଣେ ଜାଣିବୁ ଗୁହ୍ୟ କାରଣ ତାହାର
 ଦୁଇ ଗୁଣଦିନ ମାତ୍ର ଅପେକ୍ଷା ରୁ କର ।”
 ନ ମାନିଣ ହୁଅ ତାଙ୍କ ନିଷେଧ ବଚନ
 ମନ୍ଦିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପାଶେ କଲେକ ଗମନ ।
 କୁହାବଲ କଲ ତାଙ୍କୁ ନାନା ପରକାରେ
 ମନ୍ତ୍ରର କରାଇ ନେଲେ ଛୁଟି ତାଙ୍କଠାରେ ।
 ଗୁହ୍ୟେ ଯିବା ପାଇଁ ସବୁ ହେଲା ଆୟୋଜନ
 ଗଣିରୁ ଗଣିଣ ସବୁ ହୋଇଲା ବନ୍ଦନ ।
 ପ୍ରାର୍ଥ ଉଠି ଯିବେ ସେହୁ ଆପଣା ଆଳୟ
 ଏକାଲେ ମାନସେ ଏକ ଦୁଃସ୍ଥିତି ଉଦୟ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରାବ କାରଣ କିଛି ନ ପାନ୍ତି ଖୋଜିଣ
 ବିଷାଦ ଗ୍ରସ୍ତରେ ଚିତ୍ତ ସମ୍ୟକେ ଅଛନ୍ତି ।
 ହୃଦବ୍ୟଥା ନିବେଦିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ
 ଯିବା ପାଇଁ ବଳୁନାହିଁ ମୋ ମନ କହିତେ ।
 ପ୍ରଭୁଦେବ ତହିଁ ତାକୁ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 ଭଲକଥା ନ ଯାଇଣ ରହିଲୁ ଏଠାରେ ।
 ସୁମଧୁର ଲୀଳାଗାଥା ତମୋବିନାଶନ
 ଅତଃପର ଯା ଘଟିଲା ଶୁଣ ସେ ଆଶ୍ୟାନ ।
 ସେହୁଦିନ ଦେବରାସେ ଦିବା ଅବସାନେ
 ଗଙ୍ଗାତୀରେ ଭ୍ରମୁ ଭ୍ରମୁ କିପ ହେଲା ମନେ ।
 ଭାବେ ନିମଗନ ହୋଇ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ
 ପିତୃଳା ପରାସ୍ତେ ିଆହେଲେ ସେହୁଠାରେ ।
 କଉଷଣ ପରେ ଯେବେ ଭାବ ଅବସାନ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ମାତା ପାଶେ କଲେ ଆଗମନ ।
 ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଜନନୀ ପାଦେ କରିଣ ପ୍ରଣାମ
 ବସିଲେ ପଦ୍ମର ପାଶେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣଧାମ ।
 ସ୍ଵଦେଶରେ ପ୍ରତିବାସୀ କିଏ କେ ଜାଣିବ
 କାହାର ବା ଅଛି କେତେ କନ୍ୟା ଆଉ ସୁତ ।
 ସଂସାର ନିଷାଦ କିଏ କେମନ୍ତେ କରଇ
 କିଏ ବା ସୁପଥେ କିଏ କୁପଥେ ଗମଇ ।

କଥୋପକଥନ କରୁ କରୁ ଏ ପ୍ରକାର
ରଜନୀ ଅଘାତ ହେଲୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରହର ।
ଶ୍ୟାମାଙ୍କର ସନ୍ଧ୍ୟାଧୂପ ହୋଇଲୁକ ଶେଷ
ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ନ ଫେରିଲେ ଓହ୍ଲ ପରମେଶ ।
ଭୋଜନ ସମୟ ଏଣେ ହେଲୁ ଅଘାତ
ମାରୁଲେ ତାଙ୍କଲେ ହୃଦ୍ ଚିତ୍କାର ବହୁତ ।
ଉଦ୍ଧରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
ଯାଉଛୁରେ ହୃଦ୍ ଏଡ଼େ ଅସ୍ଥିର କପାଳ ।
ବାରମ୍ବାର ହୃଦ୍ ତାଙ୍କୁ ତାକୁଆନ୍ତି ଯେତେ
ଉଦ୍ଧର ଦିଅନ୍ତି ଦେବରାୟ ସେହି ମତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଅଘାତ ହେଲୁ ରାତି ଦ୍ଵିପହର
ମେଲୁଣି ମାଗିଲେ ପ୍ରଭୁ ମାତାଙ୍କ ପୟର ।
ଉକ୍ତି ସହକାରେ ପୁଲ୍ଲ ଜନନୀ ଚରଣ
ଫେରିଲେ ଆପଣା ବାସେ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।
ଆହ୍ୱାସନ୍ତେ ଦେବରାୟ ଶ୍ରୀଦେବ ଅରୁଣ
ଆପଣା ଶଯ୍ୟାରେ ସୁଖେ ହେଲେ ନିଦ୍ରାଗତ ।
ଭ୍ରାତୃଷ୍ଟୁର ରାମଲଲ, ଦୁଦୟ ଠାକୁର
ସେ ଦୁହେଁ ଶୋଇଲେ ସୁଖେ ଆପଣା ଶଯ୍ୟାର ।
ଭୋଜନାନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରାଦେବୀ କବାଟ କଲିଣ
ଆପଣା ଶଯ୍ୟାରେ ଏଣେ କଲେକ ଶୟନ ।
କାଳିଆ ମା ନାମେ ଏକ ଦାସୀ ମନ୍ଦରର
ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୂଷା ପାଇଁ ନିଷ୍ଠୋଗ ଯାହାର ।
ସୁଖେ ନିଦ୍ରାଗଲ ସେହି ଗୃହ ବାରଣ୍ଡାରେ
ପ୍ରତ୍ୟହ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ଜଗି ଶୁଣି ଯେଉଁଠାରେ ।
ସହଳ ସହଳ ଉଠି ଚନ୍ଦ୍ରା ପ୍ରତିଦିନ
ତାଙ୍କନ୍ତି କାଳିଆ ମାକୁ ଉଠିବା କାରଣ ।
ଦିନକର ଉଠିଲେଣି ପୁରବ ଗଗନେ
ତଥାପି ଉଠି ନାହାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରା ଆଜ ଦିନେ ।
ବେଳ ହେଲୁ ଦେଖି ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଲୁ ତାହାର
ଚକ୍ରତେ ଉଠି ଦେଖିଲୁ ରୁଦ୍ଧ ଅଛୁ ଦ୍ଵାର ।
ବାରମ୍ବାର ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ସେ ତାଙ୍କଲୁ ତକ୍ଷଣ
ଉଠିବ ନାହିଁ କି ଆଜ ହେଲୁଣି ସେ ଦିନ ।
କୌଣସି ପ୍ରକାର କିଛି ଉଦ୍ଧର ନ ପାଇ
କାନ ତେଣିଲୁ କବାଟ ପାଖେ ଠିଆ ହୋଇ
ଏଡ଼ ଏଡ଼ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଗୁହର ଭିତରେ
ବିପଦ ଆଶଙ୍କା କଲୁ ଆପଣା ଅନ୍ତରେ ।
ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦୟେ ତହୁଁ ଧାଇଁବ ବହନ

ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ଘଟଣାଟି କଲୁ ନିବେଦନ ।
ହୃଦ୍‌କୁ ସଙ୍ଗତେ ଧରି ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ପ୍ରବନ୍ଧ ଘଟଣାସ୍ଥଳେ ଆସି ଖରତର ।
କୌଶଳ ନରଣ ହୃଦ୍ ଖୋଲିଲୁ କବାଟ
ନିରେଖିଲେ ବୃତ୍ତାଙ୍କର ଅନସ୍ଥା ସଙ୍ଗଟ ।
ଦେଗେ ଧାଇଁ ଆସିଲୁନ କବିରାଜ କଣେ
ତ୍ରିଷ୍ପଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲୁ ଅନସ୍ଥା ଦର୍ଶନେ ।
ସଙ୍ଗୀତର ଅବସ୍ଥାରେ ବୃତ୍ତା ତନି ଦିନ
ଗଙ୍ଗାକଳ ଦୁଧ ପିଇ ଧରିଲେ ଜାନନ ।
ଚତୁର୍ଥ ଦିବସେ ତାଙ୍କୁ ଆସି ଗଙ୍ଗାଘାଟେ
ଗଙ୍ଗାଯାତ୍ରୀ କରାଇଲେ ବନ୍ଧୁ ଅନୁସାରେ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରାୟ ସମାଗତ ଦିବା ଅବସାନେ
ଦ୍ଵିତୀୟାର ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ପଶ୍ଚିମ ଗଗନେ ।
ବାରଣ କୌରୁଣୀ ସାଲ ଫାଲଗୁନ ମାସ
ଦେବରାଜଙ୍କର ଯାତ୍ରା ଜନମ ଦିବସ ।
ସେହିଦିନ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ଦେବୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି
ସ୍ଵର୍ଗଧାମେ ଶୁକ୍ତିଗଲେ ତେଜ ଏ ମେଦନୀ ।
ଫୁଲ ଗୁଲସୀ ଚନ୍ଦନ ଆଣି ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
ଜନନୀ ପୟର ଯୌକ କଲେ ଗଙ୍ଗାମାରେ ।
ପୁରନ୍ତ ଚନ୍ଦନ ତହିଁ ବୋଲି ସଯତନେ
କୁସୁମ ଗୁଲସୀ ଦେଇ କାନ୍ଦିଲେ ସଦନେ ।
ଯେ ଦେହରୁ ମୋର ଏହି ଶରୀର ପ୍ରକାଶ
ଆଜ ହେଲୁ ମାତଃ ! ସେହି ଶରୀର ବିନାଶ ।
ମୁଖାଗ୍ନି ଇତ୍ୟାଦି ଯାତ୍ରା ଶବ୍ଦର ସଙ୍ଗାର
ସେ କର୍ମ ବିହୀନ ନୁହେଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପକ୍ଷର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଦେଶମତେ ଭ୍ରାତାଙ୍କ ସନ୍ତାନ
ରାମଲଲ ଏ କାର୍ଯ୍ୟଟି କଲେ ସମ୍ପାଦନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା କର୍ମ ଆଦି ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ
ତାହା ମଧ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ ହେଲୁ ଭ୍ରାତୃଷ୍ଟୁରଠାରେ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କେଉଁ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
ଅଶୌଚାଦି କ୍ରିୟା କର୍ମ ନ ପାରିଲେ ଧରି ।
କେତେ କଷ୍ଟେ ମାତା କଲେ ଲଳନ ପାଳନ
କିଛି କରି ନ ପାରିଲି ଶୋଧୁବାକୁ ରୁଣ ।
ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଭବନାଥ
ତପସ କରବା ପାଇଁ କଲେ ଯେ ମନସ୍ତ ।
ଅଭ୍ୟୁକ୍ତ ଅଟଇ ସେହି ତପସ ବିବୃତ୍ତ
ରାମକୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମେ ରଖି ସଦା ମତି ।

ମନ୍ତ୍ରର ଗମନେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାପାଗର
ତର୍ପଣ ହେଉ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ଜାହାନ୍ନା ଭିତର ।
ଜଳ ଉତ୍ତେଜନ କାଳେ ଅଞ୍ଜଳି ପୁରାଇ
ଅଞ୍ଜଳି ବିପ୍ରାଣ ଯାଏ ଦୀର୍ଘାକାର ହୋଇ ।
ବିନ୍ଦୁ ସମାପ୍ତରେ ଜଳ ନ ରହିଲା ହସ୍ତେ
ଯେତେବାର ତେଷ୍ଟା କଲେ ଘଟିଲା ଏମନ୍ତେ ।
ଦୁଃଖିତ ହୋଇଣ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
ବନ୍ଦନ କରିଲେ ଖେଦେ ଶିଶୁ ଯେ ପ୍ରକାର ।
“ଦେଖ ଗୋ ଜନନୀ ! ତବ ଅଗ୍ରାଣ ପନ୍ଥା
ତର୍ପଣ ବି କରିବାକୁ ହେଲ ଶକ୍ତିମାନ ।”
ଏ ପ୍ରକାର କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ହେଲେ ସମାଧିପ୍ତ
ଜଳମନ୍ତ୍ର ଶଙ୍କା କରି ଦୃଢ଼ତା ଧାବତ ।
ଯତନେ ଧରିଣ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ
ଧୀରେ ଧୀରେ ବସାଇଲେ ଭଗୀରଥୀ ଗାରେ ।
ପ୍ରହରେକ ପରେ ଯେବେ ଭଜିଲା ସମାଧି
ଅତି କଷ୍ଟେ ଫେରିଲେକ ଗୁହେ ଗୁଣକ୍ଷୟ ।

ଅପରାଧୀ ହେଲି କି ମୁଁ ଜନନୀ ପୟରେ
ମନ୍ତ୍ର ହେଲେ ଦେବରାୟ ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତାରେ ।
ଏକାକେ ଅକାଳେ ଏକ ପୁରୁଷ ପଶିତ
ଏ ବିଷୟ ଫେଡ଼ିଲୁ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିହୃତ
ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ ସେହି ମହାଜନ
ଏଥରେ ନୋହୁବେ ଦୋଷୀ କଦାପି ଆପଣ ।
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତର ଶୀର୍ଷେ ପ୍ରବେଶିଲେ
ନିୟାକର୍ମ ଏକାବେଳେ ଲେପ ତେତେବେଳେ ।
ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ କେଉଁ ପ୍ରାଣିମାନଙ୍କର
ନିୟମ ଲଘନ ଦୋଷ ନ ହୁଏ କାହାର ।
ଏସନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟେ
ଶାନ୍ତିଲାଭ କଲେ ଜଳ ସନ୍ତପ୍ତ ହୃଦୟେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ଗୁରୁ ଆଚର
ପ୍ରେମଭକ୍ତି ଜ୍ଞାନ ମୁଁ ନିହତ ଏଥର ।
ବିଶ୍ୱାସ କୋଦାଳେ ଖୋଳ ସେ ଅମୂଲ୍ୟ ଖଣି
ମହାରହେ ଅନ୍ତକାଳେ ହୋଇବ ଯେ ଧନୀ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ପାରାୟଣ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦି କାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ସିଲେକର ପତି
ପତିତପାବନ ହରି ଅଗତିର ଗତି ।
ଭକ୍ତ ସମାଗମ କଥା ମଧୁର ଆଖ୍ୟାନ
ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିନେ ଚିତ୍ତ-ତମୋବିମୋଚନ ।
ଯେଉଁ ଭକ୍ତ ଯଦୁଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ ଭବନେ
ଯାଣିଜ ଦର୍ଶନ ପ୍ରଭୁ ଲଭିଥିଲେ ଦିନେ ।
ତାଙ୍କ ଗୁହେ ଥିଲେ ଏକ ଭକ୍ତିମତୀ ନାରୀ
ସମ୍ପର୍କେ ଅଟନ୍ତି ଯେହୁ ମାଉସୀ ତାଙ୍କର ।
ପ୍ରଭୁପାଦେ ତାହାଙ୍କର ଭକତି ଅପାର
ମହାରେ ବିରଳ ଅତି ଯାବ ପଟାନ୍ତର ।
ପୁରାଣ ମଧ୍ୟରେ ଯାବ ଅଟେ ଭଗବତ
ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଲ ଚିତ୍ତେ ତାହା ଶ୍ରବଣ ନିମିତ୍ତ ।
ସେ ନିମନ୍ତେ ଯଥାବିଧି କରି ଆୟୋଜନ
ଉଦ୍ୟାନ ଭବନେ ସମ୍ପାଦିଲେ ପାରାୟଣ ।
ଆରେ ମନ ! ପାରାୟଣ କାହାକୁ କହନ୍ତି
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ରୁହ ତାହାର ବିବୃତ ।

ଗୋଟା ଭଗବତ ପାଠ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ
ପାରାୟଣ ଆଖ୍ୟା ତାର ଜନ ସମାଜରେ ।
ପାଠ ସମାପତ ହେଲେ ସପ୍ତମ ଦିବସେ
ସଙ୍ଗୀତୀନ ଭୋଗରାଗ ହୁଅଇ ବିଶେଷେ ।
ବ୍ରହ୍ମପାଠ ଶେଷ ହେଲ ଯେଉଁ ଦିବସରେ
ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ପଣ୍ଡିତ ଆହୁତ ସେଠାରେ ।
ଏହି ଦିନ ଦେବରାୟ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାରାୟଣ
ଭକ୍ତବ ଯେସରେ ଦୁହେଁ କଲେ ଆଗମନ ।
ପଣ୍ଡିତ ନରନ୍ତି ଯହିଁ ଭଗବତ ପାଠ
ଆସନ ଘେନିଲେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିକଟ ।
ଆରେକ ଗୋଦାୟଁ ଜଣେ ତାଙ୍କର ସମୀପ
ବେନିଆଟୋଲରେ ଘର ନାମ ନବଦ୍ୱୀପ ।
ବୈଷ୍ଣବ ସମାଜେ ତାଙ୍କ ବିଶେଷ ସୁଖ୍ୟାଦି
ସୁନାର ଗୌରୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଗୁହେ ପୂଜା ନିତ ।
ତାଙ୍କର କିଷ୍ଟତ ଦୂରେ ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାସୀ
ଆସନ ଖଣ୍ଡେ ଘେନି ବସିଲେକ ତହିଁ ।
ପଣ୍ଡିତ ଲେକନନ ସମାଗତ ଯେତେ
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ବସିଲେ ସମସ୍ତେ ।

ଅତି ବୃଦ୍ଧ ପୁପଣ୍ଡିତ ପାଠନ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଗ୍ରନ୍ଥ ଶେଷ ପାଇଁ ଦୃଢ଼େ କଣ୍ଠରେ ପଠନ ।
 ବାକ୍ୟଯୁକ୍ତେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନିରନ୍ତର ପ୍ରୀତି
 ସ୍ଥାନାସ୍ଥାନ ନ ବଦ୍ଧ ଚର୍ଚ୍ଚେ ଯାନ୍ତି ମାତ୍ର ।
 ବାକ୍ୟଯୁକ୍ତ ବନ୍ଧୁ କିନ୍ତୁ ନ ଲଗଇ ଭବି
 କଥାରେ କଥାରେ ହୁଏ କଳହ ଗୁମ୍ଫା ।
 ଗ୍ରନ୍ଥର କୌଣସି ଅଂଶ ପଠନ ସମୟ
 ପୁଚ୍ଛିଲେନ ତାର ଅର୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ।
 ସେଥିର ଉଦାର୍ଥ ଯାହା ପାଠକଙ୍କୁ ଜଣା
 ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ତାହା କଲେନ ବର୍ଣ୍ଣନା ।
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀନାରାୟଣ
 ଏମନ୍ତ ନୁହଇ ତାର ଅର୍ଥ କଦାଚନ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟୋକ୍ତ କରି ପଣ୍ଡିତ ଗୋସାଇଁ
 ନିଜ ଅର୍ଥ ସମର୍ଥନ ସଦାୟେ ଗର୍ବଇ ।
 ସେ ଅର୍ଥ କାଟିଣ ଶାସ୍ତ୍ରୀ କହଇ ଦମ୍ଭରେ
 ଏ ଭଲ ଅର୍ଥ ତାହାର କେଉଁ ନୋହୁପାରେ ।
 ଏ ଭାବରେ ପରସ୍ପରେ ହେଲ ବାକ୍ୟ ରଣ
 ପବିତ୍ର ଶିଖରେ ଗଳ କଛୁପ ଯେପନ ।
 ବାଦ-ସଦିବାଦେ କେହି କାଠି ନୁହେଁ ଉଣା
 ନବଦ୍ଵୀପ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ଦେଖିଣ ପଟଣା ।
 ଅଦ୍ୟାବଧି ହୋଇନାହିଁ ପୋଥି ପାଠ ଶେଷ
 ଆଦର ଅଛଇ କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମାଣି ବିଶେଷ ।
 ତର୍କେ ଉନମୟ ହେଲେ ଏ ବେନି ପଣ୍ଡିତ
 ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟେ କେମନ୍ତେ ହେବ ସମ୍ପାଦିତ ।
 ଏପନ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ତାଙ୍କ ମନ ଉତ୍ତାଟନ
 ଅନ୍ତରେ ଜାଣିଲେ ତାହା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 ବୃଥା ତର୍କେ ମାତ୍ର ମହା କାର୍ଯ୍ୟେ ହୁଏ କ୍ଷତି
 ସ୍ଥାନ ହେବା ପାଇଁ ତେଣୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ।
 ଯେତେ କହିଲେନ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ
 କହୁଁ ନ ତେଣୁଲେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ବଧିର ପରାୟ ।
 ବିଷୟ ଧରୁଛୁ ହମେ ଗୁରୁତରକାର
 ନବଦ୍ଵୀପ ଗୋସାମୀ ଯେ ଦେଖିଣ ବ୍ୟାପାର ।
 ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହିଲେ କହୁଁ ବହୁତ ବୁଝାଇ
 ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ଦେବ ଶୁଣ ମନ ଦୋଇ ।
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାରାୟଣ
 “ଶ୍ରବଣ କରୁଛୁ ମୁହିଁ ତାଙ୍କର ବାରଣ ।
 ଯଥାର୍ଥ ମୀମାଂସା ସ୍ଵାର ନୋହୁବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ତର୍କରୁ କେଉଁ ନ ହେବ ମୁଁ ସ୍ଥାନ ।”
 ଅବଦ୍ୟାରେ ଯାହାଙ୍କର ଚିତ୍ତ କରକର
 ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପଠନେ କେଉଁ ଲଭ ତାହାଙ୍କର ?
 ଚିତ୍ତେ ଉପକାଏ ହେବୁ ଯଶର ବାସନା
 ଅହଂକାର ଦାମ୍ଭିକତା ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଗାରମା ।
 ସତ ପଦେ ପଦେ ଏହା ଅନର୍ଥ ପଟାଇ
 ନବିତ ଚମ୍ପିରେ ଜ୍ଞାନ ଆଛନ୍ଦୁ କରଇ ।
 ଯେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ମନେ ମନେ ଗୁଣି
 ନିରନ୍ତେ ପୁନନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ପାଦ ବେନି ।
 ବିଦ୍ୟା-ଅଭିମାନେ ଆଜି ହୋଇଣ ଉନ୍ମତ୍ତ
 ଅବହେଳା କଲେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ବିହତ ।
 ମଦେ ଉନ୍ମତ୍ତ ଦେଖି ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏପରି
 ଆପନ ତେଜି ଉଠିଲେ ପରୁ ନରହରି ।
 ସନ୍ନିବେଷେ ଆସି ତାଙ୍କ ଓଷ୍ଠକୁ ଧରିଣ
 କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଶୁଣ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାରାୟଣ ।
 ଶୁଣୁ ଅହଂକାର ଯେବେ ହୋଇଲ ସମର
 ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ସାରଥ୍ୟ ଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ।
 ଯାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର ଚରାଚର ଏ ବିଶ୍ଵ ଜଗତ
 ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାୟ ପୂରୁଅଛୁ ସତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।
 ଉପହେତ ଆଜି ପୁଣି ସମର କ୍ଷେତ୍ରରେ
 ନ କହିଲେ କିନ୍ତୁ ସେହୁ ଶୁଣୁ ଶାବକରେ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କାଶନ୍ତୁ ଶୁଣୁଦେବ ମହାଜ୍ଞାନୀ
 ଅର୍ଜୁନେ ବୋଲିଲେ ତେଣୁ ଯେତେ ହୃତବାଣୀ ।
 ହୃତବାଣୀ ନିର୍ବାପିତ ହୁଏ ଯେତେ କଲେ
 ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ତେଣୁ ଶୁଣି ଶାନ୍ତ ହେଲେ ।
 ପାଣ୍ଡିତ୍ୟାଭିମାନ ଯାହା ଧ୍ଵନି ପ୍ରବଳ
 ଶ୍ରୀକର ସ୍ଵରଣେ ତାହା ସ୍ଵରଣେ ଶୀତଳ ।
 ନିଷ୍ଠୁର ପାଇଣ ଏବେ ପାଠନ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଶେଷ କଲେ ପୁରାଣ ପଠନ ।
 ନର-ଜାତିନାଶନୁ ହେଲ ଅତ୍ୟାଧର
 ନୃତ୍ୟଗୀତେ ମଧ୍ୟ ଯେତେ ବୈଷ୍ଣବ ନିକର ।
 ଖୋଳ କରାଇ ଆଉ ଶିଖାର ନିନାଦ
 ଶ୍ରବଣେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ।
 ଜାତିନ ଶ୍ରବଣେ ଚିତ୍ତେ ମହାପ୍ରେମ କାତ
 ମଧୁକଣ୍ଠେ ଆରମ୍ଭିଲେ ଆପଣେ ସକାତ ।
 ମହାଶକ୍ତିଧର ବାସୁ ପ୍ରବାହେ ଯେପରି
 ସବେଗେ ବୋଲଇ ତରୁଳତା ଆଦି କରି ।

ସେହୁପରି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାଳନେ
 ଜାଣିନେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହେଲେ ସରବେ ଚକ୍ଷଣେ ।
 ହରିବୋଲ ଦେଇ ପ୍ରବେଶ ନୃତ୍ୟ ଆରମ୍ଭିଲେ
 ନବଦ୍ୱୀପ ଦୁଇ ବାହୁ ଟେକିଣ ନାଚିଲେ ।
 ଗାୟକ ନାଚିଲେ ଗୀତ ଗାଇ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ
 ଶାଞ୍ଜ ମୁରଦଙ୍ଗ ସହ ଆଉ ବାଦ୍ୟକାରେ ।
 ପୋଥି ଶୁଣିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ଲୋକ ଯେତେ
 ପ୍ରେମେ ଉନମତ୍ତ ହୋଇ ନାଚିଲେ ସମସ୍ତେ ।
 କେବଳ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ପାଠକ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ତାର ମଧ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରମ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଣ ।
 ପ୍ରତିଜ୍ଞା ତାଙ୍କର ଯାହା ଥିଲା ମନେ ମନେ—
 ପ୍ରାଣାନ୍ତେ ନାଚିବେ ନାହିଁ କେବେହେଁ ଜାଣିନେ ।
 ନାଚିବାକୁ ଚିତ୍ତେ ଏବେ ପ୍ରବଳ ବାସନା
 ନ ରୁହନ୍ତି ହେଉ ତାର ବୁଦ୍ଧି ମହାମନା ।
 ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବେଗ ସମ୍ଭରଣ ପାଇଁ
 ଅଧିକ ପ୍ରବଳେ ବେଗ ଚିତ୍ତେ ଉତ୍ପଳିଲ ।
 ଯାହାଙ୍କ ବେଗରେ ହୁଏ ବେଗ ଏ ପ୍ରକାର
 ସେ ବେଗ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କର ମହା ବଳିଆର ।
 କୋଟି ବ୍ରହ୍ମା କୋଟି ବିଷ୍ଣୁ କୋଟି ସଞ୍ଚାନନ
 କୋଟି କୋଟି ଦେବଦେବୀ ଯାଜଂ ଉତ୍ସବ ।
 କୋଟି କୋଟି ଶଶଧର ତାରକା ଭାସ୍ବର
 ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାତେ କରେ ଆଲୋକ ବିସ୍ତାର ।
 କୋଟି କୋଟି ମୁନିବ୍ରତ୍ତି ଯଦିଗଣ ଆନ
 ଯାହାଙ୍କ କୃପାରୁ ମହା ଶକତି ସମ୍ପନ୍ନ ।
 କିବା ପ୍ରାଣ ବୁଦ୍ଧ ବିସ୍ତ ତାଙ୍କ ଗୁଳନାରେ
 ତାହାର କି ଶକ୍ତି ସେହୁ ବେଗ ରୋଧପାରେ ?
 ଅତଃପର ଯା ଘଟିଲା କର ଅନଧ୍ୟାନ
 କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ଭବାବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ମୁଖାରବିନ୍ଦେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର
 ମୁହଁ ମୁହଁ ଭାବୋଛ୍ଛାସ ପ୍ରକାଶ ତହିଁର ।
 ତା ପ୍ରଭାବେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ କମ୍ପନ
 କେବେ ବା ପୂଲକ କେବେ ଅଶ୍ରୁ ବିସର୍ଜନ ।
 ଅବିଶ୍ୱାସ ସ୍ନେହଧାରା ବହୁ କେତେବେଳେ
 ଧରାତଳ ପିନ୍ଧୁ କଲ୍ଲ ପଦାମ୍ବୁଜ ତଳେ ।
 ଗୌରଭକ୍ତ ନବଦ୍ୱୀପ ଗୋଷ୍ଠୀମୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭବାବିଷ୍ଣୁ ଦେଖିଣ ଏସନ,
 କମଳା ସେବିତ ପାଦ ଧରିଲେ ତାଙ୍କର

ବେନି ନେତ୍ର ବହୁଗଳ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁଧାର ।
 ଜ୍ଞାନ-ପତ୍ନୀ ପାଠକ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ନିରେଖିଣ
 ପ୍ରାଣ ମନେ ବିଗଳିତ ହେଲେ ଚକ୍ଷଣେ ।
 ଜ୍ଞାନର କଠିନ ଭାବ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଦୂର
 ଭାବ ଗଦଗଦ କଣ୍ଠେ ଜହଲେ ସ୍ଥମ୍ଭର ।
 “ଦୟାମୟ ! କର ଦୟା ଏ ଅଧମ ପ୍ରତି
 ଏହା ବହୁ କରଯୋଡ଼ି ବସିଲେ ଯେମନ୍ତ ।
 ଭବାବେଶେ ଧାଇଁ ଅସି କରୁଣା ନିଧାନ
 ବନ୍ଧରେ ସ୍ଥାପିଲେ ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷଣ ଚରଣ ।
 ଯେଉଁ ଅଗୁଳ ସମ୍ପଦ ଚରଣେ ନିହତ
 ତା ସ୍ପର୍ଶରେ ବିପ୍ରଙ୍କର ତମୋ ଦୃଷ୍ଟଭୂତ ।
 ଦୃଢ଼ାକାଶେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଲୁକ ବିମଳ ଚୈତନ୍ୟ
 ଭାବେ ବୁଡ଼ି ଭକ୍ତିସହ କଲେ ସୁଦ୍ଧ ଗାନ ।
 ମହାବଳେ ବଳୀୟାନ ହୋଇଣ ଗୋସାଇଁ
 ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନେ ନୃତ୍ୟ କଲେ ଉନମତ୍ତ ହୋଇ ।
 ଚନ୍ଦ୍ର ମଦେ ମଉଦୁସ୍ତୀ ଯଥା ପଦ୍ମବନେ
 ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଲରେ ଅଙ୍ଗ ସଞ୍ଚାଳନେ ।
 ପ୍ରଭୁ ସହ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନେ ତଥା ବିପ୍ରଙ୍କର
 ଦୃଢ଼ମଧ୍ୟେ ଉତ୍ତୁଳିଲା ସୁଖ ପାରାବାର ।
 ମନେ ହେଲୁ ସଦା ଯେହ୍ନେ ହରି ରସେ ବୁଡ଼ି
 ଅନ୍ୟତ୍ର ନ ଯିବେ ଆଉ ପ୍ରଭୁଦେବେ ଗୁଡ଼ି ।
 ପାରାସୁଖ କର୍ମ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅସମ୍ପନ୍ନ
 ଏହା ଜାଣି ଦେବ କଲେ ଶକ୍ତି ସମ୍ଭରଣ ।
 ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସବେ ହୋଇଲେ ନିରନ୍ତ୍ର
 ଅକଥ୍ୟ ଦ୍ୱା ଆନନ୍ଦେ ଚିତ୍ତ ପଶିପୁତ ।
 ବିମଣ୍ଡ ମହମା କଥା ସ୍ୱଦୂରେ ବିସ୍ତାର
 ଶୁଣ ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଭକ୍ତି ସହକାର ।
 ମନ୍ଦିର ଉତ୍ତର କୋଣେ ଅସୁ ଶାସ୍ତ୍ରାଗାର
 ଗୋଲା ଗୁଳି ବାବୁଦାଦ ରହଇ ଯେଠାର ।
 ଯୁଦ୍ଧାଦି ସମୟେ ତାହା ହୁଏ ବ୍ୟବହୃତ
 ଜଗିଆନ୍ତି ତେଣୁ ଶିଖ ଯୈନ୍ୟ ଶତ ଶତ ।
 ଧର୍ମରେ ନାନକପତ୍ନୀ ଅଟନ୍ତି ଏମାନେ
 ନିଜ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଅତି ଟାଣ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
 ଯେଉଁଠି ସେ ସାଧୁ ସନ୍ଥ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି
 ଭକ୍ତି ସହଚେ ବିଶେଷ ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତି ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ଅଟନ୍ତି ଅତି ଭକ୍ତିପରାୟଣ
 ନାନାମତେ ବଶିଷ୍ଠ ସାଧନ ଭଜନ ।

ତ୍ୟାଗୀ ଯୋଗୀ ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତ ସାଧୁ ତାଙ୍କ ରୂଲେ
 ଦେଖା ନାହିଁ କରୁଣସି ପୁଣେ ଧରତଲେ ।
 ଅଗଣନ ଶିଖା ସୈନ୍ୟ ଆସିଣ ଦର୍ଶନେ
 ସମାଦରେ ଦେନିଯାନ୍ତି ତେଣୁ ମେରେଜନେ । *

ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଶୁଣିଣ ବହୁ ହଳ ଉପଦେଶ
 ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଆପଣା ଚତ୍ତେ ଅପାର ସନ୍ତୋଷ ।
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ତେଣୁ ତାଙ୍କ ବିଶେଷ ଭଜନ
 ଗୁରୁ ନିର୍ବିଶେଷେ ସଦା ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତି ।
 ନାରଣ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦିନେ ଦେନ ଭବନାଥ
 ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ମେରେଜନେ ହେଲେ ଉପମାତ ।
 ଦେବଙ୍କୁ ସହସା ତହିଁ ଦର୍ଶନ କରିଣ
 ଉତ୍ସାହେ ଲେଟିଲେ ପଦସାନ୍ତେ ଶିଖସୈନ୍ୟ ।
 ବିହତ ସମ୍ମାନ ସହ ଆପନ ପ୍ରଦାନ
 ସମାଦରେ ବସାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ତହିଁ ଦେନ ।
 ପ୍ରଭୁ-ଆଗମନ ନାହିଁ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତର
 ପଡ଼ିଉଁ ଧାଇଁଲେନ ସନ୍ନାସୀ ନିକର ।
 ସରବେ ବସିଣ ତାଙ୍କୁ ଚରୁଦିଗେ ଦେଶ
 ତତ୍ତ୍ୱନଥା ପରୁଷଲେ ଯା ମନେ ଯେପରି ।
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଦେବରାସ୍ତ୍ର ଦେଲେକ ଉତ୍ତର
 ତା ଶୁଣି ସଭଙ୍କ ଚତ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
 ଏ ସମୟେ ପାଶେ ଥାଇ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାରାୟଣ
 ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ ଉପଦେଶ କଲେକ ବଖାଣ ।
 ତା ଶ୍ରବଣେ ସୈନ୍ୟବୃନ୍ଦ ହୋଇ ଉତ୍ତେଜିତ
 ମାରବା ପାଇଁ ଦୁଃଖୀ ସମୀପେ ଆଗତ ।
 ସଦାସ୍ତ୍ର ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମୁଖୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଉପଦେଶ
 ଧର୍ମର ଅବମାନନା ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ।
 ତାହାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ସତେ ରୁନ୍ଦେ ଅଟ ଗୁପ୍ତ
 ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ ଉପଦେଶେ ଅଧିକାର ନାହିଁ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରାବମାନନା ରୁନ୍ଦେ କର କି କାରଣ
 ଛେଦିବୁ ରୁନ୍ଦର ଶିର ଆମ୍ଭେ ଏହୁକ୍ଷଣ ।
 ଶିଖକୁ ନୋଧାର ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ମିଶ୍ରଭାଷେ ତୋଷିଲେ ସେ ମାନସ ତାଙ୍କର ।
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ଶିଖଙ୍କର ଯେଉଁ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତି

କଣିକାଏ ପାଇଲେକ ଭବ ଭଗିଯାନ୍ତି ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମୃତ ଆଖ୍ୟାନ
 ଆବର ଘଟଣାଟିଏ କର ଅବଧାନ ।
 ସମଗ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦିନେ ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇ
 ନାହାରିଲେ ସୈନ୍ୟଗଣ ଦର୍ଶୀ ଯିବା ପାଇଁ ।
 ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସୈନ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ ଇଂରାଜ ନାସ୍ତାନ
 ଅଶ୍ୱେ ଚଢ଼ି ଅଗ୍ରେ ଅଗ୍ରେ ନରନ୍ତି ଗମନ ।
 ତାଙ୍କର ପଶ୍ଚାତେ ଥାଇ ସମସ୍ତ ସେନାମା
 ରୁଲୁଛନ୍ତି ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଅତି ଦ୍ରୁତଗାମୀ ।
 ଏ ସମୟେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କୁ ବାଟରେ ଭେଟିଣ
 ରୁଣ୍ଡ ହେଲେ ଏକମେଲେ ସରବେ ତକ୍ଷଣ ।
 ବରୁଣାଦ ଅସୁମାନ ତଳେ ଥୋଇଦେଇ
 ଦଣ୍ଡବତ ପ୍ରଣମିଲେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ।
 ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ ତାଙ୍କୁ ହସ୍ତ ଉତ୍ତୋଳଣ ।
 ଏପରି କରମ ସାମରକ ନିୟମରେ
 ବସ୍ତ୍ର ବହୁତୁଟି ଅଟେ ସବତୋରାବରେ ।
 ସୈନ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ ଆଜ୍ଞା ବିନ୍ଦୁ ଅସୁଶସ୍ତ୍ର ତ୍ୟାଗେ
 ଅପରାଧୀ ତେଣୁ ସତେ ରଣମାତ ଭଙ୍ଗେ ।
 ବ୍ୟାପାର ଦେଖି ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଗବ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
 ପୁଚ୍ଛିଲେ କିପାଇ କଲ ଏ ଗହ୍ନିତ କାର୍ଯ୍ୟ ।
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ଧୀରେ ତାଙ୍କୁ ସୈନ୍ୟଗଣେ
 ଆମ୍ଭର ଏ ଧର୍ମମାତ ଶ୍ରୀଗୁରୁ-ଦର୍ଶନେ ।
 ସେତେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ତାହା ସବୁ ଫିଜି ଦେଇ
 ଗୁରୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଅଗ୍ରେ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ।
 ଉତ୍ତର ଶ୍ରବଣ କରି କାପ୍ରାନ୍ତ ସନ୍ତୋଷ
 କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ଦୂର ହେଲୁ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ରୋଷ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଅଟେ ଅନନ୍ତ ଅପାର
 ଧରତଲେ କାହିଁ ଆଉ ତାର ପଟାନ୍ତର ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଅମିୟ ଲହରୀ
 ଗାଥ ମନ ଭଜ ମନ ଦବା ବିଭବରା ।
 ନ ରହିବ ଆଉ ସମ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ ଭୟ
 ହୃଦୟନେ ବିରାଜିବେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।

* ମେରେଜନେ—ଅସ୍ତ୍ର, ଶସ୍ତ୍ର ଗୋଲାଗୁଳି ଇତ୍ୟାଦି ରଖିବାର ଘର ।

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ ଶମ୍ଭୁମଲ୍ଲିକଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ମିଳନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
ପତିତପାବନ ହରି ଅଗତିର ଗତି ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ କାନ୍ତିମୁକ୍ତ ସୁଧାଂଶୁ କରଣ
ସର୍ବସ୍ଥାନେ ସମସ୍ତଦେ ହୃଦୟ ପତନ ।
ସଲିଳେ ପଡ଼ିଲେ ତାହା ଉଦ୍‌ବଳ ଯେମନ୍ତ
ମୃତ୍ତିକାରେ ନିପତିଲେ ନ ହୁଏ ତେମନ୍ତ ।
ଯେ ବସ୍ତୁ ଅଟଇ ସ୍ବଚ୍ଛ ଯେଉଁ ପରିମାଣେ
ଶଶଙ୍କ କରଣ ତହିଁ ଶୋଭେ ତେଜେଗୁଣେ ।
ଭକତ ଦୃଢ଼ତା ଅତି ସ୍ବଚ୍ଛ ନିରମଳ
କପଟତା ଶୂନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ବିମଳ ସରଳ ।
ବିଭୂତଭ୍ୟୁ-ରଶ୍ମି କାଳ ପଡ଼ିଲେ ସେଥରେ
ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଶୋଭା ଚୌଦିଗେ ବିସ୍ତାରେ ।
ବିଭୂପାଦ-ପଦ୍ମେ ଭକ୍ତି ଯେ ଯଥା ଲଭଇ
ତାଙ୍କର ମହିମା ଗୁଣ ତଥା ପ୍ରସ୍ବରଇ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗୀକରଣେ ତାହା ଗାଇଲେ ଶୁଣିଲେ
ଅପାର ସଫାର ସିନ୍ଧୁ ଲଭି ହୁଏ ହେଲେ ।
ବିଭିନ୍ନ ଭାବର ଭକ୍ତ କ୍ରମେ ଆଗମିଣ
ଗୋପନେ କେ କଲ ପାହୁଁ ମକରନ୍ଦ ପାନ ।
କିଏ ବା ଅସ୍ବାଦ ତାର ଲଭିଣ ଆପଣେ
ପ୍ରସ୍ବରଇ ତା ମହିମା ଜନ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ମଥୁରାଈ ଭକ୍ତ ଯେହୁ ପ୍ରଥମେ ଭେଟିଲେ
ପଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଭକ୍ତ ସେମାନେ ସକଳେ ।
ଦ୍ବିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଭକ୍ତ ଏବେ ସମାଗତ
ବିଶ୍ବଗନ୍ଧା ପୁରୋରଗ ପଦ୍ମ ସନ୍ନିହିତ ।
ମହାଭାଗ୍ୟବାନ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀଶମ୍ଭୁ ମଲ୍ଲିକ
ସୁଧୀ-ଶିରୋମଣି କାନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣିକ ।
ଲାଂସ୍ତ୍ରୀ ଭାଷାରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ବିରକ୍ଷଣ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାନ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ସମାକୃଷ୍ଟ ମନ ।
କଲିକତା ସହରରେ ତାଙ୍କର ବସତି
ସାହେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କର୍ମ, ସାହେବୀ ପ୍ରକୃତି ।
ଦୟାରେ ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ସଦା ବିଗଳିତ
ସୀମା କର ନ ହୁଅଇ ଦାନ ଯେତେ ନିତ୍ୟ ।

ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ କାଳୀ ମନ୍ଦିର ପାଶର
ସୁରମ୍ୟ ଉଦ୍ୟାନ ଏକ ଥିଲି କି ତାଙ୍କର ।
ବହୁ ଧନ ବ୍ୟୟ କରି ଭକ୍ତ ମହାଜନ
ରଚିଥିଲେ ତହିଁ ଏକ ସୁରମ୍ୟ ଭବନ ।
ଅବସର ପାଇଲେକି ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଆସି
ଶୁଣନ୍ତି ଶ୍ରୀମୁଖ ବାଣୀ ପଦ ପ୍ରାନ୍ତେ ବସି ।
ଭକ୍ତିଭାବ କ୍ରମେ ଚିତ୍ତ ପ୍ରବଳ ଏମନ୍ତ
ସାର ପଟାନ୍ତର ଭାବେ ବିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
ଉପନୀତ ହେଲୁକ୍ଷଣୀ ତହିଁ ଭଗବାନ
ଗୁହ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଦେନି ଯାନ୍ତେ ଚରଣ ବନ୍ଦନ ।
ଶ୍ରୀପାଦୁକା ହସ୍ତେ ପୋଛି ଭକ୍ତି ସହକାରେ
ବିହତ ଆସନ ଦେଇ ବସାନ୍ତି ସାଦରେ ।
ତଦନ୍ତେ ଚରଣ ପାନ୍ତେ ଆପଣେ ବସିଣ
ଅନୁରାଗେ ତରୁକଥା କରନ୍ତି ଶ୍ରବଣ ।
ହରିଗୁଣ ଗାଇ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
ହରିଲେ ତାଙ୍କର ମନପ୍ରାଣ ଏ ପ୍ରକାର ।
ଦିନୁ ଦିନୁ ଭକ୍ତବର କ୍ରମଶଃ ଆକୃଷ୍ଟ
ଦିନେ ନ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣେ ଅତିରେକ କଷ୍ଟ ।
ଦେବସ୍ବୟ ଢେଣୁ ନିତ୍ୟ ଉଦ୍ୟାନକୁ ଯାଇ
ପୁରାଇଲେ ଭକ୍ତବାସ୍ତା ଦରଶନ ଦେଇ ।
ଦିନକରେ ଦେବସ୍ବୟ ଅସୁସ୍ଥତା ବଣେ
ଗମନେ ଅକ୍ଷମ ଭକ୍ତ-ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ଆବାସେ ।
କି କାରଣେ ନ ଆସିଲେ କରୁଣାନ୍ଦଧାନ
ହେଉ କାଣିବାକୁ ଶମ୍ଭୁ ଧାଇଁଲେ ଆପଣ ।
ଭକ୍ତପ୍ରିୟ ଅଟନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣନିଧି
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଉପଶମ ବ୍ୟାଧି ।
ଛନ୍ଦଣେ ଶଯ୍ୟାରୁ ଉଠି ପ୍ରଭୁ ନରହରି
ଉଦ୍ୟାନକୁ ବିଜେ କଲେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କୁ ଧରି ।
ଅସୁସ୍ଥତା ଜାଣି ଶମ୍ଭୁ ବେଦାନା ଆଣିଣ
ମୁଖାସ୍ବାଦ ପାଇଁ ଦେଲେ ତାହା ଛଡ଼ାଇଣ ।
କିନ୍ତୁ ଭୁଞ୍ଜିଣ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
ପାପ ଗୋଟିକେ ଅପାଇଲେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶ ।
ଅକ୍ଷୟର ମନୁ ଦୁହେଁ ଇଶ୍ବର ପ୍ରସଙ୍ଗେ
ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି, ଶମ୍ଭୁ ଶୁଣେ ଅନୁରାଗେ ।

କଷ୍ଟକାଳ ପରେ ହରି ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ
ଶମ୍ଭୁକୁ କହିଲେ ଆଜ ଦେଉଛୁ ବିଦାୟ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସୁସ୍ଥ ଅଟେ ଶରୀର ମୋହର
ପୁନଶ୍ଚ ମିଳନ ହେବ କାଲି ପ୍ରକ୍ତର ।
ବିନୀତ ଭାବରେ ଶମ୍ଭୁ କଲେକ ପ୍ରାର୍ଥନା
“ଦେନିହାନ୍ତୁ ତେବେ ଏହି ବେତୋଟି ବେଦାନା ।
ଆଶିଷିଲ ଏ ସମସ୍ତ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ
କାହାକୁ ନା ଦେବ ଆଉ ପୁଣି ଏକୁ ନେଇ ।”
ଭକତବତ୍ସଳ ଭକ୍ତ ମନୋରଥ କାଣି
ଦୁଇହସ୍ତେ ଦୁଇଗୋଟି ବେଦାନାକୁ ଘେନି,
ଫାଟକାଉମୁଖେ କଲେ ମନ୍ତ୍ରରେ ଗମନ
ତାଙ୍କର ପଶ୍ଚାତେ ଶମ୍ଭୁ ଭକତ ପ୍ରଧାନ ।
ସେ ଉଦ୍ୟାନେ ଆଜିଯାକ ନିତି ଜଗନ୍ନାଥ
ଭଲରୂପେ ଜଣା ତାଙ୍କୁ ଯାତାୟାତ ପଥ ।
ସେହି ଦେବରାଜେ ଆଜି ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ
ଏଣେତେଣେ ଯାଉଛନ୍ତି ଫାଟକ ନ ପାଇ ।
ସଦ୍ୟ ଘୁମରୁ ଉଠିଣ ବାଳକେ ଯେମନ୍ତ,
ଗୁଲି ନ ପାରିଣ ପାଦ ପଡ଼େ କିତପ୍ରକାଃ ।
ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଅବିକଳ ସେହିପରି
କାରଣ ନ ରୁଛି ଶମ୍ଭୁ ଚିନ୍ତାକୁଳ ଭରି ।
ବିପଦାଶଙ୍କାରେ ବାହୁ ଧରି ନିଜ ହସ୍ତେ
ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ଯେମନ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀକରୁ ବେଦାନାଯାକ ହେଲୁ ନିପତିତ
ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତ ଏବେ ଶ୍ରୀଦେବ ଅରୂପ ।
କୌତୃହରେ ଶମ୍ଭୁ ତାଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ କାରଣ
“କି ହେଉ ଘଟିଲୁ ପ୍ରଭୋ ! ଅବସ୍ଥା ଏସନ ।”
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେବ ହସି ହସି
“ଗଣ୍ଡିର ବାନ୍ଧନ୍ତି ନାହିଁ ବହୁଳ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।
ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ ବାନ୍ଧିଲେ ଗଣ୍ଡିର
ପଦେ ପଦେ ଘଟାଇ ସେ ବିପଦ ଏପରି ।
ତ୍ୟାଗୀ ହୋଇକରି କେହି କଲେକ ସଞ୍ଚୟ
ଫଳ ତାର ଏ ପ୍ରକାର ହୁଏ ବିଷମୟ ।
ତ୍ୟାଗୀଜନେ ବିଭୂପାଦେ ରଖି ସଦା ମନ
ସାଧନ ଭଜନ କରି ଯାପିବେ ଜୀବନ ।
ଦେହ ଧରି ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଅଛି ତୃଷ୍ଣା କ୍ଷୁଧା
ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ନୋହୁବେ ସର୍ବଦା ।
ଉଦର ପୂରିବ ଯହିଁ ଭିକ୍ଷା କହିଁ ଶ୍ରେୟ

ସଞ୍ଚୟାର୍ଥେ ଯିବେ ନାହିଁ ଅନ୍ୟର ଆଳୟ ।
ସଂସାର ଆସନ୍ତ ତେଜି ସେ ବୋଲୁଏ ତ୍ୟାଗୀ
ସଞ୍ଚୟେ ପୁନଶ୍ଚ ହୁଏ କର୍ମଫଳ ଭୋଗୀ ।”
ସଞ୍ଚୟ ସକାଶେ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ବଣ୍ଟନାଥ
ଉଦ୍ୟାନେ ଭ୍ରମିଲେ କେତେ ହୁଡ଼ି ଯାଇ ପଥ ।
ହସ୍ତରୂପ ହେବା ମାତ୍ରେ ସହିତ ବେଦାନା
ଚୈତନ୍ୟ ଲଭିଲେ ତେବେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
କାୟମନୋବାକ୍ୟେ ପ୍ରଭୁ ତ୍ୟାଗର ମୂରତି
ତ୍ୟାଗୀର ସଞ୍ଚୟ ହୁଏ ଅବସ୍ଥା ଏମିତି ।
ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରି ଶମ୍ଭୁ, ବୁଦ୍ଧିବଳେ
ଯଥାର୍ଥ ମରମ ତାର ରୁଚି ନ ପାରିଲେ ।
ଉଚ୍ଚାପନ ନ କରିଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆବର
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ ଭକତ ପ୍ରବର ।
ନିଃସମ୍ବଳ ଶୂନ୍ୟ ହସ୍ତେ ଆଉ ଧନ୍ଦା ନାହିଁ ।
ନିରାପଦେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଗୁହ୍ୟେ ଭବଗ୍ରାସୀ ।
ଆଚେନ ଦିବସ ଦେବ ଉଦର ପୀଡ଼ାରେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ କାତର ପଡ଼ି ଆପଣା ଶଯ୍ୟାରେ ।
ଏଥର କାରତା ଶମ୍ଭୁ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରାପତ
ଦୁଃଖପଦେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ହେଲେ ଉପଶାନ୍ତ ।
ଦେନିହାଲ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କୁ ଆପଣା ଉଦ୍ୟାନେ
ସେବନେ ଅର୍ଘ୍ୟମ ଦେଲେ ସୋରଷ ପ୍ରମାଣେ ।
ଔଷଧ ସେବନେ ପୀଡ଼ା କହିତ ଲଘବ
ଔଷଧାର୍ଥେ ଆଉ ଦିନ ଗଲେ ପ୍ରଭୁଦେବ ।
ଔଷଧ ଖାଇଣ ଫେରି ଆସିବା ସମୟେ
ଅନୁରୋଧ କଲେ ଶମ୍ଭୁ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
“ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପରେ ବ୍ୟାଧି ଭଲ ହେବାଯାଏ
ସେବନୁ ଅର୍ଘ୍ୟମ ନିତ୍ୟ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ।
ସେ ନିମିତ୍ତ ନିତି ନିତି ଗମନାଗମନେ
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଜ୍ୱେଶ ହେନ ହେକନ୍ତୁ ଆପଣେ ।
ଅତଏବ ପଦ୍ମପାଦେ ମୋର ନିବେଦନ
କହିତ ରଖନ୍ତୁ ପାଶେ ଏହି ଅହଫେନ ।”
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
“ସଞ୍ଚୟ କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ମୋର ।
ଔଷଧ ହେଲେହେଁ ତାହା ଅଟଇ ସମ୍ବଳ
ସଞ୍ଚୟେ ହୁଅଇ ନାଶ ମୋର ବୁଦ୍ଧିବଳ ।
ପ୍ରତିଦିନ ଏଠି ଆସି ଖାଇଯିବି ମୁହିଁ
ଏଥରେ ମୋହର କିଛି କଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।”

ଅତ୍ୟାଶୁର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣି ଶମ୍ଭୁ ତ୍ୟାଗର କାହାଣୀ
 ଶୁଣାନାହିଁ ଏହା କେବେ ଏ ସାରା ମେଦନା ।
 ଏମନ୍ତ ବରୁଣ ଶମ୍ଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ମଗନ
 ବାସନା ଦୋଳଲ ଚିତ୍ତେ ପଶ୍ଚିକା କାରଣ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତ ଦିନେ ଅତି କୌଶଳରେ
 ବାନ୍ଧିଲେ ଅତୀମ ସୁଲୁ ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାରେ ।
 ସ୍ବଗୃହେ ଗମନ କାଳେ ପରୁ ଦେବସ୍ବୟେ
 ବହୁଦୂର ନ ପାଇଲେ ପୁରବ ପରସ୍ବେ ।
 ଭବ୍ୟାନେ ଭୂମିଲେ ଚଉଦିଗେ ଭବନାଥ
 ଦୂରୁ ନିରେଖିଣ ଶମ୍ଭୁଙ୍କର ଚାହିଁ ହୃଦ ।
 ଦ୍ରୁତପଦେ ଧାଇଁଯାଇ ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନ
 ଦୂରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ବସ୍ତ୍ର ଅତୀମ କାଢ଼ିଣ
 ଗଣ୍ଡଗୋଲ ଅପସର ଦୃଷ୍ଟି ପଶିଷ୍ଠାର
 ଗମ୍ଭିରେ ଆପଣା ଗୃହେ କରୁଣାସାଗର ।
 ମସ୍ତକେ ଏପରି ତ୍ୟାଗ ଦେଖାନାହିଁ କାହିଁ
 ପଞ୍ଚାନନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ପରାଭୂତ ଯହିଁ ।
 ନିଶ୍ଚୟ ଏ ନରରୂପୀ ଦେବ ଭଗବାନ
 ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ବାସ ଏସନ ।
 ସହର ମଧ୍ୟରେ ଶମ୍ଭୁ ବିଖ୍ୟାତ ବ୍ୟକତି
 ଦାତା ବୋଲି ତାହାଙ୍କର ବିଶେଷ ସୁଖ୍ୟାତି ।
 ତାଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ବାଞ୍ଛିତାଙ୍କ ସହଜେ ବିଶ୍ବାସ
 ଧନ ମାନ ମୂର୍ଖ କିମ୍ବା ପଣ୍ଡିତ ପୁରୁଷ ।
 ଯାହାକୁ ଦେଖନ୍ତି ଯହିଁ ତାହାକୁ କହନ୍ତି
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବରରେ ଏକ ପୁରୁଷ ଅଛନ୍ତି ।
 ତ୍ୟାଗର ସାକାର ମୂର୍ତ୍ତି ଅଟନ୍ତି ଭୁବନେ
 ଧନ କୁର୍ତ୍ତ ନ ପାରନ୍ତି ଜ୍ଞାନେ କି ଅଜ୍ଞାନେ ।
 କାମଗନ୍ଧ ପରି ଶୂନ୍ୟ ଯୋଗୀଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ
 ଏ ପ୍ରକାର ଦେବ-ନର ଫିଲ୍ଲେକେ ନ ଜାଣି ।
 ଅରେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଚଢ଼ି ଦର୍ଶନ କରିଣ
 କର୍ଣ୍ଣଲେକନର ଦ୍ରବ୍ୟ କର ସମାଧାନ ।
 ଏସନେ କରିଲେ ଶମ୍ଭୁ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତର
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମୃତ ଭଣ୍ଡାର ।
 ନିରତେ ଆସିଣ ଶମ୍ଭୁ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନେ
 ଉଦର ପୂରନ୍ତି ହରି-ରସାମୃତ ପାନେ ।
 କଥୋପକଥନ ଛଳେ ସେହୁ ଦିନକରେ
 ବିନାତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପୟରେ ।
 ଅଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତୁ ହେ ପ୍ରଭେ ବିଶ୍ବସାୟ !

“ଟଙ୍କାନୁଭୂତ ଗଚ୍ଛିତ ମୋ ପାଶେ ଯା ଆଇ ।
 ତାକତରଖାନା, ଅବା ଔଷଧ-ଆଳୟ,
 କୂଅ, ବାମ୍ଫୀ, ରାସ୍ତାଘାଟ, କିମ୍ବା ଜଳାଶୟ,
 ଏମନ୍ତ ଅଛଇ ଯେତେ ଧର୍ମ୍ମକର୍ମ୍ମମାନ
 ସେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟୟ ହେଉ ତା ଯେସନ ।”
 ଉଦ୍ଧରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ
 “ଅନାସକ୍ତ ହୋଇ କଲେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ,
 ପ୍ରାଣୀର ମହୋପକାର ହୁଅଇ ସାଧନ
 ଅନାସକ୍ତ ଭାବେ ଏହା କରିବା କଠିନ ।
 ହୃଦେ ଥିବ ସଦାବେଳେ ସୁଦୃଢ଼ ବିଶ୍ବାସ
 ଭଗ୍ବର ଦର୍ଶନଲଭ ଜନ୍ମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
 ଔଷଧାଳୟ ସ୍ଥାପନ ପୋଷାକ ଖନନ
 ଜୀବନେ ଚରମୋଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ କଦାଚନ ।
 ମନେକର ଦୟାବହ ପରମ-ଭଗ୍ବର
 ଉଷା ହୋଇ ଦିନକରେ ସମ୍ମୁଖେ ରୁମ୍ଭର ।
 ଆଦେଶିଲେ ରୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ ଆହ୍ବେ ଶମ୍ଭୁନାଥ !
 ବର ମାଗ ଯା ଅଟଇ ତବ ମନୋରଥ ।
 ତା ହେଲେ କି ତାଙ୍କ ପାଶେ କରିବ ପ୍ରାର୍ଥନା
 କଶ୍ୟାପ କୂଅ, ବାମ୍ଫୀ, ତାକତରଖାନା ?
 ଅଥବା କହିବ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭେ ଭଗବାନ !
 ଦୟା ବହୁଣ କରିବେ ଯଦି ନର ଦାନ ।
 ତବ ପାଦପଦ୍ମେ ଯେହ୍ନେ ସଦା ଭକ୍ତି ଆଇ
 ଅବାଧ ଦର୍ଶନ ମୁହିଁ ନିରତେ ଲଭଇ ।
 ଏ ଦୁଇ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁ ଗୋଟି ସାର
 ଆପଣ ମାନସେ ହେଜି ତାହା କର ସ୍ଥିର ।
 ଏକମାତ୍ର ନିତ୍ୟ ପଦ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଆଦର ପଦାର୍ଥ ପରୁ ଅନୁସ୍ଥିତ ଜାଣ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନଲଭ ହୋଇଛୁ ଯାହାର
 ପ୍ରାଣୀମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେହୁ ଘେନ ବାନ୍ଧ୍ୟ ମୋର ।
 ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାହେଲେ କୃପା ତାକତରଖାନା
 କେତେ ଯେ ହୋଇବ କାହିଁ ନୋହୁବ କଲନା ।”
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଶମ୍ଭୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ
 ଜଗଦମ୍ବା ଦେଖାଇଲେ ତା ରୂପ ଆଗରୁ ।
 ବୋଇଲେ ଏ ଭକ୍ତବର ମଥୁରାଙ୍କ ଘରେ
 ରସଦଦାର ସ୍ବରୂପ ଭେଟିବେ ପାଶରେ ।
 କିଏ ସେ ଅଟନ୍ତି ଏହି ଭକ୍ତ ପ୍ରବର
 ତାଙ୍କର ଚରଣେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର ।

ଯାଙ୍କ ଆଗମନ ପୂର୍ବ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଦିବ୍ୟାନନ୍ଦେ କଲେ ତାଙ୍କ ସ୍ବରୂପ ଦର୍ଶନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଅମିୟ ଲହରୀ

ଗୁଡ଼ି ରହ ମନ ! ତହିଁ ଦିବସ ଶବ୍ଦ ।
ଉଦ୍ଭବେ ଦୁଦୟାକାଶେ ଦେବ ଭଗବାନ
ସଫଳ ହୋଇବ ତବ ମାନବ ଜୀବନ ।

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନରଞ୍ଜନ
ଅନାଦି କାରଣ ବରୁ ଗୁପ୍ତ ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଅନନ୍ତର ଗତି ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଭୂତ ଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଗତ
ସବିଶେଷେ ଗାଇବାକୁ ଶକ୍ତି ମରାହତ ।
ସ୍ଥାନ ବୁଝି ଅତି ମୁହଁ, ଦାସ ବୁଝି ମୋର,
ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତିଗନ୍ଧ୍ୟ ଚିତ୍ତ ଅବଦ୍ୟାଭଣ୍ଡାର ।
ଏଥରେ ବିମଳପୁତ ଲୀଳାର ଲହରୀ
ସମୀକ୍ଷ ରୂପରେ ମୁହଁ ନ ପାରଇ ଧର ।
ନିର୍ଭର କରିଣ ପ୍ରଭୋ ! ଗୁପ୍ତର କୃପାରେ
ଏ ମୂଢ଼ ମାତିଛି ଏହି ଦୁରୂହ ବ୍ୟାପାରେ ।
ସାନବନ୍ଧୁ କୃପାପିତୃ ପ୍ରଭୋ ଭଗବାନ !
ତଳେ ହେଲେ ଅଧମକୁ କର କୃପାଦାନ ।
ତଳାର୍ଚ୍ଚ କରୁଣା କଣା ହୋଇଲେ ପ୍ରାପତ
ଗୁରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନେ ହେବ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ର ।
ତବ କରୁଣାର ପ୍ରଭୋ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର ହେତୁ ନିରତେ ତପୁର ।
କିବା ହୃଦ୍ ମୁସଲମାନ ଆବର ଶ୍ରୀଷ୍ଟାନ
ସବୁଠି ସମାନ ଭାବେ କୃପା ବିତରଣ ।
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଣ ବ୍ୟଥିତ
କୃପାଦାନ ହେତୁ ନାନା ସ୍ଥାନେ ପ୍ରଧାବିତ ।
ବିଷମ ଅଟଇ ଏବେ ଏ କାଳର ଗତି
କାହାରି ଆକାଞ୍ଛା ନାହିଁ ଶୁଭବତ ଭକ୍ତି ।
ଧରା ଦୁର୍ଗତି ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ନାଗସୁଖ ।
ଦ୍ଵାରେ ଦ୍ଵାରେ ଭ୍ରମି କଲେ କୃପା ବିତରଣ ।
ଅଞ୍ଚଳେ ଅମୂଲ୍ୟ ଗନ୍ତ ଧରି ନରହରଣ
ଅନେଷନ୍ତି ଚଉଦିଗେ କେଉଁଠି ଭୁଣାଣ ।
ସେ ଗନ୍ତ କରିବା ଥରେ ସେ ହୁଏ ପ୍ରାପତ
ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାବିତ ।

ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜେ ପାର୍ଥନା ଦେଖିବା ସକାଶ
ଦେବଙ୍କ ଦୃଢ଼ଦେୟ ଥରେ ନେଲ ଅଭିଳାଷ ।
ଫିଟନ ଗାଡ଼ି ଆଣିଣ ମଥୁର ମୋହନେ
ସେନଗଲେ ଆଦି ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜ ଦର୍ଶନେ ।
ସମାଜ ମନ୍ଦିରେ ଦେବଗୟା ପ୍ରବେଶିଣ
ଏକ ପାର୍ଶ୍ଵେ ଅଲକ୍ଷିତେ ସେନଲେ ଆସନ ।
ଜନୈକ ବିଖ୍ୟାତ ବକ୍ତା ଆସି ସେ ଦିବସ
ସମାଜରେ ଦେଉଥିଲେ ସମ୍ମାନ-ଉପଦେଶ ।
ଶ୍ରୋତୃବର୍ଗ ଶୁଣୁଥିଲେ ନୟନ ମୁଦିତ
ଲୀଳ ହୋଇଅଛି ତହିଁ ଯେତେ ତନ ମନ ।
ସ୍ବଚ୍ଛରୁ ଅଗବ ସ୍ବଚ୍ଛ ଦେବଙ୍କ ମାନସ
ସାରା ସୃଷ୍ଟି ଧନ ଏକ ଦର୍ପଣବିଶେଷ ।
ଯେଉଁଠି ଘଟଇ ଯାହା ସେମନ୍ତ ଗୁରୁରେ
ଅବକଳ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଅଇ ତହିଁରେ ।
କୌତୁହଲେ ସୁଚ୍ଛିଲେକ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମଥୁର
ଉପାସନା ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏଠି କି ସକାର ।
ହସି ହସି ଉଦ୍‌ଗିଲେ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ଵାରା କେଶବେ ଦେଖାଇ ।
ଯେତେ ଲୋକ ସଂଗ୍ରହଲେ ଛନ୍ତି ସମାସାନ
ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଏ ଯୁବକ ଅନୁଗାମୀ ଜନ ।
ମାଛ ଖୁମ୍ବୁଥିଲେ ଯଥା ପୋଇଟି ଦୋଲଇ
ବିଭୁପାଦେ ପୁଙ୍କ ମନ ତଥା ଆକର୍ଷକ ।
ଆବର ଯେତେକ ଭକ୍ତ ବସିଛନ୍ତି ତହିଁ
କାର ମନେ ଧର୍ମଭାବ କିଛି ମାତ୍ର ନାହିଁ ।
ନେତ୍ର ମୁଦ୍ ନବପିଣ୍ଡ ସେ ଯାହା ଆସନେ
ବିଷୟ ଚିନ୍ତା ସର୍ବେ ସର୍ବାନ୍ତଃକରଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଦେବ ଉପାସନା ଦେଖି
ଫେରିଲେ ଦକ୍ଷିଣେସ୍ଵରେ ମଥୁରାକୁ ଡାକି ।
ଅତଃପର ଯେତେବେଳେ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
ଶୁଭ ସଭୁ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ ନ ପାଇ ।

ଦେଖାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଅନ୍ଧାର ବ୍ୟାକୁଳେ
 ଜଗନ୍ନାଥା ଦେଖାଇଲେ ତାହାକୁ ଏ କାଳେ ।
 ପ୍ରାର୍ଥନା ମନ୍ତ୍ରରେ ବସି ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
 ଭକ୍ତଭାବେ ଉପାସନା କରନ୍ତି କେସବ ।
 କି ଭାବେ ଆସିବ ସେହି ଦେବସ୍ବୟ ପାଶ
 ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବ ବହୁ ହୃଦ ଉପଦେଶ ।
 ନଗ୍ନ ଆକାରେ ଗଢ଼ି ସମାଜ ତାଙ୍କର
 ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟ ନବଭାବ କରିବେ ପ୍ରଭୁର ।
 ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ତାଙ୍କ ମନେ ବାସନା ଉଦ୍ବିତ
 କେଶବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହୋଇବ କେମନ୍ତ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାରାୟଣେ ତାଙ୍କ କହିଲେ ସହରେ
 “କେଶବ କପର ଲୋଚ ଦେଖି ଆସ ଅରେ ।”
 ନାରାୟଣ ବାହୁଡ଼ିଣ ଭାଷିଲେ ବିନୀତେ
 “ଭକ୍ତ ଭାବେ ପିତା ସେହୁ ଯା ବୁଝିଲି ଚିତ୍ତେ ।”
 ଅତଃପର ଦେବସ୍ବୟ ହୃଦୁଙ୍କ ସହୃଦ
 ବିଜେ କଲେ କେଶବଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ନିମିତ୍ତ ।
 କଲିକତା ସନ୍ନିବେଷେ ବେଳପୁର ଗ୍ରାମ
 ଯହିଁ ଜୟଗୋପାଳଙ୍କ* ବିଶ୍ରାମ ଆଶ୍ରମ ।
 ଶିଷ୍ୟସହ ଭକ୍ତବର ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
 ସାଧନ ଭଜନେ ତହିଁ ନିୟୁକ୍ତ ଆପଣ ।
 ଗାଡ଼ିରେ ବସିଣ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 ହୃଦୁଙ୍କ ସହୃଦେ ପ୍ରବେଶିଲେ ସେ ସ୍ଥାନର ।
 ଅତି ତରବରେ ହୃଦୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ
 ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ ଗଲେ ଏକମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୋଇ ।
 ଦେଖିଲେ କେଶବ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସହୃଦ
 ବଢ଼ିଛନ୍ତି ଏକ ପୁଷ୍ପଗଣୀ ସନ୍ନିହତ ।
 ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ତହିଁ ନିବେଦନେ ପାଶେ
 “ମାତୃଳ ଆଗତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ଶନାଭିଳାଷେ ।
 ହରିକଥା ହରିଗୁଣ ଖଣ୍ଡିତ ଶ୍ରବଣେ
 ଅନ୍ଧାର ଆନନ୍ଦ ଉପୁଜଇ ତାଙ୍କ ମନେ ।
 ଭିକ୍ଷୁର ଭାବରେ ଭୋକ ଆନ୍ତ ନିରନ୍ତର
 ଭାବ ମହାଭାବ ସତ୍ତ୍ବ ସଖକେ ତାଙ୍କର ।
 ଧର୍ମ ପ୍ରସୂରକ ରୂପେ ଦେଶେ ଦେଶେ ଖ୍ୟାତ
 ଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ତେଣୁ ଗୁଢ଼ା ଅତି ।
 ତବ ମୁଖୁ ହରି କଥା ଶ୍ରବଣ ନିମିତ୍ତେ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହ ଜନମିଛ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ।

ଦୟାକର ଅନୁମତି ଦେଲେ ଅଧମକୁ
 ତାଙ୍କ ଆଶିଷ ସେ ମୁହଁ ଏ ସ୍ଥାନେ ତାହାକୁ ।”
 ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନେ ତହିଁ ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
 କହିଲେ “ହରିତେ ତାଙ୍କୁ ଏଠି ତାଙ୍କ ଆଶ ।”
 ହୃଦୟ ସହୃଦେ ପ୍ରଭୁ ବୁଝାଣୁ ଭିକ୍ଷୁର
 ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରବେଶିଲେ କେଶବ ପାଶର ।
 ଆଡ଼ମ୍ବର ପରଶୁରାମ ପ୍ରଭୁ ଜଗତର
 ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଖଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ନାଲିପାତ୍ରୀ ଧୋତି ।
 କୁଞ୍ଚର ଗୋଟିଏ କାନ ବାମସ୍ବରେ ଦେଇ
 ଝୁଲୁଥାଏ ପୁଷ୍ପଦେଶେ ଲମ୍ବମାନ ହୋଇ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଏ ଦେଶେ ଦେଖି ସଶିଷ୍ୟ କେଶବ
 ଭାବିଲେ ତାହାକୁ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ମାନବ ।
 ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ଜଗତର
 ପୁଛିଲେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ସବନସ୍ବେ ଅତି ।
 “ଲୋକମୁଖୁ ପରସ୍ପରେ କରୁଛୁ ଶ୍ରବଣ
 ରୂପେମାନେ ଲଭୁଅଛୁ ଭିକ୍ଷୁର-ଦର୍ଶନ ।
 ଦର୍ଶନେ ଚିତ୍ତେ କେବଣ ହୁଏ ଅନୁଭୂତି
 ବିଭିନ୍ନ ସ୍ବରୂପ ଅବା ଅଟଇ କେମନ୍ତ ।
 ଏ ସବୁ ବିଷୟମାନ ଜାଣିବା ନିମିତ୍ତ
 ତବ ସନ୍ନିଧାନେ ମୁହଁ ହୋଇଛି ଆଗତ ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ କିବା ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
 କୁହାଯି ମିଳଇ ନାହିଁ ତାର ବିବରଣ ।
 କିଛିକ୍ଷଣ ମୌନ ରହି ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ବସାଇଁ
 ଗାଇଲେ ଶ୍ୟାମା-ସଙ୍ଗୀତ ଭାବବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ।
 (ଗୀତ)—“କେ ଜାନେ ମା କାଲି କେମନ

ହେଉ ଦର୍ଶନେ ନା ପାୟ ଦରଶନ ।” ଇତ୍ୟାଦି

ସମାଧିସ୍ଥ ହେଲେ ଦେବ ଗାଢ଼ ଗାଢ଼ ଗୀତ
 କେଶବାଦି ମନେ କଲେ ମସ୍ତୁଷ୍ଟ ବିକୃତ ।
 ଚୈତନ୍ୟ ଆଶିଷ ପାଇଁ ହୃଦୟ ଠାକୁର
 ପ୍ରଣବ ଗାଇଲେ କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ବାରମ୍ବାର ।
 କର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ ସେ ପ୍ରଣବ ଧ୍ବଜ
 ଅର୍ଦ୍ଧ ବାହ୍ୟାବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
 ଅପୂର୍ବ ଦିବ୍ୟ କୋପରେ ଶ୍ରୀମୁଖ ଉଦ୍ବଳ
 ସୁମଧୁର ହାସ୍ୟଛଟା ତହିଁରେ କେବଳ ।
 ଅତଃପର ସୁଗନ୍ଧାନ୍ତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କଥା
 ଶ୍ରୀମୁଖୁ ନିସୃତ ହେଲେ ପ୍ରସ୍ତବଣ ଯଥା ।

* ଜୟଗୋପାଳ ସେନ-ଉଦ୍ୟାନ-ଭବନ—ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଭରତାଶ୍ରମ ନାମରେ ପରିଚିତ ।

ତନମନ ସଦୃଶରେ ସଂଶୟ କେଶବ
 ଶୁଣିଲେ ସେ କଥାମାନ ହୋଇ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ।
 ବିସ୍ତାରିତ ବିବରଣ ମଧ୍ୟ ଯେ ଏହାର
 ଅଦ୍ୟାବଧି ଜନ ସମାଜର ଅଗୋଚର ।
 ଦୁଇ ଏକ କଥା ମାତ୍ର ଯାହା ଅବଗତ
 ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ତାହା ହୋଇ ଏକ ଚିତ୍ତ ।
 “ଭିକ୍ଷୁରଙ୍କ ରୂପ ଅବା ତାଙ୍କର ମହିମା
 ମାନବ ଚକ୍ଷୁରେ କଣ ନ ଦୃଶ୍ୟ ଯାମା ।
 ଦୟାବହ ଯାହା ସେହୁ ଦୟାଳୁ ଜଣାଇ
 ପ୍ରାଣିଗଣ ଭବେ ତାହା ଅବଗତ ଆଇ ।
 କେବଳ ସାକାର ସେହୁ, କିମ୍ବା ନିରାକାର
 ଏସନ ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ତୁ ମ ଧାରଣା ତାହାର ।
 ଏକଦା କେତେକ ଅନ୍ଧ ଏକମେଳ ହୋଇ
 ଯାଇଥିଲେ ହସ୍ତିରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ।
 ପାଦ ଛୁଇଁ କେ ବୋଇଲି ତାହା ପ୍ରମୁଦାକାର
 ପେଟ ଖଣି ଅନ୍ୟ ବୋଲେ ପୁନ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 କଣ୍ଠୋପରେ ପଡ଼ିଲୁକ ପୁଣି ଯାର ହସ୍ତ
 ସେ ବୋଇଲି ତାର ରୂପ କୁଳିଟି ଯେମନ୍ତ ।
 ଆଦର ଯେ ଧରିଥିଲି ତାହାର ଶୁଣୁକୁ
 ସେ ଶ୍ରୀମୁଖ ଖଣ୍ଡିଦେଇ ଏସବୁ ମତକୁ ।
 ଖମ୍ବ ଭଳି ନୁହଇତ ତାହା ଗୋଲକାର
 ନିମ୍ନସ୍ଥର ସରୁ, ମୋଟା ଅଟଇ ଉପର ।
 ଭିକ୍ଷୁରଙ୍କୁ ଭଲରୂପେ ଜଣା ନ ଜାଣିଣ
 ନାନା ଗଣ୍ଡଗୋଲ ଉତ୍‌ଥାପନ୍ତ ପ୍ରାଣିଗଣ ।
 ଆଉ ଏକ ଗଲ୍ଲ ମଧ୍ୟ ମନେ ପଡ଼େ ମୋର
 ଯହିଁରେ ଏ ବିଷୟଟି ହେବ ପରିଷ୍କାର ।
 ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷରେ ଏକ ସନ୍ତାପନ ଥିଲୁ
 ତାକୁ ଦେଖିଆସି ଜଣେ ଅନ୍ୟକୁ ବୋଇଲି ।
 ଗୋଟିଏ ଯାଇ ଦିନେ ମୁହଁ ଅମୁକ ସ୍ଥାନରେ
 ନାଲିରଙ୍ଗ ଜନ୍ମଟିଏ ଦେଖିଲି ସେଠାରେ ।
 ସେ କହିଲୁ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଅଛୁ ମୁହଁ
 ନାଲିରଙ୍ଗ ନୁହେଁ; ସେ ତ ନେଲିଆ ଅଟଇ ।
 ଆରେକ ବାହାରି ଖଣ୍ଡିଦେଇ ତାର ମତ
 ବୋଲେ ନେଲୀ ନାଲି ନୁହେଁ, ତା ରଙ୍ଗଟି ପୀତ ।
 ଆରେକ ଶ୍ରୀମୁଖ ରଙ୍ଗ ଅଟଇ ଶାଗୁଆ
 ନେଲୀ ଅବା ନାଲି ନୁହେଁ କିମ୍ବା ହଳଦିଆ ।
 ଏମନ୍ତେ ସେ ଜନ୍ମଟିର ରୂପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ

ଗଣ୍ଡଗୋଲ ଉପୁଜିଲୁ ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।
 ସେହୁ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଥିଲୁ ଯାହାର ବସନ୍ତ ।
 ମୀମାଂସାର୍ଥେ ଗଲେ ସର୍ବେ ସେହୁ ଲୋକନନ୍ଦ ।
 ସେ କହିଲୁ ବହୁଦିନୁ ଅଳ୍ପ ମୁଁ ଏ ସ୍ଥାନେ
 ସେହୁ ଜନ୍ମଟିକୁ ମୁହଁ ଭଲରୂପେ ଜାଣେ ।
 ଯାହା ଯେ କହୁଛୁ ସବୁ ସତ୍ୟ ଯେ ଅଟଇ
 ଦିନ ମଧ୍ୟେ ନାନାରଙ୍ଗ ସେହୁ ଧରୁଆଇ ।
 କେବେ ନାଲି, କେବେ ନେଲୀ, କେବେ ହଳଦିଆ
 କେତେବେଳେ ବାଇଗଣୀ, କେବେ ଯେ ଶାଗୁଆ
 ଏମନ୍ତେ ସେ ଧରିବାରୁ ନାନାବିଧ ରୂପ
 ବହୁରୂପୀ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ସେହୁ ସନ୍ତାପନ ।
 ସେହୁପରି ଅଟନ୍ତୁ ଯେ ପରମ-ଭିକ୍ଷୁର
 ଅନେକ ଅନେକ ରୂପ ଅଛଇ ତାଙ୍କର ।
 ସାକାର ଅଟନ୍ତୁ ସେହୁ ନିରାକାର ପଣ
 ସାକାର ରୂପଟି ମଧ୍ୟ ଅଟେ ଅଗଣନ ।
 ସଗୁଣ ଅଟନ୍ତୁ ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
 ଆଦର ନିର୍ଗୁଣ ନିରଞ୍ଜନ ବି ବୋଲନ୍ତୁ ।”
 ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚକ୍ଷୁଗୁଣ୍ଡି ବହୁ ଉପଦେଶ
 ଏ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଦାନିଲେ ତାଙ୍କୁ ପରମେଶ ।
 ଏସନ ସରଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁଣି ତା କହିଲେ
 କ୍ଷୁଦ୍ର, ବାଳକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝିବ ତା ହେଲେ ।
 ଏ ଶ୍ରେଣେ ଅତି ନିଗୂଢ଼ ଭବ କଥାମାନ
 ପୁଣି ଶୁଣି ନ ଥିଲେକ କେତେ ଶ୍ରୋତାଗଣ ।
 କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ସେହେତୁ ଏମନ୍ତ ବିଦୁଳ
 ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ରହିଲୁ କେତେ ହେଲୁଣି ଯେ ବେଳ ।
 ସ୍ଥାନ ଆହ୍ୱାନାଦ କର୍ମ ସରବେ ବିଦୁଳ
 ଉପାସନାର ସମୟ ପୁନଶ୍ଚ ଆଗତ ।
 ତେବେ ମଧ୍ୟ ନ ରହିଲୁ କାହାଣୀ ଯେ ହୋଷ
 ଆପଣେ ଜାଣିଣ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦୀଶ,
 ବିଦାୟ ନେବାକୁ ଏବେ କଲେ ଗାହୋଭ୍ୟାନ
 ଶ୍ରୋତୃବର୍ଗେ କହୁ ଅତି ମଧୁର ବଚନ ।
 “ଆଜିପ କରଣ ଆଜି ରୁମ୍ଭ ପଙ୍ଗେ ମୁହଁ
 ଯେ ତୋଷି ଲଭିଲୁ ବାକ୍ୟେ ନ ଦୃଶ୍ୟ କହୁ ।
 ଗୋରୁଙ୍କ ପଲରେ ଅନ୍ୟ ପଶୁ ପ୍ରବେଶିଲେ
 ତାହା ନ କରନ୍ତୁ ତାକୁ ସର୍ବେ ଏକ ମେଲେ ।
 ଆଉ ଗୋଟି ଗୋରୁ କିନ୍ତୁ ଆସିଲେ ସେଠାରେ
 ରାବି ଚଟାଚଟି ପରସ୍ପର ସମାଦରେ ।

ଆଜ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ଏଠାରେ ମିଳନ
 ସେହପରି ହୋଇଛି ଯେ ମୋର ଅନୁମାନ ।”
 ଚିତ୍ତନ୍ତେ କହିଲେ ପୁଣି ରହସ୍ୟେ କେଶବେ
 “ରୁମୁଠାରୁ ଲୁକ୍ତ ଖସି ପଡ଼ିଅଛି ଏବେ ।”
 ନ ରୁହି ଏକଥା ମର୍ତ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣକୃଷ୍ଣ
 ଠୋ ଠୋ କରି ହସି ଉଠିଲେ ଯେ ଚିତ୍ତକ୍ଷଣ ।
 କେଶବ ବୋଇଲେ ତହିଁ ତାଙ୍କୁ ବାଧା ଦେଇ
 “ହସ ନାହିଁ ଏ କଥାଏ ମର୍ତ୍ତ କହୁ ଆଇ ।”
 ଏପନ ଭାଷିଣ ସେହୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଠାକୁରେ
 “ଦୟା ବହୁ ସାର ମର୍ତ୍ତ ଫେଡ଼ନ୍ତୁ ମୋ ଠାରେ ।”
 ଅତଃପର ଦେବରାୟ ପୁପରଳ ଭାଷେ
 କଥାର ମରମ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ ତାଙ୍କ ପାଶେ ।
 “ବେଙ୍ଗ କୁଆର ଲୁକ୍ତଟି ଯେତେ ଦିନ ଆଇ
 ସ୍ଥଳେ ଆସି ନ ପାରିଣ ସ୍ଥଳରେ ରହଇ ।
 ସେ ଲୁକ୍ତର ଯେତେବେଳେ ହୁଅଇ ପତନ
 ଜଳ ସ୍ଥଳ ସବୁଠାରେ କରେ ବିଚରଣ ।
 ସେହପରି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଅଛି ଗୋଟେ ଲୁକ୍ତ
 ଅବିଦ୍ୟା ଅଟଇ ତାହା ଭଲରୂପେ ବୁଝ ।
 ଯେତେଦିନ ଅବିଦ୍ୟାରେ ଆନ୍ତ ନିମଜ୍ଜିତ
 ଅନ୍ୟ କିଛି ନ ଜାଣନ୍ତି ସଂସାର ବ୍ୟଗତ ।
 ଅବିଦ୍ୟା ଲୁକ୍ତଟି ଛୁଟି ଯାଏ ଯେତେବେଳେ
 ସଂସାରେ ପଡ଼ିଦାନନ୍ଦେ ଗ୍ରମେ ଅବହେଳେ ।
 ହେ କେଶବ ! ଦେଖୁଛି ମୁଁ ରୁମୁର ମାନସ
 ଏ ପ୍ରକାର ଅବସ୍ଥାରେ ହୋଇଛି ପ୍ରବେଶ ।
 ଇଚ୍ଛାକଲେ ରଖିପାର ନାହିଁ ଏ ସଂସାରେ
 କିନ୍ତୁ ସେହୁ ସତ୍ତ୍ୱ ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ।”
 ଏମନ୍ତେ ଦେଇଣ ନାନା ଧର୍ମ ଉପଦେଶ
 ଫେରିଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଭିତ୍ତି ।
 ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେହୁ ମହାବାକ୍ୟ ବାଣ
 ଭେଦଲ କେଶବ ଦୃଢ଼ ଯହିଁ କି ନିଶାଣ ।
 କେଶବଙ୍କ ମନ ଛମେ ଏମନ୍ତ ଆକୃଷ୍ଟ
 ସଜ୍ଜିତ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ହୋଇଲେ ସଚେଷ୍ଟ ।
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଦଲବଳ ସହୃଦ ଆସିଣ
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ଲଭନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ।
 କେତେବେଳେ ଅବା ତାଙ୍କୁ ସେନ ସଜ୍ଜିତରେ

ଦବ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ଭୁକ୍ତି କମଳକୁଟୀରେ । *
 ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ସହ କେବେ ଆସି ଜଳସାଗରେ
 ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପୁଣି ପ୍ରଭୁ ପରିଧାନେ ।
 ଅତି ସମାଦରେ ତାଙ୍କୁ ଉଠାଇଣ ନାବେ
 ଶୁଣନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱ ଭକ୍ତିଭାବେ ।
 ଛମଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲୁ ଏପନ ଗଭୀର
 ପରସ୍ପର ନ ଦେଖିଲେ ବ୍ୟାକୁଳ ଅନ୍ତର ।
 ଦେବରାୟ କପୁଳାଳ ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲେ
 ଧାବନ୍ତି ତାଙ୍କ ଆଲସ୍ୟେ ଅଗବ ବ୍ୟାକୁଳେ
 ପ୍ରଭୁପାଦେ କେଶବଙ୍କ ହେଲୁ ଏଡ଼େ ଭକ୍ତି
 ଯେ ଦବସ ତାହାଙ୍କୁ ସେ ଦର୍ଶନେ ଆସନ୍ତି ।
 ଫଳମୂଳ ଆଦି ନାନା ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ
 ହସ୍ତେ ଆଣି ଭକ୍ତିଭାବେ କରନ୍ତି ଅର୍ପଣ ।
 ଅନୁଗତ ଶିଷ୍ୟସମ ବସି ପାଦପ୍ରାନ୍ତେ
 ପିବନ୍ତି ତାଙ୍କର କଥାମୃତ ଏକ ଚିତ୍ତେ ।
 ରହସ୍ୟେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ କେଶବଙ୍କୁ ଦିନେ
 “ରୁମୁ ବକ୍ତୃତାରେ ମୁନ୍ଦ୍ୟ ଅଗଣିତ ଜନେ ।
 ବକ୍ତୃତାରେ ଯେ ପ୍ରକାର ଦଥ ଉପଦେଶ
 ସେ ଭାବେ ବକ୍ତୃତା କରି ମୋର ଚିତ୍ତ ଗୋଷ୍ଠ ।”
 ବିନୀତ ଭାବେ ବୋଇଲେ ତହିଁ ଶ୍ରୀ କେଶବ
 “କମାରଶାଳରେ ସୂତୀ ବିଡ଼ି ପ୍ରାୟ ହେବ ।
 ଶ୍ରୀବଦନ୍ତୁ ହରି କଥା ଶ୍ରବଣ କରିଣ
 ଧନ୍ୟ ହେବ ମୋର ଏହି ମାନବ ଜୀବନ ।
 ସେଥପାଇଁ ତବ ପାଶେ ଧାଇଁଥାସେ ମୁହିଁ
 ଧନ୍ୟ କରନ୍ତୁ ମୋ ପ୍ରାଣ ହରି କଥା କହି ।”
 ଛମେ ଛମେ ଭକ୍ତିଭାବ ବୁଦ୍ଧି ହେଲୁ ଏତେ
 ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମେ ଉତ୍ସବାଦ ଯହିଁ ହୁଏ ଯେତେ ।
 ସରବଦି ଶ୍ରୀ କେଶବ ନିମନ୍ତେ ଦେଇ
 ଅତି ସମାଦରେ ତାଙ୍କୁ ନିଅନ୍ତି ସେ ଠାଇଁ ।
 ଏପନେ ଉତ୍ସବାଦରେ ତାଙ୍କ ଯୋଗଦାନ
 ଉପାସନା ଅଙ୍ଗରୂପେ ହେଲୁ ପରିଗଣ୍ୟ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପମ୍ପକେ ଆସି ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମମତ
 ବଶେଷ ଭାବରେ ହେଲୁ ପରିବରଣିତ ।
 ଅତଃପର ଦିନକରେ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ବାଞ୍ଛା କଲେ କି ଭାବରେ ନବଦ୍ୱୀପ-ଭିତ୍ତି ।

* ‘କମଳକୁଟୀରେ’ ଏବଂ ନୌବିହାର—ଏଠାରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ କଥୋପକଥନ ହୋଇଥିଲା ତାହା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଗୀତାମୃତ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

ମନୋମୁଗ୍ଧକର ହୃଦୟାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ
ମୋହସ୍ଥିଲେ ଏ ଜଗତେ ଜନସାଧାରଣେ ।
ଏମନ୍ତ ବାସନା ଚିତ୍ତେ ଉଦୟ ମାସିନେ
ମନୋରଥ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲ ଯଶନେ ।
ଗୁହରୁ ବାହାର ଆସି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାବେ ଯଦା ଥିଲେ ନିମଗ୍ନ ।
ପଞ୍ଚବଟୀ ଆଡ଼େ ତାଙ୍କ ନୟନ ବୁଲଇ
ଦେଖିଲେ ସେ ଦରୁ ଏକ ଶାନ୍ତିନ ଆସଇ ।
ମହା ସମାରୋହେ ହୃଦୟୁଗ ନାନକର
ଲୋକେ ମାଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି ତରଙ୍ଗ ଯେପରି ।
ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଶାନ୍ତିନ ହୋଇ ଅସ୍ତପର
ଫାଟକାଉମୁଣେ ଗଲ ମନ୍ତ୍ରର ଗତିର ।
ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ସେହୁ ଲୋକ ଅଗଣନ
ବାୟୁସଙ୍ଗେ ସେହୁସ୍ଥାନେ ତଦନ୍ତେ ବିଲ୍ଲନ ।
ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଶାନ୍ତିନର ମଧ୍ୟସ୍ଥଲେ
ନବଦ୍ଵୀପ-ଭାଗ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରେ ଦେଖିଥିଲେ ।
ଶ୍ରୀଚିତ୍ରନାମ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଆବର ଅଦୈତ
ମଧ୍ୟସ୍ଥରେ ଯାଉଛନ୍ତି ପ୍ରେମେ ଭଜନମୟ ।

ତାଙ୍କୁ ଚରୁଦିବେ ସେହି ଭକ୍ତ ଅଗଣନ
ଆପଣା ଆପଣା ଭାବେ ଅଛନ୍ତି ମରନ ।
କେହୁ କେହୁ ପୁଣି ସେମେ ଭଜନମୟ ହୋଇ
ଭବାମ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ ଭାଷାସେ କରଇ ।
ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତେ କାର ଅବଶ ଶରୀର
ଯାଉଛନ୍ତି ଆଶ୍ରାଧର ଅପର ଲୋକର ।
ଜନସଭାରେ ତଉଦର ଦଶେ ଲୋକାରଣ୍ୟ
ହୃଦୟେମେ ମାତ୍ର ସର୍ବେ ଭକ୍ତ ସତ୍ତ ମନ ।
ଏଥୁମଧ୍ୟ ଦେଖିଲେ ସେ କେତେଗୋଟି ଲୋକ
ପୁଣିପଟେ ରହୁଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କର ମୁଖ ।
ସେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେବରାସ୍ତ୍ର ତଦନ୍ତରେ
ପାଶେ ଆସିବାର ଦେଖି ଭକ୍ତ ରୂପରେ ।
ସ୍ଥିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ଅନ୍ତମେ ହେଲେ ଭୟନାତ
ପୂର୍ବଜନ୍ମେ ଥିଲେ ଏହୁ ଗୋରାଙ୍କ ଭକ୍ତ ।
ସମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଲହରୀ
ଗାଥ ମନ, ଭଜ ମନ ହବସ ଶବ୍ଦ ।
ଅବହେଲେ ତରୁଣି ଏ ଭବସାଗର
ବେଳ ଆଉ ଆଉ ବିଭାସାଦେ ଆଶ୍ରା ଧର ।

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ପଣ୍ଡିତ ଦାନବନ୍ଧୁ ନ୍ୟାୟରତ୍ନ ଆଗମନ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ମାତୁଆଣଙ୍କ ଅର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବୃନ୍ଦା ସନାତନ ।
ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାଶ୍ରୟ ପତି
ଅପାର କରୁଣାପୀରୁ ଅଗତିର ଗତି ।
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ-ଚରିତ ରତ୍ନର ଆକର
ଯାହାର ଯା ବାଞ୍ଛା ପାଏ ଖୋଜିଲେ ତହିଁର ।
ସର୍ବବ୍ୟ ରତ୍ନ ତହିଁ ଅତ୍ତ ସୁରକ୍ଷିତ
ବିଶ୍ବାସେ ଖୋଜିଲେ ତହିଁ ହୋଇବ ପ୍ରାପ୍ତ ।
ଗଙ୍ଗାର ଅପର ଡାରେ ଗ୍ରାମ କୋନଗର
ବହୁ ସମୁଦ୍ର ଭକ୍ତଙ୍କ ବସତି ସେଠାର ।
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଆଗମିଣ ତହିଁ ଦେବରାସ୍ତ୍ର
ଦର୍ଶନ ଦାନେ ତୋଷନ୍ତି ପଡ଼ୋଶୀ-ଦ୍ରବ୍ୟ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ-ନିଃସୃତ ବାଣୀ ସୁଧାରସେ ପୁର୍ଣ୍ଣ
ଶ୍ରବଣେ ଉପନେ ଚିତ୍ତେ ସୁଖ-ପ୍ରସବଣ ।
ଆସାଦନ ପାଏ ଯେହୁ ଅରେ କୃପାବଳେ

ବିସ୍ମୃତ ନ ହୁଏ କେବେ ତା ଜୀବନ କାଳେ ।
ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଗମନ ବାଞ୍ଛା ପାଇ ଅରେ
ଦାନବନ୍ଧୁ ନ୍ୟାୟରତ୍ନ ଭେଟିଲେ ସେଠାରେ ।
ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର ସୁପଣ୍ଡିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସନ୍ତାନ
ବିଦ୍ୟା ଅଭିମାନେ ଚିତ୍ତ ସଦା ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ।
ଭକ୍ତବାଞ୍ଛା କଲ୍ଲତରୁ ପ୍ରଭୁ ଅବତାର
ତାଙ୍କ ବିନୟ ଶୁଣଇ ନାହିଁ ପଟାନ୍ତର ।
ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଅନ୍ଧକାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଣି
ଦରଶନେ ପ୍ରଣମିଲେ ଅଗ୍ରେ ପଦ୍ମପାଣି ।
ଦ୍ଵିଜବର ନ କରଣ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର
ଉପବିଷ୍ଟ ହେଲେ ପଣ୍ଡୁ ଦେବଙ୍କ ପ୍ରମୁର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପୂଜିଲେ ତହିଁ ଦମ୍ଭେ ଦ୍ଵିଜୋତ୍ତମ
“ଆପଣେ କି ବିପ୍ରଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ପ୍ରଣମ୍ୟ ?”
ମାନସେ କି ଭାବ ରଖି କଲେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ
ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ କର ତା ଶ୍ରବଣ ।

ବସୁକୁଳେ ଜନ୍ମିଲେହିଁ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର
 ଯଜ୍ଞ ସୁନ୍ଦର ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ଏବେ ଭୃଷ୍ଟାବୁର ।
 ଉପକାତ ତ୍ୟାଗ କଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରମାଦ
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ନ ହୁଅନ୍ତି ଗଣ୍ୟ ।
 ସାଧନ ଭଜନ କରି ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 ଅତି ଉଚ୍ଚ ଅବସ୍ଥାରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଥାଇ ।
 ଋଷା ତୃଷ୍ଣା ବିବର୍ଜିତ ଶୂନ୍ୟ ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ଦୃଃ ସମାଧିରେ ଯେ କାଳେ ମଗନ ।
 ସେ କାଳୁ ପଇତା ଏକ ପକାର ବର୍ଜିତ
 ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ କେବେ ନାହିଁ ହୁଏ ନିପତିତ ।
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ପଇତା ନାହିଁ କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ନୂତନ ପଇତା ହୁଏ ଦ୍ୟନ୍ତ ପିଛାଇଣ ।
 ଅବସ୍ଥା ବିଶେଷେ ପୁଣି ଆପଣେ ଶ୍ରୀହରି
 ତାକୁ ବନ୍ଧନ ବୋଲିଣ ମାନସେ ବିଚାର ।
 ହୃଦୟରେ ଅନୁଭୂତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏମନ୍ତ
 ଶାନ୍ତି ନ ଥାଏ ତାହାକୁ ଫିଙ୍ଗିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
 ବିଦ୍ୟାମଦେ ଅଭିମାନ ଦ୍ଵିଜ ନ୍ୟାୟ ରତ୍ନ
 କର୍ଜଣ ଭାଷାରେ ଯଦା କଲେ ତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ —
 'ମହାଶୟ ଅଟନ୍ତି କି ପ୍ରଣୟ ମୋହର'
 ବିମାତେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ କରୁଣାପାଗର ।
 "ଘନ ଠାକୁ ଅତିଘନ ଏ ଜଗତେ ମୁହିଁ
 ପ୍ରାଣୀ ମାତେ ସର୍ବ ମୋର ନମସ୍ୟ ଅଟଇ ।
 ଶ୍ଵାନାପେକ୍ଷା ଅତି ଘନ ମୁହିଁ ଯିଭୁବନେ
 ମୋଠି ସର୍ବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏହି ଜ୍ଞାନ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।"
 କଥାକୁ ବୁଲଇ ତହିଁ କହେ ଦ୍ଵିଜବର
 "ଏହା ହେଲେ ନାହିଁ ମୋର ସମ୍ମତ ଉତ୍ତର ।
 ମୋର ଯଜ୍ଞସୂତ୍ର ଅଛି ଆପଣଙ୍କ ନାହିଁ
 ପ୍ରଣୟ ଅଟନ୍ତି କି ନା ପୁଣି ସେଥପାଇଁ ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଧରମ ଯେହୁ କରନ୍ତି ଗ୍ରହଣ
 ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସୂତ୍ର ତ୍ୟାଗ ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଧାନ ।
 ଉପକାତ ନ ଥିଲେ ହେଁ ସାଧୁ ପଦ୍ମଙ୍କର
 ପ୍ରଣୟ ଅଟନ୍ତି କାଳେ କାଳେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ।
 ଆପଣେ କି କରନ୍ତି ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ ?"
 ଉତ୍ତରେ ସ୍ଵୀକାର କଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
 ଏମନ୍ତ ବିମାତ ଭାବେ କହିଲେ ଏକଥା
 ନ୍ୟାୟରତ୍ନ ବିଗଳିତ ହୋଇଲେ ସର୍ବଥା ।
 ବିଦ୍ୟା ଅଭିମାନ କ୍ଷଣେ ହୋଇ ଚୂର୍ଣ୍ଣୀଭୂତ

ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କଲେ ଭକତି ସହିତ ।
 ତଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ଦେବରାୟ ନାନା ରଙ୍ଗ ରସେ
 ତୋଷିଲେ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ମନ ହୃତ ଉପଦେଶେ ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଚତୁର୍ମାନ
 ସରଳ ଭାଷାରେ ତାକୁ କହିଲେ ଏପନ ।
 ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୋତାବର୍ଗ ହୋଇ ବିମୋହିତ
 ଯଥେ ଯଥେ ଗଡ଼ିଲେକ ପରା ପଦପ୍ରାନ୍ତ ।
 ଭକ୍ତ ସମାଗମ କଥା ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ
 ଜ୍ଞାନ ଭକତି ଉଭୟ ଯହିଁ ଅଛି ଠୁଳ ।
 ସାଧୁଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ଅକ୍ଷୟର
 ଅର୍ଥଦାନ କଥା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାତୁଆଙ୍କର ।
 ଏ କାନ୍ଦର ନିରନ୍ତର ଧର୍ମକର୍ମେ ମତି
 ସାଧୁସେବା ପାଇଁ ଚିତ୍ତେ ଅନୁରାଗ ଅତି ।
 ପ୍ରଚର ଅର୍ଥ ଉପାୟ କରନ୍ତି ଯେପରି
 ସତ୍ତ୍ଵକାର୍ଯ୍ୟେ କରନ୍ତି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟୟ ସେହପରି ।
 ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ଵରୂପ ଦେଖ ଶର୍ଥ ମାନଙ୍କରେ
 ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ଧର୍ମଶାଳା ବିବିଧ ପକାରେ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାତୁଆଙ୍କ ଜଣେ ଧନ ମହାଜନ
 ଶୁଣିପାରି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଶୁଣାନ୍ତୁଶ୍ରୀନ
 ଦର୍ଶନ ଲଭି ନିମନ୍ତେ ଚିତ୍ତେ କରି ଆସ
 ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ ଦିନେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
 ଗୀତା ଆଦି ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର କେତେକ ପଢ଼ିଣ
 ସେ ଦିଗରେ ଅଛି ଥିଲେ ଯଜ୍ଞେହିତ ଜ୍ଞାନ ।
 ପ୍ରଭୁପକ୍ଷେ ସେ ସମୃଦ୍ଧେ ଅନୁଭବନା କରି
 ସନ୍ଦେହ ଭଞ୍ଜନ କଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାତୁଆଙ୍କ ।
 ସରଳ ପ୍ରକୃତି ଆଉ ଧର୍ମ ତୃଷ୍ଣାବୁର
 ଦେଖିଣ ତାହାକୁ ପ୍ରଭୁ ଦୟାଳୁ ଠାକୁର ।
 ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃପା କଲେ ସଦୟ ହୋଇଣ
 କୃପା ଲଭି ଧନ୍ୟ ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ !
 ଅବଶେଷେ ତାଙ୍କଠାରେ ଏମନ୍ତ ଆକୃଷ୍ଟ
 କିନ୍ତୁଦିନ ନ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣେ ଅତି କଷ୍ଟ ।
 ଯେତେବେଳେ ଅଳପକେ ପାନ୍ତି ଅବସର
 ତତ୍ତ୍ଵକଥା ଶୁଣିବାକୁ ଧାବନ୍ତି ପାଗର ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଘନବେଶ ଦର୍ଶନ କରିଣ
 ବିଷମ ବେଦନା ପ୍ରାପ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ।
 ମନେ ମନେ ତେଣୁ ଦିନେ କଲେକ ବିଚାର
 ଧନ ଦେଇ ଅର୍ଥାଭାବ ମୋଟବେ ତାଙ୍କର ।

କିନ୍ତୁ ଅନ୍ଧବ କଠୋର ତ୍ୟାଗ ଦରଶନେ
ସେ କଥା ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଶଙ୍କା ନାଚ ମନେ ।
ଦର୍ଶନେ ଆସନ୍ତୁ ଯେବେ ଲେଖନ୍ତୁ ପୁରୋଗ
ସୁବିଧା ନ ଦେଖି ବାହୁଡ଼ନ୍ତୁ ମହାଶୟ ।
ଦିନକରେ ଛୁନ୍ନ ଦେଖି ବଛଣା ଚଦର
ତାହାଙ୍କୁ କହଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯୋଡ଼ି ବେନକର ।
“ଛୁନ୍ନବସୁ ବ୍ୟବହାର ଆପଣ ପକ୍ଷରେ
ଶୋଭା ପାଉନାହିଁ ପ୍ରକ୍ଷେ ! କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
ଆଦେଶ କଲେକ ଥରେ ଏ ଅଧମ ପ୍ରତି
ନୂତନ ଚଦର ଆଣି ବଦଳି ଦିଅନ୍ତୁ ।”
ଉତ୍ତରେ ଶୁଣିଲେ ଧୀରେ ପ୍ରଭୁ ନରହର
“ଯାହା ଲୋଡ଼ା ଦାନ୍ତ ସବୁ ପୁଣ୍ୟ-ଅଧିକାର ।”
ପୁନଃବାର ଭକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଲେ ନିବେଦନ
“ସାଧୁସେବା ନ ଜାଣନ୍ତୁ ଏଠା ଲୋକମାନ ।
ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଲୋଡ଼ା ଯାହା ଯେତେବେଳେ
ନ ମାଗୁଣୁ ଆଗୁ ଶଞ୍ଜାଆନ୍ତା ସେ ସକଳେ ।
ଆମ ଦେଶେ ଛନ୍ତୁ ଯେତେ ଧନା ମହାଜନ
ସାଧୁ ସେବାରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟୟ ବହୁଧନ ।
ସେ ନିମନ୍ତେ ଅଛୁ ଏକ ପଥା ପ୍ରଚଳିତ
ଯେ ଯା’ ଆୟରୁ ରଖନ୍ତୁ ଚିହ୍ନିତ ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଧର୍ମାର୍ଥେ ସେ ସବୁ ହୁଏ ଯଥାବ୍ୟୟ ବ୍ୟୟ
ଯାହା ଲୋଡ଼ା ଆଗୁ ଶଞ୍ଜା ଥାଏ ସମୁଦାୟ ।
ବାସନା ହେଉଛି ତେଣୁ ଦୁଦୟେ ମୋହର
ସେଥିରୁ ଆଣିଣ ଟଙ୍କା ଦଣି ସହସର ।
କୋମାଳା କାଗଜ କଣି ରଖନ୍ତୁ ଗଛିତେ
ସୁଧରୁ ହୁଅନ୍ତା ବ୍ୟୟ ଆବଶ୍ୟକ ମତେ ।”
ହଳାହଳ ବିଷପୁଣ୍ଡ୍ରୀ ଏ ପ୍ରକାର ବାଣୀ
ଶ୍ରବଣ ମାତେ ବିରକ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଚିନ୍ତାମଣି ।
କହଲେ “ଦେଖାଅ ନାହିଁ ଅର୍ଥ ପ୍ରଲୋଭନ
ଅନର୍ଥର ମୂଳ ଅଟେ ଅବିଦ୍ୟା କାଞ୍ଚନ ।
ପରମାର୍ଥ ପଥେ ଏହା କଷ୍ଟକ ସଦୃଶ
କରୁଣସି ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ତହିଁ ସେ ସକାଶ ।
ଅଶ୍ରମାସେ ଚିତ୍ତେ ଯାଇ ଥାଏ ଅର୍ଥ ଲୋଭ
କରି ନ ପାରିଲ ସେହୁ ବହୁପଦ ଲଭ ।
ଏମନ୍ତ ଗର୍ହିତ କଥା କେତେ ନ କହବ
କୌଣସି ବିଷୟେ ମୋର ନ ଥାଏ ଅଭାବ ।
ଶରୀର ରକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା

ଶ୍ୟାମାଙ୍କ କୃପାରୁ ମୋତେ ମିଳୁଅଛି ତାହା ।”
ଯେତେ ପରବାର ପ୍ରଭୁ ଏସନ ଶୁଣିଲେ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାତୃଆଶ୍ରୟ ତାହା କହୁ ନ ଶୁଣିଲେ ।
ପୁନଃ କହଲେ “ଛନ୍ତୁ ତ ସହସରମଣି
ତାଙ୍କ ନାମେ ସେ କାଗଜ ଦେବ ତେବେ କଣି ।”
ଶ୍ରୀ ଦେବ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମତ ନ ପାଇ
“ଏ ବିଷୟେ ଉତ୍ତର ମୁଁ ଦେଇ ନ ପାରିବ ।”
ଏସନ ଶୁଣିଣ ଦେବ ପତ୍ନୀ ପାଶେ ଆସି
ଫେଡ଼ିଲେ ସମସ୍ତ କଥା ତାଙ୍କ ପାଶେ ବସି ।
ସବୁ ବିଷୟ ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀ ସାରଦା ଦେବୀ
ଉତ୍ତରଲେ ପତିଙ୍କୁ ଯେ କହିଲେ ଶୁଣି ।
ଯଥା ତ୍ୟାଗୀ ଯୋଗୀବର ସବୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁର
ପତ୍ନୀ ମଧ୍ୟ ତ୍ୟାଗଶୀଳା ସେହୁ ପରବାର ।
ଦେବୀ ବୋଇଲେ “ଏ ଟଙ୍କା କି କରବ ମୁହିଁ
ମୋ ନିଜର କରୁଣସି ଅଭାବ ତ ନାହିଁ ।
ଯଦ୍ୟପି ବା ରୁମୁପାଇଁ କରବ ଗ୍ରହଣ
ରୁମୁ ସେବା ହେଉ ବ୍ୟୟ କରବଟି ପୁଣି ।
ତାହେଲେ ବି ରୁମୁ ନେବା ରୁମୁ ଏହା ହେବ
ଯାହାପାଇଁ ଶ୍ରୀ ସେହୁ ଦୋଷ ହିଁ ଲାଗିବ ।
ଅତଏବ ମୋ ପକ୍ଷରେ ନ ନେବାହିଁ ଶ୍ରେୟ
ବିରୁଦ୍ଧ କରନ୍ତୁ ଶୁଣି ଆହେ ଦେବଶୟ ।”
ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ତର ପାଇ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁର
ତୋଷ ଚିତ୍ତେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଆପଣା ମନ୍ଦିରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣେ ତହିଁ କହଲେ ଶ୍ରୀହର
“ଏ ଟଙ୍କାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ବି ତାଙ୍କର ।”
ପୁନଃ ବୋଲେ “ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ତ ଥିବେ
ତାଙ୍କ ନାମେ ସେ କାଗଜ କଣି ଦେବ ତେବେ ।”
ଦେବଶୟ ଉତ୍ତରଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମହାଜନେ
“ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ମୋର ଟଙ୍କା ଥିବ ଏହା ଜ୍ଞାନେ ।
ଅବିଦ୍ୟାର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ
ସ୍ପର୍ଶମାତ୍ରେ ଜାଳଦିଏ ଯୋଗେଶଙ୍କ ମନ ।
ବିଷଧର ସର୍ପ ଯଦି ଦଂଶେ ଅଙ୍ଗ ଅଂଶ
ସାରା ଶରୀରଟି ବିଷେ ହୁଅଇ ବିନାଶ ।
କାଞ୍ଚନେ ଆସନ୍ତୁ ଥିଲେ ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରମାଣରେ
ଗୋଟାମନ ମାତ୍ରବସେ ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ।
ହଳାହଳ ବିଷପୁଣ୍ଡ୍ରୀ ଅଟଇ କାଞ୍ଚନ
ବ୍ରହ୍ମଣେ ଅକ୍ଷୟ ମୁହିଁ ଜାଣ ସେ କାରଣ ।”

ଯେତେ ପରକାରେ ଦେବ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ତାହା କହୁ ନ ମାନିଲେ ।
 କହିଲେ “ଆଣିଛ ମୁହିଁ ଟଙ୍କା ରୁମୁପାଇଁ
 ଆଉ ନେବି ନାହିଁ ଏହା ସବୁକୁ ଫେରାଇ ।”
 ଏପରି ଭାଷଣ ଯଦା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ
 ବାହାର କରିଲେ ନୋଟ ଗୋରୁଏ ତକ୍ଷଣ ।
 ‘ମାଆ’ ‘ମାଆ’ ବୋଲି ତହୁଁ ପ୍ରଭୁ ନରହରି
 କାତରେ କାନ୍ଦିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ବାଳକ ଯେପରି ।
 କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟେ ସମାଧିରେ ମଗ୍ନ
 ପାର୍ଥବ ଜଞ୍ଜାଳ ସବୁ ଏବେ ତହିଁ ଲୀନ ।
 ଆନନ୍ଦ କୌମୁଦୀ ଛଟା ପରମ ସୁନ୍ଦର
 କ୍ରୀଡ଼ା କଲ ଶ୍ରୀ ବଦନେ ଅତି ମନୋହର ।
 ଅତି ନିରାପଦ ସ୍ଥାନ ଜଗନ୍ନାଥା କୋଳ
 କୌଣସି ପ୍ରକାର ଯଦି ନାହିଁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।
 ଅର୍ଥ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ସପ୍ତ ଯେଉଁ ପରିମାଣ
 ତତୋଧିକ ସପ୍ତ ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ।
 ମନେ ମନେ ଗୁଣିଲେ ସେ ବିଷମ ପ୍ରମାଦ
 ଶ୍ରୀଚରଣେ କଲି ମୁହିଁ ମହା ଅପରାଧ ।
 ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ବସି ବିପଦାତ ଫଳ
 ତାଙ୍କ ମନେ ଅନୁଭାବ ଏମନ୍ତ ବହୁଳ ।
 ଧୀରେ ଧୀରେ ନୋଟ ଯାକ ପୁନଶ୍ଚ ଗୋଟାଇ
 ଆପଣା ବସ୍ତ୍ରରେ ତାହା ରଖିଲେ ଲୁଚାଇ ।
 କହୁକ୍ଷଣ ପରେ ଯେବେ ଭଜିଲା ସମାଧି
 ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣନିଧି ।
 “ଏମନ୍ତ ଗହିତ କଥା ମୁହେଁ ଯେ ଧରିବ
 ଏଠାକୁ ତାହାର ଆଉ ଆସିବା ନୋହୁବ ।”
 ସୃଷ୍ଟିବୁଦ୍ଧି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତହୁଁ କହିଲେ ଉତ୍ତରେ
 “ନିଆ ଦିଆ ଭାବ ତେନେ ଅଛି ଉନ୍ମୁଠାରେ ।
 ପ୍ରବେଶ କରି ନାହାନ୍ତି ଜ୍ଞାନର ଚରମ”
 “ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ” ବୋଲିଲେକ ଗୁଣଧାମ ।
 “ନ ହେଉ ମୋହର ପଛେ ଜ୍ଞାନର ଉନ୍ମେଷ
 ପ୍ରଲୋଭନ ନ ଦେଖାଅ ଏପରି ମୋ ପାଶ ।”
 ମଙ୍ଗଳ ନିଦାନ ବାଣୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରିତ
 ଏ ପ୍ରକାରେ ସେ ଦିନର ଚିତ୍ତ ସମାପତ ।
 କତିପୟ ମାତୁଆର ଭକ୍ତ ଆଉ ଦିନେ
 ଦର୍ଶନ ଆଶେ ଅଇଲେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନେ ।
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯାହାଙ୍କର ଧର୍ମ କର୍ମେ ମନ

ଧର୍ମ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପଢ଼ାଗଲେ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ।
 କି କି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ସେହି ଭକତ ନିକରେ
 ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ କିବା କହିଲେ ଉତ୍ତରେ ।
 ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ ! ଭାର ବିବରଣ
 ସୁଧାରସେ ପୁଣି ସେହି ତତ୍ତ୍ୱ କଥାମାନ ।
 ପ୍ରଶ୍ନ—‘ମୁଁ ରୁମୁର ଦାସ’ ଭକ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଏପରି
 ‘ମୁଁ ବୋଲୁଏ କିଏ, ଅବା କି ନାମ ତାହାର ?’
 ଉତ୍ତର—ଜାବାସ୍ତା ଅଥବା ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର ସା ନାମ
 ମୁଁ ଶର ଅନ୍ତରୁ ସେହୁ କରେ ଉଚାରଣ ।
 ମନ ବୁଦ୍ଧି ଚିତ୍ତ ଆଉ ଅହଂକାର ନେଇ
 ପ୍ରାଣୀର ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର ଗଢ଼ା ହୋଇ ଥାଇ ।
 ପ୍ରଶ୍ନ—ଜାବାସ୍ତା କହନ୍ତି କା’କୁ କିଏ ସେ ବୋଲଇ
 ମୃତ୍ୟୁପରେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର କି ଅବା ହୁଅଇ ?
 ଉତ୍ତର—ଅଷ୍ଟ ପାଶ ବିକୃତ ହେଲେ ଆହାରାସ
 ଜାବାସ୍ତା ବୋଲଣ ଭାର ହୁଅଇ ଯେ ନାମ ।
 ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଭାବନା ଯେପରି
 ଗୀତାମତେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଅଇ ସେପରି ।
 ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ମୁଗଚନ୍ଦ୍ରା କଣିଶ ଭରତ
 ମୁଗ ହୋଇ ଜନ୍ମିଥିଲେ ସେହି ନରନାଥ ।
 ସେହେତୁ ଭାବର ଲଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ
 ସାଧନ ଭଜନ ଆଦି ଆବଶ୍ୟକ ଏତେ ।
 ଦିନରାତି ବିଭୁଙ୍କର ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ
 ସେ ଚିନ୍ତା ଆସିବ ମୃତ୍ୟୁବେଳେ ଅବହେଳେ
 ପ୍ରଶ୍ନ—ବିଷୟ ପ୍ରତି ବୈରାଗ୍ୟ ହୁଅଇ କିମ୍ପାଇ
 ସେଥିର ମରମ କିଛି ରୁଚି ନ ପାରଇ ।
 ଉତ୍ତର—ସବୁ ନିତ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ଅନିତ୍ୟ ଅସତ ବସ୍ତୁ ଏ ସଂସାର ଜାଣ ।
 ମାୟାରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର
 ଅସତକୁ ସତ ବୋଧ ହୁଏ ନିରନ୍ତର ।
 ସତକୁ ଅସତ ପୁଣି ଭାବ ସେହୁମତେ
 ତଦନ୍ତରୂପ କରମ କରନ୍ତି ନିରତେ ।
 ମାୟାମୋହ ବୋଲି ସ୍ୱାକୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବୋଲଇ
 ସତଜ୍ଞାନ ଜନମିଲେ ବୈରାଗ୍ୟ ଆସଇ ।
 ପ୍ରଶ୍ନ—ନିରତେ କରୁଛି ନାନା ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ
 ଧାରଣା ହୁଅଇ ନାହିଁ ତାହା କି କାରଣ ?
 ଉତ୍ତର—ସାଧନ ବିଷୟ ହୋଇ କଲେକ ପଠନ
 ବୃଥା ଶ୍ରମ ହୁଏ, ଭାର ଫଳ ନ ଫଳଣ ।

‘ସ୍ବଜ୍ଞ’ ‘ସ୍ବଜ୍ଞ’ ବୋଲି ଯେହ୍ନେ କଲେକ ଚିହ୍ନାର ପ୍ରଶ୍ନ—କାଶୀଧାମେ ବାସ କରି ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ଯାର
 ଅନୁଭବ ନ ହୁଅଇ ମାଦନତା ତାର ।
 ନିଶା ଅନୁଭୂତ ଯଦି କାମନା ଅନୁରେ
 ଘୋରଘାଣ ପିତୃଦୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
 ଏ ଭବ-ସଂସାର କଣ୍ଠା ଚରୁଟି ସମାନ
 ହସ୍ତ ଦେଲୁ ମାତେ ହୁଏ ଶୋଣିତ କ୍ଷରଣ ।
 କଣ୍ଠା ନିର୍ମୂଳ କରିବା ଚିତ୍ତେ ଥିଲେ ଆଶ
 ଗଛକୁ ଓପାଡ଼ି ନିର୍ଥା କରି ସନ୍ନିବେଶ ।
 ଗଛକୁ ଓପାଡ଼ି ତବ ସମ୍ମୁଖରେ ଥୋଇ
 ବାରମ୍ବାର ବଳ ହେଲେ ପୋଡ଼ିଯାରେ ଭୁଇଁ ।
 ନ ପୋଡ଼ିବ ସେହି ଗଛ କରୁଣସି କାଳେ
 ନିର୍ଥା ଲଗାଇ ତାହାକୁ ଧ୍ବଂସ ନ କରିଲେ ।
 ଜ୍ଞାନାଗ୍ନି କୌଣସି ରୂପେ କରି ଆହରଣ
 ଦର୍ୟ୍ୟ କରି ଏ ସଂସାର-କଣ୍ଠକ ତେସନ ।
 ସାଧନାବସ୍ଥାରେ ଯେହ୍ନେ କରିଥାଏ ଶ୍ରମ
 ଭଣ୍ଡର ଦର୍ଶନ ପ୍ରାପ୍ତି ତାହାର ସୁଗମ ।
 ବାଙ୍କ କାଟି ଅନୁକୁଳ ପବନ ବହୁଲେ
 ତା ପ୍ରସାଦେ ବହୁଯାଏ ତରା ଅବହେଳେ ।
 ମୋଟା କାଳ ଦେଖାଇଲେ ମୂର୍ଦ୍ଧାଙ୍କ କରଣେ
 କାଗଜାଦ ପୋଡ଼ିଯାଏ ତହିଁରେ ତକ୍ଷଣେ ।
 ମେଘାଚ୍ଛନ୍ଦ ହେଲେ ପୁଣି ସେହି ଦବାକର
 ଶକତି ନ ଥାଏ ତାର କଷ୍ଟକ୍ଷ ମାତର ।
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ତଥା ମେଘମାଳ ପରି
 ଜ୍ଞାନ-ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ନିରତେ ଗଣିତୁ ଆବୋରି ।
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ତେଜି ତପସ୍ୟାଦି କଲେ
 ଜ୍ଞାନସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତିଭାତ ହୃଦୟ କମଳେ ।
 ଅବିଦ୍ୟାଦି ଅସ୍ବଂକାର ଚିତ୍ତେ ଯାହା ଥାଏ
 ସମୂଳେ ତାହାକୁ ଦଣ୍ଡେ ଦର୍ୟ୍ୟ କରିଦିଏ ।
 ପ୍ରଶ୍ନ—କାହ୍ନୁଣୀ ଗର୍ଭରେ ଯେହ୍ନେ ଶରୀର ତେଜଇ
 ସେହ୍ନେ କି କେବଳ ଭବେ ମୁକତି ଲଭଇ ?
 ଉତ୍ତର—ଜ୍ଞାନ ହେଲେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହୁଅଇ ମୁକତି
 ଯେଉଁଠାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଉ, ତହିଁ ନାହିଁ କ୍ଷତି ।

ମୁକତି ଲଭଇ ସେହ୍ନେ କିବା ହେବୁ ତାର ।
 ଉତ୍ତର—ମୃତ୍ୟୁକାଳେ ମହେଶ୍ବର ସେହ୍ନେ ସ୍ଥାନଟିରେ
 ପ୍ରାଣୀ ପାଶେ ଉଭୟ ହୋଇ ସାକାର ରୂପରେ ।
 କହନ୍ତି ଭକତ ଚିତ୍ତ ତୋଷିବା କାରଣ
 ଏ ସାକାର ରୂପ ମୋର କରି ହେ ଦର୍ଶନ ।
 ଅଶ୍ରେ ସନ୍ତିଦାନନ ମୋହନ ସ୍ବରୂପ
 ଦେଖ ଦେଖ ଲୁନ ତହିଁ ଏ ସାକାର ରୂପ ।
 କହୁଁ କହୁଁ ଏ ପ୍ରକାରେ କାଶୀ ବିଶ୍ବନାଥ
 ନିମିଷ ମଧ୍ୟରେ ହୁଅନ୍ତି ସେ ଅନୁହିତ ।
 ଚଣ୍ଡାଳ ଲଭଇ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଭକ୍ତ
 ପୁରୁଷମତେ ନିଶ୍ଚୟ ଲଭଇ ସେ ମୁକ୍ତି ।
 ନାମଜପ ଏ ମତରେ ଅଟଇ ପ୍ରଶସ୍ତ
 ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ଯାଗଯଜ୍ଞଦି ସମସ୍ତ ।
 ବେଦମତ କିନ୍ତୁ ଅଟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପକ
 ଯାଗଯଜ୍ଞ ତନ୍ମୟ ତହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ।
 ବିଧିମତେ ନ କରିଲେ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ
 ଦେବାଦେବୀ ନ କରନ୍ତି ସେ ପୁଜା ଗ୍ରହଣ ।
 ବିଧି ସହ କର୍ମ-ଅନୁଷ୍ଠାନ କଳିକାଳେ
 ସହଜ ନୁହଇ ପ୍ରାଣୀ ପକ୍ଷେ କେତେବେଳେ ।
 ଅନୁଗତ ପ୍ରାଣ ଏବେ ଅଟନ୍ତି ମାନବେ
 କର୍ମ କରିବାକୁ ବେଳ କାହୁଁ ବା ପାଇବେ,
 ଦଶମୂଳାଦି ପାତନ କରୁ କରୁ ଏଣେ
 ଶମନ ସଦନେ ଶ୍ରେଣୀ ଯିବା ପ୍ରାୟ ତେଣେ ।
 “ଫିବର ମିକ୍ସର” ତେଣୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକାଳେ
 ଗତ୍ୟନ୍ତର ନାହିଁ ଆଉ ତାକୁ ଗ୍ରହଣଦେଲେ ।
 ସେ ହେବୁ ପ୍ରଶସ୍ତ ଏବେ ନାରାୟଣ ଭକ୍ତ
 ଭଜନେ ଜାଣିନେ ନାମ ହେବ ଗତିମୁକ୍ତି ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଅମୃତ ଲହରୀ
 ଗାଥ ମନ ଭଜି ମନ ଦିବା ବିଭବଣ ।
 ପାଇବୁ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ପୁଣିବ ତୋ ଆଶ
 କପାଳି ହେଉଛୁ ଆଗେ ଏପରି ହୃଦାଶି ।

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵର ମନ୍ଦିରରେ
କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କ ଆଗମନ

ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନରଞ୍ଜନ
ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ନୟ ନୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଅଗତିର ଗତି ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଗୁଣଗାଥା ସୁଧା ପାରିବାର
ଏ ମନ୍ଥାମଣ୍ଡଳେ ନାହିଁ ତାର ପଟାନ୍ତର ।
ଭକ୍ତି ସହ ଶୁଣ ସେହୁ ମଧୁର ଆଶ୍ୟାନ
ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଚରଣ ଭଜ ଚିତ୍ତେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
କେଶବଙ୍କ ପଙ୍କେ କ୍ରୀଡ଼ା ହେଲୁ ଯେ ପ୍ରକାର
ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିଲେ ଚିତ୍ତେ ଭଜନ ସଞ୍ଚାର ।
ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ-ଅବଲମ୍ବୀ ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
ଅତି ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧୁ ମହାଜନ ।
ବୈଦ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଂଶରେ ଜନମ ତାଙ୍କର
ପିତୃଗଣ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ ଥିଲେ ବରାବର ।
ବଂଶଗତ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଅନ୍ତରେ ଅଗ୍ରୀତ
ବାଲ୍ୟାବଧି ହୁଷ୍ଟ ସଦା ସ୍ଵଚ୍ଛ ପ୍ରକୃତ ।
ଭାବତେ ଭଂଗୁଣ ଶୁଷ୍କ ଏକାଲେ ଚଳନ
ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟେ କଲେ ତାହା ଅଧ୍ୟୟନ ।
ବିଶେଷ ରୂପୁଷ୍ପ ଲଭ କର ସେ ଶୁଷ୍କାରେ
ଶ୍ରୀଷ୍ଠଧର୍ମେ ଅନୁରାଗ ବଢ଼ିଲା ଚିତ୍ତରେ ।
ବାଇବେଳ ଆଦି ନାନା ଧରମ ପୁସ୍ତକ
ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାରେ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ।
ସେ ସକଳ ପାଠ କର ଧରମ ଦଗରେ
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଆକର୍ଷିତ ମନ ବିଶେଷରେ ।
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ି ତା ସହୃଦ
ତତ୍ତ୍ଵ ଅନୁଷ୍ଠାନେ ଏବେ ନିମଜ୍ଜିଲେ ଚିତ୍ତ ।
ସତ୍ୟଲଭ ଜୀବନରେ ଘଟିବ ଜୀବୁଣ
ଅନୁରାଗେ ପ୍ରାର୍ଥନା ସେ କଲେ ବିଭୁ ପାଶ ।
ଆପଣେ ଶାସନ କରି ସୃଷ୍ଟି ବୁଦ୍ଧି କଲେ
ବିଭୁପାଦେ ଭକ୍ତିପାଇଁ ଯତ୍ନବାନ ହେଲେ ।
ଧୀରସ୍ଥିର ବୁଦ୍ଧି ତାଙ୍କ ଅକପଟ ମତି
ବଚସ୍ତବ ପର ଶୂନ୍ୟ ସରଳପ୍ରକୃତ ।
ଅଲ୍ପଭାଷୀ ମିଶ୍ରଭାଷୀ ନରଜନପ୍ରିୟ

ଅସହ୍ୟ ମଣିଲେ ଯେତେ ସଂସାର ବିଷୟ ।
ସହାଧାରୀ ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଶ
ମନୋଗତ ଧର୍ମଭାବ କଲେନ ପ୍ରକାଶ ।
କିଏ ବା ବୁଝିବ ସେହୁ ଗୁଡ଼ିକରୁ କଥା
ବୁଦ୍ଧିକଲେ ସମକକ୍ଷ ନୋହୁଲେ ସଙ୍ଗଥା ।
ଗନ୍ତ ବଲଗୁଣ ଆଉ ବିବେକ କାହାଣୀ
ବିପକ୍ଷତ ବୁଝିଥାନ୍ତୁ ସାଂସାରିକ ପ୍ରାଣୀ ।
ଅନ୍ତରର ଭାବ କେହୁ ବୁଝି ନ ପାରିଣ
ଉପହାସ ଛଲେ ତାହା ଦେଲେ ଉଡ଼ାକାଣ ।
ବସୁମଧ୍ୟେ କେତେଦିନ ବଢ଼ି ଲୁଗୁଥିବ
ନିଜ ତେଜେ ପ୍ରତିଭା ଆପଣେ କେଶବ ।
ନାନା ଜାତି ନାନା ଧର୍ମ ଭାବତେ ପ୍ରସ୍ତର
ନାନା ସମ୍ପ୍ରଦାୟେ ଭକ୍ତ ବିବିଧ ଆରୁର ।
ସବେ ଗାଉଛନ୍ତି ନିଜ ନିଜର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧର୍ମକୁ କର ଅତି ଗୁହ୍ମ ଜ୍ଞାନ ।
ଶ୍ଵେତଦୀପ ଅଧିବାସୀ ମିଶ୍ରନେତ୍ର କୁଲେ
ଏ ସମୟେ ଏ ଭାବତେ ଆସି ଦଲେ ଦଲେ,
ଶ୍ରୀଷ୍ଠଧର୍ମ ପ୍ରସ୍ତରଲେ ଅପାଦ ଦମ୍ଭରେ
ବହୁ ହିନ୍ଦୁ ପଣକାର ମଜ୍ଜିଲେ ତହିଁରେ ।
ଏମନ୍ତ ଦର୍ଶନ କର ଶ୍ରୀରାମମୋହନ
ବ୍ରାହ୍ମ ନାମେ ନବ ଧର୍ମ କଲେ ଉଦ୍ଭାବନ ।
ବହୁଶାସ୍ତ୍ର ପାରଦର୍ଶୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁମର
ବିଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି ନଲେ କଲେ ସେ ଧର୍ମ ପ୍ରସ୍ତର ।
ବେଦାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳେ ଗଢ଼ା ସେ ଧରମ ମତ
ଶ୍ରୀକ୍ଷୀପାମା ଆରୁଗୁହ ସଂସ୍କୃତ ବହୁତ ।
ଦିନୁ ଦିନୁ ହୋଇଲା ଯେ ଏହାର ଉନ୍ନତି
ବହୁ ହିନ୍ଦୁ ପଣକାର ଗଲେ ତହିଁ ମାତି ।
ତାଙ୍କ ପରେ ନେତା ହେଲେ ଦେବେନ୍ଦ୍ରଠାକୁର
ଧନା ମାନା ଗଣ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ସହସ୍ର ମଧର ।
ତାଙ୍କ ଗୁଣେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
ଯୋଗଦେଲେ ସେ ସମାଜେ ଆସିଣ ବହୁନ ।
ଉଦ୍ଧର-ରଥେ ସାରଥ୍ୟ ଅର୍ଜୁନ ସେପରି
ଦେବେନ୍ଦ୍ର କେଶବ ଯୋଗ ଘଟିଲା ସେପରି ।

କବା ଏହୁ ବ୍ରାହ୍ମ ଧର୍ମ, କବା ତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
 ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ କରି ପଲ୍ଲବେଶ ।
 ନିତ୍ୟ ନିରଞ୍ଜନ ବଲ୍ଲ ପଦ୍ୟ ପନାତନ
 ମରୁଣ ଅଟନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଆକାର ଶସ୍ତ୍ରନ ।
 ପୁରୁଷସ୍ଥାନ ସେହୁ ବଲ୍ଲ ଚରାଚରେ
 ପୁଣ୍ୟବ୍ରହ୍ମ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ବ୍ୟାପ୍ତ ସବୁଠାରେ ।
 କିନ୍ତୁ ବସ୍ତ୍ରନ କିନ୍ତୁ ନୁହନ୍ତି ନିଷ୍ପ୍ରୟ
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ କରନ୍ତି ସୃଷ୍ଟିପାଳନ ପ୍ରଳୟ ।
 ଅଶଶ୍ଚ ଅନାଦି ବଲ୍ଲ ସର୍ବ ଶକ୍ତିମନ୍ତ୍ର
 ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜନ ଅନ୍ତଃଶୂନ୍ୟ ସର୍ବ ଗୁପ୍ତବନ୍ତ ।
 ନ୍ୟାୟ ପରାୟଣ ସେହୁ ମଙ୍ଗଳ ନିଧାନ
 ବ୍ରାହ୍ମମତେ ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମଟି ଏବନ ।
 ସାକାର ମତରେ ପୁଣି ନ ଆଏ ବଲ୍ଲସ୍ଥ
 ସେ ମତାବଳମ୍ବା ପ୍ରତି ଅଶ୍ରୁତା ବିଶେଷ ।
 ଏ ମତରେ ଶ୍ରୀ କେଶବ ହୋଇଣ ଦକ୍ଷିତ
 କର୍ତ୍ତବ୍ୟାନୁରୋଧେ ଏବେ ପ୍ରବୁରେ ଉଦ୍ୟତ ।
 ନାନା ସ୍ଥାନେ କହୁ କହୁ ଧର୍ମ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ
 କହୁବାର ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି ହେଲୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
 ସୁବକ୍ତା ବୋଲିଣ ଖ୍ୟାତ ରଚିଲୁ ତୌଦ୍ରେ
 ମନ୍ତ୍ରକ ନୋଇଁଲେ ସର୍ବେ ତାହାଙ୍କର ଆଗେ ।
 କିଂବାଳରେ ତେଜ ପୁଣି ବକ୍ତୃତା ଶ୍ରୀଣ
 ଚମକ ଉଠିଲେ ଶ୍ଵେତ ମିଶନେଶ୍ଵରଣ ।
 ପ୍ରକ୍ତପୁଣି ତାହାଙ୍କର ବକ୍ତୃତା ଏପରି
 ପ୍ରତିବାଦେ ନ ରହୁଲ ଶକତି କାହାଣ ।
 ସ୍ଵରୂପ ସେମନ୍ତ, ଶାନ୍ତ, କଥା ଜଦବତ
 ମଧୁରତା ପଣପୁଣି ତାହା ଅବରତ ।
 ଅରେ ମାତ୍ର ସେ ଶ୍ରୀହୁ ବକ୍ତୃତା ତାଙ୍କର
 ବାରମ୍ବାର ଶ୍ରୀବାକୁ ଅଭିଳାଷ ତାର ।
 ମଞ୍ଚେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଯେବେ ଦିଅନ୍ତି ବକ୍ତୃତା
 ଉଦ୍‌ଗାରନ୍ତି ଚରାଚାର୍ତ୍ତ ସମ ସେହୁ କଥା ।
 ଅନର୍ଗଳ ବହୁଯାଏ ମୁଖ୍ୟ ବାକ୍ୟଧାର
 ମନେହୁଏ ବାରଦେବୀଙ୍କ ବରପୁର ପରା ।
 ସ୍ଵରୂପ ଚରିତ ନାନା ସଦ୍‌ଗୁଣେ ମଣ୍ଡିତ
 ଦେଖିଲେକ ମନେହୁଏ ଉତ୍ତର ପ୍ରେରଣ ।
 ବଲ୍ଲବଦ୍ୟାଳୟେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ନିବନ୍ଧ,
 ସମୁନ୍ନବଶନ ଜମିଦାରଙ୍କ ଜନସ୍ତ ।
 ରାଜ ଦରବାରରେ ବହୁ କର୍ମସ୍ଵରାଗଣ

କେଶବଙ୍କ ସେ ବକ୍ତୃତା ଶ୍ରବଣ କରିଣ,
 ବଶନ୍ତଳ ନାତି ଧର୍ମେ ଦେଇ ନିଳାଞ୍ଜଳି
 ତାଙ୍କ ଦଳଭୁକ୍ତ ହେଲେ ଗୋଟି ପଦଧୁଳି ।
 ବହୁ ଜ୍ଞାନ ଧର୍ମାନନ ଭେଟିଣ ଏସନେ
 କେଶବଙ୍କ ଦଳପୁଷ୍ପ କଲେ ଦିନେ ଦିନେ ।
 ଦଳର ଆକାର ହିମେ ବଢ଼ିଲୁ ଯେପରି
 ନାନା ସ୍ଥାନେ ହେଲୁ ଶାନ୍ତ ସମ୍ପତି ତାହାର ।
 ଉପସ୍ଥୁକ୍ତ ସବୁବଳ ସେଠାକୁ ସ୍ଵେଶଣ
 ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ମୁଖୋଦ୍ଧୂଳ କଲେ ସେ ଏସନ ।
 କେତେବେଳେ ଦାଣ୍ଡେହାଟେ ଜାଣିନେ ଉନ୍ମତ୍ତ
 କେବେ ବା ସମାଜେ କହି ଉଚ୍ଚନରେ ରତ ।
 କେତେବେଳେ ଆସି ପୁଣି ଭକ୍ତଙ୍କ ଆବାସେ
 ମହୋତ୍ସବ ସମ୍ପାଦନ୍ତି ଦବସ ବିଶେଷେ ।
 ଦେଶ ବିଦେଶେ ହିମଶା ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପ୍ରବୁର
 ବକ୍ତୃତା କାରଣେ ଗଲେ ଲଣ୍ଡନ ସହର ।
 ତତ୍ତ୍ଵିତ ତ୍ୟାଗୀମାନ ସଂଖ୍ୟାର ଅଗତ
 ବକ୍ତୃତା ଶ୍ରୀବା ପାଇଁ ହେଲେ ପ୍ରାବଚ୍ଚ ।
 ଅନେକେ ଆସିଣ ପୁଣି ତାଙ୍କର ସଦନେ
 କଥୋପକଥନ କରି ଅତି ତୋଷ ମନେ ।
 ରାଣୀ ଭକ୍ତେଶ୍ଵରୀଆ ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ର ଅଧୀଶ୍ଵର
 ଖବର କାଗଜେ ତାଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ପାଠକର ।
 ରାଜ ପ୍ରାସାଦକୁ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆଣିଣ
 ଆଦର ସହୃଦେ ଦେଲେ ସମାନ ଆସନ ।
 ଧୀର ଚିତ୍ତେ ହେଲ ଏବେ ସାଧୁ ମହାଜନେ
 କେତେ ବଡ଼ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଶ୍ରୀକେଶବ ସେନେ ।
 ବେଳ ଘର ଉଦ୍ୟାନରେ କେଶବ ସହୃଦେ
 ଦେବରାୟ ଗଲେ ଯେବେ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତେ ।
 ସେ କାଳେ ସୌଭାଗ୍ୟ ରବି ଉଦ୍ଭିଳ ତାଙ୍କର
 କେଶବଙ୍କ ପାଦେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର ।
 କଥୋପକଥନ କରି ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗତରେ
 କେଶବଙ୍କ ମନ ପ୍ରାଣ ଆକୃଷ୍ଟ ତହିଁରେ ।
 ଜ୍ଞାନ ଚରାଚର୍ୟ ଏବେ ଦୁଦାକାଶେ ଶୁଦ୍ଧ
 ପୁନଶ୍ଚ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର କଲ ଅତି ।
 ଜାଣିବାକୁ ଦେବଙ୍କର ଭାବଣ ଖବର
 ବାହୁ ବାହୁ ଦିନ ଶିଷ୍ୟ ପ୍ରେରଣେ ପହୁର ।
 ସେ ପରବେ ପ୍ରବେଶିଣ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରରେ
 ଦିନସବୁ ଅବସ୍ଥାନ କଲେ ସେହୁଠାରେ ।

ଦଦାବେଳେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରହୁ
 କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ତାଙ୍କର ନିରେଖିଲେ ତହିଁ ।
 ଅନନ୍ତ ଭାବ ଅଧାର ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି
 ତାଙ୍କୁ ବା ରୁହିବେ କ'ଣ ସାପାଶକ ପାଣି ।
 ଯେ କ୍ଷଣେ ଯେ ଭାବ ଚିତ୍ତେ ହୁଅଇ ଉଦତ
 କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଟି ମଧ୍ୟ ତଥା ଆଚରତ ।
 କେତେବେଳେ ରଟିଛନ୍ତି ମହେଶଙ୍କ ନାମ
 କେତେବେଳେ ପୁଣି ପ୍ରୀତିରାସ ପ୍ରୀତିରାସ ।
 ରାଧାକୃଷ୍ଣ କହୁ କହୁ ପୁଣି କେତେବେଳେ
 ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ବହୁମାନ ନେହୁଁ ଅବରଲେ ।
 ଭକ୍ତିଭାବେ କେତେବେଳେ ଶ୍ୟାମା ସୁଦ ଗାନ୍ତି
 କେବେ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ଗାଲି ଗୁଳନ କରନ୍ତି ।
 ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦୟେ କେବେ ଶିଶୁଙ୍କ ସମାନ
 ଶ୍ୟାମା ଶ୍ୟାମାବୋଲି କେତେ କରନ୍ତି ରୋଦନ ।
 ଗଉର ନିତାଇ କହୁ ପୁଣି କେତେବେଳେ
 ତାଳିଦେଇ ନାଚନ୍ତି ଯେ ଆନନ୍ଦ ହୁଲ୍ଲୋଲେ ।
 ସମାଧିରେ ମଜ୍ଜି କେବେ ଦେହ ଭାବ ଶୂନ୍ୟ
 କାୟା ପଡ଼ି ରହେ ମୃତ ପିଣ୍ଡଟି ଯେସନ ।
 ଶ୍ୟାମା ଶ୍ୟାମା ନାମ କେବେ ଏକତ୍ରେ ମିଳାଇ
 ଗାବନ୍ତି ମଧୁର ଗୀତ ଭାବାବିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ।
 କେତେବେଳେ ବହୁଦ୍ୱାରା ଗାଥ ଆଜ୍ଞାଦନ
 କେବେ ବା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ପୁଣି ବାଳକ ସମାନ ।
 କୋମଳ ଶଯ୍ୟାରେ କେବେ ପଲଙ୍କେ ଶାୟିତ
 କେବେ ବା ଭୂତଳେ ପଡ଼ି ଧୂଳି ଧୂସରତ ।
 ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ କେଶବଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ତିନି ଜଣ
 ଏମନ୍ତ ବିବିଧ ଭାବ ଦର୍ଶନ କରିଣ ।
 ବହୁତ ବିଷୟ କର କଲେ ଶେଷେ ସ୍ଥିର
 ସଦଗୁରୁ ଅଭାବୁଁ ସ୍ୱାଙ୍କ ଦଶା ଏ ପ୍ରକାର ।
 ନିଶ୍ଚୟ ଅଟନ୍ତି ଏହି ସାଧୁ ମହାଜନେ
 ଉପଦେଷ୍ଟା ବିନୁ ଧନ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ଏସନ ।
 ଆମ୍ଭ ଗୁରୁଙ୍କ ଶିଷ୍ୟତ୍ୱ କଲେକ ସ୍ୱୀକାର
 ନିଶ୍ଚୟ ମଙ୍ଗଳ ହେବ ସର୍ବତୋଭାବର ।
 ଏ ପ୍ରକାର ପରାମର୍ଶ କରି ଶିଷ୍ୟ ତିନେ
 କହିଲେ ଅନ୍ତମେ ଆସି ପ୍ରଭୁ ପ୍ରାପ୍ତିଧାନେ ।
 “ଆର୍ୟ୍ୟ ଶ୍ରୀ କେଶବଙ୍କ ଦେନୁ ଶରଣ
 ଚରୁଷର୍ଗ ଫଳ ତେବେ ଲଭିବେ ଆପଣ ।”
 ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ଦେବ କରୁଣାସାଗର

ନମ୍ନଲିଖିତ ସଙ୍ଗୀତେ ଦେଲେ ତା ଉତ୍ତର ।
 ଗୀତ—“ଆମାର କି ଫଳେର ଅଭାବ
 ତୋର ଏକି ବଫାଲ ଫଳ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ।
 ପେସେହୁ ଯେ ଫଳ ଜନମ ସଫଳ
 ରାମକଳ୍ପତରୁ ହୃଦୟେ ରୋପିୟେ ।
 ଶ୍ରୀରାମ-କଳ୍ପତରୁ ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ ରଜ
 ଫଳେର ଯେ ଫଳ ବାଞ୍ଛା କର
 ସେ ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଇ ।

କଥା କଲ, ଏ ଫଳ ଗ୍ରାହକ ନଇ
 ଯାବ ତୋଦେର ସଦିଫଳ ହିସ୍ତେ ।”
 ଦ୍ୱିରୁଦ୍ଧ ନ କରି ଆଉ ଶିଷ୍ୟ ତିନି ଜଣ
 ଫେରିଗଲେ ଶ୍ରୀ କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାପ୍ତିଧାନ ।
 ତିନିଦିନ ଥାଇ ସେହି ଯାତ୍ରା ନିରେଖିଲେ
 ଆମ୍ଭେ ବୁଝନ୍ତି ତାର ନିବେଦନ କଲେ ।
 ନିଜ ଗାନ୍ଧ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିବଳେ ଜ୍ଞାନ ଶ୍ରୀ କେଶବ
 ବୁଝିନେଲେ କ୍ଷଣେ ତାର ମରମ ପରବ ।
 ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ ଏବେ ହୃଦୟ ବ୍ୟାକୁଳ
 ଅଇଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ଦେନ ଶିଷ୍ୟକୁଳ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖି କେଶବ ଯଥା ପୂଜକତ
 କେଶବଙ୍କୁ ପାଇ ତଥା ସତ୍ତ୍ୱ ଆନନ୍ଦନ ।
 ସାକାର ଆଦର ନିରାକାର ଯେଉଁ ରୂପ
 ସେ ସବୁର ମୂଳାଧାର ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱାଧିପ ।
 ସାକାର ମଧ୍ୟରେ ଯେତେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାର
 ସବୁଠି ଅଟଇ ନିଜ ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କର ।
 ନାନା ଦେଶୁ ନଦନୀ ପକାଡ଼ିତ ହୋଇ
 ଅକୂଳ ସାଗରେ ଆସି ଯେହ୍ନେ ପଡ଼ିଥାଇ ।
 ଯେତେ ଯେତେ ଧର୍ମ ମତ ଭବେ ପଚାଳିତ
 ସବୁର ଆଧାର ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ସୁତ ।
 ତାଙ୍କି ନ ଆଏ କିଛି ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନାୟର
 ପବନ ଶ୍ରୀଷ୍ଟାନ ହୃଦ୍ ସର୍ବେ ଏକାକାର ।
 ସୁବିଶାଳ ତରୁ ଯେହ୍ନେ କାନନ ମଧ୍ୟରେ
 ଅଗଣ୍ୟ ଶାଖାପ୍ରଶାଖା କୌତୁରେ ଗ୍ରସ୍ତାରେ ।
 ଫଳଫୁଲ ପଶାଦରେ ଦିଶେ ମନୋରମ
 ଯେ ପକ୍ଷୀ ଆସଇ ତହିଁ ଲଭଇ ବିଶ୍ରାମ ।
 ଆଶ୍ରୟ ଦାତା ଅଟନ୍ତି ତେହ୍ନେ ଦେବରାୟେ
 ପ୍ରସାରିତ ପଦ୍ମପାଦ କଳ୍ପତରୁ ପ୍ରାୟେ ।
 କେଶବଙ୍କୁ ଦରଶନ ମାତ୍ରେ ଦେବଙ୍କର

ଆହ୍ଲାଦରେ ପୁଣି ହେନ ଦୃଢ଼ସ୍ୱ କନ୍ଦର ।
 କେଶବଙ୍କୁ ସମୋଧୁଶ କହିଲେ ତା ପରେ
 “ଶ୍ୟାମାଙ୍କର ଭାବ କୃପା ଆଜି ରୁମ୍ଭାଠାରେ ।
 ଶ୍ରୀ ମନ୍ଦିରେ ବିରାଜିତା ଜଗତଜନନୀ
 ଦରଶନ କରିଥାଅ ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରମି ।”
 କେଶବ କହିଲେ ତହିଁ ବିନୀତ ଭାବରେ
 “ମନପ୍ରାଣ ସମର୍ପିବୁ ବିଶ୍ଵପିତାଠାରେ ।”
 ଦୃଢ଼ଭାବ ଜାଣିପାରି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ମଧୁର ବଚନ ।
 “କାହା ପ୍ରଜପାନ କରି ରୁମ୍ଭର ଏ ଦେହ
 ପରିପୁଷ୍ଟ କରିଅଛ ଭାବ ମୋତେ କହ ।
 ମାତୃପ୍ରଜପାନେ ଯଦି ଏ ବସୁ ଗଠିତ
 ଆଦିମାତା ନ ମାନବ ତେବେ କି ନିମିତ୍ତ ?
 ମାତାଙ୍କୁ ଧରଣ ଶିଶୁ ଯାନ୍ତି ପିତା ପାଶେ
 ସେ ମାତାଙ୍କୁ ତେଜସ୍ଵ ରୁମ୍ଭେ କି ସକାଶେ ?”
 ଉକ୍ତିରରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ କେଶବ
 “କିଏ ତବ ମାତା ମୋତେ କହନ୍ତୁ ଭୋ ଦେବ !”
 ଉପସୂକ୍ତ ପାଦ ପାଇ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ଵସାହି
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତହିଁ କେଶବେ ବୁଝାଇ ।
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଉଦୟ ମାତା ଜଗତଜନନୀ
 ବ୍ରହ୍ମମୟୀ ଶକ୍ତି ସିଦ୍ଧି-ଶାନ୍ତି-ସ୍ଵରୂପିଣୀ ।
 ନିଗୁଣ ନିଷ୍ପୃଷ୍ଟ ବ୍ରହ୍ମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଦି ପାର
 ବିକାର ବିଘ୍ନନ ସେହୁ ଆଉ ନିରାକାର ।
 ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଭୁତ ପାରୁଥା ସେହୁ ଶକ୍ତି
 ବ୍ରହ୍ମରୂପ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ସେ ନୁହନ୍ତି ।
 ସିଦ୍ଧି ସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମ ପରାପୁର
 ତରଙ୍ଗ ଆକାରେ ଶକ୍ତି ଶାନ୍ତିର ତହିଁର ।
 ଶକ୍ତିରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି, ଶକ୍ତି ତାଙ୍କ ବଳ
 ତାଙ୍କ ସ୍ଥିତିର ଶକ୍ତିରେ ଶକ୍ତିହିଁ କେବଳ ।
 ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମ ଯେଉଁ ବଳ ସାହାଯ୍ୟରେ
 ସୃଜନ୍ତି ଏ ତରଙ୍ଗର ବିଶ୍ଵ ନିରନ୍ତରେ
 ତାହାହିଁ ଶବ୍ଦ ନାମେ କଥକ ହୁଅଇ
 ଯାହା ଯୋଗୁଁ ସାର ସୃଷ୍ଟି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଉ ।
 ଶକ୍ତିଶୂନ୍ୟ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମ ହୁଅନ୍ତି ନିଷ୍ପୃଷ୍ଟ
 ସେକାଳେ ତାଙ୍କର ସ୍ଥିତି ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦୁର୍ଜ୍ଜେୟ ।
 ଶକ୍ତିହିଁ ସମ୍ଭବ ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମ ଦରଶନେ
 ପ୍ରତିବିମ୍ବେ ବସୁଜ୍ଞାନ ଯେମନ୍ତ ଦର୍ପଣେ ।

ଦର୍ପଣ ସ୍ଵରୂପା ଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ ବ୍ୟଗତ
 ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି କେହ ଗୁଡ଼ ବ୍ରହ୍ମଜନ୍ମ ।
 ଶକ୍ତି ସ୍ଵରୂପିଣୀ ଶ୍ୟାମା ବିରାଟ ମୁରତି
 ତାଙ୍କୁ ସାମାରେ ଆନନ୍ଦ କରିଥାନ୍ତି ଭାନ୍ତି ।”
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି ପୁଣିଲେ କେଶବ
 “ତେବେ କିପା କହନ୍ତୁ ଦେ ପରା ଆଦିଦେବ !
 ଅନନ୍ତ ଅପାର ଯେଉଁ ବିରାଟ ମୁରତି
 ପ୍ରତିମାରେ ତାଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ?”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ନରୁଣା ନିଧାନ
 “ପୁଣ୍ୟଗୁରୁ ଦିନାକର ବଡ଼ ବଡ଼ ଶୁଣ ।
 କିନ୍ତୁ ଦୂରେ ଥିବା ହେଉ ତାହାର ଆକାର
 ଆଲିଆ ସମାନେ ଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ନିରନ୍ତର ।
 ଦୂରେ ସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ତେଣୁ ବିରାଟ ମୁରତି
 ପ୍ରତିମା ଆକାରେ ପ୍ରାଣୀ ରୂପ କଲିବନ୍ତି ।
 ସାମାନ୍ୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ରୁତ ଏ ପ୍ରକାରେ
 ଆକାରେ ନୁହନ୍ତି ସ୍ଵାଦ୍ର ସେହୁ ପ୍ରକୃତରେ ।
 ଆକାର ବିରାଟ ଯଥା, ଦୟା ସେହପରି
 ପଦ୍ୟାପଦ୍ୟ ବୁଝ ନିଜେ ଥରେ ଭାବିବନ ।
 ପିତା ବୋଲି ଭାବିଛ ତ ତାଙ୍କୁ ଏତେକାଳ
 ବ୍ରହ୍ମମୟୀ ମାତା ତାଙ୍କ ବୁଝ ଫଳାଫଳ ।”
 ବାରମ୍ବାର ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀ କେଶବ ଚରଣ
 ଯାକ ପଦ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପୌତ୍ରାଦ୍ରୁ୍ୟ ଏସନ ।
 କଥୋପକଥନ କରୁ କରୁ ଏ ପ୍ରକାରେ
 ଦିନମଣି ଅସ୍ତାଚଳେ ଗଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
 ଗୁହ୍ୟେ ଯିବାପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଶିଷ୍ୟଗଣ
 ମନୋଭାବ କେଶବଙ୍କୁ କଲେ ନିବେଦନ ।
 ଅତି ସାନଜନ ସମ ବିନୀତ ଭାବରେ
 ମେଲଣି ମାଗିଲେ ସେହୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ।
 ଶଶବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ତହିଁ ପରା ନରନାଥ
 ଗୋଟିଏ ଠୋଲରେ ଆଣି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ କହିତ ।
 ସ୍ଵଳପ ସ୍ଵଳପ ସମସ୍ତଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେଇ
 ଜଳଯୋଗ କରିବଲେ ପରା ବିଶ୍ଵସାହି ।
 ତଦନ୍ତେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସହ ଶ୍ରୀ କେଶବସେନ
 ବିଦାୟ କଲେକ ଦେବ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀ କେଶବ ଆକୃଷ୍ଟ ଏସନ
 ଦେହ ସେନ ନିଜାଳୟେ କଲେହେଁ ଗମନ,
 ଦୃଢ଼ସ୍ୱ ରହୁଲ ଲାଗି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ତରଣେ

ଚୁମ୍ବକାକର୍ଷଣେ ଲୁହା ସ୍ପର୍ଶାତି ସେସନେ ।
 ଗୁହ୍ୟେ ରହୁ ନ ପାରନ୍ତି ଆଉ ସ୍ଥିର ହୋଇ
 ଘନ ଘନ ଆତଯାତ ଶିଖ୍ୟଗଣ ନେଇ ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭକ୍ତଙ୍କ ଫଳେ ହେଲୁ ପରିବେଶ
 ପରେ ପରେ ଗାତବ ଯେ ସେଥିର ସନ୍ଦେଶ ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଅମୃତ ଲହରୀ
 କେଶବ ବାଚତା ଶୁଣ ଚିତ୍ତ ସ୍ଥିର କର ।
 ଦଳଦଳ ଦେଇ ପୁଣି କେଶବ ପବେଶ
 ଚରଣ ଦର୍ଶନ ଚିତ୍ତେ ଏକମାତ୍ର ଆଶ ।
 ହସ୍ତେ ଧରି ଆଶିଷନ୍ତ ଦୁଇଗୋଟି ବେଳ
 ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଅଳ୍ପ ପୁଣି ଗୋଟେ ଫୁଲମାଳ ।
 ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ପାଦେ ପଶ୍ୟମ କରିଣ
 ବେଳ ଆଉ ଫୁଲ କଲେ ଚରଣେ ଅର୍ପଣ ।
 କରୁଣାପାନର ପ୍ରଭୁ ଭବ କର୍ମଧାର
 ଭୂମିସ୍ଥ ହୋଇଣ କଲେ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ।
 ତଦନ୍ତେ କହିଲେ ଦେବ ଶ୍ରୀ କେଶବସେନେ
 “ମନ ଧାଏଁ ଆଜ ତବ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣଣେ ।”
 କେଶବ କହିଲେ ତହିଁ ବନାତେ ଉତ୍ତର
 “ଏଠାରେ ବକ୍ତୃତା ଦେବା ଧୂଷ୍ଟତା ମାତର ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ତହିଁ ପରୁଦେବ
 “ଚିତ୍ତେ କେତେ ନ ଆଶିବ ଏ ପ୍ରକାର ଭାବ ।
 ଗଞ୍ଜୋଡ଼ିଏ ଧୂମପାନ କରିନ୍ତି ଯେକାଳେ
 ଦେଖିଥିବ ସେମାନଙ୍କ ଶାବ୍ଦ କେତେବେଳେ ।
 ଜଣେ ଦମେ ଟାଣିନେଇ ଚଳାମ ତା ପରେ
 ଆଦରେ ବଢ଼ାଇ ଦିଏ ଅନ୍ୟର ହସ୍ତରେ ।
 ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ସ୍ଵଭାବ ଅଟଇ ତେମନ୍ତ
 ସ୍ନେହ ଡୋରେ ପରସ୍ପର ଆବଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
 କେତେବେଳେ ଗୁମ୍ଫା କହି ହରିଗୁଣ ଗାଆ
 କୋଷିବ ମୋହର ମନ ପାଶକୁ ଯୁଦ୍ଧଥା ।
 କେତେବେଳେ ଅବା ମୁହଁ ହରିଗୁଣ ଗାଇ
 କୋଷିବ ଗୁମ୍ଫର ମନପାଶ ହରି ନେଇ ।
 କେପନ ଅଟଇ ମୋର ମନର ସ୍ଵଭାବ
 ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତେ ଗୁଣାଇ କହୁଁ ଶୁଣ ହେ କେଶବ !
 ତେଲଙ୍ଗୀ ବାଜାରେ ଥାଏ ଦଳିତ କାହାଳ
 ଗୋଟେ ଏକପୁରୀ, ଅନ୍ୟେ ସାତପୁରୀ କେଳି ।
 ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମ ହେବି କିପା ଧରି ଏକପୁର
 ସାତପୁର ନଳୀ ମୁହଁ ଧରିଣ ହସ୍ତର ।

ଶାନ୍ତଦାସ୍ୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଉ ପରୁ ଭବ ଦେବ
 ଭଜିବ ନିରତେ ମୁହଁ ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
 ପ୍ରତିଦାନନ୍ଦ ସାଗରେ ବୁଡ଼ି ଅନୁଷ୍ଠଣ
 ବିଳାସ କରିବ ତହିଁ ମୋ ଭାବ ଏପଦ ।”
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି କେଶବ ସ୍ତମ୍ଭିତ
 ଜ୍ଞାନଭକ୍ତି ଏକତ୍ରରେ ପଡ଼ି ପଶିଲିତ ।
 କେଶବ କହିଲେ ଧୀରେ ପ୍ରଭୁ ମୁଖ ଶୁଣି
 “ଗୋପନରେ କେତେ ଦିନ ଥିବ ଆଉ ରହି ।
 ଫଳେ ଫଳେ ଏ ସ୍ଥାନରେ ଜମି ଲୋକଗଣ
 ଲୋକେ ଲୋକାରଣ୍ୟ ହେବ ଏହି ମୁକ୍ତସ୍ଥାନ ।”
 କେଶବ ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ଶ୍ରୀଦେବ
 “ଲୋକଙ୍କର ବୋଲାହଲ ଚରଣ ମୁଁ ଶୁଣି ।
 ଖାଇପିଇ ସୁଖେ ଥାଏ ବିଭୂତାମ ଗୁଣି
 ଆବର କୌଣସି ଚିନ୍ତା ସଂସାରେ ନ ଜାଣି ।
 ଭକ୍ତ ହନୁମନ୍ତ ଯଦା କହିଥିଲେ ଥରେ
 ରାମନାମ ଚିନ୍ତଇ ମୁଁ ନିରତେ ଅନ୍ତରେ ।
 ବାର ଚାଷ ନକ୍ଷତ୍ରାଦି ଏ ପରୁ ବିଷୟ
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପରେ ମୋର ଅଟଇ ଅଜ୍ଞେୟ ।
 ମୋହର ସ୍ଵଭାବ ମଧ୍ୟ ଅଟେ ସେହିପରି
 ସାର ମାତ୍ର ବୃଦ୍ଧବୟସ ଚିତ୍ତେ ଦୃଢ଼େ ଧରି ।
 ଲୋକବାକ ଡାକିହାକ ଧରମ ପ୍ରଭୁର
 ଅଜ୍ଞାତ ଅଟଇ ମୋର ଏ ପରୁ ବ୍ୟାପାର ।”
 “ସେ ଭାବ ନେଉଛୁ ମୁହଁ” କେଶବ ଭାଷିଲେ
 “ସବେ ଆସି ରୁଣୁ ହେବେ ଏଠି ଯଥାକାଳେ ।”
 କେଶବ ବଚନ ଶୁଣି କହିଲେ ଶ୍ରୀଦେବ
 “ରେଣୁଠାରୁ ସ୍ନାନ ମୁହଁ ନଗଣ୍ୟ ମାନବ ।
 ଦୟା କରି ନିଜେ ଯେହୁ ଆସିବେ ଏ ସ୍ଥାନେ
 ପରିଚୟ ଦେବେ ତାଙ୍କ ଉଦାରତା ଗୁଣେ ।”
 କେଶବ କହିଲେ “ଯାହା କହନ୍ତୁ ଆପଣ
 ବିଫଳ ନୋହୁବ ତବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଆଗମନ ।”
 ଏ ସକାରେ କିପୁଜ୍ଞାନ ହୋଇଲୁ ଅଗତ
 ତା ପରେ ଗାଲିଲେ ଦେବ ଜାଣିନ ପକ୍ଷୀତ ।
 (ଗୀତ) “ହରିନାମ ନିୟତେ ଜୀବ ଯଦି ସୁଖେ ଥାନ୍ତି
 ସୁଖେ ଥାନ୍ତି ବୈକୁଣ୍ଠେ ଯାବ ।
 ଓରେ ମୋକ୍ଷରସ ସଦା ପାବ ।
 (ହରିନାମ ଗୁଣେରେ)

ସେ ନାମ୍ ଶିବ୍‌କପେନ୍ ପଞ୍ଚମୁଖେ
 ଆଜି ସେହି ଦୃଶନାମ୍ ଦିବ ତୋଳେ ।”
 ଗୀତ ଗାଉ ଗାଉ ଦେବ ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇଣ
 ନୃତ୍ୟ କରି କ୍ଷଣମଧ୍ୟେ ସମାଧିରେ ମନ୍ତ୍ର ।
 କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଦେହେ ଚେତା ଅସିଲରୁ
 ଭାସିଲେ ମଙ୍ଗଳ ବାଣୀ ପଦ୍ମ କରଦ୍‌ଗୁରୁ ।
 “ସାହାର ଯେ ମତ ପତି ତଥେ ଅଛି ପ୍ରୀତି
 ସେ ପଥେ ଗମିଲେ ତାର ଇଶ୍ଵର ପ୍ରାପତି ।
 ଏତେ ଲୋକ ଆସିଅଛୁ ରୁନ୍ଦୁ ଏହି ସ୍ଥାନେ
 କେହି ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଚଢ଼ି, କେହି ନାଦଯାନେ ।
 କେହି କେହି ଆସିଛୁ ଯେ ପୁଣି ପଦକ୍ରମେ
 ଆବର କେତେକ ପୁଣି ବାଣୀୟ ଜାହାଜେ ।
 ଗମନାଗମନ ପଥ ଦେଲେହେଁ ପୁଅକ
 ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଅଟଇ କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଏକ ।
 କେହି ଅବା ଆଗେ ଆସି ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇଛୁ
 କେହି ପୁଣି ଆସିଛୁ ଯେ ଧରି ତାଙ୍କ ପଛ ।
 ଅହଂକାର ଅଭିମାନ ଉପାଧି ନିତୟ
 ଯେଉଁ ପରିମାଣେ ଯାଠୁ ହୋଇଅଛି କ୍ଷୟ ।
 ଅନାଦି କାଳର ବହୁ କରୁଣା ନିଧାନ
 କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ତାହାର ଯେ ତେତେ ସନ୍ନିଧାନ ।
 ତିପ ଜମିରେ ବରଷା ଜଳ ନିପତିଲେ
 ଜମା ହୋଇ ନ ରହଇ ତାହା କେତେବେଳେ ।
 ଖାଲଜମି ହେଲେ ପାଣି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ର
 ଜମା ହୋଇ ରହଇ ଯେ ସାଗର ଆକାର ।
 ଭଗବାନଙ୍କ ଅଗାର କରୁଣା ସଲିଳ
 ଅହଂକାରଛନ୍ତି ତଥେ ନ ରହଇ ଠୁଳ ।
 ଅହଂକାର ପରି ଶୂନ୍ୟ ଦାନଦାନ ଭାବେ
 ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ଦୋଷାଦ୍ୟନ୍ତ୍ର ତେବେ ।
 ଆହାର ବିହୀନେ ଥିବ ଅତି ସାବଧାନ
 ନୋହୁଲେ ଅଳ୍ପକେ ତଥେ ଜନ୍ମେ ଅଭିମାନ ।
 ପିଲେହୁପେଟିଆ ରୋଗୀ ଯା ପ୍ରାଣ ଦୋଳଇ
 କଳାଧତ୍ତି ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ଯଦି ସେ ପିନ୍ଧଇ ।
 ଚପିଳତା ଭାବ ମନେ ସଞ୍ଚାର ହୋଇଣ
 ରସରସିଆ ପଜୀତ କରିଇ ସେ ଗାନ ।
 ସେହପରି ବୁଝି ଯୋଡ଼ା ପାଦରେ ଦେଲୁରୁ
 ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ କଥା ବାହାରେ ମୁହଁରୁ ।
 ଯେଉଁ ଭକତ ଅଟଇ ସାମାନ୍ୟ ଆଧାର

ଶେରୁଆ ପିନ୍ଧିଲେ ଭାବ ମନେ ଅହଂକାର ।
 ସାମାନ୍ୟ ବସିବେ ହେଲେ ସ୍ଵଳପକେ ଚୁଟି
 ଫୋପ ଅଭିମାନ ତାକୁ ଧରିଇ ଆକଟି ।
 ବ୍ୟାକୁଳତା ବ୍ୟତିରେକେ ବିଭିନ୍ନ ଦର୍ଶନ
 ସମ୍ଭବ ନୁହଇ କେବେ ଭଲରୂପେ ଜାଣ ।
 ଭୋଗ ଲଳସା ସମ୍ପଦେ ନ ହେଲେକ ଶେଷ
 ବିଭୁ-ବ୍ୟାକୁଳତା ତଥେ ନ ପାଏ ପ୍ରକାଶ ।
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ ମଧ୍ୟେ ସଦା ବାସ ଯାବ
 ଭୋଗ ବାସନାଟି ଶେଷ ହୋଇ ନାହିଁ ତାର ।
 ଭଗବତ ବ୍ୟାକୁଳତା ତେଣୁ ତାର ତଥେ
 ଜନ୍ମେ ନାହିଁ କେତେବେଳେ ବୁଝି ଭଲମତେ ।
 ଯାଜ୍ଞଧରି ଅରେ ମୁହିଁ ଭଗନା ସଦନେ
 ତା ଶିଶୁ ଚରିତ ଅଜା ଅଦ୍ୟାପି ମୋ ମନେ ।
 ଶୁଣି ପାଞ୍ଚ ବରଷର ସେ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରଜ୍ଞାନ
 ଦିବାନ୍ତରେ ମୋ ପାଶରେ ଖେଳେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
 କ୍ରୀଡ଼ାରେ ରହଇ ସଦା ଏପରି ଉନ୍ମତ୍ତ
 ଭାବେ ନାହିଁ ମାତା ପାଶେ ଗମନ ନମିତ୍ତ ।
 ଦିବା ଅବସାନେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମାଗତ ଯେବେ
 ମାତା ପାଶେ ଯିବାପାଇଁ ଉଛୁନ୍ତି ସେ କେବେ ।
 ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରୁ
 ମାତା ମନେ ପଡ଼ିଲୁ ଅପ୍ସୁ କି ସେ ଧରେ !
 ଖେଳିବାକୁ ତାକୁ ଆଉ ନ ଲାଗଇ ଭଲ
 ମାତା ପାଶେ ଯିବାପାଇଁ ହୁଅଇ ବ୍ୟାକୁଳ ।
 ଭୋଗଶେଷ ହେଲେ ତଥା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର
 ବିଭୁପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳତା ଜନ୍ମେ ଏ ପ୍ରକାର ।
 ସାପାଶକ କ୍ରୀଡ଼ା ଆଉ ଭଲ ନ ଲାଗଇ
 ନିରତେ ସେଦିନ ବିଭୁପାଶେ ଯିବାପାଇଁ ।”
 କଥୋପକଥନ କରୁ କରୁ ଏ ଭାବରେ
 ଧରଣୀର ମୁଖାଛନ୍ତି ହେଲ ଯେ ତମିରେ ।
 କେଶବ ପ୍ରଭୃତି ଯେତେ ଥିଲେ ବ୍ରାହ୍ମ ଭକ୍ତ
 ଜଳପାନ କରି ଏବେ ଗମନେ ଉଦ୍ୟତ ।
 ହସି ହସି ଦେବରୂପେ କହିଲେ କେଶବେ
 “ଲୁଚିକାଳୀ ଖେଳ ତଥା ଜାଣିଥିବ ସବେ ।
 ବୁଢ଼ାକୁ କୁଇଁଲେ ଅରେ କୌଣସି ରୂପରେ
 ଶ୍ଵେତ ହେବା ଭୟ ଆଉ ନ ଥାଏ ଅନୁରେ ।
 ଯା ଭାଗ୍ୟେ ଘଟଇ ତଥା ଇଶ୍ଵର ପ୍ରାପତି
 ସଂସାରେ ନ ଥାଏ ତାର କରୁଣସି ଭାବ ।

ବିଭିନ୍ନ ପରେ ପ୍ରାଣୀ ହୁଅନ୍ତି ନିର୍ଲିପ୍ତ
 ପଙ୍କରେ ପକ୍ଷୀ ମାଛ ରହନ୍ତି ଯେମନ୍ତ ।
 ପଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସଦାବେଳେ କରଇ ସେ ବାସ
 ଗାଈ ନ ଲଗଇ କିନ୍ତୁ ପଙ୍କର ଆଭାସ ।”
 କେଶବେ କହିଲେ ପୁନଃ ଶ୍ରୀ ଦେବ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 “ଦେଖ ହେ କେଶବ ଶୁଣି ହେଲୁଣି ବହୁତ ।
 ଗୁହେ ଫେରି ନ ଯାଇଣ ରହ ହେ ଏଠାରେ”
 ସହାୟେ କହିଲେ ତହିଁ କେଶବ ଉତ୍ତରେ ।
 “କାର୍ଯ୍ୟକର୍ମ ଗୁହରେ ଯେ ଅଛଇ ବହୁତ
 ନ ଗଲେ ଘଟିବ ତହିଁ ବିଶେଷ ବ୍ୟାପାତ ।”
 କେଶବେ କହିଲେ ହସି ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱଦେବ
 “ଆଜ୍ଞେ ଗର ନୋହୁଲେ ନଦ୍ରା କି ନୋହୁବ ?
 ଏକଦା ଗୋଖଣୀ ଜଣେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବାଟେ
 ରାହିଲେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲି ମାଳୀଘରେ ଗୋଟେ ।
 କୁସୁମ ତୋଳଣ ଯେଉଁ ଗୁହେ ରଖିଥିଲୁ
 ଗୋଖଣୀକୁ ସେହୁ ଘରେ ଶୋଇବାକୁ ଦେଲୁ ।
 କୁସୁମ ଗଛରେ ତାକୁ ନୋହୁଲୁ ଯେ ନିଦ
 ଛଟପଟ ହୋଇ କରେ ଧୁମ୍ ଧାମ୍ ଶବ୍ଦ ।
 ମାଲୁଣୀ ଆସିଣ ତହିଁ ପୁଚ୍ଛଲୁ କାରଣ
 ଛଟପଟ ହେଉ ଝୁଅ କର୍ପା ନ ଶୋଇଣ ?”
 ଗୋଖଣୀ କହିଲୁ ତାକୁ ବିମତ ଉତ୍ତର
 ‘କୁସୁମ ଗଛରେ ଘୁମ ହେଉନାହିଁ ମୋର ।
 ମାଛ ପାହୁଆ ମାଉସୀ ! ଥିବ ଯଦି ଘରେ
 ହାତଯୋଡ଼ି କହୁଅଛୁ ଆଣି ଦିଅ ମୋରେ ।”
 ମାଲୁଣୀ ଯାଇଣ ହୁଏ ତାହାର ଗୁହକୁ
 ଅଜ୍ଞେୟ ପାହୁଆ ଗୋଟେ ଆଣି ଦେଲୁ ତାକୁ ।
 ପାହୁଆରେ ଭଲରୂପେ ପାଣି ଛୁସୁଦେଇ
 ଗୋଖଣୀ ତା ନାସାପାଶେ ଯନ୍ତେ ଦେଲୁଥୋଇ ।
 ଆଜ୍ଞେୟ ଗର ଆଦ୍ରାଣ କଲୁ ଏମନ୍ତେ
 ନଦ୍ରା ଅଭିଭୂତା ହେଲୁ ଗୋଖଣୀ ଭୁରନ୍ତେ ।
 କେଶବ ପ୍ରଭୃତି ଯେତେ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଥିଲେ
 କଥା ଶୁଣି ହସି ହସି ତହିଁ ଗଡ଼ଗଲେ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀ କେଶବ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣମି
 ପାଦପୁଷ୍ପ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଇଲେ ମେଲଣି ।
 ଶ୍ରୀ କେଶବ ଶିଷ୍ୟବୃନ୍ଦେ ଦେଇ ଆଉ ଦିନେ
 ଅସିଲେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ।
 ମନୋରାଜ୍ୟ ଜାଣିପାରି କରୁଣା ନିଧାନ

ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ କଥା ନିଜେ କଲେ ଉଦ୍‌ଧାପନ ।
 “ଏ ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଜଗନ୍ନାତାଙ୍କୁ କାଳ
 ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ସେହୁ ‘ଛନ୍ତି ପ୍ରକାଶିତ ।
 ବ୍ରହ୍ମମୟୀଙ୍କର କବା ସ୍ୱରୂପ ଆକାର
 ବିଶ୍ୱପ୍ରେମେ ଜଣାଯାଏ ତାର ସମାସ୍ତର ।
 ଆତ୍ମପ୍ରେମେ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମେ ନାହିଁ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ
 ଏକମି ମିଳିତ ଯହିଁ ଭଲମନ୍ଦ ଜ୍ଞାନ ।
 ସାନ ବଡ଼, ଲଘୁ ଗୁରୁ, ପୁଅ ହଳାହଳ
 ପାପପୁଣ୍ୟ, ପୁଣ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ, ଅଭିନ୍ନ ସକଳ ।
 ଜୀବେ ଶିବେ ସମଜ୍ଞାନ ହୁଅଇ ଏଠାରେ
 ଜନ୍ତୁ ବା ଚେତନ ସବୁ ଭାସେ ଏକାକାରେ ।
 କହୁ କହୁ ଏ ପ୍ରକାରେ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ କଥା
 ଆପଣେ ନିମନ୍ତ ତହିଁ ଶ୍ରୀଦେବ ସଙ୍ଗେ ।
 ଉତ୍କଳିଲୁ ମହାପିତୃ ପ୍ରେମ ପାରାବାର
 ପ୍ରେମର ମୂରତି ପ୍ରଭୁ ପ୍ରେମେ ଜରଜର ।
 ଗୋଟା ଅଙ୍ଗ ଚଳମଲ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜ୍ଞାନ
 ଏକାଲେ ଘଟିଲୁ ଏକ ଅଭୁତ ଘଟଣ ।
 କେଶବି ଲୋକ ଜଣେ ଧରଣ କୁଠାର
 ହାଣ୍ଡୁଥିଲୁ ସନ୍ନିଧାନେ ଶାଖା ପାଦପର ।
 ଦରଶନ ମାତ୍ରେ ତାହା ପ୍ରଭୁ ନରହର
 ଆଶ୍ରିନାଦ କଲେ ଦୁଃଖ-ଯାତନାରେ ଭର ।
 “କି କଲୁ କି କଲୁ ଏହୁ ଜନନୀକୁ ମୋର
 ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କାଟି କରି କଲୁ ଗର ଗର ।”
 ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ହେଲେ ଶେଷେ ଅସ୍ଥିର ଏମନ୍ତ
 ଅଶ୍ରୁଧାର ଅନର୍ଗଳ ନେତ୍ର ପ୍ରବାହୁତ ।
 କାହୁଁ କାହୁଁ ଏ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ଗଭୀର ସମାଧି ଜଳେ ହେଲେ ନିମଗନ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲେପ ଏକାବେଳେ
 ବ୍ୟାପାର ଦେଖି କେଶବ ପ୍ରମୁଦୁତ ହେଲେ ।
 ଆଭାସେ ପାଇଲେ ବିଶ୍ୱ ଜନନୀ ସ୍ୱରୂପ
 ଆତ୍ମପ୍ରେମେ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ ଯୋଜନା କି ରୂପ ।
 ବିଶ୍ୱଜନନୀଙ୍କଠାରେ କେତେ ଗାଢ଼ ପ୍ରେମ
 ଧାରଣା କରଣେ ତାହା ମାନବେ ଅକ୍ଷମ ।
 ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ ଅନୁରାଗେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଠାକୁର
 ଭାଲିଲେ ବିଶ୍ୱକୁ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ତାଙ୍କର ।
 ତରୁରେ ଆଦାତ ଦେଖି ରୋଦନ୍ତି ଶ୍ରୀହର
 ବିଶ୍ୱମାତା ଅଙ୍ଗେ ଘାତ ହୁଅଇ ଯେପରି ।

ବିଶ୍ଵନନମ୍ନଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଯେତେ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ
 କେଶବ ନିର୍ବାକ ଦେଖି ଅଭିଭୂତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ।
 ଦୃଢ଼ସ୍ଵେ ତାଙ୍କର ଏବେ ହେଲ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ
 ଚୌଦ ପାଆ ଦେହେ ବିଭୁ କେତେ ବିରାଜିତ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀରୋମଣି ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀ କେଶବସେନ
 ଚରୁଦିଗେ କଲେ ପ୍ରଭୁ-ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ।
 ଦାଣ୍ଡେଦାଟେ ପରୁଷଲେ ତାଙ୍କ ସୁଧା ନାମ
 କେବେ ବା ଅମିୟପୁଣ୍ଡ୍ର ପୁତ୍ର ଶୁଣିଗ୍ରାମ ।
 ବହୁରଙ୍ଗ ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟେ କେଶବ ସମାନ
 ଉଦାଧାର ଭକ୍ତ ଆଉ ନ ହୁଏ ଦର୍ଶନ ।
 ପ୍ରଭୁ-ବାଚ୍ୟେ ତାହାଙ୍କର ଅତି ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତି
 ସର୍ବଦା ଶିଷ୍ୟକୁ ଧରି ଦର୍ଶନେ ଆସନ୍ତି ।
 କେବେ ଅବା ଦେବରାୟେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି
 ଭକ୍ତିଭରେ ଘେନିଯାନ୍ତି ଗୁହ୍ୟକୁ ତାଙ୍କର ।
 ପୁଣେ ଥିଲା କେଶବଙ୍କ ଯେଉଁ ଧର୍ମଶ୍ରବ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସପରୋଗେ ଆସି ଦୂର ସେ ପରନ ।
 ଦିନକରେ ଦେବରାୟେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି
 ଶ୍ରୀ କେଶବ ଘେନିନଲେ ସଦନେ ତାଙ୍କର ।
 ଦେବରାୟ ସଦା ତହିଁ ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ
 ବିହୃତ ଆସନ ଦେଲେ ବସିବା ନିମିତ୍ତ ।
 ବ୍ରହ୍ମାର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ରତ୍ନ ଦେଖନ୍ତି ସକଳେ
 ଏକସିରେ ଗୋଷ୍ଠି-ବର୍ଗ ପରିକାର ମେଲେ ।
 ଭକ୍ତିଭାବେ ଯଥାବିଧି ଶ୍ରୀପଦ ସେବଣ
 କରିଯାଉ ନିବେଦିଲେ ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ ।
 ଅନୁଗ୍ରହ ହେଲେ ପଶେ ! ମୋ ଘର ଭିତର
 ବୁଲାଇ ଦେଖାନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ବାସନା ମୋହର ।
 କେଶବଙ୍କ ଅଭିଳାଷ ବୁଝି ନାଗରାଣ
 ତଦନ୍ତେ ଉଠିଲେ ଯଙ୍ଗେ ତେଜଶ ଆସନ ।
 କେଶବ କହନ୍ତି ଏଠି ଶେଜନ କରି
 ପବିତ୍ର କରି ଧ୍ୟାନ ଶ୍ରୀଚରଣ ଦେଇ ।
 ସୁନଶ୍ଵ ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଘେନି ଧ୍ୟାନାନ୍ତରେ
 ଶୟନ କରିବା ମୁହିଁ ଏହି ସ୍ଥାନଟିରେ ।
 ବାରେକ ଦେଇଣ ଏଠି ପଞ୍ଜନଚରଣ
 ପବିତ୍ର କରି ପ୍ରଭେ କରୁଣାନିଧାନ !
 ସୁନଶ୍ଵ ବୋଲନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଘରେ ଘେନିଯାଇ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ ବିଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ପାଇଁ ।
 ଏଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ବସି କରିବୁ ମୁଁ ଧ୍ୟାନ

ପଦଧୂଳି ଦେଇ ପୁତ୍ର କରିବୁ ଏ ସ୍ଥାନ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ
 ସବୁ ଘର ଦେଖାଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ବୁଲାଇ ।
 ଆଉ ଦେଇଥିଲେ ହୃଦେ କେତେ ଉଦାସନ
 ଗୋଟିଏ କଥାରେ ମିଳେ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ।
 “ଶ୍ରୀ ଠାକୁରେ ଅଟନ୍ତି ସେ ମହାମୂଲ୍ୟ ନିଧି
 ଆଉ ଏକ ନ ଦେଖଇ କାହିଁ ଅନ୍ୟାବଧି ।
 ସ୍ଵାଙ୍କ ଭଲ ରଚନକୁ କାତ ବାକସରେ
 ଯହେ ରଖିବା ହିଁ ଶ୍ରେୟ ଅଟେ ମୋ ମତରେ ।
 ତାଙ୍କ ଦେହେ ଯେତେ ଲିପୁ ଆସି ନ ଲଗଇ
 ଅବହୃତ ଥିବେ ସବେ ସଦା ସେଥିପାଇଁ ।”
 ଏମନ୍ତ ସେ ପ୍ରଭୁଭକ୍ତ ଶ୍ରୀ କେଶବ ସେନ
 ଭକ୍ତିଭରେ ବନ୍ଦଇ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଚରଣ ।
 କେଶବଙ୍କ ଦଳେ ଯେତେ ତାଙ୍କ ଧର୍ମଶ୍ରବ
 ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିକସ୍ଵ ଗୋପାଇଁ ।
 ଅଦ୍ଵିତ ଗୋସ୍ଵାମୀ ବଶେ ଜନମ ଘେନିଣ
 ପରମ ବୈଷ୍ଣବାଗୁଣ ଥିଲେ ମହାଜନ ।
 ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ତାଙ୍କ ଗୁହ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
 ନିତ୍ୟ ସେବା ପାଇଁ ଝୁଞ୍ଚି ଦରନ ବହୁତ ।
 ସାକାର ପୁନାରେ କିନ୍ତୁ ବିକସ୍ଵଙ୍କ ମନ
 ବାଳୁତ ବସୁଧୁଁ ଅବିଶ୍ଵାସେ ପରପୁଣ୍ଡ୍ର ।
 କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବସୋବୁଦ୍ଧି ହେଲା ଯେତେ ଯେତେ
 ତତ୍ତ୍ଵପିପାସା ବଢ଼ିଲା ଦୃଢ଼ସ୍ଵରେ ତେତେ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ପ୍ରତି ଶେଷେ ଅନୁରାଗୀ ହୋଇ
 ତହିଁ ଝାପ ଦେଲେ କାତିକୁଳେ କାଲି ଦେଇ ।
 ପ୍ରଭୁ ପାଦେ କେଶବଙ୍କ ଭଜନ ଦେଖିଣ
 ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଲ ମଧ୍ୟ ଗୋସ୍ଵାମୀଙ୍କ ମନ ।
 ତାଙ୍କ ସହ କ୍ରୀଡ଼ା କଲେ ସେ ଶ୍ରବେ ଅରୁତ
 ପର ଅଧ୍ୟାୟରେ ମୁହିଁ ଗାଳବ କହୁତ ।
 ଏହି ସେ ବିକସ୍ଵ ପୁଣ୍ୟାମେ ଯାହାଙ୍କର
 ‘ଜଟିଆ ବାବାଜୀ ମଠ’ ନରେନ୍ଦ୍ର କୁଲର ।
 ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ନେତା ମଧ୍ୟେ ଆଉ କେତେ ଜଣ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ଯାଇ ଭକତି ଅର୍ପଣ ।
 ପ୍ରଥମ ମଣି-ମଣିକ ଭକତପ୍ରବର
 ଦ୍ଵିତୀୟ ସେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ମଜୁମଦାର ।
 ତୃତୀୟ ଫୈଲୋକ ଶର୍ମା ଚରଣାବଳୀ ନାମ
 ଯାଙ୍କ ମଧୁବଣେ ମୁଗ୍ଧ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣିଥାମ ।

ତାଙ୍କ ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରଭୁ ଦେବଙ୍କର
 ଚିତ୍ତରେ ଆଗ୍ରହ ଅତି ଥାଏ ନିରନ୍ତର ।
 ନରୁଥ ଶ୍ରୀ ବେନପାଳ ବସନ୍ତ ସିଂହରେ
 ମହାଧନୀ କାଶୀଶୂର ମିତ୍ର ପଞ୍ଚମରେ ।
 ଡ଼ଗ୍ଗରେ ଗିରୀଶ ସେନ ବଜ୍ରଦେଶେ ବାସ
 ପ୍ରଭୁ ପାଦପଦ୍ମେ ଯାଜ ଭଜନ୍ତି ବିଶେଷ ।
 ସପ୍ତମେ ଅମୃତ ଲାଜ ବସୁ ମହୋଦୟ
 ବହୁଗୁଣ ସମନ୍ୱିତ ପବନ ଦୃଢ଼ୟ ।
 ଅଷ୍ଟମେ ଶ୍ରୀ ଶିବନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ମହାଜନ
 ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ନେତା ସୁଧୀ ସାଧକ ସଜ୍ଜନ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କଠି ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଭାବ ତାହାଙ୍କର
 ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ ନାହିଁ ତାର ପଟାନ୍ତର ।
 ଦିନକରେ ଭକ୍ତ ରାମ କୌତୃହଳୀ ହୋଇ
 ପରୁଷଲେ ତାଙ୍କ ମନୋଭାବ ଜାତ ପାଇଁ ।
 “ପ୍ରଭୁ ସଙ୍ଗେ ମିଶାମିଶି କଲ ଏତେ ଦିନ
 କି ଧାରଣା ତବ ମନେ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବ ?”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ “କି କହିବି ମୁଁ
 ତାଙ୍କ ଚୁଲେ ପୁଣ୍ୟ ଆତ୍ମା ଭବେ ଦେଖାନାହିଁ ।
 ପ୍ରଭୁର ସେ କରୁଛନ୍ତି ଯେଉଁ ଧର୍ମ ଭାବ
 ରୁଚିଗତ ବର୍ଣ୍ଣାଧିକ ଥିବ ତା ପ୍ରଭାବ ।
 ଧର୍ମର ଅଭାବ ଆଉ ନ ଥିବ ଏ ଭବେ
 ଧର୍ମମାର୍ଗେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇବେ ସରବେ ।”
 ସତ୍‌ଶୁଦ୍ଧ ରୁଚିଯୁକ୍ତ ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର
 ବାରମ୍ବାର ବନ୍ଦନ ମୁଁ ତରଣ ତାଙ୍କର ।
 ଆବର ବହୁ ପଦ୍ମାନ୍ତ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି
 ଯେଉଁମାନେ ଧରଣ୍ଡିଲେ କେଶବଙ୍କ ପଂକ୍ତି ।
 ତାହାଙ୍କ ସହୃଦ ନିତ୍ୟ କରି ଆତପ୍ରୀତି
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ହେଲୁ ଆକର୍ଷିତ ।
 ପରସ୍ପରେ ହେଲୁ ଶେଷେ ଏ ପ୍ରକାର ମେଳ
 ସରବେ ଭାବିଲେ ଦେବରାୟ ତାଙ୍କ ଦଳ ।
 ଆଜି ସମାଜର ନେତା ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଠାକୁର
 ଖ୍ୟାତ ଯେ ମହର୍ଷି ନାମେ ଜନ ସମାଜର ।
 ତାଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାୟେ

ଅତି ଆକାଂକ୍ଷିତ ହୋଇ କୌଣସି ସମୟେ,
 ତାଙ୍କ ସହପାଠୀ ମଥୁରାକୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି
 ବିଜେ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆବାସେ ତାଙ୍କର ।
 ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
 “ତୁମ୍ଭେ ତ ଜନକ ଭାଜା ଏ କଳିଯୁଗର ।
 ତାଙ୍କ ଚୁଲେ ଯୋଗଭୋଗ ଉଭୟ ଗଣିବ
 ଏ ସଂସାରେ କରୁଅଛ ଜୀବନ ଯାପନ ।”
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅନୁରୋଧେ ଶ୍ରୀ ଦେବେନ୍ଦ୍ରନାଥ
 ବେଦାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ପାଠ କଲେ ବହୁ ତଥ୍ୟ ।
 ଅତଃପର ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ
 ଆଲୋଚନା ହେଲା ତହିଁ ବହୁ ବିଷୟରେ ।
 ଅବଶେଷେ ବ୍ରାହ୍ମ ନେତା ଅତି ପ୍ରୀତି ହୋଇ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ “ଆଜି ଧନ୍ୟ ମଣିଲୁଁ ।
 ସମାଜେ ଯେକାଳେ ହେବ ଉତ୍ସବାସୋଜନ
 ତଦା ମୁଁ ସେଗଣ ତବ ପାଶେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଶୁଣିବ ବହୁ ହୃତ ଉପଦେଶ
 ସତ୍ୟବୃନ୍ଦ ଲଭିବେ ଯେ ପରମ ସନ୍ତୋଷ ।
 ଶ୍ରୀପାଦେ ଗୋଟିଏ କଥା ନିବେଦନ ମୋର
 ପରଧାନେ ଥିବ ଧୋଡ଼ ଦେହରେ ଚଦର ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ
 “କୌଣସି ବିଷୟେ ମୋର ଆସୁଅ ନ ଆଇ ।
 ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ ଯଥା ଜଗତ ଜନନୀ
 କାର୍ଯ୍ୟ ଆଚରଇ ସଦା ତାଙ୍କ କଥା ମାନ ।
 ଅଧୁନା ହୋଇଛୁ ମୋର ସ୍ୱାଧିକ ଯେସନ
 ବାବୁ ବେଶ ବାନ୍ଧବାକୁ ଅକ୍ଷମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।”
 ନିରୋଗି ଶ୍ରୀ ଦେବଙ୍କର ଆଲୁକାଳୁ ବେଶ
 ସତ୍ୟଗଣ କରବେ ଯେ ନାନା ଉପହାସ ।
 ଏସନ ଶୁଣିବା ମନେ ମହର୍ଷି ଠାକୁର
 ନିମନ୍ତୁଣୁଁ ଶାନ୍ତି ହେଲେ ଦୁଃଖ ସହକାର ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ଅମିୟ ଲହରୀ
 ଗାଥ ମନ, ଭଜ ମନ, ଦିବସ ଶବ୍ଦ ।
 ଅବହେଳେ ତରଘିବ ଭବ ତରଙ୍ଗଣୀ
 ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦ ଚିତ୍ତେ ସାର ମଣି ।

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀ ବିଜୟକୃଷ୍ଣ ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସନ୍ନିବିତ ମିଳନ ଓ କଥୋପକଥନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିଞ୍ଜେନ
 ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦ୍‌ପତି
 ଅପାର କରୁଣାପିତୃ ଅଗତିର ଗତି ।
 ବିଜୟ ଗୋସ୍ୱାମୀ କଥା ଶୁଣ ଅତ୍ୟଧର
 ପରିଚୟ ଦେଇଅଛୁ ପୁଣି ଯାହାଙ୍କର ।
 ‘ଅଦ୍ୱୈତ’ ଗୋସ୍ୱାମୀ ବଂଶେ ଜନମ ଲଭିବ
 ବ୍ରାହ୍ମଦଳଭୁକ୍ତ ହେଲେ ଏହି ସମ୍ଭାଜନ ।
 ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ନ ଥିଲା ସୁଚ୍ଛଳ
 ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜେ ଶୁକ୍ଳଣ କର ଚଳାଚଳ ।
 ଜଳ ବାହୁବଳେ ଲଭି ବହୁତ ସୁଖୀତି
 ଜନ ସମାଜରେ ହେଲେ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ଅତି ।
 ବିଜୟ କେଶବ ଦୁଇ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ଥାଇ
 ପ୍ରଭୁଶିଳେ ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ଏକମେଳ ହୋଇ ।
 ସମାଜର ଶାନ୍ତି ଲାଭେ ଶ୍ରୀକେଶବ ସେନ
 କୁଚବିହାର ଶୁକାକ୍ତ କଲେ କନ୍ୟା ଦାନ ।
 ସେଥିଯୋଗୁଁ ସମାଜରେ ପଡ଼ିଲା ଚନ୍ଦ୍ରଲ
 ଦଳାଦଳି ହୋଇ ଜଳ ମଧ୍ୟେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଯାକ ଦୁଇଦଳେ ହୋଇଗଣ ବିଭକ୍ତ
 ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ଦୁହେଁ ହେଲେ ପରିଚିତ ।
 ବିଜୟ ପ୍ରଭୁର ଯେହୁ ସାଧୀନ ଭାବୁକ
 ସାଧାରଣ ସମାଜେ ହିଁ ତାଙ୍କ ଦଳ ଡାକ ।
 କେଶବଙ୍କ ପକ୍ଷ ଯେହୁ କଲେ ସମର୍ଥନ
 ଗଢ଼ିଲେ ସମାଜ ଏକ ସେ ନବବିଧାନ ।
 ଏ ବେଳେ ଦଳଙ୍କ ପ୍ରଭୁପାତେ ସମଭକ୍ତ
 ପୁଣି ପ୍ରାୟ ଆଡ଼ଯାତ ସରବେ କରନ୍ତି ।
 ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ହୃଦ ବାଣୀ କରନ୍ତି ଶ୍ରବଣ
 ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସେ ସରବେ ହିମେ ଶ୍ରଦ୍ଧାପନ୍ନ ।
 ଏ ଦୁଇ ନେତାଙ୍କୁ ଦିନେ ଏକ ପ୍ରାନ୍ତେ ପାଇ
 ହସି ହସି କହିଲେକ ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
 “ରୁମୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯେ କଳହ ବିବାଦ,
 ତା ଦେଖି ପଡ଼ୁଛୁ ମନେ ରାମ-ଶିବ ଯୁଦ୍ଧ ।
 ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଗୁରୁ ଥିଲେ ମହେଶ୍ୱର

ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ହେଲା ଯୁଦ୍ଧ ଘୋରତର ।
 ଯୁଦ୍ଧପରେ ଦୁହିଁଙ୍କର ହେଲା ପୁଣି ପ୍ରୀତି
 ଭୀଷାଭବ ନ ରହିଲା ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ।
 ଅନୁଚରବର୍ଗ ଥିଲେ ଯେତେ ଦୁହିଁଙ୍କର
 ଭାବ ପୀରଣ ନୋହୁଲା ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟର ।
 ମହେଶଙ୍କ ଅନୁଚର ଭୁଲପ୍ରେତଗଣ
 ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅନୁଚର ବାନରେ ଯେ ପୁଣ ।
 ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ କେତେ ନୋହୁଲାକ ମେଳ
 ନିରତେ ବିବାଦେ ମାତ୍ର ଯାପିଲେ ଯେ କାଳ ।
 ଯାହାଙ୍କ ସହିତେ ଆଦି ଘନଶ୍ୟ ସମୂହ
 ବେଳେ ବେଳେ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଘଟିଆଦି ଦ୍ରୁମ ।
 ଲବକୃଷ୍ଣ ଦୁହେଁ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସୁତ
 ସେ ପୁଣି ପିତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧେ ହେଲେ ରତ ।
 ମାତା କନ୍ୟା ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଯେ ଦେଖିବ ଆଦର
 ମଙ୍ଗଳ ଓଷା କରନ୍ତି ପୃଥକ ଭାବର ।
 ମାତାର ମଙ୍ଗଳେ ହୁଏ କନ୍ୟାର ମଙ୍ଗଳ
 କନ୍ୟାର ମଙ୍ଗଳ ହେଲେ ମାତାର ମଙ୍ଗଳ ।
 ଏହା ଗୁଣ ନ ପାରିଣ ଶୁଭନ୍ତି ସେ ଦୁହେଁ
 କାହା ସହିତେ କାହାର ସମୂହ ନ ଥାଏ ।
 ରୁମୁ ବେଳ ନେତାଙ୍କର ଅନୁରର ଭାବ
 ତାହୁଣି ଅଟଇ ମୁହିଁ ଭାବୁଛି କେଶବ !
 ରୁମୁର ଯେମନ୍ତ ଅଛି ସମାଜ ବା ଦଳ
 ବିଜୟର ଲୋଡ଼ା ମଧ୍ୟ ତଥା ଅବିକଳ ।
 ଏହାହିଁ ଅଟଇ ଭବେ ବିଭୁଙ୍କର ଲାଲା
 ନୋହୁଲେ ଚଳଇ ନାହିଁ ସଂସାରର ଖେଳା ।
 ଜଟିଳାକୁଟିଳା ଲୋଡ଼ା ହୁଏ ଏଥିପାଇଁ
 ତା ନ ହେଲେ ଲାଲା ପରିପୁଷ୍ଟ ନ ହୁଅଇ ।
 ବିଶିଷ୍ଟ ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ ଥିଲେ ରାମାନୁଜ
 ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ ତାଙ୍କର ଗୁରୁ ମହାରାଜ ।
 ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତେଣୁ ନିରତେ ଅମେଳ
 କଥାରେ କଥାରେ ବାଦ ବିତଣ୍ଡା ବହୁଳ ।
 ଗୁରୁ ଯା ବୋଲନ୍ତି ଶିଷ୍ୟ ଖଣ୍ଡନ୍ତି ରୁଦ୍ଧନ୍ତି
 ଶିଷ୍ୟ କଥା ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡନ୍ତି ତେମନ୍ତ ।

ଏମନ୍ତ ବାଦବିଚଣ୍ଡା ହେଲେହେଁ ଅନେକ
 ତଥାପି ଅନ୍ତର ଭାବ ଆପଣାର ଲୋକ ।
 ଏସନ କହଣ ଦେବ ବହୁତ ପ୍ରକାରେ
 ମେଳ କରାଇ ଦେଲେ ତାହାକୁ ଶେଷରେ ।
 ଚିତ୍ତ ମଳିନତା ଏବେ ହେଲା ଦୂରଭୂତ
 ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟେ ମୋହୀଭାବ ସଂସ୍ଥାପିତ ।
 ଭକ୍ତସ୍ବ ଦଳ ଭକ୍ତଙ୍କ ପ୍ରଭାପାଦେ ଭକ୍ତି
 ପୁଷ୍ପସ୍ବାୟ ଆତଯାତ ସରବେ କରନ୍ତି ।
 ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ହୃଦବାଣୀ କରଣ ଶ୍ରବଣ
 ତାଙ୍କଠି ସରବେ ହେଲେ ଅତି ଶୁଦ୍ଧାପନ୍ନ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ ଆତଯାତ ବ୍ରାହ୍ମଭକ୍ତ ସେତେ...
 ବିଜୟ ଆକୃଷ୍ଟ ଅତି ପଦ୍ମପଦ ପ୍ରାନ୍ତେ ।
 ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା ତାଙ୍କର ଥିଲା ବହୁଗୁଣ
 ଯହିଁରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲେ ଶ୍ରୀଦେବ ଆପଣ ।
 ବିଜୟକୁ ନ ଦେଖିଲେ ଦେବ କିଛିକାଳ
 ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ହୁଏ ଅଗାଧ ବ୍ୟାକୁଳ ।
 ସଂବାଦ ପ୍ରେରଣ ତାଙ୍କୁ ଆଣନ୍ତି ତକାଳ
 ଅଥବା ଆପଣେ ଯାନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗୃହେ ଧାଇଁ ।
 ବିଜୟକୁ ବହୁଦିନ ପ୍ରଭୁ ନ ଦେଖିଣ
 ମନପ୍ରାଣ ତାହାଙ୍କର ଅତି ଉଚ୍ଚାଟନ ।
 ଏହି ସଂବାଦ ବିଜୟ ହୋଇଣ ପ୍ରାପତ
 କତିପୟ ବ୍ରାହ୍ମଭକ୍ତ ଦେନ ଉପସ୍ଥିତ ।
 ସରବେ ଶ୍ରୀପାଦପଦ୍ମେ ନମସ୍କାର କରି
 ବସିଲେ ଭକ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯଥାସ୍ଥାନ ଧରି ।
 ଭକ୍ତବୃନ୍ଦେ ଏକମେଲେ ଭକ୍ତି ସହକାରେ
 ଶୁଣନ୍ତି ଅମିୟବାଣୀ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ଚିତ୍ତରେ ।
 ନାନା କଥା କହୁ କହୁ ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରୀଦେବ
 ସଦାବେଳେ ଅଚିତ୍ତତ୍ୟ ଆନ୍ତି ବନ୍ଧ ଜୀବ ।
 ସଂସାରେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଅନିବାର
 ଚେତନା ଆପଣ ନାହିଁ ତଥାପି ତାଙ୍କର ।
 କୌଣସି କାରଣୁ ପ୍ରାଣ ନିଜ ଦାଗଦୁତ
 ଦୂରେ କିଛିତ ସମୟ କଲେକ ବାହୁତ,
 ହୃଦୟ ଭିତରେ ସଦା ହୁଏ କଳବଳ
 ପୁଣି ନ ଦେଖିକାଯାଏ ପ୍ରାଣ ଅସମ୍ଭାଳ ।
 ବିଷ୍ଣାପୋକ ସମ ଅଟେ ତାଙ୍କର ସ୍ବଭାବ
 ବିଷ୍ଣାରେ ଥାଇଣ ପ୍ରାଣେ ଆନନ୍ଦ ଉଦ୍ଭବ ।
 ବିଷ୍ଣାରୁ ଆଶିଷ ତାକୁ ଥୋଇଲେ ପାଦରେ

ପ୍ରାଣନାଶ ହୁଏ ତାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ।
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଶରୀର ସମାନ
 ବିଜୟ ଗୋସ୍ବାମୀ ହୃଦେ ବିଜୟ ତକ୍ଷଣ ।
 କାତରେ ପୁଛିଲେ ତହିଁ ପ୍ରଭୁ ମୁଖ ଗୁହଁ
 “ତେବେ କି ବନ୍ଧ ପାଣିଜ ଗତି ମୁଣ୍ଡି ନାହିଁ ?
 କି ଉପାୟେ ପ୍ରଭୋ ! ସେହୁ ଲଭିବେ ମୁକତି
 ସେ ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶି ହର ତାଙ୍କର ଦୁର୍ଗତି ।”
 ଭକ୍ତରେ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ରାୟ
 “ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ଯାହା ତହିଁ କି ଉପାୟ ।
 ବିଭୁଙ୍କ କୃପାରୁ ଖବ୍ର ବୈରାଗ୍ୟ ଜନ୍ମିଲେ
 କାମିନୀ-ନାଞ୍ଚନାସକ୍ତି ଦୂର ହୁଏ ହେଲେ ।
 ଖବ୍ର ବୈରାଗ୍ୟ ଯାହାର ଚିତ୍ତେ ଜନମଇ
 ବିଭୁଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେହୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅଇ ।
 ମାତା ଯେହ୍ନେ ସୁଦ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ଖବ୍ର ବୈରାଗ୍ୟ ଜନ୍ମିଲେ ପ୍ରାଣୀଏ ତେମନ୍ତ ।
 ଭଗବାନ ବିନ୍ଦୁ ସେହୁ ନ ଜାଣଇ ଆନ
 ସଂସାରପ୍ରମୁକ୍ତ ସଦା କରେ କୃପ ଜ୍ଞାନ ।
 ଏ କ୍ରମରେ ପଡ଼ି ମୁହଁ ପ୍ରାଣେ ଯିବି ନାଶ
 ଅନୁକ୍ଷଣ ଚିତ୍ତେ ତାର ଜାଗ୍ରତ ଏ ଦ୍ରାସ ।
 ଆତ୍ମୀୟସୁକ୍ତ ଯେତେ ସଂସାରେ ତାହାର
 ତାଙ୍କୁ ସେ ଭଲଇ କାଳସର୍ପ ସେ ସକାର ।
 ସେ ହେଉ ସେ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ରୁଟାଇ
 ଗୁହ୍ନ ତେଜ ନିରଜନେ ବସନ୍ତି କରଇ ।
 ପରବାରଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ନିମିତ୍ତେ
 କେବେ ହେଲେହେଁ ଭାବିତ ନ ହୁଅଇ ଚିତ୍ତେ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭି ଲକ୍ଷ୍ୟ ମାତ୍ର ଏକ
 ଆକର ବିଷୟ କେତେ ନ ଭଲେ ଚିନ୍ତେକ ।
 ରହୁ ସମ୍ଭାଳି ବିଭୁଙ୍କ ଭଜନ ଜାଣିନ
 ଏ ସବୁ ଅଟଇ ମୟ ବୈରାଗ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ।
 ଗୁହ୍ନରେ ସମସ୍ତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦେଇ
 ବିଭୁଙ୍କ ଚିନ୍ତାରେ ପରେ ନିମଜ୍ଜିବି ମୁହଁ ।
 ଏ ଭାବ ନ ଥାଏ ତାର ହୃଦୟେ କିଛିତ
 ବଳବାନ ରାଗ ଯେଣୁ ଅନ୍ତରେ ଜାଗ୍ରତ ।
 ଉଦାହରଣ ସାହାଯ୍ୟେ କହୁଛୁ ବୁଝାଇ
 ଖବ୍ର ବୈରାଗ୍ୟର ଗତି କପରି ଅଟଇ ।
 ଅନାବୃଷ୍ଟି ହେଉ ଅରେ କୌଣସି ଦେଶରେ
 ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ ଗୁଣୀ ଯାଣି ଅଭାବରେ ।

କିୟତ୍ତରେ ନଦୀ-ଗର୍ଭେ ଥିଲ ବହୁ ଜଳ
ପରାମର୍ଶ କରି ତହୁଁ ଶୁଣିବ ସକଳ,
ମାହାର ଖୋଲଣ ଜଳ ଆଣିବା ସକାଶେ
କାର୍ଯ୍ୟେ ଲାଗିଗଲେ ସଙ୍ଗେ ମନ ସନ୍ନିବେଶେ ।
ଅଣ୍ଟା ବାନ୍ଧି ଜଣେ ତହୁଁ ହୋଇଣ ବାହାର
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲୁକ ଅନ୍ୟ ଶୁଣିଙ୍କ ଆଗର ।
ନାଲ ଖୋଲି କ୍ଷେତ୍ରେ ଜଳ ଆଣି ନ ପାରିଲେ
ଗୁହେ ମୁଁ ଫେରିବି ନାହିଁ ଆଜି କେତେବେଳେ ।
ଏପରି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କାର୍ଯ୍ୟେ ଲାଗିଗଲୁ
ବେଳକାଳ ପ୍ରତି କିଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ରଖିଲୁ ।
ବେଳ ଗଢ଼ିଯିବା ଦେଖି ଗୁହଣୀ ତାହାର
କନ୍ୟା ହସ୍ତେ ତେଲ ଦେଇ ପ୍ରେରଣ ଖବର ।
ବୋଲିବୁ ତୁ ଅତିଶୀଘ୍ର ସ୍ନାନ ଶେଷ କରି
ଖାଇବାକୁ ଆସିବେକ ନ କରିଣ ତେର ।
ପିତାଙ୍କ ସମୀପେ କନ୍ୟା ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ
ତେଲ ଦେଇ ସବୁ କଥା କଲୁ ନିବେଦନ ।
ଜନକ ବୋଇଲୁ ତହୁଁ କନ୍ୟାକୁ ବୁଝାଇ
କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇନାହିଁ, ଫେରି ଯାଲେ ରୁହ ।
ବେଳ ପ୍ରାୟ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ହୋଇଲୁ ଅତୀତ
ତଥାପି ନ ହେଲୁ ଶୁଣି ଗୁହେ ପ୍ରତ୍ୟାଗତ ।
ବେଳ ତ ହେଲଣି ଏତେ ଆଉ କେତେକ୍ଷଣ
ହାଣି ଦେଇ ବସିଥିବ ନ କରି ଭୋଜନ ।
ଖାଇପିଇ ପୁଣି ଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟେ ଲାଗିଥିଲେ
ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା କାହାର କଷ୍ଟ କେତେବେଳେ ।
ନିଜେ ଯାଇ ଥରେ ତାଙ୍କୁ କହେ ତ ବୁଝାଇ
ଏହା ପାଞ୍ଚ ବାହାରିଲୁ ତରବର ହୋଇ ।
ପତି ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଣ ମଧୁର ଶ୍ଵାସରେ
ବୁଝାଇଲୁ ତାହାକୁ ଯେ ନାନା ପରକାରେ ।
ବେଳ ଗଢ଼ିଯାଇ ଦେଖ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଅତୀତ
ସ୍ନାନ କଲୁ ନାହିଁ ତୁମ୍ଭେ ଆଜି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
ଭାତ ତିଆରି ସବୁ ଗଲୁ ଥଣ୍ଡା ହୋଇ
ଅନାଗଣେ ତେର ତେର କରୁଛ କର୍ପାଇ ।
ଖାଇପିଇ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ନ ଥିଲୁ ତ କ୍ଷତି
ସବୁ କଥାରେ ତୁମ୍ଭର ବଢ଼ାବଢ଼ି ଥିବ ।
ପତ୍ନୀର ବଚନ ଶୁଣି ପତି କୋଧରରେ
ଗାଲିଗୁଲୁକ ଦେଲୁ ଯେ କଟି, ବଚନରେ ।
ବୋଇଲୁ ତୋହର ବୁଝିଶୁଣି ନାହିଁ କିଛି

ଜଳାଭାବେ ଧାନଗଛ ମରି ଯାଉଅଛି ।
ଫସଲ ନ ହେଲେ ପିଲୁକରିଲୁ ମୋହର
ଅନ୍ଧାଭାବେ ଇନ୍ଦ୍ରଧାମ ତେଜିବେ ସହର ।
ଆମେ ବି ଖାଇବା କରି ଭାବ ଦେଖ ଥରେ
ସରନେ ମରବୁ ସିନା ଶୁଣି ଅନାହାରେ ।
ସେ ହେଉ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଆଜି କରିଅଛି ମୁହିଁ
କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ନ କରିଣ ଗୁହେ ଯିବି ନାହିଁ ।
ପାଣି ନ ମାଡ଼ିବ ମୋର କ୍ଷେତ୍ରେ ଯେତେକ୍ଷଣ
ସ୍ନାନାହାର ନ କରିବି ମୁହିଁ କଦାଚନ ।
ଉଚ୍ଚବାର୍ତ୍ତା କରିଲୁ ଗୁହଣୀ ତାହାର
କୋଇଲି ଶବ୍ଦକୁ ତାଙ୍କୁ ହୋଇଲୁ ଚିଆର ।
କେଉଁ କୋଉଁ ଶୁଣି ଅଣ୍ଟା ଶୁଣି ହୋଇ
ଭିତ୍ତିଶ୍ରେଣୀ ଗୁହେ ଯେ ଅଇଲୁ ପଲାଇ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର ଶ୍ରମ କରି ସାରାଦିନ
ନାଲଖୋଲା କାର୍ଯ୍ୟ କଲୁ ପ୍ରଦୋଷେ ସମ୍ପନ୍ନ ।
କଳକଳ ନାଦେ କ୍ଷେତ୍ରେ ପ୍ରବେଶିଲୁ ଜଳ
ତା ଦେଖିଣ ଶୁଣି ହେଲୁ ଆନନ୍ଦେ ଉତ୍ତପ୍ସ୍ଫୁର୍ଣ୍ଣ ।
ମହାନନ୍ଦେ ଶୁଣି ତହୁଁ ବାହୁଡ଼ା ଆବାସେ
ପତ୍ନୀକୁ ମାଗିଲୁ ତେଲ ସ୍ନାନର ସକାଶେ ।
ଅତ୍ୟଧର ସ୍ନାନ ସାରି ଅତୀବ ଆନନ୍ଦେ
ସନ୍ତୋଷେ ଭୋଜନ କରି ଖୋଇଲୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷେ ।
ଗାବୁ ବୈଶାଖ୍ୟ ଦୁଇତା ରହଇ ଏମନ୍ତ
ଯା ଚିତ୍ତେ ଉଦୟ ହୁଏ ସେହି ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ।
ଆଉ ଏକ ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ତାହାର ସଦୃଶ
ନାଲ ଖୋଳୁଥିଲୁ ପାଣି ଆଣିବା ସକାଶ ।
ପ୍ରିୟପତ୍ନୀ ତାର ପାଶେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ
ତାହାକୁ କହୁଲୁ ବେଳ ହେଲଣି ବହୁତ ।
ଏ ଓଠି ସେତିକି ଆଉ ଗୁହେ ଫେରାଆସ
ବାକିତକ ଆରଓଠି କରିଦେବ ଶେଷ ।
ଉଚ୍ଚବାର୍ତ୍ତା ନ କରିଣ ସେହି ଶୁଣିଭାଇ
ପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗେ ଫେରିଗଲୁ କୋଡ଼ିକାଙ୍କ ନେଇ ।
ସେ ଶୁଣିବ କ୍ଷେତ୍ରେ ଆଉ ନ ମାଡ଼ିଲୁ ଜଳ
ମନ୍ଦ ବୈଶାଖ୍ୟ ଏପରି ଅଟେ ଅବକଳ ।
କାର୍ଯ୍ୟରେ ନ ଥାଏ ତାର ଦୁଇତା କିହିତ
ସହ ସନ୍ତାନ ଭଜନେ ହୁଅଇ ଯେ ରତ ।
ସାଧନ ଭଜନେ ଚିତ୍ତେ ଦୁଇତା ନ ଥିଲେ
ବିଭୁ ଲଭି ନ ପାରିବେ କେହି କେତେବେଳେ ।”

ତଦନ୍ତେ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ବିନୟକୁ ଚାହିଁ
 “କେତେଦିନ ହେଲା କିପାଁ ତବ ଦେଖା ନାହିଁ ।”
 ଉତ୍ତରେ କହଲେ ତହିଁ ବିନୟ ବିନୟେ
 “କି କରିବି ଚାହିଁ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟେ ।
 ଆସିବାକୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ଆଏ ଶୋଳପଣ
 ଆସି ନ ପାରଇ ଯେଣୁ ଅଟେ ପରାଧୀନ ।
 ଉଦର ଲୀଳାରେ ହୋଇ ଅତି ହରବର
 ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜେ କରିଛୁ ଚାହିଁ ପ୍ରାଣୀ ।”
 ଉତ୍ତରେ କହଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ନରହର
 “କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ଅଟେ ମାନବର ଦୈବ ।
 କାମିନୀ ସକାଶେ ଲେଖି ଦୁଃଖୀଙ୍କୁ
 କାଞ୍ଚନ କରାଏ ଶେଷେ ଦୁଃଖୀଙ୍କୁ ।
 ଏସନେ ହୁଅଇ ନିଶ୍ଚୟ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ବାଧୀନତା
 କାର୍ଯ୍ୟ କରି ନ ହୁଅଇ ମନ ଚାହିଁ ଯଥା ।
 ସଂସାରେ ଆବଦ୍ଧ ଯେତେ ମାନବ ନିଜର
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ମୂଳ ଅଟଇ ତାହାର ।
 ଏ ସମୁଦ୍ଧେ ଗଲୁଟିଏ ପଡ଼ଇ ମୋ ମନେ
 ଏକ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ସବେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ ।
 ‘ଗୋବିନ୍ଦଗଉଁ ଠାକୁର’ ଇନ୍ଦ୍ର ନିୟମରେ
 ପୁଳକ ନିୟମିତ ଯେତେ ତାଙ୍କର ସେବାରେ ।
 ବିଷ୍ଣୁ କରି ନ ପାରିବେ ସେହୁ କଦାଚନ
 ଏ ପ୍ରକାର ଥିଲା ଏକ ସେଠାରେ ବାରଣ ।
 ଧରଣୀରୁ ବୁଦ୍ଧଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତ ସେ ସରବେ
 ଅତି ନିର୍ଭୀକ ତେଜସ୍ବୀ ହୋଇଲେ ଏ ଭବେ ।
 କୌଣସି କାରଣେ ଅରେ ତାଙ୍କ ନିପବର
 ତାଙ୍କ ପଠାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାସାଦେ ନିଜର ।
 ନୃପ ପାଶେ ନ ଗମିଣ ସେ ପୁଳକଗଣ
 ଓଲଟି ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଆସିବା କାରଣ ।
 ଯୁବକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଦେଖିଣ ଶୁଦ୍ଧ
 ଉପାୟ ପାଶିଲେ ନୃପ ଆପଣା ମାନସ ।
 ଅମାତ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତହିଁ ବହୁତ ବିଷୟ
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାବେଳେ ଦେଲେ ବିଷୟ କରି ।
 ରାଜାଙ୍କ ପାଦକୁ ଏବେ ଆସିବା ନିମନ୍ତ
 ସଂସ୍କୃତ ନ ହୁଏ ନାହିଁ ସେଗବାକୁ ଦୂତ ।
 ଶ୍ରୀ ଯେ ତାଙ୍କ ସମୀପେ ଆସେ ଏବେ ଧାଇଁ
 ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ଲେଖନ୍ତି ନାନା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ।
 ଆଜି ତନୟର ବ୍ରତ, କାଲି ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ

ତାହା ପରେ ଘରତୋଳା, ଅର୍ଥର ଅଭାବ ।
 ପ୍ରସାଦ ଫୁଲ ଗୁଲସୀ ଧରିଣ ହସ୍ତରେ
 ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ଉଷା ମାଗନ୍ତି ଗ୍ରାମରେ ।
 ଦେଶେ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି ଆଉ ଏକ କଥା
 ବାରଣତ ବାବାଜୀଙ୍କୁ ତେର ଶତ ମାତା ।
 ଏହା ଅଟଇ ଆରେକ ମଧୁର ଆଶ୍ୱାସନ
 ଏକ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ଶୁଣ ତାର ବିବରଣ ।
 ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବାରତ୍ରୟ ପୁତ୍ର
 ତାହାଙ୍କର ଥିଲା ପୁଣି ଶିଷ୍ୟ ତେରଶତ ।
 ସାଧନ କରିଣ ସବେ ଯେବେ ସିଦ୍ଧ ହେଲେ
 ବାରତ୍ରୟ ମନେ ମନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ ।
 ତାହାକୁ ବୋଲିବେ ଯାହା ଘଟିବ ଗୁରନ୍ତ
 ସମ୍ଭାରେ ଅନିଷ୍ଟ ହେବ ଏଥିରେ ବହୁତ ।
 ଅଜ୍ଞାନବଶତଃ କେହି ତାଙ୍କର ଚରଣେ
 ଅପରାଧ କରିଲେକ କୌଣସି କାରଣେ ।
 କୋପବଶେ ବଦନରୁ ଯା ହେବ ବାହାର
 ନିଶ୍ଚୟ ଫଳିବ, ଦ୍ୱିଧା ନାହିଁ ତ ଏଥିର ।
 ଏସନ ଆଶଙ୍କା କରି ବାରତ୍ରୟ ସ୍ୱାମୀ
 ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ କହଲେ ତାଙ୍କ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ।
 ଜାହାନ୍ନା ତଟରେ ସବେ ଏକ ଚିତ୍ତ ହୋଇ
 ଏକାସନେ ବସି ସନ୍ନ୍ୟାସିନ କରି ଯାଇ ।
 ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶ ଶିରେ ଧରିଣ ସରବେ
 ଧ୍ୟାନେ ନିବସିଲେ ତହିଁ ତନୟ ଶ୍ରୀବେ ।
 ଅନ୍ତରର ଭାବ ଫଳେ ହୋଇ ଗାତ୍ରତର
 ସମାଧିରେ ମଗ୍ନ ହେଲେ ସରବେ ସେଠାର ।
 କୁଆର ଭଟ୍ଟା ହୋଇଣ ଗଲା ମଥାପରେ
 ଚେତନା ଆସିଲା ନାହିଁ ତଥାପି କାୟରେ ।
 ଏ ପ୍ରକାରେ କିୟତାଳ ହୋଇଲା ଅତୀତ
 ଅତ୍ୟଧର ଯେତେବେଳେ ଚେତନା ପ୍ରାପତ ।
 ଗୁରୁ ବାକ୍ୟ ମର୍ମ ରୁଚି ଏକଶତ ଶିଷ୍ୟ
 ତାଙ୍କ ପାଶେ ନ ଫେରିଣ ହେଲେ ନିରୁଦ୍ଦେଶ ।
 ଅବଶିଷ୍ଟ ବାରଣତ ଲେଉଟି ଆସିଣ
 ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଗୁରୁ ସନ୍ନିଧାନ ।
 ଗୁରୁ ତହିଁ ଆଦେଶିଲେ ପ୍ରେମ ସହକାର
 ଏହି ଯେ ଅଛନ୍ତି ତେରଶତ ଶିଷ୍ୟା ମୋର ।
 ଗୁରୁ ପାଦ ସେବା ମେହୁ କରିବେ ନିରତ
 ପରିଶ୍ରମ କରି ତାଙ୍କୁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାମତ ।

ଆଜ୍ଞା ଶିଶୁଧାରୀ କର ସେ ଶିଷ୍ୟ ନିକର
 ସେବା ଦାସୀରୂପେ ତାଙ୍କୁ କଲେକ ସ୍ୱୀକାର ।
 ପୁରବର ତପୋବଳ ହମେ ହେଲୁ ଶୟ
 ଶୌର୍ଯ୍ୟ ଶୌର୍ଯ୍ୟ ତେଜ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଲୁ ଦୁଃସ୍ୱ ।
 ବାମା ସଙ୍ଗେ ନାସ କରି ଶକ୍ତି ହେଲୁ ନାଶ
 ଅନ୍ତରେ ରହୁଲ ନାହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲେଖ ।
 ଦାସକୁ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ହୁଅନ୍ତୁ କେପନ
 ନିଜେ ରୁମ୍ଭେ ଭୁକ୍ତଭୋଗୀ କି କହୁବ ଆନ ।
 ଇଂରାଜୀ ପଢ଼ିବ ଦେଶ ଦେଶର ଯୁବକ
 କେତେ କେତେ ପାଶ କରି ସୁପଣ୍ଡିତ ଲେକ ।
 ବୁଦ୍ଧିଶାଳୀ ସ୍ୱୀକାର କରି ସେ ସୁଧୀନିକର
 ଦୁଇବେଳା ଖାଇଛନ୍ତି କୋତାର ପ୍ରହାର ।
 ଲୁପ୍ତନା ନିର୍ଯ୍ୟାତନାଦି ସହ୍ୟଛନ୍ତି ସେତେ
 କଳି ନ ହୁଅଇ ତାହା ଅଶୁ ପରମିତେ ।
 ତେବେ ସୁଦା ସେଥିପ୍ରତି ସବେ ଅଚେତନ
 ପ୍ରେମସ୍ୱୀ କାମିନୀ ଅଟେ ଏହାର କାରଣ ।
 ପରଶୟ କରି ଭବେ ଖୋଲିଛନ୍ତି ହାତ
 ହାତ ଭୁଜି ନ ପାଶଣ ଏବେ ଛଟପଟ ।
 ଶବ୍ଦ ବୈରାଗ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟେ କରଣସି ରୂପେ
 ଯାଇପାର ଅରେ ଯଦି ବିଭୁଙ୍କ ସମୀପେ ।
 ନ ରହୁବ ଆଉ ତବ କାମିନୀ ଆସନ୍ତୁ
 ଗୁହେ ବାସ କଲେ ମଧ୍ୟ ଥିବ ନାହିଁ ଶୁଦ୍ଧ ।
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ଅଛୁ ଦୁଇ ନୁହେଁ ପଥର
 କୁଞ୍ଚିଟିଏ ଆଉ ଦେଲେ ସମ୍ମୁଖେ ତାହାର ।
 ବୃହତ ପଥର ତାକୁ ଟାଣି ନେବ କୋରେ
 ଶକ୍ତିମାନ ରହୁବ ସେ ଶୁଦ୍ଧ ତା ପାଖରେ ।
 ବିଭୁ ଅଟନ୍ତି ପ୍ରକାଶ ନୁହେଁ ପପୁର
 ତା ରୁଲେ କାମିନୀ ଅଟେ ଅଗାଧ ଶୁଦ୍ଧ ।
 ରୁମ୍ଭକୁ ଟାଣିବେ ସେବେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
 ନାଶର କି ସାଧ, ତହିଁ ଦେବ ବାଧା ଦାନ ?”
 ବିନାତେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତହିଁ ଦ୍ରାଘଭକ୍ତ ଜଣେ
 “ଦୃଶ୍ୟ କରନ୍ତୁ କି ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଆନେମାନେ ?”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
 “ବିଭୁ ଲଭିବାକୁ କ୍ଷମ ହେବ ସେହି ନର ।
 ନାଶକୁ ଜାଣିବ ସେହୁ ଦେବାଙ୍କର ଅଂଶ
 ନିରତେ କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଭକତି ବିଶେଷ ।
 କାମ ତତ୍ତ୍ୱ ନ ଆଏକ ଆଉ ତାହାଙ୍କର

ମାତା ପାଶେ ଶୁଦ୍ଧ ହେବ କର୍ମା ସନ୍ତାନର ।”
 ବିକ୍ରମେ କହିଲେ ପୁଣି ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
 ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ରୁମ୍ଭକୁ ସେ ଦେଖିବା ସକାଶ ।
 ଅବସର ପାଉଥିବ ରୁମ୍ଭେ ସେତେବେଳେ
 ଆସିବାକୁ ନ କରବ ସୁଚି କେତେବେଳେ ।”
 ଅତି ବିନୟେ କୋଇଲେ ବିକ୍ରମ ଗୋପାଳ
 “ସମାଜର କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଆସି ନ ପାରଇ ।
 ସାମାନ୍ୟ ସୁବିଧା ମୁହିଁ ପାଇବି ସେ କାଳେ
 ନିଶ୍ଚୟ ଭେଟିବ ଆସି ଶ୍ରୀଚରଣ ତଳେ ।”
 ଅତୀତର କହିଲେ ଶ୍ରୀ କରୁଣା ନିଧାନ
 “ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମ ! ରୁମ୍ଭେ ମୋହର ବଚନ ।
 ଅଗାଧର କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ନିଜ ଅଧୀନ
 ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟତି ବିଭୁ ଆଦେଶ ବ୍ୟତୀତ ।
 ବିଭୁ ଆଜ୍ଞା ନ ଲଭିବ ଉପଦେଶ ଦେଲେ
 ସେ କଥା ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ କେହୁ କେତେବେଳେ ।
 ସେ କଥାରେ ନ ଆଏକ ଶକ୍ତି କହୁତର
 ଯାହାକି ସାଧୁବ ଶ୍ରୋତାଙ୍କର ଉପକାର ।
 ସାଧନ ଭଜନ କରି ଶ୍ରମ ସହକାରେ
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
 ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ଘେନି କଲେ ଶିକ୍ଷାଦାନ
 ତହିଁରେ ହେବ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମହତ କଲ୍ୟାଣ ।
 ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ଯାକୁ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ
 ନିହତ କରନ୍ତି ତାଠି ଆପଣା ଶକତି ।
 ସେ ଶିଖା ଶକତି ବଳେ ଶକ୍ତିବନ୍ତୁ ହେଲେ
 ଏ ଗୁରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନେ କ୍ଷମ ହେବ ହେଲେ ।”
 ବିକ୍ରମ ପୁଚ୍ଛିଲେ ପୁନଃ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ
 “ଉପଦେଶ ଦାନ ପ୍ରଥା ଯଥା ସମାଜରେ ।
 ତହିଁରେ କି କେତେବେଳେ ଏ ମାନବରଣ
 ପାଇ ନ ପାରିବେ ଏ ସଂସାର ପରିତ୍ରାଣ ?”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
 “ପ୍ରାଣୀର କି ସାଧ ଦେବ ବନ୍ଧନୁ ମୁକତି ?
 ଭୁବନମୋହନ ମାୟା ଯାଙ୍କୁ ସମୁଦା
 ମୁକ୍ତିଦାନେ ଅଛୁ ମାତ୍ର ତାଙ୍କର କ୍ଷମତା ।
 ନିଜେ ଲଭି ନାହିଁ ସେହୁ ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ
 କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ବଚନ ।
 କି ଅବା ତାଙ୍କ ଶକ୍ତିରେ ନୁହେଁ ଶକ୍ତିମନ୍ତ୍ର
 କି ସାଧ କରିବ ସେହୁ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତି ?

ପଞ୍ଚବଟୀ ସମୀପରେ ଦେଖିଥିଲୁ ଅରେ
 ଧଣ୍ଡପାପ ଧରଣକୁ ବେଙ୍ଗକୁ ମୁହଁରେ ।
 ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ବେଙ୍ଗ ଛୁଡ଼େ ଅତିଶୟ ରଡ଼ି
 ଗିଳି ନ ପାରିବ ସର୍ପ ହେଉଥାଏ ଭିଡ଼ି ।
 ସକରୁଣ ରାବ ଶୁଣି ଗଲି ତାର ପାଶ
 ଦେଖିଲି ଯେ ଦୁହିଁଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅଶେଷ ।
 ଜାତିବାଲି ସାପ ଯଦି ସେହୁ ହୋଇଥାନ୍ତା
 ତଳି ତାଙ୍କେ ବେଙ୍ଗର ଯେ ପାଶ ଯାଇଥାନ୍ତା ।
 ବେଙ୍ଗକୁ ଧରିବ ଯେଣୁ ବିଷୟାନ ସାପ
 ସେ ହେଉ ଯେ ଦୁହିଁଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅମାପ ।
 ସଦାଗୁରୁ ତନି ଅବଦେଲେକି ଆଦେଶ
 ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତ ଅହଂକାର ଏକାଦେଶେନାଶ ।
 କଥା ଗୁରୁ କେତେବେଳେ ତାର ଶିଷ୍ୟଙ୍କର
 ଦୂର କରି ନ ପାରିଲ ଚିତ୍ତ ଅହଂକାର ।
 ସଂସାର ବନ୍ଧନ ତାର ନ ରୁଟଇ କେବେ
 ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ କଲବଳ ନିରତେ ଏ ଭବେ ।”
 ପୁନଶ୍ଚ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଧୀରେ ବିଜୟ ଗୋସାଇଁ
 “ବଇ ହୋଇଛୁଁ ଏମନ୍ତେ ସଂସାରେ କପାଇଁ ?
 ଚରଣାନ୍ତରାତା ଯେଉଁ ପରମ-ଭଣ୍ଡର
 ଦର୍ଶନ ନ ପାଇଁ କମ୍ପା ଆମ୍ଭେ ତାହାଙ୍କର ?”
 ଉତ୍ତରେ କହଲେ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ
 “ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଅହଂକାର ଅଟେ ତାର ମୂଳ ।
 ମାୟାରୂପୀ ଅହଂକାର ସବୁତୋଷନର
 ଅଛନ୍ତି ରଖିବ ପ୍ରାଣୀ ହୃଦୟ ମନ୍ଦର ।
 ଅହଂକାର ଦୂର ହେଲେ ଗୁଟିବ ଜଞ୍ଜାଳ
 ହୃଦୟ ମନ୍ଦର ହେବ ବିଶୁଦ୍ଧ ବିମଳ ।
 ଭଣ୍ଡରଙ୍କ କୃପାବଳେ ଯଦ୍ୟପି କାହାର
 “ମୁଁ ଅବର୍ତ୍ତୀ ଏ ଭାବଟି ଉପୁଜେ ଚିତ୍ତର ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ହୋଇଯାଏ ସେହୁ ଏକାବେଳେ
 ଭୟଭୀତ ନ ଥାଏ ତାର ହୃଦେ ତିଳେ ।
 ପ୍ରାଣୀର ‘ଅହଂ’ ବା ମାୟା ଜଳଦ ସମାନ
 ଭଣ୍ଡରଙ୍କୁ ନିରନ୍ତର ରଖିବୁ ଆଛନ୍ତି ।
 ମେଘମାଳ ଆବରଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଯେପରି
 ମାନବେ ନ ପାନ୍ତି ଆଉ ଦର୍ଶନ ତାଙ୍କର ।
 ପୁଣି ତାହା ଯେତେବେଳେ ହୁଏ ଅପସୃତ
 ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିଣେ ଭଲ ହୋଇ ପ୍ରତିଭାତ ।
 ଗୁରୁଙ୍କ କୃପାରେ ଅହଂ ବୁଦ୍ଧି ହେଲେ ନାଶ

ହୃଦୟ ମନ୍ଦରେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରକାଶ ।
 ବସିଲେ ହିଁ ଗୁମ୍ଫା ମୋର ଅତି ସନ୍ନିଧାନ
 ଗାମୁଛାରେ ମୋ ମୁହଁକୁ କଲେ ଆବରଣ ।
 ଦେଖି ନ ପାରିବ ଗୁମ୍ଫା ମୋତେ କେତେବେଳେ
 ଗାମୁଛାଟି ବ୍ୟବଧାନ ଯେଣୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥଳେ ।
 ଶ୍ରୀହରି ଥିଲେନ ସଦା ପ୍ରାଣୀ ସନ୍ନିକଟେ
 ମାୟାଯୋଗୁଁ ନ ଦିଶନ୍ତି ଆମ୍ଭ ନେତ୍ରପଟେ ।
 ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ହିଁ ହୋଇଛନ୍ତି ଏହୁ ପ୍ରାଣୀ
 ଉପାଧିରେ ଭୁଲିଛନ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ନ ଜାଣି ।
 ଉପାଧିବିଶେଷେ ଦେଖ ପ୍ରାଣୀର ସ୍ୱଭାବ
 ବଦଳିଯାଇଣ ଧରେ ଭଲ ଭଲ ଭାବ ।
 କଳାଧତ୍ୱ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ କଲେ ପଶ୍ୟାନ
 ରସିକତା ଭାବ ଚିତ୍ତେ ହୁଏ ଉଦାପନ ।
 ଗୁଲିଗଲିବେଳେ ଖଣ୍ଡେ ବାଡ଼ି ଥିଲେ ହାତେ
 ମୁହଁରୁ ବାହାରେ ପ୍ରେମ-ରସ-ଗୀତ ଯେତେ ।
 କମ୍ପା ତାର ଆଉ ତନି ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର
 ତାହା ପଶା ଖେଳି କାଳ କରଇ ଶ୍ରେୟଣ ।
 ବୁଝି ନୋଡ଼ା ପିନ୍ଧିଲେନ ଅତି ରୁଚିବ ବ୍ୟକ୍ତି
 ତାହାର ହୁଅଇ ପୁଣି ଆରେକ ପ୍ରକୃତି ।
 ଗୁଲିଯାଏ ଧପ ଧପ ମୁହଁ ଗାଲ ଗୀତ
 ଠିକ୍ ଶ୍ରେତଦ୍ୱୀପବାସୀ ଇଂରେଜ ଯେମନ୍ତ ।
 ହସ୍ତରେ କାହାଣ ଯଦି କଲମ ପଡ଼ଇ
 ଚର ଚର ରାମିଯାଏ କାଗଜ ବିଛାଇ ।
 ଟଙ୍କାର ଅଛଇ ଏକ ଅଲୌକିକ ଶୁଣ
 ସ୍ୱଭାବକୁ କଣିଦିଏ ପଶିବତର ।
 ଯାହାଠାରେ ଥାଏ ତାର କେଡ଼େ ଅହଂକାର
 ମଣିପେଣିଆ ତାହୁଁ ହୋଇଯାଏ ଦୂର ।
 ଏକଦା ଗୋଟିଏ ବେଙ୍ଗ ଟଙ୍କାଟିଏ ପାଇ
 ଗର୍ଭିମୟେ ରଖିଥିଲୁ ତାହାକୁ ଲୁଚାଇ ।
 ସେ ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ଦିନେ ଏକ ହାତୀ
 ନ ଜାଣି ସେ ଗର୍ଭି ଡେଇଁ ଗଲୁକ ଯେମନ୍ତ ।
 ହୋଧବଣେ ବେଙ୍ଗ ତାର ଗର୍ଭରୁ ବାହାର
 ଗୋଇଠା ଦେଖାଇ ତାକୁ ଗାଲିଦେଲା ଭାରି ।
 “ଆରେ ରେ ପାମର ତୋର ଦମ୍ଭ ପୁଣି ଏତେ
 ମୋତେ ଡେଇଁ ଯିବା ପାଇଁ ଭୟସିଲୁ ଚିତ୍ତେ ।”
 କେଡ଼େ ବଳିଆର ଦେଖ ଟଙ୍କାର ପ୍ରଭାବ
 ବେଙ୍ଗ ଭଲ ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତେ ଆଣିଲୁ ଗରବ ।

ଅହଂକାର ଦୂର ହେବା ଅଙ୍ଗ କଠିନ
ନାଶଯାଏ କେବଳ ତା ଅଗଳିଲେ ଜ୍ଞାନ ।
ସେ ଜ୍ଞାନ ଲଭିଲେ ପ୍ରାଣୀ ହୋନ୍ତି ସମାଧିପ୍ତ
ଅଙ୍ଗ କଠିନ କିନ୍ତୁ ଏ ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥ ।
ସପ୍ତମ ଭୂମିରେ ଯାଏ ମନ ପ୍ରବେଶଇ
ବେଦମତେ ସେହି ପ୍ରାଣୀ ସମାଧି ଲଭଇ ।
କି ଅବା ସେ ସପ୍ତଭୂମି ଶୁଣ ତା ଆଖ୍ୟାନ
ସର୍ବ ଦୁଃଖ ହରଇ ଯା କଲେକ ଶ୍ରବଣ ।
ନାଭି, ଲିଙ୍ଗ, ଗୁହ୍ୟ ଯେଉଁ ଅଛି ଭୂମି ସବୁ
ମନ ତହିଁ ଭ୍ରମୁଥାଏ ସରବ ସମୟ ।
ଯେତେବେଳ ଯାଏ, ଏଥୁ ତାହାର ବସନ୍ତ
କାମିନୀ କଃଞ୍ଚନେ ସଦା ତାହାର ଆସନ୍ତ ।
ହୃଦୟରେ ନିବସଇ ମନ ଯେତେବେଳେ
ବିଭୁଙ୍କର ଜ୍ୟୋତିଃସ୍ଫୁଟ ହୁଅଇ ସେ କାଳେ ।
ସେ ଜ୍ୟୋତିଃ ମାଧୁରୀ ଦେଖି ନୋଲଇ ଚକିତେ
ଏ କି ଅଲୌକିକ ଜ୍ୟୋତିଃ ଲୋଚନ ଅଗ୍ରତେ ।
ତତ୍ତ୍ଵେକ୍ ଭଞ୍ଜ ଯେବେ କଣ୍ଠେ କରେ ବାସ
ହରି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ହୁଏ ଅଭିଳାଷ ।
ଉକ୍ତେକ୍ ଭଞ୍ଜି ତୁ ମଧ୍ୟରେ କଲେକ ବସନ୍ତ
ପତିଦାନନଙ୍କ ରୂପ ଦେଖାଯାଏ ତଥ ।
ଦବ୍ୟାନନ୍ଦ ଜାତ ହୋଇ ହୃଦୟ ମଧର
ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ବାରମ୍ବାର ।
ମନୋରଥ କିନ୍ତୁ କେତେ ନ ହୁଏ ପୂରଣ
ଲଣ୍ଠନ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଷ୍ଟ ଆଲୋଚନ ଯେପରି ।
ଛୁଇଁଲି ଛୁଇଁଲି ମନେ ହୁଏ ସଦାବେଳେ
ପୁଣି କର ନ ପାରିଇ ତାହା କେତେବେଳେ ।
ସପ୍ତମ ଭୂମିରେ ଯଦା ପ୍ରବେଶଇ ମନ
ଅହଂ ନାଶ ହୋଇ ଏଠି ସମାଧିରେ ଲୁନ ।”
ଏ ମଧୁ ଆଖ୍ୟାନ ଶୁଣି ବିଳସୁ ଗୋସାଇଁ
ସନ୍ଦେହ ଭଞ୍ଜନ ହେଉ ପୁନଃ ପୃଚ୍ଛିଲାଇ ।
“ସମାଧିରେ ହୁଏ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଦର୍ଶନ
ତାହାର ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରକାଶ ! କରନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣନ ।”
ଉତ୍ତରେ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ସମକୃଷ୍ଣ ରାୟ
“ମୁଖେ କହୁ ନ ହୁଅଇ ସେ ସବୁ ବିଷୟ ।
ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ଅଛି ଯେମନ୍ତ ପ୍ରବାଦ
କଳାପାଣି ଗଲେ ପୋତ ନ ମିଳେ ଫଳାଦ ।
ସମୁଦ୍ରର ଗଭୀରତା ମାପିବା ନିମନ୍ତେ

ଲବଣ ପିରୁଲ। ତହିଁ ପଣିଲ ଯେମନ୍ତେ ।
ଦ୍ରବ ହୋଇ ସମୁଦ୍ରରେ ହୋଇଗଲା ଲୁନ
ଗଭୀରତାର ସମ୍ବାଦ କିଏ ଦେବ ପୁଣ ।
ସପ୍ତମ ଭୂମିରେ ହୁଏ ମନର ବିନାଶ
ତହିଁ ଯା ଦେଖଇ କିଏ ଦେବ ସେ ସନ୍ଦେଶ ।
ଯେଉଁ ‘ଅହଂ’ବଳେ ପ୍ରାଣୀ ହୁଅନ୍ତି ଫସାସ
କାମିନୀ କାଞ୍ଚନେ ବଢ଼େ ଆସନ୍ତ ଆହୁର ।
ସେ ଅହଂ ଜ୍ଞାନଟି ଅଟେ ଅଭିଶପ୍ତ ମନ
ନାବ ଆଉ ଆସା ମଧ୍ୟେ ଘଟାଏ ପ୍ରଭେଦ ।
ସଲିଳ ଉପରେ ବାଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ ଯେମନ୍ତ
ବେନିଶଣ୍ଡ ହୋଇ ଜଳ ପୃଥକ ଗଣିତ ।
ପ୍ରକୃତରେ ଜଳ ଏକ ପୃଥକ ନୁହଇ
ବାଡ଼ି ଶଣ୍ଡ ହେଉ ତାହା ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗଇ ।
ସେହିପରି ବ୍ରହ୍ମସୟ ଅଟଇ ଜଗତ
ଅହଂ ଭାବ କରୁଅଛି ତାହାକୁ ବିଭକ୍ତ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ପାଇଁ ତାହା ବେନିଶଣ୍ଡ ହୋଇ
ପୁନରପି ପୁଣି ପ୍ରାୟ ଅନ୍ୟ ଦିଗଇ ।
ବିଭୁଙ୍କର ଭକ୍ତ ମୁହିଁ, ବିଭୁଙ୍କର ଦାସ
ଆବର ଶିଶୁଙ୍କଠାରେ ସେ ‘ଅହଂ’ ସଦାଶ ।
ଏ ଚିନ୍ତ ‘ଅହଂ’ ଭାବରେ ଦୋଷ ସେ ନ ଥାଏ
ଯେଣୁ ଏହା ସନ୍ତୋଷାୟୀ ଜଳରେଖା ପ୍ରାୟେ ।”
ବିନୀତେ ପୃଚ୍ଛିଲେ ପୁନଃ ଗୋସ୍ଵାମୀ ବିଳସୁ
“ତା ହେଲେ ବହ୍ମତ ଅହଂ ଅଟେ ବର୍ଜନୀୟ ।
ଦାସ ମୁହିଁ ଏହି ଭାବ ଅନ୍ତରେ ପୋଷିଲେ
ପ୍ରମାଦ ନ ପଡ଼େ ପ୍ରାଣୀଠାରେ କେତେବେଳେ?”
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ
“ମୁହିଁ ଦାସ’ ଏ ଅହଂରେ ନ ଥାଏକ ଦୋଷ ।
‘ବିଭୁଙ୍କର ଦାସ’ ମୁହିଁ ବିଭୁଙ୍କ ଭକତ
ଏ ଅଭିମାନେ ମିଳନ୍ତି ଶ୍ରୀଦେବ ଅରୁଣ ।”
ବିନୀତେ ପୃଚ୍ଛିଲେ ପୁନଃ ବିଳସୁ ଗୋସାଇଁ
“ସବୁ ହିଁ ମଣିଲି ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ବିଶ୍ଵାସ !
‘ଯେଉଁ ଦାସ ଅହଂ’ ବଳେ ହୁଏ ବିଭୁ ଲଭ
ତାର କାମକୋଥାଦର କାହୁଣି ସ୍ଵରାବ ?”
ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଗୁଣଧାମ
“ଶୁଣ ଏବେ କହୁଅଛି ତାର ଗୁଣ ଗ୍ରାମ ।
ଠିକ ଠିକ ଭାବ ଯଦି ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜଇ
କାମକୋଥାଦ କେବଳ ନାମ ମାତେ ଥାଇ ।

ବହୁଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ଦର୍ଶନ ଲଭି କଲ ପରେ
 ‘ମୁଁ ଭକ୍ତ’ ଏ ଅହଂ ଯଦି ଆଏ ତାହାଠାରେ ।
 କମ୍ପା ଯଦି ‘ଦାସ ଅହଂ’ ଆଏ ତାର ଚିତ୍ତେ
 କ୍ଷୟ କରି ନ ପାରିଲ ଅନ୍ୟର କହିତେ ।
 ସ୍ୱର୍ଗମଣି ସ୍ୱରାଶିଲେ କୌତୁ ଭରବାଣ
 ତଦନ୍ତେ ହୁଅଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଆକାଶ ତାହାଣ ।
 ଭରବାଣର ଆକାର ରହଇ ତଦ୍‌ବଦ
 ହଂସା କାର୍ଯ୍ୟେ ନ ହୁଅଇ ଆଉ ବ୍ୟବହୃତ ।
 ନାଗକେଳ ବୃକ୍ଷଟିରୁ ବାହୁଙ୍ଗା ଖସିଲେ
 ଗାନ୍ଧୀ ତାର ନ ଲିଭଇ ଦାଗ କେତେବେଳେ ।
 ସେ ଦାଗ ଦେଖିଲେ ସଦା ହୁଅଇ ସୁରଣ
 ଏଠାରେ ବାହୁଙ୍ଗା ତାର ଥିଲକ ସଲଗ୍ନ ।
 ବହୁ ଲଭ ସେହପରି ହୋଇଥାଏ ଯାର
 ଅହଂକାର ଚିତ୍ତମାତ୍ର ରହଇ ତାଠାର ।
 ଆକାରେ କେବଳ ଆଏ ତାଠି ହୋଧ କାମ
 ସ୍ୱରୂପ ହୁଅଇ ତାର କ୍ଷୁଦ୍ର ବାଳସମ ।
 ସତ୍ତ୍ୱ ରଜଃ ତମୋଗୁଣ ଆଏ ଶିଶୁଂର
 ବଶିଭୂତ ରହେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସେ ତାହାର ।
 ଭଲ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖିଲେନ କରଇ ସେ ଅଳି
 କିମ୍ବଦ୍ଧାଳ ପରେ ପୁଣି ସବୁ ଯାଏ ଭୁଲି ।
 ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ପାଟ ଲୁଗା ଯଦି ପିନ୍ଧିଥାଏ
 ସାମାନ୍ୟ କୁଣ୍ଡେଇ ଦେଲେ ତାହା ଦେଇ ଦିଏ ।
 ପ୍ରଥମେ ମାଗିଲୁକ୍ଷଣୀ ହୁଏ ଅସମ୍ମତ
 ଲେଉ ଯେହ୍ନେ ଆଏ ତାର ତହିଁ ଅସମ୍ମିତ ।
 ବୋଲେ କଣି ଦେଇଛନ୍ତି ବାପା ଏହା ମୋତେ
 କାହାରିକୁ ଦେବି ନାହିଁ ମୁଁହିଁ କଦାଚିତେ ।
 ଶିଶୁଠାରେ ସାନ ବଡ଼ ନ ଆଏ ଯେ ଜ୍ଞାନ ।
 ସକଳ ପ୍ରାଣୀ ତାଠାରେ ଅଛନ୍ତି ସମାନ ।
 ତାହାଠି ନ ଆଏ ମଧ୍ୟ ଜାତିର ବିଚାର
 ଅବାଧେ ଭୁଞ୍ଜଇ ଯାର ତାର ସଙ୍ଗତର ।
 ମାତା କହୁଛନ୍ତି ତାକୁ ଏ ଅଟେ ତୋ ଭାଇ
 ଏକପଟେ ଖାଏ ବସି ହେଲେହେଁ ବଢ଼େଇ ।
 ଦୃଶ୍ୟ ବା ଶ୍ରବ ଅଶ୍ରବ ନ ଆଏ ଅନ୍ତରେ
 ଶାନ୍ତାଫେର ନ ମାନଇ ହାତକୁ ମାଟିରେ ।
 ସମାଧି ଲଭିଲେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଭକତ
 ‘ଭକ୍ତ ମୁଁ’ ଏ ଅଭିମାନ ପୋଷନ୍ତି ନିରତ ।
 ‘ରୁମ୍ଭେ ମୋର ପ୍ରଭୁ ଅଟ’ ‘ମୁଁ ରୁମ୍ଭର ଦାସ’

‘ମୁଁ ରୁମ୍ଭର ଭକ୍ତ ଅଟେ,’ ‘ରୁମ୍ଭେ ମୋର ଭାଣୀ’
 ଏ ପ୍ରକାର ଅହଂକାର ଭକତଙ୍କ ଚିତ୍ତେ
 ବହୁଲଭ ପରେ ମଧ୍ୟ ରହନ୍ତି କହିତେ ।
 ସମ୍ଭଲେ କେବେହେଁ ତାର ନାଶ ନ ଦଟଇ
 ଏଥିରେ କହିତ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନ ଥାଇ ।
 ଏ ପ୍ରକାର ଅଭିମାନ ନ ହୁଅଇ ହାନି
 ସୁଫଳ ପ୍ରଦାନେ ତାହା ଅନ୍ତମରେ ପୁଣି ।
 ଯେଣୁ ତା ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ହୁଏ ବହୁ ପ୍ରାପ୍ତି
 ଶାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟେ ଭକ୍ତିଯୋଗ ଏହାକୁ ବୋଲନ୍ତି ।
 ଭକତି ମାର୍ଗକୁ ମଧ୍ୟ ଦୃଢ଼େ ଧରିଥିଲେ
 ତହିଁରେ ବି ଭକତକୁ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ମିଳେ ।
 ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ନ ଲେଉଟନ୍ତି ଭକତନିକର
 ଦାସ ଭାବେ ଅତି ପ୍ରୀତି ଚିତ୍ତେ ତାହାଙ୍କର ।
 ମାତା ପିତା ରୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭେ ! ରୁମ୍ଭେ ବିଶ୍ୱସାର୍ଥ
 ରୁମ୍ଭର ଅଜ୍ଞାନ ସୁତ ମୁଁହିଁ ସେ ଅଟଇ ।
 ଏ ପ୍ରକାର ଅଭିମାନେ ଆନ୍ତ୍ରି ଭକ୍ତିସିଦ୍ଧ
 ଇଚ୍ଛା ନ କରନ୍ତି ତେଣୁ ବଞ୍ଚି ନ ନିମିତ୍ତ ।”
 ଏମନ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣିଣ ବଳୟ ଗୋସାଇଁ
 ପୁନଶ୍ଚ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଧୀରେ ଯୋଡ଼ନର ହୋଇ ।
 “ନିରତେ କରନ୍ତି ସେହୁ ବେଦାନ୍ତ ବିଚାର
 ସେହୁ ତ ଲଭନ୍ତି ପୁଣି ଦର୍ଶନ ତାଙ୍କର ।”
 ଉତ୍ତରେ କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ରାୟ
 “ସେଥିରେ ମିଳଇ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶନ ନିଶ୍ଚୟ ।
 ଜ୍ଞାନଯୋଗ ଅଟଇ ସେ ସେ ପଛାର ନାମ
 ଏହାକୁ ଜାଣିବ ରୁମ୍ଭେ ଅନ୍ତର କଠିନ ।
 ପୁରବେ ମୁଁ କହୁଅଛି ଆଶ୍ଚ୍ୟାନ ଏହାର
 ସପ୍ତମ ଭୂମିରେ ମନ ପ୍ରବେଶଇ ଯାର ।
 ସମାଧି ଅବସ୍ଥା ସେହୁ ଲଭିଣ ସେ କାଲେ
 ଚିଦାନନ୍ଦ ସୁଖ ଭୁଞ୍ଜେ ହୃଦୟ କମଳେ ।
 ନିତ୍ୟ ସତ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
 ଜଗତ ସଂସାର ମିଥ୍ୟା ଆଉ ସାରସ୍ୱନ ।
 ଏ ଭାବ ହୃଦୟେ ଯାର ହୁଏ ଦୃଢ଼ାଭୂତ
 ତାର ମନ ଲାଗି ହୋଇ ସମାଧି ପ୍ରାପତ ।
 କଳିଯୁଗେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଅନ୍ତରତ ପ୍ରାଣ
 ଦେହ ମନ ସେ କାରଣେ ଅତି ଶକ୍ତିସ୍ଥାନ ।
 ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟ ଜଗନ୍ନିତ୍ୟ ଏ ମହତ ଭାବ
 ଧାରଣା କରିବା ତେଣୁ ନୁହଇ ସମ୍ଭବ ।

ଦେହ ଚୁକ୍ତି-ସ୍ଥବ ଚିତ୍ତ ନ ହେଲେ ଅନ୍ତର
 ସେ ଭବ ଧାରଣା ପାଇଁ ଅକ୍ଷୟ ଏ ନର ।
 'ମୁଁ' ନୁହଇ ଦେହ, ମନ, ଚରୁର୍ବିଶ ଚକ୍ର
 ମୁଁ ଅଟେ ଯାବତ ସୁଧା ଦୁଃଖର ଅଟାଳ ।
 ମୋର ପୁଣି ଜଣ, ଶୋକ, ରୋଗ, ମୃତ୍ୟୁ କାହିଁ
 ହୃଦୟେ ଏପରି ବୋଧ କଠିନ ଅଟଇ ।
 ବିଶ୍ୱର କରୁଥା ରୁନେ ମନେ ମନେ ଯେତେ
 ଦେହ ଚୁକ୍ତି ପୁଣି ଆସେ ତା ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ।
 ଦେହ ଅଭିମାନ ଯେଣୁ ନ ଯାଏ ସମୂଳେ
 ଭକ୍ତିଯୋଗ ହିଁ ପ୍ରଶସ୍ତ ତେଣୁ କଲିକାଳେ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ
 ଏମନ୍ତ ସହଜ ପଦ୍ଧା ନାହିଁ ଏ ଜଗତେ ।
 ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ବିଭୁଙ୍କର ନାମ ଶୁଣିବା
 ଏ ଯୁଗର ଅଟଇ ଯେ ମହତ ସାଧନ ।
 ଚନ୍ଦ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛନ୍ତି ଭକତେ
 ଚନ୍ଦ ହେବା ପାଇଁ ଆଶା ନ ଘୋଷନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ।
 'ରୁନେ ପ୍ରଭେ ଭଗବାନ, ମୁଁ ରୁନୁର ଦାସ
 ଏ ସେବା ସେବକ ଭାବେ ମୋର ଚିର ଆଶ ।
 ଗଙ୍ଗାର ଅଟଇ ତେଉ ବୋଲନ୍ତି ସରବେ
 ତେଉର ଅଟଇ ଗଙ୍ଗା ନ କହନ୍ତି କେବେ ।
 'ଯେ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଅନାଦି କାରଣ
 ମୁଁ ଅଟଇ ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।'
 ଦେହାତ୍ମା ଚୁକ୍ତି ଯା ଚିତ୍ତେ ସଦା ଜାଗରତ
 ତା ପକ୍ଷେ ଏ ଅଭିମାନ ନୁହଇ ବିହତ ।
 ଏଥିରେ ତାହାର କେବେ ନୋହୁଏ କଲ୍ୟାଣ
 ପରନ୍ତୁ ବିଶେଷ ଭାବେ ହାନି ହେବ ଜାଣ ।
 ଧର୍ମ ମାର୍ଗେ ନୋହୁଣାର କିଛି ଅଗ୍ରସର
 ଅଧ୍ୟାପକ ନ ହୁଅଇ ଅନ୍ତମେ ତାହାର ।
 ଆପଣା ଅବସ୍ଥା ପ୍ରତି ନଜର ନ ରଖି
 ଅପରକୁ ଠକ୍ ଠକ୍ ନିଜେ ଯାଏ ଠକ ।
 ଭକ୍ତି ହେବା ମାତ୍ରେ ବିଭୁ ଦେବେ ଦରଶନ
 ଏପରି ନ ଭଲ ରୁନେ ଚିତ୍ତେ କଦାଚନ ।
 ଭକ୍ତି ପୁଣି ଦୁଇଭାଗେ ବିଭକ୍ତ ହୁଅଇ
 ବୈଧି ଭକ୍ତି, ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ରୀ, ନାମ ଯାର ଦୁଇ ।
 ପ୍ରଥମରେ ଶୁଣି ବୈଧି ଭକ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ
 ନାନା ଉପାୟରେ ପୁଣା ଏଥିର ବିଧାନ ।

ଏତେ ଥର ନାମ ଜପ, ଗର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟଟନ,
 ବ୍ରତ, ଉପବାସ, ଆଉ ଏତେ ବଳିଦାନ ।
 ଏହା ଆନରୁ ଆନରୁ ଯଥା ସମୟରେ
 ରାଗ ଭକ୍ତି ଉତ୍ପଳଇ ସାଧନ ଚିତ୍ତରେ ।
 ରାଗ ଭକ୍ତି ଆଗେନ ନାମେ ହୁଏ ଖ୍ୟାତ
 ପ୍ରେମାଭକ୍ତି ବୋଲି ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରରେ କର୍ଣ୍ଣିତ ।
 ଏ ରାଗ ଭକ୍ତି ଜନମେ ହୃଦୟେ ଯାହାର
 ସଂସାର ଆସକ୍ତି ତାର ଛାଏ ହୁଏ ଦୂର ।
 ବିଭୁପାଦେ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରେମ ଉତ୍ପଳିଷ
 ତାଲିଦିଏ ତାଙ୍କ ପାଦେ ଷୋଳପଣ ମନ ।
 ଏ ପ୍ରେମ ରାଗ ଭକ୍ତି ହେଲେ ବଳନୀୟ
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଭେ ପ୍ରାଣୀ କ୍ଷମ ହୋନ୍ତି ।
 ଏ ରାଗ ଭକ୍ତି ପୁଣି କାହାର କାହାର
 ମନକୁ ଉତ୍ପଳେ ଚିତ୍ତେ କର୍ମ ନ ଆଚର ।
 ଭକ୍ତ ପ୍ରଭାଦେ ଦେଖ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ ତାହାର
 ଆଶେଶରୁ ରାଗ ଭକ୍ତି ବିଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମର ।
 ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ଯେବେ ପ୍ରବଳ ହୁଅଇ
 ବିକ୍ଷଣାର ଲୋଡ଼ା ଆଉ କିହୁତ ନ ଥାଇ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ପ୍ରେମ ଜନ୍ମିବା ସକାଶ
 ଜପ ତପ ବ୍ରତାଦିର ଲୋଡ଼ା ଯେ ବିଶେଷ ।
 ସେ ପ୍ରେମ ଜନମେ ଯଦି ମନକୁ କାହାର
 ବୈଧି କର୍ମେ ଆଉ କିବା ପ୍ରୟୋଜନ ତାର ?
 ହରି ପ୍ରେମେ ଅନୁକ୍ଷଣ ମରୁଥାଲୁ ଥାଇ
 ହରି ବିନୁ ଅନ୍ୟ କର୍ମ କିଛି ନ ଜାଣଇ ।
 ଯେତେ କ୍ଷଣ ବିଭୁପାଦେ ନ ଜନ୍ମିବୁ ପ୍ରୀତି
 କଥା ଭକ୍ତି ନାମରେ ତାବତ ଯେ ଖ୍ୟାତି ।
 ଏ କାଳେ ହରିଙ୍କ କଥା, ସତ୍ତ୍ୱ ଉପଦେଶ
 ଧାରଣା କରିବା ପାଇଁ ଅକ୍ଷୟ ମନୁଷ୍ୟ ।
 ବିଭୁପାଦେ ଭକ୍ତର ପ୍ରେମ ଉତ୍ପଳିଲେ
 ପକ୍ତା ଭକ୍ତି ବୋଲିଏ ତାହା ତେଜେବେଳେ ।
 ସେ କାଳେ ହରିଙ୍କ କଥା ଉପଦେଶମାନ
 ଧାରଣେ ସମର୍ଥ ହୋନ୍ତି ଭବେ ପ୍ରାଣୀଗଣ ।
 ସିଲ୍ଭର ନାଲଚୈତ୍ର କାଳେ ବୋଲା ଥିଲେ
 ଯେ ଛବି ତୋଳିବ ତାହା ଉତ୍ତରବ ଭଲେ ।
 ସେ ପଦାର୍ଥ ପୋଛ ଦେଲେ ଗାନ୍ଧରୁ ତାହାର
 ଉଠେ ନାହିଁ ଆଉ ଛବି କୌଣସି ପ୍ରକାର ।

* ସିଲ୍ଭର ନାଲଚୈତ୍ର—ଫଟୋଗ୍ରାଫ ତୋଳିବାର ଏକ ପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ପକ୍କା ଭକ୍ତ ଚିତ୍ତେ ଯାର ଜନମେ ତାହୁଣ
 ଦୃଢ଼େ ଧରି ପାରିଲ ସେ ହୃଦ ଉପଦେଶ ।
 କଥା ଭକ୍ତ ଦେବେଶ୍ଵରୀ ଆଏ ବଳବତ୍ତା
 ହୃଦ କଥା ଧରିବାକୁ ନ ଥାଏ ଶକତି ।”
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବରନ ଶୁଣି କହିଲେ ବିକସ୍
 “ଆଗେକ ସମେତ୍ତ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରଭୋ ଦୟାମୟ ।
 କେବଳ ଭକତି ବଳେ ଏ ମାନବଗଣ
 ଲାଭି ପାରିବେ କି କେତେ ଲାଭ-ଦର୍ଶନ ?”
 ଉତ୍ତରେ ଶୁଣିଲେ ତହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ
 ଭକତିରେ ଦରଶନ ନିଶ୍ଚୟ ମିଳଇ ।
 ପକ୍କା ଭକ୍ତ ରାମଭକ୍ତ-ପ୍ରେମାଭକ୍ତ ହେଲେ
 ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଦରଶନ ଅଳ୍ପେଶ୍ଵର ମିଳେ ।
 ସେ ଭକତି ବଳେ ଜନ୍ମେ ବିଭୁପାଦେ ପ୍ରୀତି
 ପରସ୍ପର ପ୍ରେମେ ବନ୍ଧା ସ୍ଵାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଯେମନ୍ତି ।
 ଅଥବା ଜନନୀ ପୁତ୍ର ଯଥା ପରସ୍ପର
 ପୁତ୍ର ସ୍ନେହରେ ଅବଦି ଆନ୍ତ୍ର ନିରନ୍ତର ।
 ଯାର ଚିତ୍ତେ ଉତ୍କଳ ଏ ରାଗ ଭକତି
 ମମତା ନ ଥାଏ ତାର ଦାସପୁତ୍ର ପ୍ରତି ।
 ତା ବଦଳେ ଦୟାଲୁକ ହୁଅଇ ତା ଠାର
 ବିଦେଶ ସଦୃଶ ବୋଧ ହୁଏ ଏ ସଂସାର ।
 ମନେ ହୁଏ ଏ ଜଗତ ମହା କର୍ମଭୂମି
 କର୍ମ କରବାକୁ ତହିଁ ଆସିଛନ୍ତି ପାଣୀ ।
 ପକ୍ଷୀରେ ଆକାଶ ଯେତେ ପ୍ରକୃତ ବସନ୍ତି
 କାର୍ଯ୍ୟ କରବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହରରେ ସ୍ଥିତି ।
 ବିଭୁସେମ ଉତ୍କଳଙ୍କ ଦୃଢ଼ସ୍ତେ ଯେ କାଳେ
 ସଂସାରସନ୍ତ ନ ଥାଏ ଆଉ ତେଜେବେଳେ ।
 ଲେଶମାତ୍ର ସେ ଆସନ୍ତି ଆଏ ଯାର ଚିତ୍ତେ
 ବିଭୁ ଦର୍ଶନ ନ ପାଏ କହିବିମତେ ।
 ସାମାନ୍ୟରେ ଓଦା ଥିଲେ ଦିଆଯିଲ କାଠି
 ଯେତେ ପଶିଲେହେଁ ବହି ନ ଫୁଟଇ ତାଠି ।
 ପଶି ପଶି କାଠିଯାକ ସବୁ ପାଏ ଶେଷ
 ତଥାପି ନ ଜୁଲେ ତାହା, ବିଫଳ ପ୍ରୟାସ ।
 ବିଷୟ ରସରେ ପିନ୍ଧି ମାନସ ଯାହାର
 ତା ସ୍ଵରୂପ ଅବିକଳ ସେହି ପରକାର ।
 ଯେତେ ସେ ଯେଉଁଠୁ ଶୁଣି ହରିଗୁଣ ଗାଥା
 ନ ପାଏ କୌଣସି ଫଳ, ସବୁ ଯାଏ ବୃଥା ।
 କୃଷ୍ଣପ୍ରେମେ ଉନମତ୍ତ ରାଧିକା ଯେ କାଳେ

ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ କୃଷ୍ଣମୟ ନିରେଖିଲେ ।
 ସକାଳୁ କହିଲେ ‘ଦେଖ ଦେଖ ସଙ୍ଗୀତ !
 ସକଳ ପଦାର୍ଥେ ବିରଜନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦ ।’
 ସଙ୍ଗୀତ କହିଲେ ‘ତାଙ୍କୁ ଶୁଣ ଗୋ ଶ୍ରୀମତୀ
 ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଆମ୍ଭେ ମୂଢ଼ମତି ।’
 ରାଧିକା ବୋଲିଲେ ‘ଶୁଣ ମୋହର ବରନ
 ନେତ୍ରେ ମାର ଦିଅ ଆଗେ ଅନୁରାଗାଞ୍ଜନ ।
 ତା ହେଲେ ଦେଖିବ ସର୍ବେ ମୋହର ସଦୃଶ
 ସବୁଠାରେ ବିରଜନ୍ତୁ ମୋର ପାଶ-ଭିଣ ।
 ଏ ସକାର ଅନୁରାଗ ଯାହାର ହୁଅଇ
 ନିରାକାର ସାକାର ସେ ଦ୍ଵିରୂପ ଦେଖଇ ।’
 ବିକସ୍ କହିଲେ ତହିଁ ବିନୟ ବରନ
 “କେସନେ ଲାଭିବ ସେହି ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ?”
 ଉତ୍ତରେ ଶୁଣିଲେ ଦେବ କରୁଣାସାଗର
 “ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧି ବିନୁ ଦେଖା ନ ମିଳେ ତାଙ୍କର ।
 କୁହ ଯଦି କର୍ମମରେ ଆବୃତ ରହିବ
 ଚମ୍ପୂକ ତାହାକୁ କେବେ ଟାଣି ନ ପାରିବ ।
 ଯଦୁସହ ଯୌତ କଲେ ସେଥିରୁ କର୍ମମ
 ତନ୍ତ୍ରଣେ ଚମ୍ପୂକ ତାକୁ କରେ ଆକର୍ଷଣ ।
 ବିଷୟ କର୍ମମେ ମନ ଆଛନ୍ଦୁ ଯାହାର
 ସେ ମନ ଟାଣି ନ ହୁଏ ବିଭୁଙ୍କ ପୟର ।
 ଅନୁତାପେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ବୋଲି ବିଭୁ ପାଶ
 “ହେ ପ୍ରଭୋ ! ଜଗତନାଥ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଭିଣ ।
 ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାସୋରି ମୁହିଁ ଏ ଭବ ସଂସାରେ
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନେ କାଳ ଯାପିବି ହେଲାର ।
 ଲେଉଟାଇ ଦାନ୍ତ ନାଥ ! ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧି ମୋର
 ଅହର୍ନିଶ ଚିନ୍ତେ ତବ ପାଦ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ଅଧମେ କରନ୍ତୁ ଦେବ ! କୃପାକଣ୍ଠ ଦାନ
 ଦୁଷ୍ଟର୍ମ ନ କରୁଁ ଯେତେ ଆଉ କଦାଚନ ।
 ଅଶ୍ରୁମୟ ବୁଝାଇଲେ ଏମନ୍ତେ ନିରତ
 ମନର ମଇଳାଯାକ ହୋଇଯିବ ଯୌତ ।
 ଏ ଭାବେ ନିର୍ମଳ ହେବ ମନ ଯେତେବେଳେ
 ଲାଭିବ ତାହାକୁ ଟାଣିନେବେ ତେଜେବେଳେ ।
 ସେ କାଳେ ସମାଧି ଲାଭି ସାଧକ ଭକତ
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇ ହୋଇବ କୃତାର୍ଥ ।
 ଗୋଟିଏ ବିଷୟ କିନ୍ତୁ ରଖିବ ମୁରଖ
 ହଜାର ବେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ଏ ମାନବଗଣ ।

ତାଙ୍କ କୃପା ନୋହଲେକ କେହୁ କେତେବେଳେ
ଦର୍ଶନ ପାଇବେ ନାହିଁ ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ ।
ସହଜେ ମିଳଇ ନାହିଁ କୃପା ତାହାଙ୍କର
ଦୂର କରିବାକୁ ହେବ ଚିତ୍ତ ଅହଂକାର ।
'ମୁଁ କରତା, ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରଇଁ ସେ ମୁହିଁ'
ଏ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ ଦର୍ଶନ ନ ପାଇବେ କେହୁ ।
ଭଣ୍ଡାରଘରର ଭାବ ଅନ୍ୟଠାରେ ଥିଲେ
ଗୁହ୍ୟକର୍ତ୍ତା ନ ଆସନ୍ତି ତହିଁ କେତେବେଳେ ।
କର୍ତ୍ତାକୁ ବୋଲଇ ଯଦି ପାଶେ ଆସି କେହୁ
ଅମୁକ ଦରବ ମୋର ଆବଶ୍ୟକ ଥାଇ,
ଆପଣ ଭଣ୍ଡାର ଘରେ ବିଜେ କରି ଅରେ
ବାହାର କରି ଦିଅନ୍ତୁ ତାହା ନିଜ କରେ ।
କରତା ବୋଲନ୍ତି ଯାଅ ଭଣ୍ଡାରର ପାଶ
ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ମୋର ଯିବା ସେ ସକାଶ ।
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ତଥା ମହତ ଭଣ୍ଡାର
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରଇ ତହିଁ ଯଦା ଅହଂକାର ।
ପ୍ରକୃତ ସେ ଅଧିକାରୀ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଗୋସାଇଁ
ବିଜେ ନ କରନ୍ତି ଆଉ ସହଜେ ସେଠାଇଁ ।
ଜ୍ଞାନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ତାଙ୍କଠାରୁ କଟିକାଏ ପାଇଣ କରିଣ,
ଜ୍ଞାନାଲୋକେ ଏ ଜଗତ ହୁଏ ପରିଷ୍କଟ
ନାନା ବିଦ୍ୟା ଅରଜନେ ପ୍ରାଣୀ ଶକ୍ତିମନ୍ତ୍ର ।
ସେ ଆଲୋକ ବଳେ ଏହି ମହା ଚଳାଚଳ
ପରସ୍ପର ଜଣାଶୁଣା ହୋନ୍ତି ପ୍ରାଣୀକୁଳ ।
ତାଙ୍କ ଆଲୋକକୁ ଯଦି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ନିଜ ପତି
ଦୟାବଦ୍ଧ ଅରେ ମାତ୍ର ଦେଖାଇ ଧରନ୍ତି ।
ପ୍ରାଣୀଗଣ ଯେବେ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲଭୁଣ
ମାନବ ଜନମ ଲଭି ଭବେ ହୋନ୍ତି ଧନ୍ୟ ।
ଭୋଗ ଲାଣ୍ଡନ ଧରଣ ସିପାସୀ ଯାଦୁଶ
ନିବିଡ଼ ଚିମିରେ ପଥେ ଭ୍ରମଇ ଅଲୋଶ ।
ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥାଏ ସେହି ପରବ ପଦାର୍ଥ
ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ କେହୁ ନୁହନ୍ତି ସମର୍ଥ ।
ଯଦି ଚକ୍ଷୁ ସିପାସୀର ମୁଖ ଦେଖିବାକୁ
ତା ପାଶେ ଯାଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କର କେବେ ତାକୁ ।
"ସିପାସୀ ସାହେବ ଅରେ କରୁଣା କରିଣ
ନିଜ ମୁଖ ଆଡ଼େ ଧରି ଚାହିଁବ ଲାଣ୍ଡନ ।
ବାରେକ ଦେଖିଣ ତବ ମୁଖ ଅରବିନ୍ଦ

ମେଣ୍ଟୁ ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଦୁହାଁ ।"
ବିଭୁଙ୍କ ପାଶେ ତେପନ କରି ପାରଥନା
ସଦୟ ହୋଇଣ ଅରେ ପ୍ରଭେ ଜଗବାନା !
ଜ୍ଞାନାଲୋକ ବଣ ଧର ନିଜ ମୁଖ ପତି
ଦର୍ଶନ ଲଭୁଣ ଆତ୍ମେ ଲଭୁଁ ଗତି ମୁକ୍ତି ।
ଆଲୁଅ ନ ଜାଲି ଗୁହ୍ୟ ସେ ରଖେ ଅନ୍ଧାର
ଦାଶିଦ୍ୟର ଚନ୍ଦ୍ର ତାହା କାଶ ନିଶ୍ଚୟର ।
ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନେ ଜାଲି ଦେଲେ ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକ
ତା ହେଲେ ଦେଖି ପାରିବ ତାଙ୍କ ପଦ୍ମମୁଖ ।
ଅରେ ଅଧେ ତାଙ୍କ ଯଦି ନ ପାଅ ଦର୍ଶନ
ହତାଶ ନୋହବ କେବେ ତହିଁ କଦାଚନ ।
ବାରବର୍ଷ ଲାଗି ଯଦି ଅନାବୃତ୍ତି ହୁଏ
ଥୁଲ-ବାଲ ଗୁଣୀ ଗୁଣ ଗୁଣ ନ ପଳାଏ ।"
ଏମନ୍ତେ ଶୁଣିଣ ନାନା ମର୍ମସ୍ପର୍ଶ ବାଣୀ
ପ୍ରଭୁପାଦେ ବିଜୟଙ୍କ ମନ ହେଲ ଟାଣି ।
ଯେତେବେଳେ କିହତରେ ପାନ୍ତି ଅବସର
ଧାବନ୍ତି ଦର୍ଶନ ହେଉ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଶର ।
ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଶୁଣିଣ ନାନା ହୃତ ଉପଦେଶ
ବଦଳଗଲା ସେ ଶେଷେ ତାଙ୍କର ମାନସ ।
ବୈରାଗ୍ୟ ଭାବ ଫମଶା ଉଠିଣ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନେ
ଅସ୍ୱପ୍ନ କଲା ସେ ତାଙ୍କୁ ପରବ ସମୟେ ।
ଫମେ ଫମେ ଦିନ ଯେତେ ହେଲ ଅସ୍ୱପ୍ନର
ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଲାଗି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଅସ୍ଥିର ।
ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜରେ ଥିଲା ସେ କର୍ମ ବନ୍ଧନ
ଫଳାଫଳ ବିଷୟରେ କଲେ ତା ବର୍ଜନ ।
ସହରର କୋଳାହଳ ତେଜି ଏକାବେଳେ
ନିଜ୍ଜନରେ ଥାଇ ଜପପଥ ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ନିରାକାର ବ୍ରାହ୍ମମତ ତେଜିଣ ଏପନ
ଗୋସ୍ୱାମୀ ଅଇଲେ ସେମ ଭକ୍ତି ପଥେ ପୁନଃ ।
ଜୀବନ ଅନ୍ତମ ଭାଗେ କ୍ଷେତ୍ରବାସ କରି
ତେଜିଲେ ଏ ମର ବାୟା ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସୁମର ।
ବହୁ ଜଟା ଥିବା ହେଉ ତାଙ୍କ ମସ୍ତକରେ
"ଜଟିଆ ବାବାଜୀ" ନାମେ ଖ୍ୟାତ ସେ ପୁରୀରେ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ-ଲୀଳାମୃତ ସୁଧାର ଭଣ୍ଡାର
ଗାଅ ମନ, ଭଲ ମନ, ଗୁହ୍ୟ ନିରନ୍ତର ।
ସଂସାର ଜଞ୍ଜାଳ ପାଶ ହୋଇ ଅବହେଳେ
ଦର୍ଶନ କରିବୁ ହରି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-କମଳେ ।

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ

କାପ୍ତାନ ଶ୍ରୀମାନ ବିଶ୍ଵନାଥ ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କ ଆଗମନ

ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ନିରଞ୍ଜନ
 ଅନାଦିକାରଣ ବିଭୁ ଦ୍ରୁତ ସନାତନ ।
 ଜୟ ଜୟ ରାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପତି
 ଅପାର କରୁଣାଫଳ ଅଗତିର ଗତି ।
 ବିଶ୍ଵନାଥ ଉପାଧ୍ୟାୟ ନାମେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଅତ୍ୟଧର ପ୍ରବେଶିଲେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନ ।
 ନେପାଳ ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗେ ପିତା ତାହାଙ୍କର
 ସୁବେଦାର ଆଇ ଚିତ୍ତେ ଭଜନ୍ତି ଅପାର ।
 କଥୁଡ଼ ହୁଅଇ ଯେବେ ଗମନ୍ତି ପ୍ରାଙ୍ଗରେ
 ଏକ ହସ୍ତେ ଶିବଲିଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁକ ଅପରେ ।
 ଯଥା ପିତା ତଥା ପୁତ୍ର ଶୁଭ ନିଷ୍ଠାଶୁଷ୍ଠ
 ବେଦବେଦାନ୍ତ ଗୀତାଦି କଣ୍ଠସ୍ଥ ତାଙ୍କର ।
 ଓକିଲ୍‌ପତି ପାଶ କରି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁତ୍ର
 ନେପାଳ ରାଜ ଅଧୀନେ ଶୁଭାଶୁ ସ୍ଵୀକୃତ ।
 କଲିକତାରେ ତାଙ୍କ ଯେ କାଷ୍ଠ କାରବାର
 ଦରବାରୁ ପାତ୍ର ତାର ଗୃହାମଣା ଶୁଭ ।
 ଫମଶ ଲଭିଣ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି
 କାପ୍ତାନ ଉପାଧି ଶେଷେ ହୋଇଲେ ପ୍ରାପତି ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭ୍ୟୁତ ଅଟେ ନେପାଳ ଆଖ୍ୟାନ
 ଶେଷରେ ଗାଇବି ମୁହିଁ ତାର ବିବରଣ ।
 ବହୁଗୁଣେ ଅଲଙ୍କୃତ ଥିଲେ ମହାଶୟ
 ସଂକ୍ଷେପରେ ଶୁଣ ମନ ତାର ପରିଚୟ ।
 ନାନାଶୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ପ୍ରତିଦିନ
 ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନେ ରତ ହେଲେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
 ନିତ୍ୟସତ୍ୟ ବସ୍ତୁ କହିଁ କୃପାପି ନ ପାଇ
 ନୈଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ସାଗରେ ଚିତ୍ତ ନିମଜ୍ଜିଲେ ଯାଇ ।
 ଏକାଲେ ଦେଖିଲେ ଏକ ଅଭ୍ୟୁତ ସୁପନ
 ଦିବ୍ୟଦେଘା ଜଣେ ଆସି ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନ,
 ବାରମ୍ବାର ଡାକିଲେ ଯେ ମୁଦୁମନ୍ଦ ହାସେ
 ତାଙ୍କ ପାଶୁଁ ପତ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣ ସକାଶେ ।
 ହଠାତ୍ ଭାଙ୍ଗିଣ ଘୁମ ଉଠିଲେ ରମକ
 ଭାଲିଲେ ଏପରି ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିଲି କାହିଁକି ।
 ଅବିରତ ଚିନ୍ତାକର ଦ୍ଵିଜ ଏ ପ୍ରକାର

ସନ୍ଧାନ ନ ପାଇ ତାର ବ୍ୟାକୁଳ ଅନ୍ତର ।
 ଦୈବହୋନେ ଦିନକରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁରୋଧେ
 ପ୍ରବେଶ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ଵରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସନ୍ନିଧେ ।
 ତାହାଙ୍କୁ ଯେମନ୍ତ ଦ୍ଵିଜ କଲେକ ଦର୍ଶନ
 ଚିତ୍ତେଲେ ସୁପନ ଦୃଷ୍ଟ ଏହି ମହାଜନ ।
 ଚରଣେ ପ୍ରଣମି ଅତି ଭକ୍ତି ସହକାର
 ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନ ଭିକ୍ଷାକଲେ ଯୋଡ଼ି ବେନକର ।
 ଜ୍ଞାନର ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ଵ ଯାହାକି ଅଜ୍ଞେୟ
 କହିଲେ ସରଳ ଭାଷେ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ ।
 ବେଦାଧ୍ୟାୟୀ ବିଶ୍ଵନାଥ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇଣ
 ଶୁଣିଲେ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ସେ ସବୁ ଆଖ୍ୟାନ ।
 ବେଦବେଦାନ୍ତରେ ଯାହା କରିଥିଲେ ପାଠ
 ସେ ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ଵ ତାଙ୍କ ବଚନେ ପ୍ରକଟ ।
 ଏମନ୍ତେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଦ୍ଵିଜ ବିଶ୍ଵନାଥ
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଦରଶନ ହେବୁ ପ୍ରସାଦିତ ।
 କେତେବେଳେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଣ ତାହାଙ୍କୁ
 ସମାଦରେ ଘେନିଯାନ୍ତେ ଆପଣା ଗୃହକୁ ।
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ନାଥଙ୍କର ଭଜନ୍ତି ଅପାର
 ଶ୍ରୀଚରଣ ସେବିବାକୁ ସତତ ତପୁର ।
 ଶ୍ରୀଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଥରେ ତାଙ୍କ ଗୃହେ ଯାଇ
 ପାଠାଖ୍ୟାନରେ ପଡ଼ିଲି ଅଚେତନ ହୋଇ ।
 ଏଡ଼େ ବଡ଼ ନିଷ୍ଠାଶୁଷ୍ଠ ବେଦଜ୍ଞ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ପାଦସେବା କଲ ନିଜେ ସେଠାରେ ବସିଣ ।
 ଭୋଜନେ ବସାଇଁ ତାର ଗୃହେ ଯେତେବେଳେ
 ସେବନ୍ତି ବିଷଣା ଆଖି ଦ୍ଵିଜ ଯେ ସେକାଳେ ।
 ଏମନ୍ତ ପଣ୍ଡିତ ବିଜ୍ଞ ଭକତ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଟଙ୍କା କଉଡ଼ିରେ ଆନ୍ତ ପତ୍ନୀର ଅଧୀନ ।
 ମାସିକ ଯା ରୋଜଗାର ହୁଅଇ ତାଙ୍କର
 ସମର୍ପି ଦିଅନ୍ତି ସବୁ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପୟର ।
 ଯା କରିବେ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାହା ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ
 ଶକ୍ତି ନାହିଁ କରିବାକୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟ ।
 ଦିନକରେ ଦେବରାୟ ତାଙ୍କ ଘର ଦେଇ
 ଅଇଲେ ରାମଙ୍କ ସଦନକୁ ଯିବାପାଇଁ ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧାଲାପ କରି
 ଯିବାପାଇଁ ଗାନ୍ଧୋଜୀଙ୍କୁ କଲେକ ଶ୍ରୀହରି ।
 ଉପାଧ୍ୟାୟ ବିଶ୍ଵନାଥ ହୋଇ ଅନୁନାମୀ
 ଆସିଲେ ଯେ ଦ୍ଵାରଦେଶେ ଦେବାକୁ ମେଲଣି ।
 ଶ୍ରୀଦେବ କହିଲେ ତହିଁ ଦ୍ଵିଜବରେ ଶୁଦ୍ଧି
 ଭକ୍ତାକର ଆସିଅଛୁ ଏ ଗାନ୍ଧିରେ ମୁଦ୍ଧି
 ଭକ୍ତାଟା ଯଦ୍ୟପି ରୁମ୍ଭେ ଦିଅନ୍ତୁ ଏଠାରେ
 ଭବନା ନ ଥାନ୍ତା ମୋର ସେହି ବିଷୟରେ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ଶୁଣି ତହିଁ ଦ୍ଵିଜବର
 ଭକ୍ତା ଆଣିବାକୁ ଗଲେ ଗୁଡ଼ ଅଭ୍ୟନ୍ତର ।
 ପତ୍ନୀପାଶେ ପ୍ରବେଶିତ ତା ମାଗିଲେକ୍ଷଣି
 କମ୍ପମାନ ହେଲ ସେହି ଟଙ୍କା କଥା ଶୁଣି ।
 ଏମନ୍ତେ ବିଫଳ ହୋଇ ଦ୍ଵିଜ ବିଶ୍ଵନାଥ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କହିଲେ ଭକ୍ତା ଦେବେ ରାମଦୟ ।
 ଧନ୍ୟ ନାରୀ ଜାତି, ଧନ୍ୟ ମୋହନୀ ଶକତି
 ଯାହାକଲେ ବଶୀଭୂତ ବଡ଼ ଜ୍ଞାନ ଯତି ।
 ଭଗବତ ଗୀତା ପାଠ, ବେଦ ଅଧ୍ୟୟନ
 ପତ୍ନୀଙ୍କ ପଦାରବିନ୍ଦେ ସବୁ ସମର୍ପଣ ।
 କଥୋପକଥନ ଯାହା ହେଲା ଅତ୍ୟଧର
 ସାବଧାନେ ଶୁଣ ଏବେ ଭକ୍ତ ସହକାର ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ—
 ନରନାରୀ'ଛନ୍ତି ଯେତେ ଏ ଭବ ସଂସାରେ
 ପୁରୁଷ ପ୍ରକୃତି ସର୍ବେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରେ ।
 ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ନାରଦ କହିଥିଲେ ଦିନେ
 ହେ ରାମ ! ପୁରୁଷ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଭୁବନେ ।
 ସର୍ବେ ହୋଇଛନ୍ତି ତବ ଅଂଶରୁ ସମ୍ଭବ
 ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଅଶ୍ଵ ପଶିମିତ ।
 ରମଣୀ ମାତ୍ରକେ ଭବେ ବିଦ୍ୟାମାନା ଯେତେ
 ସୀତାଦେବୀଙ୍କ ଅଂଶରୁ ସମ୍ଭବୀ ସମସ୍ତେ ।
 ବିଶ୍ଵନାଥ—
 ଦୟା ବହୁ ଭାସିଲେ ଯା ହେ ଦେବ ଅତ୍ୟୁତ !
 ସେ ଭାବ କେବଳ ମାତ୍ର ରୁମ୍ଭି ଲକ୍ଷିତ ।
 ପୁରୁଷ ମାତ୍ରକେ ଜନ୍ମ ରାମଙ୍କ ଅଂଶରେ
 ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଦେବ ଜ୍ଞାନ ତବ ଦ୍ରୁଦସ୍ତରେ ।
 ନାରୀ ମାତ୍ରେ ସୀତାଦେବୀ ଅଂଶରୁ ସମ୍ଭବ
 ରମଣୀ ଦେବୀଙ୍କ ଜେଣୁ ଅବରତ ।
 କିନ୍ତୁ ଯେ ଯୁବକେ ତବ ସମୀପେ ଆସନ୍ତୁ

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋ ଦୃଢ଼ସ୍ଵ ବ୍ୟଥିତ ଯେ ଅତି ।
 ଇଂରାଜ ପଡ଼ିଣ ସେହି ସର୍ବେ ଭ୍ରଷ୍ଟାବୁର
 ଆକ୍ରନ୍ତାରେ ଅପବାଦ ରହିବ ରୁମ୍ଭର ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ—
 ଶ୍ରୀରାମ ସହ ଆସୁଛନ୍ତି ସେ ଯୁବକଗଣ
 ବାରଣ କରବା ପାଇଁ ନ କଲଇ ମନ ।
 ଆରେକ ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣ ଦ୍ଵିଜବର !
 ଶ୍ରୀରାମ କାରଣ ନାହିଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ମୋର ।
 ବିଷୟଗୁଡ଼ିକରେ ପୁଣି ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତ
 ତାଙ୍କଠାରୁ ବହୁଦୂରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଥ ।
 ବିଷୟଗୁଡ଼ିକସ୍ଥାନ ଯେ ସବୁ ମାନବ
 ତାଙ୍କ ହାତ ମୁଠାମଧ୍ୟେ ପକ୍ଷ ବିଶ୍ଵଦେବ ।
 ଜପ ତପ ଆଦି ପ୍ରାଣୀ କଲେ ହକାରେ
 ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ଗତ ଥିଲେକ ଅନ୍ତରେ ।
 ସେ ଜପ ତପରେ ନାହିଁ କରଣସ୍ତ ଫଳ
 ବୃଥା ଶ୍ରମ, ବୃଥା ଯାଏ ବହୁମୂଲ୍ୟ କାଳ ।
 ଶୂନ୍ୟର ମାଂସ ଯେହୁ ଭକ୍ଷଣ କରଣ
 ବିଭ୍ରାପାଦେ ସ୍ଵାପିପାରେ ଦୃଢ଼େ ଭାବ ମନ,
 ଧନ୍ୟ ଅଟେ ସେହି ପ୍ରାଣୀ ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ
 ବିଭ୍ରା-ଦର୍ଶନ ଲଭିବ ନିଷ୍ଠେ ଦିନେ ହେଲେ ।
 ଯେ ସବୁ ଯୁବକବୃନ୍ଦ ମୋ ପାଶେ ଆସନ୍ତି
 ଚକ୍ର ଗୁଣରେ ସର୍ବେ ସମାନ ନୁହନ୍ତି ।
 କେହି ଭ୍ରଷ୍ଟାବୁର, କେହି ନିତ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ମୁକ୍ତ
 କେହିବା ସାଧକ, କେହି ଅନୁରକ୍ତ ଭକ୍ତ ।
 ବିଶ୍ଵନାଥ—
 ତା ହେଲେ ଭୋ ଦେବରାଜ ! ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି
 ନ ଥିବ ରୁମ୍ଭର ଚିତ୍ତେ ସମଭାବେ ପ୍ରୀତି ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ—
 ରୁମ୍ଭେ ଦେବଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ କି କହିବ ଆନ
 ଆପ ମାତ୍ରେ ନାରାୟଣ ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ।
 ସକଳ ଅଟଇ ଜଳ ନାହିଁତ ସନ୍ଦେହ
 ଗୁଣଭେଦେ ବ୍ୟବହାରି ହୁଏ ସେ ସମୁଦ୍ର
 ପାନାର୍ଥେ କୌଣସି ଜଳ ହୁଏ ବ୍ୟବହୃତ
 ସ୍ନାନକାର୍ଥେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେ କାହିଁରେ ସାଧୁତ ।
 ଶୌଚବିସ୍ଠାଦରେ ମାତ୍ର କେହି ତଳମୟ
 ଆଉ କେତେ ଏକାବେଳେ ଅଟେ ଅର୍ପଣୀୟ ।

ତବ ପତ୍ନୀ କନ୍ୟା ଯେହୁ ପ୍ରହ୍ଳାଦେ ମୋହର
ସାକ୍ଷାତ ଦେଖୁଛୁ ଜଗଦମ୍ଭା ଯେ ପ୍ରକାର ।
ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ପଠନ୍ତୁ ଏବେ ବିରଜ ହୋଇଣ
ସାଧନ ଭଜନ ମାର୍ଗେ ନିବେଶ ହେ ମନ ।
ବିଶ୍ୱନାଥ —

ଶିଷ୍ୟୋଽର୍ଥ ଅଟେ ପ୍ରଭୋ ! ରୁମ୍ଭର ଆଦେଶ
ପୁନାପାଠେ କିନ୍ତୁ ମୋର ଆନନ୍ଦ ବିଶେଷ ।
ଏ ଭବ ଜଳଧି ଜଳୁଁ ଉଦାର ନିମିତ୍ତ
ଆବର ଉପାୟ ନାହିଁ କରମ ବ୍ୟତୀତ ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ —

କରମ କି କରୁଥିବ ରୁମ୍ଭେ ଚରକାଳ
ଯେ ନିମନ୍ତେ କର୍ମ୍ମ ଏବେ ଭୁଞ୍ଜ ତାର ଫଳ ।
ମହୁମାଛ ଯେତେ ଯଶ ଗୁଣ ଗୁଣ ସ୍ବରେ
ଭ୍ରମୁଆଏ ଅବିରଜ ପୁଷ୍ପ ଚୌଦିନରେ ।
ତଦବଧି ନ ପାଏ ସେ ମଧୁର ଆସ୍ବାଦ
ମଧୁଗାନେ ମଧୁ ହେଲେ ନ ଥାଏ ଶବଦ ।
ବିଶ୍ୱନାଥ —

ସତ୍ୟକଥା କହୁଛୁ ମୁଁ ପ୍ରଭୋ ଜଗଦୁତ !
ସେ ପ୍ରକାର ଦୃଢ଼ ଭବ ନାହିଁ ମୋର ଚିତ୍ତେ ।
ପୁନା କର୍ମ କରମାଣି କରଇଁ ମୁଁ ଯାହା
ତେଜ ନ ପାରିବି କେତେ ତବ ରୁଲେ ତାହା ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ —

ଅହଂକାର ଯାହା ଚିତ୍ତେ ଥାଏ ବିଦ୍ୟମାନ
କରି ନ ପାରିବି ସେହୁ ଉତ୍ତର ଦର୍ଶନ ।
ବ୍ରତ ବିବାହ ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କରେ
ଭଣ୍ଡାରର କିମ୍ବା ଥାଏ ଜଣକ ପାଖରେ ।
ଭଣ୍ଡାର ଗୁହ୍ୟରେ ସେହୁ ଥାଏ ଯେତେ ଯଶ
ସେଠାକୁ ନ ଯାନ୍ତି ଗୁହ୍ୟସୀ ତେତେକ୍ଷଣ ।
କିନ୍ତୁ ସେହୁ ଯେତେବେଳେ ତେଜଶି ଭଣ୍ଡାର
କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତରେ ଶୁଦ୍ଧିପାଏ ଆନେକ ସ୍ଥାନର ।
ଗୁହ୍ୟକର୍ତ୍ତା ତେତେବେଳେ ଆସିଣ ଆପଣେ
ନିବାହ କରଇ କାର୍ଯ୍ୟ ବସିଣ ତା ସ୍ଥାନେ ।
ନାନାଳବ ଯେତେବେଳେ ତାହାର ସମ୍ପତ୍ତି
ବୁଝାବୁଝା କରିବାକୁ ଅପାରଗ ଅତି,
ସରକାର ନେଇ ତାର ସମୁଦାୟ ଭାର
ନିୟନ୍ତ୍ର କରଇ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଶିପିଭର ।
ଅହଂକାର ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁର୍ଗଭୁଜ ହେଲେ

ଦେନନ୍ତ୍ର ସମସ୍ତ ଭାର ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳେ ।
ବଳକୃଷ୍ଣ ଧାମେ ଅବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ
ମହୋଦଧୀସେ କରୁଥିଲେ କଥୋପକଥନ ।
ସହସ୍ରା ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି
କାରଣ ସୁଚ୍ଛଲେ ଦେଖା ଶଶ୍ୟନ୍ତେ ଅତି ।
ଉତ୍ତରେ ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର
ବିପଦେ ପଡ଼ିଛୁ ଜଣେ ଚରଭକ୍ତ ମୋର ।
ଯାଉଛୁ ମୁଁ ତହିଁ ତାର ଉଦାର ନିମନ୍ତେ
ଶୁଦ୍ଧିଗଲେ ନାରାୟଣ କହଣ ଏମନ୍ତେ ।
କ୍ଷଣକାଳ ପରେ ଦେବ ଯତା ବାହୁଡ଼ିଲେ
ଅତି ଆତମ୍ବିତେ ଦେଖା କାରଣ ସୁଚ୍ଛଲେ ।
ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ତହିଁ ସହାୟ ବଦନେ
ଉତ୍ତରେ ଭାଷିଲେ ତାଙ୍କୁ ମଧୁର ବଚନେ ।
ମୋ ପ୍ରେମେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ଜନେନ ଭବତ
ଯାଉଥିଲୁ ବାଟେ ବାଟେ ରଖି ମୋଠି ଚିତ୍ତ ।
ଧୋବାଏ ଶୁଦ୍ଧାଉଥିଲେ ଯୋଡ଼ ବସ୍ତ୍ରମାନ
ତାକୁ ମାଡ଼ି ଶୁଦ୍ଧିଗଲା ସେହୁ ଭକ୍ତଜନ ।
ଧୋବାଯାକ ସବେ ତହିଁ ହୋଇ ଉତ୍ତେଜିତ
ଧାଇଲେ ତା ପଛେ ପଛେ ମାରିବା ନିମିତ୍ତ ।
ଏ ବିପଦୁଁ ସେ ଭକ୍ତକୁ ଉଦାରବା ଆଣେ
ଶରତରେ ଯାଉଥିଲୁ ମୁଁ ସେହୁ ଦେଶେ ।
ଯେମନ୍ତ ଦେଖିଲି ଭକ୍ତ ଟେକା ଗୋଟେ ଧର
ଧୋବାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଅଇଲୁ ହୁଙ୍କାର ।
ସାହାଯ୍ୟ ସଦାନେ ଆଉ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ
ବୈକୁଣ୍ଠେ ଅଇଲୁ ଫେର ମୁଁ ସେ କାରଣ ।
ଅହଂକାରୁଁ ବଳି କୃପଦାର୍ଥ ଯେ ନ ଥାଇ
ଶତ ରେଷ୍ଟା ସଞ୍ଜେ ତାର ନାଶ ନ ଦଟଇ ।
କେମନ୍ତ ଅଟଇ ତାର ସ୍ବଭବ ପ୍ରକୃତି
ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ କହୁଛୁ ଶୁଣ ସ୍ଥିର କରି ମତି ।
ଭୂତ ସାଧନା କରଣ ଏକ ସମୟରେ
ସିଦ୍ଧି ଲଭୁଥିଲୁ ଜଣେ ଶ୍ରମ ସହକାରେ ।
ଭୂତକୁ ଯେମନ୍ତ ଦିନେ ଗୁଣିଲୁ ମନେ
ତଦଂଶୁ ଅଇଲୁ ଭୂତ ତାର ସନ୍ନିଧାନେ ।
କି କାରଣେ ମୋତେ ରୁମ୍ଭେ କଲ ଆବାହନ
କରିବି କି କାର୍ଯ୍ୟ, କର ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ ।
କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ୍ମ ନ ପାରିବି ଯଦ୍ୟପି ଯୋଗାଭ
ଛେଦବି ମସ୍ତକ ହାତ ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ।

ଯେତେ କର୍ମ କରବାକୁ ଥିଲୁ ତାହାର
 ଆଣିଦେଲୁ ସେ ସକଳ ଭୂତ ସର୍ମାପର ।
 ଆଉ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ନାହିଁ କରବାକୁ
 ତାହା ଦେଖି କହୁଲୁକ ସେ ପ୍ରେତ ତାହାକୁ ।
 କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମ ସଂସାରରେ ହେଲ ଶକ୍ତିହୀନ
 ଛେଦକ ଏଥର ଶିର ହୁଅ ସାବଧାନ ।
 ଉତ୍ତରେ କହୁଲୁ ସେହୁ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ
 ଟିକିଏ ସମ୍ଭାଳ ରୁମ୍ଭେ ଆସୁଅଛୁ ମୁହିଁ ।
 ଏମନ୍ତ ଭାରି ସେହୁ ଧାଇଁଲୁ ଭରନ୍ତେ
 ଫେଡ଼ିଲୁ ସକଳ କଥା ଗୁରୁପଦ୍ୟାନ୍ତେ ।
 ଅନ୍ତର ବିପଦେ ମୁହିଁ ହୋଇଛୁ ପଡ଼ିତ
 ଅଧମେ କହୁନୁ ପ୍ରଭା ! ଉପାୟ ବିହୀନ ।
 କହୁକାଳ ଚିନ୍ତଣ ଯେ ଗୁରୁଦେବ ତାର
 କହୁଲେ ଶୁଣ ହେ ତେନେ ଉପାୟ ଏହାର ।
 କେଣ କେରୁଏ ଯତନେ ସଂଗ୍ରହ ନଶଣ
 ସଲଖ କରବା ପାଇଁ ନର ଆଜ୍ଞା ଦାନ ।
 ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ଶିରୋଧାରୀ କର ସେହୁ ବ୍ୟକ୍ତି
 ଭୂତକୁ ସେ କାରଯରେ କଲୁ ନିପୁଣ ।
 ଦିନରାତି ପ୍ରେତ ସେହୁ କେଶବରୁ ଧର
 ସଲଖିବା ପାଇଁ ମନ ନିବେଶିଲା ତାର ।
 ସଲଖ ଭାବରେ ତାକୁ ରଖଇ ସେ ଯେତେ
 ପୁନଶ୍ଚାର ବନ୍ଧାକୃତ ଧରଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ।
 ଅହଂକାରର ସ୍ଵଭାବ ତେସନ ଅଟଇ
 ସମୂଳେ କେବେହେଁ ତାହା ଦୂର ନ ହୁଅଇ ।
 ମନେ ହୁଏ ଅହଂକାର କରୁଛୁ ବର୍ଜନ
 କାହୁଁ ଆସି ପୁଣି ଚିତ୍ତେ କରେ ଅଧିଷ୍ଠାନ ।
 ଅହଂକାର ଅଛୁ ପୁଣି ଦୁଇ ପରକାର
 କାର୍ଯ୍ୟ ଭେଦେ କଥା ପଦ୍ମ ନାମ ଯେ ତାହାର ।
 ମୁଁ, ମୋହର କନ୍ୟାପୁତ୍ର, ପରବାର ମୋର
 ମୋର କର୍ମିନୀତି, ଟଙ୍କା, ମୋର ଘରଦ୍ଵାର ।
 ଏ ଭାବ ହୁଅଇ କଥା ଅହଂକାରୁଁ ନାତ
 ଶୁଣ ଏବେ ଆବେକର ସ୍ଵଭାବ ଚଗତ ।
 ଉତ୍ତର ଅଟନ୍ତି କର୍ତ୍ତା, ମୁଁ ତାଙ୍କର ଦାସ
 ଏଥିରେ ନ ଆଏ କର୍ତ୍ତା ଭାବର ଆଭାସ ।
 ଏ ଅହଂକାର ଅଟଇ ଶିଶୁର ସ୍ଵଭାବ
 ଶଶକେ କଳହ ପୁଣି ଶଶ ମଧ୍ୟେ ଭାବ ।
 ଶେଳିବାକୁ ଘର କଲେ କେତେ ଯତ୍ନ କରି

ଭାବିଦେଲେ ପରକ୍ଷଣେ କିଛି ନ ବିଚାରି ।
 ବଶାଭୂତ ନୁହନ୍ତି ସେ କୌଣସି ଗୁଣର
 ଦୋଷ ନାହିଁ ଯାର ଆଏ ଏହି ଅହଂକାର ।
 ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ଯଥା ଅଟଇ ମିଶିଣ
 ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ହେଲୁ ମିଷ୍ଟାନ୍ନେ ନ ହୁଏ ସୁମାର ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମିଷ୍ଟାନ୍ନେ ଦେହୁ ଅସୁସ୍ଥ ହୁଅଇ
 ମିଶିଗଟି କିନ୍ତୁ ଅମ୍ଳ ଦୋଷ ନିବାରଇ ।
 ଶବଦ ମଧ୍ୟରେ ଯଥା ଅଟଇ ଓଁ କାର
 ଗଣା ନ ହୁଅଇ ତାହା ଶବଦ ମଧ୍ୟର ।
 'ମୁଁ ଅଟଇ ଦାସ' ଏହି ଅହଂକାର ବଳେ
 ପ୍ରେମ ଭକ୍ତି କଲେ ବିଚ୍ଛନ୍ନ ଚରଣ କମଳେ ।
 ଗୋପୀଙ୍କର ପ୍ରେମ ଆତ୍ମା ଅଟେ କି ମଧୁର
 ଶୁଣିବାକୁ ଅଭିଳାଷ ବୃଦ୍ଧନ୍ତି ତାହାର ।
 ରୁମ୍ଭର କଣ୍ଠସ୍ଥ ଅଛି ଗୋଟା ଭାବବତ
 ସେ ବିଷୟେ କିଛି କହୁ ତୋଷ ମୋର ଚିତ୍ତ ।
 ବିଶ୍ଵନାଥ —
 କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଯେତେବେଳେ ବୃନ୍ଦାବନେ ଥିଲେ
 ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ବିଶ୍ଵାସ ସେହୁ ଥିଲେ ଏକାବେଳେ ।
 ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ଗୋପୀଗଣ ପ୍ରାଣ ତାଲି ଦେଇ
 ପ୍ରେମରେ ଲେଟିଲେ ତଲେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ କହୁ ।
 ତାଙ୍କର ନିଃସ୍ଵାର୍ଥ ପ୍ରେମ ଦର୍ଶନ କରଣ
 ଖେଦେ କହୁଥିଲେ ଅରେ ଶ୍ରୀ ବଂଶୀ ବଦନ ।
 ଯେ ଗୋପୀଏ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରେମମୁକ୍ତ ଚିତ୍ତ
 ମୋଠି ଦେଲେ ଭଲ ମନ୍ଦ ନ ଭାବ କହୁତ,
 କେମନ୍ତେ ସୁଖ ମୁହିଁ ତାହାଙ୍କର ରାଗ
 ଏମନ୍ତେ ଭାବିତ ହେଲେ ଯଶୋଦା ନନ୍ଦନ ।
 ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ ଏହା ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଠାକୁରେ
 ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ବୋଲି ନିମନ୍ତ ଭାବରେ ।
 ଶ୍ରବଣ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ବାହ୍ୟାଙ୍ଗନ ଶୂନ୍ୟ
 ବିଶ୍ଵନାଥ କହୁଲେକ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।
 କେତେ କ୍ଷଣ ପରେ ଯେବେ ଚେତନା ଲଭିଲେ
 ତଦନ୍ତେ ଘଟିଲ କିଏ ନାଥକୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ।
 ବିଶ୍ଵନାଥ —
 ଶତ ଶତ ବର୍ଷ ଯୋଗେ ବସି ଯାଙ୍କ ଲଗି
 ଦର୍ଶନ ନ ପାନ୍ତି ଭବେ ମୁନି ରସି ଯୋଗୀ ।
 ସେହୁ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ଦରଶନ
 ଅନାୟାସେ ଲବ୍ୟ ହେଲେ ଗୋପ ଗୋପୀଗଣ ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ —

କେବଳ ଦର୍ଶନ ଲାଭ ନୋହୁଥିଲେ ଧନ୍ୟ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କ୍ଷୀତ୍ରା କଲେ କାହ୍ନୁ କେତେ ପୁଣ୍ୟ ।
କ୍ଷୀର ସର ମାଗି ମାଗି ଖାଇଲେ ସେ ଯେତେ
ନ ଦେଲେ ବନ୍ଧାଦେ ପୁଣି କହିଲେ ବା କେତେ ।
ଗୋବତ୍ସରେ କହିଲେ ସ୍ନେହେ କେତେ କଥା
ଯେତେବେଳେ କ୍ଷୀତ୍ରା କଲେ ନାହିଁ ତା ଇସ୍ବର ।

ଜଣେ ଭକ୍ତ —

ବଂକମ ଗୁଡ଼ିଆ ଖଣ୍ଡେ ଲେଖିଛନ୍ତି ବହୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଭଲ ଆଜିଛନ୍ତି ତହିଁ ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ —

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାନିଛନ୍ତି ଗୁଡ଼ିଆ ବଞ୍ଜିମ
ଅସ୍ବୀକାର କରନ୍ତି ଗୁଣକ ଆଖ୍ୟାନ ।

ବିଶ୍ବନାଥ —

ମାନବ ଶରୀର ଧରି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନେ
ଲୀଳା ଖେଳା କରୁଥିଲେ ପୁଣ୍ୟ ବୃନ୍ଦାବନେ ।
ଗୁଣାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାର ଯେ ଅମୃତ କାହାଣୀ
ସ୍ବୀକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ପୁଣି ଶିଷ୍ୟମଣି । ।

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ —

ଖବରକାଗଜେ ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ ନ ଆଇ
କେମନ୍ତେ ବିଶ୍ବସ ଯିବେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ ହୋଇ ।
ଜଣେ ଲୋକ ଯାଇଥିଲା ସହର ଭ୍ରମଣେ
ଘରପୋଡ଼ା ଦେଖି ଆସି କହିଣସି ସ୍ଥାନେ ।
ବନ୍ଧୁକୁ କହିଲା ଆଜି ଯାଇଥିଲି ବୁଲି
ବହୁଘର ପୋଡ଼ାଯିବା ସେଠାରେ ଦେଖିଲି ।
ଉତ୍ତରେ କହିଲା ବନ୍ଧୁ ଏଥର ବିଷୟ
ଖବରକାଗଜେ ଲେଖା ଥିବ ତ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଏମନ୍ତ କହିଣ ସେହୁ ତରତରେ ଯାଇ
କାଗଜ ଦେଖିଲା ଗୁଣପଟ ଓଳଟାଇ ।
ଖବରକାଗଜେ ଲେଖା ନାହିଁ ଏ ବାରତା
କେମନ୍ତେ ବିଶ୍ବସ ଯିବି ମୁହିଁ ତବ କଥା ।
ଦର୍ଶକ ବୋଲଇ ତହିଁ ବନ୍ଧୁ ମୁଣ ଗୁଡ଼ି
କାଗଜରେ ଲେଖା ନାହିଁ କି କରବି ମୁହିଁ ।
ଆଉ ବା ନ ଆଉ ତାହା କାଗଜରେ ଲେଖା
ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ଯା କହିଲି ନେତେ ମୋର ଦେଖା ।
ମନୁଷ୍ୟ ଆକାର ଧରି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ

ଲୀଳା ଖେଳା କରଥାନ୍ତି ମଣ୍ଡି ଆଗମଣି ।

ଏ ସବୁ ବିଷୟ ନାହିଁ କଂଗ୍ଗ ଉତ୍ତରେ
ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯିବେ ତାହା କି ପ୍ରକାରେ ।
ଚଉଦ ପା ଦେହ ମଧ୍ୟେ ଅନନ୍ତ ବିଶ୍ବର
କେମନ୍ତେ ରହନ୍ତି ତାହା ଅଗମ୍ୟ ପ୍ରାଣୀର ।
ବୁଝାଇ କହିବା ଏହା ସହଜ ନୁହଇ
କହିଲେ ବିଶ୍ବସ ଅବା ହେବ କାର ତହିଁ ।

ବିଶ୍ବନାଥ —

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ସ୍ବୟଂ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଅଂଶ ବୋଲନ୍ତୁ ଯାହାର ଯା ମନ ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ —

ଭକ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବିଭୁ ହୋଇ ଅବତାର
ଜ୍ଞାନ ପକ୍ଷେ ଏ ସକଳ ନୁହେଁ ଦରକାର ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀର ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଲବ୍ୟ ହୁଅଇ
ଗୁରୁଟି ଲକ୍ଷଣେ ତାହା ସ୍ବସ୍ଥ ଜାତ ହୋଇ ।
କେବେ ସେହୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଗ ବାଳକ ସମାନ
ଆସନ୍ତିବିଶ୍ବନ ହୋଇ କରେ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ।
କେବେ ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ପାଗଳ ଯେପରି ।
ଭଲମନ୍ଦେ ଦୃଷ୍ଟି କିଛି ନ ଆଏ ତାହାର ।
କେତେବେଳେ ଜଡ଼ ଭୂଲେ ପଡ଼େ ଏକଠାରୁ
କାର୍ଯ୍ୟ କରବା ଶକତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏଇ ।
ଜ୍ଞାନମାର୍ଗେ ଯେତେ ଯେହୁ ହୁଏ ଅଗ୍ରସର
କର୍ମ ଆଡ଼ୁଡ଼ା କମିଯାଏ କ୍ଷମଣୀ ତାହାର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ଞାନ ଲବ୍ୟ ହୁଏ ସେହୁ ଯେତେବେଳେ
ତାହାର ସ୍ବଭାବ ହୁଏ ପିଣ୍ଡାଚକ୍ଷୁ ଭୂଲେ ।
ଆହାର ବିହୀନେ କିଛି ନ ଆଏ ବିଶ୍ବର
ଶୁଚି ଅଶୁଚିକୁ ସମ ବୋଧହୁଏ ତାର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ଞାନ ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ ଦୁହିଁକୁ ଦେଖିଲେ
ବାହାର ଲକ୍ଷଣେ କିଛି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନ ମିଳେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ଞାନ ଯେତେବେଳେ କରେ ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ
ପୂଜା ବିଧି ପାଳିବାକୁ ହୁଏ ଶକ୍ତିସ୍ଥାନ ।
ତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ନ ଉଚାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରମାଣେ
ଆରମ୍ଭିଲା ଦେବପୂଜା ଯା ଆରମ୍ଭ ମନେ ।
କୃତ୍ରିମ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ଦେବଙ୍କ ପୟରେ
ପୂଜା ଶେଷ କରି ଗୁଲିଗଲି ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ।
ସଂସାର-ଭୋଗ-ବାସନା ଥାଏ ଯେତେଦିନ
କର୍ମ ଗୁଡ଼ି ନ ପାରିନ୍ତି ପ୍ରାଣୀ କଦାଚନ ।

ଅମନସ୍ତ ହୋଇ ଅଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଗୋଟିଏ
 ଜାହାଜ ମାସ୍ତୁଲେପରେ ବସିଥିଲୁ ଗ୍ରୀବ ।
 ଜାହାଜ ଶୂନ୍ୟ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ପାର ହୋଇ
 ଗଙ୍ଗାର ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭେ ପ୍ରବେଶିଲୁ ଯାଇ ।
 ଏ ସ୍ଥାନେ ସେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ହେଲୁ ଜ୍ଞାନୋଦୟ
 ଯେ ଦିଗେ ଗୁଣ୍ଡିଲୁ ସେହି ଦିଗେ ଜଳମୟ ।
 ଅଳକଳ ନ ଦେଖିଣ କରୁଣସି ଦିଗେ
 ଆଶ୍ରୟ ଲେଉଟିଲୁ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଚରୁଦିଗେ ।
 ପଥମେ ଉଡ଼ିବ ଦିଗେ ଗଲୁ ବହୁଦୂର
 ସ୍ଥଳ ନ ପାଇ ଲେଉଟି ଆସିଲୁ ସହର ।
 କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ କପୁଳାଳ ମାସ୍ତୁଲେ ବସିଣ
 ପୁରୁଷଦେ ଉଡ଼ିବକୁ ଆଗନ୍ତୁଲୁ ପୁଣ ।
 ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଅତ୍ୟଧର ଗଲୁ ବହୁଦୂର
 ଅଳ ନ ପାଇ ଫେରିଲୁ ତହିଁ ପୁନଃବାର ।
 ଯେ ଦିଗେ ଦେଖିଲୁ ସେହି ତା ନେତ୍ର ଗୁଲୁଇ
 ପୁରୁଷାର୍ଥ ଜଳରାଶି ରଙ୍ଗେ ନାଚୁଥାଇ ।
 ଅତିଶୟ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପୁଣି ଫେରି ଆସି
 ବିଶ୍ରାମ ଲଭିଲୁ ପୁଣେ ମାସ୍ତୁଲରେ ବସି ।
 ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ପୁଣି ଗଲୁ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି
 ଅଳକଳ ନ ପାଇଣ ଅଳଲ ବାହୁଡ଼ି ।
 ତଦନ୍ତେ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗେ ହୋଇଲୁ ବାହାର
 ଫେରିଲୁ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇ ପୁଣେ ଯେ ପ୍ରକାର ।
 ଏମନ୍ତେ ସେ ଶୁଣିପଡ଼େ ସମ୍ପାଦକ ଭ୍ରମିଣ
 ନ ପାଇଲୁ ଯେତେବେଳେ ଅଳକଳ ଆନ ।
 ନିଷ୍ଠେଷ୍ଟ ହୋଇଣ ତଦା ବସିଲୁ ମାସ୍ତୁଲେ
 ଛଟପଟ ଭାବ ଚିତ୍ତ ଦୂର ଏକାବେଳେ ।
 ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ ଏବେ ଭୂଷିଲୁକ ଶାନ୍ତି
 ନ ରହିଲୁ ତାର ଚିତ୍ତେ କୌଣସି ଅଶାନ୍ତି ।
 ବଣୁନାଥ—
 ଆହା ! ଆହା ! ଏହା କିବା ମଧୁର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମହାପୁରୋ ! ଶ୍ରୀଦେବ ଅନନ୍ତ ।
 ବଣୁନାଥ—
 ବହୁଙ୍କ ସଦୃଶ ସବୁ ସଂସାର ମାନବେ
 ତୋହରେ ଧାବନ୍ତି ପୁଣ କେବଣେ ପାଇବେ ।
 ପ୍ରକୃତ ଯେ ପୁଣ ତାହା କୁଟ୍ରାପି ନ ପାଇ
 ଅବଶେଷେ ବସନ୍ତି ଯେ ପଶିଶାନ୍ତି ହୋଇ ।
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନେ ପ୍ରାଣୀ ଆସନ୍ତୁ ଥାଇଣ

ଶୋକ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ି ଯେବେ ଦର୍ୟାଭୁଜ ପାଶ ।
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନାସକ୍ତ ତେଜି ତେଜେବେଳେ
 ପୋଷନ୍ତି ବୈରାଗ୍ୟ ଭାବ ଦୃଢ଼ତା କମଳେ ।
 ଅନେକ ଅଛନ୍ତି ପୁଣି ପ୍ରାଣୀ ଏ ମହାର
 ଭୋଗ ବିନ୍ଦୁ ନ ଆସଇ ତ୍ୟାଗ କାହାଙ୍କର ।
 କି ଭୋଗ ବାଞ୍ଛା କରନ୍ତି ଅନ୍ଧାର ସଂସାରେ
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ ଲୋଭ ନ ରଖ ଅନ୍ତରେ ।
 ଶରଣ ନମନ୍ତେ ଯାହା ପୁଣ ଦିଏ ନାହିଁ
 ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଆନନ୍ଦ ପାଇବ କି ତହିଁ ?
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ ଘନ ମେଘମାଳ ପରି
 ବିଭୁରୂପ ଭାସୁଛନ୍ତି ଗଣିହୁ ଆଦରଣ ।
 କାମିନୀ କାଞ୍ଚନୁଁ ସବୁ ଶୋକ ଦୁଃଖ ନାଚ
 ଶୋକ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ି ମନ ସଦା ପ୍ରମୋଦିତ ।
 କେମନ୍ତେ ଉଦ୍ଭବ ତହିଁ ନରକ-ତପନ
 ମେଘମାଳ କଣଅଛୁ ଯା'କୁ ଆଦରଣ ।
 ସାଧକ ମଧ୍ୟରେ ପୁଣି ଅଛନ୍ତି କେତେକ
 ଧର୍ମାର୍ଥେ ଭ୍ରମନ୍ତି ପୁଣ୍ୟ ଗର୍ଭେ ଅନେକ ।
 ଏକ ସ୍ଥାନେ ନିବସିଣ ଏକାନ୍ତ ମନରେ
 ଭଜି ନ ପାରନ୍ତି ବିଭୁ କରୁଣାସାଗରେ ।
 ନାନା ଗାର୍ଥେ ଭ୍ରମି ନାନା ଗାର୍ଥେ ଜଳପାନ
 ତହିଁ ନ ମେଣ୍ଟଇ ଚିତ୍ତ ଆଶା କହାବନ ।
 ଅବଶେଷେ ଏକସ୍ଥାନେ ବାନ୍ଧିଣ କୁଟୀର
 ମଗ୍ନ ହୋନ୍ତି ବିଭୁଧାନେ ଚିତ୍ତ କଣ ସ୍ଥିର ।
 କଣେ ଭକ୍ତ—
 ଉତ୍ତର ରଚିଲେ କିପାଁ ଏପରି ସଂସାର
 କି ଉପାୟେ ତହିଁ ଆତ୍ମେ ପାଇବୁ ଉଦ୍ଧାର ।
 ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ—
 ଉପାୟ ଅଟଇ ମାତ୍ର ବିଭୁଙ୍କ ଶରଣ
 ଅବରତ ତାଙ୍କ ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଣ ।
 ସେ ପଥେ ଗମିବା ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ବାୟୁ
 ଶୁଭ ଯୋଗେ ଯେ ପ୍ରକାର ପ୍ରକାଶିତ ହେଉ !
 ବ୍ୟାକୁଳ ଦୃଢ଼ତାରେ ଯେ ତାଙ୍କର ତାଙ୍କୁ
 ଶୁଣନ୍ତି ଜଗତକର୍ତ୍ତା ତାହାର କଥାକୁ ।
 ମୃତ ପ୍ରାୟ ହୋଇଥିଲୁ ଜଣକର ମୃତ
 ବ୍ୟାକୁଲେ ତୋହରେ ସେହି ହୋଇ ପ୍ରଧାବିତ ।
 ଯାହାକୁ ଦେଖିଲୁ ତାକୁ ପୂଜିଲୁ ଉପାୟ
 କେବଣେ ବଞ୍ଚିବ ବୋଲି ମୋହର ଭନୟ ?

ତା ଦୁଃଖେ କାତର ହୋଇ ଆଗନ୍ତୁକ ଜଣେ
 ଉପାୟ କହିଲୁ ତାକୁ ତାକି ସନ୍ନିଧାନେ ।
 ସ୍ବାମୀ ନକ୍ଷତ୍ର ଆକାଶ ଯଦି ବୃଷ୍ଟି ହେବ
 ନରମୁଣ୍ଡ ଖପୁରରେ ତାହା ଜମା ଥିବ ।
 ସେ ଜଳ ପିଇବା ପାଇଁ ଯାଉଥିବ ବେଙ୍ଗ
 ତାହାକୁ ଦଂଶିବା ହେଉ ଆସିବ ଭୁଲଙ୍ଗ ।
 ଭେକ ଉପରେ ନ ପଡ଼ି ସେ ସର୍ପ-ଆଘାତ
 ଖପୁର ସଲିଲେ ତାହା ହେବ ନିପତିତ ।
 ସେ ବିଷ ସଂଯୁକ୍ତ ଜଳ ସଞ୍ଚିତ କରିଣ
 ରୋଗୀକୁ ଯଦ୍ୟପି ଦେବ କରକାକୁ ପାନ,
 ନିଷ୍ଠୁର ସେ ରୋଗୀ ସେଥେ ଆରୋଗ୍ୟ ଲଭିବ
 ଭାଗ୍ୟବଳେ ଏ ପ୍ରକାର ପାଗଯୋଗ ହେବ ।
 ଏମନ୍ତ ବିଧାନ ଶୁଣି ସେ ରୋଗୀର ପିତା
 କେମନ୍ତେ ଘଟିବ ଏହା ନିରନ୍ତର ଚିନ୍ତା ।
 ବିଭୂତି ନିର୍ଭର ରଖି ହୋଇଲୁ ବାହାର
 ଗଗନେ ଉଠିଲୁ ଯମେ ସ୍ବାମୀ ନକ୍ଷତର ।
 ଘନଘଟାକାରେ ମେଘ ଧରି ଅଗ୍ନିନକ
 ଉଡ଼ିବ ବରଣା ହେଲୁ ଯଥା ଆବଶ୍ୟକ ।
 ଏସନ ସୁଯୋଗ ଦେଖି ତାଙ୍କଲୁ ଠାକୁରେ
 ଖପୁର ଭେଟାଇ ଦିଅ କୃପାନିଧି ! ମୋରେ ।
 ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଖପୁର ବି ହୋଇଲୁ ପ୍ରାପତ
 ସ୍ବାମୀ ନକ୍ଷତର ଜଳ ତହିଁ ସୁରକ୍ଷିତ ।
 ଯମଶଃ ହୃଦୟେ ହେଲୁ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର
 କରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁ ବିଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମର ।
 ସବୁତ ଘଟାଇ ଦେଲେ ପ୍ରଭା ! ଦୟାବଦ୍ଧ
 ଭେକ ସର୍ପ ପ୍ରବେଶିଲେ ଧନ୍ୟ ହେବ ମୁହିଁ ।
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଭେକ ଗୋଟେ ଅଇଲୁ ସେ ସ୍ଥାନ
 ତାହାକୁ ଦଂଶିବା ପାଇଁ ସର୍ପ ଧାବମାନ ।
 ଭେକ ଉପରେ ନ ପଡ଼ି ସର୍ପର ଆଘାତ
 ଖପୁର ସଲିଲେ ତାହା ହେଲୁ ନିପତିତ ।
 ବିଭୁଙ୍କ ଶରଣ ପଶି ତାଙ୍କଲେ ବ୍ୟାକୁଳେ
 ନିଷ୍ଠୁର ଶୁଣିବେ ତାଙ୍କ ଭକତବସ୍ତ୍ରରେ ।
 ସୁପଥେ ଗମିବା ପାଇଁ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ
 ସୁଯୋଗ କରାଇ ଦେବେ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମମୁଖ ।
 ବିଷ ନ କରି ସାଧକ ସର୍ବାନ୍ତଃକରଣେ
 ହୃଦୟ ଅପିଲୁ ମନ ବିଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ।
 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭ୍ରାତାଏ ତାର କରି ରୋକଗାର

ବୁଝାସୁଝା କଲେ ସବୁ ଘରର ଖବର ।
 କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ପିଲାଏ ହୋଇ ପାରଙ୍ଗମ
 ସମ୍ଭାଳି ନେଲେ ତାହାର ଗୁହ୍ୟର କରମ ।
 ଏଭଳି ସାଧୁଜନର ସଂସାର ନିମିତ୍ତେ
 ଭାବନା ଚିନ୍ତା ନ ଥାଏ ଚିତ୍ତରେ କିଛିତେ ।
 ଗୋବିନ୍ଦ ପଦାରବିନ୍ଦେ ସମର୍ପି ତା ମନ
 ଅନାୟାସେ କରିପାରେ ସାଧନ ଭଜନ ।
 ସୁରଣ ଶୁଣିବ କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ତ୍ୟାଗ ମୂଳ ସୁନିଷ୍ଠୟ ।
 କାମିନୀକାଞ୍ଚନ ତ୍ୟାଗ କରି ନ ପାରିଲେ
 ଅବିଦ୍ୟା ଅଜ୍ଞାନ ନାଶ ନ ହୁଅଇ ଭଲେ ।
 ଦୁର୍ଦ୍ଦାଶ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଥାଏ ଯେଉଁ କାରଖଣ୍ଡ
 ତାକୁ ଆଣି ସୂର୍ଯ୍ୟତାପେ ଧରିବ ଯେ ଦଣ୍ଡ ।
 ଲୁଗାପଟା ପୋଡ଼ିଦିଏ ତାହା କ୍ଷଣକରେ
 ଏ ଶକ୍ତି ନ ଥାଏ ତାର ଗୁହ୍ୟ ଅଭ୍ୟନ୍ତରେ ।
 ଗୁହ୍ୟତ୍ୟାଗ କରି ତେଣୁ ବାହାରେ ଆସିବ
 ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣରେ କାତ ଧରିବା ବିଧାନ ।
 ଜ୍ଞାନଲଭ ପରେ କେହି ରହନ୍ତି ସଂସାରେ
 ଜନକାଦି ରୂପିଣୀ ଥିଲେ ସେ ପ୍ରକାରେ ।
 ଅଜ୍ଞାନ ଅଟନ୍ତି ଭବେ ସେ ସକଳ ନର
 ବିଭୁ ପାଦେ ନ ଥାଏକ ବିଶ୍ବାସ ତାଙ୍କର ।
 ଦୁଃଖେ ସୁଖେ ଏ ସଂସାରେ ଯାପନ୍ତି ଜୀବନ
 ତାଙ୍କର ସ୍ବାଭାବ କଥା ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
 ମାଟି ଗୁହ୍ୟେ ଥାଇ କ୍ଷୀଣାଲୋକ ସାହାଯ୍ୟରେ
 ଗୁହ୍ୟ ଦବ୍ୟ ନିରେଖନ୍ତି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ।
 ଜ୍ଞାନବନ୍ତ ଯେଉଁ ଲୋକ କରିଣ ଅର୍ଜୁନ
 ଜୀବନେ ଲଭି ପାରିଛୁ ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ ।
 ସେ ପାଣୀ କରଇ ଯଦି ପୁନଶ୍ଚ ସଂସାର
 ବଶବର୍ତ୍ତୀ ନ ହୁଅଇ କେବେ ହେଁ ମାୟାର ।
 କାରଗୁହ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଯେହ୍ନେ ତାହାର ଆବାସ
 ଭିତର ବାହାର ସବୁ ତା ଠାରେ ପ୍ରକାଶ ।
 ଭିତର ପଦାର୍ଥ ଯଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ସେ ଦେଖଇ
 ବାହ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁ ମଧ୍ୟ ତଥା ନିରେଖଇ ।
 ଜ୍ଞାନାଲୋକ ତାର ହୃଦେ କରିଣ ପ୍ରବେଶ
 ସର୍ବତୋଭାବେ କରଇ ସବୁହିଁ ପ୍ରକାଶ ।
 ପଦାର୍ଥରେ କିଏ ଭଲ, ମନ୍ଦ ବା କେଉଁଟି
 ଅନିତ୍ୟ ଅଟେ କେ ଅବା ନିତ୍ୟ କେଉଁଟି ଗୋଟି ।

ଏ ସମୟ ସ୍ଵୟଃ ଭାବେ ହୁଏ ତାକୁ କଣା
ମାୟାକାଳେ ଆଉ ସେହୁ ଆବଦ୍ଧ ହୁଏନା ।
ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତା ବିଭୁ ପରମ-ଭବର
ବାକ୍ସ ସବୁ ତାହାଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ର ଯେ ପ୍ରକାର ।
ଏମନ୍ତେ ଜାଣିଣ ଦୃଢ଼େ ଜ୍ଞାନ ମହାଜନ
ଅହଂକାର ଅଭିମାନ କରନ୍ତି ବର୍ଜନ ।
“ଶିକ୍ଷାଦାତା ଗୁରୁ ମୁହିଁ” ଏମନ୍ତ ଯେ ଭାବେ
ମଙ୍ଗଳ ହୁଅଇ ନାହିଁ ତାହାର ଯେ କେବେ ।
ଏକମାତ୍ର ଭବିଷ୍ୟତ ଆଦେଶ ବ୍ୟାପକ
ଆଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ-କାରୀ କରବା ନୁହଇ ଗୁଣିତ ।
ଆପଣାକୁ ଆପେ ଯେହୁ ମନେ କରେ ଗୁରୁ
ସ୍ଥାନ ରୁଦ୍ଧ କେହି ନାହିଁ ଆଉ ତାହାଠାରୁ ।
ତରୁଳର ଯେଉଁପଟ ହୁଅଇ ଡାଲୁନା
ସେହି ପଟ ସଦା ତାର ଯୁକ୍ତିଦିନେ ଟେକା ।
ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାକୁ ଉଚ୍ଚ ମନେକରେ
ସାରବସ୍ତୁ ନ ଆସଇ ତାହାର ଅନ୍ତରେ ।
ଗୁରୁ ହେବାକୁ ସରବେ ହୋନ୍ତି ଅଗ୍ରସର
ଶିଷ୍ୟ ଖୋଜି ନ ମିଳଇ ଗୋଟିଏ କାନ୍ତର ।
ଭକତ ବସ୍ତ୍ରର ହରି, ଭକ୍ତ ତାଙ୍କ ପାଶ
ଭକ୍ତିବଳେ ସର୍ବଦା ସେ ଭକ୍ତଙ୍କ ଅଧୀନ ।
ପଢ଼ିଛ ତ ରୁନ୍ଦେ ମହାଭରତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ
ରାଜା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତାଙ୍କ ହସ୍ତିନା ନଗରେ,
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଯେତେ
ଗଲେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସେହୁ କରୁଣସିମତେ ।
ସାନଜନ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାସାଗର
ରାଜପ୍ରାସାଦେ ଯିବାକୁ କଣ ଅସୀକାର ।
ଅଯାଚିତ ଭାବେ ଯାଇ ବିଦୁର କୁଟୀରେ
ଶାକାନ୍ନ ଭୋଜନ କଲେ ପ୍ରୀତି ସହକାରେ ।
ପ୍ରାଣୀ ମାତ୍ରେ ସରବେ ଯେ ବିଭୁଙ୍କ ସନ୍ତାନ
ପିତା ରୁଲେ ତାଙ୍କୁ ସେହୁ କରନ୍ତି ପାଳନ ।
ଯେତେକ୍ଷଣ ବିଭୁପାଦ ଲଭ ନ ହୁଅଇ
ଏ ଭାବ କଦାପି ପ୍ରାଣୀ ଚିତ୍ତେ ନ ଆସଇ ।
ପ୍ରାଣୀଙ୍କଠୁଁ ବିଭୁ ଥାନ୍ତି ନିରତେ ଅନ୍ତର
ଏମନ୍ତ ଭାଳଣ ନିତ୍ୟ ପ୍ରମାଦ ତାଙ୍କର ।
କିନ୍ତୁ ସେହୁ ଲଭିଥାଏ ଭବିଷ୍ୟ ଦର୍ଶନ
ତାଙ୍କଠି ହୁଅଇ ତାର ମାତାପିତା ଜ୍ଞାନ ।
ବିଭୁ ରୁଲେ ନିଜ ଲୋକ ନାହିଁ ଆଉ କେହି

ଶ୍ରୀପାଦେ ଅର୍ପଇ ମନ ଏ ପ୍ରକାର କହି ।
ଶ୍ରବଣ କରିଣ ଏତେ ଜନ-ହୃତ କଥା
ନାଥଙ୍କ ମନ ମାୟାରେ ଆଛନ୍ଦୁ ସର୍ବଥା ।
ସର୍ବାନ୍ତଃକରଣେ ପ୍ରଭୁ ହରିଙ୍କ ଚରଣ
ଭଜନ କରିବା ପାଇଁ ନ ଲାଗିଲୁ ମନ ।
କେମନ୍ତ କୌଶଳ କଣ ପ୍ରଭୁ ଦୟାମୟ
ବଦନାଳ ଦେଲେ ଚିତ୍ତ-ବୁଦ୍ଧି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ।
ଭକ୍ତ ସହକାରେ ଶୁଣ ସେଥର ବାରତା
ସିଦ୍ଧବନେ ନାହିଁ ସବୁ-ଦୟାର ଭୟାବ୍ୟ ।
ନେପାଳ ରାଜାଙ୍କ ଥିଲୁ କାଠ କାରବାର
ତା ପଶିଲୁନା ଭର 'ନାଥଙ୍କ ଉପର ।
କାଠଯାକ ଜମା ଆସ ଜାହାଜର କୂଳେ
ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଭସିଯାଏ ତାହା ବନ୍ୟାଜଳେ ।
ବୃହତ ବୃହତ କାଠ, ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ
ବ୍ୟବସାୟେ ଏ ପ୍ରକାର ହେଲୁ ଲୋକସାନ ।
ବିଶ୍ଵନାଥ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଏଥର ଖବର
ଦରବାରେ ପ୍ରେରଣାକୁ ହୋଇଲେ କାତର ।
ସ୍ଵାର୍ଥପ୍ରିୟ ଲୋକମାନେ ଏହି ଅବସରେ
ନୃପପାଶେ ନାହିଁ ଦେଲେ ବିକୃତଭାବରେ ।
କାଠ ବିକ୍ରି କରି ବିଶ୍ଵନାଥ ଉପାଧ୍ୟାୟ
ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟେ କରୁଅଛୁ ସେ ସବୁ ଯେ ବ୍ୟୟ ।
ଏମନ୍ତ ସଂବାଦ ପାଇ ନେପାଳ ନୃପତି
ହସାବ ମାଗିଲେ ହୁଏ ବିଶ୍ଵନାଥ କପ ।
ଅଳପ ବେତନଭୋଗୀ ଅଟନ୍ତି ଯେ ନାଥ
କ୍ଷତିପୁର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ତେଣୁ ଅସମର୍ଥ ।
ଦରବାରେ ରୁଦ୍ଧାଭାବେ ହସାବ କପଣ
ଏଥପାଇଁ ଚିନ୍ତାନ୍ତ ହୋଇଲେ ଯେ ଭର ।
ବ୍ୟବସାୟେ କ୍ଷତି ହେଲୁ ଜାଣିଲେ ନୃପତି
ମୁଣ୍ଡକଟା ଶାସ୍ତିରୁ ଯେ ନାହିଁ ଅବ୍ୟାହତ ।
ଉପାୟ ନ ଦେଖି 'ନାଥ ପ୍ରଭୁପାଶେ ଆସି
ଶ୍ରୀଚରଣେ ସବୁ କଥା କହିଲେ ପ୍ରକାଶି ।
ବିପଦଭଞ୍ଜନ ବାନା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଅଶ୍ଵାସ ବଚନେ କଲେ ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଭୟ ପାଦେ କରଣ ନିର୍ଭର
ଉପାଧ୍ୟାୟ ଯାହା କଲେ ନେପାଳ ସହର ।
ରାଜଦରବାରେ ତହୁଁ ହାଜର ହୋଇଣ
ଠିକ ଠିକ ସବୁ କଥା କଲେ ନିବେଦନ ।

ଏକ ବିଭୁ ନାନା ଘଟେ ନାନା ରୂପେ 'ଭକ୍ତି'
 ଯାହାକୁ ଯେମନ୍ତ ଦଣ୍ଡ ତାହା ନିରୂପନ୍ତି ।
 ଏକ ଦେହେ ନରପତି, ଅନ୍ୟେ ମନ୍ତ୍ରୀବର
 କାହିଁ ବା ପିଆଦା ରୂପେ, କାହିଁ ଅବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ସେହୁ ଦ୍ରୁପା, ସେହୁ ବିଷ୍ଣୁ, ମହେଶ୍ୱର ପୁଣି
 ଦେବତା, କନ୍ଦର, ଯକ୍ଷ, ରାକ୍ଷସ ବି ଆନ ।
 ସେହୁ ନାର, ନର, ଗ୍ରହ, ତାରା, ଶଶଧର
 ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସେହୁ ଉତ୍କଳ ଭାସୁର ।
 ଅରଳ ଅଟଳ ଗିରି, ସେହୁ ନଦନଦୀ
 ସେହୁ ବି ଆରେକ ରୂପେ ପ୍ରବାଣ୍ଡ ଜଳଧି ।
 ରୂପସମ ଗନ୍ଧ ସ୍ପର୍ଶ ସେହୁ ଶବ୍ଦାକୃତି
 ମନପ୍ରାଣ ବାୟୁରୂପ ବିରାଟ ମୁରତି ।
 ସର୍ବ ଘଟେ ପ୍ରଭୁଦେବ ଏମନ୍ତେ ବିରାଜ
 ଶୁଣ କିବା ଧଣ୍ଡ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ମହାରାଜ ।
 ସତ୍ୟ କଥା ଜାଣି ଏବେ ନୃପତି ସନ୍ତୋଷ
 ଦୂର ହେଲୁ ତାହାଙ୍କର ପୁରବ ଆତୋଷ ।
 ଦଣ୍ଡ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏବେ ସଦୟ ଏମନ୍ତ
 ଚରୁର୍ଗଣେ ଦମ୍ପା ବୃଦ୍ଧି କଲେକ ରୁରନ୍ତ ।
 କାପ୍ରାନ୍ତ ଉପାଧି ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନିଣ ।
 ରାଜପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ କଲେ ନିର୍ବାଚନ ।
 ବିଚିତ୍ର ସାମ୍ରାଜ୍ୟେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ
 କଲିକତାରେ ରହିଲେ, କାପ୍ରାନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ।
 ଏମନ୍ତେ ଖଲ୍ଲପ ପାଇ ନାଥ ଉପାଧ୍ୟାୟ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ପ୍ରଣମିଲେ ଭୁଞ୍ଜେଭୁଞ୍ଜ ।

ସଙ୍କଟୁ ମୁକତି ଲଭି ହେଲୁ ପଦୋନ୍ମତି
 ହରିକର ଲୀଳାଙ୍ଗଳା ଚମତ୍କାର ଅତି ।
 ଏ ପ୍ରକାର ଆଶାଘାତ ଫଳର କାରଣ
 ଶ୍ରୀଦେବଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ତା ମୂଳେ ଜାଣିଣ,
 ନେପାଳ ରାଜ୍ୟରୁ ବିଶ୍ୱନାଥ ମହୋଦୟ
 ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଫେରିଲେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୁନଶ୍ଚୟ ।
 କଲିକତାଠି ଯେମନ୍ତ କଲେ ପଦାର୍ପଣ
 ଉତ୍କର୍ଷାସେ ଧାଇଁଲେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ନିଧାନ ।
 ଚିତ୍ତେ ଉପକଳ୍ପ ଏତେ ଆନନ୍ଦ ହିଲୋଳ
 ବାକ୍ୟେ ପକାଣିବା ପାଇଁ ନ ପାଇଲୁ ବଳ ।
 ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶ୍ରୀପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ ଧରିଣ
 ଆନନ୍ଦେ ଲୋଚିଲେ ତହିଁ ଭକତ କାପ୍ରାନ୍ତ ।
 ଲୋଚନରୁ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ବହୁ ଦରଦର
 ସିନ୍ଧୁକଳ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପଞ୍ଜଳ ପୟର ।
 ଆଦ୍ୟପ୍ରାନ୍ତ ଫେରି ତହିଁ ସକଳ ବାରତା
 ଶ୍ରୀଚରଣେ ଜଣାଇଲେ ନିଜ କୃତଜ୍ଞତା ।
 ସେହୁଦିନୁ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କ ସହିତ
 ପ୍ରଭୁପାଦେ ମନ ପ୍ରାଣ ଡାଳିଦେଲେ ନାଥ ।
 କେତେ ଯେ କଲିଲେ ସେବା ସୀମା ନାହିଁ ତାର
 ଯା ବଳେ ତାଙ୍କଠି ବନ୍ଧା ହେଲେ ଶ୍ରୀଠାକୁର ।
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାମୃତ ମଧୁର ଆଖ୍ୟାନ
 ଏକ ଚିତ୍ତେ ସାଧୁଜନେ କର ତା ଶ୍ରବଣ ।
 ଅବହେଳେ ତରିଯିବ ଏ ଭବବାଶଧି
 ସେ ଅମୃତ ନାମ ମୁଖେ ରଟ ନିରବଧି ।

